6
1 K
15

6
1-C
19

6-1-K-15
Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
6-1.C.19 M

Coll. Rom. Soc. Jesu   Cat. inscrip. B.S. I. K. 15

Officinæ
IVLII BARBARANI
TOMI TRES:
PROMPTVARIVM
RERVM ELECTARVM,
In re præſertim Romana.

INDEX TITVLORVM OMNIVM.

Cum licentia Superiorum, ac Priuilegio Summi Pontificis, & Illuſtriſ. Senatus Veneti.

Bibliothecæ Secr. Coll. Rom. Soc. Jesu

BIBLIOTECA NAZIONALE V.E. ROMA

IN VTRVNQVE.

VENETIIS, Apud Ioannem Andream Valuaſſorem, cognomine Guadagninum. MDLXIX.

TITVLI IN PRIMVM TOMVM.

De Principe: Tit. I.

MATERIAE PRIMI Tituli de Principe.

Principes neceſſarios eſſe. 1
Sacerdotio præditi ſint. 2
Creandi eiuſdem generis. 3
Prudentes potius quam fortes. 4
Litteris deditiſint. 5
Labores non abnuentes. 6
Regimini aptiores. 7
Qui amari malint quam metui. 8
Non pueri vel malis moribus. 9
Vnus princeps non plures. 10
Principatus non appetendus. 11
Eligendus obedire ſolitus. 12
Quid de ceruorum exercitu. 13
Qualis princeps tales miniſtri. 14
Regere difficillimum. 15
Mores occultari non poſſe. 16
Quæ reſpuenda in principe. 17
Quodlibet principi licere ducunt. 18
Tyranni quid operentur. 19
In ſubditos amicitia ſeruilis. 20
Milites neceſſarios principi. Titu. ij. car. 21.
Exercitus Roma. quali forma, quibusq; inſtitutis. iij. car. 51
Armorum genera. iiij. car. 108
Vehicula Priſca. v. car. 125
Nauigia varia. vj. car. 129
Inſtrum. canifica. vij. c. 135
Tegumenta capitis. viij. c. 139
Pecuniæ genera. ix. c. 141
Calciamenta antiqua. x. c. 147
Veſtium genera. xj. c. 151
Vaſa pluriformia. xij. c. 165
De re agraria in vites, deque inſitione. xiij. c. 179
Signa per hominem denotantia effectus varios. xiiij. c. 197
Ludi Ro. publici & priuati. xv. c. 205
Saltationum genera. c. 215
Vxorem ducendam. xvj. c. 219
Diuortia quando. c. 232
Ius trium liberorum. c. 233
Ius Latij quomodo. 234
Ius primæ relationis vel ſecundæ vel tertiæ. 234
Ius quiritium. car. 234
Ius aure. annulorum. 234
Ius prædiatorium. c. 235
Ius prædatorium. 235
Ius ſuffragiorum. 235
Luſtrum & Coloniæ Rom. xvij. 235
Prandia & cœnæ. xviij. car. 240
Vinibundi qui, & vomitores. 257
Oracula quæ & quomodo. xix. 258
De Deo quid per Priſcos. xx. 264
Homo quid primum. xxj. 287
Aetates hominum. xxij. 297
Pondera, & menſuræ. xxiij. c. 301
Annotationes variæ. xxiiij. 308
Verba græca, non latina. xxv. 385
Item & Nouitia. 387
Quæſtiones grammati. xxvj. c. 399

ANNOTATIONES VARIAE, ad hucuſque cumulatæ Tit. xxiiij.

Abligurire. Acetum frigorificum. Accenſi. Actutum. Adamuſsim. Aduentitia bona. Agoranomi. Alica. Alumen. Amentatas haſtas. Ancon. Androgynus. Antra plura. Annus in ver. dies. Antipodes.
Apluda. Apotheca. Aquæ vectigatio. Arcus triumphalis. Aſturconem. Atrienſis. Automata. Aurum coronarium. Toloſanum. Viceſimarium. Valarium. Auerruncare. Auguſtior. Auctores. Balſamum.
Ballionem. Barbam portare. Bandereſij. Baſilica. Bibliotheca. Bitumen. Biſq; Solem. Bombices. Bulla. Campana. Caminus. Camera. Caſa. Charta. Circumciſiti.

Clarigare.
Clepſydra.
Clibanus.
Coloſſus.
Cupa. in vaſis.
Confrattes.
Coloſtra.
Choragus.
Conniuere.
Comitia.
Comata ſtella.
Comperendinatio.
Compunctum notis.
Crepundia.
Cryſtallum.
Crumenã in ver. Mãtica.
Cuniculus.
Curio magnus.
Decimo menſe.
Decimus Brutus.
Deartuare.
De ponte in Tiberim.
Decempedes.
Dies quando incipiat.
Dies quomodo 12.hor.
Diluuia.
Dianæ templum.
Dominus.
Donatiuum.
Eleuſina ſacra:
Aerarium facere.
Errores.
Exanclatis periculis.
Exenterare.
Extorres.
Falco. accipiter.
Famoſus.
Famulus.
Frumentatores.
Fulmina. ignis.
Furnus. clibanus. ſupra.
Geruli.
Gerræ.
Graphicum hominem.
Græcari.
Haſtas amentatas.
Hirundo.
Horna.
Ientare.
Ignis.
In quincuncem.
Incantamenta.
Induſiarij.
Inter duos pontes.
Iure manu conſertum.
Iudiciorum ordo.
Lapides in ver. Metalla.
Lælius alter.
Liuij Patauinitas.
Magnificus.
Margarita.
Manica.
Manubiæ.
Manum conſerere.
Manus belluarum.
Mantica.
Mature.
Melancholicum.
Metalla.
Meta.
Milones.
Miliaria.
Mola.
Mulier vacans.
Murem parere.
Mundus quid.
Municipium in ver. oppidum.
Nemeſis.
Nereides.
Nymphæ.
Nilus.
Oceanus.
Oleum.
Oppidum.
Orationes.
O terq́; quaterq́;.
Pariendi tempus.
Parricidium.
Perduellio.
Perſona.
Perpetrare.
Pes Romanus.
Phœnix.
Periſchelides.
Pila.
Plinius vterque.
Podagra.
Pollinis farinæ flos.
Polymita.
Poppyſmus.
Pontifex.
Populi.
Poteſtas.
Prętoria nauis.
Prætoriani.
Prenſare.
M. Primus.
Plinius anterior.
Purpura.
Quadruplator.
Religioſus.
Reticulus.
Salica lex.
Sal.
Salnitrum.
Sauonarola.
Scytala Laconica.
Scytalides.
Septenarius.
Sella curulis.
Sibyllæ.
Sicophantæ.
Solitaurilia ſacra.
Solis menſa.
Soliſtimum tripudium.
Speculum.
Specularium.
Specula in promontoriis.
Striges, etc.
Stultus.
Subleſtus.
Sutor.
Subligaculum.
Superſtitio.
Tabanus, etc.
Templum Dianæ Eph.
Terræmotus.
Traſimeni clades.
Tiberius Imp.
Threijcijs notis cõpunctum.
Terq́;, quaterque.
Textorius vſus.
Tripudium Soliſtimum.
Tripodes.
Tria Rom. bella grauiſſ.
Vadimonium.
Ver ſacrum.
Veneta vrbs.
Vicarius.
Vitrum.
Xerxes.
Zea.

TITV.

TITVLI IN TOMVM SECVNDVM,
cum additionibus exemplorum ad Valerium Max.

Abſtinentia. 1
Animi moderatio. 4
Amicitia. 3
Auaritia. 11
Auguria. 9
Caſtitas. 12
Pudicitia. 73
Clariſsimorum filij perſępe degenerant. 12
Conſtãtia vel patiẽtia. 12
Crudelitas. 12
Cupiditas vitæ, vel gloriæ. 15
Dicta improba. 15
Diſciplina milit. 16
Eloquentia quantum. 17
Exquiſita cuſtodia. 18
Fatis proditum. 18
Fœlix quis. 21
Fiducia. 22
Grauiter dictum. 24
Humanitas. 24
Humili loco nati. 25
Indoles. 30
Infames rei. 31
Ingratitudo. 32
Inceſtus. 33
Inſtituta antiqua. 34
Ius triumphandi. 37
Iuſtitia, ſeueritas. 38
Liberalitas. 43
Libere dicta. 38
Luxuria. 43
Maieſtas. 45
Miranda vel miracula. 47
Mors non vulgaris. 58
Neglecta religio. 60
Neceſsitas. 63
Ocium pernicioſum. 64
Patientia. 65
Parſimonia. 66
Perfidia. 67
Pietas in quoſque. 70
Prodigia. 71
Pudicitia. 73
Quę in aliis vindicata. 78
Quędã nulla arte, etc. 79
Quantum valet error. 76
Qui ætate ſua clariſſ. fuere. 79
Qui minime ambitioſi principatũ ſponte depoſuere. 40
Qui rogati principatum ſuſcepere. 96
Qui fortunę bñficio principatum ſunt conſecuti. 98
Qui coacti principatum depoſuere. 99
Qui fortitudine corporis excelluerunt. 115
Qui prælio victores occubuere. 110
Qui perfidiæ pœnas paſsi ſunt. 120
Qui corpore defectiui claruerunt tamen. 107
Qui in hoſtes acciuerunt Turcas. 118
Qui hoſtes amicitia iuncti ſunt. 122
Quæ prælia tempeſtate dirempta. 123
Quę mulieres alti ingenij. 128
Quæ illuſtres pulchræ & modeſtæ. 131
Quæ veſtales & quomodo. 154
Quæ meretrices adorari ſe inſtituerint. car. 131.
Qui memoria claruerũt c. 126.
Sapienter dicta. 133
Senectus. 136
Seueritas. 136
Simulata religio 138
Similitudo formę. 139
Somnia quomodo. 140
Stratagemata. 142
Studium & induſtria. 144
Suę quenque artis. 144
Superbe dictum 145
Teſtes reprobati. 146
Temeritas pernicioſa. 146
Teſtamenta. 146
Veſtale. vt ſupra. 154
Varietas caſuum. 150
Vafra conſilia 148
Vindicta quomodo. 155

TITVLI IN TOMVM TERTIVM.

Abſtinentia quomodo. 1
Actio & contemplatio. 2
Accuſator odioſus. 8
Adulatio pernicioſa. 11
Aduocati. 9
Affabilis. 12
Amor. 15
Amicitia. 18
Animus. 27
Anima 30
Auaritia. 32
Audacia. Fortitudo. 117
Benignitas vel affabi. 13
Beneficia. 36
Beatus quis 46
Bona quæ. 56
Bonum quid. 48
Bona augere. 59
Bonus vir quis. 49
Breuitas vitæ. 63
Corporis 65
In dicendo. 66
Caſtigatio. 68
Celeritas. 68
Cito. 70
Clementia. 14
Conſulere. 73
Conſcientia 76
Cõio. in ver. Vicinus. 284
Conuerſatio. 79
Conſuetudo. 78
Concordia. 71
Curioſitas. 79
Diſcendum 84
Diuinatio. 80
Diuiſio. 88

Diſtin-

Diſtinguere. 28
Diuitiæ.in ver.Opes. 204
Aequalitas 172
Educatio. 89
Eloquentia. 93
Exempla. 94
Extemporalitas. 97
Exercitatio. 98
Experientia. 97
Exilium. 100
Exitus, conſilium. 73
Fama. 100
Fatum. 102
Fames. 101
Fœlicitas. 106
Fœnerator. 108
Fideiuſsio. 108
Fides. 108
Finis. 111
Fortuna. 111
Fortitudo. 117
Fruſtra. 125
Fugiens. 125
Fur magnus. 126
Futura quęrere. 127
Gloria. 128
Gratitudo. 131
Hiſtoria. 133
Hoſpitium. 135
Honeſtum 135
Honor, gloria. 128
Ignorantia. 136
Ignobil. Nobilitas. 189
Ingenium. 137
Iniurię. 138
Inimicitię. 141
Inuidia. 143
Induſtria. 141
Indoles, educatio 89
Ingrat. Grat. 129
Ira, Iracundia. 144
Iudicium. 148
Iuſtitia. 146
Iuramentum. 150
Laus. 150
Labor. 153
Leges. 156
Liberalitas. 258
Lingua. 160
Libertas. 159
Locatio. 163
Loquacitas. 161
Luxuria, voluptas. 164
Magna.fortit. 117
Malus.. 164
Male parta 164
Malum. 165
Memoria. 166
Mendacium. 165
Medici quomodo. 166
Medio critas 167
Mediocritas, paupertas. 215
Minima. 174
Mora. Celeritas. 68
Mors 174
Modus. 181
Munera. 182
Multitudo 183
Natura. 185
Neceſsitas. 186
Nequid expectes. 187
Nemo adeo ferus. 188
Nil inuita. 199
Nō oīa poſſumus oēs. 196
Nobilitas confert. 189
Noſce te ipſum. 194
Noſce tempus. 196
Non ſemper eſt fęlix. 196
Obedientia quando. 196
Ocium quid. 198
Occaſio non prætermittenda. 203
Omnes omnia nunquam
Opes, pecunia. 204
Orbitas in filios. 205
Ordo obſeruandus. 206
Oratio qualis. 207
Patrem obedire. 209
Patriam præſertim. 208
Paupertas quomodo. 211
Pecunia. 217
Parſimonia. 209
Seueritas. 247
Pericula. 219
Pietas. 220
Politica. 220
Poetæ. 223
Præſentia domini. 226
Præcepta. 226
Pręmij ſpes. 227
Principium. 227
Prudentia. 228
Pudor. 228
Qui patrem, etc. 231
Qui binos lepores. 261
Quid agendum. 233
Ratio attendenda. 233
Reputatio. 235
Riſus moderatus. 237
Sanitas præcipua. 270
Sapientia. 238
Satietas. 237
Seruitus. 242
Secundæ res. 244
Seueritas. 247
Senectus. 248
Silentium. 251
Similitudo. 252
Simulatio. 252
Solitudo. 254
Somnus 254
Somnia. 255
Spes. 257
Stultitia. 258
Superbia. 260
Superflua. 260
Tacere, Silentium. 251
Talis quis, etc. 262
Tempus. 264
Temperantia. 266
Timor. 267
Varietas. 269
Valetudo, Sanitas. 270
Veritas præualet. 271
Verecundia. 273
Verba blanda quid. 274
Verſutia. 275
Virtus. 275
Vitium. 279
Vindicta. 280
Vicinus. 282
Vita humana. 282
Vnus tantum. 284
Voluptas quid. 285
Votum quomodo. 287
Vſuræ vitandæ. 288
Vtile præfertur. 288

IVLIVS BARBARANVS Druſo, & Flauio, filiis, ad ſtudia deditis.

HOMO non modo ſibi natus eſt, ſed & homini: non autem ad ociandum, ſed ad agendum. actionibus vero ſemper obſtrictus eſſe nemo poteſt. contẽplationi & ſtudiis intendere tenetur. ergo ex quo natura etiam ad diſcendũ prona eſt & ad verum diligentius veſtigandum; quia veritatis cognitio ſuauis eſt, mensq; diſcendo alitur: ſine contẽplatione actio quieſcere non poteſt. nec ẽ contra poſſidere nõ ſufficit, niſi adſit vſus. quod caret alterna requie durabile nõ eſt. non enim auditores, ſed factores legis. & ſi non datur fatis, vitam ſtudiis proferre decet, quibus & nos vixiſſe teſtemur. excudendum eſt quinetiam quod perpetuo proprium eſt. Res quęq; poſſeſſorem variant ſucceſſiue, & ſortiuntur hęc vt propria; nunquam deſident quæ ſemel cęperint. Cum multis & ſępe tractandũ quod placere & ſemper & omnibus cupias. Neceſſariis rebus vacui auemus audire, videre, & ita exercitationem alternare mentis & actionum, & iſta miſcere, quia non ſemper arcum tendit Apollo. & non tantum diſcere, ſed & addiſcere oportet præcepta, memoriæ mãdare. Ingenij vis enim præceptis & exercitatione confirmatur, & augeſcit. turpeque habetur ex commentario loqui. ſed quia memoria neceſſarium naturæ donum eſt, & non omnibus licet ire Corinthum, labilisq; cum ſit, ſupplementum adire oportet quomodocũq; ad proficiendum. Auguſtus nanq; Imper. omnia ex libello recitabat. Nam extemporalitas in dicendo vitanda ſemper, in conſulendo & in agẽdo, maturior vt deferatur reſponſio. Studiis ergo ipſe ad tempus deditus humanioribus, actionibus non ſemper implicatus, ſed quandoq; vacans, documenta ſententias & notabilia quæq; (breuitate Laconica) deflorata impoſitis notis expoſita & reducta, ex authoribus excerpta pręſtantioribus in ordinem redegi & tractatus, vt mihi quãdoq;, vobis pręſertim Druſo, & Flauio in Academia verſantibus ſub præclaris morum varioq; ſcientiarum genere doctoribus & magiſtris conferre poſſint, & ſubinde quibuſcunq; libenti

animo perſequentibus,& hanc admittentibus induſtriã, ſubciſiuis præſertim horis, & diuerſis actionibus minus occupato,vel in legali profeſſione,vel in œconomicis negotiis. Nec ſcribere tantum aut legere,inuicem hoc & illo commutãdum eſt,& alterum altero temperandum,vt quicquid lectione collectum eſt redigatur in corpus, Apes imitando, quæ vagãtur, & flores ad mellificandum idoneos carpunt. deinde quicquid attulere diſponunt. quod ex quampluribus voluminibus de quibus libro primo Plinius executus eſt, in omnimoda hiſtoria per libros xxxvij. Iuſtinianus etiam Imper. in legali ſuo compendio,qui reſponſa prudentum per quoſq; titulos recitauit cum authoris cuiuſq; nomine,vel Papiniani vel Vlpiani, vel Florentini.vt & Cato anterior de quo Plutar.in eius vita, ſcripta ſua ſententiis & hiſtoriis diſtincta exornauit. ſic nos quæcunq; ex diuerſa lectione congeſsimus ſeparate adhibita ingenij noſtri facultate,in vnum ſaporem varia perduximus. per horas nanq; diligentiſsime digerens excerpebat ita de patruo Plinius iunior,adnotabatq;,etc.& Valer.in prin. operis, quę apud alios latius quam vt breuiter cognoſci poſsint, diffuſa ſunt,etc. Cato nanq; prior de quo Plut.quotieſcunq; ſibi vacuum tempus oſtenderet varias orationes, & hiſtorias deſcripſit,& rei ruſticę pręcepta, vt quod pluribi quamplures authores in quaq; materia expoſuerint diffuſius, breue ac reſolutum habeatur promptuarium, vt in rebus maxime naturalibus Plinius ipſe, & per alios obſeruatum perſpicimus adhibitis etiam locis authorum: ingenui eſt enim pudoris (vt ait ipſe Pli.) fateri per quos profeceris,vt omnia latius exhauriri per curioſos poſsint. quod vobis admodum profuturum eſſe non dubito. Id etiam Ciceroni fecit filio Tullius pater libro ſuo de officiis,Aſconiuſq; eius ventilator: & iampridem Ariſtoteles,qui Ethicorum libros Nicomacho filio deputauit; à quo Tullius ipſe lib. partitionũ oratoriarum; Gellius etiam, Macrobiuſq; Saturnalibus ſuis. Appianus item, quãuis iuris peritus,& ipſe; Alexander quinetiam ab Alexandro, Collenuccius, Iouius, Guicciardinus tempus terere abnuerũt poſt legalem eorum profeſsionem;& Alciatus hodie. Valete.

Vincentiæ, Non. Oct. 1567.

DE PRINCIPE.

PRINCIPES, Reges, & Rectores neceſſarios eſſe ad uniuerſitatem regendam, eſt aſſerendum. Plato lib. primo de legi. car. eius quarta ante in medio. 310. In omni conuentu atque communitate quarumcunque rerum gerendarum Principem eſſe oportere, quia ubi non eſt gubernator, populus corruit. Prou.cap.11.Sene.lib.1. de clemen. car. eius prima, cap. Nunc in tres, in medio. Quem omnes tam ſupra ſe, quàm pro ſe eſſe ſciunt, cuius curam excubare pro ſalute ſingulorum atque uniuerſorum. &c. Et capi. ſequen. quam itaque. Ille enim, uinculum per quod reſp. cohæret; Ideo Principes & Reges tutores ſunt ſtatus publ.&c. Imperantes & parentes in ciuitatibus eſſe debent, & pro dignitate imperandi ac parendi, quales ſunt in ciuitatibus, ac domib. &c. ſine imperio, nec domus ulla, nec ciuitas, nec gens, nec hominum uniuerſorum genus ſtare, nec rerum natura omnis, nec ipſe mundus poteſt. Nam & hic Deo paret. &c. Et infra. Omnes antiquæ gentes regibus quondam paruerunt. &c. Principio gentium penes reges imperium erat, & arbitrium principum pro legibus erat. Iuſti.lib.1.in prin.operis, Plato lib. 3.de legi.car.eius.3.ante.319.& a tergo. Tul.lib.3.de legi.car. prima, a tergo. Reges in ipſos imperium eſt Iouis. Orat. lib.3. Oda prima. Odi profa. uulgus. &c. quod genus imperij primum ad homines iuſtiſsimos, & ſapientes deferebatur. Cato aſſurgens in ſenatu aſſeruit præſtare, ut quæuis poteſtas in urbe ſit, quàm rempublic. ſine magiſtratu ac præſide manere, propterea & Pompeius tunc Conſul factus fuit. Plut.in Cato. Vtic. in medio car.4. fina. ante in fin. 256. Omnes gentes diſcant quanto in libertate diſcordi ſeruienti ſit utilius unum eſſe cui ſeruiant. Plin.in ſuo paneg.in med.car.343. Vulgus ſine rectore præceps, pauidum, ſocorſ. Taci. lib.20. car.6. ante in medio. ubi de Hordeonio. Exemplum in Scipione Super. in Hiſpania uictore, tunc uero ægrotante per exercitus duces quoſdam. Liuius lib.28. car. eius. 3. Aemil.in Ioanne primo, rege Franc.50.lib.9. car.405. in fine. Apparuitq; multitudinem parente regeq; orbatam omnibus ſeditionum licentiæq; procellis agitari. Vbicunque multitudo eſſet, ibi legitimum rectorem multitudinis cenſebant eſſe debere. Liui. in orat. Conſulis

lib.39.car.eius ſecunda in fine. Omnis anima poteſtatibus ſubdita ſit ſublimioribus,non eſt poteſtas niſi a Deo. Ideoq; ſubditi eſtote, & tributa præſtate, cui tributum tributum. Paul.ad Romanos capit. 13. Et in prima Petri.cap.ſecundo. regnandi munus. &c. Cui Iupiter gloriam dedit. Home.in primo Ilia.car.7. non eſt in hominum poteſtate de Imperij conſtitutione, decernere. Nam uelut Domus ulla, uel res famil. conſiſtere non poteſt ſine rectore, ſic ciuitatem ſine rectore dilabi neceſſe eſt, qui curam habeat publicę ſalutis, pacem tueatur. &c. Ponta. lib.4.de obedien.car.2.3.4. Cæſar ad eius milites deſciſcentes, ut Dion.lib.41.car.102.a tergo. Vt quòd in ipſo noſtro corpore pars quædam eſt, quæ alijs imperet, & in ſingulis item domibus, eodem modo & in ciuitate.&c. Sed in homine ipſo etiam, cum unus imperet animus, in domo etiam unus paterfam. unus Imperator.&c. Si dux in exercitu defuerit, non tam exercitus dicendus, quàm armata multitudo, quam neceſſe eſt uagantem palabundamq; ferri paruo tempore hoſtium predam futuram. Quid ſine Imperio exercitus? dicit Tul. in Epiſtola ad Brutum car.553.Meſſalum.&c. Vnius arbitrio mundum regi neceſſe eſt. Lactan.lib.primo cap.3.niſi enim ſingularum partium poteſtas ad unam prouidentiam referatur, non poterit ſumma ipſa conſtare unoquoque curante nihil amplius quam quod ad eum pertineat; & in re milit. niſi habeant Ducem atque rectorem, Liui. de Fabio Maximo Dicta. & Minutio equitum magiſtro ſibi Iuriſdictione per populum æquata. Imperatore igitur opus eſt qui diſponat ordines, & hoſtium conſilia præſentiat.&c. ut alibi diximus. Ponta. plura lib.4.de Obed.in prin.car.27.28. Polyb.lib.4.in med.car.152.a tergo uel eius.11. Curt.lib.10.in med.car.149. in milites ſuos deſciſcentes dixit Alex. Mag. Iam & ſcietis quantum ſine rege ualeat exercitus, & quid opis in me uno ſit.&c. Cappadoces libertate donati. not. Iuſti. lib.38. munus abnuentes negarunt gentem ſine rege poſſe uiuere. Vnde Ariobarzanes rex eiſdem conſtitutus. Lacedemonij etiam,cum ſub regibus diu eſſe conſueuiſſent, ab Antigono rege in libertatem poſiti in uarias diſſenſiones peruenere. Iuſti. lib. primo Epitho. in principio eius,ubi ſupra. Imperare diuinum quoddam eſt, ut de Alexan. Magno Plut.in eius uita car.5.a ter. in prin. de Samone philoſopho, & in Numa Pomp. rege ſuſcepto. car.eius ſecunda,ante in med. & de Imp. Caligula Ioſeph.lib.18.antiqui.Iud.cap.7.de Parthis pop. & cap. 15.car. eius ultima in prin. Sunt miniſtri Dei & ſimulacrum, ad curam & ſalutem hominum.&c. Lex, Iuſtitia, Princeps.Plut.lib.de Doctri. princi. car.416.eius ſecunda. & in uita Themiſto.car.ulti.uel.52. ante in medio. Lex honeſtiſsima eſt obſeruare regem ſimulacrumq; Dei omnia

ſeruantis

ſeruantis adorare, nomen regium non in terris natum ex cogitatione, ſed è Cœlo demiſſum, parens enim rerum Deus, cum genus humanum condidiſſet, reges inſtituit. &c. Pau. Aemi. in Phil. 4. pulchro rege. 45. lib. 8. in prin. In oratioue Muſæi ad Lutetiam. c. 337. in princi. & car. ſeq. Reges loco cœleſtium inſtituti datiq; ut reipub. ſaluti proſpiciāt, & commodo, ut in commune conſulant. &c. Cauſam creandorum regum nullam fuiſſe, niſi ut ſocietas humana unius capitis ſapientia, fideq; coniuncta, conſpiransq; teneretur, ſummos uiros inſtitutos, qui pro legum Imperio regimineq; arma ferrent, datum ſolium, datum ſceptrum ut cognoſcerent, ut iura darent. &c. Aemil. in Carolo pulchro rege. 48. car. 372. a ter. Principatum fato dari, dixit Tit. Veſpaſianus Imper. de quo Sueto. in eo. cap. pontificatum. car. 336. & car. ſeq. in uer. Turcarum gens. &c. Plin. in ſuo paneg. in princ. Ponta. ubi ſupra. Etenim rex. &c. car. 31. ante. Macrob. lib. de Somno Scip. cap. 9. in prin. quod uero ait harum rectores & ſeruatores hinc profecti huc reuertuntur. &c. Home. in 9. Ilia. car. ſecunda. Tibi Iupiter dedit ſceptrumq; & iura, ut cæteris conſulas. Geu. lib. ſecundo. car. 419. Omneſq; priſci neceſsitatem cognoſcentes regibus paruerunt. Plato lib. primo, de legi. ubi ſupra lib. 3. car. tertia a ter. in prin. principatum dixiſti admodum neceſſarium, & ſecundum naturam, ut ait Pindarus, ut in animalibus reperitur, magiſtratibus igitur opus eſt, dicit Tul. lib. 3. de legi. car. 1. a ter. car. 5. a ter. Sine quorum prudentia eſſe ciuitas nō poteſt. Ideo propter acerrimas Florētinorū perpetuaſq; ſeditiones ad internitionē ſecuritas, Carolus v. Imp. Ducem ipſis dedit Alexandrum Medic. not. Ioui. lib. 29. hiſtor. car. antepenul. Neque ſolum ijs præſcribendi eſt & imperandi, ſed etiam ciuibus obtemperandi modus. &c. Ponta. lib. 4. de obed. in prin. Agrip. cap. 61. ueluti nec domus ulla. &c. ubi ſupra car. 27. & car. 30. a ter. Ex quibus iudicari poteſt conducibilius eſſe ciuitati, magiſq; ſecundum naturam ab uno regi quàm a pluribus. Cum etiam uideamus ciuitatum populorumq; gubernacula in initio penes reges fuiſſe. &c. & erat officij nomē non dignitatis. Romani, Athenienſ. Aegyptij, Siri, Perſæ ſub regibus fuiſſe memorantur, ut & Cicero tradit. omnes antiquæ gentes regibus quondam paruerunt. Sed & Apes regem ſuum uerentur, quo prehenſo tenetur agmen. Plin. lib. 11. cap. 17. 18. in fin. Xenoph. lib. 5. carta quarta in princ. regi apes parent ultro, & ubicunque maneat, nulla illic abſcedit. Si quo exeat, nulla eum relinquit. Elephanti etiam, de quibus Plin. lib. 8. cap. quinto in prin. Ita & Margaritæ quæ in mari paſcuntur regem ſuum habent. Arria. lib. 8. car. ſeptima, uel 339. & Plin. Non & formicę quibus eſt etiā cura reipub. ratio, memoria, cura. prouer. cap. 6. a. nec locuſtæ. Plin. ca.

30.ubi ſupra.Oues autem ſingulæ nemini obtemperant uniuerſæ,Principem ſequuntur. Plut.in Cato.primo,car.2. ante in fin. Tul. in Epi. ad Atticum lib.7. Dioniſius.&c.in fin.car.eius ſeptima.Idem quod pecudes, quæ diſpulſæ ſui generis ſequuntur greges. & etiam Plin.lib.8. cap.49.in fin.de Muſimonio.Ponta.lib.quinto,de pruden.car.antepe. ut Bouem armenta, Grues ducem quem ſequuntur eligunt. Plin.idem libr.10.cap.23.in prin. Armenta enim facilius paſtori parent, quàm principibus ſuis homines. Xenoph.lib.primo car.prima, de Cyro.multi inter ſe referebant in ſeditione reipub. inter Cæſarem & Pompeium. not. Api.lib. ſecundo car.7.in fin.49. a ter.unicum præſidium pręſentibus malis adeſſe remedium, ſi uni duntaxat poteſtas traderetur, neceſſe autem & mitem ſimul,& poteſtate præditum eligere. &c. Turcarum gens tunc ignota, quo tempore in Perſas ſeruitute oppreſsi erãt, etiam numeroſiſsimi, finibus excedere iuſsi conuenerunt in unum, ubi ſe potentes eſſe cognouerunt regem, & Ducem eligere decreuerunt, perſpicientes nullas eſſe uires, uanumq́; ſucceſſum in multitudine ſine rectore. Vnde collatione ſagittarum uentum in unum, ſorte conuenerunt in Selduch uirum acerrimum, qui principium dedit Othomanorum Imperio nunc ampliſsimo. Colenut. libr.1. in fin.eius. car. antepenul.notat late Gueu.lib.2.in fin.car.494.de Trangolipico.Exercitus ſine rectore uel Principe ſtare non poteſt diutius recte. Vopiſ. in Tacito Imper.car.2.in prin. Plut.in Cato.1.ubi ſupra car.2. ante.nunc ut membra ſine capite,&c. Sene.d.car.94.a tergo, capit.Excogitare,ut Apes & Ponta.libr. 4.ubi ſupra car.eius 3.a tergo de obed.Vtq; in ipſo noſtro corpore pars quædam eſt. &c. Ouium nullus eſt uſus ſine paſtore. Polyb.lib.2.car.3.in fi. Eraſ. prouer. 1626. in uer.Ouium.Optimus reipub. ſtatus ſub iuſto Principe applicatis legibus, etiam quod non teneatur, & ſit ſolutus. Herod. plura libr. tertio cap.6. de Dario rege ampliſsimo, qui cum ſocijs coniuratis ſtatum inſtituere contendentibus, quomodo magis diuturnum & ſtabile.&c. Sene.lib.2.de benefi.capit. Diſputari.car.3.in fin.Plato de regno.car.penulti.a tergo in medio, ueram illam gubernationem unius uiri arte imperantis. &c. Vnius dominatio bonis coniuncta conſcriptionibus omnium eſt optima. Plato lib.8.de rep.in princ. Plut.in uita Ageſil. car.penult.ante in fin.Plin.in ſuo paneg.car.372.in fin. de iuramento ſibi Imperatori de lato & accepto. Dion lib.44.in prin.eius car.155.in prin.Machiau. lib. primo,Diſcur. cap.16. de rege Franc. legibus obligato, & inſtituti Principes, quia fruendę Iuſtitiæ cauſa olim bene morati reges conſtituti erant; oppreſsi namq́; confugiebant ad aliquem uirtute præſtantem,&c. eos ad imperandum deligi ſolitos, quorum de Iuſtitia magna

eſſet

eſſet opinio multitudinis. Tul.in 2. offic.de Iuſtitia.car.40.lib. tertio de legi.car. quinta a ter. Sene.Epiſtola.90. in prin. Quis dubitare &c. naturæ eſt enim potioribus deteriora ſubmittere inter homines pro ſummo eſt optimus. Animo itaque rector eligebatur &c. Plato in Crito in prin.eius. At uero tanquam docile animal homo,& obediens perſuaſione pro gubernaculis utebantur, & ita mortale genus etiam gubernabant. Plato lib.3.de legi.car.eius ſecunda in princip. poſthæc neceſſe eſt.&c. Ponta.ubi ſupra car. 29. Plin. in paneg. ſuo in princip. Principes, quia tunc uſque nulla erat regnandi cupiditas, quia iuſti erant & religionibus deditis,iure habiti Dij & dicti, non enim arbitria illorum ab æquo, uel populus a iure innato diſcedebant, ſua ſponte retinebant fidem & rectum, pudor regebat populos. &c. plura Fabius pictor lib.de aureo ſeculo.car.1. Tales Arſacidas nominari dicit Aemil. in Ludoui.rege.40.car.233.ante neminem imperare debere dicit Xenoph.lib.8.de Cyro car.5.in prin. & Plut. in apophteg. in princip. car.123.qui melior ſubditis non ſit.&c. hominibus cognitum facile imperare, non autem impoſsibile ſi prudenter agatur. Xenoph. etiam in princi.operis car.prima a ter. Vnde apud Mantineam in pugna Laconibus imperatum militibus ut unum oppugnarent Epaminundam ducem, ut eo ſublato milites captiui forent,ubi ſupra car.7. in princip. ibi Cæſ.lib.primo Gall.car.6.fin. ante non minorem laudem exercitus quam ipſe Imperator meritus. Leones etiam duce Ceruo uinci poſſunt, dicit Aemil. in Childerico .3.rege.21.car.70.ante. Si adhuc fuiſſet dubium ſorte caſuque rectores an aliquo numine darentur &c. Numæ perſuadebant Romani priſci dicit Plut. in eius uita ubi ſupra, ut magnum atque diuinum munus ſuſciperet.&c. Home.in 9.Ilia.car. ſecunda in fin.lib.1.car.quinta.

2 Sacerdotium propterea proprium habent adminiſtrare. Plato de regno. car.antepenul.a ter.in med. Epiſtola.8.in fin. eius. ut apud Aegyptios. Non licet regnum, abſque ſacerdotio impetrare, ſuosq; reges ut Deos obſeruant. Nam neque ſine diuino numine illos tantum imperium credunt aſſecutos. Perſæ etiam non ſolum piè, ſed etiam prudenter reges ſuos inter Deos colunt, maieſtatem enim imperij ſalutis eſſe tutelam dicit Curt.lib.8.in med.car.110.ante in fin. de Numidis Valer.cap.de inſtit.anti. Exep.ulti.car.40. a ter. Agrippa ca. de religio. in prin. Iuſtitia firmabit Solium. prouer. cap.20.b. cap.16. b. rex qui iudicat in ueritate pauperes, Tronus eius firmabitur in æternum. prouer.cap.29.c. Non eſt diuturna poſſeſsio, in quam gladio inducimur. Cur.lib.8.in med.car.114.& lib.10.in princ.in reſponſione Alexandri ad Hermolaum,de coniuratis. Quali forma ſit not. Alciat.

ſab.140. effigies.&c. Vnde eſt quod homo facilius imperitet omnibus animantibus quàm hominibus, ijs tamen imperare non difficillimum, ut ſupra. Nemini parere animus bene informatus a natura uult, niſi legitime imperanti. Tul.in primo offi.car.3.in fin. lib. primo de legi. car.prima a terg. modis autem de quibus infra qui nouem habentur, pater in filium, generoſi ignobilibus, Seniores iuuenibus, Domini ſer uis, potentiores imbecillis, prudens, ſors. Plato libro.3. de legi.car.3. lib.4.car.3.ante. Qui uero petulantes erunt, quaſi nec Principe, nec Duce ullo ægeant, ſed is aliorum ipſe ſufficiens ductor ſit, is penitus a Deo deſeritur.&c. Sene.Epiſt.90.in princi. Quis dubitare.&c. Inter homines pro ſummo eſt optimus. animo itaque rector eligebatur, ideoq; ſumma fœlicitas gentium, in quibus non poterat potentior eſſe niſi melior, hiq; infirmiores a ualidioribus tuebantur beneficentia age bat ornabatq; ſubiectos, officium erat imperare non regnum &c. bene imperāti bene paretur. ubi ſupra lib.primo de clemen.car.2. A equiore animo ferunt homines dicit Plin. in ſuo paneg. cart.4. quem Princeps parum fœliciter genuit, quam quem male elegit. &c. Ponta. d.lib.4. car.eius ſecunda. Tunc etiam &c. Tunc etiam infanti regi obſecutum uidimus, de Gordiano Imper.infante, in uita Maximini Imper. de quo Capitol.in eius uita.car.4.ante in fin.uel 165.de puero etiam Maced. rege in acie perlato. Iuſti.lib.7.in princip. Quorum conſpectu ſedati exercitus tumultuātes Fredegundis etiam Franc.regina puerum regem filium per acies circumtulit adhortans.&c. Aemil. lib. primo car.41. in Clotar.2.rege.10.Pulchrum eſſe ducebat Imper. Carolus Magnus in terris extare unum ſummum regimen rerum, quod mortalibus iura reddat, ut per Imperatores Rom. Cui reges omnes genteſque peræque pareant, quod ſupra cætera emineat, quod unum ſecundum Deum opti.maximum, rerum arbitrum moderetur. &c. Aemil. in Car. Mag. car.110.

3 Creandi ſunt eiuſdem generis non extranei, quia nemo alienigenam dominum pati uult. Cur.lib.7.de Scythis ad Alexandrum Mag. car.5.fin.ante. Deuteron. capi.17.c. Eum conſtitues, quem dominus Deus tuus elegerit de nume.fratrum tuorum, non poteris alterius gentis hominem regem facere. Geu.lib. primo car.11. Blond. lib. primo, de Roma Triumph.car.5.ante.Plin.in ſuo paneg.car.4. ante. Imperaturus omnibus debet eligi ex omnibus. Nam ut ex uobis Senatores, ita ex Senatoribus Principes naſcuntur. Tacit. in oratio. Othon. Impera.ad milites lib.17.in med.car.51 in prin.Diodo. lib.4. in princip. Aethiopes optimos ex ſeipſis eligebant, quem creatum flexis genibus ut Deum honorant. Aſſumptus in regem uitam ducit ſtatutam legibus,

bus,nam ignobiles reprobati. Vrbem enim perituram dixit Plato lib. tertio de repub.in fin.eius,lib.ſeq.in med.car.3.a ter.in prin. Cum ipſam æneus cuſtos uel ferreus gubernabit. Quoties autem aliquis artifex uel quæſtuarius in militiæ ordines tranſit, uel miles in conſularis nititur & cuſtodis aſcendere dignitatem, confuſionem & ciuitatis totius interitum declarat. Si quis minoribus maiorem potentiam præbuerit,uela nauibus, cibum corporibus, omnis principatus, omnia peruertuntur.Plato item lib.tertio de legi.car.3.a ter.in med. per tria mouetur terra,&c. per ſeruum cum regnauerit.&c. Prouer. capi. penulti. c. cap.22. in prin.diues pauperibus imperat.Diodo. lib. ſecundo in med. car.11.in prin.apud Aegyptios,ſiquis opifex ad rempub. accedat magna multatur pœna,uerum prius nobiles, quas Supatridas. &c. nominant.Plu.in Theſei uita,car.4.ubi de inſtitutis eius.meliores enim ſunt naturæ nobiles,dicit Plato in Alcibi.primo car.3.a ter.in med. Omnes boni ſemper nobilitati fauent, & quia utile eſt reipub. nobiles eſſe dignos maioribus ſuis,&c. Tul.in oratio.pro Seſtio.car.10.ante.exempla not.Liuius, ubi de magiſtratu Capuæ per Pacuuium Calanium.lib.23. in prin. Machia.lib.1.diſcurſ. capit.47. reges ex nobilitate ſumuntur. &c. Tacit.in lib.German.car.prima,a ter.in med. Diodo.lib.2.in principe.car.6.excellentes meritis non per progeniem eligebantur, per Aegyptios.lib.4.ubi ſupra, in prin.car.22.Xenoph.lib.1.car.17.a tergo. decet ipſum Principem cæteris anteire non ſumptibus, non dolo aut ocio, ſed prouidentia & induſtria,&c. Senes liberis carentes, ut in Taprobane inſula. Plin.lib.6.cap.22. Curt.lib.6.car.69. de Amazonibus. & in corporum maieſtate uenerationem obſeruant. Quem delinquentem puniunt defunctum,& illaudatum uel reprobatum declarant. Benemeritum laudibus approbant,& commendant. Diodo.lib.1.in med. car.10.in fin.eius penul.

4 Prudentes requiruntur magis quàm fortes cum temperantia & potentia. Plato.lib.1.de leg.car.2.in fi.car.3.ante in fi. Sapientes Tyrãni, &c.prou.de quo Eraſ.nu.2797.Ex Euripide,de quo Gel.lib.13. capit. Xenop.car.1.a tergo.Imperare debet alijs qui ſibi ſapit & poteſt,ut ait Plato.lib.4.de legi.car. 2. a tergo in medio. Ipſe prius uiam per quam ſequantur cæteri ingrediatur oportet,omniaque in ſeipſo primum expreſſa præſcribat agendo, &cæ. Ponta. lib. de Principe.car. antepenul. in fi.Sen.lib.2.de Ira.car.127.in fin.eius.cap.utilis,&c.Tul. in pen. parad.in prin.Laudetur uero.& Imperiũ illi conueni re niſi quibus imperat qui melior ſit.Plut.in Apophtheg.car.1.ante.Paul. ad Titum,capit. 2.b.Xenop.lib.7.car.4.fin.in prin. Præſtabam me in medium,quod nõ deceat principem eſſe inferiorem. Sapientia abſque potentia non con-

fert,nec potentia ſine militum beneuolentia.Plato.Epiſ.2.11.& ſexta & in uer.Milites,infra nu.5. Adunco naſo deſiderabantur per eos,quia Cyrus talis fuerat iam ſuus rex.Plut.in Apophtheg.car.prima. Vt defectuoſo etiam corpore a Perſis reprobabatur. Procop. in princip.car.8. Quia in corporum maieſtate, ut ſupra.

5 Philoſophi aut philoſophantes,id eſt ad diſcendum prompti & faciles.Plato in 5.de repub.car.eius pen.in prin.lib.6.car.3.antep.in medio.car.4.uel pen.ante in fi.Epiſtola 7.in med.& car.prima a ter.Ponta.lib.de Principe.car.89.in prin.93.a ter.lib. 5. de Obed.car.44.ante 45.ante.Geua.lib.1.car.25. Lactan.li.3.cap.21.car.eius 3.ante.Homines recte philoſophantes rerum public. gubernationem adepti, aut hi qui gubernabant diuina quadam ſorte uere philoſophentur, diſciplinis uarijs imbuti, ut per Philippum regem ad Ariſtot.de Alexand. ſibi tūc nato,&c.Plu.in eo de Alphōſo rege Neap.Colenut.lib.6.car.198. 199.aliter Coloſsis ſimiles habentur,qui heroicam ſpeciē præſeferunt foris, intus autem pleni ſunt lapide, terra,plumbo.Plut.libr. de Doctri.Princip.car.prima.Doctrinam requiri in principe not.Tul.in Academ.quæſti.car.2.ante,& lib.de Diuinat.Vnde Colenu. de quo ſupra. lib.6.De Alfonſo ipſo rege Neapol.refert ſententiam.car.198.Regem illiteratum eſſe aſinum coronatum. Quis melius quàm literatus imperat?Vopiſ.in Tacito Imper.car.2.ante. Platina in Ioan.20.Pontif.148. Princeps illiteratus eſt ut Leo cæteris imperitans feris. Ponta. libr. de Princi.car.89.in prin.eius,& a ter.car.94.Geu. cap.30.car.103.Quid homini dignius quàm cæteris excellere? Ijque eſſe poſſunt doctrina præditi. Vnde conſtat in maximis rebus gerendis conſilijsque capiendis,quòd primum tenent locum qui doctiores habentur.Contra notat Agrippa lib.de Vanit.Scient.cap.1.in med.Idem Geu.lib.1.car.98.ad Ferdin.Gonz.car.259.a Don Alfonſo.De Licinio in princi.Pompon. Læt.in fi.car.21.in fi.Regium eſt inſudare laboribus.Seruile eſt amare diuitias,dixit Alex.Mag.de quo Plut.in eius uita.car.7. a ter.Et per Agesilaum.car.2.in prin.Noctem ſolidam non dormiant. Sic malis ciuibus & hoſtibus erunt formidoloſi.Plato.lib.7. de legi. car. antep. ante ſola ſanitatis commoditate ſeruata, primus excitetur,ſurgat,&c. plura, de quo quis dubitaret. Sed nec ab alio interprete quacunque uel noctis hora uteretur, præcepit Tyberius Imper. de quo Sueto. in eo. cap.proximo anno.Ponta.lib.de Princ.car.antep. in fi. Patientia quoque æſtus, &c.Alcia.de Ancora fab. 140.quam debet hæc memores geſtare &cæ. Non oportet totam noctem dormire Conſiliarium uirum, cui populi ſunt commiſsi,& tot cauſæ ſunt.Home.in 2.Ilia.in prin.car.14.lib.10. in prin.car. 104. Tyranni quietem quærunt, boni principes laboribus

dediti

dediti procõmuni bono inuigilant, dicit Traianus Imp. in ſua reſponſione ad Plutarchum eius præceptorem, de qua Geu.lib.2.in fi.car.416. tanquam canes inſomnes eſſe oportet, & quam acutiſsime uidere & audire. Plato lib.3.de rep.car.4.a ter.in med. Geu.lib.2.car.422. in fi. In oratione Traiani Imp. ad Senatum in prin. Alex. Mag. in milites ſuos, ut not. Arria. lib. 7. car. 295. in eius oratione. Plus uigilare quàm uos me certo ſcio, ut ipſi quietos ſomnos capere poſsitis. Dux ueſter laborum & periculorum ſocius, &c. Principi conuenire dicebat Ageſilaus, de quo Plut. in Apophtheg. lacon. in prin. car. 157. in fi. Non mollitie, & delitijs, ſed tolerantia & fortitudine cæteris præſtare, non aliter atque canes nocturnam agentes cuſtodiam. & lib. de Doctri. princip. car. 2. a ter. 416. in fi. Reges diuinitus dati ſunt generi humano, ut in commune conſulant. Iuſtitiaque ſit ea animi dos, quæ uniuerſa utilitate cõſeruata, ſuam cuique tribuant dignitatem, &c. Aemil. in Phil. 4. rege. 45. lib. 8. car. 2. Arria. de Alex. lib. 6. car. 276. Pedes ipſe ducebat agmẽ, quò milites ac duces exemplo ſuo labores leuius ferrẽt, ac ærũnas, &c. Nil difficilius bono Imperatore, & quam bene imperare dicebat Diocletianus Impe. de quo Vopiſ. in Aurel. Impe. car. 203. in fin. Pompon. Læt. in eius uita. Nullum maius boni imperij inſtrumentum quàm bonos amicos eſſe. de rege Theopompo Spar. idem reſpondente. Valer. capit. de animi moderat. in prin. eius. Ponta. lib. 5. de prud. car. 120. in fi. lib. de Principe. car. 90. Geu. lib. 2. car. 428. Amici præſidia regni ſunt, ut in cap. notauimus de amic. Xenop. lib. 7. car. 5. in prin. uel 115. lib. 8. car. 8. uel 136. a tergo. & in fin. At ego dum amicos diuites reddo, hos mihi Theſauros eſſe puto, & cuſtodes mei ipſius longe fideliores quam ſi ſtipendiarios præſidiarios præfeciſſem. Indigentias amicorum leuo, & diuitijs homines & beneficijs proſequens, ex ijs beneuolentiam & amicitiam mihi comparo. Nulli enim principi proficiunt arma, nec ſubditorum multitudo ſine ipſorum beneuolentia. habes amicos quia amicus ipſe es. Poteſt princeps odio eſſe nonnullis etiam ſi ipſe non oderit, amari niſi ipſe amet non poteſt. ita Plin. ad Traianum Impe. ubi ſupra. Antigonum regem dixiſſe tradunt beneuolentiam ſemper ſibi uiſum optimum regni fundamentum, ueriſsimumque præſidium eſſe. Saluum regem in aperto clementia præſtabit. Vnum eſt inexpugnabile munimentum, amor ciuium. Sen. lib. primo de clementia. cap. excogitare &c. in fi. Plin. in ſuo Paneg. in med. car. 357. in prin. fruſtra ſe terrore ſuccinxerit, qui ſeptus charitate ciuium nõ fuerit; armis enim arma irritantur. & car. ſeq. nihil magis tuum credis, quam quod per amicos habes. de Mithridate armis oppreſſo ob eius ſæuitiã in ſubditos. Dion. lib. 37. car. 5. in fi. Plut. in Demet. rege in prin. car. eius 2. a ter. in med.

Plin.

Plin.in ſuo Paneg.car.5.fin.ante.Tacit.lib.4.car. 2. in prin. Iouius lib. 39. car. 216. Is uirorum fortium clientelas de Ioanne rege Vngar. perpetua hoſpitalitate, & beneficentia partas certos principum Theſauros eſſe dicere erat ſolitus &c. Regnum ſtabilius, ſi non maius, relinquere ſe dicebat Licurg. de quo Valer.cap. de animi moderat. Plut.lib.de doctri. prin.in princip.de Theopompo Sparta.duce, & in uita Licurgi.in prin.car.2.a ter.Lamprid.in Alex.Imper.car.eius 8.uel 119. ante.Ponta.lib.de princ.car.1.Regnum ipſum,ſi molliorem at diuturniorem.

7 Regere princeps debet & paterfa. authoritate, imperio, charitate, diſciplina,& ſeueritate quandoque.Sic,ius ſuum grauitate retinere &c. Plato lib.de regno,car.ult.ante,in med.lib.3.de legi. car. ult. ante in fi. & pen.lib.4.car.2.a ter.in med.& alibi in uer. Obedientia. Canes deponere feritatem ob magiſtrorum manſuetudinem.Ponta.lib. de prud. 5. car.antep.lib.de prin.car.92.in prin.Pau. in Epiſt. ad Titum cap. 2. in fi.Melius beneficijs imperium cuſtoditur,quam armis.Sen. lib. de breuit.uitæ car.164.uel pen. ante in fi. Regnum nihil aliud eſt quam procuratio,munuſque publicum, cuius reddendā rationem &c. Aemil. in Ludou.7.rege.40.car.218.ante. Tuto regnant qui imperant ut parentes filijs.Plut.in Apophtheg.Lacon.in prin.operis.car.1.uel.155.à tergo. Si demum diu tutoque imperant, qui non metum ex crudelitate, ſed amorem ex bonitate ciuium ſuorum armis inſtillant &c. Herodi. libr. 1. car. 4. ante. Appius Claudius quamuis cæcus & ſenex intactam domum, & clientelas non modo authoritatem, ſed etiam imperium tenebat.Tul.lib.de Senec.car 81.ante.Geu.in med.Aur.Anton.Impe. car.17. in princ. 68. 69. Cuncta imperia crudelia magis acerba quam diuturna ſunt, contra, qui benignitate & clementia imperium temperauere,ijs læta omnia uiſa.Saluſt.lib.de rep.car.99.a ter.Liui.lib.8.car. eius pen.a ter.in med.lib.39. car. eius 4. in prin. Senſit Papirius Conſ. Temperandum eſſe ingenium ſuum, & ſeueritatem commiſcendam comitati.Item alibi,Imitaretur populum Rom. qui charitate quam metu adiungere ſibi ſocios mallet.Tul.in 3.offi.car.66.in fi. poteſt autem ulli imperio quod gloria debet fultum eſſe ex beniuolentia ſociorum, utile eſſe odium & infamia? Plut.in Demet.uita.car.6.ante 290. primam dignitatem ſeruare,ſi inſolentiam ſuam moderari,ſuperbiam uincere,& leniori uti uoluiſſet imperio. ſed uir natura aſper.&c. de ipſo, & Antigono filio regibus.Ponta.lib.de Principe.car.2.in prin. Qui temperantem te ſenſerit,turpia nunquam petere audebit,& ut de Catone Plin.in præfat.operis.O te fortunatum M.Cato &c.& ut car.5.in princ.Inhumanitas mater eſt odij,ut & ſuperbia crudelitatis,malus utraque & uitæ & principatus cuſtos.Polyb. lib. 1.car.48.uel antepenul.in princi.Imprimis

primis auaritia ducum atque crudelitas, quæ omnia & multitudini, & ipſis ducibus obſunt,&c.Plin.Epiſto.14.lib.8.Amor &c. Colum. libr. 1.cap.8.in med.neque remiſſe,neque crudeliter imperet. Machia. libr. 3.diſcur.cap.19.20.22.Dion.lib.55.cap.390.in prin.de Liuia.in oratio.ad Aug.Imper.in princi.eius.Totilas Gothorum rex in Græcos, & in ſuos humaniſsimus quandoque,& ſeuerus ad tempus.Blon.lib. 5.hiſtor.car.2.eius,uel 30.a ter.Ioui. in Tamburl.Imper. car. penult. Sen. lib.de Clem.car.92.in fi.cap.quoniam,in fi.eius. At cui ultio &c.Nam nimia ſeruitus amicitiam, & charitatem tollit in principem libertas nimia laſciuiam poſt & contemptum parit. Supra modum elata laſciuiũt. Sed de rebus Perſarum,qui propter nimiam dominationem,ſeruitutem que, nõ recte &c. Quinetiam ſæpe exigui ſui commodi gratia funditus euerti ciuitates &c.Plura Plato lib.3.de legi.in arg.& car.3.a ter.in medio. car. 4. a ter. in med. Epiſto.eius.8.in medio.Seruitus ac libertas ſi modum excedat,utraque mala eſt.Tul.ad Q.Fratrem Epiſto. 1.car.3. Sen.lib.de clem.in fi.cap.Indicta eſt cap.95.ante.Geu.lib. 1. car. 146. Nobiles equi melius facili freno reguntur.Ita clementiam &c. Remiſſius imperanti melius paretur. Saluſt.libr. de rep. car.99.a tergo.Manſuetudo audaciæ miſcenda, & econtra. horum eſt officium ciuites diuites facere, concordes, liberales, ſine uexatione aliquorum ſocietatis conciliandæ peritus princeps eſſe debet.Plato lib.1. de legibus. cart.4. ante,in med.Plut.in uita Ageſil.car.4.ante in fi.Spartam ſeruari quia reges imperare ſcirent. Immo quia ciues parere &c.per Theopompũ,de quo idem Plut.in eo.in Apopht.car. 176. a ter. in Theopom. Xenop. lib.2.car.2. a ter. Decet principem ſe bonum præſtare, & ut ciues quã optimi ſint futuri. Regis officium uel optimi eſſe ducebat quam plurimis ſubditos beneficijs afficere.Tul.in 2.offic.car. penulti. Commoda ciuium defendere non diuellere, atque omnes æquitate eadem continere &c.Rempub.augeat imperio,agris uectigalibus. Lactan.lib.5.capit. 15.in med.Xenoph.lib.8.cap.136.in prin.Similia eſſe debere opera boni paſtoris & boni regis, & ut pecora fœliciter habeant ſe, & ut urbes & homines fœlices facerent,& ijs uti &c.Xenoph. etiam in uita Ageſil. car.5. fin.Regis eſt officium plurimis eos bonis cumulare, qui ſub imperio conſtituti eſſent. Sed & legibus inſeruire, ditare quam diteſcere magis regium dicebat Ptolomæus rex.de quo Plut.in Apophtheg.car. 8.ante 131. Ita non inopes ſubiectos non ditiſsimos pati. Plato libr.5. de legi.in fi. car. ult.a ter.in princ. Amicos ſuos honeſte ditauit Aurel. Imper.de quo Vopiſ.car.antepen. & modice,ut miſerias paupertatis effugerent, & diuitiarum inuidiam patrimonij moderatione uitarent. car.204.Xenoph.lib.8.in med.car.176, Ego dum amicos diuites reddo,

do,hos mihi theſauros eſſe puto,& cuſtodes tum mei ipſius &c. Concordiam tollunt,quæ eſſe non poteſt cum alijs adimuntur, alijs condonantur pecuniæ.Tul.in 2.offic.car.antep. ante.deinde æquitatem ſi habere ſuum cuique non licet.Nec procedendum in miſericordia aut uenia, quia crudelitas eſt inclinatio animi ad aſperiora &c. Clementia repellit &c.Sen.lib.2.de clem.in prin.lib.1.cap.2.ibidem. in fi. Eſſe autē &c. Tam omnibus ignoſcere quam nulli crudelitas eſt eadem, modus tenendus &c. bonis nocet,qui malis parcit. Ex ſæua animaduerſione nulla regi gloria eſt. Inferior horreſcit quicquid peccat ſuperior. Sene. in ſuis prouer. Et non minus principi ſunt turpia multa ſupplicia, quā medico multa funera.ubi ſupra,cap.Indicta eſt &c.lib.1. & in ſuis pu.

8 Tutius eſt amari quā metui.Sen.ubi ſupra.& in ſuis prou.cap.Quid ergo? car.2.a ter.lib.2.in prin.eius. Clarum eſſe ciuem, bene de repub. mereri,laudari &c.metui uero inuidioſum, deteſtabile, caducum &cæ. Tul.in prima Philip.in fi.car.eius ultima. Plin.Epiſto.24.libr. 8. amor &c. Machiau. lib. de Principe.capit.17.plura. Qui ab omnibus timeri uult omnes timeat neceſſe.eſt ita Phalari,de quo infra. Tul. in 2.offic. Sen.in ſuis prouer.Xenoph.lib.5. car.4. fin.a tergo. Qui metui multis eſt,multos facit inimicos.

9 Tutius eſt item habere principem malum & conſiliarios probos, uel executores, quam econtra, quia unus malus a pluribus bonis corrigi poteſt.Lamprid.in Alexand.Imper.car. penult. eius a ter. Diodo.in 1.car.10.Geu.lib.2.car.427. Qualem miniſtrum eius intimum iudicaris, talem illius animum fuiſſe cenſebunt, pedes manuſque regum miniſtri ſumus &c.Aemil.in Ludou. 10.rege. 46. car. 367. plura Agrippa. cap.55. car. ult. raro potentes rerum mali euadunt, ubi deſint ſuarum cupiditatum miniſtri.Agrippa.car.55. in polit. in fi.Melior pauper uel puer & ſapiens,rege ſene & ſtulto.Eccl.cap.4.Magiſtratum gerens audi iuſte & iniuſte.Eraſ.prou. 1680.Dij auertant principes pueros.Vopiſ.in Tacito Imper.car.3.in prin. Maximas reſpub. per adoleſcentes labefactatas,a ſenibus ſuſtentatas reperietis.Tul.lib.de Senect.car.5.in prin. Semper timendum cum dominantur reges iuuenes. Hom. in 14. Odiſ.car.2.ante.ueh terra cuius rex puer eſt,& cuius principes mane comedunt.Eccl.cap.10.in fi.Eſai. etiam capi. 3.a.

10 Monarchiæ,Oligarchiæ,poliarc.Ariſtocr. & Democr. commoda &incōmoda no.Plato de regno.car.eius pen.li.8.de rep.car.eius prima li.3.de leg.car.pen.li.4.car.2. Agrippa.ca.de politica. 55. plura de iſtis Guizard.lib.2. car. 80. de Soderino in Florentinos. Inter Darium regem primum & ſocios coniuratos examinatio ſtatus conſtituendi, uel firmandi,not.Herod.lib.3.cap.6.ubi adducuntur plura. Budæ. in pan-

dect.

deſt.primo.car. 19. a tergo. Dion. lib. 44.in prin.car.prima. Agrip.in polit.cap.55.Ponta.lib.4.de obed.car.29.a ter.cap.optimam.lib. 2.de aſpirat.car.38.ante.Arria.lib.1.car.34. Non bonus multorum principatus,unus princeps,unus rex,cui dederit Iupiter ſceptrum & iura.Home.in 2.Ilia.car.3.libr. 9. car.2. de quo eſt prouerb. in Dione libr. 44. car.prima, lib.52. plura.cap. 8. a ter. Agrippa ubi ſupra per Agrippam coram Aug.Orantem,& ſibi reſpondentem Mecenatem. Pont. lib. de obed.ubi ſupra.car.28.29. Caligula Impe. de quo Sueton. in eius uita. cap.hactenus.car.180.dicebat unus rex,unus dominus;Item una fides, unus deus,&c.Paul.ad Epheſ.cap.46. Ouid.in 3.de arte. Non bene cũ ſocijs regna Venusque manent.

11 Principatus appetendus non eſt.Dicit Tul.in 1.offi.car.14.Immò quandoq; deponendus.Declarat in eius epiſto.ad Paurolum filiũ Phalaris Agrigẽt.tyranni.incipi.Quum in hymerã &c. Errat ſi quis exiſtimat tutum diu eſſe regem.Sen.in ſuis prou.ut executi ſunt plures,de quibus in cap.Qui principũ &c.Quia unus parẽ,alter ſuperiorem pati non poteſt,ut de Cæſ.& Põpeio.Flor.lib.54.in Epitho.Dion.lib.41.cap.109. conſtitutus tamen in nõ multos & optimos.(Oligar.dicitur)econtra ſtare põt,& diu.Plato de regno car.eius penul.lib.4.de legi. car. antepen. Tul.in 3.car.antep.in fi.& car.1.Agrippa ubi ſupra.Geu.li.1.car.295. a D.Alfonſo lib.2.in fi. capit.412.in oratione Traiani Imperatoris.

12 Imperare neſcit,qui non & parere nouit.Plato.lib. 6. de legi. car. 3.in princ.Quem refert & ſequitur Plut.in polit.car. 11. a tergo. Qui nunquam ſeruiuit, is laude dignus eſſe dominus nunquam poterit. Qui bene imperat,paruerit aliquando neceſſe eſt.Tul.lib.3. de legi. car. 1.a tergo.Eraſ.plura prouer.4.car.8.in fi. Geu. lib. 2. car. 431. Non bene imperat &c.Sen.lib.de Ira.2.cap.utilis eſt &c.in fi. eius. Luporumque ritu eſt,ècontra,qui ſeruire non poſſunt,ita nec imperare:nanque nemo regere poteſt qui non & regi.Dion.lib.52.car.5.Celius lib.4. cap. ult. Ponta.lib.de Mag.car. 4. a ter. in med. Plut. etiam in Apophtheg. Lacon.car.5.ante,uel. 159. Et in oratione ſua ad Imperat. Traianum. de qua Geu.lib. 2. in fi. car. 408. Interrogatus Ageſilaus rex cur maxime fœlices eſſent Spartiatæ,reſpondit, Quia maxime aliorum ſe exercent, ut imperent & obtemperent,&c.Xenoph.lib.1.car.5.fin. 20. Hæc duo mihi uidentur maxima,docere, & imperium pati, & imperare.Reges & uulgus poſt epulas &c.alibi in uer.Multitudo.Plut.in uita Phocio. car. 2.in fi. Nemini in labore cedere debet, ſibique magis quam alijs imperare.in apophtheg.car.4.in prin.158.& car. 162.ante. de Agide.

13 Interrogatus qũo exerceretur,Scire inquit,& imperare,& obtẽperare.Formidoloſior eſt ceruorum exercitus duce Leone quam econtra.

Plut.

Plut.in apophthe.græc.in Chabria. &c.car.4.in prin.136.Et de oppugnanda petra in Indos per timidum Ducem defenſa,nũc reſpondit Alex.Mag.locus captu eſt facilis,ubi ſupra.car.8.uel 231.in prin.Et per Artemiſiam ad Xerxem,de qua Herod.lib.8.capit.6.in med. Cambi.in Maumeth Turc.Imperat.lib.1.car.15. Exemplum in Xantippo Lacedem. Carthaginenſium duce ſumpto, ut ex Polybio, Malo ſub rege apum militare,quam formicarum exercitum ducere. Valla in procem. lib.4.in fi.ut de Martio Coriol.Machia.lib.3.diſcur.cap. 13. Nulla eſt gloria, quod quis ſit omnibus maior, niſi maximi fuerint quibus.maior ſit.Plin.in paneg.ſuo.car.370.ante.Melius eſt inopem ſeruire ruſtico inopi &c.quam imperare omnibus mortuis.Home.lib.11. Odiſ. de anima Achillis.car.antepenul.replicat Plato lib.3.de rep. in princ.eius. Melius eſt eſſe caput anguis, quam cauda leonis. Malo eſſe primus in oppido,quam Romæ ſecundus.Plut.in Cæſ.uita. car. 2. ante in fi. & in apophtheg.in Iulio Cæſ.car.152.ante.

14 Qualis princeps,tales miniſtri,talis & populus.Secundũ iudicem populi,ſic miniſtri eius.Eccl.ca.10.a.Qualis eſt rector ciuitatis,tales& habitantes in ea. Componitur Orbis, Regis ad exemplar. Claudi.de quo Pont.lib.de Principe.car.5.in fi.Plato li.8.de repu.in prin.car.eius 2.in prin.li.4.de legi.car.2.a ter. in med.Omnẽ rempu.ex eo quod dominatur mutari.Non ante ſanctis uiuetur morib.niſi ſanctitate imbutis magiſtris morum,ijsque qui uitę mortaliũ pręſunt,dicebat Clemens Pontif. de quo Aemil.in Ludou. nono rege. 43. car. 316. ante. ipſe ſibi legem præſcripſit, & cæteris exemplum præbuit,&c. Xenoph. de Cyro rege. lib.1.car.antepenul. in prin. Debet imperator tolerare plus ſolis & frigoris & laboris,quia conducunt ad amorem ſubditorum, leuioresque efficiuntur quando in oculis hominum eſſe intelligat quicquid faciat. Vbi ſupra.lib.8.car. antepe. Quales fuerint præfecti, tales eſſe, qui ſub ipſis ſunt,frequentius fiunt.Iuuen.Sat.6. in fi.Quæ nõ faciet quod principis uxor.Taci.lib.18.car.antepen.in fi.60. Siquid ardoris ac ferociæ miles habuit,popinis & commeſſationibus & principis imitatione deteritur,in orat.Mutiani ad Veſpaſia.principem. Aemil. in Car. 5. rege. 51.car.418.a tergo.Abs te omnes pendemus,te ſibi quiſque proponit ad imitandum exẽplo. Et in Ludou.9.rege. 43.car.316. & alibi in uer. exemplum diximus &c.Tul.lib.3.de legi.car.3. fin. 354. Quæcunque mutatio morum in principibus &c.Geu.li.1.car.181.Al conte di Bondia.lib.2.in fi.car.408.in oratione Plut. ad Traianum Imperat. Exemploque ſuo mores rege Auguſtus.de quo metham.lib.ult.car. fin.Martia.lib.9.car.4.fi.lib.12.car.2.Herodia.in prin.operis.car.2.Solent plerunque homines uitam principis æmulari &c. Quales in repub.princi-

pes

pes eſſent,tales reliquos ſolere ciues eſſe.Tul.lib.1.Epiſto. famil.Periu cundæ.& Liui.in Numa Pompi.li.primo.car.3.in fi.Ipſi ſe homines in regis uelut unici exempli mores formarent. Ouid. in ultimo metham. car.penult. Exemploque ſuo mores reget &c.Plin.in præfat.lib.14.paſ ſi uero ipſe prius uiam per quam ſequantur cęteri ingrediatur oportet, omniaque in ſeipſo primum expreſſa pręſcribat agendo &c.Plin.in ſuo paneg.car.353.354.in princi.Machia.lib.3.diſcurſ.cap.29.libr.de prin ci.cap.22.Dion.lib.52.car.6. fin. a terg. in orat. Agrippæ pro monarchia Herod.lib.2.car.4. Qui recte bona diſpenſat,non modo nihil cuiquam eripit,ſed & cæteros frugi eſſe docet,& parcere parto,pedes manusque regum miniſtri ſunt,dicebat Eugeranus. de quo Aemil. in Ludou.10.ubi ſupra.car.367.ante.Bonus dux bonum reddit militem.Ca tulæ dominos imitantes. Eraſ prou.800.1513. principum exemplo le ges in ciuitate mutantur.Plato ubi ſupra.car.2. in fi. 4. de legi. Plut. in Licurgo.in fi.car.ult.in fi.Geu.lib. primo. car. 13.

15 Neſcis quanta bellua ſit imperare, dicebat Tyberius Imperat.de quo Sueto.in eo.capit.principatum.Curt. lib.7. in med.car.8.ante,uel 88.Magnum onus ſuſtines capite regium inſigne, dicebat Imperat.An toninus philoſ.de quo Capitolinus in eo.car.3.a terg. Diſputauit quæ mala in ſe contineat imperium.Geu.lib.2.car.418.421.Documentum præbuere Corbis, & Orſua de principatu contendentes ut not. Liui. lib.28.in med.car.148. Quantum cupiditas imperij malum inter mortales eſſe ſoleat, mens noſtra Cęli æternitatisque capax eſt, regna ſuſpe cta,infida,cruenta,incerta,ſerua,anguſta,inſatiabilia &c. Odo rex moriens dixit,ut ex Aemil.in Carolo Simplice.car.125.ante. Imperium & mare pulchrum & periculoſum eſt.dixit Traianus Imper.de quo Geu. ubi ſupra.in fi.car.422. a quo Aemil. item in Ludou. 11. rege. 54. car. 481.in prin. Dictitabat ſentire ſe quam magnum onus regnum ſit &c. Nihil difficilius quam bene imperare. Colligunt ſe quattuor uel quinque ad imperatorem decipiendum, Cautus & optimus uenditur imperator. Vopiſ.plura in Aurel. Imperat. Anton. car. penul. Dion.lib.52. car.eius quinta.Cæl.lib.4.cap.ult. Tul. in primo offi. car.14. regnanti bus multo maius periculum quam ijs qui iudicantur.hi enim timent ſin gulos. illi uniuerſos.Sen.lib.ſentent.de moribus.car.71. in fi. bona externa fortunæ ſunt addicta eaque incerta, quorum e poſſeſsione facile eijciamur, potentatus ac magiſtratus periculoſi,præcipites, moleſtiarum pleni,calamitoſi &c. Ponta.libr.1.de prud.cap. de perfecta fœlici ta.car.167. regibus certior eſt ex manſuetudine ſecuritas. Sen. in ſuis prouer.Plutar.lib.de Principe.car.eius 2.a ter.uel.416.a tergo magis ti mere debent ne quid mali faciant quam patiantur.Machia. lib. de Prin

cipe

cipe.cap.19.Geu.lib.1.cap.112.ad Anton.Cueua.lib.2.in fi. car. 420. Plut.in apophtheg.Lacon.car.160. in Ageſilao.Imperatorē oportet eſſe in hoſtes audacē,in ſubditos beneuolum, in occaſiones ſolertem,multi principatum appetunt,pauci habentur idonei, præſertim & in mulieres alienas, & in bona quibus debeant abſtinere. Miſera conditio imperantium,quibus de affectata tyrannide non creditur niſi occiſis. Ouid. de quo Vulcat.in Impe. car.eius ultima.Dion.lib.55.car. 383. ante de Liuia ad Auguſtum Imperat.Grauis eſt ſolitudo &c. poſſunt enim cuiquam eſſe utiles angores, multi iniqui, & infideles regno, pauci boni ſunt.Tul.libr.3.offic.in medio. car. 66. ante. Domitianus Imperat.de quo Suet. in eo capitulo. Conditionem &c. Spartia. in Satur. tyranno. car.2.ante dicebat. Neſcitis amici &c. ut ſupra in uer. Neſcis. Beroal. in Seru.nu.31.Super illud Virgilij. Quos ſuper atra ſilex &c. Plutar.in apophtheg. car. 133. a ter. de Antiocho rege in uenatione aberrante, qui incognitus audiuit, ſe bonum haberi uirum, ſed amicis flagitioſis utentem plura inſcium committere.& ubi ſupra lib.de doctr.Prin.car. ult. Itaque qui uere ſunt reges timent hos, in quos habent imperium. Contra uero tyranni &c. Miſer eſt Imperator apud quem reticentur uera. Qui cum ipſe publice ambulare non poſsit, neceſſe eſt ut audiat &c. Capit.in Gordiano Imperat.iuniore.car. eius 2. in Probo Imper. cart. 217.Dion.lib.55.car.6.

16 Quorū nihil eſt obſcurum.Plato Epiſt.4.in med.In te unum maxime ſunt conuerſi omnium oculi. Tanquam igitur ſubiectus oculis ſpectantium quod ab omnibus conare &c. Quid agat, quemadmodum uiuat inquirunt, & tanquam in clariſsima luce uerſetur. Ita ut nullum obſcurum poteſt nec dictum eius eſſe,nec factum.Tul.in 2.offic.in medio.car.40.in fi.Ioui.lib.42.car.8.fin.in oratione Perenij.car. 416. Saluſt.in Catili.in oratio. Cæſ.Omnes homines &c. Qui magno imperio præditi in excelſo ætatem agunt.Eorum facta cuncti mortales nouere. Quæ ab ampliſsimis uiris aguntur, ea minime in obſcuro eſſe, nec taceri poſſunt.Plutar.in eius uita car.penul.ante.& in polit.ſua.car.4.car.51. in prin.Etat.de Cimone,Scipione, & Pompeio, & in uita Ageſilai. car. penul.in princi.Xenoph.lib.1.in fi.car. 4. fin. Præſertim quod intelligit in hominum oculis,& cæ.Geu.libr.1.car. 125.al Epiſ.preſidente di Granata.cap.195.Al conte di Bondia.lib.2.in fi. car. 419. in oratione Traiani Imperat.ad Senatum.car.420.Orat.lib. 1. Epiſtola ad Seium. car.197.gaude proſpectante Tull.&c. Ita Agrippa ad Octauianum Cæſa.Iuuen.Sat.9.in princi.car.3.in princi.Secretum diuitis ullum eſſe putas,Serui ut taceant iumenta loquentur &c.Arria.lib.7.car. 300.regum negotia quo magis ocultantur, magis efferre concupiſcunt. Hos faci.

improbos nimia licentia, rerum copia, amici improbi &c. Plato lib. 3. de legi.car.ulti.eius ante de pudore, & Epi.3. in med. eius. Opes tam priuatorum quàm Principum quanto maiores ſunt, tanto magis inſidiatores & machinatores. Vnde nihil pernitioſius gignit opulentia atque poteſtas. Tul.in tertio offic. d.car.66. Curt.lib.8.in med.car.114. a ter.in reſponſione Alexandri.ubi uero reuerentia exceſsit animis &c. Boni paſtoris eſt tondere pecus non deglubere. Olitorem odi, qui radicitus herbas excidat. Eraſ.prouer.2612.Similia eſſe dicebat opera boni paſtoris, & boni regis Xenoph.lib.8.in princi.car.8. Sueto.in Tiberio Imper.cap.corripuit &c.car.144. Dion. in eo. lib.57.in medio car.427.ſexta. Titum Veſpaſianum Imperator. unicum mutatum in melius dicit Tacitus in eius uita,lib.17.car.46.a ter.Gelonem Hiero nemq; Siculos & Piſiſtratum ex uita tyrannica euaſiſſe ad uirtutem,notat Plut.lib.de ſera num. uind.car.4.in fin.Piſcis primum a capite fætet. Eraſ.prouer.3297.car.333.Nullus magnus piſcis malus. ænigma, de quo in prouer.car.173. Eraſ. ut in corporibus, ita in imperio grauiſsimus eſt morbus qui à capite diffunditur.Plin. Epi.22.in fin.lib.4. car.113.interfui &c.

17 Princeps qui libenter audit uerba mendacij omnes miniſtros habet impios. prouer.capitu.29.b. ut Xerxes, de quo Seneca libro ſexto, de benefic.cart.eius penulti.capitu. cum bellum &cæt.car.117. in fin. de eius aſſentatoribus, Princeps laudari appetens ſimilis eſt paſtori qui abunde mulget. &cæt. Philocolax aſſentatoribus gaudens dicitur talis, not. Plut.lib.de diſcri.adulat.car.1.Plato de ſcientia car.ſeptima,uel 60. ante in med. Arria.de Dario rege lib.2.car.6.a ter. malum eſt imperare ſub quo nemini quippiam conceſſum ſit. Sed longe peius ſub eo uiuere, ſub quo maxime liceat. Dion. in Nerua Imp. in princ. regem aut fatuum naſci oportere, eſt in prouer.de quo Eraſ.num.201. Tul.ubi ſupra,ad Atticum ſuum, car. 660. Quæ uncis ſunt unguibus non nutrienda. Plut.de nota Pithagor.car.462.not.& Eraſ.prouer.ſecundo,car.7. Leonem nutrire non decet in repub. uel ſi nutritur ei ſeruiendum eſt. Plut.in Alcibi. uita. car. eius.4. ante, in fin. de Pompeio Lentulus, de quo Valer.cap.libere dicta in med.acclamate Quirites dum licet, iam uobis impune facere non licebit. Tul. Epi. ad Atticum lib.7. Multas.&c. car.ſeq.Dioni eius lib.8.in princ. Epiſtola prima, Epiſt.tertia,maximis &c. Potentiores uſurpant inferioribus. Plut. in Camilli uita.car.eius tertia, a ter.in prin.Eccle.cap.13.c. Paſcua diuitum ſunt pauperes.Guizard.lib.4.car.210.in prin.lib.ulti.car.2.preces ab eo qui iubere poteſt uim neceſsitatis afferunt. Plato Epi.7.car. ſecunda, ante, ubi ſupra,replicat Tacitus lib.14.car.3.in prin.libr. 20.

preces erãt,&c. Aequa lege pauperi cum diuite non licet agere,æquius quod ualidius. lib.15.in prin.car.28.in princi. Dion.lib.49.car.5.fin. ante.Plaut.in ciſtell. capi.credo,in fin. car.128.a tergo.Tul.li.3.ad Atticum.Vi uerum uincitur.& alibi in uer.iuſtitia &c. In Amphit.capitu. age tu,car.18.Plut.lib.de Exilio ex Euripide.car.antepenul.a ter. 254. Potentiorum perferenda inſcitia. Tacere nunc oportet, nunc præſtat loqui,Caliſthenem monuit philos.Ariſtoteles præceptor Alexandrum magnum quam raro loqueretur, & quam iucundiſsime. Valer. capi. ſapi.dicta. de Philippo eius patre Iuſti.Aeſopus in fab.de Leone in ſocios, de ceruo & equo. Orat. in primo Epiſt.car.204. lib.primo Epiſ. ad Quintum. Qui dedit hoc hodie, cras ſi uolet auferet, &c. de Carthaginenſibus & Maſiniſſa rege Liui. libr.34.car. ulti.in fin. poſſeſsionem fuiſſe rei qui plus armis potuiſſet.Alciat. fab. 165. Intuta manet undique debilitas. pſalt.cap.4.in med. Sedet in inſidijs.&c. Serpens ni edat Serpentem Draco non fit. prouerbium. de quo Eraſ.num.2261. Principum ſocietas pernitioſa,dulce inexpertis cultura potentis amici, fuge procul à uiro maiore. Cauendum a potentiore. prouerb. de quo Eraſ.2360.Orat.in epiſ. ad Lollium lib.primo.Plut.lib.de doct.princi.car.ulti.a ter.417.415.in princ.Arria.lib.2.car.ſeptima,ante.Curt. lib.7.in med.car.8.de Cobare. ſeruo utilius patere quam conſilium afferre,&c.Sene.Epiſt.69.in fin.Cõcilio,&c.in fin.de Cambiſe, lib.3.de Ira, & car.132.ante, Epi.14.in prin.lib.2.de Ira,cap.eius ultimo, ſæpe autem.car.129. Sapiens nunquam potentium,&c. Quid uiolentius aure tyranni. Iuuen. Sat. quarta. Dion libr.38.car.38. in fin. lib.48.car. 252. à ter. Iouius,lib.11.in prin.car.prima.161.Herodo. lib.ſeptimo, capit.16.in fin.

18 Quodlibet Principi licere prætendunt, dicit Arria. lib. 4. car.8. eius,ante. Plut.in apophtheg. in Antig. rege. car.131.ante.in fin.libr. & de doctri.princip.car.416.a tergo. Guizard. lib. ſeptimo, in medio, car.379.a tergo, de Franc. rege. Quid tam infidum mare &c. ut ſupra, pares cum paribus &c. ut in uer. Amic. Cum ipſis habenda amicitia & conſuetudo aut maxima aut minima. Plutar. in Solon.uita car. eius ultima,in princ. Eraſ. prouer.2947. Vitandæ potentiorum offenſæ, eorumq; ſtultitiæ ferendæ. fulmen eſt ubi cum poteſtate habitat iracundia. Sen. in ſuis prouerb. Tul. in Epi.ad Atticum.car.67.Multa me &c. Plut.lib.de Exilio. car.antepenult.in fin.254. Ne litiges cum uiro potente, longæ ſunt regum manus.Eccle.cap.8.in prin.Home.in primo Ilia.car.4.ante. Ouid.in Epi. Helenæ.de qua Eraſ. prouer. car. 24. Potenti non reſiſtendum, durum eſt enim contra ſtimulum calcitrare. in act.apoſt.cap.26.d. Licere ſibi arbitrabantur quod licet, unde reſpon-

reſpondit regi Antigono quidam, de quo Plut.in apophteg.car. nona. in eo.barbarorum hoc regum eſt. Nobis autem honeſtum eſt tantum quod honeſtum, & iuſtum quod iuſtum. & lib.de doctri.princi.car.2. a ter. Eccle.cap.4.in fin.cap.8.a.c.

19 Non prouocandi, uel prouocati ſubinde extirpandi. Machia.lib. quarto hiſtor.lib.5.in prin.car.2.a ter.124.153.Ponta.lib.4.de ſermo. in med.car.229.ante,cap.hinc ad alias &c. Tyranni amicus eſt eius ſeruus, dixit Sophocles,de quo Apia.libr.2.car.72. a ter. ubi de Pompeij interitu, Plut.in Arati uita,car.3. a ter.in princ.313. Amicitiæ regum uel tyrannorum ſunt feruentes ac repentinæ. Ditiori te ne ſocius fueris. Eccleſi.cap.13.a.cap. octauo.c. Regum amici interim totum, interim minimum poſſunt. Plut.in apophtheg.car.2.uel 124.Noli fænerari homini te fortiori. Machia. lib.de Principe capitu. 21. libr.6.hiſto. capit. 174. ante. Rex aut Aſinus, Cæſar aut nihil. Eraſm. prouer.2441.

20 Principes natura neminem uel hoſtem uel amicum habere intendunt. Sed ex eorum commodo amicitias, & inimicitias metiri dicit Polybius lib.2.in med. car.74. in fin. Plut.in Pyrrho.car.3.Dion car. 15.in prin.lib.37. in med. ubi de Catilina.lib.38.car.36. a ter.lib.48. in med.car.252.a ter. de Phil. patre Alexandri mag.libr.9.Iuſti.in fin. eius. Amicitias utilitate non fide colebat..lib.22. in med. de Agatocle Siracuſ.de Liſandro.de Parthis lib.41.in med.Guiz. lib.16.in med. de Borbonio lib.12.car.152.de Fregoſio ad Pontificem.lib.ulti.car.395. & alibi in uer.uerba blanda diximus. Sed ij non Principes, ſed tyranni, & ſceleribus proni, ambitioſi &c. Non ſocietas, nec fides tuta regnandi cauſa dicebat Ennius. de quo Tul. de Cæſare Iulio, lib.primo offic. car.6.in prin.lib.3.ubi de Romulo in fratrem, Iouius in Selymo Tur. Impe. lib.2.hiſtor.car.1.Machia.lib.de princi.cap.18. de eccleſiaſt. & pontifi. Corius.lib.3.car.237. Qui ſimulare neſcit regnare non nouit, dicere ſolebat latine tantum Carolus Octa. Rex Franc.de quo Aemil. lib.10.car.antepenul.alibi.in uer. fides. Si uiolandum eſt ius. &c. Regnum eſt inſociabile.Curt.lib.6.car.67.lib.10.car.156. uel penul. Nec permittendum cuiquam principatum creſcere ut de iuſtitia illius ſit dubitandum. Sero reſiſtimus ei quem per annos decem aluimus contra nos.de Cæſare Cicero ad Atticum. cur autem reſiſtamus cum quinquennium prorogauimus.lib.7.car.ſeptima.202.Multas &c.in fi.eius, & epiſtola ſequenti. plane. Ita & libr.8.car.3. Maximis &c. car. 230. Nihil actum eſt a Pompeio &c. Ponta.lib.5.de obedien.car.41.cohærenda &c. Machia.lib.primo,diſcur.cap.33.Orat.Epi.ad Lollium.lib. primo. dum tua nauis in alto eſt &c. Vtilitas regnandi qualis not. Tul.

in tertio offic. in med.car.66. cum utiles eſſe non poſsint angores ſolicitudines diurni nocturni mentis, uita inſidiarum plena & periculorum &c.ut ſupra hic. Vnde gladium nudum filo pendentem tyranno laute prandenti appoſitum figurant. Tul.libr.ulti.Tuſculan. car.195. plura. Perſius etiam Sat.3.in med.Macrob.lib.1.in Somnium Scipio. cap.10.in fin.Si in clientelam fœlicis aut potentis perueneris, aut ueritas aut amicitia perdenda eſt. Senec. in ſuis prouerb. Plut. in apo. de Pomp.ſi inuitus pares ſeruus es, ſi uolens miniſter.ubi ſupra. Tyrannus a rege diſtat factis non nomine. Potentioribus & trimeſtres naſcuntur filij,de Aug.Dion.lib.48.car.5.fin.Suet.in Claud. Imper. car. 1.uel. 5.fina.in prin.vnde fuit ortum & prouer.

INDEX TITVLORVM PRIMI LIBRI.

Milites neceſſarij. car. ſeq.
Ambitione inſtante. nu. 1
Inſatiabile unde bellum. 2
Militia cæteris præſtat. 3
Cum militibus & pecunia. 4
Sapientia ſine armis non tuta. 5
Conſilium uiribus præualet. 5
Leuia in bello quandoque grauia. 6
eligendi milites qui. 7
Exercendi frequenter. 8
Obedientia in ſeruand.ordines. 9
Pecunia ſuſtentandi milites. 10
Auiditas in prælio pernitioſa. 11
Bellum pacis cauſa agitatur. 12
Celeriter proſequendum. 13
Ducē intereſſe in acie debere. 14
Bellum inferre non expectare. 15
Duces hoſtiū conſilia ſentiant. 16
Neutralitas uitanda. 17
Pedites potiores equitibus. 18
Proprij ſint non auxiliarij. 18
Mortem non abhorrentes. 19
Ducem alacri uultu ſemper eſſe decet. 20

Milites

MILITES ESSE PRINCIPI NECESSARIOS.

Titulus ſecundus.

MILITES in ciuitate uel principatu neceſſarij & continui ſunt habendi. Ex quo humana auiditate irritati audaces & potẽtes aliena appetunt & aggrediuntur, bellumq; quod habetur inſatiabile & inexpertis dulce, impudenter proſequuntur. Principes igitur quique, ad pacem quamuis proni, militiam inſtituere coguntur ordinariam ad repellendas iniurias, & tuendum principatum. Quia & ſapientia ſine uiribus aut potentia parum tuta eſt, & non facit ſatis. Nam armis obediunt omnia. Sæuit amor ferri. Bellum ſic gerunt ſapientes & ſuſcipiunt pacis cauſa, & ut not. Tacitus, Neque quies gentium ſine armis, neque arma ſine ſtipendijs, neque ſtipendia ſine Tributis haberi queunt. Vnde milites eligendi ex aptioribus ad labores, exercendi ad ſeruandos ordines non ſemel in menſe, uacante bello, ſed frequenter, ſtipendio & armis ſuſtentandi, pecunia præcumulata pro tempore militibus ipſis diſpenſanda. Ad obedientiam tenendi. Nam bello uincit, qui milites regit. Sunt & belli ſicut pacis iura. Nam auiditate rapiendi multi exercitus, quia inobedientes, periere. Pugnæ ducem intereſſe oportet, non autem prælium detrectare. Iteratas iniurias non pati. Neutralitatem uitare, bellumq; hoſti potius inferre quàm expectare. Conſilia eorum præuidere, & omni impetuoſa celeritate conficere. potiores habendi ſunt pedites equitibus. Qui delecti & exercitati ex proprijs eſſe debent, non extranei uel mercenarij. Qui promptiores habeantur in prælio, aut uincere, aut uiriliter occumbere. Ex quo glorioſum habetur pro patria uitam exponere. Dux læto uultu ſemper appareat, hoſtium conſilia diligenter præſentiat.

1. *Declaratio prædictorum per authoritates.*

NATVRA mortalium auida imperij, & præceps ad explendam animi cupidinem dicit Saluſt. in Iugur. car. 3. Appetentes aliena habentur non prouocati, militia unde neceſſaria ad expellendas iniurias, dicit Plato. lib. 5. de republ. car.

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO EMANUELE

car.penulti.In prin.uel.242. De Mecenate ad Auguſtum. Dion.li. 52. in med.car.333.naturali tantum ambitione exciti poſt generale diluuium ex quinque. de quibus Xenoph.lib.de æquiuocis. & alibi annotauimus,infra. primus Aſsiriorum rex Ninus, de quo Beroſus lib.5.antiquit.in Nino ipſo.3.Babilon.rege. Fab.pict.car.ſecunda.aureos mores noua regnandi cupiditate limites tranſgreſſus eſt. Iuſti. lib.primo, in princi.Inde Alexander Mag.de quo Sen.Epi.94. in fin.hanc partem &c.car.tius ultima. Agebat Alexandrum furor aliena deuaſtandi, & ad ignota mittebat, Græciæ primum cladibus incepit, quod cuique optimum fuit eripuit, Lacedæmonem in ſeruitutem egit, Athenas tacere iuſsit,non contentus ſtrage tot ciuitatum,quas autuicerat Philippus, aut euerterat, toto orbe arma circumferre nec ſubſtitit unquam laxa crudelitas,immanium ferarum & fames, iam in unum regnum multa regna coniecit, iam Græci Perſæq; eundem timent, a Dario liberę nationes iugum accipiunt, idem tamen ultra Oceanum Solemq; ipſe naturæ uim parat. &c. Verum ego, ut in ſua oratio.de qua Curt.lib.ultimo,Arria.lib.7.in prin.car.6.qui nec annos meos, ſed uictorias numero, ſi munera fortunæ bene computo diu uixi. Orſus a Macedonia imperium Græciam teneo, Thraciam & Illirios ſubegi, Triballis Medisq; imperito, Aſiam quà Eleſponto, quà Rubro mari abluitur, poſsideo. Iamq; haud longe ſum a fine mundi. Quem egreſſus aliam naturam,alium orbem aperire (ut nunc diebus noſtris) mihi ſtatui. Ex Aſia in Europæ terminos momento unius horæ tranſiui, uictor utriuſque regionis. Magi terram pulſantes in Alexandrum Mag.interrogati quare, ſibi reſponderunt ut not. Arria.lib.7.car.prima a ter. Tantum quemq; tenere, quantum ambulans calcaret, ipſum quidem cæterorum mortalium ſimilem eſſe quamplurimis rebus occupatus inquietusq; ſibi æque ac alijs moleſtus tam procul a patria progreſſus. Ad cuius conſpectum perductus Diomedes prædo maritimus captiuus ab ipſo ſuſpendi iuſſus,Sciebam inquit Diomedes talem te ſententiam in me prolaturum, qui & idem in te ſtatuiſſem ego ſi te captiuum haberem, latro minimus ego ſum, tu maximus, qui Darium bello pluries ſuperaſti nulla in te laceſsitum iniuria,prouincijs,& principatu priuaſti, Porum Indorum regem prælio ſubegiſti, per te nunquam cognitum & iniuriam aut nulla prouocatione regno priuaſti, quamplures ad hucuſque prouincias & regna occupaſti ſola dominandi ambitione &c. Unde Alexan. liberam ſentiens ueritatem expoſitam,mutata uoluntate prędonem liberũ iuſsit haberi,& apud ſe admiſſum habuit,& ordines aſsignauit, ut pridem & Liſimachum, qui leonem priuauerat manu tantum extracta eius lingua morti expoſitus. Qui Dario ſcripſit,

ut Soles

ut Soles duo ſtare non poſſunt, ita duo Principes. Ex quo ni Serpens edat Serpentem, Draco non fit, ut in prouer. dicitur. & per Pompeium in Cæſa. ſibi affinem & coetaneum, orbe ſubacto, nec Gn. quidem Pompeio not. Sene. ubi ſupra. Extrema inire bella inſano tantum amore magnitudinis falſæ, modo in Hiſpaniam & Sertoriana arma, modo ad corrigendos piratas ac maria pacanda uadebat ad continuandam potentiam, quid illum in Affricam? quid in Septentrionem, niſi infinita cupido creſcendi. &c. infra, car. 70. a ter. Quid Cæſarem in ſua fata immiſit? gloria & ambitio. Et ut ipſe Sen. lib. primo, de benefi. in fin. cap. Alexan. &c. At hic a pueritia latro, gentium uaſtator, hoſtium pernities & amicorum, qui ſummum bonum duceret terrori eſſe, cunctis mortalibus obſitus, &c. Hercules Amphitrion. filius, Alcæus pyrata igne perijt primus ex maximis pyratis: not. Maneth. car. 102. Xenop. lib. de æquiuoc. car. prima. Beroſus car. 72. In Balleo rege. 11. Babilon. 43. fuiſſe refert M. Varro, & Diodo. Sicul. Cyrus in Aſia, in Græcia Lacedæmones, & Athenienſes libidine dominandi proxima quæque ſubuertentes, & ut Saluſt. in fin. operis. Galli inde, & Germani, a quibus & Gothi, proinde & Longobardi, Vandali, Vnni, Theutones, Cimbri pridem & Tamerlanes, nunc autem Turcæ bella ex bellis aſsidue ſerentes omnia occupaturi, niſi diligentius acriter obſiſtatur, ut pluribi deplorans Iouius acerbe conqueritur principum diſcordias, ſeditiones, inteſtina bella, lib. 17. hiſtor. in fin. eius. lib. 39. in fin. libr. 40. in med. lib. 42. in fin. lib. 43. car. 4. in Car. Imper. car. 6. car. ulti. Ponta. lib. 5. de obedien. in med. de hoc notat Agrippa de uanit. ſcienti. cap. 5. de hiſtoria. car. ulti. plura de Heroibus, qui ut latrones furioſi, orbiſq; prædones fuerunt ambitione perciti & ſuperbia.

2 Inſatiabile bellum dicit eſſe Home. libr. 13. Ilia. Omnium quidem ſacietas eſt & Somni & Veneris, cantuſq; dulcis, & irreprehenſibilis choreæ, hominum autem aliquis & magis cupit amore expellere quàm belli, pugnæ inſatiabiles ſunt. libr. 5. in med. Marſq; hominum peſtis, contentioq; inſatiabiliter prompta cauſa ut ſupra, ex ambitione, & quia dulce eſt bellum inexpertis, ut in prouer. de quo Eraſ. Iuſti. de Pyrro, lib. 25. in fin. Apia. in lybico. in med. eius, car. 256. Ex Maſiniſſa rege tunc aſſerente, iucunditatem eſſe maximam, prælium atrox ex alto uel ex tuto deſpicere. Tul. lib. 8. Epiſt. famil. per Cœlium ad Cicer. in fin. eius. Tanti non fuit &c. Si ſine periculo fieri poſſet, &c. Cupio maris turbulentos fluctus audire quietus tranquilla mente, cupio iſtorum naufragia ex terra intueri. lib. 2. ad Atticum, de geograph. &c. car. 54. de Xerxe Herodo. lib. 8. cap. 7. in fin. Ingrata Germanorum quies ocio torpentium in alias nationes ad bellum prodeunt. Tacit. in eis. car. 2.

 ante in

ante in fin.ut hodie obſeruant Heluetij etiam, & Galli, de quibus Polyb.lib.ſecundo car.62.Cæſ.lib.primo operis car.1.in fi.homines bellandi cupidi, &c. Sueuorum gentem bellicoſiſsimam, dicit idem Cæſ. lib.4.Gall.in princ. omnium Germanorum, qui ex pagis centum ſingula mill.quotannis bellandi cauſa ex finibus educunt quos alunt, qui domi remanent, & ſic anno ſingulo in alios ipſorum, adeo ut nec bella, nec agricultura intermittantur, immani corporum magnitudine homines.Sen.lib.primo de Ira car. 2. ante. de Cymbris,& Theutonis, Celtiberis bellorum auidis,armorum cupidis. Valer.capi.de inſtit. antiqu. car.pen. Armorum uacationem ſi ultro offeras notari ignominia nos Francos putaremus,&c. Aemil. in Car.Mag. in fin. car. 110. a tergo.

3 Quia Mars eſt omnium pater & generator. Lucianus, de quo Eraſ. in prouer.bellum &c. 2436. Liuius lib. 5. in med. de Gallis in Italiam peruentis dulcedine frugum & uini, maxime cum ſe in armis ius ferre, & omnia fortium uirorum eſſe ferociter dicerent.Curt.lib.5.in princ. ferro geri bella non auro, uiris non urbium tectis, omnia ſequi armatos, Armiſque obediunt omnia. Tul. in oratio. pro Murena, in medio eius.car.130.Machia.lib.1.diſcurſ. cap.19.in princi. Rei militaris uirtus præſtat cæteris omnibus,hæc nomen populo Rom. hæc huic urbi æternam gloriam peperit, hæc orbem terræ parere huic imperio coegit,&c.& inferius ibidem.Summa dignitas eſt ijs,qui militiæ laude antecellunt.Home. in 3. Ilia. in medio. Vincentē mulier & opes ſequentur,omnibus bellatrix quam imperatoriam uocant excellit.Plato in Epino.car.prima, in fi. Prima eſt adoleſcenti commendatio ad gloriam, ſi qua ex bellicis rebus comparari poteſt, in qua multi apud maiores noſtros extiterunt,&c.Tul.in 2.offic.car.40. in fi.& in Philip. 4. car. ult. Valer.capit.de Diſciplina milit.car.ult.eius. Agrippa capit. 79. de arte militari.Virtus eſt una altiſsimis defixa radicib. hac maiores noſtri primum uniuerſam Italiam deuicerunt, deinde Chartaginem exciderunt, Numantiam euerterunt, potentiſsimos reges, bellicoſiſsimas nationes & gentes in deditionem redegerunt.Tacit.lib.20.car.3.ante. Quid in ſua Gallia quam bello uiciſſet? dixit in Cæſarem Ariouiſtus rex,de quo Cæſ.ipſe lib.primo belli Gall.car.23.24.Ius eſſe bello,ut qui uinceret imperaret,ſtipendium capere iure belli, quod uictores uictis imponere conſueuerunt.Cæſ.item libr. 1.car.31.uel.4. ult. eius. In armis omnia ſita,fortunis uicti & eſſe, & dici bona uictoris oportere,dictum fuit Alexandro Mag.poſt uictoriam de rege Dario conſecutam, not. Plut.in eius uita.car.4.ante.in med.car.6.ante,in fi.Victores hoſtium fortunas uendicabunt.Saluſt. in Iug. car. 95. De prælio per Metellum Conſ. in

Iugurtam.

Iugurtam. Tacit. lib. 14. car. 24. a ter. & nu. 19. alibi. Liuius poſt congreſſum inter Scipi. & Annibalem. lib. 30. car. antepenul. in fi. lib. 21. car. quarta fin. per Annibalem in ſuos milites. capit. 90. a tergo. Quicquid Romani tot triumphis partum congeſtúq; poſsidet, id omne cum ipſis dominis noſtrum futurum eſt. Neque Africam & Italiam, ſed orbem terræ uictoriæ præmium fore, in manibus eſſe prædam Carthaginis, & cæ. Virtutem proprium hominis bonum, Deos fortioribus adeſſe, proinde arriperent uacui occupatos, integri feſſos, & cæ. De oratio. Catilinæ Saluſt. car. 2. At mihi tam & ſi haudquaquam par gloria ſequatur ſcriptorem & authorem, &c. Machiau. lib. 5. hiſtor. in principi. eius. aſſerit ſcientiæ præſtare bellicam rem. Aemil. in Clotar. 2. rege 10. car. 41. in princ. Si is auſis impune id ſit inuium orbem terrarum, clauſaque omnia itinera Francis, qui armis cuncta ſibi patefaciunt. Plutar. in Cimo. car. penul. a tergo. Sed armis ac ui confringentes, &c. Qui uiribus præualent omnia aperta eſſe. Geu. lib. 1. Epiſto. car. 58. Xenophon. lib. 20. car. 33. ante. Omnia uincentibus propoſita ſunt præmia, &c. in oratio. per Cyrum ad ſuos milites. Appetere enim uictoriam quæ præclaras res omnes & optimas, & adipiſcitur & tuetur, & imperio quod eorum qui uicti ſunt, omnia uictoribus elargitur, &c. Item & per eundem. lib. 3. car. antepenul. in princi. Si quidem uiceritis eſtis omniũ earum rerum domini futuri, ſin uicti fueritis, omnia hæc tradetis hoſtibus. Et libr. 4. car. 5. ante. Poly. 6. lib. 3. car. 116. Ignorandum non eſt, nullum eſſe uictoria maius lucrum, nam qui uincit omnia rapit, una & uiros & mulieres, & pecunias, & regionem totam, &c. Et lib. 7. car. 2. ante. in oratio. Cyri ad milit. Xenoph. ipſe. Non eſtis neſcij uiri, &c. propoſita eſſe præmia uictoribus quidem, fugare bona habere, laudari, liberis imperare, at uictis horum contraria, &c. Polib. etiã libr. 2. car. 63. De Gallis in Rom. Quę ſint parata commoda ſi uincerent ante oculos ponunt, &c. Si uincerent Carthaginienſes, dixit & Annibal ad milites. non equum aut ſagum præmia habituros, ſed omnium mortalium fœliciſſ. futuros opibus Romanorum. Ioui. lib. 39. in med. lib. 18. in princi. car. 2. Omnia uirtute uictoriaque parari, quę certa atque explorata uiderentur, uictoria libidinis ac inſolentiæ plena neminem agnoſcit. Dion. lib. 37. car. 3. De Pompeio per arma potentiſsimo, lib. 49. car. 6. fi. lib. 50. in princi. in oratio. Antonij ad milit. car. 11. a tergo. Vt qui tales eſſent & qui arma denarios & equos poſsiderent, & nauigia deteriorem eligerent parté, &c. Saluſt. in Catil. de Syllæ uictoris exercitu. Igitur ij milites poſtquam uictoriam ſunt adepti, nihil reliqui uictis fecere. Plut. in Demet. car. 6. in med. 20. a ter. Finita pugna reges uictores uictoriam conſecuti omne regnum Antigoni, atq; Demetrij inter ſe partiuntur, &c.

&c.Dion.lib.37.car.3.lib.41.car.4.fin.a tergo. De uictoria Pharſalica quæ dominum rerum conſtituebat uictorem pugnæ,uictis nihil tuti, nihil fidi,nullum receptum,uictoribus gloriam, imperium totius Orientis,ſpolia parat in medio poſita,uictorē ſecutura, &c. Aemil. in Philip. 7.rege.41.car.253.a tergo. Armatum ergo quandocunque militem & principem eſſe decet , quia & uicini ad inimicitias proni,commodum conſequi ſperantes, ex alterius ſpolijs præſertim inopinantis, impræparati, debilis,uel ignaui. Herodo.in oratio.Mardonij.lib.7.cap.2. Adrianus,de quo Dion.car.4.uel. 16. in eius uita. Milites exercebat imperator ipſe ad omnem ſpeciem pugnæ, ut & eius exemplo omnes meliores & duriores redderētur, & cæ.& in eundem. Spartia.car.4. Milites quaſi bellum immineret exercuit, parta uictoria ſolidam gloriam, triumphos, opes, regna, imperia daturus,&c. Aemil.in oratio. Pontificis ad principes in Pilip.primo rege.38.car.150.a tergo. Dario regi opes offerenti Alexander reſpondit, ut notat Curtius lib. 4. in med.car.24 in fi.Darium ſibi aliena promittere, ex quo totum amiſerat ſuperatus Lydam Elidem,&c.uictoriæ ſuæ præmia leges uictores dicere ſolitos uictis accipiendas(& car.35.a tergo.) quæ amiſit & quæ habet adhuc pręmia eſſe belli, meque in Aſiam non ueniſſe ut ab alijs acciperem, ſed ut alijs darem.lib.9. in princi. Pro concione laudatos milites docuit, illa dimicatione proſtratum,cætera opimam prædam fore gemmis & auro Macedoniam & Græciam repleturos,&c.plura.uicimus,ipſa ſuas uictoria concutit alas,Pax parta Heſperius nobis regnabitur orbis.Ponta.in Dial.Anton.car.97.a ter.in princi.

4 Militibus & pecunia ſuperātur omnia,dicebat Cæſar ſuperato Pharnace rege in Italiam peruentus.not.Cæſ.ipſe.lib.2.in med.car. 53.ubi de Neruijs populis uictoribus nihil impeditum.Dion.lib.42.in fi. car. 4.fin.lib.43.car.7.in fi.lib.52.in med.car.333. uictis nihil tutum, ueh uictis,ut eſt prouer.de quo per Gallos Rom. tunc uictores. Liui.libr. 8.car.44.Plut. in penul.cap.ult.in medio. Vox uiti.car.237. Aemil.in Clodo.rege.5.car.22.in fi. Sed ab armata dextra præſidium ſaluti quærendum,in uirtute audaciaque uictoriam,prædam,gloriam poſitam,in fuga ignauiaque ſeruitutem,dedecus,exitium collocatum, uictoria mutat homines.Home.in 6.Ilia.in med.Liui.in 9.libr. de Sannit.car.pen. a tergo,in princi. Horridum militem eſſe debere, &c. & omnia illa uictoriam ſequi, & ditem hoſtem quamuis pauperis uictoris præmium eſſe,& per Scipio.ad nouam Chartag.in Hiſpania. Liui. lib. 36. car.pen. a terg.Hic pecunia omnis hoſtium, ſine qua neque gerere bellum poſſunt,&c.Dion.lib.37.car.3.lib.ipſo 52.car.333. Apia.libr.4. car. 162. a tergo. Pecuniæ per quoſdam dictæ bellorum nerui. Ioui. libr. 13. in med.

med. De Sopho Impera. in Aluantem à finitimis popu. Legati ad dedendas urbes uenerunt, ex quo uictoria eo etiam gentium fauor inclinaret, armorum, equorum, telorum, pecuniarum, militum uim maximam accepit, &c. Plut. lib. de fort. Alexand. Mag. 2. car. 4. ante in fi. Idem & Machia. li. 8. hiſtor. in med. car. 252. & lib. de Princi. cap. 24. Taci. in lib. de uita Agricolæ. car. 5. in ſua ad milites oratione. Omnia prona uictorib. eadem uictis aduerſa, & per Alexand. Magn. in reſponſione ad Legatos Darij. Curt. lib. 4. in med. car. 35. Armis cuncta ſibi patefaciunt Franci, ut per Grippum, de quo Aemil. in Clotar. 2. rege. Franc. 10. car. 41. in princi. in Lodou. 4. rege. 32. car. 132. Normannia magiſquam unquam florebat uiris, armis, equis, telis, claſſe, auro, nouis colonijs.

5 Sapientia ſine uiribus parum tuta eſt, & econtrario, ut explicat pluribi Plato, & Epi. 2. in princi. eius. Naturæ quidem lege, ſapientia, potentiaque excellens in idem tendunt, ſemperque iſta duo ſe inuicem requirunt, &c. Epiſto. 6. in princ. Opus eſſe ſapientia aduerſus improbos iniuſtoſque, & ad reſiſtendum potentia. Epiſto. ſeptima, in med. cart. 3. a tergo, in med. Quamobrem qui tanquam potentiores, &c. Alter alterius auxilio ſemper eguit, & tam militaris res legibus in tuto collocata eſt, quam ipſę leges armorum præſidio ſeruatæ ſunt. Epiſto. 11. in medio. Nam ſi putant aliqui, &c. Niſi ſit aliquis cum auctoritate præſides ciuitati, quod uidelicet cum in eodem homine bene cum prudentia & temperantia ſimul potentia ſumma conuenerit, &c. lib. 4. de legi. car. 2. Plut. in Solon. uita. car. 3. à tergo, in med. Vim ſimul iuſtitiamque coaptans. Macrob. lib. 1. capit. 12. in med. Romulum dicit populum ciuitatis, ita in maiores minoreſque diuiſit, ut altera pars conſilio, altera armis rempub. tueretur. Orat. in 2. Epiſto. in princ. ad Auguſtum. Cum tot ſuſtineas, &c. armis tuearis, moribus ornes, legibus emendes. Vis cōſilij expers mole ruit ſua. lib. 3. carm. Oda. 4. Deſcende, &c. Alciat. fab. 41. Laerte genitus, &c. Viribus hic præſtat, hic pollet acumine mentis. & in primo Inſtitut. Imperatoriam maieſtatem non ſolum armis decoratam, ſed etiam legibus oportet eſſe armatā, plura quinimo pariterque in ſumma fortuna auſpicijs & conſilijs quam telis & manibus geri. Tacit. lib. 13. car. 2. ante. Tum demum periculo atque negotijs compertum eſt, in bello plurimum ingenium poſſe. Saluſt. in Catil. car. 1. & in Iug. car. 35. a ter. Sed quoniam parum tuta per ſe probitas eſt, &c. dixit in Senatu Rom. rex Adherbal Iugurtæ frater & hoſtis inſecutus. Machia. lib. de Princi. cap. 24. lib. 1. diſcurſ. cap. 21. Facile experti ſunt parū tutam ſine uiribus maieſtatem. Liui. in ſeditiones inter patres & plebē. lib. 2. car. penul. Eccl. cap. 7. b. Vtilior eſt ſapientia cum diuitijs, & magis prodeſt uidentibus Solem, ſic ut etenim protegit ſapientia, ſic & pecunia.

cunia.Ponta.li.5. in fi. de Obedient. quo mihi aliter uitari nequeunt, uiribus contendamus,&c.Xenoph.lib.7.car.penul.ante. Milites debemus exercitationibus prҿſtare non ignari Deos hominibus demonſtraſſe hæc libertatis felicitatisq; inſtrumenta, nos ipſos oportet ſine armis nuſquam eſſe,&c. Dion lib.53.car.333.a tergo,in oratio. Mœcenatis. Sic milites neceſſarios eſſe , prout etiam denarios. Ouid. libr.13.metha.in med.de Vliſſe & Aiace. Tibi dextera bello utilis , ingenium eſt quod eget moderamine noſtro , &c. Sapientia enim melior quam uires ; & prudens quam fortis præſtat. Sapient. capitu.6. in prin. Eccle. cap.9.in prin. prouer.cap.16.princi.Plut.in Timol. & in libr. in uer. Ingenium. Non minus ingenij quam uiribus res geritur, & bellum agitur. Carda.libr.17.de ſubtil.in med. car.675. In legatione inſolentium uel temeritas plurimum confert uel euertit,ſubtilitas in omnibus imperat, & regibus, urbibus, domibusq; ſingulis. Aemil.in Clot. 2.rege decimo,car.40.in prin. ueriuſque arte quàm copijs conficiendum bellum,&c. & in Phil.rege 41.in oratione , unde Home. libr.21. Ilia. car.4.fin. Martem inducit a Minerua lapide grauiter uulneratum. Tul. Epiſt.lib.decimo,famil. Vt primum &c. in fi.eius.de hoc eodem Hom.li.9.Ilia.ca.1.de Neſtore in Vliſſem.li.23.in med.car.253.Tul. li.de ſene.ca.80. Prudentia inciſor lignorum melius quam uiribus,prudentia gubernator nauem dirigit, &c. Vnde tacitus de German. Cæſ. lib.2.car.6.nouies a D. Auguſt. in Germaniam miſſus plura conſilio quam ui perfecit. Apud Mantineam Epaminundas dux uafro conſilio impetitus prælio confoſſus eſt. Vnde Thebanorum uires conciderunt. Plut.in Apophteg. lacon. car.161.ante. Quantos apparatus Gallorum uirtus Rom. cum ingenio & ratione pugnantium ſuperarit, fregerit, profligarit. Polyb.in ſecundo, car.69.a ter. Alciatus de Hercule fab.133. Roboris inuicti,&c. de Archimedis induſtria ad Siracuſas in hoſtes Rom.arte diu fruſtratos. Plut. in uita Marcelli, car.tertia, a ter.Cæſ.lib.primo Gall.car.27.magis ratione & conſilio,quam uirtute uiciſſe, Agamennonem inducit Home.lib.2. Ilia.car. penulti.de quo Tul.lib.de ſenectu.car.ſeptima.Neſtores optaſſe plures non Aiaces ad expugnandum Troiam uiribus quamuis præualentem , de Coraxe captiuo ex intimis Saladini Sultani, cuius conſilio dicitur ad tantas opes perueniſſe. Erat enim corpore puſillus & deformis Mironus, & uultu illiberali , &c. prudentiſsimus tamen habitus . & de Attilio Regulo Polyb.lib.primo, in med.car.24. ab Euripide iam dictum fertur, unicum rectum conſilium magnam militum manum uincere,&c. Tul. in primo offic. car.ulti. in fin. Conſideratè agere pluris eſt quàm cogitare prudenter. Non minus ſimiliter eſt Imperatoris conſilio ho-

ſtem

ſtem ſuperare quam gladio. dixit Cæſ. § de quo ipſe,lib.primo de bello ciuil. in fin.car. quinta, fin. & in oratio. ad milites, Dion.li.38.car. 41.a ter.Machia.item lib.7.hiſtor.car.202.ante. & in uer. labor. Qui labores,&c. Et idem Machia.lib.2.diſcurſ.cap.13.lib.de princi.cap.6, car.ulti.cap. 14.§ Græci equites ludificando cathaphractos ſæpe ſuperarunt, & in captiuitatem perduxerunt. Iouius pluribi, & § lib.ſecundo,in med.de prælio ad Tarum flu.cum Car.8.rege Franc. lib.4. in med.c.135.& car.7.fin.145.lib.13.car.penul.ante.lib.15.car.9.fin. lib.31.car.7.in fin.§ Curſu & recurſu in giros, &c. Aſtu facile ſuperauit ſtolidas minoris uires. § Liui.li.28.in certamen.§ Corbis & Orſuæ Scipione præſente & prælij arbitro, ut per Vliſſem, de quo metha. lib.13.car.169. Tu ui res ſine mente geris ratem qui temperat anteit, remigis officium, pectora ſunt potiora manu,&c.

6 Sæpe uana pro ueris in bello ualuere. § Liui.libr.34.car.3. ante in med.de Celtiberis;Machia.ubi ſupra,cap.14.& in cap. Quantum ualet error,ad Valer.§ grauiſsima bella,quæ initio uehementer tractabantur prudenti aduerſariorum cunctatione interpoſito more ſpatio elangueſcere conſueuiſſe. § Ioui.lib.17.in med.in oratione Gazelis,§ ui ne corporis an uirtute certandum. § Liui.lib.9. eius penul. de Vmbris deditis,& lib.25.car.3.in prin.§ Quæ natura impedita ſunt conſilio expediuntur,dixit Annibal, in bello enim nihil tam leue quod non magnæ interdiu rei momentum faciat, de Criſpino & Badio Campano,Liuius § lib.35.car.4.a ter. in prin.lib.37.car.penult.ante in fin.Cæſ.lib. 1.ciui.car.253.ante,lib.3.car.364. quam paruulæ ſæpe cauſæ, &c.§ Parua momenta in ſpem metumque impellere animos. § libr.27. car. ſecunda,a tergo,in med.§ Ex paruis ſæpe magnarum rerum momenta pendent,parua ſæpe ſcintilla contempta,&c. § Cur.in oratio.Alexand. ad ſuos milites.lib.6.in med.§ de Saladino Sultano in Chriſtianos prælio uictores qui & errore lapſi,fuſi,diſsipati,capti. § Blon. li.16. in eo. car.113.Aemil.in Phil.ſecundo rege.41.car.248.ante,& extra,capitu, quantum ualet error, ut ſupra, & in Car.6.rege 52.car.447.§ de pluribus exemplis,& deſcenſu equitum in pedes per errorem uti iuſsi,nota,infra,cap.9.in fin. Tractatu de exercitu. Quia non licet in bello bis peccare. § Valer.cap.ſapienter dicta. Plut.in apophteg.car.135.in Lamacho, ut eſt prouerbium,de quo Eraſ. num.2031. Non licet.§ Sæuit amor ferri & ſcelerata infamia belli. § Virgi.in 7.Aeneid.ex Home. in 11.odiſs.§ confuſe ſæuit Mars.

7 In rep.uel principatu cum ſint neceſſario conſtituendi milites ut eſt animaduerſum in oratio. Mecenatis ad Auguſtum, de qua Dion §lib.52.car.333.in prin.num.10.§ propterea eligendi de agricolis uel

coriarijs, non autem ſellularij luſores uel opifices. § Plin.lib.18.cap.5. in princ. Plato lib.2.de rep.car.4.in prin.Sen. Epiſt.51.in med. Quomodo &c. Plut.in Coriol.car.ſecunda,in princi. § ex Catonis præcepto, de quo per eundem in princip. operis de re ruſtica. Varro § lib.1. cap.ſecundo eius.Liui.lib.8.in med.car.quinta,in princip.§ Opificum quoque uulgus & ſellularij minime idoneum militiæ genus eſt. § libr. quinto,car.prima,a tergo,in prin.in oratio. Appij Claud. § gaudebat ipſe partem anni ſe agrum ſuum colere,&c. § Orat.oda.3.li.3.§ delicta maiorum, &c. Sed ruſticorum maſcula militum proles, & minus modeſti requiruntur quam fortes. § ut infra,car.ſequen.a ter.& ut per Alexandrum mag. in ſuos Macedo. oratione redargutos. Arria. lib.7. car.293.§ Omnium rerum inopes pellibus uel & amictos, &c. Durũ a ſtirpe genus, notos ad flumina primum deferimus, Sæuoque gelu duramus in undis, venatu inuigilant pueri, ſiluasq; fatigant, flectere ludus equos, &c. at patiens operum paruoq; aſſueta iuuentus, Aut raſtris terram domat, aut quatit oppida bello, &c. Canitiem galea premimus, &c.

8 Exercendi non modo ſemel in menſe, quia uno die fiant idonei, ut Plato § lib. 8.de legi.in prin.§ ſed pluries & frequenter in pace, ut in bello proſint & habiliores euadant. § Ioſep.li.3.belli Iud.cap.3.in fi. cap.28.in fin.Plato ubi ſupra,§ Dion § libr.52.in med.§ in oratione Mecenatis pro ſuſtentanda Monarchia ſemper exercendi, &c. § Xenoph.lib.primo,car.pen.a ter.lib.7.car.penul.ante, lib.8.car.5.ante § longe ſui præſtabant ob exercitationem aſſiduam, & de ſe præbebat exemplum. § Dion etiam libr. 53.car.5.in fin. per ipſum Auguſtum, in materia prædicta.§ Ad opus milites traducti longe maximum. § li. quinto,car.4.in prin.de Camillo ad Veios,Liui.lib.nono, car.6.in fin. de prælio in Samnites.§ Sed ſigna undique cohibant & notis ordinibus in ueteri diſciplina militiæ, iam ſine præcepto ullius ſua ſponte ſtruebant acies § & lib.23.car.antepenul.ante in med.§ de Torquato,exercitu luſtrato, quia ocioſa ſtatiua erant, crebro decurrere milites cogebat, ut Tyrones aſſuefaceret ſigna ſequi, & in acie agnoſcere ordines ſuos, &c. § & libr.26.car.ulti.a ter. in med. § per Scipionem in exercendis naualibus pedeſtribusq; copijs dies aliquot aſſumpſit,primo die legiones in armis quattuor millium ſpatio decurrerunt, &c. § Ioſep. d.lib.3.car.6.plura, Cato in Celtiberis,de quo Liuius ipſe,libr.34.car. 3.in prin.§ Cato dum exploraret de hoſtibus, &c. ne mora ſegnis eſſet, omne id tempus exercendis militibus conſumpſit, &c. § Plato lib. 8.de leg.car.prima,in fi.§ de ludis Diaulis,&c. primum ſtadium curſurus armatus ingrediatur, alius grauiore armatus armatura breuius

ſpatium curſurus. § Curt.lib.3.car.3.in princip.§ ad nutum mouentis intenti, ſequi ſigna, ordines ſeruare didicere, quod imperatur, omnes exaudiunt, obſiſtere, circuire, diſcurrere, in cornu mutare pugnam, non duces magis quam milites callent, fatigatis humus cubile eſt, cibus quem occupati parant ſatiat, tempora ſomni, &c. In caſtris per laborem uſu militiam diſcebant, &c. Nam huc cum ocioſo exercitu diuertens, foſſam latam profundamq; effodit, &c. § Plut.in uita Marij.car. quinta, uel 162.a ter.§ & inferius, Tanquam operarijs in foſsis fodiendis diuertendisq; fluminibus noſtra opera utitur Marius. Vnde Muli mariani milites ſui dicti. § Saluſt.in Iugur. de Metello conſ.car.90. Sic & Ponta.lib.primo, de fortit.cap. de milit.§ Omnino militaris ſiue ſcientia ſiue diſciplina præceptis ac exercitatione conſtat, quia milites niſi iuſsi caſtra mouent, iter faciunt, ſigna ſequuntur, manum cum hoſte conſerunt. Robuſtiores habentur Heluetij cæteris Gallis ob frequentem exercitationem ad prelia cũ Germanis proximis, &c. §Cæſ. lib.primo Gall.car.prima, ante.§ de Mithridate cum exercitu. Iuſti. § lib.37.in fin.§ Ordines reperit Palamedes ut neceſſarios in bello ad Troiam, dare ſigna, Theſſerasq;. § Plin.libr.7.cap.56.in med.§ Corbulo prouinciam ingreſſus, dicit Tacitus. § lib.11.car.3.in prin.§ ubi præſentia ſatis compoſita ſunt, legiones operum & laboris ignaras, populationibus lætantes ueterem ad morem reduxit. Ne quis agmine decederet, ne pugnam iniuſſus iniret, Stationes, uigiliæ, munia in armis agitabantur, non accinctos vallo uel pugione tantum fodiendo morte puniuit, &c. Milites continue exercebat non ſolum præceptis, ſed & fictis certaminibus § Polyb.lib.5.car.206.in fin.Cæſ. lib.1. Gall.car. antepenul.in fin.§ Acie triplici inſtructa, primam & ſecundam in armis eſſe, tertiam aciem caſtra munire iuſsit. § libr. primo ciuili, in med. ad Ilerdam in Hiſpania. cart.266.libr.ſecundo, in med. car.308.§ Curio ad bagradam flu. Ipſe celeriter ab opere deductis legionibus acien inſtruit. § lib. ſeptimo Gall.car.ſeptima.§ in obſidione Auarici, nunc Burges. Aggerem latum pedes.330. Altum pedes 80. extructam §lib. quinto, car.octaua.§ de Iuba rege, Milites interim in opere exercere, caſtra munire, turres, caſtellaq; facere, Scipio interim Elephantos, &cæt. §& car. ſequen.in princip.ibi Cæſar iubet milites, &cæt.§ Tyrones defatigare in labore non intermittit, &c. § Cæſ. in vercingentorigem, ut lib.7.Gal.per ipſum, car.8.169.§ Ad Auaricum erexit opera militum aggerem altum ped.80.&c. remiges ac nautas aſsidue exercebat, neminem ocioſum eſſe patiebatur. § Polyb.lib.primo, in fin.car. 36. a ter.§ de Luctatio conſ.in Carthaginen. § Apia. in Lybico.car. 7.fina.§ in obſidione Cartha. hæc per uiginti dies noctesq; facta ſunt,

laborante

laborante exercitu & per uices operante atque pugnante, neque cibo neque ſomno indulgente admodum. & de Ariouiſto in Cæſa. Intelle-ctúrum quid inuicti Germani exercitatiſsimi in armis, qui intra annos quattuordecim nunquam tectum ſubijſſent. § & in uer. Exercitus, infra, num. 23. Arria. lib. ſecundo, car. ſeptima, lib. 5. car. 230. § Macedonas diuturnis laboribus ac periculis exercitatos, &c. de Vmbris ad Meuaniam ſuperatis. § Liui. lib. 9. car. pen. in fin. § Quos ubi effuſos conſul uidit, reuocatos milites ab opere munimentorum inſtruxit, &cæt. Ab Romanis nec opus ualli intermiſſum, Triarij erãt qui muniebant haſtati & princip. certabant § Liui. libr. ſeptimo, in medio. car. quinquageſimaoctaua, in princip. lib. 28. car. tertia, in fin. de Hiſpanis. Tacit. libr. 13. cart. quinta, a tergo. § Corbuloni plus molis aduerſus ignauiam militum quam contra perfidiam hoſtium erat, pace longa enim ſegnes erant, munia ægerrime tollerabant, ſine galeis, ſine loricis nitidi, quæſtuoſi, &c. remedium ſeueritate quæſitum eſt, quod uſu ſalubre & miſericordia melius apparuit, § & ibidem car. ulti. ante, in fin. § nam ſegnem militiam attinerent inchoatum iam a Druſo aggerem cohercendo Rheno abſoluit per milites. § Senc. epiſt. 18. in med. decenter. &c. § Miles in media pace decurrit ſine ullo hoſte, vallum iacit, ſuperuacuo labore laxatur, ut ſufficere neceſſario poſsit, quem in ipſa re, trepidare nolueris ante, rem exerceas. § Epi. 56. ibidem in med. peream, &c. § magni Imperatores cum male parere militem uident, aliquo labore compeſcunt, & expeditione detinent, ocij uitia negotio diſcutienda, &c. § libr. primo de Ira, car. 2. ante. § de utroque Scipione in hoſtes. § Xenoph. de Cyro. lib. 1. car. 3. a ter. § Cyrus rex ad uires ſuorum augendas corpora exercere docereq; ordinandos milites, & ad res bellicas animos acuere. § & car. ſequ. § Cyrus hac diligentia uſus, ut ij nunquam niſi prius ſudaſſent milites ad prandium cœnamq; intrarẽt, ſuauius tunc ueſcebantur, & ualebant melius. § lib. 8. car. 4. ante. § In uenationibus, & laboribus præſtabat cæteris ob exercitationem aſsiduam. Neminem imperare decet qui melior ſubditis non ſit § Sueto. in Galba Imper. cap. honoribus, in fin. eius. § Veteranum ac Tyronem militem opere aſsiduo corroborauit, ipſe maxime inſignis quod campeſtrem decurſionem ſcuto moderatus etiam ad Eſſedum Imperatoris per 20. millia cucurrit. Gelon Siciliæ Tyrannus Siracuſanos eduxit ad agriculturam propter utilitatem, & ne ocio marceſcerent. § Plut. in Mario. car. 3. ante in apophteg. car. 125. ante, Sene. epiſt. 107. in fin. ubi illa prudentia, &c. § Malus eſt miles qui Imperatorem gemens ſequitur, quare impigri ac alacres excipiamus imperia, &cæt. Iul. Cæſ. § ut Sueto. in eo cap. Militem. § deligebat milites uiribus præſertim præſtantes,

ſtantes,cum hoſtis eſſet in proximo grauiter cohercebat,grauiſsimusq́; erat exactor diſciplinæ militaris, ut paratum intentumq́; haberet momentis omnibus quo uellet ſubito educeret. § Ioui.in re florenti.in medio.car.36.in fin.lib.25. § quattuor mill.hominum ſacramento conſociata ſunt, diligentiq; armorum exercitatione coaleſcentes magno uſui patriæ fuerint, interim milites continuo labore exercebant. § Apia.in lybico.car.ſexta,& in fin.libr.car.7.fina.in prin.Plut.in Camillo. car.ſecunda,a tergo.in med.§ Ciues in caſtris retinere quærebat, & ad bellum exercere,ne domi.&c. § in Philopom.car.2.a ter.in med.in Mario car.3.ante. in med.§ Marius ad milites exercendos tẽpus animosq́; ad audaciam confirmandam datum eſt. § & in Craſſo.car.5.a ter.econ tra.§ neque enim recenſendis militibus aut eorum corporibus aliquo ſtudio exercendis intendebat, ſed ad exigenda uectigalia & cogendas pecunias,&c. Inſtruendi a pueritia. § Orat.libr.3. carm.Oda ſecunda, Anguſtam amici.§ robuſtus acri militia puer condiſcat, &c. & ut non tantum ualidi,ſed & modeſti. §Cæſ.lib.7.car.12.fin.& lib.1.car.1.car. 24.in fin.uel.8. fin.& libr. Alexandri. cart.penulti. de Pharnace rege. § Heluetij Gallos cęteros uirtute præcedunt, quia quotidianis prælijs cum Germanis contendunt, & ut ſupra. Ea natio ad tantam uirtutem plurimum ob exercitationem inter ſe differt. § Apia. libr.3.in med.de Hircio conſ.car.120.a ter.uel 11.fin.§ qui Marcum Antonium prælio fudit inopinantem diutina exercitatio & militia tum milites robuſtiores, tum duces prudentiores ſolet efficere. § Diodo. libr. tertio.cart. quarta, in prin. militem uitioſum & ignauum, exercendo magis quam puniendo ſine aliqua acerbitate correxit Scip.Aemilianus. § Flor.libr. 57. Eutrop.lib.quarto,carta quinta. § Et Licinius Craſſus, de quo Apia. §lib.primo,car.42. § militem omni die in opere habuit, §lib.Lybico in fin.car.8. fin.Polyb. in primo,car.9. § ipſe cum armatorum & iam ſatis à ſe exercitatorum ciuium manu extra urbem profectus, &c. §& lib.eodem in med.§ Sed remiges ac nautas aſsidue exercebat. §Ioui.lib.25.car. 36.a ter.Cæſ.lib.2.belli Gall.car.7.ante.§ duæ res erant ſubſidio,ſcientia,ac uſus militum quod exercitati quid fieri oporteret, &cæ. §Liui.lib.26.car.1.a ter.§ de inſtitutione velitum, poſteaquam aſſuetudine quotidiana ſatis intrepide uiſum fieri,&c. ut quod uiribus deerat,arte æquaretur.&c. Probus Imper. Sirmium militari manu foſſum lectæ uitæ conſciuit & uoluptates Romanis, &c. Nunquam militem ocioſum perpeſſus eſt. § Plut.etiam in Alexand.mag.car.7.a ter. 228.§ eos magis inflammabat ad uirtutem quum uel militiæ, uel uenatibus cunctos in perferendis malis ac laboribus ſuperaret,& Leonem ferociſsimum ſterneret, Aegyptij econtra aduerſus Au. Gabinium ca-

ſtra uallo cingenda requiſiuerunt publica pecunia,&c. § Valer.capitu. de luxur.Arria.lib.2.c.67. Macedonas diuturnis laboribus ac periculis belliſq; exercitatos induratoſq; eſſe. § lib.4.car.183.Perdicas Leonatus & Ptolomæus per uices exercitu in tres partes diuiſo, quamuis uniuerſo exercitu operante efficiebant,&c. ad Chorienis petram oppugnandam § lib.5.car.6.fin.§ uallum ad extremum perductum ſumma militum labore perfectum. § Curt.libr.4.car.quinta, a ter.§ Macedonas ad Tyrum oppugnandum armis inclytos dorſo ſicut iumenta, onera portare,&c. propugnaculum erexit altiſsimum incredibili celeritate Abraymus opera totius exercitus in oppugnando Guintio oppi.not.Ioui.lib.30.car.42.

9 Ordines igitur obſeruandi ſunt per milites quia neceſſarij & præſtanda obedientia recta,nam,ut Ponta. § lib.5.de obed.capit. de obed. militũ.car. antepenul. ante. & ult.ante.§ Si defuerit ipſe non tam exercitus dicendus erit quam armata quædam multitudo, quam neceſſe ſit uagantem & palabundam ferri,paruo tempore hoſtis prædam futuram. Conſtituere ordines,dixit Xenophon.de Cyro. § lib.2.car.4.a tergo.§ Diligenter uiſum eſt ei plurimum conducere & ad non turbandum, & ut celerius reſtituerentur ſi turbati eſſent. A Sannitibus adhorti Rom. improuiſo ad ſigna undique cohibant, & notis ordinibus in ueteri diſciplina militiæ iam ſine præcepto ullius ſua ſponte ſtruebatur acies. § Liui.libr.9. in med.car.73.in fi.§ Iul.Cæſ.de quo Sueto. in eius uita. capit. ingreſſo, &c.§ Pluribus prælijs innumeras aduerſariorum copias multis partibus ipſi pauciores facile ſuperarunt,unaque cohors tantum præpoſita Caſtello quattuor Pompeij legiones per horas ſuſtinuit, &c. § Poly.lib.2.in med.§ Conſiderabatque quot millia hominum,quas uires uirtus Romana,cui ingenio & ratione pugnantium ſuperarit,fregerit,profligarit. § Et lib.1.in medio.§ De Attilio reg.ſuperato & capto, quod ab Euripide dictum fertur, unicum rectum conſilium magnam militum manum uincere.Siquidem unus homo atque una ſentẽtia multitudinem,& cæ.Si ubi iubeatur quærere ſingulis liceat,pereunte obſequio,etiam imperium intercidit. § Tacit.car.50. in fi. lib. 17. in med. in oratio.Othonis Imperat.in prin.§ Parendo potius quam imperia ducum ſciſcitando res militaris continetur, uobis arma & animus ſit, mihi conſilium & uirtutis ueſtræ regimen relinquite. § Sen.lib. de uita beata.car.141.car.penul. a ter.in prin.§ Nunquam imperator ita paci credit,ut non ſe præparet bello,&c. § Plin.Epiſto.14.lib.8.Cum ſis peritus,&c. Caſtrenſibus ſtipendijs imbuebantur adoleſcentuli ut imperare parendo,duces agere dum ſequũtur,&c.per Cæſarem ad milites. Dion. § lib.41.in med.car.102.a tergo, de Inobed.plura.§ Cum Cymbris &

Theu-

Theutonis a C. Mario Conſ. pulſis non minorem laudem exercitus quã ipſe imperator meritus eſſe uidebatur. Quos tamen aliquis uſus ac diſciplina ſubleuaret,&c. § Cæſ. lib. 1. gall. cap. 6. fi. § In oratione Cæſa. ad milites, Diſperſos ſubito adortum magis ratione ac conſilio quam uirtute uiciſſe, præcipuum habetur documenrum obedientia. § Xenophon. libr. 1. car. penul. in fi. § Præceptum datum in prælio per Theodor. ſecundum regem. 20. § de quo Aemil. car. 61. 62. ante. § Ne quis extra ordinem pugnaret, ab ſignis nemo dilaberetur, & ab tergo poſiti qui eos in hoſtem redigerent, nec uim Francici equitatus Sarracenus eques ferebat, ſed refugiebat, ſi inſequentem hoſtem diſsipare ordines poſſet ludificando,&c. § Ponta. cap. de obed. militum ubi ſupra. Plato lib. ult. de legi. in princ. eius. § Vbi præcepta militum tradit. § Aemil. in Theod. 2. rege. 20. car. 61. a tergo. § Childebrandus præcepit, ne quis extra ordinem pugnaret, ut ſupra. § & in Car. 6. car. 434. ante. § Præceptum fuit a Phil. rege, ut denſis ordinibus iunctiq; decertarent, diſiungi alios ab alijs diſsipariq; non paterentur, inſtarent hoſti, mori quã cedere mallent, meminerint Ioannem regem in Pictonibus a paucis Anglorum millibus captum, &c. Aemil. Conſ. in prælio aduerſus regem Perſeum animaduerſa phalange continentiã non habere, ſed pluribi diſiunctã eſſe cohortes accitas inter ſpatia hoſtium immiſit,&c. § Plut. in uita Pau. Aemil. car. 3. Ioui. lib. 1. hiſtor. in oratio. Triuultij. § ad Tarum flu. Multa maxima pars eorum equitum, quos criſtis, armisque fulgentes conſpicimus, nunquam niſi in pompa dum luſtratur exercitus, & in ludicris pugnis arma induunt, ordine non obſeruato, Græci equites in cataphractos ludificatos cladem intulerunt, præſsi tamen Ranutio ſuperueniente cum auxilijs. § Ioui. lib. 2. in med. car. 66. in prin. lib. 3. car. 113. lib. 15. in med. lib. 4. car. 6. fin. ante. lib. 15. in med. § De prælio ad Melegnanum, ſicuti ad uictoriam a conſilio, ita irritos conatus ab inconſulta uirtute proficiſci. ſed quum furor & fatalis inſania Heluetijs militi & ducibus obſequium, & authoritatem abſtuliſſent pugnaciſſ. procurrerunt,&c. § & lib. 3. car. 7. fin. § Omnia uirtute uictoriaq; parari quam certa atque explorata uideretur, de Phil. rege Maced. § Liui. lib. 32. car. 1. ante. in fi. Plut. in Pau. Aemil. car. 2. § Qui bellum præparare & inſtaurare intendebat, milites ideo magna cura exercuit in armis & Macedones & mercenarios milites,&c. § Blon. lib. 7. de Roma Triump. car. 268. Ponta. lib. 5. de obedien. in fi. car. 7. a ter. uel. 4. fin. Valer. cap. de Inſti. anti. in Clearco. § Nationum & exercituum uictores & dominos fecit exercitatus & dicto obediens miles, cuius pugnacitas ſi caruerit obedientia intemeritas quædam erit, cum ſæpenumero contigerit paucorum militum contumacia maximas copias fuiſſe deletas

ac diſsipatas, Romani ordines ſeruātes peritia rei militaris facile uincebant. § Apia. lib. Celt. ad fi. § Lacon quidam hoſtem ſuperatum interfecturus, ſignó receptui dato non confecit, ſed quamprimum receſſit. § Plut. in apophtheg. car. 180. a ter. In problem. car. 202. a ter. car. 175. a ter. in Polyd. § Clades & plerunque eueniſſe conſtat uel ipſa temeraria audacia, uel nimia ducis indulgentia, a labore longa remiſsio, irritatió ex fraudatis quandoque ſtipendijs. § Ponta. ubi ſupra. car. penul. in fi. § De Picinino duce, & de Tamburlano Imper. de Frider. Vrbi. § & lib. primo, de fortit. cap. de milit. § Laxato agmine Græci equites in medios cathaphractos ſe celeriter inſinuant, momentoq; temporis totum agmen aperiunt. Omnino ſiue militaris ſcientia uel diſciplina præceptis conſtat & exercitatione. § Iou. libr. 3. in fi. car. 6. fin. libr. 4. car. 135. § Cæſar delectum potiorem laudat militem a modeſtia & parendi obſequio, ut ſupra hic, Troia Apulię capta, prælio conſerto, regijs ſuperatis reſpondit Tribunus quidam. § de quo Ponta. lib. 5. de obed. car. penul. in princ. § Obedientia militum uicti ſumus, animaduertentes agi quæcunque ad præſcriptum, unde conſternati cedere coacti fuimus. Pecunia ſuſtentandi & armis. Nam militibus & pecunia ſuperantur omnia. Dion. ubi infra. Sed tamen non tantum pecunia, ſed exercitu & imperatore præſertim opus eſt, dixit Henrico regi Heraclius patriarcha, de quo Aemil. § in Phili. ſecundo. rege. lib. 6. car. 2. in fi. Saluſti. in Iug. ad fi. § Ad regem Bocchum abiens Iugurta, ubi armis, uiris, pecunia ſpoliatus eſt, &c. § & car. penul. ibidem. § Id adeo experiri licet arma uiros pecuniam, poſtremo quicquid animo libet, &c. Vitelliū Imperatorem nihil æque fatigabat quam pecuniarum conquiſitio, eas eſſe belli neruos dictitans Mutianus. de quo Tacit. § lib. 12. car. 4. fin. § Et alibi in uer. pecunia, in Caractaci oratione captiui, habui equos, uiros, arma, opes, quid mirum? ſi hæc inuitus amiſi? Scio equidem tibi magnas opes uirorum, armorum, & auri eſſe, &c. § In Epiſto. Mithrid. ad Arſacem regem, & car. ſequen. Saluſt. lib. de rep. reſtituenda ad Cæſ. in princ. § Quantunque armis, uiris, opulentia poſsit cognitum habuerim. § Plut. lib. de fort. Alexan. in medio, car. 293. in fi. § Accepit armorum, equorum, telorum, pecuniarum, militum. Quin igitur iſtis fortuna ſi poteſt magnum Aridæum, &c. § Liui. lib. 10. car. 3. ante. in fi. § Scire gentem Italiæ opulentiſsimam armis, uiris, pecunia eſſe. § Et d. lib. 26. car. pen. a ter. Dion. lib. 42. car. 4. fin. Idem quod ſupra. Apia. lib. 4. car. 161. a tergo. Phalaris Agrigent. tyran. in ſua Epiſt. ad Hieron. car. 1. de Leontinis oppugnatis. § Pecuniæ nobis ſuppetunt, quas non nulli bellorum neruos appellare ſolent. § In oratio. Caſsij ad Senatum. Tacit. lib. 17. car. 61. Saluſt. in Iug. § In orat. Adherb. in ſenatu Rom.

Si

Si ea feciſſem in ueſtra amicitia exercitum diuitias munimēta regni me habiturum. § Machia.lib.2.diſcurſ.cap.10.lib.de Principe.cap.24.lib. 8.hiſtor.car.252.Plut.in Cleome.uita.car.antepenul. ante. in fi. § Sed qui primus pecunias rerum agendarum Neruos eſſe dixit, præcipue ad res bellicas reſpiciens ea dixiſſe uidetur. § Tul. in orat. pro lege manil. de c.Pompeio,car.9.Geu.libr.1.car.50.58.Guizard.libr.10. in fi.car. fin. § Requiruntur immo boni milites,Dux prudens,propitia fortuna, quæ plurimum in bello pollere uidetur. § Liui.lib.9.car. 4. ante. in fi. Plut.in uita reg.Ageſilai.car.2.in prin. § Viri Deos colant,bella autem exerceant,& imperatoris obedientia meditentur,omnia ſpe bona,&c. § Machi.li.2.ubi ſupra.& li.7.de Roma triump.car.164.§ Stipendijs nō conſecutis milites recuſant ducibus parere, uitamque periculis exponere non ſuſtentati,& nihil habentes in Zona,ut in prouer.In ea enim portare inſtitutum habebant pecunias & ſtipendium,partem etiā deponere apud ſigniferos.Eraſ.prouer.Nihil habentes.Beroal. in 16. eius ante.& a ter.Plut.in Demetr.car.ult.Matthæus etiā apoſt.cap. 10. b. § Neque pecuniam in Zonis ueſtris.Sueton.in Domitia.Imperat. § cap.multum etiam. § Mille numos a quoquam ad ſigna deponi, &c. § Liui. lib. 35. in princ. § Quod prædæ refectum eſt, inde militibus diuiſum, neceſſarios eſſe diſputat ad Octauium Agrippa in eius perſuaſoria retinendæ monarchiæ. § de qua Dion.lib.52.in med.car.333. a tergo.

11 Auiditate rapiendi multi exercitus prælium deſerentes perierunt uictoria manu lapſa. § Plato lib. 5.de rep.in med.car.antepenul. ante. in med.Salu.in Iug.cap.Interim Albinus,&c.Nox atque præda caſtrorum hoſtes quominus uictoria uterentur remorata ſunt, de Albino Cōſul.ſuperato, ſub iugum miſſo, conditionibus turpiſsimis adducto per Iugurtam. § Aemil.in Philip.2.rege.41.car.449.in prin. Blon.lib.17. car.4. in fi. de hoc ipſo errore. § Per Saladinum Sultanum in Chriſtianos,uera ſolitaque fieri dicebantur per duces, nec tamen auelli potuere milites,niſi præda onuſti omnes incompoſiti.Nihil optatius euenire uſu barbaro potuit Salad. redeuntes onuſti præda non continenti agmine,ſed diſsipati cædem ædere cepit,&c. § Blond.lib.4.car. penul.a ter. in princip. § Miles ad caſtra hoſtium diripienda contendit, quo facto nec ipſi perſecuti ſunt hoſtes,nec milites perſequi dimiſerunt, rapinā ēt ab eis fieri cernentes milites ne expertes prædæ forent, omiſſa perſecutione hoſtium ad caſtra & ipſi diripienda conuerſi ſunt. Ita Gothi de manibus emiſsi,&c.de prælio inter Beliſarium ducem & Vitigitem Gothorum regem,ad urbem Romam. § Et libr. 50. car.ult.ante.in med. § Verona prodita in manibus militum,ſed antequam ad urbem uenirent, de præda inter ſe diſceptantes quinque millia paſſuum ab urbe conſti-

terunt, inter hæc dies eluxit, Gothi impetu facto urbem peruicerunt, & portam captam recuperarunt. § Ioui.lib.29.car.eius.5. ad Volaterras.lib.31.car.3. Claſsis ad Coronum, Aemil. in Phil. primo, rege.38. car.139. in prin. § De Antiochia capta aliqui ciuium interempti, uel per errorem, uel ſtudio prædæ cum diripientibus reſtiterunt, Damaſco obſidione preſſo (ut urbs pro capta haberetur) per duces de imperio ambigebatur, Theodor.Fland.com.requirebat, &c. ut re infecta abiretur ex diſſenſionibus. § Aemil.in Lud.7.rege.40.car.219.in prin. Liui. lib.8.car.ult.ante. in med. § Auiditate prædæ impetum faciunt. § lib. 28. in med. car. 5. a ter. § De Aſtapanis cæſis & deuictis, deinde cum aurum & argentũ interfulgens auiditate ingenij humani rapere ex igne uellent, &c. § Plut.in Ageſil.car.2. ante. in med. § Si cum Græcorum aliquot pedites circa prædam occupatos cernerent, illos magna ex parte trucidarunt. § In Camilli uita.car. 4. in prin. § Barbari magnitudinis uictoriæ ignari, conuerſi ex uictoria ad diripienda in caſtris ſupellectilia facultatem fugiendi ex urbe multitudini præbuere, &c. & in Flaminio Conſ. § car.antepenul. ante. in fi. § Philippum regem euaſiſſe contigit, qui Romanis adhuc hoſtem inſequentibus, Aetoli prædæ ſeſe ac diripiendis caſtris accinxerunt. In Lucullo. § car.5. in princ. § Iam enim ad ipſum Mithridatis equum deuentum erat. Sed onuſtus auro mulus, ſiue ſponte, ſiue Mithridatis induſtria inſequentibus Rom. obiectus eos continuit, &c. Similiter & Pompeius, de quo Plut. Ipſe in Serto.car.4.ante.in princip. § Pompeianos inuaſit & fugauit ita ut Pompeius ipſe penè interficeretur, proſtratusque ex equo & uulneratus euaſit, quia milites Sertoriani de phalerato equo & de præda cõtendentes, Pompeius interlapſus aufugit, Pompei fugam nec milites a præda & rapina continere poterunt. § Polyb.lib.4. in med. car. 167. a ter. § de Egyra urbe per Philippum regem fortunas Ciuium diripere urbem totam populari Aegyram denique nulli præterquam prædæ intenti eſſe, &c. § Tacit.lib.20.car.penul.a ter. § de Gallis prælio uictis, & de Gallis ipſis uictoribus. § Polyb.lib.2. in med.car.10.uel. 61. § Orta inter eos pro diuiſione prædę ſeditio, ut non ſolum prædæ, ſed & imperij magnam partem perdiderint, quod frequenter accidere Gallis conſueuit. Sed obſtitit uincentibus prauum inter ipſos certamen hoſte omiſſo ſpolia conſectandi. § Xenoph.lib.4. car. 6. ante. § In oratio. Cyri ad milites. Sin quod multis iam accidit uincentibus nobis fortuna aduerſetur. Cauendum eſt ne ad rapinam uertamini, &c. § Herod.lib.5.car.antepen.69. § Incertum ac inordinatum uulgusque potius quam exercitum, Coradino regnum Neapolitanum ualido exercitu recuperare adnitente, occupato per Carolum primum, Ludouici Fran. regis fratrem,

per

per Pontificem tunc inſtitutum, & prouocatum prælium commiſſum fuit, Palentinos ad Campos atrociſsimum, quo ſuperatus apparebat ipſe Carolus. Vnde Corradino per milites tunc uictores prædæ incumbentes deſtituto, Carolus ex inſidijs per Alardum conſtitutis pro Carolo emergens, inopinatus præda onuſtos fugauit, exuit, diſsipauit, uictoriam obtinuit, Corradinum hoſtem Auſtriæ ducem de fuga ad ſe retractum interfici iuſsit. § Blon.lib.18.in med.car. 157. Colen.libr.4. car. antepenult. § Improuiſum & auxilium tale uictoriam parit, & de Clade nauali per Genuenſes in Alfonſum regem infantẽ, & alios principes, not. Colenut. § lib.6.in prin.Blond.lib.27.car.2. Agric. dux. in Britannos hoſtes. Tacit.in lib.de eius uita.car.8.a ter. § Ante prælium commiſſum per Annibalem in Romanos ad Trebiam. §Liui.in eo.car. antepenul. in princ. § Turbaſſet agmen, ni auiditate prædæ in uacua Rom.caſtra diuertiſſent, dum tempus terunt emiſſus eſt hoſtis è manibus. Varro in conſ. in prælio ad Cannas per Annibalem eundem. § Polyb.lib.3.car.140.in fi. § Milites.x.millia reliquerat in caſtris ut Annibale ſuos omnes educente ad prælium caſtra hoſtium aggreſsi diriperent omnem eorum apparatum. Sed ſuperato exercitu ſe dediderunt ſine prælio ſupplices, unde nulla uenia impetrata, ſoli Aeginam Peloponenſ. urbem noctu ingreſsi per Cloacam dum fortunæ ciuium & prædæ ſunt intenti, prælio commiſſo ſuperati & fugati receſſere in naues. § Polyb.lib.4.car.167.a ter. § Ferdinandus Neapol.rex ad Sarnum flu. prælio in hoſtes cepto, præda irritatis militibus detrimẽtum paſsi ſunt max.rege non ualente milites reprimere. § Ponta.lib.5. de obed. in fi. car.46. in fi. uel antepenul. § Nouergi uelut nullo iam hoſte in prædã effuſi, uagi, palantesque ad occaſionem Anglo uiam dedere, qui eos repente adortus cæcidit. § Aemil.in Phil.primo, rege.38.car. 144. a ter. Treuel. in Claud. Imper. car. 4. a ter. 184. in fi. § Ita in prædam uerſi ſunt, ut ut non cogitarent a paucíſsimis ſe poſſe fatigari, in ipſa uictoria prope duo millia militum a paucis interfecti ſunt. §Blond.in Saladino Sul.per Chriſtianos. li.16.car.4. Apia. in Mithrid. in med. car. 354. § At illi uaſa argentea, & aurea ueſtemque multi præcij mandatum neglexere, ipſumque regem capientes, mulum auro onuſtum, qui ſarcinam ferro confodiſſent, fluente auro, ad id reuerſi, Mithridatem fugientem ſequi neglexerunt. § Ponta.lib.1.de obed.milit.car.46. in fi. § Equites, peditesque hoſtem imparatum nacti ad prædam conuertuntur, qua capti dum nihil, &c. de Ferdinando in Turcas, Heluetij igitur perſpicientes pernicioſum errorem, inſtitutum obſeruant, poſt uictoriam ſtãdi ad integram uſque etiam uictoriam. § Ioui.lib.11.in med.eius.car. 172.in prin.Arnol.lib.1.car. penul. § Patriæ diſciplinæ memores ne-

minem armatum in acie uiuum capiunt,nec fugientem inſequuntur hoſtem,ſed immoti ſtant diu. § & lib.2.de prælio ad flu.Tarum. § Triuultius de induſtria hoſtibus prædam obiecerat regiam,quam Græci equites omiſſo prælio rapere pergentes cauſam dederunt ſtragis non modicæ. § Guizard.etiam lib.2.car.106.& lib.29.car.5.a ter.332.ibidem.§ Stephanus Columna ſemiparata uictoria,niſi milites prædæ cupiditate adducti,diſsipatis uiribus pugnã ſubijſſent,&c. § lib.31. car. 3.a ter. § Iano Mario opus patrante occupata urbis porta & iam capta , noſtri milites aliquanto prædæ quam decoris auidiores ad diripiendas domos,ſolutis ordinibus diſcurrentes, turpiter cęſi expulſique, iuuit hoſtium auiditas omiſſa cæde prædam ſectantium. § Tacit.lib.1.in fi.car. 5.fin.a ter. Et ad frangetas.Guizar.lib.3.car.155.§ Sunt belli ſicut pacis iura & ordines,dixit Camillus conſ. rem gerẽs in Faliſcos pop. § Liui.lib.5.car.5.ante.in med. § Iuſteque ea non minus quam fortiter didicimus gerere, de inſtituto Heluetiorum in uictoria & prælio. ſupra h. § & in legi.Rom.ex Tul.lib.3. de legi. § duella iuſta iuſto gerunto, Ariouiſtus,de quo Cæſ. § lib.1.in med. car.24.§ dicebat, ius eſſe belli,ut qui uiciſſent quemadmodum uellent imperarent. § Geu.lib.1.car. 85.lib.2.car.343.§ & etiam ſcelera leges habent ſuas.Sene. libr.ult.de benefi.car.penul.ante.cap.duo ſunt beneficia.§ Quia in bello bis peccare non licet.Vnde turpe eſt dicere Non putaram. § Valer.cap.Sapienter dic.in Scipi.Afric.Plut.in apophtheg.car.135.a ter.§ In Iphicrate, Non expectaram,bella iuſta gerenda,de Fabricio in Timocarem. § Valer.cap.de iuſtit.in prin.cap.de fide pub.in Annone cum Romanis conſulibus,præcipit & Tul.in 1.offic.car.8.§ Vnde Cato filium pugnaturum animaduertit,de iterando militũ iuramento. § Tul. & Plut.in uita eius patris,& in problem.ca.10.ante.in fi.202.§ Ille denique uincit qui milites regit,ut acclamatum fuit Alex.Impe. Rom. poſt uictoriam tunc adeptam. § Lamprid.in eius uita.car.112.5. de obedien. nu. 9.§ Lex etiam erat prædatoria de qua in oratio.Bruti. § lib.2.car. 6. fin. § Neque enim timeri hoſtem,neque decipi uolunt. § Valer.cap.de cenſor.nota.in fi.

12 Bellum gerunt ſapientes pacis cauſa, laborem ſpe ocij ſuſtentant. §Saluſt.lib.de rep.c.100.ante. Apia.libr.4.in oratio. M. Antonij.cart. ſeptima,fin. A prudentibus celeriter bella conficienda ſunt, ut in pace diutius uiuatur, iuſtum & eſt bellum quibus neceſſarium, dicebat Pontius dux ad Samnites. §Liu.lib.9.in princi.eius.§ Bella ſuſcipienda & exercenda, ut in pace uiuatur ſine iniuria. § Tul. in primo offic. car.8.car.16.a ter.§ fugiendum eſt bellum, ita tamen, ne in id incidamus perpeti uelimus. Thebani Medico bello abſtinuerũt, in eoque

pericli-

periclitati ſunt. Pindarus etiam reprobandus, qui pacem hortatur, quoquomodo amplectendam. § Polyb.libr.quarto, cart.156. ante. § Meſſenij pacem omnino proſequentes in maxima diſcrimina ſæpe patriam adduxerunt, Neutralitati præſertim ſtudentes, ut infra, num.16. § & car.ſecunda,ſequen.ubi ſupra.§ Non timenda bella, non prouocanda. § Plin.in ſuo paneg.c.6.a ter.car.ſeptima, ante, § ut quandoq; uel inferre, uel propulſare bellum coegerit imperij dignitas, &c. non ideo uiciſſe uidearis, ut triumphares, ſed triumphare quia uiceris, in fide & amicitia permanendum, ne uel timore alicuius, uel deſiderio pacis ſe inuicem deſerant. § Alcia.Fab.173. En galea,&c. § Ex bello pax, vbertas ex pace. § Fab.174. § unde reſpub. ſine defenſoribus ſtare non poteſt. § Plato d.libr.ulti.de legi.in princi.eius, Ponta. d. capit. de obed.Machia.lib.5.hiſto.in prin. § Miles uitam inſtituat ita ut uel minima quæque iuſſus gubernatus faciat, nihilq; ſine magiſtro ac Principe agat, iuſſus proficiſcatur, exerceatur, ſurgat, comedat, cuſtodias agat, det ſigna & accipiat in prælio, nec inſequatur, nec cedat niſi Principe ſignificante ſimul ſemper communisq; omnium uita ſit, aſſueſcat alios ducere, & ab alijs duci,&c.plura. Nam generoſitate impellente ad res claras, labores, & pericula immittuntur ad uictoriam ſtudentes, quæ ſine cęde parari ægre poteſt, & ſine periculis, quibus deſpectis Imperatorem deſerere non decet, iureiurando obligatus, & quandiu obſtrictus ſit. Eius ergo iuſſu edicta omnia ſeruanda, ſigna ſequi, ſeruare ordines, inſtruere ſeſe & intentum tenere, &c. Nec minus in milite modeſtiam & continentiam, quàm uirtutem & animi magnitudinem deſiderare ſe dicit Cæſ. § ut lib.7.Gall.186.§ Ageſilaus de quo Xenoph. § car.198.in prin.§ Sciens eo conſilio, ſe egreſſum, ut cum hoſtibus manum confereret ſi uoluerint, & ordine ducebat exercitum ut ſubſidium,&c.ea uero taciturnitate & quiete, ut pudiciſſima aliqua uirgo,&c. Bellum ſumi facile eſt, non in eiuſdem poteſtate eſt initium eius & finem eſſe. Incipere cuiuis, etiam ignauo licet, non & deponi. § Saluſt.in Iug.car.119.ante.

13 Bella ſunt omni impetuoſa celeritate conficienda ne miles elangueſcat, & ut in pace diutius uiuatur, ut ſupra, diu apparandum eſt bellum ut uincas celerius. § Sen.in ſuis prouer. Apia.lib.4.car.7.fin.a tergo. § Celeritas eſt enim maximi momenti ad res gerendas. § Plut. in Alcibi.uita de ipſo.car.penul.in prin.§ In Cæſare, in Alexand. Mag. In Car.Mag. In Pompeio Mag. In Lucullo, In Sertorio, &c. per ſcriptores pluribi quoque, multa enim bella impetu ualida per tędia ac moras euanuere. § Tacit.lib.17.car.55.in fin. in Otho. Impera. & Germanis, Garimbert.lib.2.cap.5.libr.3.cap.6. de fortuna, unde prouer.

de

de quo Eraſ.nume.2788.§ Ocior accipitre, in omnibus eſto uelox. § Eccle.cap.31.c.§ Mediocritas in hoc pernitioſa. §Tacit. lib.19.in med.eius.car.6.fin.69.in prin. §. Ipſe inutili cunctatione agendi tempora conſultando conſumpſit, & infra. Dum media ſequitur nec auſus eſt ſatis, nec prouidit, Celeritas quandoque adimit uires, tarditas occaſionem. § Machia.lib.2.hiſtor.cap.47.capitu.97.§ & in Pontio Samnite Liu.ubi ſupra. § Ioui.lib.41.hiſtor.car.10.§ de regis Darij inſtructa acie not. Arrianus. § lib.8.car.7.§ in ſecundo prælio aduerſus Alexandrum Mag. Si quid Perſis maxime obfuit, mora illa in armis longior, quia noctem totam inſomnem egerant in acie inſtructa,&c.ut Aſdrubali qui ad Placentiam moram traxit ſibi pernitioſam. Liui.lib.27.car.antepenulti.ſe cum Annibale coniuncturus fratre. Cæterum Henricus rex modicis confectis itineribus parum utiles moras trahens, muniendo oppido ſpatium hoſtibus dedit. § & car. ſequen.§ magno incommodo Gallis ceſsit Heluetios expectaſſe. Contra in Theodor.rege primo. § de quo Aemil. car. 52. § Intellexit uir militaris audendum,ac in celeritate poſitam uictoriam. Cum delectiſsimis igitur equitum ac peditum ingreſſus, &c. bellum magno impetu ceptum ne mora elangueſceret conſeneſceretq;, quod in re militari initia perſæpe rem totam trahant. § Aemil. in Car. Magn.car. 88. ante.§ Qui bellum procul infert inſtare habet, premere, urgere, ocium non pati, non langueſcere,&c. Qui autem bello petitur, moras hoſti innectere, differre, fruſtrari impetus,&c. § Aemil. ipſe in Phil.2.rege.41. car.286.a tergo.

14 Pugnæ ducem intereſſe an & quando deceat, examinatum fuit per Proceres ad ipſum Othonem Imperatorem, an pugnæ adeſſet contra Vitellium Imperij Aemulum. § Tacit.li.17.in med.car.55.in fi.§ deterioris conſilij authores perpulerunt Brixellum concedere, &c. Summæ rerum & Imperij ſe reſeruaret, magnifacienda imperij dignitas, ſi cum experientia & uirtute locata ſit. § dicit Pelopidas, de quo Plut.in eius uita.car.1.in fi.§. Ducem ſe gerat, ut dicit Theophraſtus, de quo Plut. § in uita Sertorij.car.3.ante.in med.§ non militis,ſed ducis obire morem decet. § Colenu.lib.ult.car.185.§ de Alphonſo rege Neapol.in Caldoram. § Apia. in Lybico. de prælio inter Scip. & Annibalem, Romani Ducem militari more certantem conſpicati uehementius in pugnam ruunt, &c. Cæſ.ſemel tantum econtra,in prætorio ſedens,per nuntios imperans,prælio ſuperauit hoſtes. § per ipſum lib. 5.in med.car.9.a ter.belli Africa. Machia.lib.de princi.capi.12.car.21. Curt.lib.10.car.149.§ in milites deſciſcentes,Iam & ſcietis quantum ſine rege ualeat exercitus. & quid opis in me uno ſit,&c. § Guizar.li.

7.car.360.in fi.§ plus reponere in Duce quam in exercitu. dicit § Tacit.lib.de German.car.4.ante in med. Machia.li.primo diſcur.ca.30.§ Victoria conſtat non tam fortitudine militum, quam opera induſtria auctoritate præſentis ad prælia ducis, not. § Geu.li.1.epi.car.58. Cæſ. lib.3.Gall.car.5. ubi de prælio nauali. Petrus Areti. Epiſto.ſua ad Anton. Leuam.1534.ut in lib.car.27.in fin.§ Ducum negligentia res in diſcrimen adduci ſolent. Ita adhibita diligentia ſeruari conſueſſe. § Ita & Alexan.Mag.de quo Arria.libr.3.car.124.§ De Fredegunde Franc. regina. § Aemil.libr.1.car.41.in Clotar. rege 20.§ cum filio rege puero, Anglus rex in æditiora loca tertia in acie conſtituit, ut quò res poſtularet opem ferret, ſpectatorq; foret ignauię, fortitudiniſque magnum animorum incitamentum. § Aemil. idem in Phil.6. car.395. a ter.§ Detrectare certamen an & quando liceat not. Machia. § libr. 1.diſcur.cap.5.lib.3.hiſto.car.10.Plut.in apophteg.car.132.§ de Antigono rege in Demetrium, qui plures habebat naues ad prælium, reſpondit, me ipſum præſentem contra quot naues opponis? § Tacit.in Othone ubi ſupra.§ Namque & cum ipſo prætoriarum cohortium, & ſpiculatorum equitatumq; ualida manus diſceſsit, & remanentium fractus animus, quando ſuſpecti Duces, & Otho, cui uni apud milites fides,&c. § & ibidem a ter.§ ubi de prælio dubitatum, Othone per litteras milites flagitante, militibus ut Imperator pugnæ adeſſet poſcentibus,&c. Vnde Macedones infantem, etiam eorum regem prælio attulerunt in popu. Illirios, & Thraces præliantes. § Iuſti. libr.7.in fin. Liu.lib.6.car.2.a ter.& car.5.ante.de Camillo.in Volſcos. lib.26.car. penul.a tergo.§ in oppugnatione nouæ Carthag. in Hiſpa. Quodq; plurimum ad accendendos militum animos intererat, Dux teſtis ſpectatorq; uirtutis & ignauiæ cuiuſque adeſt,&c. § Arria.lib.1.car.25.§ Quos Alexandri præſentia fortiores audentioreſq; faceret,&c. Ita Cęſar in Treuiros. § lib.2.car.antepenul.in fin.§ Cæſar curſu prior antecedebat, quorum a labore corpora exhauſta ex prælio fuerant accendit animos, cum ducem ipſum precuntem aſpexiſſent, &c. § Apia.lib. 2.car.69.de prælio pharſal.ipſo, & in Lybico. car.248.§ Romani ducem certantem conſpicati uehementius in pugnam ruunt, hoſtes ſuperari non poſſe, qui non ſuis imperaſſet, de Mancino conſ. Apia. in Lybico. § in med.car.272.a ter.9. fin.276.ubi ſupra.car.5.fina.§ Scipio aggere adeptus murum ex lapidibus eduxit, foſſa circumſepiſſet, & per Alphonſum regem, Colenut. § lib.6.car.186.a tergo.§ Vt Fabius in Annibalem qui prælio nunquam ceſsit, occaſionem prætermiſit nullam, nec unquam detrectauit. Vnde dixit & ipſe Annibal, Stultorum iſte magiſter eſt, & Romani ſuum Annibalem habent. § Liui. in eo. & in

& in oratio.Fabij ipſius adj Aemilium conſ. § decertandum eſſe dicebat Africanus Super.de quo Valer. §cap.ſapienter dic.§ niſi per occaſionem aut neceſsitatem, quia omiſsio tunc præſtat exitium,ignauiam demonſtrat & inſcitiam,not.Plin. § in ſuo paneg. car.6.ante. Guizar. lib.9.in med.car.499. § Alacer uirtute militum & lætus, quoties aut Caſsidi tuæ,aut Clypeo grauior ictus incideret,laudabas quippe ferientes, hortabarisq; ut auderent,&c. Ipſe ante agmen quò cæteris par animus ſimili periculo eſſet. §Tacit.in Agric,uita car.4. § pugnare decet ducem niſi neceſsitate in periculis cogente. §Ponta.in dial.Antq. car.84.in prin. § Vnde Iul.Cæſ.de quo Suet.in eo. cap. Ordo &cæ. profeſſus inter ſuos ire ſe ad exercitum ſine duce, reuerſurumque ad ducem ſine exercitu.

15 Bellum inferre præſtat quam expectare, Nam duplicatis uiribus ipſi pugnant aggreſſores. §Ponta.lib.1.de fortit.car.59.in princ.Machiau.lib.4.hiſtor.car.103.in fin. § Sapientia quippe eſt non expectare quò ad ſe proficiſcatur hoſtis, ſed ad opera eius potiuſquam ad uerba adhibere animum. § Apia.in Mithrid.car.cuis quinta in fin.Ioui.li. 13.in med.car.234.ante.Cæſ.in oratio. ad milites ſuos, de qua Dion. lib.38.car.42.§ de inferendo ſuſpectis hoſtibus bello, decertandum quando oportunum ac neceſſarium ſit. §Ioui.lib.præd.car.235.a tergo.Cæſ.libr.2.car.4.belli Gall.a ter. § Contra de Thamiri in Cyrum regem,not.Iuſti.de Molone Polyb. §lib.5.in med.§ qui hoſtes impro uiſo adortus ſomno uinoq; ſepultos profligauit,dormientes cæcidit & quam plures. § Liui.libr.6.car.3.ante in med.§ de Corn. Coſſo dictat.in Volſcos imparatos prius adoriendos, Sulpitius item conſ.de inferendo bello in Philippum regem Maced. gliſcentem. §Liui.lib.31. car.1.in fin. § Ignorare uidemini Quirites non utrum bellum an pacem: ſed utrum in Macedoniam legiones tranſportetis, an hoſtem in Italiam accipiatis &cę. Cæſ.ad milites, ut § Dion.libr.38. car.42. § maior ſpes,maiorq; animus inferentis eſt uim quàm arcętis, dixit Annibal ad milites ſuos ad Ticinum flu.certaturos. §Liui.lib.21.car.4.fin. a ter.Machia.lib.4.hiſto.car.103.a ter.ubi ſupra, lib.2.diſcur. cap.12. plura.§ aggreſſores fortuna fouet. §Guizar,aliter,libr.8. car. 409.in prælio ad Vailam.§ Ethruſci tamen in Romanos aliquandiu ſteterunt expectantes, ut ab aduerſarijs clamor & pugna inciperet. § Liui. libr. 6.car.antepenul.in prin.

16 Optimi ducis officium eſt conſilium & naturam hoſtis intelligere. §Polyb.lib.3.in med.car.124.a ter.Xenoph.lib.6.car.6.a ter.Plut. in apophte.car.136.§ de Chabria in uita Ariſtid. car.ulti. de Themiſtocle. § Ioui.li.41.car.11.§ erat Henrico regis filio ſpes omnis occupandæ

cupandæ urbis Perpeniani in celeritate poſita,ut priuſquam auxilia cõuenirent,&c. in hac utiliſsima parte militię maxime profuſus ad exploranda hoſtium conſilia,&c. & in uer.celeritas.num.13.ſupra, & extra, cap. Quantum ualet error. Vnde Labienus cognito conſilio Treuirorum, qui antequam duæ ſuperuenirent auxiliariæ legiones, ibi conſtitutam legionem ſuam oppreſſuri, cohortes quinque ad munimenta reliquit, alias.25.expeditas improuiſo duxit in hoſtes, quos fudit & diſſipauit. ʒ ut in tractatu exercitus, infra nume.2.in uer.Legio.ʒ Optimos eſſe Imperatores qui hoſtium res quam optime noſcet, &cæt. ʒ Machia.lib.de princi.cap.12.car.eius ulti.capit.& ult. & in re&tract. eius. car.5. uel 75. ante. ʒ Vnde econtra magna eſt iactura hoſtium conditiones & tumultus ignorare. Guizar.lib. ſecun. car.97.a ter.

17 Neutralitas uitanda & utrinqualitas, facere oportet, aut non facere. ʒ Eraſ. prouer.960. ſtultus, prouer.953.de Noctua. Alcia.fab. 62. Vnde Solonis lex de qua Plut. ʒ in eius uita. car.4.a ter.ʒ quam ineptiſsimam dicit eſſe Plut. idem lib.de ſera num. uind.car.3. Approbat & commendat Gel. ʒ lib.2.capit.12. ʒ rationes legis adducens. ʒ Machia.lib.de princi.cap.21.lib.diſcurſ.capi.27.plura. ʒ Legem ipſam refert & Tul.in Epiſt.ad Atticum, ʒ lib.10.car.1. ʒ Puniebat lex ipſa libertate & bonis priuabat,ſeditionibus populi quemcunque ſe abſtinentem, de Meſſenijs Polyb. ʒ libr.4.in med. car.156.ʒ Exercitu Rom. ad Caudium clauſo, per Pontium Samnitum ducem Herennij filium ætate prouectum & ſapientia præditum, conſultus pater filio reſpondit beneficio libertatis emerendam hoſtium gratiam, aut & ſecundo pernitie refringendas uires, quod non exequens filius dux pernitiem conſecutus eſt in ipſum & in patriam. ʒ Valer.capit. ſapi.dicta.in fin.Liui.lib.9.in prin.ʒ Federicus ultimus Neapolitanorum rex neque indulgens amico cuiquam, neque ſe acrem inimicum præbens, &c. ʒ Ioui.lib.4.hij for.car.139.a ter.lib.31.car.antepenulti. Guiz.li. 16.in med.car.384.ʒ Clemens ſeptimus Pontifex in Cæſarem & Francorum regem magno ſibi artificio, &c. periculoſum eſſe prædicabat unam tantum amicitiam colere, quæ cum alias excluderet duriſsimæ ſeruituti proxima uideretur. Et de Sabaudio duce in eoſdem Principes miſerabili conditione priuatus degit, quia cum neutrum offendere uellet, utrique demum ſe prædæ futurum permiſit,&c. ʒ Ioui.libr. 34.in med.car.626.lib.41. car.6. finali.378.& ante fi.ʒ per Polinum regium legatum ad Illu. D. Venet. in Cæſ. Quod ſi forte abnuant fædus; & ſedere malint, neutrumq; iuuare utilius putant, ambos proculdubio (diiudicante fortuna) grauiter offenſuros, ut demum a uictis odium referant, à uictoribus iniuriam expectent. ʒ Tul. in Epiſto. ad

 Atticum

Atticum.car.308.in fin.& res ipſa,&c.} Suſcipere tam inimicitias ſeu patris ſeu propinqui quàm amicitias neceſſe eſt, &c. Tacit. lib. de moribus German.car.3.ante in med.} Ita medium ſe gerendo nec plebis uitauit odium, nec apud patres gratiam inijt. Ita Liui. {libr.2.car.4. in fin.de Conſule,lib.24.car.5.a ter.in med.de Apollinide. } Si enim uno animo omnes uel ad Rom.uel ad Carthaginenſes inclinant,nullius ciuitatis ſtatum beatiorem,&c. { & lib.32.car.4.in princ.de Acheis in Rom. } nam quos Cleomedon modo tanquam uobis mediam, & tutiſsimam uiam conſilij, ut quieſceretis,abſtineretisq; armis oſtendebat. Ea non media, ſed nulla uia eſt,&c.præda uictoris erimus,&c. {li.35. car.penul.a ter.ulti.ante in med. } per Antiochum regem in Græcos, Nihil utilius Græciæ ciuitatibus etiam quam utranque amplecti amicitiam. Ita enim ab utriuſque iniuria tutum alterius ſemper præſidio fore,&c. Sed per Quintium conſ. ad eoſdem econtra. Nihil immo tam alienum rebus ueſtris eſt, ſine gratia, ſine dignitate præmium uictoris eritis,&c. Polyb. {lib.4.in med.car.156.ante Cæſ.de quo Tul.lib.10. ad Atticum car.312.} Sed neque Thebanos laudamus, quòd tempore Medici belli,ut a communi Græciæ periculo eſſent immunes, ea per formidinem elegere, de quibus poſtea periclitati ſunt. { Garimbert. lib.3.de fort.cap.6.Guizar.de Soderino in Florentinos.lib.10.car.31. lib.11.car.5.lib.1.car.39.a ter.in lib.7.in med.car.377. } de Venetis, uel pro Cæſare uel pro Franchis.

18. Pedites item potiores equitibus uel è contra, ut de legionib.Rom. { Machiau. lib.2.diſcurſ.cap.18. Ioui.li.ſecun.car.48. in fi. lib.11.car. 179.in prælio ad Taroanam. lib.12.car.212.233.a ter.lib.13.in med. car.247.a ter.lib.14.car.245.283.372.Pluribi Aemil.in phil.ſecun.rege.41.car.277.a ter. } Vt peditibus equites, pedites equitibus auxilio forent mutua fiducia,ſubnixi ſimul undecunque ſe inferret hoſtis, &c. & per Germanos,de quibus Cæſ. {lib.1. Gall.car.antepenul. & in Ioanne.1. rege.50.per Aemil.car.40.& ante. } ut omnis gloria nobilitatis foret uulgi peditatu repudiato, in equeſtri ordine præſidium etiam ſibi collocant,&c.Carolus tamen ſeptimus Franc. rex.53. {not. Aemil. etiam.car.472. } peditatum inſtituit ordinarium & uectigal deputauit, unde peditatum aleret cum equitibus, Intechel Imper.ex heremita in Turcas prælio aggreſſo Turcarum impetum egregie excepit, inuectosque equites prælongis haſtis ſummouit, apparebatq; haſtatum peditem phalange facta inſultante equitatu ne ceſſurum loco, &c. {Ioui.lib.13.hiſtor.car.247.lib.14.in med.car.283.ante,de Gallis.} non ij ſicuti equitatu mirifico maxime pollent, &c. Qua parte uirium Turcæ ætate noſtra memorabiles ſæpe uictorias conſecuti,nec

unquam

unquam uicti grauiſsima bella confecere. § libr.item.34. car.3. § de Gallis inſtituentibus tunc peditatum Romana diſciplina, ſed ubi per frequentes ſclopetarios Romanoque more per pedites bella geri cæpta ſunt in prælijs nulli prope uſui equites eſſe compertũ eſt propter equorum grauiora uulnera & denſatas haſtatorum phalanges, quas nulla uis equitum, uel ęquato fere numero facile perrumpat, equites in cornua poſiti, pedites in medio. § Ioui.lib.13.car.234.a terg. alia in uer. uelites.num.6.infra.

Si uero pedites proprij eſſe debent non mercenarij, ferentarij, uel auxiliares, ut apparuit in morte Scipionum, in hiſpanis defectione Celtiberorum. § Liui.lib.25.car.pen.lib.26.car.penul.a ter. de ſitu Carthagi. § Quippe qui mercenarios exercitus alant,&c. Et in Syphace capto defectu auxiliariorum. § Liui.lib.30.car.2.a ter.in prin.& in prælio ad Ticinum per Gallos. libr.21. car antepenul.ante.in med.Plut. in Cleome.uita.car.penul.ante. in fi. § Non tuto ſe poſſe mercenarijs militum credere. § Machia.lib.1.diſcur.cap.21.car.43.& in prælio Pharſal.not. Apian. & etiam in Odoacro rege ab hoſtibus ideo ſuperato. Oreſtes in Odoacrum ducem prælio certaturus ab auxiliarijs deſtitutus recedere coactus eſt. § Blond.lib.2.car.ult.in fi.Blond.etiam. libr. 3. hiſtor. car. 1. in fi. § Germanorum receſſu Mediolanum a Franciſ omiſſum. § Guizar.lib.10.car.antepenul.lib.11.car.6.uel.72. in med. de Heluetijs in Carolum octa.regem Franc.Arnol.lib.2.cap.3.in fi.

19 Promptiores eſſe debemus ad noſtra pericula,&c.dimicareque magis parati de honore & de gloria, quam de cæteris commodis. § Ponta. lib.1. de fortit. car. 6. ante. § Præſtat enim potiorque eſſe debet probis dignitas ſine uita, quam uita ſine dignitate. § Valer. de Catone.cap.de fortitud. § Pulcherrimum eſſe in bello mori, atque in maximis belli periculis, qui intrepidum ſe, atque inuictum in ijs geſſerit; is eſt quem uirum ſuſpicimus, in quem mortuum honores conferimus, qui bene uiuunt nedum fortunati,&c. dixit Ageſilaus, de quo Plutar.in eius uita. § car.ult.ante. in fi. § Qui uero glorioſe interierint, eos iam beatos eſſe.Plato § lib.5.de repub.car.penul.in prin. § Qui per uirtutem peritat, is non interit. § Plut.in Capti.cap.inijcite.car.93. ante,& alia plura in uer.fortit. § Vobis neceſſe eſt fortibus uiris eſſe, & cæ. aut uincere, aut ſi fortuna dubitabit, in prælio potius quam in fuga mortem oppetere, dixit Scipio ad ſuos milites de quo Liuius. § lib.21.car.6.in fi.Plut.de Calicratida in apophtheg.Lacon.car.166.in prin. § Manentem uel mori uel uincere,&c.Nihil medium aut uincere aut mori in animum inducant,&c. § Aemil.in Ioanne.1.rege.50.car.402.& Alexan. Mag.de quo Arria.lib.5.car. antepenul. § Vt uiuere ſic mori dulce eſt

cum immortalem ſui nominis gloriam poſteritati relinquant. Mortem enim pro patria eſſe præclaram dicit. § lib. 3. in princi. unde & Virgi. in 6. § Pulchrumq́; mori ſuccumbit in armis, & alibi, O terq́; quaterq́; beati &c. Si pereo manibus hominũ perijſſe iuuabit. In acie præſtat interfici quam non ueterem belli gloriam libertatemque a maioribus acceptam recuperare. § Cæſ. lib. 7. Gall. car. 1. a ter. in prin. § Strenuos occumbentes in prælijs ſanctos haberi uel Demonas, dicit Plato § libr. 11. de legi. car. 3. in prin. § Honeſta mors turpi uita potior, dicebat Agrico. dux, de quo Tacit. § in eius uita. car. 6. ante. § Qui rem bellicam bene geſſerit honoretur maximis honoribus, ubi ſupra. § libr. 5. de rep. § In bello mortui per gloriam uiuere intelliguntur. § & ut in uer. Ius trium liberorum, in cap. uxor ducenda. car. ult. Tul. in princ. offic. car. 16. in fi. § Vnde Galli & Cymbri, de quibus Valer. § cap. de inſtit. anti. in fi. eius. § Lætantur in acie perituri, contriſtãtur ſi morbo cadunt. Nephas ducunt duce interempto ipſos ſupereſſe. In aciem euntibus præcipiunt matres ipſæ puberibus, ut uiui cum armis aut mortui in armis regrediantur. § Valer. cap. de diſcipli. milit. car. ult. eius, & ubi de Scutis infra num. 10. Phalaris ita tyrãnus in Epiſtol. ſua ad Lacritũ. car. 26. de filio interfecto. § Vnus aduerſus plures certare non tenetur. § Home. lib. 20. Ilia. car. antepenul. Eraſ. prouer. de quo Plato in Phedo. car. 7. 205. in fi. § Ne hercules quidem, Victoria in hoſtes quæ laudabilior uirtute id eſt ui aperta aut dolo. § Vnde Virgi. in 2. Cæſ. de Gallis. lib. 1. car. 9. lib. 2. car. pen. in prin. ult. in fi. lib. 3. car. 2. de Voluſeno. Arria. lib. 3. de Alexan. car. 7. de ſec. prælio in Darium. § Dolus an uirtus, &c. A maioribus natu didiciſſe magis uirtute quam dolo in hoſtes contendere, obſeruabat Philippus dolo & uerſutia. Alexan. filius aperto Marte, Annibal dolo & uirtute, ut & Iugurta. § Curt. lib. 4. cap. 37. Arria. lib. 3. car. 124. Cæſ. ubi ſupra. lib. 1. gall. car. 6. fin. § Diſperſo ſubito ad ortum magis ratione conſilio quam uirtute uiciſſe, &cę. § & ſupra, in uer. ſapientia. unde fab. de qua num. 14. § Alciatus Bellorophon. &c. & nu. 48. Aiacis tumulum. num. 121. de Elephanto. § & in uer. conſilium. § Vbi non prodeſt Leonina, adhibenda uulpina. not. Machia. § lib. de princ. cap. 18. & in uer. fides. § Occidas dolo uel palam. § Home. lib. 1. odiſſ. car. antepenul. Tul. in 1. offic. car. 9. § fraus odio digna maiore, magnum eſt dedecus qui cum laudis certamen fuiſſet, non uirtute, ſed ſcelere ſuperatum. Tul. § lib. 3. car. 66. a ter. § Dolus, uerſutia, & prudentia & ſtratagema in ſuperandis hoſtibus laudanda; perfidia dolusq́; malus, in quemlibet improbanda.

20 Alacri uultu & fiduciæ pleno ſemper appareant Duces quacunque in actione milites, ut de Volumnio conſ. in Samnites Liui. libr. 10. car. ult.

car. ulti. } ad Aquiloniam. Non ferme alium Ducem lætiorem in acie uiſum,&c.& de Scipione primo Liuius. idem in prælio aduerſus Annib. {lib.3.car.antepenul.in fin.Plut.in eius uita in princi.} Vultu ita læto inſtruebatur acies út uiciſſe crederes. {Ioui. libr.34.hiſt. in med.car.609.} Cunctis ordinibus adequitans armatus Cæſar aderat alacri uultu & fiduciæ pleno,&c.de Car.Octa.Franc.rege in prælio ad Tarum flu. {Ioui.lib.2.in fin.car.69.in fin.de Alexand.Mag.Cur. lib.4.in med.de ſecun.prælio in Darium.car.38.a tergo. } haud alias tam alacrem uiderant regẽ,& uultu eius interrito,&c. de Cyro Xenop. lib.7.car.ſecunda.Adunco & prominente naſo pugnacis ut intrepidi militis ſpeciem præbebat. { & libr.4.ad fin. car.335.} Cæſar prouectus equo, ore maxime celſo ac impauido, &c. Niſi in ipſius Imperatoris uultu uigore mirabiliq; hilaritate, &c. & in Tomumbeio Sultano, Iouius etiam. {lib.18.car.2.a ter.in princ.} quod in calamitate ac periculo difficillimum putatur ſummam ſpem rediuiuamq; uirtutẽ intrepido uultu præſeferre.&c. {& Fois ad Rauennam Guizar.li.10. car.50. ſupra.car.53.ante.} Tanuſius in hiſto. Bibulus in edictis,Curio pater in oration.& Cicero ad Atticum,Epiſtola Dionyſius,&cæ.& Epiſtola,planè aſſerunt. {not.Sueto.in Iulio in prin.ca. ſi quidem,&c. & cap. Socero.capitu. uerum neque.} Cæſarem confirmaſſe in conſulatu regnum de quo ædilis cogitarat, unde paucos poſt Dies frequenti in curia iactauit,inuitis & gementibus aduerſarijs, adeptum ſe quod concupiſſet,& cap.ſequen.ibidem,commotus Cæſar, &c. Quidam putant penſitatis inimicorum uiribus uſum occaſione rapiendæ dominationis, quam ætate prima concupiſſet,&c. {& capit.eodem temporis ſpatio.cart.16.} quod ut adeptus eſt (ſecundum ideſt conſulatum) altiora iam meditans & ſpei plenus,&c. Vnde Plut.in Cato.Vtic. {ca. 4.fin.a tergo.256.} Deinde Cæſar Arimino occupato cum ad urbem contendere diceretur, uniuerſi Catonem intuebantur, tam Pompeius quàm cæteri omnes, qui primus omnium iſta uidiſſet; dixit igitur Cato, ſi credidiſſetis P. C. nec unum nunc timeremus, nec in uno ſpes noſtras haberemus. {pluribi Tul. Epiſt.ad Atti.libr.ſeptimo,ubi ſupra,lib.8.Epiſtola.1.Epi.Quod me.car.240.} dominatio quæſita eſt ab utroque, ſed iam intelliges id regnum uix ſemeſtre eſſe poſſe. {lib. 10.& res ipſa.c.309.} Corruat enim ipſe per ſe neceſſe eſt, aut per aduerſarios. Ad hoc tendebat oratio eius in coniuratos captos Catilinam,Cethegum,&c. cuſtodiendos,&c. Apia. {libr. ſecun.car.tertia, & Saluſt.in eo. Dion.libro 37.car.antepenulti.lib. quadrageſimo primo, in med. } ubi Gaditanos ciuitate donauit, car. nouageſima nona in fine. Vnde Syllæ uerba illa,de quibus Plut. & Macrob. libro ſe-

D cundo

cundo,capitulo tertio, Satur. Caue tibi puerum illum male præcinctum.

INDEX TITVLORVM SECVNDI LIBRI.

Exercitus Rom. quali forma, oppoſitiones in modernos.

Legio Rom. quomodo, & qualis. nu. 1
Ex quot cohortibus uel uexillis. 2
Ciues omnes milites fuiſſe. 3
Haſtati aggreſſores primi. 4
Triarij ferociores ultimi. 5
Velites qui pedites erant. 6
Leuis armaturę pedites. 7
Equites quomodo,& ordo. 8
Equites quandoque pedes in prælio. 9
Scutati milites omnes. 10
Duces etiam cum ſcutis. 11
Galea pedes armatus. 12
Cum lorica pedes quiſque. 13
Pilla quomodo per pedites. 14
Gladij peditum quomodo. 15
Veruti.ped. 16
Clamorem eleuabant. 17
Aquilæ inſignia legionum. 18
Vallus ex palis. 19
Molendinum caſtrenſe. 20
Baliſta machina. 21
Teſtudo multiplex. 22
Aries ad euertenda mœnia & cuniculi. 23
Caſtellum tripliciter intell. 24
Dictator quomodo in bello. 25
Imperator quis & quomodo. 26
Conſulum poteſtas proconſ. ornamenta conſularia. 27
Duces tribus modis. 28
Tribuni plebis authores. 29
Tribunus militũ qui, prętor, uarij. 30
Legati dupliciter. 31
Stipendium quale & quomodo. 32
Laudatio in milites uict. 33
Dona uictorum militum. 34
Coronæ uarij generis. 35
Diſciplina milit. pœna in eoſdem. 36

EXERCITVS ROMANVS, QVALI FORMA, QVIBVSQVE INSTITVTIS, CONSTITVTVS, PRAETER MODERNORVM *expoſitionem quamplurium.*

Titulus tertius.

EXERCITVS & Romana militia ex legionibus conſtabat,quæ conſtitutæ erant ex. 300. equitibus, peditibusq́; (ut plurimum) 5200. Pedites, qui ex ciuium numero habebantur, diſtributi erant in ordines tres,haſtati dicebantur primi, inde Principes,poſtremo Triarij;haſtati pugnam ciebant, & poſt equites intrabant, qui pulſi uel cedentes recipiebant ſeſe in Principes, ſpacio inter ſe diſtantes. Sic & ipſi utriuſque ordinis.Si quando etiam pulſi,retrocedebant in Triarios, qui cum ſcutis & haſtis in terram fixis, tunc uſque requiſiti pugnam renouabant, omnes ſimul. Cum ijs erant Rorarij item & Accenſi minus experti. Legionibus cum prædictis inſuper auxiliarij totidem conueniebant ex ſocijs,& nominis Latini, quandoque bis totidem. Cum equitibus agebant Velites, leuisq́; armaturæ pedites. Qui omnes ſimul legionum tenebant cornua in acie, primúq́; promouebant in hoſtes prælium, quos proprio Marte fundere conabantur ſine legionum opera, urgenteq́; prælio deſiliebant quandoque equites. Pedites legionarij procedebant armati omnes cum Scutis,Pilis, Galea, Lorica, gladio & ueruto. prælium curſu intrantes clamorẽ eleuabant ad hoſtium terrorem, equites cum lorica,galea, ocreis, lancea & Enſe ſub Aquilis,& Vexillis, cum Vallo, Caſtellis, Molendinis, baliſtis, Scorpionibus,Arietibus, Vineis,& Teſtudine,quem ducebant exercitum conſul,prætor,aut proconſ. uti Imperator, & quandoque Dictator cum magiſtro equitum, uel & eorum legati cum Ducibus, Tribun.militum, Centurionib. Decurionib. Manipularibus,Antepilanis, cum ſcutis omnes,& etiam Imperatores ipſi. Militibus dabatur inſuper ſtipendium in ęre,frumento,& ueſtibus.Omnes de more militabant per aliquot ſaltim ſtipendia, aliter notabantur & per cenſores ærarij fiebant, obligatiq́; erant uocati omnes,dare nomina quandocunque ab anno ſextodecimo uſque ad quinquageſimum, non ultra, niſi

urgente quandoque neceſsitate. Tunc poſt ſexdecim ſtipendia habebantur Emeriti, & ſtrenui laudabantur per Imperatorem triumphatarum, niſi a Tribun. pleb. ex cauſa prohibitus fuerit, & donabantur præmijs, Coronis, haſta pura, &c. & ideo priuilegijs ornati uiuebant hilares & honorifici. Deſides autem, uel ordines non tenentes puniebantur, edendo hordeo, & ſtantes prandderent uel uitibus caſtigabantur, & decimabantur quandoque, uel armis priuati per ducem emittebantur infames.

Quia in præcedenti propoſitione, uel prologo plura dicta ſunt diuerſitatem continentia ab expoſitis per modernos authores, quæ quia ſine authoritatibus negari poſſunt, & admirationem inducere, ad redarguendam diuerſitatem aſſerimus, quædam per eos expoſita ut uera eſſe admittenda, quædam minime. Ideo adducendas duximus authoritates Illuſtrium præſertim ſcriptorum, non modo autem ſingulas, ſed & quamplures cum locis facilitatem continentibus ad ea quamprimum reperienda, cognoſcenda, ponderanda. Plura enim dicta ſunt per modernos ipſos in hac materia rei & diſciplinæ militaris quæ longe aliter ſe habent, ut in longa lectione nos eruiſſe conſtabit (ut & alia Paradoxa & præter opinionem quorumcunque) ex quo freti plerique omnes authoritate Vegetij, & Gellij illius temporis incliti ſcriptoris, quinetiam militiam ſui temporis obliteratam referentium. Et Gothorum tempore uigentium, Longobardorumq;, quo nulla uel minima erat militaris diſciplina, ut pluribus conqueritur Blondus. car. 1. libri. 21. hiſtor. ſuarum. In errorem lapſi ſunt in quampluribus etiam, legiones immo militantium turba eo tempore inexperta pernitioſam continebant ignauiam; Vnde frequenter fuſi prælijs, artibus diſsipati, vaſtatæ prouinciæ, uſurpata regna per barbaros, tum Alanos, Gothos, Vandalos, Sueuos, Burgundios, Hunnos, & Longobardos; vnde hallucinati ſunt grauiter ipſi moderni huius ſeculi & præcedentis etiam in deſcribenda militia Romana. Ex quo quam minimum uerſati ſunt in Liuiana hiſtoria Vegetium ſequentes. Liuium nanque ipſum refert eſſe authorem celebrem Plin. in præfatione ſui operis hiſtoriarum. Item hiſtoricorum Principem dicit Perotus ad Polybium in princip. Pontanus item in dialogo Actius, & Sene. libr. 2. de Ira. in fin. Legionem enim dicunt continere Cohortes decem, quæ millenariæ habebantur. & ſic eam conſtare aſſerunt ex militibus decem mill. Nullibi tamen habetur ipſam plures quam ſex millia continuiſſe, nunquam decem, non nouem aut octo mill. Equitatum præterea duplicem aſſerunt grauis armaturæ, quos & Cataphractos appellare non dubitarunt, leuemq; armaturam ut hodie. Per nullos enim authores leguntur

tur aut nominantur in legione Rom. cataphracti. Non equites grauis armaturæ. Nec præſertim equites leuis armaturæ; Sed equites ipſi uniformes erant; unius tantum generis, expediti, ut equites in leuiori armatura noſtri temporis, non graues, ut tempore Carmagnolæ & Picinini; qui in prælijs uulnerari minime poterant, & transfodi, deturbari, capi, diſsipari de facili poterant, ut de Crupellarijs dicit Tacit. lib. 3. in med. car. 65. 66. in prin. Et ut refert Liui. in prælio aduerſus Antiochum regem. lib. 37. in med. car. 7. in princi. propter grauitatem tegumentorum armorumq; oppreſsi ſunt. Quodam enim prælio capti leguntur modernis temporibus undecim mill. equites, qui uera uirtute præditi totam debuerant Italiam ſuperare. Non leues, ut Græci, quos Stratiotos appellare ſolent, qui pugnam ingreſsi, tunc cæteris prælian- tibus prędæ ambientes & intenti pluries egredientes cauſam dederunt cladis, ut ad flu. Tarrum, anno domini 1495. allecti ad prædam per Carolum Octa. Franc. regem expoſitam in aliquo conſtitutum periculo, ab hoſtibus preſſum, & retrocedere properantem; pedites autem legionarij priſcorum Romanorũ armis grauibus armati inſuperabiles reddebantur; unde prouintias quaſque deuictis regibus uſurparunt. Extra legiones erant ſelecti pedites leuis armaturæ ſocij ſubſidiarij equitatus ſimul cum Velitibus, & ſic peditatus multiplex erat, grauis & leuis armaturæ, Velites, funditores, ſagittarij, quos Cetratos appellabant, &c. Legitur enim ut infra. Elephanti tumultuoſo genere pugnæ equitum, Velitum & leuis armaturæ conſternati, &c. Item prælio ancipiti urgebãtur cornua eques leuisq; armaturæ, & Velites &c. Catapultã præterea egregia ſpecie figurant iacula contorquere ſolitam in hoſtes, plumbeas uero pilas uel glandes iacere, quibus plura hoſtibus inferebant damna deſcribere prætermittunt, uel non cognitam, uel non curatam neglectãq;. Duplicis nanque erant generis maiores & minores, ut in Carthagine noua Hiſpan. per Scipionem expugnata deſcribitur, & not. Liu. & ut per nos infra tit. de armorum generibus & de catapulta. Auxiliaria legionum etiam totidem fuiſſe dicunt, nunquam ultra duplicem tamen numerum ſæpe fuiſſe imperatum, declarauimus, in uer. Triarij. nu. 5. infra. Quæ prædicta ponderauit ad huc uſque aut cognouit nemo, ut diffuſius habetur infra. Quæ qui non cognouit aut ponderauit, cœnam tamen omittere in animum non inducat. Nudati præterea flumina pertranſire figurantur, quod & nullibi apparet, quia ut ordine gradiebantur & prælium intrabant, ita & flumina tranſibant armati, & hoſtes urgebant certantes. Ideoq; plura cognoſcenda ſunt, quæ aliter expoſita & figurata apparent, ut in prælio ad Ticinum aduerſus Annibalem ad Trebiam, & ad Cannas. Sic &

in Neruios Gallos per Cæſarianos,ut infra, de loricatis peditib.nu.13. Vnde Merula in Traiano Impera. car.6.in prin.Quoties flumina tranſeunda haberet ipſe pedibus ſicut miles traijciebat.

Declaratio prædictorum omnium per authoritates.

1 LEGIONEM eſſe(ut plurimum)ex peditibus. 5200.notat Liui. {lib.8.car.3.in prin.lib.23. car. antepenult.in princ.de Fuluio Flacco.lib.26.car.5.in fi.lib.37.car.6.a ter.in med.} In præparatione belli contra regem Antiochum. {lib.39.car.antepe.ante.in med. In ordinatione prouinciarum etiã.lib.40.in prin.eius,& car.ult.libri ex ueter.in ordinatione prouintiarum etiam,& car.antepenul.in prin.ubi de prodigijs.Areti.lib.3.primi belli punici.ad fi.Polyb.libr.2.in med.} In præparatione exercitus in Gallos in Italiam aduentantes. {& lib.3.ad fi.car.136.ad fi. Blond. lib. de Roma triumph.car.221.a ter.Veget.lib.2.cap.2. cap. 7. Plut.in Pompeio. car.antepenul. in prin.} Vbi de Cæſare ad Ariminum cum exercitu tunc tenui,nondumque collecto.Liui. item. {lib.41.car.2.in fi.car.4. a tergo. } In Sardiniam duæ legiones ſcribi iuſſæ quina millia in ſingulas, & duceni pedites , treceni equites. { Et lib.42. in princip. eius,Apertius.car.428. a ter. } de præparatione in Perſeum regẽ Mace.

Quandoque ex . 3200. ut a Romulo fuit primo inſtitutum. { Plut. in Romulo ipſo.car.3.ante.} Vbi Senatum inſtituit & legiones. Liui. {lib.35.in prin.eius.car.penul.ante.in med.}

Quandoque ex.4200.Liui.lib.6.car.4. in fi. ubi de Furio Camillo. lib.7.car.5.ante.in med.ubi de Coruino conſ.& cæde Gallorum.lib.8. in med.in oratione Scipionis.lib.35.car.penul.ante.in med. ubi de prodigijs.lib.21.car.3.ante.poſt cedem Saguntinam.libr.40. in princ.eius ubi ſupra.Polyb.lib.1.in prin.car.12.a ter.ubi de Hierone rege. libr.2. ubi ſupra.in præparatione belli Gall.imminentis.

Quandoque ex.6200.peditibus.Liui.lib.26.car.3.in fi.libr. 29.car. antepenul.a ter.in med.Plut.in Romulo.car.antepenul.in fi.Veget.ubi ſupra.libr.2.car. 2.Apia.libr. 5.car.2.a ter.de M.Antonij legionibus in Aſia,Octo & uiginti armatorum legiones nobis adſunt, quæ continent milites.170.millia præter equitatum,& ſic ſex millia pro quaque legione.Eutrop.libr. 2. car. 1. in fi.factæ ex Tironibus legiones decem.qui modus.60.uel amplius armatorum millia efficiebat.

2 Legio ipſa a legendo milite dicta,qualitatis ut infra.nu.32. in uer. ſtipendium,ut in Romulo rege ſupra florente rep.continebat Cohortes triginta uel uexilla,ut ex Cæſare aperte conſtat. {li.6. belli Gall.car. 2.}

2. § de Labieno Ceſaris legato cum una legione conſtituto aduerſus Treuiros pop. Qui cognito eorum conſilio, quod antequam ſuperueni rent auxiliariæ duæ legiones ibi conſtitutam legionem oppreſſuri properabant, Cohortes quandoque ad munimenta reliquit, uigintiquinq; alias expeditas improuiſos duxit in hoſtes Treuiros, quos fudit, cæcidit, diſsipauitque ut ſupra. Cohortes autem uel uexilla, not. Liui. § d. libro. 8. car. eius. 2. in fi. § idem eſſe. Quæ multiplicatæ in trigeſies ex totidem cohortibus continebant milites. 5490. Vnde conſtat quod a nemine ſcriptorum cognitum fuit adhuc per modernos, Legionem continere cohortes non decem, ut per hallucinatos hac in parte modernos ipſos omnes imprudenter Vegetium ſequentes, ſed triginta. Si quinque ad caſtra tuenda deputatæ. 25. & in hoſtes ductæ non expectantes, &c. ergo triginta. Nec lectorem turbent illa uerba, cum duas ueniſſe legiones iuſſu Cæſaris cognoſcunt; Quia non ergo adfuerunt prælio per Labienum commiſſo, quia nec Galli Germanica auxilia curarunt expecta re, ſed fugam ſimulãtes Romanos perſequi & debellare exiſtimarent, tãtis copijs tam exiguam manum fugientem adoriri non dubitarunt. Nõ fuiſſet exigua manus ſi adfuiſſent ſuperuentæ aliæ legiones binæ. Sed iuſtus exercitus & idoneus, erant enim ad quattuor millia tantum, ergo & exigua manus; Similibus utitur uerbis Liui. § lib. 34. car. 4. in princ. § de Lacetanis Hiſpaniæ populis per Catonem Cenſ. bello preſsis. Ipſe cum ſeptem cohortibus ad Iberum eſt regreſſus ea tam exigua manu aliquot oppida, &c. Vt Heluetios perpetraſſe in Francos hoſtes pridem ad Nouariam octo millia aduerſus. 40. millia, not. § Ioui. lib. 2. § Martium item in Carthaginenſes prælio uictores in Hiſpania, interfectis pridem Scipion. utriſque fratribus, qui collectis exercitus diſsipati reliquijs incaute exultantes, tunc uictores eadem nocte adortus ad. 37. millia cecidit. § Liui. lib. 25. car. penul. libr. 27. in princ. eius. Cæſ. ipſe lib. 3. Gall. car. 4. lib. 5. car. 3. in fi. § Cohortibus decem, & cæ. Craſſum cum cohortibus Legion. xij. & magno equitum num. &c. § Et lib. Alexandrino. car. 5. a ter. uel 400. § Cohortes decẽ & leuis armaturæ, &c. § Sueto. in Fla. Veſpaſ. car. 4. cap. Claudio, &c. § Dicit, Additis duabus legionibus, Alis octo, cohortibus decem. Eadem recitat Tacitus § lib. 21. in prin. eius. Ioſep. lib. 3. belli Iuda. § Comitabantur uiginti ſociæ cohortes cum tribus legionibus; erat quinta & decima, & quintadecima. § Liui. lib. 10. car. ult. ante. in med. § Scæuam legatum cum legione prima & uiginti cohortibus, &c. § Tul. lib. 12. epiſt. famil. Epiſtola Caſsij ad Ciceronem, Si uales, &c. Cum reip. &c. in fi. § Caſsius noſter cum decem legionibus, & cohortibus uiginti auxiliarijs, & 4. millia equitum, &c. Cohortes etiam uiginti, ergo legionis portio erant. § lib.

.10.ubi ſupra.Epiſtola Galbę ad Ciceronem Decimoſeptimo, &c. car. 153.§ De Hircio & Panſa conſ. Acies eſt inſtructa a nobis duodecim cohortum; & infra.recipere me cepi & leuem armaturam opponere Maurorum equitibus,&c.audita re Hircius cum cohortibus uiginti ue teranis redeunti Ant.in ſua caſtra occurrit,omneſque eius copias dele- uit. §.& in Philip.ult. car. antepenul. a ter. § De hoc eodem prælio; & inferius Epiſtola ad Ciceronem per Aſinium Polio. Parmam dire- ptam,Brutum enim decemſeptem cohortes & duas non frequentes ty- ronum legiones. § Plut.in Syllæ uita.car.penul. in prin. § Cum cohor tibus uiginti Sylla aduentante. § Liui.libr.3.car. ult.ante.in fi. § Co- hortes ſibi quenque cẽturiones legerunt, bini ſenatores ſingulis cohor tibus præpoſiti, &ſic ſenatores centuriones animaduertendum, & du- centos milites uel. 183. continere cohortem nõ autem mille,ut per mo dernos male fuerat exploratum. § Cæſ.lib.3.Gall.car.4. in princ.cum cohortibus.xij.legionar.lib.ul.Gall.car.6.Cæſar uiginti cohortibus in ſtructis, &c. caſtriſque eo loco metatis,&c.lib.1.ciuil.car.5.a tergo. § Lentulus Spinter Aſculum decem cohortibus tenebat, qui cum legioni bus Cæſarem adeſſe ſentiens,&c.& inferius ibidem, Domitius circiter uiginti cohortes ex Alba & Marſis & Pelignis,&c. § car.8.d.primi lib. Pompeium remanere Brunduſij cum cohortibus uiginti.li.7.Gall. car. 193.§ Cohortes 19. quæ in Piceno iter habebant, &c. & in Epiſtola ad Atticum. § lib.8.car.248. § Magni ad Lentulum conſ. Ego quod; &c.& inferius,Meas decem nouem,& ſuas duodecim cohortes, &c.pro uiſa erant præſidia cohortium duarum & uiginti, quæ ab L. Cæſare le- gato,&c. § lib.3.ciui.ubi de Sceuæ centurio.uirtute, Volcatius impe- tum legionis ſuſtinuit cum cohortibus tribus,& cæ.Si millenariæ fuiſ- ſent,quæ uirtus,quid mirum? § car.353. 361. § reliquas cohortes. nu. 33.in quibus erat legio nona,multis amiſsis centurionibus,&c.Sic igi- tur unam includit legionem,non tres. Cohortes ergo non decem pro quaque tantum in Sylla in Italiam regreſſus a Mithridat. bello copias traiecit, cohortes quadringentas & quinquaginta continentes, notat Plut.in Syllæ uita. § car.antepenul.in fi.uel.151.in fi. § Non ergo le- giones.45.ſed quindecim tantum.

Variata,incli[illegible]a,& confuſa inde militia Rom.poſt primos Impera- tores ampliatæ fuerunt cohortes ad quingentos uel & ad mille milites, cum primum eſſent infra ducentos.

Poſteriores uero ex amplioribus,dicit Apia. §lib.1.car.28.a terg.in Sylla.& Tacitus lib.17. car. ult. in princ. § Inſuper confuſus prauitate uel ambitu ordo militiæ,&c. Quis ſingula millia ineſſent, &cæ. § Gel- lib.16.cap.4.in fi.Veget.lib.1.cap.30.lib.2.cap.3.7. 13. § Si quidem

Adrianus

Adrianus ipſe poſt Cæſarem Octauium, labantem diſciplinam incuria ſuperiorum principum retinuit, ordinatis officijs, &c. § Spart. in Adriano Imp. car. 5. uel. 25. § Ij cauſam errori dederunt uigentes Longobar. tempore Ioſep. § lib. 3. belli Iudæ. cap. 5. Plut. in uita Luculli. car. 4. fin. ante. in med. § De prælio in Tigranem dicit, Cohortes. 24. quæ continebant milites decem millia. ideſt. 400. pro quaque in Pompeio. § car. penul. a ter. § Cohortes ex legionibus eductas, &c. equitibus præſidio futuras, quæ continebant milites. 3. millia. & ſic. 500. pro quaque, ut nunc Germani de quibus Iouius. § lib. 35. in princ. § Sub duce Tamiſio eorum ductore, unde Liui. § in præfatione ſui operis in med. § Quæ uita, qui mores fuerint, per quos uiros, quibus artibus domi militiæque & partum & auctum imperium ſit; Labente inde paulatim diſciplina ut magis magiſque lapſi ſunt, cum ire præcipites ceperint, donec ad hæc tempora, quibus nec uitia noſtra, nec remedia pati poſſumus, peruentũ eſt; Vt etiam declarat ipſemet § Veget. d. lib. 1. cap. 20. in prin. § Imperatorum indulgentia exarmati in aciem prodibant; unde quam pluries ab hoſtibus ſuperati prouincijſque deiecti, non ergo legio ex decem cohortibus tantum, ut per quoſdam.

Dicta eſt autem Cohors, ut ex Ponta. § lib. 2. de aſpirat. car. 2. a tergo. § Quæ conſtabat ut ſupra ex militibus ducentis, uel ut ex Apian. § lib. 1. ex 183. not. Liui. d. lib. 8. § de uexillo, quod idem portat, ut hodie dicunt Compagnias, uexilla, uel banderias, uel bandas.

Primipilus conſtat ex tribus uexillis uel cohortibus, primus Centurio dicebatur, uel primorum ordinum. § Liui. lib. 7. car. ult. in fi. libr. 25. in med. de Centenio pennula. li. 42. in med. car. 428 in fi. lib. 44. car. 447. in fi. 451. in prin. Valer. cap. de Ira. in Appio. Claud. car. 199. Cæſ. lib. 1. Gall. car. 6. fin. poſt orationem Cæſaris ad milites. lib. 3. Gall. car. 2. lib. 5. car. 9. car. & 11. a ter. lib. 1. ciui. car. 5. finali. in princi. libr. 3. car. 353. de Sceua Centurione. car. 375. Veget. lib. 2. cap. 9. in prin. § Primus ordo in agmine quadrato (nunc dicitur ut percipimus nos) prima filagna, homines continebat. 60. Centuriones duos, uexillar. unum. § Liui. d. car. 2. in fi. ubi ſupra.

Manipulus conſtabat ex militibus. 24. uel ut alij ex. 20. tantum. Xenoph. § lib. 6. car. 4 fin. in fi. § Squadram noſtrates appellant. Manipulus dicitur et quod manu quis capit & tenet. nos Manuellũ dicimus.

Quadratam procedebat in formam Rom. exercitus uel quandoque cuneo aut fronte, ſubſidio, orbe, globo, forpice, ſerra, Alã, Turre. § Gel. lib. 10. cap. 9. & cap. in fi. de ſcutis. nu. x. infra.

3 Ciues erant omnes legionarij milites ipſi uel pedites quia in urbẽ nati ciues erant omnes, ut eſt in iure. notat Tacit. § lib. 2. car. 2. a terg. §

de

de Cheruſcorum rege accito Italo ciuitate donabantur a conſule quan doque. Cæſ. lib. 1. Gall. car. penul. de Valerio procillo. Liui. pluribi. & li. 3. car. 4. a ter. in med. } Hernici ac Latini iuſsi milites dare ex fœdere, duęq; partes ſociorum in exercitu, tertia ciuium fuit. } li. 4. car. 1. a ter. in med. } Præterquam ut hominum ut ciuium num. ſimus, &c. } libr. 7. car. 4. ante. in med. } de Licinio Stolone, plebs fremit, quid ſe uiuere? quid in parte ciuium cenſeri? } car. ſeq. ante. in med. In Coruini certamine. } Ciuili ſtandum eſſe exercitu quando ſocialis cætus deſeret; de Corbulone Tacitus. } lib. 13. car. 2. a ter. } Domitium Corbulonē retinendæ Armeniæ præpoſuerat, &c. pars auxiliarium cum duabus legionibus apud prouinciam Siriam, par ciuium, ſociorumque numerus Corbuloni eſſet, &c. Et in ſtrage ad Cannas. Decem millia ciuium noſtrorum Cannenſis prælij reliquias benigniſsime alimentis ſuſtentauit mulier Buſa, &c. } not. Liui. & Valer. cap. de liberalit. } Prius turba fugientium ciuium. In Paulo Aemil. conſ. Liuius } item. libr. 26. car. 5. in fi. Cæſ. lib. 3. ciuili. cap. 2. } Legiones effecerat ciuium Rom. nouem, &c. Q. Fuluio Capua prouincia decreta, prorogatumque in annum imperium, exercitus ciuium ſociorumque minui iuſſus, &c. } lib. 27. car. 3. a ter. in prin. eius. } Cæcidere in ea pugna. 2700. ciuium ſociorumque. } car. penul. a ter. in princ. ibidem. } de Liuio conſ. iracundo ob exilium paſſum, M. Liuium ad bellum proficiſcentem aſſerunt reſpondiſſe, Aut ex hoſte egregiam gloriam, aut ex ciuibus uictis gaudium capiam, meritum certe, &c. } Vale. cap. de Ira. in eo. car. præced. in fin. } In cenſu acto, ante prodigia nuntiata, Cenſa ſunt ciuium capita, &c. minor aliquanto numerus quam qui ante bellum fuerat. } Ibidem. car. antepenul. lib. 27. in prin. } In Claudio Nero. conſ. Ipſe de toto exercitu ciuium ſociorum quod roboris erat, delegit, &c. } Liui. item. libr. 28. car. 3. in fin. } Inde ad Betulā urbem progreſſus cum omni exercitu ciuium ſociorumque peditum, equitumque } & inferius. car. 6. ante eiuſdem lib. In oratio. Scipionis ad exercitum in deſciſcentes ipſo ægrotante. in prin. } Nec oratio ſuppeditat quoſne quo nomine quidem appellare debeam, ciues? qui a patria ueſtra deſciuiſtis? an milites, qui Imperium auſpiciumque abnuiſtis? & cæ. eundem & improperandi modum not. Tacit. in German. } lib. 1. car. 18. a ter. } Milites ne appellem? an ciues? qui, &c. } lib. 35. car. pen. ante. in med. ubi de prodigijs. } Imperatum præterea L. Quintio conſ. eſt, ut duas legiones ciuium Rom. nouas ſcriberet, & Socium, ac, Latini nominis. 20. millia peditum, Legionem unam ex ciuibus ſecum agens, & Brutum acie inferiorem, &c. } Apia. lib. 3. car. 123. a ter. } de Caſsio, Latini nominis quæ erant ciuitates. } not. Liui. lib. 27. car. 3

Ciues

Ciues dici proinde Rom. tantum, aliarum uero ciuitatum, quæ fuerint etiã ampliſsimæ, oppidanos urbis illius appellari ſolitos & municipes notat { Liui. pluribi. & ut infra. Plin. lib. 3. capit. 5. de Italia. } Ius etiam ciuilitatis uſurpans capite puniebatur, edicto Claudij Imperato. Suet. { in eo. cap. Equeſtris, Tul. in 3. offi. in med. ubi de fortitud. Plin. lib. 10. epiſt. 31. Sempronius, &c. } Patauium tantam ciuitatem dicit municipium { Plin. epiſto. 14. lib. 1. Petiſ. &c. } Mediolanum quinetiam. { Tacit. lib. 17. car. 49. in prin. not. Gell. lib. 16. cap. 13. c. 228. } Et de Carthagine in Hiſpania oppugnata. { Liui. lib. 26. car. penult. a ter. } Oppidanorũ duo mil. Perpenna triumpho de hoſtibus acto ut cõſu. Quia non ciuis. lege papia accuſatus, damnatus, urbe eiectus, ad ſuos lares refugere coactus. { Valer. cap. qui humili loco. car. 60. a tergo. } Nam eſſe pro ciue qui ciuis non ſit rectum eſt non licere. { Tul. lib. 3. de legi. car. 4. a terg. } De capite ciuis niſi per maximũ comitiarum, &c. prærogatiuam enim habebant ciues ipſi, quod indemnatus nemo occidi poterat uel cedi, niſi per Dictatorem { ut infra. in eo, num. 25. } Ciuium ipſorum plura erant priuilegia, { ut ex Valer. cap. de animi moderat. in prin. de public. Valer. qui legem tulit. } Nequis magiſtratus ciuẽ Rom. aduerſus prouocationem uerberare aut necare uellet, &c. non ipſe etiam dictator, niſi ex cauſa, ut fuit in Spu. Melio. { Liui. lib. 2. car. 4. a terg. in prin. } Ne quis ciuem rom. uinctum aut clauſum teneret, &c. { & lib. 10. car. 2. ante. in med. in diſtributione magiſtratuum. } Portia tamen lex ſola pro tergo ciuium lata uidetur, &c. { Tul. in primo, de legi. car. antepenul. in prin. Blond. ubi ſupra. car. 101. ante. Budæ. in pande. 1. car. 113. in prin. } Cremonenſes tamen & Placentini ciues appellati, quia coloni rom. { Liui. lib. 28 car. 3. a ter. in prin. car. 5. ante de Illiturgis popu. de Cizico urbe. Plin. lib. pen. cap. 15. in princ. } Eodem in oppido eſt lapis fugitiuus, &c. de Athenis Plau. in Perſa. { capit. ſtatim Athenæ. car. 263. a ter. } Satricum expugnarunt urbem concremaruntque oppidum præter arcem captum, in arcem oppidani refugere, &c. { Liui. lib. 6. car. antepenult. a terg. in prin. } Oppugnatum oppidum captumque, in ijs tribus urbibus cæſa captaque, &c. { libr. 10. in fi. de Faliſcis. } In oppugnatione Orongis ciuitates Hiſpan. per Scipionem. { lib. 28. in princ. car. 1. in fi. } Patefacta repente porta frequẽtes ex oppido ſeſe eiecerunt ſcuta præ ſe tenentes, &c. & in oppugnatione Aſtapanorum. { libr. eodem. in medio. } Claudendos oppidanis exitus, &c. de Enna clara Siciliæ urbe. { lib. 24. car. pen. Ita & Tul. lib. 2. ad Atticum Epiſt. 1. car. 43. de Athenis ipſis.

Patauij monumentum naualis pugnæ, &c. quotannis ſolenni certamine nauium in flumen oppidi medio exercebatur, tunc Naumachia, nunc

nunc pradalaualle, prope templum uetus Iunonis, nunc Be. Iuſtinæ, hodie inſtauratum, ad inſtar & amplitudinem Aſiatici templi Epheſiæ olim Dianæ, ad hucuſque (anno. 1560.) ſemiconfectum, § Liui. li. 10. in princi. eius, & infra, § Millia quatuordecim aberant ab oppido, &c. Sed ipſi paſsim ad cædem oppidanorum uerſi, &c. Ita ſentit Blon. § lib. de Ital. Illuſt. car. 188. § ubi a Patauio, § lib. 26. car. ulti. § ante in expugnatione nouæ Carthag. Idem ex Plut. in Scip. ipſo. car. 2. ante in med. de ipſa Carthag. & de Patauio municipio. § Plin. Epiſto. 14. libro primo, nu. 20. & infra in uer. milites. § Oppidani & externi præſidij milites, &c. § lib. 28. car. antepenulti. in princ. § Ex eodem Liuio de Carthag. mag. § & lib. 25. car. 4. ante in fin. § de Gracchi conſ. interitu, Conſules agrum Campanum ingreſsi, cum paſsim popularentur, eruptione oppidanorum & Magonis cum equitatu &c. oppidani urbem habebant uictoribus prmium: de Locris popu. § lib. 9. car. 2. a ter. in prin. lib. 28. car. 1. & ſecunda, de Orongi urbe. lib. 21. in princi. car. 1. in fin. § in oppugnatione Saguntinorum, oppidani ad omnia tuenda obeundaq;, &c. Carthorum urbes ui captæ per Annibalem Arbacala uirtute & multitudine oppidanorum diu defenſa, &c. Curt. de Babilonia, ubi defunctus Alexander Mag. § libr. 10. car. antepenulti. Cæſ. lib. 1. Gall. car. 2. a ter. & car. 25. § ubi de Veſontio, § libr. 2. car. 2. & car. 5. § Oppidani cum ipſos alimenta deficerent, &c. Oppidum & urbem idem eſſe notat Arria. § lib. 1. car. 63. § de Ancialo urbe oppido etiam appellato, peregrini ſanguinis ac ſeruilis incorruptum ſeruare populum, &c. Ciuitatem Rom. parciſsime dedit Auguſtus not. Sueton. in eo. cap. Comitijs, &c. Ciuitatem Rom. dare poterant Imperatores exercitus, not. Cicero, de quo Budæ. § lib. 3. de aſſe. car. 273. Cæſ. lib. Africb. car. 2. a ter. § uel Oppius de Lepti quam ciuitatem dicit & oppidum. & car. 7. lib. eodem de Cirta oppido, regia tamen ciuitate.

4 Haſtatos pugnam ab equitibus initam primum intrare ſolitos, ſigno prælij propoſito per Imperatorem cum Tunica rubra.. § Plut. in Fabij uita, car. pen. in prin. In Pompeio car. penul. ante in prin. In Bruto. car. penul. in prin. Liui. lib. 8. car. 2. in fin. libro. 7. car. 5. in princip. § haſtati omnium primi pugnam inibant. in prælio contra Gallos ab haſtatis principibusque prælium initum. § lib. 30. car. antepenul. in fin. in prælio inter Scip. & Annib. § Inſtruit deinde primos haſtatos, deinde Principes, &c. § lib. 37. car. 6. a ter. in med. § de prælio aduerſus Antiochum regem, Cornua Latini tenuerunt, haſtatorum prima ſigna, deinde Principum erant; ſpatio inter ſe diſtantes ad commilitones in prælio recipiendos, dicit Liuius in dicto prælio in Antiochum regem, ex quo Elephanti hoſtium accepti, nihil ordines turbarent, Maſsiniſ-

ſam,

ſam, Numidaſq; ab dextero oppoſuit, uias patentes inter manipulos anteſignanorum Velitibus compleuit, ea tunc leuis armatura erat &c.
5 Triarij urgente prælio per haſtatos, & Principes inito cum eorum ſcutis, haſtas in terram fixas dextero genu poſito tenebant, donec recentes ipſi prælium renouarent, & ſimul omnes. § Liui. ubi ſupra. lib. 8. car. 2. in fin. car. ſequen. ante in medio, de Rorarijs etiam, libr. 30. in prælio in Annibalem car. antepenulti. in fin. Apia. in parth. car. 321. Liui. etiam lib. 1. in formandis claſsibus in exercitu, per Tul. regem, cætera, infra num. 13. § pedites eorum magna pars ſuperioribus locis foſſa conſederat. § Saluſt. in Iug. de Metello conſ. car. 95. De Gallis etiam ſedere in acie ſolitis, Cæſ. lib. 8. car. 6. ante Dion. libr. 49. car. 8. fin. § In formanda teſtudine in hoſtes, genua in terram ſiniſtra ponebant. § Apia. in Parth. bello car. antepenul. § Ipſi in genua deflexi clypeos ante ſe tenuere. § Plut. in m. a terg. in Parthos etiam car. 6. a ter. in princ. 301. Ioui. libro. 43. in fin. cart. 6. fin. de prælio in Turcas. § Ab ijs Ianizeri tegebantur, qui dextro genu ſupplicato ſclopetis longioribus rem gerebant &c. § & lib. 41. in med. eius. § Legiones toto campo pronis pectoribus procumbere iubet. § & in prælio ad Rauennam. Guiza. li. 10. car. 52. § & equitatum cui præerat Longaualles, &c.

Socios Latini nominis totidem cum legionibus eſſe biſq; totidem quandoque. § Liui. lib. 5. car. 4. a ter. in med. ubi & ſupra. lib. 10. car. 3. a terg. de Egnatio Gelio. § Hernici ac Latini, ut ſupra. h. iuſsi milites dare nomina ex fœdere, duæq; partes ſociorum in exercitu, tertia ciuium fuit, &c. Sempronio datæ legiones duæ, ea quaterna mill. erant peditum & 300. equites, & ſociorum. 16. mill. pedit. equites. 1800. § lib. 21. car. 3. in princ. in Annibalem lib. 22. in med. de prælio ad Cannas. c. 99. a terg. § duplicem numerum equitum darent, pedites æquarent. § libr. 24. car. ulti. ante. § Scribi præterea duæ legiones urbanæ iuſſæ, & uiginti mill. ſociorum. § libr. 34. cart. ulti. in princi. de liguſt. bello, § duas legiones urbanas ſcripturum; Item Socijs, ac Latino nomini magiſtratibus edixit, in Capitolio ſe adirent, ex ijs quindecim mill. peditum, & 700. equites deſcripſit. § lib. ſeq. 35. car. 3. ante. § duceret legiones nouas, & ſocium ac nominis Latini mill. 20. equites. 800. Alteri conſ. duæ legiones decretæ &c. § & inferius. car. penulti. eiuſdem lib. § Imperatum præterea L. Quintio conſuli eſt, ut duas legiones ciuium Rom. nouas ſcriberet, & ſocium ac Latini nominis. 20. mill. pedit. & 800. equites. § lib. 36. in princi. eius. Ita ut &c. libr. 38. in med. car. 213. de Meſſalla conſ. in Ligures lib. 42. in med. car. 428. Tacitus. lib. 1. ad fin. car. 22. § Cæcinnæ tradit totidem legiones, duplicẽ ſociorum numerum ipſe ducit, ita ut in ijs duæ partes ſociorum Latini nominis,

nominis, tertia ciuium Rom.eſſet. §lib.37.in princi.eius, lib.40.car. 4.in prin.& in fin.ipſius car.ubi de prodigijs & magiſtrat.§ Exercitus cum decreti, quattuor legiones conſulibus,& 15, mil. Sociorum ac Lati.nominis.800.equites. Alterum tantum ex Latino delectu adijciebatur. §lib.8.car.3.in princi.ubi ſupra. Apia.in Sirio.car.285.ante.
6 . Velites quia leuis armatura,in oppugnatione Capuæ inſtituti per Romanos in ſubſidium equitum minus tunc in acie ualentium, pedites erant expeditæ ſtaturæ & ualoris, cum parmis, iaculisq; ſeptennis pedum.4.& ut in uer.ſpiculum. ſuper equorum tergoribus in itinere tantum, & quandoque comportati,&c. §Liui.lib.26.in prin.eius, lib. 28.in prælio inter Scip.& Annibalem.§ Cornua ancipiti prælio urgebantur,eques leuisq; armatura, & uelites circumductis,&cę.velites in uſu præſidiarij etiam equitum,not. & Xenoph. §libr.7.in med.c.122. in prin. Ioui.etiam li.12.in prin.car.212.§ Cardonius accelerandi itineris cauſa ſingulos iuſsit equites ut peditem adueherent, piſcario autem,præcipit,&c. §& lib.13.in med.car.233.a terg. de Conſtantino cum Polonis.§ pedites equitibus plurimum proſunt,& econtra. §Cęſ. lib.5.Gall.car.ultim.in fin. § de Induciomaro duce tunc interfecto. Summiſit cohortes equitibus ſubſidio,&c. Demetrius rex a perſequendo hoſte reuerſus, peditum agmen, quos ipſe ſuis equitibus tutabatur, ab hoſtibus circumuentum inuenit,nec iuuare illos potuit. Interea qui prope Seleuciam erant cernentes phalangem nudatam præſidio equitum,&c. §Plut.in Demetrij uita.car.6.a ter.§ Cęterum quoniam nec tormenta, nec pedites in ſubſidium equitatus adduxerant urgente Cæſare,&c. §Ioui.li.11.in med.car.279.§ in prælio inter Maximil. Cæſ. & Henricum regem, quo Gallos fuderunt duce Piene, habebat Conſtantinus duo mill.Polonorum equitum grauis armaturę.ad duodecim mill. Lithuanorum,qui hippotoxotæ erant ferme omnes, uel equites ſagittarij,prætereà peditum tria mill.in quorum uirtute eius dici uictoriā conſtare admonuit. §lib.13.in med.car.233.in fin.& ibidem.car. 247.in fi.§ Apparebatq; haſtatum peditem phalange facta,inſultante equitatu nec ceſſurum loco, neque indignum uictoria commiſſurum. §car.245.ibidem.§ Ex aduerſo Techellis cui robur totum erat in pedite,adhortari ſuos,&c. §lib.14.in med.car.283.in prin.§ Nam ij ſicuti equitatu mirifico maxime pollent. Ita nullum omnino certum ex conſcripto inueteratoq; pedite robur inſtituunt,qua parte uirium ætate noſtra Turcæ memorabiles ſæpe uictorias conſecuti, & nunquam uicti grauiſsima bella confecerunt. §& lib.17.car.pen.in prin.§ quibus ex Selymiana phalange & uirtutis & uelocitatis eximiæ. 500. pedites ſclopetarios admiſcuerat,ut ab omni pugnæ loco,&c. §lib.30.in med. car.241.

car.241.§ ad Viennam præſidio refertam, tres peditum haſtatorum quadratæ phalanges ſatis inter ſe diſtinctæ ſpatijs, pari & ęquata fronte contra hoſtes ſic locabantur, ut ipſis medijs interuallis equitatus omnis bipartitus reciperetur, &c. § lib.32.c.8.487.ante.§ Lantgrauiani ſigna promouent, prælium equeſtre committitur, admiſcentur utrinque expediti pedites,&c. § lib.42.c.6.a tergo.uel 400.lib.35.car.4.fin.ante.§ Turcæ repętina eruptione noſtros inuaſerunt. Sed poſteaquam noua manus peditum & equitum ſubſidio ſuis aduenit, noſtri pedites primo, mox & equites perturbati diſsipatiq; Ianizerorum uim ferre nequiuerunt,&c. § Xenoph.libr.7.in med.car.122.§ equites ac uelites à cornibus fiebant,&c. Elephanti etiam tumultuoſo genere pugnæ equitum, Velitum ac leuis armaturæ conſternati,&c. § li. eodem ante prælium ipſum ultimum in Annibalem.§ Velites ſubſidio miſit, à quibus ubi per procurſatores,&c. § lib.30.car.antepe.in fin.§ Maſiniſſam,Numidasq; inter manipulos anteſignanorum Velitibus,ea tunc leuis armatura erat, ut ſupra,car. præced. § lib.31.car.5.a terg.in med.§ Velites & equitum duæ formæ alæ emiſſæ, ut numero eques pedesq; hoſtem ęquarent; & in prælio in Gallos. § lib.38.car.4.ante.§ Et cum cominus uenerant gladijs a Velitibus trucidabantur, hic miles tripedalem parmã habet,& in dextra haſtas, quibus eminus utitur; gladio hiſpanienſi eſt cinctus, &c. § Apia. in Lybico car.247. ubi de Scipionis exercitu in Sirio.in med.ubi de pugna.Plu.in Craſsi uita. ca. 5.ante in med.§ erant autem peditum legiones ſeptẽ,equitumq; quattuor mill.ac totidem uelites,&c. § Dion lib.41.car.112.ante.§ Idem obſeruant & Germani, ut de Arioniſto eorum rege.Cæſ. §lib.primo Gall.car.ulti.§ Equitum mill.erant ſex,totidem numero pedites uelociſsimi,ac fortiſsimi. Quos ex omni copia ſinguli ſingulos ſuæ ſalutis cauſa delegerant, &c. § libr.3.ciui.in med. de ipſo pharſal.prælio. car.372.§ Quoniam numero multis partibus eſſet inferior Cæſar,adoleſcentes atque expeditos ex anteſignanis electos milites ad pernicitatem armis inter equites prœliari iuberet, qui quotidiana conſuetudine uſum quoque eius generis præliorum perciperent,&c.Idem & per Turcas de Numidis. § Ioui.lib.40.in fin.§ qui pedites e iuuentute deliguntur ſeminudi, promiſſa cæſarie, nihil præter iacula geſtantes equitib. ſe permiſcent,atque ita mutuo confiſi præſidio,rem gerunt,tantaq; pedum uelocitate congreſſus noſtrorum deuitant,&c. Septena iacula intorquent.

7 Leuis armaturæ milites (uelitibus quàm ſimilimi, ad prælia ſocij) pedites erant etiam, & ſemiarmati tantum,ex quo legiones incedebant graues armis (ut infra.nume.13.) Non equites ut plerique omnes ad

hucuſq;

hucuſque hallucinati ſunt inaduertentes, & etiam Volaterranus ubi de magiſtratibus, & poſteriores quique. Nullibi enim habetur in militia Rom.(niſi per errorem alicubi forte, ex traductione perperam facta, equites leuis armaturæ, (ut ſupra eſt expoſitum) nec cataphracti, in ædito nuper certo uolumine multum egregie picti apparent funditores, ſagittarij, & ſimiles equo inſidentes, quod eſt ridiculum, quoniam nullis authoritatibus innixus eſt author ille, quia in prælijs quibuſque apparent fuiſſe pedites, uel Cretenſes, uel Numidæ, aut agriani leuis armaturæ, ut infra. Extra legiones de ipſiſmet lecti erant aliquanti ætate, robore, uigore, diſpoſitione præſtãtiores, ex quaque cohorte. Item uelocitate & uiribus adeo quòd erant uarij generis pedites. Vnius tan tum generis legionarij equites, non ut pridem ſeculo præcedenti grauis & leuis armat. minimi effectus in pręlijs, ſed erant equites ipſi, ut hodie inſtitutum in leuiori armatura uidemus. ❴ Arria. libr. 1. in med. de prælio primo ad flu. granicum. car. 30.❵ A peditibus leuis armat. qui equitibus immixti pugnabant, &c. ❴lib. 3. car. 133. de 3. prælio in Darium regem.❵ Quo audito Alex. ex peditatu fortioribus ac uelocioribus delectis non expectato cæno, &c. ❴ libr. 6. car. 264.❵ Velociſsimos quoſque ex leuiter armatis procul a flumine in terram mittit, qui Indos ceperunt quoſdam, Subſidiariæ cohortes huiuſmodi plurimum contulerunt ad uictoriam, de prælio per Anglos in regem Scotorum, & uictoria. ❴ Ioui. lib. 11. in fi. car. 7. fin.❵ quod ubi animaduertit circumductis continuo tribus cohortibus ſubſidiarijs in aperta hoſtium latera tantum terrorem intulit, &c. ❴ lib. 17. car. penulti. in princip. de prælio inter Turcas & Sultanum Imperatorem.❵ Quibus ex Selymiana phalange, & uirtutis & uelocitatis eximiæ quingentos, &c. ut car. pręced. ❴Tacitus lib. de Germ. car. 1. a ter.❵ mixti pedites cum equitibus præliantur, apta ad equeſtrem pugnam uelocitate peditum, quos ex omni iuuentute delectos ante aciem locant, &c. ❴Florus in bello inter Cæſa. & Pompe. in Epitho. in med.❵ Germanorum cohortes tantum in effuſos equites fecere impetũ, ut illi eſſe pedites, hi uenire in equis ui derentur, hanc ſtragem fugientis equitatus leuis armatura comitata eſt &c. ❴Saluſt. in Mario ad capſam oppugnandam,❵ repente omnem equitatum, & cum his uelociſsimos pedites curſu tendere ad capſam. ❴Aemil. in Theodor. 1. rege. 15. car. 52. ante.❵ equites cum uelociſsimis peditibus, &c. Dion. ❴lib. 41. car. pen. in prælio ipſo pharſ.❵ cum equitibus prælium in hoſtem ciebant (ut ſupra, in uelites. car. præced.) ſibi inuicem præſidium ferentes in acie. ❴Liui. li. 21.❵ prælio expedito ad Trebiam flu. Emporium prope Placentiam, &c. cum equitibus ac leui armatura. ❴ li. 22. in prælio ad Tranſim. lacum ad Cortonam. car. 2.

car.2.ante.} baleares (ij pedites fundibularij erant) cæteramq; leuem armaturā poſt montes circunducit, equites ad ipſas fauces ſaltus locat. }& car.ſeq.ibid.} equitū leuisq; armaturæ ſtatio cōpoſita inſtructaq; in ſubitos tumultus. }& car.etiam ſequen.in fi.} principio leuem armaturam dimittit, deinde conſerto agmine mittit equites, poſtremo cum omnibus ſubſidia quoq; itura mitti iubet, inſtructiſq; legionibus procedit. }Plut.in Annibal.uita car.3.a ter.in fin.} ſub quibuſdam tumulis equitatum locat, poſt montes leuem armat.conſidere iubet, ipſe cum reliquis copijs,&c. }in prælio ad Tranſime.& ad Cannas.car.ſeq} primum a leui armatura, deinde ab equitibus concurſum eſt, & quia exiguum,&c. pulſo tamen equitatu Rom. pedeſtris acies prælium excepit,&c. }car.161.ſupra in prin.Liui.lib.28.car.4.in prin. in prælio aduerſus Aſdrub.& Hiſpanos per Scipionem,&c.} uix dum ſatis certa luce equitatum omnem cum leui armatura in ſtationes punicas immiſit. Ipſe confeſtim cum graui agmine legionum procedit. & infra. Cornua ancipiti prælio urgebantur, eques leuisq; armatura & velites, &c. Nero primum cum omni equitatu aduenit L.Portius deinde aſſecutus cum leui armatura,&c. }li.27.car.pen.in fi. & li.31.car. antepe. in fi.eius. de prælio in Macedonas. Tacit.item li.2.in med. & car.4. in fin.car.3.in prin.} Igitur legio media leues cohortes duæq; Alæ in cornibus locantur,&c. }lib.3.car.7.} de Tacfarinate duce per Aproniū qui cum equite & cohortibus auxiliarijs, quis uelociſsimos legionum addiderat.&c.Alexander Mag.in Darium duxit regem pedites.30.mil. & cum his leuiter armatos ac ſagittarios, equitum uero quinque mill. }Arria.lib.1.car.30. Curt.lib.3.car.10.in fin.} & in prælio in Darium ipſum, multaq; a peditibus leuis armaturæ, qui equitibus immixti pugnabant. }lib.2.car.8.} in prælio etiam in Darium, qui in armis etiā habebat.20.mill.leuis armaturæ.pedites,&c. & de ſequenti prælio. }ex eodem Arria.li.3.car.5.} deinde Alexander aſſumptis leuis armaturę militibus, & equitatu amicorum. }car.113.de libr.3.} in fuga Darij Alexan.equitibus antecurſoribus, ac ex peditatu fortioribus ac velocioribus delectis,&c. }lib.4.car.4.a ter. Liui.lib.10.car.1.a ter.in med.} equites quoque peditibus admixti breui in ſpatio pugnam inicre,&cæ. & in prælio pharſal. }lib.2.car.70.ante. Apia.& in Lybico de prælio inter Scip.& Annib.} Singulis autem equitibus miniſter additus qui tela plura deferret,&c. & in prælio in Anthiocum regem. lib. Sirio, At Macedon. phalanx, utpote cum equitibus in arcto conſtituta & quadrangula ipſis à ſe dimotis utraq; ex parte leuis armaturæ milites, &c. Domitius autem plurimis equitibus ac Velitibus,&c. }Liui.li.30.car. antepenult.a ter.in d.prælio inter Scipionem,& Annibalem, libr.42.in

E prælio

prælio aduerſus Perſeum regem. ❡ Maſsiniſſam, Numidasq́; ab dextero oppoſuit, uias patentes inter manipulos anteſignanorum Velites, &c. ut ſupra. Leues autem qui haſtas tantum geſſaq; gererent uocabantur. ❡ & lib.31.car.penulti.a ter.in med.de prælio in Phil.regem.❡ Itaque turmatim equites inuicemq́; manipulos leuis armat. aquatum ire & prandere iubet, &c. ❡ & infra ibidem.❡ Interim eques cum leui armatura paratus inſtructusq́; ſtetit. ❡ Plut.in Lucul.uita,in med.car.184.in fin.❡ Seſtilium legatum cum.1600.equitibus, totidem ferme peditibus, ac leuis armaturæ militibus in hoſtem mittit; ❡ & in M. Anto. car.6.ante.❡ Fuluius Gallus petijt ab Anto. leuis armaturæ milites, & pleroſque ex equitibus, quos in fronte habebat, &c. ❡ Cæſ. lib.2.bel. Gal.car.4.ante.❡ Cæſar certior factus a Titurio legato omnem equitatum & leuis armaturæ Numidas funditores, ſagittarioſq́; pontem traduxit, atque ad eos contendit. ❡ & inferius.car.3.fi.❡ eodem tempore equites noſtri leuiſq́; armaturæ pedites qui cum his unà fuerant, &c. ❡ lib.7.car.6.ante.❡ Vercingentorigem conſumpto pabulo caſtra mouiſſe propius Auaricum urbem, atque ipſe cum equitatu, expeditiſq́; qui inter equites præliari conſueſcent, &c. ut ſupra. ❡ & lib.7. in fin.ipſius.cap.9.fin.ante.❡ Trans Rhenum in Germaniam mittit ad eas ciuitates quas ſuperiorib.annis pacauerat, equiteſq́; ab his accepit, & leuis armat. pedites, qui inter eos præliari conſueuerunt, &c. ❡ & inferius ad fi.libri.❡ Galli inter equites raros ſagittarios expeditoſq́; leuis armaturæ qui ſuis cedentibus auxilio ſuccurrerent, &c. ❡ lib.8.car. 7.ante.❡ paulatim ex ſiluis inſtructa multitudo procedit peditumq́; noſtros cogit cedere equites quibus celeriter ſubueniunt leuis armaturæ pedites, quos ante legiones miſſos docui. ❡ & car.9.ibi a tergo.❡ Sed cum in experiendo periculum nullum uideret equitatum omnem, Germanoſque pedites ſummæ uelocitatis homines ad caſtra hoſtium præmittit, &c. ❡ li.3.ciui.in med.car.372.a ter.❡ Quoniam numero multis partibus eſſet inferior, &c. ut ſupra, in Velit.num. præced. ❡ & lib. 5.belli Afric.car.4.in prin.❡ Labienus & duo Pacidij aciem dirigunt mirabili longitudine, non peditum ſed equitum cõfertam, & inter eos leuis armaturæ Numidas, & ſagittarios pedites interpoſuerant, ❡ & in med.li.car.460.❡ Cæſar poſtquam legionibus ueteranis duabus equitatu leuiq́; armatura copias ſuas, &c. ❡ & infra ibidem.car.474.❡ præſidio his equitibus legionem quintam præmiſerat, leuemq́; armaturã inter equites interpoſuerat, &c. ❡ & inferius ibidem. car.481.❡ quonam modo ſuſtinere ſe poſſet ab eorum equitatu leuiq; armatura quæ erat mirifica. ❡ & lib.eodem Africo in fin.car.5.fin.in prin.❡ Leui armatura inter equites interiecta ipſe Cęſar inter milites concurſans. &c.

❡ Dion

§ Dion.lib. 41. de eodem prælio car. 112. ante. § ſi legiones quoque acceſsiſſent, & cæ. § Et in bello Hiſpan. car. 5. ante. § Fere apud exercitus hæc eſt equeſtris prælij conſuetudo, cum eques ad dimicandum dimiſſo equo cum pedite progreditur nequaquam par habetur, cum pedites ex leui armatura lecti ad pugnam equitibus noſtris nec opinantibus ueniſſent. § de eodem prælio Pharſal. Apia. libr. 2. in med. car. 69. 70. § Cæſar audaciores ex omnibus uſque ad trium millia numerum in ſubſidijs locat. & infra. Equites quoque peditibus admixti breui in ſpatio pugnam iniere, § Polyb. lib. 1. car. 23. ante. § Expeditiſſ. quenque militem inter Alas equitum ab utroque cornu pugnare iubet, &c. § & car. 27. ante. § Quoſdam ex ijs qui maxime leues, atque expediti erant pro mœnibus ſupra foſſam conſtituit. § & ibidem. car. 44. a terg. § Prima frõte Elephantos habens, deinde equites ac leuis armaturæ milites, poſtremo legionarios, &c. § lib. 3. in med. car. 108. a tergo. § Vt non ſolum equitibus impedimento atque Elephantis, uerum etiam ipſis leuis armaturæ peditibus inuium inacceſſumque ſit. § & infra. ibidem. § Eam tunc occaſionem nactus magnam partem equitatus ſui mille peditum, iaculatoribus admixtis trans Trebiam mittit, & cæ. § & car. ſeq. § Locatis ante ſigna balearibus ac leuis armaturæ militibus, &c. Iam uero appropinquatis inuicem exercitibus, leuis armaturæ milites intrant prælium, &c. § & inferius. car. 135. § Principio leuis armaturę milites dimittit, deinde equites mittit, poſtremo ipſe cum grauiore armatura ſequitur, &c. § Ioui. lib. 17. car. penul. in princi. ubi ſupra de Velitibus. § Et per Lantgrauium. § libr. 32. in med. car. 487. § prælium equeſtre committitur, admiſcentur utrinque expediti pedites, &c. § Curt. libr. 5. car. 55. ante. § ad Perſepolim ipſe Alex. cum mille equitibus, peditumque expedita manu regionem petijt, &c. § lib. 6. car. 71. in princ. § Satribarzanem perſequens hoſtem, leuem armaturam & equeſtres copias educit, &c. § lib. 8. car. 137. ante. § Poſt ſe cratero cum phalange iuſſo ſequi equitatum ac leuem armaturam eduxit, &c. § Arria. etiam lib. 2. in med. de Pinaro flum. lib. 3. car. 3. in fi. § Darius acies dirigens, &c. & Leuis armaturæ pedites. 20. millia. § lib. 4. car. penul. § delectis ex reliquo peditatu armatis milit. 200. &c. § Tacit. lib. de German. car. 1. a tergo. § Talem pugnandi formã cum ipſa leui armatura per Meſſenios aduerſus Lacedæmones not. Pauſan. § lib. 4. car. 151. libr. ult. in med. car. 407. in med. §

8 Equites qui Troſſules dicebantur priſco nomine Celeres & Clauatores. § Plaut. in mercat. car. 220. cap. Diuum. in prin. § Lorica erant armati, & galea, lancea uel haſta. § Plin. lib. 33. cap. 2. § Cornua tenebant in acie, quæ Alæ dicebantur. § Gel. lib. 16. cap. 4. § Vt de acie in-

ſtructa ad prælium Cannenſe ex Liuio. § lib. 22. in med. cap. 99. in fin. lib. 10. car. 1. a ter. in med. Variatum certamen, &c. ut & car. ult. eius. in prin. per Papirium conſ. in Samnites, & li. 29. car. 1. in fi. in Hiſpanos & de Scipio. & Aſdrub. in Hiſpan. lib. 28. car. 4. in princ. § Scipio patefactis ordinibus equitatum omnemque leuem armaturam in medium acceptam, &c. § Saluſt. in Iugurt. cap. poſt Auli fœdus. § Equitatum omnem in cornibus locat, & cæ. Armati flumen tranabant, ut de Baſtais ad Danubium refert § Dion. in Adriano Imp. car. 16. § Alexander in Darium cornua firmauit ſecundo prælio, de quo Curt. § libr. 3. car. 10. in fi. lib. 4. car. 38. in fi. § Non recta fronte, ſed a latere poſitis, ne circumueniri a multitudine poſſet. Aquarum multitudo ubi minima peditum pectora equitum capita æquabat traducto exercitu, &c. § Arria. lib. 5. car. 215. 221. Liui. lib. 21. car. 1. a ter. § Annibal agmine quadrato amnem ingreſſus fugam fecit. Ciuilis dux telis petitus relicto equo tranſnatauit Rhenum. § Tacit. lib. ult. 21. car. ultima. §

Tranſuehebantur equites certo die per ludricrum bis in anno ad Capitolium Trabeati. § Plin. lib. 15. cap. 4. lib. etiã de uiris Illuſt. nu. 32. in Fabio. Vale. cap. de Cenſor. nota car. 48. in fi. & cap. de inſtitu. anti. car. 4. in fi. Liui. lib. 9. in fin. Plut. in apophtheg. car. 150. § In Pompeio, in Capitolio idibus Quintilibus, equites Auguſtanos inſtituit Nero Imp. not. Tacit. § lib. 14. car. 3. § Hormo dignitas eſt equeſtris. § Tacitus etiam. lib. 20. in med. car. 6.

Senatores ex rom. equitibus creauit, & cæ. Ita ut & ſpectare Ludos e. 14. ordinib. non auderent, &c. § Suet. in Iul. dictat. cap. prætor. car. 9. § Quoaduſque manus equitum rom. iam ſtrictos gladios, &c. § In Aug. Imperat. cap. nec parcior, &c. & cap. comitijs. car. 81. § Iuuenes equeſtres trabeatosque equites diuerſitatem continere animaduertendum ex relatis a Valer. § ubi ſupra. de inſtit. anti. car. 33. in fin. § Trecentos in quaque legione deputatos tantũ notauimus ſupra. § nu. 1. de militum. Arria. lib. 1. car. 21. ubi de Athenienſ. per Alexandum Mag. & car. 30. § Multaque a peditibus leuis armaturę quam equitibus immixti pugnabant, &c. 33. ibidem.

9 Deſiliebant ex equis ad conſequendam uictoriam dubio certamine quandoque ut pedites pugnaturi iubente Imperatore. § Liui. in prælio ad Regillum lacum. lib. 2. car. 3. in fi. § per Horatium conſ. § libr. 3. car. pen. ante. in fi. § per Tempanium Centurionem. § lib. 4. in medio, car. 6. a ter. in prin. § per Camillum in Volſcos. § lib. 6. car. 2. a tergo, car. 5. ante. § contra Hernicos. § lib. 7. car. 2. a ter. in princi. § Ad uerruginem in Volſcos, ubi pedites centuriarunt ſeſe deſilientes. § Valer. cap. de fortit. in Sempron. conſulem. § In Samnites, quibus oculi ro

ma.militum ardere uiſi, Valer.conſ.ad Satriculam § lib. 7. car.antepenul.a ter.in med.§ In Samnites etiam per Fabium dictatorem. § lib.9. car.5.ante.in fi.Iterum,ubi ſupra.car.ſequen.in fi. § Ad Vadimonis lacum Papirio tunc dictat. § lib.9.car.pen.ante.in fin. § Numidæ prælio ad Cannas in rom.ſpecie transfugarum. § lib.22.car. antepenul.ante. § Aduerſus Hiſpanos. § lib.29.in prin. car.2. in prin.§ In clade et Hiſpanis illata per prætores. § li.29.car.5.in prin.§ In prælio aduerſus Philippum regem Maced.equo lapſum & prælio ſuperatum. § lib. 31. car.antepen.a ter. in med. § Scipio ut alij ſecum equites in acie deſcenderunt in Annibalem. § li.40.in fi. In Celtiberos. Apia.in lybico.in medio,car. 248.in fi.§ Sylla in Mithridatem regem, de quo Apian. § in eo.car.341.§ Cum milites excitare non poſſet equo deſiliuit, arreptaque aquila cum Scutiferis conſtitit,uoce intonans,&c. Cæſ. acie conferuiſſ.reiecto equitatu ſuo per Heluetios phalange facta, primum ſuo,deinde omnium è conſpectu remotis equis ut ſpem fugæ tolleret, cohortatus milites prælium commiſit & phalangem perfregit. § Cæſ. libr.1. in med.car.8.a ter.Suet.in eo.cap.præſentia.car.37.§ Si hoſtes reſiſtãt pars relictis equis peditibus immixti rem gerunt. § Apian.lib.1.car.6. a ter.§ Carmignola etiam in eoſdem Heluetios ſeculis ſuperioribus irrumpere non ualens equitibus cathaphractis deſilire iuſsis aggreſſos clauis irrumpens fudit & diſsipauit. § Blon.lib.21.car.4.Machiau.libr.2. diſcurſ.cap.18.in fi.Ioui.lib.4.hiſtor.cap.7.in prin.§ De Camillo Vitell.qui cathaphractos ſuos deſcendere iuſsit,& cum ijs pedes in fluminis alueum ſingulari promptitudine ſe coniecit,&c. § & infra ibidem.§ Camillus cum lenta ac ſegnis pugna a Vaſconibus iniretur, multis ſecũ deſilire iuſsis, audacius muro ſucceſsiſſet,&c. § & libr. 11. car. 5.fin.§ Tramulius cathaphractos pedibus pugnare iuſsis in prima acie ſtatueerat,&c. § lib.42, car. 3. a tergo. § Vitellius ut ſi hoſtium incurſus tumultum excitaret,duo millia equitũ dimiſsis equis pedeſtri ordine cohortibus opem ferrent,&c. § & infra.ibid. § Vrgeri pedites & equites ad æquandum pari uirtute bellicum decus dimiſsis equis pedibus pugnare minime recuſarunt,&c. § Et ad Brixiã.Guizar.lib.10.car.40.a ter.§ Cæſ.è contrario pedites decimæ legionis in equos poſuit, ſic requirente caſu. § Cæſ.ipſe.lib.1.Gal. car. 29. § In congreſſu cum Arioui-ſto,& per Alex.Mag. § not.Arria.lib.4.car.186.§ Seminarium habebatur ſenatorum. § Plin.li.33.cap.2.& car.præced.a ter. § M. Cicero tandem ſtabiliuit equeſtre nomen,quod adijciebatur alijs titulis. § Lamprid.in Alex.Seue.Imp.car.7.in fi.

Equeſtris Ordinis miles honoris gratia inſtitui ſolitus, & decorari a rege uel Imperatore, ipſumque regem quandoque in prælio (re uirili-

ter geſta) per Duces creari conſtat, ut de Franc. primo Franc. rege in Heluetios uictore in prælio ad Melegnanum de quo Ioui. § libr. 15. hiſtor. car. 5. fin. § Horis cum pugnaſſet uiginti continuis, Rex ipſe eximij bellatoris laudem adeptus conſenſu procerum equeſtri honore dignus habitus. § lib. 2. car. 3. fin. § De prælio ad Tarum flum. Carolus octauus Franc. rex inſignes aliquot ex ſuis ob inſignem uirtutem equeſtri dignitate donauit, quattuor millia equitum baltheo (uirtutis cauſa) donatorum ſub Franc. merebant, & cæ. § Aemil. in Philip. 6. rege. 47. car. 386. a tergo. §

Equitem pro equo & ècõtra notat Gel. § li. 18. c. 5. a ter. Macr. li. 6. c. ult. § Enſem portabat Plautianus, de quo Herodia. in Seuero Imp. lib. 3. Supremę dignitatis inſigne, Paulus pontif. gladium de more ſolennibus cerimonijs conſecratum dono miſit ipſi Auriæ principi, &c. § Ioui. lib. 34. car. 4. in fi. § Iac. Scotorum regi, filiam dedit uxorem Franciſcus rex, de quo ſupra, cui propterea natalitia nocte ſacratum enſem dono miſit Clemens ſept. pontif.

Vt ſenatores pedibus in ſententiam euntes pedarij dicti, not. Gell. § lib. 3. cap. penul. § Ita equites pedarios nondum maioribus honoribus functos nominat M. Varro, ut & ætatis noſtræ equites dici poſſunt plerique omnes Abuſiui umbratiles Ambitioſi tantum nullius nunc uſus uel actionis, Capitol. in Gordi. Imperat. § car. 4. a ter. §. Carthaginem uentum eſt cum pompa regali, &c. gladij poteſtate ſuccinctus eſt, de Aſiatico. Tacitus. § lib. 17. in med. car. 551. § Poſtulante exercitu libertum ſuum Aſiaticum equeſtri dignitate donaret, inhoneſtã donationem compeſcuit. Erant & equites & iudices in aureo annulo, not. Plin. de quo Budæ. in pand. § lib. 1. car. 70. 72. Plinius etiam Epiſtol. 19. lib. 1. § Municeps meus ad implendas equeſtres facultates, &c. Aureorum annulorum iure donare eſt hodie quod equitem facere, dicit Budæ. ubi ſupra. Sueto. in Vitell. Imp. cap. talibus, &c. Cuius eſt officiũ non nobilitatem præſeferre, non diuitias, ſed in actionibus moderatũ, liberalem, ſobrium, honeſtum. Aduerſarios humanitate & animoſitate ſuperare. § Gueu. lib. 1. car. 55. in prin. car. 251. plura.

Equites San. Michaelis ſocietas eſt de qua Aemil. § in Ludo. ij. rege. 54. car. 492. poſt Blon. lib. 20. car. penul. a ter. hiſto. 3. Guizard. lib. 13. car. 219. Cori. lib. 7. car. 470. Budæ. ubi ſupra. § Et iam Torquati erãt uel Cocleati in Francia. & in Epiſt. Aſinij ad Ciceronem. § lib. 10. Balbus, &c. § Herennium gallum hiſtrionem aureo annulo donatum, in 14. ordinibus ſeſſum deduxit, &c. Tales erant Soldurij, de quibus Cæſ. § lib. 3. Gall. car. pen. a ter. § Sacrum præſidium, Sodales amatores. Plutar. in Pelopi. uita. car. 73.

Deſcen-

Deſcendere ex equis quandoque per errorem cauſa rom. fuit & accipiendæ cladis ut in prælio ad Cannas, notat Liu. Plutarcusq́; in Fabij uita. { car.4. a ter. in med. } per Saladinum in Chriſtianos uictorem Sultanum illata. { Blon. lib. 16. car. 4. in princ. } Deſiliuit ex equis dicit Aemil. { in Car. 6. rege. 52. car. 447. & in Philipp. 2. rege. 41. car. 248. de ipſo etiam Saladino. } Detractis quandoque equorum habenis ad irrũpendum in hoſtem propter quod uictoriã ſunt conſecuti. { Liuius li. 4. in med. car. 34. in fi. } de Dictatore Aemilio Mamerco in Fidenates pop. { lib. 8. car. antepenul. a ter. in med. } de Fabio Mag. equitũ in Sannites ad Imbrinium locum. { Valer. idem refert. cap. de fortit. cart. tertia, a tergo.

10 Scuta portabant legionarij quique pedites, Quadrangula, Semirotunda, & in figurã Tegularem. { Dion expreſsius. libr. 49. car. 8. fin. a ter. Ioſep. lib. 3. Belli Iud. cap. 6. } prius tamen Clypea, quæ rotunda erant, cum umbone in medio inſtituta per Seruium Tul. regem Roma. { Liui. lib. 1. car. 7. ante. } Cum lamina ferrea circũdata. { Plutar. in Camilli uita. car. ult. eius. } Clypeum amittentes ipſum mulcta plectebãtur, & infames erant. } Plut. in Pelop. in prin. & in apophtheg. Lacon. car. 168. in princi. in Demarato, ubi & rationem reddit, quia Scutum per militantem aciei communis gratia latum eſt, & ſic abijciens offendit ordines milit. galeam uel Thoracas minime. Vnde mater, filio Scutum prębens hortatur, fili hoc, inquit, pater ſibi ſeruauit, igitur tu ſerua, aut ne ſis. { Valer. cap. de diſciplina milit. exemp. ult. Pont. in Dial. Antonius. car. 97. a terg. } famuliq́; ferebant impoſitũ Clypeo Petreium, &c. Aut hoc aut in hoc. { Plut. ubi ſupra. car. ult. in prin. eius. Vnde Tacitus. lib. de germ. car. 1. a ter. } Scutum reliquiſſe flagitium præcipuum, ne aut ſacris adeſſe, aut concilium inire ignominioſo fas. De ſcutis per Sabinos in Tarpeiam. not. Liui. { car. 2. & ibi Flor. in Epitho. } Philopome. autem, ècontra, Clypeum pro Scuto inſtituit. { Plut. in eius uita. car. 2. a ter. in med. Liui. lib. 4. car. 6. ante. in fi. } Illatus hoſtis urgere Scutis, micare gladijs, &c. { lib. 8. car. 2. a terg. in med. } Scuta pro Clypeis ſtipendiarij facti inſtituere, ubi de ordinibus in Corn. coſſo. { lib. 4. a ter. flo. libr. 57. Liui. etiam. lib. 6. car. 2. a ter. in med. de Camillo. } Qui arrepto repente Scuto pedeſtri aduectus, &c. { lib. 7. car. 2. in fin. de Torquato in Gallum hoſtem. } Romanus mucrone ſurrecto cum Scutum Scuto imum perculiſſet, & cæ. & in Corn. Aruina dictat. { lib. 8. in fi. } Vrgentes Scutis, ſine reſpiratione, & cæ. & in prælio ad Cannas. lib. 22. Translatis in dextram partem Scutis, &c. { Cæſ. libr. 1. belli Galli. in med. car. 7. uel. 16. }. Quod pluribus eorum Scutis uno ictu pilorum transfixis, &c. { & car. penul. ubi ſupra. } Scuta manibus

renellerent,& deſuper uulnerarent. § lib.2.car.7.a tergo.§ Sed etiam ad galeas induendas Scutisque tegumenta detrahenda, &c.in aggreſsione Neruiorum.car.ſequen.Scuto ab nouiſſ.uni militi detracto(quod ipſe eò ſine ſcuto uenerat.)& car.ſequen.Qui uulneribus confecti procubuiſſent ſcutis innixi prælium redintegrabant. § car.5.ult.in fi.lib.§ Vt Cn.Pompeij nomen in ſcutis inſcriptum haberent, § & inferius ibid.§ Nomen Pompeij ex Scutis detraxerunt. § Apia.in bello parth. car.antepenul.§ Ipſi in genua deflexi Clypeos ante ſe tenuere,qui uero poſterius ſteterant, &c. § Dion etiam d.lib.49.in fi.§ Solida erant & fortia ut pondera ſuſtinerent & currus prætereuntes, § Dion ibidem,& Cæſ.lib.4.de Britannis.Valer.cap.de fortit.de ipſo Cæſ.§ Et feroci impetu Neruiorum,&c.Scutum detraxit militi,eoque tectus acerrimè præliari cepit. § Ibidem in Sceuola.§ Scuto crebris foraminibus abſumpto,&c.§Cæſ.lib.3.ciui.in med.ubi de Pu.Sylla caſtris præfecto.§ Scutum 120. foraminibus perfoſſum.Capitolinus in Maxim. Imp. § car.2. eius.in fi.138.de ſuis legionarijs.Salu.ubi ſupra.ad Capſam oppi.§ Scutis magis quam gladijs geritur res & Vmbonibus. § Flor.lib.57. Liui.lib.9.car.pen.in fi.& in Decio fil.conſ.lib.10.car.5.in fi.lib.34.car.penult. ante. in medio, de pugna in Gallos. § Nec dexteris magis quæ gladijs gerebatur res,quã Scutis & corporibus ipſis. § Liui.lib.25.car.4.ante.de Graccho conſ. inſidijs petito per Numidas.§ Paludamento circa brachium læuum intorto, nam nec ſcuta quidem ſecum extulerant,in hoſtes impetum fecit. § Et lib.28. in prælio inter Scipionem, & Annib.car.4.ante. in med.§ Itaque ſteterunt ſcutis innixi,Arretini ſocij contribuerunt pro nouo exercitu ad Scip. conſ. 30. millia Scutorum & galearum. § lib.præd.28.car.ult.ante.in med.per Spartacum in Apia.lib.1.in fi.car.42.a ter.§ obiecto Clypeo inſurgentes repellebat.

Scutis utebantur quandoque in acie pedites ad formandam teſtudinem,uel & in oppugnanda urbe. § Dion lib.37.car.antepenul.& ult.§ In Sergio qui præſſus prælio & uulneratus Scutum omittens recepit ſe ſe,& in Gall. rege Ariouiſto prælio ſuperato per Cæſarem. § Liui.lib.28.in prin.eius.§ Quæ cum confertis rom. ut ſolent denſatis ſcutis excepiſſent,&c. § & lib.31.car.penult.ante.in fin. de prælio in Macedonas.§ Deinde poſteaquam ſigna ferri ac Teſtudine procedi ad portam, & cæ.

Vtebantur ijs & ad deſcẽdendum ex alpibus milites Galli per niues, ut de Cymbris Plut.in Mario. § in med.car.4.a terg. in med.Ad Athiſonem ad Maſsiliam.§ Lata ſcuta corporibus ſupponentes, quæ lapſus ueloces ingenteſque habebant,præcipiteſque ferebantur.Et ad tranãda flumina,ut per Alexand.Mag.de quo Plut. § in eius uita. car.antepenult.

nult.in prin. 231. Moxque Clypeo rapto incumbens traiecit. § Alcia. Fab.eius.157.bina pericla,&c.§ Incolumen acie clypeum,&c. § Cæſ. lib.4.bell.Alex.car.7.§ Pauci alleuati Scutis ad proxima nauigia adnauigarunt. § Arria.lib.1.in fi.car.37.§ in Mileto. Alij ſcutis innatantes in paruam inſulam traiecerunt,pars capiti ſcuta alta gerunt,&c. § Ponta.in dial.Anton.car.98.in prin.§ Orat.Sat.4.in fi.§ Nabis ſine cortice. § Pauſan.lib.ult.in med.car.407.§ de Brenno & Gallis flumina tranantibus. ex qua fiant materia præcipua notat Plin. § libr.16.capit. 41.de materijs.in med.§

11 Duces ipſi exercitus etiam obſeruabant uel Imperatores clypeum ſecum habere,ut de Camillo dictat.Liui.§ lib.6.in princ.car.2.a terg. in med.ubi ſupra.§ Arrepto repente Scuto pedeſtri,&c. Rex Lacedæmo.de quo Cur.§ lib.6.in prin.§ Macedonum ſcuta in Templo Dodonei Iouis poſita refert Pauſan. § libr.1.car.15.ante.car.30.a tergo. in princip.car.86.in fin.87.in princip.libr.ult.car.ult.ante ubi de Olympia.§ Ariſtomenis ſcutum in templo Trophon.Iouis,&c. § Pauſan.ipſe.libr.4.car.157.in princ.libr.ipſo.1.car.18.in fin.§ Argis arma circunferens diu alia tela Clypeo excipiebat corpore, alia uitabat, &c. Cæſ. ad Cordubam, ducenta ad illum tela cum iacerentur, partem euitauit,partem clypeo excepit,&c. § Apia.in 2.car.79.in princ.car. penul.in fin.§ Cæſar ducentis ſupra clypeum exceptis telis tandiu perſtitit,&c. § de Theia Oſtrogot.rege.Blon.lib.7.car.antepenul.a ter.§ Prælium frigeſcere fecit. Siquidem Scutum depoſiturus iaculis infixis prægrauatum, dum aliud acciperet, confoſſus cæcidit. § Plut. in Cæſ. uita.car.6.ante.§ Ictum autem Cæſaris ſcutifer occupat,&c. § Et in Bruto in fi.§ quo tacente, & illachrimante Dardanum Scutiferum ad ſe ducens,&c. § Cæſ.ipſe lib.2.car.antepenul.bel.Gall.a terg. de prælio in Neruios,ut car.præced.§ Scuto ab nouiſsimis detracto.&c. § & de Fabio peligno.lib.2.belli ciui.car.antepenul.in princ.§ Sublato ad eius conatum Scuto uitauit,&c.Et per Veſpaſia. patrem in Iudæa Scuto ſagittas aliquot excepit,&c. § Suet.in eo,cap.Claudio.&c.in fin.§ Scipio in Samnites prælians reclamantibus uniuerſis primus ipſe Scuto ſuper caput elato pergit ad portam,ſecuti alij Teſtudine facta,&c. § Liui.libr.10.car.ult.in princ.& in Clade Cannenſi pluribi.Valer.etiam. cap.de fortit.in Epaminunda.§ Requirente de ſcuto ſuo uulneribus confecto. § & Iuſti.in eo.& in Epiſto.Sergij ad Cicero.libr.10.familiar.§ Repente equum immiſi,ſcuto reiecto Antoniani me inſequi,&cæ. § Curr.lib.9.car.4.a terg.in oratio.Alexan.ad milites,&c.§ Qui ſæpe in aciem Clypeo meo texi. § Arria.lib.6.in prin.car.6.§ Peuceſta cum Scuto Palladi Troianæ ſacro,quod in prælijs præferre conſueuerat.

ſueuerat. ¶ car. 251.252. ¶

Quæ clypea inaurata duces portare obſeruabant, in temploque poſt modum dedicabant. de Ap. Claudio. & de L. Martio. ¶ Plin. lib. 35. capit. 3. in princ. de Imaginibus etiam. Liui. lib. 35. car. 2. in princ. ¶ Clypea inaurata in faſtigio Iouis ædis poſuerunt. ¶ & car. eius penul. ante in med. Idem quod ſupra. ¶ Clypea duodecim & L. Martij cum effigie Aſdrubalis dedicata in templo, Clypeum Martium appellatum cũ imagine Aſdrub. ¶ lib. 25. car. ult. a ter. in princ. ¶ Quod inſtitutum proſequũtur hodie Illuſtriſ. D. Veneti in templo ſuo S. Marci. Clypeum aureum totum, &c. In triumpho Quintij conſ. dedicatum. ¶ Liui. libr. 34. car. penul. a ter. in med. Capit. in eius uita. car. 3. in prin. ¶ Adrian. Imperat. Pius Imperat. Antoninus Clypeum poſuit magnificentiſſ. Clypeus in Curia ipſi aureus poſitus, &c. ¶ Eutrop. in Claud. Imperat. car. 76. in fi. de Clau. Imperat. ipſo Treuell. car. 1. 181. in fi. Plato libr. 5. de rep. car. penul. ante. in med. ¶ In templum arma transferemus Deo ſacraturi, ſpolia hoſtium affixa templis Deorum numini conſecrata, &c. ¶ Valer. cap. de neceſsit. ¶ Hoſtium Samnitium iam primum in acie de uictorum aurata ſcuta ad forum ornandum, & ad honorem Deum diſtribuerunt. ¶ Liui. lib. 9. car. penul. a ter. ¶ Orat. lib. 1. oda. 28. te maris, &c. ¶ Clypeo Troiana refixo, &c. ¶ Perſ. ſat. ult. in med. Iam poſtibus arma, &c. ¶ Orat. etiam. libr. 3. oda. 5. ¶ Cælo tonantem, & cæt. Signa punicis affixa delubris, &c. ¶ Oda. 26. uixi puellis, &c. lib. 1. epiſto. ad Lollium. ¶ Templis Parthorum ſigna refixit, de Alex. Mag. Arria. ¶ lib. 1. car. 22. ¶ Ilion profectus in eius æde armis quibus utebatur fixis, &c. Goliad interempto Dauid paſtor pro Saul rege haſtam in templo dedicauit Deo. ¶ Ioſep. lib. 6. antiquit. cap. 10. in fin. lib. 7. cap. 5. in med. lib. 14. cap. 19. ¶ Macedonum Scuta in templo Dodonei Iouis poſita refert Pauſan. ¶ lib. 1. car. 15. a ter. car. 18. in fi. car. 30. a ter. in prin. lib. ult. car. ult. ubi de Olympia. ¶ Ariſtomenis ſcutum in templo Trophonei Iouis, &c. ¶ Pauſan. li. 4. car. 157. in prin. Home. lib. 7. Ilia. car. 2. a ter. ¶ De Hectore hoſtẽ ſingulari certamine prouocante.

12 Galea itẽ Legionarios fuiſſe pedites armatos. not. Cæſ. ¶ li. 2. in prælio in Neruios pręd. car. 7. a ter. ¶ Vt non modo ad inſignia accõmodanda, ſed ẽt ad galeas induendas, Scutiſq; detrahenda tegumenta tempus defuerit. ¶ li. 3. ciuili. in med. car. 359. in prin. ¶ Viminea tegumenta galeis impoſita defendebant a ſaxis. & infra. Arundinum crepitus ſuſpicionem iniecerat, ſtatim Clypeos & galeas emicare uidet, &c. ¶ Apia. lib. 3. in med. car. 119. a ter. Liui. ubi ſupra. de Arretinis ad Scipionem. car. ult. ante. in med. lib. 28. ¶ Arretini. 30. millia Scutorum, galeas totidem, pila geſſa, &c. ¶ lib. 4. car. 6. ante. in fi. de Sẽpron. conſ. ¶

Altera

Altera ex parte nutant galeæ,&c. § de Tempanio. lib. 9. car. antepenul.a ter. § Igitur Scuta galeæque icta,&c. § & car.ſequen.ante.in fi.§ Siniſtrum crus Ocrea tectum,galeatæ criſtæ quæ ſpeciem magnitudini corporum adderent,&c. § Ioſeph.lib.3.belli Iud.cap.6. Valer. de Sceuola d.cap.de fortit.& de Sæua centurio.§ Maximinus in ſua legione exercenda,&c. § d.car.138.ubi ſupra. Dion.lib.38.car.penu.45.§ in oratio. Cæſaris ad ſuos milites.

13 Pedites legionarij cum Lorica etiam incedebāt (nunc Corſaletto)& celata cū Ocreis. § Liui.d.car.ſeptima,in Seruio Tul.rege Rom. lib.8.car.3.ante in med. § Triarij conſurrexerunt integri refulgentibus armis,&c. §& infra.§ Sagittas ſaltusq; impeditos auia commeantibus loca grauis miles armis timere poteſt ? § Liui.libr.9.in med.car. 5.in princip.in comparat. Alex.Ma. cum militia Romana, & ducibus. Cæſ.lib. Africo in fi.car.8.fin. uel 481.Cæſ.libr.5. belli Gall.car.6. § Cæſar præmiſſo equitatu confeſtim legiones ſubſequi iuſsit. Sed ea celeritate atque impetu milites ierunt, cum capite ſolo ex aqua extarent,ut hoſtes,&c. § lib.7.in med.§ ut brachia modo atque humeri ad ſuſtinenda arma liberi ab aqua eſſe poſſent. § libro. 1.ciui.in med.car. 276.§ pedites uero tantummodo humeris, aut ſummo pectore extarent, ut tum altitudine aquæ &c. § Polyb.lib.3.car.121. in prælio ad Trebiam. § flumen ingreſsi aquam pectoribus tenus madidi exiuere uſque adeo rigore primum,&c. Quoties flumina traijcienda haberet, ipſe audacius pedibus, ſicut miles traijciebat. Dion.in Traiani Imperatoris uita. § car.8.in princip.Liui.lib.39.in med.car.210.in fin.§ de Calphurnio in Hiſpania, quà duobus locis uada nudabat amnis exercitum traduxerunt in hoſtes proximos. Ita Cæſar, in Petreium ad Iberum flu.in Hiſpania. § Cæſ.lib.1.in fin.car.7. Liui. de eodem prælio, car.antepenul.lib.21.ad Trebel. flu.§ Magonem cum equitatu in Hiſpa.peditibus flumen ex templo tranſnataſſe,&c. & ad Cannas, ubi ſupra. § car.ſequen.in princip. § Annibal luce prima balearibus leuique armatura præmiſſa tranſgreſſus flumen ita in acie locabat,&c. § Polyb. in prælio ad Tranſim.car.121.ante.§ ubi tranſgreſſos flumen reſpexit hoſtes,&c. § Arria.li.1.car.6.a ter.§ Scutatos traijcere flumen imperat,&c. § lib.5.car.215.221.§ Aquarum multitudo ubi minima peditum pectora equitum capita æquabat traducto exercitu, &cæ.ut ſupra. § car.28.eiuſdem.in prælio primo ad Granicum.§ Expectabant Perſæ uti Macedones flumen ingreſſos inuaderent. & infra. Cum ingenti militum clamore uadum ingreditur,&c. § libr.2.in med.in prælio.2.in Darium.car.74. § Alexander cum primis amnem ingreſſus, &c. § Liui.in prælio cannenſi.car.4.fin.in fi.§ Inſtructiſq; copijs flu-

men

men tranſiuit ſequente Paulo conſ.&c. § lib.23.car. antepenulti. ante in med. § Exercitu luſtrato tranſgreſſus flumen Vulturnum circa Linternum caſtra poſuit,&c. § Cæſ.lib.1.Gall.car.8.ante. § Summo iugo collis noſtros uictores flumen tranſire conſpexerant prædandi gratia egreſsi &c. car.51.

Vnde milites graues armis dicti pedites ipſi Legionarij (non autem equites.) § Plut.in Afri.Super. car.2.ante in med.ad Carthaginem nouam. § Scipio ſtagnum ad Carthag.mænia æſtu decreſcere,&c. Superato ſtagno,&c. § & in Philopom. uita car.2.a ter.in med. § Alij Thoraces inaurabant. § & in Cicero. uita car.3.ante in fi. § ipſum thorace indutum &c. § In Galba Imper.car.ultima, ante in med. § deinde pedites grauis armaturæ qui Pauli regiam irruebant. § & car.ſequ.in Othone Imper.car.2.a ter.in med. § è caſtris grauis armaturæ pedites uocauit. § Veget.li.1.cap.20.in med. Arria.lib.2.in princ.car.eius 4. § Parmenione cum grauis armaturæ peditatu permanere iuſſo, graues loricis alijſq; teguminibus hauſere gurgites. § Liui.lib.5.in med.car.6. in fin.de Brenno Gal.duce, & ſubinde. § armorumq; cumulos, &cæ. & in clade ad Alliam,& in prælio ad Trebiam.lib.21. § baleares locat ante ſigna &c.deinde grauiorem armis peditem, &c. Annibal per Hiſpanos expeditos & leues campeſtrem hoſtem grauem armis ſtatariũq; pugnæ genere facile eluſit. § lib.22.car.4.ante in med. § Vix dum armis aptatis,&cæ.ipſe confeſtim cum graui agmine legionum procedit. &c. § lib.28.car.4.in prin.de prælio inter Scipio.& Aſdrub. in Hiſpa. & in clade ad Cannas. § fulgor armorum,fraudem in ualle,&c. § li.22. in Minutio conſ.not.& Polyb.in prælio ad Tranſim.libr.3.car.120.a ter. § fulgentia arma,&c. § Tacit.lib.1.ad fi.car.25.in prin. § Corpora grauia loricis, neque uilibrare pila, &c. pugna Rom. ſtabilis & ſuo armorum pondere incumbentium in hoſtem,&c. § lib.3.car.penul.in med.lib.31.car.pen.a ter.in med. § Sine gladijs quidam equitum exirẽt, Loricas plerique non induerent, &c. § de Philippo rege. lib.32. Liui. car.2.ante in fin. § peditem armorum grauitas impedit. § Ioſep.lib.3. belli Iud.cap.6. § pedites quidem Thoracibus & galeis ſepti,&c. § Valer.in Scæuola ubi ſupra, duabus loricis armato. § Iuſti.libr.2.Blon. ubi ſupra. cart. 230. § Imprudenter interpretatur fuiſſe ut hodie de maglia dicimus peruulgatè. § Cæſ.in prælio cum Britannis.li.5.Gal. car.5.in fin. § Intellectum eſt noſtros propter grauitatem armorum, neque inſequi cedentes,&c. § Apia.In Sirio.in med.car.292.in fin. § pedites utpote armis onuſtos,&c. § Capitol.in Maxim.Impe.car.eius 2.car.138.in fin. § Thoracem ferreum ſquammoſum Lucullum indutum(nunc corazzina) in bello in Tigranem. § Plut.in Lucul. car.7. uel

185.ante

185.ante in fin. & in Demet.car.5.in prin.288. } Ex Cipro Thoraces allati aduerſum telum catapulta immiſſum.30.paſſuum interuallo,&c. & in cap.de armis,infra,in uer. Thorax diximus. Arria. libr. 2.car.4. } Parmenione cum grauis armaturæ peditatu,permanere iuſſo, &cæ. Ad 40.mill.quandoque conficiebant iter. Tacit. {lib.15.car.2.a ter. } de Peto duce. de milliar.25.not.Cæſ.li.7.Gal.in med.de Litauici fuga. Arma militum inaurata & ornata erant,ut ſupra,de Philopom. {Plut. in uita Pau.Aemil.car.3.ante in fin. } hi fulgebant auratis armis & rutilantibus ſagis.& in Bruti uita.car.antepenul.in fin.271. } uiros aſperiores bello fore ſi amorem & fiduciam in armis perinde ac diuitijs eorum poſuiſſent. Ita & ſecum ducentes uxores pugnaciores eſſe ducentes ubi adſint quæ habent cariſsima. {Xenoph.libr.4.car.8. } Loricæ inuentor quis. {Plin.lib.7.cap.56.in med. } Aſiatici exercitus ſecum habent & hodie res omnes prætioſiſsimas. Milites laudati procedere cum armis auro & arg. ornatis in exercitu Alexandri Magni,Iulij.Cæſ. Pompeij, Darij Amuratis,&c. {Iuſti. in Alexan.lib.11.in fin.de Cæſ. Plut.in Silla.car.penul. in fi.& Suet.cap. delecta.car.39.Alex.Impera. Lamprid.car.130.de Dario in Alexandrum.c.227.Curt.lib.4.de Amurate.Ioui.li.eo.& in Solym.Blon.lib.de Roma triump.car.273. Liui. lib.8.car.2. } Inſignibus maxime armis,& car.ſeq. Triarij conſurrexerunt integri refulgentibus armis,&c. Lorica Linthea. {Plut. in Alexan.Mag.uita.car.6.ante in fin.de eius armis. } Lintheum Thoraca duplicem,quem ex Iſsi ſpolijs acceperat. {Suet.in Galba.cap.prius uero. } Loricam tamen induit Lintheam quanquam parum aduerſus tot mucrones profuturam. {Probus in Iphicrate Imper. ad Plut.car. 350.ante. } Idem genus Loricarum & pro Sertis atq; Aeneis Lintheas dedit. {Plin.lib.19.capi.1.in med.refert. } Thoracem oſtendi Rhodum in templo Mineruæ.365.filis conſtare ſingula fila dicta, & in fin. eius. Thoracibus lineis paucos tamen pugnaſſe teſtis eſt Homerus,&c. {Pauſan. libr.6.car.238.in fin. } Auroq; Trilicem tunicam induitur. Virgi.in 7.& in 9. } ſtabat in egregijs, Cyrus, de quo Xenoph. {lib. 6.car.pen. } cumque induturus eſſet lineum Thoraca, qui ijs patrius eſt,&c.ſquammulas Equinas notat in militia, Pauſan. {li.1.in med.car. 24.in fin. } Subinde & de lorica linea.car.ſeq.25.in princi. } Lintei dicebantur libri annales hiſtoriarum, qui conſeruabantur in æde Monetæ. {Licinio teſte,de quo Liui.li.4.car.4.in prin.de uictoria Corne.Coſsi.lib.6.in prin. lib.10.car.penul.de Aquilonia in Samnio.

14 Pila erãt haſtæ pedum quinque(ut ſpontoecelli noſtrates)ad ictus, poſt & ad hoſtem eminus feriendum, ut ſparus, ſpiculum,& lancea,de qua pluribi Cæſ. lib.3.ciui.in prælio pharſa.in prin. Veget. {lib.1.ca.

5.lib.

5.lib.2.cap.16.Plut.in Pompeij uita.car.penul.ante.de clade pharſal.}
neque ut ſolitum eſt iacerent pila,ſed.&c. pilum haud paulo uehemen
tius quam haſta ictu miſſuq; telum. {Liui.ubi ſupra in comparat.Ale
xan.cum milit. Rom.lib,9.& in prælio aduerſus regem Antiochum.li.
37.car.antepenulti.in princi.} & pila in perturbatos hoſtes coniece-
re,&c. Elephantos ex tranſuerſo pilis inceſſere, &c.& in clade pharſa.
de qua ſupra. {Apia.lib.2.car.69.a ter.Liui.libr.8. in prælio per De-
cium conſu.haſtisq; ora fodientes, &c. {car.3.in med.ante.} Vix dū
egreſſus uallo in eos Rom.pila coniecerunt.&c. {Liui.lib.28.in prin.
car.prima.lib.27.in med. in Philippum regem.} Ibi equus pilo traie-
ctus cum prolapſum in caput regem effudiſſet,&c. {lib.7.in med.de
prælio in Gallos,car.5.in prin.} pila omnia haſtæq; non tanquam ex
equo &c. {lib.10.car.5.in fin.} Iuſſu legatorum collecta humi pila,
quæ,&c. {lib.32.car.3.} pilis nequlcquam emiſsis, in Macedones,
&c. {Cæſ.lib.6.Gall.car.3.a ter.} Celeriter noſtri clamore ſublato,
pila in hoſtes iaciunt. {lib.7.car.ult.} Noſtri emiſsis pilis gladijs rem
gerunt. {lib.1.Gal.car.eius.8.per eundem.} primo in Heluetios Scu
tis ictu pilorum transfixis & colligatis, nec ferrum inflexum euellere
poterant, &c. ita & Liuius in Gallos Popilio conſ. {libr. 7.car.5.in
prin.} aut corpora transfixa aut prægrauata ſcuta pilis. lib. Africo.5.
de Labieno,car.4.in fin. Pilæ uel arcus uel moles erant etiam ad ædifi-
cia. {Vitru.lib.2.cap.10.lib.5.cap.1.} utque pilis lapideis ſtructuris
teſtaceis,&c. Depoſitæ pilæ ſunt collocatæ. Pilæ ſunt lapide compoſi-
tæ, nos tales pilaſtros peruulgate uocamus. {Budæ. in pand. primo.
car.150.a ter.& car.217.ante.} ex.l.creditor,&c.unde uerſus,de qui-
bus in l.mela.ff.ad l.Aquil. {Palad.in menſe Auguſto,cap.11.rei ruſt.
Cæſ.lib.2.ciui.car.6.in prin.} vbi ſpatium inter muros pilæ interpo-
nuntur. {& in Traiani Imper.uita.car.5.a ter.Curt.lib.3.car.5.} pi-
las incolæ uocant, arctiſsimas fauces, munimenta quæ manu ponimus
naturali ſitu imitante. {& lib. 5. in princi. car. 3. a ter.de Babilonia.}
Saxo pilæ quæ totum onus ſuſtinent inſtructæ ſunt. &c. Pila erat ful-
lonica. {Cato.cap.10.rei ruſt.cap.14.Plin. Epiſto.31.lib.6.in fin.}
pilas ex lapide angulari. pila etiam ubi pinſant triticum. {Aſcon. in
oratio.pro Milone.car.pen.} Pilæ in quibus nomina iudicum inſcri-
pta ſunt, &c. {Ouid.lib.12.metham.in med.car.154.in prin.} haſtam
miſit in aduerſum lycia de plebe minorem. {Liui.libro.38.in med.de
prælio in Gallos.car.211.} In dextera haſtas quibus eminus utitur.
pilo immiſſo Elephantem uno ictu interfectum.Plin.lib.8. cap.7.

15 Gladij peditum falcati erant ſeſquipedales cum mucronibus ut
Hiſpani,copidibus ſimiles, ad feriendum cæſim punctimq; (ut noſtra-

tes

tes portant equites ab Ephippijs pendentes. uice clauæ, Galli nanque Inſubres longis utebantur ſine cuſpide, ut nunc Germani & Heluetij. Polyb. lib. 2. car. 66. in fin. car. 68. ante in med. Tacit. lib. 17. car. 50. ante de Sarmatis, in agric. car. antepenul. de Patauis. a ter. & Lacones, de quibus Plut. in Licurgo. car. antepenul. in fin. § qui parui eſſent. § Liui. lib. 7. car. 3. in fin. § piloq; poſito ſtrictoq; gladio in hoſtem, &cæ. & in prælio in Philippum regem. § lib. 31. car. 5. a ter. in med. Flor. in Epitho. de bello Tarentino per Pirrhum regem. poſtquam gladio Hiſpanienſi detruncata corpora brachijs abſciſsis, &c. de Phil. rege ſuperato, & contra Gallos. § lib. 38. in med. car. 4. ante in med. 211. § hic miles ex Velitibus trepidalem parmā habet, & in dextra haſtas, quibus eminus utitur, gladio Hiſpanienſi eſt cinctus, &c. § car. præced. ante ad fi. ubi ſupra. § de Gallis, procera corpora, promiſſæ rutilæq; comę, uaſta ſcuta, prælongi gladij, &c. § Polyb. lib. 2. in med. de Gallis in Italiam, car. 68. ante. & in Torquati certamen Liui. libr. 7. car. 2. in fin. § falcati cominus enſes. § Virgi. lib. 7. Cæſ. lib. 3. in prælio pharſal. car. 376. § renouato curſu pila miſerunt, & gladios ſtrinxerunt. & infra, pilisque miſsis ad gladios redierunt. § Gel. lib. 9. cap. 13. § gladio Hiſpan. cinctus pedeſtri Scuto. Manlius in Gallum hoſtem prouocantem. &cæ.

16 Verutum teli genus iactabilis ut pylum etiam quod militi aſsignauerat Seru. Tullius rex. § Liui. lib. 1. car. antepenul. lib. 8. in Alexand. Epir. lib. 2. car. penul. in prælio ad Trebiam flu. § ueruto in eum eminus emiſſo. § Plut. in Cato. cenſo. car. penulti. de eius filio in prælio, & de Decio conſ. filio. lib. 10. § moderni autem, proút alia, baliſtam appellant a forma ſcorpionem, Verutumq; Tragulum a baliſta immiſſum. § Ioui. lib. 40. hiſtor. car. 334. Blond. pluribi, de his & Veget. libro 1. cap. 16. Noni. de Telis. car. 52. § de pugione habetur in morte Alexā. magni, per Pauſaniam, ut in cap. de Armis, infra, & in morte Iulij Cæſ. & Vitell. Imperat. unde nos pugionem talem dicimus uel dagam.

15 Clamorem extollebant milites Rom. omnes de more, primo impetu in prælio concurrentes ad incutiendum hoſtibus terrorem, poſtmodum diro ſilentio pugnabant. § ut in pharſal. prælio, Cæſ. libr. 3. c. 376. Apian. libro 2. § Quia habetur quædam animi incitatio & alacritas naturalis omnibus innata, qui ſtudio pugnæ incēditur. Neque fruſtra inſtitutum eſt antiquitus ut ſigna undique concinerent, clamoremque uniuerſi tollerent, quibus rebus & hoſtes terreri, & ſuos incitari exiſtimarunt. § Gel. lib. 1. cap. 11. in med. § Tum iam è propinquo hoſtis clamore terrendus eſt. Duplicatisq; uiribus pugnant aggreſſores. § Ponta. lib. primo, de fortit. car. 59. in princi. cap. ſedare &cæ. § Vnde

in errorem incurriſſe notatur Pompeius ipſe per Cæſ. eodem in prælio Pharſal. quòd militum incurſum remiſiſſet, unde & ardorē depreſſit, § dicto lib. 3. car. 376. Plut. in apophthe. de Iulio ipſo Cęſ. car. 152. a ter. De Pompeio in fin. Apia. lib. 2. car. 70. a ter. de prælio pharſal. § uirósque ab incurſu promptiores eſſe, immorantes uero admodum tepeſcere & refrigerari putant, &c. Neque clamorem edidere, neq; in certamen quiſquam emittit uocem. § li. 3. in obſidio. Mutinę. car. 120. Romani ſub pugnæ initium adeo magnis clamoribus obſtrepunt, ut Ioſep. coactus ſit Hebræorum ſuorum militum aures obſtruere ne ſtrepitu terrerentur, &c. § Carda. lib. 14. car. pen. ante. Aemil. in Phil. 6. rege. 49. car. 396. § pedites Ligures conuitio irritati procurrunt uelut hoſtes ad excitandam uirtutem, contra occurſuro clamorem tollunt. § libr. 3. ubi ſupra in med. Apia. inter Cæſ. & Mar. Antonium. § nec tamen uel uiua uox in tam immenſa phalange tot inter ſe pugnantibus audiebatur, non eiulatus morientium, neque in certamen quiſquam emiſit uocem ſiue uictor ſiue uictus. Tum Macedones alacriores facti uitatis curribus ingenti clamore in Thraces feruntur, &c. § Arria. lib. 1. car. 2. a tergo, & car. ſequen. § Tum Alexander undique clamores tolli, iaculisq; ſcuta quati imperat, quo hoſtes territi in urbem ſe recipiunt. Vtrinque magno clamore concurritur. § Saluſt. in Metello. car. 96. Gel. lib. 1. cap. 11. in med. § hoſtis impetu propulſandus eſt, clamoreq; terrendus. § Liui. lib. 3. car. pen. in princ. § Addito turbatis mentibus clamore atque impetu inuadit. Valer. conſ. ad Algidum, Continuo decurrere barbari cum ululatu ſtrepituq; more ſuo in pugna ineunda, &c. § Aemil. in Phil. 1. Franc. rege. 38. car. 161. a terg. Saluſt. in Iug. in fin. § Legionum tubicines omnes ſimul tuba canere, & milites clamorem tollere, &c. § Plut. in Sylla. car. penu. ante. § gladios ſtringunt, ſublatisq; militari de more clamoribus, manum cum hoſte conſerunt. § In Marij uita. car. 4. ante. in med. § Quare utrinque ſuos Imperatoribus appellantibus, & de uocis magnitudine inuicem certantibus clamor militum animos irritauit ac prouocauit, § & in uita M. Antonij. in med. de prælio in Parthos. car. 5. in fin. § Romani ſigno dato ingenti clamore in hoſtem deferuntur, tunc ingenti ſtrepitu armorum, & clamore militum territi Parthorum equi, &c. § In Ageſil. car. 2. in fin. Thebani ſublato clamore curſu cominus ferebantur. § & in Pompeij uita, car. penul. ante in pugna etiam pharſal. § plagarum ictus impetu curſuque illatos ſubſiſtendo reſtingui, inquit, inſultumq; impetu uictum augere ex clamore curſuque animos &c. § Liui. libr. 4. de Tempanio Centurio. § Concurſum eſt, clamor indicium primum fuit, quo res inclinatura eſſet. § lib. 9. car. antepenul. 74.

a ter. in

a ter. in medio. de Ethruſcis prælio fuſis. lib. 10. car. 1. a tergo. in med. § pariter ſuſtulit clamorem acies, & emiſſus eques. § lib. 8. car. ul. ante. § deſueto Samnite clamorem Rom. exercitus pati. § lib. 34. car. 6. ante. 184. de Quintio ad Spartam. § Iuſsi clamore ſublato ſubire undique omnes. § li. 26. car. 1. a ter. in med. ad Capuam. § prælium non ſolito modo clamore ac tumultu eſt ceptum, &c. § lib. ulti. car. 5. a tergo, de Celtiberis. § Tribus partibus clamore, non tantum ad ardorem excitandum pugnæ ſublato, ſed etiam ut qui in montibus erãt exaudirent. § Machia. lib. 3. de re milit. in fi. § neque fruſtra antiquitus inſtitutum eſt, ut ſigna undique concinnerent, clamoremque uniuerſi tollerent, quibus rebus & hoſtes terreri, & ſuos incitari exiſtimarunt, &c. Germani milites (ut ex Tacito) ad Beros. in Maneal. rege. 14. car. 82. a ter. Baritum ululantes accendunt animos ad pugnam, terrent uel trepidant acies, &c. § Apia. in parth. c. 6. fin. in fin. § de rege Polemone. Cum ſignum datum eſſet, ſublato clamore, equiſque conuerſis, clamore ipſo & armorum ſtrepitu in unum abeuntibus, territi Parthorum equi ceſſere loca & abiere fuga, ut ſupra. h. Lacedæmonij contra. § Plut. lib. de cohibenda Irac. in med. ipſius. § Pugnaturis iram adimunt, &c. In prælio aduerſus Darium regem primo per Alexandrum Mag. § Curt. lib. 3. car. 11. § Trucem ſuſtulere clamorem, redditur per Macedones maior, clamorem cauſam fuiſſe cladis in Annibalem per Scipionem, ex terrore primum Elephantis incuſſo, § not. Liui. lib. 30. car. penul. in prin. Apia. in Lybico. car. 241. a terg. § Tuba cornuaque ab Romanis cecinerunt, tantusq; clamor ortus, ut Elephanti in ſuos, ſiniſtro maxime cornu conuerterentur, &cæ. & in prælio aduerſus Antiochum regem. § Liui. lib. 37. car. antepen. in prin. § hæc uelut procella partim clamoribus diſſonis ita cõſternauit equos, ut repente uelut effrenati paſsim in certo curſu ferrentur. § Cæſ. in prælio pharſal. item ubi ſupra, ſimile, & ex Aemil. in Ioanne primo rege. 50. car. 402. inter Francos & Anglos, § Peditum medij Ligures procurrunt uelut hoſte contra occurſuro, ut ſupra ante. h. Clamorem tollunt, Anglus ſilentio ſuos continet, &c. Ligur iterum & ſimili ratione, tertium curſum clamoremque repetit, & cæ. § Aemil. ubi ſupra, car. 396. Arria. lib. 3. prælio. 2. in Darium. car. 120. li. 1. ca. 11. Cur. li. 4. car. 37. in prin. § Cuneo facto ex amicorum equitatu cum ingenti clamore celeriter aduolat, &c. Et in prælio aduerſus Perſeum regem. Liui. § lib. 42. in med. car. 435. b. §

18 Aquilæ ſimulacra erant legionibus quibusque ſingula prælata, uexilla etiam & diuerſa cum uarijs figuris. § Dion lib. 40. in prin. Declarat. car. 6. a ter. Plin. li. 10. car. 4. Sueto. in Iulio, & in Aug. Imp. cap. Cõfeſtim. § Aquilifero ſaucio aquilam humeris Auguſtum ſubijſſe diuq;

portaſſe. § Xenophon.lib.7.car.1. § Aquila aurea extenſa in longa haſta. § Cæſ.lib.4.gall.in med.car.88. § de tranſitu in Britanniam. § Veget.lib.2.cap.7.14.Flor.lib.3.Epit.car.ultima.Ioſep.lib. 3. belli Iuda. capit.octauo.

19 Vallus ex palis ſixis uel adductis per milites, ut capit.præcedenti. nu.8. exercendi, &c. Vel ibidem cæſis, & etiam duplicibus ac triplicibus, urgente hoſtium reſpectu uel metu, quo caſtra firmarent, cum lata foſſa & caſtellis, de quibus infra. § nu.24.Arria.lib.2.in princi. eius.de Mithilenis.lib.3.car.4.in fi.lib.5.car.230. § Duplici uallo, &c. § Liui.lib.9.car. 5. a terg. § de Aemilio Dictat. Caſtra quibus imperatum eſt incendunt, &c. § lib.10.car.5. in princ. § in Fabio, Duplici uallo & foſſa, &c. Redite, & uellite uallum, &c. § li.25.car.5. ad Capuam.in princ. § Tres exercitus, tria prætoria circa Capuam foſſa ualloque duplici circundare urbem properant & caſtella excitant, &c. § & lib. 28. in prin.car.1.in fi. § In Aſdrubalem, foſſa duplicique uallo circundata urbe. § lib.36.car.4.ante. § Ad Thermopylas, duplici uallo foſſaque & muro etiam, &c. Altitudine pedum decem, latam § ped. 12. lib.37. car.6.a ter. uel antepenul. § & duplicem uallum, & cæ. § libr.44.car. antepenul.in fin.Polyb.libr.1. in medio.car.13.in fin.Cæſ.libr.2.gall. car.3.apertius.libr. 3. ciuili. car. 358. § Triplicem uallum not.in bello Alexand. per Cæſ. § libr. quarto; car.1. Quomodo. not. Ioſep. d. cap.6.belli Iud.in med. Valer.cap.de diſciplina milit.car.42. Diodo. li. 2.car.8.in prin.Liui.lib.13.car.5. § In Cincinnato dictat.in equos populi prælio ſuperatos. Milites cum armis ualloque rediere in ordines. Admiratus dicitur Philippus rex caſtrorum rom. ſpeciem ſuis quæque partibus. § Liui.lib.3.car.5.a ter.uel. 171. § Quali forma ad Nauariam ex Gallis ab Heluetijs uictoribus capta mirum in modum compoſita; § Ioui.libr.11.in med.car.175.& per Turcas Ioui. lib. 40. car.10.uel. 284. Apia.lib.5.car.166.in fi. § Alij per ualli ſciſſuras introierunt, & cæ. § in prælio inter Brutum & Caſsium, Antonium, & Octauium ad Philippos, & infra.in uer.caſtell. Peruſiam uallo foſſaque præcinxit ſex & uiginti ſtadiorum, &c. § Apia.etiam.lib.5.car.eius. 10. uel. 187. § Et de Alexia urbe per ipſum Iul. Cæſarem uallo circundata, Mithridatem pluries fuſum adortus etiam Pompeius magnus conſ. electus foſſa uallauit, & circunſepſit ſtadiorum centum quinquag.&c. § Apia. libr. Mithrid.in fi.car.8. fin. § Hunc qualem figurat Homerus § libr. 12. Ilia.car.1. § Cum palis fixis ſuper lata foſſa, &c. Triarios uallum circunijcere iuſsit conſ.cætero exercitu inſtructo, &c. § Liui. libr. 35.in prin.car.penul.ante.in med.lib.28.car.3.in fi. § præpoſterum factum a Germ.not.Ioui. §li.39.in fi.car.5.fi.256.§ Glebas exterius iactantes.

Caſtro-

Caſtrorum mutatio habet niſi turpem fugam. § Cæſ.lib. 2. Ciu.in fi.car.5.fin.lib. 3. car. 343. § In caſtris ſe detinere timorem declarat. § Liui.lib.24.car.4.in prin. § de Marcello in hoſtes,&c. § Gazam ue bem uallo circundatam & alto aggere per Alexandrum Mag.not.Arria. § lib.2.in fi.car.pen.a ter. §

20 Molendinorum Campeſtrium uſum not. Plut. § in M. Anton.in Parthoſ.in med.car.6.uel.301.a ter.in med. § Neque frumentatum ire licebat,& inſtrumenta cerealia relicta erant,&c. § Apianus ibidem.car. antepenul.a terg. § Nec inſtrumenta ad molendum apta deferentem, &c. Fuluius antiquit. conſtitutas dicit molas in quibuſque regionibus rom.urbis. § lib.3. in prin. § Molas Truſatiles. § Plaut. de quo Gell. lib.3.cap.3.in fi.Budæ.in pand.1.car.152.Ioui.libr.21. car.9. § Molas uento agitatas,antiquiſsimum eſſe inſtitutum molendi not.Plut.in pro blem.in med. § car.212.a ter.cap.quid eſt quod Veterum more. & cæ. Et alibi notauimus in uer.Mola Truſat.

21 Baliſta machina erat, molaria & enormia contorquens ſaxa. formæ fuit de qua Vitru. § lib.ult.cap.16.Valer.lib.1.exemplo ult.de ſerpente ad Bagradam flu.interempto baliſtali ſaxo.Flor.lib.18.Gel.libr. 6.cap.3.Ioſep.lib.6.belli Iud.cap.10.in med.Tacit.lib.19.car. 3. in fi. Veget.lib.2.cap.ult.li.4.cap.24. § Quomodo. § car.3.in fi.ubi ſupra. § Baliſta ingentibus ſaxis,&c.Inuentor qui. § Plin.lib.7. cap.56.in med. Apian.in libico.car.5.ante. § Ingentis ponderis ſaxa in hoſtes emittebat, hoſtilem aciem proruebat ni duo milites auſi uincula abſcidiſſent. § & car.ſequen.d.lib.19.car.4. § Ipſam baliſtam in ſubeuntes, &c. Simul iuncta, turris ictibus ſaxorum ceſsit,ſaxis tormento emicantibus percutiebant muros. § Liui.lib.44.car.445. d. § de Mileto per Alex. Mag.oppugnato. § Aria.lib.1.car.37.in prin.lib.2.car. antepenult.in fi.lib.4.in fi.car.191. § de Maſſaga urbe oppugnata. § Curt.lib.4.car. 4. § de Tyri oppugnatione. § lib.2. car. penul. § de Gaza expugnata. Baliſtam pro ſcorpione nuncuparunt moderni ex nominis ſimilitudiã ne inter diuerſa etiam. § Blon.in præfat.lib.21.car. 224.lib.6. § & Verutos.i.ueretones ex baliſtis ipſis,Rompheam pro roncha. romphea eſt autem lancea uel haſta,ut infra.in uer.Romphea. § Ioui.lib.34.in med. car.606.lib.40.car.334. § Vſum renouare conſtituerat Carolus v.Imper.baliſtarum equitalium,ut ualde proficuum in prælijs.

Scorpio qualis.not.Veget. § lib.4.cap.24.ubi ſupra.Vitru. lib. ult. cap.15. § Inuentor quis.Plin. § lib.7.cap.56. §

22 Teſtudo dupliciter habebatur,Machina ut uinea. § Liui. lib.34. car.5.ante,uel 183.de Quintio conſ.Cæſ.lib.2.Gall.car.3.lib.5.car.4. in prin.Saluſt.in Iug.per Marium in oppido Capſa. § Ipſe extra uineas

egreſſus Teſtudine facta ſuccedere, quomodo. Plut. § in M. Ant. car. 6. fin. a ter. § Primi quidem in genuflexi Clypeos oppoſuere, ſequentes armis ſuperiecti primos texere, &c. Erat forma eius qualis tecti cuiuſdam, &c. § Herodia. lib. 2. in med. In Iuliano Imper. car. 22. a ter. § Scuta etiam per milites ſuper caput eleuata in oppugnatione Ciuitatū, & ad nimbum ſagittarum teſtudo facta dicebatur. § Dion lib. 49. car. 8. fin. a terg. 278. de eius forma. § In teſtudinem conglobatos dicit Tacit. § lib. 13. car. antepenul. a terg. in prin. lib. 19. car. 4. § Tum elatis ſuper caput Scutis denſa Teſtudine ſuccedunt, &c. donec ſoluta cōpage Scutorum exangues proſternerent. § Et ſubinde infra. § Super iteratam Teſtudinem ſcandentes prehenſarent hoſtium tela brachiaq; § Iuſti. in bello Gall. lib. 3. Epithom. Apia. in parth. car. antepenul. Declarat etiam Liui. lib. 10. car. 5. in fin. in Decio Fil. conſ. in Samnites. § Itaque cum Galli inſtructis inter ſe ſcutis conferti ſtarent in Teſtudinem hoſtium coniecta pila, &c. § car. eius ult. in prin. § Primus Scipio legatus ipſe ſcuto ſuper caput elato pergit ad portam, ſecuti alij teſtudine facta in urbem perrumpunt, &c. § li. 28. in prin. car. 1. a terg. in med. lib. 32. car. 3. § de Romanis in Græcia bellantibus. Quæ cum confertim rom. ut ſolent denſatis excepiſſent Scutis, &c. Denſatis agminibus Scutiſque ſuper capita confertis retro euadere iubet, &c. § Cur. libr. 5. car. 7. 51. Cæſ. libr. 1. car. penul. in fi. Liui. item lib. 54. car. 445. in princip.

23 Aries quomodo. § Gel. lib. 1. cap. 13. Areti. libr. 1. pun. belli. Ioſeph. lib. 3. cap. 12. belli Iud. in prin. § Trabs longum. 80. quandoque pedum. § Plut. in M. Ant. car. 5. a terg. in med. de prælio in Parthos. Blon. lib. 2. car. 21. hiſtor. § Falces propterea inſtitutę ad impediendos Arietum ictus, & eos incidendos. § Cæſ. lib. 3. belli Gall. car. 5. libr. 7. car. 7. a terg. Liui. lib. 38. car. 1. a terg. in med. § Falces ancoris ferreis iniectis in interiorem partem muri trahentes. § libr. 36. car. 4. a ter. § Nam cum Ariete quaterentur muri, non laqueis ut ſolet exceptos declinabant ictus. § Apia. lib. 5. car. 8. fin. in fi. 213. § Optimumque inter cætera apparuit falcis inſtrumentum, quod plerunque, &c. § lib. Libyco. car. 5. ante. in fin. § Educto ingenti aggere Arietibuſque adhibitis mænia pulſare ceperat Vticæ urbis, tegmēta & quæcunq; alia inſtrumēta falcibus auertens, at illi perfoſso aggere falces laqueis diſtinebant, Arietes tardabant. § in Mithrid. in med. in oppugnatione Cizici urbis. car. 351. ante. § Arietes petris repulerunt, aut laqueis fregerunt, aut obiectu læuæ eorum ſuſtulere uiolentiam. § Aemil. car. 192. in Philip. 1. rege. 38. Antep. lib. 4. Dion. lib. 39. car. 61. ante. Cæſ. de Claſſe. li. 3. Gall. car. 5. § Arborum ramis trunco in terram fixo, quod Cæſar ad

Alexiam Ceruos appellat. § Blon.lib.6.car.34. in princ. § Cuniculis etiam ſub terram factis oppugnabantur ciuitates priſcis temporibus,& a Romanis,ut ad Veios. § Liui.lib.15.car.5.in princ. § Ad Ambraciam. § lib.38.car.1.in fi.in ligures.lib.39.car.1.ante.Apia. in Mithridat.car.336.in fi.Ioui.ad Neapolim.lib.3. car.93.§ Minas hodie appellant eaſdem. § lib.25.car.4.uel.105.ad Capuam & Caſilinum.

24 Caſtellum tripliciter intelligi animaduertendum nunc primum, primo oppidum uel municipium & caſtellum, ſimilia dicuntur eſſe ut ſupra,in uer.ciues. §notat Liuius pluribi.& lib.10.car.ult. in fi.Saluſt. in Iug.car. ſequen. in oratio. Marij. § deinde Caſtella & oppida parũ munita,&c. § Liui.lib.4.car.penul.a terg.lib.31.car.4.in prin. & a ter. lib.32.car.31.lib.34.car.antepenul.in princ. de Conditionibus datis § Nabidi tyranno,ne quod Caſtellum, ne quod oppidum in ſuo alienove agro conderent,&c. § Vnde & lib.3.car.antepenul.a terg. § in Tribunos pleb.reſpicerent Tribunal, homines caſtellum omnium ſcelerum, &c. § Cæſ.lib.1.Gall.car.penul.lib.1.Ciui.in med.car. 262. § Frumẽtum ex omnibus caſtellis in urbem conuexerant. § libr. 3. in med.car. 340. Ex Iuſti. libr.22. in med. § Vrbes Caſtellaque Africæ non muris cinctæ,non in montibus poſitæ ſunt, &c. Aquæ item receptaculum, & laculus,not.Fronti. § lib.de aqueduct.2.car.5.plutibi.Budæ.in pande.1.car.216.in uer.Caſtella plumbea.de M.Agrippa.Plin.lib. penult. cap.15.in fi. § de utraq; ſignificatione not.Pont.in dial.actius. § car. 139.a ter. Tacit.lib.15.in prin. § caſtella fontibus impoſita.

Munimentumq; proinde tertio loco appellatur, quod nos dicimus un forte, ut plura ita hoc etiam hodiernis tantum temporibus ab antiquitate repetitum in caſtris & a modernis non animaduerſum ſcriptoribus adhucuſque. § Sueto.in Iulio Cæſ.cap.ingreſſo,&c.car.40.§ Cohors una præpoſita caſtello quattuor Pompeij legiones per horas aliquot ſuſtinuit. § Liui.lib.5.car.1.a terg.in med. § Caſtella primo pauca, poſtea exercitu aucto creberrima fecerunt. § car.3. ſequen.ibid. § de Camillo,& in Epi.Planci,ad Cicero.lib. 10. famili. Quid in animo, &c.in fi.Caſtellis duobus ad capita pontis poſitis, reliqui præſidia, &c. § & lib.15.ad Catonem, epiſt. § Sed caſtellis caſtriſque maximis ſepſi. car.229.Veijs caſtra quæ amiſſa erant recuperata, Caſtellis præſidijsq; firmantur,& infra.Inde ad Veios exercitus ductus, denſioraque caſtella facta,edictumque, nequis iniuſſu pugnaret,&c. § Liui.item lib.25.car. 5.ante.in med, § in obſidione Capuæ cum tribus exercitibus,foſſa ualloque circundare urbem parant, & Caſtella excitant modicis interuallis,&c. § idem & lib.26. car. 2. ante. § Quod iam antea præſidij cauſa fecerat caſtellum. § lib.34.car.3. ante. § Hoſtium magna uis excipie-

batur,nec iam egredi extra munimenta caſtellorum audebant. § lib. etiam.34.in fi.In ultimis uerbis § Formabatur, ut notat § Dion libr. 40.car.1.de Britannis,Caſtellum tale,&c.Turres alio nomine dicuntur prædictis ſimiles,quæ quandoque & mobiles erant.notat § Arria. lib. 4.car. 191. Curt.libr.8.car. 118. in fin. 8. fin. notat Cæſ.ubi de oppugnatione Caſtrorum. § Q.Ciceronis per Neruios & Eburrones. § lib. 5.Gall.in med.car.6.lib.2.car.3.belli Gall.in fi.& car. penul.in fi. § In ipſos Aduaticos populos Turrem plicatilem, & portatilem notat Aemil. § car.191.in Philip.1.Fran.rege.38.car.ult.lib.4. & in Car.Mag. rege.23.car.88.a tergo. § Vallo.15.millia crebriſque Caſtellis circum muniti Turrim conſtitui uiderunt. § Cæſ.lib.2.Ciui.car.3. ante.in fi. & a terg. § Murum excelſum erigens, & Turres ligneas. 60. pedum in circuitu ad.1500,conſtituens, unde fames Lutium inuaſit, quæ Peruſina dicta eſt. § Apia.lib.5.car.187.a ter.& in Lybico in med.car.7.fin. in prin.274.in obſidione Carthag.Tacitus in uita Iul.agric.car.4.a tergo. § Præſidijs caſtellisque circundatæ. Cæſ. in Vercingetorigem hoſtium German. regem ad Auaricum urbem, erexit opera militum diebus.25.aggerem altum ped.80.latum.330. (ut noſtrates fiunt Caballerij.) § Cæſ.lib.7.Gall.in med.car.169.li.eodem.car.6.fin.ante. 196. § Caſtra poſita ad Aleziam,ibique Caſtella.23.facta cum ſtationibus, & cæ. § lib.1.Ciui. car.6.a ter. § Oppidum uallo caſtellisque circũmunire inſtituit, &c. § libr. 2. Ciui. car. 1. a terg. § Aggerem altitudine pedum.80.extruit. § & car.3.ibidem ante.in fi. § magno ſibi etiam præſidio eſſe poſſe, ſi pro Caſtello ac receptaculo Turrim feciſſent. § libr. 3.in med.car.347. § Præſidijs tenuit,ibique caſtella communijt, & ex caſtello in Caſtellum perducta munitione,&c. § ibidem a terg. § Munitiones uidebant perductas ex caſtellis in proxima caſtella, &c. & ibidem.caſtellis enim.24.effectis.15.millia paſſuum amplexus,&c. & inferius. § car.360. § In minora caſtra incluſa maioribus caſtelli atque arcis locum obtinebant. § car.ſeq.ibidem. § Caſtra munire, Turres, Caſtellaque facere, &c. § Cæſ. etiam lib.5.Afric.in med.car.453.461. § Turres,& Caſtella facere cepit. § Apia.lib.4.in med.car.166.de Caſſio in M.Antonium. § Spatio in med.appræhendit,ac caſtella plura cõmuniuit, & infra. quæ ab Antonio caſtella erecta fuerant excludere feſtinans,paludẽ muro uallauit,ac caſtris ad mare,&c. § Sene.libr.ult.de benefi.cap.3.car.119.a ter.in med.incipi. Nec Alexandri. § Caſtra nõ oportunis caſtellis diſponenda præſidia,&c. § Flor.lib. 3. Epithom.in bello Gall.in fi.car.50.in fi.Liui.de prælio ad Ticinum per Annib.libr. 21.in med. § Rom.ponte Ticinum iungunt, tutandique pontis cauſa caſtellum ſuper imponunt. § libr. 32. car. 3. § in Macedones hoſtes

Turris

Turris aggeres ad formandum caſtellum, notat Cæſ. § lib. 2. ciui. car. 5. in fin. § In oppugnatione Maſsiliæ per Cæſarianos inciſione arborum, & terra per milites cumulata, ut & per Alexandrum Mag. de quo Arria. § lib. 2. in eius princ. § Caſtellis quinque excitatis. ut de Habraymo cũ toto eius exercitu in oppugnando oppido guineto. not. Ioui. § lib. 30. in med. car. 402. § qui altiſsimum excitauit propugnaculum labore militum.

25 Dictator erat magiſter populi, ut infra. & quia noctu dicebatur a conſule, ideo ſic dictus, urgente re tantum, uel ex rogatione populi, ſupremus eorum magiſtratus ampliſsimę iuriſdictionis quãdoque dictus ad creandos futuros conſules. § Liui. lib. 9. car. ultima. § procedebãt cum. 24. lictoribus, & ut infra. pedibus eius magiſtratum exercẽs primo tempore, non inde. § Liui. lib. 23. car. 3. a ter. in princ. cap. quæſita. in prin. de Fabio Buteone. Latum ad populum ut equum aſcendere liceret. § lib. 27. car. 1. in fin. § Populum rogaret, quem dictatorem dici placeret. § lib. 4. car. 4. ante. in med. car. 5. a ter. § De Cornelio, dictatorem dici Seruilium noctu placet. § car. ult. ante. in med. lib. 9. cart. penul. de Papirio. li. 23. car. 5. in prin. eius. Nocte proxima (ut mos eſt) Fabium Buteonem dictatorem dixit, &c. § Plut. in Fabij uita. car. 2. ante. in med. § A ſenatu petijt, ut ſibi equo uti dictatori liceret, non enim antea equitare ipſi fas erat, &c. Dictator. M. Iunius, lato ad populum, ut ſolet equum ſibi aſcendere liceret, &c. § Liui. d. lib. 23. ubi ſupra. car. 3. a ter. in prin. Poly. lib. 3. in med. car. 127. de Q. Fab. dictat. § Quattuor & uiginti ſecures præcedunt, huius ſummum liberumque imperiũ, ſub quo cæteri magiſtratus ceſſant (exceptis Tribunis, ut infra. nu. 29.) § Tul. in 3. de finibus in fi. lib. 3. de legi. car. 3. in prin. § ubi decretum de creando dictatore populi magiſtro. § Sene. epiſt. 108. id, de quo, &c. in fi. eius. § eum quem dictatorem nos dicimus, apud antiquos magiſt. pop. uocatum, & is dictator quia dictus ſic nominatus. § Plut. in Marcelli uita. car. pen. ante. in fi. Budæ. plura in pand. 2. car. 7. lib. 1. car. 98. a terg. § Creatus quandoque ad figendum clauum. § Liui. lib. 8. car. 4. a ter. in med. lib. 7. in princ. § Clauum fixum, ea erat nota numeri annorum, unde ſequebatur effectus de peſtilentia propterea ceſſante, Duos uno tempore creatos dictatores not. Liui. § lib. 23. car. 5. in prin. § de dictatore altercante cum Trib. pleb. notat Plut. § in uita Fabij. car. 3. in prin. in M. Ant. car. 2. ante in med. d. lib. 27. ex Liuio. car. pen. in fi. Tul. in Philip. 1. car. 2. lib. 2. de legi. in princ. car. 3. Budæ. in pand. 1. car. 98. plura. car. 113. § Ciuem indicta cauſa poterat interficere. § Tul. in primo de legi. car. ult. in prin. lib. 3. car. 3. § Sublatum nomen in morte Iulij Cæſ. per Senatum. § Tul. in 1. Philip. car. 2. § [illegible]

Flor. lib. 116. in fin. § Institutum creandi in difficultatibus dictatoris utile fuiſſe examinat. § Machia. lib. 1. diſcurſ. cap. 34. 35. et 26. Imperator exercitus appellari ſolitus, qui praeclaras res maxime que utiles reipub. faceret, &c. § Valer. cap. de iure Triumph. in P. Scipio. in fin. § Tali abſtinuit titulo Scipio Naſica ſibi in Triumpho oblato, per modeſtiam. § Plin. lib. de uir. illuſt. nu. 44. § Eloquens ſapiẽtiſsimus conſultiſsimus. § Tul. in epiſt. ad Octauium. car. 2. ſi per tuas, &c. § Non ut imperio, ſed aduerſum armaret appellauit Imperat. exercitu hoſtiũ pulſo tribuens honorem, &c. Quomodo melius habetur ex Dione § li. 52. car. pen. in fi. eius. li. 54. in med. car. 373. li. 42. § in Druſo qui Imperator eſt dictus, quia hoſtes ad Tridentum profligauit. § li. 43. in fi. cap. 4. fin. Cæſ. libr. 2. ciui. in med. car. 9. 308. libr. 3. car. 363. § Pompeius eo prælio uictor Imperator eſt appellatus, & alibi. Curio ſe in caſtra recepit ad Bagradam, atque uniuerſi exercitus conclamatione Imperator appellatus. § & lib. 4. belli Alexan. car. 421. § de Q. Caſſio, qui donatis militibus Imper. ab eis dictus eſt. § Tul. de ipſo met; epiſto. ad Atticum. libr. 5. car. 127. § Caſtella munitiſſ. cepimus, propterea Imperatores appellati ſumus. § Dion etiam. lib. 37. in med. car. 15. ante. in Catilinam. § Ex hac uictoria nominatus Imperator, & ſi hoſtium numerus inferior quam ex lege licitum eſſet iam Triumphare, & Dijs etiam ſupplicare. § & lib. 41. car. 5. fin. ante. de Cæſare in Põpeium. § Qui ſe propterea dixit Imperatorem, bellum uiciſſe ratus, nõ ſe extulit tamen. § lib. 43. car. 4. fin. in prin. § Quomodo Imperator quis appelletur recte. § lib. 51. car. penul. in princ. lib. 53. in med. car. 351. § Imperatoria dignitas denique in Cæſare conſtituta ex decennio in decennium confirmata. § lib. ult. car. 484. in princ. § Imperator pluries appellatus eſt a militibus propter uictorias, præter morem, in eodem bello. § Plut. in eius apophtheg. in Pompeio. car. 150. in principi. § Tyberius Imper. Bleſo tribuit ut Imperator a legionibus ſalutaretur, priſco erga duces honore, qui bene geſta repub. gaudio, &c. § Tacit. lib. 3. in fi. car. ult. § Imperator item exercitus dictus, ut ex Apian. § lib. 2. in med. car. 58. § de Curione ſibi Imperatoris nomen uindicãte, quod attribuitur illis tantum, ſub quibus decem millia hoſtium cæſa haberentur. & ubi de Diademate accipiendo. § lib. 5. in med. car. 194. in fi. § Domitij exercitus Imperatorem appellauit Antonium. § & in procem. lib. libyci. § Imperatores dici maluerunt, quod priſcorum ducum nomen fuit. § lib. parth. car. 2. in fi. de Craſſo. § Quia Imperatorem dici ab exercitu paſſus eſt, haud mediocrem contraxit infamiam. Translatum nomen ſubinde ad poteſtatem ultra regiam. § ut ſupra. & Dion. lib. 52. ubi ſupra. car. penul. in fi. pluribi. Plut. in Sertor. car. ult. ante.

ante. } de Metello qui ſeipſum extollens Imperatorem appellari permiſit,&c. } in Craſſo.car.4.a ter. } Cumque a militibus Imperatorē ſe appellandum fore putaſſet,non appellatus animum demiſit. Ergo niſi ſtrenuus dux habitus Imper.non.appellatus. {Plut.in Pompeij uita. car.1.a ter. in med. } Sylla uenientem Pompeium aſpexit, &, ob pugnas ſtrenue geſtas elatos,hilareſq; eſſe equo exiliens,& Imperator de more eſt appellatus. Pompeium & ipſe Imperatorem contra ſalutauit, quod præter omnium ſpem fuit,&c. } in Cæſ.car.2. a terg. in princ. } Milites quia ditati ex prælijs Imperatorem conſalutauerunt. } in Bruto.car.5.ante.in med. } de Caſsio & Bruto, qui inter ſe conuenere, utroſque exercitus appellauit Imperat. } in Ciceronis uita.car. penult. a ter.in princ. } Quia Cilices latrocinantes ad montem Amanum repreſſerat uictor, Imperator eſt conſalutatus. { Ipſemet in Epiſtola ad Ruffum.lib.12.famili.Tu uide,&c.car.22.25.Epiſt.2.ad Celium,Magno dolore,&c.lib.5.ad Atticum car.153.Saturnal. &c.} Imperator appellatus & Pompeius ex uictoria ad Dirrachium in Cæſarjanos con ſecuta.Cæſ.ipſe.lib.3.in med.car.363.in prin. } Donat. in uita Caroli Imperatoris magni, {car.penult.a terg.} Imperatoria dignitas apud Priſcos Romanos longe inferior dignitate regia, poſtea in tantū creuit, quia,&c. uel ut ſupra.Quia regia dignitas tunc erat odioſa in urbe, Iulius Cæſ.ſupremo ſequenti contentus titulo proceſsit, a quo ſequentes exemplum ſecuti ſunt,& tituli dignitatem auxerūt ultra regiā ideo Auguſtam. Quos ſacrari fuit inſtitutum, ut habetur in morte Auguſti de qua Dion lib.56.in fi.car.antepen.diſtinctius notat.Herodi.lib. 1.Cæſar ipſe diuus primum dictus. {Suet.in eo capit. funere indicto. car.50.51.Lactan.lib.1.cap.15.plura.Geu.lib.1.car.8.plura de hoc.

Ignisque ſacer præmitti,ut in uer.ignis.alibi diximus. Electio nunc eſt Imperatoris per principes, ut notat Blon. {lib.car.81.in fi.} anno Chriſti.1002. Vbi de corona ferrea ad Modoet. Quomodo, & per quos,quando, Machia. {lib.1.in med.car.14.a terg.} Aliqui quare ſacrati ipſorum Imperatorum not.Plin.in paneg.in prin.car.327.

27 Conſules per ætatem fiebāt anno trigeſimo tātū ex lege, non infra,niſi urgente neceſsitate, uel fauore publico, ut in Coruino,in Scip. utroque,& alijs,de quibus {Apia.lib.3.car.4.fin.127.in princ.Ita Tul. in quinta philippica.car. penult.Sueto.in Auguſt.cap.magiſtratus.car. 70.Apertius.Plut.in uita Flam.in prin.Plin.lib.10.Epi.85.Cautū, &c. lib.de Viris Illu.num.68.in Mario, de Scipione.num.49.Tacitus lib. 2.car.3.} dicit tamen apud maiores uirtutis præmium fuerat licitum petere magiſtratus,ac nec ætas diſtinguebatur quin prima Iuuēta Conſulatum ac dictaturas inirent lege Pompeia, {de qua Plin.d.Epiſt.85.

Cautum

Cautum eſt.&c. lib.10.} Inde lege Curiata.&c. {Dion.lib.52.in medio car.329.ante.per Mecenatem ad Auguſtum car.eius 4.lib.53.car. antep.a tergo libr.ultimo in med.car.464.} Inſtituti, uice regum expulſorum iuriſditionem habebant maximam, & regiam.dicebantur ab actuali conſule uel a dictatore. {Liui.lib.32.car.4.in fin.de Catone.} Aelius conſ.ex Gallia comitiorum cauſa cum Romam rediſſet, creauit conſules,&c. { lib.34.car. antepenult. a tergo in medio} Valer. conſ,comitiorum cauſa Romam redijt, & creauit conſules, &c. { lib. 9.car.ult.ante in fi.de Scip.dictat. Budæ. plura lib.1.in pand.car.114. 119.} Quibus deferebatur iuramentum cum execratione in caput ſuũ domumq; ſuã,&c. {Plin.in ſuo paneg.car.372.& in Cicerone Dion. lib,37.} de Cæſare pontifice tunc creato { lib.53.car.1.in princ.lib. 58.in med. car.477.a terg.} & per Conſulis ſocios uel collegas {not. lib.ipſo ult.car.7.fin.a ter.} pro quoque ſociorum iurabant. {Liui.itẽ lib.31.car.ult.in fi.de Valer.Flacco.Cæſ.lib.6.gall.in princ. eius.} Cũ duabus legionibus,ut plurimum, quique belligerabant, totidemq; ſocijs uel bis totidem. {ut ſupra num.5.Polyb.lib.1.car.13.in princ.lib. 3.in fi.car.6.fin.In prælio ad Cannas,Liuius pluribi,ubi de diſtributione magiſtratuum in comitijs.} adeo quod cum ſocijs erãt ad 30.mill. militum. In Anniballem tamen & alios præpotentes hoſtes legebant, 15.ac etiam uiginti legiones, quæ pluribi diſtribuebantur,& ſic ad centum millium militum,utrique etiam Conſules ſimul requirente re bellum gerebant,Perpennam tamen creatum conſulem antequam ciuem. {Dicit Vale.cap.de ijs qui hum.loco,&c.Cornelius Balbus,de quo Pli. lib.5.cap.5.in fi.lib.7.cap.43.in prin. de Fuluio Tuſculano etiã Valer. cap.Qui aduerſus opinio.car.167.} de oppido Garadamãtũ, triũphũ duxit etiam Gadibus natus,&c. Aetate maior faſces,qui.12.habebãtur tenebat prior eo menſe, niſi ius trium liberorum obſiſteret, de quo infra in titulo Vxor.infra alibi car.ultima. {Suet.in Iulio cap. Inito. car. 2.Valer.cap.de Animi moderat.in prin.} Germanicum conſulẽ creatum nõ prius prætorem (ut moris erat) {not.Dion.lib.56.in med.car. 12.fin.410.} Altercationes eorum cum Tribu. pleb. & authoritatem ſuam {nota in Tribu.pleb.num.29.infra car.2.ſeq.

Proconſ.dicebatur Viceconſul,prorogatus conſ. extra urbem conſ. procedebat cum ſex tantum faſcibus cum authoritate tamen max. {Valer.cap.Quæ cuique mag.in Pompeio.} Eques Rom.proconſ.in Hiſpaniam (non autem prius conſul) aduerſus Sertorium, &c. {Plut. in Marcello car.3.ante.in med.} Conſul creatus depoſito magiſtratu pro conſ.creatus Nolam ad exercitum peruenit. {Plut.in Scipi. Super.car. 3.a tergo.} Nemini adhuc contigerat ut proconſ. ſine magiſtratu eſ-

ſet

ſet inde conſul declaratus. {Valer.de ſublimit.in princ.Apia.lib.1.car.17.ante.} Sextus Cæſ.conſ.bello ſociali cum deponendi muneris tempus acceſsiſſet proconſ.a Senatu electus; &c. {cap. in Maxi.Imp.car.164.In M.Ant.Philoſ.Imper.car.41.Budæ. in pand.1.car.112.113.in princ.119.Lauren.Valla.car.265.Dion lib.39.in fi.car. fi.lib.53.car.4.fin.a tergo car.10.a ter.Vt uiceconſ. Liui.lib.10.car.3.ante. in fin.} in Decio iam conſ. {qui procóſ. electus eſt.lib.8.car.5.a ter.in prin.} in Volumnio proconſ. {lib.26.in eius princ.de M.Marcello proconſ. dicto lib.28.car.3.ante.in fi.} de Liuio, de Scipione {prorogato.lib.29.car.3.a ter.in med.

Conſularia ornamenta tantum concedebantur etiam ædicto principum, ut & triumphalia ſine uictoria uel conſecuta, ſtatuas oĩum triumphali effigie dedicauit, &c. ut ipſe dum uiueret, ac inſequẽtium ætatum principes exigerentur a ciuibus. {Tacit.lib.20.car.1.a tergo. Suet. in Aug.cap.poſtquam,car.76.a ter.capit.Nec parcior.car.80.} pluribus triumphalia ornamenta decernenda curauit. {Suet. etiam in Tyber. Imper.cap.ſtipendia,car.135.} quas ob res urbẽ ingreſſus eſt primus Triumphalibus ornamentis ornatus (nouo genere honoris) {cap.Germania.car.140.} Legatis etiam Triumphalia ornamenta impetrauit. {In Claud.Imp.car.1.} Quas ob res (ubi de Germanico) Ouandi ius & Triumphalia ornamenta percepit. {& infra.ibidem cap. Expeditionem} decretis ſibi a Senatu ornamentis Triumphalibus. {Dion lib.43.in princ.car.1.de Cæſ.dictatore, lib.46.car.5.in fi.} de Plautiano. {lib.54.car.penult.lib.55.car.4.fin.de Claud. Imp.lib.58.in med.car.476.a ter.483.de Sidio Geta. & car.484.ante.} de Druſo Clar. Imp. in Germania uictore, ornamenta conſularia etiam procuratoribus indulſit. {Suet.in Claud.car.223.capit. Ornamenta.} Syllano genero Triumphalia ornamẽta, &c. {in eo.cap.In Nerone.cap.in Iuriſdictione.} Triumphalibus indutos ornamentis. {Apia.lib.2.car.79. a ter. Sueto.in Galba.car.5.cap.ob res, in Fla. Veſpaſ.in prin. cap.Claudio.} Prætoria ornamenta etiam no.ubi ſupra. {cap.Libertorum,&c.cap.in Ant.Phil.car.42.a ter.in fi.} Statuas coloſſas, uel pedeſtres aut æqueſtres, Imperator locauit cum titulis, exemplo Auguſti. {Lamprid. in Alex.Imperat.car.122.ante,& car.4.fin.ante.} de Macrino ſibi affine. {Tacit.lib.2.in med.} de Furio, cui Tyber.Imper.detulit per Senatum ornamenta Triumphalia bellorum etiam experti & ignaro. {car.44.} heri a Senatu Veſtricio Spurinnæ Triumphalis ſtatua decreta eſt, nõ ut multis, qui nunquam in acie ſteterunt, nec ſonum tubarum niſi in ſpectaculis audiuerit. {Pli.Epi.7.lib.2.heri,&c.ubi ſupra.} Statua Triumphalis Traiani Imper.ab Adriano Imper. in Triumphum ducta etiam

præ-

præmortui honoris cauſa. Spart.in ipſo Adriano. car.3.a terg. uel.23. Tacit.lib.20.car.1.a tergo.

28 Duces dicuntur primo tempore generali nomine exercitum ducentes,ut ductores uel Imperatores,ut & jurisdictio,ut inſitib,& ſpeciali nomine item erant, ut dux itineris & ſocius,erat etiam iuriſdictionis propriæ infra legatos, & ſupra Tribunos militum inſtituti poſteriori tempore per Imperatores medij temporis, Pertinacem Seuerum Alexandrum Maximinum,&c.ſubſequẽtes,ut pluribi. {Ex cap. Lamprid. Vopiſco,Treuel.& alijs,ut infra.} Exprobrans ſegnitiem temporum ſuperiorum, quod ante in omnibus Ducatibus dederat.Cap.in Pertin. Imper.car.3.in princ.in Claud.car.pen.a tergo in Aurel. Imper. car.4. a terg.191.192.In Seuero Imper.car.4.a terg.} eos occidit Senatores, qui cum Nigro militauerant ducum uel Tribun.nomine.& car. antep. ante.} Adeſſe deinde omnes Tribunos Centuriones duces & cohortes iuſsit &c.in Heliogab. Imper.car. 3. } militaribus etiam præpoſituris Tribunatibus legationibus & Ducatibus uenditis etiam procurationibus & palatinis officijs,& infra fecit Libertos, præſides, Legatos, conſules,duces, omnesq; dignitates, &c. {In Alexan. Seuero Imper. car.6.fin.131.} Apparitores nullos paſſus eſt, iuſsit ꝙ ante Tribunum quatuor milites ambularent,ante ducem ſex, ante Legatum, &c. & car.ſeq.de preda quam Perſis diripuit ſuum ditauit exercitum, cum & Tribunos ea quæ per uicos diripuerant & Duces, & ipſos milites habere iuſsit. {Et in Maxim.Imper.car.3.139.ante.} exercitui præfecit gaudentibus cunctis ubique Tribunis Ducibus & militibus,&c. {car. 6.ibidem.a ter.142.} deniq; ubique amici & adminiſtratores, Duces, Tribuni,militesque Maximini interfecti ſunt. & infra pro conſulibus, præſidibus,Legatis, Ducibus,Tribunis,magiſtratibus,ac ſingulis ciuitatibus & municipijs. {In Peſcennio Nigro,car.1.a ter. car.2.a tergo. car.3.} fuit ergo miles optimus,Tribunus ſingularis,Dux præcipuus, Legatus ſeueriſsimus, conſul inſignis,uir domi foriſq; cõſpicuus, Imperator infœlix. {In Regiliano Imper.} Regilianus in Illirico ducatum gerens Imperator eſt factus. & ibidem infra, quod omnes quoſcunque Duces fecit ad Imperium peruenere. {In Saturnino. in princ.} Aurelianus limitis orient. ducatũ dedit ſapienter, &c. {Suet. in Tyber.Imper.cap.Diſciplinam,car.139.a tergo.} confidens oſtento ſibi a maioribus ſuis in oĩ ducatu expertiſsimo. {In Nerone Imper. cap.uxores,car.264.in fi.} Priuignum Ruffum Criſpinum quia ferebatur Ducatus & imperia ludere mergendum demandauit in mari. {Pli. lib.28.cap.6.} Ideo hæc in conſilijs Ducum, & poteſtatum fieri, &c. Gothi ſæuitiam regum ſuorum abhorrentes, interfecto Cleffa tunc

corum

eorum rege, Tyrannos inter ipſos triginta per Italiã creauerũt Duces, militiam proinde ad perniciem peruenire proſpicientes, conſtituerunt ex ducibus ipſis regem renouare, Halaricumq; creauerunt. § Blon.lib. 8.car.2.lib.10.car.antepenul. Aemil. lib.1.in Childeb.rege.8.car.31. a tergo.§ Ducibus in ipſis erant eo tempore Vicetini duo magis perſpicue animaduertendi per noſtrates.

Peredeus. § de quo Pau.Diaco.in Leo.3.Imper. car. ulti. operis.§ qui in prælio cecidit uiriliter certans, quod cum Liutprando Longob. rege ad Rauennam fuit perpetratum. § Blond.etiam.lib.de Ital.Illuſt. car.150.a tergo.

Vectarisq; alter Comes ipſe & pater eius dux Foroiulienſis per Grimaldum Longob.regem, Lupi nepos cum ſocijs profectus eſt aduerſus Sclauos populos impetu grauiſsimo irruentes, quos prælio fudit & fugauit. § Blond.lib.9.hiſtor.car.pen.ante.Corius car.16.ante fi.Sabel. lib.de Vetuſt.patriæ.car. ultima.

Qui ita inſtituti confirmati fuerunt per Pontifices anno Chriſti. 1340. § Blond.lib.20.car.2.a terg.de ipſo Vectari, Platina in Pontifice Adeodato.num.79.§ Duces ijdem maioris erant dignitatis quàm Tribuni, milites minoris, quàm Legati, præerant ergo militibus bis mille uel duobus militum Tribunis. § Tacit.lib.17.in med.car.56.§ Legatos aut Duces magna ex parte luxus, &c.

29 Tribuni plebis creati in ſeceſsione plebis reconciliatæ cum Senatu quinque primum inde ad decem, per Menen.Agrippam. § Liui.lib. 2.car.5.a terg.lib.3.car.5.a terg.Apian.lib.1.car.1.§ Lex duodecim Tabularum, de qua Tul. § in.2.de leg.in prin.Aſcon.pro Cor.car.51. ante.§ plebes quos pro ſe contra uim auxilij, &c.Inuiolabiles ſacroſancti, qui tamen intrare curiam non poterant. § Valer. cap.de inſtitut. a terg.car.33.cap.de Seuerit.car.18.de Mutio, Gel.lib.3.cap.2.lib.13. cap.12.Plut.in Coriol.de Menenio car.1.a terg. In problem. car.211. cap. Quid eſt, &c.

Quid eſt quod Tribuni pleb.purpuram inducere non poſſunt. § In Cato.Vticen. uita, car.3.in fi. In Camillo, car.ult.in princ.In M. Anto. car.2.ante.In Gracchis car.2.a ter.in med.car.3.ante.car.pen. in prin. de Liuio Druſo, Budæ.in pand.1.car.29.a ter.77.78.plura, ubi rationẽ adducit.§ Ius capiendi reos habebant non citandi uel uocãdi. § Gel. d.cap.12.Apia.lib.3. in med.ubi Antonius hoſtis iudicatus. car. 113. in fi.Valer.cap.de pudici.uindic. In Scantinio Trib. pleb. non intercedentibus collegis.Plin.lib.1.Epi.23.conſulis, &c.§ Ad prohibendum magiſtratum potentiſsimum, ubi ſupra.& alibi dicitur ſalutiferum præſidium, § not.Liui.in Camillo tribunit. poteſtatem munimentum libertatis

bertatis dicit.lib.3.in med. de Decemuiratus impotentia & ui. car. 24. a terg.in med.unde domus eius aperta ſemper ſtabat die noctuq; eorũ profugium.Blond.d.car.99.Bud.d.cap.78.Tul.ubi ſupra car.344.§ Cauſa quinimo polluendi & euertendi Rempub. § Liuius lib.7.car.4. ante.in med.§ non deſunt Tribuni authores turbarum, &c. §Pli.lib. 16.cap.5.in prin.§ Poſtquam Tribunitijs ſeditionibus calcari & pollui cępere, &c. § Dion lib.37.car.10.a terg.Tacit.lib.17.car.56.ante.in fi.Flor.lib.3.Epithom.in legibus Gracchan.in prin.§ nec deerat conſternatæ multitudini furialis fax tribunitia quæ temeritatem inflammaret,&c. §dicit Valer.cap.de conſtantia. in Piſone ..Plut. in Coriol. uita car.44.a terg.In problem.car.211.§ Purpuram ideo nõ portant, quia non magiſtratus, ideo non deponunt creato dictatore ipſo. Quorum domus ſemper aperta ſtabat populo,ut ſupra §Cęſ.lib.4.gall.car. 4.fin.in princ.§ contentionibus Tribunit. pernitioſæ ſeditiones orirentur & ambitione,&c.

Potentes & in Dictatorẽ reprimendum,etiam quod ceſſarent magiſtratus omnes ſub poteſtate ſuprema & ampliſsima. § Liui. lib.9.car. antepenul.74.a terg.in prin.§ Inter Appium Claud.cenſorem,& Sempronium Tribu. §lib.8.car.penult.a terg.in princ.67.§ Inter Camillum dictatorem & Tribu.pleb.graue fuit certamen,& cõtentio. §Plut. in Camilli uita car.ult.in prin.§ Inter Papirium dictatorem, & Tribunos pleb. pro Fabio Rutiliano magiſtro equitum, qui certauerat iniuſſus,hoſtes fuſos & uicerat. de ipſo Camillo §Liui.lib.6.car.penult. a terg.in prin.Valer.cap.de Diſciplina militari car.42. in fi.In Camillo dictatore.Liui.item lib.2.car.4.fin.a ter.in prin.§ de Appio Claudio. §Plut.in Camillo ipſo car.ult.a terg.§ Contra notat § Liui. lib.5.car. 2.a terg.in princ.

Conſules quandoq; & caſtigabant,& carceribus detrudebãt. §Flor. lib.48.59.§ de Q.Metello cenſore, de Druſo. § Valer.cap.de Superbia in Phil. conſ.car.201.a ter.Plut. in problem. in med.car.295.ante. de Catinio in Metellum,car.211.ante.Tul.lib.3.de legi. in princ. cap. 349.in fi.352.Plin.lib.7.cap.44.§ Marius Tribu.pleb. in Cottã conſ. §Plut. in eius uita car.1.a terg.160.in fi.Plin.lib.7.cap.44.lib. de Viris Illuſtr.car.486.Liui.lib.4.car.4.in fi.§ Conſules a Tribunis coactos §Bud.in pand.1.car.114.§ de Claudia Veſtali in Tribu. pleb. patrẽ uexantibus triumphantem. §Valer.cap.de pieta: in patrẽ.Tul. in oratio pro Cęlio.car.47.Sueto.in Tyberio Imper.in princip.car. eius.2.Tul. ubi ſupra.

Quæcunque prohibere poterant, Dictatore creato non ceſſabat tribunitia poteſtas, quia non erat magiſtratus, ſed eorum impedimentum,

tum, ut ſupra. num. 25. in uer. dictat. Subſellia ponentes, uel ſellam curulem decreta examinabant, &c. nec abſentes eſſe ultra diem unum poterant. Gel. & Macrob. lib. 1. cap. 3.

Curulis autem magiſtratus erat a curru dictus, uel potius a ſella curuos habente pedes. notauimus infra. in uer. Sella curulis. Fuluius Flaccus ex conſulatu ſtatim in Tribunatum intrauit. § Apia. lib. 1. car. 9. ante. & car. 13. in princ. § eorum poteſtas abrogata fuit per Syllam ferentem legem; ut qui exinde Tribunus fuiſſet, alium non poſſet conſequi magiſtratum. § Apia. d. lib. 1. car. 35. lib. 2. car. 11. 53. ante. § per Pompeium & Craſſum reſtituta. § Plut. in Pompe. car. 212. Tul. ubi ſupra. car. 350. Saluſt. in Catili. car. 15. § Decem erant aucti nu. Ex quaq; claſſe, bini. § Tul. ubi ſupra. car. 344. Liui. li. 3. car. 5. in fi. li. 4. in prin. eius. in lib. Scipio. lib. 28. in fin. car. ult. ant. Valer. capit. de ſeueritate. § in Mutio Tribu. qui nouem ſocios, quia cum Spu. Caſsio conſpirauerant magiſtratus impediebant, nouem reliquos uiuos cremari iuſsit. Vrbe excedere non poterant diu Trib. ipſi. § Apianus. lib. 37. car. 7. fin. § de Cornelio nepote ad Pompeium profugo. quandoque iniurijs preſsi & ipſi. § Suet. in Tyb. Imper. cap. 2. in fi. car. 131. in princ. § de Metello & de Curione & alijs.

30 Tribuni militum decem creati per populum in ſeditione & caſu Virginiæ (nunc Colonello) uel Mareſcall. Quorum erat officium milites in officio tenere, Sacramento obligare, unde Cato litteris filium pugnaturum animaduertit, iuramentum militem iterum capere, &c. § Plutar. in eius uita, & in problem. car. 203. ante. in fin. Ijs qui ſacram. &c. § delinquentes ſeditioſos punire ut in ſeditione militum in Scipionem. § Liui. lib. 28. in med. car. 149. in fi. poſt eius orationem increpatoriam ſeditioſos puniuit milites. § Gel. lib. 16. cap. 4. § Duplicis erãt generis creati & Romæ & in caſtris, Ruffuli dicebantur. § not. Aſcon. in 2. uerr. car. 55. a ter. Liui. lib. 7. car. 2. in princ. § Officium ſuum omittentes capite priuabantur, ut per Alexandrum Seue. Imper. § de quo Lamprid. car. 132. § in Legione contumaci, quam exanthorauit, de ipſis decem creatis. § Liui. lib. 3. car. 8. a terg. lib. 4. car. 1. in fi. Budæ. in pand. 1. car. 51. Comparat ſuo mareſcall. § Senideni inde creati in. 4. legiones. § lib. 9. car. antepenul. a ter. § Duodecim trucidatos eſſe uno prælio cum Fuluio conſ. ad Herdoneam. § Liui. libr. 27. in princ. eius. § Tribuni militum. 24. in Mithridatem uno prælio cecidere. § Apian. in eo. car. 357. in princ. Complures, &c. Cæſ. lib. 5. Gal. car. 9. ante. car. præſertim penul. lib. 6. car. 3. in princ. § Quinque creabantur in quaque legione, uel ſex, ergo duces erant millenarij, hodie Colonello, ut ſupra.

Prætores uarij erant generis. Aliqui præſertim Conſulum legati, ut ſupra.

ſupra. § & Gel.lib.13.car.14.Apia.lib.1.in fi. § de Pompeio & Craſſo Syllæ prætoribus ideſt Legatis. proprætor non tamen prius prætor. § Salu.in Albino,& in Iugurtam.cap.interim.Albinus,Liui. li. 24.car. 3.in prin. § proprætor Q. Minutius obtineret. § lib.10.car.5. a terg. in med. § Liuius pontifex,cui lictores Decius tradiderat, iuſſeratque proprætorem eſſe, &c. & ſic ex pontifice proprætor. & de L. Martio. § lib.26.in princ. § de uſurpato proprætoris nomine. § Suet. in Aug. Imperat.cap.confeſtim. car. 58. § Comparato exercitui proprætorem præeſſe. § Valer.cap.de iure Triumph.exemplo.1. § de Valerio in Luctatium conſ. Prætoriani,qui infra,in annotat.diximus.

31 Legati duplicis erant generis, uel Oratores, uel Duces, qui & pretores dicti legionum & militum,qui & Vicarij(Locũtenentes nunc dicti)& ut Cancellarius in Franc.uicerex. § Budæ.ubi ſupra. car. 102. a ter. § Surenæ in Perſis appellãtur, dignitas poſt regiam. § Pompon. Letus in Iuuiano Imperat.lib.2.car. 38. § Et uſque ad decem legeban tura Conſule de præſtantioribus. § Plut. in Fabij uita.car.ult. a terg. § uel patrem uel fratrem etiam Triumphales,& conſulares uiros. § Liu. li.14.car. ult.ante.in med. § In Apuliam Fabius Rutilian.pater Gurgiti filius legatus ad Sueſſulam in caſtra uenit. § Valer. de hoc. in cap.de parent.amore,in prin.eius.Liui.lib.35.in prin.car.1.ante. in fi. § Præerãt duo conſulares legati M.Marcellus,& T. Sempronius prioris anni conſ.aduerſus Ligures. § Apia. li.1.car.14.a ter.de Fonteio. § Legati qui gentibus præſunt miniſtri, quos a Senatu miſſos legatos uocant. § lib.Mithridat.car.358. in fin. § de exercitu contra piratas per Pompeium cum legatis uigintiquinque. § Tul.in oratio. pro Fonteio.car. ult. § recordamini quos legatos nuper in bello L. Iulius. P. Rutilius. L. Cato. Gn. Pompeius habuerit. Scietis fuiſſe tum M.Cornutum. L. Cinnam,L. Syllam, prætorios homines belli gerendi peritiſſ. præterea G.Marium,P.Didium,Q.Catulum,.P. Craſſum, non litteris homines ad rei militaris ſcientiam, ſed rebus geſtis, & uictorijs eruditos. § Et in oratio. in Rullum,in med. § Legatos noſtros homines authoritate tenuit,&c. § Et lib.3.de legi.in princ.car. 1. § Nam qui bene imperat paruerit aliquando neceſſe eſt.Liui.de P.Scipione,qui legatum Lucio fratri ſeſe obtulit. § lib.36.car.3. in fi. § de prælio ad Thermopilas,conſul M.Portium Catonem,& Valer. Flaccum conſulares legatos cum legionibus,&c. § lib.37.in princ.car.1.lib.5.car. 6.a ter. in prin. de Fabijs.M.Ambuſti filijs.Valer.cap.de fiduc. ſui. in Furio. § Bellica hæc præſtantia animi,&c.Furius Philus conſ.in Senatu exhibuit Q.Metellum, Quintumque Pompeium conſulares uiros uehementer inimicos ſuos,ſibi & legatos ire coegit,&c. § Plut.in Catone Cenſo. car.3. ante.

ante.in med.} Tyberium Sempronium conſ. legatus iuuit, &c. Quos legatos eos & prætores dicunt, ſub conſule militantes. {Apia.lib.1. car.15.in princ.} In bello Sociali de Pompeio magni patre, & alijs. {ubi ſupra car.31.} in agro Spoletano Pompeius & Craſſus ambo Syllę prætores,&c. Legionibus ſingulis legatos poſuit Cæſar {ut not.ipſe lib.1.belli gall.car.pen.Cæſ.etiam lib.2.car.7.49.Budę. in pand.1.car. 82.in princ.102.a terg.lib.2.car.180. Spart. in Adriano Imper.car.2. ante.} Legatus poſtea prætorius in Pannoniam inferiorē miſſus, &c. {Plut.in Scip.Afric.car.pen.a ter. in princ. Liui.in lib.Scipio.conſ.lib. 37.in princ.} ubi Africam prouinciam contendentibus fratre & ſocio conſulibus, pro fratre ſe obtulit legatum iturum & obtinuit. Legatos quindecim inſtituit Pompeius ſuper re frumentaria conſtitutus. {Tul. lib.4.Epiſt.ad Atticum car.104.eius prima. Machia.lib.1.diſcurſ.cap. 36.

Legatio libera erat, dę qua Suet. {in Tyb.Imper.cap.quiſdam, car. 144.} prætor deſignatus liberam legationem impetrauit. {Tul. lib. 1.de legi.car.2.in prin.li.eius 2.ad Atticum,feciſti,&c.car.49.Accepi. 7.car.65.} Legationem aliquam nimirum poſtulat, aut quāpiam ceſſationem liberam atque ocioſam. {Et lib.3.in princ.in Epiſt.ad Atticum,Epiſt.1.lib. 11.famil.Plut.in Gracco.de Scip.Naſica car.antep.in princ.} Solicitus de Naſicæ ſalute Senatus liberam ſibi legationem in Aſia decreuit. {Budę. in pand.1.car.32.lib.2. car.179. 180.} Legati duorum gen. {Blon.lib.de Roma. Triumph.car.158.Vale.cap.de Ingrat.in Lentulo,} legatione a Senatu libera impetrata, &c. & in ipſo Naſica ibidem. {Dion.lib.ult.car.6.fin.} placitum eſt mihi ut poſtularem legationem liberam, & reliquis noſtris, ut aliqua cauſa proficiſcendi honeſta quæreretur. {Tul.ubi ſupra.Et li.12.ad Cornificium. lib.4.ad Atticum car.107.Epi.2.lib.14.Epiſt.ult.in fi.car.456.lib.15. car.466.

Legatos Oratores eſſe inuiolabiles Iuregentium obſeruato. {Cæſ. lib.3.belli Gall.car.6.fin.62.} Legatorum nomen apud omnes nationes ſanctum & inuiolatum ſemper, &c. {Ioui.lib.18.in med.car.382.} Ius legatorum apud efferauiſsimas etiam gentes ſanctiſsimū,&c. {lib. 41.car.eius.8,364.} regio more Araldus cum mandatis,&c.hunc uel arroganter, & acerbe proloquentem (ne uerbo quidem)uiolare fas eſt. {Curt.lib.4.car.5.uel.20.} Inter hęc Caduceatores etiam interfectos gentium iura uiolata. {Liui.lib.39.car.4.in prin.uel.220.}ubi de controuerſijs inter Philippum regem,& Legatos Rom.car.99.in fi.Et car. 100.in lib.num.32.

32 Stipendium Romanorum militum Drachma erat diurna in pe-

dites legionarios quoſque, ut nunc primum ex authoritatibus cognitũ eſt, uel Iulios Rom. quod præmium eſt Scutorum aureorum trium, in menſe, ut hodie pro quoque pedite, a ſtipe dictum. § Dion. lib. 57. car. 3. a ter. lib. 55. car. 7. fin. Sueto. in Aug. cap. ex militaribus. car. 90. § Ordinaſſe Auguſtum ſtipendiorum ordinem. § Tacit. lib. 1. de quo Bud. lib. 5. de aſſe, c. 551. 553. Annuit Blond. lib. 6. de Roma Triumph. car. 236. à ter. Capitol. in Albino Imper. car. 2. ante. § Dandi ſtipendij uſque ad tres aureos liberam poteſtatem. § Tacitus idem lib. 1. in med. car. 11. in fi. § Militiam grauem infructuoſam denis in diem aſsibus animam & corpus exiſtimari, ut ſingulos denarios, &c. Dari ex publico inſtitutum quum ex proprio militarent antea. § Liui. lib. 4. in fi. eius. lib. 5. car. 2. a terg. § poſt & ordinatum per Auguſtum Imper. ut per annos ſexdecim Prætorianis cæteriſque per 20. annos, cum ita militaſſent emeriti haberentur. § Dion d. lib. 54. car. 5. fin. ubi ſupra. & car. 5. ante. Liui. lib. 26. car. 5. in fi. § dimiſsis qui plurima ſtipendia haberent. § Tacit. d. lib. 1. in med. apertius, & c. 14. in prin. § de miſsione ab annis ſexdecim, &c. & car. ult. Annorum ultra ſexdecim tenebantur iuuenes dare nomina ad militiam uocati non dantes puniebantur. § Flor. lib. 14. Gel. lib. 10, cap. 28. § de ætate ad militiam, qui Iuniores dicti, qui & Seniores. § Dion. lib. 42. car. antepenul. in fi. Liui. lib. 7. in princ. car. 1. in fi. § partim uirgis cæſi, qui ad nomina non reſpondiſſent, Vatienus ne militaret bello Italico digitos aliquot ſiniſtræ manus ſibi amputari fecit, unde ſibi publicata bona ipſeque in carcere ſpiritum emiſit. Adoleſcentem Curius conſ. non reſpondentẽ bonis priuauit, & ipſum uendi iuſsit. § Valer. cap. de Seuerit. Liui. item lib. 22. car. penul. ante. § Iuniores ab annis. 17. & quoſdam prætextatos ſcribunt, nomina Iuniorum excerpſerunt, qui quadriennio non militaſſent ſine cauſa, ad duo mill. in ærarios relata. § lib. 24. in med. car. 4. ante. lib. 27. car. 3. ante. § Militiam puer Cantabrica bella tuliſti. § Orat. in lib. 1. Epiſt. ad Lollium car. 217. lib. 25. Liui. etiam. car. 1. a terg. in med. § Qui principio eius belli ſexdecim annos nati fuerant, neque militauerant, omnes ærarios fecerunt uſque ad annum quinquageſimum. § Liui. lib. 40. car. 4. in fi. lib. 42. in med. car. 428. a ter. lib. 5. car. 2. a terg. § Omnes minores annis quinquaginta ſacramento rogaret, nec Iuniores modo conſcripti, ſed Seniores etiam coacti, dare nomina, &c. quod intelligendum ut not. § Gel. ubi ſupra. Plin. lib. 8. Epiſt. 14. in princ. Dion. d. lib. 42. car. antepenult. Ita & Xenoph. lib. 1. car. 4. in fi. § de inſtitutis talibus, non ultra niſi neceſsitate cogente ut ſupra habetur, § Liui. lib. 39. car. antepenult. ante. § dimitterent eos primum qui emerita haberent ſtipendia uel ſponte, § Liui. lib. 37. car. 2. in princip. § ad quinque millia uoluntario-

tariorum qui emerita ſtipendia ſub Africano habebant præſto facere, nomina dantes, Saluſt. in Iugurt. de Mario conſ. Ambiendo cogere homines emeritis ſtipendijs proficiſci. In uita Pompon. Attici ex Nepote. car. 1. in fi.} Incidit Cæſarianum ciuile bellum, cum haberet annos circiter ſexaginta, uſus eſt ætatis uacatione. {Plin. lib. 4. Epiſt. 23. car. antepenult. lib. 5. Epiſt. 6. in fi. eius. Spartia. in Adria. Imper. car. 5. a tergo 255. de militum ætatibus, iudicabant, ne maior quam in caſtris contra morem ueterem uerſaretur. Dion. lib. 45. car. 6. uel. 180. in prin. Ioui. lib. 25. in re Florent. car. 86. a ter. Liui. item lib. 7. car. penult. a tergo.} Alijs emerita dicendo ſtipendia eſſe, alios graues iam ætate eſſe, &c. {lib. 8. car. 5. in princ.} Scribere exercitum ſiue ulla uacationis uenia, quin opificū quoque, &c. {Flo. li. 98. in fi. Liui. lib. 6. car. 2. ante.} tertius exercitus lectus ex cauſarijs ſenioribuſque a L. Quintio ſcribūtur, Legiones Valerianę impleta a ſe ſtipendia dicentes, Lucullum reliquerunt. {Apia. lib. Mithrid. in fi. car. 10. fin.} Duplicauit ſtipendia Iul. Cæſ. in perpetuum, Sueto. in eo. cap. Temporis, &c. Duplicauit inſuper Auguſtus, de quo {Dion. libr. 53. car. 1. a tergo.} Sueto. etiam in Domitia. Imper. cap. Multum etiam, in fi. Addidit & quartum ſtipendium militi aureos ternos. & in menſe intelligendum aſſerit Budę. ubi ſupra de ſtipendio Rom. tribui ſolito non militantes per quattuor ſaltim ſtipendia notabantur, & ærarij fiebant, ideſt extra ciuilitatē expriuilegiati. {Liui. lib. 24. car. 4. ante. lib. 27. car. 3. ante. } ubi ſupra, hic lib. 37. car. ult. in fi. lib. 7. car. ult. in fi.} Ante triplex dabatur ſtipendium, eiuſque dimidium apud uexilliferum deponebatur. {Veget. de quo Budę. lib. in pand. 2. car. 179. in prin. li. 5. de aſſe, car. 551. Sueto. in Domitiano Imp. cap. multum etiā in cōmuni. Reliquum portabant in zona. car. 342. ut eſt prouerb. Stipendijs non conſecutis milites recuſant ducibus parere, & uitam periculis exponere, non ſuſtentati, & nihil habentes in zona, &c. in ea enim portare habebant inſtitutum ſuas pecunias, & partem deponere, ut ſupra, Eraſ. prouerbio. Nihil in zona. Beroal. in 16. annotat. Mathe. apoſt. cap. 10. b. neque pecuniam in zonis ueſtris, &c.} Stipendium in balteo non in popina habeat. Vopiſ. in Aurel. Imper. car. 3. a ter. 190.} prohibuit inſtitutum tale Peſcen. Niger. Imper. de quo per eūdem. in ipſo. car. 242. Liui. lib. 33. car. 3. a ter. Argentum in zonis habentes. c. 317. a ter.} Mille nummos a quoque ad ſigna deponi. &c. {Liui. lib. 35. in princip.} quod prædæ relectum omnibus inde militibus diuiſum.

Quod ſtipendium erat in ære, frumento, & ueſtibus. {Suet. in Iulio, cap. ingreſſus. car. 39. Plut. in Bruti uita, car. 5. a ter. in fi. In Gracchis. car. 4. ante & a ter. in med. Tul. in oratio. in Piſonem car. 85. Cæſ. lib. 1

Gall.car.6.uel.11.lib.6.car.10.a terg.Liui.lib.8.car.pen.a ter.in med. lib.9.car.penul.in fi.car.ult. ante. in med.lib.23.car.3.ante.in med. & car.ulti in med.libr.29.c.1.in princ.car.ult.a tergo lib.16.eiuſdem lib. 40.car. ult.in princ.} ærario exhauſto promebantur quandoque pecuniæ ad promerenda ſtipendia ex ſanctiore ærario not.{Liui.lib.27.car. 3.in princ.} ubi de auro uiceſimario. Cæſ.lib.1.ciuili.car.5.notauimus alibi in uer. Aurum coronarium.in annotat.

33 Laudabantur per Imperatorem milites & Duces perpetrato ſtrenue prælio,& conſecuta uictoria.Scipio de Maſiniſſa. {Liui. libr. 30. car.5.ante. } de Coruino. {lib.7.car.5.a terg.car.3.ibidem. in princi. } de Decio. {lib.etiam.7.car.penul. } de Manlio Capitol. {li. 5.car.penul.ante.in med. } de Criſpino. {lib.25.car.4.a ter.in princi. } de Scipione. {lib.26.car.ult. ante.in fin. } in Maſiniſſam & alios. {lib.38.car.4.a terg.in princ.ex Gallis prælio ſuperatis. } Attalus rex & alij. {Saluſt. in Iug. per Scipionem laudato. } per Metellũ conſ.uictorem prælij.in prin.libr. In prælio præſertim occiſi. {Liui. de M.Marcello.libr.27.car.6.ante.} per filium laudato,opus eſt oratione quæ defunctos ſatis laudet,ſuperſtites benigne moneat,filios eorum fratreſque ad uirtutis imitationem hortetur.Ita Plato, ubi ſupra. {in Menex.Carp.in med.lib.5.de rep.car.penul. in princ. } Cum honore, militis robur & augeſcit.

Laudari ſolent in funere per proximos defuncti, qui corporis uel animi uiribus res arduas præclaraſque geſſerunt. {Plato.lib.7.de legi. car.3.ante.in fi.lib.11.car.penul.ante.in fi. } Eorum imagines fabricamus. {in Menex.ubi ſupra.car.1. Opere quidem ipſo. Ponta. libr. de mag.cap.quibus rebus,&c. car. 132. } Illud quidem quam optimum inſtitutum ut detur, quod eloquentes uiri adhiberentur,qui mortuorũ laudes benefactaque maiorum oratione ſua proſequerentur ad bene merendum de hominum genere non prauum incitamentum.Vnde & bene meritis ciuibus & uiuis & mortuis ſtatuas,& ſepulchra erecta, &c. Vnde,econtra,eſt in prouer.Non es laudandus. {Gell.2.cap. 6. in fin.de quo Eraſ.num.1611.Tul.lib.de ſenect.car.3.} Eſt in manibus uiri laudatio,quam cum legimus,quem philoſophum non contemnimus? {li. 2.de legi.car.penul.in fi. } Sequebantur epulæ, quas propinqui inirẽt, apud quas de mortui laude,&c. {Liui.lib.2.car.2. in princ. } de Bruto conſ. in collegam ſuum, Conſul laudare fortunam collegæ quod liberata patria dimicans occubuiſſet,&c. {lib.8.in fin. eius.} Vitiatam memoriam funebribus laudibus reor,falſiſque imaginum titulis,&c.de Cornelio dictat. Druſus a Victrico laudatus Auguſto. {Flor. lib.ult. in fi.Dion.lib.53.car.penul.lib.55.car.1.a terg.Capitol.in Anton.Philip.

lip. Imper. car. 41. a ter. 49. 65. 66. } Apud Aegyptios laudantur defun cti reges per ſacerdotes ad populum, qui approbat uera, falſa coram reprobat, &c. { Diodo. lib. 2. car. 10. a terg. }

Fœminæ in funere, & primum ſub Camillo, de quo Plut. { in eius uita. car. 2. a ter. libr. de Clar. mulier. car. 1. } pro earum dignitate decreuit poſt mortem, ut pro uiris, ita pro fœminis in funere laudatiuam orationem haberi. Vnde Iul. Cæſ. pro amita Iulia & Cornelia uxore orationem habuit. { Suet. in eo. car. 4. } Et Iuliam etiam Auguſtus auiã duodecimũ agẽs annum. { Plato, ubi ſupra. d. car. 3. ante, & in capitu. Quadrimus, &c. } Prædictum commendat inſtitutum. Plut. { lib. de Clar. mulier. ubi ſupra. in prin. } Quia publicum adiuuerant earum col latione indultum, ut ſicut uirorum, ita earum poſt mortem ſolemnis laudatio eſſet. { Liui. de Camillo præd. lib. 5. car. penult. a terg. Dion. lib. 49. car. ult. a terg. } de Cornelia Pompeij uxore, de Fauſtina. { Ca pitol. car. antep. in fi. Geu. cap. 21. car. 84. & car. ſeq. de Iunia. }

Rei etiam defuncti ex carcere liberati per agnatum laudari ſoliti. { Liui. libr. 2. in fin. car. ult. in princ. } de Appio Claud. in carcere abſumpto.

Laudantur & rei ad iudicium producti, qui & filios adducebant ad conſequendam miſericordiam. { Plato in apolog. car. antepenul. in fi. Aſcon. ped. in Scauro. cap. 12. in fi. de quo Blon. lib. 4. de Roma Triumphãte. Valer. cap. quæ libere dicta. } Vt & Venetijs. de Catone in Põpeium, cum iudex ſediſſet, Tabellæque G. Pompeij laudationem rei cõtinentes ſummouit, &c. { & in cap. infantes rei. } de Galba per paruulos liberos ſuos flens commendare cepit. { Plut. in Pompeij uita. cart. 4. fin. ante. in fi. } de Planco, quem laudare intendebant, laudationem lege, cum ipſe prohibuiſſet. Vnde erubuiſſe dicitur. & in Catone ipſo: { car. 4. fin. a terg. in princ. } in ipſum Pompeium, & de Aug. Sueton. { in eo. cap. locis quoque, in fi. } Verum Tacitus, & ne laudatione quidem iudiciali data, &c. { Dion. lib. 40. car. 5. fin. 26. Tul. in Verr. ulti. car. 242. a terg. } decem laudatores, &c. Tale inſtitutum producendi ream reprobat { Geu. lib. 2. car. 288. } de inobedientia. unde patet exemplum in morte M. Manlij Capit.

Magiſtratus antiquo more laudabantur, & ſuos referebant maiores, ut & hodie. { Suet. in Tyber. Imper. cap. corripuit. car. 144. Plato d. lib. 7. de legi. } Agendas apud ſenatum pro prætoribus, pro ve conſulibus grates, &c. { Tacit. lib. 15. car. 3. a terg. in princ. } Et ſi laudare uiuentes irriſio uideatur. { Spart. in Peſcenio Nigro, Imper. car. 242. a terg. Plato in Menex. in princ. eius, ut ſupra. } adhuc uiuentes extollunt, uiuentes adhuc laudibus honorare tutum non eſt, &c. laudes tamẽ

ſuas audire,ſed cum grauitate decet,not.in iure,de proconſ.

Laudato defuncto dabatur epulum propinquis,uel ècõtra, ut ſupra, & ſacerdotibus & Epulonibus. § Plin.lib.20.cap.11.Valer.cap.de inſti.antiq.car.antepenul.in fi.Ioſep.lib.2.belli Iud.cap.1.in princ.Home.lib.ult.Ilia.car.antepenul.a terg. § Sepeliemus, conuiuabiturque populus. § Tul.lib.2.de legi.car.antepenul.in fi. § Sequebantur epulæ,quas inirent propinqui coronati,apud quos de mortui laude, & cæ. ut ſupra.hic. § Blon.lib.de Roma Triumph.car. 56. Budæ. in pand.1. car.178.ante.Ponta.lib.de mag.car.132.a terg.Vnde prouer. § Agnatos in nuptijs cognoſci,& in funeribus. § Ioſep.lib.2.belli Iud.de rege Archelao,Tacit. lib.2.cap.6. § Conſobrinus Cæſaris plenam imaginibus domum oſtentat,&c. § lib.3.car.ult.in fi. § Neque prohibuit quominus Iunia Catone genita defuncta laudatione cohoneſtaretur, uiginti familiarum clariſsimarum imagines antelatæ ſunt. § lib.4.car. 4. § de Druſi morte per Seianum funus imaginum pompa maxime Illuſtre fuit,&c. Cæteræque Claudiorum effigies longo ordine ſpectarẽtur. § Plin.epiſto.7.lib.2.in fi. § Defunctorum imagines domi poſitę dolorem noſtrum leuant,&c.non modo ſpecies & uultus illorum, &c. § Tacit.lib.3.eodem in prin. car. 2. a terg. § Vbi illa ueterum inſtituta? præpoſitam Toro effigiem laudationes,lachrimasque. § Plin.epiſto.3.in fi.lib.3. § Ammonebitur quibus imaginibus oneretur,& cæ. § libr.4.epiſto.penul. Ouid.in primo Eleg. § Nec te decipiant ueteris quinquatria cæræ. Gentilitias eorum imagines portabant, quas tenebant in prima ædium parte,&c.ut non modo ſpecies & uultus illorum, ſed honor etiam & gloria referretur,non modo memoriæ, uerum etiã exemplo perſpectum eſt,acuunt enim ad bonas artes iuuentutem, &c. § Plin.epiſt.7.lib.2.de Spurinna ubi ſupra. heri a ſenatu, &c. § Quam multas nobis imagines,non ſolum ad intuendum,ſed etiam ad imitandum expreſſas,&c. § Tul.in oratio.pro Archia. car. 3.in fi.unde Apia. in 2.lib.de Iulio Cæſ.car.4.fin. in fi. § Quidam e Cæſaris lecto imaginem eius extulit cæra fabricatam,&c. § Suet.in Aug.capit. poſtquam Nero,in fi. § Statuas omnium Triumphali effigie,&c. § Valer, cap.de parent. ſeuerit. in Torquato. § Succurrebant effigies maiorum ſuorũ cum titulis ſuis in prima ædium parte poni ſolere, ut eorum poſteri uirtutes non ſolum legerent,ſed & imitarẽtur. Effigies hominum non ſolebant exprimi niſi aliqua illuſtri cauſa perpetuitatem merentium, &c. § Plin.lib.34.cap.4.in prin. libr.35.cap.ſec. & cap. undec. § quomodo & qui primus e gypſo expreſsit. Apud maiores in atrijs erant quę ſpectarentur imagines expreſſi cæra uultus, ſingulis diſponebantur armarijs,ut eſſent imagines quæ comitarentur gentilicia funera, ſemperque

a.ii defun-

defuncto aliquo totus aderat familiæ eius qui unquam fuerat populus: ‹ Vnde Iuuen. ſat. 6. in med. › Vetuſtos porticibus diſponat auos, &c. ‹ Sat. 8. car. 1. › Stemmata quid faciunt pictosque oſtendere uultus, maiorum fumoſos equitum cum Dictatore magiſtros; ‹ Saluſt. in Iugi car. 3. › Quum imagines maiorum intuerentur ad uirtutem acuendi animum, ſcilicet non ceram illam neque figuram, ſed memoria rerum geſtarum, &c. ‹ Dion. lib. 47. car. 8. eius. Budæ. in pand. 1. car. 50. libr. 2. car. 215. a terg. › Subitæ imagines quæ. ‹ Sen. epiſt. 44. Iterum, &c. › non facit nobilē Atrium plenum imaginibus fumoſis, &c. ‹ Epiſt. 65. in fi. fuiſti heri. &c. › De Balbino maximo, & Gord. Imperat. qui ſtatuis donati ſunt Triumphalibus, ſtatuisq; cum Elephantis, not. Capitoli. in Maximino Imper. in fi. car. 146. a tergo › ego maiorum uirorum imagines habeam incitamenta animi cum propria eorum forma: ‹ Tul. lib. de ſomno Scip. in princ. › Quomodo ‹ not. Carda. lib. 17. de ſubtilit. car. 6. ante › & in uiuentes ſuperfuſo ori gypſo, &c. quod Franc. regi Francor. hodie actū fuit, & ita delatum in ampliſsimo funere pridē, & in Carolo octauo Frācor. rege ‹ not. Arnold. lib. 2. car. 35. a ter. Pli. lib. 35. cap. 2. in princ. de plaſtice. › & in Marij oratio. Saluſt. ubi ſupra: Maiorum gloria poſteris quaſi lumē eſt. › Sen. lib. 3. de benefi. car. pen. cap. poſt tot exempla. › Qui imagines in atrio exponunt & nomina familiæ ſuæ longo ordine, &c. ‹ lib. 4. car. penult. cap. aliquando. in fi. › hic egregijs maioribus ortus eſt, &c. Vnde gentiles homines hodie dicti profitentes nobilitatem. ‹ Bud. lib. pręd. ubi ſupra, Machiau. lib. 1. diſcurſ. cap. 6. car. 55. › Atria Piſonum ſtabant, &c. ‹ Martial. lib. 1. ad Poſtumum. Orat. lib. Epod. Oda. 8. Rogare.

Redeuntes propinqui a funeribus ſupergrediebātur aquam & ignē. ‹ Bud. in pand. 1. car. ultima eius › Nero etiam Imperator Stemma in atrio propoſuit, &c. ‹ Suet. in Galba in prin. car. 1. Tul. Epi. Alij tandē. lib. 9. › ad Papirium de Papirijs ipſis.

34 Varijs donabantur donis milites tales, & haſta pura. i. ſine ferro. ‹ Plut. in Romuli uita car. ultima ante in fi. Saluſt. in Iug. in or. Marij. › Non poſſum fidei cauſa imagines, neque Triumphos, aut conſulatus maiorum meorum oſtendere. At haſtas, uexillum, phaleras, annulos, & alia militaria dona, &c. de Scæuola, de Dentato plura ex Valer. ‹ cap. de fortit. Gel. d. cap. 11. lib. 2. de Sceua Centur. Cæſ. lib. 5. Afric. car. 490. › Donabantur uictores etiam ornamentis Triumphalibus, ut num. 27. in uer. conſules. ſupra num. 9. de ordine equeſtri, præmijs, & alijs, uel & coronis pluriformibus. de quibus ‹ capit. ſeq. 35. › & de alijs, de quibus Valer. ‹ de cap. de fortit. & in l. Dētato, in M. Manlio Capitolino. Pli. lib. 16. cap. 5. de Coriolano, ubi ſupra cap. de abſtinentia. › Jugeribus

etiã tot pro equite & pro pedite. {Liui.pluribi & li.35.car.2.in prin.} quadraginta in peditem quemque.60.in equites quoſque. & inferius, uicena & quadragena. {Iuuen.Sat.ult.in fi.eius.} Dux reddit ſua dona labori.ut læti phaleris omnes & torquibus omnes. Et de aureis annulis, infra,ubi de Iure trium liberorum,& de aureis ipſis annulis.

De coronis in præmium uirtutis in milites deputatis.

35 Corona Deo iam primum aſsignata fuit prius ſtrophia & ſerta dicta,& ſeruiæ uel corolla. {not.Home.de quo Plin.lib.16.cap.5.lib.21.cap.2.3.lib.22.cap.3.} hanc ſibi liber Bacchus ex hedera uſurpauit, poſt & uictores in ſacris certaminibus mox & cuique in ludis etiam attributa. {Metham.in primo de Pythone.}

Romulus frondea coronauit Hoſtilium regis auum, Decius frōdea donatus ab exercitu ſeruato. {Plin.d.cap.5.& d.cap.2.Liui.lib.7.car.penult.ante in fi.in Decio, Plato libr.ultimo de legi.car.1.ante in fi.} præclare certans donetur corona arboris perpetuo uirentis.earum genera erant plura, de quibus Plin. {d.lib.22.cap.3.libr.15.capit.30.in princ.Gel.lib.5.cap.6.} Triumphalis aurea erat uel & laurea. {Liui.Imperat. Decio,ubi ſupra & per alios, & in uer.Aurum coronar.alibi.infra Plin.d.cap.5.& d.cap.30.in prin.Dion.lib.48.car.246.271.in fi.

Corona ciuica iligneа quernea militum uirtutis inſigne clariſsimum ob ciues in prælio ſeruatos ex ipſius periclitantis confeſsione, non & per teſtes. {Vale.cap.de Iure Triumph.in fin.Apia.libr.2.in med. car.79.a tergo de Iulio Cæſ.Plut.in Coriol.car.1. Dion libr.53.car.351.a tergo Liui.de Fabio dictat.lib.23.car.4.Plin.d.lib.16.cap.5.libr.22.cap.5.Alcia.Fab.193.de Quercu.} Seruanti ciuem querna corona datur,rationem aſsignat Plut.ipſe in problem.car.213.a ter.Gel.d.cap.6.Plin.d.cap.quinto in fi.ipſius.

Nonnullis coronæ ex quercu additę, uelut ſeruatori patriæ,quibus olim ciues Clypeo tegentes ornabantur. De Cæſare tunc omnium uictore, Apian. {libr.2.car.79.a tergo in med.Alcia.Fab.130.de Traſibulo.

Obſidionalis graminea Fabio maximo primum data uel Cincinnato per Minutium conſ. {Plin.lib.de uiris Illuſt.car.410.inde.& p.} Decio tribus milit.per milites {d.cap.3.Liui.lib.7.car.pen.nulla fuit graminea nobilior in maieſtate populi terrarum orbis principis, præmijſque gloriæ, Gramineā deferebant, niſi de ſumma deſperatione ex uniuerſo exercitu ſeruato in quemquam. {Plin.cap.4.ubi ſupra capit.5.lib.22.cap.3.Gel.ubi ſupra h.} Syllæ datam not. Plin. {etiam dicto

lib.

lib. 22. cap. 6. libr. de uiris Illuſtr. car. 415. Alcia. Fab. 26. } Graminea Fabio, &c.

Naualis aurea roſtrata primo data, qui nauem hoſtilem ingreſſus eſſet. { Plin. dicto cap. 5. in princ. Dion. lib. 49. in princ. car. 271. ante a tergo. } Ex olea: { li. 51. car. 315.

Caſtrenſis data primo hoſtium caſtra intranti & ex auro, ubi ſupra.

Muralis & Oleaginea data hoſtilium murorum primo ingreſſori, { ubi ſupra Alcia. Fab. 26. Ioui. lib. 42. car. 486. }

Oualis Myrthea; { ubi ſupra, & in uer. Ouatio. Pompo. Lęt. lib. 2. car. 16. Gel. ubi ſupra. Vale. cap. qui ex Illuſt. de Papyrio, Plin. libr. 15. cap. 29. in fi.

Ex Apio erat etiam, de qua Plut. { in Thimoleon. uita car. penult. in princ. } In ludis Iſthmijs & Nemeis, conceſſum diebus ſolemnibus corona florida uti poſſe. { Apia. lib. 3. car. 122. ante. Plin. lib. 20. cap. 11. Orat. lib. 1. Oda. 36. Neu uiuax Apium, &c. lib. 2. Oda. 7. in fi. libr. 4. Oda. 11. in princ. Iuuen. Sat. 8. in fi. car. penult. a tergo. Corona patria Trebonio data. { Plut. in Mario. car. 162. eius. 3. antę in fi. } roſacea. { Pli. lib. 21. cap. 3. ubi ſupra } de Cleopatræ donatiuo in M. Antonium. Coronas bibere.

Ex cinnamomo erant etiam, { not. Plin. lib. 12. cap. 20. de Veſpaſi. Imperat. in med. Martia. lib. 5. ad miniſtros. ſextãtes, &c. lib. 12. car. 3. } unguentum & Coronas miſit, &c. de Cæſare in paſtorem equitẽ Rom. { Iuſtin. lib. 9. in med. de Phil. rege. Seneca. lib. 2. de Ira. cap. ſępe autem. Valer. cap. de Inſtit. anti. car. 37. a terg. Orat. lib. 3. Carm. Oda. 14 } I pete unguentum puer & coronas, &c. { lib. 2. Oda. 3. } æquam memento, &c. huc uina & unguenta, &c. { lib. 1. Oda ultima. perſicos odi, li. ipſo ſecundo, Oda. 7. O ſæpe mecum. li. 3. Carm. Oda. 29. in prin. Tyrrhena. li. 4. Oda. 11. eſt mihi, &c. Ibidem. Oda. 23. } Cęlo ſupino. coronarum in conuiuio dandarum & unguenti, Iuuen. { Sat. 5. car. 19. Mart. li. 13. in fi. eius.

Coroną donatus, pluribus ornatus gaudet priuilegijs, de quibus diximus in uer. Ius trium liber. cap. Vxor ducenda. { Plin. d. cap. 5. Liui. lib. 10. in fi. car. 84. in fi. lib. 23. car. 106. in princ. } accepta corona licebat uti perpetuo in ſpectaculis & ludis per ciuem, cui aſſurgi conſueuerat a quibuſcũq; , uacatio ab oneribus ipſe & pater & auus. { Plau. in Alexand. mag. uita car. pen. in fi. } Sacer is præclarus qui habebatur. { Plin. lib. 22. cap. 4.

Aurum ſubinde coronarium quid infra in annotat. noſtris.

36 Vires armis conſtant, quæ ſi deſciuerint a diſciplina, oppreſſura ſunt niſi opprimantur, dixit Valer. de Afric. poſter. { cap. de diſcip. mi

li. }

lit. § aſperó igitur caſtigationis genere militaris diſciplina indiget. Imperator etiam magis quam hoſtis metuendus, ubi ſupra. in Clearcho. diſciplina militaris acriter retenta principatum Italiæ rom. Imperio peperit & orbem terrarum. § car. 104. in princ. § Ex quo Pompeius prælium inire coactus a ſuis militibus in Pharſal. uictor futurus ob inediā hoſtium, Victoriam amiſit, ut & Brutus ad Philipp. interempto propria manu per errorem Caſsio in primo prælio, iterans prælium non neceſſarium importunitate militum uictus cecidit. § Apia. lib. 4. in fi. car. 5. fin. & in cap. milites. nu. 9. in fi. § Vnde miles a Cyro laudatus qui hoſtem interfecturus ſuperatū audita ad receſſum Tuba hoſte etiam proſtrato, & quam primum conficiendo, ipſo derelicto ſe recepit. § Plut. in problem. car. 202. a ter. § Vnde profligato prælio ipſo milites conuocati per Duces, & deſides, aut ordines non tenentes, ſed & caſtra deſerentes contra iuſiurandum præſtitum acriter caſtigabantur. § Liui. lib. 22. car. 6. in fi. in præparatione ad Cannas. § de præſtito iureiurando, niſi ex cauſa receſſuros acie nunquam, ut ibi, puniebantur ædendo ordeo, uice frumenti ad tempus, Decimam legionem ſibi contumacem exauthorauit Cæſ. Cohortes decimatas hordeo pauit. § Suet. in Aug. capit. iure milit. car. 68. ante. Liui. lib. 5. car. 2. in prin. ad Veios. lib. 27. car. 3. a ter. in med. § de Marcello in ſuos milites. § lib. 24. car. 5. in fi. § de Graccho conſ. § Plut. in Marcello etiam ipſo. car. pen. a ter. in med. & in M. Ant. car. 6. in prin. § in Phreate Parthorum rege, &c. Decimum quenque, &c. Cæteris pro tritico hordeum præbuit. § Caſ. libr. 3. ciui. in med. § Poſt eius uerba ad milites male tunc pugnatos. Non nullos ſigniferos ignominia notauit, & loco mouit. § Plut. lib. 3. de rep. car. penul. in prin. Apia. plura in lib. Illirio. car. pen. § Statuerunt maiores, ut ſi a multis flagitium eſſet rei militaris admiſſum, ſortitione, in quoſdam animaduerteretur, ut motus ad omnes, pœna ad paucos perueniret. § Tul. in oratio. pro Cluentio. car. 46. in prin. Plin. epiſto. 84. in fi. libr. 10. ad Traianum. § Milites per eorum legatos plectebantur. § Plato. lib. 12. de legi. car. 1. ante. in fi. § Decimabantur etiam ut ſupra de Appio Claud. conſ. Liuius. § lib. 2. in fi. car. pen. in fi. Suet. in Aug. ubi ſupra. inter militaria, in Galba. cap. præceſſerat, &c. Polyb. lib. 1. cap. 13. a ter. § apud Roman. mortis pena eſt ijs qui locum in bello reliquerint. § Capitol. in Macrino. Imp. car. 5. ante. § multos ſæpius decimauit uel centeſimauit. § Valer. de diſcipli. milit. pluribi, & in Cotta, & in Calpurnio. § Stipendio priuabantur ære diruti. In Spartacum per Appium Craſſum conſ. Apia. § lib. 1. car. ult. in prin. lib. 2. in med. in oratio. Cæſaris ad milites. § Decimum quenque morte mulctabo. § Dio. libr. 41. in fi. car. 103. § more patrio decimabantur. § ubi ſupra. lib. 2. cart.

c 65.

65 libr.3. in med. § per M. Antonium legem milit. neque ſortitus eſt. Vnde ſortitiones dictæ neque decimum quenque, ſed partem eorum interfecit. § in Illirico. car. pen. a terg. § Sorte iacta decimum quenque morte multauit. § in Parth. per M. Antonium etiam. car. 5. fin ante. Plutar. in ipſo M. Ant. car. 5. in prin. Pont. libr. de fortit. car. 79. § Venam ſoluentes emittebant de ſanguine pro pœna. § Gel. lib. 10. cap. 8. § Vitibus cedebantur ciues, cæteri in crucem erigebantur. § Plin. lib. 14. capit. 1. in fi. cap. 21. Flo. d. libr. 57. § Centurionum in manu uitis tardos ordines perducit ad aquilas, &c. Armis priuabantur emiſsi cum ignominia exauthorati. § Suet. in Vitell. Imp. cap. de Bebriacenſi. § Prætorianos omnes exauthorauit Tribunis iuſſos arma cedere. § Valer. d. cap. de diſcipl. milit. in Martio, in Calpurnio ut ſupra. Cæſ. libr. 5. Afric. in med. ipſius. § in Allieno & Cluſino dimiſsis. § car. 470. a terg. § Milites circundatos armis priuauit Octauius Cæſ. § Dion. libr. 49. car. 5. fin. a terg. § per Alexandrum Imperat. de quo Lamprid. § in eius uita, car. 5. ult. § Legiones integras exauthorauit Seuerus Imp. conſtitutus, milites audaces, præſos, & incluſos gladiolis primum priuauit zonis & ueſtibus, exauthoratos etiam dimiſit nudos. § Herodia. lib. 2. car. pen. ante. Tacit. lib. 13. car. antepen. 17. in prin. § Legionem ad Placentiam exauthorauit integram, &c. § Suet. in Iulio Cæſ. cap. ſeditionem. car. 40. 41. § eandem decimam, & Auguſtus Imp. § Suet. in eo. cap. iure milit. car. 64. & in Vitell. Imp. car. 107. ante. ubi ſupra. § Vt peſsimi exempli uno exauthorauit edicto iuſſos Tribunis cedere arma, &c. do Cæſa. Dion. § lib. 42. car. penul. in prin. lib. 49. car. 5. fin. in fi. § Grauiter increpitos dimiſit omnes Scaurus in prælio aduerſus Cymbros ad Athiſonem Maſsiliæ pulſis & fugatis equitibus Rom. & in ijs eius filius, ob iurgãtem præſentiens patrem pugione ignominiã uindicaturus ſe tranſfodit. § Aſcon. pro Cornelio. car. ult. 32. Valer. cap. de ſeuerit. car. 122. in princ. § Scythis in Armenios rem bellicam ignauiter gerentibus, in prælio duces ſecuri percuſsi; milites ignominiæ cauſa muliebri habitu per totam uitam ſtare iuſsi. § Aemil. car. 144. in Philip. rege. 45. § Corbulo milites qui iniuſsi male certauerant in Armenia extra uallum excluſi donec exoratus admiſit. § Tacit. lib. 13. car. antep. in prin. Cæſ. lib. Afric. car. 470. § de Auieno Allieno Tyro & Cluſiano.

Armorum

ARMORVM, TORMENTORVM, Munitionumque genera.

ARMA PRISCA PRIMVM AEREA fuiſſe refert Homer. de quo Pauſan. lib. 3. car. eius. 3. de Achillis haſta.

ACYNAX pugionis genus. { Curt. in Dario rege. lib. 3. car. 4. } acynacem ſuſpenderat ad auream zonam, cui ex gemmá erat uagina, & de Beſſo. { lib. 5. in med. lib. 8. car. 6. } per Darium ipſum, Acynacem ſtringit percuſſurus uxorem niſi prohibitus eſſet, &c. { Pont. in dial. Anton. capit. perſonatus. } Et capulo inſignis radiabat acynacis aureo. { car. 76. Tacit. de Zenobia. libr. 12. car. antepen. a terg. Herod. lib. 4. in med. libr. 7. cap. 5. in med. cap. 6. in med. } Enſem eſſe aſſerit intortum incuruum ut nos Cultellum appellamus. { Gel. lib. 10. cap. 25. Orat. Oda. 27. lib. 1. } Natis in uſum.

Aclydes. { Treuel. in Claud. Imp. car. penul. ante. Noni. car. 52. }

Arpægladius, de quo Pont. { lib. 1. de aſpirat. car. 15. in fi. }

Aries machina murorum percuſſoria ciuitatis oppugnatæ. { ut in uer. exercitus. ſupra. nu. 13. diximus. }

Arpage quali forma. { not. Apia. libr. 5. car. 8. fin. a terg. 213. } Arpagones, infra.

Aſcia lignariorum uel materiariorum, quod idem dicitur. { Palad. lib. 1. cap. ult. de agric. uirgi. lib. 11. }

Batylli per Lixas operati, & uillicos, uel ut Budæ. per uillanos. { Pli. lib. 13. cap. 1. in prin. lib. 33. cap. 8. in fi. libr. 34. cap. 11. } Batyllo ferreo. { num. cap. 4. b. Perſius ſat. 5. in med. ut peruulgate appellamus. Ioui. lib. 34. hiſtor. car. 588. a ter. Duces certatim, &c. Treuel. in Claud. Imp. car. penul. a ter. }

Baliſta machina etiam immania torquens ſaxa, & ad Scopum ut & Sambucca de qua infra bricola poſtea dicta per moder. & Blon. { lib. 4. de Roma Triumph. car. 225. } de Serpente pedum. 120. ad Bagradam flu. baliſtis interfecto ſilicum ponderoſis uerberibus, &c. { Valer. cap. de miracul. exem. ult. Sen. epiſto. 82. in fi. Deſij, &c. } Eius formam referunt Veget. { lib. 4. cap. 24. } Vitru. & alij, ut nu. 21. cap. de

exercitu ſupra.h.de miro eius effectu in prælijs. Tacitus § libr. 19.car. 3. in fin. § Ingentibus ſaxis hoſtilem aciem proruebat, ni duo milites, &c. § lib. 20. car. 4. ante. § Sed excuſſa baliſtis ſaxa ſtrauere in formæ opus crates uineas, maiores minoresque erant baliſtæ, ut in expugnatio ne nouę Carthag. per Liuium. § Plin. lib. 26. cap. 4. in med. § machinis clauſtra Carthaginis quatere. § Arria. lib. 2. in fi. car. antepenult. in fi. § de tormento pernitioſo. § Cæſ. lib. ult. Hiſpani. car. 4. in fi. § baliſta turrem deiecit.

Bipennis, dextra rapit in defeſſa bipennem. § Virgi. libr. 11. Plin. de Elephantis. lib. 8. cap. 8. § Speculari ex arbore deſcendunt & præacuta bipenni crure tardato profugiunt. § Herodo. lib. 7. cap. 6. in princ. Plutar. de Alex. Mag. car. ante. in fi. § Nos telum appellauimus Zettá.

Bombarda ab eius erumpentis bombo dicta, magis proprie quam tormentum, eſt acerrimum & terribile tormenti genus, in militia ad oppugnandum eius figuram deſcribit. § Blon. lib. 21. car. 1. hiſtor. § Fracaſtor. Veron. Clariſsimus medicus pridem defunctus. lib. de morb. gallic. Nouum dicunt inuentum anno tantum domini. 1380. tempore belli genuenſis in Venetos ad Clugiam, de quo Blond. § ipſo. libr. iug. in med. § Late Biringutus Senenſis, lib. de metallis, ubi de eius forma, cõficiendi modo, & utendi ratione, & ordine. Carda. Mediolan. medicus moder. § lib. 2. de ſubtilit. rerum, in med. Agrippa autem lib. de uanit. ſcient. capit. ult. in med. § Priſcum eſſe tenet inuentum, de quo Virgil. § lib. 6. § Vidi & crudeles dantem ſulmonea pœnas, dum flammam Iouis, &c. Viriſsimilimum arbitramur inuentum fuiſſe priſcum, non tamen in frequenti uſu, ut hodie, ab annis ducentis citra. Vt de falconum uenatione diximus in annotationibus noſtris ex Plin. cap. de accipitre, & de pyxide per Ariſtotelem, de quo Carda. § lib. 7. de ſubtilit. in car. 314. lib. 17. in princ. § de umbra ſolari not. § Arria. lib. ult. in medio, car. 360. § & de Campana idem conſtat, unde fuit prouerbium, æs dodoneum, ex Plin. ubi de labirinthis, & de librorum impreſsione ac Typis, ex quo inſtitutum fuit imprimendi apud Indos antiquiſsimum, peruentum in Germania, & exinde in Italiam iam annis ad centum tãtum, notat Iouius. § lib. 14. hiſtor. in fi. car. 7. fin. § Vbi de urbe Cantam ad Cataium urbi Venetæ ſimili, Fuluius antiquar. § car. 180. Guizard. li. 1. hiſtor. in med. car. 46. § Bõbardæ formam refert & ipſe. Aequiualens in bellis erat baliſta, quæ certo ictu mænia quaſſabat Ciuitatum longo tractu, ut in oppugnatione Tyri per Alexan. Mag. notat Curtius. § lib. 4. car. 4. § Tormenta è nauibus procul excuſſa, & cæ. nunc tormentis excuſſo ferro, &c. § Plin. lib. 34. cap. 14. de ferro. § Ad Bagradam Africæ flumen ſerpentes pedum. 120. baliſtarum põderoſis uerberibus procubuit,

cubuit,not.Liui. { de quo Flor.lib.18.Valer. cap. de miracul.in fi.Seneca epiſtola.82.in fi.Deſit. &c. } Glande plumbea letaliter uulneratum fuiſſe Imper.Seuerum,not.Spartia. in eius uita. {car.4. } Pilas iaciunt ultra duo, tria, & etiam. 4. milliaria, certis ictibus, ad millia etiã quinque aſſerit Cardanus ipſe,ubi ſupra. { car. 55. Agrippa etiam libr. de uanit.ſcient.cap.22. } Pyrographiam ſuam refert,Pilam. { lib.ſeptingent. } Bombarda excuti ſolitam.not.Blond. { libr. ult. car.ulti. ante.& a tergo. }

Varijs appellantur nominibus maiores & minores a modernis,& Iouio. { lib.hiſtor.ubi inferius. } Militiam confundere & mutare,an cogant,examinat Machia. { lib.2.diſcuſ.cap. 17. }

Mortarium ad offendendos in urbium oppugnatione ciues & ædificia. { Ioui. libr. 3. in med.car. 91. } ubi de morte Piſcarij ducis tanti. { lib.37.in fi.car.5.fin. lib.44.car.5.a ter. }

Colubrina longius euomens pilas certo ictu,& ad milliaria duo, uel tria. { lib.2.car.7.in fi.uel.42.lib.3.car.101.lib.31.in fi.car.5.fin. lib. 37.in fi.car.5.fin.lib.26.in med.cap. 153. } Reginam nominat Eſtenſis dux nunc formatam pedum.22. longam, pilas excutiens ictu firmo trium mill. ab urbe ad fornaces,Diabolicamque aliam.

Baſiliſci in naues & Sacri.{li.25.car.pen.li.2.car.7.in fi.li.26.in med. car.133.lib.25.car.antepenul.in fi.lib.31.car.4.lib.37.in fi.car.5.fin. }

Smerilium,falco paruus. { d.lib.25.in fi.car.antepenul.in fi. Falco. lib.25.car. penul. & ubi ſupra. }

Moſchetus ceraſi figura pilam euomens. { lib.29.in med. uel. 337. lib.36.in med.car.38. }

Cannones maiora ſunt etiam tormen. { Ioui. late. libr. 2. car.7. uel 42.in fin. }

Piſtoleum,Scopulus paruus,de quo Arnoldus. { li.9.car.180. a ter. 186.a tergo. }

Bolitera halieticum iaculum eſt piſcatorium,de quo Trebel.in Clau. Imper. { car.ult.ante. }

Buccula pars caſsidis.Iuuen.de Caſside buccula pendens Auguſtum puero appræhẽſa buccula dixiſſe.i.parua bucca,& uitella bos praua.Sueton.in Galba Imperat. { cap. Sergius Galba. Virgil. in 1.georg. Tuſ. in 6.uerr. }

Caſtellum oppidum primo iter receptaculum aquarum.3.munimentum in cohortes. { plura ſupra.nu.24. in cap. de exercitu. }

Cateia, de qua Gel. { lib.10.cap.25. }

Catapulta maior & minor,not.in Carthag.Hiſpan.capta per Scipionem ſuperbum.Liui. { lib.26.car.ult.ante. } Archidamus Ageſilai fil.

in Sicilia uidens catapultam iaculum longe emittẽtem admirabundus dixit, viri perit uirtus, ut hodie de bombardarum effectu uel æneo tormento. Plut. § in apophtheg. car. 139. a terg. 165. ante, Apia. in Mithrida. car. 336. ante. § de Lucullo in Mithridatem, Sylla ex catapultis uiginti ſimul plumbeas emittens pilas multos occidit, & Archelai turrem confregit, inutilemque reliquit in Illirico. § cart. 4. ante. § In lybico item, ubi de Carthagine capta, Catapultas præterea & acuta iacula lapidum excutiendorum machinas, &c. § Tacit. lib. 15. car. 1. in fi. libr. 2. car. 4. a ter. § Catapultis & baliſtis perturbat Barbaros, in quos ſaxa & haſtæ longius permeabant, miſſæ e tormentis haſtæ funditores libratoresque excutere tela, &c. & in uer. glandes, pila quoque muralia excuſſas e tormentis prægraues haſtas, &c. § Curt. lib. 8. car. 119. in princ. § dum properat Alex. Mag. § de quo Arria. libr. 2. car. ult. 99. § & in expugnatione urbis Gazæ, Scuto ac Thorace catapulta traiecto in humero uulnus accepit. § Cæſ. libr. 7. Gal. car. antepenul. in fi. § Complura tormentis tela conijciuntur. § lib. 2. ciui. car. 3. in fi. eius. Liui. li. 21. car. 2. § ubi de Saguntin. oppugnatis ſaxa ex catapultis, &c. § Cæſ. lib. 2. ciuili. car. 3. in fi. §

Caſsis, idem eſt quod galea, uel ſimilis potius, cuius pars eſt buccula. ut ſupra. Sine criſta & conno, quæ caſsis uocata eſt. § Hom. in uer. Ilia. in med. car. 108. lib. 19. in fi. eius Iuuen. Sat. 10. ut ſupra. § & fracta de Caſside bucca pedes Caſsidem de capite deiecit. § Cæſ. libr. Africo. car. 4. in fi. 446. 485. uel. 6. fin. § Pacidius grauiter ictus per caſſidem complures ducens interfecti ſunt. Caſsidem præterea adempta, uultum eius inſpicere cogebat. § de Cæſ. Apia. li. 2. de bello Iber. car. 79. in prin. Tacit. lib. de Germ. car. 1. a ter. § Vix uni alterius caſsis aut galeæ, &c. Quoties aut caſsidi tuæ aut Clypeo grauior ictus incideret, laudabas ferientes, &c. § Plin. de Traiano in ſuo paneg. car. 6. ante. Home. Item lib. 19. Ilia. car. penul. a ter. § Alex. mag. prælio certaturus in Darium regem. § not. Plut. in eo. in med. § Galeam induit Thoraca caſsidem tunc habens, & ſic diuerſa erant arma, & in uita Bruti. § car. penul. a ter. § multas uidere caſsides fulgentes. § Ioui. lib. 14. hiſtor. in med. § de Solym. & Hiſmaele Imperatoribus car. 283. de Perſarum armatura, Bucculatæ Caſsides conno inſignes galeæ, &c. ut nos dicimus elmo, & celadoni.

Cabalerium dicunt altiorem aggerem ad ſuperponenda Tormẽta, uel bombardas magis, Terraliumue. § Ioui. lib. 3. car. 97. 100. a ter. li. 28. car. 271. li. 45. car. 593. de quo Cæſ. lib. 2. ciuil. car. 1. a ter. § aggerem pedum. 80. Extruxit, &c. § ut in uer. Caſtellum, num. 24.

Cippi uel Lilium quid, Cæſ. § lib. 7. Gall. car. 198. Budæ. in pand. 1. car. 15. a tergo.

Clu-

Clunabula, Gel.d.cap.25.& equina quam dicimus cropieram, & armorum ſpecies.

Copida falcatus gladius ut cymitara Turcica. Plut. {lib.de fort.Alex.ſecundo car.penult.in fi.} galeam copide ſcidit uſque ad caput deſcendens. {Curt.lib.8.car.pen.a tergo.}

Copidas gladios uocant leuiter curuatos falcibus ſimiles. Quia appetebant belluarum manus, ideſt Elephantorum anter.pedes.

Coricus eſt, de quo Non.ubi ſupra.

Corui ferrei, uel Arpagones, aut Manusferreæ, de quibus infra. {Curt.ubi ſupra.car.20.in princ.lib.4.car.22.a terg.} ad carpendum coruos,& manus ferreas cum uncis ac falcibus illigauerunt, &c. formā not.Plin. {libr.de iuris Illuſtr.in Duillio conſ. car.421. Expreſsius a Polybio lib.1.in med.car.16.a terg.} in ſcalæ formam ad demittendos milites in hoſtes Trabs longum cum ferro inſtar mallei,&c. Cauſa fuit uictoriæ Rom.in Carthaginenſes, corui & ferreæ manus. Tormentis emiſſæ pleroſque rapiebant. Curt. ubi ſupra. Apian.libr.5.in med. car.210.

Contus lancea eſt uel haſtatum telum, dextra tantum agitari ſolitū {Plut.in Luculli uita.car.4.fin.a tergo, In Tigranen.} gladijs contos. cataphractorum truncare iubet,&c. Aliud eſt genus quod nos Angerium dicimus. {Ponta.in dialog.Antonius.} Curuatis trahimus contis,&c. Contis ac remis elidentes Cadauera. {Sueto. in Tyberio Imperat.cap.Duxit, In Calig.cap.Animum quoque, Tacit.lib.14.in prin. car.20.in fi.lib.19.car.4.ante.in fi.Herodo.in morte Cyri regis, lib.1. car.ult.a tergo.} quoſdam remis contisq; detruſit in mari. Ab hoſtibus uero grandioribus contis petiti,&c.de prima ſpecie, nuda penè corpora ad ictus præberent. Qui uerò grauiter armati pugnabant contorū ictibus deiecti ex equis,&c. Plut.in Craſſo de Parthis, car.pen.ante,& in med.a terg.car.301.a terg.} Parthi depoſitis arcubus, & contis aſſumptis Rom.inuadunt,&c. {Herodia.lib.4.car.ult. & penul.} præ longis contis quibus cataphracti ex equis depugnabant, aut Camellis. Ioſep. {lib.3. belli Iud.cap.6.in med.} equitibus gladius eſt longior, & contus in manum, tranſuerſuſque, &c. {& cap.28.} ibidem percuſsi autem contis, equorumq; impetu deturbati,&c. Vnde ex quo per equites dextra tantum agitabantur non dicatur pica quamuis haſta prælonga cum ferro lato, ut not. Ioui. {lib.3.hiſtor.car.86.a terg. uel 10. ipſius lib.14.in fi.283.a tergo. melius Dion.li.40.car.5.} de ipſis Parthis per Craſſum aggreſsis {car.9.in prin.} ut in prælio tunc acerrimo ad campos Calderanos inter Selymum Turcarum Imperatorem,& Hiſmaelem Sophum Imper.1514. {Ioui.in Selymo ipſo, ubi in Tur-

cas,

cas,&c.} zanetonibus rem gerebant in prælio Iſmaelitæ ipſi. Zanetonum uel zagaiam, tale telum nominabimus, unde Aemil. {in Phil.6. rege.49.car.395.a tergo.} Sagittarij primi erant, ut eminus hoſtem peterent, deinde haſtati, poſtremum equites contis horrebant.

Crates ſunt, de quibus Xenoph. Clypei genus, {lib.1.car.3.a terg. car.4.a ter.li.2.car.2.

Crupellarij armati impenetrabiles, ictusq; fruſtrantes, ut Cathaphracti. {Tacit.lib.3.in med.car.60.} & equites tempore Carmagnolæ.

Cultri cultelli, no. alibi de uerbis infra.

Dolon pugionis genus. {Suet.in Clau.Imper.capit. Nec tamen.} Duo in publi. reperti ſunt cum dolone, ac uenatorio cultro. {Plut. in Tyber.Grac.car.2.in fi.} Ille uero palam gladium, quem Dolonem uocant accinctus ambulabat, &c. {Budæ.in pand.1.car.154.in fi.} q dolose teneret pugionem latentem, dagam dici tale genus putamus, quod abſcondi & accingi eo poſsit. Eſt etiam uelum nauale. {Liui. li.36.de quo Bayſ.car.119.

Dolabra, picho, ad excauanda ſaxa & diruendos muros, uel aperienda mœnia, dolabris ſpecioſæ artis uaſa cedebant. {Curt.li.1.in med. car.55.in med.lib.8.in med.car.108.a tergo.} Dolabris ſiluas ſternere aggreſsi aceruos accederent. {lib.9.in med.car.134.} periculi immemores dolabris perfregere murum. {Liui. lib.9.car.pen.in prin.} Dolabræ calonibus diuiduntur ad uallum proruendum, foſſasque implendas. {li.21.car.2.ante.in fi.} Afros cum dolabris ad proruēdum ab imo murum mittit. {lib.28.car.2.in prin.} Securibus dolabriſq; cedebantur, & refringebantur portæ.

Aegis, lorica in Diuos. {Martial.lib.7.in prin. eius. Plin.li.35.cap. 8.in med.Orat.li.1.Oda.15.paſtor.&c.} galeam Pallas, & ægida.li.3. Carm.oda.4.in fi.unde Methamor.li.5.car. 2.} de Pallade diua, Dat galeam capiti, defenditur ægide pectus. {Suet.in Vitell.Imper.capit. ſed uel, Home.in 5.Ilia.in med.car.60.li.15.in med.li.17.car.4.fin.

Circum humeros poſuit ęgidā fimbriatam, hanc ut hęreditariā pictores impudenter deputant Michaeli & Georgio diuis, tā acriter armatis.

Enſis alio nomine ſpata, ut infra, uel ferrum aut gladius, pluribi Valer. {& alij.Gel.d.c.25.

Ex oſtra, Veget. li. 4.cap.23.pontis milit. genus.

Falcem eſſe ad diuertendos arietum ictus, & inculendas cordas. {5. cap.de exercitu.num.23.Cæſ.li.Gall.3.car.5.li.7.car.168.207.

Falcibus uallum ac loricam reſcindunt, &c. ut car.penult. Optimum apparuit inſtrumentū in prælio ad actiū, nunc præuoſa, Apia.de Aug.

uictoria § lib.5.in fi.car.8.in fi.eius, Xenoph.li.7.car.4.§ Quem falces corripuiſſent omnia incidebant arma & corpora.

Falarica erat miſsile telum haſtali ab ligneo cum longiori ferro, ut pilum & pyroboli, ignem ferens ardentem in hoſtem. Liui.de Sagunti nis oppugnatis, § lib.2.in prin.car.2.in prin.li.34.car.3.a ter.in prin.§. Sed magnum ſtridens contorta falarica uenit. § Virgi.li.9.§ de Catone in Hiſpanos prælio fuſos, per baliſtam contorta magnum producebat effectum ictu & igne. § Blon.lib.6.car.226.de Roma Triumph. Gel.d.cap.25.

Ferrum, enſis, pugio. § Valer.pluribi & cap. Dicta improba in med. eius.cap.de Iuſt.in Carunda.Iuuen.Sat.13. in med. Sueto. in Auguſt. Imper.cap.pleraque, car.76.in fi.cap.Senatorum. car.179. Taci.li.10. car.3.ante, car.18.ante, Metham.li.4.car.44.45.§ in Pyrhamo:& Tiſbe. Quoque erat accinctus, &c.

Framea telum haſtatum Germanicum, ut pilum Rom. § Tacitus de German.car.1.a tergo.§ haſtas uel frameas gerunt breui ferro haſtili tamen, ut cominus eo & eminus utantur pugnantes equites & pedites. Scuto, framea, iuuenes ornant parentes.& carta ſeq. Scutum cū framea gladioque, &c. § Iuuen.Sat.in med.

Fuſcina tridenti ſimilis. § Suet. in Calig.cap.Non temere.§ Vnus reaſſumpta fuſcina, omnes uictores interemit gladiatores.

Galea equitum & Caſsis. ubi ſupra cum buccula criſta & connot.in cap.Exercitus.ſupra.hic.

Gatti prius uinea, Veget.de Cratibus. § lib.4.cap.15.§

Gerræ Scuta erant, de quibus Herodius. § lib.9.cap.6.§

Geſſæ tela. § Liui.lib.9.car.antepenul.a ter. § ad ſiluam ciminiam paſtorali habitu iere cum agreſtibus telis geſsiſque binis armati, & in oppugnatione Capnæ per Appiū Claud. cum Velitibus qui tunc in humero geſſa ictus eſt. § lib.26.car.1.in fi.Cæſ.lib.3.car.2. in prin. § Signo dato decurrere, lapides geſſaque in uallum conieccre.

Glandes plumbeæ Catapulta contortæ in hoſtes, & funda emittebantur. § Tacit.lib.13.car.antepenult.a ter.in prin.§ Vnde eminus glandes contorquent.Saluſt. § in Iug. in Zamæ urbis obſidione. § Pars eminus glande, aut lapidibus pugnare. § Cæſ.lib.7.Gall.car.antepenul. lib.5.Africo.car.6.ante.§ Glandes fundere, ſudes comparare. § Apia. in Mithrid.ubi ſupra. de Catapulta.§ Ferreæ iactabantur etiam. § Pli. lib.34.cap.14.in princ. de ferro. § Nunc tormentis excuſſo, nunc lacertis emiſſo. Curtius in oppugnatione Tyri urbis per Alexandū Mag. § lib.4.car.19. § niſi procul è nauibus excuſſa, &c. & ad Bagradam ſerpens, de quo ſupra.cap.de mirac. § Spart.in Seuero Imperat. car. 79.§

mortuus

mortuus ictu plumbeæ crederetur. § Ouid. in 4. metham. § Quantum balearica torto funda poteſt plumbo. § libr. 2. § Cum balcarica plumbum funda iacit,&c. § lib. 14. car. 193. Cæſ. lib. 7. ubi ſupra. libr. ult. Hiſpani. car. 4. a ter. § Glans inſcripta,& cæ.& carſexta. Inditium glande ſcriptum.

Gladius incuruus breuis & ponderoſus erat Roman. peditum. § ut in cap. exercitus. ſupra. nu. 15. § Tales ſunt Turcicæ cimitarræ, ut ſupra de copida, ſed maiores & longiores ex finiſſ. Calybe, not. Carda. § libr. 2. de ſubtilit. car. 114. § Cum argento uiuo ad grauiores ictus incluſo. § Ioui. lib. 13. in med. § De Sopho Imper. Qui Aluantem fudit & interfecit. § car. 241. in fi. § ex ferro calibeque recocti cum herbatum temperatura galeas & thoraces aperiunt ictu.& § ibidem. car. 285. lib. 14. car. 9. fin. § Calybis temperatura & acynaces, cuius eſt uis ut galeæ noſtrorum uno ictu diſcindantur,&c. nihil omnino retuſa acie, & in prælio ad Ciriſolam nuper ut deſcribitur per Ioui. eundem. § lib. 44. cart. antepenul. a ter. § cum latis ac prægrandibus gladijs, quos a uenatorijs cultris non abſimiles ab Ephippijs geſtabant, de alio genere gladij militari, alia in uer. equites. § nu. 8. nu. 15.& in uer. ſpata. car. ſeq. §

Graphium eſt quod temperarinum nos dicimus, ad concinnandas pēnas uel ſtilum ad ſcribendum. Ouid. quid opus eſt digitis graphium laxare,&c. Suet. in morte Iulij Cæſ. § cap. aſsiſtentem. § Brachium graffio traiecit, & in Calig. § cap. reuocatum. § Graffijs confoſſum lacerandum traderent. graphium libelloſque quos tenebat in genam perſtrinxerit. § in Claud. cap. in cognoſcendo. in fi.& cap. ſed nihil. in eandem Claud. Imper. § Librario calamariæ & graphiariæ techæ adimerentur. Beroal. in 27. annotat. ſua.

Harpagones manus ſunt ferreæ alio nomine Corui, ut ſupra. § Curtius. lib. 4. § in Tyri oppugnatione, ubi ſupra. § unde Plin. lib. ult. cap. 3. ad fi. § harpago uocari dicit electrum, quia paleas & folia rapit. harpagari eſt furari. § Plut. in bachid. cap. hunc hominem. car. 147. § harpaga furibus furetur. § & in pſeud. cap. exite. in prin. car. 224. § Rapetene clepe arpaxa.& § ibidem. cap. minus. § dum arpagauit,&c. harpax caletor meus. § & in Trinu. cap. multas. § harpago mendax cuppes auarus. § Pont. lib. 1. de aſpirat. car. 15. in fi. § genus teli habentis ferrum incuruum, ut roncha hodierna, ferramenti genus eſt etiam ad aptandas cuppas uel uegetes, quod nos cagnam dicimus. Lupi ſuperne ferri iniecti ut ſuſpenſi in murum extraherentur,&c. in expugnatione Gadis per Scipionem ſuperbum, de quo Liui. § lib. 28. in prin. car. 1. in fi. Veget. lib. 2. cap. ult. § lupos & falces ferreas, forcipem ferream per milites Lupos dictam. § Cæſ. lib. 1. ciui. car. 274. § Arpagones inueniſſe dicitur

Anacharſus,de quo Plin. § lib.7.cap.56.in fi.formam notat Apſa. lib. 5.in fi. § de prælio inter Pompeium, & Agrippam.car.213.

Halabardas nominant Pont. § lib.ult.de ſermo.car.2.ante.Ioui.lib. 11.car.6.uel.166.ante.car.172.in med.de Britannis.car.181.in fi. libr. 13.car.235.lib.29. §

Haſta, & lancea ut pilum rom. § Liui.li.7.in med.car.58.in prin.§ Pila omnia haſtæque miſſæ uana per Gallos. § Gel.d. capit. 25. Curtius.lib.6.car.1.in Agide.§ haſtam dextra uibrabat,& § ibidem.§ donec lancea nudo pectori infixa eſt.& § ubi ſupra.car.69.a terg.§ Curtius de Amazonibus.car. 7. equo ipſa inſiluit duas lanceas dextra præferens,&c.& de Clyti morte. § lib.8.car.3. § Alex.rapta lancea ex manibus armigeri,&c. § & lib.9.in med.car.137.Tacit.lib.17.car. 56.ante.de Macro.§ iamque uulneratum eminus lancea,&c. § lib. 19. car. 67.ante.in fi.Flor.in epitho.lib.3.de Cymbris in fi.Home.libr. 16.Odiſſ.car. antepenul. in princ. § Sortes iactę in galea uter prius mitteret æream haſtam,&c. & infra,prius autem Alexander proiecit. § lib. 22. car. 3. 194. § duas lanceas relinqui, & duo ſcuta,&c. § libr.3.Ilia.in prin.& car.antepenul.lib.4.car.5. § proiecit longam haſtam,Scutis & lanceis. § lib.4.car.4. § præmittit longam lãceam. § libr. 5. car.5.in fi.lib.12.car.1.in fi.car.ult.in fine.Ouid. in 3. metham.§ Parmam haſtamque tenenti.lib.12.lancea Pirithoi coſtis immiſſa,&c. Macedo iuſta arma ſumpſerat Clypeum haſtam quam fariſſam uocant leua tenens, dextra lanceam gladio cinctus, &c. Spiculator impulſu turbæ Galbam lancea prope uulnerauit.Suet.in Galba Imper. § car.magna. car.289. a terg.Valer.cap.de ſomnijs,in rege Lidiæ Cræſo. § Lanceam petendę feræ gratia miſſam in eum detorſit,& ſic iaculabilem. Verbum eſſe Hiſpanicum,non Latinum dicit Gel. § lib.15.cap.penul.Plin. lib.9. cap. 6.Home.lib.1.Odiſ.in med.libr.22. car. 3. § Portabo duas lanceas & galeam,iaculati ſunt acutas lanceas. § car.194.ante.Herodi.lib.3.car. penul.a ter. § Tantum Scuto anguſto lanceaque contenti.Xenop.§ li. 7.car.4.a terg.§ Lanceas ualidas ac longas habent, Clypeis haſtiſque in mobiles cuneos,&c. § Curt.lib.3.car.3.in prin.lib.5. car.1.in fin. § Clypeo protegens corpus haſtam dextra uibrabat, hoſtem prouocans, phalanx haſtis clypeos quotiens,&c.lib.10.de Arithdeo rege conſtituto Alex.ſurrogato tunc defuncto. § Liui.libr.38. in med.de prælio in Gallos.car.211.ante. § Haſtas,quibus eminus utitur,non ergo longa, aut ponderoſa.

Lingula eſt,quam nos Dagam dicimus. § Gel.d. cap. 25. § alio nomine coclear nota in ponderibus ſupra.

Lorica eſt quam in equite corazzam, in pedite corſalettum appellamus,

mus,ut not.alibi ubi & de lorica linthea Ducum,in uer.Thorax.nu.13. cap.de exercitu Rom.

Machinamentum erat nutans inter Germanos bellantes & legiones Rom.de quibus Tacit. { lib.20.car.5.79.ante.in fi. } Quo ſinguli plures ve hoſtium in ſublime rapti uerſo pondere intra caſtra effundebantur,ut per Archimedem Siracuſ.not.Liui. { lib.24.car.antepen.a ter.} Plut.in uita Syllæ.car.3.in prin.

Mazaras ac Tragulas ſubijcientes uulnerabant,& cæ. { Cæſ.libr.1. Gal.in medicat.9. }

Machera,de qua Gel. { d.cap.25. Liui. ubi de Coruino. libr. 7.in med. } in prælio cum Gallis hoſtibus tunc ſuperatis, Conſul læuo humero machera prope traiectus ceſſerat,&c.Suet.in Claud.Imp. { cap. conſulatus.car.215. } præcidendas falſario manus carnificem ſtatim accire iuſsit cum machera menſaque Lanionia,& ſic cultrum Lanionicū, uel ut per Apuleium ſpata.Plaut.in curcul. { cap.quod homini. } Ita me machera & Clypeus bene iuuent pugnantem in acie. { & in miles glori. cap. } Curate hanc macherā mihi conſolari uolo. { in pſeud. cap.malus. in med. eius. } Conueniebat ne in tuam uaginam machera militis? Tale telum dicemus pugionem Piſtoienſem. { & in Trucul. car.309. } Macheram & clypeum.{ in bachide. car.150.cap. Meamne? in med. } Si tibi eſt machera & nobis ueruina,enſem utrinque cedentem deſcribit Herodo. { lib.7.cap.6.in Mareos pop.ut in uer.urbina infra. } Macheras herculaneas.Capitol.in Pertin.Imper. { car.4. in prin.uel.68.Plutar.in uita Marij.car.5.uel.164. } de Cimbris, magnis grauibusque macheris certabant,

Manus ferrea harpago,Corui. { Apia.lib.5.car.203.ante.car.210. 287. } de prælio inter Sex.Pompeium & Octauium. lib. Sirio. { Plin. lib.de uiris illuſt. } Coruos aut ferreas manus ad eas iaciebant. { Liui.lib.24.car.antepenul. a ter. } ad Siracuſas oppugnatas ferrea manus formæ cathenæ illigata proræ iniecta. { Curt. ubi ſupra. ad Tyrum. } Ferreæ quoque manus harpagones uocant,&c. { Cæſ.lib.1.ciui.in medio,car.274.ad Maſsiliam. } Iniecta manu ferrea & retenta utraq; naue diuerſi pugnabant,ij manus ferreas parauerant,&c. { libr.2.car.2. } ferreis iniectis manibus nauem religauerant, &c. Plutar.in Archimede, in Marcelli uita. { car.3.a ter. Dion.libr.50.car.ult.ante. } cum haſtis prælongis.

Malleoli Sagittæ ſunt igniferæ. { Veget.lib.4.cap.20. Apia. libr.4. in med. } de prælio nauali, Murcus incidere feſtinans ſagittas igne accenſas rudentibus iniecit. { & lib. 5. } in Agrippæ uictoria. { car. 8. fi.213.a terg. } Ad hæc lapides, ignemque ferentes machinæ ſagittæque

que uolitabant. {& in Mithridat.in med.car.351.ante.} ad Cizicum Sagittis ignem deferentibus aqua & aceto occurrentes,&c. {Liui.lib. 37.car.3.in prin.lib.38.car.1.a ter. in med.} Cunctis enim binis apro ra prominentibus Trullis ferreis multum conceptum ignem præ ſe por tabant,ut de phalarica ſup.h.Ex Liuio in Saguntinis oppugnatis. {Cæſ. lib.5.Gall.car.5.ſin.lib.Alexand.car.4.a terg.} Ioannes rex igne Græ co afflatus Tragulis emiſſo,&c. {Blon.lib.17.car.2.} ad Damiatam urbem oppugnatam Peuſimachus uaſa ferrea ignē deferentia telis lon gius appoſuit, &c. {Apian. in Sirio.car.9.ante.288. & in uer. ſagit tæ infra.

Meſſandula quæ.Gel.d.cap.25.lib.10.

Mucro enſis genus aut pugionis & ipſius enſis acies uel cuſpis. Xe noph. {lib.1.car.4.a terg.Curt.lib.3.Valer.capit. de fortit. in Seua.} Alexandri dextrum fęmur mucrone perſtrictum eſt, modo umbonis impulſu, modo mucronis ictu depellens, &c. Mento mucrone gladij ſubiecto, uel & cuſpide. {Suet.in Vitell.Imper.ad mortē pertracto.}

Murices ferrei in terram ſparſi & Tribuli.ut infra. {Curt.lib.4.car. 39.in 2.prælio in Darium,Valer.cap.de fiducia ſui,in Scip.Aemilia.

Muſculus pons, de quo Cæſ. {lib.2.ciui.car.4.} muſculi hæc erat forma, &c. Trabes duæ longe coniunctæ, &c. {Veget.lib.4.cap.18. Blon.ubi ſupra car.224.in fi.

Munitio alio nomine caſtellum,nunc uñ forte,de Gotlino pręfecto. Iouius {lib.3.in med.munitionem totam, quod ex materia & ceſpite conſtabat protinus incendit. {car.97.a ter.100.a ter.& ibidem.infra} ad Nauariam, ab anteriore muri parte munitiones ſumma celeritate ac induſtria extruendo,&c. {Cæſ.lib.7.bell.gall.in med.car.197.Quid.

Onagrum machinæ genus,de qua Veget. {lib.2.cap.ultimo, lib.4. cap.24.

Parazonium gladium quod pro dignitate dabatur per Principem. {Dion in Traia.Imper.car.7.ante.} Vt per Pontifices obſeruatur ſa crari in nocte natal.quod pro magno mittit munere in amicitia ſibi prę cipuè coniuncto, Mart. lib.ult.car.3.&c.alibi diximus. {de equitum ordine ſupra.} Militiæ decus,&c.

Phalangem eſſe,ut teſtudinem, per milites in prælio confertiſſimos. {Curt.lib.3.car.3.} de Caridemo Athen.in Darium regem,de Mace don.exercitu,Alexan.mag.phalangem uocant, peditum ſtabile agmē, &c. {not.& Beroal.in ſer.num.20.car.19.a tergo.} non tantum or dinem,quando pes pedi, clypeus clypeo,uir uiro cōferebantur. {Apia. in Sirio.car.292.} de prælio in Antiochum regem. Itaque Sariſſas ex phalangis quadrangulo denſis exerentes Romanos laceſſebant, &c. ut hodie

hodie per Heluetios haſtis in acie confertiſsimos. { Plut. in Flamin. uita car. 2. ante. in fi. & Liuius etiam libr. 32. car. 3. ante haſtarum uelut uallum. } de prælio in Philippum regem. Interea cum ob locorum aſperitatem conſtare phalanx & denſa prodire acie nequiret, turbati, &c. & teſtudinem uno conſeruat ordine, ſic ut inuictum, &c. { & in Paulo Aemil. conſ. car. 3. } Macedonum Sariſſas in clypeos Romanos adigẽtes, nec ita cominus pugnantes, &c. } hoc igitur robur phalangis, & impetum cerniens Aemilius conſ. obſtupuit & formidauit, &c. { Ex Hom. lib. 13. Ilia. car. 3. } Troianos & Hectora expectabãt cooperientes lanceam lancea, ſcutum ſcuto, clypeus clypeum firmat, galeam galea, uirum uir, ſic ſpiſsi ſtant inter ſe. Idem replicatum { libr. 16. in med. } & Cæſ. { lib. 1. Gall. car. 16. & car. penult. & ultima. } In Heluetios prælio ſuperatos. phalanga, eſt, de qua Plin. { lib. 12. cap. 4. } de Indiæ arboribus, eſt & morbus & herba, de quibus Plin. & Beroal. ubi ſupra.

Partiſianæ haſtatum eſt telum ferro lato, de quo Iouius. { lib. 28. in med. car. 280. lib. 34. in med. car. 583.

Pica hodierna iam Rumphea, ut infra Sariſſa cum prælongis haſtis, ut infra.

Pilum eſt ut framea ſparus haſta lancea, ſimilia inter ſe, ut nunc dicimus ſpontuncellum. in capitulo, exercitus, nu. 14. plura ad percutiendum cominus & tranſuerberandum eminus opportunum.

Pyroboli tela ſunt ignem ferentia, ut phalarica, de qua ſupra. Quibus eſt uſus Sylla in Marium. car. 2. in fi. not. Plut. in eius uita, & in Dione car. pen. in princ.

Piſtoleon dicunt ſclopetum paruum, de quo infra cap. ſequenti & in uer. Bombarda. ſupra.

Plutei, gabioni, Veget. { lib. 4. capit. 16. } Crates & Abaci, Cæſ. ad Brunduſium { lib. 1. ciui. in med. eius car. 256. } ab utroque latere Cratibus & pluteis protegebat, pinnaſque adiecit grãdibus ceruis, eminentibusque ad commiſsiones pluteorum, atque aggeris. { Curt. lib. 5. in med. } Cæſaque materia cratibus & pluteis faciendis. Blon. lib. 6. de Roma Triumph. car. 124. 224. Ioui. lib. 42. car. 7. libr. 41. in med. car. 369.

Probolium uenabulum ad apros conficiendos. { Valer. cap. de ſeuerit. Cel. li. 4. cap. 2.

Pugio eſt quod nos dagam dicimus uel pugnalẽ ex ſimilitudine nominis. Plut. in Cato. cẽſor. car. 3. a tergo. Suet. in monte Iulij Cæſ. { car. 49. In Calig. Imper. cap. Non ita, & pluribi. Gel. d. cap. 25. & in Vitell. car. 312. a ter. } Soluta latere pugionem conſuli porrigens, &c. { Tacit. car. 57. in fi. de Otho. Imperat. Herod. car. 7. in fi. 53. a tergo.

Martial.lib.ult.car.4. Cæſ.lib.4.in fi.bel.Alexand.car.423.§ Pugiunculum refert Pedian.in Anton.competit.car.37.in fi.

Quadrigæ falcatæ, de quibus Liuius in Antiocho rege. §lib.37.car. antepult.in prin.Curt.in Dario rege libr.4.car.30.in fin.§ Quomodo confectæ.

Rumphea eſt quam nos piccam dicimus cum haſta longiſsima. §Liuius lib.31.car.penult. ante in med. § in Philippum regem.Thracas quoque rumpheæ ingentis & ipſe longitudinis, ut & phalangis prælongæ erant haſtæ inter obiectos undique ramos in ſiluestri loco, &c. li.32.car.3.ante de Macedonibus. §Gel.d.c.25.Pedia. in arg. ad orat. pro Milone.§ de Clodio qui per Birriam ſeruũ rumphea humerum traiectus, unde & in fugam actus, extractus, interfectus a ſimilitudine nominis. Iouius roncham appellat rompheam cum unco. §libr.3.car.8. fin.113.a tergo car.antepenult.ante.291.li.14.§ in rumpheam adunco præfixe, ingens multitudo prælongas haſtas non protenderet, &c. Tacitus in German. lib.20.car.4.in fi.

Sambuca machina, de qua Veget. §libr.4.cap.23.Plut. in Marcelli uita car.3.in fi.§ qua Marcelli naues diſsipauit Archimedes architectus præcipuus, propugnator acerrimus ad Siracuſas, Sambuca machina ipſa quæ ſaxa promouebat lib. ſex mill. Vnde recedere coactus eſt Marcellus. §Apian.in Mithridat.car.10.333.§ ad Rhodum ſambucam duabus nauibus inſtituit, &c. ut & baliſta, de qua ſupra.

Sagittarum uſum in bellis frequentem notat Plin.lib.16.cap.37. In plures orbis nationes. §Arria.libr.2.in fi.car.88. In Tyri oppugnatione car.91.Apia.lib.5.in fi.car.213.uel.8.fin. Dion lib.48.car.4.fin.

Sagittas & igniferas.ſupra in uer.Maleolus.

Sariſſa cum prælonga haſta. Liuius, §lib.37.car.antepen.in princ.§ de prælio aduerſus Antiochum regem, impeditus intercurſu ſuorum uſus prælongarum haſtarum, Sariſſas uocant Macedones, noſtrates piccam §ut in uer.Rumphea.ſupra.lib.38.car.1.in fi.§ ad Ambraciam urbem per operculi foramina prælongæ haſtæ quas Sariſſas uocant. §Curt.lib.7.in med.car.89.in fi.§ At ipſe infeſtam Sariſſam equo calcaribus concita in medio Barbari gutture fixit &c. §li.9.in med.Plut. in Aemil.uita.car.3.Apia. in Sirio.car.7.a tergo.§ Vnde Sariphori, de quibus Liui. §lib.36.car.4.ante.in med.§ de prælio in Antiochum regem ſuperatum ad Termopylas, car. 196.propter longitudinem haſtarum, cauſa debellandi regem Perſeum inagitabiles. § Liui.lib.44.car. penult.d.

Scibon.Gel.d.cap.25.ſupra.

Scorpio, quod nos baliſtam peruulgatè dicimus, § ut in cap.exercitus.

citus.ſupra num.21.Liuius, ubi de Carthag. noua per Scipionẽ capta.

Sclopeti noſtri temporis. §Ioui.lib.3.car.89.ante.li.43.car.pen.§ Sunt & ſclopiculi parui, ſed & pernitioſi cominus, quos Germani portant ab Ephippijs pendulos,piſtoleos uocant.Ioui.ubi ſupra. Blon.lib. 29.in fi.car.antepenul.de Brixiæ oppugnatione.

Securi utebantur Francorum reges in manu. § Aemil.in Clodo.rege.5,car.15.a ter. § & milites & uenatores,ut Cyrus, de quo Xenoph. §lib.1.car.3.in fi.Arria.lib.1.car.29.§ in primo prælio per Alexandrum in Darium regem, Raſaces in Alexandri caput ſecuri diſtricta galeæ aliquantum diffregit. & infra, iam Spiridates Alexandrum a tergo, petens ſecurim alte ſuſtulerat,&c.Secures pro lanceis portabant Amazones. § Arria.item lib.7.eiſdem.car.302.§ peltas pro Scutis §libr.1. Orat.l.4.Oda.4.§ Qualem,&c.Amazonia ſecuri. Securicula.Martial. lib.ult.car.4.a tergo.

Seceſpita cultrum Sacerdotis ad ſacrificia. §Suet.in Tyber.Imper. cap.cunctanti cauſa,&c.§ inter pontifices ſacrificanti ſimul pro ſeceſpita plumbeum cultrum ſubijciendum curauit. § Blondib.1.de Ro. Triumphi.car.25.ante.§

Sica, unde Sicarij, de quo Tractatum, Suet. in Cæſ. dictat. § cap. Conſiliato,&c.Ioſep.lib.ult.antiquit.cap.19.in fi.§ a Sica breui gladio dicti cędibus intenti.& in Calig. Imper. §cap.Animus car.188.§ proſtratũ confecit ferrea Sica. § Gel.d.cap.25.Vale.cap.de fortit.in Craſſo.car.56.in prin.Pedia.pro Milo.car.2.

Soliferrea.Liui.de Catone in Hiſpanos. § libr.34.cat.3.a tergo. in prin.Gel.d.cap.25.Emiſsis Soliferreis.

Spata, quæ & enſis,longior tamen. § Diodo.lib.6.car.3.a tergo. Gel.d.cap.25.§ pro enſibus ferreis ſpatas portant oblongas. §Tacit. lib.12.in med.car.4.a terg.in med.Apul.in aſino ſuo.§ ſpatis & haſtis auxiliarium ſternebatur.Capitol.in Maxim.Imper.Iun.car.pen.ante.§ aurea lorica uſus eſt, fecit & ſpatas argenteas & aureas etiam. Et in Adrian.Imperat.Dion. §in med.car.25.ante.§ Capulo eburato ſpatã clauderet.In Claud.Imper. § car.183.ante,&a ter.§ Non ſcuta, non ſpatæ, aut pila iam ſuperſunt, tecta ſunt flumina ſcutis, ſpatis, & lanceolis.hoc uerbo uti barbaro ſtomacatur Egnatius in annotat. ad Capitolinum. quod tamen latiniſsimum ſe habet, non per ipſum quamuis diligentiſsimum lucubratorem animaduerſum. Quia non omnes omnia percipiunt,nec quandocunque,ut in uer.Lactes per Hermol.Barb. in gazam Theodo.male redargutum & imprudenter not. Bud.libr.1. de aſſe.c.30.

Spata eſt etiam qua utimur ambabus manibus, ictus acerrimi & ef-

ſectus in certamen,hanc Bimanuenſem appellabimus, & ſeſquimanum prædicta minorem nouo uerbo, ut Iouius de ſtapede & ſtaffa. a Blondo & Pontano plura inducta ſunt, quæ proprio ſuo notauimus capitulo. § infra. & in uer. Baliſta.num.21.§ Et hæc pro arbitrio admittet uſus uerborum dominus, uel reprobabit, ut caracteres additi, & per Claud.Imper.inducti in litteras, de quibus Suet.in eo.Et per noſtrates. qui non recipiuntur quamuis approbati. De talibus longioribus ſpatis not. Tacit.etiam quibus utebantur Sarmatæ. § lib.17.ubi ſupra car.50.in princ.Ioui.pluribi.lib.2.car.73.lib.15.car.314.§ Et Britanni, ut in prælio, de quo Tacitus in uita Agricolæ ducis præcipui prælijs pluribuſque uictorijs.car.8.eius, Britanni ingentibus gladijs, &c. Indi etiam. § not.Arria.lib.ultimo car.350.§ gladio utuntur trium cubitorum, lato ferro,quem utraque manu cominus prælianțes ſtringere conſueuerunt.

Spatus, iaculum, pilum, ſimiles bi. § Noni.d.car.22. Gel. d. capit. 25.Virg.li.11.§ agreſteſque manus armat ſparus, &c. § Liui.lib.34. car.3.a tergo.§ & ipſe inter equites ſparo percutit. § Tul.in orat.pro Milone in med.car.116.in fi. § frenorum,ſparorum,pilorumque, &c. § Ioui.lib.37.in med.car.89.§ uarijs utuntur telis, quæ in hoſtem eminus contorquentur. Ea ſunt Spari tripedales acuto præfixi ferro, &c. Probus in uita Epaminundæ, § in fi.eius.car.354.in princ.§ Epaminundam pugnantem ſparo, eminus percuſſum concidere uiderunt.

Spiculum, Iauarinam, pilum iaculatorium. Curt.de Alexand.mag. uulnerato rege in Tabernaculum relato, medici lignum haſtæ corpori infixum, ita ne ſpiculum moueretur abſcindunt, & patefacto latius uulnere & ſpiculo euulſo manauit ſanguis. § lib.3.car.4.a tergo.§ haſtas argento exornatas ſpicula auro geſtabant præfixo. § Valer.capit. de fortit.in Mario.§ Vltima ſenectute confertum, &c. ſpiculoque innixus ante fores Curiæ conſtitit.&c. § Veget.ubi ſupra. Suet.in Nero. Imper.de eius morte.car.antepen.Liui.lib.4.car.3.in fi.§ de Coſſo uictore in Tolumnium,Caputq; abſciſſum uictor ſpiculo gerens terrore cæſi regis hoſtes fudit. § Ioui.libr.39.car.234.§ de Martheoloſis, & Numidis parua ſecure & breui ſpiculo armatis,&c. Virgil. pars ſpicula geſtat bina manu, &c. Ergo ut uirga ad boues agitandos. Iaculiſque ſeptennis.in uer.Velites.ſupra.

Stylus.in uer.graffium.ſupra Styli cæci. in terram conſiti. Cæſ.libr. Afric.car.9.uel 456.

Sudes bicubitas, ideſt pedum trium. § Apia.in Illir. car.4.ante, In Lybico.car.247.§ de prælio inter Scip.& Annibalem pugnatores cõſtituit, quæ ſudes bicubitas plures etiam ferro munitas è peltis in Elephantos

phantos iacerent. Idem & lib.præced.c.224. Tacitus car.79.in princ. lib.car.5.ante.§ haſtas fuiſſe ſine ferro præuſtas tantum, ut ſtipites.in Illirico ad Delminium in Dalmatas. Ipſe bicubitas ſudes pice ac ſulphure ſtuppaq; componens, Lampadatum ſpecie accenſæ, ex catapultis in Delminium iacit.& ſupra in Catap. §Valer.cap.de Neceſsit. in Iulio.§ Tragulis & pilis, quia roboreæ ſudes deerant, &c. § Arria. lib. 1. in prælio primo ad Granicum flu. § Perſæ præacutis ſudibus, &c. Palos, ſudes, ridicas idem eſſe.not.Plin.lib.17.capit.22.in princ. Cæſ. lib.5.car.6.uel 105.

Teſtudo duplicis erat generis, ut ſupra in uer. phalangē, & in cap. Exercitus.num.22.

Tympanum quod hodie Tamburum dicimus, eſt, ut not. Apia.lib. Parth.car.6.a tergo.de eius forma. Parthi ſignum pugnæ dare conſueuerunt, lances corio affixo concauæ & clauis extenſo æris ab omni parte uerberant, & ut Turcæ hodie, quæ horrendum & profundum reſonantes; &c. Tonitrus referunt ſimilitudinem.

Tollenon trabs bifurcatus in terram poſitus in arboris figuram, ſub quo longior adaptatur, ut ad puteos obſeruant rurales hodie. Veget. § lib.4.cap.23. Liuius ubi de Archimede. Plautæ in Rudem.car.272. Budeus plura car.195.

Thorax ex laminis uel Thracius uel Lintheus. Plut. in Lucul. uita, ubi de prælio aduerſus Tygranen. § in med. car. 185.§ erat ferreum Thoracem indutus, ſplendidum & ſquammoſum, nos tale dicimus per uulgato uerbo Corazinam. Plut. etiam in Alexand. mag. § car.3.ante in fi.§ Iaculo ſub Thoracis lamina ictus haud ſauciatus eſt. § & libr. 9.car.133.in fi.§ Curt. Sagitta excuſſa in Alexandrum, & per Thoracem ſuper latus infigeret, &c. & in uita Cicero. car.4.ante. Cauſa Catilinæ perſecutoris, Thorace indutum, agmine ſtipatum è domo in campum educebant, de quo etiam § Dion.lib.37.car.11.a ter.§ Verg. de Turno.li.11.de quo Macrob.lib.5.cap.10. Ruthilum Thoraca indutus.hunc ſæpe induebat Alex.mag. Loricam raro, § Curt.lib.4.car.26. a tergo, lib.7.in med.car.96.ante, Suet.in Calig.Imper.car.200.a terg. Pauſan.lib.1.in med.car.24.in fi. Carda.lib.17.in princ.car.2.de ſubtil.§ Vnguibus equinis in laminas compoſitis, quæ duriſsime erãt intextæ, & ſimul Atticis non cedebant, quæ laminis conſtabant ferreis, iaculis reſiſtentes, uel igneum ſuſtinerent tormentum, ut & archibuſij, & idem ex ictu Catapultæ. § Plut.in Demet.uita.car.5.in princ.289.§ Thoracē, quem Veneri genitrici in Templo dicauit Di. Iulius. de quo Plin. § lib.9.cap.35.in med.§ Duplex iacebat Thorax. § Home. in 4. Ilia.car.3.§ Talem deſcribit in exercitu Xerxis Herodo. § libr.7.

cap.

cap.6.in prin. } per ſubs milites ſquammoſum & aureum Thoracem, in Maſsitio, Herod. { lib.9.cap.12.in fi.li.7.cap.4.in med. }

Lineo Thorace muniuntur ſaſizeri Turc. Impen præ toriani, de quibus Iouius { in Solym. } ubi de Ianizeris in militia Turc. { Eſt in uer. Linthea, ſupra num, 13. Carda. li.6.car.ultima.de Subtilit. Iouii lib.14. hiſtor.in med.car.28.a } Squammoſi Thoraces, Ipricæ ferreę, bucculatæ caſsides; &c. de Perſarum armat. { & lib.34. in med.car.620.in fi. } Thoracemq; præſertim ex laminis & galearum apparatus, eſt repertus. { li.37.in med.car.88.in fi. } Quiſq; Loricam, Thoracéue, & galeam, uel in pace induit, &c. { li.34.c.5. } de Claſſe in Africam, nihil præter apertam galeam & Thoracem ferreis laminis ſquammoſum operę conſertam, & ſcutum, &c. { li.43.car.penult. } Thoracem plicatum inauratum. { lib.17.in med.car.362.in prin. } de Mamaluchis in Turcas. Thorace ferreis laminis conſerto. Thoracem ex Tarandi animalis duriſsima pelle confici, not. Plin. lib.8.cap.34.

Tragula ex Catapulta nunc ueretonum uel longior ſagitta, uel ex Scorpione maiori, Valer. { capit. de Fortit. } in Sæua de Balluentio primipilo. { Cæſ.lib.5. Gall.car.115.122.antep. Nonii.car.52.Gel.d. cap.25. } tragulas ac Mazaras, ubi ſupra lib.1.in med.car.17.

Trinciéram dicimus hodie foſſam, quam perducunt obliquam altitudine tricubitali depreſſam, tortuoſo & anguineo opere propter uim tormentorum hoſtilium ibi uibrantium. { Iouii.li.41.car.269.ante. }

Trigoni uel Tribuli murices. { Var.lib.1.cap.23. rei ruſt. Cęſ.lib. 7.car.97.fi.in prin. } Sternuli. Et de Liliis in terram fixis & compoſitis ad pręcipitandum hoſtem obuium. { Bud.in pand.1.car.148.a ter. }

Trudes, uel furcæ in equites, Tacit.lib.3.ad fi.car.66.ante.

Turris milit. quomodo compoſita. { Cæſ.lib.2.ciuili.car.3. } ubi de Caſtelli ad idem extructis, ſupra num.24.in cap. Exercitus.

Venabulú uel probolium, ubi ſupra, non.d.car.56.Valer.c.de Seuer.

Verutum baliſtarium Catapulta contortum, in cap. Exercitus, ubi ſupra, nu.16. quod improprie uocamus hodie ueretonum. { Ioui.lib.40. car.334. } telum erat iactabile.

Vinea, gatti, quomodo. not. Cęſ. { lib.2.ciui.car.1.a terg. } eorum uim nullæ contextæ uiminibus uineæ ſuſtinere poſſunt. { Salu.in Iug. car.69. } ad Thalam oppidum. Deinde iubet uineas agere, & ſuper eas aggerem iacere, & ſuper aggerem impoſitis Turribus opus tutari. Veget. { lib.4.cap.15. Plin.lib.14.cap.1.in fi. }

Vrbina uel Veruina iaculi genus, de quo { Plaut. in Bachid.cap.Mcã. in fi.car.150.a tergo. } ſi tibi eſt machera, & nobis eſt Veruina domi. Eras. prouerb.1813. Si tibi. &c.

Yſſos

Yſeos telum ex ligno toſtum, de quo Apia. § lib. Celtib. in princ. in præfat. § Quadrangulum cum ferro etiam quadrang. ut ſudes. de quo ſupra.

Zanetones quibus pridem utebantur in Italia Franci equites bello. 1512. ut ſupra haſta pedum. 8. in circa ferro in formam Laurini folij, & ſolida. § Ioui. lib. 2. car. 41. a ter. § de Heluetijs in Carolum. 8. regem Franc. ad Romam, Neapolimque, & c. ſupra in uer. Contus.

VEHICVLA VARII GENERIS PRISCA. Tit. V.

AMAXA Græcum nomen uehiculi itinerarij, quod etiam dicitur Armamaxa. § Curt. lib. 3. car. 4. in medio. § de pueris Darij regis. § Capitol. in Maxim. car. 3. 139. Suet. in Nero. cap. Diuitiarum. car. 258. a tergo. §

Arcera & Arcirina § Itinerarium quali forma. § Gel. libr. ult. capit. 1. car. 301. Blon. li. 9. de Ro. Triump. car. 351.

Baſterna, ut & Rheda, de quo infra. § Palad. in Iunio. cap. 2. Lamprid. in Heliogab. Imp. car. 107. a ter. §

Benna. § Blon. ubi ſupra. §

Biga. § Suet. in Tyb. Imper. in prin. cap. uerum, &c. car. 143. in Domit. in prin. cap. Triumphalis, &c. car. 339. 357. In Calig. cap. Nouum. car. 178. Blond. lib. 2. car. 86. de Roma Triump. § Flamines Bigis curru aurato. § Liui. lib. 1. car. 3. in fi. & in uer. Eſſedum. Birotum. a terg. h. Plin. lib. 34. cap. 5. in med. §

Carrucha Romæ ut Rheda Imperat. Senatoribus hanc habere permiſit Alex. Imperat. § Lamprid. in Alexan. Imper. car. 127. ubi de Chriſto etiam aliqua. in Aurel. Imp. § Argenteis etiam. § car. eius pen. Plin. li. 33. cap. 11. in prin. Budæ. ubi ſupra. car. 219. ante. § Geſtatoria. § Suet. in Nero. cap. diuitiarum. car. 258. Martial. lib. 5. de Baſſo. & in Quintũ.

Carros uel Carra, cum armatis gall. § Liui. lib. 10. car. 81. a ter. Pontan. in dial. Charon. car. 62. in fi. § qui Carros non currus dixerit. § & lib. 1. de bello Neapolit. car. 258. a ter. § de Berenice curru hoſtem perſequentem. § Valer. cap. de ultione. § oneraria item. § Budæ. in Pand. lib. 1. car. 219. in prin. § Carrum, quod carrus dicitur, plauſtrũ. § Cæſar pluribi. libr. 1. & car. 2. in fin. 4. 16. 17. 36. 81. 165. 218. 271. § Carra. car. 500.

Carpentum mulieb. uehiculum, quod nos Carretham dicimus. § Valer.

ler.cap.dicta improba de Tullia.Liuius in Tanaquil.libr. 1. car.6.ante. lib.5.car.43.in prin.§ ut carpētis ludos in feſto,& profeſto die uterentur matronæ,ex quo in ærarium contulerant ornamenta. § lib. 31.car. eius.3.a terg. in med. § Cæſa & capta ſupra. 35. millia cum carpentis gallorum multa præda oneratis.Item & ad letamen in agris uehendum. § Palad.in Septem.cap.1.Liui.lib.34.car.2.in prin. § de oppia lege abroganda per Catonem in oratione, Vt carpentis uterentur feſtis profeſtisque diebus. § Suet.in Tyber.car. 3.§

De Claudijs,Conferta multitudine ægrè procedēte Carpento Claudia palam optauerit,&c.car.130. Circēſes Carpentumque quo in pōpa traduceretur. § & in Claud.Imp. cap.Imperio ſtabilito.car. 212.in fi.cap.expeditionem.car.218.in prin.§ Currum eius Meſſalina carpento ſecuta eſt.Matri carpentum quo circunduceretur, & cæ. § Tacit.in Agrip.ipſa.car.9.a terg.§ Carpento Capitolium ingredi, qui mos ſacerdotibus,&c. § Budæ.d.car. 229.Dion.libr.ult. de Meſſalina.ca.r8. fin.§ Carpento uti ſibi conceſſum, ut iam & Liuiæ fuerat. § car.pen. eius de Agrippina.car.490.§ Seiugem not. § lib.58.car.455.in fi. Lāprid.in Alex.Imp.car.129.a terg.Spart.in Zenob.car.267.a ter. § uſa uehiculo carpentario.

Camarota quæ & lectica,penſilis,muliebris. § Budæ.ubi ſupra.car. 228.in fin.§

Ciſium quæ & Rheda. § Tul.in Philipp. 2. car. 173. in oratio. pro Amerino.car.21.§ Millia prouolauit ciſijs. § & in oratio. pro Milone Blon.ubi ſupra.car.351.§ Birotum. § Budæ.in pand.1.car.218.in fi.

Currus Triumph. § Plut.in Camillo.Liui.lib.5.car.42.a ter.§ Curru conceſſo Metello tantum in curiam uenire. § Plin.libr. 7.cap.43.in fi.§ Currum conſcendit Berenice armata.ſupra in uer.carros, penſilis, & ut Carpentum. § Budæ.d.car.218.§ Currus mercenarius, ut Rheda etiam meritoria. § Apia. lib. 2.car.54.in fi. § Clanculum ad Cæſarem uenere curru mercenario aduecti, ſeruilibus amicti ueſtibus Curio & Caſsius. Falcati uel quadrigæ quali forma,infra in uer,Quad.

Decemiugem. § Suet. in Neron.Imper.cap.in certando.car.253.§ Sexiugem equorum ſex, ut birotum duorum. § Dion.lib.ult.in Calig. car.4.455.in Ludo Troiæ.§

Eſſedum. § Suet.in Claud.cap.cibi niniq;.car.230. in Calig.in cap. nouum præterea. car.178.Tul.in 2.Philipp.car.173.§ Vehebat in eſſedo Tribu.pleb. § in epiſto.ad Atticum.car.172.libr. 6. epiſto.1.in fi.Virgil.in 3.georg.§ Belgica uel moli melius,&c. § car. 32, Budæ. ubi ſupra,car.219.in prin.Orat.in 2.epiſt.car.228. § Eſſeda feſtinant, &c. § Propertius in 2.in princ.& in fi.eius.Plin.lib.34.cap.17.Liui.li.

10 car.4.fin.a ter.81.Martial.lib.1.de hortis. § Nouum pugnæ genus eſſedis carrisque ſuperſtans armatus hoſtis,&c.Cum duabus tantum ro tis fuiſſe & altioribus,ideo celeberrimum,refert Card. § libr.17. car. 643. de ſubtilit. §

Ferculum & Geſtatorium,de quo Macrob. § lib.1. Saturn.cap.23. in medio. § generale nom. § Budæ.d.car.219. in princip. Sueton in Claud.cap.cibi uiniqúe.230.ante.in Vitel.cap.Suaſit.car. 312. in fin. § In geſtatorio ludere, ita eſſedo aluco adaptato ne luſus contunderetur.

Exaphorum uel octoforum. § Martial.lib.1.in Cecilianum.libr.2. in Zoilum.lib.6.in Aphrum.& de Philippo. §

Lectica uel camarota. § Suet.in Iulio.car.28. § Vſum lecticarum niſi certis perſonis & ætatibus. § in Domit.car. 343. § probroſis fœminis lecticæ uſum ademit.

Liburnica ad uelocitatem & commoditatem,ut & nauicula eiuſdem nominis, in qua etiam currente ſcribi dormirique poterat, &c. Iuuen. § Sat.3.in med. § Diues & ingenti,&c.Quomodo eſſe potuerit, diximus in cap.de admirand.ex Card. § lib.17.de Subtilit.in med. §

Octoforum, octo portantium. § Suet.in Calig.cap.filia uero.Tul. in ult.uerr.car.6. a ter. §

Petorrita gall. § Gel.lib.15.cap.penul.Orat.lib.2. epiſto. car. 3.in fi.228.ubi ſupra.Plin.lib.34.cap.17.Budæ.d. car.219. § Geſtatoria. § Sat.6.lib.1.car.264.

Pilenta mulieb.& geſtat. § Orat.ubi ſupra.car.228. in fin. Spart.in Zenobia.car.267.Budæ.ubi ſupra.Macrob.lib.1.cap.6.car.198.in fi.§

Plauſtrum mulieb.ad ſacra etiam. § Liui.lib.5.car.5.& car.antepenul.ante.in med.Plaut.in Aulul.cap.narraui.car.37. in prin. § Ad onera etiam. § Valer.cap.de ſomnijs in fi.Budæ.ubi ſupra.d.car.219. §

Quadriga(in ſingul.etiam.) § Gel.lib 19.cap.8. plura. § Quadriiuga rotarum quattuor triiugum currum. § Plut.in uita Publ.co.car.eius penul. § Falcata & armata quomodo. § Curt.lib.4.car.30.in fi. Liui. in Antiocho rege.lib.37.car.antepe.in prin. §

Rheda nomen gall. § Suet. in Iulio.cap.armorum, &c. § Meritoria rheda centena paſſuum millia in ſingulos dies (mirum) currebat Iulius. § car.37.in prin.Plin.lib.7.cap.20. in fi. § Labienum præfecit,ipſe in Italiam magnis itineribus contendit, duaſque legiones conſcribit, &c. § Cæſ..libr.8.belli Gall.car. 2. ante.libr.6.car. 1. Tul. in oratio. pro Milo.car.109. in fin. § Sequebatur rheda cum lenonibus. § & in 2.Philipp.car.173.ante. § Vehebatur in rheda penulatus. § Gel. lib. 10.cap.25. § Nobis in rheda ſedentibus. § Lamprid. in Alexan. Imp. car.127.in fi. § Rhedas omnibus ſenatoribus,& argentatas haberent. in

Heliogab.Imper. ❴ car.107.Plin.in epiſto.pluribi.& lib.9.epiſto.10. Orat.Sat.6.lib.2.car.300. ❵ Rheda uellet iter faciens,&c. ❴ Ponta.li. de aſpirat.car.2.Budæ.in pand.1.car.162. 219. ❵ Cato cenſor cum urbes adiret,ſine rheda proficiſcebatur. ❴ Plut.in eius uita.car.2.ante.in med. ❵ Epiſtolam dictaui ſedens in rheda.Tul.in 5.ad Atticum. ❴ car. 148. Accepi,&c.Martial.lib.5. de Baſſo. ❵.

Sarracum (hodie carromatto) ad immania pondera prouehenda. ❴Iuuen.Sat.3.in fi.eius.car.19.Sat.5.in Capitol.in Anton.Phil. Impe.car. 44.ante.de peſtilentia. Budæ.d.car.219.ante. ❵

Sexiugem. ❴ Liui.lib.38.car.4.fi. ❵ Sexiuges in Capitolium inaurati. ❴ Suet.lib.de uiris illuſt.nu. 442. ❵ de Mithridate ipſum regente. ❴Plin.lib.34.cap.5.ſciuges. ❵ (ubi ſupra. ❵

Staticulũ geſtatoriũ. ❴Pli. li.34.c.17.de ſtagno. Blõ.d.car.90.Bud.

Tenſa uehiculum ſacrum. ❴ Tul.in oratio. de Aruſpi. reſponſis.car. 248.275.Liui. lib.5. car. antepe.❵ de Gallis ad Romam urbem. ❴ Aſcon.car.76.Budæ.ubi ſupra.Ponta.lib.de aſpirat.car.42.❵

Vehiculum generale nomen,& muliebre,ſed commune,ut Rheda,ut Ciſium. ❴ Gel.lib.15.cap.30.Plin.epiſto.10.lib.9.in prin.lib. 10.epiſto.16. 18. ❵ qua ſermones in uehiculo feruntur extendi. ❴ Herodot. lib.3.cap.40.a ter. ❵ de Plautiano,conſcenſo uehiculo properat in regiam,&c. ❴ Vopiſ.in Aurel.Imp.car.2,a ter.❵ Quia inuidioſum tunc erat uehiculis in ciuitate uti,equus eſt ei applicitus,&c.. ❴ Liui. lib. 34. in prin.de lege Oppia abroganda.❵ Auguſtus Imp.quò celerius ac ſub manu cognoſci poſſet,quid in quaque prouincia gereretur, primo iuuenes,deinde uehicula diſpoſuit,&c.Suet.in eo. ❴cap.ex militaribus.car. 90.cap.nepotes.car.98. in prin. not.Geu.lib.1.car.69.❵ ad Petrum Gironem,& car.75.de Pyrrho rege,& alibi in inſtit.antiquis diximus. Tyberium Neronem uehiculis tribus feſtinantem ad Druſum fratrem ægrotantem horis.24. tantum emenſum ducenta millia paſſ. ❴ Plin. li. 7.capit. 20. in fin. ❵ Neque iter fecit niſi in uehiculo anteirent uel circa adequitarent. Curru mercenario, not.& ſupra ❴ Gel. libr. 12. cap. 5.Spart.Adria.Imperat.car.1. a ter. Capitol. in Anton. Philoſ.in med. car.45.in prin.In Seuero. car. 1. a ter. ❵ In uehiculo etiam legati ſederẽt,qui ante pedibus ambulabant. ❴in Pertinace Imp.car.antep.ante. ❵ Vehicula arte fabricata noua & exquiſitis ſedilibus,&c. ❴in Pio Imp.car. 37.in fi. ❵ Vehicularium curſum ſubleuauit. ❴ Plut. in Ant. car. 1. in fi.❵ Miniſtri ueſte aſſumpta & uehiculo conducto cum Caio Caſsio ad Cæſarem fugit uehiculis eorum ſedens,&c. ❴ Eutrop.in Traia.Impe. car.70.lib.8.in prin.❵ Nullum Senatorum lędens niſi iniuſtum,& cæ.

in

§ In Dioclet.Imper.car.79.in fi.Plin.lib.7.cap.20.§ Cum culcis onuſta Vehicula,&c.de fortit.lib.34.cap.17.Plautus in Aulul. cap. Narraui.car.73.in fi.§ Arte fabricata per Commodum Imper. § Capitol. in eo.car.68.ante.Vopiſ in Aurel.car.1.in prin.§ Vehiculo ſuo met,& Iudiciali carpento,&c. § Plin.lib.10.Epi.16.§

Veia priſco nomine dicebatur Currus, & arbor excauata uel Tugurium. § Beroſus.lib.4.car.ult.Antiquit.& lib.5.In Belo rege.2.Babil.§

Vehes uel Carpentum. § Colu. & alij.lib.12.cap.2.Plin.lib.36.cap.15.§ Vehem feni ualde onuſtam. Veha plauſtri genus. § Ponta. lib.2. de Aſpirat.car.2.ante.

Veredi,unde Veredarij,cochieri. § Budæ.in pand.2.car.66.§

NAVIGIA VARII GENERIS PRISCA. Tit. VI.

NAVES pluriformes, de quibus Gel. § libr.10.cap.25.Noni.in fi.operis.car.50.Pli.lib.7.cap.56. Blon. lib.de Roma Triumph.car.146.Budę.lib.5.de Aſſe. car.510.§ Ordinum decem in remos, 20.50.uſque ad.50.Plin.d.cap.56.in fi. Sexdecim ordines refert & Eutrop.de Perſei naui. §lib.4.car.47.Plut.in Demet.uita car.4.in fi.& car.antepenultima.in fi.§ Inuentor quis tempore Noe not.Ioſep.li.1.Antiqui.Iuda.cap.10.Plin.ubi ſupra.& Budæus, profectus Cænus maiores naues in tres partes, minores in duas ſecuit, & ad hidaſpis flu.ripam,&c. § Arria.lib.5.car.211.214.§ ubi & infra.

Plicatiles naues & portatiles. § Plin.lib.5.cap.9.in fi.lib.3.cap.17.§ per Traianum Imper.de quo Dion. §car.9.a tergo.§ ad Niſibim nauigia plauſtris impoſita in fluuiũ traiecta, de Argonautis ad Aquileiam naues tranſportatiles. § Iuſt.lib.32.§ Annibal, de quo Liuius, §lib. 25.car.3.in princ.§ ad Tarentum plauſtris tranſucham naues.§Blond. lib.29.hiſtor.car.penult.ante.§ in Brixiæ obſidione ad Benacum,& in § lib.de Ital.Illuſtr.car.158.a ter.§ per Solymanũ in Sophum Imper. Qui a Memphi, plicatiles naues ac ſolutas membratim dorſo camellorum, Arſinoem urbem conuexit. § Ioui.lib.18.in med. car.386.a ter. libr.36.car.2.in princ.§ Antiquiſsimam nauem emerſam, & in partes uel tres uel duas quãque diuiſam nauem. not. Arrian. § libr.5.in med. car.6.ubi ſupra lib.7.car.313.§ ad Hieruſalem expugnandam Chriſtiani crucceſignati Turrem plicatilem compoſuere ſolutam portatilem,&c. § Aemil.lib.4.in fi.in Phil.rege.38.car.191.& car.172.in fin. lib.5.cap.200.a tergo.§ Extractam nemorenſi ex Lacu, not.& Blon.

§ubi ſupra.car.3.in prin.§ Ex larice cũ laminis æreis, Remorum. 50. ex Dalmatia. § Arria.lib.2.car.89.92.lib.5.car.7.§

Acatium actuarium,Plin.§lib.9.cap.30.in fi. de Sæpia. Plut. in uita Cæſ.in fi.

Actuariæ naues ad Brunduſium per Pompeium in Cęſarem,not.ipſe §Cæſ.lib.1.ciui.in med.car.258.261.lib.3. in med. car.357.lib.5. Gall.car.prima.§ Sagittarios noctu in Scaphas & naues actuarias imponit. §lib.4.Belli Alexand.in med.car.418.§ nauibus actuarijs, quarum numerus,&c. ad præliandum roſtra impoſuit. §Apia.lib.4.§ de Domitio ad Philippos plurimis actuarijs ingenti exercitu adnauigantes,&c. §Gel.lib.10.ubi ſupra cap.25.Tul.in 5.Epiſt. ad Atticũ. car. 139.Actium,&c.car.318.lib.10.

Actuariolæ. §Tul.lib. ultimo ad Atticum, tu uero, &c. car.491. 488.§

Annotinæ nauiculæ, de quibus Cæſ. in Britanniam, §lib.5.per eum car.3.a tergo.

Barbotæ cum bombardis pluribus.Blon. §lib.29.car.2.a tergo.§

Barzia nauigium ingens, de quo Iouius §lib.37.hiſt.car.85.§

Burchellæ.Blon.ubi ſupra d.car.2.a terg.3.in princ.

Biremes nunc Naſaidas in Vngaria dicunt, uel Galeotas. §Ioui.lib. 30.car.6,lib.36.car.2.in fi.lib.37.car.5.fin.in prin.Cęſ.lib.3.Ciui.car. 345.Suet.in Iulio.cap.ęditis.ca.25.a ter.Orat.li.4.Oda.30.Tyrrhena.

Candes uel caudes potius nauis,de qua Sen. §lib.de breui.uitæ.car. 3.in prin.§ Vnde & Candicare.Tabularum contextu ad commeatus. Gel.ubi ſupra.d.cap.25.

Carauellæ nauiculæ paruæ ad omne tempus,&c. §Ioui.li.3.car. 81.a tergo.

Cataſcopium. Gel.ubi ſupra.d.cap.25.ſpeculatoria,uel carauella.

Cataphractæ itē naues armatæ ad prælia præparatæ. §Polyb.lib.2. car.5.§ Cataphractas naues muniunt, & Corcyram nauigant. At Illirio ſeptem cataphrat.nauibus ab Acarnanis acceptis,&c. §Apia.lib. 2.in med.§ Scipio cæteris Afranio permiſsis, duodecim cataphrat.nauibus effugiens lapſuş eſt. §In Sirio,in eius med.car.294.in fi.§ naues cataphrat.duas,& decem duntaxat habere uoluit, &c. § Polyb.lib.5. car.206.in princ.

Camerę naues arctis lateribus latum aluum ſine uinculo æris aut ferri connexæ,&c. §Tacit.lib.19.car.69.a terg.in med.§

Cantharus nauigij genus, ut & uaſis,de quo Macrob. §lib.5.capit. 21.in fi.§

Cercurum nauis magna. §Gel.li.10.d.cap.25.in fi. Plaut. in Stich. cap.

cap. cum bene.} magnas adportauiſſe diuitias domum in Cercuro, in Stega. {Liui.lib.33.car.1.a ter.}

Cælox, quia paruus, a celeritate dictus. {Gel.d. capitu. 25. Non. ubi ſupra. Cæli.lib.14.cap.8. Plaut.in Aſin.cap.hercle.in capti. car.99. ante.in miles.cap.uolupeſt.in fi. Liui.lib.23.car.antepenul.in prin. lib. 37.car.5.ante.in med.203.} Inuentor qui. Plin.ubi ſupra. Apia. in lybico. {car.4.a ter.} addit Celoces quinque naues delectæ,&c. {lib. 37.in med.car.præd. Apia.ubi ſupra.car.6.fin.} Apparuit inde piraticas celoces & lembos eſſe,nos tales dicemus Bregantinos, Inſtrati celoces Myoparones aliasque quam plures minores educentes rates, &c.

Cymba piſcatorum. {Plin.d.cap.56.in fi.& li.9.cap.10.in princi.} Teſtudinum Corijs cymbas conficiunt maris accolæ. Vnde & Cymbauas. {Macrob. ubi ſupra. Tul. in 3. offic. car. 61. ante.} Cymbula. {Plin.lib.8.epi.20.in fi.}

Circerus } Plin.Noni.& Gel.ubi ſupra.
Cercina }
Cidarum }
Cetea } Blon.lib.18.hiſtor.car.3.ante.in fi.}
Cybea }

Caupucula.

Codicaria.

Corbita,tarda magna. {Gel.d.cap.25.in fi. Plaut. in pen. capit.ita me di ament.} Tardiores multo quam Corbitæ ſunt in tranquillo mari. {Tul.lib.ult.ad Atticum.car.491.Tu uero.&c. car. ult.}

Deciremes. {Dion.lib.50.car.7.in fin.lib.51.in princ. car.203.in prin.} in prælio ad Actium.

Dogecuppa. {Vopiſ.in Aurel.Imp.car.ult.in princ.}

Dicrotę uel Dierotæ } Apia.lib.mithrid. car.6.} de eius apparatu nautico, naues cathaphractas trecentas, Dicrotas centum, &c. } & car.ſequen.3. de pugna.} Velo iter faciente Rhodiorum Dierota in eam mouit,&c. {& car.357.in fi.} Dierotis poſtmodum ac triremibus,&c.de Pompeio in Mithridatem delecto duce, Capit ex eo pentiremem unam, Dierotas octo,&c. Cæſ.in bello Alex. {car.8.fin.420.} Dicrotas emendat Bayſius ipſe. {Tul.in 5.epiſt.ad Atticum.car.142, Liui.lib.ult.car.489.tu uero.}

Dromon galeoni. {Blon.lib.18.hiſtor.car.ult.eius.in fi. lib. 23.in fin.car.4.a ter.g} eſt & piſcis genus,de quo Plin. {lib.32. capit.ult. in princip.}

Epicarida parua. {Pont.lib.de aſpirat.car.37.a ter. in prin.}

Frahatæ nauigia minora. {Ioui.lib.25.car.91.car.99. ibid.} cum duabus frahatis ualidiſſ.remige inſtructis,&c.

Fuſta Liburnica,infra.

Gauli. { Gel.d.cap.25. in fi. }

Galera nauis longa, ſic per Babilonios dicta, ut per Tuſcos galea. Xenophon. { de ęquiuocis.car.115.& in uer.nauis longa, infra, & in Itiner.Pij.car.197.in fi. }

Galeota biremis, in uer. Naſadia.

Galeonum dicunt ampliſsimam nauem, de qua D. Veneti. { not. Iouius.lib.36.car.2.a terg.car.18. } Formam notat Blond. { libr.23. car.4.a terg.lib.29.car.2.a terg.car.ult.in fi. }

Galeatias. i. triremes præaltas ad ferenda mercimonia & tormentorum apparatus.

Geraris dicitur, de quo Plaut.in mercat.in arg. eius, ædificat nauem gerariam, & merces emit, paratæ naui imponit.

Halia ſcaphæ genus, { de qua Ponta.lib.de aſpirat.1.car.14. }

Hepteres
Hexeres
Hemioliæ, } Septem ordinum. { Liui.lib.37. car. 4. a terg. } de prælio in Antiochum authore Annibale. { Budæ.lib. de aſſe.car.510. }

Hippagines
Hippophoræ
Hippagogæ } ad deuehendos equos. { Herod.lib.6.cap.4. lib.7. cap.6.in fi.eius.Pont.lib.1.de aſpirat.car.21.ut & mahonæ infra. } { Ioui. lib.36. car. 5. a terg. in Aemil.in Phil.2.rege.41.car.265.Polyb.in primo. car.20.in prin.Liui. li. 44.car.449.f. } Palandræ etiam ut infra.

Hiſtopus etiam, { ubi ſupra.car.22. }

Horia nauic.piſcator.Plaut.in rudent. { cap.eus mare.car. 278.ubi ſupra Noni.d.car.52. }

Lēnunculus eſt quos Hiſpani uocant Scarzapinos. { Tacit.li.14.in prin.car.20.in fi.Cæſ.lib.2.ciui.car.ult.Ioui.libr.40.in med. car. 323. Noni.d.car.52. }

Lembus, ad trahendum equitibus impleant, &c. { Polyb.lib.3. car. 106.ante.Apia.in Lyb.Plaut.in Bachi.cap.60.car.143.211. in mercat. cap.ex ſummis. } Lembo aduehitur tuus pater pauxillulo. { Liui.lib. 34.car.antepenul.in prin. } De conditionibus cũ Nabide tyranno. Neve ipſe nauem ullam præter duos lembos remorum ſedecim. { lib.37. car. 5. ante.in med. } Apparuit inde pyraticas celoces & lembos eſſe, ut ſupra hic. { lib.32.car.penul.ante.de Philippo rege.lib.38.car.1.in fi. } Sexag.lembis Corinthium. { libr. 44. car. 450. d. } Sinu inuectus. { Plin.d.cap.56. in fi. }

Lyburnica eſt quam nos fuſtam dicimus, uel bregantinum, celerrima per piratas frequentata. { Beroſus.lib.5.in Baleo rege.10.Babilon.car. 71.in prin.79.in fi.Apia.lib.2.in med.car.56.a terg. de Liburnis popu. & lib. Illiri.car.1.a terg. } Nominiſque ad huius ſimilitudinem, ut nomen

men eſt barbarum. eſt & uehiculum ut ſupra. ex Iouen. car. præcedent.

Lintres nauiculas eſſe has dicit Arria. ex cauata trabe. ❡ lib. 1. car. 3. Valer. cap. de inſtit. antiq. car. 35. a terg. in med. Virgi. in 1. Georg. car. 23. Cæſ. lib. 1. Gall. car. 4. a terg. lib. 1. ciui. in med. car. 258. Gel. d. cap. 25. Ioui. lib. 42. car. eius. 6. ❡

Longas naues not. pluribi Gel. ❡ & d. cap. 25. ❡ Et in prælio inter Octauium & Pompeium. ❡ Apia. lib. 50. car. 207. a ter. ❡

Mareplacidæ. ❡ Gel. d. cap. 25. ❡

Mahonæ capaciores uehendis commeatibus idoneæ. ❡ Ioui. lib. 36. car. 2. in fi. lib. 37. car. 5. fin. 111. Cæſ. lib. 1. car. 8. ubi de Galeatia. ❡

Myoparonem fuſtam bregantinum ad celeritatem, unde & ſpeculatoria. ❡ Tul. in Verrem ult. in med. car. 245. a terg. 250. a ter. Cæſ. car. 89. ❡ myoparone pyratico capto dux liberatus, &c. Cum. 4. myoparonibus paruis ad arbitrium ſuum nauigauit, &c. & ibi Aſcon. Pedi. ❡ car. 70. a ter. Noni. d. car. 52. Apia. in Mithrid. car. 257. a ter. ❡ Myoparombus & ſexcuplis uſi dicrotis, &c.

Paro unde myoparo. ❡ Gel. d. cap. 25. Budæ. in pand. 1. car. 230. in fi. Ioui. lib. 17. Valer. cap. de iure triumph. in Scipione. ❡

Naſadia biremis & lintres per Vngaros dicta ut ſupra. nauigia oblonga remorum ordine ualde expedita, &c. Ioui. in prælio ad Poſsidonium. ❡ lib. 30. car. eius. 6. lib. 25. car. penul. a terg. 98. ❡ ut & galeota, de qua ſupra. ❡ lib. 37. car. 5. fin. 111. libr. 42. car. 6. uel 391. 399. ❡ de Dragutto & Corſetto pyratis. ❡ Cæſ. lib. 1. 2. ciui. car. 2. ❡

Nauis longa galera Triremis. Cæſ. pluribi in côment. ❡ libr. 4. car. 418. 4. fin. 86, 88. Plaut. in Rudenti. capit. exi. in fin. ❡ Habebis a tergo tuo plures quam ulla nauis longa clauos, &c. ❡ Plin. d. cap. 56. in fi. ❡

Nouem ordinum. M. Antonij in Octauium. ❡ Flor. in epithom. car. penul. a terg. ❡

Octerem, ut in uer. heptirem.

Olcades & rates ad uaſa portanda quæ nunc Chochæ dictæ ſunt. ❡ Apia. lib. 2. in med. car. 60. a ter. 62. in fi. ❡

Orariæ naues. ❡ Plin. lib. 10. epi. 16. 18. Ponta. lib. de aſpirat. car. antep. 25. Vopiſ. in Aurel. Imp. car. 205. ❡

Oneraria. ❡ Plin. lib. 7. d. cap. 56. Plaut. in penulo. cap. Iamiſtuch. in med. & pluribi. ❡ Paro. unde myoparo ſupra hic.

Palandriæ quas hippagogas dicunt naues latiores. ❡ Ioui. libr. 36. car. 5. a terg. ❡ Phaſellus triremicus. ❡ Iuuen. ſat. penul. car. 67. a terg. paruula, &c. Orat. lib. 3. oda. 2. in fi. Apia. libr. 5. car. 207. de congreſſu Antonij cum Octauio. Martial. lib. 10. de littore. ❡

Piſtris. ❡ Virgil. in 5. æneid. Gel. ubi ſupra. ❡ Velocem Mneſteus agit

acri remige piſtrim. {Liui.lib.44.car.449.e.}

Penteconteri remorum.50.Herod. {lib.8.cap.1. in prin.}

Pentiremes. Cæſ.bello Alex. {car.10.fin.420.476.lib.5.}

Pontones,gall.naues. {Cæſ.lib.3.ciui.car.338.eius.9.in fi. Gel.d. cap.25.Ioui.lib.12.hiſtor.car.pen.} de eius forma.Guizar. libr.11.in ultimis uerbis.

Profumia, de qua Gel.Noni. ubi ſupra.

Quadriremis. {Liui.lib.30.in med.car.4.a ter.} de Annibale in Italiam reuerſuro. {lib.31.car.3.a ter. in med.} Tres Rhodiæ quadriremes. {Cæſ.lib.3.ciui.car.8.lib.4.car.10.fin.419.Polyb.lib.3.car.102. ante.} Quattuor ordinum in remis.Pedia.in uerr. {pen.car.66.a ter.}

Quadragintaremem factam per Demetrium regem,ſed immeabilem refert Plut.in eius uita. {car. antepen. in fi.} longa ped. 230. altam ped.48.

Quinqueremem,pluribi not.& ex Polyb. {lib.1.car.15.a terg. 16. ſn prin.18.a terg.lib.3.car.177.Flor.in fi.operis in epithom.de bello in Cleopat.Cæſ.lib.Alex.in med.car.419.& ſeq.Curt.lib.4.car.5. in fi.de Tyri urbis oppugnatione.& car.23.} remigum quadrigentorum not. Bayfius ipſe.

Quindecimremem, itineri & prælijs aptam habuit ſuo & opere Demetrius rex,de quo ſupra.Plut.ibidem. {car.antep.in fi.}

Ratariæ. {Gel.d.cap.25.in fi.} Ratem Schædia infra.

Samena nauis rotunda.Plut.in Periclis uita. {car. pen. ante.}

Scarzapinæ lennunculi. {Ioui.lib.40.in med.car.323.in prin.}

Scaphæ nauium paruæ. {Cæſ.lib.4.gall.car.antepenul.in princip. lib.1.ciui.in med.car.258.libr.3.car.335.lib. Alex. car.420.Noni. ubi ſupra.Plaut.in Moſtel.cap.iampridem,in prin.car.158.Gel.ubi ſupra.} Fragatæ.Orat. {lib.4.oda penul. Carminum.}

Scalmus. {Tul.lib.3.offic.car.61.& in uer.piſcat.libr.ult. ad Atticum,Tu uero.ca.488.} & infra Triſcalmus.

Schædia nauigium imperfectum ex trabibus. {Pont.lib.de aſpirat. car. 35. Budæ.in pand. 1.car.175.}

Scyphus nauig.de quo Macrob. {lib.5.cap.21.in fi.}

Schiratia. {Ioui.lib.36.car.6.in prin.eius.}

Sexremis. {Polyb. libr. 1. in med. car. 19.} de prælio inter Romanos & Carthaginéſes,Duas ſexremes,in quibus uehebantur Attilius & Manlius. {Apia.lib.5.car.208.ante.} ſexremi unica amiſſa per Octauium Cæſarem.

Septiremem olim Pyrrhi regis.Polyb. {li.1.car.17.ante,& in quindecimrem.nouemrem.}

Sexcupla

Sexcupla. Apia. in Mithrid. { car. 11. eius. fin. 357. in fi. 358. in lybico in med. car. 257. a ter. in proœ. eius. car. pen. a ter. & car. 334. a ter. }

Sexdecimremis. { Plut. in Demetrio ubi ſupra. car. antepen. in fin. Liui. lib. 33. car. 3. in fi. de Philip. rege. lib. 45. car. antep. 463. d. in qua conſ. Paul. Aemil. cum captiuis. }

Speculatoria bregantinum. { Cæſ. lib. 4. gall. car. antepen. in princ. }

Stlataria nauicula planior. { Iuuen. ſat. 7. car. 35. in prin. }

Tarida nouem ordinum. { Flor. in epitho. car. penul. } de prælio cum Cleop. in Ant. { Blon. lib. 18. hiſtor. car. 3. 4. fin. 140. ante. }

Talamegum uel Thalomigum. not. Apia. in præfat. { lib. lybici. car. penul. a ter. } hodie bucentorium, nauigium honorarium amplum, uel ſenatoria ducalis in ludicris etiam obſeruata per Illuſt. D. Venet. { Ioni. lib. 39. car. 1. a ter. 190. }

Trieremioliæ. Triremis.

Trieris. { Aſcon. in uerr. car. 66. in fi. Cæſ. lib. 3. ciui. car. 335. uel. 8. Budæ. lib. 1. de aſſe, de 509. pluribi. }

Triaconteri remorum. 30. Plut. in Dion. { car. 262. a ter. }

Triſcalmus. Plut. in Aemil. uita. { car. 1. a terg. in med. }

Vacheta. { Blon. lib. 18. hiſtor. car. 3. ante. in fi. }

Vniremes nominat Plut. in Sylla. { car. 4. uel. 151. } de Mithridate rege.

Vndecimremem recitat Plin. { libr. 16. capit. 41. in pr. de rege Demetrio.

INSTRVMENTA SONIFICA, uel Canifica. Tit. VII.

INSTRVMENTA, de quibus infra per plures habentur, ut ex Plin. { libr. 7. cap. 56. in med. } inuentor, ex Homero in hymnis eius in Mercurium. { car. 226. montana teſtudine. Strabo. lib. 10. de quo Politia. in. 14. miſcell. Plato. libr. 3. de rep. car. 3. a ter. } de Tybia lyra fiſtula agreſti, Cithara ciuili. { Budæ. in pand. 1. car. 126. in princ. } de muſica late, & de authoribus eius. Plut. { car. 56. eſſeq. & lib. problem. car. 206. } Eneruant animos citharę cantusque liræque, & uox a numeris, &c. { Ouid. in 2. de reme. a mo. } de Epaminunda & Themiſtocle. { Tul. lib. 1. Tuſcula. quæſti. car. 1. in fi. Aſcaules in uer. Vericula. infra.

Buccina. { Curt. de Dario rege. libr. 3. car. 3. in fin. } ſignum eſt, è Tabernaculo regis dabatur buccina. &c. de apibus Plin. { lib. 11. capi.

10.in princ. § triplici bombo, ut buccino aliquo. Tortuoſa. § Veget.lib.3.cap.5. § Eneatores cum tuba. § Suet.in Iulio.car.20.metha mor.ubi de diluuio.lib. 1. § Caua buccina tortilis ipſe.

Cythara ſex chordarum, de qua Pedia. § in uer.car.47.in fi.actione penul.car.66.in fin.de Aſpendio.Plut.in eius muſica.car.3.§ inuentor quis. § Plin.d.cap.56.§ Quis & ſine uoce, ubi ſupra.in argo naui per cytharam. § Budæ. in pand. 1. ubi ſupra. § Cythariſtæ pulſantes non occinunt, ut lyriſtæ. § metham.lib.11.& in uer.lyra.infra.Pſalt. num. 97.Gel.libr.1.cap.11.Orat.in poet.car.antep. in fi. § Chordarum decem.Ioſep. § lib.7.cap.12.in med.§ Achillem cythara canentem.Home. § lib.9.Ilia.car.4.§

Cornua falces, &c.Iuuen.ſat.10.Qui uix cornicines exaudiat. § Liui.libr.1.Tul.in oratio.pro Sylla.car.4.ante. § Cornua, tubas, falces, ſigna, legiones. § Vitru.ubi ſupra.& in uer.Litui. §

Cornu muſicum. § Pſalt.nu.97.§ Berecynthia Tibia cornu, & cæ. § Ouid.in 11.metham.in prin.lib.9.epiſt.2.Tul.in epi.ad Attic.libr.5. Orat.lib.2.od.1.§

Cymbali ærei grandes. § ut infra.in uer.Simphon.in uer.lyra. Pli.li. 5.cap.1.in medio.§ & in uer.ſiſtrum.Ioſep. § lib.7.antiquit.cap.12.§

Coraula tybia in coro. § Suet.in Nero.cap.ſub exitu.§

Fiſtula eburnea per Gracchum in orando. § Valer.in cap. quantum in pronunt.Plut.lib.de cohib.iracun.car.4.uel.445.Martial.lib.ult.car. 4.fi.Orat.lib.3.carm.oda. 19.§ Et in prælijs uſos uice tubarum Lacedæmon. § Gel.lib.1.cap.10.in princ. ubi de Graccho. Plin. ubi ſupra. cap.1.in med.lib.7.cap.56.lib.8.cap.32.in med.§ de ceruis fiſtula paſtoralis. § Liui.lib.29.car.5.in princ.§ Quintius prætor ſuos equites catellis & fiſtulis domuit.fiſtula eſt & canalis plumbeus, de quo Palad. § in Aug.cap.11.de re ruſtic.§ morbus eſt etiam, &c. § Plato li. 3.de rep.car.3.a terg.Ponta.lib.de rebus celeſt.cap.264.§

Hydraulus organum. § Pli.lib.7.cap.37.lib.9. cap. 8. in Delphino. de quo Bud.in pand.2.car.98. Carda.lib.13.de ſubtilit.car.492.in fi. § Aquam continet cum auium cantu mirabili, ut nunc in Tridentina Eccleſia.

Lances concauæ cum clauis percuſſorijs, &c. § Apia.lib. Parth. car. 310.§ Tamburrum hodie a ſonitu bellicum, quod & Timpanum dicitur.

Lyra & plectrum. § lib.2.reg.cap.6.b.3.reg.cap.6.§ Dauid autem & omnis Iſrael ludebant coram domino in omnibus lignis fabrefactis, & cytharis, & lyris, & tympanis, & ſiſtris, & cimbalis. cytharas & lyras cantoribus.Achilles, de quo Hom. § lib.1.Ilia.in fi.eius. Curt. libr.9.

car.

car.ult.in fi.& alibi. { Tibicinum cantus alibi lyræ ſonus,&c. { metha mor.lib.5. } Plectrumque imbelle tenentem,ille retentat fila lyræ.Prę tentat pollice cordas,&c. { lib.11.car.3. } Diſtinctamque lyrã gemmis manus altera plectrum,cytharæ ſummittere cannas. { Plin.epiſto. 36.lib. 9. Oratius oda. iam iam.} Seu mendaci lyra noles ſonari. { In poet.car.antepenul.} Sit tibi muſa lyræ ſolers & cantor Apollo. { Lãprid.in Alexan.Imp.car.21.in fi.} Lyra,tibia,organo cecinit, tuba etiam. { Orat.lib.3.carm.oda. 19.quantum,&c. }

Litui. { Orat.lib.2.oda. 1. } Iannum minaci murmure cornuum, iam litui ſtrepunt. { Sen.lib.3.de ira.car.2.a terg.} Quis autem ignorat lituos & tubas concitamenta. { Gel.lib.1.d.cap. 11.} Quod cornua & litui moliuntur. { lib.20.cap.2. } Lituicinas.

Magares eſt quod nos manacord. { Budæ.in pand.1.car.169.a tergo.} Liui.lib.39.car.1.a terg.}

Monopodia & Abacos Romam adduxerunt,tunc Pſaltriæ Sambuciſtriæ & conuiualia.Macrob. cum cinedulis ſambuca pſalterio in ludum hiſtrionum.

Monaulium inuenit Mercurius,de quo Plin. { d.cap. 56.in medio. Martial.lib.ult.car.5.in prin. }

Organorum multa nomina,not.Carda.ubi infra.Naulia,Nabla,Orga.ſpecies.

Pſalter.orga.laudatorium cordarum decem in formã clypei. { Pſalt. nu.91.in prin. 32.in prin.Macrob.lib.3.cap.14. Politia. in 14.miſcell. Ioſep.lib.7.antiquit.cap.12. in med.cap. 15. } in conuiuijs, in comedijs,de Dauide Carda. { lib.13.in princ.car.389.493.ubi infra.Aſcon. car.47.in fi.cordarum.72.ut & arpicord.hodie. }

Nabla de qua Ioſep. { lib.7.cap.12.in med.lib.8.cap.3.car.2.}

Pactidæ multarum cordarum,& in uer. Trigon.

Phormingis Siringæ cordarum ſeptem Samphonia,Symphonia,Cinnaris per Indos.Io.Leo.hiſtor.rerum indicarum. { lib.2.cap.46. }

Sambucca Sambecca,in uer. Organ. { Macrob.d.cap.14.Carda.d. car.493. Plaut. in Stico.cap.Quiſnam. } Comedias Atellanas Sambuccas lectores. { car.32.in fi.} fidicinas, Tibicinas, Sambuccas aduexit ſecum.Liui. { lib.39.car.1.a tergo.in med. Spart.in Adria. Imper. car.ultima.

Scyphus. { Macrob.li.5.cap.21.in fi. Sãponias notat Io. Leo.hiſto. rerum indicarum lib.2.cap.46.Cannarum.7. }

Syſtrum nos cymbanum. Sen.lib.de beata uita { car.141.a tergo.in med.Aemil.in Phil.6.rege.Valeſio.car.379.ante, Carda.ubi ſupra.Iuuen.Sat.13.car.2.Martial.lib.ult.car.4.a ter.car.136.a tergo.

Sym-

Symphonia. § Plin.lib.9.cap.8.de Delphino, Sen. de Mecenate lib. de Prouid. Perſ. Sat.5.in fi.

Teſtudo. § Plin.lib.9.cap.5.Orat.lib.3.Carm. Oda.11.§ Mercu- ri. &c. § lib.4. Oda.3.§ Quē tu Melpomene.&c.Septennarius. § lib. Epod.Oda.14.§ mollis inertia,&c. § In Poeti.car.penult.a tergo.

Tibia buxi Ardalo inuentore, de quo Pauſan. § libr.2.in fi.§ nunc piffaro.Metham. § lib.4.lib.12.li.14.car.42.a ter.car.154.188.§ longoque foramine buxus. § Plaut. in Stico. capit.Agite.in fi.§ refer ad labia tybias,&c. § car.189.§ huius cantu adimi eam dum deſcendebant Spartani, de quibus Valer. § cap. de Inſtit.anti.§ Tibiæ cōcentu crebro ictus ſono ſtrenue hoſtem inuadere admoniti. § car.38.in princ.Gel.lib.1.cap.11.in prin.lib.20.cap.12.Plin. plura.libr.16. cap. 37.in fin.§ Ex buxo, arundine, argento, oſsibus & aſininis, Duillius conſ.uictor primo pun.bello,Tibijs uſus in uitam omnem. § Flor. in Epitho.lib.2.in prin.§ canere Tibijs doctus. § Tacit. lib.14.car.27. ante.§ Rem diuinam facere ſine Tibijs religione tangebantur animi. Plutarchus problem. § in med.car.206.ante.§ Tibia ſit tenuis pauco q; foramine,&c.Orat.in Poet.§ car.4.Lamprid.in Heliogab.Imper. car.pe.§ publice cantauit, ad tibias dixit,tuba cecinit,&c. & de Alex. Seu.Imper. § car.121.a tergo.§ Pinxit, cantauit, uerſibus ſcripſit, Lyra, Tybia, Organo cecinit. § Metham. lib.12.car.3.§ Longaq; multiplici delectat tibia buxi,lib.14.Inflati compleuit murmure buxi§Gel. lib.15.cap.17.Plut.lib.de Irac.car.445.§ de Mineruа,& de Marſia quę Lingulam addidit.de Alcibiade qui tibijs canere intentus buccas inflaſſet, oris animaduerſa deformitate tibias fregit, pudore actus,& ſic talem nos piffarum dicimus. § Plato.li.3.de rep. car.3.a terg.§ Loto & ex arbore confecta.Plin.de Loto § lib.13.cap.17.in med.§ diuerſa Tybiarum genera,not. Pauſan. § lib.9.car.351.in fi.§ Tibia Dorica Trifidia, cordarum & duodecim,Plut.in eius muſica. § car.3.Plin.ubi ſupra.§ Obliquā inuenit Midas.d.cap.56.Geminas quis,& in Triumpho. § Apia.lib.Lybico.car.253.a tergo.Vale.de Inſtit. antiq. car.37. Collegium erat & Tibicinum. § Mart.li.ultimo car.5.in princ.§

Timpanum, uas bellicum pulſatile, ut in uer. lances, pars plauſtri Margaritæ ſedentes, machina uel rota meabilis,ſaxa gerens etiam grandia in altum. § Apia.in Parth.cap.6.§ Parthi lances corio affixo concauas, & clauis extento, æris ſimul ab omni parte uerberant, quæ horrendum reſonantes tonitru,&c. § & ſupra hic cap.de armis. Iuſti. lib. 41. in med.de Parthis ipſis.Budæ.in pand.1.car.126.in prin.228.Plin. lib.9.cap.35.in med.§ de ipſis Margaritis, plura de tympanis. § libr. 5.cap.1.in med.§ Fiſtulæ cantu, tympanorum, & cymbalorum, &c.

Curt.

Curt.lib.8.de petra Dorinnim capta, epulati ſunt, tympana ſuo more pulſantes. Tertia nocte tympanorum ſtrepitus deſierat audiri, &cæ. Sagittarios tympana pulſare ſolitos.&c.

Trigoni multarum cordarum,& Pactidæ. {Plato.3.de repu.car.3. a tergo,in medio.

Tubam Turygenas adinueniſſe refert Diodo.Sicu.de quo ad Manethon car.ultima, inuentorem Piſæum dicit Plin. {li.7.cap.d.56.de inuentoribus rerum.}

Tuba ductilis,& cornea. {Pſalter.num.97.Cantate,&c. Carda.ubi ſupra Gel.li.20.cap.2.& in uita Alexan. Imper.ut ſupra} tuba cornea.

Vtricula. {Suet.in Nero.Imper.car.ult.ſub exitu} coraulā in utri culariam ſaltaturum,&c. quæ & aſcaules, nos piuam dicimus talem. Politia.in ſua.14.miſcell.

TEGVMENTA CAPITIS PRISCA CIVIVM Rom. Tit. VIII.

BIBLIOTECA NAZ. ... ROMA

TEGVMENTA capitis portare ſolitos Romanos ciues conſtat, ut Biretum hodie. Quid autem fuerit, cognitum non habetur adhuc. ut & car.ſequen. obuium honorabilem ſalutantes, aperiebant caput ut hodie.Ita denominat Liui. de Annibale {libr.22.in princ.eius.Sen.lib.de Conſolat.car.149. in princ. ut antiquiores,&c.Plin.li.28.d.cap.6.in prin.}

Amiculum. {Curt.de Dario rege.li.3.car.13.a tergo, & lib.6.car. 76.a terg.lib.9.car.137.in fi.} lęua amiculum puniceum, tunc Philotam religatis poſt tergum manibus obſoleto amiculo uelatum iuſsit induci. {Plut.in Alexādri uita.in med.car.6.ante in fi.} ficulum imprimis amiculum, inde lintheum thoraca,&c.

Anaxiridas. {Plut.ubi ſupra.car.ſeq.ante in med.} Candin, thiaramque repudians.

Apex ſacerdotum uelamen. {Valer.cap.1.in Sulpitio.} At Sulpitio inter ſacrificandum è capite apex prolapſus, eidem ſacerdotium abſtulit. {Gel.lib.10.cap.15.} de Diali flamine. ſine apice ſub diuo eſſe non licet. {Plin.lib.22.cap.23.in prin.de frangis.}

Biretum, quod hodie {Ponta.libr.5.de Sermo. capit. Riſus, de rege Alphonſo.

Candym ut Diadema. {Plut. cap.de fortit. Alexandri car.3.in fi.4. ante.} non Acynacem, non Candym regium eſt capitis inſigne apud Perſas,& teguimentum dirimere,ut Thyaram,& Candym ut Subligacula,

cula,&c. & in eius uita per eundem in med. Anaxiridas Candym Thyramque repudians,&c. ubi ſupra Arria: §lib.6.car.ult.in prin.

Capitium.Non.car.51.

Calantica uel Calathum. §Tul.in Clodio, not.Noni.ubi ſupra.Macrob.lib.1.cap.20.§ dum Calathum eius infigunt capiti.

Cauſea. §Valer.cap.de humanit.in Antig.rege.§ humo caput ſublatum cauſea, quia uelatum caput ſuum (More Macedon.) habebat, texit.§Beroal.in 91.annotat.Plaut.in Miles glo.cap.Sequimini,in medio. § Ornatu nauclcatico cauſeam habens ferrugineã,&c. § In Perſa, cap.omnem,in fi.§ cape tunicam atque zonam & cauſeam.

Capillamẽtum,adulterina coma. §Suet.in Calig.& in Nerone cap. Petulantiam,Budæ.in pand.1.car.240.a tergo.§ cucullio galerum capillamentum.

Cydaris, Perſicum capitis inſigne regium,cum cerulea faſcia, idem quod Diadema. §Curt.in Dario.lib.3.Arria.libr.2.car.75.lib.4.car. 6.uel 162.lib.6.in fi. car.pen. a ter. Exod.cap.28.6.Lact.li.4.cap.14.

Diadema.i.candida faſcia linea, quam portabant,infra cap. Principes. Liberi inuentum. §Plin.lib.7.cap.56.in princ.§ de Alexandro magno & Lyſimacho, Iuſti. §lib.15.Valer.cap.Liberè dicta.§ de Fauonio in Pompeium. Cui candida faſcia crus alligatum habenti,&c. §cap.de humanit.§ de Pompeio in Tigranem. § Cur.lib.6.cap.70.§ Itaque purpureum Diadema diſtinctum albo, quale Darius habuerat, capiti circundedit. Lupercalibus a conſule a tergo admotum Octauium ſæpius,capiti ſuo diadema repulerit. §Suet.in Aug.cap.Adiecit.

Flammeolum. §Hom.li.10.Odiſſ.in fi.§ Capiti flammeolum impoſuit. §Iuuen.Sat.2.car.3.in prin.§ flammea ſumit ſacra ferens,&c.

Galerum. §Iuuen.Sat.6.car.3.in fi. Ex Varrone. Gel.libr.10.cap. 15.in fi.§ Is ſolum habet galerum,&c.Galericulum coma adulterina, ut capillamentum. §Bud.in pand.1.car.240.& uer.Pileus.Martial.lib. ult.car.4.in prin.

Homelium pilei genus. §Ponta.lib.1.de aſpirat.car.24.

Lintheis capita uinciunt Indi,unde & hodie Turcarũ gens. §Curt. lib.8.car.116.ante.

Mitra picta. §Metham.lib.14.car.190.Tul.in orat.de aruſp.reſponſis,de Clodio.§ acoma,a Mitra,a muliebribus ſoleis,&c. car.4.fi.

Petaſus pileus. §Suet.in Aug.cap.Hieme.car.113.§ domi nõ niſi petaſatus ſub dio ſpatiabatur. §Plaut.in Amphit.c.4.in fi.§ Vſq; in petaſo pinnulas. §Et in Pſeud.cap.Dulcia.in med.§ Clamide, machera,& petaſo. § Et cap.Malus,in fi.§ quid mercedis petaſus hodie domino demeret.

Peri-

Periſcelides apud Anglos inſigne regium. {Aemil.in Lud.11.rege. 54.car.942.

Pileus. {Suet.in Nero.cap.petulantiam.} arrepto pileo uel galero, popinas,&c.& in Tanaquil.Liui.lib.1.

Rheticulum muliebre.Nonius.d.car.51.plura ſignificat.{Home.li. 22.Ilia.car.penul.in fi.li.14.car.4.a ter.Spart.in Vero Imper. car.231. Iuuen.Sat.2.car.2.a tergo.

Strophium, pilei genus. {Blon.lib.1.de Roma Triumph. car. 25. & in ueſtibus infra.

Theriſtrum uiduarum genus,cap.38.c.

Thiara ſacerdotale galerum,ut Diadema regium. {Iuſti.in primo. in prin.Metham.lib.11.car.141.Suet.in Tyb.cap. Externas, In Nero. cap.non immerito.} Thyaram deductam,diadema impoſuit. {Plaut. in Perſa.cap.Nunquid. Plut.in Alexandri uita.car. 229.} Anaxiridas candim,thiaramque cum tribus coronis utuntur Perſæ. {Let. in Domit.Imper.} triumphante, ut hodie Turcarum & Imperator ex tribus imperijs.

Thiara recta reg. capitis inſigne dicit Arria. {lib.3.car.140.} de Beſſo proditore Darij domini interfectore. {Sen. de Xerxe lib.6.de benef.car.118.in prin.cap.cum bellum, in fin.}rectam capite Thiaram gerens,{Iuuen. Sat.6.car.antepenul.} phrygia ueſtitur bucca tiara.

REVERENTIAE GENERA ET PRISCA & eadem hodierna. Tit. IX.

ARGVVNT quam plures inſtituiſſe Romanos nihil in capite gerere, nullumque capitis tegumentum portare, quia per numiſmata nõ apparet de aliquo tegumento.Sed re diligentius excuſſa tegumẽtum portaſſe conſtat, ex quo laudantur Cæſar primus, Cato, Maſsiniſſa Imper.Adrianus. de modernis autem Caſtrutius & alij,ut nullo algore imbre uel æſtu induci, ut caput operirent. Ex quo habetur, inſtitutum fuiſſe capite tunc cooperto incedere, ut per infraſcripta. Viris dignitate præditis, & honore dignis occurrentes caput aperiunt. Deos ſalutantes operiunt. {Plut. in problem. car. eius.34. in prin.} Quid autem portauerint ſuper caput nullo modo conſtat ad hucuſque, uel per modernos quamplurimarum rerum & ſi diligentes excuſſores nõ eſt animaduerſum aut cognitum. ut car. preced.

Occu rrentes autem digniores ſalutabantur aperto tũc capite, ut per per noſt rates hodie.

Varia reuerentiæ genera refert Geu. § lib.1.car.356.al Duca de Al ua, § per Athenienſes, Lacedęmonios, Aegyptios, Siciones, Argiuos, Pęnos & Romanos, lib.2.car.59.

Aperire caput obuio ſuperiori uel magiſtratibus non modo ueneratio nis cauſa inſtitutum, ſed & ualetudinis. § Plin.lib.28.cap.6.per uerba corrupta, de Sylla in Pompeium. Valer.cap.de gratis.car.166. Plut. in Polit.car.11.ante. § Venienti Pompeio aſſurgere, caput aperire, & Imperatorem appellare dignabatur. § & in problem.car.195.a terg § uiris honore dignis occurrentes caput aperiunt. In Craſsi uita. § car.1. in fi. Blon.d.lib.9.de Roma Triumph.car.346.Sen.Epiſt.65.in fi.eius, fuiſti, &c.

Aſſurgere per ſedentem, ciuicam etiam coronam portanti, & per Senatorem. § Valer.cap.de grat.ubi ſupra.Plin.epiſto.23.lib.1.Conſulis, &c.lib.16.cap.5.in med.Plutar.in Cato. § ad Ptolom.regem, § in eius med.car.5.in fi.Suet.in Iulio Cæſ.in Senatores. cap. uerum præcipuam. car. 45. Iuuenal. ſat. 13. § Si iuuenis uetulo non aſſurrexerit. hoc etiam dedit cauſam mortis Iulio ipſi Cæſ.Suet.& in Claud.Impera. § cap.cum interim.car.210.& in Tyb.Imper. cap. quædam. in fin.car. 144.Sen.epiſto.65.in fi.fuiſti, &c. Apia.lib.1.in med.car.28.in prin. § De ipſo Sylla in Pompeium. § Dion. libr. 57.car.5.eius ante.427.Home.in 11.Ilia.car.125.Herodo.lib.2.cap.6.Gel.lib.2.cap.2.in prin. § de quæſtione, de Licurgo legiſlatore. § Geu.libr.1.car.32. §

Equo deſcendere. § Valer.cap.de gratis in Sylla.car.106.cap.de teſtibus in fi.Sen.ubi ſupra.Gel.lib.2.cap.2. de Fabio. §

De menſa aſſurgere poſterius. § Valer.cap.de inſti.anti. car. 2. 31. ante.in fi.Sen.d.epiſto.65.in fi. §

Oſculari cognatos, frontem etiam. § Sen.d.epiſto.65. in fi. Plut.in uita Romuli in princ.car.6. ante. § ore & mulieres. § Plut.& in problem.car.2.194.Dion.lib. 48. car.256. ante. § in congreſſu Pompeij Sex.cum Cæſ.& Ant.Senatores ſolitos oſculari abeuntem & redeuntẽ. Suet.in Nero.Imper. § in fi.cap.nullus.car.267.in fi.Budæ. in pand.1. car.84.in prin.Plin.in ſuo paneg.car.335. § Senatum oſculo excipiẽs, &c.reducem præſertim, & in fronte, ubi ſupra. § Cæli.libr.4. cap.2. § quod Senatum oſculo exciperes, ut dimiſſo oſculo fueras. § in eodem paneg.car.7.a terg. § de Perſis.Xenophon. § li.1.in med.car.13.14. § per Clytum in Alex. § Arria. lib.11.car.45.in med.Cælius. lib.3.cap. 26.in fin. §

Mentum attingere in ſupplicando. § Plin. lib.11.ubi ſupra. cap.45. in medio. § Amplexus ad pedes infra.h. § Pompo.Let. in Domit.Imper. Dion in Calig.lib.58.in med. §

Manus oſculantes,quod genus honoris niſi Imperatorum,idque per paucis eo tempore permittebatur. § Sen.epiſt.118.in prin. exigis,&c. Plut.in Cato.Vtic.car.2.in fi.251.in Aemil.uita.car.penul.ante.in mẽdio.Cælius de Cato.lib.4.cap.2.Capitol.in Galieno Imper.car.penul. uel.178.Home.li.24.Ilia.car.272.lib.6.odiſ.car.55. 58.§ de Priamo ad Achillem. § lib.21.car.4.in fin.Plin.in ſuo paneg.car.536.§ Non oſculum manu reddis. § lib.11.cap.45. ubi ſupra. de unguibus.§ Ad hæc manus tendunt,&c.Dextra oſculis auerſa appetitur.Suet.in Calig. cap.ita bacchantem. § in fin.car.203. a terg.§ Sagittam donaturi in ſignum amicitiæ oſculantur populi, de quibus Io.Leo. § lib.2.cap.46. in med.& infra.car. ſequen.§

Ad genua. §Plin.li.11.ubi ſupra.cap.45.Plut.in Pompeio.car.215. in princ.Valer.cap.de humanit.car. 101.§ de Tigrane per Pompeium uicto. § Sueto. in Nero.cap.non immerito.car. 244.§ in Tiridatem regem. § Home.lib.24.Ilia.ubi ſupra.lib.6.odiſ. car. ult. § matris ad genua manus. §lib.7.car.3.§ de Vliſſe in Aretem. § libr. 15.Ilia.car. 2.lib.22.car.antepenul.de Terpiade.Herodo.lib.2.car.6.in prin.§

Dextras miſcere in fide. § Plin. lib.11.præd.cap.45.in med. § In ſide porrigitur. § Valer. cap. grauiter dicta, in Pompilio. car.135.ante. Tacit.lib.15.cap.31. § in Tiridate & Corbulone. § Dion.lib.48.ubi ſupra.car.256.Virgil.in 3.Aenei.Alciat.Fab.39. § de Pompeio & Octauio . Iungimus hoſpicio dextras.de Antinoo,& Telemacho.Inſtitutũ tale refert declaratq; Ioſep.li.18.antiqu.Iud.cap.20.in med.§Hom. lib.6.Ilia.in med.de Glauco & Diomede. §Hom.in 2. Odiſſ. car.15. lib.3.car.1.in fi.de Piſiſtrato.lib.22.car.118.in prin.§ Curt. de Artabazo ad Alexandrum. §libr.6.car.68.Plut. in Craſſo.car.3.a tergo.In Mario.car.eius.4.a tergo.In Pompeio § Collegæ ultro dextera porrecta,&c. quam lætiſsime dexteram iunxit,& Magnum ſalutauit. car.2. a tergo. Dexteram ergo Craſſo quam auide iunxit. § car.3.in Pomp. Ioſep.lib.18.antiqui.Iud.cap.ult.car. et ultima. § de Artabano. §Liu. lib.23.car.6.98.in princ.§ de militibus inter ſe, & Minutio cũ Fabio Max.Dictatore prælio liberato. § Martial.li.2.in princ.In Poſthumũ.

Semita cedere, præſertim mulieribus obuijs. §Valer. cap.de Gratis.car.104.Suet.in Tyber.Imper.cap.Quædam car.144. Diodo.lib.12. car.4.ante.in fi.§ domi uenerari a uiris. § Sen.d.Epiſt.65.in fi.Plaut. in Trinu.plura, cap.Minus, in fi.car.296.in prin.§ decedam ego illi de uia,de ſemita,&c. §Budæ.in pand.2.car.36. § etiã matronis, quia Coriolanus,&c.

Medium in locum admittere. § Salu. in Iug.in princ. car.33.poſt mortem patris Micipſę per filios inter ſeſe ; &c. Plut. in Pompeij uita.

car.

car.215.in prin. § de Tigrane,& eius filio.

Manu præhenſa introducere. § Hom.in 11. Ilia.car. antepenult.de Neſtore, lib.3.Odiſſ.car.1.in fi.

Primus apud Principem locus. § Tacit.in German.car.2.ante.

Latus dextrum tegere. § Suet.in Claud.car.224.a ter.cap. Ornam. Valer.cap.de piet.in patriam,de Tyberio, § Salu. ubi ſupra. car.33.in fi.Herodo.ubi ſupra cap.6.in princ.

Occurrere uenienti ad ſeſe. § Spart.in Adria.Imper. § Seruiano ſororis filio tantum detulit, ut ei uenienti de cubiculo ſemper occurrerit. § car.24.In Carino Imper.in prin.car.227.In Tyber.in Sylla ubi ſupra, Dion.li.57.car.7.ante. § De Tyber.in conſ.primo tempore, quo benignitatem ſimulauit.

Caput flectere occurrenti, conquiniſcere. § Lamprid. in Alexand. Imper.car.eius.ſupra,118.Herod.d.cap.6.in princ.

Genu flectere. § Gen. capit.4.e. § Vt omnes coram eo genu flecterent. § In Heſter. cap.3.in princip. § Solus Mardocheus non flectebat genu. § Curt.lib.4.car.27.a terg.de Betireo in Alexandrum ipſum,& in coniurat.etiam.in Alexandrum lib.8.car.113. in fi.per Hermolaum. § Tu Macedonas uoluiſti tibi genua ponere. § Blon.lib.1.de Roma Triumph.car.31.Hom.in 9. Ilia.car.antepen.in fi. § Quotiens clauſas tabulas genibus flexis,&c.

Non conſidere in conſpectu parentum. § Curt.lib.5.car.49.a ter. § de Alexand.Mag.in Siſicambim Darij matrem eius captiuam. § Capit. in Gordia.Imp.car.3.151. § nunquam illa præſente ſederit, nunquam cum eo lauerit.

Lauare poſteriori loco. § Vale.cap.inſti.anti.car.2.in princ.cap. de Sacello, capit.ubi ſupra car.151.in med. Tul. in primo offic. car.25.a tergo. § Cum parentibus puberes filij. Plut.in problem.c.202.a tergo. Iouis ſacerdo.cum Soceris Generi non lauantur. § Iuuen. Sat. 13.car. 2.a tergo. § Si uetulo Iuuenis,&c.ut ſupra.

Salutatio mutua. § Valer.d.cap.de inſti.anti.Suet.in Claud. Imper. cap.Equeſtris.& in Nero.Imper.cap.Nullus in fi.car.267.ante Plut.in Craſsi uita.in prin.car.197.ante.In Mario. car. ultima ante in medio. Liuius in Manlio.lib.7.in prin.car.2.uel.55.in princ. § Salute accepta & redditaècontra,ubi de furcis caudinis lib.9.car.2.Nomine conſalutare religioſum habetur. § Plin.lib.28.cap.2. in fi. § de Lucio & Octauio congreſsis. § Apia.lib.5.in med.car.190.ante. § Vnde ex numeroſitate, memoria non ſupplente obuiorum tot ciuium nomina tenere Dominum appellabant. § Sen.Epiſt.3.Epiſtolas. in princ. Suet. in Claudio Imper.car.221,a terg. § Vel ſeruo memorioſo in nomenclato-

clatorem utebantur, ut, & cap. de Memoria diximus, unde Tul. in Catonem aduerſarium in actione pro Murena. §car. antepenult. in princ. § Quid quod habes nomenclatorem? in eo quidem fallis ac decipis, nã ſi nomine appellari abſte ciuis honeſtum eſt, turpe eſt notiores eſſe ſeruo tuo quam tibi. Metham. §lib. 13. in princ. § dicta acceptaque ſalute. §Martial. lib. 5. in Pontili. Sæpe ſalutatus.

Primus Cæſarum C. Caligula ſe adorari inſtituit ut Deum. §Dion. lib. ultimò car. 470. in prin. Sueto. in Vitell. Imper. in prin. a car. 2. in fi. Pompo. Let. lib. 2. de Dioclet. Impe. Eutrop. libr. 9. de eodem. § Nam cum priores ſalutarentur, primus adorari uoluit Perſarum more. Sanxit etiam ut omnes proſtrati pedes exoſcularentur. §Plin. etiam in ſuo paneg. car. 8. ante. § non tu ciuium amplexus ad pedes tuos deprimis, Cyrus, ut not. Xenoph. §lib. 8. in med. car. 139. ante. § Longe maior uidebatur quem omnes adorauere, ſiue iuſsi, ſiue ſtupefacti.

Mane ſalutatum. §Virgo. in 2. Georg. car. 28. Suet. in Claud. Imper. cap. Equeſtris. Iuuen. Sat. 5. in princ. car. 19. ante. § Tota ſalutatrix iam turba, &c.

Nocturna ſalutatio de qua Plin. Epi. de auunculo ſuo, Pergratum, &c. Antelucana officia. §lib. 3. Epi. 5. nu. 12. Veniam ad cęnam, &c. Suet. in Fla. Veſpaſ. Imper. cap. Ordinem. § Amicos admittebat ante lucem & dum ſalutabatur decalciabat ipſe per ſe. §Saluſt. in Catili. car. 12. § Mane ſalutatum uenio. §Martial. lib. 2. in Maximum. § prima ſalutantes, &c. §lib. 4. car. 2. lib. 10. ad Potitum. Nunc reſalutantes uideo nocturnus amicos. Similis Adriani Impera. amicißimus ad ipſum poſt mediam noctem accedebat, Dion. §in eius uita. car. 19. in prin. § nocte ſalutatum ve. Introire ad Ciceronem, &c. §Plut. in eius uita. Tul. in orat. prima in Catili. car. 2. in fi. § Seſe illa ipſa nocte paulo ante lucem, &c. Quos tu mane ad me ſalutandũ miſeras, &c. §Herod. in Gordia. Imper. lib. 7. in med. car. 77. § Etenim ante lucem, quo tẽpore prodire illi mos fuerat, inueniunt hominem. Alij nondum uenerant, alij ſalutato abierant, &c.

Adorandi modus eſt etiam, in orbem ſeſe uertere. §Suet. in Vitel. Imper. cap. contra plures, in fi. car. 303. Plin. li. 28. cap. 2. in fi. § totum corpus circumagimus. Plut. in Numa rege. §car. 21. in prin. In Camil. car. 54. in prin. Eutrop. in Dioclet. car. 80.

Capite uelato procumbere. §Curt. lib. 6. car. 70. Macrob. li. 1. cap. 8. lib. 3. cap. 6. car. 216. 208. cap. 10. Plaut. in Curcul. cap. beatus, &c. § Operto capite Eſculapium ſalutat. Plut. in problem. §3. car. uer. Deos, & ſeq. car. 195. a ter. In Camilli uita. car. 2. ante in med. § Se ad dextrũ uoluere circum uertens cecidit. §Meru. in uita Traiani Imper. car. 2.

eius.} ad Traianum deductus illum humi procumbens ſuppliciter adorauit. { Lamprid.in Alex.Imper.car.6.118.a tergo.} Ipſe adorari ſe uetuit cum iam cepiſſet Heliogab. adorari more Perſarum.

Matres crinibus templa uerrentes, ueniam irarum cęleſtium, finéq; peſti expoſcunt. {Liui.lib.3.car.2.a tergo,in prin.lib.26.car.2.ante.} Crinibus ſparſis aras uerrentes,&c. car.125.in fi. Reuerentiæ genera.

Digitos ad oſculum ponere in adorando etiam,plana faciem contundere palma. {Iuuen.Sat.13.car.3.in fi.57.a tergo.Sueto.in Aug. cap. Et quoniam.c.123.in prin.In Nero.cap. Nō immerito. car.244.ante. Plin.lib.28.cap.2.in fi.lib.11.cap.45.in med. *Digitos ad os ſuum retuliſſent*,ut noſtrates hodie, more Hiſpan. eblandientes, obſeruant & iam Carthaginenſes.Geu.lib.2.litterarum,car.59. Dextra oſculis auerſa appetitur,&c. Manum ſuperioris oſculo impetere ad præſtandam reuerentiam & ſummiſsiuam deuotionem uel affectionem. Vnde & quomodo inſtitutum habeat originem negat Geu.in ſuis litteris, ſe ex aliquo librorum ſuorum quam diligenter excuſſorum percepiſſe.Conſtat autem ex uerbis Eccleſiaſt.cap.29.in prin. Donec accipiunt oſculantur manus dantis,&c. Et ex Hom. {libr.ultimo Iliad. in med.} de Priamo ad Achillem. {car.272.lib.ultimo Odiſſ.car.antepenul. Plin. lib.11.dicto cap.45.in medio.

Pedem ad oſculum proferre, ut in Pompeium Pęnum per Cęſarem uictorem,Sen. {lib.2.de Benefi.cap.Cęſar dedit,&c.} porrexit ad oſculandum ſiniſtrum pedem,&c.

Terram oſculandi etiam religioſum habetur. Plut. in Romuli uita. in prin.de quo Gel.lib.3.cap.26. palmus ad cęlum tendere ſupplicantis eſt.Liui. {li.30.car.163.in prin.lib.26.car.127.ante pluribi.Virg. in 2.Valer.ubi ſupra.

Frontem oſculari etiam religioſum habetur.Plut.in Romuli uita,in princ.de quo Gell. {lib.3.cap.26.in fin.car.100.& ſupra hic.} Palmas ad cęlum tendere,ſupplicantis eſt.Liu.lib.30.car.163.in prin. lib. 26.car.127.ante.} pluribi.Virg.in 2.Valer.ubi ſupra.

CALCIAMENTA ANTIQVA.
Tit. X.

ARBILA ſoleæ genus inaurata per Beliſarium miſſa. {Procop.in bello Perſico lib.3.car.ult.in princ.

Blanti, de quibus Dion. {lib.43.car.9.in princ.}

Caliga genus eſt calciamenti pedalis, ut calceus nō cruris ut laneæ noſtrates calceæ, ut opinantur plerique, & infra hic, præſertim

tim ex Plin.lib.9.cap.18.in Mullo piſce. in fi. § Squammis conſpicui crebris & præacutis clauorum caligarium effigie, ut & peruulgate ſolemus ipſos caligarios appellare. calceis enim talibus clauis caliga. uel ut hodie brochis refertis utuntur Geruli, Vallenſes, Comenſes, Camonici, muratores noſtri temporis.

Caliga erat militaris, unde C. Caligula Imper. & Maximinus Imp. etiam. § Plin.lib.7.cap.43. de proſcriptis in princ. § plurimi iuuentam inopem in Caliga milit.toleraſſe. § lib.8.cap.57.de moribus.§ faſcijs, quibus in calciatu utebantur. § lib.34.cap.14.de ferro.§ Aliud ſola breuitate placet, clauiſque Caligarijs, § lib.36.cap.16.de magnete & clauis lib.2.cap.98.lib.33.cap.3.in med.lib.22.cap.22.in fi.§ Alexandri mag.præfectum aureis clauis ſuffigere crepidas. § Suet. in Caligula Imper.car.5.ante,& in cap.Veſtitu.§ De caliga ſpeculatoria not. in Vitell.Imperat. § cap.Galba, in fi.§ Caligatorum militum obuios, &c. § Dion.libr.48. ubi de fuluia car.6.ante.lib.57.car.4.a terg.§ interpretatur eſſe genus calciamenti. § Eraſ.prouer.§ Caliga Maximini. § Tul.in Philipp.2.in med.car.176.§ Deinde cum calceis & toga, nulla nec caligis nec lacerna. Epiſtola & ad Attic. § car.48. primum ut opinor. Capitol.in Galieno, in princ.car.penult.a tergo.§ Caligas gēmatas annexuit Imper.Dioclitianus.Eutrop. in eo. Adorari ſe iuſsit, cum ante eum cuncti ſalutarentur. Ornamenta gemmarum ueſtibus calciamentis addidit. § Pompo.Let.in eodem.lib.2.§ & ſic Caligas & calciamenta idem eſſe conſtat.

Detraxit Alexan.Imper.&c. § ut in eius uita car.2.a terg.§ Tot caligatos millia clauorum. § Iuuen.Sat.ultima,in med.Tacit.lib.primo. de ipſo Caio.§ Quia eo tegmine pedum induebatur. § car.18.Sat.3. in fi.ipſius.Tul.lib.2.Epiſt.ad Atticum.car.4.primum, &c.§ Caligæ eius ut faſciæ cretatæ non placebant.

Calceus item eſt quod nos ſcarpam appellamus. § Iuuen.Sat.ult.in med.Vnde ſutor, de quo Martialis libr.9.de Sutore.Orat. in Epiſt.§ Vt calceus olim, ſi pede maior erit, &c. § Tul.in d.2.Philipp.Suet. in Aug.cap.Inſtrumenti,in fi.§ Calciamentis altiuſculis utebatur, ut procerior uideretur.

Calceos nunquam non intra cubiculum habuit, &c. § & in cap.Auſpicia.ibidem.infra.§ ſi mane ſibi calceus perperam indueretur, &c. § & in Galba Imper.cap.§ Statura neque calceum perpeti, &c. Et in Othone. § cap.Tulerat animus.§ Laxato calceo reſtitit,&c. § Pli.lib. 2.cap.98.lib.10.cap.43.de coruis.§ poſita calceis mutula.Plut.in Pau. Aemilij uita, carta prima. in præceptis coniugal. num.23. Calceum protendit,& hic nouus eſt & pulcher, ſed nemo nouit ubi me premat,

§& car.ſeq.num.31.Plaut.in Aulul.cap.Narraui.§ Propolæ,lintheones, calceolarij, &c. gemmas in calceis habuit. § Vopiſ.in Carino Imper.Numeriani filio.car.1.ut ſupra. de Caliga in Galieno Imper.

Calcei ſicionij, mulicbres & elegantes. §Beroal.in annotat.car.29. a tergo.§ nobilitate præſtantes Lunulas geſtabant in calceis. Plut.in problem.car.210.ante.Perſius.Sat.3.in fi.car.74.in fin.Martial.lib.primo ad Sceuolam.

Calcei mulei quibus utebantur patricij tantum, de ijs Plin.in muglli piſce. §cap.17.lib.9.Vopiſ.in Aureliano Imper.car.ult.Plutar.in Marcelli uita.car. 4. in fi.§ pedes patricijs in calceis,unde Mulas appellant noſtrates, originem ignorantes, ideſt ſoccos altiores, erant & uerſicolores,per Iul.Cæſarem.Dion. § lib. 43.car.5.fin.Alcia.Fab,132.Aurea cecropidæ,&c.§ Cothurnus talis erat.

Cothurnus,&c.car.ſequen.in fi.

Crepidę & Anſulæ. §Valer.cap.ſuæ quenque art. in fin.§ Moneri ſe a ſutore de Crepida & Anſulis paſſus. unde prouer. de quo Eraſ. Ne ſutor,&c. §nu.515.Plin.libr.9.cap.35. in med.de Margaritis. lib.35. cap.10.car.2.a terg.ubi prouer.ne ſutor.lib.36.cap.16.in med.§ Qui & pedibus nec crepidarum tantū obſtragulis,ſed totis ſocculis addunt. Oratius. §lib.1. ſermo. ſatira 3.§ Sapiens crepidas nunquam ſibi nec ſoleas fecit. §Gel.lib.13.cap.21.in fi.§ idem eſſe oſtendit, unde ſutores crepidarios, quæ & gallicæ dicuntur. § Gel. ubi ſupra. Valer. cap. præd.de luxuria. § Magna ex parte aureos clauos crepidis ſubiectos habuit,&c.de Antiochi exercitu. §Plut.in Alexan.uita.car.7.à ter.228.§ Talibus utuntur & geruli noſtri temporis ætatem durantibus. § Beroſ.lib.5.car.68.in prin. §

Crepidæ Carbatinæ ſunt etiam ruſticæ ex pellibus crudis. § Politia. in ſua.2.miſcell. § unde & ueteramentarius, quem nos zauatinum dicimus. § Suet.in Vitel. Imper.cap.contra plures.in Tyber.Impera.cap. equi quoque.in Calig.cap.ueſtitur,&c. § modo in crepidis uel cothurnis,modo in ſpeculatoria Caliga. § Beroſ.lib.3.car.68.§ cum habenis in Italiam accidit,ad militiam hodie ruſtici ex Hiſpania uiſuntur quandoque. § & in uer.cothurnus.Ioui.lib.26.hiſtor.in fi.car.antepenul.§

Crepidæ & Pallium græcus philoſop.habitus,ſupra in Tyber. §Valer.cap.qui ex illuſt.exem.1. de Scipione. in hebreos etiam,ut in Ruth. cap.4.b.§. Solue calciamentum de pede eius. §in Deuteron.cap.25. c.§ Hector Parmenionis fil. naui demerſa oblectans ueſte madida aſtricti crepidis pedes,&c. § Curt.lib.4.car.30.in prin.§

Carpiſculum calciamentum ſarmaticum. § Vopiſ.in Aurel. Imper.

in med.car.198.in fin. Politia.nu.1. plura de hoc. § pedum tegumina. § Colum.lib.1.cap.pen. §

Ocreæ,quod alibi notauimus.

Pero calciamentum eſt ruſticum, ut Crep. Carbat. ſupra. § Iuuen. ſat.14.car.4.in prin.63. § per glaciem perone tegi. § Bud.in pand.n. car.230.§

Phecaſij ſacerdot. Athenienſes. § Apia.lib.5.car.4. §

Sculponea idem quod ſupra,Scarponi. § Plutar.in Caſina. cap.ſine modo, &c. § ſoleas qui quæſo potiuſquam Sculponeas. quod uerbum exponit Bero.in Calig. § car.188.a ter.& in re ruſt.Cato.cap.59. §

Sandalia calciamenta ſoleæ ſimilia,greco nomine,latino autem Crepida. § Beroſ.lib.5.car.67.a ter.Plin.ubi de Sardinia.lib.3.cap.8. Gel. lib.18.cap.4.Diodo.li.6.in med.de Oceano. § Sandalijs pro calciamẽtis uarij coloris utuntur. § car.47.ante.in fi.Sueton.in Aug. Impera. cap.pro quibus. § de Apolline Sandalario,ut & Bero.& Gel.ubi ſupra.

Solea,quæ & crepida & ſandalium. § Martial.lib. 5. in Ligurinum. lib.8.in Luſcum. § muliebre calciam. § Plin.epiſto.16.lib.6.in princ. petis,&c.Colu.lib.ubi de piſcibus.Orat.ubi ſupra.ſat.3.Gel.d.cap.21. lib.13.Curt.lib.8.car.116.Plutar.Aulul.cap.narraui. &c.in med.in Caſina.cap.nulla.in fi.car.122.in fi. § Ego ſoleas tibi dabo & annulum in digito aureum. § in moſtel. cap. Iupit. car.163. § cedo ſolcas mihi. § in Trucul.cap.num tibi.car.308. cap. puero iſti. § Soleas ex auro equis inducere,&c. § Plin.lib.33.cap.11.in prin. Tul. in oratio. de Aruſpi.reſpon.car.5.in prin. 253. § Clodius a coma, a mitra, a muliebribus ſoleis,&c.unde & ſoleari, de quibus ſupra. de Indis etiam Arrian. § lib.ult.in med.car.349. §

Soccus mulieb.& ſocculus,ut hodie peruulgate. § Suet.in Calig.Imper.cap.ueſtitu,ut ſupra. § modo in ſpeculatoria caliga, nonnunquam in ſocco mulieb. § Plaut.in ciſtel. cap. niſi quid. § Socci uideo ueſtigium in puluere,&c.ubi de hera. § car.130.a terg.in med.in epid.cap. male morigeratus.car.139. ante. § Dij immortales ſoccos iuſsi adimere pedibus. § & car.ſequen.ante. § Soccos, tunicam, pallium tibi dabo. § in Bacchide.cap.ibi in Pirrheum.car. 144. in prin. § Qui ſoccis habeat auro ſuppactum ſolum. § in Trinu.cap.Sta illico.in fi.car.198. a terg.in prin. § Iubeam ſuppingi ſoccos. § Martial. libr. 8. car. 1.in fi.Plin.lib.penul.cap.5.in fi. § Alij calciarent ſoccos,&c.

Socculus item. § Plin.lib.9.epiſto.7.edificare, &c. § de cothurnis & ſocculis. § lib.hiſtor.9.cap.35. in med. § Nec crepidarum tantum obſtragulis margaritas ponunt,ſed totis ſocculis addunt,&c. § Sueto. in Vitel.Imper.cap. contra plures in fi. § pro maximo munere à Meſ-

ſalina petijt Vitellius, ut ſibi pedes præberet excalciandos, detractumque ſocculum dextrum inter togam,tunicasq; geſtauit,&c. § car.303. in prin.Sen.lib.2.de beneficijs. cap.Cæſar dedit,&c.car.99.in fi.§ porrexit ad oſculandum ſiniſtrum pedem,&c.aiunt Socculum auratum,immo aureum margaritis diſtinctum, &c.

Et cum ſubere ut nos hiberno tempore utimur etiam. § Plin. libr. 16.cap.9.in fi. § de ipſo ſubere,pręterea in hiberno etiam fœminarum calciatu.

Caſtigati milites ab Imperatoribus diſcincta tunica, nudis pedibus, toto die ante tentoria degebant,&c. § Valer.cap.de diſcipl.militari in Calpurnio conſ.§ & hoc quia priuatio præſupponit habitum. Si excalciati,& cęt.

Cothurnus calciamentum erat cum ſubere,ut hodie noſtrates utuntur mulieres in ſocculis altioribus ad gradiendum difficiles. unde Virgil.in primo Aenei. uirginibus tyrijs, & c. alte ſuras uincire cothurno. § Plin.lib.7.cap.20.de Athanato.lib.16.cap.9. in fine. § Virgine pigmea nullis adiuta cothurnis. § Iuuen.ſat.9.car.antepenul.30.car. ulti. ante. § Altum ſatira ſumente cothurnum. § Sat.15.car.1.in fi.Plin.li. 9.epiſto.7.car.237. ubi ſupra in ſocculo.& ſupra in uer. crepida. §

Surræ grandes. § Iuuen.ſat.ult.in med. §

VESTIVM GENERA PER ROMANOS,

de his Noni.car.50.in fi.operis. Plaut. in Epid. car.134.Blond.lib.9.de Roma triump. car. 341. Budæ.in pand.2.car. 127. Tit. XI.

DIGNITATIBVS quibusq; & hominibus dare certum genus ueſtium decreuerat Imperat. Alexander. Sed ex cauſis diſſuaſus, &c. § Seneca lib.de Clem.1. car.95.ante.uel eius ultima.cap.indicta eſt,&c. Lamprid.in eo.car.121.§ Veſtes ſine pellibus not. Blon. ubi ſupra. § car.346.347.§ Tul.ad Atticum.pelliceas ueſtes,&c. § lib.13.cap.410. cap. de retentione. Sen. tamen epiſto.90.§ Quis dubitare.in eius medio,Auium plumæ in uſu ueſtis conſeruntur, hodieq; Scytharum pats tergis uulpium ac murium induitur, quæ tactu mollia, &ç.

Toga erat prætexta uirilis quæ & pura,pullata,candida, palmata,picta,raſilis.

Tunica talaris,laticlauia,pulla,atrata,manuleata,manicata,picta,recta,

cta,interula linea,ralla,ſpiſſa,demiſsitia,aſema,macrochera,alba,manicata,rubra,dalmata.

Veſtis cõchiliata,auro intertexta,patagiata,caltula,cymatilis,crocotula,polymita,ſtragula,palmata,ſerica uel bombicina, ungulata, Surriculata, ſacerdotalis,attalica,holoſerica,ſubſerica, xilina, talaris,zona. § Hæc omnia & alia infra expoſita ſingulatim per authoritates. §

Abolla militaris. § Sueto.in Calig.cap.cætera.car. 189.in fi.Noni. car.50.in fin. § Fulgore purpureæ abollæ. § Iuuen.ſat.3.car. 3.a ter. ſat.4.in prin.car.2.a terg.Martial.lib.1.ad Coſmum lib.8. de Abolla.§

Alba Tunica manicata. § Vopiſ.in Aurel.Imper.car.ult. ante. § Lineas afras,ægyptias puras.

Agauem. § Iuuen.ſat.7.car.3.uel.34. § intactam Agauem.

Amiculum uariæ qualitatis. § Liui.lib.27.car.1.a terg. § Reginæ dona attulere,pallam pictam cum amiculo purpureo. § lib. 34.car.2. a terg.de Valer.trib.pleb.pro lege Oppia abrogata. § matremfam.tuã, purpureum amiculum habere non ſines? § Valer.cap.de gratis. § Darius amiculo Siloſontis Samij delectatus,&c. § car.106. in fi. capit.de Neglec. religi. § de Dioniſio. Dioniſius rex detracto Ioui Olympio aureo amiculo magni ponderis,&c. § Plaut.in Ciſtell.cap.2. in fi.cart. 127.in princ.de duabus meretricibus. § Amiculum hoc ſuſtolle ſaltẽ. § in Moſtell.car.158.a terg.cap.iampridem. § contempla ut hoc me decet amiculum. § Cur.lib.6.in fi.car. 76. a ter. § tum Philotam obſoleto amiculo uelatum iuſsit induci.

Amictorium. § Martial.lib.ult.car.8. §

Anthina,ueſtis,de qua Plin. § in uiolis.lib.21.cap.6.8.in fi. §

Aſema tunica. infra.

Attalica auro intertexta ueſtis. § Plin.lib.8.cap.48.in fi.Capitol.in Anton.Phil.car.46. §

Amphiala.Plin.ubi ſupra.

Amphitrapæ. § Noni.d.car.51.a ter. §

Aulea ad ueſtiendos parietes tricliniorum,& tegendos iam,ut & hodie nos Razzios appellamus, eadem & Attalica dicebantur ab auctore.

Babilonica ſtragula. § Virgil. in 3. georg. car. 29.Noni.ubi ſupra. Budæ.in pand.2.car.196.Dion.lib.ult.car. 5. §

Baſilicon ueſtis regia. § Plaut.in Epid.car.134. a terg. in med. §

Bardocucullus. § Martial.lib.1.ad Fidenatem. §

Bardiacus ueſtis. § Martial.lib.4.car.1.in fi.Iuuen.ſat.ult.in med.Vopiſ.in Claud.car.ult.a ter.187.

Bæta. § Eraſ.prou. 2615. §

Birri Canuſini. § Vopiſ.in Carino Imp.car.228.in fi. §

Byſſum,telæ genus,& Carbaſus pretioſi (nos telæ de Cambrà.) §Pli. lib.19.cap.1.in fi.§

Braccha pedum tagmen galli.uel barbarum. § Sueton.in Iulio.cap. quæ cauſa.car.47.in prin. § Galli bracchas depoſuerunt. § Tacit. li. 17.car.54.§ Vbi de amphiteatro Cremon.Cecinna uerſicolore Sagulo bracchas(tegmen barbarũ)indutus,braccatos,ſagatosq; Gallos. §Tul. in oratio.pro Fonteio.car.5.in fi.de Gallis.car.274.in fi.Diodo. lib.6. car.4.a terg. uel 45. § de Galatis populis.ueſtes uarij coloris ferunt ad terrorem,quas illi bracchas uocant. § Lamprid.in Alexan. Imper. car. 120.a terg. § Bracchariorum lintteariorum,&c. §& car.126.a terg.§ donauit & Ocreas,& bracchas,& calciamenta itẽ ueſtimenta militaria. Bracchas exiſtimamus uocari, quas hodie calzones dicimus ad pedes.

Bombicina ueſtis.infra in uer.ſerica.

Candym ueſtem regiam dicit Arria. § lib.6.car.ul.in prin.'de qua in cap.Tegum.cap.ſupra. §

Cadurcum opertorium niueum. § Iuuen. Sat.7. in fi.car.96.ante.§.

Caltula ueſtis, a caltha herba,uel uiola. § Plin.lib.21.cap.66. Plaut. in Epid.car.134.§ Caltula aut crocotula.

Capitium Tunicæ. § Gell.lib.16.cap.70.in med.§

Caracalla ueſtis ad Talos demiſſa. § Aurel.uic.in Anton.Imper.car. 14.§ è Gallia ueſtem plurimam deuexit, Talareſque caracallas feciſſet, ideo cognominatus Caracalla.Ita & Spart. § in eo.car.4.a ter. uel. 88. in fi.§

Carbaſus byſſum uelamen. § Curt.lib.8.car.116. Noni.d.car.51.a terg.§ diſtincta ſunt auro & purpura Carbaſa, qua indutus eſt rex. Valer.cap.1.operis de Aemilia uirg.

Candidatorea.in uer.Toga.infra.

Centones fiunt uel ex uaria lana, uel panno uerſicolori, uel ex eius fruſtillis,& qui hodie griſi uel feltri,ut quibuſdam apparet ad arcendam pluuiam & frigus. § Cæſ.lib.2.ciuili.car.3.& car.4.lib.etiã 3.in med.§ ſubcoactis & centonibus. Muſculi conteguntur centonibus,&c. Vnde prouerb.de quo Eraſ.farcire Centones. §num.1358. Cato. cap.59.§ ueterem accipito unde centones fiant. § Colu.lib.1.cap.8.lib.12. cap. 1.in fi.§ arcetur frigus pellibus manicatis centonibus, & ſagis cucullis. Vnde Iuuenalis. Veteri centone Lupanar, de Meſſalina. § Sat.6.car.3. a ter.Plaut.in Epid.cap.Caue.§ alium quæras, cui centones farcias. § In Epiſt.Heliogab.Imper.car.276.in prin.§ Centones candidatos. § Ioui.lib.14.hiſtor.car.288.§ Albiſque centonibus aduerſus imbres & fri-

& frigora. Chitonem nominat Homer. pluribi (griſo uel ſchiauina) § lib. 15. Odiſſ. in prin. § Chitonem circa indutus eſt, ſed iuuenes Lenas induti & chitonas. Lenamq; chitonamq; ueſtes induet, &c. § & ibidem a ter. lib. 16. car. 2. § Induam ipſum, lenamq; chitonamq;. § libr. 17. car. penult. a tergo. Induam ipſum, &c. ut ſupra. lib. 19. car. 5. duplicem dedi pulchram purpuream & talare chitonem.

Cyclas. § Sueto. in Calig. cap. ueſtitu. cap. 200. a tergo. § Aliquando ſericatus & cycladatus. § Lamprid. in Alexand. Imper. car. 127. in princ. § unico pallio ſparſo & cyclade.

Cilicia de pilis texta in uſum nautarum. § Aſcon. in 3. Verr. car. 71. a tergo. §

Cirratæ militares. § Capitol. in Pertin. Imper. car. 4. in prin. §

Chirodita, uel chirodota ueſtis, de qua Ponta. § li. 2. de aſpirat. car. 36. ante Gel. lib. 7. cap. 12. § macrochera alio nomine, & manicata, ut ſupra. uel Dalmatica, ut infra.

Conchiliata ueſtis. § Sueto. in Iulio cap. Ius laborioſis. car. 28. § Lecticarum uſum, & conchiliatæ ueſtis, &c. § Pli. li. 9. cap. 39. lib. 8. cap. 48. § auro intertexta.

Colobium tunica uirginea longa, ad talos cum manicis, ut ſupparus. infra. § Ioſep. lib. 7. cap. 8. antiq. iud. §

Chlena. in uer. Lena.

Chlamis ueſtis parua militaris, in modum Sagi. Orat. li. 1. Epiſt. ad Sæuam. Vitabit chlamidem, &c. not. Plut. § in uita Demetrij. car. 293. antepenul. a ter. in med. §. aperiens chlamidem porrectas petitiones in fluuium proiecit. § Valer. cap. qui ex Illuſtr. in Scipio. & Sylla. § Apia. lib. 4. car. 4. ante. § Lepidus chlamide excuſſa ut uterque accederet ſignum protulit. § Sueto. in Tib. cap. inſtantiam. In Calig. cap. nouum. car. 178. § Cinctura & gladio aureaq; chlamide. § In Nerone. cap. Reuerſus. car. 254. in prin. §. In ueſte purpurea, diſtinctaque ſtellis aureis chlamide, &c. Macrinus Imper. ſtante adhuc acie chlamidem ſibi, cęterumq; Imperatori detraxit ornamentum, &c. §. Herodia. libr. 5. car. 4. 59. Plaut. in Curcul. car. penul. a terg. 113. § Si uis tribus bolis chlamidem, &c. § In menech. cap. At hoc. in fi. car. 186. in fi. § Tuā nec chlamidem feras, nec pallium cuiquam utendum. § in mercat. cap. diuum. in med. cap. 220. § Oprime aduenicos puere cape chlamidē. § In pſeud. cap. Dulcia. car. 230. in fi. § etiam opuſt chlamide, & Machera, & petaſo. § In Perſa. cap. omnem. in fi. car. 259. § Cape tunicam, atque zonam, & chlamidem afferto, & cauſiam. § Iuuen. Sat 8. car. 38. Perſi. Sat. ultima. Plut. lib. de clar. mulier. car. 75. 76. de Chijs, de Argiuis. § deditionem fecere, ut ſibi cum chlamide, & ſingulis tantum ueſtimentis,

tis, urbem egredi liceret,&c. mulieres chlamidem, & uitilem ueſtem indutæ, uiri autem peplum. § Capitol. in Seuer. Imper. car.4.uel.68. in princ. §

Crocotula. § Plaut.in Epid.car.134.cap.Atat.§ Caltulam aut crocotulam. § Eraſ.prouer.172.car.76.a terg. In Aulul.cap. Narraui. in fi.§ Incedunt infectores crocotularij,&c.

Cumatilis toga, aut plumatilis. § Plaut.ubi ſupra.car.134.a terg.§ coloris cęſij.

Cuculli bardiaci ueſtis Gall. Vnde Bardocuculli. § Iuue.Sat.3.car. 3.§ duroq; cucullo. § Sat.6.car.3.a terg.car.27.39.Sat.8.§ nocturnos meretrix auguſta cucullos. § Capitol.in Pertinace Imperat.car.4. uel 68.in prin.In Claud.Imper.car.ultima, in fin. 187.§ bardocucullum unum.

Cuculli & Liburnici. § Martial.lib.ult.car.6.in fi.§

Cucutia uilloſa. Vopiſ.d.car.187.

Cucullio mulionicus (nunc griſo) §Cato cap.134.in prin.Lamprid. in Heliogab.car.111.In Vero Imper.car.3.in prin.§ Cucullus. § Martia.lib.5.de Mancio.lib.10.de Meuto.§

Dalmatica.in uer.chirodita.ſupra. § Lamprid.in Cõmo.Imper.car. 4.uel.60.in prin.In Pertinace.car.4.in princ. uel 68. In Heliogab.Imper.car.108.a ter.In Claud.car.ult.a tergo.

Demiſsitia. § Plaut.in penult.cap.ſi ego.car.252.§ Tunicis longis quaſi puer cauponius, genus mulieroſum eſt Tunicis demiſsitijs.

Encumbomata. § Noni.d.car.51.ante.§

Endromidas tyrias. § Iuue.Sat.6.car.25.in fi.Budæ.in pand.1.car. 127.a terg.§ Et fęmineum ceroma,&c. § Martial.lib.ult.in med.§

Epitogium,quod ſupra togam induebatur. § Politia.in ult.miſcell. car.68.in fi.Budæ.ubi ſupra.car.162.§

Epheſtris ſagulum. § Plut. in Lucullo, in med.185.§ Thoracem indutus ſquammoſam punicam ſuper geſtabat Epheſtridem.

Forenſis ueſtis. § de qua.Suet.in Auguſt.cap.inſtructus.car.106.a tergo.§ Forenſia & calceos intra cubiculũ habuit. § in Caligula cap. Conſulatus.in fi.car.176.in fi.§

Flammeum, uelum luteum. § Plin.lib.21.capit.8. in med.Plaut. In Aulul.car.73.in princ.§ Flammearij, uiolarij, carinarij. § Sueto. in Nero.cap.ſuper.§ puerum Sporum cum dote & flammeo deductum pro uxore habuit. §Liui.lib.27.car.2.a tergo, in princ.§ Flaccus flamen

men captus a pontifice,&c. § Home.lib.10.Odiſſ.car.ult. § capiti im poſuit flammeolum. § Iuuen.Sat.10.car.ult.49.a terg.Martial.lib.5. ad Cæſarem.lib.12.de Caliſt.

Gauſapa. § Plin.lib.8.cap.48.Sene.epiſto.53.quid non,&c. § Quo modo decet gauſapatus. § Ouid.lib.2.de arte.cap.6. § Gauſapa ſi ſumit,gauſapa ſumpta proba. § Perſius ſat.ult.car.penul.a ter. § Iam lu thea gauſapa captis. § ſat.4.in fi. § Balanatum gauſape pectes. § Martial.libr.6.in Baccaram.lib.ult.car.3.car.6.a terg. car.8. in prin. § Penula gauſapina,gauſape quadratum. § Perſi.ſat.4.in fi.& ult.car.pen. §

Galbana ubi infra.in uer.ſcutulata.

Holoſerica ubi ſupra.in uer.ſerica.

Impluuium erat induta. § Plaut. d.car.134.a terg. § Mendiculam Impluuiatam,&c.

Inducula regilla Mendicula ubi ſupra.

Induſiata,patagiata,caltula,&c. § d.car.134.a ter.Noni.d.car.51.§ pallamque & intuſium. § Homer.libr.2.Ilia. car. 18. § quæque pudenda contegunt.Induſiumque puellis. § Ponta.in egloga Melibe.car. 176.Plaut. ubi ſupra. §

Interula,circum me poſuit tunicam & interulam. § Home.libr.10. odiſ.car.88.a terg. § talem nos camiſiam appellamus.

Latuſclauus,ueſtis ſenatoria. § Sueton.in Iulio.cap.fuiſſe. in fi.car. 30. § uſum laticlauo ad manus fimbriato. § cap. quæ cauſa. car. 47. § Galli bracchas depoſuerunt,& latum clauum ſumpſerunt. § in Augu. cap.nec patior.car. 81. in prin. § Protinus uirilem togam latum clauũ induere,& curiæ intereſſe permiſit,binos plerunque laticlauios præpõſuit,&c. § cap.inſtrumenti.car. 106. § togis neque reſtrictis neque fuſis,clauo nec lato,nec anguſto,&c.Clauus. i.flores(ut noſtrates Damaſci.)Vopiſ.in Tacito. § car.ult.in Tiber.cap.matronas.car.146. § Senatori latum clauum ademit. § in Claud.cap.ornamenta.car.223.a ter go. § Latum clauum libertini filio tribuit. § in Nero.cap.petulantiã. car.255. a terg. § periculum adijt a quodam laticlauio, &c. § in Fla. Veſpaſi.cap.Veſpaſian.car. 316.§ Sumpta uirili toga latumclauum diu auerſatus eſt. § & in uer. tunica laticlaua.Plin.lib.4 cap.39.lib. 8.capit. 48.lib.2.epiſto.9.Anxium me,&c. § Ego Sexto latumclauum a Cæſare impetraui. Tunicam fuiſſe purpura prætextam tunica latiorem & lõgiorem,cui toga ſuper induebatur aſſerit Budæus. § lib.in pand.1.car. 71.

71.in prin. § Laticlauia. § Valer.cap.de humanit.car.101. in Afric. § Tunica laticlauia,hiſpanoque ſagulo. § Budæ. lib.2.car.126.in princ. Martial.lib.5.in Gelliam. §

Lacæna eſt,de qua Horat. § lib.3.oda.3. § Iuſtum & tenacem.

Lacerna. § Suet.in Aug.cap.comitijs.in fi.car. 83. § Negotium ædilibus dedit,niſi poſitis lacernis togatum quenquam conſiſtere. Multiplex erat. § Gel.li.13.cap.21.car.186.Tul.in 2.Philipp.in med.car. 176.a ter. § nullis nec caligis nec lacerna. § Iuuen.ſat.1.a ter.car.6.ante.ſat.3.ſat.9.in prin.ſat.10.car.4.Tul.ad Atticum.lib.4.car.110. § pānoſus ſine lacerna, &c.Lacerna coccina uel tyria & bethica. §Martial. lib. ult.in med.ubi plura.Spartia.in Alex. Imp. car.127. §

Lacinia pars ueſtis(la falda.) § Valer. cap. de auſpic. in Cicerone. § coruus laciniam togæ morſu tenuit,donec,&c. Laciniam pecorum colonis diſtribuit,uel terreni. § Plin.lib.8.cap.50.lib.5.cap.10. lib.pen. cap.13.Suet.in Calig.cap.cætera.car.190. a terg. § Calcata lacinia togæ præceps iret. § in Claud.cap.in cognoſcendo.car.215. a ter. § Sed & lacinia togæ retenta interdum pede apprehenſo retinerent. § in Nerone.cap.peregrinat.car. 246. in fin. § Conſurgenti ei lacinia obeſit. Dion.in Traiani Imper.uita.car. 4. § Proprię ueſti non pepercit, quā in lacinias cōſciſſa partitus eſt. § Plaut.in aſin.cap.perfidiæ.in fi.car.53. in fi. § lachrimantē lacinia tenet lachrimans. § in mercat.cap.ex ſummis. car.211. § Sume laciniā,& abſterge ſudorē tibi,unde &acinioſa oratio.

Læna eſt, quam nos ſchiauinam appellamus. § Homer. pluribi in odiſ.& lib.14.in fi. § Lænam iecit purpuream, daret aliquis lænam in ſtabulis ſubulcorum.Vliſſes dormiebat,inſuper lænam iniecit ſibi.Circum lænam induit,&c. § lib.15.in med.car.134. § Sed iuuenes lænas induti & chitonas. § lib.16.car. 139. § Induam ipſum lænamque chitonamque ueſtes. § Plut.in Numa.car. 2. a tergo. §. Lænas & clænas. § Ponta.lib.2.de aſpirat.car. 35. § de chlæna & læna, genus eſt ueſtis. Coccina læna. § Iuuen.ſat.3.in fi.ſat.5.car.ult.in prin. § pertuſa dicere læna. § ſat.7.car.2.in fi. § Lænam pignerat Athreus. § Martial.lib. 12.ad Labullum. § Breuemque lænam. § li.13.car.3.a ter.car.5.a ter. lib.ult.tempore brumali.Perſi.ſat.1.car.2. §

Linthea ſacerdot.biſſina. § Sueto.in Otho.Imperat.capi.ultra.car. 300. § Sacra etiam ludis ſæpe in linthea religioſaque ueſte celebraſſe, de Domitiano qui timidus lineo amictu turbę ſacricolarum immiſcuit ſeſe. § Tacit.lib.19.car.pen. §

Lodicula inuolutus. § Suet.in Aug.cap.exercitat.car.114.in prin. § lodex culcitra uel ſimile cooperimentum. § Iuuen.ſat.7.car. 2. in fin. uel.33. a terg. §

Macroche-

Macrochera,uel chirodita.ſupra.h. ❡ Capitol. in Alexand. Impera. car.123.in fi. ❡

Maſturga ueſtis ſarda. ❡ Plaut. in pen. cap. ſi ego. in med.car.252. ante. ❡

Mantellum. ❡ Plaut.in capti.cap.Nunc illud. car. 89.

Manuleatus. ❡ Sueto.in Caligula, capit. Veſtitu. car.200. ❡ Depictas gemmatasq; indutus penulas, manuleatus & armillatus. ❡ In Vitell.cap.contra.car.303.Plaut.in pſeud.cap.Dulcia.car.230.in fi.❡ manuleatam habere tunicam decet. ❡ Curt.car.4.❡ ueſtem auro diſtinctam habebat, manicatasq; tunicas. ❡ Gel.li.7. cap. 12.❡ Tunicis uti uirum prolixis ultra brachia indecorum fuit, prius autem ſine Tunicis toga ſola amicti,poſt & breues tunicas,&c.Ita Cato, de quo Aſcon. in Scauro. ❡ car.13.ante. ❡

Mendicula. ❡ Plaut.in epid.cap. at at. ❡ Regillam induculam, aut Mendiculam.

Oraria linthea. ❡ Vopiſ.in Aurel.Impera.car. ult. 205. ❡ Primum donaſſe Oraria pop.rom.quibus uteretur populus ad fauorem.

Palla picta ueſtis mulieb. ❡ Liui.lib.27.car.1.eius.a terg. ❡ reginę dono miſit pallam pictam cum amiculo purpureo. ❡ ut ſupra. in uer. Amicu.Suet.in Calig.cap.ſed & car.202.Orat.lib.2.ſermo.ſat.2.❡ Circundata palla. ❡ ſat.8.lib.1.in med. ❡

Palla gallica. ❡ Martial. lib. 1. ad Mamurium.❡ cum palla tunica. ❡ Curt.lib.3. car. 4.❡ Pallam auro diſtinctam aurei accipitres adornabant. ❡ Metham.lib.14.car.5.uel 183.Plaut.in Aſin.cap.ain tu.car.61. a terg. ❡ Surripiam in delitijs pallam quam habet, &c. ❡ Ibidem.cart. ult. ❡ iā ſurripuiſti pallam, quam Scorto dares. ❡ in Aulul.cap.uelim. in med.car.68.❡ Eburrata uehicula pallam purpuream. ❡ in Moſtell. cap.iampridem.car.160.a terg.❡ Contempla aurum & pallam. ❡ in menech.cap.ni mala.car.181.❡ Hoc modo uxori pallam ſubripui. ❡ Home.in 2.Ilia.car. 5. uel. 18.❡ Pallamque & intuſium quæque pudenda contegunt. ❡ libr.10.Odiſſ.car.ult. a terg. ❡ Pallam magnam induta eſt nympha ſubtilem,&c. ❡ Metham.de Circe.lib.14.car. 183.in fin.❡ Pallamque induta nitentem.

Pallium purpureum. ❡ Plaut. in Curcul. cap. date.in fin.car.110.a terg.❡ Vt ego ludam pono pallium. ❡ in menech.cap.at hoc.car.186. in fi.❡ Tuam nec clamidem feras,nec pallium cuiquam utendum.❡ in mercat.cap.diuum.in fi.car.220.in fi.❡ Cape puer hoc pallium,mater irata eſt patri,&c. ❡ Suet.in Iulio. cap. conuiuatum. car. 31.❡ Vnum

quo

quo ſagati palliatique diſcumberent. § in Tiber.cap.equi.car. 137.in princ. § depoſito primo habitu ad pallium, & crepidas permanſit. §in Claud.cap.in cognoſcendo.car.215.a terg. § Leui contentione togatum ne an palliatum dicere cauſam oporteret. § Valer.cap.inſtit.anti quit.car.32. § Pallium togæ ſubijci debere. § cap.qui ex illuſt.in prin ci.car.66. § operam gimnaſio dedit Scipio, pallio & crepidis uſus eſt. § & in uer.tunica rubra.infra Vopiſ. in Carino Impera.in fin.car.228.a terg. § palliolus. § Suet.in Claud.Imp.cap. Claudius.car.208.§ palliolatus nouo more præſedit. § Iuuen.ſat.3.car.2. § Cultam palliolo.

Paludamentum purpureum aut album militare (ut cotta ſacerdotale)aut uelamen,aureum etiam aut pullum. § Valer. capit.de miracu.in Iulio. § Purpureo paludamento amictum. § cap.de prodigijs.in Craſſo. § Pullum traditum eſt ei paludamentum,cum in prælium exeuntibus album aut purpureum dari ſoleret. § cap.de humanit. car. 103. in Mar.Anto.§ Inijci ei ſuum paludamentum iuſsit. § Liui.lib.25.cart. 4.uel.121.in Gracchi morte.§ Paludamento circum brachium leuum intorto,&c. § Suet.in Iulio.cap. Alexandriæ.in fin.car.38.a tergo. § paludamentum mordicus trahēs,neſpolio potiretur hoſtis. § in Aug. cap.confeſtim.car.58.§ ſine paludamento equoque fugiſſe. § in Clau. cap. ſpectac. car.222.§ præſedit paludatus. § in Galba.cap.acceſsit. car. 286.§. Iter ingreſſus eſt paludatus dependente ceruicibus pugione. § in Vitel.cap.urbem. car. 308. § urbem quoque introijt paludatus,ferroque accinctus. § Budæ.lib.in pand.1.car.67. in fi. car. 182.a ter.§ paludamentum hodie tale Cottam armorum uocamus.

Dibaſſa. § Plin.lib.9.cap.39.§ Aureum muliebre. §idem.lib.33. cap.3.in fi.de Agrippina. §

Palmata ueſtis. § Capitol.in Aurel.Impera.car.192. in fi.§ Triumphalis. § Suet.in Claud.Imper.cap.expedition.in fi.car.218. § Equo phaleratus,& ueſte palmata. § Vopiſ.in Probo Imper.car.3.in fi.215. Valer.cap.de luxuria.car.193.§ in Metello, cum palmata ueſte conuiuia celebrabat,&c. § Capitol.idem in Gord.Imper.car.2.a ter. § pal matam tunicam,& togam pictam,&c. § Budæ. li. in pand. 2.car.124.

Patagium,clamis aurea. § Plaut.in epid.car.134.a terg. Noni. car. 51.§ induſiatam patagiatam caltulam,&c.

Parmacida in uer.encumbommata,ſupra.Noni. ubi ſupra.

Paragaudæ tunicæ lineæ monocolores,ut ſupparus. §in Claud.Imp. car.ult.a terg.187.Vopiſ.& in Aurel. Imper. car. 6. uel 193.uel.204.a terg. § Cum darentur tunicæ ſubſericæ lineæ paragaudæ , &c. § ibidem.car.penul.a ter.uel. 204.§ Paragaudas ueſtes ipſe primus militibus dedit,& cæ. § & in Probo Imperat.car.2.a terg. § Pallia gall.duo, interulas,

interulas,paragaudias duas,&c.& in uer.Thorax.infra.

Phecaſium. § Sen.epi.113.in prin.deſideras,&c. § quæ decent phecaſiatum palliatumque.

Penula. § Suet.in Calig.cap.ueſtitu.car.200. a tergo. § Depictas, gemmataſque indutus penulas,manuleatus: &c. § in Nerone. cap. ſed reuocato.car. 274. § Vt erat nudo pede tunicatus, penulam obſoleti coloris ſuperinduit. § Tul.in oratio.pro Milone.car.109.119.§ Cum uxore ueheretur in rheda penulatus, &c. Cum autem hic de rheda reiecta penula deſiluiſſet, &c. § li.13.ad Atticum.car.417.Home. lib.14. odiſ.car. 124.in fi. § me quidem penula tunicaque uelaminibus exuerunt. § Spartia.in Adriano Imperat.car.2.uel.22.in prin. § quod penulas amiſerit,quibus uti tribu.pleb.pluuiæ tempore ſolebant, non autem imperatores unquam. § in Commodo Imper.car. penul. in princi. § contra conſuetudinem iuſsit penulatos ſpectatores,non togatos, &c.multo ſtillaret penula nimbo Iupit. § Iuuen. ſat. 5.car.2.in princ. 20.Martial.lib. ult. in med. § Penula gauſapina ſupra. h. Cubicularia ubi ſupra.car.8.in prin.Si non pluet tibi non eſt opus, ſi pluet ipſe utar Galba, de quo Quintilianus. § not.in Alex.Imp.car.121.a ter. §

Peplum ueſtis Illuſt.matronarum,uel uelamentum. § Home. libr. 6.odiſ.car.1.a terg. § Qui ferat ueſtes,& peplos & ſtragula. § libr.5. Ilia.in med.car.3. § de Venere in filium Aeneam,ante ipſa pepli lucidi plica cooperuit. § & car. 60. § Minerua peplum depoſuit ſubtilem, &c. § lib.ult.car.5.uel.268. § Duodecim perpulcros excepit peplos, duodecimq; ueſtes,&c. § Spartia.in Celſo Impe.ex 30. tyran. 27.car. 266.in Saturn. § amictus eſt a militibus peplo Imperat. § in annotat. car. 35. § muſtellatis peplis, hanc eſſe regiam prætioſamque ueſtem, § Plut.lib.de clar.mulierib.car.4.uel.76. § Mulieres clamidem,ac uirilem ueſtem indutæ,uiri autem peplum geſtantes & muliebribus uelamentis capita obuoluti,&c. § Alex.ab Alex.in Genial.lib.1.cap. 22. § uelum eſſe aſſerit. § Plut.etiam in M.Ant.car.pen. a ter. 305. § tunc regina Cleopatra ſciſsis ſuper eo peplis,&c.

Picta toga. § Plin.d.lib.8.cap.48.in med.ex Hom.Liui.lib.1. cart. 3.in fi. § Tunicæque pictæ inſigne dedit, &c. § Capitol. in Gordian. Imper.car.150.& in Aurel.car.192. in med. § palmatam tunicam,togam pictam primus Romanorum, &c.

Polymita tunica. § Plin.d.lib.8.cap.48.in fi.Martial.li.ult.cap.8. § phrigiana. infra in uer.toga.

Plagula uilis ueſtis. § Plut.lib.2.de fort.Alexan.car.297. § de Aly nomo rege.

Prætexta triumphalis & magiſtratuum. § Macrob.lib.1.cap.6.car. 197.

197.Noni.d.car.51.Budæ.in pand.2.car. 122. § & puerorum,unde & mores prætextati,ex quo Papirius,&c. § Iuuen.ſat.2.in fi. ſat. 10. car. 1. a tergo.

Pura / Pulla } toga.in car.ſeq.2.

Prupurea tunica.in uer.tunica. infra.

Raſa toga uel raſilis. § Martial.lib.2.in med.lib.8. car. antepenult. in Poſthum.lib.ult.car.8.in fi.Metham.lib.8.car. 100.a terg.§ *Raſilis* huic ſummam mordebat fibula ueſtem. § Iuuen.ſat.2.car.2.a ter.Blon. ubi ſupra. car. 347.

Ralla tunica. § Plut.ubi ſupra.in epid.car.134.Home. in 14. odiſſ. car.124.in fi.§ Penula tunicaque uelaminibus exuerunt,circum me au tem Rallam aliam malam eiecerunt,&c.

Recta. § Pli.ubi ſupra.Budæ.d.lib. 2. &c.

Regilla inducula mendicula. § Plaut. ubi ſupra. Noni. d. car. 51. § baſilica trabea.

Richa purpurea. § Plaut.d.car.134. & in uer. Sudarium.

Rubra tunica uel purpurea Imperatoria in ſignum pugnæ in acie. § Plaut.in Pompeio in fi.car. penul.in Bruto.car.penul. in prin. § Cer taminis ſigna impoſita pallium rubrum, &c.

Saga ſagula,ſignum in urbe initi belli, ueſtis index belli. § Flor. lib. 37.Cato.cap.59.134.in prin. § ut toga pacis. § Suet.in Aug. cap. ma giſtratibus.car.70. § Cunctante Senatu Centurio reiecto ſagulo,oſtē dens gladij capulum,&c. § in Othone.cap.Otho.car.294. § diſcinto ſago impoſitum in ſublime iactare,&c. § in Vitell.cap. urbem. § Sagulatis comitibus ac detectis commilitonum armis,&c. § Valer. capi. de humanit.car.101. a ter. in Afric. § Tunica laticlauia hiſpanoque ſagulo. § ibidem in Annibale. § punico quoque ſagulo,& corona dona tum laurea. § Tul.in Philipp.5.car.4.fin. 202. § tumultum decerni, iuſtitium indici, ſaga ſumi dico oportere. § in Philipp. 6. car. 1.a ter go. § Iuſtitium edici,ſaga ſumi dixi placere. ſagum e pilis contextum. § Tul.lib.4.ad Atticum.car.128.expectatas, & cæ.Budæus.in pand.1. car.182.§

Sagulo uerſicolore,Cæcinna,&c. § Tacit.lib.17.car. 54. § Sagulo uerſicolori,bracchas tegmen barbarum. § lib.1.German.car.1.a ter. § nudi,aut ſagulo leues. § car.ſequen.a ter. § tegumen omnibus ſagum, fibula,&c. § Cæſ.lib.1.belli Africi.in med.car. 472. § Cum Scipio ſagulo purpureo ante regis aduētum uti ſolitus,&c. § Capitoli.in Anto. Phil.

Phil.Imperat.car.penultima. §

Sacerdotalis ueſtis. § Suet.in Tiber.cap.externos.car. 146. § reli gioſas ueſtes,&c. § in uer.ſuffibulum.infra,in uer.xilina. infra.

Sarranæ ueſtes. § Iuuen.ſat.7.car.3.in prin.34. §

Sculponia. § Cato.cap.134.& in uer. Centones. §

Scutulata,aut galbana raſa. § Iuuen.ſat.2.car.2. a ter. §

Seſticula uel Lodicula. § Sueto.in Aug.car.114.cap. exercitatus. §

Serica ueſtis & bombicina. § Pli.lib.11.cap.22.lib.21. cap.3. Martial.li.3.In Zoilum.lib.11.ad Flaccum,Sueto.in Caligula.cap. ueſtitu. in fi.car.200.Aliquando ſericatus & Cycladatus. § Capitol.in Anton. philoſ.Imper.car.46.in prin. § ueſtem uxoriam ſericam & auratam cũ gẽmis,&c. § In Commo.Imper.car.61.in fi. In Pertinace Imper. car. 68.in prin.In Heliogab.Imper.car.108.110.

Sericam ueſtem donaret, quæ tunc in raritate uidebatur. § In Alex. Imper.car.126.§ Veſtes ſericas ipſe raro habuit,Holoſericas nunquã induit,Subſericam nunquam donauit,&c. § In Aurel.Imper.car.193. a terg.,& car.penul.209. a tergo. § Tunicæ ſubſericæ lineæ paragaudę Abyſsinos ad Prætcianem uſos ueſtes iandiu ſerra. not. Iouius libr.8.in med.car.392.Dion.lib.57.car.10.430.in princ.lib.58.car.8.uel 459. 470.

Syrmis ueſtis tragica. § Iuuen. Sat. ult.car.65.in fi. §

Simpluuium. § Iuuen.Sat.6. In fi.§ Subtiliſsimum eſt uelum.

Sindone ſubtus mammas cincti,&c. § Martial.lib.2.in prin. in Zoilum,lib.4.de Endron.§

Syntheſis ſaturnalitia. § Sueto.in Nero.cap.ſtatura.car.277.in fi. Martial.lib.1.ad Linum, lib.2.in Neuolum,lib.5.car.ult.libr.14.in prin.lib.ultimo, car.6.in fi.§ Syntheſim indutus ligato circa colum ſudario.eſt & uas fictile,infra cap.ſeq.

Singilium. § Treuell.in Claud.Imper.in fi. car.187.a terg. § Singiliones Dalmatenſes decem.

Spiſſa Tunicas. § Plaut.d.car.134. § Tunicam rallam,tunicam ſpiſſam,&c.

Strophium in capite (uel ut nos fazoletto da collo) Plaut.in Aulul. cap.Narraui.car.73.§ Strophiarij adſtant,&c.& ſemizoniarij. § Tul. de Aruſpi.reſponſis,car.4.fin.253.in prin.§ Clodius a coma, a mitra,a ſtrophio, a pſaltrio,&c. § Ponta. in Endecaſil. car.187.in fi. Catul.§ non tereti ſtrophio,&c. Strophia coronæ.§ Pli.li.21.cap.2.Bud. lib.de aſſe,car.54.

Stropham. § Plin.Epiſt.18.lib.1.d.cap.2.li.21.§ Vnde Strophiola.

Stola mulieb.ueſtis ſuperior. § Sueto. in Calig. cap. Agrippæ. car.

181.a terg.Ioſep.lib.18.ante.Iud.cap.12. § Vliſſem ſtolatum Liuiam Auguſtam. § Diodo.de Semiramide.lib.3.in princ.car.15.17.in prin. Valer.cap.de Gratis in prin. § de Coriolano, cōfeſſus plus ſalutis reipub.in ſtola quā in armis. § cap.Quæ mulieres,&c.alibi de ipſo.Martial.lib.1.ad Cornelium. § ſtolatum meretricibus pudorem. § Orat. lib.1.Serm.Sat.2. § ad Talos ſtola demiſſa. ſtola ut in foro, & in iudicijs,&c. § Tul.in 6.Verr.car.213. § Excelſum ſignum cum ſtola(nā. de Diana.)

Stola medica uirilis inſtituta a Cyro rege Perſarum, § not.Xenoph. pluribi.& lib.8.car.133.uel.5.eius. § Itaque elegit ſtolam medicam & ipſe ferret, ad occultandum aliquem corporis defectum, ut Semiramis inſtituit, ſæpe prægnans. de qua Diodo.ubi ſupra. § Dion.li.53.car. 6.uel 350. § ſtolam militarem & enſem. § Apia.in Lybico.car.244. § de fęderibus, coronam auri, enſem ex auro, purpuram ſtolamq; Romanam, Equum phaleris ornatum,&c. § lib.5.car.4.in fi. §

Stolam quadratam Græcorum more pro patria & domeſtica induit Antonius Triumuir. § Et car.201.ubi ſupra. § ueſte quadrangula utebatur,calciamento Attico.

Stragula. § Plin.lib.7.cap.51.Sueto.in Claud.cap.ſed nihil.car.231. Culcitris & ſtragulis. § Tul.in 4.uerr.car.115.a terg. § prætioſam ueſtem ſtragulam.

Strigium, ueſtis hiſpanica.Plaut.

Supparus (hodie camiſotto,) Plaut.in Epid.ubi ſupra. § Supparum & ſubminiam,&c. § in rudente cap.& uos,in fi.car.269.ante. Noni.d. car.51.Ponta.in dial.Charon.car.64.In dial. Antonius. car.91. § Eſt mihi præterea thalami ſepoſta ſupellex, ſuppacus,&c. Supparium, uelū tenuiſsimū. § Iuuen.Sat.8.car.antepen.a tergo. §

Subucula ſupparo ſimilis muliebris alba ueſtis æſtiua, uel ſubminio, § & in uer.buccula,Noni.ubi ſupra.Orat.Epiſ.prima.in fi.car.191.

Si forte ſubucula pexe, trita ſubeſt tunicæ. § Suet.in Aug. cap. Hic me.car.112.in fi. § pingui toga tunicis & Subuculæ,&c.Plaut.in Epid. ubi ſupra.

Subarmalis. § Spart.in Seuero Imper.car.3.uel 77.a ter. § cum ſub armalibus inermes ſibi iuſsit occurrere. § In Aurel. Imper. car.5.uel 192. § Togam pictam ſub armalem,&c.

Suffibulum, ueſtis ſacerdotalis. § Suet.in Tyb.Imper.capit. Externos.car.146. § religioſas ueſtes, &c. § Blon.de Roma Triumph.car. 25.a tergo. §

Sutriculata, ungulata ueſtis. Plin.lib.8.cap.48.

Toga

Toga prætexta communis fuit habitus & uirorum & fœminarum, prætexta honeſtorum tantum. § Martial.lib.ultimo, in med.de ueſtibus. Aſcon.in actione in Verrem.3.car.73.§ erat & Triumphalis. § Valer.cap.de pietate.car.115.a terg.in Scipione.§ Triumphiq; prætextá huius excepit illius tradidit. §cap.de fęlicit.car.148.in Metello.§ ſpecioſiſsimi Triumphi prætextam largita eſt,&c. § Sueto. in Iulio. cap. cęterum.car.10.§ abiecta prætexta domum refugit. § Aſcon.in Verrē. car.73.

Toga pura, quæ & uirilis. § Sueto.in Tyber.cap. Virili toga ſumpta car.133.Tul.Epiſt.ad Atticum lib.5.car.155.Saturnal.&c.§ Togam puram iubeor dare. § car.167.lib.7.car.206.Quid. § uſq; a Toga pura,ſupra in uer.prætexta.

Puerilis etiam. § Sueto.in Calig.Imper.cap. Comitatus.car.172.§ defunctam prætextatus pro roſtris Liuiam laudauit, hanc ſumebant iuuenes anno.17.adoleſcentes. § Valer.cap. infames.car.169. in Coſconio.Budę.in pand.1.car.79.252.Tul.li.6.ad Atticum.car. eius.3.§ Quinto togam puram darę cogitabã, &c. §lib.7.car.205.Quid opus, &c.§ accuſatio Pompeij uſque à toga pura. §libr.9.car.265.293.295. natali.&c.Trebatium,&c.Ego meo Ciceroni,&c.

Toga erat meretricia & adulterij dãnatæ. § Iuuen.Sat.2.car.9.§ nõ ſumet dãnata togam,Orat.ibi Rem patris oblimare,Sat.2.lib.1.&c. ancilla peccesve togata. § Budæ.in pand.2.car.123.§ Togula excuſſa calendis. § Martial.lib.1.in fi.ad Linum. §

Toga candida ad petendos magiſtratus. § Valer.capit. de Verec.in Scipione,in Craſſo,§ Tul.in toga candida Orationem habuit pro cõnſequendo conſulatu, Aſcon. §in eo.in prin.Martial.li.2.ad Ruffum.§ Et toga non tactas uincere iuſſa niues.

Toga Raſa,in uer.Raſa.ſupra.

Toga flammata.ſupra Martial.lib.5.ad Cæſarem.

Toga partheniana. § Martial.libr.9.de partheniana toga. § præſidiaria uel familiaris. § Spart.in Seuero Imper.car.1.uel 75.§

Phrygiana toga (nos recamada.) § Plaut. in Aulul.cap. narraui.car. 73.§ Stat phrygio fullo. §in Menec.cap.fine.car.184.§ ad phrygionē ut deferam. §cap.poten.car.ſeq.§ pallam ad phrygionem, &c.

Pulla atrata. § Tulli.in Vatinium.car.antepen.§ Quis in funere familię cęnauit cum Toga pulla,&c.uel pullata. maiorem partem diei cũ tunica pulla ſedere ſolebat. § Tul.in.6.Verr.car.108.Sueton.in Aug. cap.Comitijs.in fi.car.3.§ pullatorum turba indignabundus,&c.

Picta Toga.in uer.Tunica.car.ſeq. Palmata.car.ſeq.etiam.

Trabea regalis. § Liuius.in prin car.antepenul.in prin. de Tarqui-

nio rege. § Seruius cum trabea & lictoribus. § Plin.libr.8.cap.48.Iuuen.Sat.8.in fi.Sat.10.car.1.a ter. § Saga Trabeata. § Capitol. in Galieno.in prin.car.3.a terg.uel 174.

Thorax laneus uel lineus in acie per Duces, uel ad conſeruandum pectus a frigore. § Sueto.in Aug.cap.Hieme.in princ.car.112.in fi.& in cap.de armis ſupra.Vopiſ.in Aurel.Imper.car.193. § Tunicæ ſubſericæ. § Iuuen.Sat.5.car.ult. § uiridem Thoraca iubebit afferri. Lineę paragaudæ. § car.204.a terg.205.ante.ult.& penult. infra Xilina,&c.

Tunica interior. § Home.lib.2.Ilia.car.1.in fi. § mollem induit tunicam nouam. § lib.10.odiſs.car.88.a tergo. § Circum me Tunicam iniecit & interulam, cui toga ſuper induitur. § Suet. in Aug. cap.hieme.car.112. in fi. § cum pingui toga tunicis ſubucula,&c. § de hac ſupra hic.in Tiber.cap.redijt. car. 138. § Veſtimenta mutanti tunica ardere uiſa eſt. § in Calig.cap.ſed.car. 202. § Cum pulla tunicaque talari,&c. § Noni.d.car.50.Tul.in 7.uerr.car.248. § Soleatus prætor cũ tunica talari & pallio purpureo. § Budæ.lib.in pand.1.car.70. in fin. § Infra genua tantum,&c. § lib.2.car. 122. §

Laticlauia ſupra hic,& in uer.manulcata.

Tunica Patauina. § de Romulo Plin.lib.34.cap.6.in prin. § Polymita ſupra.Tunica aurea purpurea Syphaci miſſa. § Liui. li. 37. car.1. a ter.Plin.lib.33.cap.3.in fi.de Tarquinio rege.Lamprid.in Heliogab. Imp.car.107.a ter. §

Tunica aſema. § Lamprid.in Alexan.Imp.car.123.a ter. §

Tunica palmata,ſupra. Tunica alba, infra.

Tunica galbina. § in Aurel.Imp.car.200. ante. §

Tunica trita. § Orat.epi.1.in fi.car. 190. §

Vdones cilicij. § Martial.lib.ult.car.6.in fi. §

Xylina ægyptia ſacerdot.linea. § Plin.lib.19.cap.1. in med. §

Xerampelinæ coloris ampellini uel roſeatici ſicci, ueſtes matronales,de quibus Iuuen. § ſat.6.car.antepen. § Credo pudici.

Zona talaris tunica. § Suet.in Calig.Imper.cap.ſed & aliorum.car. 146.202. § cum palla tunicaque talari,tunica alba. § Iuuen.ſat.3.car. 13.in fi.Ioſep.lib.3.antiq.cap.6. §

VASA AD DIVERSOS VSVS, ex Authoribus quæ obuia. Tit. XII.

ACETABVLVM heminæ quarta pars,ſemigotus de noſtratibus. { Cato.cap.107.Plin.lib.9.cap.30.lib. 18.cap.26.in med.Beroal.in 29.annotat.Budæus & alij,ubi de menſuris. }

Acerra,thuribulum.not.& Martial. { lib.1. } ad Phębum.

Aſſarones,de quibus Ioſep. {lib.8.antiqui.cap.3.car.2.in prin.}

Ahenum,quod nos caldarium dicimus, capit culeos decem. { Cato.cap.10.11.Varro.lib.1.cap.22. } ex ęre ahena,&c. { Colu.libr.13.cap.16.in prin. } de uuis paſsis. { Plaut.in Caſina.car.116.cap.non mihi.in pſeud.car.224.cap.exite hinc.Blond.lib.9. de Italia inſtaur. cart.322.in prin.Orat.lib.2.epi.ad Iulium.car.237. }

Alueus. { Cato.cap.85.87.11.in fi.12.in fi.Colu.libr.13.cap.9.in prin. } de conditura lactucæ. { cap.23.in prin. } picis liquidæ. {capit.47.in med. } nigræ oliuæ conditura. { cap.53. } rapa in napos, &c. { Iuuen.ſat.5.car.2. }

Ampulla potoria. { Martial lib.ult.in med. }

Amphora ex creta, pedem quadratum quoquo uerſus continebat, nos tale uas ligneum portatile,Barillam dicimus.not.Budæ.late. { lib. de aſſe.lib.de ponderibus.Cato.cap.13.Colu.lib.13.cap.43.in med. } M.Colum.&c. { Plaut.d.car.116.& in miles.capi. quantas.car.102.in prin. } Amphora & ſpartea. { Cato.cap.11.in prin. } Eius formam not.Budęus ubi ſupra. { car.478. }

Amphitetum poculũ. {Plaut.in Amphitri.de quo Eraſ.prou.3116.

Aqualis Matula,uas ad abluendas manus. { Plaut.in miles.car.202. a ter.cap.quantas.ubi ſupra bilibris aqualis,&c.in Curcul. cap.date uiã, in med. } & aqualem cum aqua.

Armillam refert { Noni.d.car.51.in fi. }

Aretina uaſa. { Martial.lib.ult.car.5.in fi. }

Aula uel olla ænea, quæ fert Amphoras tres. { Cato.cap.52.81.84.86.in fin.156.in med. } poſtea in aulam deijcito. { Noni.d.car.51. Colu.lib.13.cap.8.in prin.} Ollam nouam ſumito. {cap.16.in prin.

Baſcauda,de quo Iuuen. { ſat.12.car.2.uel.54.Martial.lib.ult.car.5.in fin. }

Bacillus,ad colligendum ſtercus in uia,pro letamine. { Varro.li.3.cap.6.de pauonibus.Iuuen.ſat.3.in prin. } Subeunte bacillo.

Batyochis,uas ad ſacra,patera. § Plaut. in ſticho. cap. agite. in med. car. 290. § Scaphio cantharis bathiocho, uel bathyoco.

Bateola. § Suet.in Aug.cap. quotidiano.car.117.in prin.Noni.ubi ſupra.

Batus,menſura & corus,de quo Budæus. § lib.5.de aſſe. cap. 482.§ hebraica ſunt uocab.Continet ſeſtaria. 72.Ioſep. § lib.8.antiquit.capitu.tertio. §

Boletaria,de qua Martial. § lib.ult.car.5. in fi. §

Brochus ad fundendum uinum,nos maſtellettum appellabimus. Budæ. § ubi ſupra.car.2.ſeq. §

Berones ſacci. § Plin.lib.pen.cap.14.Cæſ.lib.de bello Alex.in fin. car.423.uel.7.fin.Budæ.car. 230. §

Cadus. § Plaut.in Miles.cap.quantas.in med.car.202.a terg.Colu. lib.13.cap.28. § in cado duarum urnarum quam optimi uini, &c.Metham.lib.12.in med. § de Theſeo in Minotauros. § car. 156. frangibileſque cadi,&c. § Martial.li.1. § ad Frontonem,ad zuccam,ad Sextilianum,in Mancinum,ad Linum. § lib.11.in Caridemum. Orat. lib. 1.oda.35. § O diua,diffugiunt cadis. § lib. 2. oda. 7. § O ſæpe mecum lex cucurbita. § Plin.lib.19.cap.5.in prin. § ad uina condenda.

Cadiſcus,in quod Apomagdalias immittunt, &c. § Plut. in Licurgo,car.3.

Cacabus æneus (nos lauezium.) §Plin.lib.23.cap.6.in med.Home. lib.9.Ilia.car.95.Colu.lib.13.cap.41.45.47.in fi.Conſt.li.8.cap.24.§ In urceum aut cacabum.

Catinum ligneum (nos ſcudelotto) nigrumq; catinum. § Iuue.Sat. 6.in med.car.27.Sat.11.in prin.car.51.in fi.Valer.capit. de abſtin.car. 83.§ de Curio Romano.

Catinum fictile, infundito in Catinum,&c.Cato.cap.84.155.Orat. Sat.3.lib.1.car.250.

Catinum Vitreum. §Suet.in Galba.cap. magna. car. 290. Plin.lib. 33.cap.5.in princ.

Catillum.Orat.ubi ſupra.car.250.

Canthelij corbes, Conſt.lib.6.cap.11.

Calix ſimpulla.§Cato.cap.52.132. Varro libr.1.cap.8. in fi. Valer. cap.de Inſtit.antiq. de Valeſio. car.35.§ Calice aquam flumine hauſtam,&c. §Sueto.in Claud.capit.Conuiuia.car.229.in fi. § Calicem fictilem appoſuit pro Scypho aureo. In Galba cap.magna, ubi ſupra. In calice fictili merum. Macrob. §lib.5.cap.21.car.457.Iuuen.Sat.1. in med.car.6.in prin.§ Doctus & ad calicem,&c. §Sat.5.car.1.a ter.§

Cali-

Calicem naſorum quattuor. {Sat.8.car.39.a terg.Sat.11.car. penul.a terg. Martial.lib.ultimo.in med.

Capis & } Vas maius.Cato.cap.121.
Capidula } Vinarium uas paruum.

Calpar dolij genus. Var.lib.1.Noni.d.car.51.

Caniſtrum, ſalignis caniſtros fieri uirgultis. Palad.in Nouemb.cap. 17.Metham.lib.2.car.26.} portabant ſacra caniſtris. {Iuuen.Sat.5. car.2.in prin.

Capſaces olei uel Lecythus, Beroal.in 45.annotat. car.8.lib.regū. 3.de hydria etiam.

Caudea.infra.in uer.Sporta.

Caphiſterium, cribri genus. {Colu. lib.2.cap.9.in med.} caphiſterio expurgandum erit.

Cartallus,caniſtrum. Deuteron.cap.26.in princ.

Calatiſcum.Ponta.in Eclog.Melis.car.176.

Calathus. {Virg.in Eglo.5.car.7.Iuue.Sat.2.car.1.in fi.Ierem. cap. 24.a.Plin.lib.21.cap.5.lib.34.cap.16.Home.lib.24.Ilia.car. antep. de Niobe.Diſtribuit menſæ.i.piatos,fundam calathis aruiſia nectar.{lib. 18.car.ult.in prin.} In calathis portabāt dulcem fructum (ubi de uino) {car.211.Colu.lib.8.cap.8.} Liquor in fiſcellas,aut calathos uel formas,&c.de Caſeo, quali forma. {not.Plin.lib.21.cap.5.de Lilio.Metham. libr.14.car. 184. Martial.libr.9.de Mamurra.libr. ult. car. 6.in princ.Macrob.lib.5.cap.21.Home. libr.9.Odiſ.in med.car.5. ante,& a tergo.

Carcheſij argentei.Virg. {in.5.Aen.Plaut.in Amphit.car.8.a terg. cap.Qui me,&c.} Vbi de pathera, quæ plana eſt & patens, Carcheſiū procerum anſatum. {Macrob.ubi ſupra.car.453.54.ubi plura.} Græcum tantum nomen. {Martial.lib.8.ad Flaccum.}

Canchelij corbes.Conſtant.{lib.6.cap.11.in prin.Metham.lib.12. in med.car.157.ante.& a tergo.}

Cantharus nos bochale, quo Marius conſ.potaſſe dicitur, ad exemplum Bacchi.refert {Plut. & Plin. lib.33.cap.11.in fi.Macrob.cap.21. lib.1.} nomen Græcum.pendebat Cantharus anſa.Virgil. {Ioſep.lib. 8.antiqui.cap.3.car.1.in fi.Orat.in Epiſ.ad Torquatum. car.196.libr. 1.Oda.20.} & Cantharus, & Lanx. {Plaut.in aſin.cap.Ain tu,car.62.}. Mihi ob iactum cantharo mulſum dato. In moſtell. cap. aduerſum. car.162.} Age tu interim da Melphio cantharum Erotium. {In menech.cap. Ni mola.car.181.a terg } mille paſſum commoratus cantharum. {In pſeud.cap.minus.car.233.} harpagauit præter cyathum & cantharum. {In perſa.cap.fin.car.266.a terg.} Da illi cantharum. In

Rudenti,cap.Nunquam.Cantharus gaulus Cyathus.In Sticho cap.Agite.280. in fin. Riuales duos uno cantharo potare, paruulus infra cantharus. §Iuuen.Sat.3.in med.§

Chenix gomor.Budæus late lib.de aſſe car.466.& ubi de ponderib. de Metreta.

Centumpondium.Il.centum.§Cato.cap.13.in fi.§

Ciſta, uiminea. §Colu.lib.13.cap.53.in med.§ Erat & ciſta iudiciaria,de qua Aſcon.in diuinat. car.43. Vniuerſi iudices in ciſtam tabulas conijciebant ſuas. §Plin.lib.16.Epiſt.41.in med. Metham.libr.2.car.23.Iuuen.Sat.3.car.penult.§ Seruabat ciſta libellos.

Ciſtella ad ſuffragia.not.& Beroal. §in.52.annotat. Plaut.in amph. cap.Satim.car.22.33,in fi.§ Quem in hac ciſtellula obſignata. §In ciſtel.cap.Rem.in prin.car.129.in fi.§ Accipe hanc ciſtellam.In Rudenti.capit.Intelligo.in fi.car.171.§ Quia leno ademit ciſtulam ei. §car. 182.cap. ſequere.in prin.§ Vna iſtinc ciſtella excepta eſt. §Iuuen.Sat. 3.in med.car.14.§ Seruabat ciſta libellos. §Sat.6.car.2.§ Quem toties, &c. §Sat.7.in prin.Martial.lib.1.de Sabello lib.5.in Geliam.

Ciſymbium ligneum ex hedera per Euripidem,&c.§Macrob.ubi ſupra car.456.d.cap.21.§

Cyathus, pars tertia Quartarij uel goti noſtratis. Bud.late & alij lib.de ponder.Colu.lib.13.cap.16.in med.lib.9.cap.11.§ de pauonibus in medio.Sex cyathos in ſingulas turmas. §Pli.li.20.cap.12.Plaut. in Rudenti.cap.Nunquam,in med.Cantharus gaulus cyathus,ut ſupra. In ſticho. cap.agite.in med. Vide quot cyathos hos bibimus. Martial. lib.1.ad ſomnum, lib.8.car.2.lib.9.car.penult.lib.13.car.2.

Cymbium, miniſter ueſtem & cymblum ferens ad ſacrificium. nomen Græcum a Cymba dictū.§Plut.in Cato.1.car.2.in prin.Macrob. ubi ſupra.cap.21.Cęlius.lib.3.cap.23.in fi.

Cirnea cadus erat uini. Inde impleui cirneam. Viri cirneam ebiberim meri.hodie gniſtariam uel Seſtarium. §Noni.ubi ſupra.car. 51. Plaut.§in Amphit.car.13.a tergo.cap.Qui me.car.ultima.

Climatera uas & lances,quas antiqui Magidas appellarunt. §Plin.li. 33.cap.11.in med.Gel.lib.14.cap.7.§

Cotila, Semigniſtaria eſt menſura, §Cato.cap.145.Bud.lib.de aſſe, & infra cap.de ponderibus.

Coclear ligulam (nunc cuchiaro). §Martial.libr.8.ad Paulum.& in Poſthumium.lib.ultimo,in med.Colu.lib.13.cap.22.de Defruto.Pli. lib.20.cap.12.in prin.§ coclearibus binis, Budæ.& Agric.ubi ſupra.

Cocula uas æneum coquinarium. Cato.cap.11.uel cola uinaria.

Colum uinarium. §Martial.lib.5.car.5.in fi.§

Corbes

Corbes uiminei, Varro.lib.1.cap.22.in prin. Colu. lib.13, cap.27.in princ.§ muſtum in corbem diffundas ex uimine. §lib.12.cap.2.in nouemb. Cæſ.lib.6.ciui.499.li.ultimo Hiſpan.car.2.§ ad componendum flumini pontem.

Corbula. §Plaut.in Aulul.cap.curate.car. 71.§ Inde coctam ſubducemus corbulis. §Sueto.in Nero.cap.peregrinat.car.247.§ humũ corbule congeſtum humeris extulit. §Cato.cap.11.§

Cortina, §Cato.cap.66.§ cortinam plumbeam in lacũ ponito quo oleum fluat. §Suet.in Aug.cap.Templa.car.91.a ter. Plin.lib.34.cap.3.in fi.§ Ex ære factitauerunt, & cortinas tripodum, &c. §lib.16.cap.11.lib.35.cap.6.de atram.

Corus & battus (nomina menſurarum hebraica) de quibus Budęus. §lib.5.de aſſe.car.482.§

Concha. §Cato.cap.13.in med.cap.155.in med. Plin.lib.33.cap.5.in princ. Orat.Sermo.lib.1.Sat.3.in prin.car.248.lib.2. Oda.7.§ O ſæpe mecum. concha ſalis puri.

Cothon poculi genus. Ponta. §lib.de Aſpirat.2.car.45. in prin.§

Cophinus. §Colu.lib.12.cap.ult.in cucumi, Conſtant.li.6.cap.11.

Corinthia electra. §Plin.lib.9.cap.40.lib.34.cap.8.§

Cryſtalina. §Iuuen.Sat.6.in med.car.24.Martial.lib.3.in Zoilum lib.ultimo, in med.de Sabello, Plin.in prohe.lib.33.in fi.

Cratera uas uinarium, hodie fiaſchum, ut infra, Home. §li.23.Ilia. car.antepenul.a tergo.§ Argenteum cratera, Odiſſ. §libr.1.car.4.in fi.§ Miſcebant in crateribus uinum & aquam. Plut.in Marcello.car.2. a tergo. Aureum cratera Pythio Apollini delphos. Curt. §li.4.in med. car.30.§ Ex auro crateram cum.30.patheris dicauit. lib.9.car.ult. liminibus ædium crateras uino repletas diſponi. §Budæ.lib.in pand.1. car.215.in prin.§ Crater eſt quem pelluim appellant in fontibus. Metham. §lib.5.car.2.lib.8.in fi.car.106.in fi.Iuuen.Sat.12.in prin.cap. 54.Plin.lib.35.cap.11.Valer.cap.2.in Thymaſitheo. Liui.lib.5.car.5. in prin.de matronis. Arria.lib.7.car.8.§

Crateram eſſe quod nos fiaſchum hodie dicimus, Hom. §lib.9.Odiſſ.car.1.§ ex cratere pincerna fert, & infundit poculis. & car.4.in principio.

Creterra Noni.d.car.51.in fi.

Crates ſcirpeas. Var. §lib.1.cap.23.in fi.§ ſcirpeas uallos crates. §Plin.lib.18.cap.26.in prin.§

Cremathra ad obſonia. Eraſ.prouer.1487.

Croſſus. §Plut.in Ariſtide.car. penult. in fi.107.a terg.§ Olei ac unguenti croſſos deferant. Vaſis nomen id eſt.

Culigna

Culigna uinarium. Cato.cap.131.lib.de re ruſtica.

Cupa uel dolium, nunc ueges, uel cuppa. § Plin.lib. 14. cap. penul. in princ.li.8.cap.6.de Dolio.§ circa Alpes ligneis uaſis uina condunt, circulisque cingunt.lib.16.cap.11.in med.piceæ ad fiſciles ſcandulas cupasque. §Cato.cap.12.in fi.§ cuppas minuſculas decem. cap.20. 21.Palad. §lib.1.cap.6.in princ.§ fertarij, lignarij, doliorum cuparumq; factores.cap.18.in med. Medium ſpatium cupis deputabitur, cap.37.in med. Aut tabulis, more cupparum. Ponta. §lib. de Aſpirat. car.15.in fi.§ In dialogo Actius.car.132.Budæ. §lib.de aſſe.car.116. lib.in pand.1.car.230.in fi. Capitol.in Maximino Imperat.car.penult. 145.in prin.§ Ad pontem fabricandum, §car.154.Cæſ.lib.8.Gall.in fi.car.233.ad Vxolludanum.lib.2.ciui.car.4.a terg.§ cupas teda & pice refertas,&c. Ad Maſsiliam.caupa prius dicta, unde cauponæ, Herodia.lib.8.car.4.Inanes cupas forma rotunda, quibus ad uinum importandum utebantur.

Culeus uel culeum capit uini quantitatem quot cupa uehiculariaq; habetur, §Cato.cap.11.in princ. Varro.lib.1.cap.2.§ Denos & quinos culeos fert uini. §Colu.lib.4.cap.3.in prin.§ Singula iugera, octones culeos reddidiſſe,&c. §Plin.lib.7.capit.20.§ Volens uehiculum cum culeo onuſtum ſuſtituere ſolitus,&c. §Bud.& alij late lib.de aſſe, & lib.de ponderibus.

Cucuma tonſorium. §Cato.cap.131.Bude.lib.in pand.primo car. 55.in princ.§

Cumera frumentarium uimineum uas grande. §Orat.Sat.1.car.2. in princ.§ Laudas cumeris granaria noſtris, lib.1.Epiſt.ad Mecenaté. de uulpe quæ repſerat in cumeram frumenti.car.199.

Decemmodiæ.infra.in uer.Trimodiæ.

Dolium nomen generale alio nomine cuppa & quadragenarium, quinquagenarium. lignea etjam fuiſſe apparet ex Liuio §li.23.car.4.§ in oppugnatione Caſsilini per Annibalem.Conſtanti. §li.6.cap.5.Cato.cap.10.in med.cap.26.Iuuen.Sat.6.car.28. Alta dolia. Colu.li.13. cap.4.cap.6.§ Aditus inæqualis ab ore ad imum fundum. §Plin.lib.8. cap.6.§ de Elephantis in Italiam traductis. §lib.35.cap.11.in med.de plaſtice.

Electra & Corinthia quomodo componantur auro & argento. Pli. lib.9.cap.40.lib.33.cap.4.in med.lib.ult.cap.3.in med. de Phetontis fab. Carda.lib.6.de ſubtilit.car.247.Diodo.lib.6.in princ.car.45.Methamor.lib.2.car.20.§ Stillata ſole rigeſcunt, de ramis electra nouis.

Eno-

Enophoras quid. Budæ.ubi ſupra.

Epitheſis infundibulum.Plaut.in Rudenti,cap. Nunquam. in med. car.291.in fi.

Excipuli naſſæ ad piſces admittendos.§ Plin.lib.9.cap.22.§

Fiſcinæ palma fiunt, § Cato.cap.67.Varro. libr.1.cap.22.in princ. corbes fiſcinę.&c. Colu.lib.12.cap.2.in nouemb. palma fiunt fiſcinæ ſportæ,& corbes ex uimine. §lib.13.cap.39.in fi.Plin.lib.18.cap.26. in princ.Martial.in Mancinum lib.1.

Fiſcella. § Cato.cap.10.54.Colu.lib.8.cap.8.lib.11.cap.ult.a terg. lib.13.cap.18.39.46.48.49.§ de fidelia & fiſco. § Aſcon. in Verr.c. 52.a tergo.Palad.in oct.cap.19.

Fibula quomodo. § Cato.cap.12.3.31.63.§

Fidelia uitrea. § Colu.libr.13.cap.55.7.10.13.Perſ.Sat.3.in princ. Sat.5.in fi.Plaut.in Aulul.cap.Tu modo,in fi.car.74.Budę.lib.de aſſe. car.479.

Fons, de Amphora fonte aheno,Doliọ, &c. § Plaut. in caſina.car. 2.a tergo.

Forum, uas Torcul.Colu. § lib.13.cap.18.in prin.libr.12.cap.2.In ſeptemb.in fi.§ Torcularia uero & fora emundanda.

Friuola fictilia leuia a uaſe dicta parui momenti propoſita ipſa,Suet. § in Calig.cap.In Gallia, in fi.car.194.a terg. Budæus lib.in pand.primo, car.172.

Galeola.Noni.ubi ſupra car.51.

Gaulus paſtoralis. § Plaut.in Rudenti,cap. Nunquam,in med. car. 281.in fi.§ cantharus gaulus cyathus.

Gemelar. § Colu.libr.13.cap.49.in med. car.144.§ Structile gemelar.

Gemmati calices.Martial.lib.ultimo car.6.

Gilius, de quo Cęlius. § lib.4.cap.2.car. 114.Gyalas.d.cap.2.car. 117.in med.

Gomor,in uer.chenix,ſupra Budæ.lib.de aſſe, cap.466.& capit. de ponder.infra,& in uer.metretes,continet ſeſtarios ſex,ideſt cibus diurnus,ut chus.

Gutturnium ad abluendas manus, ut hodie, Home.pluribi,& lib. 1. Odiſſ.car.5.cum Lebeſe,lib.10.car.antepenult.a terg.lib.4.car.1.in fi. lib.15.car.3.a terg.§ nos bacinum appellamus.

Guttum uel pollubrum. § Iuuen.Sat.3.in fi.§ Pleno componit linthea gutto. § Orat.Sat.6.lib.1.in fi.§ Cum patera guttus,&c. § Plin. lib.

lib.16.cap.39.in fi.} Curius iurauit ſe ex præda non attigiſſe, niſi guttum faginum, quo ſacrificaret. {Iuuen. etiam Sat.11.car.penul.a ter.} tegit inguina gutto.

Hamula. {Colu.lib.13.in fin.car.ultima.} Aut habilem lymphis hamulam,&c.

Hemina (Semigothus eſt noſtras) uel ſeſquicyathus. {Colu.li.13.cap.22.28.Plaut.in miles. cap. quantas. car. 202.} Heminas octo exprompſi in urceum. {Budæ.late.libr.de aſſe.& d. cap.de ponderibus.de culeo.}

Hidria argentea. {Tul.in Verr.4.in med.car.115. a ter.actione.6.in med.car.218.} galeas Aeneas,hidriasque grandes.

Hirnea fictilis uel cirnea,ut ſupra Cato. {cap.81.85.Plaut.in Amphit.car.15.a ter.} uini cirneam ebiberim meri.

Holmus. {Eraſ.prouer.1756.} in olmo cubito.

Imbricium ad lauandos pedes. Martial.cum ſint Crura tibi,&c.

Lagena uel lagona. {Cato.cap.121. Plut. in Curcul. cap. quoted. car.107.Perſ.ſat.ult.in prin.Colu.lib.11.in fin.libr.13.cap.11.12.41.45.Palad.in Oct.car.penul.} Formam notat Budæ. {lib.5.de aſſe. car.485.Orat.ſat.ult.car.penul.ex Colum.d.cap.45.} Lagenæ fiunt etiam ſparteæ & ex abiete.not.Plin. {lib.16.cap.32.in med. Iuuenal. ſat.12.car.2.a ter.uel.54.} uentre lagenæ. {ſat.14.car.64.ſat.8.car. antepen.a ter. Martial.lib.1.de Sabello.lib.6.car.ult.li.7.in Sanctram. lib.13.car.ult.lib.ult.in med.}

Labrum(nos maſtellum)etiam culeare. {Cato.cap.10.11.66.134.153.Colu.lib.13.cap.15.23.43.49.} Labra fictilia uel lapidea,rotundum in labrum potiuſquam in ſtructile gemelar. {Budæ.in pand.1. car.154.214.Iuuen.ſat.3.in fi. Home. lib. 4. odiſſ. car. 3.} Menelao dedit duo argentea labra. {Liui.lib.37.car.1.in fi.} Marmorea duo labra Scipio ante fornicem poſuit. {Home.libr.4.odiſ. car.3.} duo argentea labra.

Labellum. {Colu.d.cap.43.Cato.cap.12. Colu.etiam.lib.13.capi.18.30.43.}

Lacus uinarius(nos menſam torcularè)ad excipiendum uinum torti uum. {Varr.libr.1.cap.54.Colu.lib.13.cap.18.19.Budæ.lib.1.in pande.1.car.154.216.a terg.} Et ad abluendos lineos pannos ad fontem per mulieres.

Lanx, quam magidam uocabant antiqui. {Plaut.in Amphit.car. 33.

33. cap. Quis tam. in Curcul.cap.date.in med.immo in lancibus.Plin. lib. 33. cap. 11.plura.Orat.epiſt.ad Torquatum. in fi.car. 196. § . Nec non & cantharus & lanx.

Lebes ad lauandos pedes & abluendas manus. § Home. pluribi, & ſupra in gutturnio. § lib.19.car.171.odiſ.in prin.lib. 10. in medio. § Vetula lebetem accepit,quo pedes lauabat. § lib. 18.Ilia.car.207.§ de Patroclo.lib.22.car.pen.de Hectore.metham.lib.12.in med. § Curuique lebetes res epulis,&c.

Lecythus olei(l'orciuolo.) § 3.regũ.cap.17.c. Beroal.in 45.annotat. Plut.lib.de diſcrim.adulat.car.378.in prin.Home. lib.6.odiſſ. car. 2.§ dedit autem aureo in lecytho oleum.

Lepiſta.idem quod infra.Nonius. § d.cap.51.in fi.Varro. §

Lenticula olei etiam.4.regum. § car.9.in prin. §

Marc uas Aeneum amplum,de quo Ioſep. § lib.7. antiquit. cap. 5. in med.lib.8.cap.3.car.1.a terg. § mactra arca panaria ad componendum panem(la meſa.) § Gel.lib.15.cap.24.car. 2. in prin. § matrum. § Budæ.in pand.1.car.169. §

Matta ſtoria. § Iuuen.ſat.12.in fi.Mattare.car.55.a terg. §

Mattula uas uinarium. § Plut.in apophteg.in fi.car.178.a ter.Plautus in Moſtell.cap.Iupit.in med.car.163.in Perſa.cap.cui homini.in fi. car.263. a ter. § ubi matula pro ſtulto & pro uaſe.

Matella item dicitur.ut ſupra.Plut.in Polit. § car.31.Eraſ. prouer. 494.car.75.a terg. § Ermoni magiſtratum deprecanti, matellam uini ſingulis menſibus,&c.

Matheola item mateolus. § Cato.cap.45.46. Martial.lib.6. de pana reto. car. ult. §

Matelion. § Cato.cap.10.11.Noni.d.car.51. §

Magida. § Plin.lib.33.cap.11. §

Malluuium & polubrum ad abluendas manus,ut Trulleum.

Metreta uel amphora. § Cato.cap.99.Colu.lib.13.cap.40.50. Budæ.lib. de ponderibus,& alij etiam.

Myrrina uaſa uel murina porcellane. § Iuuen.ſat.6.in med. car.24. Carda.lib.5.de ſubtil.car.143.200.Martial.lib.3.in Zoilum. lib.ult.in med.Plin.in proœm.lib.33.in fi.Capitol.in M.Anto.Philoſ.Impe.car. 45.in fi.in Vero.Imp.car.53. §

Miliarium longum & anguſtum. § Cato.cap.22.134.in fi.Palad.lib. 1.cap.39.in med. § plumbeum miliarium. § in Aug.menſe.cap. ulti. in fi. Blond.ubi ſupra.car.321. §

Mortarium. § Plin.lib.33.cap.6.in fi.cap.8.in prin.li.36.cap.22.in prin.

prin. } æreum uel lapideum.

Mobiliacus. { Colu.lib.13.cap.10. }

Mulctra ad mungendum lac. { Virgil.in 3.georg.mulctralia.Colu. lib.8.cap.8. }

Naſiterna ærea. { Cato.cap.10.11.Varro .lib.1. cap. 22. in medio. Plaut.in ſticho.cap. quiſnam. car. 286. a terg. } ecquis efferet Naſiternam cum aqua.

Naſſæ ad piſces excipiendos. { Plin.libr.9.cap.87. Plaut. in Miles. cap.Satin. in fi.car.199.a ter.Iuuen.ſat.12.in fi.car.55. a terg.Tul.lib. ad Atticum.15.car.477.tandem,&c. }

Nimbus uitreus,de quo Martial. { lib.ult.in med. }

Oenophorum uinarium. { Iuuen.ſat.7.in prin.car. 32. in fi. } Vini uenditor ænophorus. { Martial.Perſ.ſat.5.car.ult. }

Obba ad bibendum. { Perſ.ſat.5.in med.Noni.d.car. 51. a terg. }

Olla aula quomodo. { Colu.libr.10.cap.15. penul. } Vas anſatum ſimile anguſtæ ollæ figuratur,amphorarum trium. { Colu.lib. 13. cap. 8.in prin.16.in prin.34.Plaut.in Aulul.pluribi in prin.Martial.lib. 13. car.1.a terg. }

Onyx ad unguenta. { Orat.lib. 4.oda.12. } iam ueris. Nardi paruus onyx,&c. { Plin.lib.36.cap.7. }

Orbes. { Cato.cap.3.18. } Orbem ex ulmo aut corilo olearium latum pedes.4.Cato etiam. {cap.10.13.22.68.Martial.li.ult.car.6.in fi. Iuuen.ſat.11. car. 3. uel. 52. } Orbes æneos factos in ſacello poſitos. { Liui.lib.8.in med.car.65.in prin. }

Orcula. { Cato. cap. 116. 118. } Orbiculos. { Plin. de mandrag. lib.25.cap.ult.in med. }

Orca. { Varro.lib.1.cap.13.Perſ.ſat.3.in med.Bud. lib.de aſſe.car. 479. }

Panaca. { Martial.lib.ult.car.5.in fi. }

Patera. { Liuius pluribi.ubi de oraculis,& muneribus oblatis. { li. 6.car.2.in prin.eius.Curt.lib.4.car.30. a ter. } Herculi Tyrio Craterem ex auro.cum 30.pateris dicauit. { Plin.lib.33.cap. 12. uel penult. in med. } Fabricius pateram & ſalinum ex argento, &c.Vnde dicta,declarat Macrob. { d.cap.21. } quia patens ore.

Patina. {Cato.cap.87.88.Suet.in Vitell.de eius patina.cap.ſed uel. car.309.Plaut.in miles.car.201.Plin.lib.10.cap. 52. } de Aeſopi patina prætij tanti. {lib.35.cap.8.in prin.lib.34.cap.ult. in prin. } patinis

nis fictilibus. { lib.35.cap.11.in fi.Orat.ſat.ult.car. penul. }

Patena in modum amphoræ patenarum lata,&c. { Colu. lib.13.capit.43.45. }

Patella,pelues ſartago patellæ. { Iuuen.ſat.10.car.2.ſat.6. car.27. } fragiles de monte patellas. { ſat.3.car.ult.Orat. epiſto. } ad Torquatum.in prin.car.195. } Cænare times olus omne patella. { Martial.li. ult.in med.Perſ.ſat.3. in med. }

Paropſides uel parapſides. { Iuuen.ſat.3.car.13. } magnaque paropſide cænat. { Suet. in Galba. cap.præceſſerat.in fi. } Paropſidem leguminum porrexit. { Plaut.in pſeud.cap.forum.car.232. in princip. } Aut paropſide,ac atharathrio. { Xenoph.lib.1.car.6.in prin. } Appoſuit ei & paropſidas,pulpamenta & epulas. { Martial.li.11.ad Flaccũ. }

Peluis,ramina. { Cato.cap.10.11.Eraſ.prouerb.2068.date,&c.Home.lib.19.odiſ. car.170. 171. } Neque mihi peluis pedum in anima, &c.hanc & lebetem dicunt. { lib.22.Ilia.car.241.a terg. car.3. } Ibi pelues amplæ ſunt lapideæ,ubi ueſtes lauabant,&c. { Iuuen.ſat.3.car. ult. } patulas pelues.

Pixis ſuperna parte inferiorem claudente pixidum modo. { Plin. de teſtudine.lib.9.cap.10.lib.20.cap.13.in med.Iuuen.ſat.2. car.ult. } Turgida non prodeſt in pixide condita lyde. { Suet.in Nero.cap.hos ludos. } barbam primam poſuit in auream pixidem,&c. { car.243.a ter. 274.cap.Nuntiata. } in auream pixidem,&c. { Tul.in oratio.pro Cælio.car.53.54. } Veneri pixidem traditurum,cum iam manum ad tradendum pixidem porrexiſſet,&c. Pixidem eſſe uas etiam numulariorũ cum penſilibus.not.Budæ. { lib.3.de aſſe.car.207. }.

Philtrum,poculum amatorium. { Ponta.li.de aſpirat. car.41.Iuuc. ſat.6.car.pen.in fi. }

Phiala. { Plin.lib.33.cap. 12. in fin. } Satirum in phiala grauatum ſomno,&c cæ. { Plaut.in Capti.cap.dieſpiter.car.101.ante. } Calices phialaſque confregit. { Iuuen.ſat.5.car.1.Martial.lib.8. ad Paulum. }

Phur,urna. { Heſter.cap.3.b. }

Podoniptrum peluin.Eraſ.prouer.2062.dextrum.

Pollubrum Trulla,nos bacinum. { Cato.cap.12.13. Plaut. in Amphit,in fi.car.33.cap. quis tam. }

Poculum,quaſi potaculum. { Ponta.lib.de aſpirat.metham.lib.12. car.156. }

Pocillum. { Cato.cap.155. } quaſi heminam in pocillum fictile.

Poterium. { Plaut.in ſtico.car.290. a ter. cap. agite,in prin. }

Priuos uel priuas. { Cato.cap.3. 26. }

Pſycterem,de Glauco medico in Epheſtionem. { Plut. in Alexan. Mag.

Mag.car.ult.in prin. }

Pultarium ore anguſto. { Palad.in Iunio.cap.7.de apibus. }

Quadrans,pars quarta ſextarij(hodie gotus dicitur peruulgate) quo potamus. { Budæ.& alij.lib.de aſſe.& cap. de ponderibus. }

Quadragenariam. { Cato.cap. 10. }

Quadrantal,quæ & amphora,de qua ſupra. (barila patauina.) { Cato.cap.8.Plin.lib.14.cap.14.Martial.lib.9.car. pen. in prin. }

Qualus & quallum. { Cato.cap.52.132.Quaſillum. cap.68. Colu. lib.5.cap.30.lib.8.cap.3.lib.9.cap.3.libr.10. cap.penul.in fin.Palad.in Martio. } ubi de ficu.uimineusque erat.

Saguntini calices. Martial.lib.ult.car. 6. }

Sabanum. { Palad.in Iunio.cap.7. } de apum caſtratione.

Saccus uimineus ad uina exprimenda. { Colu.lib.10.cap.penult. in fi. Aſcon.in Verrem.car.71.a tergo. Martial.lib.10.ad Roman.lib.12. ad Sabell.lib.ultimo car.6.in prin. Vinarius. Pli.lib.24.cap.1.in med.} dicuntur ij & Berones. { Orat.in primo Serm.Sat.3.car.24.286. } Inuerſæ metæ ſimilis. { Iuuen.Sat.14.car.64. } Sacci mercator olentis.

Sartago patella. { Iuuen.Sat.10.in med.} fiunt urceoli pelues ſartago patellæ.

Scyphus uel ſyphus, quo bibitur in menſa, ut Quartarius,de quo alibi.infra Plin. libr.21.cap.3.lib.33.cap.11.12. lib.34.cap.14.Epiſt.6. lib.5.libr.10.Epiſt.35.Home. libr.9.Odiſſ. car.76.Macrob.ubi ſupra car.454.cap.21.456.Orat.lib.Epod.Oda.9.} apertius declarat.

Scutula. { Cato.cap.68.156.in fi.Martial.lib.11.in Cecilium.

Scutella. { Home.lib.6.Odiſſ.car.168.in prin. }

Scutriſcum. { Cato.cap.10.11.}

Scaphium. { Plaut.in bachi.car.141.uel.2.in prin.Iuuen.Sat.6.}

Scyrpicula. { Cato.cap.10.}

Semita. { Plaut.in Caſina.cap.Non mihi,in med.car. 116.} Dabitur tibi amphora,& una ſemita.

Seſtarius,nunc gniſtaria uel caraffa, portio ſolita ad prandium non autem bibacium. { Cato.cap.13.Iuuen.Sat.6.car.28. a terg. Budę. & alij.lib.de aſſe,& cap.de ponderibus.}

Seſtertius. { Cato.cap.10.Budæ.ubi ſupra.}

Sextans, continet duos cyatos. { Martial.lib.12.in Cinnam. } poto ego ſextantes,&c.

Seria, ſeptem amphorarum. { Cato.cap.11.12.13.Varro.li.3.cap. 2.Colu.lib.13.cap.28.38.53.Bud.li.de aſſe.car.478.487. Perſ. Sat.2.

Semodius.

Semodius. § Iuuen.Sat.14.car.2.in prin.§

Sitarchia marſupium, primo regum cap.9.b.

Sympiuum. § Iuuen.Sat.6.car.27.Noni.d.car.51.§

Symphuuium Trullæ ſimile ut & ſimpulla.

Simpulla libatiuum in ſacris.§ Eraſ.prouer.1173.In ſepul.Blon.lib. 1.de Rom.Triumph.car.25.Plin.libr.35.cap.11. in med.§ fictilibus prolibatur ſimpullis. § ad Sueto.in Galba.car.190.cap.magna.§

Symphunculus. § Iuue.Sat.6.car.26. a tergo. Budæ. ubi ſupra.car. 215.§ ſimphonibus longis.

Syntheſis, ſeptenaria ſint ſeſis. § Suet.in Ner.cap.Statura.car.277. in prin.Martial.lib.1.de Sabello.lib.10.ad Sextilium. §

Situla aquatilis. § Cato.cap.10.11.Plaut.in Caſina. cap.una.in fin. car.118.In Amphit.cap.Satin.car.19.a ter.Home. in 9.Ilia.car.76.ante.Ponta.in dial.Aegid.car.155.§

Sitella in ſuffragijs. § Beroal.in 52.annotat.

Sinus Epichiſis cantharus, fiaſcho, Plaut.in rudenti.cap.nunquam. in med.car.281.in fi.

Solium nominat inter uaſa Cato.cap.10.11.

Sporta palmea uel iuncea, § Colu.lib.12.cap.2.in nouemb. in fi.li. 13.cap.6.Palad.in octob.cap.15.§

Struthion.Palad.ubi ſupra.Cęli.lib.4.cap.6.car.123.in prin. §

Surpiculum caniſtrum.§ Plaut.in capti.cap.Iupiter.car.99.in prin. Colu.lib.11.car.penul.§ Et uos agreſtes, &c. Surpiculum ferrugineis cumulate hiacynthis.

Surrentini calices. § Martial.lib.ult.car.5.in fi.§

Teſta. § Plin.lib.14.cap.4.in fi.cap.6.in princ. Martial.lib.1.ad Fidentinum lib.3.in Zoilum,lib.6.de Panar.lib.7.in Vmbrum.li.13.car. prima a tergo.

Teſtum ad clibanum,unde panem teſtitium.§ Cato cap.76.in fi.74. ſub teſta.Capitol.in Albino Imper.car.3.§ Vt paruuli domus in teſtudineis alueis lauarentur,&c.

Thericlion, tericlia. § Plut.in Alexandro Mag.car.penul.ante.phialas, pateras,tericlia, &c. Eraſ.prouer.2252.Beroal.in eius annotat.plura,car.ult.uel 30.uas potorium.Phalaris in eius epiſtola ad Policletum medicum, car.4.Neſcio quis,&c.

Thilacus. § Eraſ.prouer.2052.Manu.§

Tympanum eſt quod hodie tamburrum dicitur,peditum in acie,uas ligneum cum corio, figuræ,de qua Apia.lib.Parth.notauimus ſupra.in cap.Armorum.

Thyrſus paſtoralis, de quo Ponta.in Meon Ecloga.car.180.

Toreuma. Tul. in Verrina. 6. car.204.habere eum per bona toreumata, in his pocula duo, quæ heraclea nominantur Mentoris. § Suet.in Iulio,cap.Britanniam,car.31.a terg.Sculptum & celatum.Martial.lib.5.in Fabianum.Budæ.in pand.1.car.153.Orat.lib.1.Oda.20.li.1.Epi.2.in fi. § ſeruabit odorem teſta diu.

Trientem æreum. § Plin.lib.34.cap.13.in fi.Iuuen.Sat.3.in fi. car. ultima Martial.lib.9.car.antepenul.a tergo.lib.10.car.3.§ ad Tuccam, in Cottam . Cum potes,&c. § lib.15.car.2.§ ad Romam, & in Caride.Perſi.Sat.3.in fi.§

Trimodiæ. § Colu.lib.13.cap.18.49.§ Trimodiæ,decem modiæ, ſatoriæ texendæ picandæ, ut minale Veronenſium.

Trulla, Greci pollubrum. § Cato.cap.10.11.13.§ Trullas æneas tres. § Orat.Sat.3.lib.2.car.286.Tul.in Verr.6.car.209.in fi.§ Erat uinarium uas ex una gemma prægrandi , Trulla excauata cum manubrio aureo,&c. § Plaut.in Amphit.cap.Quis tam, &c. car.33.§ Lances detergam omniſq; trullas hauriam , ſi trulla inuerſo crepitum dederit. § Iuuen.Sat.3.in med.Martial.lib.9.car.penul.a tergo.§

Tubuli fictiles, & tubi. § Palad.lib.1.cap.17.18.§ Eſt & herba,de qua Plin.lib.22.cap.10.

Vallos ſcirpeos. § Varro.lib.1.cap.23.in fi.§

Ventilabra. § Colum.libr.2.cap.10.in med.§ Ventilabris per longius ſpacium iactetur, nos palam appellamus.

Vrceus aquarius. § Cato.cap.10.11.13.134.Varro. libr.1.cap.22. ex ære ahena urceos & Naſiternam. § Plin.libr.19.cap.5.§ ex cucurbita. § Plaut.in miles.cap.Quantas,cap. 202.§ heminas octo uini ex prompſi in urceum, &c. fictile. Martial.d.lib.ult.car.6.in prin.

Vrceolus. § Iuuen.Sat.3.car.14.Sat.10.in med. car.2.§ fiunt urceoli pelues,&c. § Martial.lib.ult.car.6.in prin.ubi ſupra.§

Vrna ænea. § Cato.cap.13.134.cap.11.§ Spartea, erat & Iudiciaria.Quali forma § not.Beroſ.car.79.a tergo.Budæ.& alij ubi ſupra,& in pand.2.car.158.§ Amphoræ dimidium. § Iuuen. Sat.12. in princ. car.54.ante. Sat.13.in prin.§

Vrnula
Vrnarium } Noni.d.car.51.a tergo.

Aurea uel argentea uaſa ipſa domi habere decet nobilem ad priuatos & publicos uſus, in quibus nihil præter manus intertrimenti habetur, dicit Valerius trib.ple.in eius oratione reſponſiua ad M.Catonem de oppia lege abroganda, in fi.eius,de qua Liui.lib.34.car.2.a tergo.

Qui

QVI REI AGRARIAE OPERAM DEDERVNT DILIGENTISSIME, VEL PRINCIPES, uel litteris dediti. de agricultura in uites de inſitionibus. Tit. XIII.

AGRICVLTVRA, cuius proprietates & commoda exponuntur a Catone, Varrone, Columella, Palad. Plinio in principio operis eorum, creata fuit ab Altiſsimo. dicit Eccl. § capit. 7. b. § ubi de ipſa inſtituta & primæuo tẽpore per filios Noa, per Sabbatium, & Oſiridem, ut ex Beroſo. § lib. 5. antiquit. in Semiram. Babilon. rege. 4. car. 49. 52. § præſtat, tribuitque utilitatem & delectationem bene diſpoſitus ager, &c. § Varro. lib. 1. cap. 2. 4. Tul. lib. de ſeneꝯt. in eius med. nihil tam regale, &c. § Manſuefacit etiam homines. Plut. in uita Numæ Pompi. regis. in fin. Orat. in 2. Epod. § Beatus ille qui procul negotijs, Ocium diues mihi parua rura, &c. Xenop. de quo Tul. § lib. de ſeneꝯt. § de Lyſandro Lacedæ. & Cyro rege. § & libr. 1. offic. ubi de ſapientia. § Nihil agris uberius, nihil libero homine dignius. § Dion. lib. 37. car. 7. de Tucidide. Virgil. in 2. georg. § O fortunatos nimium, &c. § Plin. li. 18. c. 3. in prin. cap. 5. ubi ſupra. Ouid. li. ult. metha. de Vertunno. Pont. li. 1. de ſermo. car. 5. de prædiꝯt. Ouid. uerſibus. Beroſus. lib. 3. antiquit. in prin. § Incommoda refert Plato in dial. Axio. Plin. § lib. 17. cap. 14. Orat. lib. 3. oda. 1. Odi profanum uulgus, &c. § fundusque mendax, &c. Nec ſemper credenda Ceres fallacibus aruis. § Ouid. lib. de arte aman. § Sic dominum ſterilis, &c. Speciem mentita ſeges, &c. § Agrippa. cap. 78. de agricult. §

Præter Curium, de quo Tul. li. ipſo de ſeneꝯt. Fabricium, Cincinnatum, Attilium, Serranum, de quibus in hiſtor. & Plin. ubi ſupra. § Eutrop. lib. 1. de conſul. in Cincinnato. § qui agrum ſuum colebat manibus proprijs. § car. penul. in fin. § Reges Rom. & ipſi hortos coluere. § Plin. lib. 18. cap. 3. lib. 19. car. 4. in prin. § Principes quoque ciuitatũ in agris procul a publi. adminiſtrationibus id ſibi uitæ genus delegiſſe dicit Ponta. § libr. 2. de fortit. car. 4. libr. 1. de prud. car. antepenult. § Poſt priſcum Laertem, de quo Hom. § odiſ. lib. 1. car. 4. lib. ult. in medio.

dio. } Plantam circunſodiebat, ſordidam indutus ueſtem . hunc refert Plin. { lib.17.cap.9.in prin. }

1 Scipio Afric.prior inuidiæ ſe expoſitum ſentiens & inimicorum iniurijs perſpiciens (ſolum uertere cum decreuiſſet) Linterni profectus, agros colebat ſuos manu propria. { Plin.lib.16.cap.45.in princ.Plut. in polit.car.18.Sen.epiſto.86.in prin.incipi.in ipſa Scipionis uilla, &c. epiſt.112.Cupio,&c. }

2 Poſterior item Africanus. { not.Tul.lib.de amicit.car.eius ult. } Neque ſolum militiam, ſed etiam peregrinationes ruſticationesq; communes(nam de Lellio ſibi ſemper ſocio.) { Plut.in polit.ubi ſupra.car. 17. a terg. } Id quod Africanum Scipionem & induſtria factitaſſe legimus,ab urbe ſæpenumero ſecedebat ruſticari perdiu ſolitus, ut inuidię quicquam detraheret,& reſpirandi locum,&c.

3 Sylla dictator & dominus dominantium depoſita monarchia (non ut Auguſtus anceps) Cumis degens in agris ſuis culturæ deditus diu uixit. { Apia.lib.1.car.37.Plut.in eius uita,in fi. }

4 Maſiniſſa, { de quo Valer.cap.de ſeneƈt. } Poſt quam plurima bellorum facinora terram quam deſertam acceperat,perpetuo culturæ ſtudio frugiferam reliquit.

5 Tymoleon pluribus uictorijs de hoſtibus conſecutis, in agro amenißimo uitam duxit,Corintho acceerſitis uxore & filijs. {Plut. in eius uita.car.ult. }

6 Coruinus,de quo Valer. {cap.de ſeneƈt.in prin. Tul.d.lib.de ſeneƈtu.car.86. } Exactiſsime deditus agrorum ſuorum culturæ ciuis, & pater fam.quandiu uixit,quod ſeculi tempus fuit.

7 Quintius Tuſculanus,de quo Liuius. { lib.7.car. pen. in fi. } Agriculturę incumbens,in ſuum Imperatorem per milites ui accitus fuit, ſediciosos,quos & compeſcuit inſuper.

8 Conſtantinus Imper.70.cognom.Pogonatus uictorijs pluribus ex hoſtibus conſecutis, Arabibus & Sarracenis prælio ſuperatis,pace compoſita,ſtudijs deditus uarijs & agriculturæ,libros etiam excerptos ædidit commendatos & ampleƈtendos,ludicris quibuſdam exceptis abundantius appoſitis.

9 Cyrus Perſarum rex poſterior ingenio & imperio præſtans Liſandro ſummo Lacedæ.Imperatori Sardis ad ſe profecto cum donis,pomerium oſtendit diligenter conſitum arboribus in quincuncem diſpoſitis proceribus & directis, plurimum laudatus de ſolertia & diligentia , ex quo propria manu conſeuerat & inſeruerat quotam partem.

Xenophon tantus Imperator ſummusque philoſophus agriculturam eſt amplexus etiam. { Plin.lib.18.cap. 3.in fi. }

Ozias

Ozias Hieroſolym. rex Amaſiæ regis filius pluras nationes bello oppreſsit, terræ cultor & plantator fuit diligēs. § Ioſep. lib. 9. antiquit. capit. 11. in med. §

10 Dioclitianus Imper. acerrimus, ſuperbiſsimus, uictorioſus, depoſito imperio quam maximo bellis pacato, formidabilis, Salonæ ſe agriculturæ dedidit. § Eutrop. in eius uita. Pompo. Let. in eo lib. 3. plura. §

11 Antoninus Imp. cognomento Pius, diligens fuit appellatus agricultor a Capitol. § in eius uita. in prin. car. 1. a ter. §

12 Albinus Imper. agri colendi peritiſsimus fuit, ex quo etiam georgicam ædidit. § Spart. in eius uita. §

13 Philopome. item prætor & Imperator talis, &c. § Plut. in eius uita. car. 1. Pauſan. lib. 8. car. 334. in fi. §

14 Aetius Legatus Imperat. militiæ peritiſsimus & uictorioſus, depoſita dignitate in agro ſuo culturæ degebat. § Diaco. de ipſo lib. 14. in Theod. iuniore Imp. Blon. lib. 1. car. 7. Pompo. Let. car. 42. §

15 Agamemnon expugnator tātę urbis Troiæ platanum propria poſuit manu Delphos clariſsimum tunc oraculum. § Plin. lib. 16. cap. ult. in med. § de Menelao prædicta refert Pauſan. § lib. 8. car. 307. in fi. §

16 Ozias Amaſiæ regis filius Hieroſol. rex terræ cultor & plantationum curam habebat, &c. refert Ioſep. § lib. 9. antiquit. cap. 11. in med. §

Imperatores militię & ipſi ſuos colebant agros cupide & ſtudioſiſsime, alienos non appetebant. § Tul. in oratio. pro Amerino. car. 7. 24. a terg. Plin. lib. 18. cap. 3. in fi. ubi plura. lib. 19. cap. 4. in prin. Colum. li. 1. cap. 6. § Proceres ciuitatis in agris morabantur, in prædijs colendis operæ plurimum ſtudijsque conſumere.

Præter ordinatios rei ruſticæ authores de hac ſcripſerunt etiam Sene. ut in eius epiſt. § 86. in fi. § Plures item, de quibus Plin. § d. cap. 3. § Reges externi. § Iouia. Pont. libr. de hortis heſper. in dial. Aegidius. in dial. Aſinus. lib. 1. de prud. in med. Agrip. cap. 79. § Modernioribus quibuſque conniuere inclinat opinio.

Leges aliquot de agricult. exponit Plut. in Solonis uita & inſtitutis per ipſum tunc prolatas. § car. 1. 27. ante. Macrob. lib. 5. cap. 20. in fi. aliqua. § Ius erat prædiatorium, de quo diximus in cap. uxor ducenda. § car. ult. a ter. §

Negligentes agriculturam notabantur per cenſores, & ærarij fiebāt, cum priuatione ciuilitatis; nil damnoſius exiſtimantes agro deſerto, & econtra, agro bene culto nihil iucundius, & utilius, ex quo ut Tul. § d. lib. de ſeneƈt. § Nunquam & ager ſine uſura reddit quod accepit. § Gel. lib. 4. cap. 12. Plin. d. cap. 3. § Agrum male colere, &c. unde Oratius § oda. uelox amœnum, &c. § Hinc tibi copia manabit ad plenum beni-

gno ruris honorum opulenta cornu.& oda præd.Beatus ille qui procul negotijs, &c. & horna dulci uina promens dolio dapes inemptas appa ret. Talis & appellatur cæna terreſtris, quia hortenſis parca & facilis. { Plaut.in Capti.cap.aduerte, in fin. eius.car.83.Iuuen.ſat.3.car.14. } ut pontificalis uel recta, econtra lauta & abundans, ut in uer.prandia, plura.Cæna ita aduentitia ex dapibus alienæ regionis.

Vtilitatem maximam computat ipſe Colum. { lib.4.cap.3.nil magis conuenire. } nam pecuniam ſine peculio caducam & fragilem reputabant. Stabiliorque in mediterraneis uita eſt ò Carthaginenſes, dixit Cenſorinus, de quo Apia. in lybico. { car.262.a ter. } De Lauret. Medice Florent.Machia. { libr. ult. hiſtor. car.penul. } Agricultura ſcilicet ſolicitudoque confert plurimum cuique, & præſertim diligenti & exercitato, ut de Paridio Colum. { lib.5.cap.3.in fi.Plin.li. 18.cap. 6. } de Furio Creſino.

Multũ enim, & non multa. { Plin.epiſto.9.lib.7.Quæris,&c.Colu. lib.1.cap. 3. } Minus reddit laxus ager non recte cultus, quam anguſtus eximie. { Palad.lib.1.cap.6.in med. } exiguum colito. Virgilius { in 2.georg. } Fæcundior eſt enim culta exiguitas, quam magnitudo neglecta. Mane ſemina ſemen tuum, & ueſpere ne ceſſet manus tua, quia neſcis quid magis oriatur. { Eccl.cap. penul. 11. b. } Hæc ſapientiæ ſpecies eſt ſufficiens & conuenientiſsima cuique, cui etiam operam dedit Xenophon & Tucidides, ut ex Dione. { lib. 38. in med. ubi & de Cicerone.car.37.in fi. } & Virgi.tantus poeta, Rhemmius & Palemon de noſtratibus Vicetinis Romæ principem locum in grãmatica tenens, unde quadrag.capiebat ſeſtert.ideſt aureos coron.mille, totidemque ex ueſtibus promercalibus, & ex agris quos diligenter colebat, ut uitem conſtituerit manu ſua, quæ annua uaſa uini.365.ædebat.i.amphoras uel barilas. not.Tranquil. { lib.de grammat.illuſt. car. eius ult. } Crinitus in Perſij uita, cuius præceptor fuit. Iuue. { ſat.6.in med. car.29.Palemonis artem.ſat.7.car.ult.ante. } Doctique Palemonis affert, quãtum grammaticus,&c. { Martial.libr. 2. ad Claſsicum. } Scribat carmina circulis Palemon. Vitis commendatio æternitas & magnitudo refertur ex Plin. { lib.14.cap.1.& cap.4. Tul. lib. ipſo de ſenect. } qua quid poteſt eſſe tum fructu lætius tum aſpectu iucundius, & pulchrius, cuius quidem nõ tam utilitas me ſolum, &c. uillas & domos ambiri ſingularum palmitibus, &c. Vtilitas ex ubertate ipſius ibidem. { cap. 4.in fi.Colu.li.4.cap.4.cap.9.in impreſsione priſca.1472. Aldina.n. 1533. uariatum habeto ordinem librorum, quia tertius eſt ibi ultimus .i. tertius decimus. Conſtant.li.5.cap.17.in med. } Singula iugera. 300.amphoras protuliſſe.i.in uno cãpo plauſtra uini.18. in circa percepta produntur.

VITIS ALENDAE BREVIARIVM.

VIVIRADIX ſi haberi nõ poteſt in copia, quæ ponenda ſit, quorũ maior eſt præſtantia & celeritas, ut dicit Colum. § lib.4.cap.14. § Quia minus interit, tempeſtates melius ſuſtinet, adoleſcit maturius, &c. contra teſtuoſorum quorundam opinionem. § Conſtan. etiam lib.5.cap.15. in prin. §

Malcolum capere oportet ex uite feraci, anteà bene explorata diligenterque animaduerſa. § Colu. lib.3. cap.2. qualia ſemina. lib.4. cap. 4. in prin. probatiſsimum genus ſtirpis deponere. cap. in fi. fundamentum eſt rei, &c. cap.6. qualis, & ex quibus. cap. 9. quomodo amineas, & cæ. Conſtan. lib.3. cap.12. in prin. in ſepti. menſe, li.5. cap.8. in princ. §

Denſitas oculorum uel gemmarum aut nodorum fertilitatis indiciũ eſt. § Plin. libr. 17. cap. 14. in med. & cap.21. in med. Colu. ubi ſupra. Conſtan. lib.4. cap. 11. in med. §

A lumbis, aut humeris uitis, uel & a parte genitali. § Colu. li. 2. cap. 3. in prin. quemadmodum ſemina, &c. lib.4. cap.10. ex qua uitis parte, & cæ. itaque cuſtodiemus. & inferius, nos autem, &c. Palad. in febr. cap.9. eligenda ſunt ſarmenta, &c. Conſtant. lib.5. cap.11. in med. lib.5. cap.8. Plin. lib. 17. cap. 14. in med. § Certum eſt, &c.

Plura genera, quia plures diuerſæ ſunt naturæ & proprietatis, & diuerſa annorum tempora, ut earum aliqua genera euadant propitia, & quotannis fertilem producant uindemiam ſaltim pro bona parte. § Colu. lib.4. cap.20. quot genera. Conſtant. lib.5. cap.16. §

Vnumquodque genus ſeparatim diſponere in ordines uel plantatas. § Colu. lib.3. cap.3. in prin. quemadmodum, &c. li.4. cap.20.21. utrum diſtinctis. lib.13. cap.45. § Vinum firmius fit ſincerumque unius generis uuarum. § Conſtan. lib.5. cap.14. cap.16. Plin. li.17. cap.22. in medio. Mixtura enim generum, &c. §

Vetere ſarmento deraſo, quód appellatur peryſinus. § Colu. libr.4. cap.17. in fi. lib.3. cap.3. in med. Conſtant. lib.4. cap.11. in med. libr.5. cap.8. Plin. lib.17. cap.21. ſolebat capitulatus utrumque, &c. Palad. in febr. cap.9. ad pangendum. §

Vere, uel potius autumno, ut car. ſeq. § Colu. d. cap.3. lib.4. cap.14. in prin. § cum ſua calce tantum. § Plin. cap.21. 22. ubi ſupra. Conſt. libr.5. cap.6. §

Obliquus non rectus ponendus eſt in foſſa uel fouea quia citius radicatur. § Colu. lib.5. cap.4. proſterni uitem, &c. lib.4. cap.13. in princ. Conſtant. lib.5. cap.9. §

Quam recentiſsimus, ut ſupra pluribi. § d. cap. 5. lib. 3. in princip. & lib. 4. cap. 4. cap. 15. lib. 12. cap. 2. in febr. § ſed ſi forte fracidus fuerit, uel ſemiſiccus per ſolem peruenerit, triduo teneatur in aqua ut reuiuiſcat, inde plantetur. § Plin. lib. 17. cap. 14. in med. & in prin. 22. 23. Conſtant. lib. 5. cap. 8. §

Gemmarum ſex uel ſeptem, quarum 4. ponantur in terram, & abſcondantur, duo erigantur & emergant. nam reliquum ſurculi, quod ſagitta dicitur, inutile habetur. § Plin. d. cap. 21. 22. in prin. & 23. Colu. lib. 3. cap. 5. Virgam maleolarem. lib. 4. cap. 18. in med. cap. 19. in prin. Palad. d. cap. 9. in febr. ubi ſupra. § ratio eſt, de qua Colum. § d. cap. 17. 18. in med. lib. 4. quæ obſeruate, in med. § propter oculos fructuarios, qui ſunt in maleolo ad ſextum nodum & ſeptimum. § Conſtant. li. 5. cap. 8. in fin. & cap. 15. lib. 4. cap. 2. cap. 11. in med. § Qui non ſunt ideo in terra occultandi ad radices producendas, ſed extantes perſtare ad palmitem, uel uitem ipſam promouendam.

Transfertur uiuiradix menſe. 36. poſt uindemiam; reſecatus tamen prius menſe. 24. a matrice ſua; cum integra planta diligenter exempta, quam exputabis totam, & nepotibus liberabis redigendo ad unam tantum materiam. § Colu. lib. 3. cap. 5. in med. quemadmodum, &c. libr. 4. cap. 17. in princ. Palad. in febr. cap. 10. in prin. Conſtan. libr. 5. cap. 2. 3. lib. 4. cap. 9. in fi. cap. 15. lib. quinto. cap. 3. 15. 18. §

Pedum decem in circa. Colu. lib. 3. cap. 16. in med. § Vitem de ſeminario demimus pedum decem, &c. § lib. 6. cap. 4. in med. de ulmis. § Idem de uitibus maritandis; quia tuti reſtant a beſtijs abrodentibus. § Palad. in febr. ubi ſupra. cap. 10. poſt princi. quos depones, &c. & infra. § Caueis etiam munienda eſt aduerſum pecoris appetentis iniurias. & arbori ſuæ protinus alliganda eſt, & ungue oculi excæcandi, ſaluis tribus ſuperioribus. § Conſtant. lib. 4. cap. 1. in med. § conuenitque eiuſmodi uites longas eſſe, & eæ, uel & uiuiradices, aut palmites ita educati ut ad tabulatum arbuſti perueniant longi. § Plin. etiam. lib. 17. capit. 23. in med. § prima falce ſex pedes a terra recidantur, &c. & hoc non perceperunt noſtrates agricolæ minus hodie inſtructi uel informati quam præſeferunt.

Quam primum ponantur tales uites cauatæ, ne radices mora inareſcant cum ſua terra natiua, & ut exemptæ appareant, non auulſæ, & pedibus mediocriter circumcirca calcanda terra. § Plin. libr. 17. cap. 11. in fi. 22. in fi. §

Autumno melius. Virg. in 2. Georg. Optima uinetis ſatio eſt prima uel autumni ſub frigora, &c. § Colum. lib. 4. cap. 14. libr. 5. capit. 17. in prin. lib. 6. cap. 4. in Vlmis quod in antinia, & infra. § melius autem lo-

cis apricis. §Sen.Epiſt.86.in fi.Plin.lib.17.cap.14.in med. cap.18. in fi.Palad.in Oct.cap.4.cap.6.In Nouem.cap.16. Conſt. lib.5.cap.6.li. 10.cap.2.in prin.& in fi.eius.§

Tranſplantatio eius meliorem fructum facit & grandiorem. §Colum.lib.3.cap.3.lib.6.cap.4.Plin.lib.16.cap.32.lib.17.cap.10. in fi.li. 18.cap.11.lib.19.cap.ult.in princ.Conſtan.libr.3.cap.2.lib.5.cap.15. cap.24.§ Ratio temporis autumnalis eſt, de qua §Pli.d.cap.18.in fi.§ Quoniam ſtatim radicem quandam capiant, & ad uer paratæ ueniant, &c. §Colu.lib.6.cap.4.8.lib.5.cap.17.in prin.Palad. apertius in Oct. cap.6.§ Quia formandis radicibus uitis incumbit,&c. §Conſtant.li. 4.cap.11.in fi.§ Tunc enim uitis denſiorem impetum ac concitationem habet. §lib.5.cap.6.lib.10.cap.2.ubi idem, cap.3.ibidem, capit. 64.de Nuce.§

Tranſplantatio feritatem mitigat,quia & peregrinationis eſt auida. §Plin.lib.17.cap.10.in med.cap.4.& 5.§

Terra arenoſa optima nigra, & cinerea pulta uel ſabuloſa,& ubi taphus ſubeſt mediocris raritudinis ad tráſmittendos imbres, uel humores. §Plin.lib.18.cap.6.in prin.§ Et quod quæque ferat regio, quid quæque recuſet. Nec uero terræ fere omnes omnia poſſunt, nec tellus eadem parit omnia.Ouid. &c. §Plin.plura libr.16.capit.33.in med.§ Nec perpetuum quicquam in hoc præcipi poſſe,ad ſoli naturam, &c. & ad cuiuſq; mores dirigẽda eſt ſolertia. §Pli.libr.17.cap.2.in fi.cap. 4.in med.§ Et quæ poſt imbres odorata & fragrans ſentiatur non fœtida.ut infra. §ex Carda.lib.2.de Subtilit. car.88.uel.121.Col.lib.3. cap.5.in med.lib.4.cap.5.11.12.in med. Conſtant. lib.2.cap.8.9.libr. 5.cap.1.2.§

Cui etiam nix confert, quamuis diutina. § Plin.libr.17.capit.2.in med.§ maceratur ut æſtate, ita & hiemali frigore. § Col.lib.12.cap. 3.in prin.Quippe econtrario, & infra car.ult.a tergo.Sic ut in frigoribus, &c.

Poſt annum reſecanda uitis maleolaris, duobus tantum modo relictis oculis,ſic & ſequenti anno, ut uires capiat. §Virg.in 2. proſequitur uitem,&c.Plin.& alij ubi ſupra,lib.17.cap.22.in med.§ Temerarium eſt, &c. Vt creſcere malit quam parere. § Colum.lib.5.cap.12. in fin.§

Nepotibus liberanda ſæpe,Turiones dicuntur etiam. § Conſtant.li. 12.cap.44.lib.3.cap.6.§ Quicquid enim materiæ adimitur fructui accedit. §Colu.lib.5.cap.5.cap.6.& 11.cap.29.in med.lib.6.cap.4.Pli. lib.17.cap.13.in med.§

Pampinanda eſt ergo anno.3.ſæpiusq; ſubinde,ne plurimum flagellis

ſis emacietur, frequenti pampinatione ſuperuacua detrahantur. § Col. lib. 5.cap.5.6.7.18.29.in med.lib.3.cap.6.11.libr.6.capit.3.in med. § pampinandi autem modus. § Palad.in maio.cap.2.Conſt.lib.5.cap.2. in med.28.29.li.3.cap.11.Pli.d.cap.22.in med.ibi ſequéti anno,&c.§ pampinatio fructum facit maiorem & meliorem.

Fodenda putandaq; uitis adulta poſtquã ablaqueata fuerit poſt uindemiam hoc modo. § Varro.lib.1.cap.34.Colu.lib.3.cap.5.in fi.cap. 10.in prin.lib.5.cap.11.in fin. Quo tempore fructum,&c.capit.18.in med.cap.23.lib.6.cap.4.lib.12.cap.2.in Ian.Palad.in Febr. cap.13. In Nouemb.cap.4.9.§ Eſt in remedijs arborum ipſa putatio & uinearũ, quæ modica interlucatio, nimia uero trucidatio dicitur. § Conſt. lib. 3.cap.13.in med.§ putationem inchoare præſtat ipſo Octob. menſe. § lib.10.cap.78.lib.5.cap.23.28.Plin.lib.16.cap.27.§ facit & denſitas ſterilitaté. § lib.17.cap.26.in prin.27.in med.cap.22.in fi.cap.23. in fi.Gel.li.19.cap.12.§ Inutileſq; falce ramos amputans. Orat.Oda, Beatus ille,&c. Cõputanda etiam denſior uel rarior,ne uitis fęcunditate nimia ſeneſcat,& ad prouocandos fructus, qui per annos plures cõſenuerint, uel decidant. § Plin.etiam.d.lib.17.cap.13.in med.§ omnia uero,&c. Expertus animaduerto lectorem ipſum quia contigit ſæpe, ſæpiuſque occanda uario tempore modico adhibito ſtercore columbino uel alio. § Conſtant.libr.5.cap.19.in fi.20.libr.10.cap.81.in fi.82.in med.§

Stercoranda ante brumam,& ablaqueanda inſuper, uel ſaltim cinere, ſi ſtercus deſit.Cinis.n.calidiſsimus eſt,& ipſe, humidoq; pluuiali plurimum confert. Vnde Virgilius, ne ſaturatæ fimo pingui, &c. Effetos cinerem immundum,&c. § Colum.lib.2.cap.15.in prin.lib.18.in med. lib.3.cap.5.in med.cap.10.Item lib.5.cap.9.Conſt.lib.2.cap.19. 20.lib.5.cap.26.lib.4.cap.14.in med.lib.3.cap.13.libr.12.cap.4.17.§ longius de trunco ipſo,puluere & ipſæ uites aluntur. § Pli.lib.17.cap. 9.in prin.& in med.cap.27.in prin.lib.11.cap.23.in fi.§

Columbinum caliditate ſua præſtat, ideo parcius dandum, quia nõ ſtercorata terra riget, nimia combureretur. § Conſt.lib.2.capit.19.in prin.lib.4.cap.14.lib.3.cap.10.11.li.5.cap.26. Pli.li.18.cap.23.in fi.

Diligenter alliganda, quoniam contineri tantum debet, non arctari. § Col.lib.3.cap.16.li.5.car.14.21.Palad.in Febr.cap.13.in prin.& in fi.Plin.lib.17.cap.22.in fi.23.in med.§

Propaganda per traducem uel mergum uel aporgem, qui ſequenti anno, idibus Octob. amputandus eſt, uel uulnerandus tantum ad medullam uſque,ut inde proprijs innitatur uiribus & uigore, ad tranſplantationem menſe. 24. idoneus ſit, oculis intermedijs orbatus, ne diuerſio-

uerſionem patiatur, nam melius propagine uites perueniunt. Virgil. in 2. ubi ſupra. § Colum. lib. 5. cap. 16. in princ. 22. in princ. libr. 3. cap. 7. 16. Conſt. lib. 5. cap. 18. Plin. lib. 17. d. cap. 13. 23. in med. § quomodo arbores etiam fructiferi.

Flectenda eſt uitis in terram. § Colum. libr. ipſo. 3. cap. 6. capit. 7. in principio. §

Arbori uel maritanda, quoniam, &c. § Colum. cap. 4. ubi ſupra, in prin. cap. 16. in med. Plin. lib. 14. cap. 1. in med. lib. 17. cap. 23. Latius. §

Nobilia uina enim niſi in arbuſtis gigni, &c. altioribus etiam. § Pli. lib. 17. cap. 23. in princ. ubi ſupra gaudet maxime arboribus. § Conſt. lib. 5. cap. 2. in med. lib. 4. cap. 1. § Vnde Methamor. lib. 14. de Vertunno, car. 190. Si nō iuncta foret terræ accliuata iaceret ulmo uitis. Orat. § lib. Epod. Odā. 2. beatus, &c.

Competenti diſtantia pedum. 4. a trunco arbuſti propter radices. § Conſt. lib. 4. cap. 1. lib. 5. cap. 20. Pli. lib. 17. cap. 23. in prin. §

Saporemq; non iucundum habent uuæ quædam niſi confecto uino, ut Creticum uidemus hodie. § Pli. lib. 14. cap. 6. in med. §

Modicis aquationibus alendę plantæ, ex quo quam multis ſuffocantur & fiunt ebriæ. § Plut. lib. de Educat. lib. car. 9. in princ. Plin. li. 17. cap. 26. cap. 24. in prin. de cruditate.

Eiuſdem ſint ætatis cum arbuſto. § Col. lib. 6. cap. 4. in med. Plin. lib. 17. cap. 23. in princ. §

Fodiendæ perſæpe uites ipſæ, puluis enim uuam reddit magnam & maturam, quantoq; ſæpius foderis, tanto uberiorem fructum inuenies. § Col. lib. 3. cap. 3. in med. lib. 5. cap. 4. cap. 28. § Crebro fodito. § lib. ipſo. 3. cap. 5. 12. Plin. lib. 15. cap. 17. in fi. cap. 19. in med. libr. 17. cap. 9. & cap. 23. in prin. Conſt. lib. 5. cap. 21. 25. §

Venti item modici uel marini uitibus conferunt. § Palad. lib. 1. cap. 6. § aquilo uites fęcundat, &c. Fauonius à fouendo dictus, ubi ſupra, Plin. etiam lib. 14. cap. 2. lib. 16. cap. 26. lib. 18. cap. 30. in med. 34. in fi. Conſt. lib. 5. cap. 2. in fi. 5. 29. lib. 9. cap. 3. lib. 1. cap. 11. lib. 2. capit. 5. § Ex Homero lib. 7. Odiſſ. car. 3. 58. in prin. § Zephirus ſpirans hæc producit, excutiunt ijdem qui præſtant omnia uenti.

Deiecta pars in arboribus uitium, fructum. § Ouid. in 10. Metham. in fi. ipſius. Plin. lib. 18. cap. 17. in prin. § dant plurimum. Quomodo. § Colum. lib. 3. cap. 16. lib. 5. cap. 6. lib. 6. cap. 4. Palad. in Febr. cap. 10. 13. in fi. Plin. lib. 17. cap. 22. in med. 23. § natura hæc eſt deiecta pars, &c. § Conſt. li. 4. cap. 1. li. 5. cap. 2. in med. § Quia nimia conſumuntur ubertate quādoq; uites, ut & arbores. Vnde ſunt decutiendi fructus ipſi in parte, inhibendaq; fœcunditas nimia. § Colum. lib. 5. cap. 3. in med.

med.cap.24.in fi.27.in fi.Plin.lib.17.cap.22.in prin.24.in prin.26.in med.cap.penult.in fi.Palad.in Iulio.cap.3.in febr.de Malo.in prin.ſpiſſa poma,&c. Conſtant.lib.5.cap.17.in med. } Omnia celerius conſeneſcunt præfecunda. { Plin.lib.16.cap.28.uel ult.lib.17.cap.22.24. }

Imbribus plurimum gaudent in Octob. menſe, quoniam eius cibus eſt, unde prægnantes cõcipiunt,& ex niuibus etiam diuturnis, ut ſupra. { Plin.libr. 17. cap.2. in prin.cap.26.Conſtant.libr.5.cap.29. } & in germinatione grauidæ cortice rumpuntur,quãdo cultri mucrone ſcinduntur cortice arbores præſertim adoleſcentes. { Plin.lib.16.cap.26. ad fi.lib.17.cap.27.in prin. }

Læduntur uites & infeſtantur arbores etiam procella, quæ alio nomine dicitur uis maior. { Plin.lib.17.cap.24.in prin. lib.18.cap.28.in fi. } Silente Cælo,& Luna,ſerenis uentibus tantum, nullo ſentiente. In uitibus dicitur carbunculus, in flores uredo in arboribus, & ſideratio uel articulatio, quæ ſegetibus Rubigo dicitur, (hæc tamen non nocet,uel quam minimum) ſiligini, quæ & ſecale dicitur (ut nos & peruulgate appellamus)& alibi notauimus. { Plin.ubi ſupra.cap.16. in prin. cap.28.in fi.29.in fi. } Quia rectam ſemper tenet ſpicam,& rorẽ non continet putreſcentem,qui rubiginem inſtituat. { Plin.lib.18.cap.10. in prin. } Cęleſte frugum uinearumque malum, nullo minus noxium eſt rubigo nimiaque fertilitas,ubi ſupra. {cap.17.in prin.lib.31.cap.3. in prin. } Rore nimio ſcabiem fieri,pruina uredinem conſtat. Auertũtur hæc pluribus malis, fumo incenſis paleis excitato humidis,uel fimo & accenſo in nebulis aſcendente. { Colu. lib.3. cap.13. } ne rubigo uineam lædat. { Palad.lib.1.cap.35.Plin.lib.17.cap.24. } de uermiculatione per Coſſos qui arborem abrodunt & Ceraſtes. { lib.16.cap.26.in fi.lib.17.cap.27, in prin. } inciſione longa corticis utrinq; acie euelli. { cap.29.in fi.lib.18,cap.28.Conſtan.lib.5.cap.31.in fi. }

INSITIONIS COMMENDATIO.

INSITIONE nihil inuenit natura ſolertius.late Tullius { lib. de ſeneƈt.Virgil.in 2.georg. Conſtan.lib.10.cap.1.in fi.cap.41.75. } meliores ſunt quæ inſeruntur non ſolum ad fructuũ pulchritudinem ac bonitatem,ſed & ad ubertatem, &c. arbor inſita fructuoſior. { Plin.lib.17.cap.16.& ult.cap. 10. in princi. } Temporis patientior. { Pala.in febr.cap.25.in prin. Conſt. ubi ſupra. & in ipſo cap.75,in med. }

Vtilis in tantum ut in ſeipſa inſerta etiam habitior & pręſtantior fiat.

Plin.

§ Plin.d.cap.16. in fi. § inſerere firmiſsimum & fęcundius quam ſerere. § Colu.lib.5.cap.10.in med.Carda.lib.13.de ſubtilit.in med.car.505. uel ult.eius. §

Inuentio inſitionis exponitur a Plin. § d.lib.17.cap.14.Virgi. inſeritur uero.Ouid.in 14.metham. § Fixo modo cortice lignum inſerit & ſuccos,&c.

Inſeri poſſe ex quacunque arbore in quancunque negat Varro, niſi in ſimili natura. § lib.1.cap.40.quartum genus,&c.Colu.lib. 3. capit. 26.in princ. § Admittunt,Colu.ipſemet ubi ſupra. § li.6.cap. 23. Pli. lib.17.cap.16.19.Pala.in febr.de piro,in med. § Pirus omni generi inſeritur,&c. § Conſtan.lib.10.cap.76.plurimode. § ut de tilia & platano.Plin.ubi ſupra.Venerit inſitio fac ramum ramus adoptet. § Ouid. in 1.de rem.amor. §

PRAEPARATORIA QVOMODO.

SARMENTVM intereſt plurimum eſſe breue nitidũque,oculis item quam pluribus refertum. § Col.lib. 5.cap.29.nam plurimum,&c.Plin.lib.17. cap. 21.& ult. § At denſitas gemmarum,&c. § Conſtant.libr. 10.cap.75.oportet autem, &c. § denſis oculis, tria cacumina habentia,aut duo. § li.4.cap.11.in med § Quam recentiſsimum. § Varro.d.cap.41.in med.Aliter & Colu.li. 12.cap.2.in febr.aliter & Conſtan.d.cap.75.Plin lib.17.cap.14. in medio. § ideo lachrimantes,&c. § cap.21.in med. § nec aridum,nec lachrimans,fracidum melius coaleſcere, ratio eſt ut ibidem per eos.

Ab humeris arborum petendum,prout & a uite,ut car.præced.expoſitum eſt. § Plin.d.cap.14.§ prægnans appareat,ubi ſupra. § lib.17.§ præterea,&c.

E nouello germine non autem ex cacumine,ratio eſt,& cæ.Virgil.de quo Plin. § d.cap.14.in med. §

Cortex interior aptandus cum commiſſura ut optime coniungatur. § Plin.& alij,ubi ſupra.lib.17.cap.14.in med. § præterea, & ſpei fauet medulla,&c. § Ponta.item in dial.Aſinus. § unde eſt quod ratio lunaris habeatur ſuperflua. § Conſtan.lib.5.cap.10.li.10.cap. 2.in fi.cap. 5.in fi.cap. 55.in med. § Obſeruant immo plerique ex modernis ultima luna & decreſcente inſerere,ubi ſupra.

Vere inſerenda pira poma & ſimilia poſt ſolſtitium hiemale, ante autem & nouemb.menſe ceraſa perſica & præcocia eiuſdem generis, quia citius turgeſcunt, & oculos promouent ad pullulandum. § Plin. d. cap.

cap.24.in fi. § & poſt ſolſtitium,&c. § cap.15.in med.cap.18. in fi.§ Sicca & calida autumno. § Palad.in octob.cap.6.Conſt.libr. 10.cap. 2.cap. 10. § & uites ipſę. § Plin.d.lib.17.cap.15. §

INSITIONIS BREVIARIVM, in plures ſpecies.

INSITIO arborea in genere fit,inoculatione,inſitione,infoliatione & emplaſtratione. § Conſtan. li. 10. cap.75.cap.77.Plin.Colu.Palad.ubi ſupra.§

1 Inſitio dicitur proprie quæ fit trunco fixo. § Cōſtan.ubi ſupra.Colu.lib.3.cap.26.lib.6.cap. 9. quod idem eſt.Palad.in feb.cap.17.25.plura.Plin.d. capit. 15.cap.14.lib.17.in med.§ incolumi cuneo,&c. § Virgi.in 2.§ aut ſurſum enodes,&c.quam proxime uero ad terrā ibidem,inſerere aptiſſimum,&c.

2 Sub cortice ad lignum dicitur infoliatio, iam frequens & ordinarius modus, nunc autem aut incognitus, aut deſitus & obliteratus. § Cato.cap.40.Col.libr.3.cap.26.Palad.in febr.cap.17.25. Conſtant. libr. 10. cap. ipſo.75.77. quomodo.Plin.ubi ſupra,d.cap.14.ibi Cato argillæ,&c.§

3 Emplaſtratio & inoculatio æſtiua tantum. § Cato.cap.42. Col.li. 11.cap.2.in april.& in aug.lib.3.cap.8.26.Virgil.d.li.2.Pala. in Iunio. cap.5.in aug.cap.6.in nou.cap.7.Conſtan.d.cap.77.Plin. d. cap. 16.& 14.§ Fit autem inciſione corticis cum altero permutati, qui oculum continet magnitudinis unius oboli, unde moderni obſeruant & melius, a ſigoloto, modus priſcis incognitus, præſtantior tamen deducto cortice toto integro cum binis oculis uel ternis, & alteri ramulo diligenter aptato beneq; ſimul compoſito, hoc modo inſerta morus nigra pitum capit,uel malum,in fructuq; producit rubeam carnem uiſu delectabilem, quia purpuream. § Conſtan.libr.4.cap.76.cap.& 24. Plin.lib.15.cap.14.in fi.§

4 Terebra gallica in trunco fixus ramulus & inſertus fit generis alterius etiam inſociabilis naturæ, & eſt ritus modernis non cognitus, mirabilis tamen, de quo Colu. § lib.5.cap.29.Palad. in Febr.cap.17. relatus quinimo a Plin.lib.17.cap.19. Conſtan.lib.4.cap.72.§ dicit optimam eſſe inſitionem per terebrationem. fit autem hoc modo. Cauum uel foramen arboris in brachio uel trunco faciendum eſt primum terebra clauali, quod curandum eſt gallica terebra,quæ ſe habet in formam lunarem, ne ſcobes aut ramenta in cauo reſtantia unionē faciendam

dam impediant, ut dicit {Colum.lib.3.cap.8.de Inſitione uitis.} ponenda inde planta ipſa, quæ cuneo aliqualiter ſtringenda ſupra & infra cauum, & cortex cum codice exequatur, ut in alijs obſeruatur inſitionibus, ut fructuaria planta ipſa poſititia melius uniri poſsit & conſolidari. Quia cauum, uel foramen eſt de neceſsitate magis amplum quam requirit planta, quæ etiam antequam ponatur deradi debet & decorticari pro abſcondita parte dimidia tantum, ut ipſa deraſa pars melius uniri poſsit cum planta uel ramo. Pars non deraſa ſuſtentet uti uuida plantam uel calamum eminentem, uel ſurculum poſititium brachio de putatum, ut declarat per corrupta uerba Varro.d.cap.40.ibi, Altera eſt ſpecies, &c. & inferius. Quod intro eſt falce extenuato, ita ut ex illa parte quod cęlũ uiſurum eſt, &c. quod refert & Carda. moder.author. {lib.8.de Subtilit.car.263.} hunc modum dicit Colu. {lib.3.cap.8. & lib.5.cap.29.in fi.} ſe commentum eſſe uti aptiorem, &c. Conſt. tamen ex Didimo antiquiori ſcriptore idẽ refert. {lib.4.cap.12.ubi ſupra. Plin.d.cap.15.in med.} Commentum ergo non nouum, ſed repetitum.

5 Connexione arborũ uicinorum exponit Varro.d.cap.40. {Col. d.lib.5.cap.27.}

6 Talea uel Claba, quod eſt palus ad radicandum plantatus, ut & ſcytala etiam. {Plin.lib.17.cap.17.18.li.18.cap.27.cap.10.in med. cap. 17.in fi.cap.18.plura.lib.17.Cato.cap.45.46. Palad. in Martio. de citrio, de ficu. Colum.d.lib.3.cap.20.in fi.Conſtan.libr.3.cap.3.libr.9. cap.5.lib.10.cap.3.19.22.63.69.}

Recenti modo facies ita, menſe April. Taleam ipſam capies, ſuperq; uirgam qualemcũque putatam & expurgatam omnibus ramulis in medio inciſam & fixã inſeres modo ſolito per cuneum diligẽterq; ligabis, expeditam obrues in terram fouea ſemipedali, ut a matrice qualicunq; alatur & ſuſtentetur uſque quo radicata per ſeipſa ſtare poſsit, quã poſt biennium transferes quo libuerit, aduentitio uigore ſuſtentatã, quia pirus, Morus, & ſimilia non radicantur ita ut coronea & eius ſimilia, per matricem ideo nutricata uigorem conſeruant & capiunt. tranſplantabis menſe Nouembri. quia hiberno tempore radiculas confirmat proprias, uerno tempore ut parata & radicibus firmata ramos producat & formet.

7 Salicis ramo induci ut ſine oſſe naſcantur & perueniant fructus. {Palad.in Febr.cap.17.29.}

8 Fixione & extractione medullæ, ut d. cap.29. {in Oct. capit.12. Colu.lib.3.cap.9.Plin.lib.17.cap.14.21.in fi.}

9 Vitis celerrime inſitione multiplicatur. {Colum.libr.4.cap.9.in med.

med.Ceterum cum fecunditas, &c. } Inſeri poteſt, ut not. ſupra per eoſdem. {Cato.cap.41.Col.lib.3.cap.8.lib.5.cap.29.} cum malleolo qui teneat de nouo & ueteri cacumine, ratio eſt de qua ibidem Palad. in Martio.cap.1. {Plin.d.cap.15.Conſtant.lib.4.cap.2.cap.11.&[illegible]er terebrationem, ubi ſupra} poſt uindemiam quandocunque optimum erit ſi ſarmento malleolum ipſum, non autem calamum uel ſurculum aptaueris, & ligatum terræ obrueris.

10 Sine Vinaccis ut perueniant, uel granellis, uel cum uuis uerſicoloribus. {Plin.lib.17.cap.21.in fi.Palad. in Febr.cap.29.Conſtant.libr.10.cap.31.lib.4.cap.7.}

Priſca uini genera undequaque generoſa late explicat {Pli.lib.14.cap.15.cap.6.} de Romulo. {Gel.lib.11.cap.14.Blon.lib.8.de Roma Triump.} Vinum uero Creticum uel maluaticum hodie admodũ celebratum per totum orbem à Plinio ipſo prætermiſſum ſcriptore tã diligentiſsimo uel non cognitum mirum eſt, ut & garyofilus flos per eundem, de gariof.not.Volateranus li.26.de floribus. in fi.car.823.uti nouo flore, præſertim & Martiale ſibi contemporaneo.lib.13.car.pen. dicente, Gnoſia Minoæ genuit uindemia Cretæ. {Beroal.in Serui.nu.54.} refert, & {Iuuen.Sat.14.car.penult.} Qui gaudes pingue, &c. Paſſum præſertim Creticum ipſemet cõmendans compoſititium. {li.14.cap.9.} de hoc Cælius {lib.13.cap.11.libr.28.capit.39.in med.} Dion etiam, de quo {Plin.lib.23.cap.1.in fi.} ubi & de Aceto.

Defrutum deſecatum ſapa calenum paſſum, quid. {Cato cap. 23. Colum.lib.13.cap.19.22.28.39.Palad.in Octob.cap.18.19.}

Factitium uel compoſitum eſt Zythia uel zithum, quod fit ex hordeo & aqua, qua ẽt lauant fauum mellis, &c. {Diodo.lib. ult. in med. car.3.ante.Plin.lib.14.cap.16.lib.18.cap.7.in med.libr.22.capit.ulti. in fi.Latius de eo conſiciendo Carda.lib.8.de ſubtilit. car.347. libr.5. car.1.a tergo.Tacit.lib.de Germa.car.3.Conſt. lib.7.cap.34.} quod & inebriat ſi ſumitur immodicum ut temetum.

Lupuli ſemine ac melle hordeo aqua cocto, &c. Ex oryza quæ & olyra factum dicitur Byrra, de qua Herodo. {lib.2.cap.6.in prin. Plin. lib.18.cap.7.in med.cap.10.in med.}

Celia ex frumento, not.Flor. {li.3.Epithom. in Numantinis.Ora. Sat.3.in fi.lib.2.car.287.Tu ceſſas agedum, &c.} Ex palmis.

Ceruiſia eſt, de qua {Plin.d.capit.ult.in fin.} a Gallis obſeruata. {Eraſ.prouerb.1547.} Cicernus Bacchus, ubi de bromo hordeo {Carda.lib.5.car.1.a tergo.} E palmis fit in India. {Plin. libr. 14. cap.16.lib.6.cap.28.in fi.} Inſtituta ab Oſiride.} Diodo.libr.1.car.3.in fi.} Ex herbis confici not. & Beroſus. {lib.3.car.10.a tergo.}

Cer-

Ceruiſiam, Byrram, zithium idem eſſe dicit Carda. ubi ſupra.lib.1.

Murrina, uinum, de quo Plin. {lib.14.cap.13.Gel.lib.10. cap. 13.

Omphacium uinum uel & oleum. { Plin.d.libr.14.cap.16.in prin. de uinis factitijs, libr.23.in procemio. } fit è labruſca cęlia & cera {Plin.d.cap.ultimo,in fi.} fit in Hiſpania.

Promulſides, potio ex mulſo. {Plin.lib.8.cap.7.} de paſſo & de fruto { lib. 14.cap.9.Tul. in Epiſtola ad Pętum.lib.9.car.129.130.} Intus mulſum, foris oleum. {lib.22.cap.24.in fi.}

Temetum uinum, unde temulentia erat. {Plin.d.lib.14.cap.13.} potentiſsimum & in decuplum aquæ mixtum. {Plin. d.lib.14.cap.4. in fi.} Ita priſca lingua dictum. {Gel.lib.10.cap.23.}

Aruiſia, quod Chium dicunt uinum. {Plin.ubi ſupra,cap.7.in prin. Plut.in Phocio.car.247.} uario mixta aromate,&c. {Virg.in Eglo. Daphni.} fundum calathis aruiſia nectar.}

Rimagium ex optimis uinũ miratur Leander in ſua Italia de Ethruria ipſum prætermiſiſſe Plinium.

Pictaneum quod & ſetinum falernum prãmeum quod & edentulum Maroneum cęcubum, ut optima tunc habita. {Plin.lib.14.capit.4. cap.6.cap.15.Home.lib.1.Odiſſ.car.16.24.lib.10.car.5.li.9. in prin. Martial.lib.6.car.4.} de cæcutio, de opimiamo. {per eundem libr. 12.In Cottam,de Sabello,lib.13.plura.car.ultima.Orat.li.Epod.Oda. 9.Quando,&c. Vitru.plura,lib.8.cap.3.car.3.} ubi de ratione Maroneum uinum cum uiginti tantis aquæ optimum, {Home.lib.9.Odiſ. car.5.

SECVNDAE NOTAE, ET QVAlitatis uina.

PRAELIGANEVM. {Cato. cap.23.rei ruſt.cap.3. Tortiuum, de quo Plin. {lib.14.cap.20.in fi.} . Circumciſitum, circumcidaneũ, uel circumceſum. {Varro lib.1,cap.54.57.}

Lora quomodo uel deuteria uinum. {Var.d.libr.1. cap.24. Cato cap.54.57.cap.152.Plin.lib.14.capit. 10.Colum.lib.13.cap.40.} Aqua ex uinaceis torta, quod & fecatum ex muſto & melle. {Plin.lib.22.cap.24.in med.}

Poſca ex aceto & aqua, ubi ſupra per eoſdem ex melle & aqua. {Pli. d.lib.14.cap.17.} quo Parthi utuntur. {Io.Leo.lib.2.cap.60.}

Dulce. {Colum.lib.13.cap.28.Plin.lib.14.cap.9.in fi.20.in fi.}

Nigrum. {Home.pluribi,& in 2.Odiſſ.car.11.16.}

Fructuarius, quod ex arbore pendet ad fructus edendos. ʒ Colu.d. cap.4.ante.in fi.ʒ

Furunculus ramulus extraordinarius. ʒ Col.lib.5.cap.22.24. Plin. lib.17.cap.22.in med.ʒ

Gemma, oculus ʒ e nudo proueniens.el mauero. ʒ Col.lib.3.cap.8.in germen, proles ʒ prin.lib.5.cap.24.Pli.lib.17.cap.21.in prin.ʒ

Hornotina uirga. ʒ Colu.lib.6.cap.4.in fi.ʒ

Iununculus qui & Draco. ʒ Plin.lib.17.cap.22.in med.ʒ

Materia lignum flagellum. ʒ Colu. lib.3.cap.4.5.6.lib.5.cap.6.18. in fi.lib.6.cap.4.in fi.Plin.lib.6.17.cap.22.in med.ʒ

Maleolus quomodo. ʒ Colu.lib.3.cap.3.4.5.6.lib.4.cap.6. libr.6. cap.4.in fi.Plin.lib.17.cap.21.in prin.quare,&c.ʒ

Mergus, quod in terram curuatur, alio nomine tradux. ʒ Colu.lib. 5.cap.6.in prin.cap.22.Palad.in Febr.cap.16.Plin.libr.17.capit.23.in med.ʒ poſt annum,&c.

Nepotes ſunt qui ex nodis quibuſque in palmite ramuli proueniunt uuam nunquam ferentes, qui in pampinatione curãtur, decutiunturq; & decerpuntur. ʒ Colum.lib.5.cap.6.cap.24.ʒ

Oculus, germen, gemma, ut ſupra, ex nodo palmitis turgeſcens ue re ineunte. ʒ Plin.lib.17.cap.2.in prin.Colum.lib.3.cap.8.in prin.ʒ

Palmes ʒ el cao, ſed ipſorum duo genera. ʒ Colum.lib.5.cap.27. Pampinus ʒ lib.6.cap.4.in fi. Plin.lib.17.cap.22.in med.ʒ

Peryſinus, ex quo habetur maleolus, eius durum anni præcedentis. ʒ Colum.lib.5.cap.8.in med.& fi.Conſtant.libr.4.cap.11.in med.libr. 5.cap.8.ʒ

Poles uel ʒ in uer.cuſtos.ſupra. ʒ Col.libr.5.cap.21.22.24.cap. præſidiarius ʒ 5.16.ʒ

Propago, l'arſoſſo, uel cao tirato in terra. ʒ Cato cap.45.Col. lib. 4.cap.18.lib.3.cap.7.lib.5.cap.16.Palad.in Octob.cap.6.In Feb.cap. 25.de Moro.In Nouemb.de pomis cap.101.in princ.Plin.libr.17.cap. 14.21.23.Quomodo Conſtant.libr.9.capit.5.lib.10.capit.19.22.63. 69.in fin.ʒ

Racemus, botrus, uua, nos graſpum dicimus, & in uer. uua. ʒ Conſt. lib.4.cap.14.ʒ

Reſeces palmes. ʒ Colum.lib.4.cap.10.lib.5.cap.8.lib.6.cap.3.in med.in fi.ʒ

Radix ſub terra ſerpens, ut pluribi, & in uer. Ablaqueare.

Rumpus tradux.& infra.

Sarmentum, el cao, uel calmella quandoque. ʒ Colu.libr.4.cap.10. lib.5.cap.21.ʒ

Sagitta,

Sagitta, palmitis cacumen & recens peruentum. § Col. li. 4. cap. 10. in fi. cap. 17. in prin. Plin. lib. 17. cap. 21. in med. §

Scytala taleæ ſimilis palus fructuarius. § Conſtan. lib. 4. cap. 2. in fi. lib. 10. cap. 22. lib. 9. cap. 11. lib. 11. cap. 8. §

Semen calmella. § Col. libr. 3. cap. 3. in med. & cap. 20. §

Spado, ſurculus uuam non producens. § Col. li. 4. cap. 10. in med. §

Stemphila, uel uinacea uuæ & olearum grana uel pirena. § Conſt. lib. 6. cap. 11. 13. §

Surculus, el raſolo, quandoque el cao. § Col. lib. 4. cap. 17. §

Subſidiarius, præſidiarius palmes ex duobus ſimul. § Col. li. 3. cap. 5. in prin. lib. 5. cap. 21. 24. §

Suffragines. § Col. lib. 5. cap. 24. §

Statumen. § Col. lib. 5. cap. 22. 17. in fi. 19. in fi. li. 6. cap. 3. in prin. §

Stolon, plantula ex imo trunco proueniens. § Varro. libr. 1. cap. 2. Plin. lib. 17. cap. 13. Conſtan. lib. 10. cap. 3. lib. 3. cap. 10. §

Traduces mergos. § Varro. lib. 1. cap. 8. Colu. lib. 5. cap. 29. libr. 6. capit. 4. §

Turio, nepos inter folia naſcens, mauero tenero. pluribi, & Col. § li. 2. cap. 44. lib. 3. cap. 6. Conſtan. lib. 2. cap. 44. lib. 3. cap. 6. cap. 3. §

Viuiradix, malcolus biennio radicatus, larfoſſo. § Col. li. 5. cap. 17.

Virga. § Col. lib. 3. cap. 7. lib. 5. cap. 10. §

Vinaciæ ſunt uuæ granula, quas granellas dicimus peruulgate, nuclei acinorum. § Cato. lib. 54. 146. Col. lib. 4. cap. 3. 15. lib. 3. cap. 34. libr. 12. cap. 2. in ſeptemb. Palad. in ſept. cap. 11. Conſtan. lib. 4. cap. 6. libr. 5. cap. 2. lib. 7. cap. 36. lib. 14. cap. 7. lib. 9. cap. 15. 26. Plin. lib. 17. cap. 22. §

Vua, botrio, racemus, graſpo. § Col. lib. 3. cap. 10. lib. 4. cap. 6. Pala. in ſept. cap. 17. §

SIGNA PER HOMINEM DENOTANTIA uarios effectus. Tit. XIIII.

OMNIA rerum quaruncunque (ſi obſeruentur) indicia ſunt & argumentum morum. § Sen. epiſto. 52. in fin. quid eſt, &c. Tul. libr. 1. offic. car. antepenul. in prin. lib. 14. ad Atticum. quod mecum. car. 442. Carda. libr. 12. car. 5. lib. 17. in med. car. 17. de ſubtilit. § Sunt notæ intimorum animi affectuum; uerba qualia, oculorum motus, cauſa, locus, tẽpus, animi mores, corporis habitus, ſpecies, ſocietas, occaſio. § Sen. etiam libr. 1. de ira. in prin. car. 123. § læti, triſtis, audentis, timentis, irati, miſerentis, amantis, odio habentis,

guo ruris honorum opulenta cornu.& oda præd. Beatus ille qui procul negotijs, &c. & horna dulci uina promens dolio dapes inemptas appa ret. Talis & appellatur cæna terreſtris, quia hortenſis parca & facilis. § Plaut. in Capti. cap. aduerte, in fin. eius. car. 83. Iuuen. ſat. 3. car. 14. § ut pontificalis uel recta, econtra lauta & abundans, ut in uer. prandia, plura. Cæna ita aduentitia ex dapibus alienæ regionis.

Vtilitatem maximam computat ipſe Colum. § lib. 4. cap. 3. nil magis conuenire. § nam pecuniam ſine peculio caducam & fragilem reputabant. Stabiliorque in mediterraneis uita eſt ò Carthaginenſes, dixit Cenſorinus, de quo Apia. in lybico. § car. 262. a ter. § De Laurēt. Medice Florent. Machia. § libr. ult. hiſtor. car. penul. § Agricultura ſcilicet ſolicitudoque confert plurimum cuique, & præſertim diligenti & exercitato, ut de Paridio Colum. § lib. 5. cap. 3. in fi. Plin. li. 18. cap. 6. § de Furio Creſino.

Multū enim, & non multa. § Plin. epiſto. 9. lib. 7. Quæris, &c. Colu. lib. 1. cap. 3. § Minus reddit laxus ager non recte cultus, quam anguſtus eximie. § Palad. lib. 1. cap. 6. in med. § exiguum colito. Virgilius § in 2. georg. § Fæcundior eſt enim culta exiguitas, quam magnitudo neglecta. Mane ſemina ſemen tuum, & ueſpere ne ceſſet manus tua, quia neſcis quid magis oriatur. § Eccl. cap. penul. 11. b. § Hæc ſapientiæ ſpecies eſt ſufficiens & conuenientiſsima cuique, cui etiam operam dedit Xenophon & Tucidides, ut ex Dione. § lib. 38. in med. ubi & de Cicerone. car. 37. in fi. § & Virgi. tantus poeta, Rhemmius & Palemon de noſtratibus Vicetinis Romæ principem locum in grāmatica tenens, unde quadrag. capiebat ſeſtert. ideſt aureos coron. mille, totidemque ex ueſtibus promercalibus, & ex agris quos diligenter colebat, ut uitem conſtituerit manu ſua, quæ annua uaſa uini. 365. ædebat. i. amphoras uel barilas. not. Tranquil. § lib. de grammat. illuſt. car. eius ult. § Crinitus in Perſij uita, cuius præceptor fuit. Iuue. § ſat. 6. in med. car. 29. Palemonis artem. ſat. 7. car. ult. ante. § Doctique Palemonis affert, quātum grammaticus, &c. § Martial. libr. 2. ad Claſsicum. § Scribat carmina circulis Palemon. Vitis commendatio æternitas & magnitudo refertur ex Plin. § lib. 14. cap. 1. & cap. 4. Tul. lib. ipſo de ſenect. § qua quid poteſt eſſe tum fructu lætius tum aſpectu iucundius, & pulchrius, cuius quidem nō tam utilitas me ſolum, &c. uillas & domos ambiri ſingularum palmitibus, &c. Vtilitas ex ubertate ipſius ibidem. § cap. 4. in fi. Colu. li. 4. cap. 4. cap. 9. in impreſsione priſca. 1472. Aldina. n. 1533. uariatum habeto ordinem librorum, quia tertius eſt ibi ultimus. i. tertius decimus. Conſtant. li. 5. cap. 17. in med. § Singula iugera. 300. amphoras protuliſſe. i. in uno cāpo plauſtra uini. 18. in circa percepta produntur.

Vitis

VITIS ALENDAE BREVIARIVM.

VIVIRADIX ſi haberi nō poteſt in copia,quæ ponenda ſit,quorū maior eſt præſtantia & celeritas, ut dicit Colum. § lib.4.cap.14. § Quia minus interit,tempeſtates melius ſuſtinet,adoleſcit maturius,&c.contra teſtuoſorum quorundam opinionem. § Conſtan.etiam lib.5.cap.15.in prin. §

Malcolum capere oportet ex uite feraci, anteà bene explorata diligenterque animaduerſa. § Colu.lib.3.cap.2.qualia ſemina.lib. 4. cap. 4.in prin.probatiſsimum genus ſtirpis deponere. cap. in fi. fundamentum eſt rei,&c.cap.6.qualis,& ex quibus. cap. 9. quomodo amineas,& cæ. Conſtan.lib.3.cap.12.in prin.in ſepti. menſe,li.5.cap.8.in princ. §

Denſitas oculorum uel gemmarum aut nodorum fertilitatis indiciū eſt. § Plin.libr. 17. cap. 14. in med.& cap.21.in med. Colu.ubi ſupra. Conſtan.lib.4.cap.11.in med. §

A lumbis,aut humeris uitis,uel & a parte genitali. § Colu. li. 3.cap. 3.in prin.quemadmodum ſemina,&c.lib.4.cap.10.ex qua uitis parte,& cæ.itaque cuſtodiemus.& inferius,nos autem,&c.Palad.in febr. cap.9. eligenda ſunt ſarmenta,&c.Conſtant.lib.5.cap.11.in med.lib.5.cap.8. Plin.lib. 17.cap. 14.in med. § Certum eſt,&c.

Plura genera, quia plures diuerſæ ſunt naturæ & proprietatis, & diuerſa annorum tempora, ut earum aliqua genera euadant propitia, & quotannis fertilem producant uindemiam ſaltim pro bona parte. § Colu.lib.4.cap.20.quot genera.Conſtant.lib.5.cap.16. §

Vnumquodque genus ſeparatim diſponere in ordines uel plantatas. § Colu.lib.3.cap.3.in prin.quemadmodum,&c.li.4.cap.20.21.utrum diſtinctis.lib.13.cap.45. § Vinum firmius fit ſincerumque unius generis uuarum. § Conſtan.lib.5.cap.14.cap.16.Plin.li.17.cap.22.in medio. Mixtura enim generum,&c. §

Vetere ſarmento deraſo,quod appellatur peryſinus. § Colu. libr.4. cap.17.in fi.lib.3.cap.3.in med.Conſtant.lib.4.cap.11. in med. libr.5. cap.8.Plin.lib.17.cap.21. ſolebat capitulatus utrumque, &c. Palad.in febr.cap.9.ad pangendum. §

Vere,uel potius autumno,ut car.ſeq. § Colu.d.cap.3.lib. 4.cap.14. in prin. § cum ſua calce tantum. § Plin. cap.21. 22. ubi ſupra. Conſt. libr. 5.cap.6. §

Obliquus non rectus ponendus eſt in foſſa uel fouea quia citius radicatur. § Colu.lib.5.cap.4.proſterni uitem,&c.lib.4.cap.13. in princ. Conſtant.lib.5.cap.9. §

Quam recentiſsimus, ut ſupra pluribi. {d. cap.3.lib. 3. in princip. & lib.4.cap.4.cap.15.lib. 12.cap.2.in febr. } ſed ſi forte fracidus fuerit, uel ſemiſiccus per ſolem peruenerit, triduo teneatur in aqua ut reuiuiſcat, inde plantetur. { Plin.lib.17.cap.14. in med. & in prin. 22.23. Conſtant.lib.5.cap.8. }

Gemmarum ſex uel ſeptem, quarum.4.ponantur in terram, & abſcõdantur, duo erigantur & emergant. nam reliquum ſurculi, quod ſagitta dicitur, inutile habetur. { Plin.d.cap.21.22.in prin.& 23. Colu.lib.3. cap.3. Virgam malleolarem.lib.4.cap.18.in med.cap.19. in prin.Palad. d.cap.9.in febr.ubi ſupra. } ratio eſt, de qua Colum. { d.cap. 17.18. in med. lib.4. quæ obſeruate, in med. } propter oculos fructuarios, qui ſunt in malleolo ad ſextum nodum & ſeptimum. { Conſtant. li. 5.cap. 8.in fin. & cap.15.lib.4. cap.2.cap.11.in med. } Qui non ſunt ideo in terra occultandi ad radices producendas, ſed extantes perſtare ad palmitem, uel uitem ipſam promouendam.

Transfertur uiuiradix menſe.36.poſt uindemiam, reſecatus tamen prius menſe.24.a matrice ſua; cum integra planta diligenter exempta, quam exputabis totam, & nepotibus liberabis redigendo ad unam tantum materiam. { Colu.lib.3.cap.3.in med.quemadmodum, &c. libr. 3.cap.17.in princ.Palad.in febr.cap.10.in prin.Conſtan. libr. 3.cap.2. 3.lib.4.cap.9.in fi.cap.15.lib.quinto.cap.3.15.18. }

Pedum decem in circa. Colu.lib.3. cap. 16. in med. } Vitem de ſeminario demimus pedum decem, &c. { lib.6.cap.4.in med.de ulmis. } Idem de uitibus maritandis; quia tuti reſtant a beſtijs abrodentibus. { Palad.in febr.ubi ſupra.cap.10.poſt princi.quos depones, &c. & infra. } Caueis etiam munienda eſt aduerſum pecoris appetentis iniurias. & arbori ſuæ protinus alliganda eſt, & ungue oculi excæcandi, ſaluis tribus ſuperioribus. { Conſtant.lib.4.cap.1. in med. } conuenitque eiuſmodi uites longas eſſe, & eæ, uel & uiuiradices, aut palmites ita educati ut ad tabulatum arbuſti perueniant longi. { Plin.etiam.lib.17. capit. 23.in med. } prima falce ſex pedes a terra recidantur, &c. & hoc non perceperunt noſtrates agricolæ minus hodie inſtructi uel informati quam præſeferunt.

Quam primum ponantur tales uites cauatæ, ne radices mora inareſcant cum ſua terra natiua, & ut exemptæ appareant, non auulſæ, & pedibus mediocriter circumcirca calcanda terra. { Plin. libr.17.cap.11. in fi.22.in fi. }

Autumno melius. Virg.in 2.Georg. Optima uinetis ſatio eſt prima uel autumni ſub frigora, &c. { Colum.lib.4.cap.14.libr.5.capit.17.in prin.lib.6.cap.4.in Vlmis quod in antinia, & infra. } melius autem lo-

cis

cis apricis. §Sen.Epiſt.86.in fi.Plin.lib.17.cap.14.in med. cap.18. in fi.Palad.in Oct.cap.4.cap.6.In Nouem.cap.16. Conſt. lib.5.cap.6.li.10.cap.2.in prin.& in fi.eius.§

Tranſplantatio eius meliorem fructum facit & grandiorem. §Colum.lib.3.cap.3.lib.6.cap.4.Plin.lib.16.cap.32.lib.17.cap.10. in fi.li.18.cap.11.lib.19.cap.ult.in princ.Conſtan.libr.3.cap.2.lib.5.cap.15.cap.24.§ Ratio temporis autumnalis eſt, de qua §Pli.d.cap.18.in fi.§ Quoniam ſtatim radicem quandam capiant, & ad uer paratæ ueniant, &c. §Colu.lib.6.cap.4.&.lib.5.cap.17.in prin.Palad. apertius in Oct. cap.6.§ Quia formandis radicibus uitis incumbit,&c. §Conſtant.li.4.cap.11.in fi.§ Tunc enim uitis denſiorem impetum ac concitationem habet. §lib.5.cap.6.lib.10.cap.2.ubi idem, cap.3.ibidem, capit.64.de Nuce.§

Tranſplantatio feritatem mitigat,quia & peregrinationis eſt auida. §Plin.lib.17.cap.10.in med.cap.4.& 5.§

Terra arenoſa optima nigra, & cinerea pulta uel ſabuloſa,& ubi taphus ſubeſt mediocris raritudinis ad trāſmittendos imbres, uel humores. §Plin.lib.18.cap.6.in prin.§ Et quod quæque ferat regio, quid quæque recuſet. Nec uero terræ fere omnes omnia poſſunt, nec tellus eadem parit omnia.Ouid. &c. §Plin.plura libr.16.capit.33.in med.§ Nec perpetuum quicquam in hoc præcipi poſſe,ad ſoli naturam, &c. & ad cuiusq; mores dirigēda eſt ſolertia. §Pli.libr.17.cap.2.in fi.cap.4.in med.§ Et quæ poſt imbres odorata & fragrans ſentiatur non fœtida.ut infra. §ex Carda.lib.2.de Subtilit.car.88.uel.121.Col.lib.3.cap.5.in med.lib.4.cap.5.11.12.in med. Conſtant. lib.2.cap.8.9.libr.5.cap.1.2.§

Cui etiam nix confert, quamuis diutina. § Plin.libr.17.capit.2.in med.§ maceratur ut æſtate, ita & hiemali frigore. § Col.lib.12.cap.3.in prin.Quippe econtrario, & infra car.ult.a tergo.Sic ut in frigoribus, &c.

Poſt annum reſecanda uitis maleolaris, duobus tantum modo relictis oculis,ſic & ſequenti anno, ut uires capiat. §Virg. in 2. proſequitur uitem,&c.Plin.& alij ubi ſupra,lib.17.cap.22.in med.§ Temerarium eſt, &c. Vt creſcere malit quam parere. §Colum.lib.5.cap.12.in fin.§

Nepotibus liberanda ſæpe,Turiones dicuntur etiam. §Conſtant.li.12.cap.44.lib.3.cap.6.§ Quicquid enim materiæ adimitur fructui accedit. §Colu.lib.5.cap.5.cap.6.& 11.cap.29.in med.lib.6.cap.4.Pli.lib.17.cap.13.in med.§

Pampinanda eſt ergo anno.3.ſæpiusq; ſubinde,ne plurimum flagel-

lis

lis emacietur, frequenti pampinatione ſuperuacua detrahantur. § Col. lib. 5.cap.5.6.7.18.29.in med.lib.3.cap.6.11.libr.6.capit.3.in med. § pampinandi autem modus. § Palad.in maio.cap.2.Conſt.lib.5.cap.2. in med.28.29.li.3.cap.11.Pli.d.cap.22.in med.ibi ſequēti anno,&c. § pampinatio fructum facit maiorem & meliorem.

Fodenda putandaq; uitis adulta poſtquā ablaqueata fuerit poſt uindemiam hoc modo. § Varro.lib.1.cap.34.Colu.lib.3.cap.5.in fi.cap. 10.in prin.lib.5.cap.11.in fin. Quo tempore fructum,&c.capit.18.in med.cap.23.lib.6.cap.4.lib.12.cap.2.in Ian.Palad.in Febr. cap.13. In Nouemb.cap.4.9. § Eſt in remedijs arborum ipſa putatio & uinearū, quæ modica interlucatio, nimia uero trucidatio dicitur. § Conſt.lib. 3.cap.13.in med. § putationem inchoare præſtat ipſo Octob. menſe. § lib.10.cap.78.lib.5.cap.23.28.Plin.lib.16.cap.27. § facit & denſitas ſterilitatē. § lib.17.cap.26.in prin.27.in med.cap.22.in fi.cap.23. in fi.Gel.li.19.cap.12. § Inutileſq; falce ramos amputans. Orat.Oda, Beatus ille,&c. Cōputanda etiam denſior uel rarior,ne uitis fęcunditate nimia ſeneſcat,& ad prouocandos fructus, qui per annos plures cōſenuerint, uel decidant. § Plin.etiam.d.lib.17.cap.13.in med. § omnia uero,&c. Expertus animaduerto lectorem ipſum quia contigit ſæpe, ſæpiuſque occanda uario tempore modico adhibito ſtercore columbino uel alio. § Conſtant.libr.5.cap.19.in fi.20.libr.10.cap.81.in fi.82.in med. §

Stercoranda ante brumam,& ablaqueanda inſuper, uel ſaltim cinere, ſi ſtercus deſit.Cinis.n.calidiſsimus eſt,& ipſe, humidoq; pluuiali plurimum confert. Vnde Virgilius, ne ſaturatæ fimo pingui, &c. Effe ctos cinerem immundum,&c. § Colum.lib.2.cap.15.in prin.lib.18.in med. lib.3.cap.5.in med.cap.10.Item lib.5.cap.9.Conſt.lib.2.cap.19. 20.lib.5.cap.26.lib.4.cap.14.in med.lib.3.cap.13.libr.12.cap.4.17. § longius de trunco ipſo,puluere & ipſæ uites aluntur. § Pli.lib.17.cap. 9.in prin.& in med.cap.27.in prin.lib.11.cap.23.in fi. §

Columbinum caliditate ſua præſtat, ideo parcius dandum, quia nō ſtercorata terra riget, nimia combureretur. § Conſt.lib.2.capit.19.in prin.lib.4.cap.14.lib.3.cap.10.11.li.5.cap.26. Pli.li.18.cap.23.in fi.

Diligenter alliganda, quoniam contineri tantum debet, non arctari. § Col.lib.3.cap.16.li.5.car.14.21.Palad.in Febr.cap.13.in prin.& in fi.Plin.lib.17.cap.22.in fi.23.in med. §

Propaganda per traducem uel mergum uel aporgem, qui ſequenti anno, idibus Octob. amputandus eſt, uel uulnerandus tantum ad medullam uſque,ut inde proprijs innitatur uiribus & uigore, ad tranſplantationem menſe. 24. idoneus ſit, oculis intermedijs orbatus, ne diuerſio-

uerſionem patiatur, nam melius propagine uites perueniunt. Virgil.in 2.ubi ſupra. § Colum.lib.5.cap.16.in princ.22.in princ.libr.3.cap.7. 16.Conſt.lib.5.cap.18.Plin.lib.17.d.cap.13.23.in med.§ quomodo arbores etiam fructiferi.

Flectenda eſt uitis in terram. § Colum. libr.ipſo.3.cap.6.capit.7.in principio.§

Arbori uel maritanda, quoniam,&c. § Colum.cap.4.ubi ſupra, in prin.cap.16.in med.Plin.lib.14.cap.1.in med.lib.17.cap.23. Latius.§

Nobilia uina enim niſi in arbuſtis gigni,&c. altioribus etiam. § Pli. lib.17.cap.23.in princ.ubi ſupra gaudet maxime arboribus. § Conſt. lib.5.cap.2.in med.lib.4.cap.1.§ Vnde Methamor.lib.14.de Vertunno,car.190.Si nõ iuncta foret terræ accliuata iaceret ulmo uitis. Orat. §lib.Epod.Odà.2.beatus,&c.

Competenti diſtantia pedum.4.a trunco arbuſti propter radices. §Conſt.lib.4.cap.1.lib.5.cap.20.Pli.lib.17.cap.23.in prin.§

Saporemq; non iucundum habent uuæ quædam niſi confecto uino, ut Creticum uidemus hodie. § Pli.lib.14.cap.6.in med.§

Modicis aquationibus alendę plantæ,ex quo quam multis ſuffocantur & fiunt ebriæ. § Plut. lib.de Educat.lib.car.9.in princ. Plin.li.17. cap.26.cap.24.in prin.de eruditate.

Eiuſdem ſint ætatis cum arbuſto. § Col. lib.6.cap.4. in med. Plin. lib.17.cap.23.in princ.§

Fodiendæ perſæpe uites ipſæ, puluis enim uuam reddit magnam & maturam, quantoq; ſæpius foderis, tanto uberiorem fructum inuenies. § Col.lib.3.cap.3.in med.lib.5.cap.4.cap.28.§ Crebro fodito. §lib.ipſo.3.cap.5.12.Plin.lib.15.cap.17.in fi.cap.19.in med.libr.17. cap.9.& cap.23.in prin.Conſt.lib.5.cap.21.25.§

Venti item modici uel marini uitibus conferunt. § Palad.lib.1.cap. 6.§ aquilo uites fęcundat, &c. Fauonius à fouendo dictus, ubi ſupra, Plin.etiam lib.14.cap.2.lib.16.cap.26.lib.18.cap.30.in med.34.in fi. Conſt.lib.5.cap.2.in fi.5.29.lib.9.cap.3.lib.1.cap.11.lib.2. capit.5.§ Ex Homero lib.7.Odiſſ.car.3.58.in prin.§ Zephirus ſpirans hæc producit, excutiunt ijdem qui præſtant omnia uenti.

Deiecta pars in arboribus uitium, fructum. § Ouid. in 10.Metham. in fi.ipſius.Plin.lib.18.cap.17.in prin.§ dant plurimum. Quomodo. §Colum.lib.3.cap.16.lib.5.cap.6.lib.6.cap.4.Palad. in Febr.cap.10. 13.in fi.Plin.lib.17.cap.22.in med.23.§ natura hæc eſt deiecta pars, &c. § Conſt.li.4.cap.1.li.5.cap.2.in med.§ Quia nimia conſumuntur ubertate quãdoq; uites,ut & arbores. Vnde ſunt decutiendi fructus ipſi in parte, inhibendaq; fœcunditas nimia. § Colum.lib.5.cap.3.in med.

med.cap.24.in fi.27.in fi.Plin.lib.17.cap.22.in prin. 24. in prin.26.in med.cap.penult.in fi.Palad.in Iulio.cap.3.in febr.de Malo.in prin.ſpiſſa poma,&c. Conſtant.lib.5.cap.17.in med.} Omnia celerius conſeneſcunt præfecunda. { Plin.lib.16.cap.28.uel ult.lib.17.cap.22.24.}

Imbribus plurimum gaudent in Octob. menſe; quoniam eius cibus eſt,unde prægnantes cõcipiunt,& ex niuibus etiam diuturnis, ut ſupra. { Plin.libr. 17. cap.2. in prin.cap.26.Conſtant.libr.5.cap.29. } & in germinatione grauidæ cortice rumpuntur,quãdo cultri mucrone ſcinduntur cortice arbores præſertim adoleſcentes. { Plin.lib.16.cap.26. ad fi.lib.17.cap.27.in prin. }

Læduntur uites & infeſtantur arbores etiam procella, quæ alio nomine dicitur uis maior. { Plin.lib.17.cap.24.in prin. lib.18.cap.28.in fi. } Silente Cælo,& Luna,ſerenis uentibus tantum, nullo ſentiente. In uitibus dicitur carbunculus, in flores uredo in arboribus, & ſideratio uel articulatio, quæ ſegetibus Rubigo dicitur, (hæc tamen non nocet,uel quam minimum) ſiligini,quæ & ſecale dicitur (ut nos & peruulgate appellamus)& alibi notauimus. { Plin.ubi ſupra.cap.16. in prin. cap.28.in fi.29.in fi. } Quia rectam ſemper tenet ſpicam,& rorẽ non continet putreſcentem,qui rubiginem inſtituat. { Plin.lib.18.cap.10. in prin. } Cęleſte frugum uinearumque malum, nullo minus noxium eſt rubigo nimiaque fertilitas,ubi ſupra. {cap.17.in prin.lib.31.cap.3. in prin. } Rore nimio ſcabiem fieri,pruina uredinem conſtat. Auertũtur hæc pluribus malis, fumo incenſis paleis excitato humidis,uel fimo & accenſo in nebulis aſcendente. { Colu. lib.3. cap. 13. } ne rubigo uineam lædat. { Palad.lib.1.cap.35.Plin.lib.17.cap. 24. } de uermiculatione per Coſſos qui arborem abrodunt & Ceraſtes. { lib.16.cap. 26.in fi.lib.17.cap. 27. in prin. } inciſione longa corticis utrinq; acie euelli. { cap.29.in fi.lib.18.cap.28.Conſtan.lib.5.cap.31. in fi. }

INSITIONIS COMMENDATIO.

INSITIONE nihil inuenit natura ſolertius.late Tullius { lib. de ſeneċt. Virgil.in 2.georg. Conſtan.lib. 10.cap.1.in fi.cap.41. 75. } meliores ſunt quæ inſeruntur non ſolum ad fructuũ pulchritudinem ac bonitatem,ſed & ad ubertatem, &c. arbor inſita fructuoſior. { Plin.lib.17.cap.16.& ult.cap. 10. in princi. } Temporis patientior. { Pala.in febr.cap.25.in prin. Conſt. ubi ſupra. & in ipſo cap.75.in med. }

Vtilis in tantum ut in ſeipſa inſerta etiam habitior & prȩſtantior fiat.

§ Plin.d.cap.16. in fi. § inſerere firmiſsimum & fecundius quam ſerere. § Colu.lib.3.cap.20.in med.Carda.lib.13.de ſubtilit.in med.car.505. uel ult.eius. §

Inuentio inſitionis exponitur a Plin. § d.lib.17.cap.14.Virgi. inſeritur uero.Ouid.in 14.metham. § Fixo modo cortice lignum inſerit & ſuccos,&c.

Inſeri poſſe ex quacunque arbore in quancunque negat Varro, niſi in ſimili natura. § lib.1.cap.40.quartum genus,&c.Colu.lib. 3. capit. 26.in princ. § Admittunt,Colu.ipſemet ubi ſupra. § li.6.cap. 23. Pli. lib.17.cap.16.19.Pala.in febr.de piro,in med. § Pirus omni generi inſeritur,&c. § Conſtan.lib.10.cap.76.plurimode. § ut de tilia & platano.Plin.ubi ſupra.Venerit inſitio fac ramum ramus adoptet. § Ouid. in 1.de rem.amor. §

PRAEPARATORIA QVOMODO.

SARMENTVM intereſt plurimum eſſe breue nitidũque,oculis item quam pluribus refertum. § Col.lib. 5.cap.29.nam plurimum,&c.Plin.lib.17. cap. 21.& ult. § At denſitas gemmarum,&c. § Conſtant.libr. 10.cap.75.oportet autem, &c. § denſis oculis, tria cacumina habentia,aut duo. § li.4.cap.11.in med § Quam recentiſsimum. § Varro.d.cap.41.in med.Aliter & Colu.li. 12.cap.2.in febr.aliter & Conſtan.d.cap.75.Plin.lib.17.cap.14. in medio. § ideo lachrimantes,&c. § cap.21.in med. § nec aridum,nec lachrimans,fracidum melius coaleſcere, ratio eſt ut ibidem per eos.

Ab humeris arborum petendum,prout & a uite,ut car.præced.expoſitum eſt. § Plin.d.cap.14.§ prægnans appareat,ubi ſupra. § lib.17.§ præterea,&c.

E nouello germine non autem ex cacumine,ratio eſt,& cæ. Virgil.de quo Plin. § d.cap.14.in med. §

Cortex interior aptandus cum commiſſura ut optime coniungatur. § Plin.& alij,ubi ſupra.lib.17.cap.14.in med. § præterea, & ſpei fauet medulla,&c. § Ponta.item in dial.Aſinus. § unde eſt quod ratio lunaris habeatur ſuperflua. § Conſtan.lib.5.cap.10.li.10.cap. 2. in fi.cap. 5.in fi.cap. 55. in med. § Obſeruant immo plerique ex modernis ultima luna & decreſcente inſerere,ubi ſupra.

Vere inſerenda pira poma & ſimilia poſt ſolſtitium hiemale, ante autem & nouemb.menſe ceraſa perſica & præcocia eiuſdem generis, quia citius turgeſcunt, & oculos promouent ad pullulandum. § Plin. d.

cap.

cap.24.in fi. § & poſt ſolſtitium,&c. § cap.15.in med.cap,18. in fi. § Sicca & calida autumno. § Palad.in octob.cap.6.Conſt.libr. 10.cap. 2. cap. 10. § & uites ipſę. § Plin.d.lib.17.cap.15. §

INSITIONIS BREVIARIVM, in plures ſpecies.

INSITIO arborea in genere fit,inoculatione,inſitione,inſoliatione & emplaſtratione. § Conſtan. li.10. cap.75.cap.77.Plin.Colu.Palad.ubi ſupra. §

1 Inſitio dicitur proprie quæ fit trunco fixo. § Cōſtan.ubi ſupra.Colu.lib.3.cap.26.lib.6.cap. 9. quod idem eſt.Palad.in feb.cap.17.25.plura.Plin.d. capit. 15.cap.14.lib.17.in med. § incolumi cuneo,&c. § Virgi.in 2. § aut ſurſum enodes,&c.quam proxime uero ad terrā ibidem,inſerere aptiſſimum,&c.

2 Sub cortice ad lignum dicitur infoliatio, iam frequens & ordinarius modus, nunc autem aut incognitus, aut deſitus & obliteratus. § Cato.cap.40.Col.libr.3.cap.26.Palad.in febr.cap.17.25. Conſtant. libr. 10. cap. ipſo.75.77. quomodo.Plin.ubi ſupra,d.cap.14.ibi Cato argillæ,&c. §

3 Emplaſtratio & inoculatio ęſtiua tantum. § Cato.cap.42. Col.li. 11.cap.2.in april.& in aug.lib.3.cap.8.26.Virgil.d.li.2. Pala. in Iunio. cap.5.in aug.cap.6.in nou.cap.7.Conſtan.d.cap.77.Plin. d. cap. 16.& 14. § Fit autem inciſione corticis cum altero permutati, qui oculum continet magnitudinis unius oboli, unde moderni obſeruant & melius, a ſigoloto, modus priſcis incognitus, præſtantior tamen deducto cortice toto integro cum binis oculis uel ternis, & alteri ramulo diligenter aptato beneq; ſimul compoſito, hoc modo inſerta morus nigra pirum capit,uel malum,in fructuq; producit rubeam carnem uiſu delectabilem, quia purpuream. § Conſtan.libr.4.cap.76.cap.& 24. Plin.lib.15.cap.14.in fi. §

4 Terebra gallica in trunco fixus ramulus & inſertus fit generis alterius etiam inſociabilis naturæ, & eſt ritus modernis non cognitus,mirabilis tamen, de quo Colu. § lib.5.cap.29.Palad. in Febr.cap.17.relatus quinimo a Plin.lib.17.cap.19.Conſtan.lib.4.cap.71. § dicit optimam eſſe inſitionem per terebrationem. fit autem hoc modo. Cauum uel foramen arboris in brachio uel trunco faciendum eſt primum terebra clauali, quod curandum eſt gallica terebra,quæ ſe habet in formam lunarem, ne ſcobes aut ramenta in cauo reſtantia unionē facien-

dam

dam impediant, ut dicit {Colum.lib.3.cap.8.de Inſitione uitis.} ponenda inde planta ipſa, quæ cuneo aliqualiter ſtringenda ſupra & infra cauum, & cortex cum codice exequatur, ut in alijs obſeruatur inſitionibus, ut fructuaria planta ipſa poſititia melius uniri poſsit & conſolidari. Quia cauum, uel foramen eſt de neceſsitate magis amplum quam requirit planta, quæ etiam antequam ponatur deradi debet & decorticari pro abſcondita parte dimidia tantum, ut ipſa deraſa pars melius uniri poſsit cum planta uel ramo. Pars non deraſa ſuſtentet uti uuida plantam uel calamum eminentem, uel ſurculum poſititium brachio deputatum, ut declarat per corrupta uerba Varro.d.cap.40.ibi. Altera eſt ſpecies, &c. & inferius. Quod intro eſt falce extenuato, ita ut ex illa parte quod cęlũ uiſurum eſt, &c. quod refert & Carda. moder.author. {lib.8.de Subtilit.car.263.} hunc modum dicit Colu. {lib.3.cap.8. & lib.5.cap.29.in fi.} ſe commentum eſſe uti aptiorem, &c. Conſt. tamen ex Didimo antiquiori ſcriptore idẽ refert. {lib.4.cap.12.ubi ſupra.Plin.d.cap.15.in med.} Commentum ergo non nouum, ſed repetitum.

5 Connexione arborũ uicinorum exponit Varro.d.cap.40. {Col. d.lib.5.cap.27.}

6 Talea uel Claba, quod eſt palus ad radicandum plantatus, ut & ſcytala etiam. {Plin.lib.17.cap.17.18.li.18.cap.27.cap.10.in med. cap. 17.in fi.cap.18.plura.lib.17.Cato.cap.45.46. Palad. in Martio. de citrio, de ficu. Colum.d.lib.3.cap.20.in fi.Conſtan.libr.3.cap.3.libr.9. cap.5.lib.10.cap.3.19.22.63.69.}

Recenti modo facies ita, menſe April. Taleam ipſam capies, ſuperq́; uirgam qualemcũque putatam & expurgatam omnibus ramulis in medio inciſam & fixã inſeres modo ſolito per cuneum diligẽterq́; ligabis, expeditam obrues in terram fouea ſemipedali, ut a matrice qualicunq; alatur & ſuſtentetur uſque quo radicata per ſeipſa ſtare poſsit, quã poſt biennium transferes quo libuerit, aduentitio uigore ſuſtentatã, quia pirus, Morus, & ſimilia non radicantur ita ut cotonea & eius ſimilia, per matricem ideo nutricata uigorem conſeruant & capiunt. transplantabis menſe Nouembri. quia hiberno tempore radiculas confirmat proprias, uerno tempore ut parata & radicibus firmata ramos producat & formet.

7 Salicis ramo induci ut ſine oſſe naſcantur & perueniant fructus. {Palad.in Febr.cap.17.29.}

8 Fixione & extractione medullæ, ut d. cap.29. {in Oct. capit.12. Colu.lib.3.cap.9.Plin.lib.17.cap.14.21.in fi.}

9 Vitis celerrime inſitione multiplicatur. {Colum.libr.4.cap.9.in med.

med. Ceterum cum ſęcunditas, &c. } Inſeri poteſt, ut not. ſupra per eoſdem. {Cato.cap.41.Col.lib.3.cap.8.lib.5.cap.29.} cum maleolo qui teneat de nouo & ueteri cacumine, ratio eſt de qua ibidem Palad. in Martio.cap.1. {Plin.d.cap.15.Conſtant.lib.4.cap.2.cap.11.&c. per terebrationem, ubi ſupra} poſt uindemiam quandocunque optimum erit ſi ſarmento maleolum ipſum, non autem calamum uel ſurculum ap taueris, & ligatum terræ obrueris.

10 Sine Vinaceis ut perueniant, uel granellis, uel cum uuis uerſicoloribus. {Plin.lib.17.cap.21.in fi.Palad. in Febr.cap.29.Conſtant.libr. 10.cap.31.lib.4.cap.7.}

Priſca uini genera undequaque generoſa late explicat {Pli.lib.14. cap.15.cap.6.} de Romulo. {Gel.lib.11.cap.14.Blon.lib.8.de Roma Triump.} Vinum uero Creticum uel maluaticum hodie admodũ celebratum per totum orbem à Plinio ipſo prætermiſſum ſcriptore tã diligentiſsimo uel non cognitum mirum eſt, ut & garyofilus flos per eundem, de gariof.not. Volateranus li.26.de floribus. in fi.car.823. uti nouo flore, præſertim & Martiale ſibi contemporaneo.lib.13.car.pen. dicente, Gnoſia Minoæ genuit uindemia Cretæ. {Beroal.in Serui.nu. 54.} refert, & {Iuuen.Sat.14.car.penult.} Qui gaudes pingue, &c. Paſſum præſertim Creticum ipſemet cõmendans compoſititium. {li. 14.cap.9.} de hoc Cælius {lib.13.cap.11.libr.28.capit.39.in med.} Dion etiam, de quo {Plin.lib.23.cap.1.in fi.} ubi & de Aceto.

Defrutum deſecatum ſapa calenum paſſum, quid. {Cato cap.23. Colum.lib.13.cap.19.22.28.39.Palad.in Octob.cap.18.19.}

Factitium uel compoſitum eſt Zythia uel zithum, quod fit ex hordeo & aqua, qua ẽt lauant fauum mellis, &c. {Diodo.lib. ult. in med. car.3.ante.Plin.lib.14.cap.16.lib.18.cap.7.in med.libr.22.capit.ulti. in fi.Latius de eo conficiendo Carda.lib.8.de ſubtilit. car.347. libr.5. car.1.a tergo.Tacit.lib.de Germa.car.3.Conſt.lib.7.cap.34.} quod & inebriat ſi ſumitur immodicum ut temetum.

Lupuli ſemine ac melle hordeo aqua cocto, &c. Ex oryza quæ & olyra factum dicitur Byrra, de qua Herodo. {lib.2.cap.6.in prin. Plin. lib.18.cap.7.in med.cap.10.in med.}

Celia ex frumento, not.Flor. {li.3.Epithom. in Numantinis.Ora. Sat.3.in fi.lib.2.car.287.Tu ceſſas agedum, &c.} Ex palmis.

Ceruiſia eſt, de qua {Plin.d.capit.ult.in fin.} a Gallis obſeruata. {Eraſ.prouerb.1547.} Cicernus Bacchus, ubi de bromo hordeo & {Carda.lib.5.car.1.a tergo.} E palmis fit in India. {Plin. libr. 14. cap.16.lib.6.cap.28.in fi.} Inſtituta ab Oſiride.} Diodo.libr.1.car. 3.in fi.} Ex herbis confici not. & Beroſus. {lib.3.car.10.a tergo.}

Cer-

Ceruiſiam, Byrram, zithium idem eſſe dicit Carda. ubi ſupra. lib. 1.

Murrina, uinum, de quo Plin. § lib. 14. cap. 13. Gel. lib. 10. cap. 23.

Omphacium uinum uel & oleum. § Plin. d. libr. 14. cap. 16. in prin. de uinis factitijs, libr. 23. in procemio. § fit è labruſca cęlia & cera § Plin. d. cap. ultimo, in fi. § fit in Hiſpania.

Promulſides, potio ex mulſo. § Plin. lib. 8. cap. 7. § de paſſo & de fruto § lib. 14. cap. 9. Tul. in Epiſtola ad Pętum. lib. 9. car. 129. 130. § Intus mulſum, foris oleum. § lib. 22. cap. 24. in fi. §

Temetum uinum, unde temulentia erat. § Plin. d. lib. 14. cap. 13. § potentiſsimum & in decuplum aquæ mixtum. § Plin. d. lib. 14. cap. 4. in fi. § Ita priſca lingua dictum. § Gel. lib. 10. cap. 23. §

Aruiſia, quod Chium dicunt uinum. § Plin. ubi ſupra, cap. 7. in prin. Plut. in Phocio. car. 247. § uario mixta aromate, &c. § Virg. in Eglo. Daphni. § fundum calathis aruiſia nectar. §

Rimagium ex optimis uinũ miratur Leander in ſua Italia de Ethruria ipſum prætermiſiſſe Plinium.

Pictaneum quod & ſetinum falernum prãmeum quod & edentulum Maroneum cęcubum, ut optima tunc habita. § Plin. lib. 14. capit. 4. cap. 6. cap. 15. Home. lib. 1. Odiſſ. car. 16. 24. lib. 10. car. 5. li. 9. in prin. Martial. lib. 6. car. 4. § de cæcutio, de opimiamo. § per eundem libr. 12. in Cottam, de Sabello, lib. 13. plura. car. ultima. Orat. li. Epod. Oda. 9. Quando, &c. Vitru. plura, lib. 8. cap. 3. car. 3. § ubi de ratione Maroneum uinum, cum uiginti tantis aquæ optimum, § Home. lib. 9. Odiſ. car. 5.

SECVNDAE NOTAE, ET QVAlitatis uina.

PRAEXIGANEVM. § Cato. cap. 23. rei ruſt. cap. 3. Tortiuum, de quo Plin. § lib. 14. cap. 20. in fi. § Circumciſitum, circumcidaneũ, uel circumceſum. § Varro lib. 1. cap. 54. 57. §

Lora quomodo uel deuteria uinum. § Var. d. libr. 1. cap. 24. Cato cap. 54. 57. cap. 152. Plin. lib. 14. capit. 10. Colum. lib. 13. cap. 40. § Aqua ex uinaceis torta, quod & fecatum ex muſto & melle. § Plin. lib. 22. cap. 24. in med. §

Poſca ex aceto & aqua. ubi ſupra por eoſdem ex melle & aqua. § Pli. d. lib. 14. cap. 17. § quo Parthi utuntur. § Io. Leo. lib. 2. cap. 60. §

Dulce. § Colum. lib. 13. cap. 28. Plin. lib. 14. cap. 9. in fi. 20. in fi. §

Nigrum. § Home. pluribi, & in 2. Odiſſ. car. 11. 16. §

Auſterum. {Plin.ubi ſupra.cap.16.}

Edentulum {annoſum ubi ſupra hic.}

Scyllite. {Palad.in Iulio menſe.cap.6.} Ex fructibus quibuſque & herbis plurimis. {Plin.Ipſe.lib.44.cap.16.}

Alica potio ex ſpelta.not.alibi in annotat.infra.in uer.Alica.

Transfertur uinum de uaſe in uas,& ſibi plurimum cõfert ſi aliquod tenuit uitium, uas autem ſit idoneum, acetum præſertim olens, nõ autem mulſum, quia ſeruatur melius. {Conſtant.lib.3.cap.5.lib.6.cap.4.lib.7.cap.13.Plin.lib.14.cap.20.}

Clara fiunt ex turbidis uina. {lib.7.cap.22.} Multiplicatur,ubi ſupra.ſeruatur, ut not.Plin. {lib.14.cap.19.} concoctione & aromaticis additis in uaſis melius & patuis. {Conſtan.lib.6.cap.3.}

Vaſa ipſa non omnino implenda eſſe præcipit Pli. {lib.14.cap.21. uel penult.in med.Macrob.lib.7.cap.12.Conſtant.lib.3.cap.5.libr.7.cap.6.in fi.}

Vappidum fit & fuggiens, ut not. Conſtant. {libr.7.cap.10.} id eſt moleſino,tenero. {Tul.in.3.offi.car.67.a ter.Budæ.ubi ſupra car.205.a tergo,Plin.d.lib.14.cap.20.}

Remedia. {lib.13.cap.12.lib.6.in fi.Cato.cap.107.& ſeq.Colum.lib.13.cap.19.28.Palad.in Octob.cap.107.Plin.libr.14.capit.6.20.} cum deferbuerit fit uappidum.i.sbampido. {Sueto. in Aug. car.117.cap.quotidiano, &c. Orat. in primo ſermo. Sat.5.} multa productus uappa. {Conſtant.lib.7.cap.17.de quo ſupra,libr.3.cap.15.uel ult.} purgata fece,& in transfuſione facta in uas idoneum & odoris optimi.

Spurcum,uitiatum. {Budæ. in pand.1.car.153.ante.} caniculari tempore mutantur de facili, ut in uappam tranſeant. {Conſtan.lib.7.cap.10.12.Plin.d.cap.20.}

Reſtituuntur quandoque, in alio uaſe translata,ut ſupra {d.lib.14.Plin.cap.28.Conſtan.lib.3.cap.5.lib.7.cap.6.in prin.}

Vt durabilius euadat coquenda uini portio, & admiſcenda cum aromatibus & ſale in transfuſione ipſa. {Conſtan.libr.6.cap.4.13.Carda.lib.5.de ſubtilit.car.209.Plin.lib.14.cap.13.}

Medium uinum in uaſe optimum, Mel imum,olei ſummum. {Macrob.lib.7.cap.12.Conſtant.libr.5.cap.4.Carda.lib.7.car.672.} Ratio eſt, &c.

Sic in frugibus & pecudibus non tantum ſemina ad ſeruandam indolem ualent, quãtum terræ proprietas cęlique ſub quo aluntur mutat generoſius quicquid in ſua ſede gignitur, inſitũ aliene terræ in id quod alitur natura uertente ſe degenerat. {Liui.lib.33.car.3.ante,& a terg.Plin.lib.14.cap.6.in fi.} terram referre non uuam. {Vitru. li. 8.cap.3.car.3.}

3.car.3.Plut.præclare libr. de liber.educan. car.2.} Bonam imprimis tellurem eſſe, dein optima ſemina,&c. }& in Apophtheg.car.1.in Cyro.} Vnde eſt quod uinum Creticum, de quo ſupra, nullibi locorum naturalem priſtinam conſeruet proprietatem ſuam, ſed degenerans uinum fiat aliud diſsimilis qualitatis, ut de Gallis, Græcis, & Macedonibus, qui in Parthos & Aegyptios degenerarunt. } Liui. ubi ſupra. Ita & Aemil.in Car.mag.lib.3.car.101.in prin.} Longobardi ueteri ſeueritate in Italici cęli ſolique ingenium moreſque tranſierant.

NOMINA IN MEMBRA VITIS.

ACINVS, racemi granum. }Conſtant.libr.5.cap.2. in med.cap.41.43.lib.4.cap.14.Colu.lib.3.cap.3.in princ.lib.12.cap.2.in Septemb.Plin.libr.15.cap.17. in med }

Aporyges dicitur arfoſſus perductus uel translatus. }Conſtan.lib.5.cap.18.}

Botrus quod graſpum dicimus, racemus, uua, ut infra.

Calamus uel ſurculus, aut ſemen dicitur quod nos peruulgate Calmellam appellamus. }Colum.lib.5.cap.29.de Inſition.}

Caudex botros ferens in germen. } Conſtant. li.5.cap.2.Pli.li.16. cap.ultimo.}

Capreolus, Clauicula, Circinnus } quò uitis apprehendit intortus. }Var.lib.1.cap.31.} Colu.lib.5.cap.5.in fi.cap.24.Tul.lib. de ſenect. car. 84.de agricultura.} eſt item ferramẽti genus capreolus ipſe. }Colum.lib.12.cap.ult.in aſparago.}

Colis Turio, mauero, ramulus recens tener uuam ferens. }Var.lib. 1.cap.41.Colu.lib.3.cap.9.in fi.lib.6 cap.41.in fi.}

Cuſtos pampinus eſt præſidiarius, & palmes nouellus. }Colu. lib. 3.cap.5.in prin.lib.5.cap.21.Plin.d.lib.17.cap.22.in med.}

Duramentum uel durum, brachium ex trunco, prioris anni. }Col. lib.4.cap.6.10.in prin.lib.5.cap.21.22.in prin.Plin.lib.17.capit.21.in prin.Solebat.&c.cap.23.in med.}

Draco emiſſarius emeritus, quid proprie. }Plin.libr.17.capit.21. 22.23.in med.}

Flagellum, flabellum anni præcedentis palmes. }Varro.libr.1.cap. 21.in med.Colu.lib.4.cap.6.42.}

Focaneus palmes in bifurco ramo enatus. }Colum.lib.5.cap.24.in med.lib.6.cap.4.in fi.}

Fructuarius, quod ex arbore pendet ad fructus edendos. {Colu.d. cap.4.ante.in fi.}

Furunculus ramulus extraordinarius. {Col.lib.5.cap.22.24. Plin. lib.17.cap.22.in med.}

Gemma,oculus } e nudo proueniens.el mauero. {Col.lib.3.cap.8.in
germen,proles } prin.lib.5.cap.24.Pli.lib.17.cap.21.in prin.}

Hornotina uirga. {Colu.lib.6.cap.4.in fi.}

Iununculus qui & Draco. {Plin.lib.17.cap.22.in med.}

Materia lignum flagellum. {Colu. lib.3.cap.4.5.6.lib.5.cap.6.18. in fi.lib.6.cap.4.In fi. Plin.lib.6.17.cap.22.in med.}

Maleolus quomodo. {Colu.lib.3.cap.3.4.5.6.lib.4.cap.6. libr.6. cap.4.in fi.Plin.lib.17.cap.21.in prin.quare,&c.}

Mergus, quod in terram curuatur,alio nomine tradux. {Colu.lib. 5.cap.6.in prin.cap.22.Palad.in Febr.cap.16.Plin.libr.17.capit.23.in med.} poſt annum,&c.

Nepotes ſunt qui ex nodis quibuſque in palmite ramuli proueniunt uuam nunquam ferentes, qui in pampinatione curãtur, decutiunturq; & decerpuntur. {Colum.lib.5.cap.6.cap.24.}

Oculus, germen, gemma, ut ſupra,ex nodo palmitis turgeſcens uere ineunte. {Plin.lib.17.cap.2.in prin.Colum.lib.3.cap.8.in prin.}

Palmes } el cao, ſed ipſorum duo genera. {Colum.lib.5.cap.27.
Pampinus } lib.6.cap.4.in fi. Plin.lib.17.cap.22.in med.}

Peryſinus, ex quo habetur maleolus, eius durum anni præcedentis. {Colum.lib.5.cap.8.in med.& fi.Conſtant.libr.4.cap.11.in med.libr. 5.cap.8.}

Poles uel } in uer.cuſtos.ſupra. {Col.libr.5.cap.21.22.24.cap.
præſidiarius } 5.16.}

Propago, l'arfoſſo, uel cao tirato in terra. {Cato cap.45.Col. lib. 4.cap.18.lib.3.cap.7.lib.5.cap.16.Palad.in Octob.cap.6.In Feb.cap. 25.de Moro.In Nouemb.de pomis cap.101.in princ.Plin.libr.17.cap. 14.21.23.Quomodo Conſtant.libr.9.capit.5.lib.10.capit.19.22.63. 69.in fin.}

Racemus,botrus,uua,nos graſpum dicimus,& in uer. uua. {Conſt. lib.4.cap.14.}

Reſeces palmes. {Colum.lib.4.cap.10.lib.5.cap.8.lib.6.cap.3.in med.in fi.}

Radix ſub terra ſerpens,ut pluribi,& in uer. Ablaqueare.

Rumpus tradux.& infra.

Sarmentum, el cao, uel calmella quandoque. {Colu.libr.4.cap.10. lib.5.cap.21.}

Sagitta,

Sagitta, palmitis cacumen & recens peruentum. § Col.li.4.cap. 10. in fi.cap.17.in prin.Plin.lib.17.cap.21.in med. §

Scytala taleæ ſimilis palus fructuarius. § Conſtan.lib.4.cap.2.in fi. lib.10.cap.22.lib.9.cap.11.lib.11.cap.8. §

Semen calmella. § Col.libr.3.cap.3.in med.& cap. 20. §

Spado, ſurculus uuam non producens. § Col.li.4.cap.10.in med. §

Stemphila, uel uinacea uuæ & olearum grana uel pirena. § Conſt. lib.6.cap.11. 13. §

Surculus, el raſolo, quandoque el cao. § Col.lib.4.cap.17. §

Subſidiarius, præſidiarius palmes ex duobus ſimul. § Col.li. 3. cap. 5.in prin.lib.5.cap.21.24. §

Suffragines. § Col.lib.5.cap.24. §

Statumen. § Col.lib.5.cap.22.17.in fi.19.in fi.li.6.cap.3.in prin.§

Stolon, plantula ex imo trunco proueniens. § Varro.libr. 1. cap.2. Plin.lib.17.cap.13.Conſtan.lib.10.cap.3.lib.3.cap. 10. §

Traduces mergos. § Varro.lib.1.cap.8.Colu.lib.5.cap. 29. libr.6. capit.4. §

Turio, nepos inter folia naſcens, mauero tenero. pluribi, & Col. § li. 2.cap.44.lib.3.cap.6.Conſtan.lib.2.cap.44.lib.3.cap.6.cap.3. §

Viuiradix, maleolus biennio radicatus, larfoſſo. § Col. li.5.cap.17.

Virga. § Col.lib. 3.cap.7.lib.5.cap. 10. §

Vinaciæ ſunt uuæ granula, quas granellas dicimus peruulgate, nuclei acinorum. § Cato.lib.54. 146.Col.lib.4.cap.3.15.lib.3.cap.34.libr. 12.cap.2.in ſeptemb.Palad.in ſept.cap.11.Conſtan.lib.4.cap. 6.libr.5. cap.2.lib.7.cap.36.lib.14.cap.7.lib.9.cap.15.26.Plin.lib.17.cap.22.§

Vua, botrio, racemus, graſpo. § Col.lib.3.cap.10.lib.4.cap.6.Pala. in ſept.cap.17. §

SIGNA PER HOMINEM DENOTANTIA uarios effectus. Tit. XIIII.

OMNIA rerum quaruncunque (ſi obſeruentur) indicia ſunt & argumentum morum. § Sen. epiſto. 52. in fin.quid eſt, &c. Tul.libr.1.offic. car.antepenul.in prin.lib.14.ad Atticum.quod mecum.car.442. Carda.libr.12.car.5.lib.17.in med.car.17. de ſubtilit. § Sunt notæ intimorum animi affectuum, uerba qualia, oculorum motus, cauſa, locus, tẽpus, animi mores, corporis habitus, ſpecies, ſocietas, occaſio. § Sen. etiam libr.1. de ira. in prin.car.123. § læti, triſtis, audentis, timentis, irati, miſerentis, amantis, odio habentis,

ſpernentis,deſperantis,ſani,ægri uel morientis,occurſu, uiſuque terribilis,ſuperbia in fronte,ira in oculis,fœmineus pallor,&c.Signa ſupercilio pene loquente dari. { Ouid.in Helena,& lib.1. de arte. } Sæpe tacens uoce,&c. { Prin.in ſuo paneg.in med.cap.356. } non enim ſolū ex oratione,ſed ex uultu,oculis,& fronte,&c. { Plin.etiam.lib.11.cap.37.car.2.ante.in med.ubi plura de facie & de oculis.epiſto.3.libr.5.cū plurima,&c. } uultu,oculis,nutu,manu, murmure, ſilentio. Ex tacito uultu ſcire futura licet. { Ouid.& Plin.lib.11.cap.38. in fi. } Homo ſolus in ſe mutat,pudore,ira,metu,&c. { cap.51. in fi. } explanatio animi, quæ nos diſtinxit à feris poſt effert animi motus, interprete lingua. { Orat.in poeti.car.2.}

Digitum tollebat ſuperatus , uictori ſeſe dedens. Tolle digitum. { prouer.de quo Eraſ.cap.265. }

Digitum exere. { Perſius.ſat.5.car.77.in fi. }

Herbam gramineam uel porrigebant. { Plin.lib.22. cap.4. & libr. prouerb. }

Clypeo uel caput ſubijciens. { Apia.li.2.in med.car.57.in fi. } de Cæſarianis obſeſsis & liberatis.

Manus porrigere, uel tendere ſupplicum more. { Orat. lib. Epod. od.17.iam iam do manus,&c.Apia.in lybico. in med. } de prælio inter Scipionem,& Annibalem. { Liui.lib.28.in prin.car.1.in fi.Aemil. car.248.a terg.in Car.Mag.car.89. a terg. Dion in uita Imper. Traian.car.3.a terg. }

Dextras inermes tendere,in Gallis deditione dextras nudas oſtendẽtes,&c.Cæſar.in Gergouiæ oppugnatione. { libr.7. in med. car. 179. 183.& in Traiani uita.car.2.a terg. } manibus in ſeruilem modum porrectis,pectore nudo prominentes , paſsis manibus obteſtabantur Romanos,&c.& infra humeros, &c.

Haſtas erigere,ut de Germanis ad Nouariam in Heluetios uictores. { Ioui.lib.11.car.171.in fi. }

Lauri ramum oſtendere hoſti etiam. { Plin.li.15.cap.30. in med. } Quietis eſt indicium.

Capite corollas geſtare florum,amicitiæ ſignum & pacis apud barbaros.ut apud græcos caduceum. { Polyb.li.5.in med.car.111.in prin. }

Linteolum excutere, uel Velū e feneſtra oſtendere & Vexillum expandere } Ioui.lib.2.car.62.hiſtor.li. 3. in med. car.88.a terg.96.lib.37.car.3.fi.

Traditio gladij in uictoris manus.Hoſtil. { Ioui.libr.18.in medio. car.404. }

Manu & nutibus. { Ioui.lib.40.car.243.in fi. } ex ſeueritate, imperia

peria exequuntur in exercitu Solymani Imp. Turcarum, miro ſilentio, & obedientia.

Velatis manibus incidere. § Plaut. in Amphit. car. 8. ante. §

Manus apertas eleuare, approbationis ſignum per milites. § Xenop. lib. 4. car. 5. a ter. 61. § Medi ac Perſæ dextris ſublatis recipiebant eos, amice, &c. § lib. 6. cap. 4. fin. in princ. 107. § quod ſi ſublatis dextris ad uos immiſerunt, &c. amice uiros excipite, &c. § Blon. lib. de Roma Triumph. cap. 226. in fi. Ioui. lib. 1. car. ult. lib. 13. car. antepen. libr. 37. in med. car. 90. lib. ult. car. 5. fin. ante. Guiz ar. lib. 11. car. 109. §

Manum apertam inermē tollere, eſt colloquium requirere in alium. Aemil. in Lud. 9. rege. 45. car. 295. ante. in Car. Mag. car. 89. a ter. §

Arma cōcrepare approbationis. § Cæſ. li. 7. gall. de Gallis ipſis. car. eius. 7. in prin. Liui. lib. 7. car. 5. de gallis etiam. § Quatiens ſcutum haſta, &c. de Coruino uictore, Dion in prælio Philipp. § lib. 47. car. antepen. Ioui, ubi ſupra. car. antepen. lib. 3. in fi. lib. 13. in fi. car. antepen. §

Arma proijcere ante ianuam penitentiæ ſignum, dicit Arria. § libr. 7. car. 8. uel. 298. § ex quo miſſos omnes fecit milites Alex. Magnus, domi, reuerſionem flagitantes. § Cæſ. lib. 3. in prælio Pharſal. car. 380. §

Tendere palmas ad cælum, deum inuocantis præ timore. § Virgil. in 2. Cæſ. lib. 2. ciui. § de Maſsilienſibus obſidione preſsis. § car. 2. a ter. Orat. lib. 3. oda. 23. Cælo ſupinas, &c. Liui. lib. 30. car. 4. ante. in medio. § de Romanis in digreſſu Annibalis ex Italia reuocati. § Home. lib. 3. Ilia. car. antep. §

Pollicem premere eſt fauere. Eraſ. prouer. premere pollicem. § car. 109. § Oratius, fautor utroque tuum laudabit pollice, &c. § ex Plin. lib. 28. cap. 2. in med. Politia. in ſua 43. miſcell. §

Manu annuere. § Home. lib. 21. odiſ. in fi. car. ult. prouer. cap. 6. c. § Supercilijs annuere manum ſuſtulit, ſilentium requiſiuit. Dion. in Adria. Imper. car. 2. in fi. § quaque mouerentur his uocibus, manu tamē annuit, quid nā opis in ſe eſſet. § Pli. li. 34. cap. 8. pluribi in eo. § fecit & diſtringentem ſeſe, pueros duos diſtringentes. § Liui. li. 36. car. pen. in princip. de Quintio conſ. § ſeſe fecit diſtringere ſeſe dubitantem. § Liui. libr. 36. car. pen. in prin §

Capite annuere. § Home. libr. 1. Ilia. car. antepenult. a tergo. § de Ioue, iam tibi capite annuam ut credas, prius meo & annui capite prę co manum continuo ſuſtulit, &c. § lib. 15. car. 2. a terg. de prædictionibus, lib. 6. odiſſ. car. 5. a ter. § de Vliſſe in Telemachum filium. § lib. 21. in fi. car. 289. in prin. In Adriano Imper. Dion. car. 2. car. 14. in fi. § quaſi agens aliud nutibus annuiſſet. § Lamprid. in Alexan. Imper. car. 124. a terg. § de Turino fumos uendente.

Digito innuere uocando, manu aperta expectare, de Torquato in hoſtem Gallum pugnante. §Gel.lib.9.cap.13.§ manu ſignificare ce pit utrinque quieſcerent.& de phantaſma.Plin. §lib.7.Epi.27.& mihi diſcendi,&c.§

Digito minimo prouocare.Eraſ.prouerb.Minimo,&c.ex orat.Criſpinus minimo me prouocat. §lib.1.Sat.4.in princ.§

Dextra ſublata prouocare. §Valer.capit.de fortit.in Naſica Scipi. Ioui.lib.44.car.antepenul.§

Manus humeris illiſę crepitum dantes. §Sim.epi.56.in prin.pereã, &c.§ ut per piſcatores Venet.hiberno præſertim tempore.

Poplites alternis genibus imponere ſedẽdo uetitum in ſacris. §Pli. lib.28.cap.6.in prin.Plut.lib.de uitioſa uerec.car.435.a tergo.§

Linguam exerere, cum irriſu. Liui. de Gallo in certamen prouocãte Torquatum. §lib.7.Gel.lib.9.ubi ſupra cap.13.§ Gallum exeren tem linguam,&c. §Plin.lib.3.cap.4.in med.§ de pictoribus.

Dentibus alzatis irridere.prouerbium.de quo Plaut.in epid. §cap. honoris gratia.car.136.in fi.§

Adire manu } eſt alium deridere. §Plaut.in penul.cap.di illum car. 242.a terg.§ Veneri pulchræ adij manum,&c.
Addere manũ } Coruum deluſit hiantem. §Eraſ.prou.69.in fi. 614.
Fucũ facere } Orat.Sat.5.lib.2.car.297.§

Digitum imponere naſo, eſt deridere loquentem. §Perſi.Sat.1.callidus excuſſo.§

Palmularum oſsibus inceſſere. §Sueto.in Claud. Imper. cap. Nec. car.210.§ frontem contrahere eſt iraſci. §Plin.lib.3.epiſt.6.in fi.§

Alapa faciem alienam percutere } Ignominia eſt enormis & maxi-
Mentiri alloquentem iracundè } ma,de Caſsio in Fauſtum Syllã.

Valer. §cap.de Indole.car.53.Gel.lib.11.capit.11.Iuuen.Sat.13.car. 3.in fi.Aemil.li.10.car.496.364.In lud.10.Herodo. li.1.cap.9.de Lydorum moribus, Arnal.lib.2.car.2.de Gallis.lib.8.car.204.in fi.de rege in Cęſarem.§

Neratius obuios per laſciuiam depalmabat. §Gel.li.20.cap.1.§ de Orangis principe, Guizard. §lib.2.car.antepen. Iuue.etiam Sat.9.in prin.§ ſcire uelim,&c.

barbæ partem radere } Ioſep.lib.7.antiquit.capit.6.in prin.§ Ludibrium maximum inferre. car.129.a tergo.

Fęminæ cognomento appellari, grauiter ignominioſum. §Home. lib.7.Ilia.car.3.§ de Menelao in Achiuas nõ Achiuos §Ioſep.li.8.de antiquit.cap.5.lib.1.belli Iud.cap.26.in fi.§ De Craſſo a Partis interempto,& in ludibrium expoſito. §Apia.li.Part.in med.§ de Q. Oppio

pio capto. § Apia.idem lib.Mithrid.in princ.car.6.in fi.Herodo.libr. ult.cap. penult. in fi. § Et iam & hodie in nationes quaſq; & ciuitates, § Geu.lib.1.car.142.§ ad Mendocium.In aſino uinctum circũferri cũ tibicine,&c. § Aemil.in Phil.rege.45.car.144.§ De Caligula Imper. in Caſsium Chereã. § not.Dion.li.ult.in med.car.471.§ in morte Caligulæ ipſius. Mulierum genitalia attribuere uel inſculpere in uirum, not.Ioſep.lib.8.antiqui.cap.5.§

Faciem perfricare. prou.de quo Pli.in præfatione operis, in prin.ad pudorem uitandum & remouendum.

Faciem contundere palma eſt deſperantis & moleſtiæ. § Apian.in lybico.car.263.a terg.259.in fi.Metham.lib.10.car.149.Iuue.Sat.13. car.3.in fi.uel 57.§

Humeros detegere ueniam petentes. § Cæſ.lib.7.Gall.in med.car. 184.§ Tametſi exertis humeris animaduertebatur.

Digitis pectinatim inter ſe amplecti ueneficium habetur. § Plin.li. 28.cap.6.in med.Metham.lib.9.§ Digitisq; inter ſe pectine iunctis.

Digitos oſculari uel manum
Dextrã ad oſculum referre. } ſup. in uer.Reuer.genera. Sueton.& Plin.lib.28.cap.2.in fi.§

Manus inuicem complodere gratulantis. § Arriã.lib.2.car.5.in Sardanap.Xenoph.li.2.car.6.in prin.car.30.in prin.Pauſa.li.ult. car. 421. in med.§ ridensq; lætabatur,&c. inter amicos ſine irriſione plaudere, papizonta is dicitur.

Manus palmare. § Plaut.in Caſina in fi.car.125.a terg. Geu. in M. Aur.Imper.cap.7.in prin.§ Quinimmo & iracundiæ ſignum, Sen.lib. 1.de Ira.in princ.

Compreſsis manibus ſtare ocioſorum eſt. § Liui.lib.7.car.3.§ per Tullum ad dictatorem. § Sen.libr.4.de benefi.cap.uis ſcire, &c. Eraſ. prouerb.car.140.a terg.Plut.lib.de Tranquil.animi.car.264.§

Brachium nudum oſtendere in obſcenam formam. § Plut.in Gracchis.car.5.a terg.uel penul.§

Digitis impudicitiam oſtendebat Heliogab.Imper.nequam.§ Lamprid.in eo.car.5.ante.§

Digitum medium oſtendere eſt, ut ſupra, impudici, Martia.de quo Eraſ.prouerb.medium. § car.181.Iuuen.Sat.10.car.44.in fi. Martial. lib.2.In ſextilium.lib.6.§

Manum præbebat oſculandam obſcenum in modum. Calig.Imper. Suet.in eius uita § car.penul.cap.Ita bacchantem.§

Fixos ad terram oculos tenere attoniti eſt. Marcelli filius in Scantinium trib.pleb.de quo. Vale.cap.de pudicitia. § Liui.li.9.car.2.a ter. de Rom.exercitu,§ ad Caudinas furcas incluſo & ignominioſe libera-

to ſ car.penult.eiuſdem ante in med. Tacit.lib.1.in med. car.16.ante, Curt.lib.6.car.75.ſ de coniura in ipſum Alexandrum, demiſſo uultu in terram diu rex attonito ſtupentiq; ſimilis ſtetit,&c. & in eius oratio. ad milites. ſ lib.9.car.129.in fi.ſ Cũque illi in terram demiſsis capitibus tacere perſeueraſſent.&c.

Capite demiſſo terram intueri. ſ Cæſ.li.1.in med.car.22.ſ de Sequanis populis. ſ Tacit.lib.19.car.4.uel 67.in fi.ſ Oculos ad terram deijcere. ſ lib.20.car.antepen.a ter.Perſi.Sat.3.in med.ſ figentes lumine terram. ſ Orat.lib.1.Epiſt.ad Numitium, defixis oculis,&c.

Vultu toruo aſpicere, iracundiam demonſtrat. ſ Apia.in Gracchis lib.1.car.9.in fi.ſ toruo lumine in eũ conuerſus nihil reſpondit,&c.

Oculo annuens fabricat iniqua. ſ Eccle.cap.27.c.ſ In oculis enim animus habitat,per oculorum motum mentem dignoſci, dicit Plin. ſ lib.11.cap.37.car.2.ante.in med.Plut.in uita Demoſt.car.ultima.ſ

Tinnitu aurium ſermones de ſe præſentiui receptum eſt. ſ Plin. lib.28.cap.2.in med.Plaut.in Rudenti.cap.utrum car.276.Carda.libr. 13.in med.de ſubtilita.car.494.ſ

Sternutare ualde. ſ Home.lib.17.Odiſſ. de Thelem. car. penult, a tergo.Plin.d.cap.2.in med.ſ

Demulcere caput. prouerb. de quo Eraſ. ſ num.3037.ſ eblandiri eſt. ſ Home.in 4.Odiſſ.car.37.lib.5.car.4.ſ

Oſcitari ignaui eſt uel ocioſi, & oſcitante uno ſequuntur aſtantes. ſ Eraſ.prouerb.oſcitante uno,car.269.a terg.num.1995.ſ

Digitum ſuper os imponere,eſt ſilentium indicere, ut de Arpocrate Politia.in 83.miſcell. ſ Iuuen.Sat.1.in fi.car.7.ſ digito compeſce labellum. ſ Pli.li.11.cap.45.in med.ſ ueniam ſermonis a dijs petere.

Annulum ori admouere, idem, ut ſupra. ſ Iudi.cap.18.c.Plut. lib. de fort. Alexandri,lib.1.car.ult.lib.2.car.6.& in eius uita. in med. car. 7.in fi.& in Apophtheg.in Alexan.Mag.car.129.a tergo.ſ

Solo uultu læditur pietas. ſ Tul.in oratio. pro Amerino. cart. 23. Plin.plura.lib.11.cap.37.in med.de ſignis per oculos, ut ſupra. ſ

Caput flectere occurrenti,conquiniſcere dicitur. ſ Lamprid.in Alexan.Imp.car.7.& in reuer.gen.ſupra. ſ

Genua flectere in ſuperiorem obuium. ſ Gen.cap.41.cap. in Heſter.cap.3.in prin.Curt.li.4.de Alex.in Betim reum.car. 27. a tergo. ſ non genu poſuit. ſ Blon.lib.1.de Roma Triumph.car. 31. ſupra.cap. reuer.gen.Home.libr.7.Ilia.car.3.libr.9.car.antep. in fin. libr. 5. odiſ. car.ultima. ſ

Oſculum in fronte dare obuio religioſum dicit eſſe, Cælius. ſ libr. 3.cap.26.ex Plut.in Rom.rege.in prin.car.6.ante.in fi.& in uer. reuer.

Oſculari euangelium inſtitutum per Principes. § not.Ponta. lib.de Principe.car.1.a ter. §

Inceſſus impudicum demonſtrat,& manus mota,relatus ad caput di gitus.

Dextras miſcere in fide.ſupra in cap. de reuerent.

Flexus oculorum,riſus indecens,&c. § Sen.epiſto. 52. in fin. quid hoc eſt,&c. §

Manibus tangere pectus,eſt uotum recipere. § Macrob. lib.3.cap. 90.car.313.Iuue.ſat.13.in med.car.57.in fi. § pugnis cædere pectus, manu fæmur tangere eſt iuramentum præſtare. § Gen. cap. 24.a. 47. g.Ioſep.lib.1.antiquit.Iud.cap.24.& in cap.reuer.genera. ſupra. §

Cubito remanere preſſo eſt ocioſi. § Orat.oda.27.lib.primo.natis in uſum,&c. §

Manibus paſsis uel capillis diſpeſsis. § Plaut.in miles glo.cap. præcepta.in prin. §

Vello paſſo. § in ſticho.cap.quiſnam. in med.car.287. in princ.Gel. lib.15.cap.15.Cæſ.in prælio Pharſal. confecto. §

Aurem uellere. § Plut.in Cato.1.in fi.Virgil.in eglo.6.in princ.Silen.Sen.libr.de Ira.car.ult.a terg.lib.3.car.1.in fi. Eraſ. car. 96. §

Dentium Arietatio inter ſeſe, dentem dente rodere iracundi eſt. § Eraſ.prou.1532.ex Martial.li.13.car.1. in detract. §

Labra trementia habere. § Sen.lib.3. de Ira,ubi ſupra.car.1.in fin. idem ſignificat. §

In dextram aurem dormire,quieti eſt animi,& ocioſi a curis. §Plin. lib.4.epiſt.29.Eia tum,&c.Eraſ.prou.car.107.a ter. §

Pectus manibus percutere,luctui intendere, de Patroclo Homerus. § lib.18.Ilia.in prin. §

Labra mordicus tenere,compreſsis agito labris,ueſtigãdi indicium.

Pollicem dente rodere animi agitationem ſignificat. § Home.pluribi.lib.1.odiſ.car.antepenult.ante.lib.18.in fi.car.163.lib.20. car.antepenul.a terg.Orat.lib.1.in fi.ſat.4.oda.5.epod.car.148.epiſt.ad Lol lium.lib.1.dente theonino,&c.ſat.10.in fi.Martial.libr. 6. in detractorem.in fi.Perſ.ſat.penul.in med. § Crudum abrodens unguem. § ſat. 1.in fi. § Nec demorſos ſapit ungues. § libr. 5. § Viuos & roderet ungues. § ſat.3.in med.§ Trutinantur uerba labello.

Manum agitare in eundo leuitatem mentis oſtendit. § Cato. 1. de quo Plut.car.2.in fi.& in apophtheg.car. 145. §

Manibus demiſsis domum fugere. § Plaut.in epid.capitu. caue.car. 137.ex Home.lib.3.odiſ.car. antepenult. §

Collectum puluerem poſt tergum iactare ante certamen obſeruant

Heluetij

Heluetij,eſt ſeſe deuouentis pro uictoria.ut ad ciriſolam. § Iouius.lib. 44.hiſtor. §

Pectus digitis pultat,cor eredo euocaturus foras. § Plaut.ubi ſupra Perſ.ſat.3.in fi. § nec pugnis cedere pectus. § Iuuen.ſat. 13. car.3.in fi.Martial.lib.2.in prin. in Selium. §

Dextra digitis rationem computat,fæmur percutiens, mouet labra, agitat digitos,computat,&c. § Plin.lib.2.epiſt.ult.Perſ.ſat.3. in med. ſat.5.in fi.eius. §

Concreput digitis. § Plaut.in miles glor.car.195.ante.in fi.Tul.li. offi.car.64. § Digitorum percuſsione ſi hæres poſſeſ.fieri,&c.

Talitro caput percutere.i.digitis iunctis duobus. § Suet.in Tyber. Imper.cap.corpore.car.162. § Pollicis ictum. § Orat. libr. 4. oda.6. diues, &c. §

Digito monſtrari decorum eſt,& dicier hic eſt. § Perſ.ſat.1.in prin.

Manu caput demulcere,de Thelemacho ad Menelaum.Home. § li. 4.odiſ.car.37.lib.5.car.4.a ter.de Caliſo in Vliſſem. §

Pede terram tundere. § Orat.in poet.car.ult. § dolentis eſt.

Crinibus tēpla uerrere matronas nota.cap.præced.reuerent.genera.

Puluerem ardentem in caput fundere mærore conciti eſt. § Hom. de Patroclo.lib.18.Ilia. car. 1. § Vt & de Heluetijs ad prælium profectúris.Ioui.

Manibus ueſtes ad pectus lacerare mærorem & afflictionem demonſtrat. § Ioſep.lib.7.antiquit.Iud.cap.8.de Abſalon in Ammon fratrem per Dauid patrem.cap.6.in prin.Apia.de Sex.Pompeio.lib. 5.in med. cap.199.in fi.cap.9.in med.lib.lybico in fi.car.259.in fi. § De Licinio Regulo, § Dion.lib.54.car.8.a terg.uel. 368. § de Auguſto propter cladem in Germ. acceptam duce Varro Licinio. § lib. 56. in medio. § de Paulina Saturnini uxore in templo Iſidis conſtuprata ſacerdotum fallacia. § Ioſep.lib.18.cap. 10.lib.7.cap.1.in fi.eius. Cæſ.lib.3.de prælio Pharſal.confecto in Pompeianos.car. 380. §

Sudem igne torrentem ianuę imponere, ſignum eſt execrationis in quenquam. § not.Apia.de Craſſo in lib.Parth.car.2. a ter. §

Mentum attingere ſupplicantis eſt, & poſt aurem dextram. § Plin. lib.11.cap.45. § Thetis in Iouem,de qua Home. § li.1.Ilia.car. antepenul.lib.8.car.antepen. §

LVDI ROMANI IN VRBE, tum publici, tum priuati. Tit. XV.

LVDI publici Rom. ad recreandam plebem & ciues inſtituti, & ad exercitationem iuuenum, ut ad pulchrã uulnera, contemptumq; mortis accenderetur, cum in ſeruorum etiam noxiorumque corporibus amor laudis & cupido uictoriæ cerneretur. Apud maiores uirtutis pręmium erat per Dolabellam celebrari iuſsi per omnes annos quæſtorum pecunia. § Tacit. lib. 11. car. 3. ante. in fi. lib. 14. car. 3. in fi. § Cyrus etiam de quo Xenoph. § lib. 8. in med. car. 137. ante. § certamen proponebat & præmia initians contentionem de plũribus bonisque operibus ut uirtus exerceretur, & etiam ad placandam Deorum ſuorum iram. § Plato. lib. 8. de legi. car. 1. a terg. Carda. libr. 14. de ſubtilit. car. 530. § Quibus erant præpoſiti iudices Critici, Decaproti, Brabeutæ. i. Maſtigonomi, Rhabduchi, Agonothetæ. § Budę. plura. in pand. 1. car. 125. 131. Blon. libr. 2. de Roma Triumph. car. 62. Pauſan. lib. 5. car. 192. 11. § de Brabeutis Suet. § in Nero. Imper. cap. habuit. car. 277. &c. § Sedens ſpectare ludos nullus poterat, ut ſtandi uirilitas notior eſſet. § Tacit. lib. 14. car. 3. a terg. ubi ſupra. Valer. cap. de inſti. antiqu. car. 34. in fin. Iuuen. ſat. 11. in fi. § Totam hodie Romã Circus capit, euētum uiridis quo colligo panni, &c. quinque diebus cõtinuis, &c. & decem etiã permiſſos in ciuitate prohibitos in prouintijs, hot. Tacit. § lib. 13. car. 3. car. ult. in prin. § diebus unde ſexaginta ludos factos per Agrippam notat Plin. § lib. penult. capitu. 15. in fin. de Theatris. §

Gladiatorij præſertim primùm dati per Bruti filios in funebri memoria, & cauſa aſſueſcendi populum ad uulnera & ſanguinem. § Valer. cap. de inſti. antiqu. car. 36. a terg. Plin. in ſuo paneg. car. 343. Plato. li. 5. de rep. car. penul. in prin. Capitol. in Max. Imper. & Balb. car. 4. ante. 165. § Ne dimicantes armatos in bello timerent hoſtes, aut & fuſum ſanguinem perhorreſcerent. § Pompo. Let. in Dioclit. Imper. Liui. lib. 28. in med. car. 5. de Scipio. in Hiſpania. lib. 39. car. pen. in prin. & car. 3. a terg. § Gladiatores. 120. pugnauerunt. § Valer. ubi ſupra de inſtitu. antiq. in Rutilio. § Scauri ex ludo doctoribus gladiatorum accerſitis uitandi atq; inferendi ictus ſubtiliorem rationem legibus ingenerauit; uirtutẽque arti, &c. § Budæ. ubi ſupra. car. 129. ante. § In ludo per laniſtas, per equites, per ſenatores armorum peritos erudiebat tyrones. Iul. Cæſ. § Suet. in eius uita. cap. eodem tempore. car. 17. Dion lib. 56. in med. car. 12. a terg. § Equitibus permiſſa gladiatoria exercitatio. Immo

mo ſanguinem bibere gladiatorum conferre ad morbum comitialem aſſerit ¶ Plin. lib. 28. cap. 1. ¶ Gladiatoriam ipſam reprobat Sen. ¶ epiſto. 7. in med. eius. ¶ ut inhumanum. ¶ & Tul. lib. 2. Tuſculan. in medio. ¶ Crudele gladiatorum ſpectaculum, &c. Quando armis arma pelluntur differt etiam multum qui didicit, & exercitatus a non exercitato. ¶ Plato. li. 7. de legi. car. 2. ante. in med. in Laches habetur. car. 2. ¶ profeſſores tales infortunatos eſſe. ¶ cap. 117. in princ. ¶ Horum genera ſunt Retiarij, Secutores, Mirmillones, Hoplomachi, Thraces cum magiſtris, qui Laniſtæ dicti. ¶ Budæ. ubi ſupra in pand. 1. car. 129. in princi. 130. a terg. Valer. cap. de ſomnijs, de Aterio Ruffo. Iuuen. ſat. 6. car. 23. ¶ Ludos ipſos inſpectare fœminas prohibuit Augu. Imper. de quo Suet. ¶ in eo. cap. facto igitur. car. 87. Spartia. in Adria. Imper. in med. car. 17. ¶ Rei militaris ſcientiſsimus gladiatoriaq; exercuit arma & tractauit. ¶ Capit. in Anton. Phil. Imp. car. 5. ante. in Commodo Imp. & in Nerone. ¶ Armiſque gladiatorijs, & uenationibus exercuit. Digladiati ſunt ludis ſecularibus per Philippum Imperato. æditis (de quo Pō po. Læt.) paria mille, ut & per Iul. Cæſarem, de quo Apia. ¶ libr. 20. in med. ¶ Fidenæ ad 20. millia hominum ſpectantium ludos gladiat. perierunt amphiteatri ruina. Suet. in Tyber. Impera. ¶ cap. pergrata. car. 148. a terg. in Caligul. Imper. car. 187. a terg. ¶ Ludos tales Veronenſibus conceſſos, not. Plin. ¶ lib. 6. epiſto. ult. ¶ Ludis modum impoſuit Auguſt. Imperat. ¶ Dion. lib. 54. in prin. ¶ profeſſores digladiandi leguntur per Adria. Imperat. ¶ Spart. in eius uita. car. 29. & in Adriano. car. 14. 24. in fi. ¶ Duella prohibita, & quo caſu permiſſa refert Garimbertus lib. de fortuna. ¶ lib. ult. cap. 5. latè. ¶ Innumerabiles gladiatores decertaſſe in ludis a Traiano Imper. æditis. refert Dion. ¶ in eius uita. car. 6. in fi. & de Calig. Imp. lib. ult. car. 8. in fi. 457. ¶ paria gladiatorum quinquagena exhibuit Gordianus Impera. de quo Capitoli. in eo. ¶ car. 2. uel. 150. ¶ Vrſos, apros, alces, ibices, &c. in Aurel. Imp. ¶ car. 200. in princ. ¶ Gladiatorum paria octingenta, paria trecenta exhibuit Probus Imper. ¶ ut in eo. car. 220. uel car. antepen. ¶

Seculares erant, quorum originem refert Valer. ¶ cap. de inſtit. antiqu. ¶ de Valeſio in campo Martio ad Tarentum, unde Tarentini dicti, de quibus & ¶ Flor. lib. 49. in med. Suet. in Aug. cap. poſtquam. in Claud. car. 220. cap. ſpectacula. li. 11. Tacit. car. 2. ¶ Secularibus ludis iuuenes utriuſque ſexus uetuit, & nocturnum ullum ſpectaculum frequentare, &c. ¶ & in Claudio Imper. ubi ſupra. ¶ fecit & ſeculares quaſi anticipatos ab Aug. idem & Domitian. Imper. ¶ cap. ſpectacula. car. 339. &c. Beroal. in 24. annotat. Blond. lib. 2. de Roma Triump. car. 82. Politia. in ſua. 58. miſcell. Pompo. Læt. in Phil. Imper. car. 4. in princi. ¶

Triduum

Triduum continuum. § Plin.lib.7.cap.48.lib.8.cap.42. § de Stephanione,qui bis ludos ſaltauerat, ubi rationem ludorum perperam traductorum adducit,& Lætus declarat,ubi ſupra. § Tacit.etiam.d.car.2.ante.in med.lib.11.Suet.in Domit.Imper.cap.ſpectacula, ubi ſupra. §

Scænici erant cum ludionibus uel hiſtrionibus ſaltantibus ad Tibicinis modos haud indecoros motus(more Tuſco)dabãt,Liuio poeta auctore, & in artem uerſi exodia poſtea appellati, Megaleſia etiam dicti, quatriduum facti. § Liui.lib.7.in prin.lib.24.car.ult. in princ. § Ludos ſcenicos per quatriduum eo anno factos primum,&c. § & lib.34.car.penul.in fin. § de Scipione qui populum a ſenatoribus ſeceruerat, propterea & inuidię expoſito ipſius populi. § lib.36.car.penul. ante.in med. § per dies decem. § Liui.lib.39.car.3. a terg. Blond. ubi ſupra. car.64.81.Capitol.in Gordiano Imper.car.2. a terg. § Triduum continuum per Phil.Imper.ubi ſupra. § car.4.Beroal. in ſuis annot. nu. 8. cart. 2. § Acceſsit conſultatio de matre Idea accipienda Scipio cog. Naſica delectus uti Optimus, & Claudia uti pudiciſsima in ædem Victoriæ pertulere in palatio prid.idus April.Lectiſternium, & ludi Megaleſia uocati,authore Valer.antiate. § Liui.lib.29.car.3.in fi. lib. 36. car.penul.ad fi.ubi ſupra.Dion.lib.43. in fi.car.153.ante. § Si magnæ matri inſtituti,ut ſupra,non Libero patri,ut per errorem not.Budæus. § car.187.ubi ſupra.libr.1.Suet.in Calig.cap.conſulatus.car.177.& capit.ſeq.munera gladiatoria. §

Saturnalia quomodo inſtituta. § Macrob.lib.1.cap.7. in med. cap. 8.in prin.cap.10.ad med. § Ianuar.menſem per dies ſeptem.

Iuuenales a Nerone Imp.inſtituti. § Tacit.in eo lib.14.car.3.ante. lib.16.car.pen. § mõ & forma,ut ex Plato.ubi ſupra. § Capitol.in Gordia.Imper,Suet.in Tyb.Imper.cap.ſpectac.car. 242. § Iuuenalibus ſenes recepit. § & in Calig.Imper.cap.conſulatus.car.177. § diem Saturnalibus adiecit,appellauitque Iuuenalem.quintum adidit Claudius, de quo Dion § lib.ult.in fi.car.6. fin.a ter. §

Honoraria ludi libero patri. § Pont.lib.1.de aſpirat.car. 24. in fin. car.3. §

Luperci a Romulo inſtituti cum immolatione canis. § Plut.in eius uita,car.penul.& in problem.car.208.ante.205.a terg.car. 217.a ter.§ menſe febr.ex Archadia Licæum uel Inuum currentes. § Liui.car.1.in fi. § Expiationis gratia,iugulataque capra pellẽ ſecabant in corrigias, in orbem diſcurrentes. § Apia.lib.2.in Iulio Cæſ.& de M.Anto. conſule.car.80. a tergo. § Antonius in conſulatu collega eius,cum nudus unctusque decurreret,ut celebritatis illius ſacerdotibus mos olim fuit, obuios ſcuticis cedunt,nudi,uncti,& etiam magiſtratus. § Plut.in eius uita.

uita.car.penul.ubi ſupra.& in M.Ant.uita.car.2.a terg.& Iul. Cæſ. car. penul.in prin.Vale.cap.de inſtit.antiq.} de ordine equeſtri. {Tul.in oratio.pro Cælio.car.4.} hos dicit eſſe ſimiles noſtris Carneualib. Iouius. {lib.34.car.638.} Licæos dictos. {Dion.lib.45.car.187.ante.Suet.in Aug.Imp.cap.poſtquam.car.75.in fi.}

Magni qui & Romani uel Antiquiſsimi & Conſualia dicti, propter raptum Sabinarum inſtituti Neptuno equeſtri, de eorum origine Valer.de inſtit.anti. {Aſcon.Ped.in Verrē.car.7.a tergo.} Ioui uoti in hæc uerba,&c.Liui. {lib.36.in prin.} ludos magnos dies decem cōtinuos faciet ex ſuſcepto bello in Antiochum regem, quomodo not. Liuius ubi ſupra, Anco Martio rege. {lib.1.in med.car.6.ante. in fi.} In circo ſpectati, qui nunc maximus, ideo & Circenſes, ludicrum fuit equi pugilesq́; ex Ethruria acciti annui manſere ludi Romani, magniq́; uariè appellati cum impenſa. 200. mill. num. ideſt Scut.25. mill. not. Aſcon.in Verr.car.55.& in.7.Latino. {lib.2.in med.car.15.ante, lib. 27.car.5.ante in fi.} in ſingulos dies. {Tacit.lib.14.car.3. in fi.Tul. in 2.Verr.car.5.a ter.In ult.etiam eius.car.8.ante.} inſtaurati triduo, & ſeparatim ſpectati per Senatores a populo, Scipione authore, ut ſupra ex Liuio {d.lib.34.in fi.car.penul.eius.Suet.in Aug. capi. omnes, car.66.cap.facto igitur.car.86.} ludi Rom. ter, plebeij quinquies inſtaurati, idem dicit {Liuius lib.29.car.3.in fi.} & ſic diuerſi. {& lib. 23.in med.car.6.ante in fi.lib.38.in med.car.4.fin. in princ.libr.39. in princ.car.1.in fi.}

Plebeij uel Circenſes Cereri inſtituti poſt reges exactos, ut & Pedia. {car.55.in fi.ubi ſupra in Verr. Lętus ubi ſupra in Phil. Imper. Liuius lib.27.in med.lib.30.car.ult.in prin.cap. Tacit.lib.15. car. antepenul. in prin.de Cerealibus,& lib.17.car.58.ante in fi.Suet.in Aug.Imperat. car.87.ante & in fi.Valer.d.cap.de inſti.anti.car.35.ante.Macro.lib.1. Saturn.cap.11.}

Conſualia a Conſo, ut ſupra.h.in uer. magni. Deo dicta uel Neptuno in raptu Sabinarum. {Plut.in Romulo.car.3.a ter.in med.} cuius ara ſub terra reperta, ſub nomine Conſi, uel Neptuni equeſtris. {Liuius,lib.1.de hoc,& Plut.in problem.car.204.a ter. in uer. Conſualia. Fuluius antiq.lib.5.car.211.in prin.Sabell.num.132.} in quo equos & aſinos coronis ornabant, quos ociari permittebant. {Vale. de inſtit. anti.car.35.Plut.in Theſeo.car.4.ante,in fi.In problem.car.204.a ter.

Apollinares inſtituti ex oraculo carminibus tunc acceptis, quibus pro conſequenda uictoria cantantes, mactabant boues & capras etiam Latonæ cum oblatione ſtipis per quemlibet pro uiribus pro uictoria non ualitudinis ergo, tempore belli punici ſecūdi. {Liui.libr.25.car.

3.ante

ʒ ante in med.lib.26.car.5.in prin.lib.27.car.5.a terg.in med.de prodi gijs,li.37.in prin.car.2.in prin.Macrob.lib.1.cap.17.car.eius.2.Blon. ubi ſupra.car.81.ʒ

. Compitales inſtitutos laribus, refert Plin. ʒlib.pen.cap.ult.in fi.ʒ Quia Seruio Tul. puero caput arſiſſe uiſum, uti laris famil. Ludi propterea compitales celebrari cępti. Ludos ſeculares & compitalitios lupercalibus uetuit currere imberbes Auguſtus Imper. ʒSuet. in eius uita.cap.poſtquam. ʒMacrob.lib.1.Saturn.cap.4.in fi.ʒ Ita dicti qui in compitis urbis facti, nos Croſarias urbis dicimus. ʒTul. in orat.in Piſonem,car.3.in prin.ʒ Ludi compitales tunc primum facti poſt Luceium & Marium Conſ.&c.de ijs Ludis.

. Capitolini inſtituti ex recuperato Capitolio a Gallis. ʒ Liui.lib.5. car.ult.in princ.ʒ

. Pannichidas Dianæ noctu celebrabant. ʒnot.Plut.lib.de curioſit. car.2.455.a tergo.

. Troiæ ludi equeſtres a Turijs orti populis. Qui per noſtrates dicuntur per torneamenta, hinc inde puberes in duas acies cõcurrentes, &c. ut ʒex Virg.li.5.ʒ Ductores pueri bis ſepti,&c. accepit Roma.ʒPlut. in Cato.Vtice.uita,in prin.ʒ de ipſo Catone per iuuenes delecto in ducem, reprobato alio ſibi pridem conſtituto. ʒ& in Phocion. uita. car. 5.In problem.car.208.ante.Dion.li.43.car.143.in fi.ʒ equeſtres ludi ipſi Iuuenales approbati per Atticos dicti. ʒTacit.lib.11.de Claud. Imper. car. 2. ante.in med ʒ pueri nobiles equis ludicrum Troiæ inirent, interq; eos Britannicus Imperatore genitus, &c. ʒlib.14.car. 3.a terg.Suet.in Iulio.cap.ædidit,&c.ʒ Troiam luſit, Turma duplex maiorum minorumq; puerorum. ʒIn Aug.Imper.cap.ſpectacula,car. 84.In Tyberio,cap.Infantiam,&c.ʒ præſedit Actiacis Ludis, & Troianis Circenſibus,ductor Turmæ puerorum maiorum. ʒ In Caligula, cap.munera,&c.modo Troiæ decurſione,&c.car.177.a terg.ʒ de his & Pauſan. ʒlib.5.in med.car.191.ʒ

. Parilia, curſus equorum, uel equiria in Hippodromo. ʒPlato.lib. 8.de legi.car.1.a terg.Dion.lib.43.car.4.fin.a terg.lib.45.car.3.a ter. lib.51.in prin.car.1.ʒ Quinquennales ʒ lib.53.in prin.car.1.lib.ult. car.5.fi.Plut.in problem.car.214.ubi ſupra.Plin.epi.6.li.9.oẽ hoc.ʒ

. Panno fauent pannum amant, inſiſtentes curribus homines uidere, &c. ʒPauſan.lib.5.car.191.44.ʒ equusque uictor immolatur. ʒnot. Plut. d.car.214.Plin.lib.28.cap.9.in fi.eius.

. Stadiodromi curſus hominum ſtadij ſpatio. Plato ubi ſupra. ʒHome.lib.23.Ilia.car.ludis uictorum, Budæ.in pand.1.car.128.in princ. 129.in fi.ʒ quod & hodie pluribi obſeruatur.

Quinquennales uel luſtrales, tria continentes muſicum,gymnicū,& equeſtre. ❴Suet.in Aug.Imper.cap.per idem tempus,❵ Neroniani ap pellati. ❴Suet.in Nerone ipſo cap.hos Ludos,&c.car.243.In Domit. Imper.cap.ſpectacula,Tacit.lib.14.car.3.a terg.lib.16.car.1.in princ. Plin.epiſt.8.lib.10.Dion.de Iul.Cæſ.lib.44.car.3.lib.53.in prin.❵ qua re ita appellatos ❴not.Pauſan.lib.5.car.190.❵

Gynnici uel Agones & Atletæ luctatores paleſtrici ceſtus, ut infra, Penthatlos quinquertiones. ❴Ponta.not.lib.2.de aſpirat.car.45.in fi. Budæ.ubi ſupra car.127.151.ante.❵ Atletarum certamē tum primo ſpectaculo Romanis fuit, dicit Liuius. ❴lib.39.car.3.a tergo.ubi de Celtib.❵ hos Viennenſibus abrogatos dicit Pli. ❴lib.4.epi.22.Interfui,&c.Suet.in Nerone in Ludis eius,Plaut.in Muſtell.cap.recordatus. in fi.& in Bacchide cap.Nunc.car.145.158.❵ neque induſtrius de iuuentute erát arte Gymnaſtica, diſco, haſtis, pila,curſu,armis,equo, uictitabam,&c. ❴Dion.lib.53.in prin.Arria.lib.6.car.279.li.7.car.303. 352.lib.8.Plin.lib.34.cap.8.car.1.in med.Pauſan. plura lib.5.in med. car.190.191.❵

Pancratiaſtæ, qui lucta, pugnis, ui, arte, & quomodocunque de aduerſario uictoriam quærunt. ❴Budæ.ubi ſupra,car.128.ante.❵ unde & luctator ter uictus palmam perdidit. ❴Sen.libr.5.de benefi. cap. 3.❵ & frontem fronte premebant. ❴Metham. lib. 9.car.1.in Herculis laboribus.Gel.lib.3.cap.15.❵ de filijs Diagoræ uictoribus. ❴Plin. lib.34.cap.8.car.1.in med.Pauſan.lib.3.in med.car.115.ante.& latius lib.5.in med.car.191.in prin.& lib.6. in princ. car.3.uel.221.19.29.❵ Qui digitos aduerſantis opprimebat.

Pugiles, qui pugnis certant. ❴Home.libr.23.Ilia.car.5.fin.libr.8. Odiſſ.car.3.ante.❵ pugnis, lucta, ſaltu, pedibus. ❴& a terg.ibidem,& car.ſequen.& lib.18.car.2.❵ de Vliſſe certante. ❴& car.6.❵ Vt de Catone ſuper.in eius filium pugnis quem & inſtituebat. ❴Plut.in eo. car. antepenul.in fi.❵ pugiles uetuit mulieres pugnantes aſpicere Imper. Aug.de quo Suet. ❴in eo cap.facto igitur,&c.car.87.& in Calig.Imp. cap.Munera.car.177.a ter.Orat.li.1.Oda.12.❵ ſuperare pugnis, ❴lib. 2.Epiſt.1.❵ Aut curſum aut pugiles, nam his plebecula gaudet.

Ceſtus, pilis plumbeis graues manus, quibus & ora fędabant, lacerabantque. ❴Virg.lib.5.ex Hom.lib.23.Ilia.❵ Baltheus eſt etiam lineus,de quo Home.ipſe,de Iunone ad Iouem. ❴lib.14.Ilia.Martial.li. 6.car.2.de Iulia.lib.ultimo,car.ult.Sen.Epiſt.56.in prin.pereā, &c.❵& manus plumbo graues iactent. ❴Tacit. lib.16.car.3.in princ.❵ formam figuratam egregie not. ❴Guliel.choul.car.pen.operis. Orat. li. 3.carm.Oda.12.❵ neque pugno neque ſegni pede uictus, ❴Metham.

lib.9.

lib.9.in prin.} de Herculis laboribus. cum pede pes uictus. {Eraſm. prouerb.3136.}

Hos ludos inſtitutos ab Antenore Troiano refert Tacitus,ubi ſupra, {c.pen.in prin.de his & Pauſ.li.5.car.191.}ubi de Onomaſto Victore.

Cereales } Ludi Cereri. { Liui.li.30.car.ultima,in prin.Plin.lib.
Fornicalia } 18.cap.2.}

Funebres,de quibus Liuius. {libr.23.car.6.ante. in med.} Ludos funeb.per triduum,gladiatorum paria.22.in foro dederunt,Aediles ludos Rom.fecerunt,triduum inſtaurati, gladiat.120.pugnauerunt, ludi funeb.triduum facti, poſt ludos epulum.

Africanos.63.Vrſos.40.& Elephantos. {Liui.libr.44.car.447.c. per Scipi. Naſicam.Plin.lib.8.cap.16.de Leonibus.car.135.ante.}

Variarum pantherarum hieronicarum & Tauri cum effigie hominis ex fęno. {Liui.lib.39.car.3.a tergo.in princ.Aſcon. in Cornel.car.3. ante.} Effigies hominum ex fęno fieri ſolebant, quibus Tauri irritarẽtur. {Sen.lib.3.de Ira.cap.ult.in fi.car.135.a terg.} de Tauro & Vrſo, Vrſos mille una die exhibuit Gordianus Imper. Ceruos, equos feros,alces, apros, ibices.&c. {not. Capitol. in eo, car.3.uel.150.& in Gordia.Imper.3.car.ult.ibi a tergo. In Aurel.car.199.in fi. de ceruis in Probo.car.antepen.a terg.} mille apros,mille ceruos,leones,Africanas.63.Vrſos.40.& Elephantos. {Liui.lib.44.car.447.& per Scip. Naſicam Plin.lib.8.cap.16.de leonibus.}

Tauri feri agebantur per Theſſalos equites, qui feſſos & inſiliant,& ad terram manibus per cornua uerſant detrahuntq;. {Suet. in Claud. Imper.cap.ſpectacula,car.221.a terg.Plin.lib.8.cap.45.in fi. Capitol. in Galieno Imper.car.5.uel 176.in fi.}

Tales inſtitui decorum eſſet ac magnificum ad recreandam plebem populum nobilitatem ciuitatis tantæ per Illuſt.Do. Ven. uel eorũ magiſtratus, ſaturnalibus precertim diebus,uelut hodie dicunt Carneuall. Quietosq; permittere laſſos boues circumagi ſolitos, Lanijs diſpenſandos, uallum poſititium quotannis media in platea cõſtituendo ex quercea & firma Ridica roborarium. Ad quos ita inſtitutos hilariter ſpectandos tota concurreret Euganea etiam nobilitas. {Vnde Ouid.in 12.Metham.car.2.a terg.} haud ſecus quam circo Taurus aperto,&c. Leones.500.Exhibuit Pompeius,Elephantos.18. {Dion.lib.39.car. 59.ante.lib.54.car.6.fin.375.in fi.} ſexcentas Africanas exhibuit Caius Aug.nepos,Crocodilos trigintaſex. {lib.55.car.6.lib.56.in med. car.411.Leones ducentos.lib.ult.car.4.in fi.} per Caium Imper. Vrſos quadringentos,&c.& car.9. ibidem, Vrſos quingentos. & car.476.in Claud.Imper.

Floralia
Robigalia
Vinalia
Sementinæ

per nudas meretrices Floram matrem populo plebiq; Rom. Ludorum celebritate placandam dicit § Tul. in oratio. in Verr. 7. in med. car. 238. Suet. in Galba Imp. car. 282. Blon. li. de Roma Triumph. car. 62. & in uet. meretrices, ſupra Pli. libr. 18. cap. 29. dicit§ per Numam Pompi. regem inſtituta duplici tempore. Varro in prin. operis rei ruſti.

Oratorum
Poetarum
Muſicorum
Pictorum
Haſticos &
Miſcellos

Victi præmium uictoribus ſoluebant, &c. ſpongia uel lingua delere iuſſos, aut ferulis percuti, aut flumine mergi. §Suet. in Calig. cap. addidit. car. 179. ante, In Nerone Imper. cap. hos ludos, in Domit. Imper. cap. hæc ſpectacula. car. 340. Tacit. libr. 14. car. 3. in fin. de Nerone. Gel. lib. 10. cap. 18.§ de Artemiſia. §Vitru. lib. 7. in prin. Plin. lib. 35. cap. 9. in princ. Sueto. ubi ſupra, car. 177. in Caligula.

Gallorum, perdicum, coturnicum, inuicem decertãtium paria quęque delecta. § Plut. in Apophthe. in Cæſ. Aug. car. 153. de Cleomene, car. 167. a terg. libr. de Tranquil. animi, in med. car. 7. fi. in princ. 266. Pauſan. lib. 9. car. 361. in princ.§ Atq; adeo ſi dijs placet coturnices & gallinaceos. In M. Antonij uita. §car. 5. in prin.§ Siue ſortibus, ſiue talis, in re quacunque decertabatur, ſemper uictor erat Cæſar, uictus Antonius, ſæpe pugnaces gallos, ſæpe cothurnices certatim immittentibus Cæſar uincebat, &c. & in Licurgi uita. §car. penul. ante in med. & in Apophtheg. car. 139. de Cleomene. & in Cæſare. car. 153. ubi ſupra, & lib. de fortu. Alexandri. car. 4. a tergo. 277.§ pollicenti cuidam ſe gallos ei daturum, qui pugnando interirent. de his & Colu. §libr. 9. cap. 2. Plin. lib. 10. cap. 21. in fi. Conſtan. li. 11. cap. 19. in med. eius.§ perdices, & gallinaceos pugnatores fieri putant per cibum, &c. §Lamprid. in Alexand. Imper. in med. car. 127. ante. § Summa illi oblectatio fuit cũ perdices inter ſe pugnarẽt, aut aues paruulæ, &c. §Herod. lib. 3. in Pertinace Imper. in med. car. 59. Gallus libr. 9. rei ruſticæ. c. 6. de coturn. & hodie ad Neapolim.§

Ludi Græcorum erant Panathenæi Mineruæ Athenis. § Plato. in Parmen. in prin. car. 24. a terg. in prin. Plut. in Theſeo. car. 4. ante. in fi. Liui. lib. 27. car. 6. in fi.§

Olympij Ioui Hiſthmij, Neptuno ad Corinthum. §Pauſan. libr. 2. car. 1. in fi. lib. 5. c. 189. in fi. Curt. lib. 4. car. 25. in prin.§

Phthij Delphis. §Plut. lib. de Exilio. car. 253. Gel. lib. 17. capit. 5. in prin.§ Nerei uel Nemei. § Liui. lib. 34. car. antepenul. a terg. Bud. ubi ſupra, car. 130. Pius in annota. car. 38. in prin. Metham. lib. 1. de Pythio

ſerpente

ſerpente car.8.Pauſan.lib.2.car.71.in fi.de Nemeo Leone.§

Olympici Ludi per Herculem inſtituti quare quinquennales, notat Pauſan. §lib.5.car.190.in prin.§ Iſthmíj apud Iſthmum pinea corona ornabantur. §Plin.lib.15.cap.10.in fi.§

Decennalia, Vicennalia, Tricennalia: Ad impetrandum a Deo Imperium per annos etiam decem. §Dion.li.57.car.antepen.in Seiano. car.3. fin.449.ante,Blon.libr. de Roma Triumph.car.92. Capitol. in Galieno Imper. car.3.in fi.§ Decẽnalia celebrauit. §Pompo.Let.in Theodo. Imp. car.3.§ Honorius etiam Tricennalia celebrauit.

Cyclopea, Halticos, Sarmatici, Halmathic: Luſerunt omnes Apenarij. §Orat.Sat.5.lib.primi.§ paſtorem ſaltaret,&c. §Capitol. in Galieno Imper. car.4.ante.uel 175.§ Saltatores agiles. §Budæ.ubi ſupra, car.127.& car. ſequen.§ Exhibuit & cyclopem Carinus Imperator,& Ludum Sarmaticum quo nihil dulcius eſt. §Vopiſ.in eo.car.2.228.Budę.ubi ſupra,car.128.in prin.§

SALTATIONVM GENERA. Tit. XVI.

1 PYRRHICA uel Enoplia & Teleſias armata, quæ cõſtat in declinãdis ictibus uellendis incumbendis,&c.Plato. §li.7.de legi.car.penul. ante li. 2.car.pen.in fi.Budæ.li.1.& 2.in pand.Dion.libr. ult.car.476.in Claud.Imper.& etiã.car.7.fi.485. Suet.in Iulio cap.ædidit.car.24. §militares pyrrhicas populo frequenter exhibuit. §Spart.in Adriano.car.5.fin.a tergo. not.Eraſ.prouerb.Riſus Ionicus,Cęl.lib.5.cap.34. Plut. in Alexand. Mag.car.penul.in fi.Pauſan plura.lib.5.in med.car.191.in med.§

2 Cordax, quæ Comica,ubi ſupra,quam inſtituit Bacchus. not.Arria. §lib.8.car.6.336.§

3 Sicinnis, quæ Satyrica. §Gel.lib.ult cap.2.§

4 Emmelia,quæ & Bacchica pacata & mollis, ut hodie, §a la feſta,a ballare.in choreis & tripudijs.§ poſt cęnam laſciue ſaltauit mero perfuſus, multaſq; ſparſit coronas Alexander Mag.de quo Plut. in eius uita. §car.3.a terg.in med.Homer.lib.18.Iliad. car.ult.ante,& a terg.§ hi cantu clamoreque pedibus ſaltantes ſequebantur, duo autem ſaltatores inter ſe cantu incipientes uerſabantur in medijs. §libr.4. Odiſſ. in princ.§ ad modulationem canentis, in girum ſeſe uertebant in me-

dio. {lib.8.car.5.a terg.} percutiebant autem locum magnum pedibus. {& inferius ibidem.} Coronis redimiti canentes pſallenteſque prodibant.hos Lydios appellant,ut a Lydis procedentes. Apia. in Lybico. {car.253.in fi. & Agrippa cap. de muſica.} Artifices ſaltationis.& in Tito Veſpaſiano Imper. {Sueto.cap.præter ſæuitiam.} quæſtorium uirum ſaltandi aſſuetum ſenatu mouit. {ubi ſupra. in eo.cap. Ius diligenter.} Saltatoresq; optimi quique tripudiate. {Plato in Alcibi.1.car.2.a terg.in med.} Quinctiam oportet actorem pulſare citharam,& ſaltare ad cantilenæ ipſius exemplar. {Orat.Oda.1.lib.4.} in morem Salium ter quatiunt humum pede. {libr.1.oda.4. ſoluitur, &c.oda penul.} Nunc eſt bibendum. Alterno terram quatiunt pede, &c.Tum manibus ſimul implicitis,&c. Alioſq; alioſq; reflexus inter ſe læti repetunt, nunc corpora librant ſaltus, &c. Sanazar in ſalices. Macrob.lib.3.cap.14.in prin.de hac ſaltatione.Agrippa cap.17.de muſica ubi infra, & de ſaltationibus. Orat.oda,nunc eſt bibendum, nunc pede libero pulſanda tellus.Talis erat ſaltatio Ethruſca Romam perlata, de qua Liuius {lib.7.in prin.Dion lib.53.car.penul.libr.57.car.6.in fi.} Haltici,Saltatores agilitate perſpicui, chironomi, leda uel Moreſca. {Bud.ubi ſupra.h.Iuuen.Sat.5.in fi.ſexta.car.1.in fi.}

5 Laconica erat, qua pueri & puellæ calcibus impetebāt nates.Iuue. {etiam.Sat.6.car.penul.} & ſolea pulſant nates, {Egnat.in racemat. ſua ſeptima.}

6 Staticulum } Ionicum } Saltatio,de qua Plaut.in Perſa {in fi.eius, car.266.a terg.Macrob.ubi ſupra} Petauriſtæ etiam ſaltatores. {Iuuen.Sat.14.car.5.ante,uel 64.} Iactata petauro corpora, uel deſcendere fun.

Saltationem armatā Curetes pop.docuere, pyrrhicē Pyrrhus. {Pli. lib.7.cap.56.ad fi.Spart.in Adria.Imper.car.4 fin.a terg.in prin.}

Cordacam inſtituit Dioniſius, de quo Arria. {lib.ult.car.6.}

Sicinnium genus ſaltat.ueteris fuit, de quo Gel. {lib.ult.cap.2.}

Virgines in ſacris ter nouenæ ad ſonum uocis pulſu pedum modulantes incedebant in ludis Scenicis. {Liui.lib.7.in princ.} per ludiones Ethruria accitos. {& lib.27.car.3.fin.in prin.} Virgines ter nouenæ per urbem euntes carmen canerent,conditum a Liuio poeta, &c. Plin. {Epi.24.lib.7. Numidia,&c.}

Inſtitutum tale ſaltandi ante ſacra etiam per Hebræos & Dauid eorum regem.not.Ioſep. {lib.7.antiquit.cap.4.in med.}

Infames habiti tales, nā nemo ſaltat ſobrius niſi infamis, dicit Tul. in oratio.pro Murena.car.4.} Saltatorem appellat Murenam Cato. &c.Tul.etiam {lib.3.offi.car.68.in prin.} Si ſapiens rogatus ſit luce palam

palam in foro ſaltet. Vrbe pulſi per Tyberium Imperatorem, tanquam pernitioſi. § Dion. lib. 53. car. pen. in prin. lib. 57. car. 434. § Saltandi ſtudio & geſticulandi uirum quæſtorium ſe occupantem ſenatu amouit Domitia. Imper. de quo Suet. in eo. § cap. Ius diligenter. § Feſtum agitabant ad tybiarum fiſtularum & tympanorum ſonitus, ſaltantes numeroſe, &c. de Parthis Lamprid. § libr. 4. in med. car. 52. § bonorum expilatio ſaltanti proteruia, &c. § Plut. libr. de liber. educan. car. antepenult. a terg. plura per Agrippam, cap. 17. de Muſica. car. 2. de Saltationibus, cap. 18. §

LVDI PRIVATI.

LVDI priuati ad conuiuia agitantes panthomimi dicebantur, nos § bagatelle uel de caleſella dicimus. Liuius lib. 39. car. 1. a terg. Perſi. Sat. 3. car. 1. in fin. § ex Aſia Ludyonum oblectamenta, &c. Inſtituti per Lydos populos prælio ſuperatos & ſubactos a Cyro rege. § Herod. lib. 1. cap. 8. Apia. in Lybico in fi. § de Scipionis triumpho, geſtus uarios edebat inſultans hoſtibus deuictis, riſus undique ciebat. Bolum iactum. § Plaut. in Rudenti. car. 271. Budæ. in pand. 1. car. 212. a tergo. de ludis plura Carda. libr. 15. de ſubtilit. in prin. lib. 17. car. 4. Alex. de Alex. & Calcagninus, de quo ſupra. § exponunt plura, non tamen ſatis ad uotum noſtrum. Alea Germani ludunt nummos, inde libertatem, & uitam. § Tacit. libr. ult. in cis. car. 3. a terg. in prin. § Vetita alea ipſa. § Orat. oda, intactis opulēt. li. 3. oda. 24. § Aleæ præcepta compoſuit, & librum ædidit Claud. Imp. § Suet. in eo. car. 230. ante. § refert & Garimbertus lib. ult. de fort. § car. 6. in fi. § de rege Henrico Anglo, de Leone. x. Pontifi. § Martial. li. ult. car. 1. & 2. § effectum ludendi refert Cornel. Agrippa. § capit. 14. de Aleatoria. 15. 16. §

Tali, quibus ludebatur quattuor erant, Venus, Canis, Mida, Senio. § unde Tul. lib. 1. de Diuinat. car. 5. in prin. lib. 2. car. 9. a terg. car. 6. in fi. Martial. li. 13. in prin. eius. Perſi. ſat. 3. in med. § Quid dexter Senio. Quattuor tali iacti, caſu uenereum efficiunt, num & centum uentreos? facies etiam quattuor habebant tali, erantque (opinamur) in formam oualem. Sex autem facies Theſſeræ, ut & noſtrates. § Suet. in Tyber. Imper. cap. rediit. car. 138. § in Apponi fontem talos aureos euenit ut ſummum numerum, &c. græce dicuntur aſtragali. de Cane & Senione malis punctis, not. Suet. in Aug. § cap. notatus eſt. § de ludo iniungitorio. § car. 104. § Alium ludum refert Diogenia, de quo Eraſ. pro-

uer. Mouebo talum a ſacra linea. car. 12. & prouer. Si crebro iacias. prouer. Chius ad Coum. {car. 109.} Midas in Teſſeris cõſultor optimus. {Ponta. in dial. Aſinus. car. 1. a terg. Ouid. in 2. de arte.} Seu iacies talos ſtent tibi ſæpe canes. {Plaut. in Curcul. cap. date uiam. in fi.} Talos poſuit in manum, prouocat me ad aleam, inuocat planeſium, iacit uolterios. 4. talos arripio, inuoco almam nutricem, iacto Baſilicum, &c. In pyrgo quaſſatos talos quattuor iactabant in frictillo. {Beroald. in 23. annotat. ſua. Eraſ. prouer.} Aut ter aut ſex, aut tres teſſeræ. {cart. 170. Martial. lib. ult. car. 2. Turricula. Vitru. lib. 5. in princ. Plut. in Alcibi. Plato in Lyſis. in prin.} Palamedis inuentum refert Pauſan. {lib. ult. car. 420. in med.} Calculos e Calathis extrahentes, Alueum frictillum, tabula luſoria, uaſculũ, turricula, pyrgus, orca; de baſilico Plautus {in pſeud. cap. ſi de damnoſis, in med. eius. Gel. li. 14. cap. 1. car. penul.} Cubus etiam tres iaciebant, ut nunc axanze, ut per Germanos, noſtri etiam temporis. talos quattuor ſuper menſam iaciunt, &c. {Pauſan. lib. 7. car. antep. in fi. uel. 282. in fi.}

Latrunculis in tabula. {Macrob. libr. 1. Saturn. capit. 5. car. 195.} Abaco & latrunculis conterunt. {Sen. epiſt. 106. in fi. tardius, &c. epiſto. 117.} Latrunculis luſimus, multum mihi, &c. in fi. eius. {Ouid. ubi ſupra, ſiue latrocinij, &c. Cautaque non ſtulte latronum prælia laudat. {Martial. lib. ult. car. 2. in fi. calculi.}

De ſimia ludente, not. Plin. {lib. 8. cap. 54.} de ea Mutianus, latrũculis luſiſſe, fictis cera, &c. Eraſ. prouer. Ciuitates ludimus. {car. 249. ante.} dic ut calculos eſſe diſtinctos duobus coloribus, & cæ. Simile quod nos ad Scacherium. {Spart. in Proculo Imp. car. 2. ante.}

Par aut impar. {Suet. in Aug. Impera. car. 104.} inter cœnam uel talis, uel par aut impar ludere. {Plato in Lyſis, ubi ſupra. in princ. car. 2. in prin.} paris imparisue iactu exercebantur. Ludere par impar, equitare in arundine longa. {Orat. in 2. ſerm. car. 290. a terg. Ouidius lib. de nuce.}

Capita aut nauim inuocabant iactantes denarium in ſublime. {Sueto. in Aug. Macrob. lib. 1. cap. 7. in med. car. 2. & cap. 11.}

Aſtragalis propriori ſignific. (nos argaruoli) oſcilli. {Macrob. d. capit. 11. Plut. in Alcibi. car. 1. a terg. & in Lyſandri uita. car. 2. in princ.} pueri aſtragalis, uiri iureiurando fallũtur. unde aſtragali zontes. {not. Plin. lib. 34. cap. 8. car. 1. in med.}

Ocellatis nucibusque. {Suet. in Aug. ubi ſupra.} noſtrates dicunt a i caſtelletti. {Sen. lib. quomodo in ſapientem. car. 2. a terg. cap. 157. in fi. uel penul. Orat. lib. 2. ſermo. ſat. 3. ſeruus. cap. 187. &c.} Poſtquã te talis Aule nucesque & ludere uidi, &c. Quis dixerit quod illis talorũ

nucumque & æris minuti auaritia eſt,his auri argenti & urbium, &c.

Pyla aut folliculum, ut nos balletta, & balla da uento, da pugno. § Martial.lib.ultimo,car.4.in prin.Suet.in Aug.cap. exercitatio. Orat. in Poet.car.penult.§ Indoctusq; pilę diſci ue trochi ue quieſcit.Inuentum Lydorum fuiſſe dicit Herodo. § li.1.cap.8.Plin.libr.7.cap.56.in fi.Hom.lib.6.Odiſſ.car.2.§ de Mulieribus ludentibus pila,De manu in manum hæ ludebant, uittas abijcientes. § Et lib.8.in med.§ Ij poſtquam pylam pulchram in manibus acceperunt,&c.hāc alter iaciebat ad nebulas umbroſas flexibus retro,alter à terra in altum eleuatus facile accipiebat,&c. § Plut.in Alexandri Mag.uita.in med.car.7.ante.§ Serapioni cuidam, qui pila ſecum luſerat, non petis Serapion inquit, &c. § & in Tullij uita,car.3.a tergo in med.§ Sed præbere ſuram ut pueri ſolent, qui in ludo ſphæræ ſi peccauerint,nunc dicimus far fallo. § Lāprid.in Alexandro Imper.car.122.in fi.§ Operam dabant paleſtrę aut Sphæriſterio,de Catone Sen. § Epiſt.104.in fi.In momentan.&c.§ In: repulſa accepta pila luſit, nec deſtitit. § car.57.in princ. Epiſto.80.in prin.hodierno,&c,Beroal.in ſua annotat.27.Plin.de Spurinna, Epiſt. 1.lib.3.Neſcio,&c.§ de Cæſare Macrob. § lib.2.Satur.cap.6.in fin. car.291.§

Schęnobatæ funambuli, ludus funis, caminar ſu la corda & far atti, non ut Ponta. § lib.de aſpirat.car.36.in prin.§ in ludo funambuli, ut nos de la corregiuola per li zingani, &c. Et non bene, ut de elephanto Plin. ut alibi diximus, cap.de mirandis. § Iuuen.Sat.3.car.2.§ Augur Schænob.medicus,&c. § Sat.14.in fi.§ Quique ſolent rectum deſcendere funem,ut car.præcedenti. § Orat.in 2.Epi.car.229.§ Ille per extentum funem,&c.

Griffi ludi, cum ſedentibus ſella clam ſubtrahitur qui ſupini cadunt riſum promouentes. § Plato in Euthid.car.2.a ter.in prin.102.§

In Cotyla geſtaris ludus, de quo Iulius Pollux,&c. § not. Eraſ.pro uerb.232.a tergo.§ manibus in tergum iniunctis.

Trochus uel uolubile buxum. § Virg.lib.7.Orat. in poet.§ Indoctusq; pilæ diſci ue Trochi ue. qui & Oda ſua Intactis, &c. Seu Græco, iubeas trocho. § Home.in 18.Iliad.in fi.§ Sic ut quando aliquis Trochum aptatum in manibus, &c. § & lib.14.in med.§ Trochum autem ſicut impulit percutiens,&c. § Plaut.in Perſa. car.263.a terg.§ nihil mihi opus eſt litibus, atque Trochis. § Ponta.libr.2.de Aſpirat. car.39.a terg.in prin.§ Turbo non æquè eſt citus. § Plaut. in Pſeud. c.Dulcia.car.230.in fi.Perſius Sat.3.in med.§ de Senione & canicula, ut ſupra,buxum torquere flagello. § Martial.lib.ult.in med.car.8.§ Inducenda rota eſt.

Diſcus

Diſcus, nunc piaſtrelle. { Home.lib.23.Ilia.in fi,lib.8.odiſ.} Exurgens accepit diſcum maiorem,&c. { Plaut.in bacchide,cap. Nunc experiar,&c.car.145.In muſtell.cap.recordatus,&c. in fi.car.158. Bud. in pand.1.car.128.Orat.ubi ſupra.} de inuētore Perſeo,Pauſan. {lib.2.car.72.in fi.}

Sortes cōuiuales inſtituit Heliogab.Imper.de quo Lamprid. in eius uita in med.car.107. conuiuales ſortes ſcriptas in coclearibus habuit, ut alius exhiberet decem camellos, alius decem muſcas. Et per Auguſtum, de quo Suet.in eo. {cap.feſtos,car.108.in princ.Curt.libr.8.in med.car.112.in prin.} Ludi etiam conuiuales extraxere tempus, &c. { Martial.lib.ult.in prin.eius.}

Manducones perſonati, de quibus Iuuen. Sat.3.Cum perſonę pallentis hiatum. {car.13.a terg.}

Per tabulæ clyuum labi iubet alter,&c. Ouid. {lib. de Nuce. Martial.lib.ult.in prin. eius.}

Vas quoque ſæpe cauum ſpatio diſtante locatur. Ouid. ubi ſupra. quod dicimus, a la buſuola. In quod miſſa leui, nux cadat una manu. { Martial.lib.5.car.ult.ad Gallam, li.13.in prin.eius.& ſecunda,a ter.}

Ad Iudices ludum,de quo Spartia. {in Seuero Imper. in princ.car.75.ut de Romulo Liuius lib.1.Plutar.in eius uita.car.2.in prin.}

Flagellatio ludus erat Spartanorum pueris iucundus, quotannis celeber, cius erat gloria uictoriæ, qui uerbera ferebant uſque ad mortem hilares geſtienteſque. { not.Plut.in apophthe.Lacon.car. penult. in princ.183.}

Cartarum luſum eſſe modernum refert & opinatur Volaterranus { lib.29.car.901.de Ludo.}

VXOR DVCENDA. Tit. XVII.

QVAMVIS melius foret cęlibem uitam agere, tamē uxorem ducere bonum eſt, ex quo natura immortalitate conſeruatur. { Plato lib.4.de legi.car.4.ante. in fi.lib.6.car.antepenult.a tergo.in med.Ponta.lib.3.de Obedien,car.2.libr.de Mag.car. antepenult.de Nuptijs. cap.133.} habendi ſobolem naturalis eſt nobis appetitus, isq; cum belluis cōmunis, & poſteritatis cura, quod prolis ſtudium declaratur bene inſtituto cuique uiro. Nę autem promiſcue coiremus ratio uetuit, qua duce & magiſtra coniugiorum leges latæ, quibus communis gentium & nationum conſenſus acceſsit. Primum enim, ac maximū ciuitatis uinculum domeſtica coniunctio, quæ

quæ eſt ex uiro, uxore, & liberis,&c.qui minime noſcerentur ſi coitio eſſet promiſcua & communis. Coniugium igitur & naturale & legitimum eſt ſuſcipiendæ certe prolis gratia inſtitutum. In partemq; uenis noſtrorum ſponte laborum, Remq; domi & natos qua licet arte iuuas. Iure igitur nuptiæ & a principibus, & a priuatis hominibus, tam antiquis quam modernis magno in honore ſunt habitæ, ita & magnificentia adhibenda. § lib.4.de Obed.car.3.in princ. Dion plura libr.56.in prin.car.2.ante & a tergo,car.4.ante.§ hominem uarijs & extrarijs deditum negotijs adminiculis ægere, ut domeſtica cura uacuus uel quaſi liber ſit. Mutua cura duos & amor ſocialis habebat, Metham. § lib.8. car.penul.in fi.§ Petrus Areti.epiſtola ſua ad Serenã, § car.79.in prin.§ Accipere igitur uxorem decet, quid honeſtius leuamen quam aſſumere coniugem proſperis ſociam dubijsque, cui cogitationes intimas, cui paruos liberos tradat, non luxui aut uoluptatibus aſſuefactus, ſed ab iuuenta legibus obtemperaſſet. § Tacit.lib.12.in princ.car.1.in fi. de Claud.Imper.§ Ita Cræſus ad Cyrum regem, de quo Xenoph. § li.7. in med.car.158.§ mea uxor, inquit ô Cyre, bonatum & mollium, & cęterarum omnium rerum æquè, ac ego erat particeps, curarum uerò ut hæc forent,&c. § Ponta.ubi ſupra,car.5.in fi.§ Natura ut naſcendi, ita gignendi legem ſcribit, parentesq; uel alendo nepotum nutriendorum debito obligarunt. § Valer.cap.de Cēſor.nota.§ Quoniam in arduo eſt ueri exploratio, ſed ea ut qua ducit ſimilitudo procedimus omnes, ſic ſeruimus, ſic nauigamus, militamus, uxorem ducimus, liberos extollimus, cum omnium ſit incertus euentus. Accedemus ad ea, de quibus bene ſperandum eſſe credimus. Quis pollicetur ſerenti prouentum, nauiganti portum, militanti uictoriam, marito pudicam uxorem, patri pios liberos? Sequimur quo ratio, non qua ueritas trahit. § Sen.lib.4.de benefic.cap.ingrato,&c.§ Cornelia Gracchorum mater, Campanæ matronæ apud ipſam hoſpitæ, de ornamentis diſputanti, liberos ſuos oſtendit, & tales, matronis enim ornamenta præcipua ſunt egregij liberi. § Valer.cap.de paupert.in prin.§ Vnde Claudianus, carta prima operis, de quo Ponta. in dialogo Actius,car.120. Impatiens neſcire torum, nullasque mariti illecebras, nec dulce patris agnoſcere nomen. Agrippa.cap.67.de Aeconomia priuata. § car.1. Plut.in apophtheg.car.penult.184.in fi.§ Cum quædam.

Domus eſt ex uiro & fœmina, hic imperat, illa obtemperat, quod ſi e contra? § Ponta.lib.de mag.cap.de nuptijs.car.133.a terg.§ Quo circa ad conſeruandam pudicitiam, ut uxores nullo modo ſint communes (ut conſtituit Plato) improbat Ponta.& alij, § in dial.charon.car.54.§ Statuendæ certe nuptiæ, quibus & naturæ in quærenda prole honeſtè ſa-

tisfieret,

tisfieret, & quæ cuiuſque proles eſſet ſcire ſe poſſet arbitrari, &c. § & lib. 1. de prud. in prin. § Natura ipſa duce nati ſumus ad cætus colendos, ſocietatemque conſeruandam, & inſita homini poſteritatis cura, &c. § Tul. in 1. offi. car. 3. § Communi animantium omnium coniunctionis appetitus procreandi cauſa, & cura eorum quæ procreata ſunt. § & car. ſeq. ſicut, &c. § At ſi ſtaret, ait, cælebs ſine palmite truncus, nil præter frondes, &c. § metham lib. 14. car. penul. Dion lib. 55. in principi. § in perſuaſoria Auguſti ad prolem, uxoremque ducendam. § ubi plura Plaut. in miles. cap. cohibete. cap. 200. a tergo. § Sic ut tuum uis unicum gnatum tuæ ſupereſſe uitæ hoſpitem & ſuperſtitē, &c. § Plau. in Aſinaria in prin. eius. car. 38. in fi. § procreare liberos lepidus ſonus, Maximum eſt ciuitatis uinculum, dicit Ponta. § lib. 3. de obed. in princip. § domeſtica coniunctio, quæ eſt, ut ſupra, ex uiro & uxore, ac liberis, &c. unde uxoratis, qui tamen filios ſuſcipere non potuerant, conceſſum fuit Ius trium liberorum uel quattuor, ex quo ſequebatur prælatio in honoribus, &c. infra. car. ult. cap. huius.

Econtra, indicta erat pœna uiuentibus in cælibatu, eorumque filij nō habebantur legitimi. Plato. § libr. 5. de rep. car. 3. a ter. in med. § Vt & Spartiatæ, de quibus Plut. in apophteg. § car. 172. § in Licurgo, Cælibes a ſpectaculis inhibendo ignominiaque afficiendo, &c. Sed ſpurij, inceſtuoſi, prophani, & ut. d. car. antepenult. & in legibus Rom. de quibus Tul. § lib. 3. de legi. in prin. car. 342. § Cælibes eſſe prohibento. Quid enim ciuili in uita opprobrioſius, quam non legitime eſſe natum, & genitum. § Ponta. lib. 1. de prud. cap. cenſet. Ariſtot. cap. 158. a terg. Ioſep. lib. 4. cap. ult. car. 2. Orat. in poet. car. penul. § Concubitu prohibere uago. Vnde naturalis tantum matrem ſequitur, qui non legitimus, ut eſt in iure cautū. in poteſtate ſunt noſtra liberi ex iuſtis nuptijs procreati. pater is eſt quem nuptiæ demonſtrant. mulieres quoniam natura progenuit ut partus æderent, maxima eſt eis cupiditas in filijs. Bona quinimo publicabantur eorum qui in cælibatu conſenuerant. § Valer. cap. de Cenſo. nota. in princip. § Ludis prohibebantur, &c. § Plut. in apophtheg. car. 172. ante. in med. de Licurgo. § & a petitione magiſtratuum. § Plut. etiam in uita Licurgi. car. 3. in fi. 4. in prin. Tacit. lib. 15. car. 3. ante. in med. Dion lib. 56. car. 5. in fi. li. 54. in med. cap. 369. §

Annus tantum definitur ad connubia accerſenda. Vxorem igitur ad ampliandam ſobolem omnes cogerentur ducere, cenſuit Metellus Numidicus cenſor, de quo Suet. in Aug. Imper. § car. 18. Dion. libr. 55. ubi ſupra. car. 2. car. 5. Flor. lib. 59. § Hanc ipſam legem replicauit Auguſtus ut nouam. § Gel. lib. 1. cap. 6. § Sic & Licurgus, de quo Plut. in eius uita. § car. 3. in fi. § Inſtituerat & Philippus Maced. rex in regno

ſuo.

ſuo. § Liui.lib.39.car.3.in fi. § Neque enim ſine uxore (ſed integra) domus ulla ſtare poteſt,&c. § Ouid.de Vertunno, ubi de uite, ubi ſupra.Ponta.lib.de ſermo.in prin.car.5.de ipſis Ouid. uerſibus. Agrippa in æconom. priu.cap. 67. § Vxor ducenda, ſed a prudentibus laudata coniunctis. § Plato.lib.6.de legi.ubi ſupra.car.antepenul.a ter. in medio.& li.7. § quæ requirantur recitat Geu. § lib.1. epiſt. car.321.§ a Moſem,præcepta plura. Vt quicunque ferocioris eſſet aut uelocioris naturæ quam oportet,quietiſsimorum parentum filiam ducat, uel propter ſtaturam concinnandã in defectuoſum patrem per uxorem moderandam ſobolem,ut contrariam aſciſcat affinitatem. Vnde uiget hodie in ore prudentum prouer. (quam deſideras prolem) talem capias uxorem. Quando non paruam ineunt uitæ mutationem præſertim ut ex quam maxime moderatis ſemper generatio fiat,&c. § ubi ſupra. car. ſequen.ante.in med. § Quia æbrius tãquam mente captus,&c. §Geu. car.53.54.55.cap.13.car.57.§ Quomodo habeatur uxor emptione, uſu,farre,not.Gel. § lib.4.cap.4.Macrob.lib.1.cap.10.Boet.in Topic. ut ex Budæo in pand.1.car.36.lib.2.car.42.Ponta.lib.3.car.2.a ter.de obed. § Nuptiæ celebrandæ, impenſaque ſecundum diuitias fiat. § d. lib.6.de legi.Ioui.lib.18.hiſtor.in med.car.390.ante.& car. pen. ante. Ponta.lib.de mag.cap.de nuptijs.car.133.ante.lib.de conuiuent.capit. uelle autem. car. 143. a terg. § Pro facultatibus & dignitate cum laude, & cæ.Eligenda æqualis,naturæ ſimilis propter poſteritatem. Si uis apte nubere,nube pari. § Ouid.ex Plut.lib.de educat.libe.in fi. car.ult. & car.172.ante.Geu.car.54.cap.13.c.13.car.57.§ Vxores nobiles ducere bonis procreatas parentibus decet. § in legibus dei not.Ioſep.lib. 4.antiquit.cap.ult.in med.eius.Sen.in declamat.nume.6. car. 84. Horat.epiſto.1.lib.1.car.2.a ter. § Fœlices nuptiæ moriar niſi nubere dulce eſt, iurat bene ſolis eſſe maritis,Ducentes uxorem dextras iungebãt, & oſculabantur Perſæ,unaquæque apud uirum ſuum ſedere ſolet. § Ar ria.lib.7.in prin.car.3.a terg. Valer.cap.de inſti.antiq. exem. 2. § Ducenda filiorum amore non libidinis. § Tobi.cap.6.in fi.Plut. in Solonis uita,de eius legibus,car.antepenul.a terg.in med. uoluit etiam idem in problem.car.200.a terg. § Vt uiri & uxoris conſortium niſi liberorum charitate gratia,&c. § Ponta.libr.3.de obed.capit. coniugium. § Suſcipiendæ certe prolis gratia inſtitutum,&c.ut ſupra. § Geu.libr.1. car.90.lib. 2.in fi.car. 361. de Zenobia. § Dignitatis enim nomen eſt non uoluptatis,dicebat Verus Imper. de quo Vopiſ. § car. 231. Dion lib.51.in prin. § Vbi non eſt mulier,ingemiſcit ægens homo. § Eccl. cap.36.d. § Cui credit,qui non habet nidum? Noli diſcedere a muliere ſenſata & bona. Gratia enim ſuper aurum,&c. § Eccl.cap.7.c.c a pir.

25.a.26.a.c. § Gratia mulieris ſedulæ,&c. mulieris bonæ ſpecies, ubi prudens a Domino datur,Domus & diuitiæ a parentibus. § prou.cap. 19.cap.Eccl.cap.26.plura. § Beatus uir qui habitat cum muliere ſenſa ta,ubi ſupra. § cap.25.b.& b.a. § Fælices ter & amplius, quos irrupta tenet copula. § Ora.oda.13.li.1.oda.2.beatus ille,&c.Pont.d.car.20. in fi.ubi ſupra. § Quod ſi pudica mulier in partē iuuet domum,atq; dul ces liberos.Species mulieris exhilarat faciem uiri. § Eccl.cap. 36. d. § Quicunque bonus & ſapiens uxorem ſuam diligit & curat. § Homer. lib.9.Ilia.car. 6. in fi. § unuſquiſque uxorem ſuam diligit ut ſeipſum. Vxor timeat uirum ſuum. § Pau.epiſ.ad Epheſ.cap.5.in fin.epiſto.ad Coloſſ.cap.3.d. § Ex coniugio fama uel bona uel mala. § Home.lib. 6.odiſ.car.1.a terg.Iuuen.ſat.6. § Si tibi contigerit capitis matrona pu dici.Corrigenda eſt etiam occulto ad euitandam improperationem & infamiam. § Geu.d.car.20.car.829. § Raro egredi domo debet uxor, propterea teſtudo,&c. § Eraſ.prou.1401.2258.Domus amica.Alcia. fab. § Ne ſola ſit unquam mulier pudica. § prou.2889.Homerus lib. 1.odiſ.car.penul. § Mulier cum ſola cogitat,male cogitat. Sen. in ſuis prouer.Nec male ſociata. § Geu.d.car.20.31.lib.1.car. 332. § Mulier ſapiens ædificat domum ſuam,& ecōtra. § prou.cap.14.a.cap.18. d.19.c.26.d. § Maxima debetur thalamo reuerentia,&c. § Alcia.fab. 187. § Vir & mulier ſibi bene conſentientes,&c. § Eccl.capit. 25.a. Home.lib.6.odiſ.car.4. ante. § Tibi dei dent uirum, & domum,concordiamque præbeant bonam. § Cræſus, de quo Xenoph. lib.7.car.8. & ſupra.h.in princip. Plut.in lib.de præcep.connubia.nu.14.car.49. § Diſſentientes inuicem reconciliabantur.not.Valer. § cap.de inſtit.an tiq.cap.quæ cuique mag. § de Venere Verticordia,unde Viriplaca dea. § Alcia.fab.197.Home.in 14.Ilia.car.5. § de Iunone in Iouem, longo tempore inter ſe abſtinent lecto & amicitia. Verum honorem non in ſplendore titulorum,ſed in iudicijs hominum repoſitum. § Plin.in ſuo paneg.in fi.car.389.Alcia.fab.197. § Mulierem ornat ſilentium; § Eraſ.prouer.3097.& in uer.ſilentium alibi. § Viro obtemperare de bet,ut corpus animæ,&c.ex quo etiam in alienam conceſsit domum ui ro inferior,& propter naturæ ipſius excellentiam, & propter leges ita iubentes in manu & tutela mariti eſſe debent,non in ſeruitio, dicit Valerius trib.pleb.in abroganda lege Oppia,de qua Liui. § lib.34.car.2. in fi. § marito obtemperantes ſint. § Ponta.ubi ſupra.libr.3.car.4.in prin.Quanquam autem,& car.ſeq.decet igitur. § Contrarium eſt autē obedientiæ & coniugali concordiæ. Si quando uxor intendit, ut arbitrio ſuo uiuatur a uiro,& conſilio,quod eſt intolerabile,niſi ut per quoſ dam obſeruari uidemus negotiorum cauſa quæcunque poſtponunt ob

ſeqnentes & patiuntur. Vnde eſt maxima in domo peſtis uxoris inſolentia, dicit ad Auguſtum Liuia uxor. de qua Dion. § li.57. car.437. Plut. in præcep. connubi. car. 51. in prin. Ponta. d. libr.3. de obed. car. 11. ante. & a ter. Geu. cap.19. car.75. in med. 79. lib.2. car.445. § quid ſi econtra? § Diodo. lib.1. car.4. ante in fi. Budæ. lib.1. in pand. car.22. in prin. Plut. in Cato. anter. uita. car.2. ante. in fin. § Arcanum mulieri credere non decet, bonum maritum agere difficillimum eſt. Vnde obſeruata Veneralia, ut ſupra, cum profuſione uini. § Plut. in proble. car. 204. 195. in prin. § Vt ruſtici noſtrates hodie. § Budæ. in pand.1. car. 22. ante. § Donare, inuicem prohibiti, niſi annulum ferreum, & ſine gemma. § Plin. lib.33. cap.1. in med. Plut. ubi ſupra. car.3. in princ. in problem. cap.195. in prin. § Primum coibant in tenebris. § Plut. ubi ſupra. car.172. a terg. de Licurgo. car. ult. cap.106. in problem. car.208. in præcep. connubial. nu.36. Macrob. lib.1. cap. 15. in fi. § Non conſpiciendum in domo diuiduum. § Xenophon libr.8. car. 193. in æcono. de quo Colum. in præfat. lib. ult. § Peculi probam nihil habere decet clam uiro. § Plaut in caſina. cap. ſequimini. car. 117. ante. § Lupino adipe poſtes inungebant nouæ nuptæ, ne malum inferretur. § Pli. lib.28. cap.9. in fin. § Sacramento ignis & aquæ aſſerebantur nuptiæ. § Plut. ubi ſupra. car.1. uel.193. Lactan. libr.2. cap.10. de quo Budæ. in pand.1. car. ult. Blond. plura. lib.8. de Roma Triumph. car. 281. § Pane accerſito inter eos diuiſo, Macedones nuptias firmabant. § Curt. li. 8. in med. car.109. a terg. in princi. § Filij educandi per matrem, non per alumnam. § Plut. lib. de educat. libe. car. 110. Tacit. in lib. Germa. in Dial. car.11. Gel. lib.12. cap.1. plura. § Vtiliſsimum cuique puero ut lac maternum, ita nutricis eſt pernicioſum. § Plin. li.28. cap.9. in princi. de lacte. Carda. lib.11. de ſubtilit. car. eius penult. & in uer. educatio alibi. § Laborum, periculorumque ſociam. § Tacit. ubi ſupra. car.2. in fi. Pont. li.3. de obedien. in prin. car.21. in fi. § Neque enim in ſociā, &c. Dos mulieris eſt pudicitia, pudor ſedatus, cupido, &c. § Plaut. in Amphit. car.24. Orat. oda.24. lib.3. intactos, &c. § Vnde pudica ut ſtatua ſe habet, ad Auguſtum dicit Liuia coniux. Quæ etiam complacendo reddidit obſequentiſsimum. § Dion. lib.57. car.487. in prin. § Seorſum a parentibus habitent coniugati, § præcipit Plato. d. car. antepen. ante. & a terg. lib.1. de legi. car. penul. ante. in med. § Relictis parentibus; unde ſatietas ex diutina conuerſatione naſcitur, de qua diximus in uer. ſacietas. Inde ſeditio de Maſſagetis. Geu. § cap.19. in fin. car.76. in med. a tergo. § Hoſtis eſt uxor, quæ inuita ad uirum nuptum datur. § Plaut. in ſticho. cap. qui monet. in fi. car.284. a terg. § econtra. Bonum eſt homini mulierem non tangere, ſed propter fornicationem unuſquiſque

nuſquiſque uxorem ſuam habeat,&c. { Pau.in 1.ad Corinth. cap. 7.in prin. Dion.lib.56.in prin.car.5.ante.unde Gel.lib.1.cap.6.cap.17.lib.5.cap.11.} Parendum potius neceſsitati,&c. { Geu.cap.19. car. 74. 76.lib.1.car.326.in fi.a.Moſem.327.Dion.lib.56.car.5.ante.} Nibil ſine incommodo uel difficultate, liberum hominẽ educare generi monumentum,& ſibi,quando habeo multos cognatos, quid opus mihi liberis,nunc bene uiuo & fortunate,&c. { Plaut.in miles glor.car. 200. in fi.Nã bona uxor, &c. ubi ſupra.a ter.in med.& car.ſeq.in prin.pol ſi habuiſſem,&c.} Nil melius cælibe uita. { Orat.in 1.epi.car.2.a terg. Tul.li.14.ad Attic.car. 440. O mi Attice.} libero lectulo quid iucũdius?Neceſſariũ malum. {Eraſ.prou.426.} Neq; cũ malis,&c.1892. Alternaq; iurgia lectus.Iuuen. { Sat. 6. car.4.de quo prou. nu. 3135. qui non,&c.} Aureæ compedes. { prouer. 1325.} Spontanea moleſtia.Socrates,de quo Valer. {cap.ſapi. dicta.} interrogatus reſpondit,utrum horum feciſſet,pęnitentiam acturum,hinc ſolita orbitas,&c. Illic & perpetua ſolicitudo,contextus querelarum, dotis exprobratio, garula ſocrus lingua, affinium graue ſupercilium, incertus liberorum euentus,&c.Rem uxoriam accuſant plurimi, ſequuntur omnes. { Ponta.lib.3.de obedien.in prin.ad car.20.in prin.Geu.lib.1.car.90.}

Diu deliberandum, in ſacerdotio, in matrimonio, in militia, onus matrimonij. {car.322.375.lib.2.car.334.335.337.Home.libr.4.odiſ.car.4.& ſequen.} Cui Iupiter fęlicitatem decreuerit, uxoremque ducenti ac naſcenti. Splendidis coniugijs inijcis manus, at hæc ut aliquando illuſtrant, ita nõnunquam funditus euertunt domos. { Valer. cap.ſapi. dicta. in Socrate.} Vxoris uitium aut tollendum. Varro, de quo Gel. { libr. 1. cap.17.} Menſe maio,&c.Eraſ.prouerb.car.54.} Vitandas Kalend.non idus. { Macrob.lib.1.cap.15.in princ.Plutar.in problem.car.198.a terg.247. poſtridie.} Nuptijs nuces in domo ſpargunt. { Blond.lib.1.de Roma Triumph.car.17.li.8.in prin.car.281.} Mariti ſolent axungia poſtes ungere. { Plin.lib.28.cap.9.libr.29. cap. 2.Beroal.in annotat.in ſerm.nume.26.car. 20. } Mariti etiam in Germania dotant uxores quas ducunt ſingulas. { Tacitus in eis. car. 2. in fi.} Samnites pop.electos quotannis decem iuuenes puellis totidem electis dabant. { Leand.refert in ſua Ital.car. 229. a tergo.} Galli eligunt inter epulum generum. {Iuſtin. li.penul. in med.} Indicæ puellæ etiam uirum eligunt.not.Arria. { lib.8.in fi.car.350.} Puella electo aquam porrigente,&c.Dotes etiam ſeruant cum altera tanta uiri & ipſius, & poſteriores uiuentes cum uſuris omnia conſequuntur galli. { Cæſ.lib.6.Gall.car.140.} Vxores ducere in conuiuio permittebant Romani,prohibebant Græci,eas nec etiam uideri extra domum. { Plu

tar.in Themiſt.uita.car.52.in princ.342.in princ. }

Plures ducere uxores ſeruabant Numidæ Mauri, Aegyptij, Perſarũ reges,nunc Turcę. { Salu.in Iug.car.71.in fi.Tul. in quinta Verr. car. 161.Diodo.lib.1.car.11. in fi. } Concubinarum filij autem non ſuccedebant in hæreditate. { Paralipo.&c.ad Philo.car. 230.ante. } Maritum eligebant mulieres lege id permittente, ut de Longobar.in Cagilulpo Trident.duce.Blon. {lib.8.hiſtor.in fi.Cori.car.11.Vt Indi, de quibus Arria.ubi ſupra lib.ultimo, in med. }

2 Bina matrimonia ſuſcipere permiſit Imperator Valens,de quo Diaco. {car.eius.2.in Valente Imper.} quod & deſtinauerat Iul. Cæſar, de quo Suet. {in eo.car.33.} ducere quot & quales quiſque uellet. decem uel plures in domo unam communem habebāt Britāni. {Cæſ. lib.5.car.5.a terg.in prin.Dion.lib.44.in prin.car.156. a terg.} Delegatum ex propinquis electum unum,& coadiutorem permiſſum marito impotenti.not.Plut.in Solon.uita. { car.26.a terg.in prin. not. Agrippa.cap.64.de Leno. car. penul. & in prouerb.Non omnibus licet. not.Geu.lib.2.car.283.} Vtq; ter in menſe congreſſus, ſatisfaceret. { Ex Herodo.lib.4.cap.7.} de Agathirſis populis.Vxores communes eſſe uul: Plato, {lib.5.de rep.lib.8.car.256.plura,lib.5.de legi.car.3. a terg.in med.Ita & filios.improbat hoc tam egregium inſtitutum firmis rationibus Ponta. {in dial.Charon.car.54.libr.3.de Obedientia, cap.20.ante} pluribus reprobat & Lactan. {libr.3.cap.21.22.} Atheniēſes & Aegyptij in uxorem ducunt ſorores. { Probus in Cimonis uita.de hoc Metham.lib.9.in med.cap.119.Pli.lib. ad Plut.in prin.Diodo.li.1.car.2.in fi.car.4.in fi. Ponta. ubi ſupra lib.1.car.8.a terg.} de Armeniacenſi regulo Gall.qui uxorem duxit ſororem propriam.Carię populi etiam, de quibus Arria. {lib.1.in fin.car.6.fi.} quod eſt contra legem naturæ & ius gētium, adeo ut Nauſimenis etiam Athenienſ. uxor filium cum filia ſibi ſorore coeuntes cōſpiciens, inopinati mōſtri perculſa mærore obmutuit perpetuo. { Valer.cap.de mirac.in med. }

Gigantes autem ante generale diluuium,& Cam Noa fil.inſtituerũt nil de Deo curantes & naturæ lege nullum obſeruare gradum in coeundo, reges præſertim legibus non obtemperantes præpoſiti. { Beroſus lib.1. antiqu.car.6. libr.3.de Chem, ideo per patrem Noa pulſo & eiecto.car.25.} Vxorem fratris filiam ducere prohibuit edicto Nerua Imper. Tacitus {lib.12.in prin.not.Dion in eo.in princ. car.1.in fin. Suet.in Claud.Imper.cap.ſponſas.car.227.de ipſo Imper.Plut.in Problem.car.2.a terg.194.} filius matrem materno liberatā uinculo ducit ad Tunetum in Africa. {Ponta.libr.de immanit.capit.igitur,&c.} Naurithæ etiā de quibus Curt. {lib.8.car.4.} In Scythia parentibus

P ſtupro

ſtupro coire cum liberis fas eſt, Perſæ & ipſi matrem ducunt. §Ponta. ipſe lib. 12. rerum cęleſtium car. ult. a terg. ex Plut. in lib. de fortuna Alexandri Mag. car. 2. a terg. uel. 285. prohibuit Perſas ipſos Alexander ibi uictor, unde Ouid. in 10. Metham. de Mirrha in patrem, & lib. 9. § Cognatis aliæ non nubunt nec feſtis diebus. §Plato libr. 5. de rep. car. 3. a terg in med. Plut. in problem. car. 216. a tergo. ubi & infra Mathe. cap. 14. a. § Eſenij pop. per multa ſecula uix erunt ſine fęminis. § Pli. lib. 5. cap. 17. Cæl. lib. 5. cap. 9. §

Secundæ nuptiæ improbatæ per Carundam legum latorem, *feſtis* diebus ueteri more nubere non poſſunt uirgines, alijs permiſſum. § Plut. in problem. car. 216. ante in fi. & c. 105. in princ. de flam. Diodo. de quo Egnat. num. 11. num. 12. Blon. d. 2. in prin. car. 13. a terg. Vale. cap. de inſtit. anti. exemplo primo. § multorum matrimon. experientiam intemperantiæ ſignum eſſe apparet, habentq; locum maledicti nuptiæ crebræ. §Sen. in ſuis prouerbijs. §

Quid pericli ſit dotatæ uxori conuitium dicere. §Plaut. in Aſinar. cap. penul. cap. 9. Ain tu, car. 62. ante. 68. ante. § Quæ uiros ſubſeruire ſibi poſtulant fretæ dote feroces. § In Menech. capit. Vitatas. car. 188. § Quæ non faciet quod principis uxor. § Iuuen. Sat. 6. § Intollerabilius nihil eſt, &c. Dotis amplæ diſpendia, dotis paruę commoda. § Plaut. in Aulul. cap. Narraui. Plato. lib. 6. de legi. car. antepenul. in fi. § hinc habetur in ciuitate concordia ſine inuidia, modicus ſumptus, mores faciliores, &c. § Valer. cap. de luxur. car. 2. de Mulierib. § quottidie aliquid nouitatis ſumptuoſius adiectum eſt, nam imbecillitas mentis & operum negata affectatio, omne ſtudium ad curioſiorem ſui cultum hortatur conferre, uiri quoque pecuniæ cupiditate & ambitione capti præcipitant in nuptias, minime aduertentes exceſsiuam nobilitatem & amplam dotem parere in uxore ſuperbiam, in uiro ſeruitudinem. Plut. §lib. de libe. educ. car. ult. Pontan. lib. 3. de obed. car. 3. Illinc exprobratio dotis, continua ſumptuum requiſitio, uehiculorumque, ſtat phrigio aurifex patagiarius, ſtrophiarius, crocotularius, &c. Semper eſt quod aliquid petat. hæ ſunt atque aliæ multæ in magnis dotibus incommoditates ſumptusque intollerabiles. Nam indotata eſt in poteſtate uiri. ita Spartiatæ, de quibus Plut. in Apophtheg. & Licurg. car. 172. Dotatæ mactant & malo, & damno uiros, nec dotata regit uirum, &c. § Orat lib. 3. oda 24. § Argentum accepi dote, Imperium perdidi. §Plaut. etiam in Aſina. car. 3. eius 40. Gel. lib. 2. capit. 23. adeo ut, &c. Ponta. lib. 3. ubi ſupra de obed. capit. coniugium. in fin. Iuuen. Sat. 6. Rara auis in terris. § Nulla in re domeſtica maior eſt peſtis, quam uxoris inſolentia. Mulier ſi primatum habeat contraria eſt

uiro

uiro ſuo. § Eccl.cap.25.in fi. Iuuen. d. Sat. 6. § Eius feret uxorem cui conſtant omnia. Intollerabilius nihil eſt. præcipua laus eſt in eligenda uxore competenti,& econtra. § ut car.2. præced. Geu. libr. 2. car. 337. a D. Mauric. § Mulier prudens aures obloquenti non præſtat, de ipſa Liuia Dion. § lib. 57. car. 487. ut ſupra. car. 143. in fi. 144. §

Dos eſt non dos, ſed pudicitia,&c. ut ſupra. Deum metum, amorem parentum,& cognatum concordiam, tibi morigera, atque ut munifica ſim bonis, proſim probis. § Plaut. in Amphit. d. car. 24. a ter. § Dū modo morata mente ueniat, ditata eſt ſatis. § in Aulul. car. 69. in fin. cap. præſagibant. in fi. Geu. libr. 1. car. 329. A Moſen Puchie. § Bene dotata mulier facile nubit etiam infamis. § Plaut. in Perſa. capit. quæ res. car. 261. in fi. § Nullum uitium uitio uortitur, quoiuſmodi, &c. dum dos ſit. § Geu. lib. 2. car. 221. cap. tre coſe ſono, &c. § Nullas nec quietas, nec felices nuptias eſſe poſſe, præterquam, ſi uir ſurdus eſſet, uxor uero cæca, excluſa præſertim iracundia, dicebat Panormita de quo Ponta. § lib. 3. de obedien. car. 21. ante. in fi. ubi ſupra. & cap. decet igitur. car. 23. ante. Plut. ubi ſupra. car. 451. § Duo aſſerunt eſſe peſsima mala amplæ dotis ſócia, uxoris ſuperbiam, & uiri ſeruitudinē; unde Cæcilius, de quo Gel. § lib. 2. cap. 23. § Is demum miſer eſt, &c. plura. Dum eius mortem inhio, egomet uiuo mortuus. Vnde Liuia per modeſtiam,& in conniuendo artem in Auguſtum uirum ad eius libita ſibi eum deuinxit,& quæcunque impetrare potens erat. § Dion. lib. 57. in med. car. 457. in princ. § Caſta ad uirum matrona parendo imperat. § Sen. in ſuis prouerb. § Vbi eſt lucrum ducendam quan cunque dicebat Antigonus rex, de quo Plutar. in Demet. uita. § car. 3. a terg. in med. § Qui poteſt ergo uitare mulieres uitet, ne forte pigeat poſtridie. § Plaut. in ſticho. car. 2. ante. in fin. Geu. cap. 20. car. 79. § Semper habet lites, alternaque iurgia lectus. § Iuuen. ubi ſupra. car. 2. Ponta libr. 2. de obedien. car. 21. ante. Geu. car. 26. in medio. Ouid in 2. de arte. § Dos eſt uxoria lites. Locare filiam diuiti inerti, aut pauperi induſtrio, quid præſtet. § Eccle. cap. 7. c. Valer. d. capi ſapienter dicta. Plut. in Apophtheg. Græc. in prin. car. 134. ante. in fi. & in Themiſt. uita. car. 51. in prin. Tul. in 2. offic. car. 46. a tergo. Ponta. in Dial. Charon. car. 54. in prin. Geu. cap. 11. car. 53. § Regna regunt uuluæ,&c. de Ioan. regina Neapolit. Colenut. § lib. 5. car. 144. §

Solæ uos imperatis uiris }
Solæ nos parimus uiros }
Plut. in Licurgi uita. car. 14. in fi in Apophtheg. cap. 172. in Licurgo, unde Cato, de quo Plut. in eius uita. car. 2. uel. 110. § Hoīes uxoribus imperant, nos hominibus omnibus, nobis autem uxores. Ita & Themiſto. ubi ſupra. Athenienſes Græcis omnibus imperant, ego Atheniēſibus, tu mihi, tibi filius.

Pyrrhus rex obſidione pulſus receſsit Spartæ urbis auxllio fęminarum. ſ Iuſti.lib.25.in med.&c.Plut.in Apophtheg.car.166.in Cleome. Coniugalia præcepta notat Geu. ſ lib.1.cap.34.car. 117. cart. 81.90.91.321.326.lib.2.car.530.333.337.340.345.353.445.præt. Plut.qui plura. ʒ Ducens uxorem ob amorem quomodo. ſ d.libr. 1.car.90. Sen. in ſuis prouerb. ʒ Maximo cum periculo cuſtoditur, quod multis placet.Si pulchram duces habebis communem.Si turpem habebis pœnam,ex Priante. ſ Gel.lib. 5.cap. 11. ʒ Ergo non ducenda uxor ſine moleſtia. ſ Pet. Areti.epiſt.ad Ambroſium.car.85.ʒ ſuarum litterarum.Ducenda quinimo,non uero pulchrior,ſed ſtatę formæ. ſ Curt.lib.9.car. 127. ʒ Electa corporum ſpecie & moribus. ſ Plut.in Apophtheg.car.172.ubi ſupra.de Licurgo.Eraſ.plura.in prouerb. ʒ Optimum non naſci. ſ unde Ouid.in Deianira ut ſupra. ʒ Si uis aptè nubere, nube pari. Ancillas liberi non ducant dicit Deus in ſuis legibus,de quibus ſ Ioſep. libr.4 antiqu. cap. ult. car.2.in fin. ʒ Vxores ducant nobilium. Nunc ſi filiam locaſsim meam tibi in mentē uenit te bouem eſſe,me aſellum,ubi tecum, &c. ſ Plaut. in Aulul.car. 69.a terg.72.a terg.Eraſ.in prouerb.701.æqualem,&c. ʒ Aetate,nobilitate,moribus. ſ Orat.oda.4.li.2. ʒ Ne ſit ancilla,&c. ſ Plautus in Aulul.etiam.cap.narraui.in prin.car.72.a terg.Geu. libr. 1. cart. 325.contra autem.prouerb.ſemper ſeni. 2491. de Marpiſlæ electione. not.Ponta,lib.de aſpirat.car.14.in fi.lib.5.de ſermo.car. 236. ʒ Cognatum,fratrumque caue,fidumque ſodalem.

Initium turbandi omnia a fœmina ortum eſt. ſ Eccl.cap.25.in fi. cap.9.d.Liui.lib.1.car.7.in fi.de Ardeatibus pop.car.31.a terg.lib.39. car.2.in fi.de Bachanal. ʒ Cauſa mali tanti. ʒ Virgi. in 6.de Helena,de Lauinia.de Iſabella,de Beatrice Corius.de Ioan. prima & ſecunda Neapolit.reginis.Colenut.lib.5.car.144. a terg. ʒ Sophia in Narſetem,de qua Blon.in eo.Agrippa. ſ cap.63. de arte meretric.in fin. Aemil.car.31.in Cherebroto rege & Græcorum Auguſt. in Ludo. Diuo Franc.rege.libr. 7. car. 297. ante.Mulierum exitia.prouerb.de quo Eraſ.nume.1922.Plutar.in præcep.connub.car. 50. in Apophteg. car. 161.163.in Polit. car.ult.ʒ de Siracuſanis,de Maurorum rege in ſuos proceres. ſ Geu.lib.2. car. 293. ʒ Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem. ſ Eraſ.in prouerb.2921.Home.lib.11.odiſ.in med.car.99. 100. ʒ Quò quæ uolunt plorant tempore, quo quæ modo, Vt flerēt oculos erudiere ſuos. ſ Ouid. lib. de remed.lib.3.de arte.Iuuen. ſat. 6.in med.car.26.Plin.lib.7.cap. 52.in prin. ʒ de Tuberone & Meſſala, contra diſputat Geu. ſ lib.2.car.472. ʒ Lachrimas ſemperq; paratas huberibus ſemper,&c.Cato,de quo Plut. in eius uita. ſ cart.

2.in fi. § de præceptis tribus,de Cleopatra in M.Ant. §car. 5. fin. 302.a terg.§ Cum ueſtibus & uerecundiam deponunt,lectum intrantes.Giges,de quo Herodo. § lib.1.cap. 2. § Vnde Zoianus hodie celeber poeta de noſtratibus modernis in ſuo amatorum duello.

Non puto mentitus qui ſeptem crimina ſexus,
Deſcripſit. primum ſanctula in Eccleſia.
Eſtq́ue uia gradiens mitiſsimus Angelus ore,
Demon clauſa domi fęmina terribilis,
Noctua cum ſpectat populum bene culta feneſtra,
In ualuis ædis garrula pica ſuis,
Capra uorax horto gremio rapit omnia pleno,
In lecto recubans, ut uetus hircus olet.

Sublata lucerna nihil intereſt inter mulieres.A fęmina fœmina nihil unquam diſcrepat. §Plutar.in præcep.connubial.car.penult. nume.48. Eraſ.prouerb.2377.1750.Spartia.in Heliogab.Impe.car.276.§ Lis eſt cum forma magna pudicitiæ. Matronaque rara pudica eſt. §Iuuen.ſat.10.car.49.§ Rara eſt concordia formæ. §ſat.6.§ Rara auis in terris. §Ouid. in epiſto. Paridis.§ eodem in ludo docti. §prouerb.2921.fęmina.prouerb.3389.§ Nec mulieri, nec gremio credendum.Abundat audacia,conſilio & ratione deficit. §Geu.libr. 1.cap.262. al Cõteſtab.de Caſtiglia.§ Mulierum teſtimonium nõ recipiendum propter leuitatem & procacitatem. §in legib.Dei,Ioſep. li.4.c.7.in med.de antiqu.§ nulla optima põt eligi,alia alia peior,frater eſt,nos odioſas haberi,nã multũ loquaces merito oẽs habemur, nec mutã ullam eſſe hodie dicũt. §Ouid.in 1.de arte.Geu.cap.19.car.75. Eccl.cap.25.c.plura.§ Nec cuſtodiri,ni uelit,ulla põt. §lib.3.elegi. Ouid.§ Veniat fiducia cunctas poſſe capi, hæc quoque quam poteris credere nolle,uolet.Cuſtodienda tamẽ,uere prius uolucres taceãt, &c. fęmina quã fuerit blande tentata,&c.Variũ & mutabile ſemper. §Virg. in 4.§ Nolunt ubi uelis,ubi nolis cupiunt ultro. §Eraſ. prou. 2551. Geu.capit.19.in prin.car.80.§ in omnibus imbecillior fęmina uiro. §Plato li.de rep.5.car.2.a ter.in med.li.6.de legib.car.ult.ante.in prin.§ Date frenos impotẽti naturæ,& indomito animali.Cato prior, de quo Liuius §lib.34.in prin.§ de Oppia lege abroganda. Omnium rerum libertatem & licentiam deſiderant,quid ultra non tentabunt? Muliebre uitium ſuperbia. §Alcia.fab.67.fab.23.uerã hæc effigies, &c. Eccl.cap.25.c.plura.§ Non eſt ira ſuper iram mulieris. §Home. lib.8.car.penul.de Iunone.& lib.10.Ilia.car.6.in prin.Geu. libr.1.car. 90.91.cap.20.car.81.§ Cum ſtimulis odio pudor admonet,&c.Sæuiſsima tunc eſt. §Iuuen.ſat.10.in fi.ſat.6.§ Quotiens facit ira nocentem.

centem.pectitque comas,& uoluit in orbem,&c. { Iuuen.ſat.6.in medio. Credo pudicit. } Nox, mulier,uinum. { Ouid. in primo elegi. } Ignis,mare,mulier,tria mala. { prouer. 1108. } Multa ſunt uitia mulierum,& unum maximum, cum nimis dant operam ut placeãt uiris. { Plaut.in pen.car.3.in fi.cap. fuit hodie, &c. } Cum ſibi nimis placent. { Sen.lib.de remed.fortuit.in fin.operis. car. 74.ante.in med. } Non multum abeſt a conſpectu uiri, quæ ſe nimis conſpicit. Capillos plicant.de Iunone ad Iouem,Home. { libr.14.Ilia. car.4. } Fęmina procedit denſiſsima crinibus emptis, proque ſuis alios efficit ære ſuos. { Ouid.in 3.de arte. } Contortis crinibus. { Martial. lib.6.car.?.Paul.epiſt.ad Thimot.1.cap. 2.c. Geu.li.1.in fi.car.408. } Cum pręſertim deformis appellatur; aut turpis cognoſcitur. Cinere uel puluere rutilant. { Valer.cap.de inſti.antiqu.in fin. Orat.oda.paſtor.& cæ. Agrippa.cap. 71. } de mulieribus aulicis.adulteros crines puluere collines. Faciem fricãt,tingunt palpebras. { Plau.in pen.cap. negoci ſibi.car.239.in fi. } Mulier & nauis nunquam ſatis ornantur, neque ulla ornandi ſacietas eſt. Lauari,poliri,fingi, &c.genas radunt,& cæ.cathenas aureas circa latera induunt cum margaritis, &c. { Plin. lib.33.cap.3.in prin.Plaut.in Trucul.cap.quis illic.car.307. a tergo.in prin. } Iſtas buccas tam belle purpuriſſatas habes. { Plutar. in Alcibi.uita. in fin. } Vultum ſibi lineamentis coloribusque pingentem. { Plin.lib.11.cap.37. in med. } de palpebris muliebribus etiam infectæ quotidiano,tanta eſt decoris affectatio, ut tangantur oculi quoq;. Aut pinguia poppæana ſpirat, & hinc miſeri uiſcantur labra mariti. { Iuuen.ſat.6.in med.credo pudicitiam. Sen.libr.de Conſolat.car.pen. eius. } Non faciem Lenocinijs aut coloribus polluiſti, &c. { cart. 150.a terg.in med.Eraſ.prouerb.2662.Simia fucata.Plutar.in præcep. connubial.car. 51. ante. } Non lauat nec faciem fuco delinire exiſtimatur,ut Iezabel. { lib.4.regum.cap.9.b. } Sardanapa. rex, de quo Diodo. { lib.3.car.17.in prin. } Commodus Imper. de quo Lamprid.Cibelæ ſacerdos Deæ.Blon. { lib.1.de Roma Triump. car.35. in fi. } Spectatum ueniunt, &c. { Ouid. in primo de arte. } Mulier omnis mala,quæ præter ſapiat quam placet parentibus,quæ & reticet ſiquid peruerſe uidet. { Plaut.in Perſa.cap.quæres,&c. car. 161.a terg. } Tacita bona eſt mulier,&c. { car.179.a ter. } E malis multis,&c.omnes uitando. { in ſticho.car.284.ante in fi. } Quæ æquo animo fert, &c. { in Trinu. cap. ut mihi. cart. 299. ante.in medio. } Tacere non poteſt, ut de Catone. infra. { Alcia. fab. 197. Geu. cap. 19.car.75.lib.1. car. 193. } Tecta diſtillantia in die frigoris, & litigioſa mulier. { prou.cap.27.c. } Caſta eſt quã nemo rogauit. { Home.

me.in 8.odiſ.car. 67.} Pulchra filia & nó prudens. {Iuuen. ſat.6. car.22.a terg.24.ante.} Sit formoſa decens,& cæ. {Sat. 10. in fin. multiuolam mulierem ne reſpicias. {Eccle.cap.9.in prin} Flentem matronam, gaudentem meretricem cęlauit Praxitel. de quo Plin. {lib.34.cap.8.in med.}

Aut amat aut odit mulier, nil medium. Semper & infirmi eſt animi, exiguique. {Iuuen.Sat. 13.car.3.in fi.Sen.in ſuis prouerb. car. 167. Geu.li.1.car.91.} pulchrum ornatum turpes mores peius cęno collinunt,& ècontra.recte olet ubi nil olet. {Plaut.in penulo.car.240.a tergo.Tul.in Epi.1.ad Atticum.car.42.li.2.car.1.} nuda pulchrior quam purpurata. {Plaut. in moſtell.car.160.} Catonem pęnituit de tribus, not.Plut.in eo. {car.2.in fi.Home.de muliere loquaci.li.1. Ilia.car.12.lib.11.Odiſſ.in med.car.99.in fi. car. ſequen.in princ. Lactan.lib.3.cap.19.} Portia, de qua Plut.in Bruti uita, eius mariti patiens & taciturna, {car.2.a terg.in prin.}

Fęmina iners animal facili congeſta marito, Lucra rapit, mundum prodigit inq; ſuum. {Plut.lib.de Tranqu. animi.in fi. car.6.fin.Alcia.fab.91.Nupta contagioſo, fab.195.Geua.cap.2.car.77.78.}

Pulcius autem.

Di ſei coſe mi fido
Poco, ò nulla o di rado:
Non di uolta di Dado;
Vecchia proſperitade,
Il nugol de la Eſtate,
Il uerno del ſereno.
Et d'unaltra ancora meno,
Ch'è di chierica raſa.
La ſeſta ci è rimaſa,
Di lealtà di Donna.

Diuortia ergo conducere exiſtimabant Romani tempore tantum poſteriori.Plut.in problem.car.205.Nec uxorem,&c.& Moſes legiſlator. {Heliogab.Imper.in ſua perfeaſoria tam egit gia,car.277.a ter. Sueto.in Aug.Imper.car.78.a terg. Vale. cap. de ſeueritcar.153.plura.} Tuas res tibi habe.not.Plaut. {in Trinu. car.4.in prin. Blon. lib.de Roma Triumph.car.186.Deutero.cap.24.Martial.li.10.in Proculeiam. Itē & ad Fauſtinum.} maxime ad ampliandam prolem, & procreandam ſobolem, non autem ut numero filiorum pauperarētur. Q. Hortenſius Porciam Catonis filiam Bibulo nuptā a patre impetrauit. {Plut in Vticenſe.} rationibus ut per eum, {car.4.ante. in med.8.in prin.In problem.car.205.Gel.lib.17.cap.21.libr.4.cap.3.}

Caruilius primus uxorem propter filios repudiauit, &c. {Vale. cap. de inſti.anti.} Auguſtus Liuiam abduxit,& uoluit etiam Druſo grauidam. Per Euangel.prohibitum a Chriſto redemptore noſtro.cui obtemperandum eſt. {Mathe.cap.19.Marcus.cap.10.Gel.lib.4.cap.3. lib.17.d.cap.21.Ioui.lib.18.hiſtor.car.390.ante.Geua. lib.1.car.324. Quomodo permittatur in.§.Quia uero. in auct.Vt liceat matri. {Plato.libr.11.de legi.car.4.ante.in med. Plut. in Romulo,car.10.ante.} Grauida nubens partum cui aſsignet ex religione ſua. {Dion.lib.48. car.6.fin.a terg.} Sempron. Sophus coniugem repudiauit, quia ſpectaſſet ludos eo inſcio.diuortijs modum impoſuit Auguſtus Imper. de quo Suet. {in eo.car.78.in fi.} Lotharius Franc. rex Tetbergam uxorem repudiauit, Valdradamque duxit. {Aemil. in Car.2.rege 25. car.119.in prin.} Rodulphus Viromand.comes repudiata uxore iuſta,Petronillam duxit,&c. {Aemil.in Lud.7.rege.40.car.220.a ter.} Ludouicus VII. præd.Leonoram repudiauit,regreſſus de Aſiana expeditione. {ubi ſupra.car.229.a terg.} & Conſtantiam duxit,Ricardus Anglus uxorem repudians Francã Nauarenſem Gengariam duxit. {Aemil.lib.6.car.5.uel 247.ante.& in Phil.2.rege.41.car.260. a terg.} Ioannes Gulielmi filiam repudiauit,filiam Hengoliſm. heredem duxit,unde bellum,&c. Mulierem poteſt homo repudiare,non e contra.not. {Ioſep.li.15.antiquit.cap.9.in med.} repudiatam recipere non licet. {lib.4.cap.ult.car.2.} In legibus Dei.

IVS TRIVM LIBERORVM uel plurium.

ALLEGANTVR pluribi priuilegia eorum qui haberent ius trium liberorum uel plurium, non erat autẽ facile quæ ipſa fuiſſent priuilegia percipere,& in quibus uerſarentur, etiam quod ampliſsima reputarentur, {ut not.Plin.poſter.in 2.eius epiſt.lib.10. ad Traianum Imperatorem.} & pro Suetonio ſibi ſocio & amiciſsimo. {Epiſt.102.Quam parce,&c.Dion.lib.38.car.4. lib.43.car.eius 10.} In ordinatione reipub. per Iulium Cæſarem. {lib.53.car.eius.7.lib.54.car.9.a terg.lib.55.car.2.} de Druſo, & de Liuia matre {lib.56.car.5.} in Auguſti perſuaſoria ad matrimonia perquirenda.

Iura parentis habes. {Iuue.Sat.9.in med.Sat.ult.in fi.} Iam tremulus captat pater,& pulchro reddit ſua danna labori.

Quare oportunũ duximus priuilegia ipſa nullibi per ſeriem expreſ-

ſa, ſimul extracta in ordinem redigere, quæ adhucuſq; ex uaria lectione percepimus.

Ius trium liberorum habens uel plurium (etiam quod eorum unus bello interfectus eſſet, quia tunc habitus pro uiuo) ſi natus inſuper ſtatim deceſsiſſet, idem ſi ex uxore conſequi liberos non potuerit, ex principis impetrato priuilegio. §Plin. ut ſupra lib. 7. Epiſt. 16. Dion. lib. 38. car. 4. de Capua, lib. 55. car. 2. Gel. lib. 2. cap. 15. §

Corona etiam militari donatus uti ſtrenuus conſequebatur, ut in cap. Exercitu in uer. Corona, diximus. primo uacationem ab oneribus, prælationem ad honores & magiſtratus ab ætate maioribus etiam.

Conſul ſumebat faſces primus, & primo menſe, etiam ætate minor, quia filiorum pater. §Gel. lib. 2. d. cap. 15. ubi ſupra. Dion. libr. 43. car. 144. lib. 53. ubi ſupra. Suet. in Iulio Cæſ. car. 12. 13. Liui. li. 23. car. 5. in prin. Plut. in Alexandri uita, car. penul. in fi. In Fabio Butheo dict. Plin. lib. 7. epi. 16. Geu. lib. 2. in fi. car. 446. § a D. Alfonſo.

Eius filia Veſtalis capi poterat & inſtitui uel initiari. §Gel. lib. 1. cap. 12. §

Aſſurgi ſibi ſolitum etiam a Senatoribus, quia præclarus ſacerq; habebatur talis. §Plin. lib. 16. cap. 5. in fi. § Sedendi ius in proximo Senatu, uacatio ab oneribus, ut ſupra, pro ſe, pro patre & Auo. Teſtamentum condere poterat, uiuo etiam patre. Plut. §in Numa rege. car. 20. ante, in med. § Alimoniam conſequebantur petentes, & pro familia. Creſcerent de tuo, qui creſcerent tibi, alimentiſque tuis ad ſtipédia tua peruenirent, & ut infra. §Apia. lib. 2. car. 4. a terg. in Triumuiratu Cæſ. Dion. lib. 43. car. 10. a terg. de ipſo Cæſare, Colu. lib. 1. cap. pen. in fi. Suet. in Iulio ipſo. car. 13. Pli. in ſuo paneg. ad Traianum, in med. car. 338. 339. § magnum incitamentum tollere liberos in ſpem alimentorum, in ſpem congiarij per Imperatoré. § Suet. in Aug. Imper. cap. comitijs, &c. § Teſſeras frumentarias dabat ſingulo quoque menſe. § & cap. ſeq. liberalitatem, &c. in fi. car. 340. in prin. § Ornamentum pacis publicis ſumptibus aluntur, patriamque ut altricem amare condiſcunt.

Difficillime conſequi poterat priuilegium tale, uti momenti maximi. § Suet. in Galba Imper. in prin. cap. Maiore, &c. § Ciuitatem Rom. raro dedit, Ius trium liberorum uix uni aut alteri, & niſi ad tempus. §Pli. d. Epi. quam parce, &c. Epi. 13. li. 2. § Ille me in Tribunatu liberorum iure præceſsit. §d. Epiſt. 16. § ab optimo principe trium liberorum ius ei impetraui, quod quãquam parce, & cum delectu daret, mihi tamen indulſit. §Plin. d. lib. 10. epiſt. 2. epiſt. 102. quam parce, &c. Martial. libr. 2. car. ult. § natorum genitor credar ut

eſſe

eſſe trium. {libr.3.car.ult.in Neuolum.libr.9.ad Fabullum.& car. penult.in fi }

Ius Latij, poteſtas erat potiendi magiſtratus,& ciuitatē Rom.adipiſcendi. {Aſcon. in Piſonem, car.2. in princ.} de Placentia urbe. {Blon.lib.3.de Roma Triumph.car.110.114.in med. Plin. in ſuo paneg.car.348.in fi.}

Ius primæ relationis ſeu ſententiæ. {Dion.lib.43.car.5.uel 139. a terg.lib.6.car.9.in princ.Tacit.li.3.car.6.58.} primus ſententiam rogatus Aurel.Cotta conſ.&c. {& car.ſeq.a terg.} exemit Druſum conſ.deſignatum dicendi primo loco ſententiæ,&c. {Tul.lib.10. ad Atticum,car.308.} de Gabinio rogando prius {lib.10.Epiſt.Famil.car.142.a terg.lib.de ſeneƈt.car.86.} ut quiſque ætate antecellit,ita ſententiæ principatum tenet.& in uer. Ordo iudiciorum alibi infra. {Gel.lib.4.cap.10.Vopiſ.car.6.uel 207. a terg.202.a terg.} in Tacito Imper.Poſthæc cum Tacitus,qui erat primæ ſententię conſularis ſententiam incertam diceret,&c. In Aurel. Imper. {car.7.a ter. 194.} Tunc ſurrexit primæ ſententiæ Vlpius Sillanus,atque ita locutus eſt,&c.& in Probo Imper. {car.5.a terg.217.} poſthæc Manlius Statianus, qui primæ ſententiæ tunc erat, ita locutus eſt. In Piſone Cæſ.19. {car.262.a terg.} Aurelius Fuſcus conſulatis primæ ſententiæ in locum Valeriani,&c. {Tul.libr.4.ad Atticum. epiſt.2. car.106.}

Secundæ ſententiæ,not.Spart.in Adria. Imper. {car.4.a terg. uel 24.tertium conſulatum,&c.} ut eſſet ſecundæ ſententiæ non petenti conceſsit. {Dion lib.56.car.9.in prin.407.Gel. lib.4.capit.10.de Catone.Plin.lib.9.epi.13.in med.Quanto ſtudioſius, &c.} nouiſsime conſ.ſecundæ ſententiæ loco dices,&c.

Tertiæ, quartæ, quintæ. {Vopiſ.etiam in Probo Imper.car.6.in prin.Capit.in Pertin.Imper.car.2.in fi.ubi plura.In Anton.Philoſ.Imper.car.4.in princ. In Alexandro Seuero Imper.in princ.} Quintæ relat.&c.

Ius Quiritium. {Plin.lib.10.ad Traia. epi.6.epiſt.12.epiſt.111. Suet.in Claud.Imper.capit.conſtituit.car.209.ubi declaratio.} Pli. etiam {lib.29.hiſtor.cap.1.in med.} ubi de Arebagato.

Ius aureorum annulorum,uelut per priſcos cingulorum,ut equites nunc noſtrates, cōceſſum niſi ſenatoribus, aut equitibus, alibi {cap. exercitus,num.8.de equit.Dion.lib.48.car.4.fi a terg. plura li.53.car. antepenul.a terg.Plin.lib.33.cap.1.Tueit.lib.17.car.3.in prin.} bellicæ uirtutis inſigne.

Libertum annulis donatum equeſtri nomine Martianum uocabāt.

3.13 {Suet.

§ Suet.in Galba.car.287.a terg.cap. Maiore adeò,&c. § Plin. de Flauio. § lib.33.cap.2.in med. §

Ius prædiatorium erat,ut not.Vale. § cap.ſuæ queq; att. in prin. § ex Tul.in oratio.pro Corn.Balbo. § car.5.fin.ante. § Si Q. Scæuola augur de iure prædiatorio conſuleretur ad Furium Caſellium prædiatores reijciebat,quod aſsiduus præualeret uſus,&c.not. idem.Tul. § li. 3.offic. in med. § De iure quidem prædiorum ſancitum eſt apud nos iure ciuili,ut in his uendendis uitia etiã dicerentur. Apuleium prædiatorem uidebis. § Tul.lib.12.ad Atticum.car.363.365.de Cælio, &c. Suet.in Claud.Imper.cap.ſed ne. in fi. § In uacuum lege prædiatoria uenalis pependit,&c.de Caſellio,Orat. in ſua poet. § car.penul.Bud. In pand.1.in fi.car.256. §

Ius prædatorium,de quo Apia.in oratio.Bruti. § li.2.car.6.fi.notauimus in uer.milites.nu.11.in fi.car.60. § Sunt belli ſicut pacis iura.

Ius ſuffragiorũ per Colonias Italicas. 28. quæ certo die ſuffragia ſuã Romam mittebat ad magiſtratus,ciues ſe eſſe exhibẽtes Rom. § Suet. in Aug.cap.ad hunc modum.car.87. §

COLONIAE ROM. Tit. XVIII.

LVSTRVM ciuium Romanorum, quia per ſacra Solitaurilia luſtratum,ideo ſic dictum. Conficiebatur per cenſores quinto quoque anno. § Aſcon.in diuinat. car.40. a tergo. § Quò numerabantur trecenta poſt & quadringenta millia ciuium, & ultra,præter pupillos & uiduas;præter ſeruos etiam & forenſes.Quando cunque quamplurimos.not.Liui.pluribi. & ſubinde Flor. § libr.54. lib.63.& præſertim.lib.59.lib. 98. § Cenſa ſunt ciuium capita.450. millia. Vnde conducibilius fuit portiunculam multitudinis tantæ in Colonias diſtribuere,pro generali commodo. Veriſimile eſt propterea numerum omnium in urbe tanta uerſantium ciuium, feminarum,ſeruorum,& externorum excedere debuiſſe millionum,uel mille millia capitum. Tantam numeroſitatem eſſe potuiſſe declarat immenſum ædificium, quod Circum max.appellabant, a Iul. Cæſare dictat.extructum, ad ſpectandos ludos pub. tantum (de quibus alibi diximus) ſtadiorum trium,latitudine unius,ad excipiendos ſpectatores.260.millia. Vnde Iuuen. § ſat.11.in fi. § Tantam hodie Romam circus capit. § notat.Plin.lib.penult.cap.15.in prin. § Examinat late § Budæ.libr.3. de aſſe.in fi.car.277. § Ampliauit Imper. Traianus, de quo Dion in eius uita. car.2.a terg. § Vnde Colonias plures interlegendo obuias annotauimus

annotauimus cum authoribus.

Colonias tranſmarinas etiam ſuppletas cum.80.millia ciuium a Iul. Cæſare præfato, refert Suet.in eius uita. § cap.octoginta,&c.§ Vnde non fuit ipſis difficillimum milites legere ad numerũ.300. millia in bello Gall.cum ſocijs Latini nominis. § Flor.lib.20. Pli.autem.libr. 3.cap. 19. in fin.§ bis totidem aſſerit tunc lectos mirum magis quod refert Apia.in problem. § lib.lybici.car.penul.§

Colo.Rom.deductæ,de quibus Liui.octo & uiginti, uel ut Sueto.in Iulio. § car.6.cap.decedens. in Aug.ad 30. per Italiam & per prouin tias etiam tranſmarinas,de quibus Liui.Plin.Tacit.& alij.Tacit.lib.14. car.4.a terg.§ De modo eas deducendi refert § Liui.libr.27.car. 2.a terg.car.3.ante.lib.29.car.3.in fi.lib.28.car.4.in princ.§ de Locrenſibus 84.cum tranſmarinis fuiſſe omnes.not.Blon. § li.3.de Roma Triumph.car.111.116.119.§ Numerum nos eruimus,ad. 160. Vrbem fuiſſe capaciſsimam tanti populi cõſtat etiam, quia in circuitu ambitum continebat mill.30. ſine ſuburbijs, quinquaginta autem ipſis computatis.not.authores,& Plin. § lib.3.cap.5.§ Vbi de amplitudine urbis,portarum. 34. mill. 70. Quod ſi quis altitudinem tectorum addat, fateatur nullius urbis magnitudinem in toto orbe ei potuiſſe cõparari.Vopiſ.in Aurel.Imper. § car.195.201.in fin.§ Et non alia magnitudo exurget quam ſi mundus alius quidam in uno loco narretur,dicit Plin.ipſe. § d.cap.15.in prin.§ Graue ipſis igitur non fuit Annibale Italiam graui bello uexante legiones uiginti in circa quotannis legere, id eſt milites ultra centum mill. præter totidem auxiliarios nominis Latini aſſuetos.unde Plut.in uita Gracchi. § car.antepenul.a tergo§ dicit Caio Tribunatum petentem, tantam multitudinem ex Italia in urbem confluxiſſe, ut è tectorijs ſuffragia præſtarentur per Colonos.

T A B V L A.

SIGNIA § Liui.lib. 1.c. ult.
Circeos libr.6.car.4.libr.8. car.1.
Setia.lib.7.car.ult.in fi.
Velitre.libr.2.car.5.a terg.libr.8. car.1.in fi.car.4.in princ.
Norbe.libr.2.car.6.a terg.libr.7. car.ult.in fi.
Antium.lib.3.car.1.libr.8.car.4. lib.9.car.5.Tacit.li.15.car.3.
Ardea.lib.4.car.2.a terg.
Fidenæ.lib.4.car.3.a tergo.
Lauicum.lib.4.car.antepen.in fi.
Vole,ubi ſupra car.penult.
Vitellia.lib.5.car.5.a tergo.
Satricum.lib.6.car.3.in fi.
Tuſculum.lib.6.car.5.a tergo.

Fundani

Fundani & Formiani } lib.8.car.4.in prin. lib.28.in med.car. 213.

Acerrani.lib.8.car.ubi ſupra.

Cales.ubi ſupra. c.4.a ter. in prin.

Fregellæ. lib.8.car.5.ante. libr.9. car.3.

Sinueſſa Pontiæ } lib.9.car.7.ante lib. 10. car.4.li.36.car. 1.in fi.

Pompeios.Tacit.lib.14.car.3.

Minturnæ Caſsinum } Liui.lib.9.car.5.Pli. lib.3.cap.5.in med.

Pyrgi.Liui.lib.35.car.1.in fi.

Priuernum.lib.8.car.antepen.

Anxur,ubi ſupra d.car.antepen.

Luceria Sannit.libr.9.cap.6.Plin. lib.3.cap.10.

Pola.Plin.d.lib.3.cap.18.

Sora Alba } Liuius lib.10. in princ. lib.9.car.5.

Carſeoli, ubi ſupra, car.1.car.2.a tergo.

Bouianũ uetus. Pli.lib.3.cap.11.

Nepete,Narnia, Sutrium,

Ardea, Setia, Circeis,

Interanna.Liui.lib.10.car.2.libr. 27.car.2.in fi.

Nuceria.Tacit.lib.14.car.3.

Adrumentum. Capito.in Iuliano, in prin.car.71.

Vulturnum Linternum } Liui.li.34. car.pen. de ijs omnibus.

Puteoli } Plin.libr.3.capit.5. Tacit.lib.14.car.4. lib.15.car.6.

Salernum Buxentum Tempſa Croton } Apia. libr.1.in medio. car.15.Liui.li. 39.car.3.in fi.

Oſtia.Plin.libr.2.Epiſt.17.miraris,&c.in fi.Tacit.lib.17.in medio car.50.

Sipontum. Liui.li.39.car.3.in fi.

Venuſia. Pli.lib.3.cap.10.

Caſtrum Sena Adria } Flo. lib.11.Liu.lib. 37.car.1.35. car.1. Tacit.li.20.car.81. Plin.lib.3.cap.12.

Poſsidonia Peſtum Cõſa,uel Coſſa } Liui.lib.33.car. 2.li.37.car.3.in prin. Flor.li.14.

Ariminum Beneuentũ } Liui.lib.28.car.antepenul.Flo.lib.15. in Gallia Apia.li.3.c.131.Pli. lib.3.cap.14.cap.10.in fi.

Vibone. Liui. libr.35.car.penult. 192.

Eſernia Fregellæ } Flo.lib.16.lib.19.

Brunduſium Tul. Epiſt.1.ad Atticum.lib.4.car.102.

Spoletum Placentia Cremona } Liui.lib.22.car.2.a terg. li.27.car.3. in prin.Flor.lib.20.Liuius.li.21.car.4.libr.28.car.3. lib.31.car.2.li.32. car. antepe. lib.37.car.antepen.

Ancon Aſculum } Plin.li.3.cap.12.

Capua. Plin.li.3.cap.5.li.18.cap. 11.Plut.in Gracch.car.penult. Sueto.in Iulio.cap.ſed.

Tergeſte Concordia } Plin. libr.3.cap.17. in med.

Taurinum.Liui.lib.34.car.pen.

Ruſſelana Cortona } Plin.lib.3.cap.5.

Luca.Liui. lib.41.car.3.417.Pli. d.cap.5.

Luna

Luna.Liui.libr.45.car.4.a tergo,
457.c.
Brixia Gall. Plin.libr.3.capit.18.
Liui.lib.21.car.4.
Padua.Pedia.de quo Blon.libr.de
Ital.inſtaur.car.187.locum nõ
animaduertimus inquiſitum.
Verona euganea. Tacit.libr.19.
car.1.Leand.car.410.
Bononia Felſina.Plin.lib.3.capit.
14.Dion.li.50.car.4. Tacit.li.
12.car. penul. a terg. Liui.lib.
27.car.ult.
Polentia } Liui.li.39.car.pen,
Piſaurum } Pli.li.3.cap.13.
Piſæ.Liui.lib.40.car.412.lib.45.
car.4.a terg.
Mutina } Liuius libri 39. car.
Parma } ultima in fi. lib.41.
Saturnia } car.4.in prin.
Tarentum. Plut. in Gracch. car.
penult.
Emporiæ,ubi Cato.Liui.libr.34.
car.2.
Fortunæ fanum.Pli.li.3. cap. 13.
Grauiſcæ.Liui.lib.40.car.5.ante.
Comum.Sueton.in Iulio.car.18.
Liui.libr.8.car.4.ante Corius.
lib.1.car.35.
Forum Iulij. Tacit.li.17.car.53.
lib.19.car.6.
Sinope.Plin.lib.10.Epiſt.97.
Aquileia,Plin.lib.3.cap.18.Suet.
in Aug.car.64.134. Liui. libr.
49.car.6.lib.43.car.penul.
Firmum.Plin.lib.6.epiſt.18. Liu.
lib.27.car.3.in prin.
Aquinum. Tacit. libr.17.in med.
car.51.59.
Torgiũ.Apia.li. Illirico in princ.
car.6.
Taurominium.Plin.libr.3.cap.8.
Siracuſæ.Dion.lib.54.car.4.Liu.
lib.36.car.1.
Lugdunum.Tacit.lib.17.in med.
car.46.in fi.48.Tul.lib.ad Atticum.14.O mi Attice. Senec.
Epiſt.81.in princ. Plin. libr.4.
cap.18.
Arelate.Plin.lib.3.cap.4. in prin.
Narbona.Sueto. in Tiber.Imper.
cap.3.Eutrop.lib 4.car.pen.
Salona.Plin.lib.3.cap.21.
Iadera.Plin.lib.3.cap.20.
Rheti.Tacit.libr.de Germ.car.5.
ante.
Dymein Achaia.Plin. li.4.cap.5.
Agrippina nunc Colonia. Pli.lib.
4.cap.17.in fi.Tacit. lib.12.c.
3.in fi.li.17. in med. car.47.*li.*
20.car.4.
Gades.Dion.libr.41.in med. car.
99.in fi.
Corinthũ. Pli.li.4.cap.24.Dion.
lib.43.car.pen.Pauſan.lib.5.in
princ.
Carthago magna.Pli.lib.5.cap.4.
Apia.li.1.car.9.lib.lybico.car.
1,& ult.Eutrop.lib.7.car.51.
Carthago noua,lib.3.cap.3.Plin.
Vtica.Plin.lib.5.cap.4.de Africa,
Dion.libr.49. in med. car.8.a
tergo.
Alexandria Aegyptia. Plin.lib.5.
cap.31.Dion.lib.51.in med.c.
10.a ter.Ioſep.lib.14.antiquit.
cap.21.in prin.
Apollonia.Plin. lib.5.cap.13.30.
Apamea.Plin.libr.10. Epiſto.49.
Tacit.lib.12.car.pen.a terg.

Philippi,

Philippi, ubi prælium. Plin.lib.4. cap.11.
Rhodij. Liui.lib.31.car.1.in fi.
Vienna.Tacit.lib.17.in med.car. 48.
Ptolomais. Plin.lib.5.cap.19.lib. pen.cap.pen.in prin.
Dirrhachium. Plin.lib.3.cap. 22.
Auguſta Taurin.Plin.lib.3.capit. 17.Tacit.lib.17. car. 59.
Auguſta prętoria.d.cap.17.Dion. lib.53.in fi.car.5.fin.
Aug.gemella.Plin.d.libr.3.cap.1.
Aug.Erutrita,ubi ſupra.lib.4.cap. 22.
Aug.Iulia.Plin.libr.5.cap.1.
Iulia campeſtris,ubi ſupra. nũc Algerium.Ioui.lib.33.car. 508.
Dacia Decebalis regis.Dion. in Adria.Imp.car.5.
Panaca,Valentia.Plin.d.cap. 1.
Valentia }
Tarracon } Plin.d.cap.3.
Iconium.cap.2. ubi ſupra.
Cartia ad Oceanum.Liui. libr.42. car.438.b.
Tipaſia.Plin.d.cap.2.
Corduba.Plin.lib.3.cap.1. hiſpali d.cap.1.
Aſta regia.d. cap.1.
Tader.Plin.lib.3.cap.3.in prin.
Londinium.Tacit.lib.14.car. 5.a tergo.
Barcinæ.d.cap.3.
Cirthaciniani.lib.5.cap. 3.
Calmulodianum.Tacit.li. 12.car. 4.lib.14.car. 5.
Cæſar Aug.Plin.lib.3.cap. 3.
Calagurium,ubi ſupra.
Acitania, ubi ſupra.
Salarienſis,ubi ſupra.
Dertona,d. lib.3.cap 5.
Mariana.lib.3.cap.6.
Aletia.ubi ſupra.
Lybiſonia,ubi ſupra.in Sardinia.
Alolæ uicus ad Taurum montem. Capit.in Adrian.Phil.Imp.car. antepenul.
Sabaria,ubi ſupra.d.cap. 23.
Dyme in Achaia.Plin.lib.4.cap.5.
Pella in Maced.lib.4.cap. 10.
Norbenſis }
Scalabis } Plin.lib.4.cap.22.
Cæſariana }
Lixos.Plin.lib.5.cap. 1.
Ruzaitas.lib.5.cap.2.
Maxulla.lib.5.cap.4.
Vtica }
Tuburbim } d.cap.4.ubi ſupra.
Municipia Rom. non Coloniæ, quam differentiam not. Gel. li. 16.cap.13.
Olyſipom fœlicitas Iulia. Plin.lib. 4.cap.penul.
Auguſtana urbs Iulia.
Tabraca } Plin.lib.5.cap. 3. Liui.
Arpinas } lib.10.in prin.libr.38.
Trebulæ } car.213.
Vicetia.not.Saxum,de quo

PRANDIA ET CAENA, ordinario in uſu etiam Rom. Tit. XVIII.

PLEROSQVE aſſerentes perſpicimus Romanorum inſtitutum fuiſſe cænandi tantum, non autem prandendi. Si uero prandium ſumpſerint modicum fuiſſe, & quia errore ducti ſunt, uel auctoritate Platon. minus excuſſa in exempla ſept. improbantis Italos bis in die ſaturos fieri, de qua Tul. § lib. ult. Tuſculan. in fi. car. antepenul. § Significans uel & præcipiens ſemel tantum con ducere. Vel Plinij nepot. § epiſto. lib. 3. incip. pergratum, &c. § Dicentis poſt cibum quem interdiu leuem & facilem (ueterum more) ſumebat. Dum exponit uitam eius auunculi & adoptiui patris. Et Diodo. § lib. 3. in fi. § Semel in die, &c. Auguſtus etiam (not. Suet. in eo,) meridionabatur tantum, ut erat uiuendi parciſsimus cænabat, non autem prandebat. Quam etiam opinionem ſe tunc uſque habuiſſe refert Beroald. in ſuis annotat. § in ſerm. nume. 20. § Sed per aliquot authoritates palynodiam cecinit ipſemet ibidem errorem ſuum confitens. Oportunum duximus non pauca hoc ipſum reſoluentia proponere, & inſtitutum tale apertius declarare, priſcos ipſos & Rom. prandere ſolitos & cænare (ut & modernis temporibus pleroſque etiam ut nunc) ſolitos prandere, cænare, ientare, meridionari, comeſſare.

Obſeruabant igitur frequentius prandere, & cænare, cubantes, cum lectulis, & ſic proni, fœminæ autem ſedendo. Studijs tamen dediti ſemel tantum comedebant, ut ſupra. § ſic Plato in d. epiſto. 7. in fi. lib. etiam octauo de rep. car. antepenul. a terg. in princ. & lib. 3. § Vbi rationem explicat, quia intemperantia obeſt corpori & menti ad prudentiam, cum non neceſſaria cupiditas, &c. Si uis uacare animo pauper ſis oportet, aut pauperi ſimilis. non poteſt ſtudium ſalutare fieri ſine frugalitatis curâ. frugalitas eſt, paupertas uoluntaria. Animaduertendum eſt Platonem in epiſtola ipſa non damnare prandium & cænã, ſed crapulã matutinam & ueſpertinam ſimul, & epulas frequentes, quæ naturæ corpori & ingenio non mediocriter obſunt, ſtudijs præſertim deditis & operam dantibus, & bonis moribus, dum incuſat Italicas & Siracuſanas menſas, id eſt lautas & abundantes conuiuijs & uenereis oblectamentis

in

incumbentes. Quas menſas tunc Siracuſanas redarguit etiam { libr. 3.de rep.car.4.a terg.uel antepenul.a terg. } Vbi præcipit ab ebrietate abſtinendum,uituperat,& condemnat luxum Siracuſanasq; menſas, quia intemperantiam uarietas parit, inde morbum. Vnde Dionifius ſenior tyrannus ebrietates & lautitias tales prohibere uolens fures caſtigabat,ueſtium raptores permittebat.not. Plut. in apophtheg. { car. 6.in fi.in Dionifio ipſo.car.125.in fi. } Simplicitas(econtra)temperantiam & ſanitatem etiam cum prandio & cæna,ſed decenti. non in comeſſationibus & ebrietatibus. { Paul.ad Rom.cap.13.in fi. } Cæteri autem, { ut infra. & lib. 8.de rep.car.antepenul.a ter.in princip. & lib.3.ad Plat. }

Declaratio prædictorum,per auctoritates.

PRANDERE & cęnare in propatulo uerecundiæ nō erat,dicit Valer. { cap.de inſtitu. antiqu. in prin.& in cap.de fortit.Macrob.lib.3.cap.17.in princi.& in med. } Patentibus ianuis prandere, & cænare conſtitutum ut ſub oculis teſtium, & cæ. { Tul. in 3. Verr.in medio. } Vbi de Latonæ fabula.Quid ego aduentus iſtius in Aſiam prandia & cænas, equos, muneraque commemorem? Prandete commilitones apud inferos cænaturi, dicunt ſcriptores omnes de Leonida Spart.in Xerſem certaturo. { Valer.cap.de fortit.in Cotio. } Prandendi gratia poſita menſa. { Plut.in apophtheg.car.148. in princ. } Vt ſtantes incoctum opſonium pranderent edixit carnem toſtam aut elixam cum cænarent. { lib. de fort. Alex. car.295. } noctem cænas,diemque prandia deficientē. Contra uero Alexander prandio quum primum diluculaſſet, cæna tunc appetente nocte. { lib.de tuenda ualitud.car.404. a terg. } Ad condiendum prandium,ad cænam uero prandij tenuitatem. { Xenoph. libr. 1.car. 4. } Exeuntes in uenationem prandium habent, &c. in uenando hoc prandio pro cæna uſi. { car.7.ante. } ingredi ad prandium, &c.De inde cum ad cęnam uenerit,&c. { lib.2.car. 4.a terg. } Niſi prius ſudaſſent,& ad prandium cænamque introirent. { li. 5. car.10.84. } Quanto leuius prandemus ac uilius, tanto ſuauius diebus inde proximis,& prandebimus & cænabimus & dormiemus,inquit Cyrus,& libr. de rep.ex eodem. { car. penult.ante. } Deinde prandendum mandat.Quibus actis cæna per præconem ſignificatur. { Plaut.in moſtel. cap.melius. car. 170. ante. } Nam prandium mihi perbonum dedit, nam & cænandum & cubandum,&c. { in miles glor. capit. cohibete. car.201. }

car.201.} ad prandium,ad cęnam uocant. {In mercat.cap.Adducam.car.215.a terg.} Quid ſi igitur cęnam faciam, prandium qui percoquat? &c. {in pſeud.cap.hi loci. in fi. car.238.in prin.} Qui ubi prandero,&c. {In penulo cap.ſuſpendant,in prin.car.245.} calidum prandiſti prandium, & Caliguritanis prandia atque cœnæ extiterunt. {Valer.cap.de neceſsit.in Caligurit.in fi.eius, Liu.li.25.car.3.ante,in med.Sen.epi.82.in fi.Deſij iam.} de ipſo Leonida, {epiſt.122.Detrimentum,&c.} poſt prandium aut cęnā bibere uulgare eſt. {Ioſep.li.3.belli Iud.cap.6.in med.Horat.Sat.6.li.1.ſermo.in fi. Non quia,&c.

Cęna miniſtratur pueris tribus,&c. & inde, pranſus non auide, &c. {lib.1.car.210.epiſt.Menius,ad Vallam.} Impranſus non qui ciuem, &c.& infra, patinas cęnabat omaſi {Sat.5.lib.1.} expreſſum, &c. {car.258.} Millia tum pranſi tria repſimus, & infra,prorſus iucunde cęnam,&c. {Suet.in Veſpaſi.patre.cap.poſt Neronem.} prandente eo,canis extrarius Triclinio manum humanam intulit, &c. cęnante rurſus bos arator, &c. Scapula cum apud Gallum cęnaret, Decimus domi ſuæ pranderet,&c. {Plin.libr.7.cap.23.de mortibus repenti. lib.28.cap.5.} Hippocrates tradit non prandentium exta celerius ſeneſcere. {Plaut.item in rudenti.capit. & uos.car.2.} Illi ſunt *uocati* ad prandium quia poſt cęnam credo lauerunt. {In miles. ubi ſupra, cap.quantas.} Quo imus una ad prandium, ubi cęnamus inquam? {In capti.cap.miſer.car.88.a ter.} prandium aut potatio *forte* aut cęna,&c. {In bacbide cap.1.in med.car.141.in prin.} neq; ille hic calidum exuunt in prandium. {In Sticho.cap. ſed ita,in fi.} cœna aut prandio perduci poteſt. {Diodo.de Tyrrhenis lib.6.in med.car.45.in med.} Menſa bis in die ſumptuoſe præparata, nam quæ ad edendum bibendumque in dies ſingulos prādij & cęnæ cauſa parantur, pœnus non ſunt,&c. {Plut.in Alexan.Mag.uita.car.4.a terg. In apophtheg.car.7.ante.129.de Alexandro ipſo.} Ad prandia enim nocturna itinera, ad cœnas uero prandiorum parcitatem, ut ſupra hic. {& lib.parallel.car.598.} in Leonida ipſo. {& lib. de tuenda ualit.car.6.a terg.404.} Cato poſterior, ut ex eodem Plut. {in eius uita,car.1.in fi.} tenuem cœnam, incoctumque prandium, hirtam ueſtem,&c. {& ibidem ante.} huic uel prandium uel cęnam miniſtranti, nunquam Catonem ſuccenſuiſſe. {In Philopom.car.1.a ter. in fi.} eo poſt prandij, aut cęnæ tempus,&c. {Iuſti.lib.2.in med. Dion.in Adriano Imper.car.3.ante,uel.15.} prandebat ſine uino, & cum prudentibus optimis uiris cęnabat, &c. Lauabat de die, prandebatque ad ſacietatem, ut non temere ſuper cęnam modicā,&c. {Suet.

in

in Galba Imper.car.ult.cap.cibi plurimi.§ Ante cęnam capere, &c. Ius aſsidue dicebat non nunquam in prandio, &c. § Martial.libr.13. car.1.a terg.de Beta.Capit.in Pertin.Imper.car.5.in fi.§ Imperator etiam ſi ſine conuiuis eſſet, eadem conſuetudine cęnitabat, amicis ſi quando de prandio ſuo mittere uoluit,&c. § In Macrino Imp.car.6.a ter.§ nã ſi pranſiſſet uel priuatim parciſsimus, in cęna effuſiſsimus. § In Heliogab.Imper.car.4.fin.ante.§ pranſitans & cęnitans conuiuas ſenes agitare,&c. § In Alexand.Seuer.Imper. in med. car.123.in prin.§ Refectus aliquando prandium inibat, aliquando cibum uſque ad cęnam differebat, prandit tamen ſæpius. §& infra ibidem, car.7. fin.in fi.§ In expeditionibus,apertis papilionibus pranſit atque cęnauit, cum militarem cibum ſumeret,&c. § In Gordiano Imperat.car. pen.a terg,155.in fi.§ Intra punctum temporis uel prandium ſi prãderet, uel cœnam finiret. § In Galieno Imp.car.4.a ter.175. Quid habemus in prandio? qualis cęna cras erit? § In Mario.7.Cæſare.car. 255.ante.§ In eius magiſtratu nemo pranderit, nemo cęnauerit,nemo dormierit. § Tul.in epiſt.ad Curio.ego uero,&c.lib.10.§ Caninio conſ.neminem prandiſſe. § Suet.in Claud.Imper.cap.Sæuum. car.230.a terg.§ meridie dimiſſo ad prandium populo. De prandio tantum allegatæ ſunt authoritates plurimæ, quæ breuitatis cauſa excerptæ,& annotandi tędio omittuntur exponi.

Cubantes cum lectulis prandebant in menſa, ritus per quemquã ex modernis ſcriptoribus, non obſeruatus aut animaduerſus. §Suet.in Aug.Imper.cap.Nepotes.in fi.eius.car.98.§ neque cum nepotibus cęnitauit niſi in uno lecto aſsiderent. §& in cap.feſtos.car.108.§ per ſingulos lectos licitatio fieret,&c. §Plato lib.2.de rep.car.2.a terg. in med.§ quod mihi ſolent ſuper thoris diſcumbentium. § & infra ibidem.§ Sed thori addentur a menſe,&c. §Plaut. in Menechmis. cap.Sine fores,car.184.In Amphit.cap.ſatin, ad fi.car.23.§ accubui ſimul in eodem lecto.Sternite lectos, incendite odores, &c. § In miles glor.cap. cohibete. car.201.§ nam hi ſolent quando accubuere, ubi cœna appoſita eſt,&c. Abducunt extra me ad ſe, ad prandium ad cœnam uocant. Statuite hic lectos. § In Perſa.cap.hoſtibus car.260. in princ.In Sticho.cap.quiſnam.car.286.in fi.§ lectos ſternite,principium placet de lectis. Alij piſces purgate, §& infra cap.Ita me.§ Quam mox cocta eſt cœna impranſus ego ſum, §& cap.mirum§ feſtinamus omnes, lectis ſternendis ſtuduimus,mundicijsq; apparandis. § Tacit.lib.14.car.2.ante in fi.§ de Agrippina.Cremata eſt eadem nocte conuiuali lecto & exequijs uilibus. § Orat. Epi.ſi potes.libr.1.ad Torquatum.car.195.§ Si potes Archiachis conuiua recumbere le-

ctis. Item. Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos. {lib.item. 1.
Sat.4.in med.omnibus hoc uitium.Sat. 3.car.250.} Comminxit le-
ctum potus. Nec modica cœnare times olus omne patella Q. Tubero
daturus epulum populo Rom.lectulos punicanos pellibus hedinis ſtra
uit,&c. {Vale.cap.de repulſis.} plenis hominum triclinijs accubi-
tum iere per lectos elephanti ita libratis ueſtigijs,&c. {Pli.lib.8.cap.
2.} Diſcubuere thoris, ſurrexere thoris, &c. {Metha.lib.12.car.
3.car.penult.a terg.Curt.lib.8.car.3.in morte Clyti per Alexandrum.}
uino percitum. Senſibus uictis ex lecto repente proſiluit,&c. {& in-
ferius ibidem.car.111.} in Poliperconte, detractum eum lecto rex
præcipitat in terram,&c. Quo in cuſtodiam tradito conuiuium diſſol-
uit. Nec poſtea cum in Affricam redijt aut cubātem cenaſſe,&c.de An
nibale ſuperato, not.Plut.in eius uita. {car.4.fin.in fi.eius, In Cleo-
menis uita,car.5.fin.ante.132.} Si hoſpites conuiuio adhibuiſſet, le-
cti alij duo ſternebantur, ac paulo latius menſa miniſtri ſternebant.
{Plut.etiam lib.de fort.Alexandri,car.ult.aute.290.} Socrates Al-
cibiadem eodem ſecum lecto cubantem illibatum abire, perpeſſus eſt.
{Liuius lib.24.car.4.in prin.113.} Volones epulati ſunt alij accu-
bantes, alijque ſtantes.de Graccho conſule uictore in uolones ſuos.
{Home in primo odiſſ.in med.} omnes autem uolebant in lectis di-
ſcumbere. {Plato in conui.car.177.in fi.} Quieuit igitur in proxi-
mo lecto, ſuper quem ſedens cenauerat. {Eraſ. prouerb.1521.cane-
re,&c.car.196.in prin.Suet.item in Calig.Imper.cap.matrimonia.car.
182.} mandaſſe ad Piſonem contra accumbentem,&c. {Hom.li.
9.Ilia.car.4.lib.1.car.penult.ante,lib.5.odiſſ.car.4.a terg.} ipſa autē
contra ſedit Vlixem,de Calipſo in ſpeluncam prandente. {& lib.14.
car.2.a terg.} Ipſe autem contra ſedit, comede nunc o hoſpes, &c.
{Capitol.in Vero.Imper.car.3.ante.53.} Trahens cœnam in no-
ctem, & in thoro conuiuali condormiens. {Martial.lib.8.car.ante-
penult.in Cecilianum.} & in Heliogab.Imper. {car.4.fin.uel 108.
106.a terg.} cum pilo leporino uel perdicum pluma, ſedentes ue-
ſcerentur puellæ, more ueteri. {Suet.in Claud.Imper.cap.conuiuia,
&c.car.229.a terg.} adhibebat omni cœnæ & liberos ſuos cū pue-
ris puellisque nobil. Qui (more ueteri) ad fulcra lectorum ſedentes ue
ſcerentur, menſa & thoro æquaui. {Pli.epiſt.6.in med. lib.2.longū,
&c.} repetito munere Bacchi, ſurrexere thoris. {Metham.li.12.}
Cœnatum ſimul apud Syphacem regem, & eodem etiam lecto Scipio
& Annibal, quia,&c. {Liui.lib.28.car.4 in fi.147.Valer.cap.de in-
ſtit.anti.in princ.} fœminæ uiris cubantibus ſedentes cœnitabant.
Sedens more fœminarum ueſcebatur. & Varro poſt Cannenſem cladē,

{dicit

§dicit Eutrop.lib.3,car.42.ante. in eo, Annibal, de quo Plut. in eius uita.car.4.fin.in fi.86.Iuſti.lib.32.in fi.§ Cum in Affricam rediit, ut ſupra. §Plut.in apoptheg.in Ptolomęo.car.131.in prin.§ Cato igitur poſt pharſalicam pugnam. §ita & in eius uita.car.penult.a ter. 158.in fi.§ poſt lauacrum cum multis cœnauit ſedens, quemadmodum poſt ciuile Bellum conſueuerat. § Ita & Apian.lib.2.de Catone ipſo.§ diſcumbens conuiuatus eſt, eo more quo a Pompeij nece cõſueuerat. §car.76.in fi.§ Qui mihi accumbentes in conuiuijs,&c. Tul.in oratio.in Catilinam, §car.108.in princ.Curt.libr.8.in Poliſpercon.car.111.ubi ſupra.& in reſpõſione Alexandri ad exercitũ,&c.§ nunc argenteis cubat lectis menſas auro onerant. §libr.9.car.137.a terg.Plut.lib.de fortuna Alexandri,car.287. in prin. uel eius 4.§ inuitatis deinde ad æpulas legatis gentium, regulisque exornari conuiuium iuſsit, centum aurei lecti modicis interuallis,&c. Suet.in Calig. Imper. §cap.Animum.car.188.Home.13.odiſſ. car.ult.§ Epulabantur ſedentes, uiri autem honeſti acceſſerunt. §Macrob.li.3.cap. 6.in fi.§ propria eſt Herculis obſeruatio, ſacris epulari ſedentes.

Merendã cibum meridianum ſumebat Auguſtus Impe.de quo Suet. in eo.cap.poſt cibum meridianum. car.110.a ter. Plin.epiſto.5. ubi infra.car.66.Plut.in Galba Imper.car.penul.a ter.in med.321.§ Cum eſſet uini cibique meridiani plenus,acceſsiſſe,&c. § Plaut. in moſtel. cap.melius.car.170. in fi. § Nunquid ad merendã iſtic ero? §cap. hic quidem.car. 174 § Vide ne forte ad merendam quopiam diuerteris.Hoſpites prius epulis acceptos, poſt refectos, interrogatos quid & unde. § Home.pluribi,& lib.1.odiſ.car.5.§ Cæna ſaturatus loquacis,&c. § lib.3.car.1.a ter. lib. 4.car.1.lib.5.car.3.libr.7.car.4.libr. 16.car.2.libr.14.car.2. lib. 17. car.2. §

Alexand.Imper.26.prandebat,cænabat. § Lampri.in eo.car.130. a terg.in Heliogab.Imper.car.4.fin.109.Capitol.in Pertin.Imper.car. 5.in fi.69.Plaut.in miles.cap.cohibete.201.in prin.§ Vitell.Impera. quater comedebat,aut uorabat. § Suet.in eo.cap.Galba.cap. ſed uel. car.305.309.§ Alexand.Mag.prandebat ad auroram,cœnabat in diluculo.Plut.ubi ſupra. § lib.1.de fort.Alexan.car.7.fin.295. ante.§ Seuerus Impera.humi iacens epulabatur cum filijs, Antoninus item & Imper. § Capit. in Anton. Phil. car. 2. ante.Spartia. in eo.car.76.§ Turcarum more humi epulabantur mærore luctuque perciti, nota.in oratione ad Traianum Imperatorem per Senatum, ut ex Geu. §libr. 2.in fi.car.429.§ Ludouicus Sforcia Mediol.dux,ſtans cibum ſumebat. § Cori.in eo. § ut Cato, Annibal,Varro,de quibus ſupra.Legionarij milites etiam,ut ex Liuio. § lib.24.car.eius.3.in fi.§ Ve-

latis capitibus uolones epulati ſunt, accubantes alij, ſtantes alij, qui ſimul miniſtrabant,&c.

Epulis luxuriantes qui.

COMEDONEM fuiſſe maximum, & bibonem Maximinum Imperatorem refert Capit.in eo. § car.2.in princ.138.§ Qui uini amphoram (uel ex noſtratibus barilam) bibebat in prandio, carnis libras. 50.comedebat,&c. Staturæ erat pedum decem,in circa.

Iulius Cæſ. ad primam lucem epulas producebat cum Cleopatra. § Suet.cap.dilexit.car. 32. in fi. § Tyberius Imp. noctem & biduum cum L.Piſone urbis præfecto & cuſtode, immo biduum cum duabus noctibus,dicit Plin. § lib.14.cap.ult. Sen. epiſto. 83.§ Singulos,&c. § in med.eius.Suet.in eo.Tyber.cap.cæterum. car.199.Sen.ita epiſto.58.quanta,&c.in med.ubi & de Coſſo.§

Nero Imp. § not.Suet.in eo.cap.paulatim. car.256.§ Epulas è medio die ad mediam noctem protrahebat, &c. ut de Germanis Tacitus. § lib.de Germa.ipſis.car.3.§

Tit.Veſpaſianus Imper. § not. Suet. in eo. cap. præter. car.334.§ ad mediam noctem commeſſationes extendebat. Ita & Alex. Mag.de quo ſupra.not.Arria. § lib.4.car,172.§

Cato morū norma noctem totam cum amicis ad auroram uſque in epulis uigilaret. § Plut.in eius uita.car.2.251.§ Quandoq; ebrius. Plin. § epiſto.12.lib.3.ueniam ad cænam,&c.Orat.etiam. li. 3.oda. 21.O nata mecum.& epiſto.ad Mecenat. lib.1.car. 220. priſco ſi credis,exiguæque togæ,&c.Sen.lib.de tranquil.uitæ.car.155.a ter. in medio.cap.ſed nihil,in fi.eius, § de ipſo Catone narratur, & priſci Catonis,ſæpe mero caluiſſe uirtus. Et ſic habetur de utroque.ipſo Catone uino lętantibus. § Martial.lib. 2. in Gaurum. § Quod nimio gaudes uino.& cæ.

Anton. Geta Imper. ſibi cænas parari iubebat per ordinem litterarum alphab. § Spar.in eo.lib. de Cæſaribus.car.251.§

Gulam ut gruis collum optabat Philoxenus, de quo Plato in Gorg. § in med.car.143.in princ. § De caradrio aue. Gel. § lib.19.cap. 2.in med. Alcia. fab. 90.§ Optabant uitam caradrij auis. i. uoraginis cuiuſdam,uel onocrotali,de quo Plin. § lib.10.cap.47.§ Cibis prætioſis immiſcebat ſter. Imp.Commodus,de quo Lamprid. § car. 61.in prin. § Albinouanus pedo diem nocte permutabat,&c. § Sene. § epiſto.122.detrimentum,&c.Orat.ſat.3.lib.1.omnibus hoc uitium,

tium,&c.car.248. } Noctes uigilabat,&c. hos exprobrat mores Cato,de quo Sen. { epiſto.ipſa.122.& de Attilio,Butta. } Petronius, de quo Tacit. { lib.16.car.2.in fi. } Paul.& ſecus Pont. de quo etiam Corius in eo. { car.416.Plati.in eo.car.157. } Veh qui dicitis,&c.ponentes tenebras lucem,&c. { Eſai.cap.5.c. } Clodius Albinus Imper.comedebat ficus quingentas paſſarias, perſica centum cāpana, melones decem, ficedulas centum. { Spartia.in eo.car.248. } Phagon in prandio aprum comedit integrum, panes centum, ueruecē, & porcellum,uini horcam bibebat. { Vopiſ.in Aurel.Impera. in fin. car.205. } Apicius culinariæ princeps,&c.Seſtert. mille abſorbuit.i. aureorum duo milliones cum dimidio. { Plin.lib.10.cap. 48. Sene. epiſto.95.in med.petis a me,&c.de quo Agrippa ipſo.cap.89.Martial. lib.5.de Apitio, dederas Apicibus, &cæ. epiſt.120.incip. epiſtola tua, &c.in fi.lib.ſuo.de conſolat.cap.libet dicere.car.149.a tergo. ubi & de Calig.Ponta.lib.de imman.car.513.ante. } Aeſopus fil. de quo Plin. { lib.10.cap.51. } Liquefactas margaritas deuorabat, unde Oratius. { Sat.3.lib.2.car.289. } Filius Aeſopi detractum ex aure metellæ, & cæ.Luſcinias ſoliti impenſo,&c. { Budæ. libr. de Aſſe. car. 181.188. Agrip. cap. 89. de ſcientijs. } Vt de Cleopatra Plin.Plutar. Macrob. { lib.3.cap.17. } Leges ſumptuarias refert plures. { Gel.lib 2.cap. 24. } Fanniam Liciniam Sillanam Cinciam Iuliam. Muleaſſes Tunetæ rex hodie phaſianum perdiceſque duas condidit extors aureis centum. { Iouius.libr. 44. in med.car.516.&c. } Babilonij totam noctem bibunt,ſaltant,&c. { Xenoph.libr.6.in medio.car. 122.in fin. } Pamphagos omnia manducantes appellat Plin. { lib.6.cap. 30.in fi. } Onocrotali,ubi ſupra. { lib.10.cap. 47. } Abronis uita. { Eraſ. prouer.1431.car.187.a terg. } de Thorio.Tuſ. { in 2.de fini. car. 78.ante. } Sibaritica menſa. { prouer.1165.car.157. } Siracuſana menſa. { nume. 1168. } Ad ambas uſque aures. { prouerb. 1227. } Ambabus manibus uorare. { Plaut.in Trinu.cap. minus. car.206.ante. } Voracior purpura. { prouerb.1284.1778.1997. 2641. } Turbucinari. { Plaut.in Perſa.cap.omnem.cap.254.in fi. } Alex.ſecund.pontifi.deſiderata in prandio requirebat,expectabat quouſque deferrentur, coquerentur,in menſa haberi poſſent. { Corius. car.234. } de arte coquinaria diſputat Agrippa. { cap. 89. } ubi de pluribus ad hanc rem ſcriptoribus.

EPVLATIO.

DVBIA cæna lautiſſ. § Orat.lib.2.ſat.2. § Cæna recta. § Suet.in Aug.cap.conuiuabatur. car.106.a terg.in Flam.Veſpaſ.Imper.cap. ludis. § Conuiua batur recte,& dapſile. § & in Domit.Impera. cap. multum.car.342. § Cæna dubia. § Eraſ.prouer. 1323.Plin.lib.2.epiſto.6. § Longum eſt,& cæ.ubi plura.Qualis eſſe decebat,& omnibus æqualis. § lib.14.cap.13.in me dio eius ex Homero.lib.7.Ilia. § de Agamen. in proceres. § Martial.lib.5.in Ponticum.Xenoph.lib.2.car.5.Ponta.de Iul.Cæſare in Pa nicer.lib.4.de obedient.car.34. in prin. § Cæna aſpera. § Plaut. in capti.cap.miſer homo.in fi.car. 88. in fi. § Cerealis cæna. § Plaut. in Menech.cap.iuuentus.car.180.in fi.Eraſ.prouerb.2187.car.250. § Adijcialis cæna,pontifical.cæna. § Plaut.in bacchide. car. 2. ante.in in med.Martial.lib.12.in lautum,&c. § Pontificumq; dapes. § Ma crob.libr.3.cap.13. § Popularis cæna. De cæna nimis parca iocatus eſt Auguſtus in amicum,de quo Macrob. § libr.2.Sattur. capit.4. § Non putabam me tibi tam familiarem eſſe. § Plaut.in trinu.car.296. in princ. § Deorum cibus,ubi infra pontific. § Orat.oda.14.in fi. lib.2.Heu fugaces.in fi. § Pontificum potiare cænis, baſilico accipiere uictu. § Plut.in Perſa,de quo infra.in uer.baſilica.in annotat.ideſt ſplendido. § Cæna feralis. § Home.li.ult.Ilia.car.fin. in fi. de qua Iuuen.ſat.5.in med.car.20. § ponitur exigua, &c. parca cæna tribus ferculis,plebeia prandia. § Perſ.in ſat.5.Suet.in Aug.cap.conuiuaba tur.car.106.honeſte lauta. § Gel.lib.13.cap.11.lib.15.cap. 8. Iuue. ſat.3.in med.Martial.lib.1.ad Frontonem.Lamprid.in Alexand. Impe. car.125.in prin. § Cæna breuis iuuat. § Orat.epiſtola ad Vilicum. in fi.car.209.in prin.in poet. car. 177. § Ille dapes menſæ breuis, ille ſalubrem. § ſat.2.lib.2. § Accipe nunc uictus tenuis,&c. Caulibus ac pomis & aperto uiueret horto;unde cæna terreſtris dicta. § Plin.li. 19.cap.4.in med. § Semperque parata. § Iuuen.ſat.6.in princip. § Caninum prandium quando ſine uino, ut ſacra Nephalia, de quibus § car.ſequen.& in uer.parſimonia.Sacrum ſine fumo.Gel. lib.13. cap. 30.Eraſ.prouerb.939. §

Qui diligit æpulas,in ægeſtate uiuet. § prouer.cap.21.c. § Hebetat ingenium. § prouer.2518.car.280. pinguis. §

Temperantia in cibis utilis. § Plato.lib.3.de rep.car.4.a ter.Plin. lib.26.cap.3.lib.28,cap.5.in fi.lib.11.cap.53.& ult.Liui.lib.39.car.1. in fi.

in fi. § de Bachanal.inſtitutis per uiros & mulieres, additæ uoluptates religioni uini & æpularum, quo animi allicerentur. de Lituanis Car da. § lib. 10. de ſubtilit. car. 3. in fi. § Qui uoraciſsimi ſunt. Ambulatio & peruigilium pernitioſum omne quod nimium, &c. Homo maxime cibo perit nimio. § Plin. lib. 26. cap. 8. in princ. § Inamareſcũt epulæ ſine fine petitæ. alibi diximus in uer. ſacietas. § Eccle. cap. 10. d. § Veh tibi terra, cuius princeps mane comedit, &c. § Home. de quo Plato lib. 3. de rep. car. 4. a terg. § Epulæ in conuiuio non uariãdæ. § Plin. ubi ſupra. lib. 7. epiſto. 3. lib. 11. cap. 53. in fi. lib. 28. cap. 5. Orat. ſat. 2. lib. 2. § Imprimis ualeas bene, nam uariæ res, ut noceãt homini, &c. Poſt cibum ne ſtudeas. § Sen. epiſto. 94. in med. capit. hanc partem. car. 53. ante. in med. & in declamat. in princ. car. 75. in princi. § Nec cito dormias. § Plut. lib. de tuenda ualit. car. 410. in fin. 411. § Dono mitti partem ciborum inter amicos æpulantes. not. in Heſt. cap. 9. d. e. § Pertinax Imper. de quo Capitol. § in eo. car. 69. a tergo. § Domitia. Imper. de quo Suet. in eo. cap. erat autem. car. 346. a terg. Budæ. in pand. 1. car. penul. in fi. Xenoph. lib. 1. in med. car. 14. li. 8. car. 6. § Multi uiuunt ut edant. ſe edere ut uiuat dicebat Socrates, de quo Gel, § lib. 19. cap. 2. Macrob. lib. 2. in fi. cap. ult. in fin. § Quibus in ſolo uiuendi cauſa palato eſt. § Iuuen. ſat. 11. in prin. § Menſam euacuare non decet. § Plut. in proble. car. 208. in princ. § Quia ſerui lætantur, &c. Conuiuia inſtituta inter perſonas coniunctas cariſtia dicta. § Valer. cap. de inſtit. antiqu. cap. quotiens. car. 2. ante. § Pro facultatibus & dignitatẽ ut ſupra, unde Virgil. § in 1. georg. § Mutua inter ſe læti conuiuia curant. § Xenoph. li. 8. car. 6. uel. 134. § Et ſine parſimonia laute tunc decumbendum, uino cibiſque optimis in quoſque. ut ſupra. § Plin. d. epiſto. 6. longum eſt, &c. car. 37. Vale. cap. de repulſis. in Tuberone, & in uer. parſimonia. § Nullum eſt beneficium hominibus, &c.

Nullum eſt beneficium hominibus erga homines gratius quam uictitandi ſumptu, ciborum potuumque collatio, &c. § Tul. lib. de ſenect. car. 80. 83. § modicis conuiuijs poteſt delectari. § car. 7. 10. § Conuiuia ad omnem animi elationem deprimendam ualent, nec facile in conſuetudine expectationem grauitatis & ſeueritatis conſeruare. Plut. in Periclis uita. § car. 2. a terg. Blon. lib. de Roma Triumph. car. 61. Ponta. lib. de Conuiu. late car. 144. ante. Plut. lib. de cohib. Iracun. in fi. car. antepenult. Beroal. in 6. annotat. & 8. § Super omnia uultus acceſſere boni, nec iners pauperq; uoluntas. § Metham. li. 8. in med. § In conſpectu familiæ ueſcendum. § Plin. lib. 33. cap. 1. in fi. § oẽm uictum in promiſcuo habebant, iiſdem cibis & uino. § Bud. in pand.

1. car.

1.car.120.Plin.item de apibus.lib.11.cap.10.in med.} Neque ſeparatim ueſcuntur.ut de Craſſo Plut. } in eius uita.in prin.& in proble. car.201.ante.} cur ueteri more. } Plato in laches.in prin.eius.car. 116.lib.3.de rep.car.ult.in fi.lib.5.car.3.a ter.in med.} ædes & cōmeſſationes communes habentes,&c. } Plut. libr. de tuen. ualit. car. 401.a tergo.

Quomodo uiuendum & conuiuandū. } Tacit.lib.13.car.3.a ter. in prin.Vale.cap de inſtit.anti.car.31.} Inuitati quærebant de conuiuio interfuturis, ne ſeniores poſtea ſuperuenientes præcurrerent, ſublataq; menſa priores conſurgere prius,&c.

Ad cenam nō inuitatos, nō ire. } Plato in conui.car.1.in fi.} Sed boni ad bonos etiam non inuitati } Eraſ.prouer.935.} Tales pro pterea umbræ dicti. } prouerb.9.car.10.prouer.1091.} concupi. omnia bonos. } prouerb.1860.} & de Menelao not.Hom. } in 3.Iliad.car.antepenult.} ſpontaneus autem uenit,&c.} Septē conuiuium,&c. } prouerb.297.Capito.in Vero Imper.car.3.ante.} nouem conuiuium. Tres aut nouem. } Gel.lib.13.cap.9.Macrob.li.1. cap.7.Orat.oda.19.lib.3.quantum,&c.Sat.4.lib.1.egreſſum,&c.} cœnantes haud animo æquo expectans comites. } In Alexand. Imper. Lamprid.de eius uita, in med.car.224.in fi.ex Varrone Gel.li.13.cap. 11.Macrob.lib.1.cap.7.} Aut gratiarum, aut muſarum,uel a tribus ad nouē,nō ultra.Aut quinque bibe, aut tres,aut ne quattuor. } Eraſ. prouerb.car.161.Ponta.lib.de conuiuan.car.ult.ante. Geu.libr.1.car. 30.} neque lotus edas. Maſcalam tollere. } prouer.527.car. 80. 1724.car.214.} Deorū cibus. } prouerb.788.car.114.} ede citra cruditatem, bibe citra ebrietatem. } Sen.epiſt.58.plura. quanta nobis,&c.& lib.de form.hone. uitæ cap. continentiam, car.71.& lib. de tranqui.uitæ.cap.ultimo.Sed nihil; in fi.lib.1.car.155.Macrob.lib. 2.cap.8.Tul.libr.de ſenect.car.81.uel.8.in princ.} Vini & carnium plenior uſus confert firmitati corporis, animo autem obeſt, & imbecillum reddit.Plut. } lib.de tranqui.animi in med.car.266.a terg. li. de tuēda ualit.car.409.} Tantū uini & potionis adhibēdū,ut reficiantur uires,nō opprimātur. } Plato in cōui.car.2.a ter. in prin.170.} Cōceſsiſſe non ad ebrietatē,ſed ad uoluptatē eſſe bibendi. } lib.8.de rep. car.4.a ter. in prin.} Cupiditas comedendi ſit quæ per temperantiam coherceri poteſt, obeſt autem corpori, obeſt & menti ad prudentiam, ergo non neceſſaria, præter neceſsitatem abſtineas a cibo, & iuxta naturā uitam agere. } Plut.li.præd.de tuen.ualit.car.7.405.407.409.} Commeſſationes ad alia conferunt, ad ſeditiones obſunt omnino, dicit idem } lib.1.de legi.car.3.a terg. } Videntur conuiuia communia,

nia, certaminaq; gymnaſtica adinuenta fuiſſe,&c. plura,& car.ſequen. a tergo. Cõmunem in uini potu conſuetudinem ſi recte fiat laudate. Bonos eſſe illos, qui ſibimet imperare poſſunt, malos qui nequeunt, {& ibidem car.ultima.ante} uini uſus uoluptates, dolores, &c. uehementius concitat. {Idem lib.2.car.3.a terg.} Vino moderate utendum, ab ebrietate & uini repletione iuuenes omnino abſtineant, poſt in conuiuijs liberius diſcumbentes Dioniſium inuocent, qui hominibus uinum quaſi remedium aduerſus ſenectutis duritiam eſt largitus, & reiuueneſcere uideamus, & meſtitiæ nos obliuio capiat, &c. {car.114.a terg.& in fin.libri eius. Vnde Aſcon.in pen. Verr.car.69.} de Græcorum more, qui cum mero Cyathis ſaltantes ciuium libantes, primo Deos, deinde amicos ſuos nuncupantes, nã totiens bibũt merum, quoties & Deos & caros uocant. Tale inſtitutum notat Tacit. {libr.13.car.3.de æmulatione Neronis in Britannicum. Vini uſus ferme omnium moderatiſsimus & parciſsimus ſit. {& lib. antep. ante. ubi ſupra.} Plut.ipſe in problem. {car.216.ante} cur Dioniſium patrem. {& li.præd.de tuen.ualit.car.410.in prin.} Baccho Nephalia ſacra exhibemus ſiue uino. {lib. de cohib. iracun. car.ult. in fi.uel car.453.a tergo.}

Digeſtio autem utilior eſt per exercitium & peruigilio quam dormitione & lecto. {Plin.lib.11.cap.penult.in fi.}

Ad nuptiale conuiuium non plures quam quinque amici & amicæ, &c. ſecundumq; diuitias fiat,&c. {Ponta.ubi infra lib.de conuiuen. car.3.a terg.} pro facultate & dignitate, bibere ad ebrietatem uſq; neque alibi unquam decet, & maxime ſponſus & ſponſa, quando non paruam ineunt uitæ mutationem, ebrius enim tanquam mente captus, ad ferendum eſt inutilis. Plut. {lib.de libe.educan.car.2.}

Cęna exacta, ſaltationes inſtitutæ exercebantur. {Tul.libr.1.car. 1.a terg.Tuſculan. quæſtio. de Epaminunda, lib.4.car.2.Plut.in apophtheg.car.181.a terg.car.3.uel.125.in prin. de Gelone lib.Num philoſophandum.in fi.car.ultima.a terg.472.Home.lib.1.car.3.in fi.& li. 4.odiſſ.in princ.lib.8.car.3.in prin.lib.13.car.2.in prin. Metham.libr. 12.in med.diſcubuere toris, &c.} Inter ipſos canebat cantor cytharizans, duo autem ſaltatores inter ipſos in gyrum ſe uertebant in med. {lib.8.car.3.} cantusque, ſaltatioque, hæ enim appendices ſunt cõuiuij. In manibus Phemio cytharam poſuit,&c. {& in 1.Ilia.in fi.eius} de Apolline in Deorum conuiuio diei totius. {Virg.in 1. Aenei. in fi.} poſt alij proceres cythara crinitus Iopas, perſonat aurata. {Eraſ.prouerb.1521.canere,&c. Vale.cap.de inſtit.ant.car.2.a terg. Metham.etiam.} Non illos cytharæ, non illos carmina uocẽ. Achillem

cythara

cythara ſonantem,&c. § Home.lib.1.lib.9.Ilia.car.4.lib.18.car.ult.
Plut.in Licurgi uita.car.4.a terg.in med.car.15.in fi. § Ludi conui-
uales etiam extraxere tempus. § Curt.lib.8.in med.car.113.in prin.
Plut.etiam in Alex.Mag.car.3.a terg.in med.Ponta.lib. de conuiu.car.
3.& a terg.144.ante. § & adhibendi muſici, Cimonem etiam indu-
cit. § car.3.ante.in med.177.Tul.in quęſti.Tuſcul.lib.1.car.1.a ter.§
Eſt in originibus, ſolitos eſſe in epulis canere conuiuas ad Tibicinem.
Quum autem cænatus diſcumberet,imperabat alijs ex pueris, ut cæna-
ret,&c.Sed tamen eneruant animos cytharæ, cantusq; lyræque. § O-
uid.lib.2.de rem.amor.Plin.epiſto. 24. libr. 7.car.196. § Numidia.
§ Gel.lib.19.cap.9.in prin.Orat.in poet.car. penul. § ut gratas inter
menſas ſimphonia diſcorſ. § Plato in Alcibi.1.car.1.a ter. § Quin-
etiam cãtorem oportet pulſare cytharam, & ſaltare ad cantilenæ ipſius
exemplar. § lib.7.de legi.car.2.ante. §

Vini proprietas Item & inſtituta.

VINVM defaticato uiro auget robur. § Home. lib.
6.Ilia.car.5.ante.lib.21.odiſ.car.antepenul.in princ.
Plin lib.12.cap.1.in prin.lib.14.cap.5.lib.23.*ubi in-*
fra.Plato in 2.de legi.in fi.car.penul.in fi. § Vinum
ut animus pudorem, corpus ſanitatem & uires adipi-
ſcatur tantum,uino modico nerui iuuantur,*copioſio-*
re lęduntur.Sic & oculi,ſtomacus,triſtitia,&c.pernicioſiſsimum in om
ni uita quod eſt nimium. § Plin.lib.11.cap.ult.lib.23. cap.1.in me-
dio.142.in prin. § Sapientiam uino obumbrari, ut infra. Tantum ci-
bi & potionis adhibendum,ut ſupra.Satis eſt ſitim extinguere. § Sen.
d.epiſto.58.quanta,&c.in princi.83. § Mulſum intus,foris & oleum
ad longæuam confert uitam.Pollion ad Auguſtum Imper.de quo Plin.
§ lib.22.cap.24.in med.Carda.lib.5.de ſubtilit.car.148.in med. Alcia.
fab.99. § Liber dictus quia liberat ſeruitio curarum. § Sen. lib. de
tranquil.uitæ.car.ult.in fi.eius.155.a terg.Plut.in problema. car.216.
ante.lib.de bona ualit.car.409. § Modicis inter bibendum remiſsio-
nibus refici redintegrarique animos ad inſtaurãda officia,&c. & in poe-
tas. § Orat.oda.18.lib.1. § Nulla ualere,&c. § lib.1.epiſto.ſi po-
tes,&c. § Quid non ebrietas,&c. § oda.9.epod. in fin. § Curam
metumque Cæſaris rerum, &c. § car.154. § Quis poſt uina grauẽ
militiam, & cæ. Vino prudentiam augeri, § Alciat.fab.23. § Hæc
Bacchus pater.Fomitem,& incitabulum ingenij uirtutisque, ſi mens,&
corpus uino flagraret. § de Plat.Gell.libr. 14. cap.2. § Vnde Ne-

phalia ſacra ipſi Baccho,ut ſupra.Solus homo uinum bibit etiam non ſitiens. § Plin.lib.14.cap.22.uel ult.in prin.lib.26.cap.3.Plato.in conui.car.2.a terg. in prin. § Neque uiribus corporis utilius aliud, neq; uoluptatibus pernicioſius,ſi modus abſit. § Plin.idem.lib.14.cap.5, in fi.li.28.cap.4.in fi.Colu.lib.12.cap.1.Orat.li.2. oda.7. in fi. § Sapiens finire memento triſtitiam uitæq; labores,Molli Plance mero,nūc uino pellite curas. § Oda.18.lib.1.& 21.lib.3. O nata mecum, &c. § Tu lene tormentum, &c. Si bibas illud moderate eris ſobrius. § Eccle.cap.31 d.§

Vinum in iucunditatem non in ebrietatem creatum eſt ab initio. § Alcia.fab.25. in Bacchum § Muneribus quandoque meis ſi parcere diſces,iunior,&c. Exultatio animæ & corporis uinum moderate potatum ſanitas eſt,&c.Vinum multum potatum irritationem, iram, ruinas multas facit,&c. § Ouid.libr.1.de arte.libr. 2. de remedio.in fin. eius. § Aut nulla ebrietas,aut tanta ſit, ut tibi curas eripiat. § Macrob.li.2.cap.ult.car.penul. §

Obſeruata,de quibus Plut. libr. ipſo de tuenda ualit. § car. 5. fin. 410.plura.lib.de tranqui.animi.in fi.car.155.in fi. Sen. § Vinum ipſum defluere ad pulmonem, dicit Gel. § lib.17. cap. 11. §

Lætificat cor hominis. § pſalter. capit. 103. § Benedic anima mea,&c.Diligentes uinum noli prouocare,multos enim exterminauit, ignis probat ferrum durum,ſic corda ſuperborum per uinum, &c. Vinum & muſica lætificat cor.unde prouerb.de quo Tul. § lib.ult.car. ult.Tuſculan.Aut bibat,aut abeat.Plut.lib.de tuenda ualit.car.6.fin. § Potus & uinum utiliſsimum eſt,& pharmacum ſuauiſsimum ſi temperatum contigerit,&c. § & car.ſequen.Plut.lib.de libe.educ.car.penul. a terg. & in Cleomen. uita. car. 6. ante. § Summo tenus attigit ore, Virgi. in 1. Aenei. § bibendi certamen quod Germani dicunt ſprindes.Reges & uulgus poſt epulas,quia mens lætata,&c. § Plut.in Phocio.car.2.in fi.poſt prandium,&c.car.244. in fi. & lib. de diſcrim.adulat.car.386.ante.§ Omnis enim animi impetus cibo mollitur. § Pli. lib.22.cap.24.in med.Ioſep.in cap. Imperat.li.18.antiqu.Iud. cap.19. in med. § De Philippo rege Macedo.Liui. § lib. 37. car.2.ante.in fi. § in conuiuio rex erat,& in multum uini proceſſerat,&c. Conuiuatores lenti & expectati. § Eraſ.prouer.2663.famuli,&c.§

Pocula portant menſis. § Virgil.in 1.Aenei.ex Home.lib.5.odiſſ. car.2. § In manibus poſuit poculum dulcis uini. § lib.9. in princi. eius. Iuuen.ſat.11.car.penul. a terg. § Hic tibi uina dabit, merum ex cratere exhauriens pincerna fert,&c.Plebeios calices porriget incultus puer,&c.

Bibentes

Bibentes reliquum ex poculo profundebant in terram. ❡ Plin. lib. 14. cap. ult. li. 36. cap. 25. in prin. ❡ natabant pauimenta uino. ❡ Tul. in ſecun. philip. car. penul. in princ. Orat. lib. 2. oda. 14. ❡ Vnde ueneralia inſtituta ueneri cum profuſione uini. ❡ Plutar. in problem. car. 204. ante. Iuuen. ſat. 3. in med. ❡ Et mero tinget pauimentum ſuperbo. Si trulla inuerſo crepitum dederit, &c. ex Homero etiam. ❡ lib. 7. Ilia. in fi. ❡ Vinum autem ex poculis humum perfundebant. ❡ & lib. 23. car. 4. a terg. ❡ Vinum exhauriens humum fundit, &c. Ieiunis bibere nocuum. ❡ Plin. d. cap. ult. lib. 23. in med. lib. 29. cap. 1. in fi. ❡

Potiones ad prandium quales nota; infra in cap. de ponder. & menſu. de ſeſtario.

Mulieribus interdictum uinum. ❡ Valer. capit. de inſti. antiqu. ❡ Vnde oſculatio inſtituta inter propinquas ad præſentiendum uini odorem. ❡ Plin. plura. lib. 14. cap. 13. Alcia. fab. 24. Plut. libr. de Cla. mulier. de alia ratione, quid me uexatis. & in problem. car. 2. a terg. ❡ Si bi autem permiſſum bibere Loram, Paſſum, Murinam, &c. ❡ Gel. lib. 10. cap. 23. ❡ unde Metellus filiam interemit. ❡ Vale. cap. de ſeuerit. Plin. lib. 14. cap. 13. ❡

Vinum nouum amicus nouus. ❡ Eccl. cap. 9. c. ❡ Vetus ideo præfertur. ❡ Plaut. in Caſina in prin. car. 115. in penul. cap. iam iſtuc. car. 245. ❡ Aut bibat, aut abeat. ❡ Eraſ. prouer. 947. ❡ Nilum habetis, & uinum quæritis? ❡ Vale. cap. de abſtin. cap. penul. Dion. lib. 54. car. 7. a terg. 367. ❡ De aqua uirginali in urbe ducta, deficiente tunc uino, &c. Nox, amor, uinumque nihil moderabile ſuadent. ❡ Ouid. in eleg. ❡ Sapientiam uino obumbrari, &c. ut ſupra. ❡ Plin. li. 23. cap. 1. in med. ❡ Obliuioſos facit. ❡ Conſtant. li. 2. de agric. cap. 42. ❡ In uino omnia mala. ❡ Home. li. 14. odiſ. car. penul. in fin. ❡ Vinum impellit ſtultum & ſapientem, ac agitat. ❡ li. 21. car. 6. in princi. ❡ Lædit quicunque abundanter capit ipſum, neq; decenter bibit.

Odi memorem compotorem. ❡ Plut. li. Num philoſoph. in princ. eius. car. 469. in prin. li. de adulat. car. 379. de uino & cicuta. Eraſ. prou. 601. car. 91. 1055. car. 144. ❡ Sicut cicuta, ita & uinum eſt homini crapulanti. ❡ Plin. per uerba corrupta. d. li. 14. cap. 5. cap. ult. ❡ Ebrietas ſecreta pandit. ❡ prou. cap. 31. a. Alcia. fab. 35. Orat. li. 1. epiſto. ſi potes, &c. Plin. lib. 14. cap. ult. in fin. ❡ Bibendi conſuetudo auget auiditatem. Quid non ebrietas deſignat. ❡ car. 195. oda. 21. O nata mecum. li. 5. car. 3. ubi ſupra. ❡ Tu lene tormentum, tu ſpem reducis mentibus anxijs. In uino ueritas. ❡ Eraſ. prouer. 617. car. 93. Plut. in Artaxer. uita car. penul. 309. in princi. Plin. li. 14. cap. ult. in medio. ❡ Vnde Germanis conſultationes in conuiuijs. ❡ Tacit. in eis. car. 3. ante

te

te.plura.de Beſſo Curt.car.87.in fi.lib. 7. in med. § Beſſus cum amicis ducibusque copiarum inter epulas de bello conſultabat, graues mero ſuas uires,&c. Vinum appetunt Germ.ipſi, ut etiam ueſtes uino perfundāt. § Plato li.1.de legi.car.3.in fi. § Neruij & Sueuij. § Cæſ. in eis plura.li.2.Polyb.li.2.car.61.Plin.li.14.capit.11.cap. ult. in fin. § Nulla in parte mundi ceſſat ebrietas.de Gallis ſæpius ebrijs. § Apian. li.2.car.65.a terg. § Germani uino uexati ridiculi redditi ſunt. Cum pueritia & ſine pueritia ueridicum uinum eſt. § Plato in conui. cart. penul.177.in fin.Plutar.in Artaxer.rege. ubi ſupra. § Aquam ebrioſam not.Diodo. § lib.3.car.16.ante. Vitru.lib.8.in princi. § Quid cum aqua uel ſine. § Eraſm.prouer.1196. perdidiſti. § Aquam uino extrahere quomodo not.Carda. § lib.5.de ſubtilit.car.207.209. § Alumen deprehendere. § Paul.in 1. epiſto.ad Timot.cap.5. in fin. § Noli aquam bibere. Vino in menſa non guſtato caninum dicebatur prādium, ut ſupra.h. § Orat.in 1.epiſto.ad Mecena.priſco ſi credas.car. 219.Conſtan.li.2.de agric.cap. 42. § Commiſſumque teges & uino tortus & ira. § Orat.in 1.epiſt. ſi bene te noui. § Vinum & amor. Plaut.in aulul.cap.quis hic.car.76.Sen.epiſto. 105. Quæ obſeruanda. 116.utrum ſatis. § Vinum,nox,mulier.illebricoſius nihil fieri poteſt. § prouer.cap.20.in prin.23.c.d.Eraſ.prouer.1070.pudor. § Ebrius tyrannicum gerit animum. Quinetiā furioſus ſi temulentus amori obnoxius. § Plato in conui.ubi ſupra.car.penul.in fi.lib.9.de rep.car.1. ante.Liui.li.39.car.1.in fin. Bachanal. ut & ſupra hic. § Sine Cerere & Baccho,&c.Virgi.in eleg. § Plato in 1.de legi.car.3.ante. & car.ulti.eius ante. § Temulentus bis puer, ut & Senex. Terent. de quo Tul. § in 2. de natur. deo. § Abſentem lædit qui cum ebrio litigat. Sen.in ſuis prou. § car.167.ante. Plato li.6.de legi.car.penul. ante.in med. § ad generandum ergo inutilis. Propter crapulam multi perierunt. § Eccle.cap.37.in fi.Eraſ.prouer.2272.Ne cinerem.Hom.li.21.odiſ. car.antepenul.Boet.in 3.de conſolat. pro. 8.car.33.a terg. § Plures occidit crapula, quam gladius. Vini uarietates & epulanum obſunt, alibi in uer.uariet. § Plin.lib.23.cap.1.car.2.ante.Macrob.li.7.capit.6. § Frigidum eſſe natura dicit & Carda. § lib.17.in fi.car.672. § Optimum quod in cuppæ habetur medio. Dietariam diſputat Agrippa. § capit. 88. §

Vini.

VINIBVNDI QVI VEL BIBONES, & temulentiæ ſtudioſi, uel Temetiſtæ.

CANDIDATVS in menſa Tyberij Imper. Amphoram uini propinauit.i. barilam noſtratem. { Sueto. in eo.cap.cæterum.car. 149. } de Pomponio & Piſone Alcibiades, de quo Plut. { in eius uita, & Plin.capit.præd.ult. } Famam meruit apud Græcos Nouellus Mediolan.cog. Tricongius. { Plin. ubi ſupra } Maximinus Imperat. 27. de quo Capitol. { in eius uita. car. 138. } Amphoram uini propinabat in prandio. Bonoſus ex 30.tyrannis, de quibus Spartia. { car.274. } Bibit quantum hominum nemo, quantum & bibebat tantum mingebat, nunquamque grauabatur, ſtatim euomere, rurſus & haurire promptus iterum & tertio. { Plin.d. capit. ult. } Vt de M. Anto. Triumuiro, & Lucio Piſone, de quo ſupra. De Cambiſe rege. { Sen.li.3.de ira.car.eius. }. 131.a tergo. } Bibendi conſuetudo auget ipſam auiditatem. Ebrietatem & bachanalia obſeruant & Indi, de quibus Io.Leo.moder. Scriptor hiſtor. { li. 2. capit. 82.Plut.in Demet.rege.car.285.a terg.car.1.de Elotis. } Præmio *in*uitatur ebrietas, &c. { Plin.ubi ſupra. } Coronati bibitores. { *Iu*uen.ſat.5.in princip. } Quale coronati, Maſcalam tollere, Madulſa. Eraſ. prou. 1111.1724.Plaut.in pſeud.cap.quid hoc.car.236.a terg. } Promachus in Alexand.Mag.de quo Plut. { in eius uita.car. penult.a terg.plures not. Agrippa.cap.89.car.2. }

Leges ebrietatis & uolumen editum fuiſſe per M. Anto. Triumuir. de quo ſupra.not. { Plin.d.cap.ult. } & ut ieiuni biberent, quoties bibendum. { Bud.li.de aſſe.car.440. Agrippa. cap. 41. } Ter aut nouies, ut ſupra. { Eraſ.prouer.aut quinque. Geu. de Licurgo. lib. 1. car. 30. } nō quater. ratio eſt, de qua Plin. { lib.28.cap.6.in med. } ex Democriti ſententia. { Plaut.in ſticho.car. 290. a terg. } Sæpe ſenes inficit, mulieres raro, ob frigidam naturam, quia & is humidiſſimus. { Macrob.li.7.cap.6. } Vnde ſenex dicitur bis puer, præſertim ebrius. { Plato ubi ſupra.li. 1.de legi. } Scythæ, Perſæ, Carthagin.Celtib. Thraces, uinoſi omnes, qui & ueſtes uino perfundant, ut ſupra.de Theutonib.uel Germanis. { car.præced.a tergo. } Sed quid de Italis? & Illiricis. Vinoſum Theutonicum appellari propria ex conſuetud.dicit Ponta. { lib.1.de aſpirat.car.antep. 25. ante. }

EBRIETAS VITATVR, VT INFRA.

RAPHANO præcomeſto uel præſumpto uitatur ebrietas. {Cato.cap.155.rei ruſt.in prin.Plin.li.21.cap.20.lib.17.cap.34.in fi.de braſsica.li.20. in prin.lib.22. cap. 9. capit. 8. in fin.} Herba centum caput. {lib.30.cap.penul.li.23.cap.1.in med.li.36.cap.21.Conſtant.li.12.cap.17.in fi.li.7.cap.31.34.} Vt uera nocet ſic ficta iuuabit. {Ouid.in 1.de arte.} Nocet ebrietas ipſa etiam plantis arboribusque. {Plin.li.17.cap.26.} Sitibundus auide bibens uinum uel & aquam ſuffocatur. Cæſ. ubi de milit. in prælio Pharſal. {Apia. lib. 5.car.213.in prin.Ioui.li.34. hiſtor. car. 610.} de Magaloto. {62.de Aidino.lib.35.car.662.} in Delphino reg.Franc.filio. {Curt.lib.7.in med.car. 90.in fin.} Multi propter inediam ægrotantes deficientibus uiribus ne ſubita affluentia cibi immodice ſumpti periculum ſubirent,&c. {Sic Totila rex in hoſtes conuictos,de quo Blond.li.6.car.2.a ter.}

DE VOMITIONE.

VOmitiones quæ reijciones uel reiectationes dicũtur, dãnauit Aſclepiades ſupra modũ frequentes. {Pli.li.26.cap.3.in fi.} Rara ſit uomitio. {li.28.cap.4. in fi.li.11.cap.53.in fi.} Vomitiones homini in remedio excogitatæ frigidiora corpora faciũt. nõ expedire uomitiones dicit. {li.23.cap.1.in med.car.eius. 2.ante in med.Plut.li.de tuen.ualit.car.4.fi.ante.} Vomitus & aliæ ſubductiones mala ſolatia repletionis.Carda. de Roſomace animali uoraciſsimo. {li.10.de ſubtil.car.3.Suet.in Clau.Imp. cap.cibi.&c. car.230.in Vitel. car. 309.} Comeſſationibus omnibus facile ſufficiens uomitandi conſuetudine. {Plin.li.29.cap.1.in fi.cap.4.in princi.} Canes demonſtraſſe uomitiones dicit. {cap.6. in med. li. 31. Diodo.li.1.cap. 11. in fin.} Aegyptij morbos uel ieiunio curant uel uomitu,idque quotidie,aut tertio quoque die. {Aurel.Imper.de quo Geu.li.1.car.317.Sen.epiſto.63. in med. concilio tuo.&c. epiſto.95. petis a me.car.52.a tergo.in med.} Inuitis ingeſta uiſceribus per os reddunt,& uinum omne uomitu remittunt, ut de Bonaſo. {car.præced.Sen.lib.de conſolat.cap.Emetianus.car. 149. a terg.} Vomunt ut edant,edunt ut uomant epulas,omni diligentia & ære conquiſitas,&c. {Herodi.li.2.cap.6.in princ. de Aegyptijs.} Orexim dicunt. {Iuuen.ſat.6.car.28. in fi.} Ducitur ante cibum.&c.

DE SOBRIETATE VETERVM Imperatorum.

SOBRII parcique epulabantur & bibebant ij, de quibus infra, Chironomonta. de qua Iuuen. § ſat. 5. in med. § Auguſtus Imp. de quo Suet. § car. 108. § Tyberius Imp. de quo idem Suet. § car. 145. 310. § Antoni. Caracal. Imp. de quo Herod. § car. 49. in med. § Adria. Imper. de quo Lamprid. § car. 25. Dion. car. 15. § Alexan. Seuer. Imper. de quo Lamprid. § car. 124. in fi. § Cato uterque. § Liui. lib. 31. car. 181. Plut. car. 251. § Galba, Pertinax, Iulian. Commodus Imper. § car. 49. 69. 72. § Viriatus, de quo Iuſti. § lib. 44. Eutrop. car. 49. § Anton. Pius Imper. de quo Capitol. § car. 35. a terg. § Spurinna, de quo Plin. § li. 3. epiſto. 1. li. 2. epiſt. 7. § Leges habebantur plures, de quibus Gel. § li. 2. cap. 24. §

DE ORACVLIS. Tit. XIX.

ORACVLVM eſt uoluntas diuina homini ore nunciata. § Senec. lib. declamat. 1. car. 1. uel 74. ante. § fatidici ſpecus, quorum exhalatione temulenti futura præcinunt, ut Delphis, &c. & Ammonis, hunc dicit Geu. poſſe dici heremitorium ad adorandum locus, uel adoratorium dicemus, § lib. 1. in epiſt. car. 207. § Ad Abbatem Monferratenſem. & cap. 88. de ſolitudine, Spiracula uel Caroneas ſcrobes ſpiritum exhalantes. § Plin. libr. 2. cap. 95. Tul. lib. 6. ad Atticum, car. 174. Cum Philog. Cęl. li. 2. cap. 12. 48. Carda. lib. 2. de ſubtilit. car. 117. § Spelunca eſt curua, ore non lato, ſacrum afflans numen. Deus ex abdito ſacrarij ſpecu uoce miſſa Aglaum prætulit, &c. § Valer. cap. de fęlicit. in Gige. plura Eraſm. prouerb. ex Tripode, car. 103. prouerb. folium Sibillæ, car. 104. Iuuen. Sat. 8. § inſanam uatem aſpicies, quæ rupe ſub ima. § Virg. in 6. § In rupis amphractu profundum eſt terræ foramen quod in oracula patet. Vnde frigidus in ſublime ſpiritus mentes uatum in uecordiam uertit, &c. Iuſti. § lib. 24. Tul. in 1. de diuinat. car. 194. in prin. li. 2. car. 242. § quomodo inſtituta. Cælius. § lib. 2. cap. 12. § & per Carmina, § Orat. in Poet. car. 184. § dictæ per carmina fortes: unde carmenta dea a carminibus, prius Nicoſtrata. § Plut. in problem. in med. car. 106. a ter. Herodo. ubi ſupra, lib. 1. car. 5. § Varia recitat oracula in reſponſis. & Pauſan.

Pauſan. pluribi. duplicitatẽ continentia, Vnde Proba falconia, Nõ mihi ſaxa loqui uanus perſuadeat horror, &c. Hedera ideo utũtur. not. Plut. in problem. Cur hederã, &c. {car. 218.} Quæ bacchidis furoribus mulieres correptæ fuerint, ad hederam ſtatim feruntur & manibus diuellunt; dentibus lacerant, ex quo ſpiritum habeant, quo mentes in furorem concitet.

Vt Democenis per oraculum Demonium reſpondit, &c. not. Plut. lib. de ſera numi. uind. {car. 4. in fi. uel. 342. in fi. Io. Leo. li. 2. hiſtor. cap. 27.} Taurorum ſanguinem bibunt uatici naturæ ſacerdotes priuſquã deſcendant in ſpecus. not. Plin. {lib. 28. cap. 9. in fi.} Ibi, remedia petebant, & ad conſequendam ægrotis ſanitatem. {Plin. itẽ lib. 29. cap. 1. in prin.}

Delphicum eſt templum Apollinis in monte Parnaſo, ubi clariſſimum eſt oraculum. {Iuſti. lib. 24. ubi plura. Tul. lib. de diuinat. car. 160. lib. 2. car. 7. fin. 242. a terg. Virg. Eglo. 6.} Phœbo gaudet parnaſia rupes. Antiſtitem cortinæ in intimam ſacri ſpecus partem dicit Valer. cap. de mirac. in Apio, & cap. quæ cuique magnifica. in fi. Pythiæ cortinæ cogit deſcendere, unde ut certę conſulentibus ſortes petuntur, ita nimius diuini ſpiritus hauſtus reddentibus extitit, &c. {lib. 4. cap. 13. in med.} de Carmẽta uerſu reſponſa dante. {Plut. in problem. car. 206. a terg. 219. Plin. lib. 4. cap. 3. lib. 2. cap. 95. in fi. Liui. libr. 23. in prin.} de Fabio pictore, Nũquam latine locutum Deum illum. Tul. ubi ſupra, {car. 242. lib. 2. de diuinat. car. 6. fin.}

Commune generis humani umbilicum orbis per Gallos ſpoliatum, {Liui. lib. 1. car. ult. ante, & lib. 38. car. penul. in princ. libr. etiam 45. in med. car. 461. c.} Originem recitat Pauſan. {lib. 10. uel ult. car. 3. a terg. 4. a terg.} Home. in hynno ſuo in Apoll. {car. 215.} dictum dicit a Delphino.

Hammonis Iouis. {Curt. lib. 4. car. 29.} ubi Alex. Mag. filius ſalutatus, Vale. cap. Quæ cuique mag. {in fi. Plin. de Aſia. lib. 5. cap. 9. in prin. cap. 4. in prin. lib. 6. cap. 29. in fi. lib. ult. cap. 3. in med.} Herodo. ubi ſupra de eius effigie plura. Arria. {lib. 3. in prin. car. 3.}

Trophonij Iouis. {Herodo. d. lib. 8. cap. 11. Iul. obſeq. lib. de prodig. num. 49. Tul. lib. 6. ad Atticum. car. 174.} cum Philogenes, &c. Vt ueridicum not. Pauſan. qui refert hiſtoriam. Carda. {libr. penult. de ſubtilit. in med. car. 4. a terg. Plut. in Syllæ uita. car. 4. in prin. 150. In narrat. amat. in princ. car. 362. a terg. & in uer. Gerion. ſupra.}

Ad Trophonium ipſum Iouis Oraculum profectus eſt, Pau. Aemil. Perſeo rege prælio ſuperato, Delphico regreſſus, ubi uidit os ſpecus, quo ad oracula utuntur. {Liui. lib. 45. in med. car. 461. d.} Deum

Trophonium refert Pli.ubi de aquis & fontium proprietatibus {lib. 31.cap.2.in med. Pauſan.lib.1.in med. car.41.in med.libr.4.in fi.car. antepenultima a terg.in princ.lib.9. & plura, car. antepenultima a ter. car.penul.ante. }

Gerionis iuxta Patauium Triphonij adhuc incognitum ubi,& Aretinum,de quo Gel. {lib.3.cap.3.Suet.in Tiber.Imper.car.137.} Homer.ubi ſupra in ſuo hymno,car.6.Triphonius ac Agamedes.Pli. {li. 31.cap.2.in med.} In Boetia,&c. {lib.34.cap.8.in med.}

Antinianæ } Sortes,de quibus Suet.in Tib.Impe.cap.quã uero,car.
Virgilianæ } 161.in Calig.Imper.car.pen. de ſibi prænuntiata mor-
Præneſtinæ } te.Lamprid.in Alexand.Imper.car.2.in fi.
Fortunæ uel } Valer.cap.de auſpic.in princ.Tul.ubi ſupra, car.230.
Veſtæ } 231.

Vicina urbi oracula Tyberius diſijcere deſtitit, maieſtate deterritus præneſtinæ ſortis, Lamprid. in Alexand. Imper. {car.2.in fi.Spart. in Adria.Imper.in prin.car.21.a terg.uel eius prima,in fi.}

Nicephorij Iouis Orac.Spart. {in Adria.Imper.ubi ſupra, car.1. in fi.& in Albino Imper.car.245.} In templo Apollinis Baiani.

Bacchidis Orac.Herodo. {lib.8.cap.2.cap.7.lib.9.cap.5. Pauſa. libr.4.in med.car.169.} de Meſſenijs reducendis {libr.9.in med. car.357.in med.lib.10.car.399.in med.car.423.in prin.}

Sortiones, Apia. {lib.5.car.193.a terg.} ubi de Peruſia, Sortes extenuatę, Liuius pluribi,& {libr.22.in princ. libr.21.in fi.eius. car.93.} ſua ſponte ſortes extenuatæ ſunt, unamq; excidiſſe ita ſcriptam, Mauors cœlum ſuum concutit.Tul. {in 2.de diuinat.car.130. Plut.in apophtheg.car.156.ante.in Fabij Maximi uita.in prin.car.65. in fi.Macrob.lib.1.Saturn.cap.23.in med.} de Traiano Imper.

Dodonem dicebat ire, ut Dei ex Quercu procera Iouis ſenſum audiret. Home. {lib.14.odiſſ.car.6.a terg. Liui.libr.8.car.5.a terg.65. Plin.li.4.in præfat. eius.in fi.} Dodonas appellant mulieres, Orphęi ac Bacchi numinibus afflatas & uaticinantes, alio nomine Mimallonas Threſſasque.Plut.in Alex.Mag.uita.in prin. {car.222.in prin.} de Alexandro Epirenſe interfecto. Dydimei Iouis prius Brancidiarum uel Dodonei de Enno dodone, Valer.cap.quæ cuiq; mag. {car.191. a terg.Suet.in Calig.Imper.cap.opera,&c.car.180. Iuſti.li.12.in prin.} de ipſo Alexandro Epirenſe in urbe Pandoſia, de Antiocho rege {li. 22.in prin. Polyb.li.4.car.171.de Aetholis pop. Claudia.libr.1.car.1.} ceſſerit inuentis Dodonea quercus ariſtis. Leand. in ſua Italia,in Vmbria, {car.86.in prin.Pauſan.lib.1.in med.car.43.in fi.li.7.car.2.in prin.car.etiam.275.in prin.de ipſa Quercu.li.8.car.308.in princ.Tul.

in primo de diuinat.car.175.li.2.epiſt.ad Atticum,feciſti, &c.car.50. Plut.in apophtheg.car.156.ante.Apia.li.ſirio.car.6.fin.} de Seleuco rege.

Pergæ fanum antiquiſsimum religioſ.templum, unde fata petuntur. Aſcon.in Verri.car.67.

Carmeli Dei in Iudæa, Sueto.in Fla.Veſpaſ.Imper. {car.5.a terg. cap.poſt Neronē.ubi & de Ioſepho captiuo Hebræo.duce præſagiente futura, Tacit. {lib.17.car.52.ante.plura.& car.61.}

Martis Orac.per Picum autem uel Lucus, de quo Egnat. {car.6. eius operis,uel c.21.a terg.Liui.lib.25.car.3.in prin.} Agmen Troiugena canam,&c.de quo Leand.in ſua Ital.car.91.in prin.

Apollinis Clarij ſimulachrum,&c. Tacit. {libr.2.in med.car.44. a terg.li.12.car.3.a terg.in prin.Macrob.li.1.Saturn.cap.18.in med.} Themitem Suet.in Tiber.Imper.car.eius ult.cap.ſupremo, &c. Pauſa. {lib.8.car.316.in med.339.in med.uel pen.} Appellit Colophona & Clarij Apollinis orac. uteretur, Sacerdos in ſpecū digreſſus hauſta fontis arcani aqua, ignarus plerunque litterarum & carmina ædit, reſponſa uerſibus compoſitis,&c.Tacit. {lib.2.ubi ſupra, car.44.Liui.libr. 38.car.2.a terg.uel 209.}

In Cianeis Apollinis Thyrſei templum eſt omnibus de quibuſcunque reſpondens.Pauſan.ubi ſupra. {li.7.car.etiam.276.in med.}

Veſtę orac.eſt cum lucernis,oleo,thure,&c.not.idem Pauſan.ubi ſupra.car.ipſa.276.in fi.}

Apollo Thorus, de quo Pauſan. {lib.9.car.362.in prin.} Apollo Abas ad oppidum, Pauſan. {lib.ult.in fi.car.427.in med.}

Apollinis Smirnei orac.Tacit. {lib.3.in fi.car.70. a terg. Plut. in problem.car.229.a terg.} Quis eſt coſictes.Milcſius Apollo,de quo Lactan. {lib.4.cap.13.in med.}

Phryxi orac.de quo Tacit. etiam {lib.5.in med.} de Orode & Pharaſtra.

Veneris Paphiæ in Cypro, Suet.in T.Veſpaſ.Imper.cap. Galba mortuo, Plut.in Cato.Vticen. uita. {car.5.a terg.Taci.plura.libr.17.in med.car.52.}

Amphiarai, Pauſan. {lib.1.in med.car.4.in med.li.2.in med. car. 70.in med.Herodo.lib.8.cap.11.in med.li.1.cap.5.in princ. Sueto. in Tib.Imper.car.137.} Quomodo, Valer.capit.quæ cuique mag. in fi.Tul.in primo de diuinat.in med.car.180.a terg.Plut.in Ariſtide.car. penult.ante.

Proteſilai orac.Græcorum omnium primū habetur, &c. ubi Alex. Mag.Aria. {li.1.car.22.Pli.li.4.cap.11.in fi.} de Thracia.

Auernum ad Lacum ubi Leſtrigones & Sirenes, in ſpecu erat Orac. celebre, Ditis patris.not.Ponta. { lib. ult.belli Neapolit. car.antepenult.in princ. }

Omphæum refert Dion. { lib.41.in med.car.107. } Omnibus reſponſa dantem de quibuſcunque niſi de matrimonio, de morte, Thure apud ignem poſito.

Sphargiticarum Antrum nympharum in altero Citeronis mõtis uertice, ubi reſponſa dari ſolebant,&c. { Plut.in Ariſtid.uita,car.3.a tergo.uel.105.in fi.car.penul.ante.in med. }

Amphilochi orac.refert Pauſan. { lib.1.in med. ubi ſupra. } Et ueracem dicit eſſe,Plut. { in li.de ſera num.uind.car.4.fin.uel.353. } ubi de Soleo qui reuixit mortuus,ex prauo probus effectus.

Erecthæum orac.not.Pauſan. { li.1.in med.car.30. in fi. } Neptuno inſtitutum..

Palici filijin Sicilia reſponſum dedere. { Macrob. li. 5. cap. 19.in med.car.448. }

Acreæ Iunonis phanum eſt,ubi Apollinis orac.&c. { Pauſan. li.2. in fi.car.82.in fin. }

Lebadeus eſt etiam de quo Pauſan. { idẽ.li.4.car. antepen.a tergo. in princip. }

Piſces annuendo reſponſa dare, tunc requirentibus in Medorum Lacu,not.Plin. { li.31.cap.2.ad fi.eius.li.32.cap.2.in med. } de manſuetudine piſcium,& facilitate,euocati qui parent,fiſtula requiſiti.

Telluris in æde Cereris eſt templum cum orac. ad fontem cum ſpeculo perſpicientes,an ægri tantum uicturi ſint. { Pauſan,libr. 7.cart. 276.in princi. }

Beli templum ad Babiloniam cum orac. per Chaldæos. { Arian. li.7.car.308. }

Latonæ omnium ueriſsimum habitum dicit Herod. { li. 2. capit. 12.in medio. }

Quia ſunt ambigua dicuntur oracula, quæ ſi non eſſent non dicerentur reſponſa,ſemper dubia.not.Herod.pluribi,ut ſupra. { & lib.1.capitu.5. } in Cræſum Lydiæ regem per Lacedæmon. in Theageates. {cap.6.} Sardi ciuitas quomodo capta. {cap.8.in prin.} per Cyrum regem, & de Cræſi filio, quem mulum nominat reſponſo ſuo. { d.cap.8.ubi ſupra.li.3.cap.4. } de Achatana Siriæ urbe. { lib. 3. cap.5. } inter Argiuos & Mileſios. { lib.6.cap.6.lib.8.cap.2.in fi. Lactan.li.2.cap.15.cap.16.in prin. }

Non ergo attendenda, non requirenda ut dicit Phauorinus Phil. de quo Gel. { lib.14.cap.1. in fi. } Quia proſpera ſi fallunt miſeriam afferunt,

afferunt,ſi aduerſa fruſtra timentur, ſi proſpera non habentur, longior ſequitur miſeria præcognita,ſi fœlicia ſpes expectantem ſuſpenſum fatigat & gaudium iam deflorabit euenientem,& ut Carda: § li. 19.de ſubtilit.car.764.Eraſ.prou.folium Sibillæ,de quo Iuuen.ſat.8.car.2. § dum dicit,inſanam uatem,&c.Earum ambages & incertitudinem delu ſoriam declarat Tul. § ubi ſupra.car.176. § Quamuis & ſacrorum ſuorum antiſtes & profeſſor. § Plin.li.2.cap.de Deo.Plaut.pluribi,ut notauimus in cap.de Deo,in med. § Nato redemptore Chriſto ceſſarunt omnia,corruerunt,perieruntq; orac.& ut Iuuen. § ſat.6.car.antep.in fi. § Delphis orac.ceſſant.not. Agrip. § cap.56.de religione in fi. § Ablata eſt Pythij uox,&c.Cælius plura. § libr. 2. cap.12. § Sunt & certi generis demones,ut not. § bea.Hieron.de quo Platina. car.2.de pontifi.Carda.lib.19.de ſubtil.car.3.ante. § de ſeptẽ demonibus in Fatium Carda.authoris patrem. Hoĩes eſſe aereos qui naſcerẽtur,diu uiuerẽt, poſtea (ut quæq; creata,& interirent) ex Plut. etiam in proble. car.205. § Cur laribus,&c.ex opinione Chryſippi,Demonia quędam mala circumire, quibus Dij quaſi carnificibus & ſcelerum ultoribus aduerſus iniuſtos & impios utuntur. Sic Lares furiales quidã ſunt,& pęnarum exactores,uitæ & operarum ſpeculatores, & ibidem. § car.202.in fi. § Cur Iouis,&c. Aerem apertum Deorum ac Demonum plenum uerebantur, & ibidem. § car.219. § Cur Opontios,&cæ.Alter ſacerdotum Deorum erat,alter dæmonum ſacrificia curabat, ibidem. § car.222. § apud Cretenſes,&c. Dijs terreſtribus hoc eſt. Manibus. Dæmonum orac.dicit Plut. § li.de ſera numi.uind.cart. 5.uel.342. § Nimphas eſſe & diu uiuere, notauimus § in cap. de ſenect.in fi.ex Pauſan.li.ult.car.421.in med.Dion.li.48.car. pen.in prin. & in uer.Nymphæ.in annotat.Cælius plura.li.2.cap.3.5. 10. 12.§

INDEX TITVLORVM LIBRI SEQVENTIS.

Deum eſſe mundi creatorẽ.nu. 1
Quẽ ueſtigare non licet homini.
Eius nomen, & quomodo nominandus. nu.2
Niſi unum eſſe deum. nu.3
Qui nutum oĩa & mũdũ regit. 4
Sceleſtos punit ſeri' aut citius. 5
Quos amat caſtigat. 6
Deorum antiq.opprobria. 7
Deum inuocandũ quandocunq;.8
Principium a Deo.
Non frequenter nominandus. 9
Nec in leui cauſa.
Non opes requirẽdæ ab ipſo. 10
Precibus an flectatur. 11
Non ſimulacris ſed mente pia adorandus. 12
Nõ ſuperſtitione perſequẽdus. 13
Non etiam miſcetur homini cuiquam. 14

DE DEO, QVID PER PRISCOS Ethnicos. Tit. XX.

DEVM eſſe fatentur omnes nationes mundi, nam ſublata credulitate Deorum & religione, tollitur fides & ſocietas humana. religio eſt enim homini a natura inſita. nullæ etiam tam feræ ſunt aut barbaræ nationes, quæ Deum non confiteantur, ſuisque illum honoribus uenerentur, ac placare ſtudeant ſacrificijs, quod negare immanitatis eſt. Maius momentum poſuerunt Romani in religionis obſeruantia, quam in uincendis hoſtibus. uniuerſa eorum geſta referebantur ad Deum dicit Plut. in Marcelli uita, car. 2. in princ. eſſe neceſſe eſt qui regat curſus aſtrorum, maria, terras, homines tueatur. & ut ait Plato {lib. 7. de rep. in princ.} quem philoſophorum Deum dicit pluribi Tul. Ipſum eſſe, qui tempora & annos tẽperat, quĩ omnia regit quæ ſub ſole ſunt & cęlo, qui omnium eſt author. {*lib.* 10. de legi. in prin.} facile eſt oſtendere hanc ueritatem, quòd Dij ſint. primum quidem terra, ſol, ſidera, ipſumque uniuerſum, temporumque ornatiſsima uarietas, annis menſibusque diſtincta. Græcorũ præterea Barbarorumque omnium conſenſus, Deos etiam fatentium. {& infra lib. 4.} Deus eſt, ò uiri, principium, finem, & media rerũ omnium continens, &c. {& in Epino.} Aſſeritur eſſe Deos, rerumque omnium maximarum ſimul & minimarum curam habere, &c. Ego igitur aſſero, {dicit inferius,} Deum cauſam eſſe, nec aliter fieri poſſe impóſsibile eſſe. Terram, cęlum, ſtellasque omnes, & quæ in his conſtant moles, niſi anima ſingulis aut adſit aut inſit, adeo requiſita ratione, annis, mẽſibus, diebusque circumuolui, nobisque omnibus bona omnia facere. hominẽ uero decet quo uilior eſt, eo minus de ipſis nugari, &c. arguendo a decentia, nihil pulchrum temere nec fortuito fit, fit autem adhibita concinnitate. not. & Tul. {lib. 1. Tuſculan. in med.} pulchrũ eſſe mundũ quia ex forma, colore, amplitudine, ſtellarum uarietate patet, &c. {Lactan. lib. 1. cap. 2. lib. 8. cap. 9. in princ. de Diagora, Iuuen. Sat. 13.} Sunt qui in fortunæ caſibus, &c. & nullo credunt mundum rectore moueri. {Tacit. lib. 5. in med.} Triſmegiſtus omni genere ſcientiæ imbutus, Deum & patrẽ nominat, & quia eſt unus, ita Deus nomine alio non eget. M. Varro, quo nemo fuit un-

quam doctior, omnes Sibillas dicit unum Deum prædicare. ſolum mundi fabricatorem aſſerit {Lactan. ubi ſupra lib. 1.cap.6.cap.7.in prin. lib.3.cap.10.lib.8.cap.11.} Apollinis oraculo, uerſu reſponſum dedit, indoctus ſine matre, inexpugnabile nomen, & ſine patre, ex ſeipſo ortus & genitus. {ubi ſupra cap.7.in fi.} ubi & de Seneca dicente, Deus ipſe ſe fecit. {lib.4.cap.8.} fecit autem omnia Deus ex nihilo, non autem ex chaos, de quo per poetas & philoſophos. {lib. 2.cap.9.in med.car.1.a tergo.car.2.a tergo.} authore Seneca ipſo, Deus eſt ipſa natura, nã ut Deus ex materia ortus, aut materia ex Deo, quid ſit non eſt ambigendum uel inquirendum. Nihil enim eſſe poteſt quod originem a Deo non traxerit, ut ſupra car. ultima. Vnde Dantes Alig. Matto è chi ſpera, &c. State contenti humana gente, &c. {Cæl.li.1.cap.1.} plura de hoc. Negabat tamẽ Deos eſſe Diagoras, Theodorus dubitabat, & Prothagoras omen atheos. {Tul.libr.1. Tuſculan.in med.& in primo de natu. deo.in prin. Vale.cap.de neglecta religi.in fi.eius.} ita Socrates & Plato, de quo Plut. {lib.de placit.1.cap.de Deo.car.31.Sen.lib.de uita bea.car.ult. a ter.142.Lactan. ubi ſupra lib.3.cap.10.in med. Agrippa, cap.de Methaphy.53.in princ. Pauſan.lib.ult.in med.car.417.in med.} religione enim uita cõſtat. {Plin.lib.14.cap.19.in princ.} priſco inſtituto rebus diuinis opera datur, {dicit Valer.car.1.operis in prin.} omniaq; poſt religionẽ ponenda ſemper ſacris etiam imperia ſeruire, {ubi ſupra in Bibaculo.car.3.cap.1.} Nolueruntque priſci uiri quicquam aſſeruari quo animi hominum a D eorum cultu auocarentur. Quotidie in ortu ſolis & lunæ uel occaſu Græcos & Barbaros omnes tam in rebus aduerſis, quam ſecundis ſuppliciter adorare. Vnde non ſuſpicionem quod Dij non ſint aſſerre, ſed quid ſint abſque controuerſia perhibere. {Plato d.lib.10.de lege.car.2.in prin.ubi dicit,} Omnes natura duce, Deos eſſe dixerunt. ſolus primũ Epicurus uidit eſſe Deos, quod in omnium animis eorum impreſsiſſet ipſa natura. Quæ eſt enim gens, aut quod genus hominum quod non habeat ſine doctrina anticipationem quandam deorum, &c. Cum enim non inſtituto aliquo, aut more, aut lege ſit opinio conſtituta, maneatque ad unum omnium firma conſenſio, intelligi neceſſe eſt eſſe Deos, quoniam inſitas eorum uel potius natas cognitiones habemus, de quo autem omnium natura conſentit, id uerũ eſſe neceſſe eſt. Eſſe igitur deos confitendum eſt. {lib.2.in princ.} Quid enim poteſt eſſe tam apertum, tamque perſpicuum, cum cęlum ſuſpeximus, celeſtiaque contemplati ſumus, quam eſſe aliquod numen præſtãtiſsimæ mẽtis, quo hæc regantur, quod ni ita eſſet, qui potuiſſet aſſenſu omnium dicere, Ennius, &c. & infra, quod niſi cognitũ ani-

mis haberemus non tam ſtabilis opinio permaneret, nec confirmaretur diuturnitate temporis, nec una cum ſeculis, ætatibus hominum inueterare potuiſſet, &c. Opinionum enim cómenta delet dies, naturæ iudicia confirmat. Quartam cauſam uel maximam æquabilitatẽ motus, conuerſionem cœli, ſolis, lunæ, ſiderumque omnium diſtinctionem, utilitatem, pulchritudinem, ordinem, quarum rerum aſpectus ipſe ſatis indicaret non eſſe ea fortuita, &c. Atqui cęleſtes, omnesq; hę quarum eſt ordo ſempiternus, ab homine confici non poſſunt. Eſt igitur id quo illa conficiuntur homine melius. Id autem quid potius dixeris quam Deum? etenim ſi dij non ſunt, quid eſſe poteſt in rerum natura homine melius? in eo enim ſolo eſt ratio, qua nihil poteſt eſſe pręſtantius, &c. Tantum uero ordatum mundi, tantam uarietatem, pulchritudinemque rerum cęleſtium, tantam uim, & magnitudinem maris, atque terrarum ſituum, ac non Deorum immortalium domicilium putes, non ne plane deſipere uideare? &c. hæc ita fieri omnibus inter ſe concinnentibus mundi partibus profecto non poſſent, niſi ea uno diuino & cõtinuato ſpiritu cõtineretur, &c. cum igitur aliorũ animantium ortus in terra ſit, aliorum in aqua, in aere aliorum, abſurdum eſſe Ariſtoteli uidetur in ea parte quæ ſit ad gignenda animantia aptiſsima, animal gigni nullum putare. ſidera autem æthereum locum obtinent, *qui* quoniam tenuiſsimus eſt & ſemper agitatur & uiget, neceſſe eſt quod animal in eo gignatur id & ſenſu acerrimo, & mobilitate celerrima eſſe. quæ qui uideat non indoctè ſolum, uerum etiam impiè faciat, ſi deos eſſe neget. Præclarè ergo Ariſtoteles, ſi eſſent inquit qui ſub terra ſemper habitauiſſent, bonis & illuſtribus domicilijs, quæ eſſent ornata ſignis atque picturis, &c. Tum cœlum totum cernerent aſtris diſtinctũ & ornatum, lunæ uarietatem, hęc cum uiderent profecto & eſſe Deos, & hæc tantum opera deorum eſſe arbitrarentur. ❴& lib. 3.❵ Chryſippus etiam uerſutus & calidus, Si eſt aliquid quod homo efficere non poſsit, qui id efficit melior eſt homine, homo autem qui in mundo ſit, efficere non poteſt, qui potuit igitur id præſtat homini, homini autem præſtare quis niſi Deus? ❴& in oratio. de aruſpi. reſpon. in med.❵ Etenim quis eſt tam uecors, qui cum aut ſuſpexerit in cœlum Deos eſſe non ſentiat, & ea quæ tanta mente fiunt, ut uix quiſquam arte ulla ordinem rerum ac uiciſsitudinẽ perſequi poſsit caſu fieri putet, aut cum deos eſſe intellexerit non intelligat. Qui autem omnia creauit Deus eſt; omnis nanque domus fabricatur ab aliquo. ❴Paul. in prima ad Hebræos cap. 3. in prin. Cęli. Rhodig. in princ. operis. Vnde & Lactan. lib. 3. cap. 10.❵ Qua de re Ciceronis uera eſt ſententia, ex tot inquit generibus nullum eſt animal præter hominem quod habeat notitiam

Dei aliquam, ipſisq; in hominibus nulla gens eſt neque tam manſueta neque tam fera, quæ non etiam ſi ignoret qualem Deum haberi deceat, tamen habendum ſciat, ex quo efficitur, ut is agnoſcat Deum, qui unde ortus ſit recordetur. §Sen.epiſt.117.in prin. multum &c.§ non poteſt dubitari an quale iſtud ſit, tale hoc ſit, ut quibuſdam utrũq; unum uideatur ad idem.

Dei ipſius nomẽ quattuor tantum litteris pronuntiatum per omnes gentes, ut lingua Tuſca eſar ſig.Deus. §Suet.in Aug.car.125.Dion. lib.56.in med.car.412.a terg.Ficinus ad Plato.in arg.in Cratilum.Sene.lib.3.de benefi.cap.natura.§ quid eſt aliud natura quam Deus, ut ſupra. §& lib.de diuina prouid.in prin. quæſiſti.§ ſuperuacaneum eſt in præſentia oſtendere non ſine aliquo cuſtode tantum opus ſtare, nec hunc ſyderum certum curſum & diſcurſum fortuiti impetus eſſe, & quæ caſus incidat ſæpe turbari & cito arietare,&c. §Epiſt.95.ad fin. petis a me,&c.§ primus eſt Deorum cultus, Deos credere, deinde reddere illis maieſtatem ſuam, reddere bonitatem ſine qua nulla maieſtas eſt. Scire illos eſſe qui præſident mundo, qui uniuerſa ut ſua tempe rant, qui humani generis tutelam gerunt, cæterum caſtigant quoſdam & cohercent,&c. §Ponta.in 2.de fortu.cap.& uero.§ Neque enim ut Cicero ait, cum mundus hic omnis Deo pareat, & maria terræq; obediant, haud parerẽt ei, aut obedirẽt, niſi illorum eſſet ei cura, cunctaque ipſa pariter & moueret, & moderaretur, &c. §Budæ. in pand.1. in princ.ubi de iure naturali, uidemus enim cætera,&c.§ Nulla gens inquit tam fera, nemo omnium tam immanis, cuius mentem non imbuerit Deorum opinio, multa de Dijs praua ſentiunt, omnes tamen eſſe uim & naturam diuinam arbitrantur. §Plut.de placit.nu.7.car.310.§

2. Quomodo nominandus, §not.Lactan.lib.4.cap.7§ Nomen enim eius dici non poteſt ore humano Triſmeg. authore, quem dicere ſupra hominem eſt. §Tul.d.lib.1.Tuſculan.in med.§

Quid autem ſit Deus, §Plato lib.7.de rep. in princ.§ ut ſupra expoſitum eſt ipſum eſſe qui tempora & annos temperat, qui omnia regit,&c. §li.4.de legi.car.3.late li.10.Tul.in primo de Natura Deo.§ nam a natura habemus, omnes omnium gentium ſpeciem nullam aliam niſi humanam Deorum quæ occurrit uigilanti aut dormienti. Ratio eſt quia, ut in Apocal. Deus hominem formauit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. Sed inquirere formam uel effigiem eius eſt imbecillitatis humanæ. §Plin.in 2.ubi de Deo, capit.7.§ maximum Deum totumque mundum inquirendum non eſſe, nec eorũ cauſas, dicit Plato, §lib.7.de legi.car.ult.ante.in med.§ Sciendum etiam, dicit ipſe §lib.ult.de legi.car.penul.ante.in fi.ætat.§ mortali naturæ non

eſſe

eſſe poſsibile certe quicquam de ijs cognoſcere. Non enim ſenſu, ſed mente percipitur, non illorum humana forma, ſed noſtra diuina dicenda eſt. Iam de Platonis inconſtantia longum eſt dicere, dicit Tul. d. li. primo. Qui in Tymeo car. 1. a terg. in medio, patrem huius mundi nominari neget poſſe. In legum autem libris, quid ſit omnino Deus inquiri oportere non cēſeat {car. 376. a terg.} Id quale eſſe poſsit intelligi non poteſt, ut per Epicurum de quo Plut. {libr. de placit. philoſ. cap. 7. in fi.} cogitatione non ſenſu perſpectiles, &c. ſciri non poteſt, ſed tamen cogitatione comprehendi, ex quo ut per Pythagoram eſt immortalis mens {lib. 8. cap. 11. in fi. Sen. li. 4. de benefi. cap. Natura, &c. car. 2. ubi de Deo.} Illa eſt prima omnium cauſa, &c. Opificem & patrem mundi inuenire difficile, & cum inueneris prædicare, eloqui eſt uulgo impoſsibile. {Plato in Tymeo car. 2. a terg. in med. Vnde Carda. lib. ultimo de ſubtilit. car. ultima operis.} Deus eſt non intellectus, ſed longe melius potentius, dignius, quem ſcire poteſt niſi Deus. Nec nomen eius proprium, &c. Si quis conſpicatus Deum idipſum quod uidit intelligit, non ipſum intuitus eſt, ſed eius aliquid ex ijs quæ ſunt, & in notitiam cadunt. Cæterum ipſe quod ſupra mentem omnem, atque ſubſtantiam locatus emineat, eo ipſo quod omnino neque ſciri, neque eſſe dicitur, & ſubſtantiale eſt, & ſuper omnem mentem atque intelligentiam noſcitur, præſtanſque illa & perfecta ignoratio eius uera cognitio eſt, quæ omnibus noſcibilibus emerſit. Dioniſ. areopag. epiſt. 1.

3 Deum eſſe niſi unum, & ueritatem ſimplicisſimam not. Plato. {in conui. car. 3. Neque ab re, &c.} Deum niſi unum numen intelligunt & Iudæi. {Tacit. li. 21. de Hebreis. car. 2. ante.} Nulla Dis in terris templa condenda eſſe credebant priſci, præſertim cum uni ſoli quē uenerarentur uix mundus ipſe ſufficeret, &c. {Aſcon. in pen. Verrina, car. 7. uel 66. de ipſis Dion. lib. 37. in prin. car. 7. ante.} Vnum enim Deum uenerantur. ratio eſt de qua Lactan. {lib. 1. capit. 3. in med. & in uer. princeps. num. 13.} Confitentur & poetæ omnes, ubi ſupra. {cap. 5. in princ.} Spiritu uel mente aut contineri, & regi omnia, ut per Orpheum poetarum uetuſtiſsimum, & Deorum ipſorum coetaneum & contemporaneum, qui Deum primogenitum appellat & apparentē, unde & Virg. Mens agitat molem, & Methamor. libr. 1. in princ. rerum uocat opificem, ita Deus omnium qui unitas ſimpliciſsima eſt, actusque puriſsimus. {Plut. item lib. de placitis cap. 7.} Quis Deus. Pythagoras principiorum Monada quidem Deum, qui bonum quoque quæ eſt unius natura, mensq; ipſa, Socrates & Plato unum unigenitum ſuapte ipſum ſponte natum, ſingulare uerum: Germanumq;

bonum,

bonum, hæc autem nomina omnia in mentem ſpectant. Mens igitur Deus, &c. ❡Plut. in Pelopidæ uita de Hercule in Deum & Dioniſio. ❡ Sed ſempiternus increatusque rerum unus eſt Deus, ſi modo ijs ipſis, credere uoluerimus, quæ de Deo, ſapientiſsimis iuris tradita ſunt. Deus autem qui eſt æterna mens, dicit Lact. ❡lib. 1. cap. præd. 30. ❡ Ex omni utiq; parte perfectę conſumatæque uirtutis eſt. quod ſi uerum eſt, unus ſit neceſſe eſt, poteſtas enim uel uirtus abſoluta retinet ſuam propriam firmitatem, &c. Deus uero ſi perfectus eſt, quia eſt, non eſſe debet, non poteſt eſſe niſi unus, ut in eo ſint omnia (quanto plures) tanto minores erunt. Quicquid enim capit diuiſionem, & interitum capiat neceſſe eſt, &c. ❡& cap. 7. in fi. ❡ Verũ quia id fieri non poteſt quin id quod ſit, aliquãdo eſſe ceperit, conſequens eſt, ut quoniã nihil ante illud fuit, ipſe ante omnia ex ſeipſo ſit procreatus. ❡ Alber. mag. in prin. ſui operis. Tul. item. li. 1. de natu. deo. melius, & lib. de ſomno Scip. car. ult. Cælius. li. 1. cap. 1. ❡ Solum igitur quod ſeſe mouet, quia nunquã deſeritur, a ſe nunquamve moueri quidem definit, principio nulla eſt origo, namque ex principio oriuntur omnia, ipſum autem nulla ex re alia naſci poteſt. ❡ Ponta. ēt in Egidio dial. cap. ego Charitheæ. in fi. ❡ Cunq; è Deo natus eſſet Deus, idem tamen eſſet, & pater & filius, perinde ut idem & Deus & homo. Eſt ergo Deus qui quæ nos gerimus auditque uidetque, quoniam oculi domini multo plus lucidiores ſunt ſuper ſolem. Circunſpicientes omnes uias hominum & profundum abiſsi, & hominum corda intuentes in abſconditas partes, &c. De cœlo reſpexit dominus, uidit omnes filios hominum, reſpexitque ſuper omnes qui habitant terram. ❡pſalt. cap. 32. ❡ Deus omnia in omnibus. ❡Paul. in 1. ad Corinthi. cap. 15. ❡ Talia eſſe crediderim, ❡dicit Plin. in ſuo paneg. ad fi. car. 385. ❡ Quæ ipſe mundi parens temperat nutu, ſi quando oculos demiſit in terras, & facta mortalium, &c. ❡Home. li. 13. odiſ. car. 5. de Minerua & Vlixe. ❡ Iupiter ipſas ulciſcatur deprecabilis, qui & alios homines inſpicit & plectit quicunq; peccat. ❡ Plato li. 4. de legi. car. 3. ut & ſupra. ❡ Deus eſt ò uiri principium finem & media rerum omnium continens, hunc ſemper iudicium comitatur eos qui a diuina lege deſciuerunt puniens, &c. ❡& li. 10. in med. ❡ Quare nec tu, nec alius optet confidatq; ſe adeo fœlicem fore, ut iudicium hoc deorum effugiat atque exuperet, &c. ❡ Sene. epiſto. 41. facis rem optimam, &c. ❡ Sacer infra nos ſpiritus ſedet, bonorum malorumque noſtrorum obſeruator & cuſtos, hic ita nos ipſe tractat, prout ipſe a nobis tractatus eſt, Bonus uero uir ſine deo nemo eſt. ❡& epiſto. 95. in fi. petis a me. ❡ ubi ſupra. ❡epiſto. 107. in medio. ubi illa prud. &c. ❡ Optimum eſt pati quod emendare non poſsis, &

Deum

Deum quo auctore cuncta proueniunt ſine murmuratione commutari. § epiſto.119.in fi.quotiens, &c. § Id actū eſt, ut ab illo mundi conditore, qui nobis uiuendi iura præſcripſit, ſalui eſſemus, &c. § Xenoph.li.5.in med.car.89. a terg. § Teſtor tibi Cyre Deos immortales qui & uident & audiunt omnia, &c. § & lib. de diuina prouid. in prin.not.idem Sen. § Inter bonos uiros & Deum amicitia eſt, conciliante uirtute, &c. § Tul.lib. 1. de natu. deo. § Quis enim non timeat omnia prouidentem, & cogitantem & animaduertentem, & omnia ad ſe pertinere putantem, &c. § & li.2.etiam. § Plene autem & perfecte dici exiſtimato prouidentia deorum mundum adminiſtrari, & cæ.Nihil eſt autem præſtabilius Deo, nec uiget quicquam ſimile aut ſecundum, ualet ima mutare ſummis, & inſignem attenuat Deus, obſcura promens, &c. § Orat.oda.12.li.1. oda. 34. in fin. § Ab eo igitur mundum neceſſe eſt regi, etenim ſi concedimus intelligentes eſſe deos, concedimus etiam prouidentes, & rerum quidem maximarum. Sic undique omni ratione concluditur mente conſilioque diuino in hoc mundo ad ſalutem omnium, conſeruationemque admirabiliter adminiſtrari. § & li.3.in fi. § Tu qui Deos putas humana negligere, nō ne animaduertis ex tot tabulis pictis quam multi uotis cum tempeſtates effugerint, in portumque ſalui peruenerint, &c. § Plut. in capti. *captiam* ego, in fi. ut ſupra. § Eſt profecto deus qui quæ nos gerimus auditq; uidetque, bene merenti bene profuerit, male merenti par erit. § Orat. oda.24.li.3. § Cœlo ſupinas ſi tuleris manus, &c. § Ponta.li.1.de fort.car.3. § Moderatur autem ac regit Deus quæ exiſtunt, cuncta igitur, & curam habet uniuerſorum, cuius nutu uniuerſa & mouentur, & perſtant. Si genus humanum, &c. At ſperate Deos memores fandi atque nefandi. § Virgi.in 1. & in 10. § Omnibus idem. § Tul. in 2.de legi.in med. § Quam multa firmantur iureiurando. Quantæ ſalutis ſint fœderum religiones, quā multos diuini ſupplicij metus a ſcelere reuocarit, &c. Cæſ. § li.1. belli Gall. § in reſponſione ſua ad Heluetios. Cōſueſſe Deos immortales, quo grauius ex commutatione rerum homines doleant, quos pro ſcelere eorum ulciſci uelint, &c. § Hom. in 1.odiſ.in prin. § Qualiter iam Deos per homines culpantur, & nobis dicunt mala eſſe, ſed ij ipſi ſuis improbitatibus præter fatum dolores habeant. § Et lib.3.car.3.a terg. § Quoniam non prudentes neque iuſti omnes erant, propter hoc ipſorum multi malam mortem con ſecuti ſunt. Non poſſe omnia. § Pli.d.cap.7. Plut.cap.7.de placit.car. 311. § Penaſque maleficijs aliquādo feras, occupato deo in tanta mole, mortemque ſibi conſciſcere non poſſe ſi uelit, factum etiam infectū fieri, mortales æternitate donare, aut reuocare defunctos (adhuc eo loquente

quente auctore tamen prædicta omnia perfecerat Deus.) § Sene.epi
ſto.75.in med.epiſtola tua,&c.Plut.in ſua conſolat. in fi.Iuuen.ſat.13.
in med. § Si curant igitur cunctos punire merentes.
4 Sed ècontra, Deum nutu omnia regere ut omnipotentem,not.O-
rat. § oda.1.li.3.carm. § Cuncta ſupercilio mouentis.&c. § Ec-
cle.cap.23.c. § Quoniam oculi domini multo lucidiores,&c. ut ſu-
pra. § Plato epiſto.6.in fi.li.10.de legi.in fi.& car.pen. a ter.in prin-
ci. § Ambo deos aſſeritis ſcire uidere audireque omnia, nihilque ip-
ſos effugere poſſe eorũ quæ aut ſenſu aut intellectu percipiuntur,quin-
etiam mortalia cuncta uiuentia a dijs fieri poſſiderique, quemadmodũ
& cælum uniuerſum,&c.plura. § Tul.ubi ſupra.li.2. de natu.deor.in
med. § Nihil eſt autem præſtantius Deo . ab eo igitur mundum ne-
ceſſe eſt regi . nulli igitur naturæ ſubiectus aut obediens eſt deus,omnẽ
ergo regit ipſe naturam. § Orat.li.1.oda.12.Plin.li.27.cap.3.in prin
ci.Cælius.li.1.cap.1. § Qui mare , qui terras uarijſque mundum tē-
perat horis.Vnde nil maius generatur ipſo. § li.3.oda.4.deſcende,&
cæ.& 6.car.83. § Delicta maiorum,&c.Di multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ.Non hæc ſine numine diuũ,eueniunt. § Vir
gil.in 2.Home.in 5.Ilia.car.1. de Aenea & Pandaro. § Non hic ſine
Deo hæc facit.Diſcite iuſtitiam moniti,& non temnere diuos,quiſque
ſuos patimur manes.&c.
5 Vnde eſt quod Deum ſpernentibus aduerſa omnia,ſequẽtibus pro-
ſpera,& diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. § Pau.ad
Rom.cap.8.in med. § Reuelatur ira dei ſuper omnem impietatem &
iniuſtitiam hominum,qui ueritatem & iniuſtitiam detinent. § ubi ſu
pra.cap.1.pſalt.cap.1.5.7.Oſeas.cap.ult.in fi.Plut.ubi ſupra.lib. de ſera
num. uind.car. 352. a terg. § Vnde omnipotens Deus ipſe ſecundũ
Chryſippi opinionem,de qua Plut. § ipſe in problem.car. 205.& in-
fra, de oraculis. § Dæmonia quædam mala circumire,quibus quaſi
carnificibus & ſcelerum hominum ultoribus aduerſus impios utentur.
Sic lares furiales pænarum exactores,&c. Iuſtitia ipſa non poteſt eſſe ſi
ne pietate & æquitate. § Lactan.lib.5.cap. 15.in med. § Sed quo-
rum natura generis cognitionem, & cæ. nullumque innoxium derelin-
quens,qui uiſitas peccata patrum in filios, in tertiam & quartam gene-
rationem. § nu.cap.14.c.Cæſ.li.1.Gall.car.5.a ter.in prin. § Deos
immortales quò grauius homines doleant, & cæ. § Sene.libr.10. de-
clamat.in prin.car.90. § Sunt dij immort. lenti quidem, ſed certi uin
dices generis humani,& magna exempla in caput regeſſerunt,&c.Exem
plum in Fabijs per Potitios & Pinarios,de quibus Liui. § lib.1.& lib.
9.car.4.fin.a ter.Plato in Critia dial.car.ult.in fi.305.pſalt.cap.36.plu
ribi.

ribi.Home.in 13.odiſ.} Iupiter ipſos ulciſcatur deprecabilis, qui & alios homines inſpicit, & plectit quicunque peccat. {Plato, ubi ſupra.Liui.lib. 5.} de Camillo differente de Lacu Albano.unde prou. de quo Eraſ.Malis ter mala. {Boet.libr. 4.de conſolat. in princip.} Nec ſurdum,nec Tireſiam quenquam eſſe Deorum. {Iuue. ſat. 13. in fi.eius.} Nec ſine pena unquam eſſe uitia, nec ſine præmio uirtutes,perſpicuum eſt nunquam bonis præmia, nunquam ſua ſceleribus deeſſe ſupplicia,&c. {Orat. Anguſtam,&c.in fi.} Raro antecedentē ſceleſtum deſeruit pede pena claudo,ut ex Pindaro not.Plut. {lib.de ſera numi.uind.car.3. 340.} Soli ipſi definire conuenit, quomodo & quādo ſceleſtus plecti debeat, &c. Deum ergo conſtat in noxios uindictā agere,uel & in filios.unde Vale. {cap.de negle.religi.} Lento enim gradu diuina procedit ira,&c. {Home. in 4. Ilia. car. 5. per Agamemnonem ad fratrem Menel.} Si quidem ſtatim celeſtis non perficit & tarde perficiet,tumque magnitudine dabunt pęnas cum proprijs capitibus,uxoribusque & filijs. {Plin.d.cap.7. de Deo,in fin.} Verum in his Deos agere curam rerum humanarum, ut ſupra. penasq; maleficijs aliquando ſeras,&c. {Plato in 2.de rep.car.2. ubi de quercu fertiliſsima & apibus,& ibidem a terg.lib.10.de legi.car. penult.ante.in fin.} Iuſti enim ſi ſimus illæſi a Dijs erimus, ſed quæſtus *qui per* iniuſtitiam comparantur reſpuemus. Iniuſti autem diuitias parabimus, ſceleribusque patratis illos precibus flectentes a pena liberabimur. Sed enim apud inferos pænas dabimus eorum quæ hic iniuſte commiſerimus,uel nos uel nati natorum,&c. {libr.4.de legi.car.3.} Deſertus autem a Deo, & alios huiuſmodi nactos exultat omnia perturbans, multisque uidetur minime contemnendus,breui tamen poſtea inculpabili punitus iudicio ſeipſum,domum ſuam, ciuitatemque uniuerſam ſimul euertit. {Plut.li.ut ſupra,de ſera num.uind.car.3.a ter.} Quapropter ſi tarde & lente illum flagitioſos corripere uidemus, non ideo accidit quoniam ob præproperam animaduerſionis celeritatem erroris uel pænitentiæ crimen uertatur. Sed ut a uobis feritatem ac uindictæ impetum aufferat,doceat non ira accenſos, &c. plura. {& inferius ex Euripide. car. 346. a terg.} Crimina ſepeliunt nati ſcelerata parentum. proinde ſi lente diuina procedit uindicta, pænaque improbis debita ſero tandem innoxios effugit haud probe iniquitatem tarditate compenſat.Sequitur & Vale.ubi ſupra.cap.de negle.relig. {& inferius.car.6.fin.} Ratio eſt,de qua Lactan. {lib.8.cap.20.} Si deus quēquam puniret,ſtatim ſupereſſet nemo, quia nemo non peccat, & ſæpe inemendabiles expectatos tandem punit & acerbius. {& capit.22.in fin.} de Sibilla teſtante de Deo ipſo. {& cap.23. Pluta.

d.lib.

d.lib.de ſera num.uind.car.3.in prin.& car. 350.352. ibidem. } inter alios Pindarus quoque teſtatur, peroptimum appellat artificem gubernatorem & dominum rerum omnium deum,utpote ueræ iuſtitiæ factorem & creatorem,& ex Plato.ſententia, omniũ bonorum ſeſe Deus conſtituit exemplar, ut humana uirtus admodum conformis eſſet habere quem imitetur ita. { d.car.3. a terg. } Cræſum Lydiæ regem atauí ſceleribus dediſſe pœnas refert Herodo. { li. 1.cap.8. Pau.in epiſto.ad Hebre.cap.2.b.pſalt.cap.8.Gen.capit.1.d. Plutar.ubi ſupra.car. 352.a terg. } Cæterum non omnia delicta in poſteros Deus conuertit,ſed cum ex prauo gignitur bonus, &c. Qui uero ſcelerata natus eſt ſtirpe hunc decet,quemadmodum in ære alieno,ita in prauitatis ſuccedere ſupplicio. { Orat.oda.6.lib.3. } Nullumque innoxium derelinquens,qui uiſitas peccata patrum in filios, in tertiam & quartam generationem. { num.cap.14.c. ubi ſupra. } Delicta maiorum, &c. { Oda.2.Anguſtam, &c. } Sæpe dieſpiter neglectus inceſto addidit integrum,ut ſupra. { Tul.li.3.de nat.deo.car.ult. } Eam uim Deorum eſſe,ut etiam ſiquis morte pœnas ſceleris effugerit, expectantur eæ pœne a liberis ac nepotibus & poſteris. { & in epiſto. ad Atticum.li. ult.car.1.penult. }

6 Quos amat Deus,hos caſtigat,probat,indurat, exercet. { Sen. li. de mundi gubernat.cap.de proſperit.in med. car. 137. } Hos itaque Deus quos probat,quos amat,indurat,recognoſcit,exercet;Eos autem quibus indulgere uidetur, quibus parcere, moles uenturis malis ſeruat. Erratis enim ſi quem iudicatis exceptum. Sed ueniet ad illum diu fœlicem ſua portio. quiſquis uidetur dimiſſus eſſe,dilatus eſt. Quare deus optimum quenque aut mala ualitudine,aut luctu,aut incommodis afficit,&c.Ratio eſt,de qua in uer.Boni uiri,&c. { ita Paul. in epiſto.ad Hebræos.cap.12.in med. } Quem diligit Deus corripit, caſtigat,flagellat,omnem autem filium quem recipit,& cæ. { Apocal.3.in fin. } Ego quos amo,arguo,& caſtigo. { prouer.cap.3. } Quem enim diligit dominus corripit,& quaſi pater in filium complacet ſibi. { d.capit.12.b.in med. }

7 Deos antiquos exprobrando confutat Tul. quamuis & cerimoniarum antiſtes & augur. {lib.de natu.deo.& in epiſt. ſua ad Catonem. lib.15.epiſt.famil.Lactan.li.1.cap.15.in med.qui hoc refert, & in cap. 17.in princ.lib.2.cap.3.in princ.} intelligebat Cicero falſas eſſe quæ homines adorarent, nam cum multa dixiſſet ad euerſionem religionis ſuæ, ait tamen, non eſſe illa uulgo diſputanda, &c. {& lib.5.cap.21. in fi.} Qualis hæc religio, aut quanta maieſtas putanda eſt, quæ adoratur in templis, illuditur in Theatris? &c. {lib.8.cap.10.in med.}

Statuæq́ue Dijs ipſis poſitæ ligneæ aut fictiles erant tantum. not. Plin.
{lib. 34.cap.7.in princ.Orat.libr.3.oda.6.} Delicta maiorum fœda
nigro ſimulacra fumo. {Pli.item lib.12.cap.1.in princ.lib.13.cap.
5.in fi.lib.14.cap.1.in prin.} Simulacrum Iouis exuite, {libr.15.
cap.7.in fi.} ex ebore Saturno {lib.16.cap.14.in med. li.35.cap.
11.in med.} de Ioue per Tarquinium regem.lignea aut fictilia Deo-
rum ſimulachra in delubris, &cæ. Pauſan. {lib.1.in fin.car,antepen.
in fi.lib.2.cat.68.in med.& in fin.} Vetuſtiſsimi Græcię ſcriptores,
quos imitati ſunt Romani, Euhemerus, ac Ennius, eorum natales,con
iugia, progenies, imperia, obitus, ſimulachra demonſtrant,&c. & ſe-
cutus eos Tul. {lib.de natu.deor.3.&c.Plin.d.cap.7.& alij,ut infra.
Tul.lib.2.in med.} ubi de Luna & Venere. Videtis ne igitur,ut a phi
ſicis rebus bene atque utiliter inuentis, tracta eſt ratio ad commenti-
tios & fictos Deos. Quæ res genuit falſas opiniones, errores turbulen
tos, & ſuperſtitiones pene aniles. & formæ enim ſunt Deorum nobis
& ætates, & ueſtitus ornatúsque noti ſunt, genera præterea, coniugia,
cognationes, omniaq́; traducta ad ſimilitudinem imbecillitatis huma-
næ, nam & perturbationes animis inducuntur. Accipimus enim Deo-
rum cupiditates, ægritudines, iracundias. nec uero (ut fabulæ ferunt)
bellis, prælijſque caruerunt,nec ſolum (ut apud Home.) de quo *Plato*
{lib.2.de rep.car.penult.a terg.in med.de hoc eodē,lib.3.car.2.ante.}
Cum duos exercitus contrarios alij Dei ex alia parte defendere, ſed etiā
ut cum Titanis & gigantibus ſua propria bella geſſerunt, hæc dicun-
tur & creduntur ſtultiſsima,&c. Quid & Deos concedere Iunonem cū
Ioue cubituram, primum a corpore ſordes omnes purgauit, crines pe-
ctens manibus, capillos plicauit fulgidos,&c. reticulo deſuper uela-
uit,&c. Vnde Horat.in poet. Nec Deus interſit fabulæ,&c. {lib. ſec.
epiſt.in prin.} de Auguſto. poſt ingentia facta Deorum in templa
recepti.liber pat.& cū Caſtore Polluix & Romulus.fragilis & laborio-
ſa mortalitas in parte iſta digeſsit,&c. Ideoque etiam publicæ febri fa-
num in palatio, orbonæ, contumeliæ, ac malæ fortunæ, & cæ. Matri-
monia quidem inter Deos, puerilium prope deliramentorum eſt. Si-
mulachrum Herculis per Tyrios aurea deuinctum cathena. {Plut.
in Alexandri Mag.uita, car.4.in fi.Curt.lib.4.car.7.a ter.} Dianam
Pria pinā refert Plut.etiam {in uita Luculli.car.4.ante 182.in prin.}
Angenorati ſilentij Deam. not.Sempro.lib.de diuiſ.Ital. {car. ante-
penult.& infra.} Sed ſuper omnem impudentiam adulteria, ſuſpen-
ſiones cum incudibus ad torturam. {Hom.li.15.Ilia. in prin.} in
Iunonem iurgia, odia furtorum & ſcelerum numina. {Plin.d.car.7.
lib.16.cap.ult.in fi.Tul.in 2.de legi.car.322.} timori, morti, riſui.

{Plut.

{Plut.in Agidis uita. Pli.lib.17.cap.9.lib.10.cap.28.in prin.} Cloacinæ item Deæ uel & ſtercul. Macrob. {lib.1.car.7.in med.Ioſeph. lib.9.antiquit.cap.20.} Achorem muſcarum Deum. {lib.29.cap. 6.in prin.} Venerem armatam. {Plut.in apophtheg.loco.in fi.car.antepenult.182.a tergo.} de Spartiatis, Armatam Venerem colentibus,tres Veneres ligneæ in Thebanorum templo poſitæ, una celeſtis, altera popularis, tertia apoſthrophia dicta.not.Pauſan. {libr.9.car. 355.in med.} Venerem Deum barbatum.Macrob. {lib.3.Satur. cap.8.in prin.} ut de eius hiſtoria Lactan. {li.1.cap.20.in med.} Iouique piſtori, Deam fornácem, Deam uel mutam, Deum terminum, Deum Priapum.qui aſellum interemit, quia &c. {ubi ſupra cap. 21.} Deam uiriplacam,Veneremq; Verticordiam. {Valer.cap.de inſtit.anti.cap.Quæ cuique mag.contig.} Iunonem monetam, Aium locutium, {cap.de miracu.} Hæres dea hæreditatum. {Pontá. in primo de aſpirat.car.19.ante.} Fortuná uiſcatam. Plut. in problem.car.209.a terg.280.a terg.li.etiam de fortuna Rom.ubi de} Venere maſculina. {car.eius.7.in fi.Agrip.capit.54.} Quid nequius, & quid ultra? {Macrob.lib.1.Saturn. capit.2.Fului.antiqu.lib.5.in in princ.car.189.ante.133.} Dij magni,minuti,& patellarij. Plaut. in ciſtell.cap.credo.car.128.a terg. Cęlius.libr.2.cap.3.in Caſina.cap. unica ædepol.car.119.a terg.} Tu iſtos minutos Deos caue floccifacias. {Metham.lib.1.in Daphne.} Ne de plebe deo. {de Ioue. car.3.in fi.plebs habitat diuerſa locis.} Eraſ.prouerb.Ollaris Deus. {Horat.lib.1.oda.10.in fi.} in Mercurium. Superis deorum gratus & imis {lib.3.oda.23.cęlo ſupinas.} Paruos coron. marino rore Deos. {Cęlius li.2.cap.3.ubi ſupra,} Audaciæ & pauori. {Apia.in Lybico,Sen.libr.de beata uita car.penul.} Si ueſtras allucinationes fero,queádmodum Iuppiter opti. maximus,ineptias poetarum, quorum alius illi alas impoſuit, alius cornua, alius adulterium, alius iniquum in homines, alius raptorem ingenuorum corruptorem & cognatorum quidem, alius parricidam & regni paterni expugnatorem, quibus pudor hominibus peccandi demeretur. {Iuuen. Sat. 12. in fi.tantis digna Deis.Sat.13.car.2.a ter.} prádebat ſibi quiſque Deus, nec turba Deorum talis ut eſt hodie, Nouenſiles deos & Indigetes. {Liu.li.8.ubi ſe Decius deuouit in prælio.} Deorú quorumcunque inductionem examinat reprobans & Lactan. {libr.1.cap.15.& cap. 17.& cap.20.lib.5.cap.21.in fi.} Quinimo etiam meretrices eorum famoſas in Deas coluerunt,Venerem,Floram,Larentiam,Faulam,&c. de quibus ſupra in ſuo cap. {Sen.epiſt.110.Ex momentan.} Vnicuique noſtrum pedagogum dari Deum non quidem ordinarium, ſed

hunc inferioris notæ ex eorum num. quos Ouid. ait § de plebe deos. lib. ſuo in Ibim. § Vos quoq; plebs ſuperum Fauni Satyriq; Lareſq; , &c. Denique ab antiquo diui ueteresque nouiq;, &c. de ijs etiam Pauſan. § li. 8. car. 2. uel 287. in med. §

Allegoricam eorum interpretationem, declarat Plato in Crat. Tul. § in 3. de natu. deo. late Diodo. lib. 2. & lib. 6. Macrob. libr. 1. car. 259. Lactan. lib. 1. cap. 11. plura. Cæli. lib. 2. cap. 3. §

8 Deum ergo primo inuocandum. § Virg. in geor. § Imprimis uenerare deos. § Orat. oda. Phæbus uolentem. § Rite deos prius apprecanti. Et per Cyrum regem Xenoph. pluribi. § & li. 6. car. 107. a terg. § Cras mane donec ſacrum factum, &c. § & car. ſeq. in prin ci. § Poſtero die Cyrus mane ſacrum faciebat, &c. § Sen. epiſt. 95. car. penult. a tergo. § Homo tenetur homini, quia alieno ægens auxi lio adiutus adiutare tenetur, &c. § Lactan. li. 6. cap. 10. 11. § Quia nocere eſt contra naturam, ergo prodeſſe eſt ſecundũ naturã. § Tul. in 1. offi. car. 5. a terg. § Homines hominum cauſa creatos, &c. Quia omnes deorum ope indigent. § Home. in 3. odiſ. car. 2. Pau. in epiſt. ad Rom. 3. cap. & in cap. ſecundæ res. § Sine ope diuina nil ualemus. § Eraſ. prouer. 2854. car. 308. a terg. in princi. § Omnes enim peccauerunt & ægent gloria dei. § Plin. in paneg. ſuo in princi. eius. *Plato* lib. 4. de legi. car. 2. § Deum imprimis ad ciuitatis conſtitutionem in uocemus, qui utinam audiat, exaudiensque propitius & benignus nobis adueniat. § & lib. 10. car. 2. § Age igitur modo magiſquam unquã Deum omni ſtudio inuocemus. Cum deos eſſe diligenter demonſtrare conemur, nemo autem docebit niſi Deus animaduerterit. § epiſt. ſua 8. in princ. § Omnibus in rebus & dicendis & cogitandis principium ſemper a Dijs eſſe faciendum. § & in Tymæo. car. 2. a terg. in prin. § Inſtituerunt maiores ut rerum gerendarum, ita dicendi initium a precationibus caperetur, quod niſi rite ſine Dei ope, conſilio, honore, &c. § Xenoph. in princi. ope. car. 15. ante. 16. ante. § Initium fecit primũ a Dijs immortalibus, factaque citatione, &c. Non ſolum in magnis rebus, ſed etiam in paruis principium ſemper a Dijs eſſe faciendũ. § li. 8. car. 5. fin. a terg. plura. Plin. ubi ſupra. in paneg. § Initium dicendi a precationibus, & faciendi, &c.

9 Non frequenter nominandus. § Eccle. cap. 23. b. § Nominatio uero Dei non ſit aſsidua in ore tuo, & nominibus ſanctorum non ad miſcearis. unde prouerb. de quo Eraſ. In pulicis morſu. Nec Deus inter ſit fabulæ. § Orat. in poet. § Deum uoca, fac interim. § Eraſ. in prouer. Saluſt. in Catili. § Vigilando, agendo proſpere omnia eueniunt, Deus per uirtutem & prudentiam hominibus ſecunda permittit.

Plut.

Plut.in fab.uita,in princ. § Deum time & ama,ſic & amaberis a Deo, dicit Sen. § lib.de moribus.car.72. in fi.§ Expoſcendum inſuper a Deo ſapientiam,uirtutes,non opes aut filios. § Plin.lib.7.cap.40.Xenoph.lib. 1.car.ult. in fi. § Quam multos accepta afflixere imperitia (quam multos bona perdidere & ultimis merſere ſupplicijs) heu uana & imprudens diligentia,&c. § & alibi.in uer.bona.in fi. § Nil ergo optabunt homines,permittes ipſis expendere numinibus, quid conueniat nobis,&c. § Plin.in d.ſuo paneg.car.penul.a terg. § non ſe diſtrinximus uotis,&c. § Xenoph.ubi ſupra. § Conſulentibus hominibus Dij ipſi quibuſcunque ſunt propitij ante ſignificant,&c. § Mathe. capit. 6. in fin.§ Nolite ſoliciti eſſe,&c. Socrates, de quo Valer. § cap.ſapi.dicta. § Humanæ ſapienterque quaſi quoddam oraculum. Nihil ultra petendum a Dijs immortalibus, quam ut bona tribuerent, quia ij demum ſcirent,&c. Etenim denſiſsimis tenebris inuoluta mortalium mens,&c.& hæc relata ex Plato.in Alcibi.ſecund.in princi.Inuenies præterea nonnullos homines,qui filios uotis exoptant. Ac cum filios adepti ſunt,in calamitates doloreſque maximos incidunt.Qui uero probos filios nacti aduerſo quodam caſu illis orbantur, nihilominus quam ſuperiores illi miſeri ſunt, &c. Iupiter rex, optima quidem nobis & uouétibus& nō uouētibus tribue,&c. § & li.3.de legi.car.3. § Nó eſſe precandū conandumq; ut uoluntatem noſtram cuncta ſequantur, ſed ut prudentiam noſtrā uoluntas.Idq; tam ciuitati, quam ſingulis precibus petendum,ſtudendumque ut mentē habeant.Aſſero quidem non eſſe tutum uotis uti,& ad uotum conſequi, ſi mentē non habeas.Sed cōtraria euenire quæ petis ſanctius eſſe,&c.plura ex Home. § lib. 6. odiſ.car.antepenul. § Tibi Dei dent tot,quot mentibus eius cogitas uirum & domum,& concordiam præbeant,&c.a quibus & Tul. §in parad.ult.& lib.2.de natu. deo. § Cultus autem Deorum eſt optimus, caſtiſsimus, atque ſanctiſsimus,pleniſsimuſque pietatis, ut eos ſemper ueneremur. Nam qui totos dies precabantur & immolabant, ut ſibi ſui liberi ſuperſtites eſſent,ſuperſtitioſi ſunt appellati, quod nomen patuit poſtea latius. § Sen.epiſto.110.in princ.ex moment.meo. § Adhibe diligentiam tuam, & intuere quod ſint noſtræ, non quid uocentur, & ſcies plura mala cótingere nobis quam accidere, quotiens calamitas fœlicitatis eſt cauſa,& initium fuit quod calamitas uocabatur,quotiens magna gratulatione acceptaque res gradum ſibi ſtrinxit in præceps, & aliquem iam eminentem alleuauit,unde tuto cedunt,&c. § & capitu. ſunt quædam.lib.2.de benefic. § Sępe noxia concupiſcimus, tunc ſæua bonitas eſt concedere. Mathe.apoſt.cap.7.b. § Si petieris panē, nunquam lapides dabit ei pater, &c. unde Alcia. § fab.8. § Om-

nes in Triuio ſumus atq; fallimur, oſtendat ni Deus ipſe uiam. § Orat.epiſto.ſi bene te noui.in fi.lib. 1. oda. 31. § Quid dedicatum.Sed ſatis eſt orare Iouem qui donat & auffert, Det uitam, det opes, & cæ. § Ponta.in dial.Aegydius.car.1.§ Nec uero ſentētiæ huius uis ea eſt, ut Deo ipſi ſupplicandum ne ſit.Sed quod permittenda ei libere omnia ſint noſtra quippe, quid utile, quid inutile ſit cuiq; & cognitum habeat & examinatum, cum ſæpenumero & expectantur & ſummo etiam cum labore quærantur a nobis quæ paulopoſt futura ſunt minime utilia, ac nonnunquam uel maxime etiam nocitura. § & lib.de fortit.2.car.3. de tolleranda paupertate.§ Quotidie uidemus multis opes exitio fuiſſe,quarum cupiditate & ſtudio uita hominum imprimis uexetur,& cæ. § & lib. 1.de prud.cap. de uoluptate.§ qua è re diuitiæ peſſum dedere ſæpenumero diuites non paucos,&c.Bonorum quidem ſolus Deus cauſa eſt dicendus,malorum autem quamlibet aliam præter Deum cauſam quærere decet. § Plato in 2. de rep.car.penul.in fi.§ Quod Dij dāt boni,caue culpa amiſsis tua. § Plaut.in bachide in fi.car.154.§ Induſtriam adiuuat Deus. § Eraſ.prouerb.2855.Geu.epiſto. ſua.libr. 1.ad Commēdit.Angulum in med.& epiſt.lib.penul.Ignigo Oſorio.§ Tripliciter uocatur homo a Deo uocatione, quæ diuina dicitur,ſecunda humana propter perſuaſorem bonum,tertia uiolenta propter accidētia homine in periculis uerſante.Geu.plura. § lib.1.car.72. in Pegnafiel nel cap.prouinciale,Vocaī homo & a diabolo,ubi ſupra car.128.§ Ignauis precibus fortuna repugnat. § Metham.libr.8.car. 2. § & in prælio ad Traſime.flu.uel lacum. § Liui.lib.22. in princ.§ Nec enim uotis ac imploratione Deum,&c.Deus facientem adiuuat & operantem.Varro, de quo Eraſ. Dij facientes, &c. Cum Minerua manum quoque moue. § Saluſt.in Catil.§ Vigilando,agendo,beneconſulendo,&c.proſpere omnia eueniunt.Non uotis atq; ſupplic.mulieb.auxilia deorum parantur. § Plut.in Fabij uita.§ Deus per uirtutem & prudentiam hominibus ſecunda permittit. § Liui.lib.22.in Fabio ipſo.§ Stultitia eſt ſedendo,aut uotis debellari,credere,audendo,agendoque res Rom.creuit,&c. § Ponta. in 1.de fortit.§

11 Precibus flectitur,carmine Di ſuperi placantur,&c. § Orat.in 1. epiſtol.§ Sunt faciles ſuperi, precibus flectuntur.& idem. Sacrorum nidore pio placantur & ipſis,&c. § Plato in 2.de rep. lib. 10. de legi. car.ult.Ioſep.lib.10.cap.12.antiqu. Iud. in Daniele § Somnium interpretari iuſſo,qui tota nocte rogauit Deum, &c. § Iuuen. ſat. 13. § Sed & exorabile numen,&c. precibus exorari. § Lactan.lib.8.cap.6. Sen.epiſto.95.in fi.petis a me.car.53.a ter.in prin.lib. 1. de benefi.car. 2.a terg.cap.quid eſt,in fi.lib.ult.car.penult.ubi ſupra.cap.deus inquit, &c.

&c. } Quã tu mercede Deorum emeris auriculas pulmone, & lactibus unctis. { Perſi.de quo Lactan.lib.6.cap.2.in med.Orat. oda. incluſam dan.lib.3. } Conuerſo in prælium Deo,ſed & innocentia quã Deo litauit ſatis. { ubi ſupra.cap.1.car.24.25.Home.lib.3.odiſ.car.3.a tergo. Orat.libr.3.oda.23.} Non enim ſtatim Deorum uertitur mens,&c.Cælo ſupinas,&c. { in fi.lib.Epod.oda.5. } At ò deorũ, &c.dira deteſtatio nulla expiatur uictima.Nã mutare ſententiam eſt paſſionis humanæ,non fortitudinis diuinæ,&c. { Ioſep.lib. 6. antiquit. cap.8.in fin. } Non accipiam de domo tua uitulos,&c. { Pſalt.cap. 49.& car.ſeq.h. }

12 Simulachris autem colendus non eſt aut pecudibus uel ſanguine, ſed pietate & religione. { Macrob. lib.1.cap.7.Tacit.li.17 } precibus & igne puro altaria adolentur. { Plato in Alcib.2.car.2.} Neque enim eiuſmodi eſt natura Dei ut ducatur muneribus, quemadmodum impius fœnerator, etenim graue eſſet ſi Deus ad donaria & ſacrificia noſtra reſpiceret potiuſquam ad animum, utrum iuſtus ſanctusq; ſit,&c.Deus autem utpote a muneribus incorruptus ſpernit hæc omnia, unde perſpicuum eſt & apud Deum, & apud homines ſanæ mentis Iuſtitiam & prudentiam præcipue honorari,&c. {& in 2.de rep.car. 2.} perhibent poſſe Deos precibus ſacris & muneribus flecti, &c. { lib.4.de legi.car.3.a ter. } nempe illos proſequi orationibus & muneribus alioque cultu diuino optimum ad beatam uitam, malo autem contra cõtingunt omnia,&c. { Et in Epino.in fi.eius.car.ult.in prin.} In ſacrificijs purificationibuſque eorum, quæ in Deos & homines, facta ſunt, non ſimulatione, ſed ueritate uirtutẽ maxime colunt. { Tul. in 2.de natu.deo.in med.} Cultus deorum eſt optimus, idemque caſtiſsimus, ut eos ſemper pura integra, incorrupta & mente & uoce ueneremur,&c. {lib.2.de legi.} Quid autem pietatẽ adhiberi, opes amoueri iubet, ſignificat pietatem gratam eſſe Deo, ſumptum eſſe remouendum. { Tul. in orat.pro Cluent.car.penult.} pietate,& religione, & iuſtis precibus Deorum mentes non contaminata ſuperſtitione quod ad ſcelus perficiendum cæſis beſtijs poſſe placari. Vt de Germanis Tacitus. {car.1.in fi.Orat.oda,Cęlo ſupinas ſi tuleris manus, Te nihil attinet.Ponta.in dialogo Charon.car.1.} Si thure placaris Deos efficacius quò ſimplicius placabant, dicit Vale. { cap.de inſtit. antiq.} ubi de farre & ſale tantum in ſacrificijs; Deos non tam accuratis adorantium precibus, quam innocentia & ſinceritate litari.Et qui delubris eorum puram caſtamque mentem, quam qui meditatum carmen intulerit.Non aſpicias quam plenas quiſque manus deo,ſed quam puras admoueat. { Sene. in ſuis prouerbijs.} Non enim aliter niſi-

optimus animus pulcherrimus dei cuſtos eſt. § Pli.in ſuo paneg.car. 1.& 2.Sen.d.epiſt.95.petis a me.car.penult.a terg.in prin.§ . Niſi qualem debet deum mente conceperit, omnia habentem, omnia tribuentem, beneficia gratis dantem,&c. § Ioſep.lib.6.antiquit.cap.8.in fi.§

13 Nullum grauius malum homines inuaſit ſuperſtitione & ſtudio, dicit Ponta. §in dial.Charon.cap.expectatores.car.88.a ter.§ Nec tam uera religio grata eſt Deo quam moleſta ſuperſtitio,qualis infra.ſequitur ibi.pro animalibus, uota facere & falcone, Martinalia celebrare,& campanarum ſonitum referre,&c. Sceleſti credunt Iouem placari ſe poſſe omnibus hoſtijs, operam & ſumptum perdunt. §Plaut. in Rudenti,in argumento, car.267.a terg.§ non impia opera Dij amāt, ſed ius colunt,& pia opera. §Hom.lib.14.odiſſ.car.2.a terg.§ neque a Dijs niſi iuſtas ſupplicum preces audiri. Tacit. libr.3.in med. car,63.a terg.Sen.epiſt.31.agnoſco,&c.§ Deus ille maximus potentiſsimus ipſe uelut omnia.Quid eſt hoc? animus. Sed hic rectus, bonus, magnus,&c. §Lactan.lib.6.cap.24.§ Nemo poteſt eſſe tam prudens, tam & circumſpectus, ut non aliquando labatur. & iccirco Deus imbecillitatem noſtram ſciens,pro ſua pietate aperuit nobis portum ſalutis,&c. §cap.ſeq.25.§ uultis Deum cogitare magnum & placidum, & ſemper in proximo non immolationibus & ſanguine multo colendum, quæ enim ex trucidatione immerentium uoluptas eſt? Sed mente pura, bono honeſtoq; propoſito, &c. Vnde prouerbium. Ne libaris dijs. §Eraſ.in princ.operis.Agrippa.cap.60.de ceremon. Ponta.in dialogo Charon.in prin.§ Eorum ergo beniuolentiam nō thure & extis magis quam recte agendo, prudenter conſulendo, iuſte imperando conciliarẽ ſtudendum. §Malachias.1.& car. præced. in fi.§ Munus non ſuſcipiam de manu ueſtra.& cap.ſequen.Non reſpiciam ultra ad ſacrificium, nec accipiam placabile quid de manu ueſtra. §Hierem.cap.7.in med.§ Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec aſſumes pro eis laudem & orationem,& non obſiſtas mihi, quia non exaudiam te. §Hom.in 6.Ilia.§ de Hectore uoĉete manibus illotis, Ioui libare ardens uinum, pudet me, neque aliquo modo, licet Saturnio ſanguine & puluere pollutum preces fundere. § Plut. in Pau. Aem.car.3.in pugna contra Perſem regem.§ Ignaua ſacra ab ignauis non recipi, neque contra fas uota exaudiuit, neque fas eſt qui nihil agit bene agere, neque malum fœlicem eſſe. Agrippa.d.capit.60.Non quacunque manu uictima cęſa litat. §Martial.lib.10.ad Marcum. Ita Ioſep.lib.6.antiquit.cap.8.in fi.§ Ad ſacrificium quinimo non per tranſitum, ſed ex ipſa domo, mente ad id paratos pergere,&c. De Numa rege Rom.Plut.Sed uacare a cæteris exiſtimauit oportere, mentemque

temque adhibere,&c. {Tacit.li.21.de Iudæis,car.2.ante.} Deum imitari eſt hominibus homines benefacere, ut ſupra. {Plin.d.cap.7. & in uer.beneficium.} Notatum Iouem per Momum quod nõ in pectore,&c. {Tul.lib.de amic.car.penul.ipſius.} numero deus impare gaudet. {Plin.lib.28.capit. 20.Plut. in problem.car.1.car.199. ante.}

14 Deus homini non miſcetur,ſed per mediam perſonam,&c. {Oſeas.cap.12.geneſis,cap.28.a.} uigilantibus & dormientibus. {Plato in conui.cap.uerum agatho. in prin.} Ego ipſe dormiens cõmonefactus ſum,&c. {Ponta.in Egyd.dialog.cap.& porticus,ubi de oraculis.} homini nunquam uiſus, nec a Moſe. {Exod. cap.33. in fi.} non poteris uidere faciem meam.Non enim uidebit me homo & uiuet. {Pau.in prima ad Thimot.cap.ult. in fi. Ioãnis epiſt.1.car.4. in med. & in fi.Ioannes euang.cap.1.} Deum nemo uidit unquam. {Areo pag.lib.Hierarchi.3.cap.4.} Sic Deorum ſpreti præmonitis excandeſcunt.Sic humana conſilia caſtigantur, ubi ſe celeſtibus præferunt. {Valer.cap.de prodigi.in Craſſo.in fin. Home.libr. ult.Ilia.de Mercurio in Priamum,car.272.} Indignum eſſet immortalem Deũ mortales amare,miſceri neque poſſe celeſtem diuinitatem imperitiæ. {Plin.lib.18.cap.24.in fi.}

PRAECEPTA DEI DECEM EXPRESSA etiam per Platonem,& alia ſubinde.

1 COGITARE quiſque debet qua ratione ex eorũ numero ſit qui Deum ſequatur,&c. Sequitur quiſquis hominum tẽperatus eſt, Deo & eſt amicus, bonum uirum decet ergo ſacrificare dijs & intereſſe diuinis. Ab impuro ècontra. Capere munera neque bonum uirum,neque deum decet. {Pl. lib.4.de legi.plura,& car.penult.a terg.in med. Tul.in 2. de legi,car.6. in fin.} lex duodecim tabul. prima eſt, ad diuos caſte adeundum, {& car.ſeq. prima a terg.} Caſte ideſt animo, in quo ſunt omnia,nec tollit caſtimoniam & corporis & corpore & magis animo obſeruandã caſtimoniam. Nam inceſtus, nec aſperſione aquæ tollitur animi labes, manibus ullis elui poteſt.

2 Nemo Dijs inuocatis mendacium dicat, aut decipiat, aut adulterare uerbo uel re quicquam audeat, niſi uelit Deo odio eſſe. Is eſt qui falſo iurans Deos paruipendit. Deinde qui coram maioribus ſe mentitur. Aequũ eſt nomina deorũ nõ facile inquinare, &c. {lib.12.de legi.in prin.

prin.car.2.ante in med.§ nunquam rei uenalis duo dicat prætia, iuſiurandum litigantium prohibendum, ut tam accuſatoris intentio, quam,&c.

3 Nempe illos proſequi orationibus & muneribus alioque cultu diuino pulcherrimum optimum commodiſsimum ad beatam uitam. Id que præcæteris eſt decorum ut in primo, Malo autem ècontra contingunt omnia. § ubi ſupra lib.4.de legi.car.3.§

4 Parentes prima & maxima debita omnium antiquiſsima debitorū perſoluere. putare enim quiſque debet,omnia quæ poſsidet eorum eſſe qui genuerunt & educarunt, ita ut illis hæc omnia pro uiribus miniſtrare debeat,&c.in uerbis quinetiam per totam uitam parentes uenerari maxime decet, ubi ſupra.

5 Inſanabiles occidantur, nam ſatius illos mori quam uiuere. unde dupliciter cæteris proderunt deterrendo illos a cede & hominibus, ut improbis ciuitas mundetur. § lib.9.de legi.car.3.eius in prin.§ Pa ricidam, ſi poſsibile eſſet ſæpius mori, iuſtiſsimum eſſet ſæpius interfici. § car.4.ante in med.uel ult.in prin.§ Si enim cædes cędibus puniendæ in ciuitatibus nullæ committerentur.

6 Furti & latrocinij cupiditas in urbe uel regione committendi, nec in mentem quidem ueniat ueſtrum, &c. § lib.7. in fi.a terg. in *med.* lib.9.in prin.car.2.ante lib.12.in prin.car.368.in prin.§

7 Nemo generoſas liberasque mulieres audeat tangere, &c. § lib.8. car penul.eius. in princ.§

8 Citatus adſit,& teſtimonium,prout ſciuerit afferat. § lib.11.in fi. car.eius ultima.ante in fi.366.§

9 Nihil terrenum rebus cœleſtibus uenerabilius eſt, nec rurſus qui pecuniam iniuſte cupit, aut poſsidens iniuſte non dolet,&c.quid enim uenerabile pulchrumque in animo eſt paruo pro auro prodit, cum totum quod ſupra terram,quodue ſub terra eſt aurum uirtuti compenſari digne non poſsit,&c. § lib.5.in princ.§

10 Si quis cum alijs mulieribus commiſceatur, &c. § lib.8.ubi ſupra car.penult.in princ.§ Si alienæ quiſque uxori coniungitur, uel mulier uiro,&c § lib.6.in fi.car.337.a terg.in med.Plut.etiam lib. de cohib.iracundia,car.ult.uel 453.§

Deum eſſe qui tempora & annos temperat, qui omnia regit quę ſub cęlo ſunt, § li.7.de rep.in prin. car.251.in fi.§ cogitemus quo modo fieri poſsit, ut tanta magnitudo ab aliqua natura poſsit tanto tẽpore circumferri. ego igitur aſſero Deū cauſam,eſſe nec aliter fieri poſſe. § in Epino.car.penult.in prin.§ qui iuſtos & iniuſtos iudicat. Iuſtos ad dexteram ſuperne per cœlum aſcendere iubēt, iniuſtos èconꝛtra

tra ad ſiniſtram, omnium quæ fecerant in uita. § libr. 10.de rep.in fi. car.penul.ante in med.lib.10.de legi.car.penult.in fi.§ Sed enim apud inferos pœnas dabimus eorum quæ hic iniuſte commiſerimus, uel nos,uel nati natorum.

Deus eſt principium,finem,& media omnium rerum continens,&c. §lib.4.de legi.car.penul.a terg.in princ.§ uoluntate diuina doni gratia omnia gigni credere illos arbitrantur. §libr. ult.de legi.car.372. in princ.§

Deum omnium rerum ducem præſentium & futurorum. §epiſt. 6.in fi.

Animam ſaluari ſi pura diſceſſerit, corporeum nihil ſecum trahens. Si autem polluta impuraque decedat, ut pote quæ corpus ſemper amplexa coluerit,aut amauerit,&c. § in Phædo.car.6.204. ante in med. & in fi.car.209.antepenul.ante.in med. §

Dei cultu & uitæ puritate optimum ac pulcherrimum exitum conſequaris,&c. § in Epino.car.2.a terg. in prin. § A quo Plut. § lib. de cohib.irac.car.ult.453.§

Animæ iudicatæ uel in cælum eleuatæ ita degunt, ut dignum eſt ea uita qua in hominis figura uixerunt. Aliæ ſub terra in iudicij locum euntes,meritas illic pœnas ſuſtinent,&c. § in Phædro.car.5.a terg.in medio.183.§ Primo illic iudicantur,& qui honeſte ſanctéque, & qui aliter uixerunt. § In Phędo.car.penul.210.ante.in fi.lib.10.de legi.car. penul.in fi.§ Neceſſe eſt animam quæ perpetrarit iniuſta ſecum habere,&c. § Epiſto.7.in fi.385.ante.in fi.§

Deus ad animum reſpicit iuſtum,non ad donaria, neq; enim eiuſmodi,&c. § in Alcibi.2.car.3.ante.in fi.19.lib.2.de rep.car. 2. a terg.in princ.222.lib.10.de legi.car.ult. in prin. 361. § Deo parere maloq; uobis. § in apolog.cart. 193. in princip. Tul.in 2.de legib.cart.320. 327.§

Bonorum cauſa eſſe ſolus Deus,Malorum non ita. § lib.2.de repu. car.pen.in fi.224.lib.3.car.2.227.epi.6.in fi.car.383. ante.§

Malum fugiendum ut Deo ſimiles efficiamur,efficiemur cum prudẽtia,iuſtitia,& ſanctitate. §in Theet.in med.car.60.a ter.in prin.libr. 12.de legi.car.antepen.in fi.370.§

PLATONIS PRAECEPTA.

SVAE uitæ reddere rationem & ſic cōfeſsionem. { in lacheſ.car.antepenul. a terg. in med. 117. } ubi confeſsio ibi remiſsio,ut in Dauid per mortem Vriæ pęnitens. { not.Ioſep.lib.7.antiqu.cap.7.in fi. } Summa peccati medicina eſt peccatum confiteri ſuum, & eiuſdem penitentiam præſeferre. { Arria.libr.7.in fin. car.penult.libr.6.in med.car.261. } de Muſicano rege. { Apia.lib. 5.in med. } de Lucio in Octauium Peruſina fame coacto, & dedito. de Natham in regem Dauid. { Ioſep.lib.7.antiqu.cap.7.in fi.libr.8. cap.10. } de Achab rege peccatum confitente. { Sen. lib.de moribus,in med.car.71 a terg. } Indicta confeſsio & ieiunium ad eruendā lanceam qua Chriſtus confoſſus fuit,unde conſequi poſsit in hoſtes uictoria. { not. Aemil.li.4.car.182. in Phil. rege.38. } Et apud Indos. { not.Io.Leo hiſtor.lib.2.cap.206.in med. }

Adhibere doctos homines,a quibus de unoquoque genere officij exquiras. { in 1.offic.car.antepen.Plut.in apophtheg.Lacon.car. 181. ante. } Qui ad pulchra,&c.Ex omnibus hominibus ne unum quidem unquam integrum immaculatumque euadere poſſe. { lib.6.de *rep.in* prin.eius.car.pen.248. }

Peccatum nullum impunitum } lib.9.de legi.car.351.in princ. & in
Peccata patris non luant filij. } med.Geu.lib.2.car.155.158.*capit.* ſeguitando,&c.car.303. } A D. Alfonſo, de Candela ſæpe purgāda.

Deum in primis ad ciuitatis conſtitutionem inuocemus,qui utinam exaudiens,&c. { libr. 1.de legi.car.309.in princ.lib.4.car.324. in fi. epi.6.car.388.a terg.in princ. }

Diem ultimi iudicij. { lib.10.de rep.car.penul ante. in med.Plut. li.de placit.2.car.2.316. } Quare nec tu nec alius iudicium hoc Deorum effugies ac exuperes. { lib.10.de legi.car.penult.in fi.Plin.lib.6. epiſto.20.ad fi. } Scribis,&c.Aeternam illam ac nouiſsimam noctem mundo interpretabantur. { Sen.lib.de breuit. uitæ. car.162.a tergo, in prin.lib.de conſolat.cap.eius ult.in fi.ad Martiam.147.in fi. Metha mor.lib.1.car.5. } Affore tempus,quo mare,quo tellus,&c. { Tul. lib.de natu.deo.car.26. } Nihil perpetuū,pauca diuturna ſunt,quicquid cepit deſinet,omnia dies aliquis diſsipabit, & in confuſionem tenebras demerget,&c.& alibi. Necabit omne animal orbe ſubmerſo, & ignibus uaſtis torrebit,incendetque mortalia,&c.plura. { Sen.ubi ſupra. } Licet peritura regna proſpicere, & magnos urbium lapſus, & maris nouos curſus, nihil conſtat loco ſtabili, nihil quo ſtat loco ſtabit.

bit. Vnde Sibilla Erithrea, de qua Auguſtus. § li. 18. cap. 23. Ieſ. Chriſtus Dei fil. Saluator, § Sublunarem mundi partem patibilem cenſuit Ariſtot. de quo Plut. § d. lib. de placit. 2. car. 2. cap. 4. § In qua terræ proximantia marceſcant. § Orat. oda. pen. lib. 3. carm. Tyrrhena, &c. car. 113. § Caliginoſa nocte premit Deus, &c.

Purgatorij & infern. penas refert Plato ipſe in Phedo, in fin. de anima. car. 210. ante in fin. Sen. expreſſe ad Martiam in ſua conſolat. in fin. cap. penul. § proinde commoratur quouſque expurgatus, &c. plura. § Plut. in Romuli uita. car. ult. ante. in fi. Virgil. in 6. § Quiſquis ſuos patimur manes. § Hom. lib. 8. Ilia. in prin. in Deos. lib. 20. car. antep. §

Anniuerſaria in parentes defunctos, annuaſque curas defunctorum, quæ ornamentum afferunt inſtaurare decet. § lib. 4. de legi. car. 325. in fin. &c. Virg. in 5. in prin. § Atque hæc mea facta quotannis, & cæ. § Tul. lib. 1. ad Atticum. car. 34. nihil mihi, &c. §

Iniurias non ulciſcendas per bonum uirum, & Deo charum. § in Crito. car. 196. a terg. in med. Tul. in 1. offic. car. 17. a terg. in medio. § Nec uero audiendi qui grauiter iraſcendum inimicis, &c. plura. in uer. beneficium diximus.

Deus ubique & omnibus præſto eſt, homo & manſuetus hominem adiuuet, manum porrigat, cum eſuriēte panem diuidat ſuū, &c. § Sene. epi. 95. in fi. petis a me, &c. in med. §

Candelas in templo offerre Deo, Lichnos plures in delubro habere penſiles, ſimulacra ſigillaria, tabellas affixas. § Iuuen. ſat. 9. in fi. eius. § Affigit cæreas, &c. § Plin. lib. 34. cap. 3. in fi. § Placuere & lychni penſiles in delubris arborum modo mala ferentium lucentes. § Suet. in Claud. Imp. cap. Tyberius. car. eius. 3. § de quo inſtit. ſigillariorum not. Macrob. § lib. 1. Saturn. cap. 11. in fi. eius. Plato & in Critia. car. ult. in prin. § Aderant & ſtatuæ donariaque complura, &c. Saturno cæreos accendere, & oſcilla quędam ſimulacra pro ſuis capitibus ferre. Vnde cærei Saturnalibus miſsitarentur & ſigilla fictili arte fingerentur. § lib. 3. car. 4. in princip. § Candelabrum appellatum a figendis candelis in Dei delubro. § Suet. in Tyber. Imper. cap. receſſu caprenſi. § Tabellis ac ſigillis figurarum adornauit, Saturnalitia & Sigillaritia amicis miſit, &c. § Macrob. lib. 1. cap. 7. in fi. Spartia. in Adriano Imper. in med. car. 28. ante. Tul. in 3. offic. ubi de Cratidiano. cap. 65. § Omnibus uicis ſtatuæ factæ ſunt, ad eas thus & cærei. § li. 3. de natu. deor. car. penul. § Ex tot tabulis pictis quam multi uotis cum tempeſtatis effugerint pericula & in portum ſalui peruenerint. § Sen. epiſto. 95. in med. ubi ſupra. Martial. lib. 12. car. penul. a terg. de Murone Perſ. ſat. ult.

De

DE RITIBVS SACRIS.

ACcendere lucernas in ſabbatis, &c. ❴Lactan. lib.6.cap.2.❵ Mactant igitur authori & datori luminis candelarum, lumen offert pro munere, &c. Placuere, & lychni penſiles in delubris arborum modo mala ferentium. lucentes dependent lychni laquearibus aureis. Ennius, de quo Macrob. ❴libr.6.cap.4. Saturn. Cęlius.lib.1.cap.4.in prin.❵ Qualis nunc in templo Sa. Marci Vrbis Venet. tam præclaro. ❴Plin. lib. 34.cap.3. in fi.❵ Talem extinguere non licet, ſed langueſcere & deficere permittebãt. ❴not. Plut.in problem.car.209.in fin. Orat.lib.1.oda.5.❵ Quis multa, me tabula ſacer uotiua paries, &c. ❴lib.2.Sat.1.❵ Votiua pateat ueluti deſcripta tabella. ❴Oda penul.lib.3. uotis paciſci 24. Iuuen. Saty. 12.❵ Votiua teſtantur fana tabella. ❴car.1.eius. Sat.14.in fin. car. 64.in fi.❵ Dum rogat & picta ſe tempeſtate tuetur ❴car.2.eiuſdẽ.❵ Simulachra nitentia cæræ.& infra, fixis ueſtitur tota tabellis, de templo Iunonis Laciniæ Croton. ❴Perſ.Sat.1.in med.❵ Cum fracta te in trabe pictum ex humero partes. ❴Liui.lib.14.car.1.in fi.❵ Ad miracula, &c.

Aeſculapij ad nobile templum profectus eſt. inde Pau. Aemilius conſ. Perſeo debellato rege, quod per antea donis diues erat, quæ remediorum ſalutarium ægri mercedem ſacrauerant Deo. ❴*Liui. lib.* 45.in med.car.461.e. Iuuen.ubi ſupra Sat.12.❵ Matutinis operatur feſta lucernis.

Candelas ardentes ad ſepulchra habere. ❴Virg. lib.11.❵ Lucet uia longo ordine flammarum, more uetuſto, &c.

Februario menſe mortuis parentabãt. ❴Plut.in problem.car.201.❵ Quid eſt quod cęteri Romani, &c.

Ieiunium & abſtinentiam refert in Demoſthen. uita, & Plut. in fi. & Plut. ipſe lib.de cohib.iracundia, car.ult.453. Apud Deam ieiunant & mulieres. ❴Blon.ubi ſupra lib.1.car.23. Polido. lib.6. cap.6. Liui.li. 36.car. penultima ante.ubi de prodigijs❵ Ieiunium Cereri inſtituendum eſſe.

Aſperſio aquę in Templo, ❴Virg.in 6.❵ Corpuſque recẽti ſpargit aqua. ❴Tul.in 2.de legi.in med.eius.car.320.in fi. Blon.ubi ſupra, lib.2.car.9. Macrob.lib.3. Saturn.cap.1.in fi.car.174.in prin.❵

Sacrificijs intereſſe, laudes in templo canere Deo, & diuinis aſsiſtere ſedentes, non autem ambulantes, ut hodie noſtrates, feſtiſque diebus nihil agere. Magos propterea inſtitutos per Cyrũ, qui ſingulis die-

bus

bus ſacra dijs facerent canentes.Xenoph. {lib.8.car.4.Plut. in Ageſil.uita.car.ult.a terg.in med.} A diuinis hymnis nunquam uacabat, &c.In problem.car.199. Ex quo Deos caſtis templis etiam delectari cenſebant.Xenoph. {lib.8.car.4.ubi ſupra} Veteres & Rom. feſtis diebus nihil negotij agebant,&c. Sed rebus diuinis penitus dediti erant, &c. ut nos hodie ad ueſperas pergentes. {Orat.Sat.6.libr.1.} Non quia Mecenas,&c.Aſsiſto diuinis, inde domũ me refero,&c.Macrob.lib.de ſomno Scip.cap.3.} in ipſis hymnis Deorum per ſtropham, &c. Reprobos ſacrificijs interdicebant Galli, de quibus Cæſ. {lib.6.car.5.} quod ijs grauiſsimum eſt, ex quo aditum ſermonéq; deuitant omnes.unde Atis reproba a Deo pręcipitata e cœlo per Iouẽ, not.Homer. {lib.9.Ilia.in princ.} de Lucifero per ſuperbiam deturbato. {Cęlius lib.2.cap.7.} in Demones.

Luſtratio puerorum ad accipiendum nomen. {Suet.in Nero. Imperatore,in prin.cap.Nero natus eſt.} Signum euidens die luſtrico fuit ut infanti ei, quod uellet nomen daret.&c. {Macrob. plura lib. 1.cap.16.} Eſt luſtricus dies, quo infantes luſtrantur & nomen accipiunt, maribus nonus,fœminis octauus, quod nos baptiſmum. Plut. in problem. {car.215.a terg.} Quid eſt quod maribus. nomina duo fęminæ accipiunt,uiri tria.alia ſunt annotata in Inſtit.antiqu. in uer.infantes,&c.

DE HOMINE. Tit. XXI.

HOMINES a Deo conſtituti ſunt in terris, qui tuerentur hũc ipſum mundi globum, quod quidem aſſequetur dicit Plato, {in Epino.car.2.in prin.} qui in rectam eius ſpeculationem aſcenderit, ſiue mundum, ſiue Olympum, ſiue cęlum libeat id appellare, dummodo uarietates ipſius conſideret, & quomodo anfractu circuituque aſtrorum diuerſa efficiat tempora, alimentaque animalibus largiatur, ac ſapientiam una cum numero cęteriſque bonis hominibus tribuat,&c. {Tul.lib.de ſomno Scip. car.1.li.de ſenect. car.penult.} Sed credo Deos immortales ſparſiſſe animos in corpora humana ut eſſent qui terras intuerentur, quique cęleſtium ordinẽ contemplantes imitarentur eum uitæ modo atque conſtantia. {lib. 1.de legi.car.4.} Animal hoc prouidum, ſagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis & conſilij, quem uocamus hominem, præclara quadam conditione generatum eſſe a ſummo Deo. Solum enim eſt ex tot animantium generibus atque naturis particeps rationis & cogi-

tationis

tationis cum cętera ſint omnia expertia, &c. Solum hominem erexit, & ad cęli quaſi cognationes domicilijque priſtini conſpectum excitauit, &c. Orationis uim quæ conciliatrix eſt humanæ ſocietatis. {lib. 2.de natu.deo.} fruges ortæ animantium cauſa, animantes hominum, homo autem ipſe ortus eſt ad mundum contemplandum & imitandum, ut ſupra quod unicum eſt non multiplex, quia omnia continet uiuentia quæ intelliguntur. {Plato in Tymeo.car.3.in prin. car. 5.in prin.} Animal creatus inde qui omnium animalium diuino cultui eſſet deditus homo. ad quid oculi inſtituti in homine ipſo? {Tul. d.lib.2.cap.60.} Itaque fit credibile deorum & hominum cauſa factum mundum quæque in eo ſint omnia. Sunt enim ex terra homines non ut incolæ atque habitatores, ſed quaſi ſpectatores ſuperarum rerũ atque cęleſtium. Quarũ ſpectaculũ ad nullum aliud genus animantium pertinet, terrenorum item commodorum, omnis eſt in homine dominatus, nos campis, nos montibus, &c. Quæ contuens animus accedit ad cognitionem deorum, è qua oritur pietas, cui coniuncta eſt iuſtitia, ſyderum curſus dimetati maturitate camporum uarietates mutationes cognouimus, quæ ſi hominibus ſolis nota ſunt, hominum facta eſſe cauſa iudicandum eſt. Terra uero fęta frugibus & leguminibus, ea ferarum ne an hominum cauſa gignere uidetur? {Sen.lib.de conſolat.cap.ut antiquiora, in fi.} Animus contemplator, admiratorque mundi pars eius magnificentiſsima propria nobis, &c. {Cælius.lib. 3.cap.11.} Natum ex fimo hominem, ut ſupra, ut & alia mundi animalia dicit Diodo.Sicu. {car.2.operis, Sen.lib.de uita beata car.ult. ante.in fi.Cælius lib.2.capit.19.} Imo ex genitura totius corporis. {Plut.lib.5.de placit.cap.3.lib.5.etiam cap.18.in princ.}

Curioſum genuit nobis ingenium natura, nos tantis rerum ſpectaculis, genuit ut ſuas illa ſpectari uoluiſſe non tantum aſpici, &c. In media nos ſui parte cõſtituit, & conſpectum omnium nobis dedit, nec erexit tantummodo hominem, ſed etiam ad contemplationem factum, ut inquiſitio, &c. plura.

Simulachrum formauit Archimedes Siracuſanus, Solis & Lunæ ſyderum cum magna hominum admiratione, quid de auctore mũdi pro prijs? {Tul.lib.1.Tuſcula.in med} de quo Cælius {li.2.cap.17. Lactan.lib.2.cap.5.in fi.} Omnibus prius fabricatis hominem denique formauit, eique ſubiecit omnia, ubi ſupra. {cap.9.car.ult.a ter. ubi de Methamor.lib.1.in prin.} & quod dominari in cætera poſſet natus homo eſt. interrogatus Anaxagoras ad quid natus eſſet, reſpondit, Solis uidendi cauſa. refert, & improbat Lactan.ipſe {lib.3.cap.9. in prin.cap.12.in med.li.7.cap.3.in med.cap.4.in med.cap.7.in med.}

Ad uſum hominis omnia creata, not.& Carda. ❡ libr. 11. de ſubtilit. in prin. Lactan. lib. 8. cap, 13. 14. ❡ Animal homo ſagax, &c. ❡ libr. 2. cap. 12. in fi. Sen. lib. 4. de benefi. cap. ſi pauca, &c. Cælius lib. 3. capit. 10. plura. Iuuen. Sat. 6. in princ. ❡ Compoſitique luto nullos, &c. Vnde prouerb. Terræ filius ut ignobil.

Datum ſibi a Deo pedagogum Deum de plebe. ❡ Sen. epiſtol. 41. facis, &c. in prin. epiſt. 110. in prin. ex moment. meo. ❡ Paſtorem uel angelum dicit Ponta. in dialogo Aegid. car. 166. uel genium. ❡ capit. ego te Caritæ, in dialogo Actius, car. 107. a terg. ❡ Opinio peruetuſta de genijs apud priſcos etiam, &c. ❡ lib. 2. de prud. cap. ſunt autem, ubi de diſsimulatione. ❡ Sacer intra nos ſpiritus ſedet bonorũ & malorum noſtrorum obſeruator & cuſtos, hic prout a nobis tractatus eſt, ita nos & ipſe tractat. ❡ Sen. d. epiſt. 41. ❡ Bonus uir ſine Deo nemo eſt. ❡ epiſt. 74. in fi. errare, &c. lib. 2. de benefi. cap. uide quam inique. ❡ Sub genij nomine ſe ſupponit diabolus ex reprobis a Deo præcipitatis, qui homines præuaricari ſuaderet, impelleret. ❡ Lactan. lib. 2. cap. 15. 16. in fi. ❡ Ex Triſmegiſto. ❡ Plato lib. 4. de legi. car. 3. & in Tymęo, car. ultima, a terg. ❡ Deus homines amans genus Demonũ generi noſtro præſtantius nobis præfecit, quod ſumma tam ſua quam noſtra facilitate, noſtrarum rerum curam habeat, &c. ❡ Plut. libr. de tranquil. animi, car. 6. fin. a terg. 268. ❡ Empedocles inquit, boni nos genij bifariæ ſortes, quibus ille multa minima uariaque indidit, &c. ❡ in uita Bruti. ❡ Sibi dixit imago, tuus ò Brute malus genius ſum, in Philippis me uidebis. ❡ & in M. Antonij uita. ❡ Sibi a Mago dictum, in Aegypto tuus demon illius genium reformidat. ❡ Cęli. lib. 2. cap. 10. cap. 45. 47. ❡ Humana corpora propter hominem a Deo eſſe creata, ut ſupra. Omnia ſubiecisti ſub pedibus eius. ❡ Exod. 1. eccl. cap. 17. in princ. ❡ dedit illi poteſtatem eorum quæ ſunt ſuper terram, &c. Quædam factæ ſunt propter ſe, quædam & propter hominem. Talpę, lupi, muſcæ, uenenata, non propter hominem. homo enim factus eſt ſapientiſsimus, ut omnibus commode ad eius libitum uti poſſet aut uitare nocitura, unde facta uidentur omnia & creata propter hominem, &c. ❡ Carda. lib. 11. in princ. & car. 3. car. 5. ❡ Elementis ueſcuntur plantæ, plantis animalia, animalibus homo. Is igitur factus a Deo primum ut diuina cognoſceret, ut illis mortalia connecteret, ut mortalibus imperaret, ut mente excogitata præſtaret intelligentia diuis ſimilis effici poteſt per probitatem, belluis per prauitatem. ❡ Card. ubi ſupra, car. 5. uel 421. Metham. lib. 1. in princ. ❡ Quare autem ut beſtias nociuas uenena & alia ſimilia. ❡ Lactan. li. ult. cap. 13. in med. 14. Pli. libr. 20. in eius præfat. ❡ magis miremur ut omnia hominum cauſa,

quod Græci ſympathiam dicunt. §li.22.cap.6.in fi.§ In hoc quoque quod in his odimus hominum cauſa excogitata ſunt. §lib.31.cap.2.in princ.§ e cunctis animalium, hominum tantum cauſa erumpentes fontes ipſi. §lib.36.cap.1.in pręfat.libri ſept.§ principium iure tribuetur homini,cuius cauſa cuncta alia genuiſſe natura,&c. §Tul.d.lib.2.de natu.deo.ubi ſupra.Cęlius lib.1.cap.3.§ fruges & fructus, quos terra gignit animantium cauſa, animantes hominum, ut equum uehendi cauſa, arandi bouem,&c.& infra.Terrenorum commodorum omnis eſt in homine dominatus. Reſtat ut doceam atque aliquando perorem, omnia quæ ſint in hoc mundo, quibus utantur homines, hominum cauſa facta eſſe & parata, §& car. ibi ultima. § Nec uero tantum ſupra terram,ſed etiam in intimis eius tenebris plurimarum rerum latet utilitas, quæ ad uſum hominum orta, ab hominibus ſolis inueniatur. §lib.1.de legi.§ Itaque ad hominum cōmoditates & uſus tantam rerum ubertatem natura largita eſt, ut ea quæ gignuntur donata conſulto nobis, non fortuito nata uideantur. Sed & pecudes partim eſſe ad uſum hominum, partim ad fructum, partim ad ueſcendum procreatas. §& in 1.offic.in prin.car.2.a terg.Plin.lib.7.in præfat.§ quæ in terris gignuntur ad uſum hominum omnia creari, homines autē hominum gratia generatos,&c. §lib.2.in princ.§ Quæ ad uitam hominum tuendam pertinent, partim ſunt inanimata ut aurū,partim animata,&c. §Budæ.in pand.1.§ de iure naturali, & de Elephante in hominem.Et his Plinij uerbis dicere poſſumus reuerentiam iure naturali animalia omnia homini debere,&c.non tantum animalia omnia ad hominis commodum creata ſunt, ſed etiam mulieres ſub uiro deputatas fuiſſe a Deo dicit Paul. §Epiſt.1.ad Corinth. cap.11.b.§ nam homo eſt anima rationalis mentis particeps, corpore uiuens, ratione utens, qui diuinam in mentem refluit, negotijs incumbit, animal eſt prouidum,&c.ut ſupra. §Tul. lib.de ſomno Scip. ubi & Macrob. ad Plato.in Alcibi.1.in princ.§ homo miraculum ingens. §lib.1.de legi.car.ult.in princ.Cęlius.lib.2.cap.17.§

Homo a belluis diſtat religione, ratione,cogitatione,oratione,ſcientia, prouidentia, prudentia, diligentia, conſtantia, cognitione, honeſtate, fœlicitate, pudore, obedientia. Subeſt autem ambitione, ut infra. §Tul.in primo offic.in prin.§ Imprimiſque hominis eſt propria ueri inquiſitio, atque inueſtigatio,cognitionemque rerum neceſſariam ducimus,& infra. in liberalitate. Eſt enim primum quod cernitur, in uniuerſi generis ſocietate.eius autem uinculum eſt ratio & oratio, quæ dicendo, docendo, iudicando, &c. neque ulla re longius abſumus a natura ferarum,&c. §lib.1.de legib.in med.§ Itaq; ex tot

ge-

generibus nullum eſt animal præter hominem, quod habeat aliquam Dei notitiam. Inde etenim ratio, qua una præſtamus belluis, &c. §Seneca epiſt.76.inimicitias.§ In homine optimum eſt ratio; hac antecedit animalia, Deos ſequitur. ratio ergo perfecta propria hominis §Idem habetur & ultima eius epiſt.in med.lib.1.de ira,in prin.§ Niſi homini conceſſa prudentia, prouidentia, diligentia,cognitio,nec tantũ uirtutibus humanis,&c. §Pli.in præfat.lib.ſeptimi.§ Vni animãtium luctus eſt datus, uni uaria luxuria, ambitio, auaritia, ſuperſtitio, ſepulchri cura. §Idem lib.11.cap.30.in formica.& cap.38.de ſanguine.§ Homo ſolus in ſe mutat §& cap.eius 53.in fi.de uocibus.§ Sed ante omnia explanatio animi,quæ nos diſtinxit a feris. §Plut. lib.de libe. educan. car. 4.§ Ex uniuerſis duo humanæ naturæ perquam peculiaria bona ſunt, intellectus & ratio, &c. §lib.de fortit. in princ.§ Solus homo & rationem, & curam, & prudentiam cum induſtria ſua, porrò experientia, uſuque longo, memoria, ſapientia,& bonis artibus, &c. §Ponta.lib.1.de prudentia,cap.naſcitur,car.151.in fi.capit.quid ſit bene uiuere.car.154.155.Lactan.lib.8.cap.7.in fi.13.14.lib.3.cap. 12.in fi.§ Bene uiuere eſt unius hominis,quia unus ipſe ad agendum & contemplandum eſt natus, quid quod ut honeſtum, quod eſt illud hominis tantum eſt propter rationem,ſic quod turpe belluarum. §& infra cap.de perfecta fęlicit.§ Animalia cętera præter hominem omnia quod ratione careant, ac mente, fęlicitate carent. §Itaque ſolius hominis proprium ac peculiare bonum fœlicitas. § Et infra ibi,potentatus ac magiſtratus periculoſi,&c.mens uero ſibi ſua & propria eſt homini, quæ cum cęlitibus communis, expers calamitatis, &c. §lib. de principe,car.ult.§ humanitate prædítus eſt homo tantum. §Gel. lib.13.cap.16.§

Cum duo igitur tantum ſint quibus ab animantibus cæteris magna cum excellentia differamus, animus, & oratio.§&c. Vnde homo ipſe ingens eſt naturæ miraculum, ut ſupra. §Plato libr.1.de legi. car. ult. in princ.§

Diuini ſpiritus an ſit pars, §not.alibi,in uer. Animus.Sen.li.de uita beata.car.ult.a terg.Ponta.ubi ſupra de perfecta fęlicit.in prin.§ animal rationale eſt homo. Sed ſi rationis uinculo cõprehẽderis. §Plato lib.10.de legi.car.2.Ponta.d.li.de prudẽtia,cap.uſum rationis.§ nulla enim abſque ratione actio eſt perfecta. §Tul.d.lib.1.de legi.car.6. fin.§ Aſſueſcendum igitur conditioni ſuæ §dicit Plato in axo.car. 2.lib.4.de rep.car.1.§ Vnumquemque ad unum id opus duntaxat ad quod natura eſt aptus ducere, decet, &c. & in uer. lætus ſorte tua,& in libro alibi § Plato lib.2.de rep.car.pen.in princ. Orat.li.epi.Quinq;

 dies.§

dies.} obſecro & obteſtor uitæ me redde priori {epiſt. quid tibi ius.} ut quocunque loco fueris,&c. {Plut.lib.de tranquil. animi, ubi uerſus Homeri.} Qualis erat Danaum,&c. {Sen.li.de tranqu. uit.cap.placebit, &c. Macrob.lib.2.cap.7.in prouerb.} Cui plus licet quam par eſt, plus uult quam licet.

Homo,natus in omni inopia & inſcitia nudus,&c. {Plin.plura.in præfat.lib.7.lib.27.cap.3.in princ.lib. 12. in præfat. etiam Eccle.cap. 29.d.} Initium uitæ hominis,aqua,& panis, & ueſtimentum, & cæ. {Eccle.cap.5.} Generauit filium, qui in ſumma ægeſtate erit, ſicut egreſſus eſt nudus,ſic reuertetur. {Pau.in 1. ad Thimot. capitu.6.} Nihil intulimus in hunc mundum, &c. non eſt aliquid ærumnoſius uiro,omnium quæ terram inſpirant & ſerpunt. {Home. lib. 17.Ilia.in med.eius,& lib.18.odiſ.car.5.} Nihil imbecillius, terra nutrit hominem. {Plato in Axio.} Quæ pars ætatis calamitatibus uacat? Statim à prin. plorat,uitam a lachrymis auſpicatur,&c. {lib.4. de legib. car.1.in prin.} Quia uniuerſa natura hominum imbecillis eſt,& cæ. {in Prothag.car.3.in prin.} Hominem autem nudum, inermem, calceorum,ſtramentorumque indigum,&c. {Plin.lib.7. cap.7. libr.27. cap.3.in princ.} Pudendum eſt omnia animalia, quæ ſint ipſis ſalutaria noſce ipſa præter hominem. {Cælius.li.1.cap.4.in fi.} *Miſeret* atque pudet æſtimantem, quã ſit friuola animalium ſuperbiſsimi origo &c.in fi. Is demum uitam æqua lance penſitabit,qui ſemper fragilitatis humanæ memor fuerit,nemo naſcitur diues,quiſquis exit in lucem,iuſſus eſt lacte & pane eſſe contentus, ab ijs initijs nos regna non capiunt. {Sen.epiſto.20.in fi.eius.Si uales,&c.pſalt.cap. 38.} Vanitas omnis homo. {Paul.in 1.ad Thimot.car.ult.in med.} Nihil intulimus in mundum,&c. {Macrob.in ſomno Scip.cap.10.Lactan.lib. ult.cap. 2.& 3.} Quærunt hominem nimis imbecillum & fragilem naſci quã cætera animalia naſcuntur,hominem nudum & inermem, qui neq; mouere ſe loco ubi effuſus eſt poſsit, nec etiam alimentum lactis appetere, &c. {Boet.in 2.de conſolat.pro.1.Velle autem,&c.} Cum te matris utero natura produxit nudum rebus omnibus,inopemque ſuſcepi, meis opibus foui. {Ponta.in 1.de prudent.cap.naſcitur.Plut.libr.de morbis animi.car.1.in prin.421.}

Vita primæua quæ fuerit in homine,not.Plato {lib.3.de legi.lib. 6.car.ult.ante in fi.} ex diuinatione Heſiodi & Epimenidis, qui recitat primum ex diluuijs, & morbis paucos reſtaſſe in orbe homines, qui tunc boues paſcebant & capras,ſeditiones, bellum, & metalla ignorantes,lacte & carnibus uiuentes,ſtramentis ueſtientes, æmulatione uacui, non erant inuidi,nec inopes,obedientiæ & pietati in Deos proni, litte-

ris

ris non tunc imbuti mores maiorum ſequebantur. Domus antra fuere. Ouidius. in antris montium habitabant cum familia, &c. § Beroſus. lib. 3. antiqu. § Molere inſtructi glande ueſcentes. § Plin. libr. 16. cap. 1. Fab. pictor in princ. operis. Iouius. li. 39. hiſtor. ubi de Numidis. § In cauis arborum etiam nunc degentibus, pabulo ueſcentes etiam. not. § & Saluſt. in Iug. de ipſis Numidis, notauimus plura. cap. de neceſsitate ad Valer. & Lactan. lib. 6. cap. 10. in med. § Senior gubernabat. Cōuenientes inde plures conſtituere ciuitates, ferarum uiolentiam uitantes, agriculturæ ſtudentes, prope montes ipſos habitantes, ritus pro legibus obſeruantes. Ducem eligentes quaſi regem, &c. Sic omnium cōgregatio inſtituta, communioq; multorum cōgregationi lex, &c. § Varro lib. 2. cap. 1. rei ruſt. § Hominem igitur & pecus cum ſemper fuiſſe natura neceſſe ſit ut Pithagoras, & Ariſtoteles, Thaletes, Zenon, & Dicearchus. Cum uiuerent homines, & ijs rebus quæ inuiolata ultro ferret terra ex hac uita deſcendiſſe. Paſtoritiam è feris & agreſtibus ut arboribus ac uirgultis decerpendo glandem, mora, poma, &c. Idem & Plin. § lib. 7. cap. 56. in princ. eius. Sic ex animalibus, &c. Plato item lib. 2. de rep. car. 3. § Sic itaque ſe inuicem accipiunt homines, aliusque ad alium uſum aſciſcunt, cum multis indigeant, & multos in habitationem unam congregant communicatores adiutoresque, quē cætum ciuitatē nos appellamus, & aliena uiciſsim accipiunt. Nam indigentia eſt præparatio uictus, ut ſimul & uiuamus, habitationes ſecunda. Tertia ueſtis, & cæ. plura. Vnumquenque opus eſt iſtorum cum alijs communicare. In omni autem conuentu atque communitate quarumcunque rerum gerēdarum principem eſſe oportere. § ut alibi ſupra. Plato ipſe lib. 1. de legi. car. 3. ante. Orat. in 1. ſerm. Omnibus hoc uitium, &c. § Cum prorepſerunt primis animalia terris, mutum & turpe pecus glandem atque cubilia propter, unguibus & pugnis, &c. § Et Diodo. Sicu. lib. 1. car. 2. plura de primæuo tempore. Tul. in oratio. pro Seſtio, in med. eius. li. 2. offic. car. 3. § Plura de hominis induſtria ad mortalium commoda. § lib. de amic. car. 4. § Quanta uis ſit amicitiæ ex hoc intelligi maxime poteſt, quod ex infinita ſocietate humani generis, quam conciliauit ipſa natura, ita contracta res eſt, ut omnis charitas, aut inter duos, aut inter paucos iungeretur. § Ponta. lib. 1. de obedien. car. 4. ex Lact. libr. 6. cap. 10. § Principio ipſa natura generi hominum cōſulens, alterum conciliauit alteri ad uitæ inter ipſos ſocietatem, & cum initio in agris agerent. Vnde Ouid. Tum genus humanum ſolis errabat in agris. § li. 2. de arte. § Silua domus fuerat, &c. § Fab. pictor lib. de aureo ſec. car. eius. 1. § Domus illis non extructæ luxuria inſignes erant, ſed uiminum tuguria, & caua arborum domus erant. Ratione impellente ſibi

oppida fecerunt ad arcenda incommoda in quibus leges ſanxerunt,&c. Cum è glande ac ferarum tergoribus ſolum laborantes, &c. § & lib. 4.in princ.Iuuen.ſat.15.in fin. § Mutuos ut nos affectus petere auxilium & præſtare iuberet,diſperſos trahere in populum, &c. Principio natus eſt homo ſociabilis, & inopia laborans alienæ opis indiget, propterea cætus amat, & ciuitates colit. Coniunctioque maris & fœminæ facta ad liberos procreandos,&c.nam uniuerſum genus humanum, ut ex eodem § lib.2.de obedien.in prin. § Quaſi una quædam ciuitas, cui hæ quas colimus urbes ſint ueluti partes quædam, domibusque eæ conſtent ac familijs.Domus uero hominibus. § & lib. 1.de prudent. in princ. § Natura duce nati ſumus ad cætus colendos, uel & inopia præſſi ſocietatem cum iuſtitia & honeſtate ſimul conſeruandam. eſt etiam a natura homini inſita poſteritatis cura, quod prolis ſtudium declarat,&c. § Tul.in 1.de legib.in med. § Coleretur ius æque ab omnibus. Quibus enim ratione a natura data eſt, ijſdem etiam recta ratio data eſt,ergo & lex,quæ eſt recta ratio in iubendo,&c. Secundo autem, unam eſſe hominum inter ipſos uiuendi parem communemque rationem, deinde omnes inter ſe naturali quadam indulgentia & beneuolentia,tum etiam ſocietate iuris contineri.Vnde Virgil. § in 1. georg. § Liber & alma Ceres,&c.Glandem mutauit ariſta, poculaque in uentis, &c.Humanitas unde hominis eſt,ut homo homini auxilia præſtet,nam manus manum fricat,ut eſt prouerb.de quo Eraſ.ex Plato. § in Axo. in med.libr.etenim.de rep.7.car.2.a tergo. § Ferrum ferro acuitur. § lib.item.2.ubi ſupra.car.3.ante.in med. § Lex ciues impulſione cõciliat,facitque ut mutuo ſeſe adiuuent, communemque pro uiribus utilitatem colant,ciuili cætu congregat homines, non ut permittat unumquenque quo lubet ferri,&c. § Tul. in 2. offic.car.3. § Secundum deos,homines hominibus maxime utiles eſſe poſſunt. § Pau. in 1. ad Corinth.cap.12.in med. § Multa quidem membra, unum autem corpus,ſi quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra. Deus eſt mortali iuuare mortalem,dicit Plin. §lib.2.ubi de Deo.cap. 7.Tul.idem.lib. 1. car. 5. § Sed quoniam ut præclare à Platone ſcriptum eſt. §epi.9. §

Non ſolum nobis nati ſumus,ſed ortus noſtri partim patria, partim parentes atque amici;nam quæ in terris gignuntur ad uſum hominum omnia creati,homines autem hominum cauſa, ut ſupra,eſſe generatos, & ut ipſi inter ſe,alijsq; prodeſſe poſſent,ut communes utilitates in medium afferre,mutatione officiorum,&c. § & li.3.in med. ubi ſupra.§ Vnum debet eſſe omnibus propoſitum, ut eadem ſit utilitas uniuſcuiuſque & uniuerſorum, quia ſi ad ſe quiſque rapiat, diſſoluetur omnis humana

mana conſociatio, atque hoc natura præſcripſit, ut homo homini conſultum uelit,&c. Natura enim propenſi ſumus, § ut in 1. de legi. ubi ſupra. § Ad homines diligendos.&c. § Sen.lib.2.de benefi.cap.uide quam.lib.4. cap. & ſeqs. § Magna ſeculi laus eſt ſi homo manſuetus hominem adiuuet, naufrago manum porrigat, cum eſuriente panē ſuum diuidat,&c. membra ſumus corporis magni, natura nos cognatos ædidit & ſociabiles fecit, ut lapidum fornici eſt, quæ caſura niſi inuicē obſtarent,&c. § & epiſto.95.car.penult. a terg. poetis a me,& cæ. § Nihil æq; concordiam humani generis diſſociat ac diſtrahit quam hoc uitium, non tuti ſumus quod mutuis iuuamur officijs, nudū & infirmū ſocietas & ratio munit,&c. § lib. ſequen. de Ira. car. 1. § Quid ira infeſtius? homo in adiutorium mutuum generatus eſt, ira in exitium, hic prodeſſe, illa nocere,&c. § Plut.lib.de fortuna. car. 474. unde & Lactan.lib.6.cap.10.lib.ult.cap.4. cap. 8. ubi ſupra. § Deus hominē nudum fragilemque formauit, ut eum ſapientia potius inſtrueret, dedit que ei ut homo hominem tueatur, diligat, foueat,&c. auxilium præſtet. Vnde Iuuen. § ſat. 15. in fin. § Mutuus ut nos affectus petere auxilium,&c. Summum igitur intereſſe hominum uinculum eſt humanitas, quia omnes conſanguinei ſumus,&c. § & in fin. eius. § Cum enim pręſidij cauſa homines ſocietatem cum hominibus inierint,& ſanxerint fœdus illud a principio ſui ortus inter homines initum, aut uiolare, aut non conſeruare ſummum nephas putandum eſt. Conſeruanda igitur humanitas, ſi hominem uelimus dici, quod eſt diligere hominem quia homo eſt, & quod nos ſumus; prodeſſe igitur homini ſecundum naturam ſit neceſſe eſt,&c. plura. § Ponta.lib.de benefi.car.2.& lib. 1.de pruden.cap. quid ſit bene uiuere, in princ. Sen.lib.3.de benefic. cap. utinam quidem. Geu.lib.1.car.32. § Nam uita humana ſeruitium eſt. § Sene. item.lib.1.de tranquil.uitæ.cap.& ad aliquid,& cæ. epiſto. 23. putas me.lib.de breuit.uitæ.car.penul.epiſto.90.in fin.eius, de effectu philoſop.car.ult.in fin. § Beneficio naturæ promiſcue utendo res data. Sed auaritia luxuriaque diſſociauēre mortales, & ad rapinam ex ipſo conſortio diſcurrere. Omnis uita ſupplicium eſt. Lubrica & incerta ſunt, nunquam bene tenentur,&c. plura. § Eccle. cap. 4. § Optimum ergo non naſci, proximum quam cito mori. § prouerb. de quo Eraſm. § Viuendum tamen. § Sen.lib.de conſolat. cap. cogita animi mille labes,&c. § Nihil eſt tam fallax quam uita humana. Itaque fœliciſſimum eſt non naſci,&c. § & in uer. mors, alibi plura expoſita. Cęli.lib. 2.cap.7. Plin.in d.præfatio.lib.7. §

Hominem enim rectum fecit deus & inexterminabilem. Ipſe uero ſe miſcuit quæſtionibus propter inobedientiam, quæ omnia recuperan

tur in ſanguine redemptoris. § Pont.in dial. Aegid.car.167.in princ. cap.egó te Charitex.cap.7.in fi.in Eccle.Sapien.cap.3.in fi.§ Et ſi ce lerius defuncti fuerint,non habebunt ſpem,&c. § Cælius.li.1.cap.3.§

Mortalis unde mortalia curet.puluis enim & umbra ſumus. Oratius § od.a.diffugere niues,&c. § peregrinatio eſt uita. §Plato in Axio. in prin.Cæl.d.cap.7.li.3. § Vmbræ, ſomnium homo. §Plut. in cõ ſolat. car. 3.ante.§ Ex Pindaro poeta, unde prouerb. de quo Varro § in princ.operis rei ruſt. § Homo bulla,eo magis ſenex,omnes homi nes terra & cinis,omnis caro fœnum. § Eccle.cap. 17.in fi, Eſai. cap. 40.b. § Quare uarietas tanta in homine forma & moribus,noc in uer. Natura.in fi.& in uer.uariet.alibi.

Homo, etiam ſapiens,eſt Deorum ludus, dicit Plato § in Hippia, de pulchro.car. 2.§ Hominem ſcilicet ſapientiſsimum ad Deum ſi miam apparere, Dei ludo eſſe fictum. § lib.7.de legi.car.3. a tergo. § dij nos quaſi pilas homines habent. §Plut.in capti.in prologo,in mer cat.cap.miris modis. car. 211. in fi. § Eſt homo biceps in terris qua drupes,&c.Enigma de quo Eraſ. § Diodo.lib.5.car. 39. Cæl.libr.3. cap.10.§ Tot portiones terræ,immo mundi punctus,&c. §Plin.li. 2.cap.71.in fi.lib.7.cap.50.Tul.lib.de ſomno Scip.plura. Sen. epi.49. Boet.in 2.de conſolat.car.7. §

Nil tam fallax quam uita humana,&c.ubi ſupra. § Sen.lib.de con ſolat.cap.cogita.§ naturæ gratias agere dicebat Plato, de quo Lact. §lib.5.cap.19.§ quod homo natus eſſet non beſtia, quod mas nõ fœ mina, quod Græcus non Barbarus, homo ſapiens quis ? aut bonus. § alibi in uer.bonus.§ Cõmendantiſsimi perpauci, uel & peſsimi,ma li plurimi. § Plato in Phedo.in med.car.206.in princ.§ homo di ſponit,Deus dirigit greſſus. §prouerb.cap.16.6.cap.19.d.21.in fi. § homo ſi antequam naſceretur cognoſceret quæ mala paſſurus eſſet, na ſci reſpueret, dicit Phalaris tyran.Agrigenti,in epiſtola ad Demothelẽ. §car.14.unde Gel.lib.6.cap.1.§

Homo, quandoque econtra, eſt homini lupus. § Plato.libr.8.de rep.car.eius penult.a terg.in med.§ unde prouerb. de quo Eraſ.nu. 70.Plin.in præfat.libri ſeptimi in fine, Tul.in 2.offic.car.4.in prin. lib. 3.car.4.5.§ Sic iſta in figura hominis feritas & immanitas bellua,&c. hominum effigies habere, animos ferarum. § Polib.libr.1.in fin.car. 47.§ alterum ab alterius dente perire nephas. § Alcia.fab.175.Sen. epi.13.quid,&c.li.2.de ira.cap.uirtus inquit. in med.ubi uerſus.Ouid. non hoſpes ab hoſpite tutus,&c.fratrum quoque gratia rara eſt. §epi. item.103.quid iſta,&c.§ ab homine homini quotidianũ periculum, homini perdere hominem libet, ut aquilæ, noctuæ, accipitres, uolu-

ctes etiam eiuſdem generis perimunt. §Plut.in Romu.uita, car.7.in fi.& in uita Cicero.in fi.§ nullam dicit eſſe feram uaſtiorem homine, qui licentiam affectuum nactus ſit. §Sen.li. de moribus in princ.car. 71.ante.in med.§ Quid homini eſt inimiciſsimum,homo. §Iuue. Saty.15.in fi.§ Serpentum maior concordia parcit cognatis,&c.Aſt hominum ferrum lætale,&c. §Orat.lib.Epod.oda.7.§ Neque hic lupis mos,&c. §Plut.lib.An brutis ratio.car.2.188. Cęlius plura li. 3.cap.7.§ nec leonibus unquam, niſi in diſpar feris. Sen.in ſuis prouerb.Quid eſt homini inimiciſsimum, alter homo. §Pli. in d. præfat. libri ſeptimi in fi.& ubi ſupra.§ Lupus tamen piſcis etiam, quem per uulgate luzzum dicunt, lupulos deuorat ſui generis. Formicas etiam mirabundi cōſpeximus formiculas quaſque obuias & quam plures uoraſſe. §Cum inter nos cognitionem quandam natura conſtituit, conſequens eſt hominem homini inſidiari nephas eſſe. Vnde Ouid. de gigantibus fulmine interfectis a Ioue. §in primo Metham.§ ſed & illa propago contemptrix ſuperum ſæuęque auidiſsima cędis, & uiolenta fuit, ſcires e ſanguine natam. Vnde Lycaon in lupum uerſus ex naturali ſæuitia, quam exequitur in pecudes.

Animal homini maxime noxium dicebat Prias eſſe, inter immitia tyrannus, inter mitia adulator, §not.Plut.lib.de diſcri.Adulat. in fin. car.379.a terg.§

Mirum quid operetur immanitas & ſæuitia in homine, quoniam ſacietas in actionibus quibuſque peruenit, in homines autem, incognitos etiam improuocatoſque nulla unquam ſatietas eſt in prælio lacerandos & trucidandos, ut expoſuimus ſupra in uer.exercitus, num. 1. Inſatiabile bellum.&c.

AETAS PRISCA EADEM ET moderna. Tit. XXII.

AETATES declinare,& minora mortalium corpora quam priſca queritur Homerus, de quo §Pli.li.7. cap.16.in med.Gel.lib.3.capit.10.Iuuen.Saty.15.§ Nam genus hoc uiuo iam decreſcebat Homero, terra malos homines atque puſillos nunc educat. §notauimus in uer.breuitas uitæ,&c.§

Aliter conſtat ex infra ſcriptis homines ab annis tribus mill. citra, eundem tenuiſſe uigorem, ætatem & declinationem, ut hodie.

Primis enim ſeculis uiuebant mortales annis etiam noningentis ſolaribus, non menſtruis tantum, ut nunc etiam utimur.

Poſt diluuium uero Patriarcarum, & ſecundo tempore redacta fuerat ætas a Deo annos ad trecentos.

Tertio autem nuncusque tempore, rari ad centum annos uitam perducunt. Ita Beroſus in antiquitate, Xenophō. § lib. de æquiuocis Ioſep. lib. 1. antiquit. Iudai. cap. 5. in princi. cap. 8. in prin. cap. 14. in fi. Lactan. lib. 2. cap. 14. § Quæ cum alijs examinat Ioan. lucidus ſcriptor Gall. chroniſta diligens. Ita intelligēdus Plut. lib. ult. de placitis. car. ult. cap. 27. uel antepenult.

1 Dauid Solomonis pater ad decrepitudinē peruentus, ueſtibus coopertus calefieri etiam nō poterat. § lib. 3. regū. in prin. cap. 1. § Rex enim creatus anno trigeſimo regnauit annis quadraginta. & ſic ſeptuagenarius. § Ioſep. lib. 7. antiqui. capit. ult. lib. 2. reg. cap. 5. § & hoc trigeſimo mūdi ſeculo, annis ante Chriſtum dominum ultra mille. de hoc ipſo queritur Dauid ipſe ad Deum in ſuo cantico, Domine refugium, &c. num. 89. Quoniam dies noſtri defecerunt, dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni. Si autem, &c.

2 Bercellai annorum. 80. ualde ſenex dictus eſt, § 2. reg. cap. 19. §

3 Antiochus Rex Siriæ quinquagenarius tātum, uirginem Eubiam accipiens in uxorem, ut ſenex increpitus fuit. § Apia. in Sirio. car. 6. in fi. Plut. in Theſei uita, car. penul. ante. in fi. §

4 Ad quinquageſimum annum ætate peruentus Thæſeus Helenam rapuit pueram, ætate haud ſuadente, quam & reſtituit.

5 Lyſimachus Rex ſeptuagenarius bellum gerere coactus, queſtus eſt cum amicis quod & in eo extinctus eſt. § Apia. lib. præd. car. 303.

6 Craſſo fuit obiectum per Deiotarum regē, quod ſexagenarius bellum Parthis inferre pergeret. § Apia. in Partho. car. 2. Plut. in eius uita. car. 4. à terg. §

7 Maſsiniſſa Rex nonagenarius equum inſcendebat ſine Ephippijs, unde ſtupebant cuncti. § Apian. in Lybico. car. 255. flor. libr. 50. in medio. §

8 Queritur Artabazus ſe ultima ſenectute, & anno tunc nonageſimo quinto grauatum, diu non poſſe frui amicitia Alexandri Magni. § Curt. lib. 6. car. 68. eius. 6. §

9 Admirationi erat Cato cenſor, ferrei corporis animique dictus. Quem nec ſenectus quidem, quæ ſoluit omnia, fregerit, qui ſextum & octuageſimum agens annum cauſam dixerit reus factus. § Liui. plura in eō. lib. 29. in med. car. antepenul. à terg. Plin. lib. de uiris Illuſt. nu. 47. Tul. lib. ſuo de ſenectut. car. 7. de ipſo Catone, & de. §

10 Neſtore, Homerus. notauimus etiam cap. de breuitate uitæ de ipſomet.

11 Quintius Capitolinus dictator creatus in ſeditionem inter ciues aduerſus Spu.Melium largitorem præpotẽtem octogenarius, improbat electionem de ſe factam in tanta re, confectum ætate ſe dicens. {Liui.lib.4.car.3.in prin}.

12 Laudatur Spurinna, a Plin.nepo. {Epiſt.1.lib.3.} quod anno ſeptuagenario uiuidum tenuerit corpus, aurium, oculorumq́ue integer.

13 Antoninus Pius Imperator anno ſeptuageſimo perijt ſenex, incuruatusq́ue per ætatem. {Capitol.in eius uita, in fi.car.38.ante.}

14 Gordianus Imperator iam octogenarius inhabilis habitus ad imperium capeſſendum. {Capitol.in eius uita,car.152.154.}

15 Variolæ pater octogenarius exhæredata filia nouercam induxit, amore puellæ captus,&c.cauſam dixit in quadruplici iudicio, & uentilatam refert. {Plin.epiſt.penul.lib.6.car.175.}

16 Sexagenarij ſenes habiti, ut bello minus utiles facti, in Tyberim præcipitandi de ponte, unde prouer. {de quo pluribi,& in uer.problema.infra,num.16.car.193.in fi.}

17 Lex a quinquageſimo anno militem non regit, a ſexageſimo ſenatorem non citat,dicit Seneca {libr.de breuitat.uitæ. car.162.ante.} Vſque ad annum quinquageſimum,&c. {Liui.lib.40.car.4.in fi.Pli. epiſto.23.lib.4.& in uer.exercitus.nu.32.de ſtipendio.} Omnes minores annis quinquaginta ſacramento rogare,& ij iuniores dicti,ſupra, Seniores appellati. {Liui.lib.5.car.40.a terg.Gel.lib.10.cap.28.Plutar.in Pompo.Attico.} Incidit Cæſareum bellum,&c.

18 Legem a Tyberio Imper.latam,quaſi ſexagenarij generare nõ poſſent,abrogauit Claudius Imper.de quo Suet. {in eo. car.223. ante. cap.iuriſdictionem,&c.} Ariſtot. {lib. 7. de animalib.} Mares plurimi ad ſexageſimum generant, quem ſi exceſſerint ad ſeptuageſimũ uſque procedunt.Et ita quidam uſque ad ſeptuageſimum annum genuerunt.Ipſumq́ue Tyberium referentem dicit ſe audiuiſſe Plut. {lib.de tuenda ualit,car. pen.a ter.} Sexagenarium porrigentem medico manum eſſe deridendum.

19 Camillus annum quaſi octogeſimum attigerat dictator quintum creatus,ſenectute ingraueſcens. {Plut.in eius uita,car. ult. & infra.} Annis grauiſsimus & ſenectute confectus erat.

20 P.Aemilius conſ. ætate ſenior ſexageſimum iam enim habebat annum bello Macedon.profectus,& cæ. {Plut. in eius uita. car. 2.in pricipio.}

21 Carolus Magnus Imper.Senectu te confectus,anno ſecundo & ſeptuageſimo deceſsit {ad Plut.in eius uita. car. 341.a terg.}

Marius

22 Marius ad bella tardus accedebat, uel quod ſenectus calorem extinxiſſet, quod iam ageret quintum & ſexageſimum ætatis annum; &c. § Plut. in eius uita. car. antepenul ante. in med. Valer. cap. de fortit. cum dicit, § Vltima ſenectute confectum ſpiculo innixum, &c. unde & Iuuen. § ſat. 4. ecce iterum. car. 2. § Octogeſima uidit ſolſtitia.

23 Numa rex Rom. non celere obitu ſed ſenſim ac leni deficiens morbo perijt octogenarius. § Plut. in eius uita. in fi. §

24 Annos habens quattuor & octoginta. Item ſeruitus, ſudor, ſitis ac cedit, &c. § Plaut. in mercat. car. 216. in fin. cap. quoniam. § Haud ſum natus annos quinquaginta & quattuor, ne tibi uideor acheronticus? § Plaut. in miles. cap. cohibete. §

25 Pomponius Atticus (ut ex Corne. nepote habetur in eius uita) Annorum 67. & ad extremam (ut ſupra. nu. 17. in fi.) Senectutem peruentus eſt morbo grauatus, inedia perijt libens.

26 Fæmina ultimæ ſenectutis in Iulide oppido Aſiæ nonageſimum annum tranſgreſſa, præſente Sex. Pompeio ad eam requiſito, morte uoluntaria exiuit diſputans de rebus ſuis. § Valer. cap. de inſtit. antiqu. car. penul. 39. ante. §

27 Phocion Athenienſ. princeps populum auertere intendens auidũ ad Beotios oppugnandos, educi iuſsit octogenarius ipſe omnes, ad *pubertatem* uſque ab annis ſeptuaginta ad quintum diem armatos adeſſe, ut ſecum bellicam prouinciam exequerentur, quod cum omnes edictum improbaſſent, incuſantes ut iniquum, rem deniq; compoſuit, ut ab *opinione* ſua deſiſterent. Plut. in eius uita. § car. antepen. in prin. §

28 Perpenna, Voluſius, Saturninus, Coruinus, Metellus pontifi. Liuia Rutilij, Statilia, Terentia Ciceronis, & Clodia, perueniſſet ad annos prope centum pro miraculo refert. § Plin. lib. 7. cap. 48. in med. cap. 49. Valer. cap. de ſeneđ. §

29 Annum agebat Iulia Aug. Imper. filia trigeſimum & octauum, tẽpus ætatis in ſenium uergentis, ſed indulgentia & patria & fortuna abutentis, &c. not. Macrob. § lib. 2. cap. 5. & in uer. breuit. uitæ alibi. §

30 Antonius Caſtor medicinæ profeſſor, ſummæ tunc auctoritatis, centeſimum excedens annum, ſine aliqua inualitudine pro miraculo habebatur. § Plin. lib. 25. cap. 2. in med. §

30 Tres ergo deputantur ætates mortalibus hodie diu etiam uiuentibus ut plurimum, quæ conſtant annis uigintiquinque pro quaque, not. Xenoph. § lib. de æquiuocis. § etiam quod Homerus alludat ad ſeculum uel & annum centeſimũ, ubi de Neſtore diutius uiuente. § lib. 1. Ilia. in med. car. 7. ante. Tul. refert. lib. de ſeneđ. car. 80. in princ. metham. lib. 12. in med. car. 154. a terg. Annos bis centum, &c. de Cigno. §

Ratio

31 Ratio patet manifeſta ætates nullam pati diminutionem, quia etiã quod minima eſſet in anno quoq;, Curriculo annorum mille uel & duo rum mill. redigeretur ætas ipſa ad minimum nuncuſque tempus. Senex & eſſet quiſque annorum etiam decem tantum.

Fontem eſſe prope inſulam Hiſpaniolam, refert Carda. § lib.2.de ſubtilit.car.73. § Noui orbis apud inſulam Bonicam, ex relatione Petri Martiris grauiſſ.authoris, qui ſenes reſtituit. § ex Hom.ſimilitud. lib.10.odiſ.car.antepenul.in prin. § In Phedone Plato, de quo Cæl. § lib.1.cap.ult. § refert locum eſſe quem paradiſum dicere poſſunt, In quo naſcũtur homines longæui quia concepti ex ęthere, &c.& de dæmonibus. § lib.2.cap.3.cap.5.& 6.Plin.lib.7.cap.2.in fi. § Hominum ſpecies obuiæ, quæ momento euaneſcunt, dicit etiam ſubinde Carda.ipſe, quod ſi carnes & oua cruda comedere conſuetum eſſet, ad uitæ diuturnitatem non parum conferret. § lib.ipſo 2.car.79. §

32 Vt in re ruſtica diſputatur, terram ſeneſcere, uel nec etiam minimum. § Colu.lib.2.cap.1.& cap.14.in fi.Ponta.lib.10.rerum cęleſt. in prin.Plin.lib.17.cap.5. § Quæ induſtria, ceſſatione, ſtercoratione plurimum renouatur, inſtauratur, in iuuentam regreſſa læta redigitur.

33 Hominis ætatem refert Heſiodus, de quo Plin. § li.7.cap.48. § Cornici nouem hominis attribuit ætates, quadruplum eius ceruis, triplicatum coruis, &c.

PONDERVM ET MENSVRARVM breuiarium uel defloratio ex Budæo & Porto Vicetinis, quos proſecutus eſt Alciatus, & Agricola. Tit. XXIII.

DIGRESSIONIBVS ex uarijs & perpetuis, multi lecturam Budæi faſtidiunt, ut dicit Eraſ. quem refert Glareanus in ſua nuncupatiua. Nos ex præfatis patiẽtia, labore, & induſtria breuiarium explicauimus ipſum non ingratum.

1 Talentum Atticum (ut magis frequens quã Euboicum quod eſt minarum 80. uel ciſtophorum. 7500.) continet minas ſexaginta, ſeſtertia.24. Denarios uel Iulios Rom. uel Marcell. Ven. ſex millia, Scutos coronatos hodie ſexcentos. § Bud.112.163.c.290. 160.Ag.car.100.88 §

2 Mina, libra, pondo (quod idem eſt) drachmas ualet centum arg. uel Denarios, Scutatos aureos.x. mille æris.i.aſsium. § Bud. car. 83.90. 121.125.115.lib.2,157.432. §

Drachma

3 Drachma denarius, aut groſſus Frācus ſcrupulos tres ualet, diuerſi quandoque ponderis. Vnciæ pars octaua, uictoriatos duos uel quinarios, libellas decem, uel aſſes unciales, ſeſtertios uel nummos quattuor, quos centum ualet aureus Rom. & ſic noſtrates ſcut. duos, obolos ſex. § Budæ. car. 6. 125. 89. 199. 196. 220. 227. 432. Ag. car. 90. 92. 95. 106. 108. 112. 88. 89. Plin. lib. 33. cap. 3. in med. §

Siclus } obolos. 20. denar. 4. tetrobolos duos, ideſt hemidrachmam
Stater } uel ſemidrac. triobolos. 4. quadrantes, uel quattrinos, uel æreola. 40 quos centum ualebat ſportula. § Budæ. car. 370. 490. 546. 133. 488. § Trientes. 30. ceratia. 20. grana. 576. § car. 196. 200. 203. 169. §

4 Scrupulus obolos duos uel trientes, teruntios decem, unciæ. 24. pars quæ continet grana. 24. § Bud. 6. car. 112. Ag. car. 106. 108. §

5 Obolus nunc doina uel gazetta, ſiliquas tres uel caractos. 5. uel ſcrupula grammata aut æreola, denarij. 6. pars. § Bud. car. 204. Ag. carr. 106. 112. § Hemiolium ſeſquiobolum. § Bud. car. 373. § Calcos. x. grana. 12. fratri uel minutias aut momenta. § Budæ. car. 196. 432. 489. Ag. car. 97. 99. 106. 108. 112. §

6 Siliqua grana. 4. Sicilicus bidracmus, unciæ. 4. pars. § Bud. car. 6. 8. Ag. car. 89. 108. §

Aſſes unciales ærei, nunquam argentei. § Bud. lib. 2. car. 2. 114. §
Quadrantes. 4. uel quatrinos ualebat uel æreola, ut ſupra. § car. 133. §

7 Aureus Rom. de quo Liui. § lib. 21. car. antepenul. § de Claſtidio uico, bidrachmus erat, ut hodie doblæ ſunt noſtrates, unciæ. 4. pars, nummos centum ualebat. § Budæ. libr. 3. in princi. & car. 203. 519. 199. 200. §

8 Mirias decem mill. drachmas arg. uel mille aureos ſcutos noſtrates. § Bud. car. 99. 164. 229. 235. 459. §

9 Seſtertium maius in neutro genere. i. argēti. Denarios ualebat. 250. uel Iulios Rom. Nummos mille. dicitur & ſeſtertium. i. ſemitertium uel ſemiſtertius, ſcutos noſtrates. 25.

Seſtertius minor (in maſcul. genere. i. æris) qui idem quod nummus, eſt quarta pars denarij.

Decies ſeſtertium uel mille ſeſtertia, ual. eſt ſcut. 25. millia.

Decem ſeſtertia ſcut. 250. uicies & ſeptuag. &c. quomodo. car. 312.

Libra continet (ut hodie) uncias duodecim pondere uel menſura, holcas ſex, drachmas centum.

Vncia drachmas octo, ſiliquas. 144. ſtateres duos, ceratia. 160. ſcrup. uel caract. 24.

Scrupulus grana. 24. uel minutias uel momenta.

Duella unciæ pars tertia, ſeſtula ſeſtans ſtagium ſolidus.

EX METIANO, BVDAEO, ET AGRICOLA.

CVLEVS (menſura maior) continet ut plauſtrum ui ni noſtratis amphoras uel barilas Patauinas, uel & quartas Venetas uiginti.

Amphora, quadrantal, ceramium, ſchema, cubus, ſtannos omnia idem, quarta Veneta. Vrnas continet duas (lib. 80) ſeſtar. 48. Amphoræ Ven. pars. 50. gniſtar, hoſpit. 60.

Vrna congios. 4. metretes duas uel cados. lib. 40. menſur.

Cõgius, uel chus, uel choas, uel congiariũ continet ſeſtarios. x. lib. x.

Seſtarius, pinta urbicus (nunc gniſtaria uel caraffa) heminas duas, uncias. 20. portionem prandij competentem, quartarios. 4. Ciathos duodecim dimidium hin.

Hemina cotila triblion xeſtes continet quartarios duos, uncias. 10. cyatos. 6.

Quartarius (nunc gothus) hemixeſtes, cyatos tres, acetabula duo.

Acetabulum, oxibaphum, triblium, ſeſquiciathum. lib. 2. cum dimid.

Sextans duos cyathos, quadrant. 3. triens quattuor, cyathus miſtra. 4. uel ligulas aut coclearia, quæ & concas duas, miſtrum ſeſquiciatum, coclearia. 6. drach. 3.

ARIDORVM EX AGRICOLA.

MODIVS continet duos ſemodios .i. quartas noſtrates. Semodius ſeſtarios octo. libr. 13. 4. Seſtarius heminas duas, unci. 20. hemina. 4. acetab, uncias, 6. acetab. ſeſquiciathum. Cyathus ligulas. 4. uel coclearia. drach. 3.

LIQVIDORVM MENSVRAE ATTICAE uel Medicæ, ex Agric. lib. 1.

METRETES uel metreta uel & amphora Attica, mẽſurarum maior, cadus uel ceramium capit choas. 12. urnas Rom. 3. lib. 108.

Chus uel choa ſeſtar. ſex, chenices. 3. libr. 9. cibus diurnus ut gomor, ſeſtar. urbicos duos.

Hemihectũ continet chenicas. 4. ſeſtar. cotilas duas hemixeſtum.

Cotilæ

Cotilæ hemina triblion.quarterios duos,uncias. 9.
Quarterius oxibapha duo.oxibap.ſeſquiciathum.
Cyathus concas duas, drachmas. 6. coclearia duo , chenas quinque, miſtra.4.

MENSVRAE GEORGICAE.

METRETES Atticus capit amphoras duas. lib.108. Amphoreus choas.4. chus ſeſtar. nouem. cotylas. 12.lib.13. cum dimid.
Cotilæ oxibapha.4. oxibap. triblia ſeſquiciathum, drachm.3.
Cyathus miſtra.4.uncias.2.drac.4. cum dimid.

ARIDORVM GEORGIC. PER EOSDEM.

MEDIMNVS Mina ſeſtarios ſex.li.162.chenicas.48.unc. 4.modios.105.tritici.6.modius ſeſtarios.16.li.26.cum.dimid.chenicas.8.
Seſtarius cotilas.24.hemiect.ſex.uncias.20.

QVADRANS, QVI ET QVATRINVS.

QVAE numiſmata ærea ſæpius uerſantur in manibus hodie uetuſtate corroſa , magnitudine doblæ aureæ, uel troni argentei Veneti, ea quadrantes fuiſſe Rom. ualoris nunc quatrini noſtratis, de quo Budæ. & alij, coniectura patet.Scribit enim Plutar.in uita Ciceron. & ipſe Cicero epi.ſua famil.dum dicit,Qui non pluris fecit Bonam Deam quam tres ſorores. Clodium natura nepharium & ſceleſtum tres eius ſorores conſtupraſſe, & ſecum rem habere ſolitum (ut & Imper. Calig.de quo Suet.) Quarum tunc ſororum una riualem adamatum prætio tot aureorum (qui tunc bidrachmi erant) deſiderio ſatisfacturam conuenit,& eſt pollicita. Is quadrantes auratos totidem numerauit & ſoluit,ex quo deſideratum eſt cõſecutus effectum. re aperta,uulgata conuentione, Clodia ita cognomento per Vrbẽ dicta Quadrantaria(ut groſsi nunc Rom.pariter inaurati inſtar aurei ducati præſeferunt,uel coronatum Scutum.)

De numiſmatis nor.plura Geu. § li.1.car.17. § ad Carolũ Cæſ. Quadrantariam ipſam. § Tul.refert ipſe etiam in oratio. pro Cælio.

car.

car.4.fin.uel.54.in principio. }

Menſuræ quomodocunque,de quibus Budæus. { lib.1.de aſſe.car.4.lib.4.car.382.Latius in pand.1.car.128.c.163.& ſequen.Plin. lib.7.cap.2.de pigmeis.lib.5.cap.10.libr.11.cap.43.lib.16.cap.33.libr.36.cap.13.lib.35.cap.13.Herodo.lib.2.cap.1.in med. Xenophon. libr.2.car.penul.in princ.lib.3.car.11.a terg.in fi.lib.5. car.4. } Norma,regula,quadra a ſquarta, ancon, perpendiculum a piombo, libella,amuſſis,a ſpago. { Plut.in Gracch.car.139.in fi.lib.de exilio.car.152.ante.in Pyrrhi uita.car.ult.Xenoph.li.2.car.penul. ubi ſupra. Plin. libr.5.cap.10.lib.6.cap.26.lib.7.cap.2.in med.lib.11.cap.43.lib.12.cap.14.in prin.lib.16.cap.33.Eraſ.car. ult. prouerb. a tergo. } Vna pertica. { Pauſan.lib.2.car.68. }

DE MENSVRIS.

Pes continet palmos quattuor, pollices duodecim, digitos iunctos, 16.& ut ſupra.in uer.pes.
Palmus digitos quattuor,græce Doron.
Spitamas pedis Dodrans,digit.12.Semicubitus.
Cubitus ſeſquipes palm.ſex.pes unus cum dimid.
Paſſus pedum quinque,apanſis manibus dictus.
Pertica,ulna,orgiya,hexapeda,pedum ſex.
Arura, paſſuum.x.pedum 50.
Plethrum pedum centum,paſſus.20.
Hippicum,ſemiſtadium,perticas.50.
Stadium,perticarum centum,ſex iugerum,miliaris. 8. pars.
Diaulus,duorum ſtadiorum,pertic.200.unde Diaulodromi.
Milliarium,pertic.800. paſſuum mille,ſtadia. 8.
Dolicos,ſeſquimiliare.pertic.120.
Paraſanga,ſtadiorum triginta,hodie una lega.
Schænos,ſtadiorum ſexag.milliaria quaſi.8.

TABVLA ANNOTATIONVM, per alphabetum.

Abligurire
Acetum
Acenſi
Actutum
Adamuſsim
Aduentitia bona
Agoranomi
Alica
Alumen
Amentatas haſtas
Ancon quid
Androginus
Annus, in uer. Dies
Antra plura
Antipodes
Apluda
Apotheca
Aquę inueſtigatio
Arcus Triumph.
Aſturconem
Atrienſis
Authomata
Aurum coron.
Toloſanum
Viceſimar.
Vaſarium
Aueruncare
Auguſtior
Authores quomodo.
Balſamum
Ballionem
Barbam portare
Bandereſij
Baſilica
Bibliotheca
Bitumen
Biſque ſolem, &c.
Bombices
Bulla
Campana
Caminus
Camera
Caſa
Charta
Circuncisſti
Clarigare
Clepſidra
Clibanus
Coloſſus
Confratres
Coloſtra
Choragus
Conniuère
Comitia
Comata ſtel.
Comperendinatio
Compūctum nothis
Crepundia
Criſtallum
Crumena, Mantica.
Curio max.
Cuniculus
Cupa in uaſis.
Decimus Brutus
Decimo menſe parien di, infra
Deartuare
De pōte in Tyberim.
Decem pedem
Dies quomodo
Diluuia
Dianæ templum, in uer. tempore.
Dominus
Donatiuum
Epheſ. Dianæ templū.
Eleuſina ſacra
Aerarium facere
Errones
Exanclatis peric.
Exenterare
Extorres
Famoſum
Famulus
Falco accipiter
Fulmin. Ignis.
Furnus clibanus, ſupra
Geruli qui.
Gerræ
Graſſicum hominem.
Græcari
Haſtas amentatas.
Hirundines.
Horna
Ientare
Ignis quomodo
In quincuncem
Incantamenta
Induſiarij
Inter duos pontes
Iure manuconſ.
Iudiciorum ordo
Lapides, in uer. Metalla.
Lælius alter
Liuij Patauinitas.
Magnificus
Margarita
Manubiæ
Manica
Mantica

Manus

Manus beſt.
Manuconſ.in uer.iure
Mature
Metalla
Melancolicum
Meta
Miliarium
Milo Croton. nu. 10.
Mola truſat.
Municipium oppidũ.
Mulierem uacantem
Mundus quid.
Murem parere
Nemeſis dea
Nereides
Nymphæ
Nilus quomodo.
Oceanum
Oleum quomodo
Oppidum quid
Orationes
O terque quaterque
Pariendi tempus
Parricidium
Perduellio
Phenicem eſſe.
Perſona
Perpetrare
Peroratio
Periſcelides
Pes Rom.
Pila plura
Plinius uterque
Podagræ
Pollinis far.
Populi fugati
Polimita
Popiſmis
Pontifex
Poteſtas
Prenſare
Prætoriani
Problema de ponte
Primus
Purpura
Quadruplat.
Religioſus
Reticulum Sal. quomodo
Sauonaruola frater.
Salica lex
Scytala laconica.
Septenar. num.
Sella curul.
Sibillæ quæ
Sicophanta
Solis menſa
Solitaurilia
Soliſtimum
Speculum
Specus, in uer. Antra
Striga
Stultus
Subleſtus
Stella com.
Sutor
Subligaculum
Superſtitio
Tabanus
Templum dianæ.
Textores
Terræmotus
Terque. o terque.
Tria bella
Tripudium
Treijcijs punc.cópũc.
Tripedes
Vadimonium
Veneta urbs
Vicarius
Vitrum extra capit. de mirand.
Xerxes
Zea quid.

ANNOTATIONES VARIAE ADHVCVSQVE CVMVLATAE

Tit. XXIIII.

1 ABLIGVRIRE eſt delicata uorare, unde prox. proteruiam facere, dictũque Catonis erat de quo Macrob. {li.2.cap.2.Eraſ.prouerb.1111.coronam,&c.Plin.in Palemo. grãmat.in fin. car.459. Suet.in Tyber.cap.fęminarum.in fi.} Hircũ uetulum capreis naturã ligurire. {Teren.in Eunu. car.24.Varro in Apibus.in princ.lib.3.cap.16.} non ut muſcæ ligu riunt. {Tul.in Catilinam.1.car.107.in prin.} fortunas ſuas obligurierunt. {Orat.Saty.3.lib.1.ſermo.} Semeſos piſces, tepidũq; ligurierit ius. {lib.2.Sat.4.in fi.} dum furta ligurit. {Plaut.in capti.cap.iuuẽtus.car.80.} Dũ ruri rurant homines, quos liguriant.

2 Acetum frigorificum non congelaſcit tamen. {Gel.lib.17.cap.8.in fi.Macrob.lib.7.cap.12.in fi. Vitru.lib.8.cap.3. Oui corticem mollem reddit,plumbumq́ue immiſſum tranſit in ceruſſam, Margarita liquefit, ſaxa finduntur torrefacta per ignem & diſſoluuntur. {Plin.lib.23.cap.1.in fi.} de pluribus eius proprieratibus. {lib.33.cap.4.in princ.} Quomodo fiat.not.Carda. {li.de ſubtilit.13.in med.car.498.lib.17.car.6.uel 610.}

3 Acenſi,uiatores,præcones,uicemilites,collegis nouẽ ſinguli acenſi apparebant, dicit Liuius {lib.3.in med.car.24.in prin.lib.8.car.2.in fi.} primum Triarios, ſecũdum Rorarios,tertium acenſos, minimæ fiduciæ in poſtremam aciem reijciebant, ut {libr.38.car.ult.ante,in med.} Scribæ quoque duo & acẽſus. L. Hoſtilius & ſcribæ & acenſus abſoluti ſunt. {Sueto.in Iulio,cap.inito honore, &c.} Quo men ſe faſces non haberet acenſus ante eum iret, lictores pone ſequerentur. {Plin.lib.7.cap.ult.} Adiectus eſt & meridies acenſo conſulum id pronuntiante {Aſcon.in Verrem.car.69.} Acenſus nomen eſt ordinis & promotionis in militia,nunc dicitur commentarienſis uel cornicularius {Budæ.in pand.2.car.69.ex Cicero. in Q. Fratrẽ.} Acenſus ſit eo numero,&c.Sic lictor non ſuæ ſed tuę lenitatis apparitor.

4 Actutum,ſtatim,quam primũ {Liu.lib.29.car.3.in fi.} Conſultatio de matre Idæa accipienda, &c. M. Valerius ex legatis regreſſus actutum in Italiam fore nuntiauerat,&c. {Plaut.in Amphit.car.12.}

uide

uide ſis quam mox uapulare uis, niſi actutum hinc abis. § cap. bene uale. § Ne corrumpe oculos, redibo actutum. id actutum diu eſt. § cap. Age tu. in fin. § Verum actutum noſces illum inquam ſeruum Soſiam. § cap. Amphitruo.car.28. § Actutum huc redi. § & infra. § Deinde ille actutum ſufferet pœnas,&c. § & car. 30. § Ni ſi hinc actutum fugias ſi denuo pultaueris.uaſa pura iube actutum adornari mihi. § in aſin.cap.ubi ego. car. 47. § Quin rem actutum ediſſeris? § in capti. cap. § Inijcite huic actutum manicas maſtigiæ. § in Caſina. § Tu ut liqueſcas ipſe actutum uirgis calefacto aere. in trin.car.301. § An non properas abire actutum ab his regionibus.

5 Adamuſsim eſt,quod filũ fabri materiarij rubrica oblinunt. § Plato de ſummo bono.car.antepenul. § ideſt abſolute. Varro § lib.2. rei ruſt.cap.1.in fi. § Si inquam numerus non eſt ut ſit adamuſsim,& cæ. § Plaut.in Amphit.car.24. § Examuſsim optima eſt. § Eraſ. prouer.496.Budæ.in pand.1.car.163.libr.de aſſe. car. 225. in moſtell. cap.recordatus. § Aedes expolitæ factę probæ examuſsim ſunt. A parti logia rotunda ratio,in nauium & domorum cõſtructione utitur amuſsi & regula, torno, circino, filo perpendiculo.

6 Aduentitia bona uel aduectitia aut inuectitia,aliunde aſportata uel aduecta. § Plin. lib. 10.cap. 29. § Theophraſtus tradit inuectitias eſſe in Aſia etiam columbas & pauones. § Varro lib. 1. rei ruſt. cap. 41. § Humor aduentitius effluere poſsit. § Suet. in Vitell. Imper. cap.comeſſatio. § Cæna ei data aduẽtitia a fratre,&c. § Saluſt.in Iugu.de Metello. § Vino aduentitio. § Liui.lib.8.car. antepen.ante. in med.66. § de L.Papirio ob æs alienum uexato, fructum aduentitium crediti ratus,&c. § Tul.li.1.epiſto.ad Atticum. non modo,&c. car.36.Aſcon.in 3.uerr.car.74.a terg. §

7 Agoranomi qui præſunt uendundis rebus. § Plaut.in curcul.cap. date uiam.Bud.lib.in pand.1.car.181.in princ. § Nec Strategus, nec tyrannus quiſquam, nec agoranomus,nec demarchus,&c.

8 Alica uel Alaca potio ex ſpelta. § Sen.epiſt.122.in fi. detrimentum,& cæ.dicitur mulſum & alicam popoſciſſe, a balneo exiſſe, & cæ. § Plin.lib.18.cap.11.in med. § Fit alica ex zea, quam ſemen appellauimus.alicæ tria genera,&c. § li.9.cap.14. § Pelamides in alica coctæ particulatimque confectæ,&c. § lib.22. cap. 25. § Zea ex qua alicam fieri diximus efficacior etiam hordeacia uidetur, unde meretrices alicariæ,de quibus Plaut. § in penul. capit. negoci. Martial.lib.2. in Cęcilianum lib.11.ad Flaccum, lib.12.de Vmbro.lib.13.in prin. §

9 Alumen nuper inuentum & in inſula ænaria. not.Ponta. § lib.6. de bello neapol. in prin. § eius naturã refert Pli. § libr.35.cap.14.

& eſt ſalſugo terræ, plura genera,&c. Leander ubi de Volaterranis qui ob repertum alumen a Florentinis dominis deſciuerunt. {car.48.in fi.} & in agro ciuitatis Maſſæ {car.51.a terg.} & in foro Claudij.& in Campania ubi de flegreis campis. {car. 162,a terg.Machia. lib.7.hiſtor.in fi.car.220.in prin.}
10 Amentatas haſtas, ideſt cum loro ad iaciendum. {Metham.li. 12.in med.} Inſerit amento digitos,&c.in Phorbantem ſibi hoſtem. {Liuius lib.37.car.antepenul.in princ.} & humor arcus fundasq; & iaculorum amenta mollierat. {Cæſ.lib.5,Gall.in fi. car.5.fin.in fi.} tragulam cum epiſtola ad amentum deligata intra munitiones caſtrorum abijciat.{Plut.in Apohtheg.car.129.a terg.de Alexandro Magno, Pli.lib.34.cap.6.in fi.de Cornelia.} Sedens huic poſita ſoleisque ſine amento inſignis,&c. {Bud.in primo de aſſe.car.58.} niſi quiſpiam haſtas amentatas a comitatu ſuo mutuaretur.
11 Ancon cubitus. Vnde prouerb. Dulcis Ancon, dulcis cubitus. {Eraſ.prouerb.138.Plato in Phedro, in med.car.6.185.ante. Iuuena. Sat.4.in prin.} qua Dorica ſuſtinet Ancon. {Plut.in Numa.car.3. in fi.Egnat.in 18.racemat.Bud.in pand.1.car.163.ante.} Anconas item montium cautes uel ſummitates. {Plin.lib.27.cap.3.in med.li. 3.cap.12.quinta regio. Cæl.lib.4.cap.2.car.117.}
12 Androgynus hermaphroditus, utriuſque ſexus,iam abominatus, nunc in delitijs habitus,dicit Gel. {lib.9.cap.4.in fi.ex Pli.lib.7.cap. 3.lib.11.cap.49.Iul.obſeque.libr.de prodig. pluribi. Liuius item ubi de prodigijs, & libr.27.car.3.in prin.} Sinueſſæ natum ambiguo ſexu inter marē & fœminam infantem,&c. {ibidem car. peu.in prin.} Natum Fruſinone infantem, &c. Maclias eſſe ſupra Naſamonas refert Plin.prædicto {lib.7.cap.2.in med.} ex Calliphāte & Ariſtot.qui utriuſque naturæ inter ſe uicibus coeunt, ut de leporibus aſſerit Plin. ipſe. {lib.8.cap.55.Plut.lib.de uſura uitę.car.2.359. in fi.} & piſces etiam. {de quibus lib.9.cap.16.} In quodam genere omnino non ſunt mares, omnes enim grauidæ capiuntur.Sunt ideo uel Androgini uel neutriuſque ſexus anguillæ,murena,Salamandra,Oſtreæ. {lib.32.cap.2.ante in med.lib.10.cap.68.lib.8.cap.30.in princ. lib.9. cap.51.in med.57.in fi.cap.16.} Hyena Erythini chromi. de leporibus item not.Gallus. {lib.9.rei ruſticæ in med.}
13 Antra plura & ſpecus.extra hic.
Annus,infra, in uer. dies.
14 Antipodes eſſe uel haberi miratur & proponit Plin. {lib.2.cap. 67.de antipodib.præſertim & Lactant.lib.3.cap.24.in fi. poſt Strabo. & alios,de quibus Ioan.Leo hiſtoricus.lib.eius ſecundo,cap.4.5.poſt

Di.

Di. Auguſtinum & Iſidorum. examinat & pluribus Macrob.lib.de ſomnio Scipionis cap.5.6.§ Ex Iapeto filiorum Noa tertio, prouenire aſſerit Ioan.Lucidus diligens Cronographus antipodes ipſos indubitanter,& ueros eſſe compertum nunc haberi. §libr.2.car.20.de Hebræis,c.4.in med.Guizard.li.ſex.in med.car.323.a ter. car.188.in fi.§

Antrum uel ſpecum miræ amplitudinis & hominum maxime capax fuit pluribi ad inſtar & ſimilitudinē noſtratis de Cuſtozia Vicetinæ ditionis,de quo Leander in ſua Italia ,ex relatione ſibi facta quibusque notoria per D.Ioannem Georgium Triſsinum in litteris celebrem,de quo alibi diximus. in quo tuto diuerſari poſſunt homines ad decē mill. fruſtra innitentibus Hiſpanis.1512.anno tunc hoſtibus,quia & alium ibi proximum,paruum,non tutum euerterant,quod in hiſtorijs recitat Guizard.lib.9.in med.car.461.§ Cuius ſpeciei ſimilem, pingit Sen. Epiſt.41.in prin.§ facis, &c.

Ciram nomine recitat Dion. §libr.51.in fi.car.penult.ubi Titani profugiſſe dicuntur prouocato Ioue, ampliſsimum,tutiſsimum.

In Vmbria fuit aliud, de quo Liui. §li.10.in prin.Blon.li.de Ital. Illuſtr.car.109.ubi de Tuſculo.§ ex quo armatorum excurſiones fiebant in agros. ibi penetratum fuit cum ſignis Rom.fumo excitato congeſtis lignis, ad duo millia armatorum abſumpta.

In Hiſpania fuit aliud prope mare ubi delituit Craſſus iuuenis octo menſibus, Roma pro fugus Marium præpotentem ueritus, in agro Iubij Paciachi intra rupes ingentes poſitum, intus latitudo maxima cum fontibus. Plut.in uita Craſsi, car. 1.a tergo.

Fuit alius ubi delituit Dauid Saulis iracundiam profugiens perſequentis, de qua lib.1.regum.cap.24.in prin.

Similem oppugnauit ad axim flu.Alexan.Mag.de quo Curt. §lib. 7.in fi.Arria.li.4.in med. § in Arimacem Sogdianum altitudinis ſtadiorum 30.cuius os arctum erat & obſcurum cum fontibus, admiſsis noctu.300.iuuenibus.

Aliud ad petram Dorinam, §libr.8.in med.§ ab Hercule iam fruſtrà obſeſſum,quam etiam obtinuit Alexander.

In Iudæa ſpelunca erat ubi Ventidius in Parthos proficiſcēs, & Herodes,ibi rex accerſitus,ubi latrones recipiebant ſeſe in præruptis montibus inacceſſe. Ioſep. §lib.1.belli in Rom.cap.26.§

Aliud habetur ad Veſulū in Salaſſos penetrans, de quo Iouius §lib. 15.car.9.uel 301.§

Inſulas deſertas appellari, ex diametri ratione, cum Italia notat ex Petro mart.integerrimo ſcriptore,& aſſerit Iouius. §lib.34.hiſtor. car.penult.ubi§ de plegafeta Vicetino ex inuentoribus noui Orbis

tunc ſuperſtitibus ſocio hiſtorico. alias etiã nationes ex diametri etiam ratione, aſsignat ipſe Ioan. Leo. d. cap. 5. Admirationis cauſa fuit in Antipodibus, quia præſuppoſuerũt Coſmographi adhucusq; plerique omnes, Oceanum uallaſſe regiones ipſas tres, Aſiam, Africam, Europam. not. Herodotus {lib. 4. cap. 3. & Saluſt. in Iug.} Quod hodie habetur ècontra, in lucem cognitis erutisque regionibus ampliſsimis, in quibus habentur tot imperia & quam plurima etiam regna ultra Oceanum ipſum, ex quo apparet & declaratum fuit Oceanum eſſe terrarum orbis Lacuum maximum, circum quod regna & imperia cõperta ſunt & deſcripta, not. præd. Io. Leo. {lib. 2. capit. 10. ex Strabone Solino, Carda. lib. ult. de ſubtilit. in med. car. 801. Ioui. d. lib. 34. car. ult. hiſt.} hinc America Nortica Braſsilia. &c. Inde Peruræ & Caſchæ regna, & Terraparia, ubi & Moluchæ inſulæ aromatibus refertiſsimæ.

15 Apluda panis furfureus, de quo Gel. {lib. 11. cap. 7. Pli. lib. 18. cap. 10. in fi.} de Apluda & floce, Apludam uocant purgamẽta, quę & Migdalion. {Plaut. in penul. cap. Ain tu, car. 249. in prin.}

16 Apotheca locus ad condendũ uinum, nunc canipa. {Colu. lib. 1. cap. 6. in med. Plin. lib. 14. cap. 14. in prin. cap. 18.} Vina in apothechis canis ortu mutantur {lib. 23. cap. 1. car. ult. in princ.} Mangones iſta in apothecis excogitauere. {Plaut. in Trin. cap. Sta ſi me. car. 301. a terg.} Num apponam apothecam inſuper, &c.

17 Aqua ueſtigatur requiſita quæ bona quæ minus. {Colu. lib. 1. cap. 5. Plin. lib. 31. cap. 2. quã plura etiam, cap. 3. lib. 2. cap. 106. ubi mira Vitruu. lib. 8. de fontibus diuerſæ proprietatis.} Ex herbarum ſuccis quas lauant. {cap. 4. ubi ſupra, Conſtant. libr. 2. cap. 4. 5. 6. Ouid. lib. 15. Metham. in med.} Aqua ſe abluendi inſtitutum not. Virg. lib. 6. Corpusq; recenti ſpargit aqua, &c. Quandam eſſe quæ bibentẽ impellit ad enuntianda ſecreta, ut temetũ. not. Diodo. {li. 3. cap. 16. in prin.} Idẽ eſt, de Rana marina lingua priuata, & dormienti mulieri impoſita ad omnia interrogata reſponſuræ. {Pli. li. 32. c. 4. in med.} de aquarum proprietatibus plura Pli. {lib. 31. & in præfat.} de ui potentia & uigore, {cap. 1. & 2. libr. 14. cap. ultimo.} Eſt quæ in Lycnis ardeat ut oleum, pota reuocat amorem, alia necat ilico. eſt & in qua lapideſcunt iniecta quæcunque. {Plin. d. cap. 2. in fi. eius lib. 35. cap. 12. Ioan. Leo hiſtor. moder. lib. 2. cap. 194. 286. Leander in ſua Italia car. 67. in Ethruria} Achelous dicitur. {Virg. in 1. Georg. in princ. Macrob. lib. 5. cap. 18.} Frigida uel niualis, aut glacialis ad potum pernitioſa. {Gel. lib. 19. cap. 5.} Aqua & igni nuptæ, &c. {Plut. de quo Budæ. in pand. 1. car. ult. Sen. lib. de ira. car. 135. a terg. in med.} Aqua dulcis, & in inſulis, & in litore maris. {Arria. libr. 6. car.

car.268. Cæſ.in bello Alexan.car.2.a terg.Carda.lib.5.de ſubtilit. car. 6.Liuius.lib.44.car.antepenul.in fi.} ſalſam è contra & in puteis de qua ſal extrahitur. {Leander in Lombardia de Placentia. car.333.} Quædam eſt & acetoſa quæ & lacte dulcior, & quæcunque abluat in lapides uertat. {Plin.lib.31.d.cap.2. in fi.} Venenoſam ut quæ Alexan.Magno data,de qua Curt.& alij de ipſo,quæ deferri non poterat niſi muli ungula, ut de ſtygio fonte Pauſan. {libr.8.car.304.in med. in Arcadia quædam inebrians, ut merum. {Plin. ubi ſupra, cap. ult. Cardã.ubi ſupra,& lib.2.car.pen.eius ex Valer.cap.de mirac. car.ult.} Aquam limphatam, & alumine inquinatam cognoſcere, purgare, & extrahere. {libr.5.in med. car.209.207.} Aquam ſitibundos impetrare a cęlo incantationibus. {Dion lib.ultimo. in med.car.477.} Aquam etiam fontanam inſulæ Bonicæ,apud Hiſpaniolam inſulam noui orbis in monte, quæ pota ſenes reſtituit,author Petrus Martir uerax dictus a Carda. {lib.2.car.73.Io. Leo lib.2.cap.45.} de hoc fonte ex Home. {lib.10.odiſ.car.antepenult.} Aquæ calidæ cum ranis urinãtibus. {Plin. libr.2. capit.106.Leander,car.29.It. car.97.} flumen gignendo ſale fęcundum. {Tacit.lib.13.in fi.car.19.a terg.} Inſulam emerſiſſe cum aquis calidis terræmotu. {Iuſti.li.30.} calidam poſt tepidam inde frigidam diuerſis diei horis. {Herod.lib.4. cap.11.in prin.Arria.li.3.car.3.Pli.d.cap.2.in fi. ut ex Metham. Ouid. lib.15.in med.} Vna die gelida eſt ortu,obituque caleſcit. In Boetia fontes duo ad Trophonium Deum,alter memoriam,alter obliuionem inducit. idemque {Pli.lib.31.cap.2.in med. Io. Leo li.2.cap.194.} mira exponit alter qui amorē pota inducat, parthorum reges ex Coaſpe & Euleo tantum bibunt, ubi ſupra {cap.3.in prin.not.Plin.}

18 Arcum triumphalem uel ligneum uel marmoreum eſſe nouũ tunc inuentum aſſerit Plin. {lib.34.cap.6.in med. Pompo.Læt. in Domitia.Imper.lib.2.car.15.in princ.} Lignei primum continuique arcus, poſt marmorei columnis ſuffulti. in Conſtantino. {car. 24. ante.} Fæminis etiam inſtituti,& Liuiæ Aug.tunc primum. {Dion.lib.57. in med.car.436.in fi.Ful.antiqu.li.4.in prin. late de Arcubus.} Qui plures deſcribuntur tũc fuiſſe. {Aſcon.in Verr.car.52.a ter.} Fornix Fabianus,eſt arcus iuxta regiam,&c. {Martial.lib.8.in fi.ad Domitianum Impe.} Trophæa quomodo not. & {Plutar. in proble. car.202.ex omnibus,&c.}

19 Aſturconem dicimus equum, hodie chineam,gradarium,tollutarium. {Plin.lib.8.cap.40. in med.} Volcatium nob.aſturconē, è ſuburbano redeuntē canis a craſſatore defendit. {cap. 42.de equis.} Minori forma aſturcones gignunt, quibus nõ uulgaris in curſu gradus,

 ſed

ſed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. § Sueto.in Nerone. cap.de Somnijs car.273. § Arceriqne progreſſu aſturconem,quo maxime lętabatur. § Ioui. lib.27.in med. car. 228. § . Traducti praterea aliquot albi aſturcones ſine ſeſſoribus , auratis Ephippijs inſtrati. § Carda.lib.10.car.5.in prin.387. de Elephante. §

20 Atrienſis cuſtos domus choragus. § Plaut.in pſeud.cap.hi loci.§ Condus promus procurator peni,quaſi te dicat Atrienſem. § in pen. cap.ſi ego. § Me reliquit pro atrienſi in ædibus. § Colu.li.13.cap. 3. § Tum inſiſtere atrienſibus ut ſuppellectilem exponăt. § Sene. epiſtola.123.in prin.itinere,&c. § Sed habet atrienſis & colonus.

21 Automata opera, per ſeſe artificioſe mouĕtia. § Sueto.in Claud. Imper.cap.Sæuum.cap.230.in fi.§ Si authomatum pegma, aut quid tale parum ceſsiſſet. §Vitru.lib.9.cap.ult.Politia.in 97.miſcell. Bud. in pand.1.car.246.§ Ideſt ſpontanea: pegmata item,de quibus Plin. §lib.33.cap.3.in med.§ Murena, & Caius princeps in circo pegmata duxit. § Suet.in ipſo Calig.in princ.cap.Leue.car. 184.§ gladiatores quoque pegmares,&c. §Vopiſ.in Carino Imp.car.2.uel 228.§ Pantomimos in ginnicis mille pegma præterea. § Blon.lib.de Roma. Triumph.car.377.lib.9.car.320.Bud.lib.in pand.1.car.38.a tergo.§

22 Aurum coronarium, erat ciuitatum donatiuum ad conſules exercitum ducentes in expeditionem. §Plut.in Triumpho Pau. Aemilij. car.ultima,ante.§ poſt deferebătur aureæ coronæ,quibus Aemilium uirtutis gratia Græcæ donauerant ciuitates,num.400. In Liſand.Lacedæ.duce,pecuniam dona coronaſque ſuſcepit. §car.3.ante.In Lucullo.in med.car.184.a terg.in prin.§ Machares Mithrid.filius coronam mille aureorum dono Lucullo mittit,&c. §Cęſ.lib.4.Alexand. car.antepenul.in fi.§ Iam tunc ſibi mitteret munera ac dona,quæ bene rebus geſtis Imperatores ab amicis accipere conſueſcent . Miſerat enim Pharnaces coronam auream,&c.pluribus exemplis & authoritatibus hoc declarat Budæ. §lib.3.de aſſe.car.269.271.§ quæ lucra percipiebant magiſtratus in ſuis prouincijs,unde diuites perueniebant. § Dion lib.42.car.4.in fi.ante, de ipſo Cæſare. § accipit plures aureas coronas ab amicis regibus ob uictorias aſſecutas. §Et libr.48.car.7. fi.lib.49.car.penult.§ exigebant a populis aurum ad coronas conficiendas. §lib.51.car.5.fin.§ Octauius plures laudauit,& donauit. Agrippam præſertim nauali corona, non exegit ipſe propterea a ciuitatibus Italiæ aurum,&c.§ Apia.in Triumpho Cæſ.li.2.in med. poſt mortem Iubæ regis,& Petreij.car.78.§ Coronas ex auro 2822.uigintimill.lib. §lib.1.car.5.fin.in Syllæ defuncti pompa.§ coronas ex auro ad duum mill.num.&c. §Gel.plura,lib.5.cap.6.Tul. in oratio.

in

in Rullum, prima.car.3.} quod ad quemque peruenit, peruenerit ex præda, ex manubijs, ex auro coronario,&c. {& in oratio. ſequen.in med.car.79.ante.} Accumulat aurum,& argentum ex præda,ex manubijs, ex coronario,&c. {& infra ibidem.} Quantum habeat prędæ manubiarum auri coronarij profiteatur,&c. {Dion lib.42.car.4. fin.de Cæſare uictore.Apia.lib.Lybico.car.253.a terg.} Coronæ præterea, quas uirtutis gratia, Vrbes, aut ſocij dediſſent,&c. {Liui.lib. 34.car.penul.a terg.in med.de Q.Conſulis Triumpho.} Tertio die coronæ aureæ, dona ciuitatum tranſlatæ.114. {lib.37.in fi. eius.c. antepenul.a terg.& car.ult.de Triumpho L.Scipionis conſ.} Tulit in Triumphum,&c.aureas coronas 234.&c. {lib.34.ante, in med.} Ambracienſes coronam auream conſuli centum & quinquaginta pondo dederunt. {lib.eodem.in med.} In conditionibus regi Antiocho datis.Sed coronas aureas et pro ſuis quæque facultatibus attulerāt. {lib.38.car.antepenul.213.lib.39.car.1.a terg in med.de Aſiaticis delitijs.} Gn.Manlius coronas aureas.210.in Triumpho tulit. {Et inferius ibidem.} L.Manlius ouans urbem intrauit, tulitq; coronas aureas.52.auri præterea,&c. {car.antepenul.eiuſdem in med.de Catonis cenſura.} In Triumpho Calphurnij,qui tulit coronas aureas.73. &c. {Vopiſ.in Probo Imp.car.219.ante.Capitolinus in Anton.Pio, car.34.in fi.Spartia.in Adria.Imper.car.23.a terg.} Coronarium argentum quomodo, ubi ſupra. {Plin.libr.33.cap.9.} & æs etiam. {lib.34.cap.11.} Aurum obrizum puſtulatum, puriſsimum. {Pli. lib.33.cap.3.} ubi de coronis aureis per Hiſpanos & Gallos ſeptem pondo, & nouem pondo Romam delatis. {Sueton. in Nerone. car. 272.cap.in præparanda.} argentum puſtulatum, quomodo purgetur. {Diodo.lib.4.car.25.in prin.}

Auroſus puluis. {Palad.lib.1.cap.5.rei ruſt.}

Aureos in zona, prouerb.de quo Beroal.in 16. annotat. {& alibi annotauimus.} Aurum ſpernunt Babithaces ſoli mortalium. {Plin. lib.6.cap.27.} etiam Lacones primo tempore.

Aurum uiceſimarium, ad quem uſum a Senatoribus notat {Liui. lib.27.car.3.in princ.} quod in ſanctiore ærario ad ultimos uſus ſeruabatur. Capta per legem uiceſima. Item pro augendo ærario manumiſsionum not. {Liui.lib.7.car.3.in fi.} Hereditatum quinetiam not. {Plin.in paneg.car.346.347.in fi. in med.} Hæc uigeſima reperta eſt tributum tolerabile hæredibus duntaxat extraneis. Vt annatæ beneficiales. Ita Capitolinus in Antonino Phil.Imper.car.6.a terg.uel 43. Leges etiam addidit de uiceſima hæreditatum, de tutelis liberorum, de bonis maternis,&c. {Dion lib.56.car.411.in fi.libr.55.in fi.

car.5.fin.in prin.de Auguſto Imper.Geu.li.de med.Aurel.Imper.cap. 6.car.28.Blon.lib.de Roma Triumph.5.car.189.§ de ducenteſima. § Suet.in Calig.car.176.ante.Cæſ.lib.1.ciuili.car.5.ante.§

Aurum Toloſanum. § Gel.lib.3.cap.9.§ Quam maximę quan titatis fuerit aurum Toloſanum, not.Budæ. § lib.4.de aſſe.car.308. ubi de Trogo,lib.32.Tul.lib.3.de natura Deorum. § Chryſocolam, auri fecem,pigmentum,ſandaracha. § Plin.lib.7.cap.4.in fi.libr.33. cap.penult.in fi.Carda.lib.5.de ſubtilit.car. 164.§ Vaſa aurea & argentea domi ciuibus commoda,dicit eſſe Liui. lib.34.in prin. car.2. a terg.in med. 180. a terg. § Vaſarium dictum quod percipiebatur, ut not.Budæ. § ubi ſupra.lib.3.car.271.& ſeq. § de honorario.

23 Aueruncare,auertere. §Cato.cap.140.Liui.lib.8.car.2.de ſom nio Decij conſ. & collegæ. § Placuit ad aueruncandam Deum irã uictimas cæli,&c. § lib.10.car.4.a terg.in prodigijs. § Eo anno mul ta fuerunt prodigia, quorum aueruncandorum cauſa ſupplicationes, &c. § Beroal.in ult. ſua annotat. §

24 Auguſtior,amplior. Suet. in Aug. cap. infanti. in fin.car.57. § Auguſtus potius uocaretur, quod loca quoque religioſa, & in quibus auguratus,quod conſecraretur,Auguſta dicantur,ab auctu, uel *auium* geſtu,ſicut Ennius, Auguſto augurio poſtquã inclita cõdita Roma *eſt.* § in Neron.car.1.§ L. Domitium, cui iure quodam iuuenes *gemini* auguſtiore forma imperaſſe traduntur, &c. § Dion.lib.23.in med.de Auguſto,quæ ſupra.car.352.Budæ.in pand.1.car.263.§ Auguſtius, ideſt magnificentius & plenius maieſtatis,unde Auguſti Imper.dicti.& ut not.Pauſan. § lib.3.car.115.in med. § Ideſt ſanctus,reuerẽdus.

AVTHORES QVI COMMENDATI, ET PER quos,eorunque oppoſitiones,qui recipiendi, qui reijciendi.

de quibuſdam not. Methaſt. § car.eius 1. uel 219.
Vopiſ.in Aurel.Imp.car.1.§ Qui claſsici,
qui proletarij. § Gel.li.19.cap.8.§
Præſtat enim laudari à uiro lau
dato, & ècontra.

ARiſtoteles tantus uir,immenſę ſubtilitatis dictus a Pli. § libr. 8.cap.16. § de leonibus, & ipſius diligentia. § Cælius lib. 3. cap. 10.§ Summuſque in omni ſciẽ tia uir. § & cap. 34.§ Singularis ingenio,& penè diuino. § lib. 11.cap.52.lib.18.cap.34.in med. Tul.libr.1.de Diuinat.in med.car.116.lib.1.Tuſcu- lan.

lan.car.2.Laurent. Valla, de quo Ponta.in præfatione lib. ult.rerum ce leſt. § Plura in eundem Agrippa. § cap. 54. de philoſoph. morali. car. fin. § Qui res naturales, ac diuinas & dialecticamque mirum in modum excoluit. plura Guarin. § in eius uita ad Plut. in fin. Ponta. de quo ſupra. li.1.de prud.car.156. § Nõ modo Græciam,ſed totum orbem inſtruxit, aperiens naturæ ſecreta, & incognita, &c. § & car. pen.in fi. 167. § Ab Ariſto.philoſophorum omnium conſummatiſsimo dæmonem appellatum a ſapientia. § not.Cæl.lib.2.cap.2. §

Archimedes ingenio ſingulari omnibus præpoſitus cæteris authoribus a Carda.ipſo. § lib.de ſubtilit. 16.car.antep.in prin. §

Ariſtophanes facetiſsimus Comicorum. § Ponta.lib.ult.de ſermo. car.248.ante. §

Arrianus iureconſ.philoſoph.hiſtoric.omnium ueraciſsimus, & integer. § Cęlius.lib.1.cap.ult. § & fide dignus. § Card. libr. 18.in med.car.735.li.2.de ſubtilit.car.penul. ante. § Facius in eius præfat.

Appion grammat.cog. Polyhiſtor. Aegyptius,de quo Gel. § libr. 5.cap.14.in prin.Budæ.lib.4.de aſſe.car. 389. §

Albertus Mag.ſcientia celer,de quo Cælius § lib.1.cap.11.in prin ci.cap.18. § Goticum ſermonem ſapit.

Agrippa Cornel.malis moribus præditus, male habitus. § Carda. lib.18.de ſubtilit.car.714.Ioui.lib. de uiris illuſt. §

Agricola georg.uir inſignis & memoria dignus. § Carda.lib. 2.in med.ubi ſupra. & in fi. §

Bayſius Laza. in utraque lingua eruditus, & commendatus dicitur a Budæ. § lib.2.in pand.car.127. §

Beroſus Chald. ob diuinas prædictiones ſtatuam conſecutus eſt auream ab Athenienſib.in gymnaſio. § Plin.lib.7.cap.37. in princip. § Græco ſermone hiſtoriam conſcripſit. § Ioſep.lib.1.antiqu.Iud.cap. 5.in fi.car.8.in prin.Budæ.lib.4.in fi.de aſſe.car.388. §

Boetius multiplicis eruditionis. § Agrippa. capit. 43. de magia mathematica.

Blondus Fla.antiquitatis diligens inquiſitor. § Budæ. lib.5. de aſſe.car.498.lib.3.car.261. § diligenter magiſquam docte:ita Meſsias. § car.469. In fi. §

Budæus ſtylo graui, magno iudicio, ſed ex multis digreſsionibus faſtidiens, dicit Glareanus in ſua nuncupatoria 1550. Vnicæ eruditionis uirum dicit Guizard. § lib.12. car.151. § Noſtri temporis a Secretis. § Arnal.lib.3.car.ult.in fi. §

Catullus

Catullus Veronenſis,de quo Plin. §li.pen.cap.6.in med.Plin.nep. epiſtola.27, lib. 4. § de Mamurra eius inimico carminibus proſciſo. Tantum magna ſuo debet Verona Catullo, &c. § Martial.li.ult.car. pen. § Elegantiſsimus poetarum. § Gel.lib.7.cap.20.car.115. §

Caſsiodorus grauiſsimus author. § Blon.lib. 3. hiſtor.car.17. §

Capitolinum Spartia.& Lamprid.inter clariſsimos ſcriptores non eſſe connumerandos,dicit Budæ. § lib. 1.de aſſe.car. 107. §

Cæſar hiſtoricus præcellentis ingenij(ut præclarus Imperator)ſermonis præter alios caſtiſsimi,dicit Hircius. § li.8.in præfat.car.110. Tacit.lib.13.in prin.car.13.in prin.Gel.lib.4.cap.16,lib.19.cap.11.in fi. uel cap.18.§ Nudi ſunt recti uenuſti.&c.Summos homines deterruit a ſcribendo,dicit Cicero libro ſuo de claris Oratorib. § Suet.in eo.capit. eloquentia.car. 35.§ Grauis author linguæ latinæ. § Gel.ubi ſupra.§

Claudianus magni ſtudij exercitatiq́ue ingenij. § Ponta.in dial.Actius.in fi.car.120. in prin. §

Cicero Tul.per laudatos laudatiſsimus. § Plin.in præfat.operis.§ Vtitur ea M.Tul.extra oẽm ingenij aleã poſitus. Quo te piaculo taceã, dicit idem. § li. 7. cap. 30.§ Te dicente legem agrariam abdicauerunt.Te orante proſcriptorum liberos honores petere puduit. *Tuum* Catilina fuit ingenium.Tu M.Antonium proſcripſiſti, &c. plura ibidẽ. iſti ſi.dicit ſe Platonis ſocium facere. § lib.de rep.§ Panetium ſequitur. § lib.de officijs,&c.lib. 17. cap. 5.§ Lux doctrinarum altera. § Plin.poſter.lib.1.epiſtola.5.uidiſtinc.in fin.§ Experientiſsimus rerum humanarum,idemq́ue doctiſsimus,&c. Cicero uir ad omne genus eloquentiæ genitus naturæ munere. § Sen.epiſt.25.in fi. § Ipſum gradarium fuiſſe dicit & tardiloquum,a quo tamen rom.eloquentia exiluit. § lib.declamat.1. car. 1. a tergo. § Qui ſe audire potuiſſe per ætatem dicit, ut auebat, & ad ingenium, quo ſolus pop. Romanus par ingenio habuit, potentiſsimũ fuiſſe ad perorandum dicit habitum, Piſo eius inimicus,de quo Apia. § lib.3.car.14.uel.115.Ponta.in dial. Actius.car.143.a terg.li.de fort.1.car.267.in prin.& car.136.§ Nullus fuit poſt Mar.Tullium,qui aures impleuerit audientium in foro,in ſenatu,in pop.orator,uerborum obſeruator diligentiſsimus. § Gel. lib.13.cap.24.lib.10.cap.3.in fi.Tacit.in dial.de oratorib.in med.car. 10. in fin. § Cicero cæteros diſertos anteceſsit ſuorum temporum. Triſtior Caluus,numeroſior Aſinius,ſplendidior Cæſar, grauior Brutus,uehementior,plenior,ualentior Cicero ipſe, Ciceronis omnia deſinunt,Pollionis cadunt. § Sen.epiſto.centeſ.in med,epiſt.118.in prin. exigis, &c.§ Sed utinam ſenex ſaltem ingenium eius aliqua ex parte

aſſequi

aſſequi poſsim. Exoptat Plin. idem. § lib.4.epiſto.8.§ de conſecuto auguratu & conſulatu, ut iam pridem ipſe Cicero. oppoſitiones in ipſum refert Agrippa.cap.1.car. ult. §

Cyprianus ornatus & eloquens, deriſus tamen ut miſticus tantum. § Lactan.lib.5.cap.1.in fi. eius. §

Curtius author terſus & elegans dictus a Budæo. § libr.4.de aſſe. car.327. §

Dion in Phœnicum hiſt. probatiſsimus dictus, a Budæo. § libr.4. de aſſe, ubi ſupra.car.388.in med. § ex relatione. § Ioſep. li. contra Apionem Grammaticum, 1.car.3.in fi. §

Diodorus fabuloſus ſcriptor dictus a Cęlio. § lib.1.cap.15. §

Dioſcoridem ſummum authorem ac præcipuum dicit Leonicenus Viceti. § lib.in Plinium, &c. §

Euripides clariſsimus, Traged. ſcriptor. Macrob. lib.5.cap.18. car. penul.a terg. §

Ennius antiquiſsimus uates. § Plin.lib.18.cap.8. §

Aeſopus philoſ.& author commendatus & in conſideratione habitus, etiam Platonis, § ut in Alcibi.1.car.penult. In Phædo, car. . ante, uel. 200. Liuius de Menenio Agrippa.lib.2.in med.car.5.in fi. Plin. de Piramid.lib.pen.cap.12.in fi. Orat.ad Florum lib.1.car.194. § Grex auium plumas, &c. § Epiſt.1.lib.1.de uulpe lib.2.epi.car.2. § Quę grauis Aeſopus, &c. § Ad Mecenatem.car.199. § de uulpecula, ad Fuſcum. § car.204. § Ceruus equum, &c. de qua etiam Ariſtoteles. § lib.2.rethorices, car.102. § de hoc exemplo. De muribus § Sat. 6.lib.2. § de uulpe uariegata. § Plut. libr.de morbis animi. car.1. uel 421. § de grue & uulpe. In Maſsilienſes, de cane grauida. Iuſtin. § lib.penul.in med. Gel.li.2.cap.29.in prin. Macrob.li. de ſomno Scip. § cap.2.&.cap.16. Plut.in uita Arati. car.5.a terg. In Solone, car. ult.n. prin.lib.inter Philoſophum car.472.421. in fin. Eraſ. prouerb. 1140 Ollas oſter. Ne Aeſopum quidem.prouerb.1527. Da Aſino, per puerum & eius patrem itinerantibus. § Ponta.in dialogo Anton.car.88 in fine.

Quis fabulator admittendus, qui minime, § not. Macrob.libr.de ſomno Scipionis, cap.2.in med. Martial.libr.10. § de Torquato, de rana & boue.

Fernandum Ouiedum noui orbis ſcriptorem ut racem, inſignem ac eruditum dicit eſſe Carda. § lib.6.de ſubtil.rerum.car.268. § ut infra de Petro martire.

Fene-

Feneſtella diligentiſsimus ſcriptor. §Lactan. lib. 1. inſtitut. cap. 6. Plin. lib. 15. cap. 1. §

Gaza, infra in uer. Theodorus.

Gallus Cęcilius, de quo Macrob. lib. 5. cap.

Gellius in pluribus improbatus a Ponta. §dialog. Anto. car. 77. 78. in fine. §

Herodianus Græcus, non ſincerus ſcriptor. §Capitol. in Alexan. Imper. car. 141. in Maximino.

Heſiodus poetarum prudentiſsimus. §Plut. lib. de ſera num. uind. car. 355. a terg. Gel. lib. 1. cap. 15. § In agricultura princeps. §Pli. lib. 18. cap. 24. Colu. lib. 1. cap. 1. in fi. §

Herodotus fabulator habitus, in pluribus conuictus a Manethon. qui ſcripſit tempore Alexandri Magni. Excuſatur tamen per Budæum §lib. 4. de aſſe, car. 384. in fin. Tul. in 1. de legibus, in princ. car. 1. in fi. Gel. lib. 3. cap. 10. Ioſep. lib. cont. Apion. grammat. car. 1. a terg. de quo Cato. cap. 159. in prin. car. 5. in prin. § Miſiſtoricus dictus. §Bud. lib. 4. car. 384. de aſſe, Agrip. cap. de hiſtor. cap. de grammat. 2. § uitiauit enim Herodotus & alij Græcam hiſtoriæ fidem, &c. §Pont. *li. de* rebus cęleſtibus ultimo, car. ultima. Carda. lib. 18. de ſubtil. in *med. car.* 710. § hunc reprobat & Diodorus §lib. 1. car. pęnul. in fi. § ubi de Nili ortu.

Hermolaus Barb. doctrina præclarus, ſed ambitioſus & exultās, bonæ tamen mentis. §Budæ. lib. 4. de aſſe. car. 2. §

Hipocrates medicorum princeps. §Pli. lib. 7. cap. ſi plura. cap. 37. lib. 29. cap. 1. lib. 26. cap. 2. §

Homeri laudes immenſas not. Arria. lib. 1. car. 23. Plato in Alcibi. 2. car. 3. in prin. dicit eum Diuiniſsimum & Sapientiſsimū, libr. de furore poetico. car. 2. in fi. § fons ingeniorum. §Plin. lib. 7. cap. 29. de Alexandro Magno & eius libris, principi litterarum, §lib. 2. capit. 6. in fi. lib. 17. cap. 5. lib. 25. cap. 2. Herod. lib. 7. capit. 12. in med. Tul. lib. 3. officio. car. 68. a terg. § Optimum dicit authorem. §Valer. cap. de ocio. in fi. Ingenij cœleſtis. cap. de fiduc. ſui. car. 70. a terg. § in Zeuſi pictore. Sibi ipſe unde perpetuitatem futurā attribuit in hymno ſuo in Apollinem §car. 3. § Muſarum ſpiritus ille ſacer & diuinus Homerus. §Plut. lib. de exilio. car. 254. in prin. Eraſm. ſuper cap. 1. § Non probantis. Homeri diuinitas, &c. §Gel. lib. 1. cap. 2. in fi. libr. 5. cap. 1. lib. 6. cap. 2. in fi. § Eum dicit antiquiſsimum, & ſapientiſsimum poetarum. Solus naturæ conſcius. §Macrob. lib. 1. in ſomn. Scipio. cap.

cap.12.lib.2.cap.10.car.147.Satir.libr.ult.cap.13.car.553.Ponta.lib. 1.de fortuna,car.281.in princ.lib.2.de ſermo.car.204.Bud. plura.lib. in pand.1.car.198.car.199. } poetarũ principẽ dicit etiam Thępeophorum & Anteſignanum {lib.2.Cęli.li.7.cap.1.cap.7.Ponta. li. 1. de fortuna,car.281.in prin.} de Virgilio & Hom.Quibus diuino ſpiritu datum creditur,&c.in dialog.Antonius, {car.84.a terg.} Oppoſitum ſibi a Platone {lib.10.de rep.in prin.lib.10.de legi. in prin. car.357.358.} Gueua in M. Aurel.Imp.cap.2. car. 10.} Mendacia eum ſcripturum prædixit Sibilla, de qua Lactan. {libr.1.capit.6.} Magno ſi quicquam credis Homero. Iuuen. Sat.10.Vinoſus arguitur ab Orat. Epo.li.1.} priſco ſi credas,&c.In poetica,car.penult. Quandoque bonus dormitat Homerus.

Ioſephum diligentiſsimum ſcriptorem dicit Budæ. {lib.4.de aſſe, car.388.} ſed peſsime interpretatum.

Laurentius Valla ſubſannator acerrimus dictus a Ponta. {libr. de Grammat.cap.2.lib.1.de Sermo.car.193.a terg.lib.ult.car.247. a ter. Budæ.plura lib.in pand.1.car.12.car.52.53.}

Lactantius Firm.eloquentiſsimus omnium poſt Ciceronem. Platina, {lib.de Pontific.in Euſeb.Papa.32.}

Liuium authorem celebrem dicit Plin. in præfat. operis, in med.}. hiſtoriæ apud Latinos principem.Perottus ad Polybium in princ. Diſertiſsimum uirum, ingenij magni magiſquam boni, dicit Sen. {lib. 2.de ira.in fi.car.125.in fi.Ponta.in dialogo,Actius, car.134.ante. & in fi.car.143.a terg.plura, poſt Ciceronem nemo aures impleuit ut Liuius, poſt quem nemo adhuc nec proinde erit. Hunc & alios in mendacio deprehenſos cum Saluſtio dicit, {car.188. notauit Calig. Imperator. } Vt ad Fab.pictorem {car.6.a terg. 139.198.} Patauinitas ſibi a Quintiliano imputata eſt,ſed quæ ea ſit aut habeatur explicat adhucuſque nemo. ipſam eſſe duximus reiterationem uerborum ſimul plurium præcedentium,in eius periodis. Scripſit & dialogos,quos philoſophiæ annumerare poteris, magis quam hiſtoriæ,dicit Sen. epiſt. centeſima in fi.

Manethon, de quo Budæ. {lib.3.de aſſe.car.384.in fi.} ueridicus habitus hiſtoricus,lingua & Aegyptia & Græca facundiſsimus.

Martialis probatiſsimus habitus, a Ponta. {libr.4.de prud.car.2. a terg.in med.198.}

Macrob.impugnatus a pluribus, & a Ponta. {in dialogo,Actius.

car.80.a terg. Agrip.de uanit.ſcient.cap.1.in fi.eius.} Excellentiſsimum dicit eum Cælius {lib.1.cap.12.cap.15.}

Oratium Flac. refert {Sen. epiſt. 86. in med.} in ipſa Scipionis uilla.

Pauſanias,de quo Carda. {lib.18.car.716.} uerax habitus.

Paul.Diaco.de quo Aemil.in Car.mag. Imper.car.94.in princ.

Perſius omnium doctiſsimus habitus. {Plin.in præfat. in prin.}

Petrus Martyr Mediolanenſis, integerrimus ſcriptor, de quo Ioui. {lib.34.car.ult.Io.Leo.lib.2.cap.48.} ut ſupra de Fernando.

Picus Ioannes Mirand.doctiſsimus. Cæli.lib.3.capit.9.Politia.in ſua ult.miſcell.Ponta.in prohemio libri de rebus cęleſtibus. Leonicenus,in princ.lib.in Plinium.}

Polybius magnus & grauis ſcriptor. {Tul.in 3.offic. car. penult. bonus author,in oratio.ad Paulum.Pontif.ſecundũ,ad Liuium.} Traductus corrupte. {Leand.car.344.} In Triumpho Scipio. prioris. {Liuius lib.30.in fi.car.166.in fi.}

Politianus audaciæ improbatus a Budæo {lib.1.de aſſe, car.23.} egregie doctus dictus,car.30.

Pompon.Mela, author probatiſsimus dictus a Budæo. {*libr.1.de* aſſe.car.16.}

Pompo.Lætus, de quo Alexan.ab Alexan. {lib.1.cap.16. Leand. in magna Græcia, car.202.ante} commendatus hiſtoricus. Iouius, lib.de uiris Illuſt.

Pontanus Iouia. diſertiſsimus poeta, & ad omne genus eloquentiæ natus. Cælius {libr.2.cap.22.Ioui.libr.1.car.11.in dialogo Actius, car.103.Guizard.lib.2.car.93.Garimber.lib.ultimo.de fortu. cap.ultimo, car.ult. in med.} de ipſo Pontano. Vnde ſibi ſtatua poſita in bibliotheca.

Plato ille grandiloquus dicit Plutar. {lib.de placitis.car.311.demutatis quibuſdam paucis,haberi poteſt ut Chriſtianus, eum dicit diuinum Ficinus in eius uita.Deum philoſophorum dicit Tul. {lib.2.de natu.deor.car.58.plura.lib.ad Atticum.car.124.578.lib.2.de legi.car.4.lib.1.Tuſculan.car.43.} Homerum dicit philoſophorum, Plutar. in eius uita. {car.3.a terg.in med.Ponta.libr. 1. de prud. car.156.in princ.} Quem Græcia & Italia ſupra hominem uenerata eſt, admirati populi,&c.plura.Deus ille noſter Plato,&c. {Tul. in 4.ad Atticũ, ubi ſupra.car.124.occupation.lib.1.Tuſculan.car.5.in fin. de Ariſtot. Platonem ſemper excipio.de ipſo plura Cælius {li.2. cap. 2. } Sapientiæ

pientiæ Antiſtitem dicit Plin. § lib.7.cap.30.in prin. §

Plutarcus grauis authoritatis,inter Græcos doctiſsimus. § Gel. li. 1.cap.26.in princ.lib.4.cap.10.in med.Eraſ.libr. de adulat.car.366.in fi.§ Durum & ambitioſum dicit eum Aſulanus ad Ponta.lib. de obedientia.doctiſsimum & prudentiſsimum dicit Cæl. § li.1.ca.7.in fi.§

Ptolomæus aſtrolog.princeps eminentiſsimus. § Cælius lib.1.capit.16.26.§

Plautus Latinæ linguæ delitium, uerborum antiquorum elegantiſsimus. § Plin.lib.29.cap.4.in princ.Orat.lib.2.epiſto.car.224.228.li. de arte poet.§ Noſtri proaui Plautinos laudauere ſales. § lib.2.epiſto.1.car.penul.aſpice.Plaut.&c.Gel.lib.1.cap.7.in med.24. in princi. lib.7.cap.17.lib.10.cap.8.car.292.lib.3.cap.3.Macrob.lib.2.in princ. cap.1.in med.car.289.Ponta.lib. de ſplendo.car.31.lib. de aſpirat. car. 32.in prin.§ Latinæ linguæ pater. Plautum allegat ſæpe Aſcon. & in Verr. § car.45.46.53.§

Plinius ingenij dignitatis gratia,auctoritate magna præditus, & cæ. § Gel.lib.9.cap.4.in fi.cap.ult.Politia.in epiſtola ad Leonice.Viceti.in fi.Egnatius in ſuis racemationib.nu.15.Budæ.lib.1.car.13.29. de aſſe. lib.3.car.277.§ ætatis ſuæ doctiſsimus. De circo max.dicit authorē rerum omnium memorabilium,æſtimatorem acutum, & admiratorem diſertum. § & lib.1.car.29.§ Iudicis ingeniorum ſummi, litterarū antiſtitem appellat,apoſtilla ad Leonicenum,ubi ſupra. § in fi.car.17. in fi.§ Hunc impugnat Budæ ipſe. § lib.1.de aſſe.car.15.in pluribus.car.29.Agrip.lib.de uanitat.ſcient.cap.1.in fi.eius.Macrob. libr.5. Saturn.cap.1.car.1. a terg.§

Ruellius Io. Pariſienſis in utraq; lingua peritiſsimus phiſicus primarius,plura ædidit.Cor.Agrip. § cap.87.de ueterin.§

Saluſtius ſubtiliſsimus breuitatis artifex. § Gel.lib.4.cap. 15.li.3. cap.1.Macro.li.3.Satur.c.13.in med.li.5.cap.1.§ Aliter fecit quam explicat in hiſtoria. § Dion.lib.43.car.3.a terg.refert & Lactan. libr. 2.cap.13.in med.§ Bene locutum aliter uixiſſe. § Sen.epi.114.in med.§ Quare,&c. § in declamat.car.88.à terg.in princ.§ Reprehenſus quod uerba nimis antiqua affectauerit. § Tacit.lib.de Grammat.illuſtr.nume.11.16.lib.4.in med.car.84.a ter.§ Eloquentiæ ac fidei præclarus.Reprehenſus per Trogum, de quo Iuſti. § libr.38.in med.Suet.in Aug.Imper.cap.genus,&c.car.116.a tergo.§ Hunc & Liuium Rom. hiſtoriæ principem dicit Ponta. in dial. Actius. § car. 134.ante.§ Primus Rom.Criſpus in hiſtoria. § Martial.lib.ult.car.

 penul.

penul.} Obiurgatus quod aliter fecerit quam de moribus ſcripſerit in hiſtorijs. { Apia.lib.43.car.3.a terg. }

Sannazarius fide & carminibus inſignis. { Ioui. libr. 3. hiſtor.car. 87.ante. }

Seneca Stoicorum & ſcriptorum acutiſsimus, & uitiorum accuſator acerrimus. { Lact.li.1.cap.9.in med.li.5.c.9.in med.Dion.li.ult.car. 464.a ter.Gel.li. 12.cap.2.Tacit.li.13.in prin.car.13.in prin.Pont.li. de immanit.in prin.car.311.} eius laudes.omnes ſui temporis eloquẽtia ſuperauit. { Dion.ubi ſupra.} Verborũ illepidum obſcurum dicit Aſulanus ad lib. de obedientia per Ponta. { & libr. de immanit.in princ.} Exhortator ad uirtutes magnus. Calcem ſine arena dictum, refert Agrip. {lib.de uanit.cap.1.in fin. }

Sophocles prudentiſsimus poetarum. { Gel.lib.12.cap. 11.}

Socratem philoſophorum parentem dicit Tul. {lib.1.de nat.deo. car.36.}

Sueton. Tranquil.ſincerus,emendatiſsimus. { Gel. libr. 9. cap.7. Lamprid in Firmo Imp.car.270.in prin.}

Spartianus,Alexander ab Alex.lib.1.cap.1.}

Tacitus Corn.immortalitatis dator,&c. { Plin.lib.6.epiſto.16.*pe*tis,&c.} in bibliothecis repetitus,&c. { Vopiſ.car.209. } *Gra*uis author, emendatiſsimus & candidiſsimus ſcriptor. { Spartian.in Firmo Imper.car.270.in prin.Carda.lib.17.de ſubtilit.}

Terentius,latiniſsimus. { Cæli.lib.5.cap.ult.in med.} Quem detinere confert ſemper in manibus.

Theophraſtus,celeberrimus author,dicit Plin. { in præfat.lib.15. in princ.lib.26.cap.11.in med. }

Theopompus fabulator,ut & Herodotus,ſupra.

Tertullianus in omni literatura eminentiſsimus. Politia. { in miſcel.56.Lactan.lib.5.cap.1.in fi.} Incomptus & obſcurus,ſed in omni penè litteratura peritus.

Theodo.gaza latine,doctiſsimus dictus a Budæo.li.1.de aſſe,in prin. car.30.}

Tranquil.in uer.Sueton.ſupra.

Treuell.poll.de quo Spartia.in Firmo Imper. { cap.270.} Diligens ſcriptor dictus.

Trogus,author ſeueriſsimus dictus a Plin. { lib.11.cap.52.antep.}

Thucidides,grauis author. { Gel.lib.1.cap.11.in prin. Sen.in declamationibus.car.88.a ter.in prin.Carda.libr. 18. de ſubtilit.car.716. Diodo.lib.1.car.pen.in fi.}

Valer.

Valer. Antias omnibus intemperantior ſcriptoribus dictus a Liuio. { lib. 36.car.pen.a ter. in prin. }

Valla Laurent.ſupra hic.

Varro doctiſsimus omnium.unde ſibi uiuenti poſita ſtatua in biblio theca. { Plin.lib.7.cap.30.plura. Sen. in ſua conſolatoria ad Albinã. cap.ut antiquiora.car. 149.ante.Lactan.lib.1.cap.6.Gel.lib.19.cap.ult. in prin.& car.98.a terg. }

Virgilius Figuli filius. Ponta. { li.2.de fortu.car.298.ante. } Difficilior ad imitandum quam Tullius. { Tacit. in dial. car.8.Macrob. lib.5.cap.1. } Vates præcellentiſsimus. { Plin. in præfat.lib. 14.in fi.& in præfat.operis.Budæ.in pand.1.car. 201. } Platonem poetarũ dicebat Imperator Alexander,de quo Lamprid. { car.123.ante.Macrob.lib.de ſomno Scipi.cap.13.car.66.75.cap.15.in med. lib. 1. cap. 16.ſat.lib.1.Saturn.etiam cap.24.uel ult. } de ipſo Virgilio ad Auguſtum. { lib.3. cap. 1. } Ipſum dicit ſacrorum rituum ſcientiſsimũ. Ponta.lib.1.de fort.car. 281. in prin. } Explicatus ſenſus Aeneidos a Cælio.lib.7.in princ.car.220.Agrip.cap.1.in fin. } Auditis in Theatro uerſibus Vergilij, ſurrexit uniuerſus populus & eum ueneratus eſt. { Tacit.in dial.car.3.ante.Ponta.lib.1.de prud.car. 156. in prin. de ipſo Orat.epiſto.1.lib.2.in fi.car. 230. } Dilecti tibi Vergilius, &c. Ignobilis & pauper euaſus eſt in uirum tantum, & coram Aug.terrarum Monarcha,diuino impetu conceſſum dicit Ponta, { li. 1.de fort.car. 281.in princ.in dial.Anton.car.84.a ter.plura. }

Vitruuius corruptiſsimus reſtitutus. { Budæ.in pand. 1. car.155. Carda.lib.16.car.pen. }

Volaterranus Raphael.hiſtor.& exemplorum ſtudioſiſsimus dicitur ab Agrippa.cap.6.de rhethor.in med. } Multiſcius dictus a Gabuardo in eius epiſtola in Arrianum de geſtis Alex.Mag. { in fi. eius. }

Xenophontẽ perlegẽdũ ſuadet Tul. { li.de ſenect.car.86. in prin. } tanquã muſam Atticã,ut in præfat.in librũ. {car.187.Tul.li.ad Q.fratrẽ.1.car.576. } Sincerũ aſſerit Carda.lib.18.car.716. Diodo.libr. 1. car.pen.in fin. } Eloquentiſsimũ eũ dicit Cælius.lib.3.cap.23.in fi. }

ANNOTATIONES.

Balſamum eſt liquor oleo ſimile,rubeſcit,dureſcit,translucidum fit. { Plin. lib.12.cap.26. } Arbuſtum eſt bipedale (uel raro bicubitale) ſemper uirens,ut citrium. { lib.16.cap.33.Iuſti.ubi de Iudæa. li.36. in med.Tacit.lib.ult.car.2.uel 21.de Iudæis etiam Ioſep.lib.15.antiqu. Iud.cap.4.in med.lib.1.belli Iud.cap.13.lib.5.cap.8. } arbor modica. { Diodo.lib.3. de Arabia. car. pen. } Naſcitur in quadam eius conualle balſamum,maximum uectigal, &c. { libr. 4. car.5.in fin. }

nam in maritimis locis balſamum oritur, & caſsia. § Cambi. libr. 4. hiſtor. Othoman. car. 65. a terg. de captura Cairi. Ioui. li. 17. hiſtor. car. 4. fin. § Erat pagus ad Memphim, qui Matarea dicitur, balſami fœcunditate memorabilis. Ibi eſt hortulus, &c. § Carda. lib. 8. de ſubtilit. car. 8. uel. 342. Pauſan. lib. 9. car. 3. lib. 3. in med. § Balſamum nũc in prętio non habetur. Arbuſtum erat Ioſemino ſimile, hodie interijſſe exiſtimatur. Succus erat aureo colore, qui uulnera ſanabat, mortuos a corruptione uindicabat, uenenis obuius, &c. plura. Nũc in Hiſpaniola inſula noui orbis eſt aliud balſami genus, &c. ad plura efficax, gonconas uocant. not. Io. Leo. § lib. 2. cap. 35. §

Ballionem dicimus mimum, & ut peruulgate Baionum. § Vopiſ. in Carino Imper. in fi. § Patrimonia hæredum mimis & ballionibus deputaret. § Tul. in oratio. pro Comedo. car. 4. § Ballionem illũ improbum & periuriſsimum lenonem. § Plaut. in pſeud. cap. pſeudo ite. § potin ut ſemel modo ballio, &c. § cap. hi loci. in princip. § Faciat ballion hic leno, &c. § in penu. cap. ſi ego. § Nõ pudet puellam amplexari balliolum in media uia.

Barbam portabant Rom. priſci ut plurimum plerique omnes, raſitabantur aliqui. § Plin. lib. 7. cap. penult. in fi. § de Scipione & Auguſto. Incredibile eſt quantum conferat ad maturitatem, uel ad differentiam ſexus, uel ad decorem uirilitatis & roboris. Ouibus ſua lana decori eſt, barba uiros, &c. § Metham. li. 13. car. 177. de Ciclope. Lactan. lib. ult. cap. 7. in fi. Plut. in apophtheg. Lacon. in prin. car. 176. in fi. 174. 173. § Interrogatus Lacon cur barbam haberet longam, Vt nihil indignum faciam, reſpondit. § Plut. in Alcibi. in med. car. 5. in princip. 38. Celius. lib. 3. cap. 22. in fi. cap. 25. § Ex Sicilia enim uenerunt primum in Italiam tonſores, anno urbis conditæ. 454. § Varro. li. 2. cap. ult. rei ruſt. quem recitat Plin. lib. 7. cap. penul. § Primus inſtituit Africanus prior. Iam intonſi fuere. § Tul. in oratio. pro Cælio in med. de Clodia. car. 47. Dion in Traiano, car. 7. in princ. § Quam omnes ſemper amicam omnium, potius quam inimicam cuiuſquam putarunt, &c. Aliquis ab inferis excitandus eſt ex barbatis illis, non hac barbula qua iſta delectatur, ſed illa horrida, quam in ſtatuis antiquis, & imaginibus uidemus, &c. Nobiles uiros quoſdam barbam raſitaſſe ſolitos, ut ex imaginibus apparet, dicit Gel. § lib. 3. cap. 4. § Barbatuli iuuenes. § Tul. lib. 1. ad Atticum. epiſto. uereor. car. 19. quæris, & cæ. in prin. car. 26. § Pectere barbam cęperit. § Iuuen. ſat. 14. car. 4. a ter go. 63. Sat. ult. in med. § Imperatores Rom. barbam primam ſacrabãt raſi. § Suet. in Calig. Imperat. cap. comitatus eſt, &c. car. 172. ante. § Togam ſumpſit, barbam poſuit ſine ullo honore, &c. § in Nerone, cap.

cap.hos ludos.car.243. a terg. § Barbam primam poſuit cōditam in auream pyſidem, & conſecratam in Capitolio. Capillos ſuos dedicant ad ſacrificia. § Ioſep.lib.4. antiqu.cap. 3. in med. § Auguſtus raptim pluribus ſimul tonſoribus operam dabat, modo tonderet, modo raderet barbam, capillum habebat leuiter inflexum ſubflauū. § Dion. lib.48.car.254.in fi.de Octauio.unde Martial.lib.1.ad Ollum. § Cana barba tibi, nigra eſt coma, &c. § ad Flaccum. § Molleſque flagellent colla comæ, &c. § ad Coſmum d.lib.1.lib.8.ad Ceditianum.lib. 10.ad Dyndimum. § Barbatus labris, &c. § Orat. lib. 1.oda.15. § Pectes cæſariem, &c. § li.4.oda. 10. § O crudelis adhuc.&c.Quę nunc inuolitant deciderint comæ. § li.epod.oda.11.in fi. § Longā renodantis comam. § li.1.epi.1.car.2. § inęquali tonſore capillos. § ſat.6.li.1.§ Quali pede, dente, capillo. § Dion li.ult.car.5.de Theſſalis.§ nec tribunū milit.niſi plena barba faceret. § Spart. in Adrian. Imp.car.25.a ter.§ Arabes & Lacones barbā abradunt, præterquā in ſuperiore labro. § Plin.lib. 6. cap. 28. in fin. § Et etiam Britanni. § Cæſ.lib.5.car.104.eius ſupra. § Ratio eſt, de qua Plut. in uita Theſei. § car.1.in fi. § Macedones barbam abradunt, ut in prælijs anſam non darent hoſti. § Plut.in Liſandri uita.in prin. § Denſa cæſarie & ritu ueteri promiſſa barba ex Licurgi inſtitutis. ſed contra notat Plutar.ipſe, § lib.de ſera num.uind.car.3.uel.340. § Quia honeſta in facie decorem augeri, deformes ut magis terrori eſſent. Ad ornatum creatam, non neceſſariam dicit Tul. § li.3.de finibus.car.94. in prin. Sene.epiſto.115.in prin.nimis anxium, &c. § Noſti complures iuuenes barba & coma nitidos, &c.Indi capillū pectunt, mentum ſemper intonſum. § Curt. lib.8.in med.car.116. § Auguſtus etiam ex clade Variana accepta barbam capillumq́; ſubmiſit, &c. § Suet. in eo.car. antepenul. § Domitianus Imper. caluitio deformis. Otho Imper.caluus etiam faciem quotidie raſitare, & pane madido linire aſſuctus. § Suet.in eo.car.300.Herodia.in Macrino.lib. 5.car.2.uel.27. § Anthiochiæ morabatur barbam nutriens, &c.depoſitus fugam occepit, detonſaque barba ne agnoſceretur, &c. § car. 59.ibidem.& lib.8.car.ulti.a terg.de Max.Imper. interfecto. § Barbam & ſupercilia uellentes, &c. Traianus Imper. § de quo Plin. in paneg. car. 2. in fi. Spartia.in Adriano, Imper.car.ult. § Statura procerus, flexo capillo, barba promiſſa, &c. § in Commodo Imper.car.penul. § Capillo fucato adurens comam & barbam timore tonſoris. § Capitol. in Pertinace Imper.car.penul.a terg.69. § Immiſſa barba, reflexo capillo, &c. in Seuero Imper. § car.antepenul. a terg. 82. § Decorus promiſſa barba, cano capite, &c.Cicero capilloſus. § Dion.lib.46.in inuectiua Ca

leni in ipſum.car.200. in princ. § Licenius a Cicerone, reus. § de quo Plut.in Cicero.uita.car.2.a tergo.279. § Domum ſe recepit, & mentum abradit, ut ſuperior in cauſa. § Iuuen.ſat.8.car.39.a tergo.§ Quædam cum prima reſecentur crimina barba. Defuncto Nerua Imp. barbas depoſuiſſe ciues omnes habetur in oratione ad Traianum Imp. per Senatū, de quo Geu. § libr.2.in fi.car.429.Iuuen.ſat.8. § ſtem mata,&c. § car. 3. § Quædam cum prima reſecentur crimina barba,&c. § ſat.14 in prin. § Barbatos licet admoueas,&c.

Bandereſij a bandis dicti & uexillis. § Blon. lib. 18.car.5. § Romæ Senatoris exploſo nomine, Bandereſij tunc primum creati ſunt ex omni urbis regione adminiſtrantes,&c. § li.14.car. antepen. § poſtero die ſigniferi cum uexillis,quæ appellabant bandas, &c. § li.20. car. 161. a terg. § Vrbis cuſtodiæ totius adminiſtrationis bandereſij gerebant curam. § & car.167.ante.169.ult. lib. 20. § Qui bandereſij omnia cum permiſiſſent,Vrbem Romam, &c.

Baſilica lodia eſt publica. Vnde baſilicani. § Sueto. in Iulio.car.7.§ ædilis præter comitium ac forum, baſilicaſque etiam Capitolium ornauit. § Tul.in ult. Verr.in med.car.261.a terg.§ Forum plenum, & baſilicas iſtorum hominum uidemus. § Plaut. in Capti. cap. Iuppit. car.96.a terg. § Baſilicas habet editiores atque imperioſas. *Quorū* odos ſub baſilicanos omnes abigit,&c. § Spartia. in Adriano *Impera.* car.6.uel 26. § In honorem Platinæ baſilicam apud Nemauſum opere mirabili extruxit. § & in Gordi.Iuni.Impe.car. ult. § In qua baſilicæ centenariæ tres,&c.

Baſilicum,facetum,ſplendidum. § Plaut.in pen.cap. ita me.in fin. car.243.in fi. § Villicus baſilicæ exornatus incedit. § in Perſa. car. 1.in fi. § Veni,uiues mecum,baſilico accipiere uictu. §car.ult.a tergo.266. § Hui babè quam baſilice te intuliſti,& facete. § in rudenti.cap.quis eſt.car.271.in fi. § At ego baſilicus ſum, quem niſi oras, &c. § in Trin.cap.ſtaſime. car. 301.in fi. § Di immortales baſilica hic quidem facinora inceptat loqui.

Bibliothecam inſtituit Romæ atque dicauit Aſinius Pollio, de quo Plin. § lib.27.cap.30.in med.lib.34.cap. 7. in med.§ Templi Auguſti. § li.35.cap.2.§ Ingenia hominū.rempublicam fecit,&c.ubi & de bibliotheca Alex.regum Aegypti,de qua Vitru. §li.7.in prin. § Et Pergami. § Dion.lib.42.in med.car.127.Eutrop.lib.2. car.38. § Quæ arſit in bello per Iul.Cæſarem tunc uictorem perpetrato. §not. Gel.lib. 6.cap.ult.Plut.in Cæſare.car.240.a ter.& in M.Ant.in fi. Sen. lib.1.de tranquil.uitæ.cap.complacebit.car.153.in fi. § Quæ continebat.40.uel ut Gel.700.mill.librorum. § not.Ioſep.lib.12. antiqu.

cap.

cap.2.in prin.Dion.li.53.car.1.Geu.lib.2.in fi.car.408.§ In Germania maximam hodie & antiquiſsimam eſſe,refert Carda. § li. 12. car. 469.de ſubtilit.§ Ex relatione Munſteri in Fuldę ciuitatis cœnobio, a Carolo mag.Imp. inſtitutam iam annis. 700. omni librorum genere, & adhuc extare. Aliam inſtituit Fernandus Chriſtop. filius. Colombus noui orbis unius uel primi ex repertoribus. not. Ioan. Leo hiſtor. moder. § lib.2.cap.26.in fi.Blond.li.4.de Roma Triumph. car.169. & Fuluius antiq. libr.4.car.180. § de biblioteca Nicolai quinti Pontif.in Vaticano.Aliam etiam Florentiæ Coſmus,inde Petrus Medices, quæ diſsipata fuit ipſis ſeditione profugis. § Ioui. libr.1.hiſtor.car. penult.§ Vulpian.bibliotecam allegat pluribi Vopiſcus,& in Tacito Imper. § car.3.in fi.uel 208.Gel.libr.11.cap.17.§ Aliam inſtituit Federicus Vrbini Dux, de quo Guizar. § libr.13.car.213.§ ædificijs, columnis, & apparatu celebrem, nouam, hodie inſtituunt Illuſtriſs.D.Veneti.

Bituminis fons eſt abundantiſsimus,quod & asfaltum dicitur,uel lacus exuberans ad urbem Mennium, ex quo ad Babiloniam per Semiramidem uel conditam uel ampliatam potius cōpoſita, & erecta mœnia. § Diodo.lib.3.car.2.& car.pen.ante, Dion in Traiano Imper.in prin. car.9.in fi.Herod.lib.1.cap.10.Vitru.lib.8.cap.3.in med.§ Alius eſt in Iudęa apud Iordanem, cuius eſt natura,&c. § not.Pli.lib.2.in Naphtha,cap.108.lib.5.cap.15.16.lib.6.cap.29.ad fi. in Aethiopiæ ora, lib.7.cap.15.in med.lib.28.cap.7.in med.lib.35.cap.14.in med.Curt. lib.5.car.eius.2.in prin.Plut.in Alexandri uita,car.6.in fin.227.a terg. Tacitus in Iudæa.lib.21.in princ.car.88.a terg.§ plura eſſe genera refert Carda. § lib.5.in med.car.221.Plin. etiam. lib.28.cap.7.in fi. Ioſep.lib.5.belli Iud.cap.8.9.Vitru.ubi ſupra.d.cap.3.§

Biſque Solem,bis frigora ſenſit. § Virg.in primo Georg.§ quomodo intelligendum declarat § Plin lib.18.cap.20.in princ.§ quarto ſeri ſulco, Virg.exiſtimatur uoluiſſe,ſpiſsius uero ſolum quinto ſulco,&c.approbat & ſequitur Probus grammaticus, de quo Beroal. in Seru. § annotat.47.car.23.in princ.§ de agro nouali, quod primo uere ſcinditur,poſt æſtatem ſeritur in autumno. § Plin.in lib. ubi ſupra,cap.21.23.lib.17.cap.5.in fi.lib.18.cap.23.18.20.lib.6.cap.17.in med.§ binæ meſſes in anno. Alternis arua ceſſare.

Bombices ad conficiendum ſericum,aranearum forma, telas texentes ad ueſtem luxumque, priſco etiam tempore habebantur, uario ſed modo nutriri compertum eſt. Prima opus retorqueri, diſſolui, retexerique inuenit in Aſiria Pamphile Coa. § not. Plin. lib.11.cap.22. ex Ariſt.lib.de animalibus, cap.19.lib.4.cap.12.in med.de inſulis, de

quo

quo Beroal.in Seru.annotat.55.car.54.unde & Virgi.in 2.Georg.car. 2.} uelleraque ut folijs depectent tenuia Seres. Ariſtotelē ipſum hoc cognouiſſe palam eſſe dicit Carda. {lib.9.de ſubtilit.car.4.ubi uerba refert, de quibus ſupra Plin.} Et de Procopio, qui aſſerit monachos, oua ex India Iuſtiniano tunc Imperat. attuliſſe. De Parthis Iouius. {lib.14.hiſtor.car.8.in fin.} Sandera & Straua Vrbes bombicini ſerici claras, ubi & Spahan Vrbs ampla innumeris ſericei textrinis opulenta. {Polido.lib.de inuentor.rerum.3.cap.6.} prohibitas ueſtes ſericias per Tyberium Imperatorem. {not.Dion.libr.57.in med.car. 430.li.58.car.8.a terg.Capitol.in Alexandro Imperat.car. 126. ante, Egnat.in Iuſtin.Imper.car.21.a terg.Ioui.item libr.33.de Babilonia, car.557.Martial.lib.8.ad Paulum. Plin. etiam libr.21.cap.3.} ueſte ſerica uerſicolore.plura ſupra,in ueſtibus.

Bulla plura ſignificat, Monile quod collo infantium ſuſpenditur ad decorem addendum. {Plut.in problem.car.205.in fin.eius.Capitolijs,&c.car.215.cur pueros,&c.Aſcon.in Verrem.car.76.} Vnde quęſtio de puero cum bulla & prætexta uenali. {Sueto.lib. de clar. Rhethoribus,car.2.in prin.Plut.in Romulo, car.antepe. in fi.uel 9.} cauſam & originem {not.Plin.lib.33.cap.1.in prin.} de Tarquinio Priſco rege in eius filium hoſtis uictorem. {Plaut.in aſin.capit. *quid* hoc.car.49.} Iuſsin dari bullas has foribus noſtris. {In *Ruden*. cap.Cupio.in fi.car.280.} & bulla aurea eſt, pater quam dedit mihi. {Sueto.in Tyber.Imper.cap.infantiam} clamis & fibula. Item.bullæ aureæ durant,&c.geſtamen eſt & triumphantium. {not. Macrob. li.1.cap.6.} & clauorum capita.Eſt & bulla pluuialis. Vnde prouer. homo bulla, de quo Varro in princ. operis rei ruſt. Eraſm. prouerb. {Metham.lib.10.in fi. Conſtant.lib.2.cap.4.capit.6. } ſicut pluuio perlucida cęlo, ſurgere bulla ſolet,&c. {Martial.libr.1.ad Paulum. Perſ.Sat.5.car.1.} bullaque ſuccinctis.

Campana quæ nunc appellatur, iam tintinnabulum, ſimili uocis uel ſoni nomine dicitur. Priſco erat in uſu, non tamen frequenti, ut hodie nouum non eſt inuentum ut opinantur pleriique omnes. Eius qualitatem expreſsius circumſcribit & refert Pli. ubi de Labyrinthis {lib. 36.cap.13.in fi.} In ſummo orbis æneus eſt pegaſus, ex quo pendet excepta cathenis tintinnabula, quæ uento agitata longe ſonitum referant, ut Dodone olim factum. Ita Plin. & hoc eſt annorum quingentorum ultra biſmille. {Valer.cap.quæcunque mag.in fi.} de Amphiarao in oraculum etiam habito, eius cineres, idem honoris poſsidet quod Pythicæ cortinę, quod aeno Dodonę, quod Hammonis fronti da-

ti datur. credent a fronte relatum Ammonis. §Iuuen. Sat.6.car.antepenul.Credo pudici.Pauſan.lib.ult.in med.car.413.in med. & in fi. de Phronto.In Auguſti Imper.uita.Suet.cap.ſomnia.§ mox tintinnabulis faſtigium ædes redimiuit. Idem refert & Dion. §libr.53.car.3.§ Campanas ergo duodecim, ut egregium donum ex iucundiſsima armonia, aſtãtibus præſertim, & eccleſiæ uicinis pluribus ſimul tinnientibus, Baſilio Imper.Conſtantino primo,miſit.Vrſus Venet. Dux inclitus, anno §circa.900.§ quia Prothoſpatarius creatus. Quas primas conſtat tunc fuiſſe in tota Græcia. §dicit Blon.li.12.in med.car.76.in fi.§ harum ſonitum ut aures obtundet, reprobat Ponta. in dialogo Charon. §car.59.Iuuen.dicta Sat.6.car.29. in prin.§ Verborũ tanta cadit uis, ut tintinnabula dicas pulſari.Iã nemo tubas,&c. §Sen. li.3.de ira.car.penult.a terg.in med.§ ad clamorem ſerui, ad tinnitũ æris.Sonat æs Thermarum,&c. §Martial.lib,ult.car.8. in fi.§ Vnde prouer.de qua in uer.loquacitas alibi. Dodoneum æs. de quo Eraſ. §car.9.a terg.§

Caminus eſt,quod & uaporarium dicunt, & fumariũ, item quod & fornix. flammam expirare caminis. §Virg.in.3.car.75.prouer. cap. 17.in princ.Metham.lib.7.car.82.Plin.li.33.cap.4. in prin.§ ſudore quæ è camino iactatur. §libr.34.cap.16.§ poſtea caminis ſeparantur. §Iuuen.Sat.10.in med.§ Iam ſtridunt ignes, iam follibus atque caminis. §Sat.14.§ ſemperque ardente camino. §Perſ. Sat. 5.§ coquitur dum maſſa camino, folle premit uentos,&c. §Suet. in Vitell.Imper.cap.caſtra.car.300.§ flagrante Triclinio ex conceptu camini, &c. §Cato.cap.37.de re ruſt.§ ligna in caminum cõgere,&c. §In uita Homeri.car.penult.§ ſi dabitis mercedem, &c. habeas manum camino, poſtea camino deſtructores, &c. §Orat. in epiſt.ad Bellat.car.205.§ Sextili menſe caminus. §Sat.5.li.1.in fi. car.260.§ ramos urente camino. §li.2.Sat.3. in fi.§ oleum adde camino. §Tul.li.7.epiſt.famil. Legi tuas,&c. Ioui.li.25.hiſt.car. 31.in fi.§ per Vaporarium foci tubum,&c.not.quid,& de Tubo uaporario in parietibus. §Sen.epiſt.90.in med.eius,§ ubi & de ſpecularibus. Metuo ne frigus, quamobrem camino luculento utendum cenſco. §Tul.etiam ad Q.Fratrem, lib.3.epiſt.1.car.620.§ eorum uaporarium,quo ignis erumpit, eſſet ſub tectum cubiculi. §Palad.li. 1.cap.20.in fi.§ Siue fumi nidore uaporabit. §Metham.lib.7.car. 3.§ Tactæ uaporibus herbæ ſolent reſonare camini. §Colu.lib.1. cap.6.in med.§ fumarium quoque quo materia ſiccetur. §Blond. lib.9.de Roma Triumph.car.333.Martial.libr.10.in Munnam, de fumario. Plin. etiam li.17.cap.11.in med.§ ubique caminata foſſura.

Camera,

Camera,ſolarium incuruum,fornix. § Varro.li.1.rei ruſt.cap.59.§ In his cameras marmorato,& parietes pauimentaque. § li.3.cap.7.de columb.§ Ordines quamplurimi a terra uſque ad cameram. § & ca pit.ſeq.de turturibus.Colu.lib.1.cap.6.in med.§ Optimum quibuſdam uideri horreum,camera contectum,&c. § lib.12.cap. ult.in fi.§ Puluis enim qui ſupra cameram inuenitur,&c. § Palad.li.1.cap.10.§ Cameratum tectoria ſalſo humore diſſoluit,&c. § cap.13.§ Cameras in agreſtibus ædificijs ex materia,&c. § cap.35.ibidem contra culices,&c.§ Vel ex cameris fuliginem ſpargimus. § cap.39.§ Cameræ balneis ſi Signinæ fiant fortiores ſunt. § Suet. in Nerone. cap. matrem. car.262.§ Naufragio uel cameræ ruina periret. § Valer. cap.de fide Vxorum.§ in Turia,quæ inter Cameram & tectum cubiculi abditum,proſcriptum ſeruauit. § Plin.li.10.cap.33.§ Cameraq; ab imbri, aut fronde protegere denſa. § Budæ. in pand. 1. car. 195. 228.229.§ de concameratione arcuato opere conſtanti, Græci Camaram uocant. § Ponta.lib.de aſpirat.car.15.§

Caſas & domos,hypepæ,ligellum,tegillum,gurguſtio, tugurium,ueiç,caſula. § Vitru.li.2.cap.1.car.28.Valer.cap. de neceſsit. § a paſtoralibus caſis collecta mancipia. § Iuuen.ſat.11.car.penul.a ter. § & caſulam & notos triſtis deſiderat hædos. § Metham.lib.5.§ *Minores ſæpe caſas ſuperi.*Contentam ſtramine uidit forte caſam, *paruaſque fores*,&c. § lib.8.§ & iam parua caſa duobus,uertitur in Templum. § Liui.lib.5.car.ult. in fi.§ Non in caſis ritu paſtorum agreſtiumque habitare.Ouid. § lib.6.in prin.§ Orta domo parua, par uis habitabat hypepis. § Plaut.in aulul.cap.poſtquam.car.70.a ter.§ de ſuo ligello fumus,ſi qua exit foras,ueiæ.Beroſ. § li.4.in fi.car.32.§ Ipſi in ueijs & cauernis caſas habebant. § & car.38. de bello Ioue.§ Veias,plauſtrum appellant,ubi habitabant eo tempore. de Caſis incendio abſumptis a Philopene hoſte. § Liui.lib.35.in med.car.4.ante.§

Charta,quæ & Macrocolis, quando inuenta & quomodo. Plin. not. lib.13.cap.11.12.13.§ Papyrus Aegyptius, de quo Herodo. § lib. 5.cap.5.in prin.Tul.lib.3.epiſto.ad Atticum.car.8.a terg.uel. 410.lib. 16.tu uero. in princ.487.Carda.lib.17.de ſubtilit.in princ. car. 619.§ de Papyro Aegyptio,de membrana ædina.Io.Leo.hiſtor. § lib.de rebus indicis.2.cap.34.95.car.142.Geu.libr. 1. car. 70.§ qua conſtat hominum immortalitas,ſpectatur in ea tenuitas, denſitas, candor,lęuor diu perdurans bene compoſita ex lintheis nitidis antiquitas ei ante reges Rom.ut ex libris Numæ regis ex ipſa charta, & Troianis temporib.

Circunciſiti Iudæi, recutiti priſco more Aegyptiorũ,de quo Diodo. § lib.1.car.4.a terg.§ Iudæis inſuper qui Arabiam inter & Siriam cõ

ſedere

ſedere ab ipſis teſtantur trāſmigraſſe, quapropter circuncidunt pueros, &c. { lib.2.car.3. } Hanc nationem ab Aegyptijs manaſſe argum. eſſe dicunt, quod apud eos pueri Aegyptiorum ritu circuncidantur, priſcum morem, quem & Iudæi ſequuntur colonia ſeruante. { lib.4.car. 3.in fi. } Pudenda Troglodítæ omnes uelut Aegyptij circuncidunt. { Herodo.lib.2.cap.7.in med. } Significatum & rationem examinat Lactan. { lib.4.cap.17.Ponta.in dial.Charon.car. 60. } Inſtitutū, de quo Ioſep. { libr. 1. antiqu. Iud. cap. 18. in fin. } de Abraam { cap.20.in fin.lib.14.cap.14.in med.lib.belli Iuda. in procem. in med. & li. in Apionem.1.in med.car.5.in prin. }

Clarigare, eſt res raptas per hoſtes clara uoce repetere per verbenarium. { Plin.lib.22.cap.2.in fi. Liui.lib.8.car. 4. } Vſque ad mille clarigatio paſſuum eſſet de pop. Latinis. { Suet.in Fla. Veſpaſ. cap.ſuſpecto. car. 321. Cæli.lib. 5.cap.11.car.175.Budæ.in pand.2.car.114. in fin. }

Clepſydra, uas aquæ ſemihorarium, quo ad cauſas peragendas utebātur Rom. { Plin.lib.2.epiſto.11.Solet eſſe, &c. } Dixi horis quinque. Nam duodecim clepſidris additæ ſunt quattuor. { lib.4. epiſto. 16.epiſto.9.gaude, &c. } Perſtitit horis ſeptem (nam tandiu dixi) &c. Et lege accuſator ſex horas, nouem reus accepiſſet, &c. { lib. 6. epi. 2. } Ego quinque horis, ille reliquis uteretur. Inualuit conſuetudo binas uel ſingulas clepſydras, & cæ. Plin. item lib.7, cap. ult. in fin. } Aqua diuiſit horas, &c. { Plato in Theæt. de ſcientia. car. 5. in fin. uel 59. } Vrget aqua defluens, neque licet de his quæ cupiunt uerba facere. { Eraſ. prouerb. 373. Sen. epiſto. 24. in fi. ſolicitum, &c. } Quēadmodum clepſydra non extremum ſtillicidium exhaurit. { Apia. in Parth. car. 6. fi. 317. } Clepſydra, uas aqua plenum ex præcepto hauriens, &c. de Pacoro eodem & Vētidio, Plut. { in M. Ant. car. 5. uel 300. in prin. } Ex clepſydra, uas aqua plenum ſecum tulit, &c. { Budæ. lib. in pand. 2. car. 164. 165. } Græci non libera ſpatia ad agendum Oratoribus dabant, ſed ad aquæ ſtillicidium clepſydras appellantes, &c. ut nunc horarum ſpatia uaſculis arenatijs diſtinguimus. Horologium aquarium inſtituit, Naſicade quo Plin. { d. libr. 7. cap. ult. in fin. Martial. lib. 6. car. 4. in fi. in Cæcil. 3. li. 8. car. 2. Tul. libr. 2. Tuſculan. car. ult. in fi. }

Clibanus, furnus eſt portatilis. { Eraſ. prou. 2009. ſolidos. } Cerealiaque arma. { Virg. in 1. Plut. in M. Ant. car. 6. uel 301. a terg. in med. } Inſtrumenta Cerealia relicta erant. { Plin. lib. 20. cap. 9. in fin. } in clibanum aut furnum coquitur, &c. { Colu. li. ult. cap. 15. de ficis aridis. } Clibano uel furno torrefaciunt. { Conſtan. lib. 2.

cap.

cap.31.cap.45.} de Clibano & Furno potius. {Artem inſtitutam Romæ niſi anno Vrbis.580. dicit Plin. {libr.18.capit.11.in med.} Artoptesia,uel Artopta Furnaria. {Plin.ubi ſupra,cap.9.in fi.} ex Aulul. Plauti, {cap. Dromo, cap. 71. In caſina, capit. una Aedepol opera in furnum. {Sueto.in Vitell.Imperat.cap. contra, car.301.} Antiochi cuiuſdam furnariam exercentis. {Diodo.lib.3. car. penul. ante,in fi.} Coſtum pro lignis in furnis comburant. {Ioui. li.26. hiſtor.car.154.} clibanos etiam minorum inſtar furnorum conuehe bat, ut cererem percoqueret.

Coloſſus ex ſolido lapide ſtaturæ eximiæ & gigãteæ,pedum & 120. uel ex pluribus partibus etiam 40. {Diodo.libr.2.in fi. car.14.Suet. in Nero.cap.non in alia,car.258.in fi.In Flau.Veſpaſi.Imper. cap.Ingenia.car.326.} Solis Coloſſus Rhodi erat.70.cubitorum altitudinis, quem Chares fecerat, Terræmotu poſtea corruit. {Plin. plura. lib. 34.cap.7.Polyb.lib.5.car.300.} de pluribus Coloſsis {Fulu.Antiq. li.4.in fi.} Vnde Coloſſeum poſtea Coliſeum dictum. {& car.45. in fi.Latius,car.171.Platina in Martino.5.Pontif.} a Sarracenis aſportatum Rhodo {not.Blond.lib.9.car.antepenul. in princ.} Camellis.900.oneratis.

Confratres,uel Soldurij erant, qui ſe ſocios periculorum quorumcunque futuros iurabant inter ſe Galli ſocij plures. {not. *Pontã. lib.* primo belli Neapol.car.268.a terg.} Ij portabant inſigne Lunã cor niculatam,Fratrias Græci,nos Curias. {Apia.lib.3.in fi. car.penult. ante.} uel & confratrias & frataleas, quas inſtituit Alexand. Imperator in quaſque artes. {Lamprid.in eo.car.123.a terg.Budæ.libr.in Pand.primo,car.108.} Antigrapha fiant per fratrias & tribus ſingulas quæ ſunt, quod in cõmune utantur,&c. Vt de Eſſedis & Phariſæis, not.ex Ioſepho Cel. {li.5.cap.9.car.171.} conſecrant aliqui ſeipſos Hiſpanico ritu,ut de Pacuuio, qui ſe Octauiano Auguſto ſacrificauit, {Dion.lib.53.in fi.car.8.fin.354.} de Afranio Potito.lib.58.car.5. a terg.456.lib.57.in med.car.439.a terg.} de ſtatua fortunæ Deæ. {lib.58.in med.car.470.in fi.} de Vitellio.Sodales uel Auguſt. ad ſacra. {Suet.in Claud.Imper.cap.cum interim, car. 210. In Caligula, cap.Ingreſſo,car.174.Tul.li.de ſenect.in med.car. 83.} Sodalitates me Quæſtore conſtitutæ ſunt ſacris Idæis magnæ matris acceptis. {Lamprid.in Alexandro ubi ſupra,car.penul.135.} Dati ſunt & ſodales,qui Alexandrini dicti ſunt. {Budę.lib.in pand.2.car.18.} Sodales erant & amatores, uel & ſacrum præſidium, de quo Plut. {in uita Pelopidæ.car.4.} ut & Sodales.S.Georgij.S.Michaelis. Budæ. in pand.1.} equites Cocleati, Chryſomallon Burgund.Rex inſtituit

aureo

aureo uellere, cohortem inſignem. Angli & periſcelide donant. De Soldurijs not. Cæſ. {lib.3.car.7.uel 70.} Sexcenti deuoti, ut omnibus uitæ commodis una fruantur, & mortem conſciſcant. {Eraſ. prou.2536.car.281.Blond.lib.de Roma Triumph.car.4.a terg.}

Coloſtra, lactis denſitas, quæ utilior euadit. {Plin.li.28.cap.9.in prin.Colu.li.8.cap.3.in med.} quod paſtores coloſtram uocāt, &c. {Palad.in Nouemb.cap.13.Plaut.in penul.cap.Negoci.in fi. car. 241. a terg.in prin.} meum cor, mea coloſtra,meus mollis caſeus. {Beroal.in 42.annotat.car.22.a tergo.}

Choragus,Atrienſis, Curator domus, Simpoſiarches, Architriclinarius. {Sueto.in Auguſto. cap. cęna.car.102.a terg.} Conduxit menſa Choragum. {Plaut.in prol.capti. in fi.car.79.a ter.} Comico Choragio conari de ſubito nos agere tragædiā. {In Perſa. cap. omnē,in fi.car.259.ante.} Abs Chorago ſumito prębenda,&c. {In Trin.cap.huic ego, car.299.a ter.} Ipſe ornamenta a Chorago hęc ſumpſit ſuo periculo. {Bud.lib.in pand. primo, car.170.} Eſt autem Choragus ad uerbum Dux chori,& ſuppeditator expenſarum. {Vnde & Vitruu.lib.5.} poſt ſcenam porticus,&c.

Conniuere eſt diſsimulare, palpebras inclinare,aſſenſum tacite præſtare. {Plin.lib.11.cap.37.de oculis.} Neroni niſi cum conniueret ad prope admota hebetes, gladiatorum duo in Caijludis, qui contra comminationem aliquam non conniuerent. Gel. de Socrate {lib. 2.cap.1.in princ.} qui perdius ac pernox inconniuens, immobilis ſtabat, &c. {capit.ſequen.in med.} Interquieſcere & conniuere. {lib.6.cap.4.de Attilio reg.} cui palpebras inſuerunt ne conniueſcere poſset. {li.16.cap.3.Eraſm.prouerb.750.} In uxorem conniuentes dicuntur Pararenchi,alias Commariti. {Plaut. in Caſina.cap. ſi ſapitis,car.123.a terg.in med.} meus ſocerus, compar, commaritus. {Sen.lib.3.de benefic.cap.plures,car.103.in fi. Curt.libr.5.car. 47.48.de Babil.Plaut.etiam in moſtell.cap.nunc illum,in fi.car.173.a terg.} dormiunt, ut conniuēt uolui dicere. {Tul.in oratio.in Rullum.car.6.fin.in fi.82.} Si ita commodum ueſtrum fert, conniuebo. {in Philippica prima,car.5.in prin.158.} Quibuſdam in rebus etiam conniueo. {in oratio. pro Milone, car.110. in fi.} Quibus ſi non adiuuantibus, at conniuentibus certe. {Sueto.in Iulio, capit.delicta. car.39.} In ſeditioſos punitor acerrimus conniuebat in cæteris. {in Caligula,cap.non immerito.} ad tonitrua & fulgura conniuere, caput obuoluere. {Bud.li.in pand.primo,car.191. a terg.} uocabula talia diſsimulatores appellant cōniuentes,& obaudientes, aut etiā obſurdeſcentes.

Comi-

Comitia centuriata,ideſt magna:Curiata Tributa,quid differant cen turiatis comitijs creati Conſules, &c. {Liui.lib.1.in ultimis eius uer bis,lib.2.in princi.} Brutus, Tarquinijs omnibus exulibus, collegā ſibi comitijs Centur.creauit P.Valerium, Centuriatis Conſules creantur & Tribuni milit. {Tul.in orat.in Rullum,car.73.in princ.} Cen turiata lex cenſoribus ferebatur,cum curiata cæteris magiſtratibus nūc comitia tenetis, Centuriata & Tributa. {Liui.item lib.5.car.ultima in princ.}

Curiata auſpiciorum cauſa tantum remanſerunt. {Dion late. lib.4.& 7.hiſtor.not.ad Suet.in Iulio.car.9.cap.depoſita, Gel. lib. 13. cap.14.} maiores magiſtratus centuriatis dantur comitijs,ij ſunt Cō ſules,Prætores,Cenſores. {li.15.cap.27.} Calata comitia pro Pon tificibus,&c.Quomodo, declarat & Blon. {lib.3.de Roma Triumph. car. 127.} Curiati ſuffragia dabans pro tribus promiſcue, Centuriæ per centurias & claſſes. {Bud.lib.in pand.1.car.63. lib.2. car. 77.tributi diſtinctius.

Cometa uel comata ſtella cincinnata,crinita.quid ſit notat Card ubi infra.uariæ figuræ conſpectum præbet, diebus ſeptem, & uſque ad 80. uel errabunda, uel immobilis. in plures format ſeipſam figuras, & ab ijs diuerſa nomina. {Plin.lib.2.cap.25.} Quid portendat *ipſarum* conſpectus,not.Tul. {lib.2.de natu.deo.car.3.a terg.} *Calamitatum* prænuntiæ non cauſa.Tacitus {li.14.car.4. in fi.} mutationē regis portendit. {Ponta.lib.2.car.ultima,uel 100.ad Ptolomeum,} de quam pluribus exemplis per hanc crinitam ſtellam declaratis. ſunt enim coacti habitus, ariditate ac ſpiſsitudine ſua incenſi, percuſsi & inflāmati,euaneſcunt inde diu prius uiſi,&c. {& in ſuo dialogo Charon.car.57.in prin.} exortus eſt cometes, qui grauiſsima bella & motus portendere ſolet. {Carda.li.4.de ſubtil.car.5.uel 163.} de Fra caſtoreo, aere ſicceſcente maria uentorum ui agitantur, unde principū & piſcium mors, & ſeditiones in hominibus, & de ijs cometes ſunt ſignum non cauſa,ut ſupra. {Et lib.16.car.6.fin.590.}

Chomata aggeres } Bud.in pand.1.car.12.ibi.Plut. lib.3. de placi
Chommata incilia. } tis.cap.2.} per annum ſtetit ſuper Hieruſalem tunc expugnatam. {not.Ioſep.lib.7.belli Iud.cap.17.}

Cōperendinare,ampliare diem, diffundere. {Tul. in 2. oratio. in Verrem.car.4.fin.71.} ante primos ludos comperendinē. {actione.3.car.4.78.a terg.} his ludorum diebus interpoſitis, nemo iſtum comperendinatum, ſed condennatum iudicaret. {& car.ſeq.a ter.} Adimo enim comperendinatus bis ut cauſa dicatur. {actio.6.car. 203.in prin.} ut nuper poſtquam eſt comperēdinatus, cum iam pro

damnato

damnato mortuoque eſſet. {Aſcon.in Verrem.ipſum,car.63.a terg.} Comperendinatio & ampliatio differt, prima enim erat repetitio propter iudicem non intelligentem, non reſolutum in cauſa & non liquere ſignificabat,&c. {Valer.de Cotta.cap.Infames rei. ſepties ampliata, octauo iudicio abſoluta eſt. {Bud.late lib.in pand.1.car.41.42.} Cauſa non liquida ampliari dicebatur, propterea minima habetur differentia. Sed comperendinatio eſt quando cauſa propoſita pendet primo mane, quando non liquet aſsignatur poſt prand. in conſilio de.40. Venet.Dominis, {& infra,in uer. Iudicare.}

Compunctum nothis Threijcijs. {Tul.lib.2. offic.car.5.a tergo. uel 36.de Alexandro Phereo.} Quomodo {Herod.lib.5. cap.1. car.2.} Signantur nobiles,& uario modo (ut equi hodie in maxillis & coxa)Thraces ipſi. {Vnde Plin.in Paneg.car.345.} Exanguem illam & ferream frontem nequicquam conuulnerandam præbeāt,punctos & notas ſuas rideant. {Curt.lib.5.in med.car.53.a terg.} auribus amputatis inuſtisque Barbarorum litterarum nothis. {Budæ. lib.2.car.182.de aſſe} habentis inuſti puncti notham in brachio. {Plin.lib.18.cap.3.in fi.} damnatæ manus, inſcripti uultus exercet. {Sen.lib.3.de ira.car.1.in fi.130.} laceratione membrorum, inſcriptione frontis,&c. {Home.lib.23.Ilia.Herod.lib.5. cap.1. in med. Martial.lib.3.car.3.In crud.domin.}

Crepundia puerorum, ut mundum muliebre. {Valer. cap.de Vareta.caſ.in fi.} fragilia ſunt hæc puerilibusque conſentanea crepundijs,&c. {Plin.lib.11.cap.51.}. Semeſtris eſt locutus Cræſi regis filius in Crepundijs. {Eraſm.prouerb.98.Ab incunabulis, Plaut. in Rudenti, in argumen.& cap.Cupio,car.279.280.} nil peto niſi ciſtulam & crepundia. Sunt crepundia, ecca uideo. {In mercat. capit. Ducite,car.208.a ter.} Quaſi puero in collo pendeant Crepundia. {In ciſtell.cap.Rem elocuta, car. 129. a ter.} nam ſi Crepundia inſunt, parentes te ut cognoſcant facilius.

Cryſtallum eſt Lapis ex aqua concretus pura, gelu uehementiore, glaciemque eſſe certum eſt. {Plin.lib.ultimo,cap.3.in med.lib.pen. cap.22.in med.} humore terræ chriſtalli modo glaciari,& in lapides concreſcere. {Diodo.cap.3.car.penult. a terg. in med.} Criſtallus lapis ex aqua oritur pura congelata, non quidem a frigore, ſed caloris ui,&c. {Biringut.in ea, Leand.car.187.de Brutijs pop. Cæl.li. 10.in fi.car.18.} Murrhina econtra humorem calore denſari, {dicto cap.3.} Vnde uarietas colorum, ex quibus pretium & nomen. {car.201.ante.}

Cuniculus ad Veios expugnandos agi ceptus, a militibus Rom. au-

thore Camillo, laborioſiſsimo opere. §Liuius lib.5.car.4.in princ.§ Fidenæ ita captæ per Seruilium dictatorem de quo Liui. §lib.4.car.4. ante.§ Subterraneum eſt foramen ad fallendos hoſtes ui præſertim inſuperabiles, uel armis, uel pyrio puluere ignis uiolentia adhibita. Formam & modum exponit Carda. §lib.2.de ſubtilit.in med.eius§ Minas hodie tales uocant peruulgato nomine, quibus uſum fuiſſe legimus Petrum Nauarram in expugnatione arcis Neapolit. §not. Guizard.lib.6.in princ.car.3.Ioui.lib.3.hiſtor.in med.§ Narciſſo Ethruſco machinatore tunc præcipuo, authore.

Cuniculis in talibus obuios prælia ſubterranea agitaſſe milites legimus oppugnante Annibale. Tranſuerſis cuniculis hoſtium cuniculos excepere. §Liui.lib.25.car.4.§ Ad Ambraciam oppugnandam a Rom.aperta in cuniculum hoſtile uia occultam ſub terra ediderunt pugnam. §Liui.lib.38.car.1.in fi.lib.39.car.1.ante.§ In expugnatione item Athenarum per Syllam Mithrid.bello, de quo Apia. §in eo. car.336.in fi.§ & ad Themyſiram §lib.præd.car.352.in fi.§ Ad Genuam quinimmo certatum eſt uno tempore, anno Chriſti 1330. a Rob.Siciliæ rege terra mari & ſub terram. §not. Blond. lib.19.car. antepenul.in princ.§

Curio magnus uel maximus, Manlius creatus per Licinium *pontif.*maximum. §Liui.lib.3.car.2.lib.27.car.2.uel. 136. *Plin. libr.7. cap.*ultimo.Beroal.in 50.annotat.§ Vnde inſtituta Prytanea, & Curio maximus. §Ouid.in faſtis.§ Curio legitimis, &c. Curio item præco & miniſter publicus. §Liui.item lib.33.car.penult.a terg. in prin.lib.41.car.antepenul.in fi.Pli.d.cap.ultimo, Budæ.in pand.2.car. 153.§ Curatus ſacerdos. §Blond.li.1.de Roma Triump.car.22.§ Vnde curiatæ leges & centuriatæ, §lib.1.car.29. in pand. Gel. libr. 13.cap.14.in fi.

Decimo menſe, infra in uer.Parcendi tempus.

Decimus Brutus appellatus, qui cum M.Bruto & Caſsio Cęſarē interfecere, non Decius. §Valer.cap.de cupid.glor.exemp.2.Plin. li. 7.cap.53.§ Decimus Saufegius, in prologo operis ſui uel præfat. in princ.de Perſio & de Decimo. §Apia.lib.2.in med.car.81.de interitu Cæſaris etiam, car.82.ante.li.3.car.113.car.118.in prin.121.122. &car.eius ultima.Tul.lib.epiſt.famil.Ad Senatum, & in uer. primus, infra, lib.15.ad Atticum, Antium, &c. car.467.468.& car.ultima libri. 482.§ declarat etiam Sigonius, lib. de nominibus Roman. §Tul. etiam in oratio. pro Archia, car.penul.§ ubi de appetita gloria per Accium poetam, §car.191.Dion.li.35.in prin.car.4.6.208.a terg.§

Deartuare

Deartuare pullum, exdorſuare, decuſſare. Vnde & Chironomonta. { Sen. epi.47. Libenter,&c. } Alius pretioſas aues ſcindit per pectus,& clunes certis ductibus in fruſta excutit, &c. { Home. lib. 15. car. 3. in fi. } Cibos multos imponens carnes incidebat, & diſtribuebat partes. { Iuue. Sat. 5. in med. } uolanti cultello, &c. { Ponta. lib. de ſerm. 4. cap. dictorum ſalſorum, car. 230. } Conuerſus ad cum qui pullum deartuabat, &c. { Plaut. in Aulula. cap. Dromo. car. 71. } murenam exdorſua quantum potes. { In capti. capi. Quo illam. in fi. car. 92. } Tum igitur ego ęrumnatus, deartuatus ſum miſer. { car. ſeq. ibidem } dilacerauiſti, deartua uiſtique opes. { In miles glor. cap. rem omnem, car. 202. } miles quemadmodum potis eſſet deartuari, decuſſatim, fruſtulatim. { Colu. lib. 13. cap. 53. in prin. } incidito ut Salgamarij. { Bud. lib. de aſſe primo, car. 2. car. 5. }

De ponte in Tyberim deijcere, problema eſt, de quo Plut. { cart. 201. 212. a terg. } Inſtitutum, de quo Tul. in oratio. pro Amerino, { in med. eius. car. 34. } Contra morem maiorum, minorem annis ſexag. de ponte in Tyberim deiecerit. { Refert Macrob. lib. 1. Satur. capit. 5. } Quod menſe Maio, de ponte Sublicio ſimulacra deijcientes in Tyberim, quod Argæos appellabant. An quod captiuos græcos eo interficerent modo. { & ibidem. car. 12. inferius in uer. Menſe Maio. } Diuerſa refert Eraſ. { prouerb. 437. } Sexagenarium, &c. { Beroal. in Seru. nu. 64. } Inſtitutum ipſum homines non ultra, deijciendi & ſimulacra ſubijciendi prohibuit, inſtituitque Hercules, Italiam peragrans. { Ouid. lib. de faſtis. } Pontibus infirmos præcipitaſſe ſenes, refert, & ita intelligi uult cum improbatione talis inſtituti. { Lactan. lib. 1. cap. 21. in princ. } Quod effectualiter conficiebatur, ut ſupra. { d. car. 212. a terg. } refert & Corn. Agrip. { lib. de uanit. ſcient. cap. 3. de grammat. } Alios prohibere & ipſos exequi nephas eſſe aſſerit. { Plut. in problem, car. 211. a terg. } Cum Romani barbaros,&c. nam Rom. ipſi ſæpe uel homines uel fęminas in foro boario uiuos obruebant, & Veſtales, de quibus per eundem, { car. 214. } Quare Veſtales,&c.

Decempedes uel decēpedator, architectus a menſura dictus. { Tul. in ult. Verr. car. 261. Suet. in Aug. cap, in re milit. in fi. car. 68. } Non nunquam cum decempedis uel ceſpitem portantes. { Orat. oda. 15. lib. 2. carm. } Nulla decempedis metata priuatis, &c. { Palad. in Ian. cap. 11. } Decempedas quadratas,&c. { Blon. lib. 8. de Roma Triumph. car. 305. Eraſ. prou. 2370. Bud. in pan. 1. car. 162. 163. in fi. }

Dies quando incipiat, uel a media nocte, ut hodie per eccleſiaſticos etiam Rom. { not. Plut. in problem. car. 212. inſtit. milit. } uel ab

ortu ſolis, ad ortum. { Gel.lib.3.cap.2. ex Varrone, a quo Plin.lib.2.cap.79.Macrob.lib.1.cap.3.& Gell.ubi ſupra. } Athenienſes ab ſole occaſo ad occaſum, ut obſeruamus in pulſatione horarum. Babilonij a ſole exorto ut ſupra. Vmbri a meridie ad meridiem, ut per aſtrologos. Rom. a media nocte ad mediam noctem, ut ex Plut.ut ſupra. & in Tribun. pleb. obſeruabatur ſe abſentari prohibitis ab Vrbe diem unum. In Gallos noctem dies ſequebatur. { Tacit. in German. car. 2. ante. } Noctium numerum computant, non dierum, ut de ipſis per Cæſarem. { lib.6.Gall.car.6.late Io.Lucidus.car.3.ex moder.ſcriptorib. } Quare in Ebdomadas diſtributi, uel ut Macrob. { lib.1.cap.3. 21. } in Septimanas. { Egnatius in 21. eius annotat.car.83.Dion. li.37.car.7. } Nephaſtos dies, nota ex Plut.in Camillo. { car.55.in fi. & Carolo Sigo.car.penul.Macrob.lib.1.cap. 14. car. 238. } Ex horis.24. in die. { Macrob.ubi ſupra.cap.21.car.eius.2.de horo.Apoll. d.cap.3.Sen.epiſt.12.Quocunque, &c. } Dies eſt horarum.24. &c. Dion. d.libr. 37.car.8.in princ.Colu.libr.12.cap.2. in nouemb.in fin.eius. } Brumales dies horarum nouem; noctis horarum. 15. {& ideo ut ex ſecund.metham.in princ. } Poſitæ ſpatijs æqualibus horæ.

Dies quomodo duodecim horarum quandocunque in anno, apparet ex epiſtola Tullij ad Sulpitium. { lib. 4.ubi de morte M.*Marcelli*.Pli.li.2.cap.99.li.18.cap.25.li.7.cap.ult.in.fi.li.pen.ca.pen.de obeliſcis equinoctiales intelligere tantum, non generales. Annum etiam dierum.365.cum quarto. {not.Pli.li.34.cap.7,lib.18.cap.25.præd.lib.7.cap.48.in med.lib.36.cap.10. } de horarum gnomone. {Curt.lib.3.car.4.in prin.Tul.in 2.de natu.deor.car.35.Plut.de placit.2.cap.ult.in Marij uita. car. 162. in problem. 5. car.uel. 197. Tacit. libr.13.Dion.libr.47.car.7.Xenophon.car.112. libr.de æquiuocis. } Quare Martius primus menſiũ, inde Ianuar. & in Numa rege authore. Plut. ipſe, { car.21.a terg.Macrob.lib. 1.cap.12.in med.cap.14.Cælius.lib.1.cap.9. }

Diluuia quinque fuiſſe conſtat diuerſis temporibus, unumque uniuerſale tantum declarat Beroſus, & ibi expoſitor Annius. { Xenop.li.de equiuoc.car.116. Cato in origin.car.160.Plato in Tymeo. car.1.in fi.in Crito.car.304. } ubi & exponitur eſſe neceſſarium, ex quo multa & uaria hominum exitia fuerunt eruntque, maxime quidem uel ignis conflagratione, aut aquæ inundationibus prouenire neceſſe eſt. minora uero alijs calamitatibus fieri. Phætontem ideo fictum, quia mundum tunc flagrauerit. Longo enim temporum interuallo, celeſtis circuitus permutatio quædam, quam inflãmationis uaſtitas neceſſario ſequitur. { lib.de ſomno Scip.Tul.car.penul. } Propter eluuiones exuſtionesque

que terrarum, quas accidere tempore certo eſt neceſſe, &c. § Sen. epiſto. 91. de conflagratione Lugduni. in med. § Hanc difficultatem neceſſario futuram præuidit Adam primus homo. § not. Ioſep. lib. 1. antiqu. Iud. cap. 4. in fi. Carda. lib. 2. de ſubtilit. in fin. car. 125. § Caſura omnia extant ſiue torrentum in abdito uaſtior obſtantia effregerit, ſiue flammarum uiolentia compaginem ſoli ruperit, ſiue uetuſtas, ſiue grauitas cæli egeſſerit populos, hoc unum ſcio. Omnia mortaliũ opera mortalitate damnata eſſe, & inter peritura nos uiuere. Deucalionis temporibus aquarum illuuies maiorem partem Græciæ abſumpſit. not. Iuſtin. § lib. 2. in med. § Vbi de Athenienſibus, ex Platone in Tymęo, ubi ſupra. § car. 2. a terg. in Critia. car. 2. ante. in med. § Ante Deucal. exitium poſt tertiam inundationem factam, &c. § lib. 3. de legi. in prin. § Hominum interitus ex diluuijs morbis peſtibus, &c. § de his Plut. lib. de placitis ſecund. cap. 4. & 5. § Bifariam corruptionem paſſurum aut ignis defluxu aut aqua lunari uertigine ex aere effuſa.

Dianæ templum in Aſia. infra in uer. Templum.

Domini titulum ex modeſtia non recepit Auguſtus quamuis tunc Monarcha orbis & urbis. § Suet. in eo. car. 92. in Tyb. cap. atque hęc. car. 143. § Bonos & fauentes uos ſenatores habui dominos & adhuc habeo. § in Claud. cap. ſpectacula. car. 221. § Sæpe hortando rogãdoque dominos appellans, &c. Meſſalinam coniugem requiſiuit Claudius, dominam appellans, &c. § cap. inter cætera. car. 232. a terg. §

Domitianus econtra libenter audijt acclamari in amphiteatro Domino & Dominæ feliciter. Vnus dominus, unus rex dixit Calig. § capit. hactenus. car. 180. per eundem. Martial. lib. 1. ad Soſibianum. lib. 6. ad Cæcilianum. Homer. libr. 16. odiſ. car. 140. uel 3. de Telemacho. § Domine tu autem uade cito pruden. Penelope, Dominum ſalutari obuium in urbe ignoto nomine. ut hodie more Hiſpan. refert Sen. § epiſto. 3. in prin. & ſupra. cap. Reuerent. genera. §

Donatiuum uel donarium, munus honorarium, congiarium, prothimia, tragemma, lautia, corolarium, clauarium, xenia, bellaria, bulem, apophoreta, ſtrena. § Suet. in Aug. cap. neque poſt. car. 69. § Donaria militaria aliquot facilius phaleras & torques, &c. § in Iulio. cap. ad retinenda. car. 17. in fi. § Ad ſe commeantes uberrimo congiario proſequebatur. § in Aug. etiam. cap. liberalitatem. car. 83. § Congiaria pop. frequenter dedit, &c. § in Calig. cap. poſtremo. car. 197. in fi. § pronuntiato militi donatiuo, centenis uiritim denarijs, &c. § Scutos decem. in Nerone. cap. gener. car. 140. § Deductus in forum Tiro pop. congiarium, militi donatiuum propoſuit, indicta decurſione. Donum & munus differt. not. Lamprid. § in Alexan. Imper. car. 121.

Cæſ.lib.4. Alex. car. antepenul. } Iam tunc ſibi mittere dona ac mu-
nera,quæ ab amicis,&c. { Plaut.in Ciſtel. car.2.a terg.126. } Blan
ditijs,muneribus, donis, & cæ. Donum a Doron dictum, & palmum.
{ Plin.lib.35.cap.13. } Dora munera, quæ manu dantur, Donarium
ſacrum. { Budæ.in pand.2.car.141.in fi. } Pluribi legitur donaria
de templis ablata furore bellico { not.Liuius pluribi.& li. 38.39.lib.
42.car.427,in fi.Plut.in Sylla.car.3.in prin.Pauſan.lib.9.car.4.a terg.
348.} De Sylla in Olympios Epidau.Delphicos.de prothimia Plau.
{in Sticho,cap.ſed ita.in fi.car.289.in fi.} uides benignitates homi-
num perire & prothymias, {cap.ſeq.Saluete.} blanditias prothy-
mias. { Sueto.in Nero.cap.reuerſus, car.154.} bellaria ſacraſque
coronas poſuit,&c. Græci tragemmata & pemmata rerum prãdialium
ſecundæ menſæ, Lautia munera. {Beroal.in 51.annotat.Bud.in pand.
car.109.111.in fi.} quæ legatis dabatur a regibus corolarium donũ
iniunctum & auctarium. { Suet.in Aug.cap.Ipſe Circẽſes, car.87.}
Itaque corolaria & præmia alienis muneribus de ſuo offerebat. {Pli.
lib.7.cap.24.Numidia,&c.} Exiguiſsima legata corollarium accipe
rent ab herede qui non ſpectabat. { Plin.etiam de Cleopatræ unio-
ne.lib.9.cap.35.in fi.} At illa corollarium id eſſe, conſumpturam-
que,&c. {Suet.in Aug.cap.pro quibus,car.94.} Inter cal. *Ianua-
rias* Strenam in Capitolio etiam abſenti. { In Caligula, cap. *filia* ue-
ro,car.195.in fi.} edixit & ſtrenas ineunte anno ſe recepturum.
{ Plaut.in Sticho, ubi ſupra,capit.ſaluete,car.290. } bona ſcęna ſtre-
naque obolum acceſsit mihi. { Suet.etiam in Tyb.cap.Ludorum. in
fi.car.145.a tergo. } Item ſtrenarum commertium ne ultra cal. Ia-
nuar.exerceretur. {Martial.lib.13.car.1.} Apophoreta & Xenia
munera Saturnal. {Suet.in Calig.cap.quorũ, car.202.in fi.} Co-
meſſatione quadam in Apophoretis uicies ſeſtert. contulit. { Plin. li.
5.epiſt.14.in fi.& tu rogas,&c.} non modo pactione, dono, mune-
re, uerum etiam Xenijs abſtinui.de Xenijs { Bud.in pand.1.car.111.
a terg.lib.de aſſe,car.273.} de Xenio aduentitio,de Ioue Xenio.Cla
uarium item,de quo Tacit. {lib.19.in med.car.70.}

Eleuſinis ſacris intereſſe nõ poſſunt impune ſceleribus obnoxij,Ce-
rere uindicante ſi non integri. { Suet. in Nerone Imper.cap.Matrem,
car.363.a terg.Dion in Adriano,car.4.a tergo.car.26.in fi. In Anton.
Philoſ.Imper.car.penult.ex Lamprid.in Alexandro Seuero Imper.car.
118.a terg.} Vnde illud Virgil. procul o procul eſte prophani.
Aerarium facere eſt ciuilitate Rom.priuare ex cauſa,& eius priuile-
gijs,de quibus diximus in uer.ciues,capitulo de exercitu Romano. In

ærarios

ærarios referre. § Gel. li. 4. cap. ult. Valer. cap. de Cenſor. nota. In Camillo, In Claudio Nero. & Regulo, cap. de milit. diſciplina, in Martio. § Legioni neque æra dari uoluit, &c. § Liui. li. 4. car. 4. a terg. in prin. § Mamercũ Tribu mouerũt, & ærarium fecerunt octuplicato cenſu. § lib. 9. car. antepenul. 74. ante, de App. Claudio, & de ipſo Mamerco, lib. 24. car. 4. in princ. 113. § Tribuque moti ærarij omnes facti, ea ſupra duo mill. hominum in ærarios relata, Tribuque omnes moti. §& car. ultima eiuſdem in princ. § Metello adempto equo Tribu mouerunt, & ærarium fecerunt. § libr. 29. in fi. car. 159. in fi. de Claud. & Liuio cenſoribus. § populum Rom. omnem quattuor & 30. tribus ærarios reliquit Claudium etiam inter ærarios, &c. § Bud. lib. in pandect. primo, car. 73. diſtinctius declarat, Blond. lib. 3. de Roma Triumphãt. car. 108. Plin. lib. 34. cap. 1. § Vnde obærati mercenarij. § Cæſ. lib. 1. car. 2. ante. § omnes clientes obæratosq́; ſuos conduxit. § Varro lib. 1. rei ruſt. cap. 17. Sueton. in Iulio. car. 30. Pędia. in diuinat. Ciceron. car. 3. a terg. uel 40. Liu. etiam, lib. 42. car. 3. in princ. §

Errones, uel erraticas ſtellas, uel inſtabiles nominat Nigidius, de quo Gell. § lib. 14. cap. 1. car. 195. in fi. libr. 4. cap. 2. § Seruus quis fugitiuus erro ne ſit. § Plin. lib. 2. epiſt. 10. Nominum, &c. § niſi retrahes in corpus quandoque ut errones inuenient, &c. § Colu. lib. 10. de apibus. § uelut compede retinebimus erronem ducem detractis alis. § Blond. ubi ſupra, lib. 6. car. 231. in fi. de Roma Triumph. § deſertores & errones.

Exanclatis periculis uirtute tranſgreſsis. § Plaut. in Amphit. in fi. car. 31. in fi. § cladesque exanclarem impatibiles. § In Sticho, cap. famem. in fi. eius, car. 286. in prin. § ſæpe exanclauit ſub metrum ſcitiſsime. § Pontan. dialogo Antonius, car. 1. a terg. 68. § de aſſuetudine perpetiendorum laborũ exanclatis periculis laudari. § lib. 2. de fort. in princ. car. 283. in prin. § tantiſque exanclatis periculis, § In dialogo Actius, car. 107. 132. a terg. quomodo. §

Exenterare, euacuare. § Iuſti. li. 1. car. 1. in fi. de Cyro. § Epiſtolã exenterato lepori inſeruit, & Cyro tradidit. § Plaut. in Epid. cap. At At tacete. car. 134. in prin. § Qui ſeni exenterẽ marſupium, § car. ſequen. cap. expectando. § Exædor miſer, atque exenteror. § Pontan. lib. 4. de ſermo. car. penult. § nimis atrox ſit miles ad exenterandas cupas.

Extorres, exules. § Tul. in Verr. 5. car. 170. in fin. § patresfamilias extorres profugerunt. § Suet. in Aug. capit. Sed ut cognouit, car. 59. § Nurſinos grandi pecunia mulctatos, extorres oppido egit. § Flor. in Epito. car. 51. § de legibus Graccanis, populus gẽtium ui-

ctor extorris aris ac focis ageret. § Tacit.libr. de Germ.21.car.ultis a terg. § exulem eum & extorrem(nam de ciuili) § Liui. libr.9.car. antepenult.in prin. § Iniurijs compulſi Appij extorres patria ſacrum montē cepiſtis.& § lib.27.car.antepenul.in prin.142. § Extorrem agro Rom.procul terræ contactu in mare proiecerunt Androgynum. § lib.35.car.3.ante in med. § patria mea expulit, hoc patria extorrem in ſuam regiam adduxit. § lib.37.car.penul.in fi. § Maſiniſſa hoſtis nec incolumi regno,ſed extorris expulſus.& § Gel.li.2.cap.12. § fortunisque omnibus careto, exul,extorrisque eſto.

Falconis accipitris uenationem antiquis ignotam, dicit Blond. § li. de Ital.Illuſt.car.227.in prin.& inde Bud.lib.in pand.1.car.214. § Plinius tamen notat § lib. 10.cap.8. § de accipitribus,homines atque accipitres ſocietate quadam aucupantes, ij excitant aues, illi ſuperuolantes deprimunt,captas diuidunt inter ſeſe, Clangore & uolatu inuitari ad occaſionē,prædicta de aquila intellexiſſe Plinium uolunt moderni præfati, quod mirum eſt, Plinium ipſum per errorem dixiſſe, quæ carta præcedenti de aquilis debuerit exponere, de qua Home. § lib. 15.Ilia.car.ultima. § Nullibi conſtat priſcos per authores aquilā fuiſſe in frequenti uenatione cum homine, quum Homerus in quibuſcūque exemplis de accipitre, intelligere demonſtret de falcone, qui uel per ipſum accipiter circus dicitur, qui ſolus uenatur & faſianos & columbas, & aues è iugis montium & cacuminibus excelſis. § lib.13. Ilia.car.1.lib.15.in med.lib.18.in fi.eius,libr.22.car.3.libr.13. Odiſſ. car.3.in prin. Orat.libr.1.oda penult. § de accipitre omnium auium uelociſsimo, ut & Virgil.Quam facile accipiter ſaxo,&c.lib.11.Apollinis nuntium eſſe dicit Homerus § libr.15.Odiſſ. car. ultima, ante. § uelociſsimus eſt enim falco potius quam aquila quæ (etiam ferociſsima) de ſpeculis & uerticibus montium non deſcendit præceps in aues. unde uenatio talis frequentata & repetita non inſtituta haberi debet. de falcone plura Ponta. § in dialogo Charon.car.58.a terg.libr.5.de bello Neapol.car.antepenul. Ouid. in 11. Metha. in fi. § accipitrem fluuialis anas. & nunc accipiter nulli ſatis æquus in omnes ſæuitaues. falcones albos & Girfalcos refert Colenut. in Federico II. Imperat. lib.4.Blond.in ipſo Federico Imper. li.17.in med. § ubi de urbe Victoria tunc ædificata quam primum & deleta, & Alexandria noua tūc urbe Ital.pariter ædificata. Capuam dictam a falconis augurio, quòd capis dicitur lingua Thuſca, § not.Liuius lib.4.in med.car.6.Manethon,car.101.Seruius ſuper lib.10.Aeneid.de falcone. car.205.in fi. §

Famoſus legitur tum in bonam partem tum in malam. § Pli. epi-

ſtola.

ſtola.23.lib.6. § impenſe petis. pulchram ac famoſam faciam, & cæ. § Tacit.lib.21.in princ. § Sed quia famoſæ urbis Hieroſol.ſupremũ diem,&c.Sueto.in Vitell.cap.contra.car.301.in fi. § Famoſus cænarum magnificentia,&c.in malam partem. § Tacit.etiam libr. 11.car. 4.in princ. § Famoſos probris ſenatu depelleret. § Orat.ſat.4. libr. 1.in princ. § Quod mæchus foret,aut alioqui famoſus, &c. § Suet. in Tyber.cap.matronas. car. 145.in fin. § fæminæ famoſæ dignitate matronali exoluerentur.

Famulos ob Oſcis pop.dictos,& ſeruos & liberos apud Thyrrhenos, quia ſeruus famul dicitur oſca lingua. § Diodo.lib.6.in med.car.46. in fi. § Thyrrhenis famulantur non ſolum ſerui, ſed & liberi plures. § Tul.lib.2.offic.car.5. uel 36. § Sæuitia adhibenda ut heris in famulos. § & lib.de amic.car.102. § Pecuniam, equos,famulos, ueſtes. § lib.2.de legi.car.5.a terg.316.321.Orat.oda.17.li.3.Aeli uetuſto.in fin. § Cum famulis operum ſolutis. § Virgi. in 1. § Dant famuli manibus lymphas. § li.8. § Famuli collapſum in tecta ferebãt.Plau. § in aſin.cap.Vnum. § Volt famulis,uolt etiam ancillis. § in miles. cap.niſi.in fi.eius.car. 197. in princ. § in noſtra melius famulo familia. § in ſticho.cap.quis nam.In ſi.car. 287. § Iube famulos rem diuinam niſi apparent. § Plin.in præfat.operis.in princip. § Duriuſculũ ſe fecit, &c. uernaculis tuis & famulis,quales eſſe deceat deſcribit. § Iuuen.ſat.11.car.pen. § Atticus eximie,&c. latius Macrob. § li. 1.Saturn.cap.11.in med. § Seruos familiares appellat.

Frumentatores qui coemendo, & qui ſeruando ipſo ſunt præpoſiti. § Liui.lib.2. in med. car. 6. in princ. § in Volſcis Pontinoque ne emi quidem potuit,periculum ipſis frumentatoribus fuit. § lib.38. in medio.car.5.in fi.§ Clypea.12.grata ex pecunia,qua frumentarios ob annonam compreſſam damnarũt. Frumentarij dicuntur item, qui doloſe ſecreta perquirentes percipiunt,obſeruantque uel interficiunt ſibi clam commiſſos. § Spart.in uita Adriani Imper.car.5.uel.25.in fi.§ Curioſus ut per frumentarios occulta omnia exploraret. §in Commodo Imper.car.3. § Anterum in hortos ſuos per frumentarios occiderũt. In Macrino Imp. § car.penul. § per quendam frumentarium didiciſſet,adduci eos iuſsit,&c. § in Max.& Balbino.car.4.in Claud.Imper.car.ult. § Cum nuntiatum eſſet per frumentarios Claudium iraſci,& cæ.

Geruli,baiuli,gangabæ,ſuccolatores,lateriferi,uaſtazontę, hos neceſſarios in Vrbibus dicit Plato § lib.2.de rep.car.antepenul.a ter. § & mercenarios uocat uirium operam uendentes.Plin. § lib. 11. cap. 10. §

16. § de apibus.gerulæ ſecundos flatus captant. § lib. 36. cap.5.in fi. § Permutaſſe geruli traduntur. § Varro lib.3.cap.16. § de apibus,quæ regem ſuum ſequuntur,& ſi nequit uolare ſuccolant. § car. 290.in prin.Curt.lib.3.in fin. car. penult. § Gangabas Perſæ uocant, humeris onera portantes. § Colu.lib.11.car. penul. § Ereſinus gerulus plenos grauis urbe reportet. Quos non tollerent centum Aegyptij. § Eraſ. prou.2447.Suet.in Calig.Imp.cap.Vectigalia.car. 194.a terg. § Gerulorum diurnis quæſtibus pars octaua. § in Claud.Imper.cap.per hæc.car.212.in princ. § Viciſsim ſuccolantibus in caſtra delatus. § in Othone Imper.cap. tulerat. car.296. § Donec commiſſa mora ſuccolatus Imper.ſalutatus. § Plut.in bacchis.cap. Atridæ. car.151.in fi. § Nec ille alium gerulum quærat,&c. §in penul.cap. decipitur.car.252. a terg. § Collo reſoluam quaſi baiulus. § Gel. lib.5.cap.2.in princ. § de Protagora,qui baiulus, & cæ. Eorum uox ordinaria in opere quomodo § Budæ. lib.in pand.1.car.136. ante. § Gerulones dicit Apian. § libr.4. car.167. § de uictoria Antonij in Caſsium,prælio,quo & Octauium ſuperauit Brutus.

Gerræ,gerrones,nugatores. § Plaut.in epid.cap.At at tacete.in medio.car.134. a terg. in med. § Gerre maxime. § in pſeud. cap. ſæpe.car.239.in princip. § nam tuæ blanditiæ,&c. gerræ germanæ liræ. § in Trucul.cap.ad fores.in princ.car.2.304. a terg. § Adueniunt ad ſcorta congerrones, &c. Crates uiminei urbes piſces nugę. § Eraſm. prouerb.1309.Siculæ.Herodo.li.ult.cap.6.car.2.Plaut.etiam in Trin. cap.ut mihi. car. 298. in fin. § Gerræ ne tu illud uerbum inueneris. § in Perſa.cap.omnem.car.254. a terg. in princi. § Hic aderat credo congerro meus.gera item aduena. § Beroſus.lib.2.car. penult. in fi. 21.a tergo. §

Graphicum hominem elegantem,perfectæ proprietatis. § Plut.in epid.car.136.in med.cap.honoris. § Ne tu graphicum habes ſeruon. &c. § in pſeud.cap.ſi de damn.car.228. § Aedepol mortalem graphicum ſi ſeruat fidem. § ibidem. cap. dulcia. in princ. § Nimium eſt mortalis graphicus. § in Perſa.cap.paratum,car.261.in princip. § Huic ego graphico facetus fiam. § cap.nunquid.cap.ſeq. § Trepidula ut graphice decet. § in ſticho.capit.Ita tamen.car. 289. ante. § Graphicum mortalem Antiphonem. § in Trin.cap.ut mihi.car.298. in fi. § Is homo exornetur graphice. § car.ſequen.300. a tergo. § Nimium graphicum hunc nugatorem. § Plin.li.35.cap.10.car.208. ante. § Graphicum hoc eſt picturam,&c. § Budæ. libr. in pand. 1. car.165. § Graphide linea mentorum ductu.

Græcari in ganeis. § Plaut.in moſtel.cap.1.car.155. § dies no-

&esque bibite, pergræcamini. § car. ſeq. § bibite, pergræcamini. § in moſtell. etiam. cap. his quidem. § Scorta duci, pergræcari, &c. § in Trucul. car. 304. § Atq; ut cum ſolo pergræcetur militi. § Ponta. lib. de aſpirat. car. 25. § Græcari de uitio gentis, ut de Theuton. hodie. ita Ponta. ipſe.

Hirundinem, & muſcam in contubernium ne habeto nec ſoricem, præcipit Pythagoras, de quo Plut. in conui. § car. 462. § ideſt ingratos conuictores uitandos, quia in domo uerſantes nunquam manſue fiunt, iniuriasque frequenter afferunt. § Plin. libr. 10. cap. 45. libr. 8. cap. 56. de damis. Arria. lib. 1. car. 5. fin. § Vbi mirum de hirundine. Cæli. lib. 7. cap. 28. in fi. § de muſca Home. § libr. 17. Ilia. car. 198. ante. §

Horna, meſsis anni unius. § Orat. oda. 23. libr. 3. Cælo ſupinas. § Si, thure placaris & horna fruge Lares. § Oda, beatus ille. car. 143. § Et horna dulci uina, &c. § lib. 2. ſat. 6. car. 302. § Palea porrectas in horna eſſet ador. § Eraſ. prouerb. 3062. Plaut. in moſtell. cap. Iampridem. car. 158. § Velut in horreo horna meſsis magnifit. § Ponta. li. de aſpirat. car. 25. a terg. § Dixerunt eſſe hornam frugem, quæ hoc anno prouenit.

Ientare (nos hodie peruulgate dicimus colationem facere) ante prandium. § Sueto. in Vitell. Imper. cap. a Galba. car. 305. § Vt mane ſingulos iam ne ientaſſent ſciſcitaretur. § cap. ſed uel. car. 309. § Ientacula, prandia, cænas, comeſſationes. § Plaut. in Curcul. cap. Quo te. in fin. car. 107. § Quid ante ueneri ientaculo? § in Trucul. cap. Ite. car. 310. § Vſque ad ientaculum iuſsit ali. § Ponta. in dial. aſin. car. 178. § Appoſui e melle ientaculum.

Ignis quomodo repertus & quando, not. Vitru. § li. 2. in prin. § Sed authorem quærere ocioſi eſt & curioſi, ut de quæſtionibus grammaticalibus alibi diximus infra. Plut. in Numa rege. § car. 3. in prin. Plin. lib. 2. cap. 110. in med. lib. 7. cap. 56. lib. penul. cap. 19. § Excitatur lignis agitatione frequenti, uel lauri ramo. § Home. in hymno ſuo in Mercur. car. 230. in princ. de quo Plin. lib. 16. cap. 41. in med. § Et ex lapide, de quo Plin. § d. cap. 19. cap. 110. Tul. libr. 2. de natu. deor. cart. 56. § Eius proprietates plures not. Plin. etiam. § lib. penul. capit. ult. § Non neceſſarium elementum aſſerit ex rationibus adductis Carda. § lib. 2. de ſubtilit. car. 44. 51. 64. 89. § Contra quod refert, & affirmat Plato in Tymæo. § car. 3. § Ariſtot. & alij, not. etiam Lactan. § libr. 8. cap. 15. in princ. § Eſt & terræ genus, de qua Varro.

lib.

§ lib. 2. cap. 9. de re ruſt. § Miracula de igne not. Plin. § lib. penult. cap. ult. lib. 16. cap. 42. § Eius uiolentiam & impetum refert Dion. § lib. 56. c. b. ante. § Arte poſitum temporarium cum ſulphure & *cal*ce fit ardens, etiam ſub aqua uigens. § Liuius lib. 39. car. 2. ante in fi. de bacchanalibus. § & gargares. § Plin. d. cap. 109. lib. 2. cap. antepenul. § Accenditur talis aquæ infuſione, oleo reſtinguitur. § Carda. d. lib. 2. car. 47. § Quando innoxius. § Plin. d. lib. 2. cap. antepe. de Ser. Tullio & Martio. car. 58. Io. Leo. lib. 2. hiſtor. cap. 11. 13. Herodo. lib. 8. car. antepenul. Biringut. lib. ult. plura. de Maximino ad Aquileiam urbem obſeſſam. § Igneos, trullos, &c. § Liuius libr. 37. car. 3. in princ. § de Pauſiſtrato duce in Rom. § & car. 5. a ter. § Sagittas igniferas. § Apia. in Mithrid. car. 351. § in oppugnatione Cuzici urbis. § lib. 4. in prælio nauali poſt Caſsij mortem. lib. 5. in prælio ad Actium, & Agrippæ uictoria. car. 8. fin. lib. Sirio. car. 5. ubi de Liuio Claſsis præfecto, & Annibale, Dion. lib. 48. car. 4. fin. a terg. in prælio inter Octauium & Sex. Pompeium. lib. 50. car. ult. a ter. § Vt arma deponerent ardentia neceſſe haberent milites, falaricam igniferam not. Liuius, ubi de Saguntinis per Annibalem obſeſsis, facile aduolans ad naphta bitumen § lib. 38. car. 1. a terg. 208. Eraſm. prouerb. 2564. § Vnde, uaria incurrunt hominibus exitia ſuo quoque tempore *in toto* etiam orbe. § Plato in Tymæo, car. 2. a ter. § fit enim longo *tēpo*ris interuallo cęleſtis circuitus immutatio quædã, ut in uer. Diluuia. ſupra, Inflammationis uaſtitas neceſſario ſequitur, ut Phętontis tempore patet hiſtoria in fabulam uerſa per poetas, prædicta refert & ſequitur Tul. lib. de ſomno Scipionis, car. penult. § Sen. epiſtola. 91. in medio, de Lugduno conflagratione abſumpto. § ante Imperatores ignẽ ut ſacrum portari ſolitum, not. in cap. Exercitus. § in uer. Imper. Herodia. lib. 1. car. 7. in fi. lib. 2. car. 3. in fi. car. 24. ante, lib. 7. car. 6. ante, in Gordiano Imper. electo, Xenophon. lib. 8. car. 139. in prin. Curt. lib. 3. car. 4. § Ignis etiam fulmineus, qui uinum exhaurit & exhalat illæſa cupa. Nummos liquefacit, ſalua crumena, ut ideo appellari poſsit ignis ignium, not. Carda. ubi ſupra § car. 54. 40. in fi. 793. § Miracula de Elbia uirgine not. Eutrop. § lib. 4. in fi. Plut. in problem. car. 211. a terg. Tul. in Vatin. car. 36. Plut. in Vrice. car. 255. Plin. lib. 2. cap. 55. Dion. lib. 57. car. 9. 429. § Iouis effectum mirum etiam not. ad Caſtellum Mediolan. 1521. anno, de quo Guizard. § li. 14. car. 243. § In quincuncem redigere, eſt, in quamcunque partem ſpectaueris rectitudinem comprehendere, declarat Quintili. § lib. 8. de quo Budæus lib. 1. de aſſe, car. 32. & ex Metiano, Carol. Stepha. in ſuo ſeminario, ex Cicerone in ſuo Cato. uel de ſeneſt. § ubi de Cyro rege in Ly-

ſandrum

ſandrum Lacedæ.ducem.Directos in quincuncem ordines. § Varro li.1.rei ruſt.cap. 7. § Maiore fructu ſunt arbuſta in quincuncem per ordines atque interualla modica.Cæſ. § lib.7.gall.car. 6. fin. § In oppugnatione Alexiæ urbis, Cyppos obliquis ordinibus in quincuncẽ diſpoſitis ſcrobes fodiebantur,&c. § Orat.in poet.car. antepenult.a terg. § Quincunce remota eſt uncia,quid ſuperat? § Plin. lib. 17. cap.11.in princ. § Quincuncialis ordinum ratio uulgata,&c. Verum & aſpectu grata quocunque modo intueare in ordinem ſe porrigente uerſu.Vnde illud Quintil.Quid illo quincunce ſpecioſius? Colu.lib.4. cap. 13. cap. 15. § Non nulli uitem per denos pedes in quincuncem diſponunt,&c.hæc in quincuncem uinearum metatio expedita.Cur ita dicatur,adhuc incognitum dicit Budæ.ipſe,ubi ſupra. § car.33.34.§ Duplicemque eſſe ſcacariam reticulatamque, ut ſpecularia ſe habent.

Incantamentorũ effectus maximi habentur. Carmina & uerba an ualeant quærit Plin. § lib.28.cap.2.in princ.Agrippa.cap. 44. de Magia uenefica. § Cam Noa filius,poſt generale diluuium,quia magicæ profeſſor Zoroaſter dictus,patrem ulterius generandi poteſtate priuauit,pertractando uirilia dormientis,ſubmurmurans, caſtratumque effecit,ne plures generaret filios,&c. § Beroſ. libr. 3. car. 25. § Quod non eſt credendum.

Aquilam ſuperne uolantem, uocibus excantans, manſuetam reddebat Numa poſtea Rom.rex.Pythagoræ præceptis. § Plut. in eius uita.car.2.a terg. §

Creditur potionatus a Cæſonia uxore amatorio medicamento Caius Imper.ipſe,not.Suet.in eo. § cap.ſtaturæ.car.199.a terg. Plin.li. 28.ubi ſupra.cap.2. in med. § Philtra quibus ualeant mentem uexare mariti.Iuuen. § Sat.6.in fi.car. penul.a terg. § Tantum medicamina poſſunt,Quæ ſteriles facit atq; homines in uentre necandos. confutat quampluribus Plin. ipſe. § lib.30.cap.1.per totum. §

Hippomanem compoſuit Magus ẽt ſine cauda equis quandocunq; appetitum inſtanter. notat Pauſan. lib.5.car.ult. in prin. § ex quo in furorem uerterit ipſum Caium: hinc Thæocriti apud Græcos, Catulli apud nos, Virgilij proxime incantamentorum imitatio amatoria. § Carda.plura li.19.de ſubtili.in prin.ubi & de demonibus, & de Aitono.car.759.in prin.Metham.lib.7.de Medea.car. 84. § Ad amorem conciliandum etiam per cingulum. § Aemil.in Ioan.1. rege.50.car. 409. a terg. § Mente minutus in poteſtate uxoris ſtabat. § in Ludou. rege. 46. car.369. § de Pauioto mago.hic theſſala uendit philtra,&c.ut ſupra.& furere incipias,&c.prægustet pocula papas, de Cleo patra in M.Antonium,Plut. § in eius uita.car.5. a ter. in med. Dion-

libr.

libr.50.car.3.a terg. § Amatorijs poculis deuincta mens amiſſa libertate propria in Cleopatræ uultu &c. § car.300.a ter.Plin.lib.28.cap.4.cap.8.in prin.& in med.lib.29.cap.4.in princ.de Dracone. § *Hæc* deludunt ignari quique.

Ad conſequendam uictoriam ex hoſte Epheſiæ litteræ ex digenia. § Eraſ.prouerb. 1749.plura. Macrob. lib.3.Saturn.cap.9.§ de euocatione deorum.

Ad ſiſtendum ſanguinem nimis effluentem ex uulneribus, Homer. § lib.19.odiſ.car.172.ante,de quo Plin.ubi ſupra.cap.2. § Et curare doctus manu cantuque leuare uulnera. § Ponta.in Dial.Anton. car. 96.a terg.Carda.ubi ſupra.car.757.Plato lib.11.de legi. car. penult. a terg.in med.Agrippa.cap.44.in fi. § de magia uenefi. § cap.45. §

Ad ſiſtendam peſtilentiam mactatione bouis placidi facti. § Ioui. § lib.21.hiſtor.car.2.ante. §

Ad conſequendam pluuiam diutius exoptatam. § Dion. libr. ulti car.477. § de Sidio Geta in Mauros. maledic. pluuiam impetrarunt ad Sueſſam oppugnatam. § Ponta.li. 5.belli Neapol.car.307.ante.§ in Claudio Imper.de Geta cum exercitu in Mauros, Carmina uti cælo poſſunt deducere lunam, Virgil. § Eglo. 8. Orat. oda ult. epod. car. 167.Sat.8.lib.1.car.267.Vidi egomet, &c.epiſto.1.in med.li. 2. car. 227. § Cęleſtes implorat aquas,auertit morbos,&c. Contra grandines eſſe carmen etiam refert Plin. § d.cap.2.in fi.lib.17.cap.ult.in fi.

Ad necandos infantes uel conceptos medicamina. Iuuen. § Sat. 6.car.penul.a terg.Orat.in poet.car.antepenul. a terg. § Neu pranſę Lamiæ uiuum puerum,&c.Contra Erucas per mulierem menſtruantē. § Plin.d.lib.17.cap.ult.in fi.lib.28.cap.7.in fi. § Metredorus, & cæ. § Colum.lib.11.de hortis.car.ult.in prin.lib.12.cap.ult.in fi. eius. §

Induſiarij, zonarij, ueſtitores (hodie ſutores.) § Tul. in oratio. pro Flacco. car. 5. uel 151. § Id ſutores & zonarij conclamauerunt. Lamprid.in Alexan.Imp.car.127.in prin. § Fullones,ueſtitores,& pistores,& pincernæ. § Pont.in Dial.Anton.car.88.ante. § Vti ſutores formulis(uel caligarios) ferrarij malleolis, Induſiarij forficibus inſectarentur. § lib.1.de prud.car.4. uel. 150. § Induſiariæ indumentum,telam texturæ.

Inter duos pōtes optimi piſces & lupus. § Plin.li.9.cap.54.in medio.Orat.in 2.Sat.lib.2.car.1.a terg.278. § Lupus is tyberinus,pontes'ne inter iactatus an annis hoſtia,&c. § Macrob.lib.3.Saturn.cap. 16.in fin.349. § Lupum germanum,qui inter duos pontes captus ex Lucij uerſibus,hunc pontes tyberinos duo inter captus catillo, &c.Lupum appellat hodie luzzum § Card.li.10.de ſubtilit.car.2. § Quia

Ibi locus uictimariorum, qui & Cultrarij dicuntur. Vnde abundantes eſca pingueſcebant plurimum.

Iure manuconſertum. § Tul.lib.7.epiſto.car.97.ante. lib.15.epi. ad Atticum. car.465.Rure iam. &c. § Debuerat autem non ex iure manuconſertum. § Gel.lib.20.cap.9.car.307. § Quomodo. not. Liuius § lib.30. car.antepenul.in fi.164.a terg. Cum prope manu conſertum tergiuerſantem in Africam attraxerim. § Budæ. libr. in pand. 1.car.36.in fi.37.Plaut.in miles glor.in princ.cap.1. curate, &c. car.193. § Contra conſerta manu,&c.

Iudiciorum ordo erat Rom.ut diſquirerentur ſententiæ, primusque rogabatur,inde ſecundus.&c. § Suet. in Iulio. cap.ſub idem tempus. car.14. § Pompeium rogare ſententiam primum cepit,cum Craſſum ſoleret,eſſetque conſuetudo, ut quem ordinem interrogandi ſententias conſul cal.Ianuar.inſtituiſſet,eum toto anno conſeruaret. §& cap.Senatum. § Iudicia ad duo genera iudicum redegit, equeſtris ordinis ac ſenatorij,ſuſtulit ærarios. § Dion.lib.43.car.144. Apia. etiam.li. 1.car.8.a terg. car.13.ante. § Iudicia redegit a Senatoribus in equites. § Flor. libr. 60. § Senatores iterum in ſe iudicia exceperunt. § & libr.70. Gracchus, ut & Plut. in eius uita.car.4. § Senatoribus. 300. totidem adiecit equites.Inde tráslatus ad equites ſenatores & ærarios. Aſcon.pluribi. § & car.8.in fi.car.32.40.Flor.lib.33.Budæ.late lib.2.in pand.car.157.Spart.in Adriano Imper.car.4.a terg.alia notauimus ubi de iure trium liber.cap.de uxore ducenda. Tul. in 1.epiſto.ad Atticum.car.22.in fi.Plin.late.lib.33.cap.1.in fi.ſec. § ubi de ordine equeſtri quem ſtabiliuit Cicero conſ. cum ſenatu & popu. Vnde addita quinta decuria,& publicanorum etiam equitum. De rogatis primo loco,ſecundo loco,tertio,&c.ad ſententiam dicendam, not. ubi ſupra.de iure trium liberorum.cap.uxor ducenda,unde lex iudiciaria,de qua Aſcon.in Piſonem. § car.8. §

Iudicare uoce uel ſuffragio quid præſter. § Plato libr.9. de legib. car.penult.ante. § Vtrinque periculum uel difficultas eadem. § Pli. lib.3.epiſto.20.Tul.lib.3.de legi.car.antepenul.in prin. § Si loquor de rep.quod oportet inſanus,ſi quod opus eſt ſeruus,ſi taceo oppreſſus. &c. § lib.4.epiſto.ad Atticum.car.113. de Lentulo, &c. § Dicere quod uis periculoſum,quod non uis miſerum.Et per inferiores iudices prior dicebatur ſententia. § Dion.lib.39.in med.car.58. in prin. Poly.lib.4.car.153.a terg. § Poſt omnes rex ſententiam dixit. Iudices dari in cauſa non grauiſsima,quomodo. § Plin.epiſto.11.lib. 2.li.6. epiſto.28.lib.4.epi.9. §

Iudicium profiteri quid. § Budæ.lib.in pand.2.car.49. Gell. lib. 4.cap.

4.cap. 10.de prima ſententia. }

Iudicium ampliatum per Iulium Cæſarem not. Sueto. in eo.car.9. In Aug.car.78.& in uer.comperendini. ſupra. } Quod iudices adhibiti. Dion.lib.29. Aſcon. pluribi,& in Milone,car. 17. Budæ.li.2.car.162. } Dannabant, abſoluebant, non liquere pronuntiabant, { Tul. in Ver rē.car.51.a terg. } præmium accipiebant pro iudicando ſportulis { d.car.162.167. } ubi & de profuſa largitione. Pedibus in ſententiam ire, manum porrigere, uerbo cōſentire uel per tabellas. { Aſco. In oratio.pro Corn.car.32.Gel,lib.3.cap.18.Suet.in Tyb. Imper.car, 143. Liui.lib.23.car.101.ante.141.a terg.car.60.ante. Vopiſ. in Valer. Imper.car.195.in prin.Budæ. lib.in pand.primo,car.74.75. } pedarij iudices. { Tul.in primo epiſt.ad Atticum,car.38.Non modo,car. 41.Gel.ubi ſupra. }

Ciuiles iudicabant cauſas in quadruplici iudicio uel centum uirali, quod idem erat. Conſtabatque ex iudicibus.180. Quinque pro quaque tribu ex.35.cum ſuis præſidibus, ut ex epiſtolis Plinij poſter. pluribus præſertim lib.6.epiſtola penul. Tollite cuncta,&c. { li.4.epi.24. proxime,&c.lib.5.epiſt.ult.lib.9.epiſtola 23.lib.1.epiſt.18.ſcribis. Budæ, lib.in pande.1.car.52. } Iudicabant quamque cauſam quater eodem tempore, eodem loco,&c. { Plut. in Apophtheg. { car.151.de Cicerone ipſo.in fi. Tul.de Orat. car. penul. a terg. de cauſis centum uir, Valer.cap.de teſtamen.& cap.ultimo, car.ult.a ter.de Trebellio. Blon. lib.3.car.156.de Roma Triumph. } & alibi in uer. Iudicare,in lib.& in uer. Laudatio in reos.

Lælius. Dubitant plerique legentes Catonem maiorem uel Tul. lib. de ſenect. quomodo introducatur cum Catone ipſo Scipio & Lælius ęquiuocatos cum Africano ut ſuperiore, cui ſocius & amiciſsimus legitur Lælius. pauci enim animaduertunt plures fuiſſe, ut Catonem maiorem, & Vticenſem, Africanum ſuper. & inferiorem, ita duos Lælios & plures fuiſſe, qui & cognomentum habuerunt ſapientum. { Gel. li.3.cap.3.in med. } ut dicitur ſimiliter Cato.i.ſapiens, & multiſcius, ut not. Tul.in ipſo Catone, { car.2.in prin. Plut.in ipſius uita in prin. & in lib.Gracco,car.2. } Lælius enim anterior fuit ſocius, & amiciſsimus Africani ſuper.non tamen amicitia tali deuinctus, ut non prætulerit in conſulatus petitione, Lælio amico in altercatione deputandarum prouintiarum & Aſiæ L. fratrem competitorem. cui ſe propterea obtulit legatum & obtinuit. { Valer.cap.de pietate in fratrem. } Inferiores autem præcipua floruerunt amic. quam Cicero eſt ominatus commendatiſsimam futuram. { car.eius 4.& lib. de amicitia, car.1.

car

car.ultima.} ex quo ſocij dicuntur fuiſſe in militia, in peregrinatione, in ruſticando, in rebus tum publicis, tum priuatis. Talē dicit etiam ſperare futuram inter tria aut quattuor amicorum paria per tot tantum ſecula. plures fuiſſe Lælios & ſapientes quoſque not. Plut. in Gracchis. {car. 137. Gel. lib. 10. cap. 21.} hanc inter prædictos amicitiam refert & Valer. non autem in cap. de amicitia, ſed per euidentem errorē, cap. de ocio. in prin. {Plut. in Apophtheg. in ipſo Scipi. de C. Lælio eodem ſodalium amiciſsimo} pro quo petebat conſulatum, &c. {car. 147. Apia. in Lyb. car. 5. fi. a terg.} C. Lælium terreſtri itinere iubet ire. Cum Diogeni ad duo ſtadia, &c.

LIVII PATAVINITAS QVAE OPPOSITA ET imputata, & quomodo, ſupra, in uer. authores, in Liuio.

MAGNIFICVS dicitur magna & laudabilia opibus faciens. Item & iactanter & ampulloſe loquens. Largus generoſis in actionibus & expenſis, not. late Ponta. {lib. de mag. Plin. in paneg. car. 359. a ter.} At quam magnificus es in publico, hinc porticus, inde delubra, &c. {Liuius lib. 25. in med. car. 122.} Quibus Annibal magnifice reſpondit, &c. {lib. 35. car. penul. a ter.} Antiochi in oratione ad ſuos iactabunda & ampliſsima. {libr. 27. c. 2. a terg. in med.} Quam ut uerba eius magnifica confutaret. {lib. 7. car. antepenul. a terg. 59. lib. 9. car. penul. a terg. in med. 75.} magnificus adhortator tantum ſit, uerbis ferox, operum militarium expers, &c. per Valerium conſ. in Samnites.

Margarita, Vnio, Elenchus, eſt quam nos perlam dicimus. Crotalia, rore naſcuntur, cuius pretioſitas conſtat in magnitudine albicantia, rotunditate, leuore, pondere. {Plin. lib. 9. cap. 35. plura exponit. li. 11. cap. 37. car. 2. in princ.} In auribus apponuntur, oſtreis ſimiles, molles ſub aqua in profundo maris ſtantes, retibus & hominum inurinatione extrahuntur dureſcuntque. alteram ex duabus ad eam hereditate peruentis maximam aceto dilutam abſorbuit in conuiuio Cleopatra Aegypti regna, ualoris ſcutorū noſtratium. 250. mill. not. Budæ. {li. primo in pand. car. 154. in prin. lib. 2. car. 168. ibi plura, Macrob. libr. 3. cap. 17. in fi. Arria. lib. ult. plura refert & mira de ijs. Curt. de Indis, li. 8. car. 116. 127. In Aaron Exod. cap. 32. a. Pli. etiam. li. 6. cap. 22. in prin.} maximum unionem recitat pro miraculo Procop. {li. 1. car. 3. ante} Aure matris detraxit unionem & pigneraui Vitellius poſtea Imper. {Sueto. in eo. cap. a Galba, car. 305. in prin.} cum carne lib. 25. & e-

tiam 40.capi hodie refert Leo Hiſpan.moder.hiſtor. §lib.2.cap.63. car.89.a terg.cap.78.c.115.cap.197.198.car.290.§ de eius natura not.ex Fuluio antiq. §lib.5.car.206.a terg.§ regem ſuum ſequuntur ad paſcua, quo profugo dilabuntur,ut apes. §Arria. li.ultim.ubi ſupra,Plin.d.cap.35.§ Dactilothecam prætioſarũ lapidum(nos zoiellum appellamus) §Plin.lib.ultimo,cap.1.§ Margarita dicitur Indica lingua.Elenchos not.Iuuen.Sat.credo pudici.in med. Auribus extenſis magnos commiſit Elenchos.de ijs Carda. §lib.5.de ſubtilit. in med.car.307.§ rore naſci fabuloſum dicit eſſe caract. 31. ponderatum unionem exponit dic.Leo.di.cap.197.

Manica & compedes in reos, item & quod nos guantos dicimus uel manitias ad tuendas ab algore manus. § Virgil.in 2.Aeneid. car.3.§ Ipſe uiro primus manicas,&c. §Plin.epiſt. pergratum, quinta,lib.3. car.67.§ cuius manus manicæ per hiemem muniebantur,ne celi aſperitas,&c. §Plin.etiam.libr.19.capit.2.in prin.§ Ocreatis cruribus manibusque tectis manicis conuolutum,&c. §Colu. lib.1.cap. pen. in fi.§ Veſtem manicas pedumque tegumenta recognoſcat, &c. §Iuuen.Saty.6.in med. car.25. in fi.§ Baltheus & manicæ & criſtæ. §Plin.lib.28.cap.10.in prin.§

Manubię prędæ ex hoſtibus ſuperatis capta Imperatori uel *Duci ſpe*ctans in portione. §Aſcon.in Verrẽ.car.76.Gell.lib.13.cap.24.Liu. lib.23.car.3.in prin.§ Donum mittote,deque præda manubijs ſpolijsque honorem habetote. §lib.36.car.penul.ante.§ ut Scipio de manubijs,ſi quam pecuniam ad id reſeruaſſet ludos uotos faceret, &c. §Tul.in oratio.pro lege agraria,car.78.in princ.§ In eius prouintia uendet manubias Imperatoris ? nam ſi æquum eſt prædam ac manubias ſuas Imperatores non in monumenta deorum immortalium, neq; in urbis ornamenta conferre. §in eundẽ in princ. car.3.64.§ quod peruenerit ex præda,ex manubijs,ex auro coronario,&c. §Plut.in uita Marcelli,car.2.a terg.in med.§ manubias autem comunes quidẽ, ſpolia priuatas, opimas ducum uocant. §car.77.a terg. Tul.in Verrem.3.car.penul.ante.§ Qui manubias ſibi tantas ex manubijs L.Metelli fecerit. §In oratio.ad Pontifices,car.233.in prin.§ in qua porticum Q.Catulus de manubijs cimbricis fecit. §Sueto. in Iulio.cap. eodem,car.16.in fi.§ forum de manubijs incohauit, cuius aurea, &c. §In Tyberio,cap.a Germania,car.140.§ Pollucis & Caſtoris ſuo fratriſque nomine de manubijs. §in Caligula Imper.capit. huiuſmodi, car.195.§ ne quod non manubiarum genus expediretur, Lupanar in palatio conſtituit. §In Nerone Imper.cap.ſed nec, car.267.in fi.§ Quantum prædę poſſet, ac manubiarum inuaderet, &c. §In Veſpaſ.

Tito

Tho.cap.ſola eſt,car.326.§ Qui opinentur, ad manubias & rapinas neceſsitate compulſum,&c.

Manu conſertum,in uer.Iure manuconſertum, ſupra.

Manus etiam belluarum dicuntur præſertim elephãtorum, § Curt. lib.8.car.penul.a terg.§ Copidas uocant gladios,quis appetebãt bel luarum manus. § de Vrſo, Pli.lib.8.cap.7.in fi.cap. 10.cap.12.lib.8. cap.36.§ urgente ui præcipitaturi ſe ex aliqua rupe manibus eo oper to iaciuntur. § cap. 10.12.eiuſdem , capit.7.in fi.§ in grege pecu- dum manum concurrentia dimoueant. § cap.15.in princ. In ſimijs, lib.11.cap.44.lib.9.cap.15.in med.§ Dextrum brachium pecudis, Ioſep. § lib 4.antiquit.cap.3.in med.§

Mantica,aſcopera,uidula,rudens,ſacciperium, fiſcus, berones, uel- leæ,marſupium,folliculũ,bulga,crumena, ſitharchia, hyppopis. § A- ſcon.in Verrem.car.4.in fi.uel.52.li.1.regum.cap.9.b.§ Panis defe- cit in ſitharchijs noſtris,& ſporculam non habemus. § Varro. libr.3. rei ruſt.cap.16. de piſcinis.§ Potius marſupium exinaniunt quam re plent. § Sen.de hippopis. epiſt.87.in med.naufrag.car.41.§ Cato cenſor canterio utebatur,hippopis quidem impoſitis, &c. § Plaut.in aſin.cap.perfidiæ.in fi.§ de crumena. § in Amphit.cap.quis.in me- dio.car.33.a terg.§ de marſupio & crumena. § in Caſina. cap. fi- ne.car.120.a terg.§ Tene marſupium , abi , atque obſona. § in E- pid.cap.at at. in prin.§ Qui ſeni exenterem marſupiũ. § car. 134. in menech.cap.per ego.car.182.a terg.191.ante.§ in uidulo eſt mar ſupium,&c. § car.246.in penul.cap.ſuſpend.§ de marſupio , unde manticulator marſupij fur,zonarius,ſector, crumeniſeca. § Bud.libr. in pand.1.car.232.a terg.§ manticulator fugitiuarius,emiſſarius,ma nifeſtarius,tollio,furax,depeculator,dictarius,ſaccularius,larus,harpa- gus,clepa. § Perſ.Sat. 4.§ Spectatur mantica tergo.

Mature.i.oportune & prudenter uel citius uel ſerius. § Cæſ.lib.1. gall.car.23.& ſequen.§ Quibus rebus quam maturrime occurrendũ putabat.Quibus rebus Cæſar uehementer commotus maturandum ſibi exiſtimauit. § Tacit.lib.15.in fin.eius.§ Neroni quam maturrime pub.pecunia poneretur. § Plaut.in pſeud.cap.malus.car.235.a terg. in princ.§ At mature propera, ut eſt in prouer. de quo Eraſ. § car. 136.Gel.lib.10.cap.11.Macrob.lib.6.cap.8.Ponta. in 4.de prud.car. ult.§ Declarat in agendo acerbitatem maturandam eſſe,& oportuni tatem elabi non patiendam fruſtra tempus terendo. § Guizar.in ora tio.Griti.lib.7.car.382.§

Melancholicum fuiſſe Herculem,Alexandrum,Cæſarem,Socratem, Platonem ,Lyſandrum Lacedæmon. Atrabili quique uexati & perciti

Plut.in Plato.uita.in fi. in Lyſand. in prin.car.142.Ponta.li.de rebus ce leſt.6.cap.debili.car.206.228.lib.9.car.1.Politia.in 90.miſcell.in medio.car.65.in fi.Budæ.in pand.1.car.240. § de phreneſi,furore,*inſania.* Melancholicos omnes ingenioſos eſſe aſſerit Ariſt. de quo Tullius § lib.1.Tuſculan.in fi.car.44. §

Metalla quomodo inuenta. § Sen.epiſto.90.in med. Quis dubitare. § Sagacitas hominum inuenit non ſapiẽtia.Incendio ſiluarum adusta tellus,in ſummo uenas iacentes liquefactas fudiſſet,&c. Italiam metallis abundantem dicit Plin. § cap.ul.operis. § & Hiſpaniã. § Iuſti.ubi de ea.lib.44.Diodo.lib.6.in med.car.46.Plin.etiam.lib.34.cap.14.lib.33.in præfat.lib.penul.cap.penul. de uitro. § Extrahitur *longiſsimis* cuniculis. § Sen.epiſto.94.hanc partem.&c.car.51.a terg.§ Quando per longiſsimas cuniculorum tenebras extrahuntur,&c.ex mõtibus præſertim. § Carda.lib.5.de ſubtilit.car.205.219. § Excauata ſuperabundant largius & reuiuiſcunt. § Plin.lib.33.cap.4. lib.34.cap.17.in fi. § Et lapidicinæ. § lib.penul.car.15.in fin. § Et de ſuccino. § lib.ult.cap.4.in med. § Formatur in figuram arboream. § Carda.ubi ſupra.car. 214.216. § Cum radicibus trunco ramis folijs pluribus.Metallorum ſignificationes in homines not. Plato § *lib.* 3.de rep.in fi.car.231.a terg.§ Aurum cæteris præfertur, *quia igne* non imminuitur,ſed proficit ad bonitatem. § Plin.ubi ſupra. *libr.*33.car.3.in fin. §

Meta in anguſtum aſcendens. § Colu.lib.2. cap. 19. de fæno condendo. § Siccatum in metas extrui, & in anguſtiſsimos uertices exacui. § lib.10.cap.penul.in fi. § Saccus inuerſæ methæ ſimilis, &c. de Mennoneſo Liuius § lib.37.car. 5. § Promontorio collis eſt in modum metæ,in acutum cacumen a fundo faſtigiatus. § Plin. libr.2. capitu. 10.11. § Figuram umbræ ſimilem metæ ac turbini inuerſo. § lib.15.cap.15.in med. § Turbinatio piri figura. § lib.9.cap.55. in fi.de purpura.Beroal.in 35.ſua annotat.Fului.antiq.lib.4.in princip. car.137.Bud.in pand.1.car. 224. §

Milones fuiſſe plures (ultra ęquiuoca per Xenophontem expoſita) uéremur,Crotoniates ex eorum diuerſis mortibus ut de Lælijs Catonibus Scipionibus expoſitum eſt.Vnus enim a feris fertur ferociens laceratus temerarie abutens uiribus in aperiẽdo robore. § Valer.de mort. non uulgar.in fi.Gel.lib.15.cap.16. § Alius, de quo Tul. § lib.de Senect. car. 6. § ſuam deplorans ipſam ſenectutem defectis uiribus, & ut in prou.de quo Eraſ.Crotoniates in ludis fortiſsimos fuiſſe,& uictores extitiſſe,not. & Leander § in ſua Italia,ubi de Crotone Colonia Rom.Ex metham.lib.ult. ubi de tempore labente. § Fletque Milon

lon ſenior cũ ſpectat inanes, &c. fluidos pendere lacertos. § Iuuen. Sat. 10. in princ. § Viribus ille confiſus perijt, &c. § Pauſan. libr. 6. car. 233. in med. § ubi plura de ipſius uiribus.

Miliaria itineris abſq; uerbo paſſuum (ut hodie peruulgate) § Pli. in præfat. lib. 6. in fi. li. 14. cap. 6. in med. § Fauſtianus circa quattuor miliaria a uico, &c. § Sueto. in Nerone. cap. non in alia. car. 259. § Per centum ſexaginta miliaria. § Sen. epiſto. 53. in princ. quid non. § Tam pauca millia a Parthenope. § Liui. pluribi & in tranſgreſſu Annibalis per alpes. lib. 21. car. antepenul. in princ. & car. penul. a terg. lib. 37. car. 5. a ter. § ante prælium in Antiochum regem. Ad decem millia progreſſus conſedit. § lib. 22. car. 3. in fi. § Duo inde millia hoſtes aberant, &c. de Cleonimo ad Patauium fuſo. § & inferius. car. 5. ante. § Ibi quattuor millia ferme interuallo, &c. Mille hominum. Macrob. § lib. 1. cap. 5. Gel. lib. 1. cap. 16. § Miliarios apros. lib. mille. Varro. § lib. 3. cap. 2. Sen. epiſto. 110. car. 61. § Miliarium aureum, &c. Stadiorum octo, ubi lapides ad aſcendendos equos termini, etiam ſi ne ſaltu. § Plutar. in Gracchis. car. 139. in fin. § a tertio miliario. § Tul. lib. 8. ad Atticum. car. 234. cum ante lucem, &c. & car. 2. ſequen. Spartianus in Adriano. Imper. car. 25. §

Miliaria dicitur etiã herba milliũ uexãs necãſq;. § Pli. li. 22. c. ult. in fi.

Mola farinam priſcos facere ex tritico inſtituit Ceres, not. § Plin. lib. 7. cap. 56. de inuentoribus rerum. Homer. lib. 20. odiſ. car. 2. in fin. Sen. epiſto. 90. in med. Quis dubitare. § Lapidem aſperum aſpero impoſuit, &c. § Sueto. in Calig. Imperat. cap. in Gallia. § meritorijs uehiculis & piſtrinenſibus iumentis. Plaut. pluribi de piſtrino per ſeruos agitato. Vnde poſterioribus tantum temporibus aquatiles uſos, de quibus Palad. § lib. 1. cap. penul. Budæ. plura. lib. in pand. 1. car. 152. a tergo. § Molæ unde truſatiles & aſinariæ, quibus pinſebant prius. § Plin. lib. 18. cap. 10. in med. Plut. in problem. car. 212. a terg. § Vxores nec molere, nec coquere, &c. Mola tantum ſalſa litant, qui nõ habẽt thura. § Valer. de inſtit. antiqu. Home. lib. 3. odiſ. car. 25. lib. 7. car. 2. a terg. in 2. Ilia, car. 10. 20. a ter. Orat. oda, Cælo ſupinas. in fi. car. 104. Sat. 3. lib. 2. car. 288. § Spargiſq; mola caput improbe ſalſa. § Plutar. in Numæ Pomp. uita. car. 19. de libo. Plin. lib. 18. cap. 2. in fi. Liui. li. 28. in fi. car. 153. in prin. Blon. de Roma Triumph. lib. 1. car. 23. Fului. antiqu. in regionibus urbis pluribi. § de Myliphaton & fermento notat Plut. in problem. § car. 217. in princ. §

Mulierem uacantem, ideſt non ultra nuptam. l. qui cetũ. ff. de ui. pub. § Tacitus lib. 13. car. penult. ante. § Sed ubi mulier uacua fuit nectere moras, de Pontia Octauius, Vſurpata quomodo. § Gel. libr. 3.

cap.2.apud uirum. § Vſuaria uel uſuraria. § Plaut. in Amphit. in eius arg.car.1.cap.bene.in fin.car.15. a tergo. § Loquitur cum Alcmena uxore uſuraria. § cap.Amphytruo. car. 27. § Dum cum hac uſuraria,&c. § in Curcul.cap.beatus.car. 110. in fin. § Emere puerum,qui uſurarius nunc mihi quæratur.

Murem parere dubitant plures, & grauidas uideri negant. § Plin. lib.10.cap.65.de eis.Plut.in uita Syllæ.car.2.ante.de prodigijs.§ Murem auro in templo corroſo enixã muſculos quinq;, tres & abſumpſiſſe refert,difficillime datur grauidam uel capi uel dignoſci.Deprehenſas tamen nobis aſſertum fuit grauidas.

Mundus Græcè ornamentum. § Plato in conui.cap.3.car.1.a ter. 149.Cælius li.1.cap.5.6.& cap.9. § cuius omnes partes undique medium locum capeſſentes nituntur ęqualiter. Corporaque inter ſe iuncta permanent, quod facit ea natura quæ per omnem mundum omnia mente & oratione conficiens funditur, & ad medium rapit & conuertit extrema. § Tul.lib.2.de natu.deo.in med.car.89.lib.1.Tuſculan. in med. & prædiximus alibi de Deo.car.1.§ Dei templum eſſe dicit § Tul.car.2.de quo & Macrob.lib.1.de ſomno Scip. capit.14.§ Factus & propter hominem. § lib.2.cap.10.§ An autẽ habuerit *principium* & conſtitutum a Deo ipſo diſputat Lactan. § lib.7.*cap.*3.4. 5.lib.3.cap.1.lib.8.cap.13.& latius in cap. de homine annotauimus.§ Opificem mundi,& patrem inuenire difficile eſt, & cum inueneris prædicare,eloqui uulgo impoſsibile eſt, diuina prouidentia conſtitutum eſt. quoniam uero corporeus & tractabilis futurus erat in operis exordio, Deus ignem primo terramque creauit: In aerem aquamque locauit. Vnde mundi corpus cõflatum eſt,& ita apte cohæret,ut ullo modo nequeat diſſolui niſi ab eo a quo eſt colligatum,&c. § Plato in Tymeo,car.3.uel.290.Cato lib.de origin.Cæl.lib.1.cap.9.quo anni tempore conſtitutus mundumque conſtituit breuem.i.hominem.Macrob. ubi ſupra § c.12.Plut.li.de placitis 2.in prin.car.6.uel.316.§ An æternus exiſtimetur. § Plato & Plut.& Macrob.d.c.10.ubi ſupra, Cæl.li.li. 1.cap.2.lib.2.cap.6.18.Carda.lib.2.de ſubtil. Agrip.cap.51.§ mundum originem habuiſſe,ita & interiturum quandoque aſſerit Pythagoras,de quo Plut. § ubi ſupra,lib.de placitis.2.cap.4.Sen. libr.de conſolat.cap.puta itaque.§ Necabit Deus omne animal orbe ſubmerſo, & ignibus uaſtis incendet mortalia,& quicquid nunc ex diſpoſito lucet ardebit. § Et lib.de breui.uitæ.car.162.§ Nihil perpetuum, quicquid cepit deſinit, Dies aliquis diſsipabit,& in confuſionem tenebraſque demerget,etiam quod hoc quod non habet,quo cadat etiam ſit interiturum. § Plato lib.ultimo,de rep.car.penult. libr.10. de legi.car.

penul.in 6.} de pœnis animarum ultimo tempore a Deo infligendis & deputandis in impios.}

Nemeſis Dea, quæ & fortuna, Græco tantum nomine, quia latinum non habet. {Plin.lib.11.cap.45.lib.28.cap.2.in med. Plat.libr.4.de legi.car.penul.a terg.Pompo.Læt.in Dioclet.Imper.Capitol.in Maximino Imper.car.165.} ideſt uis quædam fortunæ. & alibi in uer. fortuna diximus. {Macrob.lib.1. Saturn.cap.22.} contra ſuperbiam.

Nereidas fœminas piſces refert Plato {in Critia.car.ult.in princ.} numero centum, Plin.lib.9.cap.5.} & eſſe aſſerit. {lib.32.cap.7. in princ.ex Home.lib.18.Ilia.in princ.car.202.} has etiam eſſe affirmat Carda.in piſcibus. {lib.10.de ſubtil.car.328.} Vt & Tritones homines piſces alia plura notauimus, cap.de mirãdis, num.3.earum nomina refert Home.ubi ſupra.

Nymphas Naiades, Driades, quæ noctu uiſuntur per itinerantes, in agris plaudentes plerunque & ſaltantes, eſſe Demonas hominum deluſores not. {Cæli.lib.2.cap.6.& in uer.oracula, ſupra Macrob.lib.1. Saturn.cap.18.car.1.}

Nilus flu.a Nileo Aegypti rege dictus fuit, prius autem Aegyptus uocatus. {not. Diodo. libr.2.car.3.ex Hom.lib.4.Odiſſ.car.6.Arria.lib.5.car.5.lib.ult.car.4.a terg.plura.} Aquila etiam dictus eſt ob celeritatem. {Diodo.ipſe.lib.1.car.3.a terg.Plin.lib.5.cap.9.de Aſia.} Hunc regiones inundantem cohercuit Hercules, & aquarum impetum, decurſumque compreſsit. Oſiris etiam ripas aggere cinxit, ne modum excederet, quia difficillimũ habetur ortũ declarare. {Ouid. igitur lib.2.Metham.} pinxit Nilum ipſum Phetontis pernitioſa audacia occuluiſſe caput, quod adhuc latet. Oritur tamen ex fontibus Aethiopiæ, uel, ut moderni quidam, ex Lacubus duobus quam grãdibus. Inſulas facit quam plurimas, & Meroem, in qua urbes plures poſitæ & ipſa eiuſdem nominis, quam Cambiſes rex condidit a matris dictam nomine. {ubi ſupra.lib.1.car.penult.in princ.} Diuiditur in partes duas, una in Lybiam excurrit, altera in Arabiam, Aegyptum ingreſſus decem ſtadiorum latitudinem tenet. Solus fluminum quietus abſque fluctibus, etiam quod uelox, in plures diuiditur partes, formam Deltæ accipiens, ut & Sicilia, per ſeptem hoſtia pelagum ingreditur, limum & terram ſecum afferens, fertilitatem maximam generat, quã auxit Archimedes Siracuſ.regula quam cocleam dicũt. Oſtia quattuor eſſe tantum refert Aemil. {lib.6.car.281.in Phil.rege.41.} Quomodo incrementum capiat, uaria recitat Diodo.ipſe. {lib.1.car.ult.

 in

in princ. § de Talete, Anaxagora, Eurip. Herod. Democrito, Ephoro, & Agathargine, qui aſſerit ex imbribus autumnalibus, ſed potius ex niuibus quæ deſcendunt ex Scithicis mõtibus ad Caucaſum, & ex Aethiopia, refert & Arria. ipſe de quo ſupra, § lib. ult. Plut. lib. 4. de Plac. philoſ. cap. 1. § Aſſerunt Abyſsini pop. ſub Imper. Magno Preteiano pro comperto nunc habere ex eliquatis niuibus montium in ſinu Goiano Aethiopiæ regionis procedere Amnium pat. § not. Iouius lib. 18. hiſtor. in med. car. 394. § Abbanuis dictus ideſt menſuram creſcendi plus & minus, unde ratio ubertatis & ſterilitatis. not. Diod. ubi ſupra § dicto lib. 1. car. ult. Plin. lib. 18. cap. 18. Carda. lib. 2. in fi. car. 128. lib. ult. in med. car. 5. eius. § Si cubitos duodecim uel ſexdecim creſcat, quid, hoc autem inquirere ambitioſum eſſe dicit § Ioui. ubi ſupra. d. lib. 18. car. 395. a terg. § flumina quæ in orbe maxima recitat Arria. ubi ſupra. Ganges Indus, Nilus, Hiſter. &c. Maragnonus, &c.

Oceanum mare undique circundari terris innotuit hodie, cum declaratum prius fuerit terras ab Oceano circundari per Coſmographos omnes & Plin. lib. 2. cap. 67. Herodo. lib. 4. cap. 3. Carda. notat libr. ult. in med. de ſubtilit. § Nortica Braſsilia & America, cum inſulis quamplurimis, & Ioan. Leo moder. hiſtor. § lib. 2. cap. 10. a quo *Ioui. lib.* 34. car. penult. hiſtor. Guizard. etiam. libr. 6. in med. car. 321. poſt Macrob. lib. 2. de ſomno Scipionis, cap. 9. § Oceani naturam refert Larius lacus, de quo Plin. § lib. 4. epiſt. ult. Leander, car. 373. §

Oceanum ſolium appellatum not. Spartia. in Alexãdro Imperatore. § car. 120. in fi. §

Oleum quiete effluens, unde prouerb. oleo Tranquillior, de quo Eraſ. num. 635. ex Platone. § lib. de ſcient. in princ. car. 54. uel Theætet. in princ. § arboribus herbiſque maxime prodeſt, interioribus hominum peſsimum. Plato etiam in Prothag. § in med. car. 95. § In uaſe ſuprema pars potior & melior. Macrob. § lib. 7. cap. 12. a quo Carda. lib. 17. de ſubtilit. car. 672. § Vinum medium oleum, ſummũ, Mel imum optimum, Mulſum intus, foris oleum, eſt etiam in prouerb. § Plin. lib. 22. cap. 24. in med. § Confert ad longitudinem uitæ quam plurimum, not. Carda. ipſe § lib. 5. in med. car. 208. §

Olei fons ortus Auguſti tempore. § Cælius lib. 6. cap. 6. § aliter Plut. in uita Alexandri Mag. § car. 230. in fi. Eutrop. in Aug. libr. 7. car. 63. §

Vtilitatem olei Rom. in Vrbe not. Plin. § lib. 15. capit. 1. libr. 10. § libra in ſingulos aſſes. Oleum petronicum uel ſaxeum ad plura confert, prouenitque ex fonte, de quo oleum incombuſtibile notat Pauſanias

§ lib.

§lib.1.in med.car.31.in princ.per Callimachum.Blon. §lib.de Ital. Illuſtrat. car. 211. Carda.libr.5.car.224.Leand.in ſua Italia,car.159.a terg.de Campania fęlice.§

Oppidum appellari unamquamque ciuitatem quamuis maximam & ampliſsimam, nota in capitulo, Exercitus Rom.qualis, nu.3.Ita & municipium.

Orationes aliter per Tulium & alios recitatas quam ſcriptas apparet primum ex Plinij epiſtola §20.lib.1.lib.3.epiſt.18.officium con ſulatus,&c.Tul.in orat.pro Plancio,in medio eius,car.272.§ Has ego ſcripſi Ludis & ferijs, ne oĩno unquã eſſe ocioſus. §Idẽ & in epi. ad Atticum.lib.2.epiſt.1.in princ.libr.4.Tuſcula. in fi.car.156.§ Cato quod ſcripſit originum ſuarum,&c. §epiſt.ad Q.fratrem,li.3.car.3.§ orationes efflagitatas pro Plancio & pro Scauro, abſolui. oratiunculas quas poſtulas mittam, quoniam quæ nos ſcribimus aduleſcentulorum ſtudijs excitati. § Dion lib.4.in fi.car.5.fin.de Milone.§ Orationẽ de ipſo habitam dicit ſcriptam, niſi diu poſt exitum. unde Quintili. & Pedianus. Si Cicero ita peroraſſet, Milo non exulaſſet. §& libr.46. car.2.§ in oratio.Caleni, de qua Dion, in ipſum Ciceronem acerrima. §Blon.lib.4.de Roma Triumph.car.161.Bud. in Pand.1.car. 135.§ Quam formam M.Brutus eſt ſecutus,in oratio. quã pro Milone compoſuit,& ædidit, quamuis non ægiſſet. §Aſcon. pro Milone,in med.car.18.a terg.§ ſcripſit hanc, quam legimus, ita perfecte, ut iure prima haberi poſsit. Obmutuiſſe oraturum etiam Theophraſtum ad Athenienſes, Demoſthenem ad Philippum regem dicit Gell. §lib.8.cap.8.in eius titulo,car.116.a terg. Aſcon. in 3.Verr.in princ. car.59.a terg.§

O terque quaterque beati. Virgil.in primo. Ideſt quam opportune, & quam pluries, §ex Homer.lib.5.odiſſ.in med.car.46.li.6.in med. car.52.a terg.Ouid.in primo Metham.car.4.de Ioue in Deos, libr.2. car.2.de Phętonte, lib.4.car.penul.a ter.lib.9.car.114.de Licha. Orat. in primo oda.13. Cum tu Lydia.§ Felices ter & amplius. §Oda 31. Quid dedicatum,&c.lib.2.ſerm.Sat.7.in med.§ bis terque per auras, §lib.12.Metham.etiam,car.150.§ Ter quater ora uiri, &c. §car. 156.in fi.§ terque quaterque graui,&c. §lib.14.car.183.de Vliſſę in Cyclopem.§ Ter quater afflixi ſociorum corpora terræ. §Martial.lib.1.ad Quintianum,& ad Scæuolam.li.3.car.2.in fi.In Sabidium, lib.6.de præcone,& car.ult.in fi.lib.10.in prin.in Gallum.§

Pariendi tempus in fœmina multipliciter habetur & uarij temporis, ut examinat & Plin. §lib.7.cap.5.§ eadem hęc not.& Plut. §lib. 5.de

5.de Placit.cap.16.car.333.cap.18.in med.} muliebri menſtruo accedente ſemini uirili inuicē coaguli, }cap.15.in fi.} homo tātum incerto gignitur ſpatio,alius menſe ſeptimo, alius octauo, ſæpe nono, ſæpius & decimo,& undecimo quandoque. Veſtilia Ruffum genuit & Corbulonem clariſsimos uiros & conſulares menſe ſeptimo. Cæſoniā Octauo,Plut.dicto cap.18. Menſe quartodecimo impetrauit a Papirio Prætore hæreditatem, quia incertitudinem pariendi natura permittit. }Gell.lib.7.cap.1.} Menſe ſeptimo natus iuſtus dicitur filius auctoritate Hippocratis, anno etiam 62. aſſerit Pli. idem }dicto lib. 7.cap.14.} fœminam concipere. Menſe duodecimo Gracchus Egnatius natus.Rationem reddit Plut. lib.5.de Placit. philoſ. }cap.6. car.331.in fi.cap.18.plura refert.} Quam plurimi autem naſcuntur menſe decimo.de Hercule Homerus }in hymno ſuo in Mercurium. in prin.car.228.} huic iam decimus menſis,&c. }Herodo. lib.6. cap.5.car.2.& penult.} de Demarato Virgi.in Eglo.4.Pollio. }Pont. lib.2. de obed.car.2.Cælius,lib.1.cap.14.in fi.} Decimo menſe natum Scipionem, Alexandrum Magnū,& Auguſtum. }Plaut.in Amphit.de Iphiclo Herculis fratre.Auguſtum etiam not. Sueto.in eo.cap. & quoniam,car.121.a terg.Arria.lib.7.car.301. in prin.} grauē penſionem pro menſibus decem,quibus in utero fuiſſet. } Gell. late lib. 3.cap.16.in fi.lib.7.cap.1.lib.10.cap.2.} de multiplici filiorū num. & de Lamiſio rege creato de quo ſupra,cap.Qui fortunæ benefi. ex fratribus ſeptem proiectis,Corius refert }lib.1.car.8. Macrob.li.1.cap. 8.} ex mente Cecilij,Menandri,Varronis, li.14.rerum humanarum, menſe undecimo natum declarauit ſucceſſorem Adrianus Imperator, requiſitis medicorum ſententijs. Quinquagenariam parere not. Plin. idem ubi ſupra. }cap.14.} anno etiam 75. Facilitatem pariendi miram in Illirico narrat Varro lib.2.rei ruſt.cap.10.de paſtoribus.prægnantes puerum enixas ad intermiſſum opus in agro referre, quem nō peperiſſe putes ſed inueniſſe, de Ebdomoda in Ebdomodas quomodo formetur conceptus proponit ex Ariſtide Gel. }li.3.cap.10.in med. 49.} die abſoluitur totus in utero.geminos ęditos diuerſis menſibus ſuperfętatos (ut lepores) & diuerſæ ſimilitudinis }Plin. ubi ſupra. cap.11.12.} non ferito triſti rediens de funere męſtus,progeniē lauta ſed cœna. }Plut.plura lib.5.de placit.lib.de cohib.irac.car.penul. 452.lib.5.cap.10.} Nos ipſi exploratum habuimus nō ambigua pudicitia matronas aliquot Vicetinas anno. 1528. tempore petiginum tunc Italiam uaſtantium, accedente fame & bello, partum maturum diſtuliſſe ad tertium decimū menſem, quo etiam anno plures fœminæ filios tres uno partu ædidere non diu uiuaces. Quinque tantum uno partu

ſtu naſci aſſerit Plin ubi ſupra. de Serapia Aegyptia, Plut. in Problem. car.1.a terg.§ uel ſeptenos, §cap.3.dic.lib.7.§

Parricidium idem fuiſſe apud priſcos & homicidium declarat Bud. §lib.in pand.1.car.28.lib.2.car.62.§ dictum a pari non modo a patre, de Solonis lege, Tul.in orat.pro Sex.Roſ.Amer. §car.29.Plut. in Rom.car.penult.ante.§ Homicidium omne parricidium nuncupari uoluit. §Liui.lib.1.car.penult.a terg.§ Tarquinius collaudatis, qui pro manifeſto parricidio merita pœna affeciſſent, &c. Vnde Diodorus, de Aegyptijs. §lib.2.in med.car.11.§ Legem ipſam ab Aegyptijs ad Athenienſes traduxit, homicidium morte damnabat, parricidium exquiſita pœna mulctabat, præacutis calamis cæſum ſuper ſpinis comburebant, &c. Romani culeo imponebant cum gallo, uipera, &c.

Perduellio patriæ uel principis hoſtis per coniurationem uel conſpirationem, de Rabirio, Sueto. § in Iulio, car.8. in fi.§ de Manlio Capitolino qui propter ſcelus de ſaxo Tarpeio deiectus fuit. § Liui. lib.6.car.4.a terg.in med. 50.§ ſunt qui duumuiros de perduellione anquirerent creatos, &c. §li.38.car.penul.ante in fi.§ de alio Manlio triumphum petente qui deuictis perduellibus exercitum deportaſſet, ideſt hoſtibus. § Ita & Tul.in primo offic.car.8.a terg.§ Hoſtis enim apud maiores noſtros is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus. Sed proprie dicti in eo qui contra ferret arma, per duelles penetrant ſe in fugam, &c. §Plaut.in Amphit. cap. Satin parua. car.8. ante.car.19.in prin.§ ſed hoc me beat quod perduelles uicit. §In ciſtell.cap.utrunque, in fi.car.128.in prin.§ Seruate noſtros ſocios, perdite perduelles, parite laudem. § In miles glor.cap. ni hercle.car. 195.a terg.§ Curre in ſubſidium perduellis, noſtris præſidium para. §In pſeudo cap.51.de damnoſis. in fi. car.229.in princ.§ fugam perduellibus meis inijciam, &c. de Martio Coriolano Plut. § in eius uita. car. 3.a terg.44.§ perduellionibus eſſe cauſam, ſeque illum affectaſſe regnum demonſtraturos. Latè Budæus. §lib.in pand.2.car.35.§

Perſona pluriformiter appellatur, & hominis corpus uel quidditas. Vnde autem appellata ſit, not Gell. § lib.5.cap.7. in princ.§ cooperiméto tectum undique, &c. unde uocē perſonare apparet. § Suet. in Nerone.cap.cum magni, car.249.a terg.§ Tragedias quoque cantauit perſonatus Heroum Deorumque. § Sen.epiſt.24.in med. Solicitum, &c. § Pueri perſonatos ſi uidept, expaueſcūt, &c. plura Iuuen. Sat.3.car.penult.uel.13.§ perſonæ pallentis hiatum formidat ruſticus infans. § Valer.cap.de inſtit.antiq.car.37.§ de Tibicinibus qui uaria ueſte uelati perſonis tecto capite concentus ædunt. Perſonarum

 uſus

uſus deponendi pudoris cauſam habet, &c. § Sen.etiam lib.3.de ira. car.antepenul.135.ante.in med.§ Niſi forte tanta perſona eris ut poſſis iram comminuere. § Ibidem,car.131.ante in med.eius.2.§ ex leuiſsimis cauſis iraſcitur, nunc perſonæ, nunc negotio, nunc loco. § li. de conſolat.in fi.cap.maximum in prin.car.151.§ In mea tamen perſona non pro te dolet. § Tul.in 1.offi.car.9.a terg.21.lib.3.car.58.§ ponit perſonam amici,induit Iudicis./ Intelligendum eſt etiam duabus quaſi nos a natura indutos eſſe perſonis. § Dion.lib.48.car.ult.ante. Herodi.in Commodo Imper.car.9.in fi.§ de Materno qui cum pluribus coniuratis perſonatis Commodum Imperatorem interfecturus erat.

Perſona erat herba, quam hodie preſoram dicimus peruulgatè,cum amplis folijs faciem cooperientibus. § Colu.lib.7.cap.15.§ Vnde prouerb.hæredis fletus ſub perſona riſus eſt. de quo Sen. & Eraſmus. §in ſuis prouerb.& nu.2662.Simia.&c.Orat.in poet.car.180.§ poſt hunc perſonæ. §Plin.lib.21.cap.15.in prin.§ Paſtinacæ ſimilis,hodie Lappa maior. ut not. Leonicenus Vicetinus grauis Phyſicus, car. antepenultima. de quo alibi diximus. Qua primum utebantur cum folijs tam latis faciem tegere, ut ſupra.& perſonare ſeipſos ad deponendam uerecundiam.

Perpetrare bellum, pacem,facinus,ſacrum. § Suet.in Calig. Imp. cap.poſtremo.car. 197. a terg. § Poſtremo quaſi perpetraturus bellum,&c. § Gel.lib.7.cap.3.§ Sed ubi iſta pacificatio perpetrari nequit,&c. § Saluſt.in Iugurt.car.78.§ Belli nec copiam patrandi cognouit,&c. § Liui.lib.24.car.ult.ante.§ Perpetrato bello tum conſulatum,&c. § lib.24.car.3.ante.112.§ Sacro inde perpetrato ad quod uenerat. § lib.25.car.3.ante.in med.§ Eo die perpetrato ſacro,&c. § car.ſequen.ibidem. in princi. in prodigijs. § Ad exta ſacrificio perpetrato angues duo ex occulto,&c. § lib.7.car. penult.in princ. § Perpetratum in magnam lætitiam,&c. § lib. 23.car.antepenul.ante.in fi. 108.§ Alios perpetrato ſacro inermes redeuntes obtruncat,&c. § lib.28.in med.car.148.a terg. § Iam cedi perpetratæ uictores Rom.ſuperuenere,ubi de Aſtapanis popu. § car. antepe. in fi.151. a terg. § Sicut penes C. Luctatium prioris perpetrati belli titulus fuit,patrare bellum ergo.i.prælium. § Plut.in Caſina.cap. ſicut.in fi.car.40.a terg. § Si hoc patro pergam quo occepi, atque ibi conſilia exordiar. § Plut.in problem. car.207.a terg. § de paterpatrato. Vult enim patratum quaſi finitum & determinatum quiddam ſignificare. § Liui.etiam lib.33.car.2.in prin.§ Pace nondum perpetrata. §lib.44.car.448.c.§

Pes Rom.unde menſuræ omnes conſtant pollicibus duodecim, palmis.4.not.Portus Vicet. ❴ lib.de ponder.& menſur.& Budæ. libr.in pand. 1.car. 165.a ter. a quibus Carda.li. 11.de ſubtil.car.432. ❵ Qui pedem ſentit antiquo minorem tribus uncijs noſtratibus,ut pertica moderna ſit pedum ipſorum octo. ❴ lib. 17.in med.car.653.Fulu.antiq. cap.de aqua uirgine, ❵ de Angelo Colotio. ❴ car. 105. a tergo. ❵ Pes dimidius,de quo Portus ipſe,duplicatus continet uncias decem noſtrates,ut eſt pes hominis hodie generalis,& lateris cocti longitudo ſolita. miliare eſt igitur itinerarium ped. 800.perticæ noſtratis.

Phænicem uiſam refert Dion in Tyber.Imper. ❴ lib. 57. car. pen. a terg. ❵ Omen fuſſe mortis Tyberij, fabuloſum dicit Plin. ❴ libr. 29.cap.1.in fi.lib.10.cap.2.lib.11.cap.37. in prin. ❵ Vbi eam depingit. ❴ lib. 12.cap.20.in princ.lib.13.cap.4.ex Herod.etiam li.2. cap. 5.in fi.Metham.lib.ult.in med. ❵

Periſchelides,ornamenta crurum,uel fæminalia,uel fæmin.gremiale. ❴ Orat.lib.1.epiſ.ad Sauam. in fi.car. 215. ❵ Nota meretricis refert acumina ſæpe catellam, ſæpe periſchelidem raptam ſibi flentis, & cæ. ❴ Xenophon.li.ult.in med.car.139. ❵ Circa crura periſchelidas hedereo colore infectas & Candim purpureum totum. ❴ num.cap.31.g. ❵ Periſchelides & armillas,annulos,& dextralia,&c. ❴ Cæli.libr. 4.cap. 11.car.130.131.Aemil.in Ludou.11.rege.54.car.492. ❵ Periſchelidem Burgundio ſumit ordinis apud Anglos regij inſigne,de quo inſtituto Bud. ❴ in pand.1.car.72. in.fi. ❵

Peroratio quid contineat,not. Politian. in panepiſt. ❴ in fin. car. 72.in fi. ❵ Enumeratione,indignatione,miſeratione. ❴ ad Sueto. in Calig.Imper.cap.ex diſciplinis.car. 201. ante. ❵ Concluſionem uocat, cum repetitione rerum uel replicatione ſummaria uel recapitulatione, Anacephal.dicitur. ❴ Tul.lib.2.de natu.deorum. car.antepen. a terg. ❵ reſtat ut doceam, atque ut aliquando perorem, omnia quæ ſint in mundo, qui bus utantur homines hominum cauſa facta eſſe, & parata. ❴ Idem & pro Cluentio ait. ❵ Se totam cauſam(ueteri inſtituto)ſolum peroraſſe. ❴ Plin.lib.1.epiſto.20.car.23.Tul.lib.4.epiſt. ad Atticum,eius.2.car.106.

Pila,plura ſignificare. ❴ not.in cap.exercit.nu.14. ❵

Plinius uterque quomodo.infra. ❴ car. 3. ſequenti. ❵

Podagrę morbo perdifficili conferre aſſerit Plin. ❴ lib. 22. capitu. 25. ❵ Sex.Pompeius anterior horreis in Hiſpania præſidens, dolore podagræ correptus,merſit ſeſe in Triticum ſuper genua, &c. ❴ lib.eodem.cap.fi.in fi.lib.ſequen.23.cap.1. in fin. de aceto. ❵ Demerſis in acetum calidum cruribus in acerrimo impetu euaſit M.Agrippa. ❴ li. 23.

23.capit.1.in fi.cap.3.in fi. § Cruda amurca podagris foueri utiliſsimum, de ceraſis, ubi ſupra. § cap.7.in fi.lib.28.cap.9.in prin. § Aſininum lac bibens podagra liberatur. Pillulas caprinas quam maxime conferre experto fidem præſtamus, experientiam facere abnuimus, horrentes morbum talem. inſanabilem eſſe non eſt credendum, aſſerit Plin. § libr.26.capit.11.in medio. § de menſtruis. § libr.28. capitu.7. §

Pollinis farinæ florem. § Cato.cap.89.rei ruſt.cap.155.in fi. Varro.lib.3.cap.10. § Polline uel farina ordeacea conſparſa, pollinem polentæ eodem addito. Ibique polentam & pollinem aqua madefacta dāt cibum. § Palad.lib.1.cap.26. de turdis. § Caricæ tuſæ mixtis pollinibus largiſsime præbeantur. § Plin.lib.18.cap.7.cap.9.10. § Qui diutius farinam ſeruare uolūt cum polline aut furfuribus ſuis condunt pollinis ſextarios quinque. Ita enim appellant in Tritico, quod florem in ſiligine. § Budæ.lib.de aſſe.car.471. §

Polymita tunica multorum lyciorum. § Geneſ.cap.37.a. Exo.capit.28.b.c.cap.35.in fi.Plin.lib.28.cap.48.in fi. § Retorta opere polymito, ut faciunt opera abietarij, polymitarij, ac plumarij pluribus lycijs, quæ polymita appellant.

Poppyſmus uox ad equos. § Plin.lib.28.cap.2.in fi. § Fulgetras poppyſmis adorare conſenſus gentium eſt. § Iuuen. Sat.6.car.31. § Præbebit uati crebrum poppyſma roganti. § Martial. libr. 7. in Gallam. Politian.in 32.miſcel.car.50. §

Pontifex.i.Epiſcopus, Pritannis, Curio magnus, Anabarchim, Chrithologus, Hierophanta, Saga, Larthes. § Plut.in Numa rege. car. 2. a terg. § Druidæ, dictus a pontibus faciundis, &c. § Ponta. libr.5.de obed.in magiſtratibus.car.42.in prin.Liu.lib.22.car.penul.ante.in fi. § Cantilius ſcriba pontifi. qui cum Floronia ſtuprum fecerat a pontifi. max.uirgis cæſus, &c. § lib.27.car.2.ante.in fin. § Maximus Curio Licinius pontifi.max.ſacerdos max. § Leuit.cap.21.b. § Princeps principum Leuitarum. § num.cap.3.e.Ioſep.lib.3.antiqu.cap.11.in princ. libr. ult. cap. 8.14. § Principem ſacerdotum Anabarchim uocant. § Beroſ.lib.3.car.24. in princ. § Saga nomen inditum, ideſt ſacerdos & pontifex. Curio curatus ſacerdos. § Budę. in pand.2.car. 153.Beroal.in 50.annota.Plut.in problem.car.219.de Chrithologo. § Druidarum maximus. § Cæſ.lib.6.gall.car.5. §

Populi natiua ſede pulſi beſtiolarum ui ac frequentia. not. Tullius § lib.2.offic.car.4.in prin. § Abderitæ Macedo. pop.a muribus & ranis pulſi. § Iuſti.lib.15.in princ. § Ex gyaro inſula incolæ a muribus etiam. § Plin.lib.8.hiſtor.cap.29.57.in med.65.in med. libr.10.

Ioſep.

Ioſep.lib.6.antiqu.cap.1.in prin. § Oppidum in Hiſpania ſuffoſſum a cuniculis,a talpis in Theſſalia,a ranis etiam in Gallia,a locuſtis in Africa, Amiclas in Italia a ſerpentibus.not.Plin. §d.li.8.& lib.3.cap.5. in med. § de Minturn.inſula. Acridophagorum campis proximi populi a ranis & ſcorpionibus oppreſsi.Cymbri pop.Delphos exercitu uexantes numine ſpreto imbre procellisque deſæuientibus ad propria rediti,ranarum ui ſuborta , putrida facta,peſte inſecuta profugere coacti ſunt per multos dies,& uſque in Baſtarnarum gentes,&c. § Apian.in Illir.car.1.in fi. § Senacharib Aſsiriorum rege Sethonem Vulcani ſacerdotem prælio perſequente,ante prælium futurum,murium ſilueſtriū uis emerſit tanta,quæ corroſit in hoſtium exercitu arcuum funes,ſcutorumque corrigias,ut attoniti fugam ceperint,&c. § Herodo. libr. 2. cap. 11.in princ.Ioſep.lib.10.antiqu.Iud.cap. 2. § Traiano Imperat. Claudios Hebræos perſequente Parthos & Agarenos prælio præparato , muſarum uis ædulijs , & poculis inſidens, cuncta grauia & moleſta Romano faciebat, ut digredi coactus , morbo uexatus ſubinde perijt. § Meru.in eius uita.car.penul.in fi.Corius lib.2.car. 145. in fi.de Arago.milit. § Culices Myuntinos expulere urbe. not. Pauſan. § libr. 7.car.2.ante. § Henrici Imperat.tempore, quidam auaritia preſsus, a muribus perſecutus ipſe tantum , in naui ſe deferri iubens,perſecutus etiam per undas interfectus omnino. § Corius in Henrici Impe.uita, car. operis penul. § Mures quinetiam modernis temporibus in Indos, ad regiones del Perù Hiſpanos & Indos Blaſco ibi præfecto infeſtarūt, omnia mandentes ſimul & locuſtæ. § Io. Leo Hiſpan. hiſtor. libr.2. cap. 194.in prin. § Phocceorum populi etiam. § not.Orat.li.epod. oda.16.Altera iam terris. § Guanica pulſi ciues culicum ui.not.idem Io.Leo. § lib.2.cap. 44. § Phil. Franc. regi ad gerundam agenti in Aragones maxima muſcarum uis cibos & homines infeſtabat,ut febres exercitum inuaſerint pernitioſæ, & ipſum regem Phil. ut perduceretur ad mortem. § Blon.lib.18.car. penul. a ter. §

Poteſtas,magiſtratus,prætor. § Plin.li.28.cap.6. in prin. § Hec in conſilijs ducum poteſtatumque fieri,&c. § lib.29.cap.4. car.178. in prin. § Mites præſtare dominos,poteſtatesque exorabiles. § Sa. Iuſt.in Iug.car.74.in oratio.Marij. § difficile eſt in poteſtatibus temperare. § Suet.in Nerone Imper.car.265.a t erg.cap. uxores,in fin. § Stella crinita quam ſummis poteſtatibus exitium portendere, & cæ. § Cori.car.9.de eorum inſtitutione. §

Prætoria nauis erat , quæ conſularis uel imperat. in qua conſul uel Imperator ſe habebat. § Liuius de Quintio conſ.ſuperato ad Tarentum.lib.26.car.antepenul. a tergo. § Hinc cæteris terror iniectus ut

prætо-

prætoriam nauem captam uidere,&c. § lib.29.car. antepenul. in fin. c.penul. in princ. § in prætoria naue inſigne nocturnum trium luminum fore,&c. § lib.37.in med.car. 4. a tergo. § ubi Annibal nauali prælio ſuperatus a Romanis ni ſigno ſublato ex prætoria naue, quo diſperſam claſſem in unum colligi mos erat, &c. § & car. ibi ſequenti.§

Prætoria conſulum erant, Papiliones Imperat. ad quos ſe habebant milites quandocunque. § Liui.lib.9.in prin.eius lib.22.ante prælium Cannenſe. § Concurſus fit ad prætoria conſulum nuntiantium fugã hoſtium,&c. § lib.7.car.penul.ante.lib.25. in med. § Ad Capuam obſeſſam,ubi ad prætorium uentum eſt conſul claſsico ad concionem uocat. § Plin.lib.32.cap.1.in princ. § Prætorium eſt etiam domus dominicalis & ruſticana,uel in poſſeſsionibus. § Palad.li.1.cap. 8. 11. de quo Budæ.lib.in pand.1.car.218. §

Prætoriani dicebantur milites ad cuſtodiam lecti, uel conſulis, uel Imper.ut in Sicilia Scipio,qui poſt & Africanus dictus, in Africam properans trecentos armauit iuuenes ſibi aſtantes, & per hos plura geſsit. § Liui.libr.29.in princip.Plut.in Ariſtide.car.fi.in princ.de Pauſania. § Cæſ.in Ariouiſtum German.regem pugnaturus,in eiuſdem oratione ad milites ſuos. § lib.1.gal.car.28. lib.1.Ciuili.in fi.car.4.finali. § Prætoria cohorte Cetratorum. § car.284.de Sylla Appianus lib. 1.in fin. car. 5.fin. § Cuſtodes corpori addidit,&c. § lib.3.car. 112. § De Octauio & Ant.& cohortes dicebãtur prætoriæ(nunc la guarda, la porta,li alabardieri.) § Plin.lib.9.cap.6.in fi.Cæſ.libr.1.gall.car.6.fin.in fi.de legione dec.Adrian.lib.1.cap.27.prælio.1.Herodia. libr.5.car.4. a terg.de Macrini Imper. fuga. § A Macrino quidem corporis cuſtodes ac ſtipatores quos prætorianos uocant fortiter ſtantes, &c. § Apian.1.car.antepenul.de Sertorio.& lib.3.in med.car.120.& car.ult.& etiam in Parth. ubi de Polemone rege capto.c. 318. § Antonius decẽ legionibus aſſumptis,& prætorijs cohortibus armatis tribus,&c. Armigeri etiam appellantur tales uel laterones,clauatores,cetrati, ſagittarij. § Plin.lib.35.cap.10.in med.Plaut.in mercat.car.220. § Porta prætoria in caſtris ipſis. Cæſ.in prælio Pharſal. § lib.3.car.378. lib.1.cart. 4.fin.a terg. § de Petreio. § Liui.libr.5. in med.§ de Camillo in Falſcos.

Prenſare uel prænſare,eſt rogare cauſam ſuam. § Tul. de Galba epiſto.1.ad Atticum. § hodie far il broglio. § Orat.lib.2. oda. 16. carm.car.64. § Otium diuos rogat in patenti prænſus Aegeo.Liuius apertius. § lib.4.car.penul.in princ.lib.3.car.26.in prin.lib.5. car.5. in fi. § de Veijs immigrandis,de Trib. pleb.per magiſtratus,miſſo ſenatu præhenſantur a principibus Tribuni ſuadendo, pollicendo, & cæ.

Perſ.

Perſ.Sat.ult.in med. At uocat.Plut.in apophtheg.car.147.in Scipi.inferio.Tacit.lib.20.in med.car.81.a ter.§ Prænlare commanipularium, pectora ſuprema oſcula petere. § Liui. lib.3. in med. car. 24.ante. § de Appio Claud. § li.4.car.2. in prin. § Officium trabe rupta bru tia ſaxa prendit.

M.Primus fuit,de quo Dion. § lib.54.car.2.a terg. Tacit. lib.19. car.1.in fi.car.6.§ Primum & Varum. § li. 20. pluribi.§ Accuſatus de bello in Odriſios promoto, aſſentiente M. Marcello, &c.Prima fuit & Maximi Imper. mater,de qua Capitol. § in ipſo Max. car.2.in fi.163.§ Alia fuit nomine Prima Romuli filia,de qua Sigo.modernus.

Secundus fuit Vibius de quo Tac. § lib.14.car.4.a terg. car.antepenul.in prin.Plin.lib.14.cap.4. in fi. ipſius.§ & Plinius anterior, de quo ſupra.Veronenſis,qui etiam uigent hodie de Secundis.poſterior enim fuit Nouocomenſis,nepos,& filius anterioris hiſtorici.

P.Tertium not.Macrob. § libr.3.cap.11.§ Tertia per matrem Seruiliam M. Bruti matrem Cæſari deducta unionis pretio. § Suet. in eo.car.32.cap.pronun.Tul.libr.epiſto. ad Atticum,uel ad Brutum. car.514. 515. epiſto. 4. & 5. de qua & Macrob. libr.2.cap. 2. § Pedian.in oratio.pro Scauro. § car. 1. uel 9.a ter.§ Alia fuit nomine Tertia ad Verrem deducta pretio, de qua Tul. § in Verr.5.car.7. uel 237.§ Tertia fuit etiam ſuperioris Africa.uxor,de qua Valer. § ca. de fide uxorum.exem.2.§ Pauli Aemilij filia. § c.de omin. car.14. Plut.in apophth.car.145.in princ.& in Caton.Cenſo. uita. car. penult. 113.in Aemilij uita.car.2.ante.§ Tertia fuit alia Scæuolæ filia a Pompeio dimiſſa ex tribus ductis. §Aſcon.in Milone.car.9.a ter.§ Quintius,inde Sextius, Septimius,Nonius, Decimus,quo tali nomine fuit is qui cum M.Bruto,& Caſsio Cæſarem trucidarunt, non Decius ut quidam tenent.not.ſupra in uer.Decimus. declarat & Sigonius § libr.de nominib.Rom.§

Plinium anteriorem fuiſſe Veronenſem ex Secundis, ut diximus, qui etiam uigent hodie, poſteriorem uero eius nepotem, & filium adoptiuum ut in epiſto.ſua. § lib. 5.nu.8.Suades,&c.in med.§ fuiſſe Nouocomenſem quã plura declarant monumenta,de quibus in diſcuſsione ſua Perotus Epiſcopus Sipont.quem refert, & pluribus proſequitur Mathæus Ruffus Veron. ut conuincat Veronenſem fuiſſe anteriorem, Nouocom.autem poſteriorem, declarant ultima deducta ipſæ ſuæ epiſtolæ pluribi. § & lib.4.epiſto.13.Saluum,&c.expreſsius epiſto. ult. lib.ipſius.4.Attuli tibi,&c. § de Lario lacu. §lib.6.epiſto.24.car. 167. Quam multum. §

Purpura piſciculus eſt,de quo Pli. §li.9.cap.36.39.ſimilis Murici.

cap.25.d.lib.9.lib.21.cap.8. } uel concha cum aculeo uel lingua duriſsima,qua perforat conchilia reliqua. Vnde prou. de quo Eraſ. uoracior purpura. { nu.1074.purp.&c.Gel.lib.ult. cap. 8. { Huius libra denarijs centum ueniebat.i.duc. 10. prætij.tunc erat purpura ut hodie zibellinæ pelles ex Moſcouia prouenientes de quibus Seneca.epiſt. 90.Quis dubitare,&c. {Ioui.lib.13.hiſtor.car.229. } Succeſsit inde dibaffa bis tincta,denarijs ultra mille in libra. { Plin.ubi ſupra lib. 9.cap.39.in fi.& lib.22.cap.2.Orat.libr.epod.oda.12. Quid tibi. Tul. epiſto. ad Atticum. } Fabulam refert de eius origine ex Polluce Politia.i { in 12.miſcell. } Quomodo per Canem uenata,eſa, os tinctum, requiſita per Herculem a nympha plurimum adamata & donata, ad uotũ ſuum . Splendoris eximij pannũ fuiſſe refert Iuue. {Sat.11. } Ardens purpura ueſtit. { Liui.lib.22.in fi.car.pen. in prin. } Hiſpani lintheis prætextis purpura, tunicis candore miro fulgentibus conſtiterant. {Plut.in Marcello.car. pen. in princ. } Terrorem augebat ſplendor purpuræ,quam neque eum cernere patiebantur . {& in Alexan.Magn.in med.eius uitæ.car.6.in fi.uel.227. } de Babilonia & Suſa capta ibi & Hermion.purpuræ,quæ annorum etiam ducentorum adhuc recentem floris reſeruabat colorem . Cum par tempus habent purus ac lucidus ſplendor cernitur,&c.auxilio mellis uel olei,&c. { car. 228.in prin.& in Pau.Aemilio.car.ult.ante.in med.de eius triumpho.} Purpuram auro contextam indutus,lauri ramum dextra gerens,&c.Purpura Alexandrina,& Probiana. { Lamprid.in Alexand.Imperat. car. 126.a terg. } Saturatam multo conchilio purpuram intextam auro, uarijsque coloribus diſtinctam & artibus. { Sen.in conſolat. ad Albinam.cap.ſeſtert.car. 149.in fin. } Et de rege Demetrio Antigoni filio,& Antiochi patre. { Plut.in eius uita.car.293.a terg.Iuſti.lib.12. car.1.in fi.Sueto.in Calig.cap.cætera.car.189. a terg. } Conuertiſſe hominum oculos fulgores purpureæ abole animaduertit { Orat. lib. 3.oda.1.in fi.Odi prophanum.lib.2.carm.oda.16.Otium.} Nec purpurarum ſidere clarior delinit uſus,quos ardens purpura ueſtit . { Iuuen.Sat.11.car.penul.a terg.Tul.d.epiſt.ad Atticum.lib.12.unde Vopiſ.in Aurel.Imper.in med.car.198. a terg. } Poſt Zenobiam prælio captam,pallium breue in Iouis Capitol. templo dedicatum,purpureũ , laneſtre. Vnde aliæ ueſtes purpureæ iniunctæ decolores apparebãt cũ ea,per regem dono miſſam.re excuſſa per ipſos Imperatores, & Diocletianum diligentiſſ. repertum eſt , talem eſſe conceptum fulgorem ex Sandice tunc herba Indica,&c. quod etiam refert Eraſ.prouerb. purpura apud purpuram . Conceſſa erat niſi ſenatoribus , & magiſtratibus . {Plin.ubi ſupra. Dion.lib.49.in med.eius.car.8.a terg. 272. } Quia

plurimi

plurimi eam uſurparunt. § lib. 57. car. 8. 428. Liui. libr. 34. in oratio. de Oppia lege abroganda. § in edulium haberi ceptum piſcem ipſum not. Macrob. § lib. 3. cap. 13. § Ficedulas, murices, purpuras, &c. Macedonum ueſtes, multamque purpuram dono ſibi ex Macedonis miſ ſam Siſycambi tradi iuſsit. § Curt. car. 49. § in uſum ueſtium nunc non haberi, & colorem ignotum eſſe aſſerit Budæus. § lib. 2. de aſſe. in med. car. 146. ubi plura. Carda. lib. 9. de ſubtilit. lib. 17. car. 629. in fi. Polydo. lib. 3. cap. 6. de inuent. rerum. § Aciẽ hoſtium auro purpuraque fulgentem. § Curt. lib. 3. car. 11. a ter. de exercitu Darij in 1. prælio. Home. lib. 6. odiſ. car. ult. § Penſa torquens purpurea.

Quadruplatores criminum publi. delatores pro conſequendo præmio quartæ partis. § Aſcon. in diuinat. in Verrem. car. 5. in fi. 42. & car. 79. a terg. uel antepenul. in Verrem ipſum. ex ipſo Cicerone, car. 4. a tergo. car. Item penult. a tergo. Tacitus, libr. 4. in med. car. 80. a ter. Plaut. in Perſa. car. 2. cap. Veterem. § neque quadruplari me uolo, &c. § Capitol. in Pio Imper. car. 3. a terg. § prouintiæ ſub eo floruerunt, quadruplatores extincti ſunt. § & in Anton. Philoſ. Imper. car. 6. § Calumnijs quadruplatorum intercesſit, appoſita falſis delatoribus nota. § Budæ. ubi de Simplaria. libr. in pand. 1. car. 249. 265. in fi. ex. l. plurimum. § Quadruplici in iudicio cauſam agitare uel cẽtumuirali not. in uer. Iudiciorum ordo, & in uer. accuſator.

Religioſum, & in malam partem dici, qui nimia ſuperſtitioſaque religione ſeſe alligauerit. § Gell. lib. 4. cap. 9. § alias caſtus, & obſeruator. Religioſi dies triſti omine, infames, & nephaſti. § Liui. libr. 6. in princ. eius. § de diebus religioſis agitari ceptum propter clades ad Cremeram, & ad Alliam. § li. 31. car. 2. in prin. § in bonam partem, § Valer. cap. 1. operis, & Plut. in Pau. Aemilij uita, in princ. car. 122. ante in med. § religionem ſcientiam cultus diuini eſſe diffiniunt. Tul. § in 2. de natu. deorum. car. 73. § de religione & ſuperſtitione Lactant. § lib. 1. cap. 15. in prin. § religio dicta, quia religati. § lib. 4. capit. 18. Budæ. in pand. 1. car. 238. a terg. §

Reticulus rete piſcator. nos Tramalium, Saculus uiatorum, capitis tegmen muliebre. Home. de Iunone in Iouem decipiendum. § libr. 14. Ilia. car. 4. a terg. uel 154. lib. 22. car. penul. in fi. § reticulum, faſciamque, & plicatum uinculum. § Budæ. in pand. 1. car. 212. Spart. in Vero Imper. car. 231. Iuuen. Sat. 2. car. 2. a ter. Noni. car. 51. § reticulumque comis auratum ingentibus implet. &c.

Salica eſt lex in Francos, qui priſco nomine Salij appellabantur, quæ mulieres prohibet ſuccedere in regno Franc. Aemil. pluribi. § & lib. 2. in Carolo Mag. Imper. & rege Franc. 23. car. 97. a ter. § a Sala flumine Salios Francos dictos eſſe ſunt qui tradāt. Vnde lex Salica, ideſt Francica. § In Car. 4. pulchro rege. car. 377. a ter. § nos legem Salicam ante Iuſtinianum Auguſtum ſanxeramus, ne fœminis regnum mandaretur. § & car. ſeq. in prin. In Phil. 5. rege. 47. car. 370. a ter. § legis Salicæ uerba ſunt. In terram Salicam mulieres ne ſuccedant, &c. Salios Francorum gentem fuiſſe refert Marcellinus. § Arria. lib. 1. in fi. car. 6. fin. § de Cariæ populis. ècontra inſtituto Semiramidis licebat fœminis regnare, ut in Hiſpania, & in regno Neapol. ubi de Ioan. prima, & ſecunda, habetur ex Colenut. & alijs. quid in fœminarum filijs. not. § Guiz. lib. 12. car. 176. lib. 15. car. 329. §

Sal gignitur, aut fit, pluribusq; modis, notat Plin. § lib. 31. cap. 7. § è mōtibus, è foſsis, & ex aqua marina in ſalinis, & flumine, de quo Tacitus, § lib. 13. in fi. § ex ligno certę arboris. § Varro lib. 1. rei ruſt. cap. 7. § Plin. ubi ſupra. neceſſarius homini habetur. § Cælius lib. 6. cap. 1. Arrianus lib. 3. car. 3. § Criſtallo ſimilis. Sal candidus quomodo. Cato, § cap. 88. § Frugalitatis ſignum. § Eraſ. prou. 13. § unde ſales animi cauſa, & acuta dicteria. § Carda. lib. 5. de ſubtilitate. car. 225. § conſeruat, ut not. § Macrob. libr. 7. capit. 12. car. 542. § Sal Indicum, quod Saccharum, uel Saccharon. § Plin. libr. 12. cap. 8. in fin. Io. Leo, lib. 2. cap. 35. Bud. lib. de aſſe, car. 322. Cælius, lib. 6. cap. 2. Iouius li. 18. in med. car. 388. § de geſtis Præteiannis Max. Imper. Indici. § Cardan. lib. 13. car. antepenul. §

Salnitrum, de quo Plin. § lib. ipſo. 31. cap. 10. § Quomodo, & quando § Cardan. d. lib. 5. in med. car. 225. § ubi de ſalgemma. Sales dicebantur uiatores. notat Plin. § lib. 18. cap. 3. in fine § Senatū accerſentes.

Sauonarola frater Hieronymus Ferarienſis, Dominic. ordinis, auſteræ uitæ in ſeipſum, concionator acerrimus ad Florentiam dubia defunctus fama, uel uti probus religioſus, futura etiam prædicere diuino afflatus numine credebatur. In ſcelera caſtiganda uehemētiſsimus præſertim ſacerdotalia, & etiam in Pontifices illius maxime temporis, adeo ut in ciuitate omnibus admitteretur actionibus, quorumcunque conſcius conſiliorum, mira in ipſum fide & opinione, ut igitur quadriennio Florentinorum animis imperaret, Machiau. § lib. 1. diſcurſ. cap. 445. Agrippa. cap. 61. de magiſtratibus. car. ult. capit. 98. de Theolog. Corius. lib. ult. car. 8. fin. 492. § de ipſo latius & de Seraphino minorit. ipſius Sauonarolæ tunc æmulo & concurrente. 1494. § Leand. in regione.

regione.14.car.antepenul.uel.313.Guizard.li.2.car.82.§ Vel quod ambitioſus aperte nimium in Pontifi.poteſtatem inueheretur,& diſsimulanter affectaret. §Ponta.lib.2.de Sermo.car.penul. in prin. cap. Sunt autem diſsimulat.ad Petrar.in Cron.Pontif.In Alexandro.6.Pontif.in fi.eius.Iouius lib.5.hiſtor.in prin.In Elog.num.32.Guizard.etiã lib.3.car.penult. § Subdolum & ſeditioſum cum recitat Volaterranus in re Florent. §lib.5.car. ult.155.§ quaſcunque prædictas in eo fuiſſe cauſas tenemus, quia nihil eſt ab omni parte beatum. Eſt ergo quod ſapientia ſine uiribus manca eſt,& inualida reputanda, quia parum proficit, ut latius annotauimus in cap. Milites neceſſarios nu.5. declarat Plato pluribi in eius epiſtolis ſecunda, ſexta, ſeptima,undecima. proſequitur Machiauel. §lib. de principe. cap.6.libr.1.diſcurſ. cap.11.in fi.cap.45.cap.56.in prin.lib.3.cap.30.in fi.§ Ita ſunt exe-cuti armis iuſtitiam ſuam uindicantes, totiſque proſequentes uiribus. Ita & Turcarum reges ui omnia uſurpantes & armis, obedientiæ præſertim præſidio freti.

Scytala Laconica, breuis epiſtola,Plut.in Liſandri uita. §car.pen. in prin.§ Duas ſimiles deraſas uirgas formant,&c. quas Scytalas appellant, in qua eorum arcana ſignificant,&c. § In Apophtheg.Lacon. car.70.in Leonida, Beroal.in 61.annotat.§

Scytalides cum ſarmentis ad efficiendos maleolos. §Conſtanti. lib.4.cap.4.lib.9.cap.11.lib.10.cap.22.lib.11.cap.8.§

Septenarius numerus multipliciter. Inde & ſeptimana hebdomada. §Gel.lib.3.cap.10. Macrob.lib.1.de ſomno Scipionis. cap.6.capit.12. Saturn.cap.1.in fi.§ numerus plenior quare. §Beroal. in Seru.nu. 5.§ O terque quaterque beati. §Tacit.libr.21.car.2.§ de Hæbreis & Moſe, ſeptimo die ocium placuiſſe ferunt, dein ſeptimũ quoque annum ignauiæ datum, Dion. §lib.37.car.7.a tergo.§ de Iudæis ipſis etiam. Dies numerant a numero planetarum ſeptem, Aegyptiorum inſtituto. §Lactant.lib.7.cap.14.Cælius lib.4.cap.penult. car.149.§

Sella curulis quomodo & unde dicta problema,uel a curru uel a curuis pedibus, ut nos per authoritates ſentimus. Curules magiſtratus ſolitos honoris gratia curru in curiam duci cum ſella. §lib.6.capit.9. Gell.lib.3.cap.18.§ Quid ſi uidiſſet prætorẽ in curribus altis extantem. §Iuuen.Sat.10.Budæ.in pand.1.car.52.ante,& car.219.ante.§ Sed ædilium erant duo genera & ordines. Vnus,qui in iuredicendo ſella curuos habente pedes utebatur. Vnde nomen magiſtratus. Alter & popularis. § Plut.in uita Marij.car.1.in fin.§ De qua Sella lex lata eſt,&c. § Refert Budæ.ubi ſupra.lib.in pand.1. & in M.Bruto idem

Plut.car.2.in fi.} Cæteri curulem Cæſaris circunſtetere. Inſtituit primum Tullius Hoſtilius rex Rom.ab Aethruſcis accitam. } Liui. in eo.car.3.in fi.lib.1.& ex Macrob.lib.1.cap.6. Valer.cap.de inſti.antiq. in Flauio Aedili. } Qui ſellam curulem afferri iuſsit. Apertius habetur in capit.de fortit.in Attilio. Apertis ianuis in curulibus ſellis, & cæ. } & in cap.de parentum amore. in fi. } Inuitatus ab eo, in curuli ſella ſediſſet.&c. } Flor.in epitho.car.antepenul.de Iulio Cæſ. in fin. } in curuli ſella ſedentem eum ſenatus inuaſit & interfecit. } Sueto.in Aug.cap.magiſtratus.in fi. } Cum mane paululum in curuli ſella pręſediſſet honore abijt. } & in cap.ſpectacul. } Vt laxatis ſellæ curulis compagibus caderet ſupinus. } in Galba.cap. magna. in fi. } In ſenatu curulem peruerſę collocatam,&c. } Tacit.lib.13.car.5.ante.} Statutumque quantum curules,&c. } lib.15.car. 4. ante in medio.} tribunal ſedem curulem, & ſedes effigiem Neronis ſuſtinebat. de Tiridate per Corbulonem ſubacto. } lib.17.car.5. fin. in fi. } Valentē & Cecinnam pro concione laudatos curuli ſuæ circumpoſuit. } Suet. etiam lib.de uiris illuſt.in Camillo.car.414. } Nobiliſsimum ſenum in curulibus & honorum inſignibus,&c. } Liui.lib.7.in prin. eius.li. 9.car.ult.in fi.lib.31.car. 2. ante. } de donis ad Maſiniſſam amicum per legatos,uaſa aurea,togam prætextam cum curuli ſella, &c. } lib. item 40.car.antepen.uel 412.} cenſores ad aram Martis ſellis curul. conſederunt.

Sibyllæ plenæ deo furentes arcana enuntiant inſciæ. } Diodo. lib. 5.car.antepenul. } Prima ſic dicta Tyreſiæ Vatis filia,ex qua Homerus plura ſumpſit expoſita.Earum decem nomina refert Lactan. } li. 1.cap.6.lib.8.cap.22.23.plura.de his & Colenut.lib.4.in prin.car.80. Plin.lib.34. cap.5. in fi. } Libros Sibyllinos reſcribi iuſsit Auguſtus Imper.de quo Dion. } lib.54.car. 370. a ter. } Ipſas nominat, & Pauſan. } lib.ult.car.393. 396. } Herophilem Sibyllam Demoamque. } Munſter.lib.2.car. 153. } de Ioachino abbate uiro ſancto, qui Henrico Imper. Federici filio Barbaroſſæ plura aperuit, & de eius uxore tunc prægnante prouecta in ætate, de eius morte & de pluribus Erithreæ Sibyllæ prædictionibus ut ueritatem continenti bus,Merlinique uaticinia explicuit uatis. } Ponta.libr.13.rerum celeſt. car.4.uel 283.a terg.cap.de inſania.lib.1.de fortuna.car. antepenul. in fi. } de Sibyllis,ut de oraculis alia annotauimus alibi.in uer. Fortuna. } cart. 1. } de ipſarum inſcitia. } & cap.de oraculis,ſupra, car. ult. }

Sicophantæ,accuſatores,plani impoſtores, calumniatores,nugaces, palpatores. } Gell.lib.14.car.ult.li.16.cap.7.in fi.Plaut.in Amphit. cap.bene uale. in princip. car. 15. } Nimis hic ſcitus eſt ſicophanta.

in

in Aſin.cap.ſi cut.car.39.in fi. § Neque puduit eum id ætatis ſicophā tias. §cap.perfidiæ.car.52.a terg. § Cum noſtris ſicophantijs, dolis,aſtutijs. § in aulul.cap.foras.car.74.a terg. § Noui ſicophātias. § in capti.cap. nunc illud.car.89. § Nec ſubdolis mendacijs, nec ſicophantijs, nec fucis,&c. § in menech.cap.nulla eſt.car.182.a tergo. § Tum ſicophantæ & palpatores plurimi. § in pſeud. cap. ſi de damnoſis.car. 227. a tergo. § per ſicophantiam,ac per doctos dolos,& cæ. § cap.malus.car.235.in fi. § Nihil eſt hodie hic ſicophantijs,quæſtus. § in Trin.cap.huic ego.car. 300. § Hic homo ſolide ſicophanta eſt. § Eraſ.prouerb. 1281.674.Iuuen.Sat.8.car. penul. in prin. § Planides audit Fabios,&c. § Bud.li.in pand. 1.car.244.a ter.li.2. car. 17. Plaut.etiam in penul.cap.negoci.car.241. § Exora, blandire, expalpa. § in rudenti.cap.& uos.car.268.a ter. § Malum periurum,palpatorem. § Eraſ.prou.1281. §

Solitaurilia ſacra,quæ not.Beroal. § in 49.annotat.ex Varrone.li. 2.rei ruſt.cap.1.Cato.cap.140.Tacit.lib.1.in med.car.102.lib.20.car. 82.a terg. § Luſtrata Verre, Ariete, Tauro, Area, Iouem, Iunonem, Mineruam,præſideſque imperij precatus Deos, &c. Liuius expreſsius § lib.1.car.antepenult.a terg.in princ.Pauſan.lib.2.in princ. car.8.uel 68.in med. § Exercitum inſtructum Sue, Oue, Tauriſque luſtrauit. Idque conditum,luſtrum appellatum. § Pedia. in Verrem. car. 40. a terg. § Luſtrabant & ſolitaurilia ſacrificia de Sue,Oue,Tauro faciebant. § Blon.li.de Roma Triumph.car.28.in fi. Plut.in Pyrrho. car. ſecunda. §

Solis menſa,quæ Beroal.in 81.annotat.ex Herodot. § libr. 3.cap. 2.car.1.in fi. § Quomodo ſolenne in pratis epulum,&c. § Spartia. in Seuero Imper.car.4.fin.in fi. § Solis urbs in Cilicia. § Liui.lib. 37.car.ult. § Solis Coloſſus, cubitorum.70.Rhodi.Plin. §lib.34. cap.7. § Solis boues. § Apia.lib. 5. in fi. car.8.fin.Home.libr.12. odiſ.car.penul. § Solis currus in Rhodis. § Dion lib.47.in fin.car. 8.fin.in fi. §

Soliſtimum tripudium. § Tul.in 2.de Diuinat.car.226.a terg.Liui.lib. 10.car.pen.a ter.& in uer.Tripudia.infra. §

Speculum inſtitutum pro cognoſcendo ſeipſo in animum. § Plato.in Alcibi.1.car.penul.in fin. § In quo eſt uirtus animæ, & ſapientia,Deum & ſapientiam cernens ſeipſum agnoſcat.Calig. Imper.autem componebat uultum ad ſpeculum in omnem terrorem. § Sueton. in eius uita.cap.ſtatura.car.199.Plut.in præcep.connubial.car.4.nu.26. § Socrates ut ſpeculo ſe intuerētur adoleſcētes ſuadere cōſueuerat, ut deformes,uirtute corrigerentur,pulchri,ne deturparentur uitio. Matro-

na autem ſi deformis ut temperans pudicaque, pulchra ut honeſta. § Plau.in Epid.in med.§ Honoris cauſa modo ęquum fuit ibi habere ſpeculum,ubi os contemplarent ſuum,ſibi qui proſpicere poſſent ſapiẽtiæ cor,&c. § Sen.lib.2.de Ira.capit.ult.in fi.car.130. § Iratis pro fuit aſpexiſſe ſpeculum,perturbauit illos tanta ſui mutatio,ut non agnoſcerent ſeſe. § Gel.lib.16.cap.penul.de geomet.Macrob.lib.3.capit. 13. § Deformis per ſpeculum, quomodo componatur, not. Plinius § lib.33.cap.9. § Concauum ignis ſuſcitabilis. § lib.2.110. lib.34. cap.17.lib.36.cap. penul.in med.de inuentor.Plut. in Numa rege.car. 3. § Plumbo,repercuſſum allinitur. § Cæli.li.3.cap. 28. § Imaginoſum quid. § Beroal.in 38.annotat. § Speculo combuſtum hominem armatum. § Plin.lib.ult.cap.26.de uitro.in fi.Plut.lib.4. de placit. cap. 14. § Plura & mira notat Carda. § libr. 4. de ſubtilit. car. 180.& ubi infra. Iul.obſeq.lib.de prodig.nu.12.car. 469. § Specularis lapis. § Plin.lib.36.cap.22. § Phengitem not.Ful.antiqu. § li. 4.Iuuen.Sat.4.car.1. § Ecce iterum, & cæ. Clauſo latis ſpecularibus antro.

Specularium eſt etiam ad feneſtras inſtitutum pro aere impune admittendo,tempore tantum Senecæ,ut ipſe refert epiſto. § 90. car. 2. ante.quis dubitare.Pli.li.15.cap. 16.li.19.cap. 5. in prin. § & oculare uitreum. §Pont.li.5.de ſermo.car.4.fi.in fi.uel.238.in fi.§ Oculari uteretur uitro. Vitalis.Pli. § li.7.cap.53.in med.§ Iulius Medicus dum inungit ſpecillum per oculum trahens. §lib.21.cap.14.in prin.§ de apibus per aluearium ſpeculari lapide. § lib.11.cap.16.in med.li. 31.cap.ſepti.in prin.de ſale.lib.35.cap. 10. in med. § de pictoribus, per lapidem ſpecularem intuentibus è longinquo. § libr.36. cap.22. ut infra.de quo Budæ.lib.in pand.1.car.145.in fi.Ful.antiqu. capit. de thermis.car.107.Plin.præſertim epiſto.17.lib.2.Miraris, &c. in princ. & ad fi.lib.36.cap.22.in med.lib.ult.cap.5. de ſmaragdo per Neronem Imp. § Antiquiſsimum quinimo eſſe inſtitutum refert Iouius. § li. 14.hiſtor.in fi.car.7.fin. § in Parthos ad Magnum Canem uel Impe. ubi Ciuitas ampliſsima Camtam nomine cum palatijs; feneſtris ſpecularib us,&c.plura.

Specula in promontorijs poſita inſuper per principes. Vnde ſpeculatores. § Liui.lib.29.car.157.antepenul.lib.31.car.4.in fi. Plin. libr. 35.cap.13.in prin. § de ſpeculis. § lib.7.cap.56.in med. Carda.li. 4.car.126.176. 180.Agrippa.cap.26. § de conſpiciente uirtute ſpeculi per tria miliaria,& quattuor.not. Plin.ubi ſupra.

Strigas,Magas,Thraſſas,Lamias,Dodonas. § Varro. lib. 1. capit. 29.rei ruſt.Plin.lib.11.cap.39.in fi.Beroſ.in Nino rege.3.Babil. de Ca

meſe

meſe. car. 4 ſ. in princ. § Magicas artes & ſtrigas tales eſſe aſſerit Io. Leo Hiſpan.hiſtor. § lib.2.car.196.in fi.288.a terg. § Lamia pue rorum uoratrix & Lemures. § Ad Suet.in Domit.Imper.cap.ſed ne que.car.345.a ter.Politia. in ſua Lamia late.car.73.74.Carda.libr.18. car.699. § Dodonas.Plut.in Alexand.Magn. § in 1. car. 222. Io. Leo hiſtor.in rebus Indicis. lib.2. cap. 196. § Ipſas aſſerit intendere uorationi infantium,& hodie. § Horat.lib.3.oda. 9. § Donec gra tus. Me nunc Threſſa Cloe regit.

Stultus,laruatus,murcidus,oppicus, erraticus, rauiſcal. obtuſus,um braticus,proceritus,cerebroſus,moro,ſubleſtus,uacerra,bardus,othus, ſtupidus,agalma,lemura,ſpiritatus. § Suet. in Calig. cap. uixit.car. 206.in Nerone.cap. Cum magni.car.250. Pli. in præfat. in fi. Plaut.in Amphit.car. 22.a terg. § Aedepol plena laruarum ſunt. § in capti. cap. Quo illum.car.91. § Laruæ ſtimulant uirum. § in Caſsina.cap. uolo.cap. 121.a terg. § Vxorem larua ludificatus eſt. § in menech. cap.quid eſſe. § Num laruatus erat aut ceritus. § Blond. libr. 1. de Roma triumph.car.2.Ponta.lib.13.de rebus celeſt. car. 3. § Fanati cos,proceritos,laruatos,&c. § & car.2.ſequen.282.Suet.in Aug.cap. quottidiano.car.117.Plaut.in penul.cap. ita me. car. 242. § Neque nos populus proceritis inſectabit lapidibus. § in rudenti.cap.heus ma ne.car.278. § At ego Ceritus. § Alciat.Fab.65.de Otho.Plau.etiã in bacchide.cap.quicunque.car.153.& cap.2.car.141.a terg.iamdudũ, &c. § Sed is ſtultior eſt barbaro Potitio. § Plaut. in moſtel. capit. hic quidem.car.174.a terg. § Senex hic cerebroſus eſt. Stulti,ſtolidi, fatui,fungi,bardi,bucchones, bleni. § in Epid.cap.honoris. in fi.car. 136.a terg.§ me adſimulabam quaſi ſtolidum,cum Bardum me facie bam. § in Perſa. cap. ſatiſ. car. 259. § Me quidem pro barda & pro ruſtica,&c. § Tul.de fato. car. 3. § Stupidum eſſe Socratem dixit, & Bardum. § Plaut.in Trin.cap.ſta illico.car.298.in princ. § Mo res hominum moros & moroſos efficie. § Sueto.in Nerone.cap.par ricidia.car.261.in prin. § Num & morari cum inter homines. § Bu dæ.in pand.1.car.240. §

Subleſtus,ſublinere os decipere,irridere. § Plaut. in aulul. cap. fi dei. car.74. in fin. § ea ſubleuit os mihi peſſume. § in capti. capit. quo illum. in fi.car.92.a ter. § Ita mihi ſtolido os ſublinere offucijs. § cap.Iuppit.ubi ſupra.car.94. a terg. § Sublitum os fuiſſe hodie mi hi. § in Epid.it arg.car.132. in prin. § Cognoſcit opera ſibi ſenex os ſublitum. § cap.honoris.ubi ſupra.car.136.in fi. § Minuſque ad hanc rem callidum os ſublitum eſſet. § car. ſequen. a terg. § Senex tibi os eſt ſublitum plane & probe. § in miles glor.cap.mihi.car.194.§

Sublinit

Sublinit os illi lænæ matri mulieris. § & a terg. in fi. § Itaque ſublinitur os cuſtodi mulieris. § & xan. ſequen. § nam ut ſublinitur os cuſtodi cauto conſeruo meo. § Eraſ. prouer. 448. § Os ſublinire. § Bud. in pand. 1. car. 26. a terg. §

Veteratores, blaterones, irriſores dicũt tales & ſubſannatores, carpẽtes, uellicantes. § Tul. in 3. offic. car. 60. 72. in Verr. 5. car. 151. in fi. Budæ. lib. de aſſe. 1. car. 1. in pand. 1. car. 251. a terg. Pontã. li. de ſermo. car. 201. § Verſuti, malitioſi, callidi, ueteratores, uafri. Vt ille ueterator & callidus ad Annibalem duceretur.

Sutor, induſiarius, ueſtitor. Itẽ ueteramentarius ſutor, calceolarius ſutor, nunc & idem caligarius. § Lamprid. in Alex. Imper. car. 127. Plaut. in aulul. cap. narraui. car. 73. in princ. Sueto. in Vitell. Imper. cap. contra eundem. § Zauatinum hodie dicunt ipſum ueteramentarium. § Martial. lib. 9. in Sutorem. lib. 12. de importunis. Plin. lib. 35. cap. 10. de Apelle. § Vnde prouerb. Ne ſutor ultra crepidam, de quo Eraſ.

Subligaculum, ſuccinctoriũ, femorale, fæminale, campeſtre, bracca, perizoma, lumbare. § Tul. in 1. offic. car. 25. a terg. § In Scæna ſine ſubligaculis prodit nemo. § Eraſ. prouer. 2352. Imperitus, & cæ. Plut. lib. de fort. Alex. car. 287. uel antepenul. Sueto. in Aug. cap. hieme car. 112. in fi. § Thorace laneo, fæminalibus, & tibialibus muniebatur. § Plaut. in pſeud. cap. malus. car. 235. in fi. § Hoc quod fæmina ſumma ſuſtinet.

Superſtitio & religio. § Tul. libr. 2. de natu. Deorum in med. car. 75. § Cultus deorum eſt optimus & ſanctiſsimus, pietatisq; plenus. Sed qui per totos dies precabuntur, ut ſui liberi quique ſuperſtites eſſent, ſuperſtitioſi ſunt appellati. § Gel. lib. 4. cap. 9. § religio quomodo. Quia religati Deo, ideo religioſi dicti a relegando. § Lactan. lib. 4. cap. 18. in princ. § religio enim eſt ueri cultus, falſi ſuperſtitio. Quia ſuperſtitem memoriam defunctorum optabãt, imagines colebãt eorum. Vnde Virgil. Vana ſuperſtitio, ueterumque ignara Deorum. Religiones quomodo inſtitutæ, Lactant. § etiam lib. 1. cap. 15. § reges & probos uiros uenerantes ſimulachra finxerunt, &c.

Tabanus, aſylus, myopa, æſtrum, brúcus. § Varro lib. 2. de re ruſtica, cap. 5. Sen. epiſt. 58. in prin. Quanta nobis, &c. Plin. li. 11. cap. 28. cap. 33. 36. in fi. Suet. in Otho. Imper. cap. Deinde, in fi. car. 296. a ter. § Quid mihi cum magnis aſylis. § Conſtant. lib. 17. cap. 7. rei ruſt. §

Templum Dianæ Epheſiæ per uniuerſas Aſiæ ciuitates conditum, auctore Cteſiphone Gnoſio. § Plin. lib. 7. cap. 37. § Romanorum regum tempore, per annos. 220. uel 400. magnificentiſsimum ampliſſimum.

ſimum. Ditiſsimum, cuius erat longitudo ped. 425. diu floruit religioſum. Sæuiente auaritia ſpoliatum, deformatum, incenſum. § Valer. cap. de cupidi. glor. in fi. Gell. lib. 2. cap. 6. in fi. Plin. etiam libr. 16. cap. 41. in med. lib. 36. cap. 14. § ubi formam explicat & magnitudinem. Vbi & ſe habuit Alexander Mag. § not. Arria. lib. 1. car. 33. § Spoliari per Scipionem ſibi hoſtem prohibuit Cæſar ipſe, ut eius § lib. 3. ciuil. car. 341. 384. § ubi prohibuit ſacrilegium, iterum Galieni Imperatoris tempore ſpoliatum fuit omnino, & inceſum. § Capitol. car. 3. eius, uel. 174. § de eius qualitate & origine not. Pauſan. § libr. 4. car. 174. in fi. §

Terræmotus horribiles pernitioſi quandoque qui fuerunt & quando, ratione ueram quomodo perueniant, nondum copertam dicit Gel. § lib. 2. cap. 28. not. Agrip. de mundo. cap. 51. § an ſit uentorum uis, uel aquarum tunc undantium. Vnde nullus Deus ad inuocandum conſtitutus per Romanos, præſenſiſſe tamen futurum Anaximandrū phyſicum & Lacedæmonijs prænunciaſſe, unde tota urbs corruit. § Pli. lib. præd. 2. cap. 81. Plut. in Cymonis uita. car. penul. a terg. & lib. de Placit. philoſo. num. 15. § Omnium præcedentium maximum, ut infra. Ventos in eam eſſe affirmat Plin. ibidem, qui idem operatur in terris quod in nube tonitruum. ſigna ſunt futuri terræmotus fulmina grauia, intumeſcentes fluctus ſiue uis uentorum, crepitus etiam, & in puteis aquę turbatio § cap. 83. Plin. ubi ſupra, Carda. § libr. 3. de ſubtilit. car. 106. 115. § Erumpentes generant peſtilentiam, Remedium habetur exhalatione, § cap. 84. Tul. li. 1. de diuinat. car. 188. uel. 5. fin. § Maximus terræ mortalium extitit motus, duodecim urbibus Aſiæ una nocte proſtratis, &c. quod fuiſſe conſtat inuidia obliteratum & liuore per ſcriptores in hoc etiam conniuentes de morte Saluatoris Chriſti. § Plin. d. cap. 86. § de quo late conqueritur, & nequitiam reprehendit Budæ. § lib. 4. de aſſe. car. 391. § de Tranquillo, Tacito, Plinio.

Quo tempore Clades ad Traſimenum accepta, Annibale tunc authore, in Romanos notat Liuius. § lib. 22. in princ. car. 2. § multæ urbes terræ motu uaſtatę, montes inter ſe concurrerunt, § Plut. in Fabij uita, car. 2. in prin. Plin. d. lib. 2. cap. 86. Tul. d. car. 176. 188. §

Tyberij Imperatoris tempore fuerunt præd. & inter inſulas Theramenem & Teras iam inſula terræmotu emerſit cum aquis calidis, Rhodum concuſsit, ubi Solis Coloſſum euertit cubitorū. 70. mirandi conſpectus, pretio Scut. noſtratium. 180. mill. not. Plin. § lib. 34. cap. 7. in med. § multas & euertit ciuitates, quaſdam & celebres abſorbuit. § Iuſti. lib. 30. in med. Tacit. lib. 2. in med. car. 42. a terg. Sueto. in Tyberio ipſo, cap. ſupplice, car. 152. Capitol. in Pio Imper. car. 4. Pauſan.

lib.

lib.1.car.4.in fi.plura not.Agathius.lib.2.belli Goth. in med.Liui.lib. 35.car.penul.ante.§ terra tremuit per 38.dies ordine naturæ. §Pli. d.cap.86.Sueto.ubi ſupra,car.134.cap.Ciuilium, Colenut.libr.2.car. 1.ex Euſebio§ qui duodecim ipſas enumerat ciuitates Epheſum, Apolloniam,&c.Chriſti dei noſtri mortem referentem,not.Bud. §lib. 4.car.393.ubi ſupra.§

Alpium cacumina concurriſſe Auguſti Imperatoris etiam tempore not. Dion. quo Varro cum legionibus cæſus. §libr.56.in med.car. 409.Plin.d.cap.82.85.§

Laodicea urbs Aſiæ cum alijs corruit locis, §Sueto.ubi ſupra. Tacitus.lib.14.in med.car.23.a ter.Agathius, ubi ſupra,Polyb. lib.2.car. 72.§ de Oleno & Elice urbibus. §Plin.d.lib.2.cap.86.§

Tigranis, tanti regis tempore Siriæ ciuitates plures, hominumque mill.ad 70.abſumptæ. §Iuſti.lib.40.in med. Ioſeph. lib.1.belli Iud. cap.27.Etenim Cleopatra,&c. §

Traiani Imperatoris tempore,Anthiochiæ circunſtantibus etiam urbibus horribilis diuturnus maximus ipſo tunc preſente expeditionibus dedito cum exercitibus, §Dion.in ipſo. car.eius.8.Plin.libr.6.epiſt. 16.petis,&c.§ Caſsiuſque mons præcelſus nutante cacumine concuſſus.

Valentiniani Imperatoris tempore per orbem terræmotus ita mouit ut mare litus egreſſus Siciliæ multarumque inſularum urbes ſubruerit,innumeri obruti populi & oppreſsi. §Diaco.lib.11.car.86.a ter.§

Atlantica inſula tunc amplisſima cum duobus regnis demerſa euanuit. §Plato in Tymeo.car.3.§ ubi de Athenienſibus priſcis, §& dial.ſequen.in Critia uel Atlantico.§

Galieni Imperatoris tẽpore terręmotus & tenebræ per multos dies fuit, auditum prӕterea tonitruum terra mugiente, Ioue non tonante, mota eſt Lybia & Roma,maria multas occuparunt urbes. §Capitol. in eo.car.eius.2.a terg.§ Beritum cum alijs euerſum. §car.174.§

Gordiani Imperatoris tempore terræmotu ciuitates hiatu perierũt cum populis, §Capitol.in Gordiano.3.Imper.car.2.uel 158.in fi.§

Caroli magni Imperatoris tempore dum a Vinigiſio colitur Spoletum,terra noctu mouit horrendo Italiæ, Galliæ, Germaniæ fragore & ſtrage. §Aemil.lib.3.car.103.eius ſex.§ Helicem abſorptam a mari not.Pauſan. §lib.7.car.280.in fi.§

Tyrij Colonias condiderunt plures, §not.Curt.lib.4.car.24.§ ut Carthaginenſes, Thebas, Gades, quia multitudine abundabãt,uel magis terræmotibus pulſi frequentioribus,ut in uer.populi, infra.

Alfonſi regis Neapolit.tempore & Caliſti.3.Pontif.& Iacobi Picenini

nini maximus fuit, not. Colenut. §lib.6.car.194.Ponta.lib.1.de ſor tit.in med.car.56.in prin.cap.Diximus,&c.§ Apuliæ multa abſorbuit oppida, cum ſtrage hominem ultra.30.mill.

Ad Belinzonam in Heluetios præaltus corruit mons, rupiumq; mo les fauces obſtruxit, quibus Brennio in Ticinum flu. miſcetur, unde prædia plurima oppreſſa. §Ioui.lib.12.hiſtor. li.15.car.antepenul. a terg. § poſt cladem in agro Vicetino per Hiſpanos.

Quo anno Florentia iugum accepit Alexandri in Ducem primum deputati, inundante Oceano plures exterminatæ urbes & oppida, cum infinita mortalium multitudine oppreſſa, & præſertim Canepiphatum & Batauorum inſulis, tunc Selandæ, & Holandæ cum Alemdebucha & Hardes, & excluſæ, clara oppida fluctibus uorata ſunt. §Ioui.lib. 29.in fi.car.penul.in prin.§ Vlyſippo item ſanctæ arenæ,&c.

Quo tempore locuſtæ ex Illirio in Italiam prorepentes aduolarunt ſatorũ dira pernities infinito agmine Turcarũ portendentes aduẽtum tremuit Ethruria, oppidumque Scarparia hiatibus deformatus, patuit mag.mortalium numero tuncq oppreſſo. §Ioui.lib.43.in prin.§

Textorum uſum & modum ut hodie not.Sen. §epiſt.90.in med. Quis dubitare,in med.§ Qui & Limbolarij dicti. §Plaut. in Aulu la.cap.narraui.in med.car.73.in prin.§ Textores, Limbolarij, arcu-larij. Quemadmodum tela ſuſpenſis ponderibus rectum ſtamen exten dat & Trame remolliat ſpata coire cogamur,& iungi. § Virg. in primo Georg.car.18. Arguto coniux,&c.Pli.li.7.cap.56.in prin.Homer. in eius uita,car.ult.in prin.§ ipſa uero texat telam in electrum abſcon dens. de Helena §lib.3.Ilia.car.3.a terg.§ quæ magnam telam texebat duplicem. §lib.6.car.penul.§ in Argo exiſtens ante alias telam texens Andromeda. §li.22.car.penult.§ uxor Hectoris autẽ telam texebat conclaui domus altæ. §lib.2. odiſſ.car.3.§ Penelopes magnam telam in ædibus texebat, interdiu texebat, nocte diſſolue bat,&c. §lib.5.car.2.a terg.§ telam percurrens aurea nauiculã texebat. §lib.7.car,2.in fi.§ Aliæ telas texunt & penſa uoluunt. Cal chas uaticinator filius fuit textoris. §Home.1.Ilia.car.2.§

Tripudia ſoliſtima §ut ſupra.car.3.anter.Tul.libr.2.de Diuinat. in med.car.226.§ Quum igitur Offa cecidit ex ore pulli,tunc auſpicanti Tripudium ſoliſtimum nuntiatus,&c.plura. §Liui.lib.10.car. penul.a tergo.in med.§ pullarius auſpicium mẽtiri auſus Tripudium Soliſtimum conſuli nunciauit. §Blon.lib.1.de Roma Triumph.car. 44.in fi.de Galli Saltatione, Plin.lib.10.cap.21.de Gallis.§ Horum ſunt Tripudia Soliſtima hi magiſtratus regunt, &c.

Tripodes uel Tripedes aurei, uel ærei, aut ligni fuiſſe conijcimus Scan-

Scannula ſuper quibus offerebantur in templo uel oraculo ſimulachra uel ſigilla adoranda,ueneranda,& ad memoriam poſita, cubitali forte altitudine,ignotas igni §Home.lib.9.cap.3.libr.pen.in med.lib.ult. Iliad.in med.§ ubi de muneribus, Duos fulgentes Tripodes,&c. Aureum expiſcatum ſeptem græciæ ſapientibus dono uiciſsim datum,poſt & dedicatum, §Plut.in Solo.uita.car.2.in prin.In Ariſtide.in prin.§ Tripodes uictoriæ uoto,&c. §In Cleomene.car.132.§ Tripes æneus cum æneo cratere inferri,&c. §Virg. in 5.car.2.§ In medio ſacri Tripodes uiridesque coronæ, §Herod.lib.9.cap.7.§ de Tripode cum ſerpente tricipiti, §Pauſan.lib.4.car.154. in princ.lib.10. car. 398. in med.§ De manubijs Amycles Apollini Tripodas æneos tris, in quorum uno Veneris, Dianæ in altero, in tertio Cereris, & Proſerpinæ ſigna inſiſtunt, §lib.1.car.22.in med.§ In his Tripodes dicati ænei,&c. § lib. 5.car.196.in prin.§ æneus item Tripos cum coronis, §lib.9. car.350.in princ.§ æneum apollini Tripodem dedicant.Tripodum maxime inſignis eſt quem Amphitruo dedicauit.Tripodem anſatam. §Home.li.pen.car.4.§ in Ludis in morte Hectoris, §car.8.a ter. car.4.fin.lib.4. odiſſ.car.3.§ inter dona geminos Tripodas.

Tria quam grauiſsima bella perpetrarunt Romani omnium uictores nationum præter tria punica. primum per Marium aduerſus Cimbros, Ambrones, Tigurinos, Theuthones & alios, de quibus Plut.in Marij uita ad Athiſonem prope Maſsiliam ad aquas Seſtias. not. Flor, §ad Liuium.lib.68.lib.3.Epithom.car.1.a terg.de eodem bello.§

Secundum per Druſum Germanicum in Germania, quam pluribus ſubegit uictorijs, donec febre correptus interijt, ut ex Liuio decade ultima ad poſteros non peruenta adhuc cum cæteris,& Plin. prior a Druſo requiſitus ipſo in ſomnijs, ut in epiſtola nepotis eius, lib.2. pergratum,&c.bellorum Germaniæ.lib.20.qui etiam interciderunt.

Tertium cæteris omnibus quã grauiorem, obliteratũ etiam,Triennio perpetrauit continuo Tyberius Octauiani Imperatoris legatus cũ legionibus.30.not.Suet. §in Tyberio cap.Data,car.138.a terg.§ aduerſus Illirios, Thraces,Pannonios cum.500.mill. hominum ferociſſimarum gentium. §Flor.in Epitho.car.penul.in fi.Plin.li.7.cap.45. in med.de Auguſto.§ Apia.lib.Illirico uerbum refert. Dion.lib.55. in fi.ſicco tranſit pede.

Vadimonium ſtetiſſe in re capitali. §Plaut. in Aulula. capit. poſtquam,in fin. car. 70. a tergo.§ ut ſibi liceret Miluium uadarier. §In bachide.cap.Mirum.car.142.§ Ita me uadatum amore iunctumque attines? §In perſa.cap.pẽſum.car.261.in fi.§ Vadatur hieme,utinam

nam uades deſint in carcere ut ſis. {Curt.lib.9.car.4.in oratio. Alexandri ad milites ſuos.} rerum quas etiam geſturus ſum, uadem prædemque habeo. {Gel.lib.2.cap.14.Sueto. in Caligula, cap. In Gallia.car.194.} litigatorum plerique occurrere ad uadimonium abſentes non poſſent. {Tul.in 3.offic.car.58.} de Damone Pythia, uas factus alter pro altero, ſi ille non reuerſus eſſet, is moreretur, de quo exemplo Valer.cap.de amicitia, {car.ult.Beroal.in 95.annotat. car. 16.Bud.in pand.1.car.38.39.40.}

Ver ſacrum quomodo, exponit {Liuius libr.22. car.2.in fin.3.in prin.lib.34.car.antepenul.in fi.eius.Blond.lib.1.de Roma Triumph. car.30.}

Venetæ urbi ampliſsimæ alias ſimiles quaſdam in aquis etiam ſitas legimus per modernos, unam in Parthis Cantam nomine, magni Canis uel Imperatoris ad Cataium opulentiſsimum cum lapideis pontibus, excelſis domibus, cum feneſtris clatratis & ſpecularibus, ubi ciues togati cum barba & coma, cum equis carpentis & nauiculis tectis, cum Typographis, qui libros, hiſtorias, & ſacrorum cerimonias imprimunt, &c.Ioui. {lib.14.car.7.fin.}

Aliam in Indos eſſe nomine Themiſtitan quam Cortes Ferdinandus expugnauit. not.Iouius etiam {lib.34.in fi.car.4.fin.in fi.}

Venezuolam tertiam refert Io. Leo. Hiſpan. rerum Indicarum moder.hiſtoricus. {lib.2.cap.63.car.107.in fi.}

Singui alia eſt ciuitas cum ſex mill.pontium lapideorum, {Card. lib.11.de ſubtil.car.6.fin.a terg.430.}

Ad Preteianum etiam regnorum quadraginta Imperatorem profectus eſt iam Thomas apoſt.ubi & Abiſsini regnant, & principẽ eligunt modo & forma ut in ciuitate ipſa Venẽta. late Ioui. {lib.18.in med. car.389.} Venetos Gallos nauigijs potentes in re maritima a Cæſare ſubactos.not.Cæſar ipſe {lib.15.Gall.car.5.}

Vicarius dicitur non coadiutor uel legatus optio prætor, ſed ſucceſſor, ſubrogatus, ſuppoſitus, ſuſpectus.Liui. {lib.29.in princ.eius.} de Scipione in Siciliam iuuenes militiæ lectos aduerſantes remittente. {libr.5.car.3.in fin.de Licinio Caluo, de Scipio.Plut.in eius uita, car. 3.in fin.car.91.in fin.Tul.in oratio.pro Murena, car. antepen. a terg.} nolite mihi ſubtrahere uicarium meæ diligentiæ. {Sen. ad Albinam in fi.cap.maximum, &c.} pro coniuge uicariam dedit, hoc amplius eſt, &c. {car.151.Orat.Sat.penult.Iandudum, &c.} Siue uicarius eſt qui ſeruo paret, &c. {car.3.fi.ante, Oda, Intactis. Opulent.lib.3.} æquali recreat ſorte uicarius. {Plin.epiſt.32.lib.10.} etiam uicarij dati, Epigoni alio nomine appellati ab Arriano. {lib.7.car.4.290.

Anton.

Anton.Pius Imperator,ex Capitol.car.37.a terg.Ponta.lib.de principe car.1.in prin.de Alfonſo rege.}

Vitrum not.cap.de mirand.alibi.

Xerxes ideſt uictor,bellator.Herodo. {lib.6.cap.7.} Artaxerxes maximus bellator. {Beros.in Balleo rege.8.Babilon.car.61.} Xerxem uictorem,Triumphatorem,Lart.inuictum maximum,Macchabeus pugnax, Niconta uincens, Scanderbegus ſuperator, Nero lingua ſabina fortis. {Sueto.in Tyberio.Imper.car.1.129.Gell.lib.13.cap.22.Herodo.lib.6.cap.7.Sueto.etiam in Calig.cap.nouum.car.179.in prin.In Aug.cap.Quin.&c.car.124.a terg.} Authicon fortunatus, Hector poſſeſſor & dominus. {Plato in Crati.car.2.a tergo.in med.124.} Theophilus ſeruator, {ubi ſupra car. ſeq.} Euergetas, Callinicos, Soteras, Mogalos, beneficos uictores ſeruatores magnos. {Plut.lib.de fortuna Alexand.car.295.ante.} Sehiten, bene fortunatus lingua punica. {Ioui.li.44.car.525.} Fares alacer. {Ioui. ubi ſupra.} Socrates ſeruator potens, Traſimul pugnator ferox. {Plato lib.1.de repub.in princ.car.215.in princ.} Martellus, Martius, potens, Chaer ciuitatis uictor. {Aemil.in Dagob.2.rege.18.car.56.ante.in fi.in Ludou.7.rege.40.car.235.} Romus robuſtus. {Manethon.car.99.a terg.} Hercules fortiſsimus. {Xenoph.lib. de equiuocis in prin.car.109.plura not.Geu.lib.1.car.275.a Don Alfonſo Fonſeca.} Vnde cognomen regum Hiſpan. Catholici, Delis uel Delimentes pugnaciſsimus ad temeritatem uſque. {Ioui.lib.33.car.562.} Balthi,audaces. {Aemil.lib.1.in princ.car.3. uel.11.} Gotfredus fortiſsimus. {ubi ſupra. libr. 3. in Henrico rege.37.car.137.a ter.} Demetrius expugnator. {Plin.lib.7.cap.38.} Iſrael, Angelo reluctans. {Ioſep.lib.1.antiqu.cap.27.in fin.} Samſon.i. robuſtus. {Ioſep.lib.5.antiqu.cap.10.} Pharao, ferociæ plenus. {Manet.car.95.} Nicephorus,uictoriam ferens. {Aemil.in Car. Mag.rege.23.car.109.in fi.} Sultanus.i.procurator max. {Aemil. lib.4.in prin.car.148.} Sophus,ſapiens.Iouius ubi de ipſo late. Auguſtus,Sebaſtus,reuerēdus,ut in Octa. {Dion.li.53.in med.car.352.

Zea grani genus,hodie ſpelta. {Plin.lib.18.cap.8.in prin.cap.11. in med.libr.22.cap.25.poſt princ.Home.libr.4. odiſ.in med.car.37.} Triticumque Zeæque & hordeum. {Leand. in ſua Italia,de Campania.car.143.in fi.} quæ Alicam conficit, de qua ſupra. {Cato. cap.58.Plin.lib.epiſt.1.epi.15.heus tu?&c.}

QVIA lapides magni ſine paruis bene ſtrui negant architecti, dicit Plato § li.10.de legi.car. penul.a terg. § Ita pluriformia nos etiam annotauimus ad arbitrium colligẽda & animaduertenda. Virgilio nephas non fuit formicas nominare. Non Homero inter prælia deorum improbitatem muſcæ deſcribere, dicit Plinius § lib.29.cap.1.in fi. §

Verba græca latina uocem propriam non habentia, uel è contra. unde cogente propoſito Græcis eſt utendum uerbis ipſis, ita dicit & Plin. § lib.16.cap.6.in fi.lib.21.cap.9.Sen.lib.1.de ira. car. 1. ubi de iracundia. Gel.lib.10.cap.22.in prin.lib.11.cap.16. §

ACatiũ nauicula actuaria. § Plin. libr.9. cap.30. in fi. §
Acacus ſimplex. § Bud.lib.1.de aſſe. car. 22. §
Acratophoris. § Tul. lib.3.de fini.car.4. §
Acr. § Tul.lib.2.de natu.deo. in med.car.80.Ponta. li. 3.de fort.car.1.301. §
Aphronitrum, ſpuma nitri. Martial. § lib.ult.car.4.a terg. §
Androgynus utriuſque ſexus. Liui. § lib.27.car.3.in prin. § de prodigijs.
Aſida ſtella quæ. § Plin.libr.2. cap.15.in fi. §
Aromata, §nos ſpeciarie dicim.
Arninapitia, opum priuatio. Sen. § epiſt.87.in fi. Naufragi. §
Artopteſia panis, de quo Plaut. § in aulul.Plin.lib.18.cap.11. in med. §
Apoſtaton, inconſtans. § Lactan.lib.3.cap. 6. in med. §
Apathes ſine affectu. § Plin.li. 7.cap.19. §
Authomata per ſeſe mouẽtia. Vitru. § lib.9.cap.ult. Suet.in Claud.Imp. car. 261. §
Charcheſium & cymba. Macro. § lib.5.cap.21. §
Cathiphia pronitas. § Plut. li. de uitio.uerec.in princ. §
Cheras. § Eraſ. prouer.3391. 338. §
Cimeliarchium, ſanctius conditorium rerum eximiarum. Budæ. § lib.2.de aſſe.car.130.
Coarmentarij, Abijt & taurus in ſil. § Eraſ.prou.car. 15. §
Conuiuium. § Politia.in 1.miſcel.Ponta.lib. de conuiuent.
Curioſitas. § Gel.lib.11.capi. 16.Sue. in Tyb.cap.ſermone, car.penul. §
Cryſocome floſ. §Plin.lib.21. cap.8.in fi. §
Cryſocolla, ſanies auri. § Plin. lib.33.in præfat.& cap. ult. §
Dactilotheca, gioiello. § Plin. lib.ult.cap.1. §
Dyſopia, uitioſus pudor. §Plutar.lib.de uitio.uerec.in prin.

car.431.a terg. ſ
Echo multiplices uoces. ſ Plin. lib.36.cap.15.in prin. ſ
Effippiæ,ſtratum equitabile. Tul. ſ lib.de fini.3.car.93.ante. ſ
Ectapelos, omnium ſcientiarum. ſ Plin.lib.7.cap.16.in fi. ſ
Edo, poto, eo, ago, ſto, ſiſto,lego,plecto, libo,fari. ſ Budæ. in pan.ſec.car.2.ante. ſ
Emblema, tarſeatum. ſ Dion. lib.57.car.430.in Druſo. Sueto.in Tyb.car.pen. ſ
Erophon,culex. ſ Carda.lib.9. in fi.de ſubtilit.c.288. ſ
Eſtrum, aſylum. ſ Sene.epi.58. in princ. Virgi.in 2.georg.plurimum,&c. ſ
Ethos, mentis habitus. ſ ex Quintilia.Budę. in pand.1.car. 125.Plin.libr.35.cap.10.car. 209.in prin. ſ
Ethe,omnes ſenſus. ſ Plin. lib. 35.capit.10.de auribus, in medio,car.109. in prin. ſ
Extimia, animi moderatio. Sene. li.de tranquil.uit.in princ. cap. 2.quęro.in prin. ſ
Exorcizare, conſecrare.
Furor. ſ Budæ. in pand.1.car. 239.Politia.in d.1.miſcel. ſ
Glomi. ſ Eraſ. prouer.pro bonis.car.277. ſ
Horoſcopus, hora natiua. Budę. ſ in 1.de affe.car.18. ſ
Lichenas. ſ Plin.lib.26.in principi.cap.1. ſ
Nigrocellæ } morbi teſtiũ.Plau. in mercat.ca.211. capit.ex ſummis.
Sarcocellæ
Bubonecellæ
Ineptus } Bud.lib.1.de affe.car. 22.Politia.ind.1.ſua miſcell. Tul.libr.3.Tuſculan. car.5.in fi. ſ
Innocens
Ledoria. ſ Macrob.lib.7.cap.3. 509.ſcomma.
Melancolia. ſ Polit.ubi ſupra. ſ
Monopolium, cõuentio plurium lucri cauſa. ſ Suet. in Tyber. car.143.capit. Quinetiam.car. penul.164.in fi.cap.ſermone.
Multiplices mores amicos. ſ Gel. lib.11.cap.16. ſ
Multa uidens. ſ Dion libr.42. car.eius.10.123.in morte Milonis & Ruffi. ſ
Notus. ſ Bud.in pand.1.car.66. ante. ſ
Negotiatio. ſ Gel.d.cap.16. ſ
Nemeſios Dea. ſ Pli.lib.11.cap. 45.in med.lib.28.capit.2.& in annotationibus.
Nomes. ſ Polit. ubi ſupra, & in fi.operis.car.68. ſ
Phanetes. ſ Lactan.lib.6.cap.2. in prin. ſ periodus orationis.
Podagra. ſ Plin.lib.26.cap.11. in fi. ſ
Phiſes gemma. ſ Pli.lib.ultimo. cap.12.in med. ſ
Phycos. ſ Plin. libr.18.cap.ult. in princ. ſ
Procion. ſ Plin.d.lib.18.capit. 28.in med. ſ
Pregmenis. ſ Tul.d.lib.3.car.93.
Rhus herba. ſ Plin.libr.24.cap. 11. ſ
Rabioſus. ſ Sen.ubi ſupra. ſ
Seſqui, itidem cum dim. ſ Bud. lib.de affe.car.2.in prin. ſ

Scurra. {Tul.in 1.de natu.deo. car.36.}

Scarus piſcis. { Macrob. lib. 3. Saturn.cap.16.}

Sympathia. {Pli.lib.20.in prohem.lib.37.cap.5.in med.}

Symmetria. { Pli. lib.34.cap.8. in med.}

Solœciſmus. {Gel.lib.5.cap.20.}

Spatium inter duos exercitus. {Tul.in epi.ad Attic.lib.6.epi. 3.& ſimil.&c.}

Sophiſmata,cauillationes. {Sen. epi.111.in prin.Quid uocētur.

Stratagemā, Vafrum conſilium in eludendos hoſtes. {Vale. cap.de Stratagem.}

Stomacoſus. {Sen. lib.1.de ira. car.penul.a terg.}

Tenaſmos, uoluntas egerendi. Plin.lib.28.cap.10.in med.}

Traſonas,mili.glorioſ. {Ponta. lib.1.de fortit.cap.de Timid. car.59.in fi.}

Vniones. {Plin.lib.9.cap.35.in med.eius.}

Vultus. {Tul.ad Pli.lib.11.cap. 37.}

VERBA MONOLOCA, ET SINGVLAria, uel quaſi.

TALITRVM, Cucuma, proſeuca, ſcruta, Meſonautæ, foſſatum,mantellum,Secale ſiligo,chironomonta,repreſentare, {Cæſ.lib.Alexandrino.car.antepenul.a terg. Budæ. aliter in annotat.car.38. Sueto.in Tyber.Imper.Iuuen.Sat. 3.in fi.domus mendicantium, Ponta.lib.2.de aſpirat.car.37.Plin. libr. 17.cap.21. Sueto.etiam in Tyber.Imper. Iuuen. Sat.5.car.20.in fi. Structor car. dicit Home. libr. 4.odiſſ.car.2.in prin. lib.15.car.3.in fi. Politia.in miſcell.num.3. Budæ.in pand.1.car.136.Orat. Vilia uendentem,&c.Spart.in 30.tyrannis de Mario.car.255.a terg.} Duorū digitorum alliſione contriuit.ſimile quod not. {Horat.lib.4.oda.6. Diue quē,&c.pollicis ictum.de Hercule Pauſan. {lib.2.car.70.in fi.}

VERBA NOVITATEM VEL BARBARIEM præſeferentia, Latiniſsima tamen, per Idoneos & Illuſtriſſimos authores obſeruata, præter opinionem habita uti groſsiora, non ideo utenda uideantur, obſeruanda tamen.

ABSCONSVS Theſaurus. {Plin. de Leon.li.8.cap.16. in med.Ponta.lib.de fortit.in fi.car.antepenul.a terg.} Aduocatorem ſibi petit,&c. {Sen.libr.1.de Ira.car.ult. ante.125.}

Anellum in digito, {Plaut. in epid. cap. male, in med. car. 139. ante.} qui dictus eſt linguæ latinæ pater. {Orat. Sat. 7. lib. 2. in princ. car. 303.} cum tribus anellis. &c.

Agnellum, hædillum, Plaut. in aſina. cap. cur me, in med. car. 56. ante.

Alterum tantum, {Liui. lib. 1. car. 6. a terg. in prin.} de Actio nauio, numero alterum tantum adiecit, {lib. 8. car. 3. in prin.} de legionibus. Alterum tantum ex latino delectu adijciebatur, {lib. 10. car. ultima a terg.} & alterum tantum centurionibus ac equitibus, {Plaut. in Epid. cap. Caue. in fi.} Immo etiam ſi alterum tantum perdumdumſt. In bachi. {car. ultim. in fi.} Alterum tantum auri non meream.

Aſpecta, eſt ne ut tibi dixi? Plaut. in Epid. ubi ſupra, car. 139. cap. male, &c. In moſtell. cap. peri Hercle. {car. 186. in princ.} Queſo ædepol huc me aſpecta. In Menech. capit. An ne, oculi aſpectando mihi dolent, manendo medicum {car. 139.}

Auſculta modo fateor peccauiſſe, Plaut. in moſtell. cap. ubi ſanum. {car. 178.}

Adiutabo adiutorium. Valer. cap. de fiducia ſui, uer. ſunt & illa, cap. de omnibus. {Varro. lib. 2. car. 7. de re ruſt. Terenti. in Andria. car. 6. Plaut. in Caſina. cap. ſine modo,} ut hic ſit ſecum, ſe adiutet, &c. {& cap. age tibicen.} & ego te adiutabo in nuptijs. {& car. ſeq. In miles, cap. ſequimini.} Dicam ut me adiutorem, &c.

Adunauit. {Plin. lib. 19. cap. 2. Iuſti. lib. 5. in fi. lib. 15. in fi.}

Adornati. {Cur. li. 10. car. 2. a ter.} Argento & auro adornati. {lib. 3. car. 4. ante, 25. in prin. Plin. lib. 16. cap. 35. lib. 32. cap. 2. in fi. lib. 36. cap. 6. in princ. Liui. lib. 7. car. 2. in fi. lib. 8. car. 4. ante in med. li. 10. car. penult. lib. 28. car. penul. in princ. Suet. in Calig. cap. Mox. car. 73. a terg. 74. a terg. 267. a terg.}

Aſſuefacere, {Suet. in Aug. car. 97. Plin. de Coruino. libr. 10. cap. 43. Liui. lib. 26. in prin.} Vbi de Velitibus inſtitutis {car. 1. a terg. lib. 31. car. 4. in fi. Vale. cap. de amore coniug. in Hypſicratea, Tacit. li. 12. car. 1. in fi. 24. in prin. Cæſ. lib. 4. car. 1. in fi. 2. in prin.}

Barones. {Tul. in epiſt. ad Atticum lib. 5.} hic toties, &c. Geu. lib. 2. car. 173. uirum dici. Ponta. lib. 4. de obed. car. 32. a terg. cap. ſubiectorum.} alio nomine homotimi principis ſocij. {Xenophon. lib. 1. car. 15. 25. 26.}

Beatitas. {Macrob. lib. 1. de ſomno Scip. cap. 10.}

Beccum, ideſt roſtrum, & panem, Suet. in Vitell. Imper. {car. eius ultima in fi. Herodo, lib. 2. cap. 1.} machina item eſt percuſſoria.

Belliſsi-

Belliſsimum. §Tul.in oratio.pro Flacco,in med.eius, car.155.in fi. Plato in Euthi. car.105. eius.5.in princ. Eraſm. prouerb.954.pulcre dixi.

Bucca. quicquid uenerit in buccam. prouerb.de quo Tul. in epiſt. ad Atticum §car.15.208.Gel.libr.2.cap.22.Sen.epiſt.118.in princ. Pli.lib.11.cap.37.Eraſ.prouerb.472.§

Cantionum & fabularum,Suet.in Nerone Imper.cap.Reuerſus. Vitru. §lib.1.cap.1.Plaut.in Bachi.in prin. eius§ Home. in hymnis.

Caſtellum oppidum, receptaculum aquarum, munitio exercitus, nunc un forte, §ſupra in cap.exercitus.§

Calceati & ueſtiti. §Tul.in orat.pro Cælio, car.54. Suet. in Aug. Imper.cap.poſt cibum meridianum. Ita ut calciatus ueſtitus erat, &c. In Caligula.Imper.cap.Veſtitu calciatuque,&c.

Cauerna. § Curt.lib.5.car.2.a terg.§ ex qua fons ingentem uim bituminis,&c.

Cauare, fodere. §Plin.lib.33.cap.4.6.lib.36.cap.8. in prin.22.in prin.Plaut.in pſeud.cap.Dij immortales,car.230.Curt.lib.5.car.52.§

Caminus, fumarium, Vaporarium ad focum.Sueto.in Vitell.Imper. cap.caſtra flagrante Triclinio ex conceptu camini, §Cato.capit.37. Orat.in primo epiſt.§ Quid tibi uiſa, &c. per brumam, &c. §car. 205.lib.1.Sat.5.§ Vdos cum folijs,&c. §Sat.3.li.2.§ Oleum ad de camino, flammam expirare caminis, Virg. §libr.3. Perſi. Saty.5. Iuuen.Sat.10.in med.Sat.14.in fi.§

Carros,currus. §Cæſ.pluribi, & ubi diximus in cap. de Vehiculis ſupra hic.

Caligarij, calceolarij, plura ut cap.de Calciamentis,ſupra.

Caſtellani. §Liui.lib.34.car.4.in fi.182.in fi.§

Cerebrus in maſcul.gen.Plaut.in Moſtell. cap.Qui homo.in fi.eius, Immo etiam cerebrum quoque omnem e capite emunxiſti meo.

Circulis & in conuiuijs. §Liui.lib.34.car.ult.a terg.in med.§

Cinctura & gladio. §Sueto.in Caligula,cap. Nouum, car.178.In Nero.Imper.car.277.in priu.§ locum tamen emendat Beroal. ibi ut aliter dicat.

Cholera. §Lamprid. in Alexand.Imper.car.118.§

Collus, collum, Plaut.in capti.cap.iam ego,in fi. collus collario caret. §car.86.cap.Illic.car.100.§ ego collos detruncabo tergoribus.

Columbulis ideſt pipionibus ut infra. Plin.epiſt.25.lib.9.§ Quereris,&c.

Condocefacere. §Tul. lib.ult.in med.Tuſculan.car.205.§

Conquaſſatam. { Tul.lib.1.de diuinat.car.183.} Apulia maximis terræmotibus conquaſſata eſſet.

Conſiliantibus. { Orat.lib.3.carm.oda.3.Iuſtum.&c.}

Cordolium. { Plut.in penulo.cap.Negoci,in med. car. 140.a ter.} Tibi erit cordolium, ſi quam ornatam melius forte aſpexeris.

Conſuetus eſt puer olim, Plaut. in Aſinar. { car.57.ante, cap.cur me,&c.}

Coquinare perdoces, { Plaut.in pſeud.cap.forum coquinum. car. 232.}

Cribellum,cribellare, Palad. { in Iulio.cap.11.lib.1.cap.40.}

Coronarij. { Plin.lib.21.cap.9.11.in fi.}

Culpare.Tacitus { lib.20.car.pen.in prin.78.in fi. 86. in princ.} Culpabant cerialem.

Cultellus.Suet.in Claud.Imper. { cap.ſæuum.car.230. a tergo. } Cultellos ſibi paruulos ex utroque ferro,&c. { Valer.cap. de fortit.in Portia,& cap.humili loco nati.in fi.cap.ult.car.65.Iuuen. Sat. 2. in fin. eius.Sat.11.car.3.uel.52.}

Curtare. { Orat.Sat.3.li.2.} Quantullum ſummæ curtabit quiſque dierum.

Dare foras mulierem ueſtimentum muliebre,uirum uirile. { Plautus in menech.car.186.in fi.cap. } & hoc uiuitur more, &c.

Denegat. { Sueto.in Iulio.car.1.in Nero. car. 245. Plaut. in Amphit.car.24. } Is ſi denegat facta quæ tu facta dicis. { Cæſ.lib. 1.ciuili.car.11.in prin. } Expetito colloquio & denegata commemorat. Saluſt.in comparat.Catonis cum Cæſare. { car.44.Plin.lib. 1. epiſt. 10.in fi. Si quando,&c. }

Decalciabat ipſe ſe Flau.Veſpaſi.Imp.de quo Sueto. { in eo.capit. ordinem.car.328. }

Dehoneſtamentum. { Gel.li.19.cap.10.in med.Tacit.lib.14.car. 3.in fi.Iuſti.lib.7.in med.Liui.lib.41.car.2.415. }

Dedecorantem urbis authoritatem & magiſtri. { Tul. in 3. offic. car.2.a ter. } Qui bonis dedecorant ſe.Plut.in Trinu. { capit. quo illic.car.294.in prin.

Dearmatum hoſtium exercitum ſub iugum miſerat. { Liui. lib.4. car.2.a terg.in med. }

Deſpoliatus.Siquis amiſſa tunica,&c. { Tul.ad Atticum.lib.7.epi. quid opus.car.206.Sen.epiſto.64.in fi.car.80.in fi.moleſto,&c. libr. de conſolat.cap.incipe.car.147.ante.in fi.Cæſ.lib.2.Gall.car.ult. } Aliâ orationem deſpoliato prædicas.Plaut.in Aſinar. { cap.unum.in medio.

dio.in caſina.cap.ſenſim tu uirũ deſpolias, &c. cap.123.in fin.in milo glor.cap.iam ne. § Ab illa quæ digitos deſpoliat ſuos. § in Trinu cap.multas. § Elegans deſpoliator. § car.293.a ter. §

Depinxiſti. § Tul.in 1.de natu.deo.car.9.in fi.Plin.lib. 34.capit. 15.Plaut.in pen.car.249.in fi.cap.Auitu.in fi.Sueto.in Calig.cap.ueſti tu.Perſ.Sat.ult.in fi. §

Deuirginata ancilla,in iure,&c.

Diſturbium. § Tul. in 1. de diuinat. car. 175. § Simia quam ex Moloſſorum ad ſortem parata diſturbauit. § Cæſ.lib.1. ciui.car.9.in princ.Vale.cap.de ſtudio & induſt.in Archimede. §

Diſcordare. § Tacit.lib.11.in prin.car.1.in fi. § Diſcordioſum. § Saluſt.in Iug.car.66. §

Diſcalciatus. § Suet.in Nero.Imp.in fi.car.277.in prin. §

Dubioſus & inexplicabilis. § Gel.lib.3.cap.3.in prin.lib.5. capit. 10.in fin. §

Exeſt uel exedit. § Tul.lib.3.Tuſculan.car.7.a terg. 106. §

Ex tranſuerſo. § Plaut.in pſeud.capitu.ſi unquam.in fin. eius. car. 133.ante. §

Facellæ ardentes, ſplendentes. § Home.li.18.odiſ.car.ult.in prin.

Famulus. § Tul.in 2.offi.car.5.uel 36.Ponta.li.3.de obed.car.26.

Facere cænam. § Plin.lib.7.epiſto.3. §

Fantaſia,uertit in multiformes paſsiones. § Ptolem.car.10.in fi. §

Faſtidioſum. § Capitol.in Max.Imp.in prin.car. 137. in prin. §

Ficatum, Iecur. Cælius.

Filiolus. § Valer.cap.de ominib.in Tertia Aemil.filia.cap.de ocio in Socrate.Plaut.in capti.car.99.cap.Iupit.in fin. § Puerum filiolum tuum.In ciſtel. § car. 129. § Quæ educeret eam pro filiola ſua. In Trucul. § car.pen.operis.a terg.Tul.ad Atticum.epiſto.1.in fi. c.9. Iuuen.Sat.9. §

Bellum. § Cæſ.lib.1.Gall.car.ult.in fi.Saluſt.in Catil. car. 42.Liu. lib.30.car.antepenul.§

Amicitiam. § Cæſ.lib.4.Gall.car.5.a ter.de Vbijs.§

Metum. § Tacit.li.16.car.2.ante.Salu.de quo Sen.epi.114.in med.

Inuidiam. § Metham.lib.3.car.51.67.Liui.lib.38.car. antepenul. ante.214.§

Verbum. § Tul.in oratio.pro Quintio.car.13. §

Societatem. § Liui.lib.24.car.ult. a terg. §

Foſſatum. § Plin.lib.17.cap.21.Capito.in Gord.Imperat.Iunio,

car.159.a terg. }

Forare. { Colu.li.9.cap.3.Plaut.in moſtel.car.156.} Ita te forabunt patibulum per uias. { Metham.lib.12.in med.} Nullo forabilis ictu cygnus,&c.

Fruitio. { Ponta.ubi infra.car.pen.de prud.}

Furiare. { Orat.oda.25.lib.1.parcius,&c.}

Gallinarij. { Plin.lib.10.cap.55.} Ars gallinarij cuiuſdam.

Gula. { Plin.lib.11.cap.37.in med.Palad.in Martio.cap.12.}

Grandeſcere. { Plin.lib.17.cap.27.in fi.}

Ignominatus. { Gel.lib.8.cap.ult.}

Infamatus. { Plin.lib.9.cap.35.in med.} Lollius infamatus regum muneribus. { Tacit.libr.penult.in med.} de Fabio Valente. { lib.19.in fi.car.48.ante.65.a terg.} Secretis criminationibus infamauerat Fabius ignarum. { car.eius ſec.a ter.71.a terg.} Sed ubi totis caſtris infamata proditio Cæcinnæ.& infra. { car.eius.8.in fi.} Legatus legionis,& fouit Verginium,& infamauit.

Inſidiari. { Sueto.in Tito Veſpaſ. { cap.pontific.car.336.ante.}

Intricatum. Plaut. in Perſa in arg. Intricatum ludit. { & capitu.ſi quam.} Intricatum hodie dabo. { Gel.lib.6.cap.2.in fi.}

Intratur mox in urbem quadruplici agmine per Martium. { Flor. in eo.lib.de bello Mariano.}

Inimicum capitalem. { Plaut.in penu.cap.ſatis.car.247.ante.}

Inimicare. Orat.& miſeras inimicat urbes. { libr.4.oda.15.Phębus,& cæ.}

Incantamentis. { Plin.lib.28.cap.2.in med.& ſupra hic.}

Imputauit. { Tacit.lib.17.car.55.a terg.car.58.in fi.}

Inſanitas. { Tul.lib.3.Tuſculan.car.3.}

Larus,fur, Fulica auis. } Eraſ.prouer.larus.1133.1948.2559.

Home.in 5.odis.in prin.Cæli.lib.6.cap.7.Alcia.fab.90.

Libraria uel bibliocheca. { Gel.lib.5.cap.3.} Apocheca librorum,ut hodie.}

Ligare uulnera. { Plin.epiſto.36.lib.9.epiſto.33.Colu.li.13.cap.8.32.Palad.lib.1.cap.6.rei ruſt.}

Lucanica. { Tul.lib.9.epiſto.car.129.Martial.filia piceneę.& cæ.lib.13.car.2.in fi.de Sabello.lib.1.}

Maritauit. { Suet.in Veſpaſi.patre,capitu.defenſorum.car.325.in prin.

prin.Orat.lib.epod.oda.2.& cap.de re ruſt.ſupra. §

Magiſt.præceptor. § Suet.in Iulio.cap.cæterum.car.3.Plaut.in bachi.cap.iamdudum.in fi. §

Merendam.cibum meridianum.Suet.in Aug.Imper. § cap.poſt cibum meridianum.Plaut.in moſtel.cap.melius. § Nunquid ad merendam iſtic,ero & cap. hic quidem,uide,ne forte ad merendam copiam diuerteris. § ſupra.in cap.prandia,&c. §

Meritaſſet. § Tul.in 5.Verr.car.170. § qui ſeſtert.meritaſſet.

Mercatum. § Plaut.in mercat.in arg.& plutibi in moſtell. cap.his quidem,in menech.in prologo,Suet.in Nero.Impe.cap.ſuper ingenu. § Circa conuentus mercatusque græciæ. § Tul.in Philipp.2.car.2.Domi tuæ.&c. §

Miniatijs. § Plaut.in miles.cap.præcepta. § Non mihi poſſunt minatijs tuis. § in Rudent.cap. uerum. § Minatias ego iſtas floci non facio tuas. § car. ult. operis in Trucul. § Certare mecum quam minatijs.

Monſtrare. § Tacit.lib.17.car.60.ante.in med.Plin.lib.6.epi:2 & lib.2.epiſt.12.lib.German.car.4.ante.Sen.epiſt.19.in med.Iuſti.lib.7.in prin.eius perſi.Sat.1.car.2.in prin. §

Ne clama. § Plaut.in moſtel.cap.Sceleſtiorem. ad fi. §

Neſcio quid uiri ſis. § Plaut.in pen.cap.ſatis.car. 247. in prin. §

Nouum nouitium. § Gel.lib.6.cap.5.Plin.lib.35.cap. 6. in med. in præfat.operis.lib. 13.cap.16.in fi. §

Nutricare,nutrire. § Tul.in 2.de natu.deor.car.43.78.Varr. libr. rei ruſt.cap.4.li.1.cap.23.37.Plaut.in miles.cap.cohibete.in med. car. 11.in mercat.cap.amice.car.215.in prin. § Neque pueros nutricare.

Obſtinatus. § Cæſ.lib.5.gall.car.2.a terg.Plaut. in aulul. car. 70. in princ. §

Orbum,lumine cæcum. § Plin.lib.7.cap.43.in fi.lib.28.cap.4.in prin.lib.35.cap.10.in med.car.208.a terg.in med. § Imaginem Antigoni regis altero lumine orbũ. § Valer.cap.de humanit.in Hannib.

Orbos & Truces hoſtium,&c. § cap.de ſeneƈt. in Apio. Claud. §

Papare,edere. § Plaut.in epid.cap.ult.in fi. §

Partite uos hæc inter uos. § Plaut.in Amphit.cap.quis.car.34. §

Panem in neutro genere. § Plaut.in curcul.cap. date uiam.in fin. car.110.a terg. §

Pauperat. § Plaut.in miles.cap.cohibete,in med.car. 201. in prin.

In pſeud.cap.malus.car.235.in prin. } Me pauperant boni uiri.

Pacificatus ſum, Plaut.in Sticho.cap.Ita me.in princ.

Per uiam, Plaut.in ciſtell.car.ult.in fi. Quid hoc.

Peregrinellus. { Plut.in Apophtheg.car.173. a terg. in Liſandro, in penul.in prin.184. }

Per tempus aduenis, oportune, { Plaut.in Menech. capit.in mala. in med }

Planctum & lamenta. { Tacit.lib.20.car.31.ante in fi.eius.6. }

Pipionibus & pulicenis, { Lamprid.in Alexandro Imper.in prin. }

Politum. { Varro lib.1.cap.2.rei ruſt.Plin.lib.20.epiſt.17.lib.11. epiſt.16.in prin. }

Poſsibilitas. { Ponta. lib.2.de fort.car.290.a ter. }

Poteſtas, qui magiſtratus. { Sueto.in Claud.Imper.cap.Iuriſdict. In Nero.cap.nec minore,Plin.lib.28.cap.6.in princ.lib.29.cap.4.poſt prin.Salu.in Iug.car.65.in Mario Cori.car.9. }

Proſperare, { Liui.lib.8.car.3.in princ. } In Decio conſ.deuouente ſeſe.

Præſentia, ad præſens, { Cæſ.lib.1.Gall.car.10. }

Proceſsionem. { Capitoli.in Pertinace Imper.car.69. }

Pugnis & calcibus, { Sen.epiſt.80.in med.hodierno, &c. Tul. in oratio.pro Sylla.in med.car.181.In.5.Verr. in med. } ibi cum pugnis & calcibus conciſus eſſet, { lib.ult.Tuſculan.in fi.car.201.Plau. in Amphit.car.10.Eraſ.prouer.2021. }

Pullaſtris, { Varro ubi de gallinis.cap.9. }

Pulpa, { Plin.lib.16.cap.39.pluribi. }

Quadriga.in ſingul. { Gel.lib.19.cap.8.in fi. } ex Varrone.

Raſtellum. { Cato.cap.11.rei ruſt.Varro.libr.1.cap.22. Plaut. in mercat.Suet.in Nero.Imper. cap.peregrinat. car.247. } Signo dato primus raſtello humum effodit.

Rabioſum. { Sen.ubi ſupra.h.car.2.Plaut.in Menech.cap.Vt ætatem mea,car.189.in prin.cap.quo illam.car.90. }

Refacere, inſtaurare. { Sen.lib.4.de benefi.cap.Philippus.car.110. Cæſ.lib.7.Gall.in med.li.2.ciui.car.2. } de Gergouię oppugnatione.

Reſpectare, { Plaut.ubi ſupra in Menech. car.181.cap. ni mala.in fi.Ponta.lib.de obed.car.10. }

Religioſum execratum. { Gel.li.12.cap.9.uerba plura comunia. lib.4.cap.9.Liui.lib.6.in prin. }

Refrenare, { Sen.epiſt.104.in momentan. in med.eius.epiſt.120. in med.

in med.epi.tua,&c.li.3.de ira.in prin.car.132.a terg.in prin. Vale.cap. de diſcipli.milit.in Papirio Curſ.}

Rebellationibus, {Vale.cap.uafre dicta, in Tuſculan. Ponta.libr. de benefi.car.120.ante.}

Regnantur. {Tacit.lib.de German.car.3.in fi.}

Sangue, ſanguis. {Gel.lib.3.cap.7.in fi.Bero.ad Suet.in Vitell.car. 310.a terg. Lactan.lib.1.cap.15.in fi.}

Sana & ſalua, {Plaut.in epid.capit. ſi quid. in fin.car.138.ante.In mercat.cap.diuam,in med.car.220.a terg.in prin.}

Sator, ſaritor, {Plaut.in capti.car.92.a terg. Inijcite, &c.} Sator ſaritorque ſcelerum.

Scutella.Home. {in.16.Odiſſ.car.138.eius.prima, in fi.}

Secale, frumenti genus, uel ſiligo, {Plin.lib.18.cap.16.in prin.}

Seruitor, {Sen.lib.3.de ira.car.5.ante,in prin.}

Seruitudinem. {Liui.libr.24.car.4.in fi.uel.113.de re ſiracuſana. Ponta.lib.3.car.3.de obed.}

Septimanas, {Macrob.lib.1.cap.12.Saturn.car.226.328.cap.14. hebdomadas.}

Siluaticam pirum. {Varro.lib.1.cap.40.rei ruſt.}

Siniſteritas, {Plin.epiſt.17.lib.6.car.159.}

Socerus. {Plaut.in Caſina.car.123.cap.ſi ſapitis.in fi.}

Socculus, zocholo, alibi not.in calciamentis.

Spata.alibi.not.in armis,ſupra.

Spurca. {Gel.lib.9.cap.2.in med.car.118.Plaut.in Aſina. cap. agnellum,in fi.car.59.}

Spinos iam pruna ferentes. {Virg.in 4.Georg.car.3.}

Stadius & ſtadium. {Macrob.lib.1.de ſomno Scip.cap.15.in fi.}

Strangulat. {Plin.lib.4.epiſt.ult.in fi.}

Striga fœni. {Colu.lib.2.cap.19.}

Succurſus, ſuccurrere, {Cæſ.li.3.ciui.in prin. car.294.362.352. lib.Alexand.car.2.Tacit.lib.15.car.6.a terg.in princ, Sen. epiſt. 81.in med.Colum.li.12.cap.1.Salu.in Iug.in fi.car.135.Vale. cap, de ſtudio & induſt.de Carneade,Plin.lib.17.cap.14.li.23.cap.1.in fi. de aceto.}

Suſpirabo. {Tul.ad Atticū lib.2.de rep.car.70.Plaut.in Menecb. cap.quid eſſe, car.189.a terg.}

Sugare mammas. {Varr.lib.2.car.1.de re ruſtica.}

Terrenum. {Plin.lib.25.cap.8.in fi.car.9.in med. Colum.libr.4. cap.3.in med.}

Traditor

Traditor. § Marcus euang. cap. 14. Tacit. libr. 20. car. 4. a terg. in princ. § Quin potius, &c.

Tribus tantis, § Plaut. in Trimu. cap. minus. car. 296. a terg. in prin. §

Tranſuerſum. § Tul. ad Atticum. li. 15. epi. Vndec. &c. in fi. eius. car. 463. Salu. in oratio. Adherb. Plin. libr. 18. cap. 20. in princ. Suet. in Iulio. car. 36. ante. §

Vaſellis. § Palad. lib. 1. cap. 18. de re ruſt. §

Veſtitum & calciatum, § Suet. in Calig. Imper. in fi. car. 290 ante.

Vitellum & agnellum, § Plaut. in Aſina. cap. Cur me, car. 56. ante, in med. Iul. obſeq. de prodig. num. 51. § de Valerio, Gemini uitelli in aluo eius inuenti.

Villanus. § Bud. in pand. 1. car. 51. in prin. § qui & Villicus, petrones etiam dicti tales & petrij, § Plaut. in capti. cap. Iupiter. car. 97. ante. § Elotę. § Plin. lib. 35. cap. 10. in fi. car. 209. a terg. §

Agreſtes. § Plut. in De met. uita. car. 1. a terg. in prin. §

VERBA NOVITIA PER ILLVSR. PRISCOS authores non dicta, per moder. inſtituta & latina facta, & per Pontanum.

APPARATIO, præparatio. § Ponta. lib. 4. de prudent. cap. omnino. car. 199. a terg. in prin. §

Ambientia, ambitio, ubi ſupra. § lib. 1. car. 257. ante. cap. in ipſo. §

Agreſtitudo. § Ponta. lib. de ſermo. 3. cap. de agreſt. car. 214. in prin. §

Barcas. § Blon. lib. 18. hiſtor. car. 139. ante. in fi. lib. 20. in medio, car. 166. §

Baila, baiula, nutricia, nutrix.

Biretum. § Ponta. lib. 5. de ſermo. car. 4. a ter. in med. §

Canepum, quod ſpartum. § Carda. lib. 12. de ſubtilit. car. 464. §

Cancellarius uel Camillus quod idem eſt. § Macrob. libr. 3. cap. 8. Plut. in Numa rege Ro. car. 19. a terg. Cato in fragment. car. 185. Bud. in pand. 1. car. 103. Aemil. in Philip. 1. rege. 146. ante. §

Caponem cauea emit, &c. § Martial. lib. 5. de uilla. de Gabieno Imp. Capitol. § in co. car. 5. in fi. §

Campa-

Campanator. { Ponta.lib.5.de ſermo.car.3.a terg. in princip. }
Capitium,ueſtis. { Cæſ.lib.4.cap.2. }
Careſtia,caritas. { Blon.lib.20.hiſtor.car.165. ante. in med.li.17. car.128.a terg. }
Carentia. { Ponta.lib.1.de ſermo.car.151.in prin. in dial. Aegid. car.167.ante. }
Complexio. { Sen.lib.2.de ira.c.178. in prin. Aſcon. in Verrem. car.45.in fi.Cælius li.3.cap.10.Ponta.pluribi,& in dial.Aegid. c.172. in fi. } Melius temperatura.
Complacentia,gratia. { Ponta.lib.2.de aſpirat.car.33.ante. }
Compaſsio. { Blond. pluribi, & car.139.ante.cap.ſunt.car.203. a tergo. }
Concupiſcentia. { Ponta.lib.1.de obed.cap.igitur.car.8.in prin. }

Decacumino. { Ponta.lib.2.de rebus celeſt.car.128.in fi. }
Delectus in dial.Aegyd. { car.ult.a ter. }
Decentia. { Ponta.lib.de mag.car.128. ante in med. }
Diſcretio. { Blon.lib.18.hiſtor.car.139.ante.Ponta.lib.4.de pru den.car.203.a terg. }
Diſputaces. { Ponta.in dial. Actius.car.112.a ter. in prin. }
Diploidem.in Baruch.prof. { cap.5. in prin. }
Diſpenſare,exemplare. { Euangelium.Budæ. ubi ſupra. }

Epulatio. { Ponta.de conui.car.143. a terg. }
Exoptatio. { car.151.in fi.lib.1.de prud. }
Effectio ubi ſupra. { car.162. a terg. }

Fiducialia. { Ponta.lib.1.de ſubtilit.car.56. ante.in med. }
Facetudinem. { Ponta.lib.3.in prin.de ſermo.car.211. in prin. }
Fruitio. { Ponta.in 1.de prud.cap.de uita perfec.car.1. a ter. car. 2.ſeq.in fi.166. }

Guerra,bellum
Guaſtare,uaſtare } Ponta.lib.de aſpirat.in prin.car.6.a ter.
Guardia,cuſtodia
Geſtientia,ubi ſupra. { car.172.ante d.li.2.car.ult.eius. 179.ante.
Geloſia. { Ponta.lib.3.de obed.cap.unum eſt.car.22.in fi. }

Honoratio. { Ponta.lib.de magnanim.cap.in hoc autem.car.236. a terg.

a ter.240.ante. ¦
Habentia.ubi ſupra. ¦ car.172.a terg. ¦

Intempeſtiuitas. ¦ Ponta.lib.2.de obed.car.3.uel.14.¦
Intellectum. ¦ Sen.epiſto.120.in prin.epiſt.tua, &c. ¦ Nouum uerbum dic eſſe.quod confirmat & admittit.
Influxus. ¦ lib.3.de fort.cap.quarta.car.307. in prin. Ponta. ¦
Inofficioſus. ¦ lib.de benefi.car.119.ante in med. ¦
Inconuiuentia. ¦ Ponta.in lib.de conuiu.car. 1. a terg. ¦
Indulgens. ¦ Dion in Adria.Imp.car.14.in fin.Lamprid.in Alex. Imp.car.118.in fi.120.in prin. ¦

Laudum. ¦ Bud.ubi ſupra. ¦
Largos,liberales,ubi ſupra.Largitioſus. ¦ Ponta.libr. de liberalit. car.ult.ante. ¦
Libentia. ¦ Ponta.de benefi.cap.ipſa uero.car.121.ante.lib. 2.de prud.car.175.179.¦

Militem aureatum. ¦ Budæ.in pand. ¦
Murmurare. ¦ Capitol.in Max.Imp.car.144. a terg. ¦

Nutricia,baila,ut ſupra.

Paſsionem miſeratus. ¦ Apia.traduct.pluribi & in uer.compaſsio. Gel.lib.19.cap.12.Ponta.li.1.de fortit.car.2.a ter.cap.ſed nec.in prin. eius. ¦ perturbationem potius, ¦ not.Cælius lib.2. cap. 8. ¦
Parentella. ¦ Capitol.car.157.in Gord.Iunio.car.1.in fi. ¦
Putatiuum ubi ſupra.
Porcellum & ueruecem. ¦ Vopiſ.in Aurel.Imperat.car.ult.in fin. 205.a terg. ¦

Reſtaurare,inſtaurare.
Reputatio dignitas exiſtimatio,alibi.
Regiſtrare,regaliam recuſare. ¦ Budæ.in pand.1.car.12.in fi.car. 70.a terg. ¦

Suſpectum. ¦ Budæ.ubi ſupra. ¦
Sorditudo. ¦ Ponta.ubi ſupra.car.190.a ter. ¦
Secretarius. ¦ Ponta.in dial.Aegidius.car.169. in fi. ¦

Senſiuum

Senſiuum non ſenſitiuum. ¶ Pont.lib.de prud.2.in præfat. in fin. car.170.in fi.Cælius lib.2.cap.30.in fi. ¶

Sorgum,milium Indicum nigrum,de quo Plin.lib.18.cap.7. Card. lib.13.de ſubtilit.car.pen. in fi. ¶

Temperatura non complexio. ¶ Ponta. in dial. Aegid. car. 173. ante. ¶

Treuga. ¶ Bud.d.car.12.& car. 70. ¶

Ventoſitas,Boreoſitas. ¶ Ponta.li.de mag.cap.recedunt.car. 124. in fin. ¶

Verſatilitas. ¶ lib.de prud.car.201.& lib.1.de aſpirat.car.6.in fi.¶

Verax. ¶ lib.2.in prin.de ſermo.car.200.in fi.190. a terg. ¶

Vnio. ¶ in uer.margarita,ubi Plin.lib.9.cap.35.in med. ¶

Complacentia,fiendum pro faciendum,refrenare.

Pijſsimus,non latinum dicit eſſe Tul.in pen.Philip. ¶ car. penul.in prin.pluribi tamen legitur.Curt.lib.9.car. 136. Tacit. in Agrico.uita. car.penul.in fi. ¶

Optimæ uxori & pijſsimæ filiæ. ¶ Ponta.in Aegid.dial.car.159. ¶

QVAESTION. GRAMMATIC. Tit. XXVI.

LITTERARVM inutilium detenti ſtudijs habentur ut homines ſemiuiui,græcorum iſte morbus fuit (ſed & latinorum,& grammaticas ambiens tribus) dicit Orat.epiſto.priſcoſi credas,&c. ¶ lib.1.Tul.in 1.offi.car.4.in fi. ¶ Ne multam des operam in res obſcuras,&c.non quærenda igitur talia, non ueſtiganda,non & diligenter exploranda,diligentiam affectare in ſuper uacuis non refert.not.Agrippa. ¶ cap.4.de poet. ¶ Plauti diligentem ſubtilitatem reprobat Carda. ¶ lib.15.de ſubtilit.car.3. ¶ Dũ nomina conſcribit fabularum per litteras primas argumenti quaruncun que, ubi de Rabano, cuius uerba undecunque lecta reſonant, & ut per Catum ad Lauredanum Principem Ven. ¶ Tul.in 12. ad Atticum epiſto.de Cælio,& car.360.¶ Qui minutis quæſtiunculis delectantur, omniaque humilia proſequũtur,&c. ¶ Plin.lib.11.cap.2.& cap.17.in princ.Ponta.in dial.Antonius Imper. car. 71.in princ. ¶ Catellis eos perſimiles eſſe dicebat Anton. ipſe, qui de oſsibus', deque fruſtillis ac miculis ſub menſa cadentibus rixentur. Tyber. Imper. ergo quæſiuit a gram-

grammaticis quibuſdam,ut not.Suet.in eius uita.cap. Artes liberales.

Quæ mater Hecubæ. Quid Sirenes cantu dicant. Achilli quod nomen quando inter uirgines. § Gel.& lib.14.cap.6. § Grammaticus primus quo fuerit nomine. § de Cratete. Suet. de grammat. cap. 2. car.444. § Quot fuerint Pithagoræ,quot Hippocrates. Quare Telemachus Piſiſtratum excitauit non manu ſed cubito uel pedis ictu. Home. § li.10.Ilia.car.4.in prin.li.14.odiſ.car.ult.lib.15.in prin.car.2.§

Quare idē non nouit roſam,oleum norit ex ea factum. § not.Plin. li.21.cap.4.in prin. § Vlixis ſociorum nomina quæ fuerint. Ex quinque Clypei Vlixis operimentis aureus medius fuerit an ſummus. Quibus urbibus mutata nomina,&c.plura ibidem. § Sen.epiſto. 88.de liberalibus. § Homerus ætate anterior an Heſiodus. § Gel. libr. 3. cap.11.Pauſan.lib.9.car.368.Plut.in conſolat.car.234. ante.§ Hecuba an Helena,Patroclus an Achilles. § Politia.in 45.miſcel.lib.11. car.penul. § Penelope an pudica fuerit. Vlixem ſubinde ſuſpicata fuerit maritum antequam cognoſceret. § & in fi.eius epiſto. ex Cicerone.lib.1.ad Atticum.car.23.queris,&c. § Qui primus ignem inuenerit(uel ut Vitru.) Quis Martis lucus,ubi & antrum Vulcani, uel Aeoli regia. § Iuuen.ſat. 1. in princip. operis, & in annotat.de oraculis. § Quis tamen exiguos elegos emiſerit author, grammatici certant, &c. § Orat.in poet.car.2. § Requiſiuit Alex.Mag.a talibus, ut not.Plut. in eius uita. § car. antepenul. in fin. § Viuentes plures ne eſſent an mortui. Maiores nutriret belluas terra an mare. Quod calidiſsimum eſt animal. Quis prior dies aut nox,&c.plura Ponta.in dial.Charon.Iuuen. § Sat.1.ubi ſupra. & 7. in fi. § Quot uini cados Aeneæ dediſſet Aceſtes. Quis annos uixit.124.menſes,dies,horas,&c.De Gaieta nutrice dicta Aneeę,qui ē naui egrediēs,quo pede terram Italiā attigit. Oleagina uirga percuti liberos a magiſtro nō debere,ſed ferula &, &c.plura ibid.

Aeneæ mater uera qualis. Anacreon uinoſior fuerit,an libidinoſior. Sapho an fuerit pudica. Mus eſt Syllaba,mus caſeum rodit,Syllaba ergo caſeum rodit. § Sen.lib.de breuit.uitæ.car.3.in princip.epiſto.48.in med. § Quot remiges Vlixes habuiſſet. Prius ſcripta ne eſſet Ilias an odiſſea ab Homero. Eius qualis eſſet patria. § not.Plin. libr.30.cap. ſecundo,in fi. § Primus Tullius hoſtes nauali prælio uicit. Primus & Dentatus in Triumphum duxit Elephantos. § Plin.lib. 7.cap.43.in circum Pompeius. Aſcon.in Piſon. car. 7. § L. Sylla primus in circo Leones dedit. § Plin.lib.8.cap.16.17.de tigri.cap. 6. de Elephant. § Ouus an gallina prior. § Macrob.lib.ult.cap.16.ult. car. antepen. § Qui primus finxit Pollucem & Caſtorem ortos ouo, Plutonem in inferni

fernis regnantem.unde Iuuen. § Sat.13.exemplo, &c. § Nondum aliquis ſortitus triſte profundi imperium.Eſſe aliquos manes & ſubter ranea regna,Stygio ranas & gurgite nigras,&c. Vna tranſire tot millia Cymba. § Iuuen.Sat.2.in fi.eius.Sat.7.in fi.car.36.a ter. Lactan.lib. cap.11. § Nutricem Anchiſæ quo nomine,&c.Quot Aceſtes uixerit annos.Quot Siculus Phrygibus uini donauerit urnas. Qui iuſiurandum ſtatuerit inter deos per aquam Stygiam. § Home.libr. 5. odiſ.car.4. a terg.libr.hymnorum in Apoll.car.2.a terg.metham.libr.5. car. 34. § Hidram ſepticipitem. § Ponta.in dial.Anton.car.80.a terg. § Mal leus prior an forcipes. § Sen.epiſto.90.quis dubit.in med.libr.ult.de benef. in præfat. § Oceanus quando effundat ac reuocet undas. Nili ortum,progreſſum,auctionem,& effectus perquirere nimium curioſi eſ ſe,& ambitioſi diſputat Ioui. § lib.18.hiſtor.in med.car.394.§ Ex floribus fiat ab apibus mel aut cera. § Plin.lib.11.cap.6.8.Sen. epiſt. 59. Itinere, & cæ. § Vnde ſit quod quis uentorum regiones agnoſcat,& declaret.Quare puluis,fumus in ſingu. tantum, Induciæ autem, & cerimoniæ,feriæ in plurali, nūdinę, inferię,exequię,Mel,uinum, lac. § Gel.lib.19.cap. 8. §

Quomodo magnetes ferrum trahant, & chalybem aut etiam argentum,rationem explicat Carda. §li.7.in fi.car.315.de ſubtilit.rerum.

De raphano uolumen ſcripſit Marchion græcus,de quo Plin. § li. 19.cap.5.in med. §

Porticus latitudo,quomodo ex remoto in anguſtias ueniat,Vnus cō cubitus ſpargatur in duos,Varia fata pariter natis, Maluaticum uinum, uel Creticum innominatum præterit Plin. omnia precipua referens & Italica & inſularum quaruncunque compoſititium Creticum nominat, § Tul.lib.1.ad Atticum, de Clodio. car. 23. § Quæris ex me, & cæ. § lib.12.epiſto.de Cælio.car.360. § Qui minu tis,&c.ut ſupra.Spart. § in Firmo Cæſ.in fi.car.271.in fin. § Quos mulos Clodius habuerit aut mulas, Milo aut Catilina quo ſederit equo uel Tuſco uel Sardo, Pompeius quali clamide uſus fuerit, an purpurea, &c. Rex qui primus fuerit,uel Phoroncus uel Codortamules. § Geu.epiſto.2. §

Quis digitum annulo primus induit. § Plin.lib.33.cap.1.in princ. cap.3.in prin. §

Denarium ex auro quis primus etiam ſignauit.

Notatus Cymon & alij,de quibus Plut. § lib.de utilit. ab inimico car.4.uel.396.a terg. Geu.lib.1.epiſt.ad præſidem Granatæ. § quod alta loqueretur uoce. Poniculus quia ſæpius ſputans, Lycurgus quod demiſſo meabat capite,Scipio dormiens ruffabat, Cato quod ambabus manderet

manderet maxillis, Pompeius digito tantum caput ſcalpebat, Annibal apertis procederet ueſtibus, Iulius Cæſ. male præcinctus. Quam plura refert Agrippa § lib. de uanit. ſcient. cap. 4. de grammat. cap. 5. de poet. Dion. lib. 43. car. 5. fi. §

FINIS PRIMI TOMI.

INDEX TITVLORVM
Secundi Tomi.

Abſtinentia
Amor, pietas. infra.
Amicitia
Animi moderatio
Auaritia
Auguria
Adulter. pudic.
Caſtitas, pudic.
Conſtant. patient.
Clariſsimi
Crudelitas
Cupidit. uitæ gloriæ
Dicta improba
Diſcipli. milit.
Eloquentia
Exquiſita cuſtod.
Fatis proditum
Fælix quis
Fiducia
Fortit. animi moderatio
Fortitudo corpo. in uer. qui fortiter.
Grauiter dictum
Humanitas
Humili loco nati
Indoles
Infames
Improba dicta
Ingratitudo
Inceſtus
Inſtit. antiqua
Ius triumphandi
Iuſtitia ſeuerit.
Liberalitas
Libere dicta
Luxuria
Maieſtas
Miracula
Memoria. Qui mem. infra.
Mors non uulg.
Neglecta religio
Neceſsitas
Ocium
Patientia
Parſimonia
Perfidia
Pietas
Prodigia
Pudicitia
Quę in alijs uindic.
Quibus ex cauſis
Quantum ualet error
Qui ætate ſua clariſs.
Qui bello præſtantiſs. princip. depoſuere
Qui rogati princip.
Qui fortu. benef. principatũ conſecuti.
Qui coacti princip. depoſuerunt
Qui fortitud. corporis excell.
Qui Imperat. corpor. defectiui.
Qui prælio uictores
Qui Turcas acciuerunt
Quæ prælia tempeſtate dir.
Qui perfidię penas ded.
Qui hoſtes amicitia iuncti.
Quæ mulieres caſte pul.
Quæ Illuſtres abſtinentiſſ.
Quæ meretrices
Qui memoria

Sapienter

Sapienter dicta
Senectus
Seueritas
Simulata religio
Similitudo formæ
Somnia
Stratagem.
Stud.& induſtr.
Suę quęnque art.
Superbe dictum
Teſtes
Temeritas
Teſtamenta
Varietas caſuum
Vafrum conſilium
Veſtales quomodo
Vindicta pernitioſa.

EXEMPLA VARIIS EX AVTHORIBVS, VEL PRISCIS, VEL MODERNIS EXCERPTA, ET AD VALER. MAX. ADDITA,

Ipſius etiam Valerij, alijs recitata capitulis, aliaq́ue in iniuncta capitula.

TOMVS SECVNDVS.

De abſtinentia.

ABSTINENTISSIMVM ſe exhibuit Numa Pompil. Roman. Rex ſecundus, ad regnum requiſitus, reſpuens alium quin etiã diſputauit accerſendum, ægreque aſſenſum præſtitit per legatos exoratus. § Plut. in eius uita, car. 2. ante. §

Cato quamuis cenſor ſuas Hippopas Canterio portabat ipſe itinerans, &c. Vnde mirum apparuit Imperatorem Triumphalem cenſorium & præſertim Catonem uno contentum eſſe Caballo, Sen. epiſt. 87. in prin. § Naufragium, &c. §

Auguſtus Imperator priuatæ uix elegantiæ modum exceſsit, in ſupellectili lectis menſis, ueſtibus domi per uxorẽ & filias confectis, pane ſecundario etiam ueſcens. § Sueto. in eo. cap. Inſtrumenti, cap. cibi. car. 106. §

Tyberius etiam Imperator initio ſui principatus ſenatorum neminem negocij cauſa ad lecticam uoluit admittere, Dominumq́ue appellari prohibuit, ipſos immo dominos eius profeſſus habere. § Suet. in ipſo cap. Adulationes, & cap. ſeq. Atque hæc. §

Germanicus Auguſto defuncto reipub. ſummã per milites ſibi oblatam recuſauit. § Sueto. in Caligula, in prin. In Tyber. ubi ſupra, cap. cunctandi, notauimus in cap. Qui bonis. §

Adrianus Imper. tollerantia milites exercẽs, & documentis, uitam militarem tenuit, cibis caſtrenſibus in propatulo utens, larido, caſeo, poſca, exemplo Scipionis Aemilia. Metelli & Traiani, ueſtem humilimam frequentabat, prandebat ſine uino in uenatione. § Dion. in eius uita, car. 4. uel. 15. §

Veſpaſianus cibo fortuitò uefcebatur, habitu ueſteque uix a gregario milite diſcrepans, &c. { Tacit.lib.17.in med.car.52.}

Pompeius expugnatis Hieroſol. & Salomonis templo, abſtinuit ab eius ſpolio etiam Theſauris referto. { Ioſep.lib.14.cap.8.antiq.lib.1. belli. capit.15.} Agros conterminos nunquam comparare curauit. { Plin.lib.18.cap.6.in prin.} Antoninus Pius Imper. nihil de uitę priuatæ qualitate mutauit. { Capitoli.in eo.car.3.in fi.uel 35.}

Commodus Imperator omnia elegantiora aſpernens, commilitonem ſe gerebat primo tempore magis quam principem pedibus ambulans, cibo uiliſsimo ueſci ſolitus. { Herodia. in eo.li.4.car.6.uel 49.}

Pertinax Imper. ante ſuſceptum imperium cũ plurima adminiſtraſſet, ut Dux acerrimus, erat tamen omnium pauperrimus, ſed clariſsimus per eius facinora, poſt Commodum interfectum ex abſtinentia requiſitus ad imperium accipiẽdum per Letum & Electum recuſans diu, accepit tamen omnibus aſſentientibus. { Herodia. lib.2.in prin. Capitol.in eo.car.2.a tergo.}

Seuerus Imperator Maximus, qui aut non naſci debuerat quia Seuerus, aut non mori quia reipub.utilis, cibi erat parciſsimus, leguminis patrij auidus, carnis frequenter ignarus, &c. { Sparti. in eo. car. antepenul.in fi.Herodi.lib.2.car.5.fin.in fi.}

Iulianus patria Mediolan.in imperio ſuffectus, ſæpe oleribus leguminibusq; ſine carne cęnauit contentus, &c. { Spartia. in eo.car.2.}

Iulianus poſterior Galli Imperatoris frater, Auguſti nomen pertinaciter abnuens, per milites coactus eſt enſibus nudatis accipere. { Pompo.Let.in Gallo Imper.lib.2.car.32.a tergo.}

Conſtantius, qui Diocletiano Imperatori ſucceſsit, epulum dans, uaſa argentea accipiebat ab amicis mutuo, fictilibus cõtentus. { Pomp. Let.car.19.a tergo.}

Viriatus Luſitanus uictũ & mores nulla fęlicitate uariauit, Luſitanorum dux, qui Romanos bello ſuſtinuit annis quattuordecim, pluries uictor. Ex paſtore uenator, inde latro, mox & Dux clariſsimus, acerrimus, intrepidus. { Iuſti.lib.44.Eutrop.li.4.de bello Achaico.car.49. Flor.lib.52.Plin.lib.de uiris Illuſtr.num.438.}

Rubellius Plautus Neroni ſucceſſor lectus, quia ſeuerus caſta in domo. { Tacit.lib.14. car.3.in fi.}

Spartacus de quo Plin. { lib.33.cap.3.in med.} Caſtris interdixit ſuis, ne quis aurum haberet uel argentum, plures conſecutus eſt uictorias, urbem conſtituit inuadendam, ægreque oppreſſus eſt dimicãs. { Apia.lib.1.in fi.car.41.Flor.in epito.in eo.}

Hiero, Gelonque filius Siciliæ tyranni, nec ueſtis habitu, nec alio in-

inſigni differentes a ciuibus cæteris,&c. §Liui.lib.24.in prin.car.2.§

Antigonus tutor datus Phil.Demetrij filio regi Macedo.ſine ſatellitibus procedens, Diadema proiecit in uulgus, improperans eorum inſolentiam, ut ideo regem eligerent alium, magis in illos idoneum. recipere rurſus regnum iuſſus, tandiu recuſauit, quo ad ſeditioſos authores ſupplicio affectos cognoſceret. §Iuſti.lib.28.in med.§

Soſthenes deſperantibus tunc ciuibus ab hoſtibus preſsis, Macedonum contractis iuuenibus in aciem lectis, Gallos uictoria exultantes, prælio compeſcuit, & regnum defendidit, unde rex appellatus, poſtpoſitis nobilioribus regnum affectantibus ignobilis ipſe,dux uero acerrimus, qui tamen milites iurare coegit in ducis nomen non regis. §Iuſtin.lib.24.in med.§

Pittacus ex agro eius opera captiuato aſſumere in præmium ad eius libitus,quantum iaculi iactu pertranſire potuit, tantum accepit contentus,&c. §Plut.in Polit.ſua.car.28.in fi.§

Pomponia Græcina Planxi uxor, ſuperſtitionis externæ rea, inſons habita, poſt mortem Iuliæ per annos 40.cultu tantum lugubri & mæſto ægit. §Tacitus lib.13.car.5.a terg.in prin.§

Ageſilaus rex duxque maximus, aduerſus calorem frigusque ueſte eadem quibusque anni temporibus utebatur, lectoque in caſtris nil alijs meliore aſſerens, principem non mollitie, ſed labore & tolerantia præſtare debere. §Plut.in Apophtheg.Lacon.in princ.car.2.& cap. de Lacon.inſtit.car.180.§

Diſciplina erat Laconum, magiſtratibus parere, laborem tollerare, degere ſine tunica,unam tantum in anno ueſtem ſumentes,&c.

Alexander Mag.exercebat corpus inter ſuos milites, cui cultus habitusque paululum abhorrebat a priuato,&c. §Cur.lib.3.car.7.a ter. Arria.lib.7.car.295.§ Aquam galea militi afferenti dono uti ſitibundo, latore ipſo laudato, non guſtatam in terram effudit. §Arria.lib. 6.car.276.Curt.lib.7.car.90.a terg.§

Democritus philoſ. Caritatem præuidens, oleum emit uenturum, lucrumque conſecutum uolens, remiſit licitatoribus, lucrari potuiſſe contentus demonſtraſſe. §Plin.lib.18.cap.28.ex Tul.lib.de Diuinat. car.6.fin.§

Mulieres annotauimus plures,ſupra cap.Quæ illuſtres.&c.

Adulteria uindicata uel permiſſa not.in uer.Pudicitia.infra. Talem in homine morbum non noſcunt columbi Elephantesque,& Apeſ.Pli. §lib.8.cap.5.li.10.cap.34.§ quamuis inuicē ſaliant fœminę. §Plin. lib.11.cap.16.in fi.cap.58.60.Colu.lib.9.cap.5.§

Amicitiam Zopiri in Darium primum regem.not.Plut. §in Apo-

phtheg.car.1.a ter.li.etiam.de diſcrim.adulat. car.366.} Demarathi in Xerxem Solonis philoſ.in Creſum regem, Caliſthenis in Alexandrũ Magnum,Dionis in Dioniſium Siracuſ.tyrannum, Senecæ in Neronẽ Imperatorem Agrippam & Mœcenatem in Auguſtum not.Sen. {lib. 6.de benefi.Late notauimus, cap.de amicitia.}

Lælius in Scipionem poſteriorem. {Valer.cap.de pieta. in fratrẽ, notauimus in uer.Lælius alibi.}

De animi moderatione.

Animi moderationem, quæ extimia dicitur a Sen. {lib. de Tranquillit.} & iracundiam remiſerunt infra notati. {Plut. etiam lib. de Tranquil.animi,& lib. 2.de cohib.iracun.} Quia ut not. Tacitus {lib.4.in med.car.84.in fi.} ſpreta exoleſcunt, ſi iraſcare agnita uideantur. {Et lib.de utilit.ab inim.car.397.}

Iulius Cæſ.poſt prælium pharſalicum uictor, inimici mortẽ fleuit, ſoceri nomen indutus iterum, litteras combuſsit omnes ex ſcrinio nõ lectas. {Plin.lib.7.cap.25.Plut.in eius uita,car.212.& in Apophtheg. car.150.ante,de Pompeio in Sertorium ante,car.ult.Dion.lib.41.in fi. car.113.lib.43.car.139.lib.38.car.27.ante. Sen.libr.2.de ira.car.128. a terg. Apia.lib.5.car.217.Aliter not.Dion ipſe libr.38.car.6.a ter.lib. 43.car.5.de Afranio & Fauſto.lib.42.car.penult.a terg.apertius.libr. 43.car.4.}

Simile de rege Dauid in Saulem eius perſecutorem, qui acerrimum quamuis inimicum interfectum, tamen fleuit. {libr.2.reg. cap.1.in med.Geu.lib.2.car.147.Ioſep.lib.7.antiquit.cap.10.} de Saule ipſo in mortem Abner.Ioſep.ubi ſupra,cap.2.lib.7.in prin.}

Abſalon prælio ſuperatus fugiens coma abundans arbori ſuſpenſus interfectus, Dauid tamen pater uictor mortem filij luxit & mærore afflictus eſt. {Ioſep.lib.7.antiquit.cap.10.lib.2.regum.cap.18.}

Scipio Aemili. poſter. Afric. Carthagine tandem capta, diu obſeſſa illachrimauit. {Apia.lib.Lybico in fi.car.penul.}

Auguſtus cum tribus candidatis circuens comitia ſupplicabat magiſtratibus,ut unus de populo. plura not. Sueto. {in eo.cap. iocis quoque.Sen.lib.de clem.car.93.in uer. Diuus Auguſtus,&c.}

Crocottam latronum in Hiſpania præfectum, odio proſequebatur Auguſtus ipſe, {de quo Dion lib.56.car.antepenul.in fi.} præmio capientibus propoſito, libens ac ſponte ad eius præſentiam & poteſtatem peruentus ipſe, impunitum ſibi reconciliauit ac donatũ dimiſit.

Cinnam ex coniuratis in ipſius perſonam detectum, accitum concrepuit tantũ, modeſteque redargutum in amicitiam prouocauit etiã. {not.ubi ſupra.}

Tybetius

Tyberius ſucceſſor in maledicta de ſe & famoſa conniuebat, dicēs: In ciuitate libera linguas & mentes eſſe liberas debere. {Suet. in eo. cap. ſed aduerſus; cap. corripuit, de Diogene grammatico.}

Veſpaſia. Flauius per admiſſarium abire morboniam iuſſus, uitæ tūc priuatæ, & aula per Neronem interdictus, eundem imperij ad culmen euectus deprecantem, ijſdem concrepuit tantum, coniuratum deprehenſum, obiurgatum, cœnæ etiam adhibuit, matri alterius nunciata incolumitate. {Suet. in eo. cap. defenſurum, & car. ultima.}

Piſiſtratus Siciliæ tyrannus deoſculata eius filia per Traſibulū, uxori reſpondit irritanti ad uindictam, Si qui nos amāt oderis, quid in ijs qui oderunt? {Plut. in Apophtheg. car. 137. a terg. Vale. cap. de humanitate.

Philiſtratus etiam ab ebrio conuiua conuitiatus æquo tulit animo, irritatus etiam per aſtantes. {Sen. lib. 3. de ira. car. 2. ubi} & de Socrate.

Dioniſius prior Sicil. tyrān. ſimili prouocatus iniuria, impunitum remiſit, hilariter deferendum cenſens. Socium caute bibentē interfici iuſſit. {Plut. in Apophtheg. car. 4. in prin.}

Antigonus rex iniurias patienter tulit, & in eum maledicta. {Sen. ubi ſupra lib. de ira. car. 4. ante. Plut. lib. de iracun. cohib. in med. car. 6. uel. 447.}

Demetrius Antigoni fil. Athenienſibus ſubactis, laceſsitus iniurijs etiam grauibus, ad orationem uocatos accuſauit, reprehendit benigne tamen, habitos donauit & frumento, ad ſedandam famem perpeſſam, in libertatemque reſtituit. {Plut. in eo. car. 5. fin. a terg.} Eadem eſt uſus humanitate in Thebanos etiam uictos. ſimile de Antiocho, infra. {cap. de humanitate.}

Adrianus Imperator creatus cuidam eius inimico tunc ſibi obuio dixit, euaſiſti. mulierem pertulit ſibi reſpondentem, quia inauditā dimittebat, Noli ergo imperare. Seruum gladio in ſe irruentem medicis curandum dedit ut furioſum. {Spart. in eo. car. 8. Dion. in eius uita. car. 15. in prin. & car. 26.}

Modeſtia & temperamento linguæ adoleſcens ſenem uicero, reſpondit in ſenatu prouocanti Fabio Scipio conſul creatus in Annibalem. {Liuius lib. 28. car. penul. in fi.}

Alexander Magnus per matrem Olympiadem quādoq; obiurgatus, reſpondit, grauem penſionem pro menſibus decem quibus in utero ſteterim. {Arria. lib. 7. car. 301.} Talem ſe exhibuit in Miletos ſuperatos & profugos {lib. 1. car. 37. de Miletis.} In uxores ducendas Darij filiam Rhoxanemque Oxyarti fil. de qua Curt. Iuſti. & Arrianus

ipſe {lib.4.in med.car.181.li.7.car.3.} de Barſene & ipſa Rhoxane.

Liuius ſalinator conſ.creatus cum Claud.Nerone,cuius opera in exilium fuerat actus, depoſita reipu.cauſa,ſimultate, integram in Pœnos hoſtes exhibuit operam. {Valer.cap.de reconciliatis, uel de ijs qui ex inimicis.}

Cicero Gabinium defendit reum, qui in eius conſulatu Ciceronem ipſum expulerat urbe. {Valer.ubi ſupra.}

Metellus Numidicus Manlium tribu pleb.probris laceſsitus ad Quirites dixit orans,Se ut inimicum eum non reſpicere, ut amicum non recipiens,&c. {Gel.lib.6.cap.11.car.95.}

Socrates colapho percuſſus iram cohibuit. {Plut.lib.de liber.educan.car.117.Sen.lib.3.de ira.car.2.in fi. & car. ſeq. plura.} Menſam tamen ſubuertit ira prouocatus a Xantippe uxore. hunc Pithacum fuiſſe dicit Plut. {ipſe lib.de Tranquil.animi.car.265.lib.de cohib.irac. car.450.in fi.Geu.lib.2.car.118.}

Ariſtides ſputum facie abſterſit. {Sene. lib.de conſolat.cap. Reſponderi.}

Hipponicus ab Alcibiade pugno percuſſus, ſibi ad uindicandũ ſponte oblato indulſit, quinimo filiam ſibi dedit in uxorem Hyparetam. {Plut.in Alcibi.uita, car.2.}

Philippus Alexandri Mag.pater Arcadionem archiuum ſibi ob iniurias infenſum, pulſum proinde & obuium, non puniuit, ſed potius donauit,& benedicentem fecit de ipſo. Ita & in Democharem atheum. {Plut.lib.de cohib.irac.car.6.uel 447.in prin.}

Domitius Trib.pleb.Scaurum ciuitatis principem reum fecit, ſeruum tamen proditorem remiſit inauditum ad eius dominum. {Valer. cap.de iuſt.car.3.} Ita & L.Craſſus in ſeruum.&c.

Valerius Corne.Balbum ſibi infenſiſsimum & hoſtem, heredem tamen ſibi eſſe uoluit. {Valer.cap.Qui aduerſ.opinionem.}

Fabricius Luſcinus Cornelium Rufinum ſibi quamuis infenſum ob auaritiam, ſed quia belli peritum aduerterat, inopia ducum conſulem creari annixus eſt. {Gel.lib.4.cap.8.}

Pyrrhus rex pariter apud Tarentum in conuiuio per quoſdam uerbis laceratus, ad ſe perductos & requiſitos, uno reſpondente libere, Niſi nobis uinum defeciſſet quam plura etiam dixiſſe,dimiſſos abſoluit. {Plut.ubi ſupra.in eo.car.133.Valer.cap.de humanit.}

Xerxe regnum adepto per ſententiam ab Anapharne latam patruo, Arimenes frater ceſsit, & diadema capiti impoſuit, fratri nõ inſultanti non indolens, ſed conuiuijs inter ſe hilariter habitis, tam moderate inter ſe agentes,quam ſi exiguum diuiderent patrimonium. {Iuſti.

Iuſti.lib.2.in med. Plut.in Apophtheg.car.123.a tergo. §

Epaminundas ſternendis præpoſitus uijs, ab iratis tunc in eum ciuibus ita ſe geſſit, ut demandatio talis facta eſſet laudabilis procuratio. § Valer.cap.de fiducia ſui.car.70.in fi. §

Antoninus Philoſ. Imper. Caſsio qui ſibi in Siria rebellauerat ita facile ignouit, ut eius mortem ſecutam grauaretur, & filios ſumma cum humanitate perſecutus eſt. § Capitol.in eius uita, car. antepenul. Vulcat.in Auidio Caſsio.car.235.refert Ponta.li.2.de fortitu.car.84.in fi.

Zenon merſa cum omnibus eius bonis naue, ad philoſophiam ſe cõtulit totum æquo animo. § Plut.lib.de animi Tranquillit.car.4. lib. de utilit.ab inimico.car.1.in fi.lib.de Exilio.car.252.a terg. §

Eumenes in Attalum fratrem, qui eum perijſſe ſenſerat, regnum occupauerat, uxorem duxerat reginam, errorem cognoſcẽs, diadema depoſuerat, & uxorem propter aduentãtem regem, redargutam tantum eodem loco & facilitate habuit, moriens proinde regnum & uxorem reliquit, qui propterea regnum reſtituit Eumenis fratris filio, proprijs excluſis liberis. § Plut.in Apophtheg.car.ult.133.Liui.lib.42.car.4. a terg.uel 425. §

Arria Cecinæ Peti uxor ægroti ſimul cum filio qui deceſsit, interrogata de ipſo filio diſsimulauit eius mortem, nixaq́ue ita eſſe demonſtrare, uultum compoſuit, &c. § Plin.lib.3.epiſt.16. Annotaſſe, &c. §

Alexãder Imper. Rom. Ouilium Camillum affectatæ tyrannidis reũ conuictum, accerſitum in palatium, gratijs ſibi primum actis de curã reipu.aſſumpta, conuiuio adhibuit, donauit, participem appellauit imperij, ſecum in expeditionem adhibuit in barbaros, &c. Lamprid. in eo.car.129. §

Doneus Diagoræ fil. palmas plures obtinuit in ludis Olympiacis & Iſthmijs, Claſſe in Athenienſes pugnauit acriter, captus Athenis, pertractus, obtruncandus præ odio, uiſus tamen, miſeratus, incolumis dimiſſus, liberatus. § Pauſan.lib.6.in prin.car.5.ante, uel.225. §

Carolus Caluus Imper. Franciæ rex.25. Balduinum Arduennæ ſiluę ſaltuarium, Iuditham qui ſibi filiam rapuerat, exercitu coacto ad eam repetendam, animo paterno motus, hoſtem prædonem ſibi generum agnouit, admiſit, & Flandria donauit, &c. § Aemil.in Car.2.rege.26. car.121.a tergo. §

Alfonſus Neapol.rex Antonio Caldora qui defecerat, prælio ſuperato & capto, non obiurgatum, nullis iniurijs repetitis reſtituit, liberauit, oppida gubernanda permiſit ſua. § Coleuut.lib.ult.car.186. §

Alfonſus etiam de quo ſupra, conſtanti animo capturã pertulit prælio nauali a Genuenſibus ſuperatus, & ad Philippum Mediol. ducẽ per-

ductus. Quem etiam rationibus perſuaſit ipſum liberandum ſibi præſtare. § Blon.lib.27.Colenu.lib.7.in prin.car.175.Aemil. in Carolo 7.rege.53.car.465. §

Ferdinandus adoleſcens Alfonſo regi Neapol. patri Petrum Caſes cariſsimum, ſibi grauiter infenſum ob maledicta in ipſum, permiſſo per patrem arbitrio caſtigandum ſuo, animo remiſſo intactum & incaſtigatum remiſit, reſtituitque, & in patris gratiam reuocare adnixus eſt. § Ponta.lib.8.cap.de obed.car.16. §

Balthaſſar Coſſa, depoſito pōtificatu, profugus, interceptus, carceratus, liberatus, ſponte Martinum Quintum Pontificem ſalutandum profectus ut rect. & legitime creatum. § Aemil. in Car.6.rege.52. car.453.in fi. §

Clemens Quartus Pontif.189.anno Chriſti. 1264. Vxoratus pridē filias ſuſceperat, quas matrimonio collocare maluit ſecundum eius priſtinam fortunam, non ut poſteriores Pontifices. § Aemil. in Lud.9. rege.43.car.316. §

Drobinus Hiſpanus caſtrorū magiſter, irritatus in Salſedum ueterānum militem, uibrato enſe brachium ſibi diſcidit, Alphonſo Vaſtio ſeditionem uindicaturo in genua procumbens, iram profeſſus, ueniam impetrauit, Alfonſo iracundiam deponente. § Ioui.libr.25.hiſtor.in med. car.87. §

Carolus Quintus Imperat. capto pridem ad Papiā obſeſſam Franc. Francorū rege, non exultauit, non eſt elatus, ſacris & ſupplicationibus uacauit, nullo lætitiæ ſigno prolato, &c. § Guizard.lib. ultimo, car. 565.a tergo. §

Eques in exercitu Traiani Imperatoris in prælio confoſſus, adhibitis remedijs, deſperata ſalute, ſtatim iterauit prælium, ubi acerrime certans cæcidit, &c. § Dion in Traia.Imper.car.4.uel 6. § hanc nuncupabimus fortitudinem uel patientiam equo animo ferendo.

Cæſariani milites ex una naui aberrante capta, ad Scipionem perducti, ut aduerſus Cæſarem militarent, propterea uitam cum donis acciperent, nunquā induci potuerunt. Vnde Scipionis iuſſu trucidati, Centurione ſe cum alijs decem ſocijs concaptiuis decertaturum aduerſus cohortem ipſis oppoſitam, audaciter proponentē, & elate prouocante. § Cæſ.lib.5.ciuil.in med.car.465. §

Epaminundas, idem de quo ſupra, grauiter accuſatus in patria quod exercitum cōtinuiſſet ultra permiſſum ex lege tēpus, omnē in ſeipſum culpam tranſtulit, ſeque reum confeſſus eſt pro commodo patriæ, unde condennatus ad mortem, petijt tantum, ut ſepulcro inſcriberetur ſuo. Hic eſt qui circa Leuciam uictoriam adeptus, &c. § Apia. in Sirio

rio lib.in med.car.295.a tergo.§

Theodoro philoſopho minabatur tyrannus mortem, cui reſpondit, hemina ſanguinis eſt in tua poteſtate. § Sen.lib.1.de animi Tranquil. cap.minabatur,car.155.ubi & de. §

Cano Iulio aduerſus Caium Imperatorē ſæuiſsimum altercāte, &c. Qui æquo animo & calculis ludens ad mortem profectus eſt.

Catilina omnia norat, audebat, frigus, ſitim, famem ferebat, &c. plura § Tul. in oratio. in Catili. 3. in med. car. 116. Rempublicam,&c.§

M.Antonij oratoris ſeruus in dominum ſæuiſsime cruciatus omnia pertulit,& reum dominum ſaluauit, Laminis candentibus uſtus etiam. § Vale.cap.de fide ſeruorum.§

Girthiæ nepos acrotatas in puerorum pugna percuſſus, & ut mortuus, domum perlatus dixit, fortes non plorandi ſed curandi, &c. § Plut.in Apophtheg.car.184.& in orat. conſolat. car. 245. plura expoſita. §

Eleuatus roſtro uel manica aut proboſcide per elephantum in acie miles Cæſarianus, pugione uulnerauit beſtiam in roſtro, & ſeipſum liberauit. Vt Lyſimachus Leoni linguam traxit. § Cæſ.libr.Afric.in fi. car.5.fin.§

Marcellus Mithilenis exulans, æquo animo humanis litteris & artibus operam dedit,&c. § Sen.ad Albinam. cap. Emetiamur. car.149. & car.2.ſeq.cap.ult.Maximum.

De augurijs.

Auguria uel & Auſpicia ueritatem portendere futurorum euentuum proponit Tullius § lib.2.de legi.libr.1.de diuinat. § Confutat per multa. § lib.ipſo ſec. § Vnde nil fieri conſtitutum ſine auſpicijs dicit Valer. § lib.1.in prin.Liui.lib.1.car. 6. a tergo. § De nouacula cotem præcidente. Sunt uel habentur eſſe, ſi requiſita ſunt, non requiſita ſecus. § Liui.li.6.in fi.car.ult.ante.in med.in oratio.Apij Claud.§ Nil agendum ſine auſpicijs.de Caio per Tyberium Imper. § Ioſep.li. 18.antiq.Iud.cap.15.ad fi. Plin.lib.28.cap.2. in med. § Prout accepta ſunt ita quæque ualere, neque obſeruari ſi ea negauerint. § Home.lib.2.odiſ.car.3.de Aquila. § Cur uultures potiſsimi not. Plutar. § in problem.car.213.215.§

Equorum hinnitu auguria percipiunt Germani. § Tacitus in eis. car.2.in princ.§

Auguſtus obſeruabat, ſi mane calceum perperam indueret,&c. Oſtētiſque mouebatur. § Sueto.in eo.capit. Auſpicia. cap.& quoniam. § Ipſo nato Dominum ortum prædixit Nigidius Octauio patri. § not.

Dion

Dion lib.45.car.1.a terg. §

Tyberius ab itinere ſe detraxit ſentiens Draconem Serpentē ex eius manibus cibare ſolitū à formicis abſumptum. A prima item ueſpera in multam noctē luxit, præſagiens eius mortem. § Suet. in eo. car. ult. §

Liuię Augusti uxori gallinam ramulum lauri roſtro tenentem Aquila raptam dimiſit in gremium. in Imperio ſucceſsionem portendit, &c. § Suet. in Galba Imp. cap. 1.

Claudio Impe. deſciſcente Scribonio cum legionibus Aquila nec ornari, nec ſigna conuelli potuerunt. § Suet. in eo. cap. nec tamen. & capit. præſagia. §

Nero expeditionem parans in Alexandriam, Lacinia conſurgenti obeſit, Caligo oculorū aciem occupauit. § ubi ſupra. peregrinatio, & cap. ferebatur, ubi plura. §

Galbæ ſacrificanti Imper. auo Aquila arrepta de manu exta inquercum tranſtulit, puero acerram tenenti in ſacris, capillus toto capite incanuit, Galbā Imper. eſſedo exeuntem cruore Taurus reſperſit in ſacrificio, terraque tremens mugitum ædidit. § Sueto. in eo. cap. Sergius Galba. cap. ob res, &c. cap. magna. §

Vitellio Imper. conſalutato, Aquila exercitum luſtrauit, & ſenſim anteceſsit. § Suet. in eo. cap. ac ſubinde. §

Veſpaſiano prandenti canis extrarius humanam ferens manum menſæ ſubiecit ſuæ, &c. bos ex aratro procubuit ante ſe, Cupreſſus reſurrexit. Carmelus Deus, Ioſep. qui philos. dux hiſtoricus & diuinator portenderunt, prædixeruntq; imperium. § Suet. in eo. cap. poſt Neronē.

Veſpaſiano filio Tito aufugit hoſtia ſacrificanti, tempeſtate ſerena tonuit. § ubi ſupra. cap. inter hæc. §

Domitianus præſagiens diem, horam, genusque mortis cognouit, ſibi & per Caldæos prædictæ. § Suet. in eo. cap. per hæc terribilis. §

Athila Hunnorum rex Aquileiam diu obſeſſam conſequi deſperās, animaduerſis Ciconijs, pullos ex turribus deportātibus ſpem concepit, & urbem obtinuit. § Blond. lib. 12. hiſtor. § Canes etiam transfugiſſe à Gallis Nouariam in urbem, acie poſtea ſuperatis ab Heluetijs, § not. Iouius li. 11. hiſtor. car. 169. & in cap. de mirandis diximus. infra.

Antoninum Pium tunc proconſ. ſalutatura ſacerdos fœmina dixit, Aue Imperator. § Capit. in eo. car. 2. §

Alexan. Imp. Imperium peruenturum declarauit.

Ouum purpureum natum. § Spart. in Alexan. ipſo Seuero Imper. car. 5. a terg. § Cui expeditionem facienti prædixit Druyias gall. ſermone, Vadas nec uictoriam ſperes, ne tuo militi credas. § ubi ſupra. car. antepenul. §

Carolo

Carolo quinto in Africam proficiſcēti cum præpotenti Claſſe ad expeditionem, prædixit ibi uetula in Claſſem obuenturam. § Ioui. libr. 40. hiſtor. car. 325. §

Maximinus, in quā ſe contulerat urbem, quingēti lupi ingreſsi ſunt, mulier paſsis occurrit crinibus, &c. § Capitol. in Max. Iuniore. car. penult. §

Bos albus purpureis ad plenum colorem cornibus natus eſt, & Aquilæ ſeptem ad Albinum Imp. &c. § Spart. in eo. car. 3. uel. 245. in prin.

De auaritia.

Auaritia uexatus Imp. Caligula, teſtamenta ut inſtitutus adibat uſurpans, aut reſcindebat ut ingrata. Omnimoda inſtituit uectigalia pro edulijs, litibus, gerulis, & ex proſtitutis. § Suet. in eo. cap. uectigalia. §

Nero matronam ſpoliauit ueſtibus & bonis omnibus, quia purpura tunc uetita erat induta, donaria templis detraxit, &c. § Sueto. in eo. cap. uero ut ſpes, &c. §

Galba Imp. Germanorum cohortem a Cæſaribus inſtitutam ad corporis cuſtodiā fideliſsimā ſine pretio & præmio dimiſit. Lautiorem cænam ingemuit. Cano tibicini pergrato quinque denarijs donauit. § Sueto. in eo. cap. præceſſerat. §

Veſpaſianus Fla. præter tributa & uectigalia inſtituta & innouata coempta pluris diſtrahebat, honores & delicta pretio uenditabat, procuratoribus rapaciſsimis utebatur pro ſpongijs, ex urina ſumebat pretiū. § Sueto. in eo. cap. Sola eſt, &c. Ponta. lib. de liberalit. car. 116. § Vnde prouerbium de quo Alciat. § Fab. 141. 142. § Quod non capit Chriſtus, capit fiſcus. §

Pertinax Imp. mercaturam exercuit etiam præter alia plurima miſeriæ & parſimoniæ exempla. § de quibus Capitol. in eo. car. 69. 70. §

Seuerus Imper. ſupra oēs Imperatores laborauit, Vnde Albini omnes amicos interfici iuſsit, in ſenatu, in prouintijs, genere aut opibus excellentes, ſuplicio afficiebat, bonis exuens. § Herodo. plura in eo. libro 3. in med. §

Nabis Lacedemo. tyrannus firmato in urbe præſidio, cum ipſe uiros ſpoliaret illuſtres, tunc fæminas blande accerſitas & minis, non aurum modo, ſed ueſtem mundumque omnem mulieb. ademit. § Liui. li. 32. in fin. eius. §

Clearchus Heracleenſium tyrannus etiam idem efficit. § Iuſti. lib 16. in ſi. §

Dioniſius item Siciliæ. § Iuſti. lib. 21. §

Carolus Malateſta princeps Arimin. pincernam obiurgauit ſuum ex quo poculum proiecerat cum muſca. § Ponta. lib. 4. de obedien. cap.

Eademque

Eademque.car.34.ubi & de Roberto rege Neapol. §

Alcmeon pecunias exportare permiſſus lata ueſte cothurnatus, quã plurimas abſumpſit, & in buccam. § Herodo.lib.6.cap.9. §

Caſtitas.in uer.pudicitia.infra.

De clariſs.qui degenerarunt.

Clariſsimi quique uel ſine filijs deceſſerunt, uel degeneres reliquerunt. § Spart.in Seuero Imp.car.penult.ubi plura.Eraſm.prouerb.§ Heroum filij noxæ ut Romulus, Numa, Camillus, Scipiones, Catones, Homerus, Demoſthenes, Virgilius, Saluſtius, Plautus, Terentius, Tullius, Cæſar Auguſtus Pius Germanicus, Calig. pater, Druſus, Claudij, Veſpaſianus, Domitiani, Marcus, Seuerus, Carus, Cyrrus, Carol. Craſſus, Franc. Foſcarus dux Ven. Rationem exprimit Carda. § lib. 12. ſubtilit.car.4.a terg. § Quia contemplationi dediti ſpiritum mittunt ad cerebrum, non ad genitalia ut cæteri. § & in uer. Indoles. infra. § Qui bono ſunt genere nati, præditi ingenio malo, ſuapte culpa ex genere capiunt genus. § Plaut.in mercat.cap.ad patrem in prin. car. 221. a terg. Home.lib.2.odiſ.car.antepenul.de Foſcaro.Ponta.lib.de fortit. car.81.a terg.de Car. Craſſo Aemil.in eo.car.124.in prin. §

Nunquam aut perraro ex malo patre bonus filius. E ſquillis non naſcitur roſa. § Eraſ.prouerb. 533. 1293. § Nec ab ancilla filius ingenuus. Nec imbellem feroces progenerant Aquilæ columbam. § Orat.in odiſ. § Mali corui, malum ouum. Nerone ut de filio dixit pater Domitius ex Agrippina. § Suet.in eo.car.4. § Miraris ſi patriſſat filius. § Plaut.in pſeud.cap.ſi de damnoſis.car. 227. §

Quandoque egregia eſt Soboles ſcelerato nata parente. § Plut.lib. de ſera num.uind.car.6.uel.343.352.a terg. § de Pericle, Vliſſe, Pompeio magni patre, Antigono, Phileo, Neſtore, Aſchlepio.alia not. infra. cap.humili loco nati, &c.

Conſtantia in doloribus.infra.in uer.Patientia.

De crudelitate.

Crudelitatis fuit præcipuæ Tyberius Imp. qui capreis agens plura perpetrauit, piſcatori faciem mullo piſce & locuſta ſibi dono allatis perfricari fecit & lacerari.matrem, nepotes, nurum, ſeianum, & eius amicos interfici iuſsit. § Sueto.in eo.cap.In paucis, & mox in omne.car. 158. § potionatos deligatis ueretris urinæ tormento reos necabat.

Caligula Imper.ſeuitiæ pronior fuit.In Tyberium fratrem, in ſorores, propinquos, amicos. Ptolomeum etiam Iubæ regis filium eius cõſobrinum necauit, &c.os includebat reis inſerta ſpongia. § Sen.lib.3. de

de ira car.132.in fi.Suet.in eo.capi.Agrippæ,capit.Leue aut frigidum, Dion lib.ult.car.7.ante.}

Nero Imper.de nece Claudij patris Imperatoris conſcius fuit, Germanicum fratrem præſentaneo ſuſtulit ueneno.Agrippinam matrē uarijs oppreſſam modis, confodi iuſsit.Domitiam & Amicam,Vxores repudiauit. Criſpinum ſibi priuignum,Senecamque præceptorem, Burrum item & alios mori iuſsit. Caſsiumque Longinum iuriſconſultum. Vrbem incendio uaſtauit diebus ſex, noctibus ſeptem,ac per luſum fœdauit. {Sueto.in eo.cap.parricidia.car.261.}

Domitianus Imper.Tito Veſpaſ.fratre ueneno extincto, Paridem & Hermogenē interfeci iuſsit, alium canibus obiecit. Aelium,Lamiam, Coceanum, Metium, Saluſtium, Lucullum,Ruſticum, leuibus ex cauſis interfici iuſsit, omneſque cum uultus lenitate & blanditijs,ad cœnā etiam inuitatos. {Suet.in eo.cap.Sed neque erat autem. & infra cap. de perfidia.}

Anton.Caracalla Imper.Seueri fil. Getam fratrem æmulum & Imperij participem ſupra matris pectus obtrūcari iuſsit, agnatos omnes, & qui ex Imperatori cognatione aut ex Senatus nobilitate ſupererat,ab ſtirpe abſcidit, dicens de fratre in Diuum elato. Sit Diuus, dummodo non ſit uiuus. {Herodi.in eo.lib.4. car. 4. a terg. Spart.in eo. car.2. uel.250.}

Galienus Imper.terna mill.& quaterna militum occidi iuſsit ſingulis diebus. {Capitol.in eo.car.ult.}

Aſinius Pollio ſeruos murenis noxios iactabat manducandos. {Dion.libr.54.in med.car.373.a tergo. libr.9.cap. 23.not.Plinius.& cap.53.}

Cambiſes amici filium ebrietatem ſibi obiurgantis, ſagitta transfixit, quod factum & pater æquo tulit animo. {Sen.li.3. de irac. 132. 133.Herodi.lib.3.car.3.}

Liſimachus rex Thelesforum Rhodium ſibi inimicum, interceptū, obtruncatum,mutilatum, in caueam diu continuit,miſerandum in modum. {Iuſti.lib.15.in med.Plut.lib.de exilio.car.255.ante.}

Xerxes filios Harpalo patri deuorandos obiecit, Pithio patri maiorem ex quinque filijs ſecum militantibus requiſitum diuidi ſtatim iuſſit,&c. {Herod.lib.7.cap.4.in med.Pli.lib.33.car.10.}

Darius rex a patre inſtitutus in regnum, pellicem petens etiam, coniurauit cum quinquaginta fratribus in patrem, delatos omnes Artaxerxes pater deprehenſos interfici iuſsit. {Iuſtin.libr.10.} fratres 80.hos fuiſſe refert Curt. {lib.10.car.151.a terg.} Vbi de Siſicambi,quæ ulterius noluit uiuere.

Abi-

Abimelech ſeptuaginta eius fratres interfecit. 27.lib.Iudic.cap.9.

Sapor Perſarum rex Valerianum Rom. Imperat. prælio captum in uinculis tenuit perpetuis, Narſem fratrem oculis priuauit. ‡Pomp. Let.in Gallo Imper.car.31.a terg.‡

Ariſtobolus matrem, fratres, & Antigonum interfecit alium fratrem. ‡Ioſep.lib.1.belli Iud.cap.8.in med.‡

Salomon aſſumpto regno, quem affectabat frater Adonias,qui Abygag etiam Dauid patris puellam requiſiuerat, interfici iuſsit Adoniam ipſum. ‡Ioſep.lib.8.antiquit.cap.1.in princ.‡

Herodes Iudæorum rex matrem, fratres, uxorem, agnatosque oẽs cum filijs interfici iuſsit,quoſcunque & amicos etiam ſuſpectos qualicunque de cauſa,&c. ‡Ioſep.lib.15.antiquit.cap.10.& ultimo, libr, 16.lib.134.cap.20.‡

Selym Turca.Imper.fratres & nepotes quoſque quam primum per quiſitos conſecutos cępit & interfecit, patrem inſuper Imperio priuatum ueneno ſuſtulit. ‡Ioui.late in eius uita,Cambi.etiam lib.4.‡

Maumethes eius auus Amurathi fil.Imperator magnus, Calapinum obtruncauit fratrem. ‡Barlet.in Scanderb.lib.7.in princ. Cambi.in eo,Iouius in eius uita.‡

Athila Hunnorum rex potentiſsimus Bledam fratrem occidi iuſsit, Ira dei dictus. ‡Diaco.lib.5.in princ.car.14.‡

Chilpericum fratrem Gundebaldus Burgund. rex, de quo Blond. ‡lib.3.hiſtor.car.14.in princ.‡

Sirochius Coſdroem Perſarũ regem ſibi patrem, & Medarcem fratrem ſucceſsionem expectantem captos necauit. ‡Blon.li.9.car.52.‡

Hermenfredus Turingus Bertarium fratrem inopinãtem aggreſſus interfecit. ‡Aemil.lib.1.in Childeb.rege.6.car.269.‡

Typhon Oſiridem Iouem, Beroſus ‡lib.antiquit.car.71.‡

Cæſar Borgia Alexandri Sexti Pontificis filius Cardin. ob adamatã mulierem ſibi riualem fratrem Candię ducem interfici iuſsit, in Tyberimque proijci. ‡Ioui.lib.1.hiſtor.Guizard.lib.3.car.180.‡

Ferdinandus Neapolit.rex 1488. Barones duodecim bello ſibi pridem infeſtos,reconciliatos,in amicitiam receptos cœpit, occidi iuſsit, ſiccari,& in ſella conditos ſeruari, Carolo Octauo Franc. regi detulit in oratione Balbianus orator ducis Mediol. de quo Iouius ‡libr.1. hiſtor.car.14.Guizard.lib.1.car.66.a terg.lib.6.car.326. Arnold.car. 15.Rizzius Neapolit. lib.4.in fi.eius.‡

Romulus ergo Remum, Nero Germanicum, Titum Domitianus, Antoninus Getam, ut ipſemet confitens ſcelus refert in concione, de qua Herodia. ‡in eo.lib.4.car.48.‡ Caligula Tyberium fratrem. ‡Suet.

§Suet.in eo.capit.Agrippæ.car.181.§

De cupid. uitæ.

Cupiditate uitæ affectus Domitius Neronis Imperatoris Attauus, hauſtum uenenum euomuit pœnitentia ductus. §Sueto. in Nero. car.2.a tergo.§

Vitellius Imperatoris patruus in cuſtodiam datus librario ſcalpro, ſibi uenas incidit, mortiſque pœnitentia curari paſſus eſt. § Suet. in Vitell.car. 2.§

Mœcenatis turpiſsimum uotum in prorogando ſpiritu notat Sen. §epiſt.101.in med.omnis dies,&c.§

Cupiditate gloriæ exarſit Adrianus Imper. Qui libros uitæ ſuæ per ſe ſcriptos, quos etiam libertis publicandos dedit. §Spart. in eo.car. 7.in fi.§ Plin.de ſeipſo,epiſtola ultima, libri ſeptimi. Auguror, &c. §lib.9.epiſt.23.frequenter.Tul.in oratio. pro Archia, & in eius epiſt. famil.car.137.141.plura notauimus in uer.gloria.§

Degenerarunt ut infra cap. humili loco nati.

De dictis improbis.

Dicto improbo reſpondit Auguſtus Imper. ſepulturam ſuppliciter deprecanti,Iſtam fore in uolucrum poteſtatem. § Suet. in eo. capit. Inita.car.59.§

Claudia tẽplo egrediens præ turba preſſa dixit, Vtinam frater meus uiueret, & iterum claſſem duceret. Vnde dannata. §Valer.cap. infa.rei.Gel.lib.10.cap.6.Flor.lib.19.Suet.in Tyber.Imper.car.2.§

Voleſus uel Vologeſus ſub Auguſto Aſiæ proconſ. Trecentis uno die ſecuri percuſsis dixit,O rem regiam. §Sen. libr.2. de ira. car.1.a terg.126.§

Sylla de quo Tul. §in 2.offic.car.37. § Ciuium proſcriptorum bona licitans, prædam dixit ſuam uendere.

Heliogabalus Imperator de quo Capitol. §in eo,car.antepen.uel 110. § dixit, Quid melius quam ut ipſe mihi hæres ſim.

Sophiſtę reſpondit ſibi librum de iuſtitia porrigenti Antigonus rex, Stultus es alienas uexanti ciuitates,ſermonem de Iuſt.habere, §Plut. lib.de fortuna Alexandri,car.antepenul.in princ.§

Tyberius oculo nurui excuſſo per uerbera mori prohibuit innitentem,ſed & relegauit, In mortem præoccupantem dixit, Carnutius me euaſit. §Sueto.in eo.cap.Nurum,& ſequen.§

Alio dixit deprecanti mortem expeditam, Nondum tibi in gratiam redij. § Tul.in ult.Verr.car.161.254.de ipſo Verre.§

Caligula Imper.auiæ Antoniæ reſpondit, Memento omnia mihi,&

Herois

Herōis licere, de fratre inquit, Antidotum aduerſus Cæſarem. Itē, Oderint dum metuant. § Suet.in eo.cap.Immaniſſ. cap.Animum quoq;. Tul.in.1.offi.car.19. § Ne mortuo terra miſceatur igni, dixit Nero Impera. § dequo Sen.lib.de clem.ſec.in princ.lib.1.de Ira. §

Alex.Magnus oratori Darij in prælio ſuperati reſpondit, Non ut acciperem in Aſiam ueni quod dediſſetis, ſed ut haberetis quod reliquiſſem. § Sen.epiſt.53.Quid nōn poteſt,&c. §

Vitellius Imper.cadauerum tabem ſentiens ex prælijs, Optime olere dixit occiſum hoſtem, melius ciuem, merumque hauſit. Alio interfecto dixit uelle ſe paſcere oculos. § Sueto.in eo.cap.Bebriacenſi.cap.pronus,& cæ. §

Annibal etiam dixit, O formoſum ſpectaculum, uiſa foſſa humano ſanguine plena. § Sen.lib.2.de ira car.126. §

Factum perpetrarunt Genuenſes quidam, qui mercedis gratia tranſfretarunt exercitum Turcarum aduerſus Chriſtianos in Græciam. § Cambi.lib.1.car.11.Ioui.in Amurat.1. § Genuenſis alius in proditione urbis Conſtantinopol. in manus Turcarum, & Maumethi regis. 1439. § Petrar.in Feder. 3.Imper.Faſcic.tempo.car. ult. in fi. §

Fædus uobiſcum feriam, ut oculum dextrum eruam quibuſque ueſtrum, dixit Adiabes Nahas rex. § lib.1.reg.cap.11.in princ. §

Sit diuus dummodo non ſit uiuus, dixit Imper. Caracalla in eius fratrem Getam interfici iuſſum, ut ſupra hic. § cap. de crudelit. §

Pirrhus rex Epirot. a filijs interrogatus, quem relinqueret regni heredem, reſpondit, eū qui acutiorem habebit gladium. § Plut.in eo.car. 2.in fin. §

De diſciplina militari.

Diſciplinam milit.ſeueriſsime obſeruauit Auguſtus, qui Rom.equitis bona ſubiecit haſtæ, quod eius filij ſibi amputauerant pollices ad detrectandam militiam. § Suet.in eo.cap.in re milit.car.68. in princ. § Quoniam præcipua eſt laus in re bellica præſtantem ſe gerere, & militia neceſſaria ad expellendas iniurias, § not.Plato libr. 5.de rep.car. penul.in princ. uel. 242. §

Veſpaſianus Fla.ciuitates in ſe conuertit, correcta ſtatim caſtrorum diſciplina. § Sueto.in eo.cap.Claudio. in fi. §

Craſſus Mutianus urbem Leucas oppugnans, magiſtrum uirgis cedi iuſsit, quod ex malis duobus naualibus proceriorem ad formandum arietem ex antennis mitteret iuſſus, minorem magis idoneum miſiſſet. § Gel.lib.1.cap.13.Sen.lib.3.de ira.car.3.ante.Ponta.li.4. de obedien. car.33.lib.de immanit.car. pen. §

Domit. Corbulo in Germaniam cum exercitu profectus diſſolutæ

tunc

tunc diſciplinæ Gaŋaſſo duce legiones operum ignaras & laboris reduxit ad ueterem morem ne agmine decederent niſi iuſsi pugnarent, &c. inobedientes morte puniens. Vnde uictorias conſecutus eſt plures. § Tacit.lib.1 1.car. 91. §

Artabazzus Darium precatus eſt parantem in Scythas expeditionem, ut ex tribus filijs ſecum militantibus, unum ſibi permitteret ad ſolandã ſenectutem, omnes interfici iuſsit & ad pedes proijci. § & ut capitu. præced. §

Xerxes etiam in Pythium. § Plut. lib. de clar. mulierib. car. ult. §

Tamurlanus, qui quam maximas ductauit copias, quanuis etiam ſeuerisſimus militem gregarium aperto pectore, lac hauſtum muliereulæ iuſsit exhauriri & reſtitui conquerenti. § Andre. Flor. & Ponta.li.de obed.5.cap.ult.in prin. §

Iulianus Imp.diſciplinam milit.conſtantiſs. retinuit, quam & a militibus ſeueriſſ. ſeruari iuſsit, &c. Continens ipſe gratus, liberalis, beneficus, & cæ.

Alex.Imper.Rom.cog.Seuerus, milites ita continuit, ut ſiquis de uia in prædium diuertiſſet, fuſtibus & uirgis cederetur. § plura not. Lamprid.in eo.Ponta.ubi ſupra.car. 150.in fi. §

Peſcenius Niger Imper.de quo Spartia. § car.pen. § Argentum militibus nec in zona ferendum prohibuit, panemque niſi buccellatum ferre. Iniurati certare prohibentur ut de Catone ad filium, refert Plut. § in problem.car.202. § Econtra ut ſupra. in Aug.

Curius conſ. bona publicauit iuuenis in militia nomen dare conniuentis, & ipſum uendidit. § Valer.cap.de ſeuerit. §

Detrectans militiam uel fuga ſibi conſulens, muliebri indutus ueſte ambulabat, &c. per legem Carondę de qua Diodo. § not. Egnat. nu. 12.in med.car.81.ſuarum racemat. § Habens etiam ſe longius quam ultra tubæ ſonum hoſtis loco habitus. § Apia. in libico. car. 272. de Mancino.a terg. §

DE ELOQVENTIA.

Eloquentiæ uis tanta fuit in P.Sulpitio grauitasque & cum iucunditate breuitas, ut prudentes & boni errarent, uel minus bene ſentirent. § Tul.de aruſpi.reſpon.car.252.ante. § Et de C.Graccho & fratre Tiberio, quorum ingenium uis grauitasque dicẽdi, ſi ad meliorem mẽtem uoluntatemq; cõuertiſſent, &c.mores.n.& oratio perſuadent plurimũ. § Plut.in polit.car.5.a terg.in apophtheg.car.162. Budæ. plura libr.in pand.1.car.161.162. Vnde Orat.1. epiſt. § Nemo ad eo ferus eſt, qui non miteſcere poſsit, &c.

Carneades Romæ legatione fungẽs Catone tunc cenſore ſuadente,

dimiſſus, quoniam illo argumentante uerum diſcerni non poterat, &c. § Plin.lib.7.cap.30.Lactan.lib.5.cap.15. § Diſputauit enim de iuſtitia, dieque ſequenti de Iniuſtitia. §Corn.Agrippa.cap.de rethor.car.2. § Eloquentia eſt enim præſidium & telum quo propugnare pariter & inceſſere poſsis ubicunque ſemper armatus, præſidium amicis, metum inuidis, & inimicis ſalutem, periclitantibus firmiſsimum monumentum. Caluo Aſinio Cæſare Cælio Buto, uehementior, plenior, ualentior Cicero, &c. § not.Tacit.in dial.de orat.car.1.& x.in fi. §

Matronas deponere ſuaſit aureas ueſtes Pithagoras philos. quas Iunoni conſecrauit. § Iuſti.lib.20. §

F.Iacobus ad Papiam prædicator & gubernator omnia perſuadebat, & fæminas ornamenta deponere, &c. anno.1356. § Coruis.car.231. in princip. §

Polemon Athen.illecebris deditus, malis & coinquinatus moribus, ad philoſophiam & ſobriam uitam redactus fuit per Xenocratem uerborum ui. § Valer.cap.de uarieta.caſu.car.146. §

Plutarcho de moribus differente, uirgines Mileſiæ uitam laqueo finiebant. § Plut.ipſe libr.de clar.mulier.car.80. § Non ſua opera, ſed quodam morbo irritatas refert. § Gel.lib.15.cap.10. § Gordianus Iunior Imp. uxorem duxit filiam Maſithei doctiſſ. uiri, quem ob eloquentiam dignum putauit eius parentela, talia uerba refert Capitol. § in eo.car.157.a terg. §

Cteſiphon iactabat (& Gorgias item Leonti. philos.) ſe totum diem poſſe de qualibet re dicere, propterea urbe deiectus fuit. § Plut. in apophteg.Lacon.car.181. §

Valer. Publicola populum ſeceſſum ſenatui conciliauit, adeo ut uerbis iram facundis & arma ſubiecit. § Valer.cap.Quanta uis. §

Damonides fuit Gueu.de quo. § lib.1.car.130. § & Theomaſtæ ſuaſores præclari.

DE EXQVISITA CVSTODIA.

Exquiſita cuſtodia uſus eſt ſuſpitione affectus Claudius Imp. qui ſpiculatoribus ſtipatus, quencunque explorari iuſsit & excuti, &c. § Sueto.in eo.cap.ſed nihil.car.231. §

Commodus Imper.& ipſe(ut Dioniſius tyrannus) Comam adurebat & barbam. § Lamprid.in eo.car.63.Plut. in Dionis uita.car.2.a ter.

Solymanus Imper.Turc.hodie regnans, ſalutantes ſcrutatos admittit, per duos eius purpuratos brachijs implicitos, &c. Clauam & Scutũ proxime tenens, &c. § Ioui.plura.lib.40.car.8. uel.280. §

DE FATO

Fati uim uel intelligentiam proſequitur Cælius. § libr.2.cap.12.

13.

13. Vnde & quomodo. §

Fatis proditum Macedon. regem Philippum Alexan. Mag. patrem, a quadrigæ uiolentia caueret. Vnde Currus toto regno diſiuncti, locumque in Eubæa quadrigam uitauit, a Pauſania tamẽ interfectus eſt, ſuam pudicitiam uindicante pugione figura quadrigæ celato. § Valer. capit. de miracu. Iuſti. lib. 11. Tul. lib. de fato. c. prum. §

Alexan. eius filius, animaduerſus Babiloniam caueret intrandam ſibi pernitioſam, ueneno ibi per ſuos ſublatus eſt. § Curt. Arria. Iuſti. Plutar. & alij. §

Alexan. alter Epiri rex Magni patruus, præmonitus caueret urbem Pandoſiam, flumenque Acheruſiam, quæ eadem & in Epiro erant, & in Lucanis Italiæ, ubi & confoſſus eſt ab exule. § Liui. lib. 8. in med. car. 65. Iuſti. lib. 12. in prin. §

Alex. Seuero Imper. Rom. per Traſibulum ſibi amicum mathematicum enunciatum, gladio barbarico eum periturum, Mulier Druyas in Germania per eum pacanda cum exercitu inſtructo, dixit, vadas, nec uictoriam ſperes, ne militi tuo credas. § Lamprid. in eo. car. antep. §

Iulio Cæſari prædictum fuit per Spurinam mathemat. Martias uitaret Idus. Tabula reperta eſt ænea in monumento cum litteris græcè prædicentibus, quando Capis oſſa detegerentur, Iulo prognatus, per conſanguineos necandus, &c. § Suet. in eo. cap. ſed Cæſari. car. 47. §

Pompeius euitare per Oraculum animaduerſus Caſsium, in Aegypto per Ptolomæum regem ad montem Caſsium interfici iuſſus in Cæſaris gratiam. § Dion. lib. 42. car. 3. Apia. lib. 2. car. 72. ante. Spart. in Adria. Imper. car. 27. in prin. §

Pheron rex conſtare fatis cognouit ad leuandum oculorum morbũ. Lauaret urina mulieris a uiro ſuo tantum cognitæ, unde ſanitatem conſecutus eſt. § Ponta. lib. de aſpirat. car. pen. & cap. de pudic. infra. §

Apio ſortem ſciſcitanti reſpõderunt Cortinæ Pithiæ Achaiæ præſidenti & requirenti de bello ciuili inter Cæſarem & Pompeium, nihil ad te bellum hoc, ſibi reſponſum fuit, Eubææ cellam obtinebis, ibiq; mortuo perijt. § Valer. cap. de miracul. §

Annibali ad Pruſiam regem profugo per oraculum reſponſum Libiſſa gleba corpus teget, non tamen in Lybia ſed ad Libiſcum flu. in Bithinia. § Apia. in Sirio. car. 4. a ter. Pauſan. lib. 8. car. 298. in med. §

Seleucus rex ampliſsimus poſt Alexan. Mag. diu regnans, hos uidit in ipſum fatales uerſus, de quibus Apia. § lib. Sirio. in fi. car. antep. § Argos effugiens fatali in tempore perges, Argos cum fueris tunc ſortem mortis obibis. Eſt enim Argos in Horeſtia, & in Ionio. §

C. Gracchus in Somnis uidit effigiem Tyberij eius fratris iam inter-

 fecti

fecti dicentis,& eum uitare non poſſe mortem ſibi ſimilem. § Valer. de ſomnijs. §

Cræſus rex Athym filium præcipuum exiſtimauit ferro peremptu-rum. Vnde cura diligenti alitus, aprum in uenatione perſequens lancea traiectus per uenatorem feram impetentem. Valer. ubi ſupra.

Daphida ſophiſta Apollinem ſciſcitatus irridens, an equum poſſet inuenire, ſibi reſpondit, inuenturum; eoque ſe deturbandum, obuians Atalum ſibi inimicum, captus, monte præcipitatus, equi nominato. §Valer. cap. de miracul. §

Caligulæ Imper. prædictum caueret Caſsium (ut & Pompeio de quo ſupra.) a quo etiam trucidatus fuit, Aſię præſidem uitans Cheream, Chiliarchum ſibi aſtantem non uitauit. § Dion. lib. ult. in med. car. 471. §

Neroni cauendum ſibi eſſe annum. 73. reſponſum fuit, id eſt Galbã annorum totidem ſibi inſidiantem. §Suet. in eo. cap. Talem principẽ.

Domitianus Imper. Aſceletarionem mathemat. ſciſcitans de fato utrorunque ipſorum, reſpondit fore ut ipſe laceraretur a canibus; quod reprobaturus Impe. ipſum iuſſit interfici & diligenter ſepeliri. Sed repẽ ina tẽpeſtate deiecto funere, ſemiuſtum cad auer diſcerpſerunt canes. § Suet. in eo. cap. denique. §

Veſpaſiano reſponſum fuit eſſe in fatis, ut eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur. Item oriturum quandoque ex Hiſpania principẽ dominumque rerum. § Suet. in Galba. cap. per q̃to annos, & in Veſpaſi. cap. Claudio principe. cat. 318. §

Antigonum Ariſtoboli regis fratrem per templum tranſire miratus eſt Eſſeus diuinator, quum præuidiſſet iam ad Stratonis pyrgum eſſe periturum inde diſtantem, ſed ſubinde tamen nuntiatum fuit alium ad locum Stratonis pyrgum iuſſu regis per inuidiam cædi iuſſum ipſum Antigonum. § Ioſep. lib. 1. belli Iud. cap. 8. §

Herodi puero prædixit Manaemus Eſſenus, eum regem Iudæorum fœliciter futurum, ſed ſeruum. § not. Ioſep. li. 15. antiqu. cap. 13. in fi.

Ninam urbem nunquam capi poſſe progenitoribus reſponſum datum, niſi cum Fluuius urbi hoſtis fuiſſet, obſidione biennium perſeuerãtẽ per Arbacem in Sardanapalum imbribus excreſcente flumine, partem urbis inundante,& murorum partem deijciente, urbs capta. §Diodo. lib. 3. car. 4. in fi. §

Biſantium capi non poſſe niſi per Angelum, Mirtillo Imper. dictum fuerat, unde per Francos & Venetos claſsibus oppugnatum & captum per Turrim Angelum continentem. § Aemil. in Phil. 2. Franc. rege, anno. 1200. car. 268. §

Vitellio expoſitum eum diu imperaturum ſi matri ſuperſtes extitiſſet,

ſet,per Catham mulierem. {Suet.in eo.cap.pronus. in fi. }

Anton. Caracalla Imper.per Maternianum requiſitum de ſeipſo ani maduerſus Macrinum inſidiantem medio tollendum, litteris anticipatis & prælectis in curia Imper.tunc aurigantem, Vnde interfectus ipſe. { Herodia.lib.4.car.pen. }

Dioclitiano prædictum,Imperator eris cum Aprum occideris, per Druyam mulierem in Gallia,interfecto Apro præfecto prętor.cognitū fatum. { Vopiſ.in Carino.car.227.Pompo.Let.lib.1.in prin. }

Federico Barbaruſſæ Imper. prædictum ſibi moriendum ad mare, ſed aquam cidnum pertranſiens paruam,corruente eius equo deturbatus perijt. { Blon.lib.16.car.4.a terg.Corius.car.71.Machia.libr.1. car.16.hiſtor. }

Federicus ſecundus Impe.per ſpiritum obedien.cognouit,in Florentino ſe moriturum, apud Luceriam morbo deceſsit in Florentino oppidulo. { Blon.lib.17.car.127.in fi.Colenut.lib.4.car.101. }

Henricus ſecundus cognomento Barbanigra, de quo Blon. { lib. 13.car.5.in princ. } Contadi Imperat.filius tunc natus, interfici iuſſus,deliteſcens nutritus, iterum per litteras ab eo delatas trucidandus, alterata per ſacerdotem commiſsione, in litteris filiam deſponſandam iuſſus ad imperium euaſit. { Cori.in Imperat. car.antepenul.in Conrado Sueuo. }

Ezzelino de Romano Lombardiæ tyranno dictum fuit per ſpiritum obed.eum moriturum ad Aſſanum,quod fuit Caſſanum non autem Baſſanum,ubi & prælio fuſus,uulneratus,captus deceſsit. { Cori.libr.2. car.117.ex Blon.lib.18.car.3. }

Antari ueneno ſublato Agilulphus dux Taurin.electus per Theudelindam in maritum & regem fato pronuntiante permittentibus Longobar.ducibus. { Blon.lib.8.in fi.car.4.fin.Cori.lib.1.car.15.in prin. }

Athilæ Hunnorum regi potentiſsimo aduerſus Etium ducem ſolertiſsimum dimicaturus cognouit ſciſcitans, ipſum in exercitu hoſtes in ductorem detrimētum paſſurum,&c. quod in Theoderico Gothorum rege contigit euenire. { Pau.Diaco.lib.15.car.2. }

Liſandro(ut Plut.in eius uita.car.ult.a ter.) dictum fuit,Iubeo te de uitare ſonantem Armatum, &c.

Pelagum Epaminundæ duci acerrimo deuitandum prędictum, ſed non mare aut nauigia, ſed ſaltum eius nominis. { Pauſan. libr.8.cart, 298.in prin. }

DE VIRIS FELICIB.

Fælix habitus præter Syllam & Gigem, Athenienſis Thellus,de quo Herod. { lib.1.cap.3. } Vbi de Creſo rege Solonem interrogan-

te, Quem ipſo fęliciorem qui filios & nepotes educauit maxima proſpe ritate, uictoriamque de hoſtibus obtinuit dimicans, interfectus ſolenni ter ſepulturæ traditus. Cleobis inde & Bicon qui matrem ad ſacra pie pertraxerunt, &c. ubi ſupra de Aglauo. § Plin. lib. 7. cap. 46. §

DE FIDVCIA.

Fiduciam præſetulit Africa. Scipio prior, qui ſpeculatores captos ad ſe perductos Tribunis milit. traditis, omiſſo metu, omnia uiſere permiſit per caſtra, ſpeculatisque quibuſcunque liberos abire iuſsit. § Liui. libr. 30. car. antepenul. ante. Apian. in lybico. car. 246. a ter. Dion. lib. 50. in prin. car. 5. §

Octauius pariter Meſium Antonij hoſtis ſpeculatorem & condemnatum & captum luſtrari omnia permiſit & liberauit, ubi ſupra. Nummos argenteos expreſsit nota Syderis Capricorni ad Imperium ſucceſſurus per Theogenem mathemat. ſibi prædictum. § Sueto. in eo. cap. & quoniam. in fi. § Militarem ſeditionem cõpeſcuit. § Apia. lib. 5. car. 182. uel 6. §

Xerxes item in Græcos. § not. Plut. in apophtheg. car. 2. uel 123. § ſpeculatores ſine iniuria liberos permiſit abire.

Lucium Antonij Triumuiri fratrem bello preſſum, ad eum deprecandum peruentum, in congreſſu ſeſe illius permittente arbitrio, uti reum ſolum & aduerſarium admiſit, liberauit, & legiones deditas accepit. § ubi ſupra. car. 190. §

Alexan. Mag. milites. 13. ſeditioſos inermis, duxit ad ſupplicium. § Iuſti. lib. 12. car. 2. in fi. Curt. lib. 10. car. 149. ante. Arria. lib. 7. in prin. car. 293. §

Alex. item Rom. Imper. Seuerus, exauthorata legione ſeditioſa, authores cædi, & interfici coram iuſsit. § Lamprid. in eo. car. 132. in fi.

Iulius Cæſ. nunquam tumultuantibus ceſsit, ſed obuiam ſemper iuit, legionemque ad Placentiam cum ignominia miſſam fecit, cum Pompeio tamen bellum perſequens. § Suet. in eo. cap. ſeditionem. car. 40. Dion. lib. 41. in med. car. 103. Apia. lib. 5. car. 182. §

Auidius Imper. in ſeditione exercitus proceſsit nudus inermis, & milites compeſcuit. § Volcat. in eo. car. 234. §

Tigranes Iuuenis cum Pompeio non ualens bello contendere, ſupplex ad ipſum profugus, ad quem & pater ipſe omnia eius fidei permittens, ueniam impetrauit. § Apia. in Mithrid. in fi. car. 7. fin. §

Emericus Bela rege Vngar. patre defuncto, ſuccedens in regno, Andrea fratre bello contendere adnitente, inter acies hoſtiles & certaturas, ſolus regio amictu procedens, improperans obuios, adeo eſt operatus, ut Andreas frater a ſuis obtruncatus fuit. § Blon. lib. 16.

in

in med. car. 6. ante. }

Tucia uirgo Veſtalis inceſti accuſata immærens fiduciæ plena, cribro aquam ex Tiberi haurire non dubitauit. Veſta Dea ad hoc implorata. { Valer. cap. Infames rei.

Coriolanus Martius exul patriæ factus, ad Tullum Antidium Volſcorum principem ſe contulit incognitus Rom. hoſtem ſe illi dedens, offerens in patriam quæcunque acturũ, &c. { Plutar. in eo. car. 4. in prin. In apophtheg. car. 123. Liu. lib. 2. car. 15. }

Laurentius Medices Florent. primarius, inuidia laborans in conciues 1479. ad hoſtem Alfonſum Neapolit. regem profugit ignotus, cum quo ſe ipſum reconcilians, & urbem ſeditione liberauit, & cum rege hoſte amicitiam inijt. { Ponta. lib. de prud. 5. car. 4. in prin. Guizard. lib. 1. car. 54. a ter. }

Otho ex Neronis familiaribus, repetundarum reus, ante impetratam abſolutionem, ſenatui gratias egit. { Sueto. in eo. car. 2. }

Nerua coniuratis gladios obtulit. { Dion in eius uita. car. 2. in prin. }

Anton. Philoſ. Imp. Innocentiæ innixus, Templum Eleuſinæ Cereris adijt, in quem intrare non audebant noxij. { Capitol. in eo. car. 50. ante. }

Domitius L. Scipionis legatus, in Antiochum regem hora ueſpertina recuſans certare, mane ſequenti prælium inijt, & uictoriam obtinuit: dicens, hora non ſufficit, &c. { Plutar. in apophtheg. car. 144. in fi. }

Seuerus Imp. furentibus militibus ex ſeditione fugere, perſuaſus a ſuis occurrere maluit, ſperans animos placaturum. Vnde non pallidus, non ſupplex illis uerba fecit, aliquosq́; reuocauit, cæteri interfecti fuerunt. { Herodia. lib. 2. car. 6. }

Sergius Pontif. Ludouicum German. regem nimis ferocientem, redargutum admiſit dicens, Si pacatus ades, patebunt fores, &c. { Aemil. in Carolo 2. rege Franc. 25. car. 118. ante. }

Nicolaus Picininus Peruſiam intrauit hoſtilem, magiſtratus ſalutauit, pecuniam impetrauit, exactores præpoſuit. &c. { Blon. lib. ult. car. 4. fin. }

Ferdinandus Neapol. rex cedere coactus regno Carolo octauo Frãcorum regi, Iſclam inſulam intrans, arcem petens, Iuſto præfecto renitente, uerbis appellans blandis, ſolum admitteret, admiſſus, gladio cæteros uultu regio fiduciæ pleno admittendos coegit. { Iouius li. 2. hiſtor. car. 53. a ter. }

Fortitudo animi, not. in uer. Animi moderatio.

Fortitudo Corporis, in uer. Qui fortiter infra.

DE GRAVIB. DICTIS.

Grauiter dictum fuit Traſibuli per coniurationem interfectis tyrannis Athen. triginta, qui reſpondit, Dij faciant ut quantas ipſe illis debeo gratias retuliſſe uidear. ʒ Valer. cap. de piet. in patriam. ʒ

Si huius conſilij mei tunicam interiorem conſciam eſſe ſenſero, eam continuo cremari iubebo. De Cecil. Metello Valer. etiam ʒ cap. de ſtratagem. Plutar. car. 160. & in apophtheg. car. 148. a ter. Plin. lib. de uiris Illuſt. num. 61. ʒ

Iulio Cæſari dixerunt milites, ſi bonum feceris pęnas dabis, ſi malũ, diu regnabis. ʒ Dion. lib. 43. in med. car. 142. a ter. ʒ

Alex. Imp. Rom. obiectum quod poteſtatem Imperij molliorem & contemptibiliorem feciſſet, reſpondit, At ſecuriorem & diuturniorem. ʒ Lamprid. in eo. car. 119. Valer. cap. de animi moderat. in fi.

Pereant liberi mei ſi magis amari merebitur Auidius quàm illi. Reſpondit Verus Impera. in irritantes contra Auidium ſibi amiciſsimum. ʒ Volcat. in eodem. Auid. car. 2. uel 233. ʒ

Hircanus Iudæ. rex, Sacerdot. princeps de ſe per inuidiam male audiens reſpondit, Scitis me uelle recta uia omnia agere Deo & uobis placita, ſi me autem peccantem uideritis & deuiantem reuocate atque corrigite. ʒ Ioſep. lib. 13. antiqu. cap. 17. in med. ʒ

DE HVMANITATE.

Humanitate nitens Iulius Cæſ. per ſiluestre iter comitantem Opiũ ſubita ualitudine oppreſſum & correptum diuerſorio ceſsit unico, iacuitq; ipſe ſub diuo. ʒ Suet. in eo. cap. amicos. car. 41. ante. ʒ Quæ autem ſit humanitas proprie. ʒ notat gel. lib. 13. cap. 16. ʒ

Auguſtus Antonio ſuperato, & Cleopatra, filios uictor conſeruauit, & eos pro conditione cuiuſque fouit. ʒ Sueto. in eo. c. Ab actio. in fi. car. 62. ʒ

Audaciam cuidam auxit dicens, quaſi Elephanto ſtipem. ʒ capi. Domini. car. 92. ʒ Cinnam ex coniuratis conuictum reconciliauit in amicum &c. ʒ Sen. lib. de clem. 1. cap. Diuus Auguſtus. car. 93. ante. lib. 3. de Ira. car. antep. a ter. in prin. 133. ʒ

Timagines hiſtor. Scriptor mordax, admonitus, moderatior ut eſſet, perſeueranti Domo interdixit tantum.

Pompeius Tigrani ſuperato & procumbenti, diadema repoſuit in caput. &c. ʒ Plutar. in eo. Eutrop. lib. 6. car. 58.

Perſea debellatum procumbentem ad pedes, non admiſit Pau. Aemil. Conſ. uictor, ſed in ſella apud ſe collocauit. ʒ Plutar. in ipſo. Eutrop. lib. 4. car. 47. Plin. lib. de uiris Illuſt. num. 56. ʒ

Alex.

Alex. Mag. Darij regis debellati hoſtis fortunam lachrimis proſecutus eſt, uxorem defunctam, fletamque ſolenniter humauit. Captiuasque filias ut reginas habuit, eas conſolatus, omnia quæ ex Dario Imperante inſignia dignitatis aſſecuturas, militem torpentem adiuuit. § Iuſti. lib. 11. in med. lib. 12. Plutar. in eo. car. 4. ante. in med. Curt. lib. 3. car. 13. lib. 8. car. 108. in fin. Arria. lib. 3. car. 135. §

Traianus Imper. amicorum conuiuia frequentabat, quatuor uix comitantibus, & ſine Satellite diuertebat. § Dion. in eo. car. 3. in fi.

Adrianus Imp. præter humillimam ueſtem &c. amicos frequenter uiſitabat. § Spart. in eo. car. 25. in med. §

Xerxes, quamuis ſuperbiſsimus fleuit ſuper turbam milit. quod infra centum annos eſſet futura nulla. § Sen. lib. de breuit. uitæ. car. 3. in fin. Valer. cap. de cupid. uitæ. in fi. §

Veſpaſianus Imper. hoſtis Vitellij filiam maritauit & dotauit ſplendidiſsime. § Suet. in eo. cap. offenſarum. car. 324. a terg. Ponta. lib. 1. de ſermo. car. pen. de alijs talibus. §

Totilas Gothorum rex Neapolim expugnatum ingreſſus, neminem malo affecit, cibo laborantes adiuuit, & ciues, & milites abire deſiderantes permiſit, & nauigia conceſsit. In ſuos etiam obſeruans ſeueritatem cum ipſa humanitate. § Blond. libr. 6. car. 1. a tergo. § Obſidione preſſos beſtijs ad eorum ſacra perficienda donauit.

Antiochus Soter Syriæ rex ampliſsimus in Iudæos, propterea dediderunt ſeſe, quibus etiam benignitate uſus eſt, &c. § Plut. in apophth. car. 133. a terg. Ioſep. lib. 13. antiqu. cap. 15. §

Balduinus Hieroſoly. rex primus, Arabia uaſtata, gregibus abactis, Philarchi uxorem grauidam in captiuis ducens parituram in itinere ſuffragatus eſt. § Aemil. in Phil. 1. Franc. rege. 38. car. 2. uel 195. in fi. §

Alfonſus Neapol. rex & Carolus Nauarræ princeps } procumbentem aſinum in cœno & ruſticum, adiuuit Senem ipſemet & ſubleuauit, ſordidis opem ferre hominibus non dedignabatur. § Ponta. libr. de benefic. car. antepen. a terg. 120. in fi. § Conſeruandam humanitatem, & in Seruos ſenio confectos, uel equos, uel canes præcipit Plutar. in Cato. ſuper. § car. 2. in prin. uel. 110. §

DE HVMILI LOCO NATIS.

Humili loco nati clariſsimi euaſerunt etiam, Q. Pompeius, L. Fimbria, Aemi. Scau. P. Silla, C. Marius, C. Cælius, & ipſe Cicero, Lælius, Sultanus, Mutius, Sfortia, Maximinus, Tamburlanus, Maumethus, &c. de quibus infra plures refert, & not. Plut. § lib. de fort. Roma. car. 3. uel 276. Tul. in ult. eius Verr. in fi. car. 267. in fi. in oratio. pro Murena. c. 129. Ponta. libr. de fortu. cart. 267. 283. 276. 298. libr. 12. de rebus celeſt.

celeſt.car. 278. uel quarta. §

Agatocles patre figulo natus Siciliæ tyrannus factus eſt, meritoriam egit pueritiam, Latrocinijs inde deditus & ſeditionibus, piraticam exercuit. primates ciuitatis interfecit, urbem occupauit, per Carthaginenſes obſeſſus grauiterque preſſus, temerario conatu, ſed neceſſario, in Africam traiecit, cum exercitus portione in Hannonem Carthag. ducem confluxit, quem prælio ſuperauit, & iterum uicit. Superatus & ipſe Siracuſas profugit, &c. § Iuſti.lib.22.23. §

Agrammes potentiſsimus rex ad Gangem flu. Tonſoris filius fuit, exercitum regens equitum.20.mill.peditum. 200.mill. Elephantos.3. mill. necatis regis pueris, ſe regem conſtituit. § Curt.lib.9.car. 3. §

Arnulphus obſcuro natus loco in regem Franc.aſſumptus, depoſito Carolo ex deſidia, in quo ceſſauit imperium poſt annos centum a Carolo Magno ampliſsimo Imperat.anno Chriſti. 895. § Blond.libr.12. in med.car.76. §

Aurelianus Imper.Syrmij natus uel in Dacia, aut Mæſia, humillimo tamen loco, per militiæ gradus ad imperium euectus, multa geſsit prælia, Zenobiamque Odenati uxorem prælio acerrimo ſuperatam cepit, &c. § Vopiſ.in eo.car.1.in fi.Eutrop.lib.9.car. 77. §

Baſilius Macedo, ex captiuo ad Imperium euectus eſt. Cuius nec patria eſt cognita. Saracenos tamen prælio nauali ſuperauit pridē uictus, poſt annos.20. eius imperij, per ceruum in uenatione ictus occubuit. § Blond.lib.12.car.66.a terg.in med.Egnat.in Imperat.nu.89.car.28. a terg. § Is fuit qui D.Venetis bello adiutus, titulis illuſtribus ornauit, donatus & ipſe Cāpanis duodecim, tunc primū uiſis in ipſa Græcia.

Bonoſus Imper.ex trig.tyrannis ultimus, de quibus Spart. § cart. 274.a ter. § Homo fuit Hiſpanienſis Britannus, rhethoris filius uel pedagogi, duxit ordines milit.& Ducatum. Bibaciſsimus fuit & ſecurus a uino, &c. Imperium occupauit, tenuitque quandiu, &c.

Caſtrutius Caſtraca. incertis parentibus natus quia expoſitus, altus, & educatus, in magnum Italiæ ductorem ſui temporis euaſit. Lucæ dominus factus, & Piſarum ex captiuo, & aliarum Ciuitatum. Florentiam preſsit obſidione, fatigatus denique morbo perijt. § Blon.lib.19.hiſtor.car.4 fin.& car.ult.Machia.lib.2.hiſtor.car.50. 51. & libr.de eius uita.Cori.lib.3.car.204.205. §

Catamelata furnarij filius in Cotignola Narniæ, tunc armis deditus, maximus euaſit dux in rebus Italiæ, & Venetorum Impera. præclara ædidit facinora in armis. § Ponta.plura, ubi ſupra de fort.1.car.267. lib.12.rerum celeſt.car.4.a ter.Blon.lib.de Ital.Iluſtr.car.129.a tergo lib. 28.in fin.29.car.penul.Machia.lib.5, hiſtor.in prin. §

C.Cælius

C. Cælius item per ſummas inimicitias & labores eſt adeptus ampliſſimos honores. § Tul. ubi ſupra,& in oratio. pro Murena.car.5.pro Sylla.car.5. §

Cicero ipſe Arpinas, ut Marius, litteris deditus & patrocinio amicorum, conſulatum adeptus eſt, quo pater patriæ declaratus ſolus ex Togatis propria induſtria & labore. § Flo.lib.102.Plutar.in eo.plura.Saluſt.in Catili.Dion.lib.38. § Patriæ & eloquentiæ pater dictus. § Iuuen.Sat.8.car.ult. §

Curtius Ruffus gladiatoris filius, Africæ Proconſ. creatus, ut ſibi muliebri ſpetie prædictum fuit, Tu es Ruffe, qui hanc in prouintiam uenies. quæſturam, inde præturam adeptus, Conſulare Imperium, Triumphi & inſignia, Africam denique ſortitus eſt. &c. § Tacit. lib.11.car.3.Plin.lib.7.Epiſt.27.in prin. §

Chriſtophorus Pontif.121.ſine cognatione,ſine patria pontif. creatus inde & deiectus. § Dion.lib.48.cap.254.

Dauid de paſcuis ſequens gregem aſſumptus in regem Iſrael. § li. 2.reg.cap.7.b.cap.2.b. Ioſep.lib.6.antiqui.Iuda. cap.9.& cap.ult.li.7. cap.1.cap.4. §

Euripides Poeta primum gerulus,filiusque olera uendentis, inde inter athletas uictor in ludis Olympia.Tragedus euaſit maximus. §Gel. lib.15.cap.20. §

Herodes plebeius in regem Iudeorum aſſumptus. 37. regnauit annis maximis abuſus diuitijs. § Ioſep.li.17.antiqu. cap.10.li.14.cap. 20.in fin.lib.1.cap.ult.in fi.belli Iud.§

Iephthe golaadites, § de quo libr. Iudic.cap.11.in prin. § meretricis fil. fuit,uir fortiſsimus,acerrimus pugnator, a filijs pulſus,inopes congregauit,& latrocinãtes, quorũ dux creatus plura perpetrauit.

Ioannes.19.Pontif. 147.nullius etiam fuit cognationis aut patriæ, Pontifex tamen.

Iphicrates Sutoris fil. omnibus contẽptui erat,hoſtẽ uulneratus correptum tranſtulit in Triremem ſuam, unde clarus euaſit,dicens obiurganti ſuam ignobilitatem, meum genus a me incipit, tuum in te deſinit. § Plutar.in apophtheg.car.135.ut Cicero in Saluſtium. &c.

Mandrones Imperatoriam eſt adeptus dignitatem ex nauiculario. § not.Eraſ.prou.700.§ fuit & Mandroni ficulna nauis.

Mauritius primo notarius,poſt & comes excubitorum, Inde Cæſar,& Imperator Conſtantinop. factus. § Blon. libr. 8.cap. antepenul.a tergo. §

Macrinus Opilius poſt Caracallam arripuit Imperium humili natus loco, omnibus odioſus ac etiam deformis, libertinus & ſeruilis ui

tæ uenaliſque, foro operam dedit & cauſis, uenator fuit, inde tabellio & aduocatus fiſci, præfec. prætor. Imperium denique aſſumpſit. &c. { Capitol.in eo. car.2.& 3.}

Maximinus Trax matre Gothica & Alana, fuit primum paſtor, inde lattonum inſidiator, Corpore magnus, decorus facie, aſper moribus & ſuperbus, Lixas.16.ſuperauit uno actu,curſu ſtrenuus, Lucta ſeptē fortes ſuperauit,Seueri Imp.ſtipator factus, inde Tribunus, poſt & legionem accepit erudiendam exercendamq́;,Ducatum accepit etiā, poſt & Imperatorem ſe conſtituit interfecto eius fraude Impera.Alex. Mammea Optimo Principe. { Capitol.in eo.car.1.ſec.&c.}

Maximus cum Balbino in Maximinum Imp. hoſtem iudicatum ob ſæuitiā in omnes Imperator aſſumptus eſt, faber primo ferrarius uel uehedarius, Tribunus milit. factus, inde prætor proconſulque in Bithinia Græcia & Narbone, Sarmatas & Germannos bello preſſit, præfectus urbis lectus denique & Imper. { Capitol.in eo.car.2.& 3.}

C. Marius Arpinas,ut & Cicero,pauper & mechanicus,poſt aliquot repulſas ſeptem conſecutus eſt conſulatus, reipu. columen aduerſus Cimbros, & Teutones. Inde pernities in ciues craſſans ab immenſa ſæuitie. Africam ſubegit, Iugurtam cepit prælio fuſum, Barbaros diſsipauit, proſcriptus ciues proſcripſit. { Tul. in Verr.ult. car. antepe. in fin. Flor.lib.66.67.68.69.in Epitho.li.1.cap.hoc deerat unum. Iuuen.Sati.8.c. ult. } Solus trepidantem protegit urbem, in Cimbros certans. & Marius alius ex 30. Tirannis ſeptem de quibus { Spartia. car. 255.} faber primum ferrarius triduo tantum imperauit & occiſus eſt,fortis corpore fortiſsimum quemcunque uno tantum affligebat digito. &c.

Mutius Sfortia Cotiniolæ natus, ſordido ex uiro,ſolertiſsimus euaſit militiæ ductor. { Ponta.lib.12.rerum celeſt.car.4.a ter.}

Nicolaus Picininus Lanionis fil. (ut & Varro conſ. in clade Rom. ad Cannas fuſus per Annibalem)uirtute ſe extulit bellica,ut præcipuus fuerit illius temporis in Italia ductor ſub duce mediol. præſertim, peruſinus brachianæ factionis. { Blon. lib. 22. car. 2. Cori. in eo. Ponta. lib.5.de Sermo.car.antep.in fi.lib.2.de fortit.car.80.& lib.12. ubi ſupra.car.4.}

Nicolaus quintus Pontif. max. 216.Ex infima qualitate creatus,ſed uirtutibus clarus,modeſtus,nulla ambitione uexatus,ſe dignum præſtitit tanto principatui.

Numa Pompi. ex Sabinis ortus, in regem accitus, & precibus hortatus per oratores Rom. { not.Plutar.in equita.car.prima. & lib. de fort.Alex.car.2.Liu.li.1.car.3 ſupra cap.Qui coacti.a tergo.}

Paulus

Paulus Aemil. paupertate preſſus, repulſas aliquot æquo animo paſſus, plures obtinuit dignitates, conſulatus, ac uictorias in hoſtes, & in Perſem Macedo. regem, quem prælio fudit, inſecutum cepit, & in Triumphum duxit, cum immenſis opibus & præda abactus, ex quibus in nullo ditior factus eſt. § Plutar. in eius uita, car. 1. lib. de fort. Romanorum car. 276. Valer. cap. de abſtin. §

Paulus Nouæ dux Genuæ creatus, ſerici tinctor, infimæ plebis. § Guizar. lib. 7. car. 361. §

Pertinax lignario patre Imp. creatus, natus in uilla mortis, præfectus cohortis factus, inde diuidendis alimentis præficitur, inde uexillis regendis, conſul poſt deſignatus Mæſiam rexit utranque, & Daciam, Syriam, & Britanniam, proconſ. Africæ factus ad Imperium accitus eſt per Letum & Electum. § Capitol. in eo, car. 2. § Pius ſec. Pontif. creatus ex pedagogo Senenſi. § Plati. in eo. Cori. lib. 6. car. 406. §

Q. Pōpeius pluribus conſecutis magiſtratibus conſulatu & cenſura, in controuerſijs ciuilibus, iuſſu & opera Pompeij magni interfectus eſt. § Tul. in d. Verr. 7. in fi. car. antep. Flor. lib. 59. 77. Valer. de ui & ſedit. Apia. lib. 1. in med. car. 22. ante. §

Prothagoras ſophiſtarum acerrimus ligna primū baiulans & onera ad mercedem, in ſtudijs doctiſsimorum egregium nactus eſt nomen, de quo Plato pluribi. § Gel. lib. 5. cap. 3. §

Ptolemeus Gregarius miles in exercitu Alex. mag. poſt eius mortem diuiſis inter ipſos prouincijs Aegyptum obtinuit Africæ Arabięq; partem cum Alexandria, Vnde breui magnas parauit opes. § Iuſti. lib. 13. in fi. Plutar. in eius uita. §

Pupienus ignobilis genere præfectus tunc urbis, plurimas geſsit dignitates, uirtutibus clarus aduerſus ſæuitiam Maximini cum alijs creatus Imp. § Capitol. in Max. car. antep. §

Renatus ex comite Narbon. uirtute bellica regiam adeptus eſt dignitatem, & Neapoli regnauit, picturæ ſemper deditus. § Ponta. d. lib. 12. car. 4. lib. de fort. ubi ſupra. Colen. li. 6. in prin. car. 181. Blon. li. 28. in princ. car. 220. Cori. car. 257. Aemil. in Carolo 7. rege 53. car. 465. §

Sandrocottus humili genere natus, maieſtate numinis ad regnum impulſus, Leone ipſum lambente dormientē, mortuo Alex. Mag. ad Babiloniam urbem, quam liberauit poſt & ſubiecit ſibi, Latronibus ſolicitatis, dux factus, inſignis euaſit, & Indiam poſſedit, &c. § Iuſti. lib. 15. in fine. §

Saluidienus Ruffus, primum paſtor, inde Senator creatus, pro Cæſarē conſul deſignatus, inſidiarum reus, interfici iuſſus. § Dion. libr. 48. in med. car. 254. §

Sfortia

Sfortia Franc. Mutij fil. de quo ſupra, ex Cotiniola, in tantum creuit re bellica, primus ſui temporis ductor, ui & aſtu Mediolanum occupauit, diuque rexit potens & formidabilis. § Blond. & alij ubi ſupra in patre. §

Sultani in Aegypto regnarunt adhucuſque, creati ſeruili ex genere, non per ſucceſsionem ſed uirtute bellica, donec Solymanus Turc. Imp. max. ſubactos deleuit, pluribus tunc prælijs. § Ioui, late. li. 17. hiſtor. Cambi. in eo. Ponta. d. lib. 12. car. 4. §

Tacfarinates in Numidia magnus euaſit. § not. Tacit. li. 2. car. 43.

Tamurlanus uel Tamerlang. miles primum gregarius, & pede claudus, re bell. maximus euaſit, plures ſubegit reges & nationes, Baiaſith regem Turc. obuium fudit, cepit, & ludibrio diu tenuit. § Aemil. li. 10. car. 448. Egnat. in eo. de Imperat. in Carolo 6. rege 52. §

Turceminius ex Volone Imper. regumque rex magnus Sultanus effectus. § Aemil. lib. 7. car. 307. in Lud. 9. rege. 43. §

Viriatus Luſitanus ex paſtore latro, inde dux exercitus, annis. 14. arma Rom. uexauit, ſumma gloria & uirtute, donec ueneno per fraudem ſublatus, uictor ſæpius quam uictus. § Flor. lib. 52. 54. Iuſti. libr. 15. Eutrop. in eo. car. 55. §

Virgilius figuli Mantuani fil. poetarum ex Latinis ſupremum tenens locum, per cuius uerſus reſponſum reddere dignatæ ſunt Sortes. § ut in cap. Oracula, ſupra notauimus. Ponta. lib. 2. de fort. car. 298. §

Vrbanus nonus Pontif. 1261. humili in Tricaſsibus loco natus, patre ſutore ueteramentario, ſed indole magnus. § Aemil. in Ludou. 9. rege. 43. car. 312. §

DE INDOLE.

Indolem declarauit Prothagoras, § de quo cap. præced. § Abderita philos. qui puer ligna baiulans, miro ligata modo, perſpectus a Democrito philoſ. eius conterraneo, abductus, inſtitutus, acerrimus eſt habitus ſophiſta. § Gel. lib. 5. cap. 3. §

Nemo enim ad rerum ſummam peruenit, qui non a prima ætate gradibus uirtutis aſcenderit. § Vopiſ. in Aurel. Imper. car. 192. in Probo. car. 214. §

Mirum eſt robuſtiſsimum morum hominum robuſtiſsimam eſſe prolem, ſummorum ingeniorum ſobolem tandem hebeteſcere. Ita indolē ſtirpium incrementa habere & conſeneſcere. § Aemil. in Car. 3. rege 30. car. 127. a terg. & ſupra in uer. Clariſſ. § Ex fortibus creantur fortes. § Orat. lib. 4. oda. 4. in med. § Ex ſtudijs ſuis intelligitur puer ſi munda & recta ſint eloquia ſua. § prouerb. cap. 20. b. § Protinus apparet quæ plantæ frugiferæ. § Eraſ. prouer. 3113. & prouer. Cum

paruula

paruula eſt,bona uidetur ſpina. §car. 262. a terg.§ Quæuis & excellentia non ſine maximis naturæ adiumentis ac præſidijs prouenit. § Ponta.lib.1.de magnanimit.car.244.§

Cotta eodem die quo Togam ſumpſit uirilem, reum Carbonem iudicio afflixit, quoniam eius patrem damnauerat. § Valer. de piet. in parent. §

Craſſus Carbonem etiam
Cæſar Dolabellam
Aſinius Pollio Catonem
Caluus Vatinium
} adoleſcentes agitarunt, orationeq; preſferunt. § Tacit.lib.de orator.clar.car. antepenul.in fi.car.12.a ter.Sueto.in Cæſa.cap.3.car.3.§

Caligula Iuliam Druſillam infantem dilectione proſequebatur,quia ex ſimili ſæua natura oculos puerorum inceſſebat digitis. § Sueto.in eo.cap.matrimonia.car.183.§

Areopagitæ econtra puerum damnarunt naturæ talis,quia cothurni cum oculos eruebat per iocum.Quintilia. §lib.5.de quo Budæ.lib.1. in pand.car.89.in fi.§

Adoleſcentẽ triſtem ſe malle quam hilarem dicebat Ariſton, de quo Sen. §epi.86.in med.Amicum tuum,&c.§ de Druſo Orat. §li. 4.oda.4.§ Quid mens rite, quid indoles nutrita fauſtis ſub penetralibus.

Alex.Mag.pubeſcens Aſiam eſt aggreſſus. §Plut. Arrian.Curtius, Iuſtinus.§

Iul.Cæſar ſacerdotium adoleſcens petijt,piratas uindicauit. §Sueto.in eo.& Plut.§ Pompeius Maglamnonam urbis adiuuit, pluraque perpetrauit facinora, iuuenis Syllam iuuit improuiſus. § Plut. in eo. car.1.Ponta.lib.de magnanimit.1.car.145.§

Homerus omnes ſui ordinis adoleſcẽtes facile præuertit,&c. §Halicar.in eius uita.§ Cicero etiam,& Ponta.miræ apparuerunt indolis in eorum pueritia,&c.

DE INFA. REIS.

Infames aliquot rei damnati ſunt, quia Catonem repudiauerant Iudicem,innocentiæ ſuæ diffiſi. §Plut.in Vticen.uita.car.4.fi.a terg.§

Seruilio Iſaurico aſſerente ſibi pretori iam obuium tunc reum,equo deſcendere neglexiſſe,condemnarunt iudices. §Vale.cap.de teſtib.§

Capitolinus compellato tantum Marcello adoleſcente,delatus,condemnatus etiam ſine teſtibus ex rubore Iuuenis. § Plut.in Marcello. in prin.car.76.a ter.§

Scantinius Trib.pleb.& ſi ſacroſanctæ poteſtatis,accuſatus quod ſtupri appellaſſet Marcelli filium,damnatus eſt. § Valer. cap. de pudic.

Cornelius Haſpali fil. ſed tantum quia ſocors condemnatus eſt.

§Valer.

§ Valer.cap.de ſeuerit. §

Saltatorem uirum quæſtorium & geſticulatorem Senatu mouit Domitianus Imper. § Sueto.in eo.cap.Ius diligent.&c. §

Agrum ſordeſcere patientem puniebant Cenſores } Gel.lib.4.cap.
Equum habentem etiam ſtrigoſum gracilentumve } 12.

Vxorem habeo, ſed non ex animi tui ſententia, Cenſori reſpondens quidam damnatus eſt.

Alterque ſonore nimis oſcitans. § Gel. lib. 4.cap.ult. §

Duronius Trib.pleb.ſenatu motus eſt quia legem abrogauerat conuiuiorum cohercendorum. § Valer. cap. de Cenſo.nota.Gel.lib.17. capit.ult. §

Veſpaſianus Imper.adoleſcentem unguento fragrantem præfectura priuauit tunc impetrata dicens, Maluiſſem allium aboluiſſes. § Sueto in eo.cap.Talis tantaque.car.322. §

Ita per Philippum in capillos barbamq; infectum. § Plut.in apophtheg.car.128.de eo. §

Tremelius mulctatus quod cum Pontifice max.cōtenderat. § Flo. lib.47. §

Roxana Curtij filia in Veſtales damnata, & Cato urbe bānitus quod præcoquem uuam ex Danubio Romam receperat, amore percitus ſenex. § Geu.in uita Aurel.Imp. car.234. §

DE INGRATITVDINE.

Ingratitudinem & ſæuitiam declarauit Tyberius Imper. in piſcatorem. § de quo ſupra.cap.de crudelit.in ipſos §

C.Caligula Imp.Macronem cum uxore ad mortem compulit, imperij conſequendi auctorem. § Dion.lib.58.car.7. §

Galba Imper. Germanicam dimiſit cohortem prætoriam ſine ſtipendio, & ut in cap.auaritia.ſupra.

Scipio Naſica uir optimus ab omnibus iudicatus, bis repulſam tulit, & in patria ſibi non contigit mori, ut & Socrates oraculo iudicatus ſapientiſsimus. § Plin.lib.7.cap.34. §

Xantippus Lacedæm. uictoria in Romanos eius opera conſecuta, re quiſitus per Carthaginenſes, donatus, domi remiſſus, clam præcipitari iuſſus in mari. § Apia.in Lybico.car.2.Valer. de perfidia. §

Demetrius rex Antigoni fil.Athenienſes liberauit, defendidit, prælio poſtmodum ſuperatus ipſe ab hoſtibus coniurantibus in eum regibus, in ciuitate non admiſſus. § Plutar.in Demet.uita.car.6. a tergo uel.290. §

Pauſanias Philippo regi gratus, ob militarem fortitudinem naufragium paſſus, acceptus, adiutus, liberatus, donatus ab amico, eiuſdem bo

tia à rege beneficium acceptum ignorante impetrauit, iniuria cognita & ingratitudine in amicum rex, bona domino reſtitui iuſsit, militem in famia notauit. § Sen. lib. 5. de benefi. cap. Philippus. car. 110. a terg. §

Ingrati in hominem habentur Mures, Hirundo, Muſca. § Plin. li. 8. cap. 56. lib. 10. cap. 45. Plut. lib. de conuiual. car. 462. §

Pythius Athis fil. ditiſsimus, maximum auſus donatiuum largiri Xerxi, tanti exercitus regi, ut Dario etiam regi eius patri dederat prius, Theſaurumque conditum ſibi dono dare obtulit, quod Xerxes non accepit, ſed amicitiam ſecum percuſsit, ex tanta liberalitate, offerens ſibi plura, & beneficentiā ſuam. Vnde fretus unū ex quinq; eius filijs cum rege militantem etiam requiſiuit, quod & impetrare ſperabat. Rex econtra, filium a patre requiſitum, diuidi iuſsit, in exemplū ſeueritatis ſuæ. § Herodo. lib. 7. cap. 4. car. 211. §

Philippus Vicecomes in arce Papienſi degens, principatu pulſus, Beatricem Facini Canis max. pridem Italię ductoris ditiſsimi uxorem ſibi hæredem, inſtitutam, duxit uxorem, unde principatum recuperauit, pecunia adiutus. Oblitus beneficij inſimulatam adulterij perpetrati, decapitari iuſsit. § Blon. li. 30. car. 2. Machia. lib. 1. hiſtor. car. antepe. Cori. car. 306. §

Selymus Imp. Turcarum, patre ueneno ſublato, fratribus & nepotibus interfici iuſsis, aſſerto ſibi Imperio, Muſtaphā de ſe benemeritum in ipſo Imperio conſequendo, inſigne beneficium, cui par gratia reddi non poterat, exitio compenſauit, inauditum enim interfecit. § Ioui. lib. 14. in med. car. 268. §

Baſilius a Michaele ad Imperium Conſtantinopo. aſſumptus, conſortem ipſum interfecit. § not. Egnat. in Imperat. car. 28. in Michaele. car. 31. §

Amalaſunta Theodorici regis filia, Eucario uxor data, mortuo rege cum filio Athalarico tunc puero, fæmina prudentiſsima, cuius uirtutes plurimæ fuere, Theodatum acciuit in regnum, qui tamen eam relegauit, ſubindeque interfici paſſus eſt. § Blon. lib. 3. car. pen. Leand. car. 63. Aemil. in Clodou. rege. car. 15. In Childeper. car. 27. §

DE INCESTO.

Inceſti crimen perpetrauit Clodius Ciceronis inimicus præcipuus, qui propria cum ſorore, immo tribus cum ſororibus rem habebat. Vnde Tul. in Epiſtolar. § lib. 2. Famil. §. Qui non pluris fecit Bonam deam, quàm tres ſorores. § & in oratio. pro domo ſua. car. 231. in oratio. pro Seſtio. car. 14. pro Cælio. car. 47. 48. In oratio. pro Milone. car. 118. Sueto. in Iulio. car. 542. Sen. Epiſt. 97. de eius ſacrilegio. §

C. Caligula Imp. quoque tres eius ſorores ipſas Agrippinam, Liuiā,

Druſillam uitiauit,coram pręſertim proſtitui gaudebat. § Sucton.in eo.car.182.cap.cum omnibus ſororibus,cap.pudicitiæ.Dion.lib. ulti. car.453.466.a terg. § & ſororis filiam. § Eutrop.lib.7.car. 66. §

Commodus Imp.ſororem Lucillam,& cæteras compreſsit. §Lam prid.in eo.car. 58. §

Ptolomeus Aegypti rex, ſororem duxit uxorem. § Iuſti. lib. 38. Valer.cap.de lux.car.194.Pont.in Aegid.car.169.lib.12.rerum celeſt. car.293.a terg. §

Inceſti crimen euaſit Nero Imper.pater,cum Lepida ſorore,mutatione temporum. § Sueto.in eo.cap.ex Antonia,car.238.in fi.§

Nero Imp. ipſe matrem proditur uitiaſſe, maculis ueſtis ſignificantibus.

Nauſimenis fil.cum ſorore deprehenſus a matre,&c. §Valer.de miracul. § Cimon etiam. § de quo Plutar.lib.de ſera numi.uind.car. 5.uel 342. §

Tamar Dauid filiam per uim ſtuprauit Annon eius frater. § li. 2. regum.cap.13.Ioſep.li.7.cap. 8. in prin.de antiqui.Iud.Vnde prouer. de quo Eraſ.num.2144. § Caunius amor.

Anton. Caracalla Iuliam nouercam duxit uxorem. § Spart.in eo. car.ult.89. §

Sigiſmundus Malateſta Roberti pater, præcipuus in re militari ductor,ex filia prolem ſuſcepit, &c. § Ponta.lib.de immanit.car.322.§

Io.Paul.Ballionus,&c. § not.Guizar.li.13.car.198.a ter. §

Naurani apud Scythas fas ducunt coire cum matre. § Curt. lib.8. car.4.in fin. §

DE INSTITVTIS ANTIQVIS.

Inſtitutum fuit Romanorum & priſcorum, comam portare & barbam,pulchros nanque facit coma decentiores,deformes formidabiles. § Plutar.in Licurgo.car.26.in apophtheg.car.138.in prin. de Licurgo etiam.173.Tul.in oratio.de aruſpi.reſpon.car.253.in prin. § P. Clodius a mitra,a coma, ſoleis & mulieb.&c. Quis eſt iſtorum qui non malit Rempub.ſuam turbari quam comam. § dicit Sen. li.de breui.uitę. a ter.Epiſtol.5.in prin.§ Intonſum caput, & negligentiorem barbã. § Epiſ.115.Nimis.&cæ. § Noſti complures Iuuenes barba & coma nitidos. § & alibi annotauimus in uer. barbam ferre. Orat. oda. 15. lib.1.paſtor. § pectes Cæſariem,&c. § Ponta. li.de prud.car.148. in fin.

Vir ſi nutriat comã, ignominia eſt illi. § Pau.in prin.ad Corinth. cap.11.c. § ideſt ſtudium ponat in ea conſeruanda. § Apia. lib. 4. car.136.ante. § hanc in uertice ligant ſoli Germanorũ Sueui. § Tacit.

cit.in Germ.car.4.in fin. § Saluium crinibus deprehenſum attraxit, caputque illi abſcidit.

Perſonandi ſe morem habebant,ut nunc. § Sen.Epiſtola.24. ſolicitum &c.in med. § Vnde prouerb. hæredis fletus ſub perſona riſus eſt. § Herod.in Anton.Imper. car.9.in fin.Dion.lib.48.car. ult. ante. Orat.in poet.car.antepe.a ter. § pueri ſi perſonatos etiam ſibi cognitos,uident,expaueſcunt tamen, perſonis enim tecto capite uariaque uelatis ueſte,&c.perunčti fœcibus ora,poſt hunc perſonæ pallæque repertor,&c.Omnibus ludendi licentia permiſſa, ſic ut perſonas induant ad libitum,& ad ſimilitudinem alicuius. § & in annotat.in uer. perſona,& in cap.de ludis,in uer.Manducones. §

Faciem colore fricant mulieres,& tingunt palpebras, ac etiam adoleſcentes. § Plaut.in pen.cap.Negoci.car.239.in fi. § Poliri,fingi, pingi. § In trucul.cap.Quis ille,&c. § Iſtas buccas tam belle purpuriſſatas habes,buccas,rubriceta omne corpus intinxit. § Plin.libr.11. cap.37.in med.de oculis. § mulieribus infectæ palpebræ,ut tingantur etiam oculi. § Sen.lib. de conſolat.ad Albi. cap.non eſt,&c. car. pen.a ter.uel 151.§ non faciem lenocinijs aut coloribus polluiſti. § Plutar.in præcep.connubi.nu.30. § non faciem fuco delinire exiſtimetur. § Vnde prouer.de quo Eraſ.nu.2662. § Simia fucata,de Iezabel. § lib.regum.cap.9.f. § depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornauit caput. § Plutar. in Alcibi. car. ulti. in fin. § Timandram uidit per ſomnium, uultum ſibi muliebre liniamentis coloribusque pingentem,Sardanapalus rex de quo Diodo. § libr.tertio,car.4.§ Veſte indutus molli , ſtola inſuper muliebri faciem totumque corpus in modum pellicis fuco componens,&c.Heliogab. Imperat. de quo Herodi. § libr. 5. car. penul. § procedens in publicum pictis oculis, geniſque purpuriſſatis , faciem formoſam indecoris coloribus inficiens. § Ita & Lamprid. in eo. car. antepenulti. 110. § Vt de ſacerdotibus Cybelis Deæ notat Blond. § libr.1. de Roma triumph. car. 85. §

Britanni etiam de more corpus pingunt, Glaſtoque conficiunt;nudi procedentes bellicoſiſsimi,&c. § Cæſ. lib. 5. gall,car.5.uel 103.§ ut aſpectu ſint magis horribiles. § Herodi. li.3.car.penult.de Seuero Imp.Plin.lib.22.cap.1.lib.6.cap.30.in med. § de Hiporeis, qui atri coloris corpora rubrica illinunt. Indicæ quoque gentes,& modernæ, de quibus Io.Leo hiſtor.Hiſpanus § li.2.cap.38.39.68.99.108.134. 297.322. §

Vexilla portari ſolita per milites ſupina nō erecta ex hoſtibus capta. § Spart.in Seuero Imp.car.3.uel 77.&c.Virgi.in Palantis morte li.11.

car.2. § & uerſis Arcades armis,&c. § Coleniu.lib.5.car.141.a ter. fracta ex morte in luctu delata. § not.de Nerua Imper.Geu.libr.2.in ſin.car.430. §

Ipſa offendere turpiſsimum habetur in milites. § Iou.libr. 16. hiſtor.car.336. § Vexilla, arma, roſtraque nauium in templo affigi ſolita ex hoſtibus prelio capta,notauimus § in cap.exercitus,& in Ver. Duces.nu.11.in fi. §

Domum ingreſſurus,fores pulſabat prius,penſilibus malis uel circulis. § Plutar.lib.de curioſit.car.2. § rationem reddit de filiabus M. Ambuſti,Liuius § lib.6.car.antep.in fin. § Forem,ut mos eſt,uirga percuteret, unde inſueta altera cum expauiſſet, &c. Ianuam pulſant qui & in primas, & in ſecundas admiſsiones digeruntur. Vnde Gracchus primum,deinde Liuius Druſus inſtituerunt ſegregare ſalutantes, &c. § Sen.lib.6.de benefi.cap.Sed ut me, Apud nos,&c. Plin. lib. 7. cap. 30. § Poſsidonij ſummi uiri domum intraturus Gn. Pompeius, confecto etiam Mithrid.bello, fores percuti de more a lictore uetuit, &c. § Plutar.in uita Public.car.4.in prin.uel 32. § ineus fores pulſare ſint ſoliti,ut eo ſonitu ſignificent illas aperiri,&c. § Et in Pelop. car.2.in fin.3.in prin. § Quum uero nuntius Ianuam pulſaſſet, ac miniſter domus accurriſſet, &c. Quum clauſis foribus ſe quieti dediſſet, &c.de Dione ad Theodorum. § Valer.cap.de animi moderat. §

Infantes ulnis agitare ad quietem conſequendam. § Plato. lib.7. de legi.car.1. a ter. § illosque uocis modulatione mulcent ut & hodie matres uel nutrices. Infra tertium diem ipſorum nomina profitentur & accipiunt.Obſeruant & D. Veneti in ſuis nobilibus, not. Egnatius in ſuis annotat. § car.66. In Anton.Phil.Impera.Capitol. car.5. a ter.uel 42. § Vnumquemque ciuium natos liberos profiteri intra tertium diem nomine impoſito. Nero die luſtrico cum infanti quod uellet nomen daret,&c. § Sueto.in Nero. car.4.cap. Nero natus eſt. Blon.lib.8.de Roma triumph.car.290. § Anno decimo egrediebantur ad ęrarium,ubi denotarentur in libris Elephantinis.Luſtricum dies, quo luſtrantur infantes, & nomen accipiunt,in maribus nonus, fæminis octauus. § Macrob.li.1.Saturn.cap.16.car.ult. Budæ.li.in pand. 1.car.260.a ter. § profiteri quid,ubi plura de hoc. Auorum nomina renouanda in nepotes cenſet Plato, præſertim ſi fuerint moribus illuſtres,& uirtute monſtrabiles,in Laches in prin.Auito nomine.Tucidides.Item & Ariſtides. § lib.1.de rep.car.2. in prin.præſertim in Critia.car.1. in fin. § quapropter filijs ſuis poſteri quodam amoris affectu,&c. § car.305.in fi.unde Virg.lib.12.in med.§ nomine auum referens,animo manibusque parentem.Vnde & Iuuen. §Sat.9.car.2. in fi.

In fi. } Scire uelim,&c.quod tibi filiolus,&c. remedium fuit & in infirmos inſtitutum a Cleophanto medico, de quo Plini. { libr. 26. cap. 3. }

Arma per Vrbem portare cuique uetitum erat. { Dion.lib.42. in med.de M.Anto.car.124.lib.44.car.6.a ter.car.pen.a ter.in morte Iulij Cæſ.lib.53.car.6.in prin.li.57.in fi.car.6.fin.lib.ulti.in med.c. 473. Sueto.in Aug.Imp.cap.pleraque.car.76.in fin.Tull.in Verr.7.car.2.} de L.Domitio in paſtorē in Sicilia apro intercmpto, & in morte Gracchi utriuſque Clodio etiam interfecto prohibuit Pompeius, ullum telum eſſe in ciuitate. { Plin.ubi de ferro.lib.34.cap.14.Herodi.lib.3. car.40. } de arrogantia Plautiani, qui enſem portabat ipſe tantum.

In menſa ad conuiuia deartuabantur aues, incidebanturque carnes. { ut notauimus in cap.prandia.Home.lib.4.odiſ.car.2.Lb.15. car.3.in fi. } Carnes incidebat & diſtribuebat partes, talis dicitur Chironomōta, de quo Iuuen. { Sat.5.in med.} Volanti cultello, deartuatus ſum miſer. { Plau.in Capti.cap.Quo illum.car.92.93.cap.inijcite.} Di laceraniſti, deartuauiſtique opes, potis eſſet deartuari. { in miles glor. cap.rem omnem.Sen.epiſto.47.Libenter,&c.in prin. } Alius prætio ſas aues ſcindit, & per pectus & clunes certis ductibus circunferens in fruſta excutit. { Pontan.libr.4. de ſermo. car. 230.cap.Dictorum. } Conuerſus ad eum qui pullum deartuabat incoctum,&c.

Fortunæ uel Mineruæ aureum ſignum moriens Imper.in ſucceſſoris domum deferri iubebat. { Capitol.in Anton.Pio Imperat.car. ult.in Anton.Philos.Imper.car.4.eius.in Seuero Imp.car.ult.a terg.Pompo. Let.in Iuſtinia.Imp.car.49.Tacit.in Nerone lib.14.car.2.a terg.}

Veſtem ſibi lacerare ex Iracundia & exceſsiuo mærore, Auguſtus dictaturam ſibi oblatam reſpuens, inuidia laborans, ueſtem lacerauit,&c. { Dion.lib.54.in prin.eius. } Obtruncatis in Germania legionibus, duce Varrone Auguſtus ipſe ſibi ueſtes lacerauit, conquerens, & cæt. { lib.56.in med.car.409.Herodia.lib.1.car. 12. } in oratione ad Cōmodum Imper.Fadillæ ſororis, de Cleandro imperium affectante.

Marius deſtitutus ab omnibus, laceratis comis, ad adipiſcendam miſericordiam aliquot millia militum collegit, & Cinnæ ſocius factus urbem obſedit. { Apia.lib.1.in med.car.23.in fi.lib.5.in med.car.199. in fi. } de Conſpiratione in proſcriptos, ob hæc Pompeium ueſtem diſcidiſſe aiunt, quaſi ab illis proderetur. Marcus Euang. in paſsione domini noſtri { cap.14.g.Mathe.cap.26.g.lib.2.regum.cap.1.b.} de Dauid pro Saule inimico pridem interfecto. { cap.3.f.cap. 13. f. }

DE IVRE TRIVMPHANDI.

Ius triumphandi obſeruatum in Lentulo proconſ. per Senatum, ut

ouans tantum intraret urbem,quum Dictatori Conſuli Prætoriq; tantum triumphare liceret. § Liui.lib.31.car.3.a terg.in prin. §

L.Manlius proconſ.ex Hiſpania triumphum meritum non eſt conſecutus, quia exercitum non deportauerat, non prouinciam perdomuerat. § Liui.libr. 39. car.4.a tergo.in med. § Vel rem gerens alieno exercitu. § libr.31.ubi ſupra. car.ult. a tergo. in princip. § Adeſſent etiam Legati, Tribu. milit. Centuriones & milites, uictoriæ teſtes. § ubi ſupra.a terg.in med.d. libr.31.in fin. Gel. alia libr.5.cap. 6.in fin. § Pompeium nondum conſulem aut Senatorem bis triumphaſſe iuuenem not.Plut. § in eius uita.car.2.a terg.car.4.in prin.& per alios in eo. § Plura inſtituta not. Blon. § lib.de Roma triump. 10.car.356.357. §

Triumphalia ornamenta,& ſtatuas concedi ſolita per Impera. notat Plin. § lib.2.epiſt.7.in prin.& in uer.Conſul.ornam.& cap. de Conſule ſupra. §

Iuſtitiæ exempla not.in uer.Seueritas.infra.

DE LIBERE DICTIS.

Libere dictum fuit,& impunitum, in Senatu per Centurionem, qui conſulatum Octauio poſt Aug.iuueni concedendum petijt,uerentibus dixit,hic faciet enſis ſi uos non feceritis. §Suet.in eo.cap.magiſtratus car.70.Apia.lib.2.car.9.in fi.uel 51.de Iulio ipſo Cæſare idem not.Plutar.in Pompeio.car.218.a terg.car.4.fin.a ter.Dion.lib.46.car.6.fin.§

Noctuam captam quia Octauio Cæſ.infeſtam dimiſit miles non tamen caſtigatus.Macrob.lib.2.car.4.in fi. §

Cui uerba facienti in curia reſpondit quidam non intellexi. Alter etiam,Contradicerem ſi locum haberem. § Suet. in eo.cap. in ſenatu. car.93. § Qui legiones etiam miſſas fecit. § Apia.libr.2.in med.§ poſt prælium.

Lucius M.Antonij frater triumuiri,ad Octauium ipſum ſupplex profectus,quia ſuperatus,uerba ſibi fecit fiduciæ plena & fortis animi, unde uitam ſeruauit. § Apia.lib.5.in med.car.194. § Mecenas etiam in Octau.reos quoſdam liberare cupiens,iudicio preſſos, chirographo ſibi miſſo dixit,&c. § Dion.lib.55.car.4. §

Tyberio dubitare ſimulanti imperium ne acciperet, ut immenſi ponderis, reſpondit unus,Aut agat,aut deſiſtat. § Suet.in eo.cap. principatum.car. 141.a terg. § de lingua latina per Capitonem repræhenſus ſuper uerbum edicto ſuo prolato. Ex quo iuriſditionem haberet maximam ſuper mortalibus,non ſuper latina lingua. § Dion. libr. 57.in med.car.431.a terg. § de Clemeneo. § & in uita Imperat.Adriani

de Phauor.Philoſ.car. 1.in fi.uel 27. §

Inuiſurum aliquem magiſquam imitaturum dixit Zeuſis pictor, de quo Plin. §lib.35.cap.9.in fi. §

Ludis Apollinarib. Diphilus Tragedus in Pompeium dixit, Noſtra miſeria tu es ma gnus millies coactus eſt dicere.Itẽ, veniet tempus cum grauiter gemes. Valer.hic, & etiam § Tul.in epiſto.ad Atticum. lib. 2. Multa me,&c.car. 67. §

Cato etiam in Pompeium tunc a Cæſare ſuperatum dixit,Si credidiſſetis.P.C.nec unum nunc timeremus, nec in uno ſpes noſtras haberemus. § Plut.in Vticen.car.4.fi.uel 256. §

Stenno in Pompeium de Mamertinis,quos euertere deſtinarat, culpam totam in ſe aſſumens, pœnam in ſeipſum ut auctorem expoſcens, eos liberauit,& ſubinde in ſe humanitatem impetrauit. § Plut.in polit.car. 22.in fi. ut de Epaminunda.infra.§

Mithridates in fidem Roman. deditus, Romam adductus, Claudio Imp.dixit,Non ſum remiſſus ad te,ſed reuerſus, uel ſi non credis dimit te & quære.Tacit. §lib.12.car.3.§

Capua per Annibalem accepta in deditionem ductus in uincula Magius Decius, non ceſſauit obiurgare uictoris perfidiam dicens, Habetis libertatem Campani quam petiſtis,&c. § Liui.li.23.car.2.in fi.§

Caligulæ Imper.Herculem præſeferenti reſpondit Gallus quidam, Stultitia magna eſt tua. §Dion.lib.58.in med.car.469.in fin. §

Claudius Imp.cum ſibi obijceretur,fælicem ſeruum intollerabilem, & ſic Polybiũ eius liberum,in neminem animaduertit tamen. § Dion. ubi ſupra.car.488.§

Gallus quidam Caium deludens Impe. ad Tribunal eius uocatus requiſitum a Caio quem eſſe exiſtimaret, ſtultum reſpondit, non tamen caſtigauit. § Dion.lib.ult.in med.car.489.in fi. §

Caractacus Britan. dux impiger prælio ſuperatus ab Oſtorio proprær.captus,& Romę in Triumphum ductus cum coniuge,fratribus & filia,ad Tribunal Claudij Impe.conſtitit intrepido & conſtanti uultu, ſibique dixit,Præſens ſors mea ut mihi informis,ſic tibi magnifica eſt,ſi uos omnibus imperitare uultis, ſequitur ut oẽs ſeruitutem accipiant,ſi ſtatim deditus traderer nec mea fortuna neque tua gloria inclaruiſſet, ſi incolumem ſeruaueris æternum exemplar ero clementiæ,unde tributa uenia liberatus cum ſuis per ipſum Claud. Imper. § Tacit.lib. 12. car.4.in fin. §

Nero Imper. de interfecto uindice duce tunc ſeditioſo, oratione exclamans,ſceleratos pænam daturos,conclamatum eſt ab omnibus, Tu facies Auguſte. § Suet.in eo,cap.ferebatur.car.273.§

Veſpaſiano Fla. dixit bubulcus, negata ſibi gratuita libertate, Vulpe mutare pilum non mores. Diuite cauſam dicente ad Veſpaſ. ipſum aua ritiæ obnoxium, Saluius patronus dixit, Quid ad Cęſarem ſi Hipparcus diues eſt. § Suet. in eo. cap. Amicorum. car. 324. cap. ſola eſt, &c. §

Adriano Impera. dicenti ad mulierem conquerentem, ſe ocium audiendi non habere, ſtatim ſibi mulier reſpondit, Noli ergo imperare. § Dion. in eo. car. 15. in prin. Plutar. in rege Demet. de ipſomet. car. an tepe. ter. in med. in Demet. uita. & in Phil. rege Alex. Mag. patre. Plut. in apophtheg. in ipſo Phil. in fi. car. 128. §

Darium primum ſtatuam ſuam præponere uolētem, Seſooſtri Imp. Max. prohibuit ſacerdos, &c. § Diodo. lib. 2. car. 8. in fi. Herodo. li. 2. cap. 7. §

Pelopida in carcerem conſtitutus per Alex. Phereum ſæuiſſ. tunc ty rannū ſibi nunciari iuſsit, Abſurdum eſſe ciues innoxios interficere quā plures, ſe autem ſeruari tantum; qui liber factus patriam uindicabit in uſum. § Plutar. in eo. car. antep. in fi. §

Iuliano Imp. de Imperio dubitanti Seuero ęmulo præpotente dictū fuit, Nō debere imperare, qui armis aduerſarios non ualeat reprimere. § Spart. in eo. car. 3. §

Gorgia Leontino de concordia orante inter Græcos, ſibi obiecit Melanthus, eum cum uxore & Ancilla tantum non habere. § Plutar. lib. de præcept. connubial. car. 53. ante. §

Cato uiſa legatione tali dixit, eos non caput non cor, nec pedes habere. § Flor. lib. 50. Plutar. in Cato. Apia. in mithrid. car. 326. a ter. §

Alter nihil habet, Alteri nil eſt ſatis, dixit Scip. Aemil. de quo Valer. § cap. grauiter dicta. § Item dixit ſe omnia geſturum, ſi ciues ſibi col legam dediſſent, aut non dediſſent. ubi ſupra.

Mirum cur matrimonium non conſumarit, qui patrimonium tam cito conſumpſerit, &c. § Ponta. lib. 1. de ſermo. ubi plura. §

Qui non poteſt ab uno interfici, a multis occiditur, dictum fuit Imp. Maximino. § Capitol. in eo. car. 149. §

Phil. Macedo. regi reſpondit Demochares Athenienſis orator, gratā ipſis rem facturum ſe profitenti, Suſpende te. &c. § Sen. lib. 3. de Ira. car. antep. ante. §

Dalmatę rebelles facti requirentibus cauſam Romanis reſponderūt, Quia cuſtodes miſiſtis, non paſtores, non canes, ſed lupos. § Dion. li. 56. car. 8. a ter. lib. 55. car. antep. in fi. §

Epaminundas Thebanorum dux morti condemnandus quia diutius Imperium tenuerat aduerſus legem, requiſiuit, nil de ſe deprecans, niſi ſepulchro ſuo inſcribi Leuciam uictoriam, ipſo auctore. § Appia. li.

Sirio

Sirio in med.car.295.a ter.Plutar.in apophtheg.car. 141. in fi.Pauſan. lib.9.car.354.in med. }

Phalaris Agrigentinus Tyrannus, Epiſtola ſua pen. Periſtheni declarat, uxorem unius ex coniuratis in ipſum confeſſam coram & redargutam, non modo conſciam in mortem tyranni, ſed ſociam ſe oblatam, unde morituram ſeruauit, cognita eius conſtantia, & libertate donauit.

Meuius Centurio Octauiani ab Antonianis captus, militibus ad Antonium perductus, ut Antonianus eſſet, requiſitus reſpondit, Iube me iugulari, quia miles Auguſti non deſinam, nec tuus eſſe incipiam, qui conſtantia liberatus eſt, & commendatus ab Anto. { Vale.cap.de conſtant.car.2. }

Athenienſes quid rectum ſit ſciunt, ſed facere prætermittunt & negligunt reſpondit legatis Lacedæm. unus, qui ſenem admiſerant ad ſedendum. { Vale.cap.de uerec. }

Megabyſo inepte loquenti de pictura irriſit Appelles, de quo Plutar. {lib.de tranquil.animi.car.10.uel 266. }

Alex.Mag.ſe Diogeni offerente, reſpondit, Interim uelim a ſole mihi non obſtes. { Vale.cap.de abſtin.Plutar.lib.de exilio car.254. uel antep.Arria.lib.7.car.1.in fi. }

Idem caſtra Philippi ingreſſus, captus, ad regem ductus, ut ſpeculator inſimulatus, dixit, Tuæ auaritiæ & dementiæ ſpeculator ueni, &c.

Alex. ipſi dixit Timoclia Thebana matrona tunc captiua, uindicta perpetrata de Tracum rege, interroganti, Theagenis ſe fuiſſe ſororem Imperatoris aduerſus Phil.eius patrem, qui pro Greciæ libertate in acie ceciderat. { Plutar.in eod.car.2. in fin.Ponta.lib.de magnanimit.1. car.ult.254. } Et Legati Scytharum de quibus Curt. { li.7.in med. car.97. }

Tu qui te gloriaris ad latrones perſequendos uenire, omnium gentium quas adiſti latro es, Lydiam cepiſti, Siriam occupaſti, Perſidem tenes, &c.

Similia ſibi reſpondit Diomedes pirata, de quo Agrip. { cap. de nobilit.in med. } Qui captus, ad Alex. productus, morti condemnatus reſpondit, Ego qui uno latrocinor nauigio dicor pyrata, Tu qui id claſſe agis, Imperator uocaris, &c. Unde liberatus, & corporis cuſtos conſtitutus.

Dandamis Sophiſtarum magiſter, ad Alex. uocatus cum eius diſcipulis, reſpondit, neque uenturum neque miſſurum, quia ſi iactaret Iouis filium, & populos ſubigeret, ipſe autem nihil expetere, nec perdere poſſe, &c. { Arria.lib.7.car.2.ubi & de Calano diſcipulo. }

Pyrrho apud Tarentum in cōuiuio per quoſdam uerbis lacerato, reſpondit

ſpondit unus eorum accerſitus ad regem, Si nobis non defeciſſet uinũ, &c. § Vale.cap.de humanit.Plutar.in apophtheg.car.133. de Dioni ſio,& cap. de animi moderat.& in eius uita.car.2.in fi.de Philiſtrato ſimile not. § Sen.lib.3.de Ira.car.131.§ De ſimili remiſsione.

Clemes,qui ſe Agrippam aſſerebat,captus arte Saluſtij, interrogatus libera reſpondit uoce,ut infra. § cap.de ſimilitud.formæ. §

Herodes Iudæorum rex conſtitutus, Antonianas partes ſecutus, in Octauium proinde uictorem ad Actium, nunc Preueſam, ad ipſum Octauium profectus lęto uultu,re ſua diſcuſſa, libertatem,regni confir mationem,& amicitiam impetrauit. § Ioſep. lib.15.antiqu.cap.7.in fi.cap.9.in fin.lib.1.belli Iud.cap.27.car.2. in prin. §

Adriano Imp. § de quo ſupra hic, § Phauorinus philoſophus reſpondit reprehenſo de uerbo minus latino in ſocios,Non patimini illum doctiorem me credere,qui triginta etiam legiones habet. §Spar. in eo.in med.car.27.in med. §

Methon Pyrrho,per Tarentinos uocato in urbe ſua ludibundus uti ebrius in concionem dixit, viri Tarentini bene facitis, qui iocari & ludere uolentibus dum licet permittitis, ſed hac licentia fruemini antequam Pyrrhus adueniat,quia tunc arbitrio ſuo uiuendum erit. § Plu tar.in Pyrrhi uita.car.3.a ter.

Nicephoro Imperat. Conſtantinop.in Bulgaris Cruno rege pacem petentes dixerunt, Nicephorus es,utere omine nuncupationis tuæ uictoriam ferens,da ſupplici æquas leges fœdusque. § Aemil.in Carolo Mag.car.109.in fi.§

Boemi ad Carolum cognom.Magnum ſe dedentes ei dixerunt,Non uirtus noſtra,ſed fortuna tuę cedit,utere dum licet cæli beneficio. Dux fœlix fortiſsimos uiros in deditionem accipe. § Aemil.in Car. Mag. rege 23.car.107.a ter. §

Lodronio duce milites ad prælium cohortante in Turcas,fugam de teſtando,reſpondit ſibi miles ueteranus, Neq; uero dux optime turpis fuga apud te uideri poteſt, quum nobiſcum equo euectus circumſpectare,&c. § Ioui.lib.36.hiſtor.car.4.fin.55.§

Sergius Pontif.Max.Imperatorem redarguens(ut & de Greg.Pontl. in Henricum Imp.etiã habetur) Lotharium de fide obſeratis templi fo ribus ſibi dixit,Si pacatus ades patebunt,ſin ſecus, pendet e celo in hoſtem enſis,ualuas caue ne tetigeris.unde Imperat.poſita ferocia præcedenti, templum pius inijt. § Aemil. in Carolo 2. Caluo rege. 25. car.118. §

Selynius Turcarum Imp. Sopho Aegypti Impe.prælio ſuperato ma xima utrinque ſtrage, fame, & labore preſsi eius milites Janizeri militiam

tiam detrectantes pro illo, hibernico ſequenti tempore, minis proteſtarunt alium ducem ſe requiſituros, uel eius filium, &c. § Cambi.in eius uita.lib.4.car.61. §

Pet.Caponus dictator Florent. ad Carolum Francorum regem profectus pro rep. Conuentionum capitula ut immoderata recitari ſentiēs, lacerauit coram iracundus, dixitque regi, Si Tubæ ueſtræ in nos clangorem dabunt, in uos Campanæ pulſabunt noſtræ. § Guizar.lib.1.ad fi. car.60.Ioui.lib.2.car.36.in fi. §

DE LIBERALITATE.

Liberalitate uſa eſt in Romanos Acca Larentia meretrix, quæ quæſitum quæſtum dono dedit, propterea ſibi fuit inſtitutum publicè ſacrificia fieri. § Gel.libr. 6. cap.7.& alibi in cap.de Meretricibus.Gel.ubi ſupra. §

Taracia Veſtalis Campum Martium uel Tiberinum pop. Romano donauit, propterea ſibi honores plurimi habiti, ut teſtari poſſet, & teſtificare, & nubere.

Quid eſt quod nihil petis dicebat amicis Alex.Imp.Romanorum, de quo Lamprid. § in eo.car.129. §

Syloſontis clamis, uel amicula. § prou.de quo Eraſ. nu. 984. §

Alfonſus Neapol.rex
Philip.Mar. Mediol.
Alfonſus Ferrar. dux
} Ponta.lib.de liberalit.car.113.in lib. de obedien.cap.eademque.lib.4.

DE LVXVRIA.

Luxuriam facilius eſt accuſare quam uitare, Libidini enim & timori non poteſt imperari. Nā Iulius primum Cęſ.Poſthumiam Loliam Tertulli, Mutiam Pompeij, Seruiliam Bruti matrem adulterauit, cui margaritam mercatus eſt, &c. Tertiamque eius filiam deduxit, Eurem Maurā reginam, & Cleopatram Aegypti adamauit, muliebria iuuenis & ipſe paſſus à Nicomede rege. § Suet.in eo.car. 32. §

Auguſtus ut effæminatus per Sex. Pompeium inſectatus eſt, & cæ. § Suet.in ipſo.car.100. §

Caligula Imper.profuſiſsimus fuit, qui & margaritas aceto liquefactas obſorbuit prætioſas, panes in conuiuijs apponi iuſsit ex auro, dicens hominem frugi eſſe debere, aut Cæſarem. § plura not. Sueto. in eo.cap.Nepotinis.car.149. § Centies ſeſter.cænauit. § Sen.libr.ad Albinam.cap.Emetiamur.cap. libet, ubi & de Apitio, qui plurimas diſsipauit opes. § Ponta.lib.de mag.car.125.142. de conuiu.lib.de immanit.car.323. § de cæna Vitellij per Sueto. § in eo.car.310. § Res gulæ præcipuas. § not.Gel.libr. 7. cap. 16. § Pauum e Samo, gruem Mellicam, &c.

Repræhen-

Repræhenſor talium fuit Imper. Tyberius, qui grauiter quæſtus eſt. 30. millia nummum uenijſſe tres piſces Mullos. § Suet. in eo. cap. Ludorum. car. 144. Tul. in oratio. in Catili. 2. car. 3. car. 108. 110. & in oratio. ad Senatum. car. 4. Gel. lib. 7. cap. 16. §

Nero Imper. in Tiridate rege Parthorum excipiendo plura nummũ millia erogauit, nullam ueſtem bis induit, soleis mularum argenteis uſus eſt, uaſtiſsimam domum ædificauit auream dictam, ſtagnum, rura, cœnationes, balneas, piſcinam, ſumptu conſtituit ampliſsimo. § Sueto. in eo. cap. Diuitiarum. car. 258. § Mulas auro calciatas per Popeam eius uxorem not. Plin. § lib. 33. cap. 11. in prin. §

Vitellio appoſita fuerunt lectiſsimorum piſcium duo millia, auium, &c. § Suet. in eo. cap. Sed uel præcipue. Ponta. li. de conuiu. car. 142. Gel. lib. 7. cap. 16. plura. §

Polixenus gruis collum habere peroptabat ad comedendum. § Gel. lib. 19. cap. 2. §

Anton. Geta Imp. prandia ſibi parari obſeruabat per litteras alfabeti. § Spar. in Cæſar. car. 251. §

Heliogabalus Imp. miſſus omnes faſianorum aut pullorum tantum exhibebat. § Lamprid. in eo. car. 111. §

Otho Imperat. munditiæ mulieb. uulſo corpore (ut Iul. Cæſar, ut Auguſtus) quotidie barbam raſitabat, &c. § Suet. in eo. c. 299. §

Commodus Imper. mentulatum ultra modum ditabat, &c. § Lamprid. in eo. car. 60. 101. §

Heliogabalus Impe. naſatos etiam perquirebat, per cuncta caua corporis, &c. § Lamprid. in eo. c. 101. 102. § in uictu condita abſumpſit calcanea camellorum, criſtas gallorum, linguas pauonum, cerebella phœnicopterum, oua perdicum, &c. Currui iungebat quattuor ingentes canes, uel quattuor fœminas pulcherrimas, & uehebatur plerunque etiam nudus per nudas, uel per. 8. caluos, uel luſcos, uel podagroſos, ſurdos, nigros, longos, pingues, &c. car. 109.

Aurelianus Imperat. in triumpho ductus fuit per quattuor ceruos. § Vopiſ. in eo. car. 199. a ter. §

Ad Babiloniam fœminæ nobil. in conuiuijs ſeſe denudant ſaltantes, &c. § Curt. lib. 5. car. 3. car. 4. in prin. §

Semiramis ad Babilon. etiam milites ſelectos in luſtrationibus, ad coitum uolebat, ſaturata interfici iubebat. &c. § Diodo. libr. 3. car. 16. in princip. §

Tunica manuleata uſum P. Gallum reprehendit Africanus inferior, de quo Gel. § li. 7. cap. 12. §

Luxuriæ talis quæ fuerit inuentrix & quomodo. § Plato libr. in conuiu.

conuiu.car. 173. ante. § Virilitati plurimum conferre.

Proculus Imper. decem uirgines una nocte, centum infra. 15. dies ini uit, &c. § Spart. in eo. car. 274. in Tiran. §

Heſter in inceſſu perſonam ſuſtentabat ſuper miniſtram, & per alteram ueſtimenta deffluentia portabat, ut & hodie per princip. fæminas, § lib. Heſter. cap. 15. b. lib. 4. regum. car. 7. in prin. de rege. §

Matereus ancill. menſtrua, &c. conſul tamen factus fuit. § Sen. lib. de benefi. 4. cap. excuſare. car. 109. §

Mæcenatis mollitiem refert Sen. § lib. de prouid. ſed iam procedente. car. 136. epi. 114. Quare quibuſdam, &c. §

Saxa immania tranſuecta, unde mira ædificia. § Plin. libr. pen. cap. 15. & in paneg. car. 358. §

Aeſopi fil. Tragedus, uniones aceto liquefactas exorbebat in conuiuijs, & cæ. Luſcinias magno coemptas pretio obliguriens uorabat. § Orat. Sat. 3. lib. 2. car. 290. Plin. lib. 35. cap. 11. lib. 9. cap. 35. libr. 10. capitu. 51. §

Demades Athenienſis, de quo Ponta. § libr. de magnifi. car. 125. ante. § pecunias & opes omnifariam prodigebat, lege prohibitus, peregrinos centum ſaltantes in ſcænam produxit, & ſoluit pœnam drach. centies mille.

Muleaſſes Africæ rex, pulſus per Barbaruſſam Archipiratam, pauonem, faſianoſque duos, centum aureis impenſam tuliſſe not. Ioui. § li. 44. in med. car. 516. §

Bernabos Mediolanenſis gubernator ſubditis alendos diſtribuit canes quinque mill. § Corius in eo. car. 191. §

DE MAIESTATE.

Maieſtatem præſe tulit, ſibique magnificum contigit (quod nomen peruulgate reputationem dicunt hodie) Iulius Cæſar, cui faſces. 120. affuerunt eodem tempore in Italiam ſe habenti ex Gallia, ubi conſ. bellum gerebat. § Apia. lib. 2. car. 48. a terg. §

Scipioni Afric. anteriori, euenit, ut not. Plin. § li. 2. epi. 3. & ſupra, cap. Qui ætate ſua clariſſ. Liui. lib. 38. car. ult. a ter. §

M. Opius Aedilis pauper a perſonatis pecunia adiutus per populares, moriens delatus in Campo Martio, ciniſque ibi ſepultus, &c. Dion. § lib. 48. car. ult. ante. §

Seuerianus ab Adriano Impe. ut optimus ſibi ſucceſſor electus, &c. § Dion. in eius uita. car. 18. in fi. §

Germanicus maieſtate enituit, ita ut omnibus fauorabilis quocunq; in publicum prodiret, præ turba occurrentium, aut ſubſequentium uitæ diſcrimen adierit, e Germania reuertenti legiones prætorianæ obuiã

prodierunt

prodierunt iniuſſæ,&c. § Suet.in Calig.eius filio. car. 2. §

Otho Impe.pater ſtatua per ſenatum decoratus in palatio, per Claudium Imp. laudatus eſt, ut dixerit ſe liberos meliores non etiam optare. § Suet.in eo.car. 1.a ter. §

Liuiæ defunctæ Aug.uxoris per Tyber.fil.illaudatæ,Arcum Triumphalem conſtituerunt Senatores,quod aliæ nemini tuncuſq;. § Dion lib. 57.in med.car.436.a ter. §

T.Liuij fama commotus Gaditanus quidam, & gloria, Romam ad eum uiſendum profectus eſt,& ſtatim receſsit. § Plin. lib.2.epi.3. §

Vergilij uerſibus in Theatro auditis,Populus Rom. ſurrexit uniuerſus,& præſentem ueneratus eſt quaſi Auguſtum. § Tacit. in dial. ſuo car.3.Plin.d.lib.7.cap.30.in med. §

De Ariſtotele Philippus rex,de quo Gellius. § lib.9.cap.3. § Filium mihi genitum ſcito.unde dijs habeo gratiam,quia præſertim natus eſt tempore uitæ tuæ,&c. § Plin.li.7.cap.29. §

Euthimus poeta Olympiæ uictor,Callimachuſq;,Iouis iuſſu uiuẽtes, Dij habiti. § Plin.lib.7.cap.47. § de Amphiarao. § Valer. capit. Quæ cuique max. in fi. §

M. Varroni uiuẽti erecta ſtatua in bibliotheca & in palatio uti ſapiẽtiſsimo,ut de Pontano Iouio Aſulan. § lib.de obed.car. 1. not. Plin. lib.7.cap. 30. §

Ouidij patriam Sulmonem oppugnatione euertere non ſuſtinuit Alfonſus Arago.rex uicto Anto.Caldora ſibi hoſte,&c. § Ponta. li. de Principe. car.90. §

Pindari item poetæ,de quo Arria. §lib.1.car.20.§ Eius tectis ac ſtirpi pepercit Alex.Magnus. § Pauſan.lib.9.car.361.in fi.de oraculo.de pluribus not.Plin.lib.7.cap.29.30.37.38. § de Homero, Pindaro, Archilocho,Sophocle,Liſandro,Platone,Eſchine,Tucidide,Menandro,Poſsidonio,Carneade,Ennio,Virgilio,Varrone, Prothogene, Tullio,Socrate,Solone,qui Tabulam auream ſibi donatam uti ſapientiſſimo, & per alios ſapientiæ principes Græcos reſtitutam, dedicauit in Templo. § Valer.cap.de animi moderat. §

Decebalus potens, Daciæ rex, Traiani ceſsit auctoritati tantum. § Dion.in eo.car.3.4. §

Alex.Imper.Rom.ſeueritate maieſtatem retinuit, iuſſa legione integra, arma ponere exautorata. § Lamprid.in eo.car.131.in fi. §

Gordiano Imper. puero uiſo tantum, milites pacati ex ſeditione in amicitiam reuertere. § Capitol.in uita Maximi Imp. car. 165. §

Boemundus Roberti Guiſcardi fil.Apuliæ ducem, Antiochiæ præfectum, omnibus præditum uirtutibus, Pyrrhus Antiochenus, præſtans ciuis,

ciuis,fama rerum geſtarum allectus, illum uidere & alloqui uoluit, urbemque Anthiochiam ſibi ſubijcere pollicitus eſt. § Blon.lib. 14.hiſtor.car.2.in fi. §

Rex Francorum obtruncari iuſſus per Sultanum, coram perductus, decumbens etiam,maieſtate oris,dignitate uultus,iram cohibuit, præcio redemptus,liber factus. § Aemil. in Ludo.9.rege.43.car.307. in prin. § ſimile habetur per Saul in Agag hoſtium regem captum. Ioſep.lib.6.cap.8.in prin. §

Petro Lauredano authoritatem interponente, ſedata ſeditio pernitioſa, & exardeſcens in Vrbe Veneta neglectis magiſtratibus. § Machia.lib.3.diſcur.cap.22.in fi. §

Conſaluus Ferdinandus conuenientibus in unum regibus Franc. & Aragon.ad Sauonam, admiratus ab omnibus, propter eius perpetrata belli facinora,unde Magnus cognominatus, commendata in bellis eius celeritate,aſtutia,conſtantia,& oris præſentia & grauitate. Ex quo ſibi ſocium conuiuam in menſa uoluerunt reges ipſi. Francos enim pluries uicerat,ad Barletum,ad Cirignolam,ad Gariglianum. § not.Guizar. lib.7.in med.car.372.& infra.in cap.Qui coacti,&c. §

DE MIRANDIS.

Miranda,quæ ſtupidum legentem poſſunt reddere,ſed talia,quæ indies uiſuntur,cognoſcuntur ut ueracia, & ex authoritate plurium idem ſcribentium & aſſeuerantium. ut ſic habeantur paralella.

1 Hominem ex fæmina factum Ariſtonem, refert Plin. § li. 7.cap. 4. § & de Caſsinate puero, de L. Coſſutio, de Ceneo Theſſalo diuina ui effecto è fæmina in marē. not.Plato, § li.ult.de legi.car.1.a ter.§ quod pro uero aſſerit Ponta.etiam § lib.10.de rebus celeſt. in medio, cap.Saturnus, &c. § Exponens Gaietanam fœminam piſcatoris uxorem,Antonij Panhormitæ ſummæ tunc authoritatis in regia Neapolitana uiri amici(qui & rem aſſerebat cognitam & ueram) anno eius. 14. in marem tranſiſſe, exorto ſibi uirili pene, unde in monaſticam uitam uerecundia ſe contulit, quod a Plinio expoſitum aſſerit Gel. § lib.9. cap.4.in fi. eius. § ſe uidiſſe & ſcire.Liuius etiam § libr.24.car.3.in prin.ubi de prodigijs, § Mulierem Spoleti uirum factam recitat. Aemilia item Antonij Spenſæ uxor,poſt duodecimum nuptiarum annum, in hominem euaſiſſe,quæ & uxorem duxit.Ruſticula proinde filium enixa ex uiro uir effecta eſt adeo,ut Tireſias Thebanus potuit utranq; habuiſſe naturam,de quo Home. § lib.10.odiſ.car. antepenul. in fi.lib. 11.car.3.Ouid.in 3.metham. § Et de Cæno. § li.12.car.4.§ de Hiena. § lib.15.in med. § de Iphi. § lib.9.car.ult.§ Androgini quippe uiſuntur quandoque,ut & hodie Alex. pontif. tempore,Plin.

lib.

§ lib.7.cap.3.in med.lib.1.cap.49. § de equabus Hermaphrod.carpẽto Neronis Imp. Leander & ipſe refert in deſcript.Sannij. §car.penu. 245. § in confirmatione prædictorum,quæ pridem refellebat & ipſe, nunc aſſerit, Puellam uiro nuptam iucunditate ludorum allectã & ſaltationum, uirum ſtatim effectam, quod & aſſerere dicit Volateranum in ſuis Cõmentarijs pro re ſibi comperta.alia not.in uer. Androgini.in annotat.noſtris.

2 Genitio prætori cornua in capite emerſiſſe refert Valer. § cap. de piet.in patriam. § De Moſe habetur Exo. § cap.34.d. § Vt timuerint Aaron & alij propius accedere,Chriſtianus negabit quis? Celius. § lib.3.cap.23.in med.§

3 Piſces homines abſolutæ ſtaturæ Nereidasque fæminas etiam uaſtæ magnitudinis, quos Priſtes & Tritones & Tynnos dicunt, quibus etiam ſacrificauit & Alex.Mag.not.Arria. § libr.ulti.in fin. car.352. Pauſan.lib.2.car.1.a ter.Plin.lib.9.cap.5.cap.15.lib.10.cap.49.§ cõcha canentem marinum hominem. § lib.32.cap.ulti.in prin. § De homine & Elephantis marinis in Oceano, Iuuenal, § Sat. 14.in fin.§ Iuuenes uidiſſe marinos,formam Tritonum ponit Pauſan. § libr. 9. car.359.in fi. § Alexan.ab Alex. § libr.3.cap.8. § Fæminam piſcem uel Sirenem in litore Neapolitano diu examinatam, marique reſtitutam,reducem,hominemq; etiã captum piſcem, Io.Leo Hiſpan.hiſtoricus. § libr. 2.cap. 88. in fin. § De Cola piſce effecto,qui puer erat Siculus litteris imbutus, & ſic hominem tranſiſſe in piſcem,ferunt, qui ſine ulla reſpirandi uice,maria perpeti ſoliti ſint, dicit Sen. § lib. 2.de Ira.cap.utilis,in med.unde Alcia.fab.113.Sirenes,&c.Alex. lib.2. cap.21.in fin.Ponta.lib.de Immanit.car.1.a ter.lib.4.de ſtellis.car.79. in fin.hæc Piſtris,&c.Petrar.lib.de pontific.in Greg.nono, Nicolaum piſcem nominat.Calanum dicit hunc Carda.li.11.de ſubtilitate.car. 4. fin. § Qui plurima de maris proprietate, de ſcopuliſq; retulit,aliaſq; difficultates ipſum requirentibus Nauarchis. De Siluestri etiam homine & ſatiris not.Plin. § lib.7.cap.2.lib.8.cap.53.lib.x.cap.44.in fin. Plutar.in Sylla. car.151.§ marina monſtra in humanam effigiem uiſa,tempore Sabini Pontif.67.refert Platina in eo.Io.Leo de quo ſupra § libr.2.cap. 78.c.88.Macrob.lib. 1.Saturn.cap.18.c.263.Nereidum nomina Home.lib.18.Ilia.car.2. §

4 Magnarum nauium corpora æquantes piſces in Oceano refert Cur. § lib.10.car.2.Plin.d.lib.9.cap.5.Arria.lib.8.car. antepen. §

Herbarum quandam nomine centum capita raram inuentu, cum effigie humana eſſe affirmat Plin.. § libr. 22.cap.8. § Alterutrius ſexus. Talem nos ipſi radicem uidimus marem & aliam fæminam anno.

no. 1545. cubitali ſtatura, cum membris quibusque, capillisque longioribus.

4 Magnetis quædam eſt ſpecies præter relatas a Plin. ❴ li. pen. cap. 16. ❵ Talis & proprietatis ut abſque dolore uel leui, quiſque ſibi brachium transfigat, acu uel ſtilo, quem Guaſcus Mediolan. medicus corã attulerat. Idẽ affirmat in ſeipſum ſe expertum eſſe abſq; aliquo dolore, Cardanus medicus. ❴ lib. 7. de ſubtilit. car. 5. in fin. ❵

Vulnera item excipientes Aethiopũ gentes quædam, de quibus Dio do. ❴ lib. 4. car. 2. a ter. ❵ Conniuentes patientiſsime non diffugiẽtes uulnera, immoti ſtantes, uel & ſi filij, aut uxores percuterentur in eorum conſpectu, Indi de quibus Io. Leo, de quo ſupra. ❴ lib. 1. cap. 2. 1. 41. ❵ Interficiuntur & manducantur inter ſeſe inuicem patienter, ſine obſiſtentia aut quærimonia ut & pecora uel uerueces. Ardens oleum ſuper brachio compatiuntur inconniuentes. ❴ Carda. lib. 12. in med. car. 456. ❵

5 Iãbolus de quo Diodo. ❴ lib. 3. car. ult. ❵ Litteris prius deditus, inde & mercaturæ, in Arabiam tranſiens, ad aromata comparandæ, ſpe lucri captus, ſemel & iterum in Aethiopiã, ad inſulas Oceani perductus (retulit poſt & redux) eſſe ibi homines, qui oſſa habent, quomodocunque flexibilia & tractabilia, qui uaria & utuntur loquela, & auium uoces ſimulãtes, ſciſſam habẽt linguam uel duplicem, qua binos alloquuntur eodem momento perfecte, & reſpondentes, diſputantesq;; quid magis mirum?

6 Bornea eſt inſula Indica, producens arborem, cuius folia ſi cadunt gradiuntur & ſerpunt, ut not. & Plegafeta conciuis Vicetinus in ſuo itinerario, & Io. Leo, de quo ſupra. ❴ lib. 2. cap. 95. ❵

7 Tyberius Imp. noctu ſomnio ſolutus, aliquandiu cernebat optime, legebatque ut & die. ❴ Plin. li. 11. cap. 37. ubi de oculis plura, Dion lib. 57. car. 2. a ter. Sueto. in eo. cap. corpore. car. 161. a ter. ❵ Digito malum terebrabat, Talitro pueri caput uulnerabat.

8 Merlinus Vates Incubo natus in Britannia, ſpiritu prophetico multa prædixit, quædam etiam quæ Be. Ioachinus abbas ab Henrico Imp. ſuper filij conceptione, qui Federicus ſecund. poſtea fuit, patri ſucceſſor ex Cõſtantia uxore dubitabundo, declarauit, & interpretatus eſt, ut notauimus & in uet. Diuinatio. notat & Cælius Rhodig. ❴ lib. 1. cap. 6. faſcic. tempo. car. 37. anno Chriſti. 1434. Colenu. lib. 4. c. 2. ❵ Vt de Angelis not. Ioſep. ❴ lib. 1. antiqui. Iud. cap. 5. in prin. ❵ Nam multi Angeli dei mulieribus coeuntes, &c. de Corocoto fæminis ſe immiſcente not. Io. Leo in rebus Indicis. ❴ lib. 2. cap. 27. ❵

9 Arcades duo ſocij, de quibus Cicero ❴ li. 1. de Diuinat. car. 168.

refert & Valer. ulti. in exemplo, de ſomnijs. § Megaram profecti ſimul, alter ad hoſpitium, alter ad tabernam. Vnde interfici conſtitutum erat. ſomno ſocius requiſitus & excitus ad tabernam properauit, re nõ cognita, quia non perfecta, regreſſus ad cubiculum, ſomnum reiterans, uidit ſocium confoſſum, & interfectum deprecantem ſaltem de ultione judiciaria, in Cauponam plauſtro Cadauer cum luto educẽdum mane, unde ſocius re magiſtratibus delata, aperta, cognita, & uindicata, in Cauponem ſceleris perpetratorem.

10 Pelignus in oppido imperitans auare admodum & ſuperbe, ſubditum qui ſibi canem quo oblectabatur percuſſum interemerat, in carcerẽ conijci iuſsit, diligentiq; cuſtodia uinctũ obſeruabat, & diu tenuit in cõpedibus. Vnde in deſperationẽ carceratus, adductus, Demonẽ inuocauit liberatorẽ, qui uinculis & carcere eduxit, aſportauit in baratrum, proiecit præcipitem in terræ uiſcera. Vbi Pontificũ, regum, principum, hominum & mulierum pænas uidit eiulãtium, ſociumque agnouit, qui ſibi ſecretam rem declarauit occultiſſ. præcepitque domino exponeret oppidi, niſi mores mutaret in melius, ſedem ſibi paratam, mõſtrauit, ad quem ſocium nimis imprudenter adhærens, manus uſtulatas ægre detraxit, remouitque. Inde reſtitutus eſt, detentus ipſe in carcere, in uinculis, in compedibus poſt abſentiam tridui, hoſtio clauſo, nihil diſrupto, Vnde cibum requirens a cuſtodibus, Domino requiſito, retulit iuſſus, commiſſa cum coniecturis, ut dominus ſtupens, cum cuſtodibus, de egreſſu, & regreſſu, de recitatis, de horrida rei facie, de uſtulatis manibus & immutato corporis habitu. Vnde & poſt non diu uiuens exceſsit, dominus mores mutauit, & uitam digeſsit in melius. § Alexand. ab Alexan. lib. ult. cap. 21. § Vnde minus mirum, quod refert Plin. § libr. 7. capit. 52. § de Hermotinio Clazomenio, cuius anima errare ſolita erat, relicto corpore, multaque nuntiare de longinquo, quæ niſi a præſente dici poterant, & de Gabieno, Vt de Baſilide refert Tacitus, ubi de Veſpaſiano Fla. § libr. 20. car. ulti. Sueto. in eod. cap. ſuſcepto igitur, &c. §

11 Soleus bona diſsipauit propria, omnia prodigendo. § not. Plutar. lib. de ſera nu. uind. car. 5. fin. § Vnde ſceleſtus factus, quomodocunque nitebatur acquirere, nil prætermittens induſtriæ. Reſponſo cognouit Amphilochi, Melius eum acturum quum e uita migrauerit, decidens ex alto extinctus eſt. Triduo poſt elatus, reuixit, magnamque exinde morum mutationem faciens, ciuiliter uixit recte ſe gerens. de Pãphilio ſcribit Plin. de quo & Valer. § cap. de miracu. § Prælio interfectus, poſt decem dies rogo impoſitus reuixit. § car. 27. a ter. §

12 Ariſtæus ad Cizicum Vrbem defunctus, non repertus, poſt annũ

ſeptimum

ſeptimum apparuit, Arimaſpæos compoſuit uerſus,& receſsit. § Herodo.lib.4.cap.1.in fin. § Vt de Hero Armenio, Plato. § libr. 10. de rep.car.pen.ante.in med.§ Qui uiſa retulit.

13 Elephas belluarum prudentior habitus, proximiorque humanis ſenſibus,ut & ſimia.§ Tul.lib.1.de natu.deo.& epiſt.1.libr. 7.famil. car.90.Plin.lib.11.cap.38.§ funambulus uiſus. § lib.8.cap.1. & 2.ubi plura.Sue.in Galba cap.honoribus,&c.Arria.plura li.ult.in med. Carda.lib.10.de ſubtilit.car.4. § De Elephanto,qui in auribus bina tenebat cimbala, quæ alternatim promuſcide pulſabat, percutiens ad rithmum,ſaltans ratione,Iunioribus alijs & ipſum imitantibus. Porum regem & dominum ab Alex.Mag.ſuperatum prælio, & uulneratum defendit Elephas eius,&c. § Curt.lib.8.in fi.§ Alium refert Cælius. § lib.3.cap.10.§ ſcribere edoctum.alia mira not.Plin. § d.cap.2.§

14 Pſitacum inſtitutum eſſe optime recitare totum ſimbolum Credo,&c.propterea & comparatum magno tunc pretio per Cardin. Aſcānium. § Cæl. libr.3. cap.ult.in med.§ De luſcinia, de turdo,de ſturno,de coruo. § Plin.de quo Budæ.car.121.129.lib.10. cap. 41. 43.§ De cornice,& luſcinia,Macrob. § lib.2.Saturn.cap.4. in fi.§

15 Delphinus in mari habitus uelociſs. ut aquila in æthera, puerum ad Putheolos ſibi inſidentem leni meatu portare aſſuetum per plura etiam ſtadia illęſum,ſibi prædilectum fuiſſe conſtat,ex quo tota ibi cōfluebat Italia ad tale ſpectaculum,& Roma ipſa, quo morbo defuncto, tabuit delphinus ipſe & exanimatus eſt mærens. § Plin. libr. 9. epiſt. 33.lib.9.cap.8.in med.Gell.li.7.cap.8.Pauſan.li.1.in fi.car.ult.a ter.§ De Arione. § Herodo.libr.1.cap.2. Plin. d. cap.8. in med. § De Manato piſce Indico familiari & manſueto ſcribit Io. Leo hiſtor. § libr.2.cap.41.Plin.lib.32.cap.2. in med.§ De piſce mirum refert Gallus. § lib.9.rei ruſticæ. car.2.§ De Pantera in hominem itinerantem accepto beneficio mire gratitud. § Pli.li.8.cap.16.§ Et de leone ferociſsimo in ſeruum Androdū ſibi iam ſocium agnitum. § Seneca lib.2.de benefic.car.100.de quo Gel.lib.5.cap.14.§

16 Aquila per uirginem educata, præda interdiu uiuens,in cubiculo regrediens quotidie, defuncta puella,auis etiam ipſe in rogum conſlagrari uoluit. § Plin. libr.10.cap.5. Ponta.libr.de obed.4.car.prima, in princ. §

17 Anguis aſsidue uiuens ſub menſa domini domus in Aegypto lædens neminem a nemine laceſsita, enixis catulis,eorum unus domini filium morſu offendit unde ſecuta mors, iniuriam cognoſcens & noxam illatam aſpis,natum in conſpectu domini interfecit aſpidulum, nec ultra uſquā comparuit. § Plin.lib.10.cap.pen.in fi. cap.17. lib.8.§ ex

pònit a dracone Thoantem ſeruatum a ſe puero jam educato & tūc noce cognitum.

Anguis etiam qui & Draco dicitur. Plin. § li.8.cap.11.12.13.14. lib.10.cap.4. § Cubitorū triginta in Aegypto per uenatores aggreſſus, unum ore interceptum deglutiuit ſtatim, alium inuoluit cauda, unde ſpe lucri a Ptolomeo rege propoſiti, ualido rete in cubili conſtituto adactus, canum uenatorum equitum & tubarum pluriumque perſequentium ſtrepitu preſſus, captus, excuſſus dentibus, fame placidus factus, eductus, regi dono ductus. § Diodo.libr.4.car.4.a ter. § Serpens igitur ad Bagradam baliſtis interfectus a militibus Attilij Reguli conſ.eſſe potuit etiam pedum.120. § Flor.libr.18.Gel.lib.6.cap.3. Valer.cap.de miracul.in fin. Plin.d.cap.14. § Multis militibus ingenti ore correptis, pluribus cauda eliſis. § Eutrop.lib.2. § Cubit.50. in ſcena & pro comitio eductum anguem per Auguſtum, not. Suet. § in eo.cap.ſpectacula.car.85.in fin. § Draconem manu Tyberij Imper. cibare ſolitum, notauimus ſupra in cap. de Augurijs, in Tiberio. Draco in Ethruria biceps pedum.85.longitudinis, ſęuiens fulmine interfectus. § Dion.lib.50.car.4.in fi. Pauſan.libr. 2. in fin.car.87. in med. Plin.lib.8.cap.11.de elephanto, & cap.12.in fin. 13, 14. §

18 Canis nomine Durides, accenſo Liſimachi Domini rogo, ſe etiam iniecit in flamma. § Plin.lib.8.cap.40.de canibus. § Canes transfugiſſe ab exercitu Gallorum Nouariam in urbem ad Heluetios uictoriā conſecuturos. § Ioui.li.11.in med.car. 170. § futurum præſagientes, ut de Ariſtodemo, Pauſa. § libr. 4. car.6.uel 153.in prin. § De Ciconijs ad Aquileiam ab Athila Humnorum rege diu obſeſſam tranſmigrantibus. § Diaco.li.15.car. 2.a ter. § Araneas domo fugere, ruinam prænoſcentes. § Carda.lib.17.de ſubtilit.car.635.ex Plin.li. 8.cap.28. §

Canis item in hominum conuentu domini interfectorem, ſciente adhuc nullo, aggreſſus latratu & laniatu, reum declarauit, qui deprehenſus, pænam ſubijt. § Plin.ubi ſupra. Apia.lib.Sirio, car, antepen.a tergo plura. §

T. Sabino ex proſcriptis interfecto Canis in Tiberim etiam proiectum, & ſcalas prius in gemonias, ſe ſocium ad mortem exhibuit. § Plin.ubi ſupra. Dion.lib.57.in med.car.436.a terg. Eraſ. prouerb. § Canis uindicta. § car.97.Cælius.lib.5.cap.8. § De Berezillo in prælio acerrime præliante not. Io.Leo. § lib.2.cap.44.cap. 62. in fi.cap. 65. § De Leontino filio.

Scedaſus item peregre profectus, domum regreſſus, filias binas nuſquam uidens in domo, omnia tamen ſalua offendens, incertus diu ſtās,

de filiabus nil præſentiens,catella ad puteum curſitante pluries & ad ĩpſum dominum,indicium dedit,in puteum puellas clam proiectas, quas & repertas cognouit per hoſpites duos pridem Iuuenes per eum uiolatas in puteo proiectas,ne ſcelus aperiretur. Vnde uindictam requiſiuit & uidit. § Plutar.lib.de amator.narrat. car. eius.3,uel 364. Pauſan. libr.9. car.552.§

Canem a cane interfectum & deuoratum refert Dion. § libr.50. car.5.in fin.lib.47.car.234.a ter.& in prodigijs.§

19 Equum curſorem in Halanis pop. repertum, captũ bello & Imp. oblatum Probo, animal agile pernix aptum in dies quoſque milliaria centum;& in dies decem decurrere ſolitum mill. mille, refert Vopiſ. § in eo.car.216.in prin.§ Hominem ſimiliter toto die currentem, non laſſum,not.Io.Leo hiſtor. § lib.2.car.46.in med.§

Equum Iulij Cæſ.Dictat.fuiſſe pedibus humanis, not. Sueto. § in eo.Dion.lib.47.car.antep.a ter.Plin.libr.8. de equis,cap.42.Plutar.in eo.car.2.Gel.lib.5.cap.2.de Bucephalo.§ Carolo 8.regi Franc.poſt prælium in Italia ad flum. Tarrum anno 1495.Franciſcus Marchio Mãtuæ Venet.exercitus tunc Imper. inſecuto & ſalutato ad Vercellas, equum dono dedit eximiæ agilitatis,ad ſeſſoris nutum uel in girum undequaque uel curſu uel ſatibus quod plurimum delectauit regem,Numidæ habentur iaculatores optirai equitandi peritiſsimi, ſic ut equos, & infrenes uirga tantum modeſentur. § Herodi. in Gordiano Imp. lib.7.car. 4. fin.§

Equum fluuiatilem not.Arria. § lib.8.car.4.in fin. Pauſan. libr.4. car.antep.177.lib.9.cap.3.in fi.Plin.li.8.cap.21.in prin.25.in fi. Dion libr. 51. in fin.car.4.fin.Diodo,lib.1.car.5. Quales.§

Eqnos pennatos,quos pegaſos dicunt not. Plin. ubi ſupra hic.

Equas fauonio uento concipere in Luſitanis,& pernitioſiſsimos gignere pullos non diu uiuentes,dicit Varro efficaciſsimus author. § li.2.cap.1.de re ruſt.lib.8.cap.42.in fi.de equis.§ Pro uero aſſerit Pli. & affirmat,pro fabuloſo Iuſtinus § lib.ult.§ de Hiſpanis & eius opibus,ex Homero § lib.20.Ilia.car.4.in prin.de Achillis equis.lib.16. car.4.de eiuſdem equis ex zephyro.§

20 Muſcam,formicamque e marmore fabrefactam refert Plin. § li. 7.cap.21.lib.34.cap.8.in fin.lib.36.cap.5. in fin.§ Quæ quadrigam contegebat cum rhedario uel aponario,& Nauem,Muſca cum alis,quę difficillime & per paucos conſpici acutiores poterat. § Plin.ubi ſupra. Carda.car.616.lib.17.de ſubtilit.§

21 Annulum ſimiliter cum incluſo horologio horas monſtrante, & pulſante, digito portatilem fabrefecit Georgius Caputblancus aurifex,

Vicetinus,anno.1533.Quē Illuſtriſ. Duci Vrbini dono dedit.Vidimus nos ipſi plerique omnes.refert eum Carda.ipſe,non autem ſatis explicite. { lib.2.car.101.lib. 17.car.616. } Magis compoſite memorat & uerius {Pet.Aretinus in ſuis litteris.quod,& uberius,alibi annotauimus in re Vicetina. }

22 Pateram uitream in fruſtis actam reſtituit in integrum artifex qui per inuidiam a Tyberio Imper.interfici iuſſus eſt. { Dion. in eo.libr. 57.in med.car.434.Plin.ubi de uitro, unde & Biringut.Senenſis. }

23 Linum,quod uocatur uiuum, quia incombuſtibile naſcitur in India,ex quo mantilia conficiuntur, quæ igne immiſſo purgantur ſordib. Ob eius breuitatem difficillime regitur & conficitur. { Plin.libr.19. cap.1.in fi.lib.28.cap.7.in med.Carda.li.3.car.221.hunc refert & Pauſan.li.1.in med.car.31.in prin.Volater.libr.27.car.857. } in Italiam uiſum affirmat, & habitum.

24 Piralis animal ut muſca,quandiu eſt in igne uiuit, exiens moritur. { Plin.lib.11.cap.36.in prin. }

25 Auem in aera ſemper ſtantem, uiuam nunquā uiſam niſi morte delapſam ſine pedibus,pennis pulcherrimam, Manicodiatam dictam, refert in rebus Indicis Carda. {lib.10.aliter Io.Leo lib.2.cap.95.car. 144. } Hanc nil comedentem ſine alis Manuchem nominari dicit de alijs Plin. { lib.11.cap.47. } Simile refert Plut.in Artoxer. {car. penul. }. Naſcitur in Perſis auicula adipe plena, Rinthaces dicta, rorē tantum & uento uiuens in ipſo æthere.

26 Puerum itinere feſſum in ſpecu ſeptem & quinquag.dormiſſe annis,refert Plin. { lib.7.cap.52.in med.Corius lib.1.car.8. } Septē dormientes in Bulgaros repertos dicit, tempore Decij Imp. per plura ſecula Epimenides Gnoſ. de quo cap. de ſenectute, in ſpelunca ſomno preſſus annis.40.obdormiuit.Pauſan. { lib.1.in med.car.17.25. }

27 Puellam nil comedētem, & niſi hauſtu aquæ uiuētem in ulteriori Hiſpania refert Albertus Mag. { lib.7.de animal.not.Ponta.lib.4.rerum celeſt.car. ult. } quæ tunc erat annorum. 22.Vt de Olimpiodoro affirmat Ariſtot.de quo Marſil.ad Platonem, { in Phedo. de anima.car.ult.eius argu.ante, in med. } uidiſſe ait ſe hominem,qui ſolo aere & ſole uiuebat, & nutriebatur. Scocenſem uidimus & nos ipſi per has tranſeuntem ciuitates anno.1535.de quo nomen erat ipſum nil comedere,quod examinatum cognitumq́ue Romæ fuit, ut & pro uero refert Carda. {lib.11.de ſubtilit. car. antepenul. } ipſum ſtare ſolitū ad.30.dies ſine alimento, ubi & de Leonarto Piſtori. qui ſemel tantum n ebdomoda erat ſolitus comedere. Paulutium Arimin. nil comedentem diebus quadrageſimalib.totis refert Corius. {li.3.car.216.a ter.

& in uita Ludou.Imper.car.5.fin. } Puellam Toloſſanam,de qua ſupra,triennio nil comedentem. { Corius car.551.ante. } Aſiũ nunquam potum hauſiſſe refert Pont. {ubi ſupra.car.ult.} Chameleon ſolus animalium,aere tantum uiuit,non cibo,non potu. {Plin.libr.8. capitu.33.}

28 Ariſton ex aſina ſuſcepiſſe dicitur puellam honeſtiſsimam,ex equa eponam Stellus. { not.Plut.lib.paralle.car.104.nu.54.55. Herodo. lib.6.cap.5. }

29 Antonia Mutinenſis peperit filios quadrag.duos, deceſsitque anno eius ætatis.40.tum ternos,tum quinos pariens. { Petr.lib.pontifi. in Nicol.5.pontifi.anno.1277. } ut de Serapia ergo Alex. minus mirum ſit,quæ ſeptem peperit uno partu in Aegypto,& de Euthichea per uiginti filios elata. { Plin. lib.7.cap.3. }

Algimundus Humnorum rex,de quo Corius { lib.1.car.8. } infantes ſeptem uno partu enixos deprehendit in piſcina eiectos, unumque tunc etiam uiuum extantem domum ad ſuos deportari iuſsit, nutriri,educari fecit. Quẽ Lamiſium nominauit,& in regno inſtituit ſucceſſorem. Algimundus idem deprehendit & dormientes ſeptem,de quibus ſupra.in Decio Imp.30.

30 Infantem in utero matris clamaſſe Io triumphe, refert Liuius { lib.24.car.3.in prin.in prodigijs.} Infantem alium in utero matris exerentem brachia, regreſſum eſſe, quod omen fuit de Saguntinorum exitio. { Iul. obſeque. libr.de prodigi.Eutrop.lib.3.car.41.Plin.lib. 7.cap.3. } Alius cum naſceretur,aue dixit. { Iul.prædic.num.39.} Tamar uidua de Socero ſemen ſuſcitans geminos ędidit Zaram qui primo brachium protulit & retraxit ſe,Pharamq; inde, qui primus eſt natus. { Geneſ.cap.38.in fi. }

Aquam fontanã haberi diximus in annotationibus noſtris, ex Petro Martire auctentico ſcriptore Indicarum rerum, de quo Carda. { lib. 2. de ſubtilit. in med. } apud Bornicam inſulam noui orbis in montis uertice, quæ ſenem reſtituit in Iuuentam (ſi credi fas eſt.) { Ioan. Leo lib. 2. hiſtori. cap.45. } Quod ſaluator noſter inter tot & tanta miracula per eum operata nunquam feciſſe legatur, quod ſi uerum eſt; effectum ſequi & progreſſum eſt uerifimile, Quintæ quam dicunt eſſentiæ,de qua Carda. { ipſe lib.eodem.2.ubi ſupra.car.præced. } quia excrementa ſeparat,& naturalem inſtaurat calorem ita temperatum,ut effectum faciat,productionemque uitæ prædictam.

Echenis eſt piſciculus,ut gudus Venet.Limachæ ſimilis, alio Latino nomine Remora ab effectu dictus. potentiam habere aſſerunt ſiſtendi naues uentis etiam acerrime agitatas,gubernaculo adherens,notat quã

pluribus § Plin. cap. 1. lib. 32. § Vbi & de Torpedine in uirum etiam fortiſsimum & uiroſum, deque lepore marino, qui tactum aut uiſum tantum interimit, & econtra tactus ab homine moritur.

31 Rheda iter facere ſolitus legitur Iulius Caeſ. conſ. milliaria centũ in dies ſingulos, Tiberium poſt Imper. caſu fratris Druſi in Germania præclaras expeditiones faciente in hoſtes, ducenta millia horis. 24. emẽſum fuiſſe, nulli cedit exemplo admirationis. de quo notauimus alibi in uer. uehicula. Admiranda ſuperat omnia quod de Liburnica ſcribit Iuuen. Sat. 3. in qua ueſociter currente poterat quis legere, ſcribere, dormire. Quamplura ex antiquitate renouata ſunt, hæc nullo ueſtigari modo poſſunt ad hucuſque. Diues & ingenti curret ſuper ora, liburno, atque obiter legat, uel ſcribet, uel dormiat intus. Niſi reputemus fuiſſe, ut de ſede qua uſum fuiſſe Carolum. v. Imperat. pridem nouimus diebus noſtris, refert Carda. § lib. 17. car. 7. § Vt quocunque ſitu conſtitutus immobilis, inturbatus, commoduſq; dum uehitur ſederet, ut de Lucernis ita confectis, & de Ianello Cremon.

32 Ad Danubium in Germania uitem eſſe pro cõperto aſſerit Alex. ab Alex. § li. 4. cap. 9. § quæ hiberno tempore ob rigorem frigorum, & ex alta niue ſub terra ſeruantur, quæ in uere producũt palmites, ſed aureos modicum afferentes uinum. Cuius aurei palmites principibus ſummiſque uiris dono mitti ſolent, ut uiſu mira, & hoc pluribus in locis regionis tantum illius. Vel quia uenæ ibi aureæ hanc forment operam, ubi ſupra habetur etiam.

33 Britanno in littore ad Oceanum nauigia uetuſtate diſrupta, putrida facta humore, & ſole, fungos in littore producere, qui poſt certum tempus mouentur, agitantur, & alis formatis uolucres effecti, conchulis uictitant maritimis, quibus auibus ueſcuntur finitimi, habentque in quottidiano uſu, ibi non mirum, apparet, ut Bombices in Italia qui ex ouis, milij grano minoribus, coloris nigricantis uermiculos producuut uerno tempore enaſcentes, Mori folijs tantum ueſcentes, bimeſtri tempore, perfectæ formæ, tali repleti cibo texturæ dediti ſericum efficiunt nobiles ad conficiendas ueſtes, & in uarios uſus, ut annotauimus in uer. bombices alibi ex Ariſtot. de quo Plin. ubi de Coa puella, quæ artem inuenit ſericeam.

34 Superat omne aliud miraculum hominis arte ueſtigatum, uentorum rectorem Aeolum Neptuni præfectum, aula profectum ſua, qui maria uertit, Claſſes agitat, quatit, diſsipat, datis manibus obſequentiſſimum factum, accepto freno, domini ad libitum augere ac minuere Euri & Zephiri tantam uim, in antro hippici uel ſemiſtadij magnitudinis, arte compoſito & inſtituto, in uico Cuſtoziæ Vicetinæ ditionis, pro

pe illud maius & ampliſsimũ, de quo in noſtris annotationibus in Ver.
Antrum, quod eſt ualidi exercitus capax, clariſs. ſaluberrimoque cum
fonte, ut obſtupeſcant omnes tantam perſpicientes, cognoſcentesque
obedientiam, obſequentiam, iucundiſsimamque in æſtu ſedando ſerui
tudinem. per uiſcera enim meatusque montis illius oberrans frigidiſsi
mus ipſe uentus, benignus tamen ibi tantummodo non importunus, eo
magis ualidus, quo foris plus æſtuat calor. Adeo quod Vina ibi depoſi-
ta in Cuppis, ſubindeque peregre exportata aut translata triduum con-
ſeruent iucundiſsimam frigiditatem ibi pridem perceptam. ibi compo
ſuit Cryptoporticũ, exornauitq́; D. Franciſcus de Tridento preclariſs.
Iur. peritus, fabricis, dyetis, & cænationibus, ut ait Plin. in Epiſt. Ama
ui curam, &c. frequentius auras quam uentos habet, &c. ad libitum etiã
domini per foramen introducentis acrius aut leuius, ut eo peruenti ho
ſpites, putent ſe alio eſſe ſeculo, uel hemiſpherio. Quies ibi & ociũ, pla-
cida omnia & quieſcentia, regio ſaluberrima, cælum purum ad conſer-
uandam ſanitatem, uel & conſequendam, perducitúrque uentus ipſe de
cænaculo in cenaculum, uel de loco ad locum per ipſa foramina, ut de-
riuantur riuuli per prata, hominis arbitrio. Ibi & diu per æſtum ſeruan-
tur ædulia quæque quotidiana per conciues quoſque, ut quilibet uiuen
di cupidus, ibi demorans, implendi ſeculum dubitare non debeat, opti-
ma cum ualitudine & hilaritate.

35 Pullos naſci abſque gallinarum incubatione quantitatis maximæ
refert Diodo. de rebus Aegyptijs. § lib. 1. car. 51. in prin. Plin. lib. 10.
cap. 54. de gallinis. Iouius in rebus Aegypti, lib. 18. histor. car. 377. Car
da. lib. 2. car. 82. lib. 12. de ſubtilit. cap. 459. Io. Leo in 7. parte Africæ.
car. 93. Spart. in Saturn. car. 272. in fi. § Qui dixit de Aegyptijs ipſis,
Opto, tantum ut ſuis alantur pullis. § Conſtant. in lib. 14. capi. 18. §
rei ruſticæ.

36 Homines funambulos & mulieres uidimus, ac Elephantos legi-
mus ut ſupra num. 13. & non rari uerſantur in ipſo ludo, & qui præcipi-
ti curſu e turre per funem corpore uolantes deſcendunt, ut Iuuenal.
§ Sat. 14. car. pen. § Turcam uero anno 1548. & hodie. 1564. Carnis
priu. tempore, in ciuitate Venet. aſtante Illuſtriſs. Dominio ipſo, nobili
bus ciuibus popularib. ad centũ mill. quod à ſeculis nunquam prius au
ditum fuit, lectumque tale factum, pedibus enim ſuper erecto fune obli
quo ad Campanas altiſsimæ Turris, & firmato, protectus eſt aſcendens,
ut per ſcalam, per duo ſtadia itineris, animo intrepido, ſtupentibus qui-
buſcunque ad ſummum Turris euaſit, præmioque donatus eſt decen-
ti. Aemulatus Angelum per ſcalam aſcendentem ad Cęlum uſque. de Ia
cob. § lib. Gen. cap. 28. plura Carda. lib. 18. car. 2. de ſubtilit. rerum. §

DE MORTIBVS NON VVLGARIBVS.

Morte non uulgari perijt Druſus Pomp. Claudij ex Meſſalina filius, qui Piro per Luſum in ſublime iactato, & oris hiatu excepto ſtrangulatus eſt. § Sueto. in Claud. cap. liberos. car. 227. §

Darius Ochus dictus, ex ſeptem coniuratis in magos conſtitutus, rex, ciues ſomno ſopitos, in locum cinere repletum, feruidum, poſitos, cadentes necauit. § Valer. cap. de crudelit. §

Ochus alter Artaxerxes Ocham ſororem Socrumque uiuam capite defodit. Item & Alex. Phaler. Tyrannus in noxios. § Plutar. in Pelop. car. pen. §

Perſeus econtra triumphatus per Paul. Aemil. conſ. coniectus in carcerem, ſomno prohibitus, miſerrime confectus. § Plut. in Aemi. Cõſ. in fin. car. 126. §

Phalaris Agrigentinus Tyran. Cleombrotum Tauri Aenei inuentorem ad excruciandos homines incluſum, ipſum primum morte præmiauit. § Valer. ubi ſupra. Perſi. Sat. 3. in med. Phal. ipſe in Epiſto. ſua ad Thimandrum. car. 32. §

Annibal Nucerinos balnearum fumo, & in fide acceptos necauit. § Valer. cap. de perfidia. Liui. lib. 23. car. 3. a ter. car. 2. ante, de campanis. Apia. in lybico. in med. car. 252. §

Lignorum fumo excruciatum quendam Viridium not. Tul. §. in 3. Verr. car. 83. §

Alexanderq; Imp. Rom. in fumum uendentem, not. Lamprid. § in eo. car. 124. a ter. §

Carbonibus aũt accenſis Catulus, de quo Apian. § lib. 1. car. 26. §

Portia Catonis filia, Bruti uxor, mori prohibita, poſt mariti mortem prunas hauſit ardentes. § Vale. cap. de amore coniug. Dion. lib. 47. car. ult. in fin. §

Tyberius Imper. larga potione oneratos reos, deligatis ueretris, urinæ tormento diſcruciabat. § Sueto. in eo. cap. Duxit. car. 160. §

Athila rex Humnorum potentiſs. nocte cubans cum noua alia ſponſa, ſanguine per nares fluente, ad os apertum, ſuffocatus eſt. § ad Plutar. in Athila, in fin. Blond. libr. 12. car. 10. a ter. Pompo. Let. in Valent. car. 43. In Alex. Imper. Conſtan. Egnat. car. 29. de ſimili morte. §

Lætitia uel merore. § Liui. libr. 22. car. 2. a ter. Gel. lib. 3. cap. 15. de Diagora Phil. § Aenet. quinquertio de quo Pauſan. § li. 3. car. 125. in fin. Plin. libr. 7. cap. 53. cap. 32. de Chilone. § Rauſciacus Sueuus, de quo Ioui. § lib. 39. car. 6. fin. § Filio in prælio uiriliter interfecto, mira uirtute ſe habito, in eius cõſpectu, incognitos & inſcio patre ſtupidus, nil effatus, rigentibus oculis interijt. § lib. 45. in med. car.

car.577.§ Pomperanus item, de quo Ioui. ipſe. § li.26.car.127.§

Sinas Baſſà captiuum filium ſibi per Barbaruſſam recuperatum, perductum, reſtitutum, uidens reducem, gaudio expirauit repetino. §Ioui. ubi ſupra. Carda. de eius amita. libr. penul. car. Dion. libr. ultim. car. 7.458.§

Herodes poſt egregia per eum crudelia geſta in ſuos quoſque, putredine teſticulorum uermiculos germinante, contractus omnibus membris deceſsit. § lib.17. antiqui. cap.8. Ioſep. libr.1. cap. ult. belli Iud. car. ult.§ Vt & Arnulphus Imp. de quo Blon. § li.12. car. antep.§ Sylla etiam de quo Plin. § lib.7. cap.43. lib.11. cap.33. Plutar. in eo. car. ult. ante. & etiam § Pipinus de quo Aemil. § in Dagob. rege. 18. cap.56.§ Caſſander Alexandri Mag. progeniei euerſor. Pauſan. § lib.9. cap.4.347.§

Chriſtianos belluarum pellibus coopertos canibus obijciebat laniādos Imper. Nero, de quo Tacit. § in eo. libr.15. car.4. fin. &c. Suet. in Calig. car.186. in prin. Plutar. in Pelop. uita, car. pen. in prin. car.75.§ De Alex. Phalereo Tyran. de quo ſupra.

Domitius Imper. igne per obſcena immiſſo, diſtorſit homines & necauit. § Sueto. in eo. cap. Erat autem. car.346. a ter.§

Maſius Bareſa Ferdinandi regis Neapolit. Ductor homines ſecabat & uiuos necabat. § Ponta. lib. de Immanit. car.316. lib. de bello Neapol. car.285. ut de Imp. Caio.§

Caligula, de quo Suet. § in eo. cap. Sæuitia &c. car.185.§

Clodius Pulchri fil. abdomine deuorato ex luxuria, ſpiritum emiſit conſumptum. § Vale. de ijs qui degenerarunt.§

Plinius Senior montem Veſuuium aſpiciens caligine ſuffocatus. § Plin. Iunior. lib.6. epi.16.§

Pherecides ſeruus copia ſerpentium e corpore erumpentium necatus. § Plin. lib.7. cap.51.§

Abſalon Dauid fil. & hoſtis profugiens in prælio capillatior arboris pendenti ramo implicitus, inſecutus, interfectus. § Ioſep. libr.7. antiqui. cap.10.§

Macrinus Imp. duos adulteros duobus exertis bobus capitibus inſeruit. § Capitol. in eo. car.94.§

Aurelianus Imper. adulterum etiam inflexis duobus arboribus diſcerpſit, Diſfendomiena dicunt.

Auidius ex 30. Tyrannis longum ſtipitem, uel materiæ ſtruem, reis oppoſuit, ignemque ſupponi iubens fumo, flamma, mærore conſumebat. § Vulcat. in eo. car.2. a ter. uel 283.§

Stipiti infixos fugitiuos ſeruos necauit Octauius ſuperato, & priuato

Lepido

Lepido ſocio. § Dion.lib.49.car.6.a ter. § Vt per Turcas in Chriſtianos hodie.

Crucibus & affecti tales. § Plin.li.pen.cap.15.in prin.Valer.cap.de diſcip.milit.de Afric.ſuper.car.43.Liui.lib.22.in med.car.98.ante,lib.28.car.antep.ante.libr.40.car.ult.a tergo.in med. § Romani in crucem ſublati.

Arrius Hereſiarca Max. corpus exonerans, animam ſimul emiſit. § Pompo. Læt.in Iuliano Imp.lib.2.car.54.in fin.§

Germanus quidam ſpongiam ligno alligatam præuenturus mortem inſtantem, farſit in gulam. § Sen. epiſtol. 71. in med. poſt longum, &c.§

Attilius Regulus Carthaginem reuerſus, fide data ad captiuitatem, in arca lignea incluſus, clauis adacta. § Tul.in Parad.Plin.libr. de uiris Illuſt. nu. 40.Gel.lib.6.cap.4.Vale.cap.de cultura deorum.§

Metrodorus per Artaxerxem ſcaphis duabus incluſus, per dies decem excruciatus. § Plutar.in eo. Artaxerſe.

Lucta congreſſus(ut de Antheo per Herculem) Carolus ex filijs Ludouici regis Franc.per Albinum acriter preſſus, inter manus ſublatus, expirauit. § Aemil. in Ludou.2.car.122. § Vt Mantuæ Aethiops Caroli.5.Imper. pediſequus,per Gonzagam cognomento Rodomontem.1532.anno Chriſti.

Per talos traiectus ad currum religatus Beſſus Alex. Magn.iuſſu (ut per Achillem Hector,de quo Home. libr.pen.)tractus circa urbem per equos. § Curt.libr.4.in med.car.27.§ Aliter ac ſupra hic Plutar.in eius uita. § car.229. in prin.§

Nauarrus in Francia libidinis intemperans,medicamentis decubãs, &c.flamma concepta combuſtus perijt. § Aemil. in Carol. rege. 52. car.438. §

Rex perſonatus nocturnis in ludis,pice ac lino delibutus,in ferã formatus hiſpidam,flamma,cõcepta,plures ambuſti uix ipſe euaſit. § ubi ſupra.car.445. §

Carus Impe. Tonitru Max.exanimatus perijt. § Vopiſ.in eo.car. pen.in fi.224.§ Garotum uocant Hiſpani genus ſupplicij,de quo Ioui. § lib.37.car.93.§

DE NEGLECTA RELIGIONE.

Neglecta fuit & uiolata religio per Iulium Cæſarem,qui templa ſpoliauit in Gallia. e Capitolio furatus eſt etiam tria millia pondo. § Sueto.in eo.car.33.37.45.48.Dion.lib.43.car.149.a terg.lib.41.car.105. in fi.lib.42.car.4.fin.§

Auguſtus Apollinẽ ſe fecit cum alijs in cænatione. § Sueto.in eo. car.

car.102.lib.51.in med.car. 12. §

Caligula ſe Iouem fecit Latialem,adorandumq; ſe præbuit. § Sueto.in eo.car.180.car.200.a terg.Dion.libr.58. car.3.uel.469.a tergo. car.471. § Seipſum in Deum ſacrificauit,eius equum ſacerdotem conſtituit ſecum.

Germanico extincto Lares familiares per quoſdam abiecti, partus expoſiti,templa lapidata,ſubuerſæ aræ. § Suet.in Calig. car. 170.Iuſti.lib.1.plura. §

Nero Imper.Veſtalem Rubriam uitiauit per uim. Simulacra ex auro conflauit & Penates, matre interfecta, furijs agitatus & uerberibus. § Sueto.in eo.cap.Verum ut ſpes.cap.matrem ducta.car.263.§

Vitellius Imper.nondum creatus in urbano officio, donis ornamentiſque templorum detractis, pro auro & argento ſtannum & auricalcũ ſuppoſuit. § Suet.in eo.cap.Trium itaque.car. 304.§

Domitianus Imper.Dominum & Deum noſtrum ſe appellari iuſsit, &c. § Sueto,in eo.cap.principatum.car.348. §

Commodus Imp.Herculem Iouis fil.ſe iuſsit appellari. § Herodi. In eo.car.13. §

Heliogabalus Imper.Veſtalem inceſto coinquinatam duxit uxorem, & repudiauit,connubia deorum celebrauit,&c. § Herodo. in eo.car. 61.in med.Lamprid.car. 101. §

Maximinus Imper. Templorum donaria ſtatuasq; conflauit. §Herodi.car.75. §

Cleomenes cum Argiuis hoſtibus fœdus percuſsit per aliquot dies. Sed noctu fallens cæcidit & cepit. a mulieribus pulſus ſeipſum furore percitus interemit. §Plutar.in apophtheg.Lacon.in Cleom.car.166. a tergo. §

Craſſus contra Parthos cum exercitu proficiſcens in Iudæa templũ ditiſsimum a Pompeio uictore non tactum ſpoliauit fide fracta.aurea talenta. 8.millia cum Trabe etiam aurea ingentis pretij aſportans, & cæ. not.Ioſep. § lib.14.antiqu.cap.14.in prin. §

Diocletianus Imp.adorari ſe uoluit,& pedes exoſculari. § Pomp. Læt.& alij in eo. §

Antiochus in Siria Dodonei Iouis templum ſpoliaturus,cum militibus interfectus eſt ab incolis. § Iuſti. lib.32.in princ. Tul. in 3.Verr. car.83.a ter.alia refert ad hoc. §

Conſtantinus quintus Imper. Orient. coronam lapidibus pretioſis, & Carbunculis refertam in Sacrario Sanctę Sophiæ ſeruatam capiti ſuo impoſuit,& per urbem portauit.Vnde mortem conſecutus eſt. §Blõ. lib.11.car.antep.in fi. §

Federicus ſec. Imper. præter eius ſæuitiam & plura eius nefaria, uaſa etiam argentea Caſinenſis monaſterij, & aurea conflauit, & in nummos redegit, &c. § Blon. lib. 17. in med. car. 7. in princ. §

Scipio Pompeij nomine in Templo Dianæ Epheſiæ pecunias iam depoſitas tolli iuſsit, & ſtatuas Deæ recedere ſtatim iuſſus, a rapina deſtitit. § Cæſ. lib. 3. ciu. car. 11. in prin. 341. car 4. fin. a ter. §

Sylla pecuniæ ad bella indigus, Donaria prætioſiſsima ab Epidauro, ab Olympia, a Delphis iuſsit ad ſe deferri, quod religioſum habentes, Caphis & miniſtris reſpondit, Non indigentis ſed exultantis indicium eſſe, ſonitum Citharæ auditum, propterea confidentius accipienda, & cæ. § Plut. in Sylla. car. 3. ante. Ponta. de liberalit. car. 4. a ter. Lactan. lib. 2. cap. 4. Ioui. libr. 3. car. 8. § Caieta expugnata per Gallos, nauis recedēs cum ſpolijs onuſta apud Circæos perijt, naufragio fracta, & in litus eiecta.

Quas ſcelerum pœnas non tribuit Deus in perpetratorem, non differt in filium uel nepotes, ut de Dioniſio, ſupra. Ita in Solomone Dauid filio Hieroſol. rege ampliſsimo, qui mandata Dei ſpernens in regem ſapientia refertum legit, Deos colens alienos muliebribus inquinatus delitijs tribus, decem rebelles fecit, & bellis implicitas grauibus. § lib. 3. regum. cap. 7. 12. Ioſep. lib. 8. antiqu. Iud. cap. 3. §

Balthaſar qui & Nabcar Babiloniæ Imperator potentiſsimus, quia uaſa templi Hieroſolym. ſacra ibidem aſportata per Nabuchdonoſor eius auum captiuatis etiam Iudæis omnibus, & ad uſum domeſticum cum ſuis concubinis requiſiuerat. Irritato Deo in urbe obſeſſus per Cyrum Perſarum regem, & Darium Medorum, prædicente Daniele Dei ſeruo & propheta expugnatus, captus, abductus, imperium cum ciuitate uaſtatum & uſurpatum. § Ioſep. lib. 10. antiqu. cap. 13. §

Antonius Triumuir Græciam exhauriens bonis, Dioniſium ſe iuſsit appellari nouum, Pallademque duxit uxorem, &c. § Dion. lib. 48. car. 8. fin. §

Alex. Mag. Gordium gladio ruptis loris oraculi ſortem eluſit uel impleuit, Aſia potiturum ſignificantis. § Plut. Curtius, Arrianus. §

Ebroinus dux egregius, bellicis artibus clarus, perfidus tamē, Diuos eludens, periurijs execrationibusq́; ſæuiebat, donec ab Ermenfredo interficeretur per inſidias & ipſe. § Aemil. in Theodor. rege. 151. car. 53. in princ. §

Saturnini uxorem Paulinam ſpecie pulcherrimam pudiciſsimamq; in templo Iſidis Romæ conſtuprauit mundus adoleſcens datis miriadibus in præmium ſceleris ſacerdoti prodenti ſub nomine Anubij Dei, patefacto ſcelere Tyberij Imp. in ſacerdotes animaduertit, & templum

iuſsit

Iuſsit euerti. § Ioſep.lib.18.antiqu. cap. 10. §

DE NECESSITATE.

Neceſsitas uictoriam inducit ſæpe aduerſus perſequentes, & uirtutem auget. Vnde prou. fugientibus argento ſternendum eſſe pontem. § Aemil.in Chereb.rege.8. car.33.§ de prælio inter Saxones & Sueuos uictos. § lib.9.in Ioan.1.rege.50.car.402.in prin. §

Caſsilinates impulit herbis ueſci & muribus, ſcutorumque pellibus & loris.hæc tamen ſæpe uictoriam pepererunt. § Liui.libr. 13.car.4. in fi.Leand.car.194. § Petelini etiam aduerſus Annibalem. § Liu. ubi ſupra.car.6.lib.eiuſdem. §

Cambiſes in Aethiopia cum exercitu belligerans,poſt frondes,& coria mollita, decimumquemque ipſorum militum cæteris præbuit alimentum. § Sen.lib.3.de Ira,car.133.in prin.Polyb. libr.1.in fin.car. antepe.a ter.§

Amilcar dux Carthag.in auxiliares deſciſcẽtes fame coactos, ut ſuis inuicem corporibus ueſcerentur compulit, & in Crotognati oratione in Gallos,de quibus Cæſ. § lib.7.Gall.car.5.fi.a tergo.§ Corporibus,qui ætate inutiles ad bellum uidebantur,uitam tolleraruut.

Panes pabulo conficiebant Cæſariani milites aduerſus Pompeium, tunc obſeſſum. § Sueto.in Iulio,cap.Ingreſſo.car.40.Cæſ.ipſe. li. 8. gall.car.4.fin.de Vxeleduno.c.234.lib.3.ciui.car. 355. libr. Africo 5. car. 7.uel 452. § Arundinum radicibus equos alerent,& elota alga. § Flor. in Epitho.li.4.de bello inter Cæſ.& Pompe. § Siti ad deditionem compulit,& inferius fames extorſit Antonio,&c. § Apia. lib.2. in med.car.64.& lib.5.in prin.car.188. § Peruſina fames.

Numidæ plerunque herbis pro pane ueſcuntur. § Apia.in lybico. car.4.in prin.car.12.fin.269. in prin. § manſuefecit & nationes plurimas Numidarũ præcipue Maſiniſſa rex ipſe,quę ob agriculturæ negligentiã pabulo aſſueuerant. § Saluſt.in Iug.car.39.a ter. § De ijſdẽ in diuiſione orbis,& in Manlio Cõſule. § Apia. in mithrid. in med. car.337.§ Iumentis omnibus abſumptis, coria, burſaſque decoquere,excrementa aſſumere,cadaueribus humanis uti, &c.a Sylla preſsi. & de rege Deiotaro § ibidem.car.351.a tergo.§ Fuere qui inteſtinis barbarorum more ueſcerentur.Vnde peſte carpebantur, &c. de Celtis Apia. § lib.celt.car.230. § Pabulum in neceſsitatibus pro cibo habent. Cadaueribus infidelium nonnulli ex Chriſtianis in expeditione Orientis fame oppreſsi ueſcebantur. § Blon.li.14.car. 4.a ter. Ioſep. lib.15.antiqui. cap.6.in fin.Herode uictore.§

Beliſarius cum Rom. obſeſſus a Gothis duce Vitigite, fame preſſus erat adeo,ut mater filium fame defunctum comederet. § Blon.li. 4. car.

car.penul.obſeſsi etiam ſe Totilæ dedidere Gothorum regi. § Blon. libr. 16. car. 4. uel 113. § Inteſtinis uesci, pabulo etiam plenis, aut equis interfectis. § Ponta.lib.4.car.ult.belli Neapol. §

Romæ inopia talis erat,ut multi animam trahentes,capite obuoluto ſeſe in Tyberim præcipitarent. Vnde Spurius Melius regnũ inſtituit affectare. § Liu.lib.4.car.3. §

Aquileienſes obſeſsi,neruis deficientibus ad arcus, mulierum crinibus uſi. § Capitol.in Balbi.Imper.car.166.149.Cæſ.lib.3.ciuil. car. 3.a ter.Apia. in lybico, de obſeſsis Carthaginenſib.in med.ubi de ſitu Carthag. ipſius. § Flo.in epitho.lib.3.car.47. §

Mediolanenſes obſeſsi ex ſepulchris molarios lapides conſtituerũt, & Bernabouis tempore Ouum gallinac. ueniebat den. ſex. § Cori. car.192. §

Liſimachus inter Scythas ſiti confectus, ſeſe cum exercitu dedidit. § Plutar.li.de tuen.ualitud.car.404.in apophtheg.in Liſimacho ipſo in Thracia ſuperato.car.132.a ter.lib.de Sera num.uind.car. 345. a ter.li.de narrat.amator.car.365.§ De bello inter Thebanos & Boetios ad extremam ſitim redactos. § Arria.li.4.car.3.uel 154. libr. 6. car.274. § Sed nihil æque quam ſitis fatigabat.de Sabino in Thraces Tacitus § lib. 4.in med.car.89.a terg.Athenis captis a Sylla Tyrannus ſiti preſſus,ſeſe dedidit. § Plutar.in Sylla,car.3.a ter. §

Chriſtian. exercitu in Saracenos agente Saladino eorum Imper. ſiti confecti,recedere coacti ſunt,& ciuitates tunc uſque captas reſtituere. § Blon.lib.16.car.2.a ter.Simile not.Ioſep.lib.15.antiqui.cap.6. in fi.

Ioram Iudeor.rex,obſeſſus ab Adezer Aſsiri.rege,neceſsitate uictus maxima preſſus, quia matres comedebãt filios proprios,fimumque columbarium,deo auxiliante liberatus. § Ioſep.lib.9.antiqui. cap.4. §

DE OCIO.

Ocium quandoque oportunum. Auguſtus tantus Imper. animo remiſſo cum pueris ludebat ad pilam,folliculumque,talis, nucibus ocellatis,&c. § Sueton.in eod.car.114.Sen.libr. de breuit. uitæ,car.159. a tergo. in prin. §

Cato ludebat pila etiã in repulſa tũc accepta,remiſſo animo. § Sen. epiſt.104.in fi.In momentaneum, &c. § Quomodo utendum ocio. § epiſ.69.concilio,&c. § De Socrate,Catone ipſo,Scipione. § lib. de tranquil.uitæ. in fi.cap.ult.a ter.Plutar.in Demetrio.car.4.a terg. § de pluribus& principibus bello acerrimis,qui rebus minimis ociantes, delectabantur Tybijs,pictura,coruo, lucernis, nauibus, Telorum cuſpidibus. § Geu. libr. 1. car. 15. a tergo plura, Plato in Gorg. car. 141. ante. §

Anton.Philoſ.Imper.picturæ indulſit, luctationibus,curſui, aucupationi,pilæ,uenationique. § Capitoli.in eo.car.3.in prin. §

Similis Adriani Imp.amicus,impetrata uacatione, ſeptennium ruri degit,quietæ deditus uitæ.Sepulturæ inſcriptum habuit,Similis iacet, cui ætas multorum annorum fuit, ſeptennium tamen uixit tantum. § Dion.in Adria. Imp.uita,car.19.a ter.§

Varia nimium ociofus autem prou.cauſam dedit, Varius ſolus ſcit ui uere. § Sen.epiſt.55.in med. A geſtatione, &c.

Ageſilaus cum pueris colludebat arundine & equo. § Plutarc. in apophtheg.car.160.a ter. §

Alex.Imper.etiam muſicus,matheſcos peritus,aruſpex,pinxit, cantauit Lyra, Tibia, Organo,Paleſtrita,&c. § Lamprid.in eod.car.121. in fin. §

Arſacides Bactria.rex, componendis retibus ad piſces deditus erat ocians. § Geu.lib.1.car.15.§

Artaxerxes fila nectere,Artabanus mures capere,ranas Bias, Ludou. rex,Domitianus Imp.muſcas capiebat. § Sueto.in eo. §

Socrates fidibus tractandis quandoque deditus. § Vale.cap.de ſtudio & induſt. §

Laurent.Medices Floren.primarius,cum filijs ocium tranſigebat ultra quam tanto uiro & reipub.ocupato decebat. § Machia.lib. ult. hiſtor.car.ult. §

DE PATIENTIA.

Patictia fulctus & fortitudine animi,cruciatibus in corpus propterea ſponte perpetiendis Attilius Regu.fuit,de quo Tul.in Parad.2. §Sen. pluribi.Valer.cap. de crudelit.§

Mutius Secu.item,de quo.Liu. § li.2.car.2.Flor.li.18.§

Ageſilaus Themiſtoclis frater,de quo Plutar. § libr.parallel. car. 97.nu.3.nu.4.§

Barbarus in domini uindictam,interfecit Aſdrubalē, Annibalis ſororium,captus,cruciatus,laceratus, ſuperante lætitia dolores,ridentis ſpeciem præbuit. § Liu.in præfat.deo.3.in fi. §

Theodorus Hieron.Siciliæ Tyranni interfector captus,de ſeipſo cōfeſſus,nullis cruciatibus ſocios nominans, amicos regis propoſuit ut interficiendos in uindictam ſuam,Thraſonem præſertim & alios. §Liu. lib.24.car.2. ante. 111.§

Alex.Mag.ſpiculo uulneratus in prælio dum curandus eſſet,ſe contineri non curauit, ſed ſine motu Medico præbuit corpus. § Curt. lib. 9.in med.car.134.a ter.§

Marius pluries conſ.ambobus laborans cruribus,uaricibus plena ha

E bens,

bens,medico inligatus inter medendum ſe præbuit, nec ſe mouit, non ſuſpiria emiſit. Alterum tamen crus admittere non uoluit. Plutar.in eo, car.2.in prin.in apophtheg.Rom.in eo.car. 148. a terg.Plin.li.11.cap. 45. } Varices ſibi ſtanti,&c. { Tul.in 2.Tuſcul.car.4.fin. }

Alfonſus Arago. rex } Sine ullo opere ſenſu candens chirurgi ferrũ
Ioannes eius ſucceſſor } tulit.Pont.li.de fortit.2.in med.c.80.ante.

Mica Philodemi filia,ſtuprum in Tyrannnm pati renités, nudata plagas accepit, nullum nec gemitum ædens quouſque iugulata cæcidit. { Plutar.lib.de clar.mulier.cap.82.a terg. }

Socrates ab aurora ad auroram inconniuens, ſtabat philoſophans. { Gel.lib.2.cap.1. }

Leæna meretrix Tyrannicidas excruciata non prodidit. { Plin.li. 7.cap.23.lib.34.cap.8.in med. Alcia.fab.13.Cecropia,&c. }

Georgius gladiator prædonum dux ſæuiſs.prelio uictus,captus,cruciatus,laceratus,non gemens,non horreſcens,in fruſta ſecatus,&c. { Ioui.lib.13.car. 7.uel 228.hiſtor. }

Pueri Lacones totum diem ſcuticis cæſi geſtiebant. { Plut.in apophtheg.car.183. }

Phariſei Hebræorum,de quibus Ioſep. { libr.2. cap. 2. belli Iud. in fin. } Neque deprecari ſuos tortores, in medijs cruciatibus ſubridentes,eoſque conſtanter illudentes cum hilaritate.

Arria Cecinæ Peti uxor, defunctum filium ægro tunc marito diſsimulans, uultum componebat mira conſtantia, & doloris patientia. { Plin.lib.3.epiſt 16.car.82. Annotaſſe,&c.

Gladiator Cæſarianus uulneribus acceptis, dum a medicis exſecabatur,ridere ſolitus fuit. { Gel.lib.12.cap.5.in fi. }

Aethiopum gentes quædam,de quibus Diodo. { li.4. in prin. car. 23.a ter. } firmi ſtantes, patiuntur conniuentes uulnera,in ipſoſmet, in filios,in uxorem, &c.

Indorum gentes nudæ,rigori gelido durantes, flammis ſine gemitu obijcientes ſeſe,&c. { Valer.cap.ipſo de patient.in fi. } Inter ſe maćtatos manducant. Ardentem lintheum oleo ſuper brachio inconniuentes tolerant. { Io. Leo.hiſtor.li.1.cap.21.in fi.car.41.Carda.lib. 12. de ſubtilit.car.456.de fæminis Indicis. }

L.Piſonem Hiſpan.citerioris prætoré,obuius agreſtis,uulnere confecit,profugit longius,perſecutus,præhenſus,quæſtori datus, in ſocios nihil prodidit,ſe proripiens a cuſtodibus perſecutus,ſaxo caput afflixit, & exanimatus eſt. { Tacit.lib.4.in med car.88. a ter. }

DE PARSIMONIA.

Parſimoniæ fuit notab. Auguſtus, ut priuatæ uix elegantiæ modum

exceſſerit

exceſſerit in ſupellectili,in lectis,mẽſis,&c.ueſtibus,calciamẽtis. ſSue. in eo.cap.inſtrum.cap.cibi.cap.106.108.ſupra,cap.1.hic.ſ

Alex. Mag. cultu, habituque paululum a priuato abhorrens, militaris uigor,&c. ſ Curt.lib.3.car.8.a ter. ſ

Alex. Imp. Rom. in conuiuijs aurum aſpernatus eſt, cum amicis familiariter uixit,ut communis eſſet conſeſſus,&c. ſ Lamprid. in eod. car.2.a ter. ſ

Pertinax Imper. dimidiatas lactucas, & carduos amicis mittebat. ſ Capitol.in eod.car. 69. a tergo. ſ Cum plurima adminiſtraſſet ſub Imper.Commodo,erat tamen omnium pauperrimus. ſ Herodia.lib. 2.in prin. ſ

Iulianus item Imper.huius ſucceſſor, porcel lum ſeruabat triduo, & leporem,oleribus ſæpe, leguminibusque contentus, cænans quandoq; ſine carne. ſ Spart.in eo.car.2. ſ

DE PERFIDIA.

Perfidia irritatus Tarquin.rex priſcus,tutor relictus,regnum uſurpauit. ſ Liui.lib.1.in med.Plin.lib.de uiris Illuſt.car.1.ſ

Hercules Iphitum hoſpitãtem interfecit. ſ Homer.in 21. li. odiſ. car.1.ſ

Perſeus Philippi regis fil inſimulato Demetrio fratre legitimo, & neci tradito, regnum ambiens amplum bellum geſsit aduerſus Rom. qui per Paulum Aemil.Conſ prælio uictum perſecutus eſt, & per Oroandẽ & Antoſionem ſibi fidos,proditus,captus, & in triumphum ductus, & in carcere necatus fame. ſ Plut.in eo.car.pen.& ult. ſ

Cinna Syllam a quo prius libertate donatus fuerat (Mario etiam proſcripto) iuramento Deos precatus, ſe amore & beniuolentia proſecuturum,&c.inito conſulatu, acta Sillæ reſcindere ſtuduit.Trib.pleb.Virginio diem dixit,&c. ſ Plutar.in Sylla.car.2.in fin. ſ

Tyberius Impe.Voconium Perſarum regem Antiochiam profugũ, gazis ſpoliatum iuſsit interfici. ſ Sueton. in eod. cap.procedente. car.153. ſ

Galba prætor Luſitanos in fidem acceptos interemit. ſ Vale.cap. Infa.rei.Suet.in Galba.car.2.Flor.lib.49. ſ Ex quo Viriatus ad bellum irritatus.

Galba Imper. ipſe creatus ciuium tot millia deditorum trucidari iuſſit urbem ingreſſus,not.Tacit. ſ libr.17.in prin. car. 2.ante. car.6.ſ In oratione Othonis.

Otho Galbam Imper. interfecturus cum coniuratis, oſculum conſuetum ad accipiendum profectus eſt. ſ Suet.in eo.car.3.uel 205.ſ

Vitellius Imper. ſocios blanditijs aſcitos & allectos occidit, uel ue-

neno propria manu ſuſtulit. § Sueto. in eo. capi.pronus, car.antepenul. a terg. §

Domitianus Imp.blanditijs circuuentum quemque prius,poſt interfici iubebat,adeo ut lenitas eius ſignũ erat ſæuitiæ. § Suet. in eo. cap. erat autem.car.346. §

Antoni.Imp.Carac.his etiam præcipue blandiebatur, quos ad mortem deſtinabat. Alexandrinos uelut ad ſtipendium aſſumpturus, trucidari iuſsit circumuentos. § Herod.lib.4. car.7.eius Spartia.in Geta. car.252. §

Seuerus Imper.22. Artabanum Parthorum regem Cteſiphõte regia fugatum,& exceptum ut amicum,intercepturus erat, niſi fuga ſalutem quæſiuiſſet,&c.& in generum ſe oblatum ac requiſitum. § Herod.li. 3.car.39.lib.4.car.52. §

Seleucus amplißimus rex Satrapianum .72.a Ptolomeo Ceraunio, quem profugũ educauerat,in filium habebat, honoribus proſecutum, interfectus eſt. § Apia.in Sirio. car. antep.in prin. §

Pauſanias ad Philippum Macedo. regem detulit eius hoſpitem beneficum uitæ redemptorem ex naufragio, & bona impetrauit, re cognita,& eius perfidia execrata,rex bona ipſa reſtitui iuſsit,&c. § Sen. lib. 4.de benefi.cap.Philippus.car.110.a ter. §

Nicephorus cognomento Buchamer,per uim & arma Imperio deiecit Michaelem Conſtantini filium cum tribus filijs, qui ſe ad Pontificem contulerunt,maleque occupatum Imperium male amiſit.Alexium enim ſibi fidum reputans,militiæ magiſtrum,Adrianopolim miſit cum ingenti pecuniarũ ui ad acccerſendos Saracenos & Turcas in ſuam militiam. Quos omnes in nomen ſuum aſcitos, iurare fecit,& urbem Conſtantinop.triduo deprædandam permiſit. Vnde Nicephorus Imperio deturbatus, Monachum fieri uix impetrauit. ut alibi annotauimus. § Blon.lib.13.in med.car.87. Colenut.lib.3.car.62.§

Francis eſſe familiare fidem ridendo frangere dicit Spart. § in Geta Imper.car.274. § Alibi habentur ut aperti non ſubdoli. § Cæſ. lib.5.Africo.in med.car.482. §

Albericus de Bregnano fiduciarius inter Mediolanenſes & Comenſes,utroſque prodidit ſub anno.1127. § Cori.lib.1.car.33. §

Richardus fratrem procerum armis captum,ſibi deductum,humaniter habitum liberauit,a quo ueneno ſublatus dicitur. § Aemi.in Henrico 1.car.138. §

Iſacius Imper. Orient. fratrem Alex. a Turchis captum ingenti redemptus prætio,Imperiales actiones permittẽs,ſinceritate maxima Imperio deiectus,luminibus captus,in cuſtodiam actus, &c. § Blon.lib. 16.

16.car.4.fin. Aemil.in Phil.2.rege.41.car.262.§

Ludouicus Sfortia Mediolanum occupauit, nepote cum filijs tunc duce, ueneno ſublatis, uti gubernator primum ſe gerens. § Ioui.libr. 1.car.8.Guizar.lib. 1.in prin.Ponta.pluribi.§

Gunduinus infans, expoſitus, educatus, patrem adoleſcẽs interemit, &c. § Aemil.in Theod.1.rege.15.car.53.a ter.§

Arcis Mediolani cuſtos Ludou.duce ſe in Germaniam habente pro fugo, præmio accepto a Ludou.rege Franc.arcem dedidit. Vnde odioſus omnibus factus ex perfidia, & abominatus, mærore preſſus perijt. § Guizar.lib.4.c.227.a terg.§

Alia in uer.pudicitia.infra.

FIDE FRACTA, DEDITOS MALE habitos, in Galba, ſupra expoſitum eſt.

Seſach Aegyp.rex ſuperatis Hebræis rege Roboam ciuitatem deditã ſpoliauit cum Templis, ampliſſimoſque aſportauit Theſauros. § Ioſep.lib.8.antiqu.cap.5.in med.§

Naas Ammonitarum rex Iudæos male habuit, data etiam fide, deditos oculo priuauit dextro ut inutiles bello eſſent. § Ioſep.idem lib.6. antiqu.cap.6.in prin.§

Phocenſes a claſſe Rom.oppugnati, acriter ſe defendentes, deditionẽ denique fecere ſibi oblatam, portis adapertis a militibus direpti, Aemilio prætore fruſtra contendente parci deditis. § Liui.lib.37.in med. car.203.in fi.§

Ligures ſimiliter uenundati. § Liui.lib.42.car.2.a ter.§

Vſcanenſes cum Rom.præſidio. § Liui.lib.43.car.441.g.§

Tironum legiones metu perterritæ, prælium nauale detrectantes, iureiurando accepto, hoſtes nihil nocituros, ſe Octacilio dediderunt; qui omnes eius iuſſu contra iuſiurandum interfecti ſunt. § Cæſ.lib.3.ciui.in med.car.338.§

EXEMPLA MODERNA INTER CHRISTIANOS.

Pontremulani hortante Triultio Francis dediderunt ſeſe Gienſi duce, Heluetij tamen pacto non animaduerſo prædarunt, interfecerunt, incenderuntque omnia. § Guizar.lib.2.car.99.in fi.§

Capuani per Fabritium Colunna & Gaiazzi Comitem defenſi, deditionis conditiones tractantes, urbem irrumpentes Galli ſpoliarunt, nulli parcentes in occiſione, non Veſtalibus, non mulieribus quibuſq; &c. § Guizar.lib.5.in med.car.256.a ter.Ioui.lib.8.in prin.car.2.§

Genuenſes eiectis nobilibus cum Francica militia, ducem crearunt ſuum Paulum Nonium, ſerici tinctorem, cui ſe dediderunt Franchi etiã reliqui in arce oppugnati, fide ſibi non ſeruata, bonis exuti omnibus.

Guizar.lib.7.car.361. §

Genuenſes ab Hiſpanis oppugnati,irrumpentes,poſthabita fide con ditionibusque conuentis deprædati ſunt, maximaque rerum omnium præda & pecuniarum abacta ſunt. § Guizar.li.14.in fi.car.4.fin. 290.

Fauentini egreſsis Venetis militibus, pontificios admiſerunt ſub fide per legatum ſibi data, Vrbini duce iubente, in prædam expoſiti. § Guizar.lib.8.car.414. §

Liniacum per Molardum acceptum ſibi deditum, hoſtiliter tamē deprędatum. § Guizar.lib.9.car.462.in fi. Iterum milites. libr.11.car. 73.a tergo. §

Rauennates prælio ibi acerrimo utrinque commiſſo per Francos Fuſcio eorū duce in Eccleſiaſticos,Germani & Guaſcones diſsimulata cōuentione irrumpentes,præda & occiſione grauiter ſæuierunt. § Guizar.lib.10.car.55.a ter.Ioui.li.10.a ter. §

Parmenſes eiectis Franchis, Eccleſiaſticos admittentes milites,ab eis tamen hoſtiliter deprędati ſunt. § Guizar.li.14.car.252.& car.268.

Comenſes etiam introductis ſub fide Hiſpanis milit. ab ipſis hoſtiliter direpti ſunt Gabaneo duce.

Caſtrum ſub fide captum per Turcas,ut deditum,ſpoliatum tamen, & captiui abducti plurimi, reſtitutum tamen,& liberati captiui iuſſu Solymani Imp. fidem abruptam deteſtantis. § Ioui.lib.36.car.11.20. §

Caragium oppidum per Hiſpanos authore Salaſſa prædæ & occiſioni expoſitum, armis quanuis in terram proiectis in deditorum morem. § Ioui.lib.38.car.3.uel.125. §

Durbino interfecto ad Hiſpellum opp. Aurantio inani promiſsione propoſita,Hiſpani milites armis exuerunt milites, domos diripuerunt. § Ioui.lib.27.in fi.car.5.fin.236. §

DE PIETATE.

Pietas in patriam effulſit per Harmodium & Ariſtogytum,qui Hippiam interfecere tyrannum. § Valer.cap.de maieſta.car.51.Gel.lib. 9.cap.2. §

Verus Imper.in eius epiſtola de quo Vulcat. § in Auidio Impera. car.233.§ quod dicis liberis meis cauendum eſſe morte Auidij, planē liberi mei pereant ſi magis amari merebitur quam ille.

Angli ſuperatis ad Creſciacum Franchis ſæuiſsimo prælio,Itium oppugnare pergunt,uel & obſidere, unde fame ſubacti requiſitique in obſides, primores eorum ſex, cunctantibus quibuſq;, ſurrexit primus qui ſedebat offerens ſeſe pro patria, ita ſecundus & cæteri, vnde hoſtes pacati iracundiam depoſuerunt. § Aemil.in Phil.6.rege.49.in fi.car.298. a tergo. §

Iniuriæ

Iniuriæ præſertim remittendæ per patriam acceptæ omnimodā præſtando obedientiam. § alibi in uer. Iniuriæ. §

Fabricius Luſcinus Corn. Ruffinum Conſulem aſciuit, & in ſenatu ſuaſit quanuis auarum, & ideo omnibus odioſum habitum, ſibi etiam in ſenſum, quia ſtrenuus & patriæ utilis, competitoresq; minus idonei haberentur. § Gel. lib. 4. cap. 8. & in cap. de moderat. animi. ſupra hic. §

Pietas in patrem apparuit per Lipariuanum quendam de quo Ponta, § lib. 2. de obed. car. 15. § qui captiuum redemit a prædonibus patrē, ſe in uoluntariam ſeruitutem adacto, & in prou. Pelargus de quo Eraſ. § nu. 901. § & de hippopotamo. § car. 126. Alcia. fab. 30. §

Talebotus obſes aſsignatus pro Sombreſſeto qui oppida quinque reſtituere ſpoponderat prælio ad Forminiacum magno cæſi Angli & capti. § Aemil. in Carolo 7. rege. 53. car. 470. in fi. §

Hircanus Iudæ rex Ptolemeum regem obſidione premebat, oppidū expugnaturus deſiſtebat oſtēſis in muro captiuis matre cum filijs eius, uxore, &c. § Ioſep. lib. 13. antiqu. cap. 13. 14. §

Iulia ob adulteria, & impudicitiam relegata fuit in Inſulam Pandeteriam per Auguſtum patrem, Scribonia eius mater eam ſequi uoluit. § Dion. lib. 55. in prin. car. 6. §

Rutilia filium proſcriptum ſequi etiam uoluit in exilium, deſiderio præponens exilium pati, nec niſi cum filio in patriam redijt, eundem florentem in rep. defunctum, forti animo tulit, &c. § Sen. lib. de conſolat. cap. non eſt, &c. car. 150. in fin. ubi & de § Cornelia Graccorum matre cum alijs decem filijs. § Plin. etiam li. 7. cap. 13. §

Iuo Alegrius Viuerro eius filio prælio ad Rauennam interfecto ſe in confertos hoſtes immiſcuit, & ſupereſſe noluit. § Guizard. libr. 10. car. 54. §

In uxorem Lucanus captam a prædonibus abductamque natando perſecutus repertam ſe in captiuitatis ſocietatem poſuit, humanitatem inuenit in prædones ex quo libertate utroſque donarunt, ipſe cuſtos nauarchi corporis conſtitutus. § Ponta. libr. 3. de obed. car. 22. cap. Quanquam. §

M. Lepidus Apuleiæ uxoris caritate poſt repudium obijt. § Plin. lib. 7. cap. 36. in fi. §

Fratris repulſa nuntiata, in conſulatus petitione Rutilius expirauit ſtatim. § Plin. ubi ſupra. cap. 36. in fi. §

DE PRODIGIIS.

Prodigia Iulio Cæſ. mortem ſignificarunt, cum Capis inuenta oſſa Capuę, & equi pabulo abſtinuere Flentes, Spurinnaq; aruſpex Idus Mar

tias cauendas ſignificarunt,&c. { Suet.in eo,car.47.& ſeq.Valer.cap. de ſomnijs. }

Auguſto nondum nato prædixit Iulius Marat.de quo Sueton. in eo. Regem populo Romano naturam parturire, unde conſtitutum per Senatum eo genitos anno non educandos,&c.ut de Herode in Ieſum,&c.

. Cæſaris nomen fulmine ictũ in prima littera.C.unde cognitum eum proximè deceſſurum, ex quo Eſar ſignificat Deum,&c.Suet.in Auguſt. { in fi.car.125.Dion.lib.56.in med.car.412.a terg.}

Tyberium imperaturũ præſagio fuit pullus inſigniter criſtatus, ouo per Liuiam matrem ſubducto,&c.plura. { Suet.in eo,car.137.cap.re dijt. } Vbi de Thraſib.mathemat. naue nuntium ſucceſsionis Imperij ſibi tunc afferri affirmante, Canem interfeciſſe Canem & deuoraſſe, not. Dion. { lib.47. car.234. & in mirandis,lib.50.in prin.car.5.in fin. }

Canes ante bella ciuilia & alia animalia . relictis domibus ululantes,&c. { Eutrop. libr.5. in princip.car.63.in fi.}

Canes etiam ex Francorum exercitu Nociatiam intrarunt ad Heluetios uictores futuros. { Ioui.lib.11.hiſtor.car.9.Plin.lib.8. cap.28.} ſupra de Canibus .

Ciconiæ ad Aquileiam ab Athila rege diu obſeſſam. { Diaco.lib. 15.in med.Blon.lib.2.car.antep. }

Laodice ex Apolline concepiſſe uiſa. { Iuſti.lib.15.}

Alex.Magnum ſerpẽte filium concepiſſe uiſa Olympias mater. { Iuſti.lib.11.12.Plutar.& alij.}

Scipio item Africa.prior. { Liuij.lib. 26.car.4.}

Genitio Cornua in capite emerſerunt. { Valer.cap.de piet.in patriã. 5.cap.de mirand. }

Petilius Conſ.lethi luguri capturus in Ligures ſentiens,mortem ſibi obiuit. { Liu.lib.41.car.415.Valer.cap.de omin.

Delphini plures in Africa inter ſe dimicantes interfecerunt plures, &c. . { Dion lib.48.car.pen.a.ter. }

Fruges in arboribus natæ. { Iul.obſeq.de prodig.nu.24.28. }

Hordeum natum in cu minibus arborum. { Capitol. in Anton. Pio.Imp.car.36. }

Oues,purpureæ natæ,ubi ſuprá de miraculis. { In Anton.car.97.}

Corui in miluos præliantes hincinde numeroſi,ſe etiam hoſtiliter lacerantes, { Ponta.lib.2.de bello Neap.car.287. in fin. } Regiam declararunt cladem,prætori um item conclamantes obuolitauere. { li. 5.in med.car.265.lib.5.car.antep. }

Cornorum nubes ampla uiſo accipitre Falcone fugata .

Monedulæ,

Monedulæ, quas hodie Tacolas dicunt, in luſtratione exercitus in duas diuiſæ acies decertarunt, turresque inde inſederunt, quo tempore Eccleſiaſtici a Vicecomitibus acie fuſi ſunt, anno. 1324. § Cori. li. 3. car. 200. §

Statuas ſudaſſe, tres ſoles nocturnos uiſos. § Guizard. libr. 1. car. 41. §

DE PVDICITIA.

Pudicitia & caſtitas quam rara ſit, uel eſſe ſoleat declarauit exemplũ in Seſod rege Aegypti de quo Diodo. § lib. 1. car. 8. in fin. Plin. li. 36. cap. 11. Herodo. lib. 2. cap. 7. in fi. eius. § De Pherone Seſoſtri filio, is erat captus oculis, Oraculo reſponſum habuit, ſanitatem conſecuturũ, urina oculos abluens mulieris quæ maritum tantum cognouiſſet, quã pluribus expertis & propriam etiam, nullam reperit pudicam, niſi hortulani cuiuſdam, unde conſecuto uiſu, uiuas ipſas cõbuſsit omnes. § Simile, infra de fatis. in Pherone. §

Peſcenius Niger Imperij Ro. affectator ipſam obſeruauit caſtitatẽ, ex quo rei uenereæ niſi ad creandos liberos prorſus ignarus. § Volcat. in eo. car. 240. a ter. §

Druſus Germanicus Tiberij frater poſtea imperantis patriæ rarum ornamentum, Veneris uſum intra coniugis caritatem clauſum tenuit. § Valer. cap. de abſtin. car. 83. §

Zenobia uirago de qua ſupra per nos in cap. Mulieres, &c. cum Odenato eius uiro concumbens expectatis menſtruis continebat ſe, ſi prægnans eſſet, &c. § Sparc. in 30. Tiran. de ipſa car. 167. ante. §

Antonia defuncto marito forma florens & ætate, cubiculum ſocrus pro coniugio tenuit. § Vale. d. cap. de abſtin. §

Sulpitia Paterculi filia Flacci uxor ex centum præcipuis electa ad dedicandum Veneris ſimulachrum, & ad Deorum matrem accipiendam lecta Orithia Amazonum regina perpetuam ſeruauit uirginitatem. § Iuſti. lib. 2. §

Claudia etiam de qua Plin. § lib. 7. cap. 35. §

Sophronia per Maſentium inquietata mortem ſibi potius conſciuit. § Plati. in Melcia. pontif. 33. §

Iccus Aſtyllus Chryſon Diopompus, Venere abſtinentes habiti, ne detrimento accepto uictoriam in Athletis amitterent ſperatam. § Plato. lib. 8. de legi. car. 2. a terg. in med. §

Brias Argiuus uim puellæ inferens, ſomno preſſus, ab ea oculis priuatus. Pauſan. § lib. 2. car. 77. in med. §

Democles Athenienſ. adoleſcens Demetrij regis uim euitare nõ ualens, in balneo ſe proiecit aqua feruenti oppleto, & ſeipſum exanimauit.

uit. { Plutar.in Demet.car.5.a terg.uel 289. }

Pauſanias Macedo adoleſcens per uim ſtupratus ab Attalo, & alijs, re ad Philippũ delata in ludibrium ab eo uerſa, in Iudicem uindicaturus iniuriam, Philippum transfodit, &c. { Iuſti. libr. 9. in fin. ſupra in uer. fatis. }

Diocles Piſiſtrati fil. per fratrem ſtupratæ uirginis interfectus eſt.

Ioſephus Hebræus ad Pharaonẽ Aegypti regem captiuus & ſeruus, ab uxore domini ad ſtuprum requiſitus, renuens, accuſatus ad regem, carceratus, re cognita liberatus. { lib.Geneſ.cap.39.Ioſep.lib.1.antiqui.Iud.lib.3.car.2.cap.3. }

Bellorophon pariter oppugnatus, &c.in Fab.habetur.Home. {lib.6.Ilia.car.3.Iuuen.Sat.x.car.ult.ubi & de Hippolyto. }

Arſinoe Agathoclis amore capta, cum ad obſequium pellici non potuerit, per inſidias interfecit.Pauſan. { lib.1.car.5.a ter.uel 12.24. }

Philonomes Graugaſi filia a priuigno pulſa prouocato Tennem ad uirum accuſauit, mendacio cognito plecta. Pauſan. { libr.ulti. car.398.in fi. }

Victorinus ex 30.Tyran.quintus, de quibus Spartia. { car.254.a ter. } Ab Actuario interfectus, quia eius conſtuprauerat uxorẽ. { Eutrop.in Galie.Imperat.car.76. }

Alienum non licet arare fundum, eſt prou. de quo Eraſ.nu.2042.Laciadæ 1953.Apud Cumeos erat adulterij pæna, ut not.Plut. {in problem.car.218.a ter. } Mulier deprehenſa, ſaxo impoſita, omnibus ſpectanda inde ſuper aſino, &c.Solonis lege. { de qua Plutar. in eo. car. pen.in prin.uel 27. }

Mæchum fas erat interimere deprehendenti. Vnde Iuuen. {Sat.6.car.2. Credo pudic. }

Iulius Cæſ.adulteriorum quamuis profeſſor, adulteria tamen uindicauit, libertum enim adulterio commiſſo capite priuauit. { Sueto. in eo.cap.Conuiuatum.car.31. }

Auguſtus etiam libertum matronas adulterantem Proculum ſibi acceptiſsimum mori coegit. { Suet.in eo.cap.patronus.car.100.a ter. } De Iulia filia & alijs.Dion. { lib.55.c.6.a ter. }

Nero per Laticlauium cuius uxorem attrectauerat noctu ad necem cæſus. { Suet.in eo. cap. petulantia.car.155.a ter. }

Saluſtius tantus hiſtor.ſcriptor, authore Varrone, in adulterio deprehenſus a Milone loris cęſus. { Gel.lib.17.cap.18. }

Macrinus Imper. & Aurelianus etiam adulteros uario modo interfici iuſsit in pænã, &c. { Capitol.in eo.car.94.Vopiſ.car.190. in med.

Rodoaldus Longobard. rex in adulterio deprehenſus, ab illius uiro

interfe-

interfectus eſt. § Blon.lib.9.car.antep.in prin.§

Rodoricum Viſigot.in regem ob adulteratam uxorem maritus eius Iulianus comes Saracenos in regem traduxit,a quibus acerrimo preſſus eſt bello,&c. § Aemil.in Theodor.2.rege uig.car.58.a ter.§

De Apuleia,Tacit. §lib.2.in med.car.43.§

Robertus Conſtantinop. Imper. quia uirginem ſponſo detraxerat, non deterritus Burgundio ſpóſam truncis deformauit naribus. § Aemil.in Lud.9.rege.43.car.297.in prin.§

Margarita & Blanda flagitij conuictæ,Adulteri uerendis conuulſis, unco tracti reſte ſuſpenſi pœnas dedere. § Aemil.in Philip.4. pulcro rege.45.car.362.a ter.§

Adulteratibus aliorum mulieres uiris nullam conſtitutam eſſe pœnã conqueritur Sira, de qua Plaut. in Mercat. § cap.Accaſtor.car. 219. a ter.§. Lege dura uiuũt mulieres.Nã ſi uir ſcortum duxit clam uxorẽ ſuam,&c.Sed hoc propter progeniem.Elephanti,apes,columbi adulteria non noſcunt.Plin.in eorum recitatione. In cæteris animalibus perniciali a.

Pararencus dicitur, uel ut Plautus, commaritus, in uxorem conniuens uel conſentientem ſe exhibens. § In Caſina. cap. ſi ſapitis. car. 123.a ter. § Meus compar,commaritus, ſocerus, uillicus.

Ad Babiloniam coniuges cum hoſpitibus coeunt pretio parentibus, maritiſque conſcijs & permittentibus. § Curt.lib.5.car.3.in fi.§ & in quibuſdam Italiæ ciuitatibus hodie.

Agis rex Tymeam uxorem habuit adulteram in Alcibiadem ad ſe hoſpitem. (261.in fi.§

Stilponis filia impudica. § not.Plutar.lib.de tranquil. animi. car.

Nullus iam adulterij pudor eſt,poſtquam eo uentum eſt, ut nulla uirum habeat niſi ut adulterium uitet. § Sen. libr. 3. de benefici. cap. plures.car.103.in fi.

Antoninus tamen Philoſ.Imper.tantus,tanquam ſapiens in Fauſtinã uxorem conniuebat,dicens,ſi diuortium faciã, quid de Imperio? §Capitol.in eo.car.47.in prin.

Seuerus Imper. Iuliam adulterij famoſam tenuit. §Spar.in eo.car. antep.§

Adrianus Imper. uxoris adulteria cognouit per eius frumentarios, ubi ſupra.car.26.in prin.§

Pertinax etiam Impér. in uxoris impudicitiam notam minus diligẽs fuit. § Capitol.in eo.car.ult.§

Multis Illuſt. dedecori fuit, aut inconſultius uxor aſſumpta,aut retenta patientius,Ita foris claros domeſtica deſtruebat infamia. §Plin.

in ſuo Paneg. car. 5. fin. uel 388. § De Plotina Traiani uxore honeſtiſsima.

QVANTVM VALEAT ERROR, &c.

Quantum ualeat error in re præſertim milit. per exempla conſtat. Ex paruis enim ſæpe magnarum momenta rerum pendent. Liui. § li. 27. car. 2. a ter. § Prælio inter Cæſarem & Sex. Pompeium in Hiſpania conſerto, pari euentu & nullo uictore, Bogna in Labienum inſurgens cauſam dedit ut Pompeiani in fugam uergerent qui uictores eſſe potuerunt aduertentes. § Dion. lib. 49. c. 6. fin. §

Portu occulto a ſuperatis Carthaginenſ. clam formato quotidiana omnium opera, condita claſſe ualida, non aggreſsis improuiſis hoſtibus incautis inopinantibus uictoriam omiſerunt euidentiſsime conſequendam. § Apia. lib. lybico. car. 6. fin. car. ſeq. in princ. Elephas, &c.

Plotius de proſcriptis abditus a perſequentibus erutus unguentorũ odore. Plin. § lib. 13. cap. 3. in fin. Valer. cap. de fide ſeruorum. §

Demetrius Antigoni regis filius in hoſtem Antiochum regem Seleuci fil. inuectus, acie pulſum, perſecutus longius & immoderate, aditum dedit hoſtibus uictoriæ cõſequendæ in eius patrem, & in ipſum tardius regreſſum ad reſtituendum prælium, & opem patri præſtandam. § Plutar. in eo. car. 290. a ter. §

Lucullus pluribus in Mithridatem conſecutis uictorijs in debellandi eum occaſione deſtitutus, ab exercitu diſſoluto receſsit, quia temere prolata fama militũ bona publicanda ex decreto Senatus, &c. § Apia. lib. Mithridat. in fi. car. 11. fi. §

Stilico Halaricum Gothorũ regem cũ exercitu in die Paſcatis trucidare aggreſſus, uerſa fortuna ad internitionem fuſus & cæſus iuſſu Imper. obtruncatus perfidiæ pœnas luit. § Blon. lib. 1. car. 4. in prin. §

Gundebaldus regis filius, maior natu ex tribus prelio fuſus, depoſitis regijs inſignibus ſe abdidit, adeo ut cęſus crederetur, nõ repertus alicubi delapſis militibus hoſtium ut uictoribus, Viennam reuerſus lectis ſtatim militibus fratres ſuperauit, interfecit, & concremauit. § Blon. li. 3. hiſtor. Aemil. in Clodou. rege quinto, car. 16. in prin. §

Macrinus Imperium affectans, interfici iuſſus per litteras, legi permiſſas ab eodem per Heliogab. Imp. inſidias uertit in authorem ipſum Imper. § Herod. lib. 4. car. 3. fin §

Columbam uolantem cum chirographo capientes impellente accipitre perſcriptum mutauerunt, & columba demiſerunt, contraria enunciantẽ, & obtinuerunt. § Aemil. in Phil. 1. rege. 38. car. 191. ante. §

Gilimer in Africa Vandilorum dux fratris Amatæ mortem deflens, uictoriam conſecutam amiſit in Beliſariũ hoſtium tunc ducem. § Pro

cop.

cop.lib.3.car.60.a ter.§

Damaſcum Aſsiriæ urbem primariam obſidentes Chriſtiani ualido cum exercitu, mutatis Caſtris conſilio deluſi, aqua fontana priuati eorum poteſtatis recedere coacti ſunt. § Blon.lib.15.car.3. ante. Machia.lib.3.diſcurſ.cap.18.§

Saladinus Sophus acie ſuperatus a Chriſtiano exercitu & fugatus in expeditione Orient. equus militis prolapſus, inſecutus per milites deſilictes, ſtrepitum exciuit adeo, ut poſteriores acies in fugam uerſę uictoriam Saladino permiſerunt. § Blon.lib.16.in med.car.113. Aemil.in Phil. 2.rege.41.car.248.in prin.§ Vt de pugna ad Cannas not.Plut. § in Fabio.car.68.§ Quia milites Rom.deſilierunt ex equis.

Vacuam ad urbem deſerto per aliquot milites loco ſibi deputato, aditus patuit Turcarum aciei, adeo quod Chriſtiani ex uictoribus ſuperati profligati diſsipati fuerint. § Ioui. de Amurathis uita. 2. Imperat. Turca. §

Florentini ad Campaldinum ſuperati per Aretinos, prælio repetito uictoriam obtinuerunt maximam. § Blon.lib.18.in fi.car.ult.a ter.§

Motono per Turcas obſeſſo perductæ auxiliarijs nauibus munitiones, unde lætantes propugnatores negligentius defendentes, urbs capta direptaque per irrumpentes Turcas. § Ioui.in Baiazit. 2. Imper. Cambi.car.49. §

Veneti uictores nauali prælio ſuperati a Genuenſibus. § Cron. Ven. cart. 94. § facinus item Canis, de quo Corius. § car. 217.a tergo. §

Mediolanenſes poſt diuturnum prælium irrumpentes in urbem Comenſem, hoſtibus tunc in montibus receſsis deliteſcentibus, facta omnimoda ſpoliatione & crudelitate per ſuperuenientes Comenſes ipſos fuſi, ſpoliati, cæſi, &c. § Cor.car.27.§

Heluetij uictoriam obtinuerunt aduerſus ducem Mediol. cauſa muli deterriti. § Cori.car.327.a ter.§

Elephas in fugam actus in prælio inter Scipionem & Annibalem in Africa cauſam dedit Cladis Carthagin.ipſis. § Liui lib.30. c. pen. in prin. Apia.libr.Lybico car.348. in prin.§ Et quia præſertim receſsit Annibal in prælio ſubſidiarios in inſidijs poſitos accerſens ipſe, & fugere uiſus per pręliantes ſuos. § Apia.ubi ſupra.§

Landreſium dum oppugnaretur per Cæſarianos & arcte obſideretur Francus rex Franc. auxilia innouauit coacto ualido exercitu, & receſsit, hoſtibus tamen ad prælium prius prouocatis, ad quod ſpeculandum noctu miſſus Salazarius impiger miles, retulit omnia integra eſſe, orta luce, cognito errore, perſequendi occaſio lapſa. § Ioui. lib. 44.

in

in prin.car.8.uel 495.§

Alfonſus rex Neapolit. urbem amiſſam cum regno, recuperaturus. & ſi prælio ſuperatus claſſe amplam ſpeciem oſtentante,& numeroſi exercitus plena, rara tamen, ſed audacia fretus, admiſſus noctu cum piſcario urbem occupauit, excluſis Gallis hoſtibus. § Ioui.li.3.car.10.87.

Clemens quintus pontificatum obtinuit abſens, ſed ſe defunctum ſimulans, Cardinalibus in alium non admittentes uota ob æmulationem, anno.1305. § Cori.lib.20.car.164.§

Peruſiam intrantibus Oddis, unde profugi erant, egreſſuri Balionij tunc domini, cathenam ferream ad plateam ſecure ruptutus, uno clamante, retro retro, in fugam lapſi conſecutam amiſerunt uictoriam, unde quamplures ex fugatis capti & Troilus Sauellus, alij interfecti, alij appenſi,&c. § Guizard.lib.3.car.6.§

Error fuit ſimilis in uoce Retro, in prælio quo Conſaluus Ferdin. uictoriam obtinuit Francos in hoſtes ad Cirignolam, Nemorenſe duce uulnere cadente,&c. § Guizar.ubi ſupra.lib.5.car.pen.§

Brutus Cæſaris ad Maſsiliam legatus oppugnandam claſſe binis a nauibus aggreſſus eodem tempore egre lapſus concurſu ipſarum, quæ propterea roſtro laborarunt collabentes, unde Brutus in utranque impetum faciens cepit ambas. § Cæſ.lib.2.ciuili.car.3.§

Guinio per Abraymum oppugnato cum Turcarum exercitu defenſo per Nicolizzam acerrimum propugnatorem ſui oppidi, duobus tunc etiam erectis propugnaculis in hoſtes, unde maximo eleuato clamore per oppidanos omnes cum eiulatu impetum bellicum repreſſerunt mirabundi Turcæ, unde oppugnatio intermiſſa inde & remiſſa. § Ioui.li. 30.in med.car.402.§

Ad Nicopolim prælio concurrentibus aciebus, Vngarorum Francorumque in Turcas numeroſiſsimos, quorum erat iam uictoria, ſed Francorum equitatui in caſtra cõſternato, ex quo equites deſilierant in hoſtes premendos reuertẽtes errorem iniecere in ſocios cæſos, unde in fugam lapſi uictoriam amiſerunt partam. § Aemil.in Carolo.6.rege 52.lib.10.car.6.uel.447.§

Quæ in alijs uindicarunt ipſi commiſerunt & econtra. § Valer. capit.de Cenſo.not.in fi.§

Geta a cenſoribus ſenatu motus cenſor poſtea factus ſeueritatem indutus eſt.

Valer. itẽ Meſſala tali nota aſtrictus cẽſor creatus dignũ ſe exhibuit.

Ventidius ad Aſculum captus,& in triumphum ductus, coſul creatus de Parthis triumphauit, eodem anno & prætor & conſul factus. § Valer.

ler.cap.de ſublimIt.Plin.lib.7.cap.43.Gel.lib.15.cap.4.Dion. lib.43. car.ult.lib.49.car.275.§

Quædam nulla arte effici poſſe,&c. § Garimb.li.de fort. 6.in prin ci.car.105. §

Quibus ex cauſis condemnati,&c. Fuluius argentarius bello punico uigente coronam roſaceam portans, carceratus,quoad bellum expeditum fuit iudicatus degit. § Plin.lib.21.cap.3.in med. §
Mutianus Marſiæ demptam coronam portans è floribus in uincula duci iuſſus,ubi ſupra.

QVI AETATE SVA CLARISSIMI EVASERE, omnibus uirtutibus & bonis præditi quamplurimum.

EODEM in homine plura uirtutis genera quam raro concurrere uidemus,naturam ingenio acutam contemplationi aptam, ueritatis auiditate flagrantem una cum natura graui,ad agendum ſtrenua, boni publici prouida, ut de Cæſare interempto Mar. Antonius in oratione ſua irritatiua, de qua Dion § lib.44.car.7.fin.Iuuen.ſat.7.car.pen.in fi.§ Fælix,pulcher,& acer. Sapiens,nobilis,generoſus orator, & iaculator. Difficillimumque habetur admodum reperire hominem,ingenioſum ſimul, & præ cæteris mãſuetum atque uirilem,dicit Plato § in Theæt.in prin. car.54.in fin.& lib.6.de rep.car.penul.§ Virum uere bonum manibus pedibuſque & mente Tetragonum fabrefactum ab omni parte. § in Prothag.ubi ſupra.car.6.uel.96.in princ.Home.lib. 3. Ilia. car. penul. § de Polidamante in Hectorem,de Neſtore § lib.9.car.2. § Virtutis nobilitatis ac meritorum iudicium delectus, §dicit Aemil.in Phil.1.regc.38. car.192.in fi. §
Recitandi ſunt qui tales per nos luculentis ex Authoribus exculſi ſunt,unde apparent quam rari nantes,&c. § Plin.in ſuo paneg.in prin ci. § rari extant, quorum uirtutes nullo uitiorum confinio lęderentur.Quis enim ſapiens,diues,liber,honoratus, pulcher & ſanus. § Orat.epiſto.1.lib.1. in fin. § Virtutibus permultis ac diuerſis, ſumma probitate,beneficentia,fortitudine, continentia, & ad Illuſtria cuncta eſſe negocia,facta officia.Vnde omnium ſibi concilient beniuolentiam ac opinionem,ad honorationem, reuerentiam & admirationem.
1 Scipio ſuperior ueris uirtutibus mirabilis, quem Dij naſci uoluerunt, ut eſſet in quo uirtus ſe per omnes numeros omnibus efficaciter oſtenderet,

oſtenderet, admirabilis erat in eo continentia, ſingularis fortitudo, mira integritas, pietas, religio, benefaciendi ſtudium quibuſque, amor in patriam, &c. moribus compoſitus, & ſtatura, uerbis non elatus, ſed quibus in eſſet maieſtas & fides. Ante legitimum tempus omnibus populi ſuffragijs electus proconſ. in Hiſpaniam, dux inclitus quattuor duces, & exercitus hoſtiū profligauit, & ipſum Annibalem gentium terrorē, cui hoſtium ſoli contigit intra Vrbis muros haſtam emittere, not. Plinius in hoc author unicus. § lib. 34. cap. 6. in fi. Plut. in eius uita in cōparatione, Ponta. lib. 1. de prud. cap. quæ ſit uita, &c. car. 163. a ter. Valer. cap. de mutat. morum, exemp. 3. § militari ætate uix dum imperio conſul. accepto patris & patrui perſecutus mortem, amiſſas recuperauit Hiſpanias, quattuor inde exercitibus pulſis, ut ſupra. Tranſgreſſus in Africam duobus exercitibus etiam cęſis, binis eadem hora captis incenſiſque caſtris, Syphacem potentiſsimum regem cepit, Annibalem Italia retractum uictorem tantum tamque multiplicem prælio ſuperauit, fugauit Italia per ſex decemq; annos uexata, quadringentis urbibus igne abſumptis. 300. millia hominum interemptis. Carthaginenſibus conditiones deditis impoſuit. § Sen. epiſto. 86. in princ. in ipſa, &c. Liui. in eius oratione per Annibalem ad ipſum Scipionem ante prælium deniq; initum lib. 30. in fi. Apia. lib. lybico. car. pen. § prædonum duces quidam intromiſsi domi, dextera appræhenſa diu oſculati, poſitis donis (ut numini) Lares ad ſuos reuerſi ſunt. § Valer. cap. de maieſtate. car. 2. Gelius lib. 4. cap. 18. lib. 7. cap. 1. lib. 6. cap. 8. § Caſtimonia commendatiſsimus apparuit eſſe ipſe Scipio, expugnata Carthagine noua in Hiſp. ex quo Iuuenis captiuam egregia formam præſtantem Iuuenem Luceio ſponſo deſtinatam reſtituit, addito in donatiuum prætio pro ipſa redimenda perlato, notant authores plerique omnes, & Liuius, etiā quod Gel. § libr. 6. cap. 8. § aliter relatum referat, cui accedat argumentum Libertæ, de qua Valer. § cap. de fide uxorum. exem. 1. § de Tertia eius uxore ſibi plurimum deferente, Continentiam præſetulit etiam dum uictor in patriam reuerſus eſt, & ipſum pop. Rom. perpetuum cōſulem & dictatorem uellet facere, ipſique ſtatuas in comitio, in roſtris ponere, in Capitolio, in cella Iouis, prohibuit omnia & reſpuit. Imaginem triumphali ornatu ſibi decerni uetuit, &c. § Liui. lib. 38. car. ultima, a tergo. §

2 Cato ſuperior optimus fuit orator, Imperator, Senator. Vrbanas res & ruſticas pariter callebat, adeo ut ad omnia natū eum diceres quæcunq; agebat, manu fortiſsimus, ſummus Imperator, Iuris peritiſsimus, Orator eloquentiſsimus, rei ruſticæ ſcientiſsimus. § Plin. lib. 7. capi. 27. cap. 31. lib. 14. cap. 4. in prin. lib. 16. cap. 40. lib. 29. cap. 1. in med. li. 25.

25.cap.2.in prin.Liui.lib.39.in med.car.antepenul. uel 222. Plutar.in eius uita.car.1.in fi.Tul.plura.lib.de ſeneƈt.Valer. cap. de infimo loco natis.Sen.epiſto.87.car.1.ante,Naufragium,&c. ʒ Cenſorius tam ne ceſſarius fuiſſe dicitur quam Scipio. Alter enim cum hoſtibus noſtris bellum geſsit. Alius cum moribus. Exiguum uiri patrimonium aſtriƈti continentia,mores,modicæ clientelæ, domus ambitioni clauſa, paterni generis una Imago,minime blanda frons,ſed omnibus numeris perfeƈta uirtus,ut ſi quis ſanƈtum & egregium ciuem ſignificare uelit, ſub nomine Catonis definiat. ʒ Valer.cap.de maieſtate.in eo.cap.qui hu mili loco,&c. ʒ Tuſculi natus,litteras latinas ornauit, per eum adiuta diſciplina militaris,auƈta maieſtas ſenatus,prorogata familia, in qua maximum decus poſterior eſt ortus Cato. ʒ Tul.item de Catone lib. 1.offic.car.22.a terg. ʒ qui ipſum Fabium moribus imitandum dele git. ʒ Plut.in Caton.uita car.1.a ter.Dion.lib.43.car.4. in fi. ʒ

3 Aemilianus Scipio Afric.inferior,omnes uirtutes de quibus in Catone,ſuperauit,eloquentia cumulauit etiam bellicam gloriam,uir omnibus bonis artibus atque omni uirtute præditus. ʒ Plin. libr. 7.cap. 27.Flor.lib.48.57.Valer.cap.quæ cuique mag.Tul.d.libr.1. offic.car. 23.Gel.lib.7.cap.12.in med. ʒ

4 Naſica Scipio eloquens,conſultiſs.ſapientiſs. optimus omnium eſt habitus iudicio Romanorum. ʒ Plin.lib.de uiris Illuſt.nu. 44. Flor. libr. 49.in prin. Plin. etiam d. cap.27.& cap.34.Plutar.in Afric.Valer. cap.quæcunque mag. ʒ

5 Cato inferior ſuperiori ſimilis, ʒut ex Sen. epiſt. 104.in fi.In mo ment.&c.Plutar.in eius uita.car.2. ʒ Nemo mutatum Catonem totiens mutata rep.uidit,eundem ſe in omni ſtatu præſtitit,in prætura, in repulſa,in accuſatione,in prouintia, in concione,in exercitu,in morte. ʒ Flor.libr. 49. in princip. ʒ De euertenda Carthagine contendebāt in ſenatu Naſica & Cato,Vnus ſapientiſsimus iudicatus in ciuitate,Alter uir optimus a ſenatu habitus, unde Tullius exclamat ʒlibr. 3. de Orat.& in oratio. pro Murena in med.car.139.& lib.de amic.in prin.ʒ Finxit te natura ad honeſtatem,grauitatem,temperantiam,magnitudinem animi, iuſtitiam, ad omnes denique uirtutes magnum hominem, excelſum,&c. Quid enim modo Catoni præter hanc politiſsimam doƈtrinam,nemo fortior ad populum, nemo melior ſenator, facile optimus Imperator, &c. Catonem certius exemplum ſapientis uiri nobis Deos dediſſe,quam Vlixem & Herculem prioribus ſeculis,&c. ʒSen. li.Quomodo in ſapientē.in prin.car.156. in prin. ʒ Cui tanta fuit au thoritas,grauitas,& dignitas,ut Cipro reuertenti,obuij fuerint Conſules,officij gratia ad ripam Tiberis,& Magiſtratus cęteri,uniuerſus ſena

tus, populusq; Rom. &c. § Valer. cap. quæcunque mag. ubi ſupra & cap. de maieſtate. § Cum iuſſu Cæſaris impotenter duceretur in carcerem, uniuerſus ſenatus illum ſequi non dubitauit, unde liberatus. § Tul. lib. ult. epiſtol. famil. ad ipſum Catonem. § Quæ ego in beneficij loco non pono, ſed in ueri teſtimonij atque iudicij, non ut præſtantiſsimas tuas uirtutes tacitus admirarer. & infra. omnibus ſcriptis græcis, latinis, & omni uarietate litterarum mearum, te non modo ijs quos uidiſſemus, ſed ijs de quibus audiſſemus, omnibus anteferrē, &c. § & car. 2. ſeq. Ibidem ad eundem. § Laus eſt laudari a laudato uiro, & ſi non modo unus, uerum etiam multi Catones eſſent in ciuitate noſtra, in qua unū extitiſſe mirabile eſt. Cato ille noſter, qui mihi unus eſt pro centum millibus, is unus plus potuit quam omnes alij iudices. § Cicero lib. 2. ad Atticum car. 50. Cupio equidem, &c. li. 4. car. 122. de Euthicide. in fi. §

6 Papyrius Curſor, omni bellica laude dignus, animi uigore, & corporis uiribus excellens, pedum pernicitate inſignis, exercitationis multæ, &c. Nemo unus uir erat quo magis res Roma. ſtaret, impar habitus Alex. Mag. eius ætatis, &c. § Liui. lib. 9. car. 4. ante. § Vbi diſcurſus egregius.

7 Pub. Licinius is erat quo nemo ea tempeſtate inſtructior ciuis habebatur, nobilis, diues, forma, uiribusque corporis excellebat, facundiſsimus, ſuper hoc bellicæ quoque laudis, &c. § Liui. libr. 36. in prin. eius. §

8 L. Lucullus, Nobilis, Diſertus, Diues, bellaciſsimus. § Plin. ubi ſupra. uel Sueto. lib. de uiris Illuſtr. nu. 74. Plutar. in eius uita. in prin. §

9 Pompeius Mag. omnium qui ſunt, qui fuerunt, erunt, uirtute, ſapiētia, gloria princeps. § Tul. in oratio. in Catilinam ulti. car. eius fin. 124. & in oratio. ad Quirites pro reditu ſuo. car. antep. a terg. In oratio. pro lege Manil. car. 11. § Sit Scipio clarus Italia pulſo Annibale, eximia laude Africanus Numantia, & Carthagine ſubactis, egregius Paulus uicto Perſe rege, gloria Marius bis Italia liberata, &c. anteponatur omnibus Pompeius, cuius res geſtæ ac uirtutes, &c. § Plin. plura lib. 7. cap. 26. de eius magnitudine. § Erat tunc omnium primarius in urbe Pompeius, dicit Apia. § lib. 2. car. 51. a ter. § Talis fuit ex affectu & dilectione proſecutus, ut ualitudine dubius uota & ſacrificia per ciues pub. ſint ſuſcepta pro recuperanda eius ſalute, quod priuato nemini unquam factum fuit niſi Imperatoribus ſubinde. § Dion. libr. 41. car. 3. in prin. Apia. lib. ult. car. penult. & car. 10. fin. Tranquil. car. ult. de uiris Illuſt. Iuuen. Sat. 10. car. pen. a ter. prouida Pompeio, &c. § Siciliam a proſcriptis recepit, Numidiam Maſiniſſæ reſtituit, Anno. 26. na

tus

tus triumphauit, Lepidum Italia expulit, prætor in Hiſpaniam Sertoriũ uicit, Piratas fugauit, intra.40.dies, unde magnus cognominatus. Tigranem tantum regem compulit ad deditionem, Mithridatem ad uenenũ; Nationes ad Septentrionem & Orientem ad deditionem ſubegit. §Valer. cap. Quæ cuique mag. § Tantis talibusque conſecutis uictorijs, Romam regreſſus, obuios admirabundos habuit Iuuenes primũ, & alios quoſque, ſenatum inſuper omnem, ex quo Rom. Imperium uſque ad Euphratem propagauerit, triumphumq; ornatiſsimũ egit. § Apia. ubi ſupra. in Mithrid. car. pen. §

10 Iul. Cæſar animi uigore præſtantiſsimus, omniũ capax, in actionibus celerrimus, dictator epiſtolarum plurium eodem tempore, quinquagies uictorioſus dimicauit acie, clementia inſignis, & magnanimitate, inuicto animo, ſublimis, &c. § Plin. d. li.7. cap. 25. Eutrop. lib.6. in fin. Gcu. in Mar. Aur. Imper. car. 9. car. 48. alia nota in cap. Milites. nu. 1. § de natiua regnandi eius opinione etiam a puero.

11 Cęſo Quintius dictatoris Cincinnati filius, ferox iuuenis, tam nobilitate gentis, quam corporis magnitudine ac uiribus ad ea munera data a Dijs, & ipſe addiderat multa facinora belli, & decora, facundiáque in foro, ut nemo lingua, & manu prõptior in ciuitate haberetur. §Liu. lib.3. car. 3. in prin. §

12 Craſſus Mitianus habuiſſe tradit Gel. §li.1. cap. 13. § quinque maxima & præcipua rerum humanarum, eloquentiſsimus, ditiſsimus, nobiliſsimus, Iuris Conſultiſsimus, Pontifex Maximus.

13 Germanicus Impe. Caligulæ pater de quo Sueto. §in eius uita. in prin. & infra cap. Qui bello præſtantes. Dion. li. 57. in med. car. 432. a ter. § Animi corporiſque uirtutes, quantas nec cuiquam contigiſſe conſtaret habebat, formam, fortitudinem, ingenium, eloquentiam, doctrinam, gratiam, benignitatem, &c. Imperium ſibi oblatum renuit, Tyberium ueritus, & obſeruans, hunc patriæ rarum ornamentum dicit Valer. § cap. de abſtinentia. plura. not. Ioſep. lib. 18. antiquit. Iud. cap. 15. ad fin. §

14 Adrianus Imper. ingenio ſublimi, uario, litterarum omnium peritiſsimus, & Matheſeos, militiæ ſcientiſsimus, raræ memoriæ, celeber Architectus, &c. §Dion in eius uita car. 13. a ter. Spart. in eo. car. 30. Eutro. lib. 8. cap. 70. §

15 Q. Metellus decem res maximas & optimas conſumaſſe dicit Pli. § lib.7. cap. 43. § Primarius bellator, optimus orator, fortiſsimus Imperator, maxime honorabilis, ſumme ſapiens, ſummus ſenator, diues recto mó, multorum liberorum in ciuitate clariſsimus, &c. Nobiliſsimus, animi raras dotes habebat & corporis uires, cõſulatus, triumphos, &c.

§ Valer. cap. de felicit. in prin. §

16 Q. Fabius maximus cognomento, per omnes eius actiones & maximus. § Tul. lib. de Seneċt. in prin. § Erat in illo uiro condita comitate grauitas, quamplura geſsit bella, & aduerſus Annibalem, unicũ tunc refugium ciuitatis, qui cunctando reſtituit rem, ſummus Philoſophus, Domi & præſtantior, qui mores, quæ præcepta, quæ antiquitatis notitia, augurandi ſcientia, bellorum omnium memor, domeſticorum, & externorum. § Liui. plura lib. 30. car. 4. fin. a ter. de eius morte. Hunc imitandum elegit M. Cato, de quo Plutar. § in Cato. ipſius uita. car. pen. a ter. uel 109. §

17 T. Veſpaſianus Imperat. octauus Flauij Imper. filius, gratioſus in omnibus, memoria ſingularis, ad omnia docilis, equitandi peritiſsimus, orator facilis, ſcriptor uelociſsimus, bellator acerrimus. § Sueto. in eius uita. car. 2. §

18 Aratus in rebus ciuilibus uſquequaque perfectus fuit, facundus, prudens, executor diligentiſsimus, patiens, amicabilis, hoſtibus inſidioſus machinator, promptus, audax, laborioſus, &c. § Polyb. libr. 4. car. 4. §

19 Socrates Bellator ſtrenuus, litteris antiſtes maximus, facundiſsimus, patientiſsimus. hunc philoſophorum parentem dicit Tul. ipſe de quo infra. § Plin. lib. 7. cap. 31. Plato in conui. car. ult. 178. Tul. lib. 1. de natu. Deo. car. 6. fin. uel 36. §

20 M. Varro philoſophus, hiſtoricus, Imper. prætorius, &c. omniũ Romanorum doctiſsimus habitus. § Plin. lib. 7. cap. 30. in fi. Apia. de ipſo, lib. 4. in med. car. 146. ubi de proſcriptis, Gel. li. 19. cap. ult. Lactan. lib. 1. cap. 5. §

21 Xenophon fuit eminens philoſophus, egreg. rerum ſcriptor, & dux inclitus, quem perlegendum dicit Tul. § lib. de Seneċt. car. 5. fi. Plut. in Artox. car. 1. in fi. & in M. Ant. Triũ uiro. car. 6. in fi. 301. Pauſa. li. 9. car. 355. in prin. § Cyro cũ rege militãs ante Babilonis mænia, exiguis copijs hoſtes numeroſos in fugam uertit, poſt tanta belli facinora, hiſtoriæ ſcribendæ operã dedit laudatiſsimam & philoſophiæ. § Apia. lib. Parth. car. antep. Polyb. lib. 3. car. 3. in fi. Aret. lib. de Tirannide. car. 207. § Babilonia ſocios decem mill. eduxit ſaluos, periculis expoſitos, aduerſus Artaxerxem regem max. § Arria. libr. 1. car. 23. libr. 2. car. 4. car. 7. eiuſdem. lib. 5. car. 169. lib. 7. car. 302. Valer. cap. de parent. car. 124. § Filium apud Mantineam Clar. prælio interfectum fortiter tulit, coronamq; ſacrificans repoſuit capiti, &c.

22 Ioſephus Hebræus miles ſtrenuus dux acerrimus, hiſtoricus ampliſsimus, philoſophus eminentiſsimus, diuinator certus. Sueto. in Ve-

ſpaſ.

ſpaſ. Imper. cuius erat captiuus, ſibi ei prædixit de conſequendo Imperio, libertateq; carceris per ipſum conſequenda. § in eius uita ad Ioſep. lib. antiqui. Iuda. §

23 Ioannes Hircanus Simonis fil. patriæ princeps, pōtifex, & propheta. § Ioſep. prædic. lib. 1. belli Iud. cap. 7. lib. 13. antiquit. cap. 17. in fi. 18. in prin. §

24 Philippus rex eloquentia, ſuauitate orationis in militum concionibus, & in rebus bellicis calliditate atque audacia non ſolum militum, ſed omnium iudicio præſtabat. Nec facile fuiſſe regem reperire pluribus naturæ dotibus ornatū, ſolertia, memoria, gratia, inſignis aſpectus, Imperio dignus, regia potentia, maximum robur, inaudita in rebus bellicis animi magnitudo, &c. § Polyb. lib. 4. car. 5. fin. in prin. §

25 M. Aurelius Antoninus Imper. Augu. genus integrum bene agendi, & contemplandi perfecte uidetur conſecutus, reipub. præclariſsime præfuit, animo contemplatus ea ad quæ ſe natum intelligebat, nec a rebus gerendis ſe auocans, neque a peruestigāda rerum natura, & ob optimam eius adminiſtrationem pater dictus & ſenatus & populi & imperij. cuius dicta & facta, uita denique omnis fuerit ſuprema in hominum admiratione & culta, a quo & ſenatus & populus uiuendi normam regulam legesque acceperit, atque ut omnium maximus, ſic & optimus & ſapiens cum omnium ſcientia iudicatus & habitus. § Ponta. libr. 1. de prud. cap. Quæ ſit uita perfecta car. 163. in fi.

26 Traianus in Hiſpania natus, Imperator factus, ita rempu. adminiſtrauit, ut omnibus principibus præferatur. Inuſitatæ ciuilitatis & fortitudinis fuit. Daciam Decebalo rege ſuperato ſubegit, Armeniam occupatam recepit, Albaniam, Sauromatas, Boſforanos, Arabas, Seleuciā, Cteſiphontem, Babiloniam cepit & Arabiam, gloriam militarem ciuilitate & moderatione ſuperauit. Aequalem ſe ubique exhibens, amicos frequentabat, ægrotantes uiſitabat, nihil iniuſtum agens, liberalis in cūctos, ciuitatibus immunitates tribuit. ob hoc per orbem terrarum Deo proximus habitus, nihil nō uenerationis meruit & uiuus & mortuus. ſolus omnium Imperator intra urbem ſepultus eſt, unde in prouerbium optatum, ne felicior Auguſto, melior Traiano. § Eutrop. li. 8. in prin.

27 Theodoſius Imper. corpore & moribus Traiano ſimilis, a quo traxit originem, ſtatura eminens fuit, cui membra, cæſaries, dignitas, inceſſus, mens illi ipſi prorſus talis. Animus clemens, ſolo habitu differens a cæteris, ſimplicia diligebat ingenia, eruditos mirabatur, ciues honoribus, pecunia, beneficijs munerari. litteris mediocriter doctus, ſagax, diligens, ad geſta noſcenda habuit a natura, quod Auguſtus a doctoribus philoſ. Eximiæ fuit pietatis, regebat ualitudinem continentia uescen

di, manſuetud. in Deum deuotio. Mediolani exceſsit e uita. § Eutrop.in eo.§

28 Alexander Seuerus Imp. bonis imbutus artibus, ne unum paſſus eſt diem tranſire, quo ſe ad litteras uel ad militiam non exerceret. amauit litteratos homines, cum amicis familiariter uixit, corporis uenuſtate, decore cunctis amabilis, ab omnibus ſanctus & utilis reipub. Magni & Antonini delatum ſibi nomen recuſauit. Seuerus tamen appellatus a militibus ob eius conſtantiam, ex quo tumultuantes legiones exauthorauit, & arma deponere iuſsit, in authores animaduertit. Virgilij Sortibus illuſtratus eſt. Tu regere Imperio populos, &c. Nimius erat ei ardor oculorum, Diuinatio mentis frequens, rerum memoria ſingularis, leges quamplures tulit authore Vlpiano, Paulo, Papiniano & alijs Iureconſultis. cauſis iudicialibus conſultiſsimos adhibebat, militātes ſenes ac benemeritos. Quottidie aliquod pium faciebat, facūdiæ fuit grçcæ magiſquam latinæ. Ad muſicam pronus, Matheſeos peritus, & aruſpicinæ geometriæque. pinxit mire, cantauit nobiliter, lira, tybia, organo concinit, tuba etiam. Paleſtricus primus fuit. In armis magnus, ut multa bella, & glorioſe geſſerit. Primo mane rem diuinam faciebat, nunquam moroſus aut iratus, ſed fronte ſemper pari. Lætus ad omnia erat, & ingentis prudentiæ. Milites non pretioſis ueſtibus ſed ſpecioſis donauit dicens, Imperium non in decore, ſed uirtute eſſe debere. Thurinum fumum uendentem, fumo necari iuſsit. Cēſuram ſuis temporibus de proprijs moribus geſsit. in iocis dulciſsimus, in conuiuijs comis, ægrotantes inuiſit. Ouinium affectantē Imperium etiam non caſtigatum admiſit ut amicum, commendauitq; ſenatui, cum excuſaris, Parthicam expeditionem inhiens. Talis ac tantus Imperator milites duxit tanta diſciplina ac reuerentia ſui, ut ſenatores diceres fuiſſe. Vnde prouinciales, ut Deum ſuſcipiebant. Phalāgiarios inſtituit ex ſex legionibus. apertis papilionibus prandebat, & cænabat. milites tranſgreſſores increpabat dicto chriſtiano, idque erat, Quod tibi non uis, alteri ne feceris. Aniculæ ab eius milite iniuria læſæ exauthoratum eum in ſeruum dedit. Artaxerxem in Perſas prælio max. ſuperauit potentiſsimum & triumphauit. Ad Germanicum bellum profectus, quia Galliam infeſtabant ſeditione militari, interfectus, Romæ inter Deos relatus ut optimus. cuius fuere conſultores Iuriſperitiſsimi Sabinus, Vlpianus, Gordianus, &c. ut ſupra. § Lamprid.car.ult. §

29 Iulianus rerum potitus, bellum Parthis intulit, cui & interfuit Eutropius author, ut in hoc ipſo Imperat. refert ipſe. Aſsiriam populatus eſt, ad Cteſiphontem ſe habens uictor remeans interfectus eſt, & inter Diuos relatus. Liberalibus diſciplinis eruditus, facundia ingenti, memoria

ria tenaciſsima,in amicos liberalis,in prouinciales iuſtiſsimus tributorum oppreſſor, ciuilis in cunctos, nimius autem religionis Chriſtianæ inſectator, ſed citra ſanguinem,M.Ant. non abſimilis, quem imitabatur. § Eutrop.in eo, Pompo.Let.lib.2.in eius uita. § Clemens,moderatus,ſtudioſus,in uenere abſtinentiſsimus,nationes pacificas tenuit, Antiochiam uenit,in Perſas continentiſsimus,iuſtiſsimus,hoſtes prælio ſuperauit.Ipſe Aſsiria depopulata prælio perijt, & inter diuos relatus, ut ſupra. § Ponta.lib.1.de mag.car.249.in prin. §

30 Thimotheus Cononis fil.cum belli laude nulli eſſet inferior, nec & patri.Ad eam laudem doctrinæ & ingenij gloriam adiecit. § Tul. in 1.offi.car.23.ante.Probus etiam in eo.§ fuit etiam diſertus,impiger,laborioſus,rei militaris peritus & ciuitatis regendæ. plures ſuperauit gentes, & ciuitates cepit. maritimum principatum pro patria obtinuit.unde ei ſtatuam poſuere.

31 Epaminundas Thebanorum dux,hoſtes Lacedæmonios urbe ſpoliari conatus eſt inaduertentes,ſed a ſenibus, mulieribusque defenſa Ageſilao rege tunc abſente cum copijs,acie confligentes ſuperati,Epaminundas uictor ſaucius deceſsit. Incertum uir melior an Dux eſſet,nam & imperium non ſibi ſed patriæ ſemper quæſiuit. philoſophiæ ſtudio clarus,moribus inſignis & abſtinentia.pecuniæ adeo parcus ut ſumptus funeri defuerit.gloriæ non cupidior quam pecuniæ,recuſanti omnia imperia congeſta ſunt,&c. § Iuſti.lib.6.in fi.Valer.cap.de fortitud.car. pen.& cap.de fiducia ſui,& infra.cap.qui coacti.Pauſan.lib.9. car.354. in med.de Alex.tyranno & Cleomene depſico Epaminunda ſuffecto.

32 Probus Imp.uere probus habitus, quo tempore annorum ſex præfuit,& a ſeditioſis militibus interfectus,Sarmatas confudit,tyrannos extinxit,orbem pacauit, iudicia bonorum ex eius uirtutibus confirmauit. § Pompo.Let.lib.1. §

33 Numerianus etiam imperium ſequens,commendabilis miles,poeta promptus,orator modeſtus & frugi. § Pompo. Let.ubi ſupra. §

34 Beliſarius Græcorum dux in Italia legatusque pro Iuſtiniano Imper.in Gothos,rei milit.ſcientia præditus, omnes ætatis ſuæ duces longe ſuperauit.Erat enim in illo humanitas ſumma,liberalitas mira,ruſticorum fautor ne uiolarentur per milites, ſeueritate diſciplinæ abundantiam conſeruabat in caſtris,bellator acerrimus,&c. § Blon.lib.5.hiſtor.car.pen.a ter. §

35 Gothofredus Bolionius Comes Belga Lothering.dux,in re tunc milit.& imperatoria peritiſsimus,religione prçſtãs,ſpecie corporis erat eximia, ſtatura ſublimi, inceſſu grauis, ſermone breuis, uultu maieſtatẽ Auguſti præſeferebat,&c.In terræ ſanctæ loca rex inſtitutus fuit, ex

quo non armis tantum,ſed conſilio & religione ingens erat. Fráci eum obſeruabant uirtutis, modeſtiæ ac clementiæ fama. proinde Trilinguis,ſacro bello cunctorum animos in ſe uertés,&c. § Aemil.in Phil. 1.rege 38.car.152.154.in fi.192.& ſeq.lib.4.car.pen. §

36 Gulielmus tertius Sciciliæ & Neapolis rex, Normannus genere, cognomento bonus,animi & corporis dotibus præditus,gratioſus,elo qués,caſtus,liberalis, beneficus. Extorres regni reuocauit omnes & bo nis reſtituit,religioni pronus & omnibus amabilis. § Blon.li.15.car. antepen.lib.16.car.2.Colenut.lib.3.car.6.fin. §

37 Sigiſmundus Imp.modernus,nobilis princeps,ſtaturæ proceræ,li beralis,religioſus,diuerſas callens linguas, latinæ excellens, &c. § Egnat.in eo.car.116. §

38 Alfonſus Neapolita.rex non minus litteris quam rei bellicæ operam dedit,religioſus,uerbis reſolutus,ſtaturæ ualidæ,liberalis, affabilis,ſplendidus,ſtudioſorum fautor,litteris deditus, & etiam ſacris,com mendatiſsimus fuit & monſtrabilis.Ducatú Mediolan.oblatum ſibi per Philippum ducem reſpuit, aſpectu uiribuſque competens, temperatus in uictu,liberalis præter uires, uenationibus deditus plurimum, prælio acerrimus,poſt & clemens,& in inimicos facilis. §Colenut.lib.ult.in fi.car. 196. §

39 M. Ant. Colúna hodie nullis oppreſſus uitijs, omnibus præditus uirtutibus erat,etiá apud hoſtes illuſtris,præter animi uigorem procera erat ſtatura,membrorum firmus,decoro uultu,equitádi peritus,& omni armorum genere,&cæ. Leſcutus enim & Borbonius duces acerrimi eius hoſtes,amicitiam ſecum inire inſtiterunt, & cum eo dextras iungere,data utrinque fide conuenerunt, prouocati ex præclaris eius actioni bus in bello,& propugnationibus acerrimis. § Ioui.li.18.hiſtor.car. 4. fin. §

40 Semiramis imperium filio tradere non auſa, defuncto Nino rege patre,ipſum rexit filium ſimilem ei ſimulans.magnas res geſsit,quarum amplitudine ubi inuidiam ſuperatam putat, ſe aperiens,admirationem auxit,quod mulier nó fæminas modo uirtute, ſed etiam uiros anteiret. Babiloniam anno tantum expleto condidit,Aethiopiam ſuo regno adiecit,Indiæ bellum intulit,&c. § Iuſti.lib.1.in princ. Diodo. in ea.ex Beroſo libr.4. de ipſa Semiram. § Hæc anteceſsit militia,triumphis, diuitijs,uictorijs,& imperio mortales omnes. Nemo unquam huic fæminæ comparandus eſt uirorum, tanta in eius uita dicuntur & ſcribuntur cum ad uituperatióné,tú maxime ad collaudationem ſuam magnifi ca.Alexan.Magnus in oratione de qua Curt. § lib.9. in med.car.136. a terg.§ ad eius milites uictorijs laſſos.Obſecro uos cogitare nos perueniſſe

ueniſſe in terras, quibus ob fæminę uirtutem celeberrimum nomen eſt, quas urbes Semiramis condidit? quas gentes in poteſtatem redegit? quanta opera molita eſt? &c.

41 Sempronia, de qua Saluſt. in Catili. facinora uirilia committens, audacia nobilis, formoſa, litteris græcis & latinis prædita, pſallere & ſaltare docta, &c.

42 Archidamia bello preſsis Lacedæmonijs ab Epirot. rege Pyrrho fæminas in Cretã inſulam perfugere & in tutum mittere cum decreuiſſent, ira percita cum cæteris pluribus fæminis gladio incincta in Senatum prodijt offerens operam ipſarum ad patriam defendendam tutandamq;, adeo ut ab ipſo ciues auerterint cõſilio, urbs acriter defenſa, re infecta, ſalua urbe receſsit Pyrrhus. § Plut. in Pyrrhi uita. car. ult. in prin. §

43 Zenobia Odenati Imper. uxor, prudens, conſtans, liberalis, bellatrix eximia, nudo ſæpe brachio certans, litterarum inſtructiſsima, caſtiſſima, non ſolum Galieno Imperat. melius imperauit, uerum etiam multis Imperatoribus fortius atque ſolertius. Palmiranis in Oriẽte præfuit, mulierum omnium Orientalium ſpecioſiſsima & nobiliſsima. triũphata in urbe diu uixit. filios Romæ poſterosque reliquit in Tiburtino agro, qui nunc etiam inter nobiles manent. § Spartan. & Capitol. in Galieno Imp. car. antep. 177. Vopiſ. in Aurel. Impe. in prin. & in Heren. Cæſ. uig. c. 265. 267. plura Geu. lib. 2. car. 256. a mad. Lionora. § ut habetur in epiſtola ad Senatum ipſius Imperat. Aureliani. Audio pat. conſcri. mihi obijci, &c. Quæ illa eſt mulier, qua prudentia, conſtantia, grauitate, liberalitate, ſeueritate quandoque. poſſum etiam affirmare tãto Aegypti & Orientis populis mulierem terrori fuiſſe, ut ſe non Arabes, non Sarraceni, non Armenij mouere auſi ſunt, &c.

44 Teleſilla (de qua cap. Qui fortitud. infra ult. exemplo.) Argiuam ciuitatem propria defendere uirtute non dubitauit. Vnde Cleomenes rex, oppugnationem proſequi deſtitit, & receſsit. § Pauſan. li. 2. car. 28.

QVI BELLO PRAESTANTISSIMI REBVSQVE geſtis clariſsimi maximum etiam principatum depoſuerunt ſponte, uel oblatum renuerunt.

NEMIMEM alteri imperium cedere animi motu proprio, dicit Saluſt. § ad Cæſarẽ. li. de rep. car. 99. ante. § Dioniſium Siciliæ tyrannum dicentem, refert Liuius § libr. 24. car. 4. in fi. ubi de re Sicula, deque Demarata Hieronis filia, § pedibus tractum, non inſidentem equo, relinqui debere tyrannidem. Plures tamen remota ambitione, uitam prætulerunt priuatam.

Sylla

1 Sylla dictatura ſe abdicauit, primuſque eſſe uoluit, qui tyrannidem deponeret, qui Senatores triginta interfecerit, Conſules quindecim, equeſtris ordinis ad duomill. & ſexcentos expulerit urbibus, agris ademptis, tributa exemerit, &c. § Apia. lib. 1. car. 2. in prin. & in fi. cart. 36. § Vnde increpitus eſt poſtea a Iulio Cæſ. litteras neſciſſe. § Sueton. in ipſo Iulio. cap. Nec minori. car. 44. § Annis tribus hoſtes profligauit. 160. mill. Græciam deuicit, Macedoniam, Ioniam & Aſiam. Mithridatem compeſcuit, ſibi nauibus ademptis, ingentem agens exercitum expertiſsimum ſibique obſequentiſsimum. Tribunitiam poteſtatem minuit, cathenas etiam Iugurthæ regis manibus impoſuit, Cinnæ dominatum fregit, diuitias & imperia largitus eſt. Leges abrogauit uetuſtas, nouas tulit, legibus denique ſe obtemperaturum ſubmiſit. § Plutarc. Valer. Apia. §

2 Auguſtus monarchiam etiam conſecutus, audita perſuaſione Mecœnatis poſt & Agrippæ, ipſam deponere non dubitauit, ſed per multitudinem deprecatus retinuit. § Dion. li. 53. in prin. car. 347. §

3 Pittacus Mithyleneus imperium depoſuit, expedito tantum bello cepto aduerſus hoſtes Athenienſes; reclamantibus ciuibus primatum deferentibus. § Valer. cap. de Iuſtitia. §

4 Mycitus ſeruus Anaxilai Miſſenij tyranni in Sicilia liberos ſibi commendatos rexit tutor, & imperium obtinuit ſuo tempore, quod filijs reſtituit bona fide, & accepto uiatico tantum Olympiæ conſenuit tranquilla in uita. Nicetum, non Micytum nominat Pontanus § lib. 2. de fortitud. cap. de ſeruit. toleranda. Macrob. lib. 1. cap. 11. §

5 Iulianus, de quo titulo præcedenti a Conſtantio Imper. Cæſar dictus, pluribus uictor prælijs, Auguſti nomen renuens pertinaciter, nudatis enſibus coactus accepit. § Pompo. Let. car. 32. in Gallo Imper. §

6 Saluſtius inde lectus ſucceſſor Iuliano, ut ſenex inualidus recuſauit. ubi ſupra. car. 37.

7 Cincinnatus, de quo Valer. § cap. de animi moderat. § Conſulatum cum ſibi P.C. uellent continuare anno inſequenti, redargutis ipſis abſtinuit, & accipere non ſuſtinuit. § cap. ſeq. ubi ſupra. §

8 Fab. Max. eoſdem rogauit (filio eius conſule creato) uacationem quandoque darent Fabiæ genti. § ubi ſupra. car. ſeq. §

9 Claud. Nero conſ. præcipuus, in conſequenda uictoria cum M. Liuio collega, in opprimendo Aſdrubale triumphum pariter delatum renuit, ouanſque tantum equo ſequi triumphantem maluit.

10 Genitius prætor (cui cornua emerſiſſe refert Valer. § cap. de pietate in patriam, § reſponſum accepit, eum regem futurum ſi reuerteretur in urbem. quod abhorrens ſibi ipſi exilium indixit, & receſsit regnum

gnum renuens.
11 Scipio Afric.ſuperior Cōſulatum perpetuum, dictaturā, & alia plu ra reſpuit oblata, & Linterni degens, agriculturā exercuit ut Curio Cin cinatuſque, ut tantum in recuſandis honoribus ſe geſſerit quantum ege rat in mærendis. § Liui.lib.28.in fi.Valer.cap.de animi moderat.Se ne.epiſt.86.In ipſa, &c. §
12 Seleucus cū Antioco filio regnum diuiſit, cui & Stratonicem ſibi etiam cariſsimam uxorem ceſsit, Eraſiſtrato medico id prudenti dolo patri ſuadente. § Apia.in Sirio.car.5. fin. a terg. Vale.cap. de parent. amore. Ponta.lib.de prudent.ult. §
13 Germanicus Caij Calig. Imperat. pater, uir optimus. § ut ſupra cap. Qui ætate ſua. § Ad exercitum miſſus in Germania per Auguſtum, quo decedente reprobatus Tyberius. Sed Imperium per legiones oblatum renuit. § Sueto.in Calig.car.pen. in Tyber. ipſo, cap. cunctanti.car.142. Dion.li.57.car.4.in prin.& a ter. Valer.cap. de Abſtin. car.83. §
14 Dioclitianus maximus, uictorioſiſsimus, ſeueriſsimus, ampliſsimū depoſuit Imperium, Salonæ decennium uiuens priuate cōſenuit. § Eu trop.lib.9. Pompo.Let. lib.2.in prin. §
15 Licurgus Polybitæ fratri tunc regi defuncto, ſuccedere ualens, Charilao poſthumo eius nepoti adultam ad ætatem peruento, regnum diligenter adminiſtratum reſtituit & ceſsit, prçponens pietatem opibus & ambitioni. Leges interim inſtituit, eius exēplo obſeruandas, &c. § Iu ſti.lib.3.in prin. §
16 Soſthenes implorantibus Macedonibus, auxilia Deum ex memoria Philippi, & Alexandri, cum ſumma deſperatione a Gallis preſsi, duce Belgio, cum ualido exercitu Brenni tunc ſocio, lecta iuuentute, cō poſito exercitu, prælio acriter commiſſo, uictoriam obtinuit, hoſtes expulit exultātes. Vnde pluribus regnum ambientibus, ignobilis ipſe præ poſitus & electus, milites in ducis non regis nomen iurare iuſsit. § Iu ſti.lib.24.in med. §
17 Ariſtomenes Meſſenius in Lacedæmonios fortiſsime dimicans, rex ſalutatus renuit, ſed ducatum in exercitu accepit tantum. Pauſan. § lib.4.in med.car.155.in med. §
Cadmus Tyrannidem ſponte depoſuit, inſula receſsit, Meſſanam condidit. § Herodo.lib.7.cap.12.in fin. §
18 Attalus relicto ſibi per Eumenem regno, eius fratrem, ad Pergamum fratris filios educauit, & proprios dimittens filios, regnum uiuēs, fratris filijs renuntiauit. § Plutar.in apophtheg.car.133.§
10 Minutius magiſter equitum ſub Fabio max.dictatore, çquata ſibi

poteſtate

poteſtate per populum, diuiſo exercitu & legionibus, imprudenter certans, ab Annibale fuſus, conſecuta ſalute a Fabio tunc occurrente, poteſtatem impetratam, ſponte depoſuit, patrem Fabium appellans & ſaluatorem. § Liui. lib. 22. in med. Valer. cap. de grat. car. 105. §

20 Artaxerxes Perſarum Imper. Darium ex filijs maiorem indulgentia paterna regem fecit, quem tamen ingratus etiam interfici iuſsit, cũ quinquaginta eius filijs in patrem conſpirantibus. § Iuſti. libr. 10. in prin. §

21 Antigonus Eumenis filius, hoſtibus prælio ſuperatis, Cypri occupauit Imperium, quod tranſtulit ad patrem, nollens regnare cum poſſet. § Iuſti. lib. 26. in fin. Sen. lib. 3. de benef. cap. uicit Aeneas, &c. §

22 Verginius Ruffus a militibus requiſitus, tunc legionis legatus, Imperium accipere oblatum recuſauit. Vnde ſibi poſitum defuncto epitaphium, Hic ſitus eſt Ruffus pulſo qui uindice quondam, Imperium aſſeruit non ſibi, ſed patriæ. faſtigium priuati hominis impleuit, cum principis noluiſſet. § Tacit. lib. 17. car. 2. a ter. Plin. libr. 6. epiſtol. libr. 2. epiſtol. 1. lib. 9. epi. 19. Et in uita Neruæ Imperat. ex Dione. car. 1. §

23 Audentius poſt Caracallam Impe. ſucceſſor delectus, ſuam incuſans ſenectutem abnuit Imperium accipere, ex quo Macrinus inde ſuffectus. § Herodia. lib. 4. car. 54. §

24 Lycidas Megalopolitanus tyrannus, futura prudenter animaduertens, Achæorum reipub. uoluit aſcribi, depoſita tyrannide, quod executi ſunt etiam Ariſtodemus Argiuorum, Xenon Herminiorũ, Cleominus Phliaſiorum. § Polyb. lib. 2. in med. car. 37. a ter. Pauſan. lib. 8. car. 314. in med. §

25 Terentius Varro cladis acceptæ uerecundia motus, dictaturam ſibi oblatam reſpuit. § Valer. cap. de uerecundia. §

26 Acheus circa Taurum montem dominus, in bello inter Rhodios, & Biſantios, Seleuco trucidato per coniuratos, a militibus requiſitus ad ſuſcipiendum diadema, facere noluit, nec accipere, ſed Antiocho iuniori regnum ſeruans adminiſtrauit, mutauit ſubinde conſilium, & regnũ inuaſit, &c. § Polyb. lib. 4. in med. car. 163. a ter. §

27 Solon requiſitus ut tyrannidem acciperet oblatam, uti iuſtiſsimus & ſapientiſsimus Athenienſium recuſauit, dicens, Pulchrum eſſe locũ, uerum exitum non habere. § Plutar. in eius uita. car. 3. a ter. §

28 Pompeius Magnus plurimas conſecutus in hoſtes uictorias, exercituum dominus, oblatos ſibi titulos tunc ampliſsimos, & dignitates reſpuit & dimiſit. Vnde Spudarchus appellatus, not. Xenophon, de quo Cælius §li. 3. cap. 5. in fin. § requirens proinde quod renuerat oppreſſus, fugatus, trucidatus. § Dion. libr. 37. in med. car. 8. car. & antepenul.

penul.libr. 41.car. 5. ❡

29 Lotharius Imper. Ludouici fil. in Imperium ſuffectus, prælio ſuperatus eſt acerrimo ad Fõtanicum per eius fratres Ludouicum & Carolum, ex quo fractis utrinque uiribus, compoſitę inter fratres eorum ſeditiones, diuiſumque Imperium, poſt annum ſubinde quintumdecimum, ſe Imperio abdicans, monachum fecit, Imperium filijs diſtribuẽs. ❡ Blon. lib. 12. in med. car. 76. Aemil. in Car. 2. rege. 25. car. 118. Egnat. car. 76. in ipſo Lothario. car. 50. ❡

30 Rachiſius Longobar. rex a Zacharia pontif. perſuaſus obſidionẽ Papiæ ſoluit, & monachus effectus regnum ceſsit Aiſtulpho eius fratri. ❡ Blon. lib. 10. car. ult. in prin. Ponta. lib. de magnan. libr. 20. car. pen. 262. ❡

31 Taſsillus Bauarorum rex, Sclauinorum gentẽ bello agitans, a Carolo Mag. Imper. ſuperatus, Deſiderij regis gener, Cænobio ſe abdicauit tum Eudone filio. ❡ Blon. lib. 8. in fi. lib. 11. car. antep. Aemil. in Carolo Mag. rege. 23. car. 94. a terg. ❡

32 Leo Imperatoris Leonis ex patre Zenone nepos, conſors Imperij factus, mortuo auo Imperium ceſsit libens Zenoni patri, propriaque ipſum coronauit manu. ❡ Blon. lib. 2. car. ult. Diaco. in Leone libr. 10. in prin. Egnat. car. 20. Letus lib. 2. car. 45. a ter. ❡

33 Zeno ipſe, Baſilico ſibi æmulo facto, exulare maluit quam bello ciuili Imperium agitare, quo pulſo regnum Zeno redux recepit. ❡ Blon. ubi ſupra. ❡

34 Noberthus Lotheringus nobilis, diues, inclitus, opes aſpernatus, cænobium condidit præmonſtratorum. ❡ Aemil. in Ludou. 7. rege 40. car. 217. ❡

35 Rammirus Sancij fil. regni Arago. rex primus conſtitutus ex monacho, anno Chriſti. 1017. Vrrocha ex uxore filiam procreauit, Mauros hoſtes finitimos fudit, ſuorum inſidijs laceſsitus, regnum depoſuit, & in monaſterium regreſſus eſt. ❡ Colenut. lib. 1. in fi. car. 27. ❡

36 Horodes Parthorum rex, Pacoro eius filio prædilecto in prælio per Ventidium ducem interfecto, regnum ceſsit uolens Phraati filiorũ natu maiori, qui natura ferox, immanis, ſęuus fratres interfici ſtatim iuſſit, &c. Diaco. lib. 49. in med. car. 276. Apia. libr. parth. in fin. car. 7. fin. ❡

37 Henricus regnũ Franc. ceſsit Philippo filio, anno Chriſti. 1060. ❡ Aemil. in Henrico rege. 37. car. 138. ❡

38 Ariobarzanes Cappado. regnum filio abnuenti ceſsit in conſpectu Pompeij, lætior pater in cedendo regno, quam filius in accipiendo. ❡ Valer. in c. de parent. amore in fil. Apia. lib. 1. car. 36. a tergo. & cap. ſeq. ❡

Carolo-

39 Carolomanus Martelli fil. Frãcorum regis, paternis bellis ſocius, in quibus & præclare ſe geſſerat, integra ætate regna patriamque relinquens, cilicio tectus, cænobium intrauit. § Aemil. in Childer. 3. rege 31. car. 67. Ponta. ubi ſupra. car. pen. lib. de magnani. §

40 Otho Saxoniæ dux oblatum ſibi per Proceres Imperium uti uirũ rebus geſtis, & nobilitate inſignem, Auguſtumque ſalutatum recuſauit ætatis excuſatione uſus, quia grandæuus, duce dicens opus eſſe, qui in bellis & actionibus ſciat, poſsit, audeat. Conradus ideo ſuffectus. § Aemil. in Car. 3. rege. 30. car. 128. à ter. §

41 Ioannes Caraciolus a Neapolit. regina Ioanna Capuano principatu donatus (regis primogenito attribui ſolito) renuntiauit, accipereque recuſauit. § Ponta. lib. de prud. 5. car. 221. Blond. & Colenut. libr. 5. in fi. car. 159. 153. §

42 Ferdinandus Hiſpaniæ citeroris rex, mortuo rege, cuius extabat infans filius, a Proceribus prouocatus ad conſequendum regnum, nõ idoneo tunc infante ad gubernacula, diu fruſtratis ipſis, puerum tandem in concilio manibus eleuatum, regem dixit, & confirmari per Proceres inopinantes requiſiuit, cui poſt & ipſe ſucceſsit defuncto. § Ponta. ubi ſupra. lib. 2. car. antep. §

43 Amideus Sabaudiæ dux, per plures annos adminiſtratum principatum filio reliquit, heremoque ſe dicauit, pontifex electus in Fælicem quintum, oneri ſe imparem ducens, pontificatum depoſuit, quẽ Eugenius erat conſecutus, & Cardinalatu contẽtus, legationem peregit Germaniæ. § Blon. lib. 19. Aemil. in Carolo 7. rege. 53. car. 467. libr. 10. Platina in Eugen. 4. Pontif. 215. in Nicolao v. Pontif. 216. §

44 Petrus Moroneus Anacorita Pontif. 138. et electus in Celeſtinũ quintũ, ſanctæ deditus uitæ, aulici doli neſcius & integer, Pontificatum depoſuit, quem Bonifa. VIII. dolo ſuſcepit, doloſe & exercuit. § Blõ. li. 19. in prin. Aemil. in Phil. 4. rege. 45. cognomento pulchro, car. 348. Ponta. ubi ſupra. car. penult. Colenut. lib. 5. ex Platina, &c. §

45 Amurathes, Imperium Turcharum uolẽs ceſsit Mahometo filio adoleſcenti, adhibito etiam tutore, ad priuatam & religioſam ſe recepit uitam, &c. § Cambi. lib. 1. car. 14. refert & Carda. lib. 11. de ſubtilit. in med. car. 427. §

46 Andreas Auria Genu. maximus hodie maritimus Imperator poſt quã plures uictorias ſub rege Franc. 1. proinde ſub Carolo quinto Imperat. Aug. in Turchas egregie conſecutas, & ſi non ſemper requiſitus in principem patriæ Genuenſ. ſola ipſius liberatione contentus, ætate, opibus, orbitate grauatus, repletus, deſtitutus, abſtinendum duxit, præcipuaque animi conſtantia renuit, ſatius ducens liberam relinquere pa-

triam.

triam, quam ſibi deditionem ſubiectam. Vnde grati ciues, illum ſtatua. donarũt egregia Coloſſea, cum titulo inſcripta, Ad lõgæuam ipſius meritorum memoriam. anno prope centeſ. deceſsit. 1560. § Ioui. lib. 26. in med. car. 153. §

47 Ioannes Barbarus Dux Venet. VI. Petrum ſibi conſortem fecit, quo defuncto Vrſum ſuffecit. Vterque poſtmodum ſe abdicantes receperunt ad proprias domos.

48 Vrſus item dux decimus anno. 19. eius ducatus, monachum ſe fecit, ducatui renuntians.

49 Petrus Vrſeolus dux. 15. renitens, cõſtitutus, palatium inſtaurauit & Eccleſiam Sanc. Marci. ſe denique Imperio abdicauit, monaſticam præferens uitam.

50 Vitalis Candianus item reuocato ab exilio Patriarca etiam Candiano, poſtquam anno uno & uigeſimo regnauerat, ſe monachum conſtituit.

51 Laurus Maripetrus noua tunc forma inſtitutus dux. 33. Iaderam quarto recuperauit, Saladinus quo tempore plures adeptus eſt uictorias in Chriſtianos, quampluribus geſtis anno Imperij. 14. renuntians monachum ſe conſtituit, Henricus Dandolus ſuffectus.

52 Petrus Iani uel Zeno dux. 35. recuperata Creta inſula, coloniſq; ſuppletis, Damiata tunc uaſtata per Turcas poſt annum. 22. eius Imperij ſenex infulam depoſuit libens, Iacobus Teupolus ſuffectus.

53 Iacobus Contarenus dux. 40. ſenectute grauante, ducatum depoſuit poſt annum. 4 eius Imperij, Ioannes Dandolus ſuffectus.

54 Iacobus Teupolus Claſsis Imperator, in ducẽ requiſitus per populũ, renuens urbe ſeceſsit, inſtituto Duce Petro Gradenico, 42. regreſſus inde domum peruenit, laudem conſecutus reiecti ducatus, nõ minimã.

55 Franciſcus Donato in Ducatu Venet. concurrens Petro Lãdo ex optimis uti præcipuo, ad imperium conſequendum, motu proprio ceſſit, ſubindeque maiori gloria ſucceſsit.

QVI REQVISITI VEL ROGATI PRINCIPAtum ſuſcepere abnuentes.

1 NVMA Pompil. per Oratores ad capeſſendum requiſitus regnum poſt Romulum per Proculum & Voleſum abnuens reſpondit, ſe Deos colere, bellis intentum ſe non eſſe, propterea ludibrio haberi. Exoratus denique ne ciuile oriretur bellum, ad magnum & diuinum munus ſuſcipiendum deuenit, &c. § Plut. in eius uita. car. 2. §

Quintius

2 Quintius agrum colens in Tuſculano, honorum immemor urbanorum, in militia pede claudus factus, per milites animaduerſus, requiſitus in ducem, ui etiam coactus, imperator dictus, milites in ſeditionem uerſos compoſuit, & ſedauit. § Liu. lib. 7. in fi. car. pen. §

3 Sertorius ex proſcriptis in Hiſpania tuncuſque uictor in hoſtes, requiſitus a Luſitanis in Ducem, uti uir, qui omnes ſui temporis bellatores anteiret, imperium accepit, plures in Romanos conſecutus eſt uictorias, & in Pompeium ipſum reipub. uindicem Roma. acie ſuperatum. § Plut. in eius uita. car. 2. in fi. §

4 Philippus Alexandri Mag. pater, obſes puer datus per Alex. fratrem Thebis triennio habitus, rudimenta percepit in domo Epaminundæ, ſummi & philoſophi & Imperatoris antiquæ ſeueritatis, regno inſidijs turbato, Perdicę, diu ſe non regem ſed Tutorem pupilli egit, quouſque compulſus a populo ob grauiora bella, regnum ſuſcepit, quod fælicitet adminiſtrauit, & amplum reddidit. § Iuſti. lib. 7. in med. §

5 Seuerus Impe. occiſo Commodo Imp. Iulianum inuiſum ſentiens, requiſitus, repugnans imperium accepit apud Carnutum. § Spart. in eius uita. car. 2. uel. 76. a terg. §

6 Pertinax Imper. Commodo pridem interfecto per legatos Lectum & Electum, domi dormiens, requiſitus, ad præfecturam, ſe illorum poteſtati permiſit, & ſi pauper, rebus tamen geſtis clarus, &c. uoluit etiã imperium deponere, & ad priuatam redire uitam, filioſque in palatio nutriri uetuit. § Herodia. in eius uita. lib. 2. car. 2. a terg. Capitol. in eo. car. tertia. §

7 Ariobarzanes Cappad. regnum filio ceſsit, præſente Gn. Pompeio, Diadema transferens in caput ſuum hortatus ut in ſellam tranſiret curulem, quod filius exequi non potuit, ex quo lætus erat qui principatũ dabat, triſtis cui dabatur. § Valer. cap. de parentum amore. car. 120. & cap. præced. §

8 Gordianus ſenex grauiſsimus proconſ. octogenarius, Imperator electus, in Africam miſſus, & reclamans, purpurã accipere coactus eſt per inſtantes cum gladijs, primo quidem inuitus, poſtea uero libens ſuſcepit. § Capitol. in Maximo. car. 6. & in eo. car. 4. ante. 142. Herodi. li. 7. car. 5. a terg. §

9 Veſpaſianus pater Flauius ad reprimendos Iudæos ſeditionibus intentos a Nerone miſſus, interfecto Nerone ipſo, Galba etiam & Othone & Vitellio, uariantibus exercitibus per orientales tunc legiones, auctore Mutiano, lectus Imperator (ut per Ioſephum ſibi captiuum fuerat aſſertum) recuſauit, ſed gladijs minitantes milites compeſcuit, & imperium renuens accepit. § Ioſep. idem lib. 5. belli Iudai. cap. antepenult.

17. in

17.in fi.18. & de ipſius captiuitate diutina. §

10 Epaminundas imperium patriæ quæſiuit,non ſibi,ut ſupra. §capit.præced. Qui ætate ſua, &c. §

11 Fab.Max.ſenectutem ſuam incuſans, & legem decennalem obijciens conſul tamen creatus eſt. § Liui.lib.10.car.2.in fi.§

12 Traianus per Neruam Imperat. adoptatus,ad imperium electus, recuſabat,unde cogendus fuit,ut per ipſummet in ſua reſponſiua ad Plutarchum eius præceptorem,de qua interpres Geu. § libr.2. car. 134. in ſuo paneg.ad illum dicit Plin.car.eius 3.in prin. §

13 Lotharius tertius Imper.ex Saxonibus,diu reluctans ſtetit, imperium ipſum poſt & accepit. § Egnat.co.car.50. a ter. §

14 Soſthenes a Macedonibus, multis etiam regnum affectantibus ignobilis prępoſitus eſt,& rex ab exercitu appellatus non in regis,ſed ducis tantum nomen iurare milites coegit. § Iuſti.li.4.& cap. præced.§

15 Macrinus Valeriano Imper.captiuato,ad imperium ſucceſſor electus, renitens, diſſuadens electionem, militibus obſequens accepit. § Spart.in eo.§

16 Antigonus Philippo puero tutor datus in ſeditione Macedonum, diademate abiecto,ſolus ſine ſatellitibus proceſsit in publicum, ſeditioſos uindicauit, regnum recipere per populum iuſſus reſumpſit. § Iuſti.lib. 7. §

17 Decius Imper.ultimus Deciorum ad imperium requiſitus, renuit primum,ſed inſtantibus bellis accepit, omnibus conſentientibus in ipſum. § Pompo.Let. in eo.§

18 Saul electus in regem Hebræorum ſe abſcondidit,& perquiri ac exorari uoluit. § Ioſep.lib.6.antiqu.Iud.cap.5. in fi. inde Dauid paſtor.

19 Probus Imp.electus,in palatium perductus,ſæpe dicebat,Non uobis expedit milites,non mecum bene agitis, ego uobis blandiri nō poſſum. § Vopiſ.in eo.car.4.in fi.uel.216. §

20 Nicolaus quintus pontif.216.ignobilis,ſed litteris & moribus grauis,præclarusque, in pontificem aſſumptus, Cardinales orauit ſupplex præſtantiorem eligerent, perſuaſus accepit, & pie exercuit. 1447.quo tempore expugnata urbs Conſtantinop.

21 Campſoni Gaurio imperium Orient. delatum eſt homini iuſto & forti, poſt necem Tomumbeij,qui abnuens reluctari cepit, deprecatus accepit,acerque fuit, ſed infælix & poſtremus in Mamalucos Sultanus. § Ioui.lib.17. in med.car.356.a ter. §

22 Paulus Nouius pannorum tinctor, nobilibus Genua pulſis,& exactis per ſeditiones,Dominus creatus,renitens, coactus accepit. § Leand.car.16. in ſua Italia. §

QVI FORTVNAE BENEFICIO PRINCIPATVM improuiſo conſecuti ſunt inſperantes, & ſorte propitia, uel fato potius, unde Iuuen. Sidus & occulti miranda potentia fati, Seruis regna dabunt.

1 DARIVS cognomento Ochus, Perſarum Imper. conſtitutus, interfectis Magis, per ſeptem ęqualis dignitatis cóiuratos, hinnitu equi, opera eius ſerui Cyri filiam duxit uxorem. § Iuſti. lib. 1. in fi. Valer. cap. de fortit. cap. Vafre dic. &c. cap. de crudelit. §

2 Heraclidarum genere deficiente, reſpondit Oraculum ſciſcitantibus Aquilam demonſtraturam eligendum in regem, Egon unde demõſtratus & lectus. § Plut. de uirtu. Alex. car. 297. ante. §

3 Ciniradis deletis, unus inuentus, ultimi nominis neglectus per milites ad Alex. Mag. perductus, uitæ ſuæ dubitabundus, rex pronuntiatus, qui reiecta plagula, purpuram amictus regnauit, nomine Alynomus. § Plut. ubi ſupra. §

4 Abdolomius uel Abartomius paupertate puteos hauriens, uel horto uiuens, cauſa ſuæ paupertatis probitas erat, per Alex. Mag. etiam Darij regis tunc uictorem, Sydoniæ rex conſtitutus eſt. § Iuſti. lib. 11. in med. Curt. lib. 4. car. 2. in fi. §

5 Tiriorum ſerui dominis interfectis, regem cõſtituere decreuerũt, qui primus Oriẽtem ſolem uidiſſet, unde Straton a ſuo ſeruatus ſeruo, ideo rege futuro, rex conſtitutus eſt re cognita. § Iuſti. lib. 18. §

6 Turcæ iamprimum ſine duce cum Perſis mixti degebant, ducẽ conſtituerunt eligere, unde & centum familias ex toto cætu delegerunt, & multitudine, quæ ſingulæ ſagittam proponerent ſuam, ſorte per puerũ elegerunt unam, ex qua Tribu centum de potioribus extraxere. Secundo per ſagittam quiſque ſuam proponeret etiam, ſorte iacta extractus Selduch, qui etiam rex conſtitutus ſtatim Perſas ipſos aggreſſos prælio ſuperauit & ſubegit. § Colenut. lib. 1. in fi. car. 18. ante. § Talem in eligendo modum in regem Saulem not. Ioſep. § li. 6. antiqu. cap. 5. in fin. eius. §

7 Amaſis item plebeius homo, &c. § Herodo. lib. 2. cap. 12. §

8 Giges rex Lidiæ factus Candaulo perempto, unde prouerb. Gigis annulus. § De quo Eraſ. ex Tul. lib. 3. offic. car. 57. Ex Plato. Iuſti. li. 3. Valer. cap. de fælicit. §

9 Lamiſius, qui Algimundo ſucceſsit Hunnorum regi, cum ſex fratribus in piſcinam proiectus, cæteris defunctis collectus, nutritus, regi carus factus, ſuperſtes in regno ſuffectus. § Cori. lib. 1. car. 8. §

10 Turceminus ex Volone Imperator, regumque rex effectus eſt, & Sultanus. { Aemil.in Ludou.9.rege 43.car.307. }

11 Coſmus Medices Florentin.dux ſecundus hodie imperans, trucidato per Laurentium Alex.præceſſore,inopinans conſtitutus dux in patria Florentia,Piſis,& Senis.}

12 Amideus Sabaudius, & Petrus Moroneus, de quibus capitulo præcedenti.

13 Adrianus ſex.Flandrenſis.Paulus.3.ex medicis Mediolan, inſperati in Pontifices euaſere Max.

14 Hiſmael Arduelis fil. Sancti eius tunc ſectæ uiri a Iacuppo Vſuncaſſani filio interfecti,Sophus factus ex Heremita ſummus Imperator, prælio Aluantem fudit & interfecit. { Ioui.li.3.car.241.lib.14.car.271.} Amuratem per fugam a Selymo Turc.Impera. hoſpitio receptum,& in generum conſtitutum, exercitusque ducem, acie conflixerunt ad Calderanos campos, Hiſmael cum genero aduerſus Selymum prælio uictorem,filios quattuor Imperij ſucceſſores reliquit. { libr.33.car.542.}

15 Abraymus puer ſeruulus Scanderbaſſæ facilitate morum, & naturæ,Imperatori dono datus,Selymo aſsignatus in ſocium, Solymano coætaneo, primarius euaſit omnium Belerbecorum, Veſiris creatus, cum ſigillo Imperat. { Ioui.lib.33.car.545.}

QVI COACTI, VEL INVIDIA REVOCATI principatum, uel depoſuerunt, aut metu profugientes deſeruerunt.

1 TARQVINIVS Rom.rex ultimus ob ſuperbiã,ſæuitiam, & adulteria in Lucretia præſertim,per eius filium pulſus, in exilio conſenuit. { Liuius,Plutar.& alij.}

2 Appius Claud.Claſsis Imperator in Carthaginenſes, prælio fuſus & in fugam actus,Imperio priuatus fuit a ſenatu,& conſulatu. { Polyb.lib.1.car.33.}

3 Seruilius Cepio Proconſ. cũ Manlio ſuperati a Cimbris temeritate ſua,grauem accipientes iacturam,& caſtris exuti,damnati, bona publicata,Imperio abrogati poſt Tarqui.regem. { Flor.lib.67.} Vt & Q.Cecilius,de quo Aſcon. { in Cornel.car.32.in prin.}

4 Minutius Conſ.Equos pop.bello laceſsitus perſequens,miſſus cum legionibus,ut hoſtes rebellantes,prædamque agentes, reprimeret,prælio etiam prouocatus, ignauia ſe continens in caſtris uti obſeſſus, cauſam dedit ut dictator crearetur Quint. Cincinnatus,ciuis, pauper, ſed

dux acer & clarus, qui lectis alijs legionibus in hoſtes quamprimũ duxit in Algidium, prælium intrauit, hoſtes fudit, ſe dedentes accepit, ſub iugum miſit cum C. Clelio eorum duce, prædam egit cum ſuis, excluſo Minutio cum ſuis legionibus tunc liberatis, legiones ſuas uictor reduxit, Minutium Conſulatu priuauit, & legatum agere iuſsit, dictaturam poſt actum de hoſtibus triumphum ſtatim depoſuit, & agros eius colẽdos unde receſſerat reuerſus eſt ad coniugem Raciliam. § Liu. li. 13. Valer. cap. de diſcipl. milit. §

5 Dioniſius. 3. poſtremusque Siciliæ tyrannus potentiſsimus ob paterna ſcelera & etiam propria odioſus factus, regno pulſus Corinthum profugit, litteras docuit pauper, ut ex tyranno factus eſt ludi magiſter. § Valer. de ſublimit. Iuſti. lib. 21. in med. §

6 Antigonus Philippo tutor datus, a Macedonibus obſeſſus diadema proiecit alijs dandum, &c. § Iuſti. lib. 28. in med. §

7 Iul. Cæſar præturam adeptus Metelli Trib. pleb. propugnator expoſitus, ambo ut ſeditioſi per ſenatum ſummoti, per arma prohibendi, abiecta prætexta & lictoribus dimiſsis, clam refugit domi, tantus poſtmodum Imperator. § Suet. in eo. car. 10. cap. cæterum. §

M. Antoninus poſtea Triumuir, trucidato Iul. ipſo Cæſare tunc conſul fugiens ueſtes depoſuit conſul. & ſe occultauit. § Dion. libr. 44. car. 7. §

8 Vitellius Imper. ad Bebriacum prope Cremonam Othonis ad Imperium æmuli uictor, proinde & ibidem ſuperatus a legionibus & Veſpaſiani legatis transfugarũ & ducum opera deſertus, quia ſæuus ignauus epulis dediciſsimus, relicta ſede Imper. per urbem exire Imperio conatus & poſiturus inſignia domum fratris petiturus, inſecutus, deſertus, trucidatus. § Tacit. in eo. lib. 19. car. antep. Sueto. in eo. car. pen. cap. octauo, &c.

9 Decimus Brutus ex interfectoribus Cæſaris pluribus fultus legionibus Imperator tantus, deſtitutus, profugiens, mutata & ueſte, captus, ad M. Antonium perductus & interfectus. § Apia. lib. 3. car. ult. §

10 Pompeius cognomento magnus in tanta ciuitate primarius, qui neminem æqualem noluit. § ut ſupra cap. Qui ætate, &c. § Prælio Pharſal. fuſus & fugatus, inſignia detraxit Imp. familiarem induens ueſtem & priuatam. § Cæſ. lib. 3. & alij. §

Sex. item Pompeius Magni filius poſt quam plura belli facinora & uictorias, bello nauali ſuperatus ab Agrippa Octauij legato, profugus, ueſtem mutauit depoſita Imperatoria. § Apia. lib. 5. in fin. car. 7. fin. §

11 Demetrius rex pariter, Pyrrho cedens regi, camiſia ſuccinctus, clã profugiens, Macedoniam reliquit hoſti. § Plut. in Pyrrho ipſo car. 3.

Lepidus

12 Lepidus ex Triumuiris cum Cæſ.& Mar. Antonio in proſcriptione tot ciuiũ & equitum uitã impetrauit ſibi per Octauium Triumuiratu abrogato, tantoque exercitu legionum uigenti Circeij relegatus in perpetuum præter cunctorum fidem ex tam ſublimi fortuna deſertus ab omnibus breui decidit ad uictorem profugiens ſeruatus, ingloriam agit uitam. § Flor.lib.120.129. Sueto.in Aug.cap.bellum Siculum, cap.in ſenatu.car.93. Apia. li.1.car.2.lib.4.in med.car.147.ubi de barbula,lib.5.in med.car.107.in fi.& preſertim.car.6.fin.in fi.Dion.libr. 49.in prin.car.6.a ter.§

13 Octauius Tribu.pleb.eiectus clanculum aufugit Graccho collega concurrente, obſeruatumque eſt, omnes qui abrogato magiſtratu collegas reiecerunt non diu ſuperſtites fuiſſe. § Apia.lib.1.car.5. Plutar.in Gracchis.car.3.in prin.Dion.lib.46.car.4.fin.& in Iul.Cæſ.§

14 Gordianus iunior Imperio priuatus gradum aliquem exorans impetrare non ualuit, per Maximum uictorem, interfici iuſſus. § Capitol.in eo.car.160.a ter. §

15 Gundebaldus Burgund.de regno contendens cum fratribus Gũdemaro & Childerico, fuſus prælio, depoſitis inſignibus tunc regijs, latebras petens, profugit. § Aemil.in Clodoueo rege.5.car.15.a ter.§ Et iterum, § ubi ſupra.car.22.ante, Blon.libr. 3. hiſtor.in fin. car.2. in princip. §

16 Childericus primus Franco. rex. ob adulteria per coniuratos eiectus in fugam conſenuit in exilium. § Aemil.in eo.car.14.in princip. lib.primo. §

17 Childericus.3.rex.21.regno Franc.priuatus ut ſocors, Pipinusq; rex ſalutatus, monachum ſe fecit, anno ſalutis.701. § Blon.li.10.car. ult. Aemil.in Pipino rege.22.car.72.a ter.§

18 Nero Imper. Cæſarum poſtremus ob immanitates, ſæuitiam, & propter monſtruoſas libidines exoſus, rebellantibus exercitibus ſuis, deſtitutus ab omnibus, uenenum ſumere propoſuit, pugiones temptauit, fugam ſumpſit, perſecutus ſe traiecit. § Sueto.& Tacitus in eius uita.

19 Druſus Tyberij Imper.frater Claudij pater Imper. plures conſecutus uictorias in Germania ex ducibus opima etiam cepit ſpolia, unde inuidia reuocatus, abdicatus, ueneno à Piſone ſublatus. § Suet. in Claud.Dion.lib.55.car.1. §

20 Ventidius puer in triumphum ductus per Pompeium Strabo. Magni patrem Mar. Antonij Triumuiri legatus cõſtitutus, Pacoro interfecto Parthos tribus prælijs continuis ſuperauit, triumphum duxit, prætor & conſul eodem anno creatus quod rarum fuit, ſuperueniens Antonius, inuidia percitus, inſimulatum depoſuit. § Valer. cap. de ſubli-

mit.Gel.libr.15.cap.4. Apia.libr.Parth. car.7.fin. Plutar.in M. Antonio ipſo.in med. Dion.lib.43.car.ult.lib.49.in med.car.274.eius. 10. Cornel.item Balbus Gaditanus opibus ditiſsimus. Dion.li. 48. car. 254.Plin.lib.5.cap.5.lib.7. cap. 43. § Triumpho præclare geſto de poſitus quia non ciuis,&c. § Et in uer.conſules.nu.27.§

21 Corbulo Domitius prætor, hoſtibus in Hiſpania ſuperatis, deuicta & Armenia, triumpho ducto, ex inuidia etiam per Neronem Imp. depoſitus fuit,pulſus,reuocatus,& interfici iuſſus. § Dion. libr. ulti. car.antepenul.Tacit.lib.13.in prin.car.2.a terg.& ſeq. lib.11.car.3.§

22 M. Perpenna Conſ. conſtitutus antequam ciuis Ariſtonicum fuſum prælio cepit,Craſſum uindicauit Parthis prælio præſsis,triumphauit,lege Papia damnatus,quia non ciuis in patriam ſuam pulſus, gloriã prius adeptam obumbrauit. § Valer.cap. Qui humili loco.car. 64.& in uer.Conſul alibi.nu.27. §

23 Macrinus Imper. acie fuſus in Syria per Antonium ne captiuus ageretur,ſtante adhuc acie clamidem ſibi detraxit Imperialem, in fugã lapſus,detonſa barba ne agnoſceretur. § Herodia.in eo.li.5. car.eius 1.Capit.in eius uita car.93. §

24 Vetranius Auguſtalem adeptus dignitatem,a Conſtantino æmulo Imperat.coactus eſt ad exuenda inſignia conſenſu militum. § Eutrop.in Conſtantino car.83. §

25 Valentinianus Imperat.pulſo & interfecto fratre Gratiano Imp. per Maximum pulſus profugit,&c. § Diaco.in Gratiano.in fi.Blon. lib.1.car.5. §

26 Maximus item de quo ſupra Imper. purpura exutus, in Hiſpania exulans obijt. § lib.4.in prin. §

27 Sex.Pompeius Magni filius poſt quam plura præclara belli facinora cognita militum defectione ad Octauium hoſtem,Imperatoriam mutauit ueſtem,priuatam induens, iterum deſti tutus etiam ab amicis, fugiens captus,& interfectus. § Apia.lib.5.cap.7.fin.a ter.car. ultima, ibidem. §

28 Michael Nicephoro a Bulgaris prælio ſuperato & interfecto,ſibi ſocero.Item & Stau ratio ei us ſororio imperium Conſtantinopol.inuaſit,a prædictis prælio fuſus,an imum deſpondens, imperio ſe abdicauit, purpuramque depoſuit,Leo ſuffectus. § Blon.lib.12.car.2.in fi. §

29 Theodoricus Clotarij regis fil.ob ſuperbiam exoſus factus,depoſitis regalibus inſignibus,in cœnobium ablegatus,tonſa coma, ſuffectus eſt & Childericus in regem. § Aemil.in eo.car.51.a terg.in Theodorico.1.rege 14.§

30 Iulianus poſt Pertinacem Imp.dictus, ijſdem ſeditionibus deſtitu

tus,

tus,authoritate ſenatus,imperio abrogatus,eiurare imperium & Seuero cedere coactus. § Spartia.in eo.car.ult.24.a ter.Herodi.lib.2.car.an tep.lib.3.car.6.§

31 Carolo item Craſſo cognomento Ludouici filio,poſt Balbum ab rogatum imperium ut inutili. Odo ſuffectus in regno, Aquitania ſibi permiſſa,regno abſtinere iuſſus. § Aemil.ubi ſupra.in Odo.car.124. Blon.lib.12.in med.§

32 Carolus cognomento ſimplex Auguſtus creatus puer, ſubinde & deiectus,Rodulfo imperium cedere,quinimo dare donō coactus in con cilio. § Blon.lib.12.in med.car.6.76.ante.Aemil. in Carolo rege 30. car.130.§

33 Tigranes Armeniæ rex tantus, bello præſſus a Pompeio candidā faſciam abijciens (inſigne regni & diadema) fælicíſsime regnum depoſuit,&c. § Plut.lib.2.de fort.Alex.car.eius 4.73.in fi.§

34 Domitius Aenobarbus pompeianæ factionis conſ.in Cæſarem ad Corfinium bello præſſus, proiectis faſcibus & imperio depoſito priuatus,captus,alienam peruenit in poteſtatem. § Cæſ.libr.1.ciuil.car.6. lib.2.car.11.in oratione Curionis.§

35 Darius Aſiæ rex prælio fuſus per Alex.Mag. & in fuga actus, inſignibus & imperij ne fugam proderent in decore abiectis,in abditos receſſus ſe proripuit. § Curt.lib.3.in fi.car.12.a ter.§

36 Strato Sidoniæ rex per Darium conſtitutus regno,indignus uiſus, & abrogatus,Abdolomiuſque per Alex.Mag.ſubrogatus. § Curt.ubi ſupra.car.17.a ter.§

37 Licinius Imp.45.litteratorū hoſtis, Chriſtianos uexans bello perſecutus, prælio ſuperatus, imperio abrogatus, purpura & inſignibus Theſſalonic.ablegatus,ut priuatus conſeneſceret. §Pompo.Let.libr. 2.car.22.§

38 Ludouicus primus Franc.rex.24.cognomento Pius, Caroli Magni filius, Lugdon. concilio abrogatus imperio, monachum ſe conſtituit, adnitente eius filio,procerū inſtantia proinde reſtitutus eſt ad imperium. § Aemil.in eo.car.107.116.in prin.Petr.in Adriano pontif. Egnat.car.45.§

39 Antemius, depoſitis imperij inſignibus, uitæ ſe reſtituit priuatæ, ſed ad molem Adriani certamine inito,ſuperato Gilimere,uictor Richimer,ſocerum Antemium lacerari iuſsit. § Blon.lib. 2.car.ult.ex Diaco.in Leone Auguſto.§

40 Auguſtulus Imp.oppugnatus per Odoacrum regem Herulorum & Turlingorum,perterritus,ſponte purpuram abijciens,imperialem depoſuit Romanam maieſtatem, quæ in ipſo defecit,anno Chriſti.1230.

§ Diaco. in ipſo. lib. 16. car. 3. Blon. lib. 2. in fi. car. 13. in prin. §

41 Maximinus Imper. occiſo per fraudem Alex. Seuero Imper. optimo, imperium uſurpans, crudelitatibus ſæuiens, moribus acerbus, omnibus inuiſus, imperio priuatus, a ſenatu hoſtis iudicatus, urbem obſidens Aquileiam, a militibus proprijs etiam interfectus. § Capitol. in eius uita. car. ult. §

42 Mathæus Viceco. Mediolani tyrãnus, ab eccleſiaſticis preſſus, imperio cedere coactus, Galeatium inſtituit, cui uices ceſsit adminiſtrationis, &c. § Corius in eo. lib. 3. §

43 Alfonſus Neapolit. rex Carolum. 8. regem Franc. cum ualido exercitu aduentantem expectare deſperans, a Ludouico Moro Mediola. duce accitum, Ferdinando filio regnum ceſsit, in Siciliamque adnauigans priuatus, odio laborans, quod ciues inclementius habuerit. § Ioui. lib. 2. hiſtor. in med. car. 49. Colenut. li. pen. Cori. lib. ult. car. 478. ante.

44 Anaſtaſius Imper. electus per Theodoſium imperij æmulum acie ſuperatus, purpuram depoſuit, ſuperuixit & priuatus. § Blon. lib. 10. car. 4. ante. §

45 Adulphus Cæſ. Naſciæ Comes per electores creatus, a Francis & Anglis ex cauſa oppugnatus, & de non ſeruata fide damnatus, imperio abrogatus, Albertus Auſtriæ dux Cæſar ſuffectus eſt. § Amil. in Phil. 4. Pulchro rege. 45. car. 349. §

46 Lodouicus Bauarus dux uel Batauorum, concurrens in Cæſarem, utrunque electum, prælio conſobrinum ſuperauit, cepitque, unde Auguſtum agens, elatus, vicecomitum factionem fouens, a pontifice excõmunicatus, ignominia tandem grauis propter extorſiones inuiſus, depoſitus (etiam prius coronatus) in Germaniam redijt infamis, ſuffectus Ioannes Boemus. § Blon. lib. 2. de Ital. illuſtr. car. 125. lib. 19. hiſtor. car. med. car. antepen. in fi. Aemil. in Phil. 6. rege 49. car. 394. §

47 Vencislaus Imper. Caroli fil. per ignauiam plura permiſit, Ducatum Mediolan. alienauit in Vicecomitem, quẽ inſtituit, opera Sigiſmũdi fratris, dignitate & purpura priuatus fuit, Robertusque illi Bauarus ſuffectus. § Blon. li. 20. car. pen. in fi. Egnat. in eo. car. 55. Cori. lib. 4. in prin. car. 282. Aemil. lib. 10. car. 449. in Carolo. 6. rege. 52. §

48 Baiaſith Imper. Turcarum per Selymum filium imperio exturbatus, opera Ianizerorum cum adorauit, uitæ ceſſurus priuatæ, quod ſibi non licuit interfecto. &c. § Cambi. in eo. car. 55. Egnat. in Imperat. Iouius in Baiaſith. 2. car. ult. §

49 Petrus Thares, natione Gothicus, rex conſtitutus, ob eius ſuperbiam & inſolentiã depoſitus fuit, & Rammirus monachus & naturalis conſtitutus Arago. rex primus, qui poſt & regnum depoſuit. § Colenut.

lenut.lib.primo,in fi.car.27. }

50 Nicephorus cognomento Buchamer, deturbato Michae'e Conſtantini filio.de quo ſupra,Conſtantinop.Imperat.cum tribus eius filijs imperiū inuaſit,& uſurpauit, bello aggreſſus a Roberto Guiſcardo Normannorum duce acerrimo, Michaeli opem ferente cognomento Dioclizi,Alexiū Mega ſibi fidiſsimum reputans,auri uim dedit ad arceſſenda auxilia etiam ex Saracenis,Turchis, ac Aegyptijs, quibus conductis nomine proprio ipſum Nicephorum imperio deiecit, urbemque Conſtantinopol.triduo ſpoliandam permiſit. Nicæphorus uſurpato priuatus imperio , in templo Sophiæ profugiens ægre impetrauit in monachum ſe tonſurari,uitam implorans. § Blon.lib.13.in med.car. 8. uel 86.87.ante. }

51 Iacobus Marchiæ princeps Ioannæ ſecund.Neapolit.reginæ maritus,uariata fortuna in regendo regno Neapol.excluſus, in Franciam regreſſus,Heremitorium ingreſſus eſt. § Blon.lib.21.car.ult.in princi. Colenut.lib.5.car.160. }

52 Radagaſus Gothorum rex cum 200.millia militum prouincias ſubijciens,uaſtans,deprędans,in feſſulanis montibus Romam properans, compulſus inops,uictus,abiectis regijs inſignibus,fugiens, agnitus,interceptus & interfectus per Stiliconem ducem. § Blon.libr.1.hiſtor. car.3.ex Diaco.lib.13.car.92.Aemil.lib.1.car.10.in Clod.rege Franc.

53 Conradinus regem agens, acie ſuperatus a Carolo primo Siciliæ rege,poſt & Neapol.etiam regni,detractis regijs inſignibus,Calonis habitu ſumpto,fugiens,agnitus,captus,capite priuatus,ad Taiacozzo,ubi lam & conſecutus,captus,& interfectus legitur Cicero, pater eloquentiæ. § Platina in Clem.pontif.Blon.lib.de Ital.illuſtr.car.97.Aemil. in Ludouico 9.rege 43.car.315.Cori.car.127.Colenut. late libr. 4.in fi.car.119.123.Machia.lib.1.hiſtor.car.18.a ter.Leand.car.110. 167. de Talia Gozzo. }

54 Ferdinandus Gonzalus alias Cōſaluus,patria Cordubenſis cognomento Magnus capitaneus,quia omnes ætatis illius duces in rebell. ſuperauit,plura ædidit facinora,in bello præſertim aduerſus Saracenos in Hiſpan. ulteri. in Italiam peruentus , plures in Francos eſt conſecutus uictorias,Federici Arago.regis Legatus,quibus cladem intulit claram, ad Cirignolam & ad Gaietam. Valentinum cepit ducem pontif.filium, inuidia preſſus,in Hiſpaniam reuocatus,depoſitus conſenuit , magnifice tamen moriens tumulatus,magniſque honoribus proſecutus. § Io ui.lib.2.car.57.lib.3.hiſtor.car.84.libr.8. in med.car.156.libr.16.car. 340.Guizar.lib.2.in med.car.112.lib.5.car.ult.li.6.car.310.324.326. 347.lib.12.car.175.lib.7.in med.car.372.eius geſta.Geu.lib.1.epiſto. car.

car.99.Ponta.lib.de fort.in princ.car.264.Machia. libr. diſcurſ.1.cap. 29.Cori.lib.7.car.484.Arnal.li.2.car.51.52.& infra.cap.hoſtes acerr. cap.de Maieſtate.ſupra. }

55 Anneus Memorãtius Franciſci Frác.regis generalis magiſter equitum gratiſsimus,munera milit.diligenter obibat,egregie peritus, conſiliorum quoruncunque regis conſcius, propter parum ſincere fidem ſeruatam ſuſpectus,inquiſitus,conuictus,clementer punitus,officio priuatus, permiſsis ſibi bonis a rege, centella in uilla perpetuo relegatus. { Ioui.lib.35.in med.car.667.lib.41.car.2. }

56 Ariſtobolus uirilitate præſtans,Alexandræ filius, Hircanum fratrem regem creatum ſubegit, & deturbauit, reconciliati permutarunt ſtatum,Hircanus ex rege priuatus, Ariſtobolus ex priuato rex conſtitutus. { Ioſep.lib.1.belli Iud.cap. 11. in fi. }

57 Narſes Eunuchus Iuſtiniani Imper. Legatus, in Italiam Beliſario per inuidiam ſuffectus in Oſtrogothos Italiam euertentes,optimus uir in aula Imper.primarius,ad omnia officij munera promptus,militia clarus,religione pius & beneficus liberaliſque,Longobardos in Italiam ſocios duxit, Totilam Gothorum regem præſtantiſsimum prælio interfecit,Theiam regem ſuffectum,Gothis biduano ſuperauit prælio, Vuidinem eorum ducem cepit.Defuncto Iuſtiniano Imper.per Iuſtinum ſucceſſorem in Imperio, hortante Sophia uxore in eum irritata reuocatus, & ſibi ſucceſſor Longinus datus, iniuria uerborum grauiter laceſſitus,Longobardos in Italiæ pernitiem acciuit,&c. { Blon.li.7.in medio.Aemil.car.30.in Clotario rege 7. }

58 Chriſtophorus pontif. 121. pontificatum pridem uſurpatum deponere coactus, ſe monachum fecit & conſtituit anno Chriſti. 906.

59 Ioannes.13.nu.133. ſceleratam eius uitam caſtigare non curans, negligenſque,fugam cepit,in ſiluis uiuens ibidem deceſsit, uel ut alij in adulterio trucidatus. { Blon.lib.12.car.ult.lib.13.in prin. }

60 Benedictus decimus pontif.nu. 160. pontificem agens, concilio indicto,Nicolao.2.inſtituto canonice & religioſe,depoſitus,amictu põtificio abiecto,Velitras remeauit priuatus. {Blon.li.13.car.5.in prin.

61 Benedictus quintus pontif. 134. pontificatum inuaſit per Othonẽ tunc Imp.relegatus deceſsit,male partum pontificatum male amiſit.

62 Bonifacius ſeptimus,nume. 139.urbe eiectus Conſtantinopolim cum prætioſis ſubtractis profugit.

63 Ioannes quintuſdecimus,num. 141. carceratus, pedore & inedia uitam turpiter actam,turpiter finire coactus.

64 Ioannes.24.pontif.Baldaſſar Coſſa.num.213. per concilium Cõſtantienſ.coactus,depoſitus profugit,captus,carceri datus,liberatus ani-

mo

mo ſedato Martinum quintum pontif. legalem ſalutauit conſtantiſſ. ut legitimum, unde Cardinalis conſtitutus eſt.

65 Gregorius. 12. Angelus Corrarius pontif. Venet. 210. imprudenter creatus. 1406. abrogatus in concilio etiam Conſtant. ſciſma compoſitum. 1414. { & Plat. Aemil. in Carolo 7. rege. 52. car. 452. Cori. c. 303. 309. }

QVI IMPERATORES VEL DVCTORES exercituum (è contra) corpore defectiui Illuſtres tamen fuere hoſtibus formidabiles, & bellatores acerrimi.

QVAMVIS defectus ipſi non parum authoritati ſoleant detrahere, & contemptibiles apparere, non tamen deformitate corporis fœdari animum, ſed pulchritudine animi corpus ornari refert Sen. { epiſ. 67. Claranum, &c. in prin. } Hos Mirones appellari dicit Cælius { lib. 3. cap. 31. in fi. }

1 Philippus Macedo. rex Alex. Magni pater oculo erat erutus & manu crureque oblæſis, talis tamen tantuſque bellator, qui regnum quam maxime creuit & auxit. { Plutar. in Sertor. in prin. Iuſti. li. 7. in fi. Gel. lib. 2. cap. 27. }

2 Sertorius, de quo etiam Plutar. in eo, cominus faciem ſuam oſtendebat, effoſſus oculo, quo dehoneſtamento corporis lætabatur & maxime. { Gel. ubi ſupra. }

3 Antigonus rex humilis erat ſtaturæ, naſo colliſo. { Plutar. in eius uita, Sen. lib. 3. de Ira. car. 133. ante. }

4 Annibal monoculus fuit, bellator tantus, non etiam orator. { Plutar. in eo. Liu. lib. 22. car. 94. }

5 Iulianus Imper. Aug. preſtantiſsimus bello & pace (niſi Chriſtianis aduerſans) ſtatura exigua & gracili fuit. { Pompo. Let. in eius uita. }

6 Iouianus itē ſucceſſor, quia incuruus & deformis lectus lachrimas profuderunt ominantes, &c. { ubi ſupra. car. 27. }

7 Fridericus Vrbinas altero captus oculo, etiam in ſeipſum iocabatur. { Ponta. lib. 2. de fortit. car. 80. ante. cap. de cæcitate. }

8 Fab. Rutilianus filio Gurgiti legatus ad bellum difficile ultimę ſenectutis, lectuli ocio habilior, profectus legitur. { Valer. cap. de parent. amore. }

9 Petrus pariter Lauredanus, uir clariſsimus inter Venetorum clariſſimos ſenio confectus, publicas deponens cauſas & magiſtratus, Brixia a Philippenſibus preſſa, Fräciſco Barbaro acerrimo defenſore, quā pluribus

ribus oppidis per Nicolaum Picininum pro Philippo duce tunc occupatis, requirente neceſsitate publ.nauale Imperium ſibi oblatum libens accepit,& infra.40.diē naues armauit centū ſexaginta quatuor,in pado rem geſturus,in principem Mantuanum & Mediol.Philippum, ſenium patriæ donaturus,multa in bello geſsit egregia. § Blon.li.29.car. 2.

10 Camillus poſt quamplures dictaturas, & patriam Celtico bello liberatam Prænestinos pop. Volſcosque uictores, Furio ſuperato,acie ſuperauit,decrepitus,mala preſſus ualitudine,toro proſiliens, ex uictis hoſtibus ſpolia detulit. § Plutar.in uita Camil.car.pen.in fi. §

11 Scipio Corn. in Hiſpanis aduerſus Pœnos confligens uictoriam obtinuit, uulnusque certans excepit, tragula confixus ad Mundam poſtridie confligens etiam lecticula in aciem illatus hoſtes fudit iterū. § Liui.lib.24.car.pen. §

12 Aſineus cum fratrem Anileo nauicularij Iudæorum iniurijs prouocati, defecerunt, coactis amicis & ſeditioſis iuuenibus latrocinantes prouincias uaſtabant,omnibus formidoloſi adeo,ut Artabanus Parthorum Imper.tutius eſſe conduxerit eos in amicos conciliare pacifice, fide ergo ipſis data requiſiuit,Aſineumque ipſum in amicum familiarem & præfectum regionum conſtituit, admiratus uirtutem tantam in homine puſillo, quod & contemptui conſpicientibus quibusque apparebat,&c.dicens eius animam corpore maiorem eſſe. § Ioſep.lib.18.antiquit.cap.ultimo car.pen. §

13 Epitectus eminens fuit philoſophus,de quo Gel. § libr. 2.cap. 18.in fi.Quamuis etiam ſeruus,de quo epitaphium habetur.

Seruus Epictetus fueram,qui corpore mancus,
Pauperie preſſus carus eram ſuperis.

14 Petrus Heremita,de quo Aemil. § lib.4.car.2.in Phil.1. rege. 38. § Acri quidem ingenio,indecora ſpecie, breui ſtatura, facie inliberali,omnia circuiuit luſtrauitque, mores, urbes,animos,& uires cognouit.

15 Corbana etiam corpore exiguus erat, ingenti tamen ſpiritu. Aemil. § ubi ſupra.car.181.a ter. §

16 Caracax nobiliſsimus,prudētiſsimus,&c.aſpectu deſpicabilis erat (Mirones dicuntur tales) cuius tamen conſilio uſus Saladinus Imper.& puſillus cum execratione prouocatus,aperuit modum conſequendæ uictoriæ in Saracenos & Sultanum per Chriſtian. exercitum ibidem belli gerantem. § Aemil.lib.6.car.250.a ter.in Phil.2.rege,41. §

17 Ageſilaus erat pede claudus, corporis exigui. § Iuſti. libr. 6.in prin.Probus in eo.ad Plutar. §

18 Philopomenes deformis corpore, & ſine uentre,ætate illa tamen

dux

dux maximus, prudentiſsimus, exercitatiſsimus. § Plutar. in eius uita in prin. & in apophtheg. car. 144. in Quintio. Ponta. lib. 6. de ſermo. car. eius. 3. Pauſan. lib. 8. car. 334. in med. §

19 Cirtheus poeta claudus, tunc requirentibus Spartanis, ductus in ducem per Athenienſes aduerſus Parthenios & Meſſenios in ludibriũ, tribus prælijs ſuperarunt, carminibus hortatus ad prælium milites. § Iuſti. lib. 3. §

20 Carolus 2. Neapolit. rex intorto fuit corpore, & claudus pede. § Colenut. lib. 5. car. 133. in fin. §

21 Carolus octauus Francorum rex qui regnum occupauit Neapoli. claudus puſillusque fuit, & detorto corpore, fædo, oris & corporis deformitate. § Ponta. lib. 2. de fortit. car. eius pen. lib. de mag. car. 230. in prin. Ioui. lib. 2. in fi. car. 69. in fi. Guizard. lib. 1. car. 44. §

22 Nicolaus Picininus quamuis contracto magna ex parte corpore, non tamen minus prudenter & laborioſe bella etiam difficilia Imperatorie pertractabat. § Ponta. lib. 5. de ſermo. car. 239. li. 2. de fortitu. in med. car. 80. cap. de cecitate. §

23 Tamburlanus uel Themirlang pede claudus erat, urbium tamen & orbis terror, & pernities, potentiſsimus, ſeueriſsimus. § Colen. li. 1. in fi. Aemil. in Carolo 6. rege. 52. car. 448. anno Chriſti 1400. Ioui. lib. 14. car. 7. fin. §

25 Anto. Leua priuatus pedes, ſub Manuelo primum, poſtmodum præclari noſtri temporis ductor, Caroli quinti Imperat. legatus, in bello Italico, ultimo tempore, omnibus captus membris, elatus cathedra, munia obibat Imperat. diligentiſsime, quampluresque de hoſtibus eſt conſecutus uictorias, defecto corpore, niſi animo ualens militare. § Ioui. lib. 26. car. pen. lib. 27. in med. car. 200. & pluribi. Geu. li. 2. cap. 373. Pet. Areti. in ſua epiſt. ad ipſum Leuam car. 27. in fi. §

26 Ioſelinus Eſſedanus comes, ſummus bello dux, ueteranusque Imperator, æger iacens, imminente Turcarum ualidiſsimo exercitu, Ioſelino filio contra prælio decertare non audente, in tantum hoſtem ſenex, æger, lectica latus, aciem inſtruxit, milites hortatus eſt, ut de uictoria nõ fuit dubitandum, hoſtis propterea Iuuenem certaturum credens, uictoriam exploratam reputans, decertare non auſus ſene contra ſtante, & audacter nitente diſceſsit. § Aemil. in Ludou. 7. rege 40. car. 225. in princip. §

QVI EXERCITVVM IMPERATORES, ETIAM bellis clari, prælio uictores, cogente fortuna a ſuperatis trucidati ceciderunt, uel proxime defuncti, & ut in prouerb. flet uictus, uictor interijt, & uictoria pernitioſa. Victum ſępe fortuna erigit, affligitq; uictorem. § Liu. lib. 28. car. 5. in prin. §

1 AENEAS in Italiam peruentus Troia profugus in Turnum regem Ruthul. inuectus, re uxoria deturbatum, bello ſuperatum, iterato prælio cum ſuis Latinis, hoſtes fudit etiam, certans tamen cecidit, translatusque in *Diuos* per angelos lucifereos. § Liu. lib. 1. in prin. §

2 Epaminundas Theban. dux Lacedæmones aggreſſus hoſtes, apud Mantineam & Leuthram pridem uictos, iterum acie ſuperauit uir optimus, philoſophus eminens, de quo ſupra § cap. Qui ætate, &c. § Sparo traiectus occubuit obſeruato & conſeruato eius ſcuto, & oſculato uti laborum & gloriæ ſocio, quem amiſiſſe nephas erat. § ut alibi annotauimus. Iuſti. libr. 6. in fi. Valer. cap. de fortit. Probus ad Plutar. in eius uita. §

3 Codrus Athenienſ. rex aduerſus Dorienſes, cognito Dei reſponſo, ut uictoriam patriæ quæreret, eius etiam morte, pannoſus, mutato habitu, in acie ſe interfici curauit. § Iuſti. lib. 2. in med. Valer. cap. de pieta. in patriam. §

4 P. Decius Mus Conſ. in prẹlio aduerſus Latinos ad Veſerim conſerto, dubiaque uictoria, cinctu gabino armatus, in medios profectus hoſtes, conſecuta morte, uictoriam ſuis peperit. § Liu. lib. 8. car. 3. Valer. ubi ſupra li. 10. car. 1. in fi. de Decio Mure. Plin. lib. 22. cap. 5. de ipſo Decio. §

5 P. Decius fil. Conſ. etiam in bello aduerſus Gallos, Vmbros, Ethruſcos, & Samnites ſimul iunctos, prælio item dubio, M. Liuio pontifice accito, deuouens ſeſe, ut pater pridem, in cõfertiſsimam Gallorum aciẽ inuectus, equo acerrime dimicans, interfectus, uictoriam conſecutus eſt de hoſtibus, quorum ad 24. mill. cæſi dicuntur. § Liui. libr. 10. in med. car. 5. a ter. §

6 Demetrius rex cum Antigono patre, regnis pluribus bello occupatis, reges plures inuidia & iniurijs excitos prouocauit, unde parati exercitus utrinque. 80. mill. militum, cum elephãtorũ numero & curribus, prælio conſerto, Antiochum regem Seleuci filium fudit, fugauitque, ultra decens autem temerarie uictoriam immoderate perſequẽs eam amiſit omnino. Nam Seleucus rex alter hoſtium, nudata præſidio Phalange hoſtili, Antigonum circumuentum fudit & interemit, ſuperatique

reges

reges uictoriam conſecuti, omnia inter ſe diuiſerunt regna, Demetrio fugato & excluſo. { Plutar. in uita Demet. in med. car. 6. a terg. }

Euphranor Rhodius claſsis præfectus, Cæſaris legatus, in regẽ Ptolemeum in Aegypto plures pridem in hoſtes conſecutus uictorias, ad Canopum cõfligens, trireme hoſtili perforata, & demerſa, proximam lõgius inſecutus, circũuentus ſolus cum ſua uictrice quadriremi perijt. Cęſ. { lib. Alex. per Hirtium. car. 406. }

7 Theodoricus Gothorum rex Aerij legati Imperat. ad campos Catalaunios ad Toloſſam Vaſconiæ, in prælio ſocius, cum ualido exercitu confligens, aduerſus Athilam Hunnorum regem potentiſsimum quẽ prælio ſuperauit, cęſis hoſtium. 130. mill. uictoriam conſequens, Ardarico & Valamire Athilæ ipſius ſocijs etiam regibus, cũ quingentis mill. militum, ubi cæſa utrinque ultra. 180. millia militum cum ipſo Theodorico rege. Vnde Athila rex ſuperatus receſsit ut uictus, reparatoque exercitu plures euertit ciuitates & in Italia. {Pau. Diaco. li. 15. a quo Blond. lib. 2. car. 9. Aemil. lib. 1. car. 12. }

8 Callicratidas Nauarcus Spartiatum, Lyſandro ſuffectus ad Arginuſſas confligens, ex ſacrificijs perſpiciens, morte Imperatoris uictoriã portendi, libens accepit, Clearchoque ſibi duce declarato in hoſtes congreſſus, fortiter pugnans occubuit, uictorque deceſsit. { Plutar. in apophtheg. in ipſo Calicrat. car. 165. a terg. Aliter Plut. ipſe in Lyſandri uita. car. 1. in fi. }

9 Q. Petilius Cõſ. in Ligures cum legionibus profectus, lethi iugum capturus, miſsilibus traiectus cecidit, Ligurum quinque millia occiſa; cæteri deturbati & iugo detruſi. { Liui. li. 41. in med. car. 415. in prin.

10 Ademarus ſub Carolo Mag. Franc. Imper. cum Genuenſibus aduerſus Saracenos Hiſpanicos uictoria conſecuta in uictos acrius inſtãs, interfectus cecidit. { Blon. lib. 1. hiſtor. car. ult. Aemil. in Car. Mag. rege. 23. car. 106. }

11 Aul. Gabinus, de quo Flor. ad Liuium. libr. 76. multis oppidis ex Lucanorum populis expugnatis, hoſtilia obſidens caſtra, cecidit.

12 Henricus. 3. Imperat. Rom, in Rodulphum Saxon. regem continuis prælijs tribus confligens acerrime, quarto ſuperatus prælio, Henricus fugam arripuit, ut per dies aliquot delituerit. Rodulphus uictor, accepto imprudenter uulnere, uictor perijt. { Blon. libr. 13. in med. car. 87. a terg. }

13 Petrus Roberti fil. Druidum comes, ſacerdotio remiſſo, uxore ducta, Roberto fratre auxiliante, rem Britãnicam tutaturus, Anglos hoſtes ſibi obuios prælio fudit, & fugauit, incautius perſequens, captus, abductus. { Aemil. in Phil. ſecun. rege. 41. car. 274. in prin. }

Pyrrhus

14 Pyrrhus Epirot. rex uehemẽs & acer, Argos ciuitatem oppugnãs, ab Antigono defenſam, uictor urbem intrans, acriter certans, tegula per mulierem iacta in caput, uictor oppreſſus, interijt, capiteque priuatus a uicto. § Iuſti. lib. 25. Plut. in eius uita in fi. Valer. cap. de humanit. in Antigono. §

15 Hircius cum Panſa conſ. ad Mutinam aduerſus Mar. Antonium & Octauium confligens acie, uictoria conſecuta, uulneratus cecidit. § Apia. lib. 3. in med. car. 120. 121. Tul. in epiſt. ad Brutum. Noſtræ res, &c. car. 537. §

16 Catinius prætor aduerſus Luſitanos certans, eos fudit, fugauit, & caſtris exuit, Haſtam oppidum expugnauit, uulnere accepto moritur. § Liui. lib. 39. car. 3. a ter. §

17 Philopomænes Achæorum prætor, dux acerrimus, in prælio exercitatiſsimus, pluribus uictorijs clarus, Coroneam occupare nixus, bello ſuperior, prolapſo equo, ſeptuagenarius morbo grauatus, caſu preſſus, captus, abductus, ueneno ſublatus eſt, quo anno perijt & Annibal & Scipio. § Liu. li. 39. car. pen. a ter. §

18 Abdamelech excluſo Amida Tunetis rege, qui patrem Muleaſsẽ hodie regno & oculis priuarat, omnium filiorum patris interfectorem, Sehitem puerum cuſtodiæ tradidit, regnum occupauit Tunetanum in Numidia. 36. imperij die, letali morbo grauatus, uita exceſsit, & regio funere elatus eſt. § Ioui. lib. 44. in med. car. 527. §

19 Landa Gallus præſtans propugnatorum dux, in Sandeſirio aduerſus Cæſarianos oppugnantes, magna ædita cæde repulit. vnde laudem conſecutus eſt maximam anno. 1544. Tormento tamen ſublatus eſt. § Ioui. lib. 45. in fi. car. 598. §

20 Clodomir ex regibus Franc. Childeberti filijs cum copijs in Gondemarum Burgund. regem ducens, prælio conſerto, urgens hoſtes fugatos, ſuffoſſus cecidit. § Blond. lib. 4. car. 4. a terg. Aemil. in Childeb. rege 6. car. 25. §

21 Thellus inter feliciſsimos Athenis habitus, & a Solone philoſopho reputatus, quia præſertim dux in prælio ad Eleuſinam conſerto, fuſis hoſtibus uictoriam obtinuit & occubuit. Ibique ſepultus eſt ſummis cumulatus per Athenienſes honoribus. § not. Herodo. lib. 1. cap. 3. §.

22 Ad Creſciacum Philippus rex Valeſi. Franc. 49. in Anglos, Eduardumq́ue eorum regem certans, maximis utrinq; uiribus dubio diu marte, anno. 1346. ſuperatus eſt. Eduardus rex uictor, certans, occubuit. § Aemil. lib. 9. in Phil. 6. rege. car. 396. Cori. lib. 3. car. 221. §

23 Bertoaldus magiſter milit. regis Theodoberti in Clotarium regẽ ad Stampas fortiſsime dimicans occubuit. Vnde irritati milites in acie,

uictoriam hoſti prope uictori eripuit. § Aemil.lib.1.car. 43.in Clotario.2.rege.10. §
24 Ferdinandus Neapolit.rex Alfonſi fil.bello gall.per Carolum Octauum Franc.regem.1494.regno profugus,plura paſſus, uictor denique,pulſis Franchis Neapolim redux, nouæ uxori nimium incumbens, morbo oppreſſus interijt,regnumque recuperatum conſecuturus anno ætatis ſuæ.29.uictorias poſsidere non ualuit. § Ioui.libr.4.car. 139. Guizar.lib.3.in med.car.160.Cori.lib.7.in med.car.486. Arnol. li.2. car.6. uel 31.35.§
25 Haly Baſsà Baiazetis Turcarum regis legatus, aduerſus Techellé, qui ex heremita ſuæ legis,bello plures conſecutus eſt uictorias. Vnde factus imperator & ipſe,ad Anciram conſerto prælio uictor, ad Olygâ interfectus eſt. § Ioui.lib.13.in med.car.248.& in Baiaz.uita.car.4.
26 Sinam Baſsà atrociſsimo prælio inter Selymum Turcarum Impe. & Tomumbeium Sultanum ultimum eorum Imp. ad Rhodanium dubia tuncuſque uictoria,prælium intrans,ferociſsime aciem inclinantem reparauit,hoſtem premens, egregie ante alios pugnans obtrũcatus eſt. § Ioui.lib.17.hiſtor.car.pen.a ter.§
27 Siccus ductor Florent. Buttum oppidum oppugnare pergens cũ copijs ad veruncularn prælio commiſſo, Manfronus uulneratus profugit,Siccus uictor glande plumbea traiectus concidit. § Ioui.lib.3.in med.car.111.in fi.Guizar.lib.3.in med.car. 164. §
28 Magalanes Luſitanus, quartus Indicarum rerum & noui orbis indagator,Oceanum ambiens mare, Pariam terram cum pluribus regnis auro & lapidibus & aromatibus pretioſis refertas aperuit in notitiam, & giganteam gentem,digrediens uictor Borna in inſula captus & interfectus. § Ioui.lib.34.car.pen.Ioannes Leo hiſtor.lib.2. cap. 94. §
29 Borbonius Romam oppugnandam profectus cum exercitu,Clemente ſept.pontif.propugnante & ſe defendente, ſcalis admotis cepit, glande plumbea tormento excuſſa interijt. § Ioui. lib.24. car. ult. §
30 Aynauolebanus Heluetiorum dux peritiſsimus, hoſtium perfregit aciem Germanorum,ut celebri ſit potitus ad Suarualdum uictoria hoſtem acrius urgens uictor, glande plumbea caput ictus occubuit, § Ioui.lib.7.in prin. §
31 Motinus inſuper Heluet.dux impiger,ad Nouariam numeroſum gallorum hoſtium exercitum inopinantem aggreſſus fudit, cecidit,uictoriam conſecutus,tormento diſcerptus concidit. § Ioui.lib. 11.in med.car.171.Guizar.lib.11.car.110. §
32 Lutianus Auria Genuenſ. claſsis præfectus, Venetorum claſſem adortus ad Polam, Piſano præfecto. 1379.fuſam perſequens,& uictoriam
H riam

riam conſecutus,lancea ictus in facie,certans cecidit. Indeque ad Iaderam claſsis utraque perducta. { Blon.lib. 20. in med.car.163. }

33 Gaſto fuſcus uel Fois Francorum regis,ex ſorore nepos, legatus, uel exercitus imperator,Mediolanum regens,pontificem Iulium ſecundum prælio fudit,ad Rauennam profectus conſerto prælio die Paſcatis 1512 aduerſus Columnam & Piſcarium cum Hiſpanis uictoriam obtinuit,recedẽtes fuſos perſequens hoſtes acriter pugnando circunuentus interfectus cecidit Iuuenis annorum uiginti maximę expectationis,qui plura belli facinora perpetrarat imperator. { Ioui.lib.10.car.ult.Leander.car.278.Guizar.lib.10.car.54.uolu.2.Arnol.lib.4.car.60.63.}

34 Aurantius dux egregius in pugna ad oppidum San.Marcellum ditionis Florent.aduerſus Ferrucium propugnatorem uictor, glande plũbea traiectus,equo deiectus perijt. { Ioui.lib.29.car.343.346. }

35 Auguſtinus Fliſcus Genuenſ.1547. patriam occupare intendens, & eius dominium,die primo Ianuarij re fæliciter geſta,interfecto Ioem Auria,fugato Andrea Memphit. principe ipſo galeram uictor aſcendere noctu properans,cadens merſus operam perdidit. { Leander libr. 1.car.18.in princ.}

36 Meto rex Tartar.in Cataoniam cũ exercitu ualido profectus terra proſpere tunc uſque res geſſerat,oppidum ex mari oppugnans,carina urinante hoſte perfoſſa perijt,regnumque cum uita amiſit. { Aemil. in Ludou.9.rege 43.car.316. }

37 Carolus Caroli Magni Imper.filius aduerſus Boemos non os hoſtes dimicans,dubio prælio inter ferociſsimas nationes inito.Quia Lecchus hoſtium dux acerrimus,cum lectiſsimis ſuorum cuneo facto , per rumpere ordines hoſtium & diſsipare nixus erat interfectus,ægre uictoriam obtinuit,clade prope pari. { Aemil.in Car.Mag. rege. 23. car. 105.a terg. }

38 Franci ſubinde in Saracenos certantes nauali prælio, auxiliantibus tunc Genuenſibus uictoriam perceperunt, Ademaro eorum duce interfecto,dum uictor nimium inſtat uictis, naue ipſius intercepta, & oppreſſa. { Aemil.ubi ſupra.in Car.Mag.car. 106. }

39 Saladino tanto Imperat.in acie conſerta, per crucesignatos tunc ſuperato, Auenienſis cum Franchis & Anglis acerrime pugnans,ad urbem Antipatridam,uti dux aſsiduus,milesque in acie fortiſsimus pugnator dubio prælio fortitudinis exemplum dedit, unde certãs occubuit, quamuis non inultus, multumque ad uictoriam conſequendam contulit Auenienſis ipſe,quamplurima enim Saracenorum mill. trucidata traduntur. { Aemil.in Phil.2.rege.41.car.254. }

40 Orchanes Othomani primi filius, rex ſecundus, expugnata Buſia uel

uel Pruſia, in Bithinia, uulnus accepit in prælio aduerſus Michaelem Paleologum Orient. Imp. ex quo perijt. § Ioui. in eius uita. §

41 Mundus Iuſtiniani Imp. legatus, prælio Gothis acerrimo ſuperatis, & in fugam actis perſequens, irritatus, Mauritij eius filij tunc interfecti caſu circunuentus, trucidatus. § Blond. li. 4. car. 2. a ter. §

42 Hieroboam Hebræorum rex, graui ſuperauit prælio regem Abiā, uictorque fatigatus deceſsit. § Ioſep. lib. 8. antiqu. cap. 6. in fi. §

43 Iudas aduerſus Antiochi regis ductores confligens, uictor agnitus, interfectus. § Ioſep. lib. 1. belli Iud. cap. 2. §

43 Dragutus acerrimus pirata, poſt Barbaruſſam prædefunctum, Solymani Turc. Imp. legatus, cum claſſe ualida Meliteam hodie oppugnās Inſulam, menſe Aug. 1565. ab Equitibus Rhodienſib. propugnatā, ſtrage utrinque maxima arcem Sān. Hermi totius diei prælio continuo preſſam, cepit, fragmento lapideo tamen excuſſo ex tormento diſcerptus, cecidit.

QVI FORTITVDINE CORPORIS, ET FIRmitate membrorum relati habeantur, præter eos de quibus Valerius.

1 TYBERIVS Imper. Malum digito terebrabat, puerique caput Talitro percuſſum, numerabat. § Sueton. in eius uita. car. 162. cap. corpore, &c. Pauſan. libr. 2. car. 7. in fin. Orat. oda ſex. lib. 4. diue quem, &c. pollicis ictum. §

2 Pyrrhus rex hoſtem prælio prouocatus interfecit, ictu diuiſum unico, & uſque ad inferiores partes corporis. § Plutar. in eius uita car. pen. a terg. §

3 Iul. Cæſar currentem reprimebat equum, replexis in tergum manibus. § Plutar. in eius uita car. 3. ante. §

4 Pluto Iuuenis bello Italico ſolus, patrem captiuum è manibus hoſtium raptauit, & ſaluum fecit inobſeſſa tunc urbe. § Valer. cap. de pieta. parent. §

5 Lyſimachi frater Philippus Alex. Mag. pedes comitatus eſt, armis grauibus armatus per ſex mill. § Curt. lib. 8. cap. 106. eius 5. §

6 Alunius Valens centurio ſub Auguſto Imper. uehicula onuſta diutius ſuſtinebat, carpenta retinebat una manu, &c. §

7 Surra Io. Petrus, de quo Iouius § lib. 12. hiſtor. in med. ſingulari certamine ſepties decies prouocatus, uictoriam reportauit.

8 Sordellus Mantuanus, de quo Garimbertus § libr. ult. cap. 50. § De duellis, tres & uiginti ſtrauit hoſtes, tres & eodem die ſingulari ſuperauit

perauit certamen.

9 Seruilius uir conſularis ſingul. certamine certans, uicies tricies hoſtem ſuperauit. § Plutar.in Pauli Aemil.uita car.pen.in fi. §

10 Troilus & Paulus Molariani fratres Rom.cum equitibus.300. facta eruptione hoſtium, ſtationes turbauerunt, illæſique receperunt ſeſe, pluribus ſecum pertractis hoſtium captiuis. § Blon.lib.21.car.antep.in prin. §

11 Numantini.4 mill.Romanorum.40. mill.ſuperatunt, protriuerunt pluries, per aliquot annos ſemper uictores. Donec Scipio arte, induſtria & fame preſſos eos deleuit. § Eutrop.libr.4.Flo.libr. 54.55.57.59. §

12 Iſmaelitæ quamplures in acie hoſtium (& noningentos) interfecerunt manu propria eorum quique, Euſebius Eleazar Semeias Abyſai Banaias præſertim ſub rege Dauid proceres acerrimi de quibus Ioſep. §li.7.antiquit.cap.12.in fi. §

13 Dioxippus Athenienſis pugil nobil. & ob eximiam uirtutem uirium regi Alex.Mag.gratus, Horratam Macedonem prouocantem, nudus cum ſtipite ſuperauit hoſtem armatum coram ipſo Alex. §Curt. lib.9.car.6.fin. § Vt de Tritano gladiatore, qui hoſtem prouocatus inermis, uno ſuperauit digito. § Plin.lib.7.cap.20.in prin. §

14 Maximinus Imper. onuſtam rhedam ſolus mouebat, equi dentes pugno ſoluebat, lucta ſeptennos congreſſu proſternebat ſingulatim, tribunum prouocantē, palma percuſſum, reiecit ſupinum, &c.plura § Capit.in eius uita.car.3.uel 139. §

15 Claudij Imp.paria fortitudinis exempla refert Trebell. §car.antep.quæ & de Max.ſupra. §

16 Marius ex 30.tyrannis, de quibus Spartia.in eo. Carra digito repulit, fortiſsimos quoſque uno affligebat digito.

17 Firmus etiam ex iiſdem tyrannis, incudem pectori pertulit etiam curuatus & pendēs, ut de Milone Croton. §Eraſ.prou.1344.§ Croton.poſtremus.

18 Zenobia Imper. Odenati uxor, prælio ſtrenua & miles & Imperatrix nudo certans brachio, pluribus abundauit uirtutibus, ut ſupra.

19 Protophanes Magneſius, eadem die proditur fuiſſe uictor lucta & pancratio. § refert Carda. lib.11.de ſubtilit.car.4.fin. §

20 Gulielmus Puſterla nob.Mediolan.de quo Corius, militarem equum currentem manibus ſiſtebat, reprimebatque, ferrum uel ſoleam equinam ui etiam aperiebat manibus. Lucta quemcunque Italicum ſibi congredi auſum ſpectante populo equo marte, proſtrauit præcedenti ſeculo.

Scander-

21 Scanderbegus Alex. Caſtriotus, magni animi uir,& ſtrenui corporis,Epirotarum princeps.anno Chriſti.1450. pubeſcens,ſub Amurathe Turca.Imper. domino,plures in hoſtes eſt conſecutus uictorias ſingul. certamine. Scytham ferocietem nudus arcto ſuperauit loco prouocantem, Iaiam & Zampſam Turcarum etiam audaciſsimos,concurrens pariter interfecit coram Imperat.Croia,& paterno principatu ſpoliatus per Amuratem ipſum Imperat.inuidia deturbatus, & ſuſpicione in eius curia, ui & aſtu principatum recuperauit,plures Baſsà cum copijs obtriuit & cecidit parua manu. Muſtapham Baſsà cum exercitu obuius deleuit.Venetos prælio ſuperauit, & pace inter eos conſtituta ciuitate per eos donatus,Amurathem Imper.ipſum cum ampliſsimo exercitu audaciſsime expectauit,ſuſtinuit, abire coegit,ſpe uictorē fruſtratum & recuperandi principatus. Iterato aduentu,cum ualidiore exercitu ſuſtinuit etiam, quouſque morbo & mærore conſumptus fuerit. Alfonſum regem Neapol.bello oppreſſum, uictorem frequentibus prælijs in principatu reſtituit nudatū, inexpectatus. Aprum & etiam bouem in agris ferocientes ſolus enſe, quemlibet ſingulo diuiſit ictu,ſimile ut de Imperat.Adriano not.Dion. { in eius uita car.16.a ter. } Duos & enſes portare ſolitus,brachioque decertare in prælijs nudo,ut de Zenobia,habetur etiam ſupra. { Marinus Barlet.de eſus uita,Ponta. libr. de magnanimitate 1.in med.car.245.& lib.de bello Neapol.car.279.}

22 Galeotus Bardaxis Catinen.ciuis giganteæ ſtaturæ,uirium immēſarum edebat exempla, currentem equum tranſuerſo ligno ſiſtebat pedes ſtans. { not.Marius Cronograp.car.266.}

23 Aloyſius Gonzaga Mantuæ ex proceribus cognomento Rodomontius quamplurima fortitudinis edidit exempla & facinora, Aethiopem Caroli quinti Imper. Mantuæ honoribus & iucunditatibus recepti quibuſcunque,pediſequum itinerarium procerrimæ ſtaturæ uirum, lucta inſuperabilem prius, congredi ſecum auſum ſemel & iterum,pectori ſubleuatum,humi exanimatum proiecit,præſente Carolo ipſo, cū tot procerum cetu & pop.

24 Carolum ſimiliter ex Franco. regibus filium Aquitaniæ regem, adoleſcentia, & uiribus ferocientem, periculum igitur uirium facientem, Alboinus militum fortiſsimus lucta congreſſum, incognitum, ſuperatum,ſtratum deiecit,ut expirauerit. { Aemil.in Car.Caluo.rege.25.car.122.}

25 Brancius de Luſchis nob. Vicetinus referunt antiquiores urbis noſtrates,funem uehicularem nouum manibus diſrumpebat,ſoleam & equinam ut ſupra, ui aperiebat manibus. Lucta quemcunque Italicum æquo marte proſtrauit, ut de Puſterla ſupra.

26 Soſtratus Pancratiates aduerſarium ſibi congredientem digitis eius iunctis,& preſſum opprimebat,ſuperabatq;.Leontiſcus etiã eodem modo quemcunque ſubegit,notat Pauſan. § lib.6.car.3.uel 221.17.
27 Polydamus Niciæ fil. Scotuſenſis Leonẽ ferociſsimum oppreſsit inermis, Taurum pedibus captum tenuit,currentem ſiſtebat currum, Pauſan. § lib.6.in prin.car.4.ante.§

QVI PRINCIPES IN PERNITIEM CHRIſtianorum, ambitione prouocati, & iracundia preſsi,ad uindictam anhelantes, Turcarum præſidium requiſiuerunt.

1 ROMANVS nomine ex tutore ſe Imperatorem Conſtantinop.conſtituit,deturbato Conſtantino puero Leonis filio,uenationibus in Leones acerrimus decertator, peſsimo uir ingenio. Saracenos acciuit in Calabros domandos, Apulos & Lucanos, qui totam regionem quæ iam magna Græcia uocabatur uaſtaret, Ioanne Decimo tunc pontifice, qui Albericum requiſiuit hominem bellaciſsimum & præſtantiſsimum.Is lecto ualido exercitu,cõflixit,ſuperauit,& fugauit Saracenos ipſos. § Blon.libr. 12.car.antepen.a ter. §
2 Eudo Viſigothus a Carolo Martello Franc.rege prælio preſſus, cũ ſe bello imparem reputaret, Saracenos acciuit ex Hiſpanijs occupatis, Abderamio eorum duce,qui tamen a Carolo prælio ſuperatus & interfectus eſt,Eudone prius reconciliato. §Blon.lib.10.in med.car.61.§
3 Græci accerſitis Saracenis a Conſtantinop.Imper.in Italiam miſsi aduerſus Othonem ſecundum Occident. Imperat. conſerto ad Baſſentellum prælio,fuſus Otho, ſcapham ingreſſus, Romam profugit,&c. § Blon.lib.13.car.3.§
4 Imperator Conſtantinopol. per barones & Chraiouichiũ Bulgar. principem bello preſſus,Amuratis primi præſidium implorauit,Turcarum regis tertij, quo impetrato ſubegit hoſtes, Turchis uiam aperuit ad Imperij ſui pernitiem. § Ioui. in eius uita. § Anno Chriſti domini.1363.
5 Conſtantinus etiã Imp.Orient.Leonis fil.Chriſtianos ſibi odioſos perſequens,Abdalam Saracenorum ammiralum acciuit in auxilium, ad eos opprimendos, compoſita ſecum amicitia. § Blon. libr. 11. car. 2.a tergo. §
6 Boemundo & Rugerio fratribus bello diſsidẽtibus,Roberti filijs,

Rogerius. 20. mill. Saracenos ex Sicilia occupata acciuit in Italiam fratrem bello impetens. &c. § Blon. lib. 13. car. antep. 85. §
7 Federicus ſecundus Imp. expeditionem ſimulans in Saracenos, cũ claſſe proficiſcens ſtatim redijt, propterea excommunicatus a Pontifice. Vnde Saracenos conduxit ipſe, pluraque intulit mala & uaſtationes, Luceriam ipſis habitandam conceſsit, & magiſtratus in tota etiam Italia, & quomodocunque fouit. § Blon. lib. 17. car. 4. uel 171. Aemil. in Ludou. 9. rege. 43. car. 298. a ter. §
8 Manfredus etiam filius eius naturalis Ethruria potitus Saracenos ex Africa & Sicilia conduxit, alia belli facinora intentans. § ubi ſupra lib. 18. car. 50. in prin. §
9 Federicus cum Henrico fratre ab Alfonſo Vlterioris Hiſpaniæ rege pulſi, & profugi, ad regem Franc. ſe recepit Henricus, Federicus Saracenos acciuit in Italiam, qui omnia latrocinijs infeſtarunt & uaſtationibus. § Blon. præd. lib. 18. in med. car. 136. a ter. §
10 Alex. Sex. Pontifi. ut Cæſarem filium naturalem Ethruriæ uel & Italiæ dominum conſtitueret, ueneno ſublatis proceribus plurimis uel baronis, & omni inſidiarum genere perſecutis, nõ dubitauit Saracenos etiam ad ſtipendium prouocare, in principes eius hoſtes, per Buccicardum Genuenſem eius nuntium. § Ioui. lib. 2. hiſtor. Guizar. li. 1. car. 40. in princ. §
11 Ludouicus Sfortia, eo etiam tempore Mediol. dux cognomento Morus, quia Fuſchus, Imperio perfide intercepto, nepote duce cum filijs ueneno ſublatis, accerſito Carolo 8. Franco. rege, ad cõſequendum regnum Neapolitanum deturbatis Aragonibus tunc regibus, uexatus & ipſe a Ludou. Franc. rege Caroli ſucceſſore, & profugus, Turcas exciuit, quibus nondum peruentis interceptus in Franciam captiuus pertractus, deſtitutus, deſperatus deceſsit. § Ioui. lib. 6. & 7. & in uita Baiazeti 2. car. 3. eius Guizar. lib. 4. in med. car. 206. a ter. 220. Arnol. lib. 3. car. 46. in fi. Corius lib. 7. car. antep. & ult. §
12 Alfonſus tunc etiam Neapolitanorum rex bello preſſus a Carolo octauo, ut ſupra, Franc. rege in Italiam accito per æmulos Baiazetum Imper. Turcarum, in aduerſarios Chriſtianos requiſiuit, & fruſtra, ex quo recedere habuit neceſſe, redux factus obijt. § Ioui. libr. 1. car. 20. a terg. lib. 2. car. 45. Guizard. lib. 1. car. 34. in fi. car. 40. in prin. §
13 Federicus Neapolitan. rex poſtremus regno pulſus, ut pridem frater, & nepos, Turcica requiſiuit auxilia. § Guizar. lib. 5. car. 254. 255.
14 Franciſcus Marchio Mantuæ Venetijs captiuus, libertatem impetrauit, medio Baiazetis Turcarum Imperatoris utriſque tunc amici. § Guizard. lib. 9. car. 475. §

15 Franciſcus Franc. rex aduerſus Carolum quintum Imperat. Turcharum claſſem pluribus annis impetrauit a Solymano Imperat. diſpendio etiam max. Barbaroſſo legato, qui plures ualida claſſe uaſtauit prouintias, captiuis quamplurimis ſęuiſsime abductis. Vnde Gallia poſtmodum per eorum principes æmulos quam grauiſsimum paſſa eſt detrimentum. § Ioui, pluribi, & lib. 41. in med. car. 374. li. 43. car. 433. li. 44. in med. §

QVI PERFIDIAE POENAS PERSOLVIT, præmio prius percepto ex perpetrata proditione.

1 CONSTANTINOPOLIS urbs obſeſſa & capta a Mahumeto Turc. Imperat. anno Chriſti 1453. menſe Maio, Federico tunc Rom. Imper. eius nominis tertio, qui fuit Maximiliani pater, Genuenſe eam tradēte cum promiſsione ſe in regem conſtituendi, quo ex fide obſeruato coronatus ſolenniter, die ſequenti, proditionis pœnas dedit, capite priuatus. § Faſcic. tempo. car. ult. operis in fi. §

2. Dibronſium urbe ab Othomano oppugnata, infecta per proditionem aqua reliqua, præmium conſtitutum ſibi ſolutum. 50. mill. aſprorum cum tribus prætioſis ueſtibus & uicis etiam ſibi in præmium aſsignatis, nocte inſequenti per Amurathem interfici iuſſus proditor ipſe. § Barlet. in Scanderb. lib. 5. car. pen. in prin. §

3. Seruius Sulpitius ex proſcriptis per ſeruum ſuum delatus, a perſequentibus captus, & interfectus, ſeruus conſecuto talentorum triū præmio cum libertate ſibi etiam præſtita proditionis in dominum pęnam ſubiens, Syllæ iuſſu de Saxo Tarpeio præcipitatus. § Flor. li. 77. Plutar. in uita Syllæ. car. 2. in fi. §

4. Romilda Longob. Giſulphi uxor interfecti in foro Iulio inexpugnabili tunc oppido, fruſtra obſeſſo, ſe in uxorem obtulit cum ceſsione oppidi, Cacanno Burgund. hoſti, cuius formam appetiuerat laſciua. accepit eam cum oppido in uxorem Cacannus, nuptias ſolennes celebrauit, proditricem proinde patriæ, militibus expoſuit, ad eam ſatiandam, uiolandam, lacerandam proinde baliſtarum uerutis. § Blon. libr. 9. hiſtor. car. 2. uel 158. Cori. li. 1. car. 12. de alijs cap. de pudic. §

5 Perilaus ob fabricatum egregie Taurum æneum ad torquendos reos, & Phalaridi Agrigentin. ſæuiſsimo tyranno dono datum, arte laudata, mores puniendos cenſuit tyrannus ipſe, ut habetur expoſitum in eiuſdem epiſtola ad Athenienſes. § car. 30. Valer. cap. de crudelit. Tul. in 6. Verr. car. 212. & in Piſonem. car. 91. in fi. Plin. lib. 38. cap. 8. in fi. Plut.

fi. Plutar.in lib.paral.nu.74. §

6 Maximinus Imper.etiam quod ſæuus & trucidarius,imperiumque malo modo conſecutus,Tyco per milites in Imperatorem lecto,purpuraque ſeditioſe ornato,ab amico noctu trucidato, cui nomen Macedonius.Is caput amici Maximino detulit, qui propterea ſibi primum gratias egit, poſt ut proditorem amici odio habitum occidit. § Capitol.in eo.car.5. §

7 Aurelianus Imper. Heraclamonem Thianæ patriæ ſuæ quam ſibi nequiter prodidit uictor,donatum interfecit. §Vopiſ.in Aurel.Imp. car.196.§

8 Alex.Mag.nautam talento donauit,quod uento ablatũ capite diadema,ex palude recuperatum,ſuper capite reportauerit,capite inde priuare iuſsit. § Arria.lib.7.in fi.Apia.in Sirio.in fi. car.6.fin.§

9 Cannacarius Cameracenſium & Atrebat.dux in Frãc.regem æmulus, in poteſtate Clodouei uel Ludouici regis proditus, cum fratribus armis contendere auſus,protinus & necatus proditor, munera quæ aurea danda conuenerat adulterina data in odium perfidiæ. § Aemil. lib.1.in Clodo.rege quinto car.23.§

10 Bernard.Curtius arcem Mediol. ſeruans,Duce profugo,uti fiduciarius præcipuus,accepta pecunia prodidit arcẽ Ludou. Aurel.Franc. regi, unde accepto præmio inuiſus, odio grauis, abominatus,mærore contabuit. § Guizar.lib.4.car.227.a ter. §

11 Borbonius dux nob. & regiæ ſtirpis Frãcorum magnus princeps, Aulæ Comeſtabilis,nulli claritudine ſecundus in tanto regno,& auctoritate,& apud regem Francorum gratia, irritatus ira præceps clam requiſita in uxorem Eleonora,pridem regis Portugallię uxore,Cęſaris ſorore,deſciſcens profugit in regem coniurans,in prælio ad Papiam unus ex Cæſariani exercitus ductoribus, ubi rex captus in Hiſpaniam perductus,ibi ſe contulit ad Cæſarem uti ſororium.Ibi male acceptus a Cæſare,a Baronibus & Aulicis quibuſque & inuiſus, uti proditor regius & infamis recedens contracto exercitu Romam oppugnans in Pontificẽ, glande plumbea percuſſus cecidit. § Ioui.lib.24.hiſtor.Guizard.lib. pen.in med.car.308.lib.ult.cap.388. §

12 Andruſſam oppi.noctu armis rapere aggreſsi Macicaus Touarres & Hermoſilla obſeſsi,preſsi, fugati per Acomatem acerrimum equitũ præfectum,qui fugientes perſequens, cum ſclopetarijs equitibus glande traiectus ſclopetaria cecidit. § Ioui.lib.32.car.6.uel 484. §

13 Bana & Recchab interfecto Hishoſeth meridie dormiente,caput detulerunt ad Regem Dauid,qui perfidiam cognoſcens in hoſtem,etiã obiurgatos interfici iuſsit,tormentis afflictos. §Ioſep.lib.7.antiqui. cap.

cap.ſecundo in princ. §

14 Architectus porticum pendentem miro erexit modo in priſtinū ſtatum, quare mirabundus Imper. Tyberius, inuidia preſſus, cōmendatum donatumq; urbe expulit, nomenq; ipſius aboleri iuſsit. § Dion. lib. 57. in med. car. 434. a terg. § Is pateram uitream in fruſtis adactā reſtituit etiam, propterea mortem conſecutus eſt, ubi ſupra, & cap. de mirandis. §.

QVI HOSTES ACERRIMI TVNC ET CLArißimi inter ſeſe amicabiliter geſſerunt, beneficia inuicem conferentes, uirtute bellica prouocati. Doryxeni dicunt tales. Iuxta illud Tullij lib. de amic. Nihil amabilius uirtute, &c. præter exemp. de ijs qui ex inimicis, &c. Clariq; uiri etiam apud hoſtes promerentur. § Ioui. lib. 10. 18. in prin. car. 380. de Gazollo in Selymum Imp. §

1 HECTOR & Aiax atroci decertantes prælio ſingulari ad noctem perducti ſeipſos dirimentes, enſe & baltheo donarunt adinuicem. § Home. li. 7. Ilia. in med. §
Demetrius Siriæ rex Antigoni fil. hoſte Ptolomeo Aegypti rege, tunc prælio ſuperato, Cillem eius ducem prælio cepit, cum pluribus eius amicis. hos omnes captiuos beneficijs prouocatus *ipſe* prius, liberos remiſit ad hoſtem Ptolomeum. § *Plut. in eius uita.* car. ſecunda. §

2 Antiochus etiam Siriæ rex Scipioni ſuper filium apud ſe captiuum remiſit donatum ad eius patrem. § Liui. li. 37. car. 4. fin. Iuſti. lib. 31. in fi. Plin. lib. de uir. illuſt. nu. 49. in Scipio. & Anton. §

3 Antiochus rex ipſe Hieroſolimam obſidens, inducias requiſitas cōceſsit Iudæis, ad celebrandas eorum ſolennitates, quibus miſit hoſtias & aromata. Vnde promoti ad deditionem inclinarunt. § Plutar. in apophtheg. de ipſo Antiocho. car. 133. a ter. §

4 Annibalis ſtatuæ in foro Rom. poſitæ, ſæui, pernitioſi, totiens eorū uictoris admiſſæ, diuque conſeruatæ. not. Plin. § lib. 34. cap. 6. in fi. de quo Ioui. lib. 27. car. 6. §

5 *Darius* ab Alex. Mag. prælio bis ſuperatus, audita uictoris hoſtis indole, & benignitate, Deum precatus eſt primum de imperio ſibi conſeruando. Sin autem de regno actum ſit per fata, nullum ſuccedere in Cyri ſolio, præter Alex. not. Curt. Arria. Plut. in eo. & li. de fort. § 2. car. 6. uel. 295. in fi. §

6 Nadaſtus Thomas oppido præpoſitus in Turcas acerrime ſe defendit, propugnatores milites deſperata ſalute uel ex ignauia, quia renitens

deditioni

deditioni compræhenſus in uincula coniectus, facta deditione per milites, Solymanus Imper. Turc. ſaluos omnes habuit & liberauit, re cognita Nadaſtum cõmendata uirtute laudauit, & ad ſua inuitauit ſtipendia, milites ſeptingentos nuper liberatos Ianizeris trucidandos ut ignauos obiecit. § Ioui. li. 28. in med. car. 265. §

7 Barbaroſſus Turcicæ claſsis præfectus, diebus noſtris, Nicea expugnata, prædam Algerium aſportauit, Genuenſium uſus amicitia; Ibi hiemans comiter habitus eſt ab Auria claſsis Imperatoris præfecto. Ligures amice conſeruatos, inuexatos reſtituit. § Ioui. li. 43. in med. §

8 M. Ant. Columna, § de quo ſupra alio cap. § omnibus uirtutibus illuſtris, etiam apud hoſtes ad Veronam urbem maxima defenſam induſtria & arte, uulneratus ſclopeti pila, ſalutatus, & dextris iunctis amicitia prouocatus a Borbonio, & San. Pauli Regulo. § Ioui. lib. 18. in fin. eius. car. 514. §

9 Nicolizza in oppido Guinitio acriter oppugnatus per Habraymũ, numeroſo & ualido Turcarum exercitu, erectis etiam propugnaculis ad ſummam altitudinem, ſe defendens, irrito conatu abſcedere habens neceſſe, ſub fide accitus, ſummo uerborum honore commendatus per hoſtem ipſum Habraymum, compoſitis conditionibus liberauit ſeſe indomitus. § Ioui. li. 30. car. 403. §

10 Alex. Vitellius in oppugnatione Budæ in Turcas dux conſtitutus, prælijs fortem præſtitit operam, de quibus conſecutus eſt uictoriã, unde primam laudis opinionem tulit, adeo ut inſignis Turcarum dux, requiſitum uirtutis nomine amplexari uoluit. § not. Iouius lib. 42. in med. car. 410. §

11 Sauonam congreſsis regibus Ferdin. Aragon. tanto rege, & Ludouico etiam Franc. rege poſt bella acerrime inter ipſos agitata reconciliatis, aderat & Conſaluus cognomento Magnus capitaneus, qui ob egregias in Francos etiam conſecutas uictorias, per Francos ipſos honore, contemplatione, benignitate perſecutus eſt mirum in modum, conferentes in prælijs plura, tanta uirtute actitata, ad Lainum, ad Barletiũ, ad Cirignolam, ad Gariglianum confectis. § Guicar. libr. 7. in med. car. 372. §

QVAE PRAELIA TEMPESTATE DIREMPTA.

1 PRAELIVM diremit coorta tempeſtas cum grandine ac tonitribus, ſine receptui dato, tranquilla ſerenitas reddita, Valer. conſ. in Equos pop. exercitum ducente, caſtraque oppugnante. § Liui. li. 2. car. ult. §

Satricum

2 Satricum oppugnans Camillus Dictator, aduerſus Latinos, Antiates, Etruſcoſque, uariante uictoria, prælium pedes reſtituit. Tunc repente ingentibus procellis fuſus, imber uictoriam, & prælium diremit. § Liui.lib.6.car.2.a ter. §

3 Aduerſus Latinos etiam & Volſcos ſimul iunctos ad Satricum, Valerius & Aemilius conſ. prælio conſerto, imber ingentibus procellis fuſus, acies diremit. § Liui.lib.ipſo.6.car. antep. §

4 Plautio & Aemilio conſ. prælium in Antiates iterum conſertum, tempeſtas dimicantes diremit. § lib.8.in prin. eius. §

5 Annibale Nolam oppugnante, Mar. Marcello propugnante, acieq; erumpente, prælium immixturā, quod memorabile futurum aſſerit § Liui.lib.23.car.pen.a terg. § ni ingentibus procellis effuſus imber diremiſſet pugnantes.

6 Annibale ipſo ad Anienem flu. ducente exercitum uictorem, ad urbem etiam oppugnandā cum Flacco Rom. conſ. certamē initum, unde Roma urbs præmium uictori eſſet, imber ingens grandine mixtus, utrāque turbauit aciem. Ita poſtero etiam die eodem in loco, ubi recepiſſent ſeſe in caſtra mira ſerenitas orta, unde Annibal re in religionē uerſa dixit, urbis potiundæ ſibi mentē non dari, receſsitque exercitum abducens. § Liui.lib.26.car. 2.a ter. Plut. in Annibal. uita. §

7 Aſdrubale in Hiſpania cum exercitu bellum gerente aduerſus Scipionem cum exercitu Rom. conſerto prælio, nox imberque feſſos diremit, receſsit inde Aſdrubal. Liui. § lib.28.car.4.eius.

7 Triario Luculli legato in Mithridatem pugnante, uentus uiolentiſsimus tentoria curruſque perfregit ambarum partium, &c. Apia. in Mithrid. §car.356.a ter.§

8 Childebertus Theodoricuſque fratres, Clotarium fratrem tertiū regno priuare intendentes Franciæ, copijs ad pugnam paratis, ex ſumma ſerenitate tanta cum horrendo fragore grandineque, deiecta eſt tēpeſtas, ut re ipſa in religionem uerſa, depoſitis armis, ſalutatio utrinque ſecuta eſt, & cauſarum compoſitio. § Blon.li.4.car.22. Aemil.in Childeb.rege.6.car.26.in fi. §

9 Theodoſio Imper. aduerſus Gothos certante, cum parua etiam manu, tempeſtas cælo demiſſa, cum uentorum mole in hoſtium oculos, ut immiſſa tela retorqueret, in eoſdem uictoria ceſsit. § Diaco. lib. 12. in Theodoſ. ipſo Imper. ubi de uerſibus Claudiani poetæ. car.90. Pont. refert. lib.2. de fort. car.5. uel 288. §

10 Seprium oppugnans oppidum Matheus Vicecō. Turrianis propugnantibus, imber cum uento & grandine pluries preſsit aggreſſores, ut recedere coacti ſint, anno Chriſti. 1285. § Cori.lib.2.car.144. §

Ad

11 Ad Summum rus pugnātes, numeroſo cum exercitu equitum præ ſertim, Carmagnola pro dom. Ven. aduerſus Philippum Mediol. ducē, Iunijs diebus, maxima uis pulueris exorta milites cooperuit, ut incogni ti in aciem præliātes, omnes receptui canere utrinq; cogerent. { Blon. lib.23.car.190.in fi. }

12 Vt & in prælio ad Cannas per Annibalem in Romanos vulturnio uento tunc excito, uisque pulueris maxima, in ipſa hoſtium ora uoluen te proſpectumque adimente, Roma. unde ſuperati. { Liui. libr. 22. in medio. }

13 Creſcentiacenſi in pugna inter Frācos & Anglos de quo Aemil. { in Phil. rege.49.car.397.398.Corius libr. 3.car.221. } Inſtructis utrinq; aciebus, plurimus imber arcuum neruos emollierat Ligurum, laxaratque, & repente tanquam numen, ex turbida tempeſtate, liquidiſ ſima lux refulſit. }

14 Carolo Antonio Franc. rege conſecuto & capto Neapol. regno, regredienti oppoſuerunt ſeſe Veneti cum exercitu ualido ad flu. Tarū, Franc. Mantuæ Marchio. exercitus Veneti duce. Oborta tempeſtas, tor rentē Tarrum ipſum auxit, exercitumque utrunque inhibuit, ut ſtrages utrinque potiuſquam prælium reputanda fuerit. Vnde rex uictor etiā, proceres amiſit quamplures, tacitoque motu recedere noctu fuerit coactus, in Franciam tendens. Guiz. { lib.2.car.103.Ioui.lib. 2.car. antepenultima. }

15 Athenas diu obſeſſas irrupit ac deleuit Sylla, tyrannus Ariſtion ſe in arcem recepit, urgente ſiti dedidit ſeſe, quo deditionis momento, ex ſereno concurſarunt nubila, tantaque uis erupit imbrium ut Athax flu. inundaret, Plutar. in uita Sillæ. { car.3.a ter. }

16 Rauenna(è contra) oppugnante Beliſario Impera. Iuſtiniani lega to in Gothos Italiam occupantes, nauigiorum multitudo e Ciſalpina Gallia, cum frumenti copia & commeatu ualido importans flumine de creſcente, nauigia deſtituta, per milites capta & abacta, quo accepto in commodo flumen creuit in priſtinum ſtatum. { Blond. lib.5, car. pe nulti. in princi. }

17 Ad Preueſam prælio cōuenientes in Barbaruſſam Turcicæ claſ ſis præfectum, Auria Cæſaria. Imperator, & pro Venetis Capellius & Aquileg. patriarca dux Pontificius, Tonitru nubibus turbatis grauis im ber flantibus Euris procella exorta eſt, unde Dolones explicare coacti ſunt. { Ioui. lib.37. in med. }

18 Ad Rhenum præliantes Romani in Germanos ciuili duce, fuſis re pente imbribus, propinqua nocte receſſere. Tacit. { libr. 21. car. pe nultim. in fin. }

T 2 Ad

19 Ad Vaila uel Pandinum Giaradaddæ confligentes Veneti aduerſus Ludouicum Franc.regem & complices uehemens imber maxi.præliantibus fuit impedimento,unde cedere coacti ſunt, Guizar. & alij. § lib.8.in prin.car.411.Arnol.lib.4.car.59.Ioui.lib.9.car.158. §

QVI MEMORIA EXCELLVERVNT MAXIme,uel principes uel ſtudijs incumbentes, neceſſarium uitæ bonum.

1 GORGIAS primum Leontinus,qui ſtudijs litterarum ſui ſeculi cunctos ſuperauit, præſtanti in conuentu propoſuit ſe diſputaturum de qualibet re ſibi quæſita, uel ſcientia. Vnde uniuerſa Græcia Delphos auream ſtatuã ſibi poſuit. § Plato in Gorgia in prin. Plin.lib.33.cap.4.in fi.Valer. cap.quæ cuique mag. §

2 Cteſiphon iactabat ſeſe totum diem diſputare de ſcientia qualibet.Vnde ciuitate eiectus.Quia &c. § Plutar.in apophtheg. car. 4.fi. in fin.& in uer. eloquenter. §

3 Themiſtocles rerum cura diſtrictus, omnia ſuorum ciuium nomina memoria comprehendit.not.Tul. § lib.de ſenect.car. 5. in princ. Valer.cap.de ſtudio & indu. §

4 Q.Fabius maximus omnia tenebat memoriæ domeſtica & externa bella. § Tul.ubi ſupra car.3.a ter. §

5 Mithridates Ponti rex duas & uiginti linguas percallebat,totidem linguis iura dixit in nationes quaſque,pro concione ſingulas ſine interprete affatus. § Valer.ubi ſupra,Plin.lib.7.cap.27.libr. 25. cap.2.in prin.Vt de Malaſunta ſupra in alio cap. §

6 Cyrus omnium militum ſuorum nomina complectebatur. § Pli. ubi ſupra,Xenop.lib.5.car.85.a ter.§

7 L. item Scipio Aſiaticus Africani frater, populi Romani nomina recitabat.

8 Cyneas Pyrhi regis Epirot.legatus in ſenatu Rom. ſequenti die nomina ſenatorum & equitum recitauit. § Plin.ubi ſupra,Eutrop,lib.2. in bello Tarent. §

9 Carneades uolumina quæque recitabat quandocunque.

10 Iul.Cæſar ſcribebat,legebat,dictabat,loquentem audiebat, omnia ſimul,quaternas epiſtolas dictabat,&c. § Pli.ubi ſupra cap.25.Eutrop.lib.6.in fi.car.62. §

11 Auguſtus nunquam patres ſenatores niſi in curia ſalutauit ſedentes nominatim nullo ſubmonente. § Sueton.in eo.cap.Domini,&c. car.

car.nonageſimoſecondo,a tergo.}

12 Nero Imperator omnes ordines memoria ſalutauit, agēti ſenatus gratias,reſpondit,&c. {Suet.in eo.cap.utquæ car.241. }

13 T.Veſpaſianus Imper.memoria ualidiſsimus & ad omnia docilis. {Sueto.in eo.in prin.cap.in puero. }

14 Seneca,Imper. Neronis præceptor, ſe iuuenem recitaſſe refert in princ.declamationum ſuarum per ordinem duo mill.nomina, & replicaſſe uerſus ducentos ſigillatim uiris totidem, undequaque incipiendo, & de

15 Portio Latrone oratore graui ſibi & amico, qui memoriæ tenebat quæcunque ſcripſiſſet.Quaſque hiſtorias omnium temporum recitabat ex tempore.Hunc refert ultra Senecam, ubi ſupra {Plin.li.20. cap.14.in fi. }

16 Traianus Imper. equeſtris ordinis decora honore nominum ſine monitore ſignauit clientibus & ſalutatis, notas quaſdam addens, &c. {Plin.in ſuo paneg.in eum.car.335.}

17 Adrianus Imper.item Nomenclatores emendabat,ſcripſit, dictauit,audiuit,cōfabulabatur,memor ſupra quam credibile ſit. {Aurel. Vict.in eius uita car.11:Spart.in eo.car.pen.}

18 Narciſus Theolog.omnia Philoſophiæ & Theologię uolum. memoriæ tenuit. {Ponta.lib.5.de obed.car.39.lib.de principe.car. antep. in fin.}

19 Ariſtophanes admirante pop. dubitāte rege Aegypti Ptolomęo, fretus memoria infinita armarijs uolum.eduxit,& cum recitatis per altercantes recitatores poetas, conferendo furatum poema populo recitatum non ſuum confiteri coegit,&c. {Vitru.lib.7.in præfat. }

20 Alexander Seuerus Imp.memoria ſingularis,quam nemo ferebat adiutam. {Lamprid.in eius uita car.6.eius. }

21 Io.Picus Mirādul.comes,ſtudijs deditiſsimus, ingenio perſpicax & clariſsimus,adeo memoria excelluit,ut linguas & idiomata quinque callens optime,Latinam,Græcam,Chaldeam,Arabam,& Hebræam annorum uigintiquattuor,concluſiones noningentas Romę diſputandas publice propoſuerat in quacunque diſciplina & genere & materia, ex apicibus earum ſumens & erucēs præcipua,ex ſacris etiam litteris.Quin immo carmina ſibi oretenus recitata repetebat undequaq; a principio & a fine incipiens retrograde,tenaciſsime retinens, & perpetuo quæcū que legeret(ut de Gorgia ſupra) ut per Io.Franciſcum ſibi nepotem in eius uita ædita cognominatū Phænicem Picum ipſum dicit Ioui. {li. 2.hiſtor.car.prima.In Carolo v.rege Romam ſe tunc habente.} Hunc omnibus in diſciplinis clarum dicit Ponta, ſuo tūnc ſeculo, etiam primarius,

marius, § in præfat.li.3.de fort.lib.de rebus celeſt.12.in prin.de quo Agrip.cap.31.§

22 Bonincontrus Ariſtonomicus inſignis, de quo Brandolinus li.de uita humana, octogenarius, integra claruit memoria, ut quæcunque in pueritia etiam, & in iuuentute legerat, egeratque, omnia recitabat, & uti lecta crederes. § Carda.lib.12.de ſubtilit.in med.car.457.§

23 Ferdinandus Thieneus nob. Vicetinus, Iuriſconſ. clariſsimus, & eques noſtri temporis, legales commentatores, & Bartolum totum memoriæ tenebat, ex frequentibus eius lucubrationibus, hiſtoriographos quoſque, & quæ in eius uita quandoque peregerat recitabat ex tempore, & actiones amicorum iamdiu etiam actitatas, clientumque ſuorum cuiuſq; temporis repetebat, annos ultra 88. quibus adhuc uixit memoriam retinens incorruptam.

QVAE MVLIERES ALTI INGENII PRVdentes uel etiam pulchræ, § ultra relata ex Plutar.lib.de Clar.Mulier.§

1 ABIGAIL uxor Nabal, qui in Carmelo monte Ouibus & Capris diues erat, ſpecioſa fuit & prudentiſsima habita. § lib.1.regun.cap.25.a. §

2 Sulpitia Fuluij uxor, in conſecratione Veneris Verticordiæ facienda, ex omnibus matronis electa, cunctis caſtitate prælata eſt. § Valer.cap.Quæ cuique mag.car.191.§

3 Cornelia Gracchorum mater prioris Africani filia, ſuos educauit liberos, ut præ claritudine indolis, cæteros Rom.ſui temporis omnes anteirent. § Plut.in eorum uita in prin.& in fi. § Vnde etiam ſibi ſtatua poſita. § Plin.lib.34.cap.6.in fi. §

4 Amalaſiunta Gothica Eucharij uxor, Athalarici regis mater, fuit mulier inter primarias rariſsimaſque adnumeranda, ut dixiſſe præcipuũ illorum temporum ſcriptorem Caſsiodorum refert Blond. § in ea.li.3.car.3.& pen.eius Leand.in ſua Ital. car. 63. a terg. § Quam uidere uenerandã, audire loquentẽ fuiſſe miraculum. Quæ Græcis, Latiniſque litteris egregie imbuta erat, omnium gentium linguas callebat, tantæ grauitatis, &c. § Blon.li.3.car.3.& ubi ſupra. §

5 Hunila Bonoſsi Imperat.uxor, Gothica, ſingularis exempli fuit. § Spart.in Bonoſſo.car.274.in fi. §

6 Mathildis ex Beatrice Imper. Henrici ſecundi ſorore, Gothifredi Normandi uxor, uirtutibus præſtantiſsima, uxor poſt & Azonis Eſtenſis, glorioſa omnium mulierum, quæ & domina facta Lucę, Parmæ, Rhegij,

gij,Mantuæ,Ferrariæ,anno Chriſti. 1100.moriens Eccleſiæ reliquit bona,quod patrimonium dicitur pontificium. § Blond. plura lib.13.in med.car.4.uel.83.84.in prin.lib.14.car.4.fin.uel.99.in fi. §

7 Teudelinda Bauara, Antaris Longob. regis uxor,inde Agilulphi fuit,ingentis uirtutis mulier, digna cuius iudicium tanti facerent Longobardi in delegendo marito ipſis rege. § Blon.lib.8.car.4.in princ. uel 46. §

8 Hippodamiam Aeneæ filiam ſuperaſſe omnem coæuitatem ſuam dicit Homerus § lib.13.Ilia.in med.car.144. § pulchritudine,operibus,& mentibus. §

9 Theodora uirgo Zoi ſoror Imperatrix Conſtantinopol. imperium permittente ſorore uidua,prudentiſsime bienniũ adminiſtrauit. §Blõ. lib.13.car.4.83.a ter.Egnat.in Imp.de ea.car.32.ante. §

10 Zenobia uirago Palmirenſ. principis Odenati uxor, Imperatoribus multis ſolertius imperauit, nobiliſsima, ſpecioſiſsima, caſtiſsima, fortiſsima. § Capitol.in Galieno Imp.car.177.198.Spart. in ea.car. 267.plura,ut ſupra. §

11 Athyrthia Seſoois Aegypti regis filia, ingenio ac prudentia præſtans, patrem docuit facile eum poſſe cum illo parato exercitu orbem ſubigere,uel & diuinationis peritia. §Diodo.lib.2.car.2.eius in med.

12 Tarina Saccarum regina, bellorum appetens, audacia, conſilio, pulchritudine, prudentia mirabilis, plures ſubegit gentes, amplasque ædificauit urbes. Cui defunctæ Pyramis triangularis ampliſsima in ſepulchrum erecta fuit,cum aurea ſtatua inſtar Coloſsi, ubi ſupra.

13 Eudocia Theodo.Iunioris uxor Imper.preter egregiam formam, ſingularemque pudicitiam,litteris etiam excelluit. § Egnat. in Imp. car.19. in prin. §

14 Fredegundis Childeberti pueri mater, maſcula mulier, periculis, prælijſque ſe immiſcens,omnia adminiſtrabat,&c. § Aemil.in Clotario 2.reg. 10.car.4.a ter. §

15 Ioanna Lotharinga uirgo adoleſcens,Clement. 6. Pſeudo pontif. tempore.1422.multa perpetrauit bella,mira uirilitate, uictoriasque eſt conſecuta uſque quo inſidijs petita,prælio uicta,capta & necata. §Rizius Neapolit.lib.3.car.20.Aemil.in Car.7.rege 53.li.10.car.466.Cori.li.5.car.14§. per Pium pontif.& Antonium epiſcopum Florent.admirata & ſcriptis eorum ſummis laudibus elata.

16 Artemiſia regina Alicarnaſsi ſub Xerxe rege Græciã aggreſſa eſt, & in prælio ſe uiriliter habuit. § Herodo.lib.7.cap.7.in fi.lib.8.cap. 6.7.Iuſti.in eo,Pauſa.lib.3.car.6.uel.115. in med. §

7 Proba Falconia Adelfi proconſ. Rom. uxor, anno Chriſti. 422.

(ut in cron.habetur)litteris Græcis,Latiniſq; erudita,religio. Chriſtiana,Virgilij uerſibus familiariter incumbens,centones compoſuit,Virgiliano uerſu,uel eius uerbis oportunis, Teſtamentum uetus & nouum diſertiſsime explicauit.

18 Themiſtem Philoſophantem in Theophraſtum inuectam refert Plin. § in præfat.operis in fi.eiuſdem.Lactan.lib.3. cap. 25. in med. de hac ipſa Agrip.cap.63.de arte meretricia. §

19 Fuluia uxor Lucij fratris M.Antonij Triumuiri, exercitui uiriliter imperabat armata,cõcionibus milites irritabat ad prælia, &c. *Dion* § lib.48.car.5.a ter. §

20 Victoria Columna Rom. uirago,moribus & doctrina omniũ ſui temporis ornatiſsima,Ferdinandi Piſcarij uxor, altitudine uirilis ingenij,& litterarum elegantia cæteras eius ætatis ſupergreſſa eſt. § Ioui. lib.3.hiſtor.car.93.in princ.lib.26.car.115.ante.Leand.in ſua Ital.car. 116.ante. §

21 Ioanna Bonſignoria Bonon.matrona,pluribus ornata linguis,Latina,Germana,Boema,&c. § Leand. in ſua Ital. de Bonon. car. 299. in fine. §

22 Nouella Io.Andreæ præclariſsimi Iuriſconſ.filia cathedram ſuſtẽtabat legens occupato patre,uel impedito,in legali profeſsione. § ubi ſupra. §

23 Teleſilla in poetica excelluit in req; militari, & cantica fecit, quo tempore bello concurrerunt Argiui a Cleomene ſuperati Lacedæmo. rege. Vnde Argos oppugnare pergens, militibus deſtitutum uirili animo Teleſilla cum ſeruitijs popularibus & fœminis armatis, omnibus armis quibuſque templorum etiam detractis omni ſolertia. Vnde rex præſtantiam & audaciam perſpiciens ſibi honori obſtare & in uictoria,& ſi fruſtratus fuerit oppugnatione receſsit; quod & per Oracula prædictum fuit,de quibus Pauſan. § li.2.car.78. § unde Pyrrho ad Spartam, § Iuſti.li.25. in med. Plut.in apophtheg.car.166.in Cleomene.

24 Cyniſca Archidami regis filia,equos alere inſtituit,Ludis & Olympi.palmam tulit. § Pauſan.ipſe lib.3.car.120.in fi. §

QVAE ILLVSRES ITEM ET PVLCHRAE, moribusque abſtinentiſsimę,quoniam rara eſt concordia formæ atq; pudicitiæ. caſtæ tamen quid forma nocet. Iuu.ſat. 10.

1 TANAQVIL Cecilia togam regiam undulatã Ser. Tullio regi eius filio fecit, ſagax, prodigiorum perita & auſpiciorum,regno conſequendo ſpem poſuit,& ad eum obtinendum

nendum Tarquinio Priſco eius uiro fuit auxilio. § Plin.li.8. cap.49. in med. Liui.lib.1.car.3. §

2 Laodice Priami regis filia ſpecioſa, telam texere reperta dicit Homer. § lib.3.Ilia.car.3.a terg. § Tecta labor, ſomnique breues, &c. § Iuuen.Sat.6.car.26. a terg. §

3 Nauſicaa ſimiliter, § Homerus lib.6.odiſ.car.2.in princ.car.ult. ante.lib.7. car. 2. § ubi ueſtes bene filatæ opera mulierum. & infra: Aliæ telas texerunt, & penſa uoluunt. § & lib.15.car.3. § ueſtes uariatæ, quas laborauerat ipſa Helena.

4 Lucretia inter ancillas lucubrantes lanificio incumbebat. § Liui. lib.1.in fi.li.de uiris illuſt.nu.9. Iuuen. ubi ſupra. § & uellere thuſco uexatæ. Vnde præ claritudine ſtatua ſibi poſita.not.Plin. § libr.34. capit.ſexto. §

5 Hippodamia Aeneæ filia, ſuam coæuitatem ſuperauit, ut cap. præcedenti.

6 Liuia ueſtes Auguſto Imper.orbis monarchæ conficiebat, lanificio aſſuefacta, cum filiabus & neptibus. § Suet.in eius uita.cap.nepotes, car.97.cap.inſtrumenti.car.106.Geu.lib.1.car.35. §

7 Plotina Traiani Imper.optimi uxor, quam modico cultu, quam parca comitatu, &c. § Plin.in ſuo paneg.car.5.fi.in fi. §

8 Caroli magni ampliſsimi Imperatoris filiæ ſimiliter lanificio exercebantur. § ad Plut.in eius uita.car.541.a ter.Aemil.in eo. car. 96. §

9 Siſicambi Darij matri captiuæ, iniuriã deploranti, lanificium propoſitũ, Alex.Mag.in honorem maximum habitæ excuſauit ſeſe dicens, ueſtes quibus indutus erat ſororum ſuarum non ſolum donum eſſe, ſed & opus. § Curt.lib.5.car.4.§ A Minerua doctas lanificium & quicquid mulieribus in laude ducitur. § Pauſan.lib.ult.in med.car.419. in medio. §

10 Ameſtre Xerxis uxor propria manu ueſtem coloribus, & elegantia præcipuam uiro compoſitam dedit, quam is Athactæ dilectæ dono dedit. Vnde mors cauſata Maſiſtij apud regem ipſum Xerxem. § Herodo.li.ult.cap.ult.operis.plura not.Geu.li.epi.1.car.721. §

QVAE MERETRICES MAXIMAS COMPArarunt opes, ſeipſas uel inſtituerint adorari.

1 VENVS artem meritriciam ad ſacietatem inſtituit in Cipro, plurimis immixta uiris.not.Lactant. § lib.1.cap. 17. § unde per mortales & fæminas pro tanto munere & licentia memores in Deam relata. § & cap.20. §

de Venere armata, cum eius hiſtoria cognitu non prætermittenda, non etiam ſine riſu & admiratione Circem & Medeam herbarũ uirtute potentes. not. Plin. § libr. 25. cap. 2. in med. §

Hanc imitata Meſſalina Aug. de qua Plin. § li. 10. cap. 63. § Adoratione merita hominum ingratitudine tamen fraudata.

Iuliaque Auguſti filia, quæ non modo adultera, ſed etiam quæſtuaria fuiſſe dicitur. § Sen. & Plutar. lib. 6. de benefi. car. 118. cap. Diuus Auguſtus, &c. § quæ plena tantum naui uectores admittebat. Macrobius lib. 2. Satur. cap. 5. in fi. ex Sueto. in Aug. § de Venere Corinthia cum puellis quingentis operam dantibus Veneri quandocunq; § Agrip. cap. 63. de arte meretric. not. Geu. lib. 2. epiſto. ſuarum. c. 281. ubi plura de Laide. §

2 Acca Larentia, Romuli altrix, quia bonorum & Campi martij hæredem fecit populum Rom. diuinis eam honoribus munerarunt, & ei diẽ feſtum April. menſe addidere. § Plut. in problema. car. 201. a terg. in Romuli uita. car. 7. in princ. Gel. lib. 6. cap. 7. Macrob. lib. 1. cap. 10. car. 215. Lactan. lib. 1. cap. 20. Blon. lib. 1. de Roma triumph. car. 38. §

3 Faulam etiam Herculis ſcortum adorarunt, § d. cap. 20. ubi ſupra. ex Verrio Lactan. & ad Beroſ. li. 5. car. 73. a ter. Cato in origin. car. 181. § de Ethruriæ fano ſubrepto ad Euandrum.

4 Lais Corinthia captiua prius, poſt famoſa meretrix. § Plut. in uita Niciæ. car. 5. Gel. lib. 1. cap. 8. § ditiſsima, elegantiſsima, ubi Demoſthenes orator tantus prætium renuit numerare talenti. § Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur. Geu. lib. 1. in fi. car. 406. lib. 2. car. 283. plura de ipſa Pauſan. lib. 2. car. 2. in prin. pretium declarat Bud. lib. 3. de aſſe. car. 227. ſeſtert. centum. §

5 Thais Attica Ptolomei regis ſcortum, inde & Alexandri Magni, author fuit & auxiliarem operam præſtitit regiæ urbis incendendæ Perſepolis. § Plut. in uita Alex. Mag. car. 7. in prin. 228. Curt. li. 1. car. 56. Agrip. cap. 64. de lenoci. car. 2. Geu. ubi ſupra. §

6 Rhodope fabulatoris Aeſopi conſerua, piramidem conſtruxit de mirabilibus orbis, opeſque infinitas conquiſiuit quæſtu meretricio. § Plin. lib. pen. hiſtor. cap. 12. in fi. § Sed quomodo tanta? ſpinæ tantum quaſſatione? niſi lapidem philoſop. excutere, & formare grana, per incapaces deriſum, ex quo non omnibus licet ire Corinthum. Primam enim ignorant materiã hallucinantes in hoc profeſſores, quam tamẽ ſæpe in anno pede premunt.

7 Flora, quæ & Tanagrea cognométo Bona Dea, formoſa meretrix, qualem declarauit Tul. in oratio. pro domo ſua. § car. 8. fin. 234. in oratio. pro Milo. car. 121. a terg. uel. 5. fin. § de Sacrario bonæ Deæ,

Plut.

Plut.in problem.car.5.a ter.In uita Pompeij.car.1.in princip. car.217. in fi.in Iul.Cæſ.car.2.in prin.Sueto.in Galba Imp.cap.honoribus. Pauſan.lib.9.car.360.in fi.de Corinna. }

8 Lamia formoſa Tibicina præmium accipiebat maximum pro eius opera procaciori. { Plut.in uita Demetrij.car.4.in prin.car.6.in prin ci. } & ab ipſo rege Demetrio,a quo plurimas exhauſit opes. { Geu. lib.1.car.408.413. }

9 Aſpaſia Mileſia & Thargelia,de quibus Plut.in Pericle. {car.3.in fi.4.in prin.plura. } gratia ualebat, ſagacitate, facundia, unde famoſa. { Atheneus,de quo Agrippa,ubi ſupra. }

10 Precia erat uenuſtate formæ,lepore uerborum,comitate gratiſsima,ciuium diſcordias in urbe Rom.componebat, amicitias confirmabat, ampliſsimam beneuolentiam in urbe ſibi conciliauit. { Plut. in Luculli uita.car.2.in fi. }

11 Phia Pyſiſtrati tunc tyranni aſtu per Athenienſes deceptos, uenerata fuit in Deam. { Valer.cap.de Simil.relig.Herodo. libr.1.cap.6. in princip.}

12 Hermiam pellicem ſacrauit Ariſtot.de quo Agrippa, { cap.63. de arte meretric. }

13 Phryne fuit,de qua Plin. { lib.34.cap.8.in med. } a Praxitele celata,abſolutiſsimi operis,de qua Quintilia. { li. 2.Plut.li.2.de fort, Alex.car.4.uel.293.402.a terg.Pauſan.lib.1.in med.car.22.in fi. }

14 Leæna lyræ cantu celeberrima,Harmodio & Ariſtogit.tirannicidis dedita & familiaris,facti conſcia,capta, torta,excruciata, auctores tyranno non prodidit, unde ex eius conſtantia & animi firmitudine Athenienſes honorem ipſis tribuere uolentes, leænam animal ſine lingua ſimulachrum conſtituerunt. { Plin.lib.34.cap.8.in med. Valer. cap. de Maieſtate.Gel.lib.9.cap.2.Pauſan.lib.1.in med.car.26.in med. }

15 Carmenta ſagaciſsima mulier, fatiloqua credita litterarum notitia,qua tunc erant raræ, ſacra Herculi inſtituit ipſa deputatis ſacerdotibus,defuncta,Dea credita, quæ prius Nicoſtrata uel a carminibus Carmenta. { not.Liuius lib.1.car.2.Plut.in problema.car. 206. a terg. car.213.de Hercule ipſo Semideo. }

SAPIENTER DICTA.

Sapienter factum fuit in urbe Athen.per Solonem præcipuum legũlatorem,& Licurgum etiam, ut quiſque rationem redderet actionum ſuarum,ocioſusque agnitus aut negligens plecteretur. { not. Plutar. in eo.car.5.in prin.& in apophtheg. Lacon.car.5.fin.181.} Præpoſitis urbi Areopagitis rethoribus.

2 Romæ etiam inſtituit Numa Pompil.rex, { not.Plutar.in eo.car.

4.ante in fin.Gel.lib.2.cap.1.Valer.de inſtit.antiq.car.38.§ Renouauit legem ipſam Auguſtus Imper. § Sueto. in eo.cap. Impetrat.car. 81.a terg. §

Vnumquemque equitum rationem uitæ reddere coegit,&c.

Caligula inde Imper.quamuis nequiſsimus. § ubi ſupra cap.Spintrias,&c. § poſt & Claud.Imp.ut quiſque ſine patrono rationem uitæ redderet. § cap.geſsit.§

Traianus inde Impe. § not.Plin.in ſuo Paneg.car.339.Plutar. in apophtheg.car.181.§ Pueri per ſeniores interrogabantur de moribus,& obiurgabantur. § Gueu.lib.1.car.31.car.443.§

Dauid Salomonis pater Hieroſol.rex aſſumptus,ex Bethſabea Vriæ militis tunc uxore pulcherrima,clam cognita,filium genuit & ſuſcepit. Quo morbo grauiter uexato,diebus ſeptem languore preſſus, cibo abſtinuit, defuncto puero fruſtratis uotis ad ſalutem dolorem excutit & epulatus eſt æquo animo, Dei diſpoſitioni ſe permittens. § Ioſep. li. 7.cap.7.antiqui.in fin. §

Altercantibus coram Salomone Hieroſoli. rege nouo Dauid filio ſuper puero per alteram ex duabus meretricibus noctu imprudenter oppreſſo,& altero ſuperſtite,quẽ ſibi ſupereſſe contendebat utraq; ipſarum,deficientibus quibusque probationibus aut indicijs expreſsis,ſuperſtitem puerum ipſum gladio diuidendum declarauit. Quem mater propria commotis eius uiſceribus,morti renuit tradẽdum,ſed alteri potius cedendum ſentiebat. Vnde rex puerum matri ceſsit propriæ cognito inſtinctu naturali matrem uexante. § lib.3.regum.cap.3.Ioſep.li. 8.antiquit.cap.2.§

In iudicio contendebant etiam de paternis bonis filij tres, quorum unus tantum legitimus habebatur, ergo hæres futurus, cæteri naturales tantum, uti legitimi tamen habiti. deficientibus argmentis & probationibus declarauit princeps ſucceſſorem futurum,qui paterno cadaueri ſagitta propius cordi percuſſerit. naturales prompti patrẽ ſagitta uulnerarunt.legitimus cedere maluit petitioni hæreditatis, quam patrem uulnerare quamuis defunctum.quo affectu cognito hæreditatem conſecutus eſt ipſe,iudicio declaratus hæres per principem.

Fæminam non agnoſcentem filium ſuum dubia utrinque fide,ad cõfeſsionem compulit,indicto iuuenis matrimonio.Suet.in Claud.Imp. §cap.In cognoſcendo,car.215.§ Matrimonium cum filio iungere uerita.Equi domino dubio,Galba Imper. difficultatẽ diſcuſsit cooperto ipſius equi capite,&c.in cap.Vafre dict.infra.

Pueros item tot mill.lectos ingenuos Imperatores Rom.alebant, inſtrui faciebant moribus,armis,artibus,adhibitis ad hæc doctoribus.Viri

ri facti actionibus deſtinabantur. ⸗ Pli. ubi ſupra.in paneg.car.359.⸗

Alex. item Magnus. 30. mill. delegit puerorum quos inſtrui iuſsit. ⸗ Plutar.in eius uita car.5. fin.car.pen.in fi. ⸗

Seſoois Aegypti rex magnus,idem inſtituit. ⸗ Diodo.li.2.in prin. car.8.in prin. ⸗

Solymanusque hodie Turca.Imp.ampliſsimus. ⸗de quo Iouius in uita Solyma.Imp. ⸗ Vbi ſubſequenter de eius uiribus, moribus, & militia,cap.incip.La fortezza,&c.

Dion Siracuſan.animaduerſus Heraclidem, Calippumque ſibi amiciſsimos caueret,reſpõdit,ſe uita malle excedere, quam in hoc amicos & inimicos iuxta apponere. ⸗ Valer.cap.de conſtantia. ⸗ Simile de Iulio Cæſ.not.Suet.& Plut. ⸗ in eius uita,& in apophtheg. car.126. in fine. ⸗

Aequum eſt magis,ut ego tot & talium amicorũ conſilium ſequar, quam ut tot,& tales meam unius uoluntatem ſequantur amici. ⸗ Capitol.in Anton.Philoſ.Imper.car.48. ⸗

Cum in alienam domum ueneris,& ſurdus, & mutus eſto, dictũ fuit Anton.Pio Imp. ⸗ Capitol.in eo.car.47.a ter. ⸗

Florere ciuitates dicebat Anton.Imp.philos.de quo ſupra,ſi aut philoſophi imperarent, aut Imperato. philoſopharentur. ⸗ Capitoli.in eo.car.50. ⸗

Quod tibi non uis fieri,alteri ne feceris,dicebat Alex.Imper.Rom. ex inſtituto Chriſtianorum,de quo Lamprid. ⸗in eo.car.131. ⸗ Ad Auguſtum dixit etiam Agrippa in ſua perſuaſoria,de quo Dion ⸗ li. 52.car.pen.in prin.& car.341. ⸗ late de inſtitutis principis.

Concordiam militibus ſuaſurus Sertorius ſummus dux in Hiſpania ad continendos in fidem ſocios, adduci iuſsit equos duos ualidum & ſtrigoſum,&c. ⸗Valer.cap.Vafre dict.car.155. ⸗ Idem de Catulis duobus, ⸗ not.Plutar.lib.de liber.educan.car.1. ⸗

Silurus. 80. filios hortatus,moriens, ad unionem,faſciculos proponens,&c. ⸗ Plutar.in apophtheg.car.4.in prin. ⸗

Regnum ſe relinquere minorem, ſed diuturniorem dixit,Theopõpus Spartanus rex inſtitutus ab Ephoris in ciuitate. ⸗ Plutar. libr.de principe.car.1.uel 415.& in cap.de animi moderat. ⸗

Cato dixit ciuitatem ſtare non poſſe, in qua pluris uenderetur piſcis unus quam bos. ⸗ Plutar.in apophtheg.car.145.in eo. ⸗

Veniamq; ſe daturum peccanti cuilibet, non autem ſibi,iuuenes laudabat erubeſcentes potius quam pallentes. Milites uituperabat in ambulando manus mouentes, in pugna pedes.Imperatores etiam qui ſibi ipſi neſcirent imperare uel non poſſent.

Lælij unde ſapientes dicti,ut & Catones. { Sen.epiſtol.95.in fin. car.54.Plin.in paneg.car.393.lib.de uiris Illuſt.car.431. }

Staſippus æmulum non tollendum in rep. uel ſummouendum probum,ne patria infirmiore occuparetur. Simile not. Plato epiſtola nona in med.

Dioniſius Siracu.tyrannus ſenior in aurum occultantem ad ſe deferri iuſsit. Subtracta tantum parte ad agrum emendum, totum reſtituit. furta,cædes,& latrocinia puniebat acriter.ueſtium ſpoliatores nocturnos permittebat indemnatos,ut ſcirent ciues domi ſtare noctu tutius eſſe. { Plutar.in apophtheg.car.4.5.uel 125. }

Tyberius Imp. procuratores adminiſtratoresque imperij quam rarius permutabat ſucceſſoresque dabat exemplo muſcarum in pedibus egrotantem,qui ſatiatas nõ repellebat ne fame lentè ſuperuenientes ſæuiores infeſtarent. { Ioſep.lib.18.antiquit.cap.15.car.1.in fi.eius.

DE SENECTVTE.

Senectutis longioris exempla refert plura Plin.lib.7.cap. 48. 49. & de { Voluſio, { cap.de ſtudio & induſt. Valer.in { Varrone & M. Perpenna qui omnibus ætatis ſuæ ſuperſtes fuit. { Plin. libr.3.epiſt. 7. { L.Piſo omnibus in ſenatu poſteriorem ſe dixit. fuit is annalium ſcriptor,Plin.pluribi refert eum.

Seneca mori iuſſus per Neronẽ deceſsit anno.130.ut *legitur in* eius uita,per computaque comprobatur.

Ioannes Porrectanus uixit,ut aſſerit Aemil. annis. 160. { In Ludou.7.rege.40.car.220. } à ſtampis dictus uel a temporibus. {Cori.car.pen.in fi.lib.de imperat.}

Annorum.300.in India eſſe not.Carda. {li.12.in med. de ſubtil. car.455. } ubi plura de conferentibus ad longęuam hominis uitam;

Gorgias Leontinus memoria ſingulari,anno.107.deceſsit. {Tul. lib.de ſenect.car.3.}

Nimphas uiuere annos innumeros refert Pauſan. {li.ult.car.421. in med.Plin.lib.7.cap.48.in prin.}

DE SEVERITATE.

Seueritate uſus eſt Alex.Imp. Rom.qui militem aniculæ iniuria affectæ,exauthoratum,ei ſeruum dedit. { Lamprid.in eo.car.131. Quia ſeueriſsimus iuxta eius cognomentum,milites uti ſenatores gradiebantur. { ubi ſupra cap.præced.} nam bello uincit qui milites regit.

Auidius Imp.Centuriones & milites plures in crucem ęgit,eo quod ipſo inſcio in Sarmatas iniuſſo prelio uictoriam eſſent etiam conſecuti. {.Volcat.in eo.car.234.in prin. }

Lex enim militaris erat de qua lib.Lybico Apia.car. 8. in fi.Militem

ab

ab auditu tubæ longius diſtantem, in hoſtium referendum numero.

Peſcenius Niger uinum prohibuit militibus in expeditione, acetum permittens, bucellato pane cōtentos eſſe uoluit. (uerbo nunc etiam Veneto) gallinacei direptores unius ſecuri percuſsit, &c. § Spart. in eo. car. pen. 242. §

Auguſtus Imper. Erotem Aegypti curatorem, qui Cothurnicem alias pugnando ſuperantem comparauerat & aſſatam comederat, comprehenſum malo nauis affigi iuſsit. § Plutar. in apophtheg. in eod. car. 153. §

Areopagitæ puerum damnarūt cothurnicum oculos eruentem per iocum. not. Quintili. lib. 5. de quo Budæ. § lib. 1. in pand. car. 89. in fi. Simile ſupra cap. de Indole, in Caligula.

Craſſus Mitianus uir max. § de quo Gel. lib. 1. cap. 13. § Aſellionem puniuit, quia trabē ad formandum Arietem miſerat non iuſſum, ſed aptiorem, & magis idoneum ſibi uiſum.

Pollio Aſinius, ſeruos non obtemperātes uel noxios murenis in eius piſcinas deuorandos obiecit. Sed ab Aug. Imper. caſtigatus amico, repletis terra piſcinis. § Sen. libr. 3. de Ira. in fin. car. 135. lib. de clem. car. 44. a ter. cap. ſeruis. lib. 1. Dion. lib. 54. car. 373. a ter. §

Licinius Craſſus aduerſus Spartacum belligerans, milites primum ſuos accipiēs decimauit, uti ſæpe uictos ſub alijs conſulibus. unde fuit ꝙ hoſtem prælio ſuperauit, circundatum & uallatum uicit. § Apia. lib. 1. car. ult. §

Piſo cenſor conſtās, & rigoroſus, tres morti damnauerat innocētes, &c. § Sen. libr. 1. de Ira, car. ult. ante. in fin. 175. § De diſputabili ſeueritate.

Darius Ochus rogatus ab Orabono ſene, ut unum ex liberis tribus ſecum militantibus ſibi relinqueret ob ſenium, interfectos obiecit omnes ipſos tres, in Scythas ducturus. § Sen. li. 3. de Ira, in med. car. 132. a terg. § Xerxes autem quinque Pythio, de quo ſupra. § ex Herodia. lib. 4. cap. 6. §

Clotarius Dagumbertum filium & unicum, Sadregiſillum ſibi obnoxium, Aquitaniæ præfectū deſignatum male habuerat, loris cæſum, barba priuarat euulſa, comprehenſum, exoratus pater aſperrimus reddebatur, donec iracundiam remiſit. § Aemil. in Clot. 2. rege. 10. car. 46. §

Tamorlanus Scythię dux quam max. exercitus, quia iuſtus & ſeuerus omnium edilium abundans erat in caſtris. militē quia muliercule lac bibiſſet inuitæ, uiſceribus apertis, reddi iuſsit. § Ponta. li. de obed. car. ult. in princ. §

Totila

Totila Gothorum rex, nullum malefactum permittebat impunitum, humanitate ſplendẽs tamen, raptores morti tradebat, bona publicabat, &c. § Blon. lib. 6. car. 2. a terg. §

DE SIMVLATA RELIGIONE.

Simulata religio actionibus confert ut not. Machia. § li. 1. diſcurſ. cap. 11. 12. 13. §

Caligula Imper. in Capitolio cum Ioue fabulabatur inſuſurrans, & quandoque cum iurgijs. § Suet. in eo. cap. hactenus. in fi. car. 181. §

Alex. Mag. ſe Iouis filium ſalutari iuſsit, iocoſe, unde reprehenſus a matre, not. Gel. § lib. 13. cap. 4. § aqua ueſtigata per Puteos foſſos, in eius tabernaculo conſpectus fons, unde credi uoluit donum Dei ſibi fuiſſe. § Curt. lib. 7. car. penul. in prin. Plutar. in eius uita. §

Dioniſius item, de quo Plutar. § lib. de forti. Alex. car. 295. Cæli. lib. 3. cap. 5. §

Demetrius, poſt Alexandrum ipſum, Iouem ſe uocari, æquis ſuſtinuit auribus.

Dioniſius Apollinis ſe filium ſimulauit Doryde de nimpha. § *Plutar.* lib. 2. de fort. Alex. car. 5. uel 295. plura. §

Eunus, ſeruorum multitudinis Dux creatus, exercitum induxit, abdita in os nuce cum ſulphure & igne, unde flammam loquens fundebat, &c. § Flor. lib. 3. car. 52. bellum ſeruile. Cælius de *pluribus. li.* 3. cap. quinto. §

Mariccus Boius, ſimulatione numinum galliarum aſſertor & Deus, Vitellio ſpectante interfectus. Tacit. § li. 17. in med. car. 59. in prin. §

Pſapho diuinitatem affectans aues loquaculas inſtrui fecit quamplures, quæ liberatæ euolantes dicebant inſtructæ, magnus eſt deus Pſaphon. not. Cælius § lib. 3. cap. 5. in med. §

Scipio ſup. ante auroram in cella Iouis ueniebat, & demorabatur, quaſi conſultaturus cum Ioue de repub. & c. Liui. in eo. & Gel. § lib. 7. cap. 1. §

Heliogab. Imperat. deriſit ipſam religionem, Vraniam Deam ideſt Lunam dando in uxorem Deo ſuo, id eſt, Soli, &c. § Herod. libr. 5. car. 61. §

Tirij ab Alex. Mag. obſeſsi, ſomnio admoniti, ſimulacrum apud ipſos intercepturi, aurea deuinxere cathena, Aræque Herculis inſeruerũt uinculum. § Curt. lib. 4. in med. car. 22. a ter. §

Adoratus uiuus iubente Ioue Calimachus. § de quo. Plin. libr. 7. cap. 47. §

Amphiaraus, de quo Valer. § cap. Quæ cuiq; mag. car. 191. Pauſa. lib. 1. in med. car. 41. plura. §

Dij

Dijs additus Philippus rex in pronuntiando,&c. ❡Liui.li.32.car. antepen.a ter.in prin. ❡

Alfonſus rex Neapolit.cum ex liberalitate abundanti & profuſionibus decoxiſſet,expeditionem ſimulauit in Turcas, quo pecunias decimales etiam ſacerdotibus extorſiſſet. ❡Pontan. de liberalit. car. 103.a tergo. ❡

Inter miracula naturæ ponit ❡Carda. lib.12.in med.ex Plinio.li. 7.cap.1.❡

In theatro peruenta hominum tot millia,nemini alterũ eſſe facie ſimilem,quandoque tamen reperti ſunt quidam eodem uel diuerſo tempore,loco & moribus diſtantem,habere miram cum altero ſimilitudinem.in mente reputatio,hauſtæ imagines in ipſo conceptu,&c. ❡Pli. lib.ipſo.7.cap.12.in med.❡

DE SIMILITVDINE FORMAE.

Similitudine formæ fretus incertæ conditionis, quidam, interfecto Nerone Impera. Neronem gerens in Parthos,fauorem conſecutus eſt, adeo ut per Aſprenatem opprimi ægre potuerit. ❡Sueto. in Nero. cap.ultim.in fin.Tacit.libr. 17.in med.car.53.❡ cui ſimilimus ẽt fuit Otho inde Impera. ut ab eo procreatum crederent plerique. ❡Suet. in Otho.car.293.Plin.plura libr.7.cap.12.❡ Vbi de ratione gignendi ex cogitatione matris in quemlibet.

Mergide interfecto per Comarim,Horopaſtes liniamentis ſimilis in regem conſtitutus eſt,ſed per Ortanum cum cæteris Magis & Darium interfectus eſt. ❡Iuſti. lib.1.in med.❡

Annibali ſimilimus dicitur fuiſſe Thamurlanus Parthorũ Imp.max. de quo Cambi. ❡lib.1.car.7.in prin. ❡

Druſum ſe eſſe ſimulans iuuenis quidam,in Ionia,Græcia,Siria acceptus,cognitus,captus,ad Tyberium perductus. ❡Dion.li. 57.car.antepen.in fin. ❡

Dignus Craſsi filio perſimilis erat,unde Cicero iocatus,ut not.Plutar. ❡in Cicero.uita.in med.car.4.in fin. ❡

Matildi matri Henrici pueri Aug. defuncto, quidam ſe Henricum Andegauenſem ob ſimilitudinem auſus eſt aſſerere,nouas res moliens, in Cænobium tantum relegatus eſt. ❡Aemil. in Ludo. 7. rege. 40. car. 219. ❡

Balduinus quidam ſe ſimulans eſſe reducem,non defunctum,per Ioãnam filiam ipſius Aug.Græc.Imperat.& Ferdinandi regis uxorem interpellatus,interrogatus, conuictus, laqueo ſuſpendi iuſſus. ❡Aemil.in Lud.8.rege42.car.290.in prin. ❡

Scipio ſuarius cognomento dictus ob ſimilitudinem; ❡Plin. libr. 21.cap.

21.cap.3.in med.d.lib.7.cap.12.}

Alexandrum in Herodis filium regis Iudeæ ſe habuit Libertinus quidam,qui Romæ agnitus a Cæſare,galeræ addictus fuit. {Ioſep.lib.2. cap.1.belli Iud.}

Babirtas Meſſenius ultimæ ſortis homo, Dorimatho perſimilis erat uultu,liniamentis,uoce. {Polyb.li.4.car.2.in fi.}

Clemes Agrippæ ſimilis,eum ſe eſſe ſimulans, pridem ſeruus eius in Gallia coegit milites,in Italiam perduxit, per Tyberium Imper. fraude captus profugarum opera, tortus reſpondit ſibi uoce libera,&c. {notat Dion.lib.57.in med.car.10.431.Tacit,lib.1.in med.car.40.Sueto. in Tib.cap.cunctandi.car.142.}

DE SOMNIIS.

Somniauit Decius uterque pater & filius eundem euentum. {notat Liui.lib.8.car.62.Plin.libr.de uiris illuſtr.car. 415.} & in prælio Pharſal.inter Cæſ.& Pompeium. {Apia.li.2. car.67.}

Iulius Cæſ.matrem ſe uiolaſſe,& in cœlum ferri. {Dion. libr.37. car.19.99.lib.44.car.159.a terg.}

Auguſtus amici ſomnio monitus acie Philipp. Tabernaculum egreſſus eſt,quod poſtea & captum ab hoſtibus, ipſe propterea ſeruatus. {Sueto. in eo.cap.ſomnia.car.119.} hunc puerum ſomniauit Cicero nunquam uiſum tuncuſque,cœlo deſcendere in Capitolio, eiq; Iouem dediſſe flagellum,&c. {Sueto.in eo.cap.& quoniam.car.123.Dion. lib.45.in prin.car.175.} Virum recognouit eum eſſe,&c.patri in ſenatum tardius uenienti prædictum eum reipub. dominum generaſſe, ubi ſupra.

Tiberius Impera.Apollinem Temenitem ſibi nuntiantem in bibliotheca ſe per eũ dedicari non poſſe. {Suet.in eo.cap.ſupremo.car.166.}

Seſtus Magni Pompe.filius,Taurum ſomniauit,uoce humana ſibi caput armaret hortantem,haſtamque circũferre,experrectus Taurum ibi dem habuit obuium,& uictoriam obtinuit prænuntiatam. {Dion.li. 48.car.10.}

Vatinius ſomniauit duos albis equis iuuenes, &c. {Valer.de mirac.}

Veſpaſianus pater inter cætera ſomniauit initium ſibi ſuiſque futurũ ſimulac dens Neroni exemptus eſſet. {Sueto.in eo. cap. poſt Neronem.} Serapidis ædem ſolus ingreſſus,&c. {car.ſeq.ubi ſupra.car. 321.} Idem ſe uidiſſe ſtateram cum Claudio & Nerone ex una parte,ipſumque cum filijs ex altera,totidem enim regnarunt annis. {capit.ult.car.330.}

Domitianus Imper. Mineruam ſomniauit a Ioue exarmatam dixiſſe eum tueri ulterius non poſſe. {Sueto.in eo.cap.deniq;.car.249.}

Traianus uidit etiam ſeniorem in tunica, & prætexta purpurea cum corona,&c. § Dion.li.pen.in prin.in ipſo. car.2.in fi. §

Ptolomeo uulnere confoſſo in prælio, monſtrata per Draconem in ſomnis herba,ſalutem allatura. § Curt.lib.9.car.5.fi. in fi. Plin.li.25. cap. 2.in fi.Simile in § Scamoneo,de quo Ponta. § lib. 10. rerum celeſt.cap.quoniam autem.car.254.plura.Tul.in 2.de diuinat.car.ante pen.in fi. § de Simonide,& de Ptolomeo de quo ſupra.

In quiete radicem monſtratam ſilueſtris roſę, &c. § Plin. ubi ſupra.

Curtius Ruffus in Africam ſpacians in porticu obuiam habuit mulierem humana grandiorem,quæ Africã ſe dicebat eſſe,prænuntiantem ipſum Romam iturum, magiſtratus geſturum, in Africam ſe habiturum cum ſummo imperio,ibique moriturum. § Tacit.lib.11.car. 3.Plin. lib.7.epiſt.27.& mihi diſcendi, &c. §

Appius bello ciuili ſciſcitans euentum eius, ab Apolline Pythio reſponſum habuit,nihil ad ſe illud bellum,quoniam œubæ cęlum obtinebit,&c.ideſt mortem. § not.Valer.cap. de mirac. §

Laodice Seleuci mater regis per quietem uidit ſe ex Apolline concepiſſe,annulumque ancora inſculptum accepiſſe,&c. § Iuſti. lib.15. §

Rhollus nauigans Elephantia ſe correptum in ſomnis uidit,aqua fontana tali lotum conualuiſſe,unde Chriſtianus factus,& magnus euaſit in armis. § Aemil,in Carolo 3.rege.30.car.126.a ter. §

Seuerus poſt Impe.22. equum ſomniauit Phaleris Imper. deturbato Pertinace domino,tergum ſibi obtuliſſe. § Herodi.in eod.car.25. in princip. §

Maximilianus Imper. 1509. anno Chriſti,Mediol.obſidione per ipſum ualido exercitu preſſo receſsit,uiſione animaduerſus perfidiam Heluetiorum,ex quo imminens periculũ uitare accelerauit, per Leopolpũ Auſtriæ Archidu.ſibi attauum,& Carolum Burgund. ducem ſibi ſocerum,iam trucidatos eorum opera. § Ioui.lib.16.car.penul.in fi.Guizard.lib.2.car.118.in fi.lib.12.car.179.Ponta.li.de immanit. car.317. 324.Aemil.lib.ult.in fi.car.500.a ter.498. §

Mauritius Imperat.in ſomnis uidit ſe cum cognatione tota tradi per Phocam perimendos,&c. § Blon.lib.8.in fi.car.50. in prin.Pompo. Let.lib.2. in eo. §

Philippus Iuuenis dixit ſe uidiſſe, caput ſuum aquila obumbrari. § Blon.lib.10.car.2. §

Fauſtina Anton. Impe.uxor ſerpentem parere exiſtimauit. i.Commodum talem. § Lamprid.in eo.car.56.a ter. §

Seuerus Lupas lactare ut Romulus, &c. § Spartia. in eo. car. 75. §

Quattuor

Quatuor item aquilis & curru raptum ad cælum eſſe. § ubi ſupra.car. 83.§ Getam uidit etiam ſibi ſucceſſurum. § Spart. in Geta. car. 149.in fin. §

Fannius ſcriptor relegatorum & occiſorum a Nerone, in libros tres, imaginatus eſt nocte ueniſſe Neronem ipſum & legiſſe librũ, tertioque relegiſſe, moxque abijſſe, ſic & ſuum exitum declaraſſe. § Plin. epiſt. 5.lib.5.lib.7.plura Epiſ.27.& mihi, &c.

Simonides in Theſſal. requiſitus per duos iuuenes, extra Triclinium uocatus ſtatim, neminem comperit, procidit interim triclinium, conuiuasque oppreſsit omnes, ſaluatus ipſe. § Valer.de miracu.car.penul. Ponta.lib.2. de fort. car. 295. Alex.ab Alex, lib.1.cap.11.§

Apollonius Thyaneus Philoſ. priſcus eminentiſs.& in Dijs computatus, Aurelianum Imp. ſuaſit ciuibus ſuis parcere, clementiam ſequi. Sæuitiem uitare, quod & executus fuit. hunc habuit inter Deos cum alijs in Larario ſuo Alex.Imp.Rom.de quo Capitol. § in eo.car.122.Vopiſ.in Aurel.car.196.in fi.§

Iacobus Caldora, præſciens ſe in prælio caſurũ, morbo correptus ualido, deſperantibus de ipſo medicis, aſſeruit ſe cõualiturum, &c. §Ponta.lib.de fortit.1.car.55.a ter.§

Alex.medices Florent. dux primus, in ſomnis ter uiſus ab Horatio Peruſ.eius familiari, febre agitato, & torto a Laurentio propinquo & amico ſuo interfici, Coſmum inſuper ſibi in principatu ſucceſſurum. Iouj.li.38.hiſtor.car.151.§

DE STRATAGEM.

Stratagemate miro & fortitudine eximia uſus eſt Q.Ceditius Tribu.milit.exercitu per Carthaginẽſes occluſo in 1.bello pun. cum 400. milit. ad Verrucam locum æditum pergit, prouocatiſque in ſe hoſtibus, telis obrutus, exercitui uiam aperuit & liberauit. § Gel.li.3.cap. 7.§ ipſe laceratus, curatus, conualuit.

Ad Satricum Cornel. Coſſus a P. Decio liberatus, qui & donatus. § Liui.li.7.car.60.in prin.§

Affricanus & poſterior, de quo Flor. § lib.49.§

Calphurnius item, de quo Flo. idem § lib.17, Liu. lib. 39. in med. car.221.in prin.§

Scipio legatus Q.Fabium max.liberauit ad Tifernum.&c. § Liui. lib.10, car.3.in prin.§

Numidæ equis ludibundi deſilientes, exercitum Rom. liberarunt a Carthagin.preſſum. § Liui.lib.35.car.2.§

Galba Cæſ.legatus & Voluſenus Tribu.cum una legione Sedunenſibus præpoſitus in hibernis, rebellantes ad 30.mill.caſtra diu oppugnarunt,

runt,ſimulato metu,impetu erumpētes, inopinantes in hoſtes fuderūt, diſſiparunt,ſubegerumque iterum. Cæſ. §li.3.car.2.a ter.belli gall.§.

Labienus ſimiliter cum una legione Treuiris prępoſitus in hibernis, rebellantibus hjs,conflato ualido exercitu,Labienum aggredi properabant improuiſum. Labienus re cognita, cohortes legionis quinque ad caſtra defenſanda poſuit, reliquas uigintiquinque in hoſtes non expectantes duxit. Vallem tranſgreſſos in parte ſimulata fuga aggreſſos fudit,cecidit,ac fugauit.Cæſ. § lib.6.gal.car.2. §

Io.Piciniņus in fugam uerſus a Fer.rege,& interclusus,cum minima eſſet euadendi ſpes ab inſequētibus,excita flamma,in tutum euaſit, &c. § Ponta.lib.4.de bello Neapol.car.294.a ter. §

Tirij eximiæ nauis puppim onerarunt arena,proramq; eleuatam immiſerunt cū ſulphure & bithumine in molem ędificatam ab Alex. Magno,&c. Curt. § lib.4.car.20.in fi.§

Clipeos igne torridos, æneos arena feruida repletos emiſerunt in hoſtes. § ubi ſupra.car.a 2.§

Federicus Vrbinas dux, adulterinis litteris uſi Sigiſmundi Malateſtæ hoſtis, Verruli arcem occupauit. § Ponta.lib.de obed.car.38. §
Vt ab Heluetijs ad Nouariam. § Ioui.lib.11.car.172. §

Thomiris in Cyrum circuuentum. Iuſti.ex Herodo. § li.1.cap.11.

Grimoaldus Lōgobar rex in Francos ad internitionem cæſos. §Aemil.in Clotar.2.rege 10.car.46.in prin. §

§.Carolus rex Neapolit. rex aduerſum Coradinum Auſtriæ ducem inferiori exercitu certans acriter fuſus uictoriam obtinuit per inſidias tunc paratas Alardi uerſutia & opera Palentinos ad campos. §.Blon.libr. 18. car. 137. § Et per Seuerum Imper.de quo Herodia. § libr. 3. car.46.in fin. § In Albinum Imp. Alia plura ſimilia not.in cap.Quantum ualet error.

Ioan.Galeatius poſtea dux primus Mediol. Virtutum comes,Bernabouem patruum libertate & principatu interceptum,aſtu priuauit, ſimulata deuotione. § Blondi. 10.car.165.167.& in uer. Bernabos.

Beliſarius Neapolim cepit per aquęductū,&c. § Blon.li.4.car.20.

Alfonſus item in bello in Renatum regem ad Neapolim ſequenti tempore.

Veneti bello preſſi per Genueſes, Carolum Zeno eorum claſſis Capitaneum,miſerunt ad Genuam omnia uaſtaturum,pro diuertendis hoſtibus ab urbe Veneta. § Blon.lib.20 car. 163. a ter.§

Vt & Scipio prior aduerſus Annibalem,& Agathocles obſeſſus in urbe Siracuſ.aduerſus Carthag. not.Iuſti.

Ricius in opp. Albo capiendo. § Ponta.lib.de fortit.car.57.a ter.§

Genuen-

Genuenſes in Alfonſum regem Neapol. nauali prælio quo regem & a-
ios ceperunt nauibus præmiſsis prælio occurſuris. { Blon. li. 22. car.
124. Colenut. lib. 6, in prin. }

Carmignola dux inclitus cum exercitu ſub duce Mediol. in Helue-
tios prælio irrumpere non ualens in ordines, quia confertiſsimos, deſili-
re iuſsit equites, & clauis aggreſſos diſsiparunt hoſtes. Machia. { lib.
2. diſcurſ. cap. 18. in fin. }

Ad Niſibim poſt Antiochiam in obſidione deriuatus fluuius & fru-
ſtra detentus & ſtatim laxatus, furore percepto, mænium partem diſie-
cit, &c. {Pomp. Let. in Gallo Imp. Vt de flumine Ophi not. Pauſan.
lib. 8. car. 6. a ter. uel 294. in prin. }

Carolus Mag. Imp. in Italiam irrupit aduerſus Deſideriũ coacto ad
alpes exercitu pridem licentiato. { Cori. car. 22. ante, }

Federicus Imp. oppidum S. Mini. occupauit ſtrenuis militibus ibi de
poſitis ut captiuis. { Colen. lib. 4. cap. 100. in prin. }

Cato in Hiſpa. oppida plura mænibus nudari certo die iuſsit. {Li
ui. lib. 34. car. 3. in fi. Plin. lib. de uiris Illuſt. nu. 47. }

Piſiſtratus patriæ tyrannidi aſpirans, &c. { Herodo. li. 1. cap. 6. in
prin. & Iuſt. in eo. Alcia. Fab. 21. de Anguilla. }

DE STVDIO, ET INDVSTRIA.

Studium induſtriamque exercuit periculoſam Euclides, qui ad Socra-
tem preceptorem mutato habitu Athenas ire pergebat, pœna capitis in
Megarenſes Athenis deprehenſos imminente. { Gel. lib. 6. cap. 10. }

Epaminundas ſternendarum curam uiarum ab iratis ſibi ciuibus de-
mandatam, eius induſtria nobilem reddidit & optabilem. { Vale. de
fidu. ſui. }

Renatum regem ad picturam facilem, } Ponta. plura. lib. 12. re-
Ferdinandum regem ad domandos equos. } rum celeſt. car. 278. }

Demetrius rex Antigo. regis fil. in fabricandis machinis (manu etiã
propria) uerſabat in ocio & Nauibus miræ qualitatis. { Plutar. in eo
car. 288. a terg. } ut alij picturæ, torno, abacis, herbis, ueneſic. cu-
ſpidibus armorum.

Pithagoras puer primum gerulus, aptatis tam ſcite lignis, a Demo-
crito animaduerſus, abductus, inſtructus, euaſit in talem uirum Philoſ.
{ Gel. lib. 5. cap. 3. } Quæcunque habuit omnia propria confecerat
manu Philippus, de quo Geu. { in M. Aur. Imp. lib. 3. cap. 14. }

Arte & prudentia multa expediũtur quæ uiribus nõ poſſent. Home.
{ lib. pen. Ilia. in med. }

Suæ quiſque artis optimè diſputat. { Plin. li. 1. Epiſt. 10. Ponta. li.
ult.

ult.de ſermo.car.247.248.de Pacuuio Gel.lib.13.cap.2. §

DE SVPERBE' DICTIS, ET IMPOTENTER FACTIS.

Superbè dictum fuit,& impotenter factum per Tyberium Imp.græcis uerbis,o homines ad ſeruitutem paratos,&c. § Tacit.libr.3.in fi. car.71. §

Caligula Imper.in reges quoſdam de Nobilitate apud ſe contendentes dixit, Vnus dominus , unus rex. § Sueton. in eod. cap. hactenus, car. 180. §

Domitianus item albatos miniſtros habens reſpondit , Non eſt bona multitudo imperatorum. patri & fratri ſe imperium dediſſe arroganter pronuntiauit,Dominus & Deus noſter dici uoluit. § Suet. in eo. cap.exhauſtus,in fi.car.348.§

L.Plancus cenſor uia decedere coactus eſt per Domitium ædiiem tātum,Neronis Imp.auum. § Suet.in Nero.car.2.§

Plautianus ſub Imp.Seuero libertate fretus , latum clauum enſemq; & omnia Imperatoria portabat,tali truculētia ut procedēs per ambulones occurrentiū oculos auerti iuſſerit,a nemine conſpici paſſus. §Herodia.in eo.car.4. §

Seſoſter Aegypti rex adeo intumuerat , ut quolibet anno ſtato die , ſubiectis ex regibus ſorte lectos iungebat ad currum ut triumphator etiam atque etiam. § Plin.lib.33.cap.3.plura,Aria.lib.8.car.4.a ter, Herodo.lib.2.cap.7.Diodo.lib.2.cap.8. §

Adonibezech per Iudam & Simeonem fratrem prȩlio fuſus,fugatus & captus,in Hieruſalem perductus,ubi mortuus,qui reges.70.amputatis manuum & pedum ſummitatibus,crudeliter habuerat, & male habitus. § lib.1.Iudic.in prin.poſt Ioſue. §

Benadad uel Adadus Siriæ rex cum regibus 22. ſibi ſubiectis , cum exercitu maximo contra Samariam,ſcripſit ad Achab regem Iſrael, Argentum aurumque tuum,uxores,ac filij,mei ſunt,&c. §li.3. reg.cap. 20.in prin.Ioſep.lib.8.antiquit.cap.11. §

Aſſuerus regnans ab India in Aethyopiā ſuper centum uiginti ſeptē prouintias, in Suſa ciuitate regnans,&c. § Heſter.cap.1. in princip. cap. 8. c. §

Adoniſelech rex Hieruſalem in Gabaon regia urbe oppugnanda plures adduxit reges cum exercitibus. § Ioſue.cap.10.car.86. §

Tigranes Parthorum rex max.cui miniſtrabant permulti reges,quorum aliqui aſtabant ut Satellites,pedeſtres,equitanti aderant,&c. connexis inuicem brachijs circumſtabant ſeruientes . § Plutarch. in Lucullo,in med.car.5.in fi.§ Vt hodie coram Solymano Turca.Imperat.uſurpatum. §

K Maximi-

Maximinus Iunior ſæuiſsimo patre Imper. inſolentior, non aſſurgebat honoratis per patrem. § Capitol. in eo. car. 147. §

Iacobus Reginę Ioãnæ maritus, Sfortiam & Nicolaũ detrudi iuſsit in carcerem, quia ipſum non ſalutauerant regem tũcuſque non permiſſum. § Blon. lib. 21. car. pen. §

Seuerus Imp. contubernalem iam ſuum plebeium hominem ſe amplexantem, ut iam ſocium, fuſtibus cedi iuſsit. § Spart. in eo. in prin. car. 75. a terg. §

Apion grammaticus; immortalitate quemcunque donari a ſe poſſe per eius ſcripta arroganter præſumebat. § Plin. in præfat. operis ad finem. §

Probus Imp. Parthis donatiuum portantibus reſpõdit (ut per Alex. Mag. in Darium regem) de quo Curt. § lib. 4. car. 24. a ter. & car. 35. a ter. § Miror de omnibus quæ noſtra futura ſunt tam pauca miſiſſe. § Vopiſ. in eo. car. 7. in fi. car. 219. a ter. Arria. lib. 2. car. penult. 97. § de Alex. ipſo, Me in Aſiam non ueniſſe ſcito, ut ab alijs acciperem, ſed ut alijs darem, Darium ſibi aliena promittere, quod totum amiſerat uelle partiri, &c. Leges a uictoribus dici, & ſi quid uelletde filia, uenire ad ſe Darium, &c.

DE TESTIBVS REPROBATIS.

Teſtes reprobati fuerunt quamuis integri & probi authoritatiſque maximę propterea & ſuſpecti, Cepio Metelluſque in Q. Pompeium hominem nouum.

Aemil. Scaurus in C. Fimbriã & C. Memmium propter inimicitias, Craſſus in M. Marcellum, &c. Tul. not. § in oratio. pro Fonteio. car. 273. 275. & in 1. Verr. car. 63. Afric. inferior in L. Cottam. Cato Cẽſor in Galbam. Tul. in oratio. pro Murena. car. 139. in med. Valer. plura. cap. Infra. rei. Liui. lib. 9. car. 5. in prin. uel 73. de ambitu. §

Auguſtus ipſe tunc etiam Monarca, teſtem ſe in iudicijs interrogari & refelli æquo animo patiebatur. § Sueton. in eod. cap. locis quoque. car. 93. §

DE TESTAMEN. RESCISS.

Teſtamenta reſcidit Calig. Nero, Domitianuſque, ubi ſupra cap. de auaritia.

DE TEMERITATE.

Temerario auſu audaciori uirtute nimiaque fiducia Iul. Cæſar gall. habitu per ſtationes hoſtium penetrauit ad obſeſſos eius milites. § Sueton. in eo. cap. obeundis, &c. car. 37. & in uer. Vafro. §

Veſpaſianus Imp. inuitauit ad cenam de cõiuratis in eum conuictos duos. § Suet. in eo. cap. pontificatum. car. 336. §

Ptolomeus Pyrrhi fil. urbem Corcyram cepit, & ſcapha triremem te-

nuit,

nuit,Spartam ingreſſus ſolus ibi & interfectus. § Iuſti.lib.25.in fi. §

Nero Conſ.M.Liuio collegæ ſe coniunxit(ingens emenſus iter)cõtra Annibalem & etiam Aſdrubalem, ſeſe coniuncturos cum exercitibus ſubinde inſuperabilibus. § Liui.lib.27.in fi.car.144.Valer.cap. de ſtratag.car.159. §

Agatocles Siracuſa. tyrannus a Carthaginenſibus in urbe obſeſſus, diu preſſus,in deſperationẽ perductus, cum parte copiarum profectus in Africa,agros uaſtans,cauſam dedit liberationis, prouocans ad tuenda propria. § Iuſti.lib.22.Valer.cap.de ſtratag. §

Ariſtomenes Meſſeniorum dux acerrimus, a Lacedæ.preſſus,fuſus, fugatus,Spartam cum lectiſsimis paucis aggreſſus eſt,&c. Pauſa. § li. 4.car.163.in fin. §

L.Martius eques Rom. defectione Celtiberorum interfectis Scipionibus in Hiſpania tres duces hoſtium tũc uictores aggreſſus fudit & cecidit. § Liui.libr.25.in fi.car. ult.a ter.Vale.cap.Quæ cuique mag. § ſic & Scipio in Syphacem & Carthaginenſes. § Liu.li.30.car.2.Apia. in Lyb.car.6. §

Alex.Mag.Sudracarum opp.oppugnans ſaltu irrupit ſolus,&c.Cur. libr.9.c.133.Et iterum.car.52.119.in fi.§ Ita appellatur etiã a Sen. § lib.1.de beneſic.in prin. § Et ut temerarius. § libr. 5. in med. ad Araxim flu. § Quando montes aſcendit noctu cum exercitu per ſiluas impenetrabiles,& in aſcenſũ rupis tam præcipitis. § libr. 8. car. ſexta,finali. §

Conueneruut ſimul in colloquium ad Metapontum & Tarantum Octauius & Antonius quandoque hoſtes, quandoque ſocij ad bella in ſuos,& in inimicos, tunc aduerſarij. Vicit tandem Cæſar.(dicit Apian. § li.5.in med.car.206.in fin.) § In Antonij ripa penes eum ſimul cõſtitit, nullo munitus cuſtode, & noctu iuxta illum permanſit, armatis nullis circũſeptus,conquieuitque. § & lib.præced.car.190.191. §

Lucius Antonij Triũuiri frater, bello per Octauiũ preſſus & debellatus,ſepoſitis amicis,cum duobus tantum lictoribus progreſſus eſt,ita ut Lucio conſulendi de ſe, ac iudicandi libertas eſſet. Ita & congreſsi ſunt inuicem, collocutique,ut Cæſar Lucium differentem laude,& admiratione proſecutus eſſet.Lucius Cæſaris modeſtiam, breuitatemque in loquendo uel maxime laudauit. § ubi ſupra.car.192.§

Tigranes tertius Tigranis fil.ex Mithridatis filia,bello aduerſus patrem ipſum contendens, prælio ſuperatus, re communicata cum ſuis, ſupplex ad Pompeium profugit. Vnde Tigranes pater nullo caduceatore præmiſſo,ad illum acceſsit etiam,ultro omnia Pompeij fidei & ęquitati committens,filium accuſans,ritu barbarico Pompeium ueneratus, qui

qui eos reconciliauit inuicem, Armenia minore filio conceſſa, reliquam patri permiſit regendam. § Apia. in Mithrid. car. 7. fin. a ter. §

Laurentius Medices Florentia bello preſſa per Xiſtum Pontif. & Ferdinandum Neapol. regem, inuidiæ ciuium obnoxius etiam, ad regẽ profectus eſt, clam læto exceptus uultu pacem impetrauit, & amicitiã firmauit anno 1449. § Ponta. libr. 5. de prud. car. 210. in princip. Machia. lib. 8. car. 242. in fin. Guizard. lib. 1. in med. car. 53. §

DE VAFRE' DICTIS.

Vafro conſilio utendum eſt quãdoq;, & ubi non attingit leonis pellis, Vulpina inſuenda, dixit Liſander Lacedæmo. dux, de quo Plutar. § in eius uita. in prin. & in apophtheg. car. 139. §

Iul. Cæſ. Gall. habitu per hoſtium ſtationes penetrauit ad ſuos obſeſſos. § Suet. in eo. & cap. hic præced. in prin. §

Papirius cognomento prætextatus, puer, inſtante matre quid in ſenatu actum eſſet, reſpondit, Vtrum utilius eſſet uirum accipere duas uxores, aut econtra. § Gel. lib. 1. cap. 23. §

Galba Imp. adiudicauit equum eius futurum, Cui adæquatus conuoluto capite ſe recepiſſet. § Sueto. in Galba. cap. Cæde Caij. car. 5. in fine. §

Aulicam Libertinam ſub Nerone Imp. fauorabilem adamare ſimulauit quamuis decrepitam Otho poſtea Imper. ad conſequendum fauorem, nec fruſtra. § Suet. in eo. cap. Otho Imper. car. 294. ante. §

Vitellius creditorem acerbius debitum repoſcentem, iniuriarum actione ficta, quaſi calce percuſſus accuſauit, ut quinquaginta ab eo ſeſtertia extorſerit. i. aureos noſtrates. 1250. § Suet. in eo. cap. Galba. car. 5. a ter. §

Antiocho regi Annibalem profugum interroganti, An conferri poſſet exercitus Rom. cum ſuo inſtructiſſ. & armis præfulgenti, reſpondit, Satis eſſe credo Ro. hæc omnia, et quod auariſsimi ſint. § Gel. libr. 5. cap. 5. car. 77. §

Prothagoras cum Euatlo diſcipulo mercedem pactus eſt dimidiam tunc, & alteram, uicta per Euatlum cauſa, lite inter ipſos conteſtata, &c. § Gel. lib. 5. cap. 10. §

Plutarco de moribus differente plures uirgines Mileſiæ commotæ uitam ſuſpendio finiebant, quare nudæ ad ſepulturam delatæ cum laqueo, qua deformitate deterritæ abſtinuerunt. § Gel. lib. 15. cap. 10. Plutar. de clar. mulier. car. 80. & lib. apophtheg. car. 172. in Licurgo. § ubi rationem adducit.

Meſſalina Claudij Cæſ. uxor, filium adamatum ſibi prius renitentem habuit obſequentem ad coitum, impetrata a marito commiſsio-

ne

ae ut Silius ipſe obſequens in omnibus eſſet. { Dion.li.ult.car.7.fi. } ut de Menelao ad Helenam in Paridem tunc ibi hoſpitem. { Ouid.in eius epiſtola. } & in crucifigendo defunctos per Tarqui.regem Romaa. { Liui.lib.1.in eo.Plin.lib.36.cap.15. in med. de quo Ful.in 3. car.113.in fi. }

Curtius Lucani generis filiā inſtituit hæredem, ſi manu patris emiſſa eſſet,emiſſam adoptauit patruus,&c. { Plin.lib.8.cap.18. }

Flauius ædilis,uulgato iure ciuili, odioſus nobilibus effectus per collegam,dum uiſitarent ægrum,ad ſedendum non admiſſus, ſellam curulem afferri iuſsit. { Valer.cap.de inſtit.antiq.car.36. }

Alcibiades auunculo Pericli rationes adminiſtratæ reipub. reddere dubitanti & anxio, reſpondit, Quære potius quemadmodum rationes non reddas. { Valer.cap.de indole.Plut.in apophtheg.car.135.& in Alcibi.uita.car.34.a ter. }

Miniæ Sontes a Lacedæmonibus ultimo damnati ſupplicio, a coniugibus eorum illuſtribus liberati,permutato habitu in mulierem, & cæ. { Valer.cap.de amo. coniug. }

Scythæ ſeptennium abſentes in expeditione Aſiana tunc tertia, uxoribus earum ſeruis immixtis,in dominos reuertentes,animo rebelles, armis reſiſtentes, acriter flagellis ut ſeruos fugarunt, & oppreſſerunt. { Iuſti.lib.2.car.2. }

Vatienus digitos ſiniſtræ manus ſibi abſcidit,ne militare cogeretur, ſed ſibi publicata bona. { Valer.cap. de ſeuerit. }

Reſtione proſcripto,eius ſeruus extructo rogo,ſe ſuper ingeſsit,quia ſenex,&c. { Valer.cap.de fide ſeruorum. }

Pauſanias immortalitatem conſecuturus, Hermoclem conſultus, Philippum Maced.regem interfecit. { Valer.de cupid. gloriæ. }

Cauſidicum non uidere,Mulierem non audire,&c.alia not. Pontan. { in dial.Antonius.car.88.a ter.car.242.a ter. }

Bellingerius Paltaſinus Ferdin.regis Neapolit.conſiliarius,in re ſibi dubia,quæſtiunculam ſimilem delectis familiaribus ſuis proponebat,diſcutiebat,diligentius proinde coram rege diſputabat,&c. { Ponta.li. de obed.car.35.lib.de prud.quinto.car.210. cum ſeq. }

Album Vicum oppugnans Riccius dux inexpugnabilem, deterruit obſeſſos,effoſsione cuniculi ſimulata. { Ponta.lib.de fortit.1.car.57.

Theognides nobile ſcortum in Aegypto per adoleſcentem adamabatur plurimū,ut bonam auri quantitatem accipere conſtituerat, iuueni uiſum inde fuit in ſomnis cum ea uerſari,unde ceſſauit cupiditas, ipſa tamen pretium conſequi anhelabat. Iudicio excito inter partes, Bocharis iudex,numeratum coram ipſo tunc aurum,& per ſcortum con-

tractatum, iuueni reſtituit, & abſoluit eum. § Plutar.in Demet. uita. car. 6. ubi de § Lamia in Demet. regem ipſum. §

Tamerlanes pecuniæ uim maximam eſſe ſentiens, in Capha Genueſ. urbe uel Colonia in Cherſoneſſo, & conſequi intendens, ne a mercatori bus ſuffoderetur, maximam pellium nobilium uim deferri iuſsit, & in urbe quoquo meliori pretio uendi per ſuos agentes. urbe proinde ui ca pta & direpta, recuperauit & pelles, quæ occultari nequiuerāt. § Cam bi.lib. 1.car.6. §

Alexius per Imperat. Orient. acceptis pecunijs ad conducendos ex Aſia milites aduerſus hoſtes, conductos ſibi obligauit, imperium occupauit, Nicephoro deiecto, &c. ubi ſupra hic. § cap. de perfidia. Blon. lib. 13. in med. car. 87. ante. §

Pedericus ſecundus Imper. profectionem cum exercitu ſimulans in Saracenos claſſe ſoluens redijt ſtatim, &c. § Blon.lib. 17. car. 3. §

Florentini ſeipſos, & Alemannos reddiderunt ebrios ad confligendū aduerſus Senenſes, Farinata duce & authore. § Blon.li. 17. c ar. ult. §

Nolanos inter & Neapolit. uti factum fuit iudiciū per Labeonem, ita & inter Ardeates & Aricinos. § notat Liui.lib. 3. in fi. car. 29. §

Halaricus Gothorum rex cum theſauris ſepultus in alueo fluminis deriuati & repoſiti. § Blond.lib. 1. in prin.car. 4. § & de Decebalo Daciæ rege. § Dion in Traiano Imp. car. 6. a ter. §

Folles pro accubitis ſternebat Imp. Heliogab. in prandio, unde accūbētes ſtatim ſub menſa redigerentur. § Lamprid. in eo. car. 108. ante. §

Peruſinis conquerentibus de prętore, qui interfectorem ſuſpendi fa cere intendebat cōtra ſtatuta urbis ſub pœna libr. 200. Reum puniuit li braſque. 200. ſoluit. § Corius car. 216. a ter. §

Auxit ſtipendium Cyrus in nautas, unde ſpoliatos hoſtes diſſoluit, & ſuum auxit exercitum. § Plut. in Lyſand. in prin. car. 1. ante. §

Demetrius Mithridati regi ſocio taciturnus ex iureiurando baculi calce declarauit ſcribens periculum fuga ſibi uitandum. § Plutar. in eo. in prin. car. 180. in prin. §

Feris expoſitus laniandus reus ſaltando cum baculo uel pertica hinc inde a leonis aggreſſu ſe tutum reddidit. § Blon. li. 2. de Roma triump. car. 89. §

Alius item cooperuit ſe cannitio ſcuto proſtratus a leonum feritate, ubi ſupra.

Contrarium. cap. humili loco nati. ſupra.

DE VARIETATE CASVVM.

Varietatem caſuum in dies agnoſcimus. De carcere cathenisque quis nigreditur ad regnum, & alius natus in regno inopia conſumitur. § Ec cleſ. cap.

eleſ.cap.4.in fi.ut de § Dioniſio Sicil.tyranno, &c.

C.Gutta quia Metello & Domitio cẽſoribus ſenatu fuerat eiectus, inde cenſor creatus eſt. § Tul.in oratio. pro Cluent.car.44. §.

Valer.etiam Meſſala de quo Vale. § cap.de cenſor.nota §

Tiberius Claud.Nero Liuiæ filius ex Claud.Tiberio cum matre fugiens arma Cæſaris in Campania,qui ſubinde uictor Liuiam duxit uxorem,Tiberiumq; adoptauit & ſucceſſorem reliquit in imperio. § Dioni.lib.48.car.8.in prin. §

Nero ad faſtigium dignitatis ex adoptione Claudij auunculi,per annos.14. omni ſcelerum grauitate inquinatus grauatusque, ab omnibus tandem deſtitutus, hoſtis a ſenatu iudicatus, fuga lapſus, ſcrobem ſibi ad ſepulturam fieri requiſiuit, pugione denique ſe transfodit. § Sueto.in eo.car.275. §

Hecuba expugnata Troia,captiua facta,ſeruire coacta, Priami tanti regis uxor. § Home.de quo Macrob.li.1.Satur.cap.11. ubi plura de Seruitute.

Andromeda etiam captiua abducta,Argiua in ciuitate,aquam ferẽs, ancillare coacta. § Dixit Home.libr.6.Ilia.car. pen.a terg. §

Siſicambis Darij regis potentiſsimi mater prælio ter ſuperati per Alex.Mag.uti captiua ubicunque perducta.Curt.Aria.Plut. Iuſti.

Cræſus Lydiæ rex ditiſsimus a Cyro uictus,captus,in ſeruitutem ſuã abductus. § Macrob.ubi ſupra.Sen.d.lib. de tranquil. animi. §

Diogenes & Plato Philos. tantæ qualitatis ſeruituti addicti, &c. ubi ſupra.

Themiſtoclis filij ad egeſtatem perducti patre maximo & imperatore,& diuitiarum & eloquentiæ poſſeſſore. § Tul.in epiſt.ad Brutum. car.555. §

Beliſarius dux illuſtriſs.poſt plures conſecutas uictorias,legatus Imper.in Italia,cum exercitibus aduerſus Gothos, reuocatus, depoſitus, excęcatus,mendicare coactus,&c. § Ponta.li.de fort.2.car.80.a ter.§

Iulianus Cęſarinus Cardin.legatus pontif.in ampla Legatione & elatione conſtitutus,abolita pace cum Imperat.Turca.conſtituta,renouato bello,fuſi prælio Chriſtiani,diſsipati, fugiens ipſe, per Lixas Vngar. ſpe prædæ,interfectus, ſpoliatus,nudus in uado fluminis ad Varnam relictus. § Cambi.lib.1.car.13.a terg. Ioui. in Amurate Imp. Turc. §

Caſtrutius Caſtraca. parentes ignorans, Imperator magnus euaſus, in bellis Italicis,carceratus decapitãdus,extractus,dominus Lucæ cõſtitutus,plures obtinuit uictorias & ciuitates, febre uexatus & correptus, dominio eiecti filij. § Blon.lib.9.hiſtor.in med.car.151.a terg. §

Seianus omnia exequens imperialia ambitione tumens, timendum-

que ſe gerens,& ut Sen. Nunquid tam magnis, aut inſperatis, aut tam uniuerſis quam Seianus? quo die illum ſenatus deduxerat, populus in fruſta diuiſit, &c. § li. 1. de tranquil. uit. cap. ad imperitos. car. 154. a ter. Dion. lib. 57. car. 442. late de ipſo. §

Marius pluries uictor imperator urbis dominus & exercituum Min turnæ captiuus destitutus, in ulnis deliteſcens extractus, ad mortem de ſtinatus, liberatus profugit, mori denique coactus. § Plut. in eo. §

Baiaſith plurium regnorum & exercituum dominus, prælio ſuperatus a Tamerlane Scytharum Imper. captus in ſeruitutem conſenuit, ſub menſa uictitans cathenatus. § Cambi. & Ioui. in eius uita. ut & §

Valerianus Imper. a Turchis. § Treuel. in eius uita. car. 170. §

Corcuth Selym. Imp. frater a patre Imper. deſtinatus, deſtitutus, fugiens in ſiluis, abditus herbis, & melle uiuens aliquandiu, cognitus, extra ctus, interfectus. § Cambi. lib. 4. in prin. Ioui. lib. 14. hiſtor. car. 268. a ter. & in eius uita §

Tomumbeius Sultanus potentiſsimus, prælio fuſus a Selymo Turc. Imp. fugatus, abditus, in paludibus deliteſcens, inquiſitus, extractus, to tus ad enunciandos Theſauros, laqueo ſuſpenſus, uitam emiſit. § Cam bi. d. lib. 4. car. antep. Ioui. in Sely. uita, & li. hiſtor. car. 384. §

Sarra Colunnenſ. Romæ potentiſsimus, nobiliſsimus, pontificis Bo nifacij. 8. fugiens uim & furorem, per nemora deliteſcens, a piratis ca ptus, incognitus, remigio addictus, per regem Franc. liberatus, quã pri mum cognitus, qui ſubinde pontificem ad mortem compulit uiolentã. § Blon. li. 19. car. 2. 3. 4. Machia. lib. 1. hiſtor. cap. 20. Cori. car. 162. Ae mil. in Phil. 4. rege. 45. car. 356. §

Vgolinus Girard. Piſarum princeps, nutu omnia in ciuitate admini ſtrabat, ingenio, nobilitate, authoritate præſtans, &c. uxore, filijs, bonis que omnibus præditus, in ſuos effuſius efferens ſeſe, interrogans amicum, quid ſibi deeſſet, cui reſpondit, Ira numinis, gibellinis ab aduerſa rijs præpotentibus factis, uerſa tunc fortuna deſtitutus, cum omnibus ſuis interfectus, ferro fameque oppreſſus. § Aemil. in Phil. 4. rege. 45. car. 341. §

Muleaſſes Africæ rex nobiliſsimus, trucidatis regnandi cã fratribus duodetriginta, lautiſsime uiuens, a filio excluſus regno, luminibus orba tus, profugus, captiuus, ſub Franc. Touara, pedore obſitus, ad Carolum quintum ampliſs. tunc Imperat. confugiens, uictum in Sicilia, publice ſi bi dandum impetrauit. § Ioui. li. 44. car. 12. fin. §

Variantis fortunæ plura not. Plin. § lib. 7. cap. 43. §

Antiochus rex max. oppreſſus a fratre, a ſocero, ab hoſte, fugiens, a latronibus captus & interfectus eſt in uia. § Iuſti. libr. 27. Vt de Se

leuco

leuco eius fratre, ibidem.

Corradinus cum ampliſsimo exercitu regnum occupaturus Neapolit.dux Auſtriæ, Iuuenis in maxima elatione, in Carolum primum Andegauen.tunc regem factus prælio acerrimo uictor, fuſus, fugatus, captus, capite priuari publice iuſſus. § Blon.li.18. car.137.Colenut.& alij.omnes. §

Volero ordinum ductor, reus, ad Conſules ductus, a plebe liberatus, Trib.pleb.factus. § Liui.lib.2.in fi.car.pen.ante.in med. §

Tetricus ex triginta tyrannis.22. Aureliano Imp.deditus ut uictus, & in triumphum ductus, proinde corrector Italiæ totius, ab ipſo præpoſitus. § Spart.in eo.car.264.201.in fi. & eius filij ſimiliter. §

Mathias Coruinus ad regium faſtigium e carcere perductus ab Vngaris, ut de Caſtrutio ſupra. § Ponta.lib.1.de fort. car.4.ante, libr.2. car.1.in fin. §

Ludouicus Aurelianus dux a Franc.rege pugnans captus, decapitandus, iudicum iuſſu, cuſtoditus ad ſupplicium, abſolutus, liberatus, ſucceſſor in regno Franc.regnauit, Mediolanum occupauit. § Aemil.in eo, & Arnoldus. §

Leo decim. Pontif.inopinanter creatus pridem, captiuus, prius autẽ Hieroſolim. eques tantum, &c. § Ioui.lib.11.Guizar.libr.11.car. 98.in fin. §

Philippus Maria Vicecom. ultimus dux Mediol. euerſo principatu paterno ad uictus inopiam peruentus, etiam accepta in uxorem Beatrice Facini canis max.ductoris, pridem uxore ditiſsima hæres relicta, regnum recuperauit, in amplitudineq́; perduxit. § Blon.lib.21.in med.

Agrippa profuſis opibus regijs, ad inopiam redactus, profugiens, accuſatus a libertino ad Imperatorem Tyberium, in uincula perductus, cognouit a cõcaptiuo præſagiente, fælicitatem, opes & bonam ſibi fortunam cum libertate futuram. § Ioſep.lib.18.antiqui.Iud.cap.15.in med.& in fi. §

Alexes regiæ ſtirpis adoleſcens, obtruncato Stephano, rex ſuffectus per Boiares (urbis magiſtratus) ex optimatibus, qui in Padolia inops exulabat, non impetratis a Carolo Imper.auxilijs requiſitis, ab eiſdem perfide obtruncatus eſt. § Ioui.lib.40.in med.car.304.a ter. §

Techelles Imp.conſtitutus ex Heremita, in Perſas, ſtudijs deditus & probitati, religione & integritate præcipuus clarusque lecto exercitu max.ad Calderanos conflixit campos aduerſus Selymum Turca. Imp. a Iacuppo Vſumcaſſani filio interfici iuſſus per fraudem, ex inuidia & æmulatione, quia plures erat conſecutus uictorias. § Ioui.lib.13.in med.car.245.247. §

Haria-

Hariadenus Mithileneus Pyrata, cognomento Barbaruſſa, uirtute & induſtria uictorias in hoſtem quemque conſecutus, Africæ regnum occupauit, regibus eiectis, & Muleaſſe de quo ſupra, maris denique præfectus a Solymano Turc. Imp. conſtitutus, & quartus in curia Baſsà purpuratus ſummo honore deputatus. § Ioui. lib. 33. in princ. §

DE VESTALIB. VRBIS ROMAE.

Veſtales ſex inſtitutas a Numa Pomp. rege, not. Liui. § lib. 1. car. 3. Plutar. in eo. car. 3. ante. § ex lege duodecim tabul. de qua Tul. § li. 2. de legi. car. 5. in fi. §

Capiebantur electæ puellæ, ritu de quo Gel. § lib. 1. cap. 12. li. 10. cap. 15. lib. 6. cap. 7. Sueto. in Aug. cap. poſtquam. car. 75. a ter. cap. teſtamentum. car. eius pen. § apud ſex Virgines Veſtales, &c. Octennis in circa, patrima & matrima, lingua integra & auribus. Maxima earum prior dicebatur, hodie Abbatiſſa, tunc etiam Antiſtitam dicebant. § Plin. lib. 4. epiſt. 11. Audiſti, &c. Beroſus lib. 1. antiquit. car. 64. in Armobrite rege. 9. Babil. Sueto. in Domit. car. 344. cap. Ius diligenter &c. Gel. ubi ſupra. § Rheam Siluiam Romuli & Remi matrem, Vrbis, & Imperij conditores, fuiſſe Veſtalem, not. Liuius & alij ubi ſupra.

Veſtæ templum intrabant uirgines ipſæ cum Pontifice tantú. § Lāprid. in Heliogab. car. 3. a ter. Gel. ubi ſupra lib. 6. car. 7. §

Teſtamentum condere poterant, prædia uendere & cōparare. § *Plutar.* de Licinia. in uita Craſsi, & li. de utilit. ab inimi. car. 4. uel 396. a ter.

Lictorem ſuum quęlibet earum præmittebat, quia per ciuitatē, procedentes quædam iniuriam paſſæ erant. § Plutar. in Numa rege. car. 3. Dion. lib. 47. car. 225. §

Eiſdem priuilegia per Auguſtum conceſſa uti habentibus ius trium liberorum. § Dion li. 56. car. 6. uel 404. & in Ver. uxor, alibi. car. ult.

Peccantes in corpus uiuæ ſepeliebantur. § Liui. pluribi. Plutar. in Numa, car. 3. in Tib. Grac. car. 3. plura, in problem. car. 214. Quid eſt cur Veſtales, &c. Plin. d. epi. 11. Iuu. Sat. 4. in prin. § terram ſubitura ſacerdos. Veſtam dicebant uel Eſtam, ideſt ignem, &c. Dei lex talis erat etiam, de qua Ioſep. § lib. 4. antiquit. cap. ult. in med. § uiua concremetur.

Templo egrediebantur ad curam matronarum ægrotantes requiſitæ, & ad agnatorum commoda. § Plin. epiſt. 19. lib. 7. Angit me, &c. &c. de Fannia. §

Annis primis diſcebant, inde docebant. § d. car. 30. Sen. lib. de beata uita. car. ult. 142. ante. Plato lib. 6. de legi. car. 2. a ter. Polido. libr. 4. de Monachis. § Sacroſanctæ ergo tangi non poterant, nec deturbari, aut uiolari, ut ideo Claudia triumphantem patrem tutata eſt ne a Tribu.

bu.pleb.aduerſantibus,deturbaretur curru. § Valer.cap. de pieta. in parent.Tul.in oratio.pro Cælio.car.47.car.2.Suet.in Tiber.Imp.§

Ludos publ.poterant ſpectare ſed ſeparatim. Vnde ſuffetiæ uirgini benemeritæ ſtatua poſita,not.Plin. § lib.34.cap.6.in med. Sueto.in Aug.cap.factæ igitur.207.car.86.& in Tib. ubi ſupra.§

Ciuitate in tanta,quæ continebat homines mille millia, ut expoſuimus in Ver. Coloniæ,cōſtitutæ erant Veſtales ſex tantum,ad deprecandos eorum Deos quamplurimos.

DE VLTIONIBVS.

Vindicta deſperata & Vltio rabida per Latronum principem perpetrata fuit in ſuos,qui profugere non ualens, in ſpelunca incluſus, deditionem facere non curans,filios ſeptem cum matre, ſingulatim exeuntem quemque,propria manu pater trucidauit,uxoremq; & ſeipſum præcipitem rupe dedit. § Ioſep.lib.1.belli Iud.cap.26.in med.§

Pauſanias per uim ſtupratus ab Athalo & ſocijs fruſtra interpellato Philippo rege Maced. ad iuridicam uindictam, irriſus etiã, pugione in regem uindicauit iniuriam,quamuis proinde captus, & in crucem affixus. § Plut.in Alex.Mag.Iuſti.lib.9.& in Ver.fatis,ſupra.Valer.cap. de miracu.§

Maioricenſis ciuis, ſeruo ſeuerius caſtigato,peregre profectus, domum regreſſus, clauſam uidet ianuam,ex quo ſeruus ipſe,uxorem uinctam cum filijs tribus,in altiorem domus locum deportauerat, requirẽti domino alterum præcipitat ex filijs ante patrem,poſt & alterũ & uxorem.Domino atonito requiſiuit ſeruus ipſi ſibi naſum quamprimũ præcideret ſi tertium ſibi incolumen filium ſeruari uellet, quo etiam neceſſitate urgente facto, filium etiam tertium cum ſemetipſo præcipitauit ſeruus,& familiam ita exterminauit totam. § not.Ponta. li.3.de obedient.car.pen. §

Altobellus Todicenſis ciuis,in aduerſæ factionis ciues craſſans,& ſæuiſsimus latro agrarius, manu Vitellotij ductoris captus,iuſſu Cæſaris Borgiæ Alex.Pontificis filij,ſuper menſa expoſitus,uinctus, a quibuſq; laceratus dentibus,tum hominibus tum fœminis. § & ut not.Leand. in ſua Italia in Vmbria.car.86. §

Simõ Sauli filius,corpore & audacia inſignis iuuenis,inter Hebræos furentes,clade,ſtrage,rapina inter ſeipſos etiam ſæuientibus ad internitionem,matrem,uxorem,filios,& familiam totam trucidauit,ſeipſumque confecit. § Ioſep.lib.2.belli Iuda.cap.22. §

Saguntini Senatores Annibalis ſæuitiam uerentes,oppugnati diu defentes ſeſe,rogo excito,cum gazis ſeipſos combuſſerunt. § Liui.lib. 21.car.3.a ter.§

Metulij

Metulij in Illirio deditionem abhorrentes, incendio ſeſe abſumpſerunt. { Apia.lib.Illir.in fi.car.antep. }

Numantini quattuor millia duplici uallo preſsi a Scipione Conſ.certare non ualentes, preſsi fame, ſeipſos omnes contrucidarunt. { Flor. libr.59. }

Campani ſimiliter Virio authore cum ſenatoribus, ueneno ſumpto, ſe omnes iniecerunt in rogum. { Liui.lib.26.car.3. }

Aſtapani etiam, de quibus Liuius { li.28.car.148. } Abydenſesque. { Liui.lib.31.in med.car.169.& Xantij.Dion.li.47. in fin.car. 7.fin. }

Cantabri etiam libertate priuati, not.Dion. { lib.54.car.3.a ter. }

Perdica ab Ariarathe rege bello uicto, milites in urbibus quibuſque, occiſis primum coniugibus & pueris, domos cum ſemetipſis conflagrarunt. { Iuſti.lib.13.in med. }

Iotapata Galileæ urbe præcipua, diu obſeſſa, tandem & expugnata per Veſpaſianum poſtea Imperat. ciues uiuere ultra deſperantes, congregati, ſemet interfecerunt. { Ioſep.lib.3.belli.Iud.cap.20.in fi. }

Meſſeda obſeſſa & oppugnata ab exercitu Rom. Eleazaro authore, omnes inter ſeſe contrucidati ſunt, igne ferroque ab ſumpti. { Ioſep. lib.ult.ubi ſupra.cap.46.in med. }

FINIS SECVNDI TOMI.

TITVLI IN TOMVM TERTIVM.

Abſtinentia.
Actio contemp.
Accuſator. 5. a ter.
Adulatio.
Aduocati.
Affabilis.
Amor.
Amicitia.
Animus.
Anima.
Auaritia.
Audacia fortit.
Benign.
Affab.
Beneficia.
Beatus quis.
Bona quæ.
Bonum quid.
Bona augere.
Bonus uir.
Breuitas
uitæ.
Corporis.
in dicendo.
Caſtigatio.
Celeritas.
Cito.
Clementia.
Conſulere exitus.
Conſcientia.
Conuerſatio.
Conſuet.
Concordia.
Curioſitas.
Dimidium. in uer. princip.
Diſcendum.
Diuinatio.
Diuiſio.
Diſtinguere.
Diuitiæ
Opes.
in uer. finis.
Aequalitas.
Educatio.
Eloquentia.
Exempla.
Extemporal.
Exercitus.
Experientia.
Exilium.
Exitus.
Fama.
Fatum.
Fames.
Felicitas.
Fenerator.
Fideiuſſio
Fides.
Finis.
Fortuna.
Fortit.
Fruſtra.
Fugiens.
Fur magnus.
Futura.
Gloria.
Gratit.
Hiſtoria.
Hoſpitium.
Honeſtum.
Honor.
gloria
Ignorantia.
Ignob. Nob.

Ingenium.
Iniuriæ.
Inimicitiæ.
Inuidia.84
Induſtria.
Indoles educem
Ingrat. grat.
Ira,irac.
Iuſtitia.
Iudicium.
Iuramentum.
Laus.
Labor.
Leges.
Liberalitas.
Lingua.
Libertas.
Locutio.
Loquaciter.
Luxuria uolupt.
Magnan. fort.
Malus.
Malum.
Maleperta.
Memoria.
Mendacium.
Medici.
Mediocrit.
Mendicit. paupert.
Minima.
Mora quæ celer.
Mors.
Modus.
Munera.
Multit.
Natura.
Neceſsitas.
Nequid expec.
Nemo adeo.
Nil in uita mín.
Non omnia,&c.
Nobilitas.
Noſce,teip.
Noſce tempus ualet.
Non ſemper ualet.
Obedientia.
Ocium.
Ocaſio.
Omnes omnia.
Opes.
Orbitas.
Ordo.
Oratio.
Pater.
Patria.
Paupert.
Pecunia.
Parſim.
Patientia.
Pericula.
Perfid.fides.
Pietas.
Politica.
Poeta.
Præſentia.
Præcepta.
Præmij ſpes.
Principium.
Prud..
Pudor.
Qui patrem.
Qui binos.
Quid agendum.
Ratio.

Reputatio.
Riſus.
Sanitas.
Sapientia.
Sacietas.
Seruitus.
Sec.res.
Seueritas.
Senectus.
Silentium.
Similitudo.
Simulatio.
Solitudo.
Somnus.
Somnium.
Spes,
Stultitia.
Superbia.
Superflua.
Tacere } ſilent.

Talis quis.
Tempus.
Temper.
Temerítas.
Timor.
Varietas.
Valitudo.
Veritas.
Verec.
Ver.blanda.
Verſutia.
Virtus.
Vitium.
Vindicta.
Vicinus.
Vita hum.
Vnus tantum.
Volupt.
Votum.
Vſuræ.
Vtile,

PRAECEPTA MORALIA MATERIIS IN QVAMPLVRIBVS AD STVDIOSORVM COMMODVM.

Tomus tertius.

DE ABSTINENTIA.

ABSTINENDVM eſt in adminiſtrandis eorum proprijs bonis tanquam alienis. Aliena tanquã propria pariter adminiſtranda. § Sene.ad Albinam.lib.de conſolat.car.150.capit.Quoniam,&c.lib.de breuit.uit. in med. car.162. in princ. § Adminiſtrans tuas tã abſtinenter quã alienas, tam diligẽter quam tuas. § idem epiſto.75.in med. epiſt. &c. & li.de honeſta uita.car. 72. & ubi ſupra.ad Albinam.cap.Qui meo.car.150. a terg. in princ. § Adminiſtraſti, ut tanquam in tuis laborares, tanquam in alienis abſtineres. vtamur illis non gloriemur. & utamur parce tanquam depoſitis apud nos & abituris.quiſquis illas ſine ratione poſſedit non diu tenuit,&c. §Cato.cap.5.rei ruſt.Plin.epiſt.28.in fi.lib.6.Scio, &c. § dices oportere me tuis rebus ut meis uti,etiam,ſed perinde illis ac meis parco. § & in ſuo paneg.car.333. § Aſſueſcat Imperator cum imperio calculum ponere. Sic exeat,ſic redeat,tanquam rationem redditurus,&c. §Tul.in 2.offic.car.antepenul.in prin.§ nulla autem re conciliare facilius poſſunt, qui reipu.præſunt,quam abſtinentia & continentia.Patere & abſtine,dicebat Epictet. philoſoph.de quo Gel. § li.17.cap.19. § Non tuus hic capiet uenter pluſquam meus. § Orat.Sat.1.li.1.car.1. in fi.Geu. lib.1.car.294. § Non ſolum manus,ſed & oculos abſtinentes habere decet,dicebat Sophocles,de quo Tul. §in 1.offic.in fi.car.antepenul. a ter.28.Ponta.li.de magnanim.cap.Nec uero.car.220.in fi.de ſeipſo.§ Sciſcitanti regi quis eſſet is patronus & defenſor reſpondit, Paupertatem,ea enim me aduerſus accuſationes tuebitur, & abſolutũ in iudicio ſiſtet. § Eraſ.prouerb.983. § Zenone moderatior. § Eccl. cap. 31.b.c. § beatus diues,qui poſt aurum non abijt,qui potuit tranſgredi & non eſt tranſgreſſus. § Lactan.lib.6.cap.17.in med. § frugali

tas eſt abſtinentia uoluptatum, uitium quod amore deſcendit habendi, melior eſt patiens uiro forti,& qui dominatur animo ſuo. § prouerb. cap.10.in fi. § exempla plurium not.in cap.de abſtin.ad Valer. unde Adrianus Imper.de quo Spart. § in eo. car. 4. § in Senatu ſæpe dixit,Ita rempub.ſe geſturum,ut ſciret,populi rem eſſe non propriam.Ef fugere cupiditatem regnum eſt inuenire. § Sen. in ſuis prou. §

DE ACTIONE, ET CONTEMPLATIONE.

Vitæ genus triplex habetur, Actiuum, contemplatiuum, uoluptuoſum hoc eſt autem pecudum proprium & belluarum. § Tul. in 1.parado.in fi. § Actiuum ſine ſcientia ineptum eſt & infirmum. § Plutar.ubi infra.car.penul.a terg. § Speculatiuum ſolum eſt etiam inutile.Enitendum igitur actionibus & contemplationi uacare. § Plut. li. de educat.libe.car.5.in fi.Sen.lib.ad Gal.de uita beata.car.ult.a terg.in med.142.Ponta.lib.1.de prud.cap.Quæ ſit uita perfecta, ubi plura,& car.ſequen.164.lib.1.de benefi.car.1.118.a terg.Salu.in Catili.car.1.§ Viuere ac frui uidetur,qui aliquo negotio intentus, præclari facinoris, aut artis bonæ famam quærit. Natura ſine diſciplina manca exiſtit,& è contra,Diſciplina ſine natura cęca eſt.

Qui item ſtudijs intentiſsimi, nullis prodeſſe curant, argumentũ habentes,ſe diu uixiſſe præter ætatẽ,&c. § Sen.li.de tranquil.uit.cap.ad uerſus.in med.car.152.a ter. § Priuſquã igitur incipias,*cõſulto opus* eſt,ubi cõſulueris mature opus eſt facto. § Sal.in Catili.*in prin.car.1.*§ Vtrunque per ſe indigens alter alterius indiget auxilio.Adminiſtrandis rebus frequentes atque aſsiduos eſſe oportet,ut nec tamen propter contemplationem & ſtudia diſtrahamur ab agendo publice ac priuatim, & cæ. Non ut quiſque uideatur ab humana ſocietate abhorrens amicitias fugiat,amicis operam non præſtet, &c. § Ponta. ipſe ubi ſupra. cart. 164.a terg.165.in prin.lib.3.in princ.car.181.183.in fin. § Homines nati ſunt ad agendum & contemplandum,& nullus noſtrum ſibi ſoli natus eſt,ſed patriæ,parentibus,amicis,&c. § Plato epiſto.9.de qua Tul.lib.1.offic.car.6.a terg. § mutuo ſeſe adiuuent, communemque utilitatem pro uiribus colant. § Plato lib.7.de repub. in prin. car.2. a terg.in princ.Ponta.lib.de prud.ubi ſupra.cap.actiones. in fin.eius. § Eſt enim fælicis hominis maxime proprium officium & bene agere, & erga plurimos bene agere, idque aſsidue & cum iucunditate multis & dando & benefaciendo,&c. In contemplationem ueti & actionem diuiditur uirtus.Contemplationem inſtitutio tradit, actionem admonitio. §Sen.epi.94. in med.hanc partem,&c.car.51.in prin.& epi.ſeq. Petis a me,in prin.eius,ubi late.Tul.in 1.offi.car.5.in prin. car. 6. § Virtutis laus omnis in actione conſiſtit,a qua tamen ſit ſæpe intermiſsio,multique

tique dantur ad ſtudia redditus,tum agitatio mentis,quæ nunquam ac- quieſcit, poteſt nos in ſtudijs cogitationis & ſine opera noſtra contine- re. § Tul.lib.2.de fini.car.73.Boet.lib.1.de conſolat. prouer. 1.car. 3.in princ.Carda.lib.14.de ſubtilit.in prin.car.2.in princ.Ponta.lib.de benefic.in prin.eius.lib.1.de pruden.cap.Cumq; ſit.car.152.in fin.Pe- trus Areti.epiſto.ſua ad Gallum.car.109.a terg. § Fructus igitur ui- tæ humanæ totius actiones ipſæ ſunt,ratione temperatæ ac rectę. Bene uiuere hominis eſt unius,quia unus ipſe ad agendum atque contemplã- dum eſt natus.Omnis igitur ceſſatio. § cap.quod autem. c.160.a ter go. § ab agendo turpis, niſi quæ relaxationis ac reparandorum uiriũ cauſa,&c. § & lib.2.car.2.a terg.169. § Solus etiam intellectu præ ditus ac mente,quæ quoniam ſola eſt hominis, hæc ſola eſt amplecten- da,ad eamque agendi & contemplandi munus omne referendum, &c. § & in uita Pompo.Attici.ad Plut.car.eius.2.§ Quieſcenti agendum, & agenti quieſcendum eſt. § Sen.epiſto.3. in fi. eius. § Ex quo na tura etiam diem fecit & noctem.vita beata conſtat ex actionibus rectis, & ipſas ad actiones rectas præcepta perducunt,&c. § Sen.d.epiſt.95. in prin.car.52. in princ. § Præcepta autem procedunt ſecundum ra- tionem.§ Ponta.d.car.2.libr.2.in præfat.& car.1.eius.168. a tergo. 169.a ter.§ Namq; ut ad agendum nati atq; educati ſumus, rationis etiam participes,ſic natura hac duce trahimur actiones ad ipſas, ratione quidem recta,&c. § & d.car.164.a ter. § Vt adminiſtrandis rebus frequens aſsiduuſque, nec tam propter actiones a rerum humanarum naturæque perueſtigationibus, contemplandiſque ab illis mente,ac ani mo perfruendis,&c. Virtutibus enim comparandis opus eſt inſtitutori- bus ac magiſtris. § car.169.a terg.d.lib.2.de pruden.lib.4.de ſermo. car.1.in princ.lib.1.de benefic. car.1. 118. § pars uirtutis diſciplina conſtat,pars exercitatione, & diſcas oportet, & quod didiciſti agendo confirmes. Nam ut boues ad arandum, canes ad indagandum, equi ad curſum,ſic homines (ut Ariſtot.ait) nati ad intelligendum, & ad agen- dum,& conſiderandum. § Tul.in 2.de fini.car.73.& in 1. offic. car. 5.in prin.& car.pen.30.§ Labores ideo improbandi non ſunt,& quod experiendo magiſquam diſcendo cognoui,&c. § Tul.idem lib. 1.epi ſto.famil.Legi tuas,&c.§ Quando ad agendum naſcimur,nec niſi agẽ do uirtutem aſſequi,atque fælicitatem poſſumus, &c. § Ponta.ubi ſu pra.lib.de prud.2.& lib.3.car.1.a terg.& car.ſecun.Tul.item lib. 1.of- fic.in princ.car.5.& car. penul. § cognitio contemplatioque naturæ manca quodammodo,atq; incohata ſit,ſi nulla actio rerum cõſequatur. ea uero actio in hominum commodis tuendis maxime cernitur.antepo nenda ergo eſt,&c.Optimum eſt tamen miſcere ocium rebus. § Sen.

lib.de tranquil.uitæ.car. 153. in princ. § . Virtus ergo omnis in actione conſiſtit. § ubi ſupra.Plut.in polit.car. 6. ante. § de Architecto, qui in cõtentione dixit, Viri Athenienſes, quæ iſte pulchre diſſeruit, re ipſe efficiam. § lib.de tranquil.animi.car. 2.a terg.259. honeſta enim omittere,&c.§ ut de Achille Home.de quo Plut.ubi ſupra.& in uita Cleomenis. § car.pen.a ter. 135. § Tabeſcebat animo in ocio permanens,& tumultum bellicum exoptat,&c. Actiua item una eſt, alia contemplatiua. prima duplex, interior quæ apparet in facienda ut eleemoſyna, in conſilium dando requirentibus. Exterior, quæ ſe habet in agibilibus. Contemplatiua autem alia dicitur mundana, quæ uerſatur in uarijs ſcientijs, chriſtiana in diuinis. § Ponta.aliter.lib.3. de prud.cap.Quẽ admodum,&c.a ter.car.eius.3.omnino tria ſunt,&c.§ & in ratiocinãdo & in eligendo propoſito ipſo, hęc non tam diuerſa eſſe, ſed & contraria diſputat Plato in Phedo. § car.3.ante.ubi § . de ſtudio philoſop. ad actiones corporis. & a terg. in princip. Omnes actiones totius uitæ honeſti ac turpis reſpectu, temperantur. § Sen.epiſto.76.in med.Inimicit.car.32. in fi. § quæ ratione diriguntur agendi uel non agendi. Ponta.d.lib.1.car.160.cap.Quæ quoniam,&c. § honeſti, ac iuſti erit cum primis ſtudioſus. Quid diuinius quam uitam omnem exercere in pulcherrimis cógitationibus atque benefaciendo ? Anima operantium impinguabitur. piger uult & non uult. § Eccle.cap.13.a.*Salu.in Iug.* in princ. § animus incorruptus æternus agit atque habet, *neque ipſe* habet,&c. Ignauis precibus fortuna repugnat. § Ouid.in 8.metham.

Conſidera igitur utrum natura tua rebus agendis an ocio ſtudio contemplationique aptior ſit,& eis inclinandum, quo te uis ingenij refert. male enim reſpondent coacta ingenia, reluctante natura, irritus & eſt labor. § Sen.lib.de tranquil.uitæ.car.153.cap. inſpicere, & cap.hominum § namque delectus habendus eſt,&c. § Budæ. ubi infra. cart. 128.Alcia.fab.101.§ bella gerunt fortes, callidus aſtra tenet. Examinare igitur futuri principis oportet ingenium, in laboribus, timoribus, uoluptatibus, in diſciplinis plurimis exercitatiſſimum. § Plato lib.6. de rep.car.4.ante.in fi.248.lib.7.in fi.car.penult.a terg.in princ.255.§ Iuuenibus conueniunt multi & maximi labores. Nulla animæ uiolenta eſt & ſtabilis diſciplina, ſed quaſi ludentes enutriendi, ut & magis ad quod quiſque natura ſit aptus poſsis agnoſcere. Labor enim ac ſomnus diſciplinis auerſi ſunt. Stabiles in diſciplinis, conſtantes in bello, in officijs perſeuerantes,&c. § libr. 2.de rep.car. penul.in prin.eius.224. § ſingula pro cuiuſque ingenio tribuimus, ut quiſque id unum ad quod natura ducit aggrediamur, ociumque a cæteris agens,&c. Quis bellicoſus ſimul & agricola uel coriarius, noſtrum erit officiũ quoad fieri poſ-

ſit, deligere quæ & quales naturæ ſint ad urbem cuſtodiendam idoneę. § & lib.4.car. 1. a terg. § Vnumquenque ad unum id opus duntaxat ad quod natura eſt aptus ducere debet. § & car.ſequen.ante, in med.§ Vnumquenque oportere unum aliquid exercere eorum ad quod natura eſſet aptiſsimus. § Tul.d.li.1.in med.car. 22.a terg.de offic. car. 23. ante.& lib.de ſeneƈt.car.6.79.in prin.Plut.item lib. de tranquil.animi. in med. car. 267. ante. § quod homini naturaliter inſitum eſt eo uti decet & agere pro uiribus. Id maxime queque decet quod eſt cuiq; maxime. Suum igitur quiſque noſcat ingenium, acremque ſe & uitiorum & bonorum ſuorum Iudicem prębeat, quam nobis metipſis iudicio noſtro accõmodabimus. Alij ad philoſophiam, alij ad ius ciuile, alij ad eloquentiam applicant, &c. alij in re militari. In primis conſtituendum eſt quot & quales eſſe uelimus, & in quo genere uitæ, quæ deliberatio eſt omnium difficillima, & cæ.plura. § & libr.de ſeneƈt.car.6.ante.79. § quod homini naturaliter inſitum eſt, eo uti decet, & quicquid agas agere pro uiribus. § Ponta.lib.de magnanim.1.in med.cap.principio oportet. § natura ſit ab ipſa munus ad hoc genitus, fruſtra enim repugnante enitetur, &c. § car.233.in prin.& car. ſequen. § perſuadere autem ſibi ſupra uires ſupraque ingenium & attentare ea ad quæ non ſit acceſſus hominis eſt inconſiderati, &c. & ut in prouer. Noſce teipſum, § de quo Eraſ.Ponta.ipſe lib.2.de prud.cap.de eleƈtione.car. 175.a tergo. § Eſt autem eleƈtio (quod ſatis nunc ſit) non infinita, non audax, uerum qua ſeipſum moderetur. Intelligatque quid eleƈtor ipſe præſtare poſsit, &c. § & libr. de ſermo. 1. car.2.a terg. Cenſemus igitur, &c. § cum nihil inuita Minerua. § Tul. libr. offic. § Quibus ipſi apti rebus ſumus in ijs potiſsimum occupemur. Irridendi ſunt illi, qui ſupra uires, ſupraque ingenium agenda ſuſcipiunt, attentantque quæ minime ſunt audẽda. vnde Orat. § in poet.car.1 § Sumite materiam ueſtris uiribus, &c. Quid ualeant humeri, &c. Negocia expedita & habilia ſequuntur aƈtorem. Ingentia & ſupra menſuram agentis nec dant ſe facile & premunt. § Sen.li.3.de Ira.car.2.ante. in med. 131. Plato itẽ li. 6.de rep.car.4.ante.in fi.§ Examinare igitur oportet, ut ſupra. § Tul. in 1.offi.in med.§ multi ſunt qui tranquillitatem expeterent, a negotijs ſe remouerunt, ad ociumque perfugerunt etiam nobiliſsimi philoſophi. Eligendæ ſunt aƈtiones futuræ per Iuuenem in uita, &c. eligendus eſt etiam quem imiteris, &c. ut in uer. exemplum. infra.

Eleƈtio adoleſcenti facienda eſt, ut in littera.y.in duas ſiſſa partes, aut ad uirtutem primo laborioſam, poſt iucundam, uel ad uoluptatem huic contrariam. § Laƈtan. lib.6.cap.3. in med.cap.4. § Eligenda eſt ergo uia & Chriſtiano uel ad bona æterna malis breuibus, uel ad bona bre

uia malis æternis. Et ſi nõ datur factis, certe ſtudijs uitam proferamus, & relinquamus aliquid quo nos uixiſſe teſtemur. § Plin.lib.3.epiſto. 7.in fi.Modo,&c.in fi.eius car.70. § Natura utrunque facere uoluit, agere & contemplationi uacare,quoniam ne contemplationi quidem ſine actione eſt, & aſsidua contemplatio ſine exitu eſt, non ſatis eſt enim ſine cultu ingenij nudas tantum ædere operas, &c. ſed miſcere inter ſe iſta. § Sen.plura lib.de uita beata,in fi.eius car.142.in fi.lib.ſequen. de tranquil.uitæ.car.2.a terg.153. in princ. cap. de exercitat. animi. § Optimum miſcere ocium rebus quotiens actuoſa uita, &c. Neceſſarijs rebus uacui auemus audire,uidere,diſcere,&c. § Tul.in 1. offic.car. 3.Geu.cap.30.in fi.106. § Secum uiuere decet, & actiones commendabiles tractare probe electas. Aedificiorum elegãtia auri pondus,generis nobilitas,facundiæ lepos, dicendique acrimonia tantam uitæ ſerenitatem non afferunt tamque placidam tranquillitatem, quanta animus ab negotiorum anxietate feriatus,procul prauis conſilijs ſecum uiuens, &c. §Plut.lib.de tranquil.animi,in fi.eius,car.ult.272.ante,& cap.An bene lateat uiuens.not.plura car.424.& ſequen.Ponta.li.præd.de pruden.1. cap. de uita perfecta. § Non uotis uel ſupplicijs muliebribus, &c.uerum agendo,uigilando,bene conſulendo, &c. Cato in oratio.de qua Saluſt. in Catilinam.

Deũ uoca,fac interim. § Era.prouerb.5 10.cum Minerua. § In omni negotio noſcendum eſt quid agendum fugiendumque ſit,ita tamen ut ratio præſit,&c. § Tul.in 1.offic.car.20. de temper. Colu. libr.1. cap.1.in prin.Quid & quomodo,Cæſ.libr.3.ciui.car. 364. § Fortunam eſſe induſtria ſubleuandam, poſsidere nõ ſufficit niſi adſit uſus cũ iuſtitia & uirtute. § Plato in Euthid.car.4.ante.in prin.& a ter.104.§ Sicut aqua iacẽs & quieta inſalubris, ſic animus torpens inutilis eſt etiã ſibi. § Lactan.lib.6.cap. 17.in med.§

Tintinnabulũ niſi quis illud tractet aut moueat mutum tacet. Plautus. § in Trin.car.301.cap.huic ego.in fi.eius.ante,in fi.Carda.li.12. car.ult.479.Plutar.in apophtheg.car.174.de Pantæda. § operis effectio & uſus conueniant.Scientia opus eſt, in qua & arte indigemus,eaque comparata ſciant & uti, itaque beatos efficiat poſsidentes,&c.Plato in Menex. § in fi. car.124.in prin. § Oportet igitur omnia cum uirtute exercere, ſcientes abſque uirtute exercitationes & poſſeſsiones omnes turpes malaſque eſſe,&c. Vt nec medici, nec Imperatores, nec Oratores quicquam laudabile faciunt ſine uſu & exercitatione. §Tul. in 1.offic.car.12.a ter.Ponta.in dial. Charon.car.pen.in prin. § non ex bonorum cognitione conſiſtit humana fælicitas, uerum ex eorũ poſſeſsione ac uſu,qui quæ ipſe diſſereret,ea re atque exemplo comprobabat.

bat. { Et li.2.de prud.car.173.a terg.Ponta.car.3.cap.profe&urũ. } Cæterum neque in armis filio traditis, ſed in optimo armorum uſu pugnæ euentus oſtenditur,&c. Verum in actionibus ipſis,& in uſu exercitationeque agendi uirtus cognoſcitur noſtra,&c.Vnde Orat.Quò mihi fortuna eſt,ſi non conceditur uti.de Pythagora,Socrate,& Plat. dicitur { in 1.de leg.in arg. } agere negotium publicum, cognoſcere, iudicare, promere,& exercere iuſtitiam, quæque ipſi deceant in uſu habere. { Plin.epiſt.10.lib.1.in fin. ſi quando. &c. } Qui audit uerba mea,& non facit ea,&c. { Mathe.cap.7.d. } Igitur eſtote factores uerbi,non auditores tantũ,&c. {Iaco.Apo.cap.1.d.Pau.ad Rom. 2.cap.6 } Non enim auditores legis iuſti ſunt,ſed factores legis iuſtificabuntur. { & in epiſt.ad Hebræ.cap.2.a.Gel.lib.4.cap.9. in fi.de Aſel.Sempron. } Facta ſua ſpectari oportere,non dicta,&c. Doctum uerba loqui,facilemque in rebus agendis.Home. {lib.9.Ilia.in med. car.99.a terg.Plaut.in Trin.cap.minus.car.295.a terg.in med. } Tintinnabuli uel Campanarum eſt proprium uocare ad templum quoſque, ipſum nunquam tamen intrare.Geu. { li.1.car.146. } Nequicquã beneuult niſi qui benefacit,uerborum rethorem eſſe factoremque operum. { Plin.d.epiſt.10. } quæ ipſi doceant in uſu habere. Satius eſt iſta facere, quam totos dies diſcendo conſumere, quod difficillimum in primis,& in prælio ſtrenuus erat bonus & conſilio. { Salu. in Iug. in prin.de ipſo Iug.Geu.cap.13.car.59.lib.2.in fi.car.482. } a la Regina di Francia,Cæſar, { de quo Apia.lib.2.in prin.car. 1.a terg. de ipſis Cæſ.moribus. } adoleſcens adhuc dicendi & agendi promptiſs. longe clariſsimus, & qui uniuerſa auderet, &c.& de Annibale Liuius { lib.21.car. 1.in prin. } nuſquam ingeniũ idem ad res diuerſiſsimas, parendum & imperãdum facilius fuit,&c.fortitudo cum prudentia raro cohabitant.infra,in uer.fortit.Qui multa agit,ſe periculo ſæpe committit.quam tutiſsimũ eſt raro experiri. { Sen.lib. de tranqui.ui. car. pen.in fin.Nam qui multa &c.car.154.in fin.eccl.cap.ult.b. } fili mi ne in multis ſint actus tui, & ſi diues fueris,non eris immunis a delicto.

Poſtquam omnis res mea Ianum ad medium fracta eſt, aliena negotia curo excuſſus proprijs. { Orat.in 1. Sermo.Sat.3.de quo Beroal. in 2. ſua annotat. } non ſecundum opera noſtra, ſed ſecundum propoſitum ſuum,&c. { Paul.ad Thimot.2.cap.1.c.& cap.ſeq.ad Titũ, cap.3.b.Eccl.cap.16.b.Pſalt.nu.61.in fin.Quia tu reddis,&c. } Non ex operibus legis,&c. { Pau.ad Rom.cap.3.c.d.cap.9.c.cap.11.a. } Negotijs ſecularibus ſe implicans,non militat Deo. Non turpis lucri cupidus. { Pau.ad Titum.cap.1.b.cap.2.d.ad Galatas,epi.1.ad Corinth.cap.7. f. } Sic & uxori deditus.Benefacere ſtrenue plus proficit

quam bene argute,& cate dicere. § Home.lib.16.Ilia. in med. § In manibus finis belli,uerborum in conſilio,ideo non oportet uerbum augere,ſed pugnare, cognitionem prudentiamque ſequetur conſiderata actio, ita fit ut conſiderate agere pluris ſit quam cogitare prudenter. § Tul.in 1.offic.in fi.eius.Plaut.in Trucul.fab.ult.in med.cap.Nec expectetis,in prin.§ Strenui nimio plus proſunt populo,quàm arguti & cati,facile ſibi facunditatem uirtus argute inuenit.Mallem,inquit Volũnius Conſ.de quo Liui.lib.10.car.3.in fi.§ in Appium Claud.collegam,Tu a me ſtrenue facere,quam ego abſte ſcite loqui didiciſſem.Nõ orator, ſed Imperator uter ſit melior,examinandum, &c. § Salu. in Catil.car.2.Geu.in M.Aur.Imperat.cap.20.car.10.11. § Viuere,ac frui anima uidetur, qui aliquo negotio intentus,præclari facinoris famam quærit,&c,qui acutè perſpiciunt quid in agendo tenendum & abijciendum.Vſu autẽ deſtituti conſilio temere agunt omnia,&c. §Ponta.lib.1.de obed.car.6.in prin.cap.Sunt autem,in fi. § rectũ ergo animaduertendum & cognoſcendum,quod neque in dextram neque in ſiniſtram,ſed tractum ſuum ſequens,nullo modo declinat. § idem lib. 2.de pruden.car.178.a terg.cap. eſſet fortaſſe. § Mediocritatem ſequentes in agendo,noſmet conſiderantes,& metientes perſonas,res,facultates,tempus,locum,patriam,mores,leges,&c.

DE ACCVSATORIB'

Accuſatoris nomen turpe & ſordidum,dicit Tul. § lib.2.offic. in med.car.41.a ter.Aſcon.in Verr.pen.car.71.a ter.§ Quandoque laudabile,non ſæpe: Tria enim ſunt genera cauſarum non prætermittenda patrono,dicit Plin.Iun. § epi.29. lib.6.Auidius,&c.§ Aut amicorum,aut deſtitutas,aut ad exẽplum pertinentes. Addit etiam illuſtres & egregias. § Machia.lib.1.diſcurſ.cap.7.8.§ In repu. neceſſarios aſſerit accuſatores. § Orat.libr.epod. Oda.6.Quid immerentes.car. 150. § Sunt uero quidam ut canes, alij ut anſeres, qui tantummodo clamant,nocere non poſſunt.alij latrare & mordere poſſunt. Accuſatores multos eſſe in ciuitate utile eſt, ut metu contineatur audacia, &c. § Tul.in oratio.pro Amerino,in med.car.26.§ Canina facũdia.prou. de quo Era.nu.1534.Machia.lib.1,diſcurſ. cap. 45.§ Ex quo reis euomebant quæq; grauia nullo reſpectu. Vnde & equus admiſſarius. §Eccle.cap.33. a. § Robuſtiores accuſare conſueuerunt, non autem ut nunc adoleſcentuli. § Aſcon.in diuinat.car.40.in prin. poſt Tul.ibidem.car.64.a ter.Budæ.in pand.2.car.53.lib.1.car.265. a ter.

Reo abſoluto calumniatores in crucem acti, Terentio abſoluto accuſatores mulctati. § Tacit.lib.5.car.7.lib.12.car.pen,a ter.de Statilio Tauro.lib.13.car.5.in fin. § Nec ille diutius falſum accuſatorem

indigna

indigna ſorte perpeſſus,&c. Tarquinius tamen curia exactus eſt. Vidimus delatorum iudicium,quaſi graſſatorum & latronum, quibus contigit deſuper intueri,ſupina ora,retortasque ceruices, &c.congeſti enim in nauigia & tempeſtatibus dediti. § Pli.in ſuo paneg.car.344. § delatores acerrime caſtigatos per T.Veſpaſia.Imper.not. Sueton. in eod. § cap.natura,in fi.car.335.a ter.Dion.lib.54.car.antep. repreſſos accuſatores ab Aug.obloquentes.lib.57.in fi.car.5.fin.in fin.447. § Omnes iuſsit Impera.tales repertos certo die interfici, &c.Spart. § in Iuliano Imper.car.2.a terg.§ Didius liberatus eſt accuſatore damnato. § & in Seuero Imp.car.2.in Macrino Imper.Capitol.car.pen.§ delatores ſi non probarent capite affecit. de Mardocheo in Amam , Ioſep. §lib.11.antiquit.cap.6.in fin.in Eſter.cap.ult.in Daniele prof.libr.10. cap.ult.in fin.Diodo.lib.2.in med.§ de Aegyptjis qui accuſationem inſcribunt ęſtimantque,probare conantur,reus etiam ſcriptis confutat, ſententia ferebatur.Quid turpius putas,quam omne tempus uitæ in iudicijs,tum accuſando,tum defendendo conterere,ſed rudi iactātia gloriari,ut potens ad inferendam iniuriam,&c. § Plato li.3.de rep. car. 4.in fi.229.lib.11.de legi.in fi.eius in aduocatos.car.366.a terg. § Si quis iuſtitiæ uires in animis iudicum in cōtrarium uertere conetur, aut mouentibus adeſt litigia mouens,in eum iudicium agitetur,&c. Et ambitionis uel auaritiæ conuictus moriatur; & ipſum ſupplicium ſubeat. Quid immerentes hoſpites uexas, canis ignauus qualis Moloſſus, &c. Orat.ubi ſupra.Quid tam inhumanum q̃ eloquentiam a natura datā ad ſalutem hominum in peſtem pernitiemque cōnuertere. § Tul. in 2.offi.ubi ſupra,car.42.ante.§ Alia,in Ver. Quadruplat.in annotat. § Plutar.in Cato.Vitic.car.256.a terg.in prin.de Decuplatoribus a Catone pœna afficiēdis Herodia.in Macrino.car.57.Martial. car.1.a ter. in delatores. Vopiſ.in Aurel.Imper.car.201.in fin. Tacit.li.21.in med. car.6.in fi. § Signo ultionis in accuſatore dato,Delatores more maiorum puniendos.

DE ADVOCATIS.

Aduocati qui dirimunt ambigua facta cauſarum, non minus prouidēt humano generi,quam ſi armis decertarent, &c. Noxios aliquando defendere patitur conſuetudo & humanitas,dicit Tul. § libr.2.offic. in med.car.45.a terg.Geu.lib.1.car.247.§ multorum cauſas nō grauate & gratuito defendentis,beneficia late patent. §& in oratio. pro Murena.car.3.ante. § Concedi quidem non poteſt ut amicis noſtris accuſantibus non etiam alieniſsimos defendamus. § & in oratio. pro Sylla,in med.car.177. § Seruitus eſt non dicere in quem uelis,ac defendere quem uelis,a maioribus traditum eſt, ut nullius amicitia ad

propul-

propulſanda pericula impediremur,&c. Nam non ſolum nobis nati ſumus, ſed ortus noſtri partem patria, partem amici, &c. homines hominum cauſa eſſe generatos, ut ipſi inter ſe alij alijs prodeſſe poſsint. §Plato epiſt. nona, Venerunt,&c. a quo Tul. in 1. offic. car. 5. § Viuit qui multis uſui eſt. & ut infra in uer. Vita humana. § Sen. epiſt. 61. in fin. Quæris,&c. § uiuit qui ſe utitur, qui latitant & torpent, ſic in domo ſunt, quo modo in conditiuo, &c. in cauſis agendis non modo pactione, domo, manere, uerum etiam xenijs,&c. § Plin. li. 5. epi. 14. in fi. § de Vicetinis patrocinio fraudatis nundinarum cauſa. Aegyptij autem legum authores antiquiſsimi ſine aduocatis cauſas agitabant in ſcriptis hincinde (ut & car. præcedenti.) § Diodo. lib. 2. car. antep. ante. in med. § Quia oratorum ars, hippocritarum fraudes, lachrimæ pericli tantium, multos a recto auertunt iudicio. § Plato lib. 11. de legi. in fi. eius, car. 367. ut ſupra. Budæ. lib. 1. in pand. car. 3. plura. Plin. epiſt. pen. lib. 1. conſulis, &c. epiſtol. 14. libr. 2. Verum,&c. Iuuen. Sat. 7. in med. § quod uocis prætiũ,&c. Aduocati lege Cinthia orabant gratuito. § Tacit. lib. 11. in prin. § Alioquin & bonarum artium principem ſordidis miniſterijs fœdari, fidem ne integrã manere, ubi quæſtuum magnitudo ſpectetur, tũc inimicitias, accuſationes, odia, & iniurias foueri. Sic fori, tabes, pecuniam aduocatis ferat, refert & Dion. § lib. 54. in med. car. 371. in prin. eius. 11. § Caninum ſtudium adlatrandi, & cõtra innocentes & pro nocentibus. § dicit Colu. car. 1. operis a terg. in cauſidicos. § Neque pro iuſtis orandum, neque pro iniuſtis exorandum, dicebat Cato, de quo Plutar. in apophtheg. in Cato. ſuperi. § car. 145. in fin. § hunc etiam conuitia audire dicit Plin. § d. epi. 23. libr. 1. § & ſi inulta pateretur inertem, ſi ulciſceretur inſolentem uideri. Legislatores prudentiſsimi fuere, uerum qui nunc eas interprætantur, prudentiam uertentes in malitiam, iura uenditant, leges contaminant, fas & nefas ſolo diſcernunt prætio. Vnde prouerb. Litis comitem eſſe miſeriã. § Ponta. in dial. Charon. car. 54. in fin. § Gratuitam non quæſtuariam iuris prudentiã habentes iuriſconſulti, in publicum quotidie prodeuntes, unicuiq; ciui conſulendos ſe, antiquo more, & inſtituto, prębebant, &c. § Budæ. in pand. 1. car. 8. & car. 4. a ter. lib. 2. car. 71. de ipſa lege Cinthia. § Aduocatum fiſci primus inſtituit Adrianus Imp. de quo Spart. § in eius uita. car. 29. in fin. § Vſque ad duodecim in cauſis adhibiti. § Aſcon. in Scauro, car. 10. § Eorum genera plura no. ubi ſupra in Diuinat. § car. 40. per eundem. in fin. Budæ. lib. 2. cap. 95. § Patronus, aduocatus, procurator, cognitor. § Tacit. in dial. car. 13. a terg. § Exterminati a Germanis crudelitate & ſuperbia prouocatis uarij in eos præfecti ſub Aug. Imper. de quo Flor. in epitho. § car. ult.

ult.ante,in med. § Trucidatis etiam ſibi legionibus tribus. § not. Suet.in ipſo Aug.cum titulo § Sibilare deſiſte uipera. Vnde eſt ęnigma in talem,de quo Plin. § lib.4.epiſt.7.orator eſt uir malus dicendi imperitus.plura uide not.per Agrippam cap.5.de Rhetorica, de Catone utroque,Cicerone,Demoſthene,Gracchis, &c.

Laus infra. DE ADVLATIONE.

Adulatio (philocolax dicitur) malum principibus præſertim perniciosum,quemadmodum qui audierunt Symphoniā,ut dicit Sen. §epi. 123.in med.itinere,&c.car. 68. a terg. § fert ſecum in auribus modulationem, actiones impedit, nec ad ſeria patitur nitendi. Sic adulatorum & prauus laudantium ſermo, diutius hæret quam auditur, nec facile eſt animo dulcem ſonum excutere,&c. Adulationes audiens ſimilis eſſe dicitur Amphorę,quæ auribus ubicunque perferatur, ut per Biantem,de quo Plutar. § lib.de uerecun.uitio.car.ult.439. Pli. epi. 15.lib.3.car.81.petis,&c.& ut in prouerb.de quo Eraſ.nu.754.§ Male litus gladius,Diſcolor infido Scurræ diſtabit amicus. huic eſt diuerſum uitium,&c.Aſperitas agreſtis,&c. § Orat.epi. ſi bene te noui,in prin.car.216.lib.1.epiſt.car.211.ad Quintium. § Verbis uacuas per mulceat aures,Arguit argūto,&c. § Ouid. libr. 2. de arte. § non deerat talia concupiſcenti pernitioſa adulatio perpetuum malum regū, quorum opes ſæpius aſſentatio quam hoſtis euertit,ut not.Sen. de Xerxe, § lib.6.de benefi.cap.cum bellum.car.117. in fin. Curt. in Alex. li.8.in med.car. 110.in prin.Plato in Menex.car.212.in prin.Tul.in 1. offic.in med.car. 18. § Cauēdum eſt ne aſſentatoribus patefaciamus aures,nec adulari nos ſinamus,in quo falli facile eſt. § & lib.de amic. in fin. § Sic habendum eſt nullam in amicitijs peſtem maiorem quā adulationem,blanditias,aſſentationem.Virtute aliqui non tam præditi eſſe,quā uideri uolunt.hos delectat aſſentatio,fictus ſermo, &c. §ubi ſupra,car.pen.Plutar.in Annib.uita car.pen.in fi. ad regem Antiochū. in Rom.88.in fi.Ponta.lib.de principe.car.pen.in fin. § fugienda eſt omnino adulatio,aures enim adulantibus præbens omnino ſuus eſſe deſinet ex aliorum aſſentationibus omnia ſua metiens. § Et libr. 1. de Sermo. cap. de Adulat. car.191. § periculoſa ac peſtilens hominum conſuetudo,ac familiaritas,quidam placere ac gratificari ſtudent principibus,ueritati aures obſtruunt,&c. plura.Cognoſcitur ut not. Sen. § Epiſt.45.in med.librorum,&c.Late Plutar.libr.de diſcri.adulat.car. 367.381. § Similis eſt adulator Polypo uel & Cameleonti,qui omnium colorum exprimit ſimilitudinem,ut ibi § car. 371. in fin. 369. ante.Alcia.fab.53. § uel & ſpeculo uel ut ſimia,ſic & adulator populari ueſcitur aura,& ſolū mores imitatur principis atros,albi & pudici neſcius.

neſcius,probatur homo & ore laudantis ut aurum igne,&c. Refutatio laudis tantæ. § Eraſ.prouer.2. car. 298. ante.§ Remedium igitur obſeruandum eſt,de quo bene Machia. § cap.23. de Principe,incipi. non uoglio,&c. § rem ſuam diſputantes, audire decet, quod exequi intendit,nulli propalare,&c. Non acerba, ſed blanda, timenda uerba. § Sen.lib.de honeſta uita cap.de continentia.in fi.car.72. a ter. in med. unde Alcia.fab.35.de Theſſalis,& de Cameleonte.nu.53. Plutar. in apophtheg.car.168.ante.de Demarato Corinthio, & car. 369.ante,ubi ſupra.§ Qui ad gratiam loquuntur nocent,non qui cum odio,poteſt alienum ſumere uultum, &c. § Iuuen.Sat. 3. car. 3. a terg. Sat.5.in princ.§ Aliena uiuere quadra. § Eccl.cap.40.in fi.Arria.lib.2.car. 66.§ Aſſentatio certiſsima regnorum peſtis. in Darium regem loquens. § Garimbert.plura.libr.de fort.3.cap.5. car.75.§ alio nomine & profeſsione dicunt Captatores, qui aliquid donant ut plura cõ ſequantur,uel & uxorem. § Ponta.lib.1.de ſermo.car.191.a terg.de Captatorib.§ Adulationi fœdum crimen ſeruitutis, malignitati falſa ſpecies libertatis ineſt. § Tacit.lib.17. in princ.§

DE AFFABILITATE.

Affabilis cum grauitate,commendabilis,& quanto ſuperiores ſimus, tanto nos ſubmiſsius geramus. § Tul.in 1.offic.car.18.lib.2.in med. car.41.a terg.& in uita Pompo.Attici.car.penul. a ter.§ difficile eſt dictu, quantopere conciliet hominum animos comitas, affabilitasque ſermonis.Extant epiſtolæ regum,quibus pręcipiunt, ut oratione benigna multitudinis animos ad beneuolentiam alliciant, militesque blando ſermone appellando deliniant,&c. § & li.de ſenect. de Q.Fabio.§ Erat in illo uiro comitati coniuncta grauitas, qui ſermo,quę præcepta, quanta notitia antiquitatis, &c. de Catone Cenſo. Plutar. in eius uita. § car.2.ante,in med.110.§ Sermo cum comitate,grauitate, terrore, iucunditas,ſalubris auſteritas condiebatur.Serijs & dignitate rerum refertus erat. § Tul.lib.1.de legi.in fi.car.295. in prin.§ Quæ natio non comitatem,non benignitatem, non gratum animum, & beneficij memorem diligit? Quæ ſuperbos,quæ maleficos,quæ crudeles,quæ ingratos non aſpernatur? non odit? Neceſſaria eſt affabilitas ad res gerẽdas,hominum beniuolentia. § Plato epiſto.4.in fi. eius. § ut de Papirio Liuius § lib.8.car.penul. a ter. § Senſit peritus dux quæ res uictoriæ obſtaret.Temperandum ingenium ſuum eſſe,& ſeueritatem miſcendam comitati,&c.de Coruino Conſ. § li.7.car.antepenul.a ter.§ Non alias militi familiarior dux fuit.Omnia inter infimos militum,&c. Comiter facilis uincere & uinci in ludo militari uultu eodem,nec quen quam aſpernari parem,&c.benignus pro re,dictis. § & lib. 28.§ de

Scipione cum Aſdrubale ad regem Syphacem. Tanta inerat comitas Scipioni, atque ad omnia naturalis ingenij dexteritas, ut non Syphacem modo barbarum facunde alloquendo ſibi conciliaret, &c. ⟅ & li. 37. de eodem. ⟆ apud Africanum erat, uirum(ſicut & cætera) egregium, ita & comitate, quæ ſine luxuria eſſet non auerſum, &c. dextra corpus paſci, animum uultu. refert Ponta. lib. de Principe. Verbum dulce multiplicat amicos, mitigat inimicos, &c. ⟅ Eccl. cap. 6. a. prouer. cap. 15. a. cap. 25. c. ⟆ reſponſio mollis frangit iram, durus ſermo ſuſcitat furo ré, lingua mollis confringit duriciem. ⟅ & ut in Ver. adulatio. in cap. pręced. ⟆ Eſt huic diuerſum uitio, &c. Aſperitas agreſtis. ⟅ Orat. epi. 1. unde prouer. de quo Eraſ. ⟆ Seruilis capillus, lætus ad omnia, fronte ſemper pari, ut in præd. & in Alex. Imper. de quo Lamprid. ⟅ car. 122. a terg. Plin. epiſto. 3. lib. 4. quod ſemel. ⟆ Seueritatem iſtam pari iucunditate condire, ſummæque grauitati tantum comitatis adiungere, non minus difficile quam magnum eſt. ⟅ lib. 8. epiſto. 21. Vt in uita, &c. ⟆ ut in uita, ſic in ſtudijs pulcherrimum exiſtimo, ſeueritatem, comitatemque miſcere, ne illa in triſtitiam, hæc in petulantiam procedat. ⟅ epiſto. 24. ibidem, amor, &c. ⟆ Abſit regenti ſuperbia, aſperitas, &c. epiſto. 9. lib. 9. ibidem, unice probo, &c. ⟆ Quanta illi probitas in ore, quanta in ſermone cunctatio, quam pari libra grauitas, comitasque, &c. ⟅ Ponta. lib. 1. car. 188. a terg. & lib. 3. ſermo. cap. Sed neſciam. c. 214. in prin. plura de hoc, Plut. in Coriol. uita. car. 3. in princ. ⟆ non erat illę uir, qui grauitatem ſimul cum manſuetudine, quibus in rebus maxime ciuilis uirtus conſtat, fugiendam eſſe pertinaciam, quam Plato ſociam ſolitudinis appellat. ⟅ Plin. etiam in paneg. ſuo. car. 2. a terg. ⟆ Nihil ſeueritati eius hilaritate, nihil grauitati ſimplicitate, maieſtati humanitate detrahatur, facundum comitem pro uehiculo eſſe in uia. prouerb. de quo Gel. ⟅ lib. 17. cap. 14. ⟆ Comitas, urbanitas dicitur. Pōta. ⟅ lib. 1. de ſermo. cap. de Comitate. in fi. Geu. in med. Aurel. Imp. cap. 14. in princ. cap. 61. & in Ludou. Sfortia Ioui. lib. 1. hiſtor. car. 8. ante. ⟆ Vnde fuit dictum Fabij, Canes & equos deponere feritatem, ob magiſtrorum manſuetudinem, lenioremque tractabilitatem, magiſquā ob cathenas, aut uerbera. Comitatem appellant alio nomine, ⟅ not. Ponta. ubi ſupra. car. 188. a ter. ⟆ de comitate, & urbanitatem, de qua ⟅ lib. 5. car. 1, 135. ⟆ ubi de eius diffinitione.

DE BENIGNITATE.

Benignitas obſeruanda & in proximos, etiam humiliores. ⟅ Tul. lib. de amicitia, in fi. ut eſt prouer. de quo Eraſ. ⟆ Vnguium, criniumque, &c. Congregationi pauperum effabilem te facito. Declina pauperi aurem tuam. ⟅ Eccl. cap. 4. a. Plin. in paneg. præd. car. 378. ⟆ Vrbanitas

nitas & uirtus eſt. § Ponta.lib.1.de obedien.cap. de temper.Machia.
libr.3.diſcur.cap.19.20. de Cyro rege cap. 22. Geu. libr. 1. car.92. §
& in reſcribendo quandocunque ad amicos, uultus & læta frons pluri-
mum commendatur. Volunnius conſ.prædæ hoſtilis largitor, benignita
tem per ſe gratam comitate adiuuabat. Liui. § libr.9. in fi. car.ult.in
princ. § Militemque ijs artibus fecerat & periculi & laboris auidum.
Laurentius ut erat diuina prudentia uir in regenda urbe, in promerendis
ciuium animis, urbana quadam comitate, ciuilique modeſtia, ſola ma-
gnitudine ingenij adminiſtrabat pari cum cæteris culta. § Ioui.lib.1.
car.antepen.in prin. §

DE CLEMENTIA.

Clementia, uenia eſt, & pœnæ debitæ remiſsio. § Sen. in ſuis prou.
& lib.de clem.car.96.ante. § Principem commendat gentibus, dicit
Volcat.in Auidio Imp.ex Antonino Imp. Interrogatus Diocletia.Imp.
de quo Pompo.Let. Quæ eſſet potiſsima in principe dos, reſpondit, Li
beralitas & clementia. § idem not.& Pontan.libr.de principe.car.1.a
terg.in princ. § Colant potius quam timeant. § Sen.epiſt.47.in fi.
Libenter, &c. § Ex quo princeps ſeipſum ſuperat. § Plin. in ſuo pa
neg.car.378.Geu.lib.1.epiſto.1.in fi.& ad Popilionem.car.424. Sene.
lib.2.de clem.in princ.car.95. in fi. & in ſuis prouer. § Clementia eſt
animi temperantia in poteſtate ulciſcendi. vel lenitas ſuperioris, aduer
ſus inferiorē in conſtituendis pęnis, &c.per eum. Magni animi eſt pro-
prium placidum eſſe, tranquillumque, & iniurias deſpicere. Muliebre eſt
furere in ira. Nihil enim laudabilius uel dignius placabilitate atque cle-
mentia. probanda eſt tamen ita manſuetudo atque clementia, ut adhi-
beatur ſeueritas, ſine qua ciuitas regi non poteſt. § Tul. in 1.offic.
car.7. a tergo, car.17.in fin. Cicero Bruto in epiſto. ad Atticum.car.
ult.518. Quæ litteræ, &c. § Video te lenitate delectari præclare qui-
dem, ſed alijs rebus, alijs temporibus locus eſſe ſolet clementiæ. libr.ad
Brutum. § epiſt.2.in fi. Scripta, &c. § Salutaris ſeueritas uincit ina
nem ſpeciem clementiæ. § Salu.in oratio.Memij.car.50.in oratio.Ca
to.car.21.Tacit.li.13.in med.car.16.in fi.eius. § Tu proijce tela ſup-
plicibus parcens, &c. Oraculi ęſt reſponſum de quo Pauſan. § libr.7.
car.281. de Laconibus. § de Corbulone in milites deſciſcentes & la
ſciuos, remedium ſeueritate quæſitum eſt uſuq; ſalubre, & miſericordia
melius apparuit, delinquens capite puniebatur. § Tul. in oratio. pro
Marcello. § Animum uincere, iracundiam cohibere, uictoriam tem-
perare, aduerſarium præſtantem extollere & amplificare, hęc qui faciat,
non ſummis uiris, ſed ſimillimus deo reputandus. § & per Liuiam u-
xorem ad Aug.Imp.Dion.li.55.plura de clęmentia, de Acheis Polyb.

car.

car.71.lib.2.§ Ad eam amplitudinem Acheos perduxit duabus rebus ad hoc efficaciſsimis uſa,æqualitate atque clementia. § & li.4.in medio,car.158.§ de Cleomenis beneuolentia.Tantum manſuetudo atque benignitas principum poteſt,&c. § Ponta.lib.1. de fortit. capit. huius.car.73.unde Alcia.fab.144. Veſparum,&c.Geua.epi.1.§ Ita & amplectenda placabilitas atque lenitudo, ut dignitas retineatur,quæ uacare debeat faſtidio,&c.& per Cæſ.epiſt.ad Oppium. Hæc noua ſit uincendi ratio,ut miſericordia & liberalitate nos muniamus,&c. § Ponta.idem lib.de principe,in prin.§ Qui imperare cupiunt,duo ſibi proponere debent, ut liberales ſint & ut clementes. Quia ex hoſtibus amicos,ex alienis ſuos,clementem admiramur omnes,colimus,pro Deo habemus.Cui proprium eſt omnibus benefacere, parcere delinquẽtibus, hanc nominat comitatem,Ponta.ipſe § lib.1. de ſermo. §

Improbatur quandoque,not.Machia. § lib.de Principe cap.17.capit.22.§ Vt de fallenda fide.Tul.in 1.offic.Nam omnibus ignoſcere quam nulli,eadem eſt crudelitas,dicit Seneca, § lib.1.de clem.in prinici.§ Clementia in quancunque domum uenerit fælicem eam & tranquillam præſtabit. § ita in ſuis prouer.§ hæc clementia principem decet,ut quocunque uenerit,omnia faciat manſuetiora. Ignoſcere humanum eſt, ubi pudet cui ignoſcitur. Nullum ex omnibus clementia magis quam regem decet,aut prælatum.res magnæ clementiæ eſt indulgendo corrigere peccatum.

DE AMORE.

Amor eſt fruendę pulchritudinis deſiderium. §Plato in conui.car. 150.in prin.§ Amorem Deum eſſe magnum,mirandum,&c. ubi ſupra.Circulum bonum,a bono in bonum perpetuo reuolutum. Appetitio,qua bonum ſibi ſemper eſſe quis cupit. § ubi ſupra. car. 175.in fi.§ Immortalitatis deſiderium,cupiditas quædam, &c. Amoris tres habentur ſpecies, § not. ibidem lib.8.de legi.in med.in Phedro,&c.§ furoris & quattuor ſpecies.terræ dat iura atque mari. §ubi ſupra.car. 174.Alcia.fab.111.§ pacem largitur hominibus, mari tranquillitatem,uentis requiem,cubile uiuentibus ſecurum, ruſticitatem amouet, homines conciliat,Cætus congregans, Dux in quibuſcunque præſidẽs, manſuetudinem porrigens,feritatem exterminans, &c. Nam ubi amor condimentum inerit,cuiuſuis placiturum credo, neque ſalſum prorſus neque ſuaue eſſe quicquã poteſt ubi amor non admiſcetur. fel quod eſt amarum,id mel dulce faciet.hominem ex triſti lepidum & lenem.Plaut. § in Caſina,ut infra.§

Amoris incommoda & oppoſita not.Plaut. § in ciſtel.cap.§ Credo amorem ego primum apud homines Carnificinam commentum, &c.

&c. Iactor, crucior, agitor, ſtimulor, uerſor in amoris rota, nullam men tem animi habeo, ubi ſum, ibi non ſum. § & in fab. Mercator. in prin ci. § nam amorem hæc cuncta uitia ſectari ſolent, Cura, ægritudo, do lor, nimiaque elegantia, inſomnia, ærunna, error, terror, fuga, ineptia, ſtultitia, &c. § & in Trin. cap. multas res. § Amoris artes eloquar, nunquam amor quenquam niſi cupidum hominem poſtulat, ſe in plagas conijcere eos cupit, blandiloquentulus, harpago, mendax, cuppes, auarus, &c. Nec ſpes libertatis erat, nec cura peculi. § Virgi. in Titiro, Ouid. in 2. de arte. § Litore, quot Conchæ, tot ſunt in amore dolo res, Vir gregis eſt aries, Clune tenetur amans. & rationē animi perdere quiſquis amat. § Alciat. fab. 74. 75. 76. § Ita tuum conferto amorē ſemper, ſi ſapis, ne id quod ames populus, ſi ſciat, tibi ſit probro, quod amas illud ama teſtibus præſentibus. Abſtine a nupta, uidua, uirgine, iu uentute, & pueris liberis, ama quod lubet, &c. § Plaut. in Curcul. cap. Quotedhoc, & cap. placide, &c. § Nam bonum eſt pauxillum amare ſane, inſane non bonum eſt. § & in Caſina. cap. omnibus. § Qui ſuo hero ſeruire uult bene ſeruus ſeruitutem, næ ædepol multa illum, & cæ. quæ hero placere præſente atque abſenti cenſeat. § Plaut. in Perſa. capit. 1. in prin. car. 253. a terg. in pſeud. cap. malus. car. 234. in fi. § ma lus & nequam homo eſt, qui nihili imperium ſui heri ſeruus facit, &c. ni ſi adeo monitus, &c. § in Rudenti. cap. Neptuno, &c. car. 277. ante. § Nihili eſt qui piger eſt, uigilare decet hominem, qui uult ſua tempore conficere officia, nam qui dormiunt libenter, &c. Si uis amari ama, & ip ſum & ſuos familiares. § Sen. epiſto. 9. An merito. Ponta. libr. 2. cap. & quando de obed. car. 13. lib. 3. car. 22. a terg. §

Signa uxoris in maritum de amore, & filij in patrem, uel ſerui in herum, primo imperata ſtatim exequenda, deinde ſi animaduerſa, etiā non iuſſa ſponte exequantur præueniendo. § libr. 3. cap. Vere autem. car. 22. a terg. § Vxorem primum amare decet prolem, affines præponere, de abſente ſolicitam eſſe, in ægrum officioſam, ſeditiones in domo ui tare, priuignos odio non habere. In ſeruitore diligentia, taciturnitas, fides, ſtudium, ſolertia, ſobrietas, parſimonia, cura. § ubi ſupra. cap. Quo niam autem, car. 24. a terg. Plato lib. 6. de rep. in prin. § Mendacij ex pertes eſſe, ueritatem diligere, qui ex natura ad aliquid amore afficitur, quicquid cognatum & familiare eſt amato diligere. Amat, qui ſe amari putat. § Plin. epi. 21. li. 8. ut in Reuerentia poſterorum, in paneg. car. 4. fi. in prin. 390. Pōt. li. de Principe. cap. Omnium aūt primum. car. 5. § Habes amicos quia ipſe amicus es, poteſt imperator odio eſſe nonnullis, etiam ſi ipſe non oderit, amari niſi ipſe amet, non poteſt. Iucundiſsimum eſt amari, ſed non minus eſt amare, &c. plura. Qui amat timet. pro

uer.

uer.de quo Plin. § epiſto.21.lib.4.li.6.epiſto. 4. § ubi maxime gaudebis,maxime metues. § Sen.li.2.de Ira.cap.ex his,Ouid.in Medea.§ hinc amor,hinc timor,ubi tranquilla tibi omnia uidentur, ibi nocitura non deſunt,ſed quieſcunt.

Sed futurum aliquid,quod te offendat,exiſtima,&c.plura,Qui amat, ſibi ſomnia fingit. § Virg.eglo.8. § Cupidinum crumena,porri folio eſt uincta. § Eraſ.prouer. 193. § Amor & melle & felle fęcundiſsimus eſt. § Plaut.in Ciſtel.car.2.Ouid.in 1.metham. & in epiſto. ad Paridem. § Nullis medicabilis herbis.Quid delubra iuuant,& cæ. Solus amor morbi non amat artificem. § Proper.in 2.in prin. § Amatores expleta libidine beneficij pœnitet,non irretiti nunquam paritatem reſpuunt,&c.Sacietate afficiuntur. § Plato in Phedro. car. 4. in prin.182.lib.8.de legi.car.2.347.in prin. § Quid in mares,&c. Plut. in lib.de libe.educan.car.antepen. §

In amore hæc ſunt mala,bellum,pax rurſus,&c. § Orat.lib.2. Sat. 3.car.penul.in fi.290.Plaut.in Aſin.cap.cur me.Geu. libr. 2.car.313.a D.Franceſca ſua ſorella. Miſer homo qui amat.credula res amor eſt, &c.Malus clandeſtinus eſt amor,homo amore inſanit. §Plaut.in Curcul.cap.Quoted hoc,in mercat.cap.profecto.in fi.Geu.lib.1.cap.282. 283.plura. § amoris uulnus idem qui ſanat facit. § Sen. in ſuis pro uerb. § Amans quid cupit ſcit,quid ſapiat,non uidet. § Sen.ubi ſupra.in ſuis prouer.car.167.§ eaque uigilans ſomniat.Amare & ſapere contrarium. § Eraſ.prouer.1180.ſimul.Ouid.in Phedra. in eleg.§ Quid deceat non uidet ullus amans.Nox, amor, uinumque nihil moderabile ſuadent. Amantum periuria impunita dicuntur apud Deos illos. § Plato in conui.car.171.in fi.Ouid.lib.de arte.in epi.Phedræ.§ Iupiter ex alto periuria uidet amantum,Iupiter eſſe pium ſtatuit,& cæ. & in prouer.Venereum iuſiurandum,de quo Eraſm.nu. 1390. Quicquid amor iuſsit,non eſt contemnere tutum. Regnat & in deos, &c. Amanti & ebrio impunitas. § Plaut.in aulul.car.76.Home.in 14.Ilia.in med. car.157.§ Somno & amore domitus.

Cum deformitate pugnam obſeruat amor perpetuam. § Plato in conui.car.173.Tul.lib.4.Tuſculan.car.antepen.Ouid.in Hipſiphile.§ fama conciliatur amor. Quem non ames omnia uidentur inſulſe fieri, & e contra. § Tul.ad Atticum lib.15.car.3.undec.&c.epi.3.libr.12. car.461.Geu.lib.1. epiſt. car. 64. § Super explanatione uerborum, Iugum meum ſuaue eſt.& cap.231.a Don Aluigi.Hercules,Menelaus, Pyrrhus,Alcibiades,Demophon,Annibal, M. Antonius Triumuir propter amicas, bellicis actionibus deturbati,gloriam perdiderunt cõſecutã.Nimio & amore impeditur Veneris actus,not.Carda. § car.487.§

Rapidus fluuius eſt hic,non hac temere tranſiri poteſt,illebricoſius nihil eſt,Nox,mulier,uinum,&c.Viſcus meruſt uestra blãditia. § Plaut. in bachi.in prin.car.140.a terg.cap. cõſtringe, &c.in Trucul.in princ. cap.non omnis. § Quam penes amantum ſumma ſummarum reddit. Quot amans exemplis ludificetur, Quot modis pereat. § cap. ha ha ha. car. 306. in fin. § piaculum eſt miſereri nos hominum rem male agentium. Adulare quiſquis ueniat,blandeque alloqui, male corde con ſultari,bene loqui lingua,meretricem eſſe ſimilem ſentis condecet, quẽ quã hominem attigerit. § in menech.cap. Anime mi. &c. § Meretrix tantiſper blanditur, dum illud quod rapiat uidet, &c. § in miles glori.cap.cohibete.car.201.in fi. § Quæſtuoſa,quæ alat corpus cor pore,cuique ſapiat pectus,non cor,non poteſt,quod nullũ habet.Amare Iuueni fructus eſt,crimen ſeni.Sen.in ſuis prou.

DE AMICITIA.

Amicitia eſt conſenſio quædam,dicit Plato in Alcibi. §1.car.pen. a terg.15.in fin. § Honeſta perpetuæ uoluntatis communio,& poſt mortem, § ubi ſupra in Liſia.in prin.Alcia.fab.155. § Triplex habetur,per ipſum Plato.ut ex Plutar. in eius uita, § in med. car. 333.a terg. § Naturalis,æqualis,hoſpitalis,ut agnatorum,ſociorum,ſimilitudinem morum tenẽtium,abſentium per litteras,& mutua officia,&c. § Tul.lib.de amic.car.97.ante. § Beniuolentia, & ſumma conſenſio, quæ ſine uirtute eſſe non poteſt. Ab amando dicta. § Tul. ubi ſupra; car.ult.in prin.& car.4.eſt autem,&c. § Tam amicum quam ſeipſum etenim neceſſarium, ut nihilo ſeſe pluſquam alterum diligat. § Tul. in 1. de legi. in med.eius. car.296. § Aliter amicitiæ nomen occiderit,ut eſt proui. § de quo Eraſ.nu.2. § Omni tempore diligit qui eſt amicus. § prouer.cap.17.c. § Veræ amicitiæ ſempiternæ ſunt dicit Tul.& Alciat.de Vlmo,fab.155. § Amãs animũ.Plato ubi ſupra in Alcib. § car.ult.a ter.in prin. § Nã qui animum diligit,nunquã deſerit,qui non corporum,ſed animi morum pulchritudinemque diligunt. § Plato li.8.de legi.car.2.ante.347.& in conui.c. uidetur mihi, &c.car. 171.Sen.epi.55.A geſtatione,&c.cap.20.in fi. § Amicus animo poſ ſidendus eſt.Eſt & alter idem,uidelicet,Idem uelle idẽ nolle. § Tul. ubi ſupra,car.106.a terg.car.fin.quinta,Salu.in Catil.cap.Catilina,& c. car.9.Plutar.lib.de amic.car.ult.a ter.478. § Quorum bona ſint cõmunia. § Plato in Lyſis.car.eius 2.49.lib.de pulchro,in fin.eius car. 47.lib.4.de rep.car.1.a terg.in med.233. § Vt obſeruatum eſt in plures,& nationes,& profeſsiones,ut Chriſtiani priorum tẽporum,qui bona omnia tenebant communia. § ut in libr. 5. de legi. in arg. ipſo,& car.eius.3.Sen.epiſt.48.in prin.car.18.ad epiſtolam,&c. Tul.li. 1. offic.

fic. car. 11. Eraſ. prou. 1. operis. § Natura enim prouenit, quæ nihil poſsidet rarius. Eſt enim amicitia animal minime gregariū, aut gracula tim uolitans. Pluta. ubi ſupra, non procedit ergo in multos, nec a quàm pluribus. Nam & Auguſtus Imper. defuncto Agrippa & Mecenate, inter tot millia hominum, duos tales renouare nō potuit amicos, ut eius refert contemporaneus Sen. § libr. 6. de benefi. cap. Diuus Aug. &c. car. 118. in prin. Tul. & lib. eodem. car. 4. car. 5. a ter. § Terentiā quāuis amiciſsimi Mecenatis adamabat uxorem Auguſtus ipſe. § Dion. lib. 54. in med. 371. lib. 55. car. 4. in fin. § Ex omnibus ſeculis uix tria aut quattuor nominantur amicorum paria, &c. § Plin. de ipſo Agrip. lib. 7. cap. 8. § Dei ductu paratur amicus. § Plato in Lyſi. car. 3. uel 50. ante. in med. § Immortalis eſſe debet amicitia, inimicitia mortalis. § Tul. ubi ſupra. car. 98. ante. Liui. in fin. operis. lib. 40. car. antep. 412. & Eraſ. car. ult. operis. in uer. amicitias, &c. § In pectore amicus, non in atrio quæritur. § Sen. epiſt. 3. in prin. & libr. 6. de benefi. car. eius ultim. cap. apud nos &c. car. 118. Macro. libr. 1. cap. 11. car. 2. &c. §

Comparantur iccirco ſola beniuolentia per uirtutem ut commune commodum mutuis officijs gubernetur, admonendo mutuum, not. & Home. § lib. 11. Ilia. in fi. de quo Eraſ. prou. 2752. amicorum, &c. Eccle. cap. 22. d. § ſi apperuerit os triſte non timeas. § & cap. præced. 6. § qui odit correptionem &c. § capit. 19. § Corripe amicū, &c. § prou. cap. 25. b. § bona eſt admonitio amici, cauſam tuā tracta cum amico tuo. § Home. ubi ſupra. car. pen. Tul. lib. ipſo de amicit. car. 100. § Admonendum non modo aperte, ſed etiam acriter, ſi res poſtulabit, primum eſt enim ne quid fictum, ne ue ſimulatum. Aperte enim odiſſe magis ingenuum eſt. Monitio acerbitate, obiurgatio contumelia careat. In obſequio comitas adſit, &c. Vnde eſt, quod dicit Plutar. § lib. de utilit. ab inimico, lib. & de diſcri. adular. car. 2. a tergo. § non minus eſt amici laudare, quam reprehendere. § car. 3. in fin. ubi ſupra. § Intelligit amicus loquendi libertatem, &c. § Tul. lib. 1. offic. in med. § Conſilia, ſermones, cohortationes, conſolationes, interdum etiam obiurgationes in amicis uigent maxime. Opportunitas non obſeruata cum omnibus quidem in rebus ingens affert malum, tum uero in admonendo detrahit utilitatem, &c. ab ijs temperandum eſt inter pocula, &c. § ubi ſupra. car. 386. 388. car. 4. fin. 28. a tergo. in med. § Cauendum eſt ne coram pluribus obiurgemus amicum, &c. ut de Platone, &c. cauendum illud etiam eſt ne in admonendo cōtentioſi ſimus, & contumaces. Amor enim obiurgatus premit, iuxta dictum Euripidis, &c.

Eſt enim iucundiſsima amicitia, quam ſimilitudo morum coniuga-

uit,diſsimilitudo autem è contra. § Geu.lib.2.epiſt.car.457.§ Cō ſulendos eſſe in proſperis etiam. § Tul.in 1.offic.in med.car.18. ante. § Et in ſecundiſsimis rebus maxime eſt utendum conſilio amicorum. Amici & uitium non faſtidire decet. § Orat. Sat. omnibus hoc uitium,&c. § At pater & gnati ſic nos debemus amici, ſi quod ſit uitium non faſtidire. § Plutar.lib.de adulat.car.pen.in fin.Sen. libr.de moribus.car.71.ante.§ Amicos ſecreto admone, &c. plura.Inter pares firmiſsima, ut in prouer. de quo Plato in Phedro. §car.3.in principius,Tul.repetit in 1.offic.in med.car.11.12.§ nihil eſt amabilius,& copulatius quam morum ſimilitudo,&c.ſocietas ſtudiorum, conuiuendi ſubinde conſuetudo. § Pont.li.de cōuiuen.car.1.in prin. 141.§ Vnde Inter dominum & ſeruum nulla poteſt eſſe amicitia. § Curt. li. 7. in oratio. Scytharum ad Alex. § Neque enim quilibet cuilibet conuenit. § Plut.li.de amic.car.3.a terg.Tul.etiam ibi.car.105.a terg.§ Diſsimilitudo diſſociat amicitias,quidam enim amicos uolunt, quales ipſi eſſe non poſſunt. § & car.98.a terg.in med.quod qui recuſarent, &c.§ Si uis amari ama. § Sen.epiſt.9.in prin. An merito,&c.Plato ubi ſupra.in Lyſis,in fi.eius.Eraſ.prou.ex Terent.in Phormio.§ Amico amicus.Ab amico & honeſta petamus.

Amicorum cauſa honeſta faciamus,&c. § Tul.ubi ſupra.de amic. car.100.Quid primum,&c.car.106. in fin. § Nec quicquam unquā niſi honeſtum & rectum alter ab altero poſtulabit, nec ſolum colent ſe inter ſe ac diligent,ſed etiam uerebuntur. Nam maximum ornamentū amicitiæ tollit,qui ex ea tollit uerecundiam.Igitur ne ſuſpicari quidem poſſumus quicquam horum ab amico quippiam contendiſſe,quod contra fidem,iuſiurandū, contra remp. eſſet. hæc igitur prima lex in amic. ſancitur,ut neque rogemus res turpes,neque faciamus rogati.Minus iuſtæ uoluntates amicorum,adiuuandæ non ſunt.Iuſtę uolūtates exequēdæ. §Gel.lib.1.cap.3.Plaut.in Amphit.car.2.in prol.§ contra tamen reſponſum fuit per Themiſtoclem, not. Plutar. in Ariſtidis uita. § car.1.a terg. nunquam profecto, &c.Idem Plutar.libr.de adulat.car. 382. a ter. § Amicus eſt inſtituendus & accipienda amicitia uirtute, familiaritate, conſuetudine,uel conuerſatione. § Plut.ubi ſupra. car. 2.a ter.478.de amic. Plato etiā de pulcro.car.2.a ter.§ non ad præſentem uoluptatē,ſed ad futuram utilitatem familiariter utendū. § Tul. d.li.de amic.car.103.ante,in med. 104.§ Diligentiam adhibendā in amicis comparandis, ut ne quando amare inciperemus eum,quem aliquando odiſſe poſſemus.Eſt igitur prudentis ſuſtinere curſum,& impetum beniuolentiæ,cuius eſt fundamentum fides & conſtantia.Tul. ubi ſupra.car.104.in prin.§ nihil enim ſtabile quod infidum eſt, maxima

autem

autem culpa eſt in eo, qui & aſpernatur ueritatem, & in fraudem obſequio compellitur, nihil autem ſimulatum patitur. { Sen. epiſt. 3. in prin.& epiſt.19.in fin.Exulto,&c.} Omnia cum amico delibera,ſed de ipſo prius. Ante inſpiciẽdum eſt cum quo edas & bibas, quam quod edas & bibas. Confirmatur beneficijs mutuis ultro citroque datis & acceptis. { Tul. in 1.offic. car.12.in princ. & in oratio. pro Amerino car. 36.ante. } Iccirco amicitiæ comparantur, ut commune commodum mutuis officijs gubernetur,&c. { Plutar. ubi ſupra. car. 4.ante. & car.387. } Generoſi enim eſt animi angores amici, luctus,& pericula ſua facere. Qui negligit damnũ propter amicũ iuſtus eſt. {Eccl. cap.22.d. } Fidem poſside cum amico,&c. Et ſi mala euenerint, honores,utilia,diuitiæ,amicitiæ anteponenda non ſunt. { Tul.in 3. offic.car.58.ante.lib.de amic.car.103.a ter. in med. } Vbi eos inueniemus,qui honores,magiſtratus,Imperia,poteſtates, opes amicitiæ non anteponant,&c. { car.103.in fin.Plutar.in uita Ageſil car.2.a terg. in prin.206. } propterea antiquum non relinquas amicum. Nam uinum nouum,amicus nouus. {Eraſ.prouer.2280.} nouos parans, &c.neque nouos uendicatos amicos ueteribus,neque turpia abſque periculis,lucra honeſtis & laborioſis anteponere. Amicum tuum & patris tui ne dimiſeris. { prou.cap.27.b.Eccl.cap.9.c. } Amicis obſequi opus eſt. Sed uſque ad Deos,& in iudicando præſertim. Ac neque cõtra rempub.neque contra Iuſiurandum, ut ſupra hic. { Tul. in 3. offic. car.58.a terg.Plutar.in apophtheg.in Pericle.car.135. in princ. libr.de Adulat.car.171.in fin.Eraſ.prou.2110. } uſq; ad Aras, quando etiã præter honeſtum. { not.Gel.lib.1.ubi ſupra.car.3.Ponta.lib. de benefi.car.120.ante,in fin.car. eius. 3. } Amicus eſt qui in re dubia iuuat,& ubi re opus eſt. { Ponta.ubi ſupra.car.ead.Plaut.in Epid. car. 133.cap.Rem tibi,&c.} Nam quid igitur te mihi eſſe retulis antiquũ beneficium oratione,ſi ad rem auxilium emortuum eſt. { & in Bachide.cap.multis.car.144.a tergo. } homini amico, qui eſt amicus, ita uti nomen poſsidet,niſi Deos,nihil præſtare. Ingrato homine nihil impenſiuſt. Pauci ex multis amici ſunt homini,qui certi ſiẽt. { in Pſeud. cap.Pſeudole.car.226.in fin.eius,Tul.in 4.epiſt.famil.li. plurimum ualuiſſe,&c. } In ſumma paucitate amicorum & propinquorum, &c.in re incerta cernitur amicus certus,dicit Ennius,de quo Tul.libr. ipſo de amic. { car.104.in prin.Eraſ.prouer.3805.Amicus &c.amico amicus,ut ſupra.prouer. 2.326.510. } Toto pectore ſalem & menſam. { Plutar.ubi ſupra.de amic.car.480.a terg.Eccl.cap.22.in fin.Gen. li. 1.car.505. }

Sinceræ fidei amici maxime in aduerſis cognoſcuntur. { Plato li.

1.de legi.car.eius.2.a terg. § Fides quæ maxime in periculis lucet. Nihil eſt,cupere me factum,niſi tu factis adiuuas. §Plau.in Caſina.cap. Qui illum.car.118. in prin. § Amicum ferentarium ſe gerere. § In Trin.car.295.& cap.minus,&c. § nec quicquam illud uerbuſt, bene uult,niſi qui bene facit.Amicos ſecundæ res parant,aduerſæ certiſsime probant. § Sen.li.Sētentia.car.71.a ter.in prin.Plutar.in apophtheg. car.134. in Mamertinis. § Aduerſa fortuna amicos probat, § ubi ſupra.lib.de adulat.car.387.ante. § Conſolandi,recreandi,in aduerſis præſertim. § Vale.cap.de amic.car.93.in prin.Vt de Tarqui. rege Tul.lib.de amic.car.102.in prin.104.in prin.Geu.lib.2.in fi.car. 465. al Arciueſc.de Barri.

Amicitiarum ſua cuiq; permanet ſtabilis & certa poſſeſsio,&c. Tūc cum exulaſſet ſe intellexiſſe quos fidos amicos habuiſſet. qui igitur in re utraque grauem,conſtantem,ſtabilem ſe in amicitia pręſtiterit,hunc ex maxime raro hominum genere iudicare debemus. Amicos factis nō ex dictis penſent,dixit Quintius Conſ.in conuentu græcorum.not.Liuius § li.34.car.pen.a terg.in prin.185.Plato epiſt.9.ubi ſupra. Sen. epi.35.Cum te,&c. Apia.in Mithri.car.329.in prin. § Ad opera eius potius quam ad uerba adhibere animum.Tempore fælici,&c. §Plaut. in Sticho,cap.ita me, car.288.a terg. § ut cuique homini res parata, firmi amici ſunt,&c. § Apia.lib.1.car. 32. in prin. § Norbanus ſatis ratus,nullum ulterius ex amicis(ut in aduerſis mos eſt)in fide permāſurum,priuatam nauiculam inſcendit, & Rhodum propere euadit. Vt aurum igne, ſic beniuolentia fidelis periculo aliquo perſpici poſsit. § Tul.lib.9.epiſt.famil.car.127.Delectauerunt,&c. § fælicitas multos habet amicos. § Eraſ.prouerb.2404.Boet.lib. 2. de conſolat. in fin.car.26.libr.3.car.32.ante.Apia.in 1.car.32.in prin. § Dum Zephirus ſpirat. § Ponta.lib.de benefic.car.pen.121.ante, Polyb. in 3. car.132.li. 4.car.168.a terg. § Vt ſunt barbarorum ingenia,cum fortuna mutauerat fidem,qui in periculo ſunt, quandiu ſpem in amicis ac ſocijs habent,tandiu cum ijs amicitiam putent ſeruandam.Sunt qui tātum uiuentes amant,ſeu potius amare ſe ſimulant,niſi quos florentes uident,nam miſerorum non ſecus ac defunctorum obliuiſcuntur.Vt cuique homini res parata eſt,firmi amici ſunt,ſi labāt res laſſæ.Itidem amici conlabaſcunt, amicos res inuenit. § Orat. Oda, O diua gratum. § At uulgus infidum,&c. § Plutar.in uita Luculli de Mithridate in Tigranem,car.184.in prin. § Tigranes poſt Mithridatis cladē, nō eum uidere,non affinem ſibi uirum tanto Imperio eiectum,alloqui dignum cenſuerat. §Plin. lib.9.epiſt.9.Vnice probo,&c.Plaut.in Sticho.cap. Ita me,car.288.a terg.Plutar.& in uita Niciæ.car.193.a terg.in med. §

Proſperis rebus permulti reperiuntur fautores, plerique norunt niſi quod fructuoſum ſit, & amicos tanquam pecudes diligunt ſpe tantum fructum capiendi, rebus commutatis ſtatim auolant. Plutar. ipſe § lib. de Adulat. car. 2. Tul. ubi ſupra. car. 5. fin. 106. a terg. §

Amicitiæ temporariæ dum conducunt coluntur, tamen ſimulatione amicitiæ duntaxat ad tempus. § ubi ſupra. car. 101. in fin. Sen. epiſt. 9. in med. § Hæ ſunt amicitiæ, quas temporarias populus appellat, qui cauſa utilitatis aſſumptus eſt. Nihil autem ſimulatum eſſe debet, nihil fictum. § Tul. etiam. car. 97. in princ. § Eſt enim amicus ſecundum tempus ſuum. § Eccl. cap. 6. in prin. cap. 37. a. § & non permanebit in die tribulationis. Sodalis amico cõiucundabitur in oblectationibus, & in tempore tribulationis erit aduerſarius, &c. Diues commodus, &c. § cap. 13. d. Era. prou. 216. 1088. § Fælicium multi cognati. Dion. lib. 38. car. 36. a terg. lib. 41. in prin. car. 97. in conſolat. ad Ciceronem. prouer. 1781. Eraſ. § Viri infortunati procul amici, ſed & inimici. Boet. ubi ſupra. car. 32. ante. Ioui. in re Turc. de Solym. Imper. Cæſ. lib. 3. ciui. car. 4. fin. a terg. in med. prou. 3125. § Benignior pellace uulpica tribus minis. § nu. 1337. § Vtilitas quæ.

Amicabilis ad ſocietatem magis amicus quam frater. prou. § cap. 18. in fin. Eraſ. prou. 2917. § fidus amicus, &c. § Home. li. 8. odiſſ. in fin. car. 72. § An aliquis etiam ſocius uir grata ſciens bonus, quoniã non fratre minor eſt qui ſocius exiſtens prudẽtia ſciat. Vbi amici, ibi opes. § Plaut. de quo Eraſ. prou. 224. § Cyrus, de quo Xenop. § libr. 8. car. 5. fin. a terg. § non eſt aureum hoc ſceptrum Cambiſes quod regnum ſeruet, ſed amici multi Sceptrum ſunt regibus ueriſsimũ maximeque ſecurum. Pereo nullis fultus amicis. Deſerta eſt futura uita humana nullius amicitiæ cincta præſidio, talecque ſubſidium tam neceſſarium temere aſſumi non debet, apprehenſum ſperni non conuenit. § Vale. cap. ipſo de amic. in prin. Plato epiſt. 1. in fi. epiſt. 6. in prin. Phalaris tyran. epiſtola ſua ad Aglaum. car. 7. § Quantum amicorum bonorum conſtantia atque fidelitas. Amicus fidelis protectio fortis, qui inuenit illum, inuenit Theſaurum. Amico fideli nulla eſt comparatio. Amicus fidelis medicamentum uitæ. § Eccle. cap. 6. b. cap. 25. b. § præſidia regni ſunt amici, arma, leges. § Salu. in Iug. car. 33. in oratio. Micipſæ ad filios, & car. ſeq. per Adherb. in ſenatu cont. Iug. Plin. in paneg. ſuo. car. 4. ult. 390. § Etenim cum plurimis amicitijs fortuna principũ indigeat, præcipuũ eſt principis opus amicos parare. § Dion. lib. 37. car. 3. a terg. § Nihil æque oblectauerit animum quam amicus fidelis. § Sen. lib. de tranquil. uitæ, cap. Nihil tamen, car. 153. ante. § Ita in amicorum legendis ingenijs dabimus operam, &c. § Plutar.

lib.de diſcri.adulat.car.3.a terg.369. §

Eorum recordatio iucundiſsima,& per litteras præſertim. § Plut. in uita Iul.Cæſ.c.3.ante. in fin. & in uita Pompo. Attici. in fin. eius. § Primus amicorum per litteras ſalutandorum dicitur repertor. § Tul. in 2.offic.car.5.Dion.lib.37.car.3. a terg.§ rerum autem omniū nec aptius eſt quicquam ad opes tuendas ac tenendas,quam diligi,nec alienius quam non amari.Vnde Ennius,Quem metuunt oderunt. § & li. de amic. in Tymone.car.107.a terg.§ Sine amicorum beniuolentia, nec in aduerſa,neque in ſecunda fortuna quiſquam uiuere poteſt, dixit Ciceroni M.Marcellus,de quo in eius epi.famil. §li.4.plurimum,&c.

Amicitia plures res continet,quoquo te uerteris præſto eſt,nullo loco excluditur,nunquam moleſta,&c. § car.95.in fin.96. in medio. § Quod ſi exemeris ex natura rerum beniuolentiæ coniunctionē,nec domus ulla,nec urbs ſtare poterit. § Quoniam res humanæ fragiles,caducæq́ue ſunt,ſemper aliqui acquirēdi ſunt quos diligamus, & a quibus diligamur.Charitate enim & beniuolentia ſublata,omnis eſt e uita ſublata iucunditas. § & car.ult.Tul.in lib.ubi ſupra.Plutar.in apophtheg. car.155.a terg. § Vtilitates in amicitia not.Tacit. § lib. 20.car.2. in prin.76. § Nullum maius boni imperij inſtrumentum, quam bonos amicos,fidelem uirū omni argento atq; auro in ſeditione meliorē. § Plato lib.1.de legi.car.2.a terg.in princ.Plut.libr de adulat.car. 369. a terg.Geu.lib.2.car.504. § Amicus magis neceſſarius quam ignis & aqua. § Eraſ.prouer. 1175. § Sine amico uita eſt uiſceratio leonis ac lupi. § Sen.epiſto.19.in fi.Exulto,&c.Tul.in 2.offic.car.39.a tergo. § Nullis præſidijs ſepti,multis afficiemur iniurijs. Imprimis igitur habendum quibus cum poſsis familiares conferre ſermones. § & in oratio.pro Plancio.car.antepenul.ubi de gratitudine plura.§ Quæ poteſt eſſe iucunditas uitæ ſublatis amicitijs? Ego uos hortari tantum poſſum,ut amicitiam omnibus rebus anteponatis,nihil eſt enim naturæ tam aptum,tam conueniens ad res uel ſecundas uel aduerſas. § lib.de amic.car.4.a ter.5.in fi. 107.a terg.libr.1.de finib. in fi. car. eius penulti. § Secundas enim res facit ſplendidiores,aduerſas communicans leuiores,quod melius cognoſci poteſt ex diſſenſionibus & diſcordijs,&c. plura.adeo ut uitam ſine amicis nullam ſentiant. § car.107. a terg. § Solitudo & uita ſine amicis inſidiarum & metus plena eſt, ratio ipſa monet amicitias comparare, quibus paratis confirmatur animus, &c. Plin. § in paneg.d.car.390. § Amicorum neque nobis,neque cuiquam hominum ſatis fuit,dixit Sylla ad Bochum regem, de Iugurta ſibi tradendo,non e contra. § Salu.in Iug.car.85.a terg.Eraſ.prou.2388.3075. Nhil hi omini.Alcia.fab.155.157. § Vnus deus,amici plures. Quid

enim

enim ſtultius q̃ parare pecuniã,ueſtes,equos, uaſa pretioſa,&c. amicos non parare, optimam & pulcherrimam uitæ ſuppellectilem. § Tul. ubi infra de amic.car.102.in prin.Orat.Sat.5.libr. 1. egreſſum mag. § nil ego contulerim iucundo ſanus amico, &c.

Electio,&c. paucis familiaris ſis,omnibus æquus. § Sen.d.car. 72.a ter. de form.hon.uitæ.cap.de cõtin.in fi.Geu.li.1.car.97. ad Ferdi.Gonzalũ. § Conſiliarius ſit tibi unus è mille,&c. § Eccl.cap.6. in prin. § narraui amicis multis conſilium meum. § Plaut.in aulul. cap.Narraui.car.72.a terg.in menech.car.187.cap.Quis a me. in fin. § Conſulam hanc rem amicos meos quid faciendũ cenſeant. § in pen. car.252.cap. decipitur. § Decipitur nemo, qui ſuis amicis narrat recte res ſuas,&c. § in ſticho.cap.Qui manet,&c.in fi.eius. § bene ualete,Ibo,atque amicis uoſtra conſilia eloquar,probiores credo arbitrabunt,&c. § in Trin.cap.Quomodo, &c. car. 297. § Ibo ad meum caſtigatorem,atque ab eo conſilium petam,&c. § nota de confeſsione,&c. § neque multis,neque nullis ſis amicus.Amico & inimico nõ li narrare ſenſum tuum. § Eccl.cap.8.in fin.Non omni.cap. 19.b. § cum iudicaueris diligere oportet,non e contra. § Tul.ubi ſupra. car. 106.ante.in fi.107.ante. Geu.car.41.42.Vt ne nimis,&c.Eraſ.prouer. 2537.Plut.d.car.481.in fi.operis.Sen.d.car.71.& lib.6.de benefi. car. 118.cap.Sed ut me.epiſto. 3. in fi. § Dexteram non cuique inijciendã,dixit in præceptis Pithagoras,de quo Plut.lib.de educat.liberorum. § c.119.in prin.ubi ſupra.car.480.a terg.de amic.Eraſ.prouer.2.Alcia. fab.39. § Amicos quot habeas neſcis,oues & capras ſcis. § Tul.ſi. ipſo de amic.car.103.a terg.102.in prin.107. ante. § Experiendi ergo quos cognoſcere aues,ex multis exquire unum qui certus ſiet.Plaut. in pſeud. § c.226.cap.pſeudole.in fi. Plut.de Namerte in apophtheg. car.174. § Amici diem perdidi,dixit Veſpaſi. Imp.non collato in quẽ quam eo die aliquo beneficio. § Sueto.in eo.car. 335. § & idẽ per Scipio. Africã.de quo Ponta. § li.ult.de prud.car.160 § multi modij ſalis edendi ſunt priuſquam cognoſcas amicum. § Tul.ubi ſupra.

Amico non indiget ſapiens. § Sen. epi. 9. ubi plura, An merito,in med.Tul.ubi ſupra.car.7.eius.97.a ter. § Virtute & ſapientia ſic munitus eſt,ut nullo egeat. § Tul.ubi ſupra.car.95. ante, & in 1. offic. car.11.a ter. § præferendi ſunt de pluribus,coniux,liberi,fratres,&c. Item ciues potiores ſint quam peregrini,propinqui quam alieni,& cæ. ut & infra.in uer.Benefic.

Amicorum uulnera meliora,quam fraudulenta oſcula odientis.prouer. § cap.27.a. Eccle.cap. 22.in fin. § Et ſi mala mihi euenerint. § Sen.li.Sent. car.71.a ter. in prin. § peiora ſunt tecta odia q̃ aperta.

Amicum

Amicum ita habeas,ut quandoque inimicum fieri poſſe putes, dicebat Biantes, quem repræhendit Scipio Africa.de quo Tul. § lib.ipſo de amic.car.100.a ter.103.Sen.in ſuis prouer.Ita amicum,&c. § Ita crede amico,ut non ſit inimico locus. Eſt igitur prudentis uiri ſuſtinere ut curſum,ſic impetum beniuolentiæ,&c. § Valer. cap. Vafre dictum.car.156.Eraſ.prouer.1027. §

Ama tanquam oſurus,dicebat & Euripides, de quo Plut. ubi ſupra. § Gel.lib.17.cap.14.in ſuis prouer.cap.3.in fi.libr.1. in med.Macrob. lib.2.car.308. § reprobat etiam Tul.libr.ipſo de amic.ut imprudenter prolatum.

Ne quid expectes quod tu ipſe facere poſsis,de Caſsita Gel. §libr. 2.cap.29.Eraſ.prou.937. § mihi ipſi balneum miniſtrabo.Beneficia nec improbanda. § infra.in uer.beneficia. §

Amicum ne decipias,dicebat Hipparcus,de quo Plato §in eo.car. 1.in fin. § Amici ne diligas inimicum. § Hom.libr.9.Ilia.car. penult.ante. §

Qui denudat arcana amici fidem perdit. § prou. cap. 25.b.Eccl. Qui conuitiatur amico diſſoluit amicitiam. § cap. 27.c. cap. 22.c. Plutar.libr.de adulat.car. 385.388.Orat.Sat.3.in fin. § *Mihi dulces ignoſcent amici,&* cæ. § car.4.fin. Xenop. libr.8.car. 4.132.ante. § Oportunitas captanda,non in conuiuijs,nec amicorum uitia in amicos obſeruare,unde libere admoneas, offendas minime, poſt obiurgationemque non deſtituere amicum, ſed præſidium præſtare & opẽ afferre. Amicum orare decet,amico propitia,non cõtraria cum iniuria. §Home.in 9. Ilia. in fin. ubi ſupra. § neque te oportet hunc diligere, &c. Amico,uxori,filio,ne des poteſtatẽ ſuper te & bonis tuis, ne pæniteat, &c. § Eccl.cap.33.cap.9.a.§ Neutralitas uitanda,ut infra.in uer. Neutral.Nimia familiaritas contemptũ parit,uel facilitas tãta. § Plutar.in uita Cato.Vtic.car.255.in prin. § Occaſiones quærit,qui uult diſcedere ab amicitia,anſam quærit,&c. § prouer.cap.18.a.Eraſ. nu. 304. 1068. §

Deponenda amicitia & diſſoluenda quandoq; ut pernicioſa. §Tul. ubi ſupra.car.106.in princ.Eraſ.prou.1286.libr.1.offic. car.24.ante. § Eſt diſſuenda,non præcidenda.

Multas amicitias diremit ſilentium. § Eraſ.prou.1026. § Conuerſatio,è contra,ipſam auget,&c.ratio eſt,de qua Gel. §lib.12.cap. 1.in fin. § de filijs per parentes educandis. §Tul.ubi ſupra.car.97. in fin. § me dilexit,auxit beniuolentiam conſuetudo.

Amici uitia,ſi fers,facis tua.Sen. § in ſuis prou.car.167. § Secrete admone amicos,palã lauda,&c.Geu. §plura.li.2.car.306.a. § D.

Alfonſo,

Alfonſo,307.principi periculoſum eſt unam tãtum amicitiam colere, & alias excludere,quia ſeruituti proxima uidetur.Ioui. § lib. 31.car. antepen. § Abſentem qui rodit amicum, qui non defendit alio culpã te,commiſſa tacere qui nequit,&c. § Orat. ubi ſupra. Sat. 4. libr. 1. car.255. §

DE ANIMO.

Animus eſt quodam modo ſe habens ſpiritus. § Ita Tul. lib.de ſenect.car.antep.in fin.pen.in fin.plura.lib.1.Tuſculan.car.5.de Enthelechia.Sen.epiſt.50.in med.epiſt.&c.lib.de conſolat. ad Albi. ut antiquiora.in fin.car.149.in princ.Macrob.libr.de ſomno Scip.cap.14.in prin.car.68.cap.& 17.in prin. § Mentem eſſe dicit anima diuiniorẽ. Noſtra uis omnis in animo & corpore ſita eſt. Alterum nobis eſt cum dijs,alterum cum belluis commune. § Saluſt.in Catil.in prin. in Iug. in prin.Xenop.lib.8.car.5.fin.a terg.153.in oratio.Cyri ad filios morientis. § Animus itaque neque ſtupidus eſt,neque inſipiens cum ſeparatur a corpore.Sed cum mens mera ac pura ab eo diſcreta fuerit,tũ etiam ipſam maxime & capere & ſapere. Cum autẽ homo diſſoluitur, abire ſingula ad cognatam ſpetiemque ſuam.

Animo tamen excepto, qui ſolus dum adeſt neque dum abeſt uidetur.At hominis animus tum maxime diuinus perſpicitur,& tum futurorum aliquid perſpicit. § Pót.in 1.de prud.car.pen.167.li.2.in prin. § hominis ſolius proprium,non belluarum eſt fælicitas.Itaque ratione & mente differimus a beſtijs,&c. plura.

De triplici animæ qualitate, quæ alat, quæ ſentiat,quæ ratione utatur. § Sen.epiſtol.41.in med.facis,&c. § In homine laudandum eſt quod ipſius eſt,quod ſibi eripi non poteſt nec dari,quid hoc eſt?animus & ratio in animo perfecto. § epi.80.in med.hodierno,&c. § Quanto facilius animus corroborari poſsit, ut fortunæ ictus excipiat inuictus,&c.ex ſe creſcit,ſe ipſe alit,&c. § epiſt.92. in princ. puto, &c. § Quid eſt beata uita, ſecuritas,perpetua tranquillitas, hanc dabit animi magnitudo,conſtantia,&c. §epiſtol.120.in med. epiſtola tua, &c. §

Maximum argumentum eſt animi ab altiori uenientis ſede, ſi hæc in quibus uerſatur, humilia iudicat, & anguſta, ſi exire non metuit, &c. §Pont.ẽt in Aegidio.cap.Quid ni mihi?&c.car.171.ante.§ Vt homo ſui Iuris ſit,in ijs adminiſtrandis omnibus, in quibus animus imperare habeat,ẽt particeps diuini,& humani uel uoluptatum. § Plato in Phedro.car.4.183.in phedo de anima.car.204.eius 6.lib.10.de rep.car.4. uel 272.a terg.in med. § Vt pote qui cognatus ſit diuino,in mortali, ſempiterno,animus poſt deos diuiniſsimus eſt. §li.5.de legi.in prin.§ Antiquiorem diuinioremque corpore animam eſſe. § in Epin.in fin.

car.

car. 377. ante in med. Tul. lib. de amic. car. 4. in prin. uel 94. § Animos hominum eſſe diuinos, ijſque cum è corpore exceſsiſſent, &c. dicebat Socrates, & alij, de quibus Tul. §ubi ſupra, & in prima parad. in med. & in fin. § Animo nihil eſt præſtantius, neque diuinius. § lib. de ſe nect. car. antep. a tergo. 89. § Eſt enim animus cæleſtis, ex altiſsimo domicilio depreſſus in terram, &c. § Plato libr. 5. de legi. in princ. § Et qui de animo aliter ſentit, quam mirabilem rem negligat prorſus ignorat. Quid in animis cenſes, in quibus doctiſsimi illi ueteres ineſſe quiddam celeſte putauerunt, & diuinum. § Tul. in 1. de legi. car. 5. § Animum eſſe ingeneratum a Deo, ex quo uere uel agnatio nobis cū celeſtibus, &c. per mentem celitibus ipſis cognatione quaſi quadam iungimur. Mens uero ſibi ſua & propria eſt homini cum celitibus & communis, &c. § Ponta. d. libr. 1. de prud. in fin. eius. car. 167. libr. 5. de obed. in præfat. in med. car. 39. § homini datus eſt animus, quo illa quæ ſupra ſunt poſita contempletur, in hoc corporis domicilio collocata mens, naturam atque originem reſpiciat ſuam; hominibus tantum datus immortalis animus munere Deorum. Cætera infra Lunam corruptibilia, &c. § Tul. libr. de ſomno Scip. car. 3. ante. 123. Cæli. libr. 2. cap. 18. car. 55. § Cogita in te præter animum nihil eſſe mirabile. Quid hoc eſt, Animus, ut ſupra bonus uectus magnus, &c. quæris quid ſit quod homini dari nec eripi poteſt Animus, ibi facis rem optimam; & cæ. mens ſui iuris eſt, quæ & in infinitum comes cæleſtibus exeat. § Sen. libr. de benef. 3. cap. errat, &c. 104. Salu. in Iug. in princ. plura. § Imperator uitæ mortalium eſt animus, &c. § Plutar. lib. de educat. liber. car. 112. a terg. § noſtris autem in rebus ſola & immortalis & diuina eſt eruditio, ex qua peculiaris intellectus & ratio. § Macrob. in Scip. ſomno. car. 80. cap. 17. in prin. § Colēdus ergo eſt, & bonis formandus moribus & uirtutibus, &c. poſtea corpori, &c. § Plato libr. 5. de legi. in prin. car. 327. a terg. in prin. § propterea, ex quo animus ſe nobilem facit, licet ſupra fortunam ſurgere. § Sen. epiſt. 44. in med. iterum, &c. § nam minuta curans, &c. per Metellum Conſ. cōtra Marium conſulatum affectantem. § Salu. in Iug. car. 65. § Eſt mihi, &c. ſemper & te digna ſequare, & ultra quā licet ſperare, &c. § Orat. Oda. 11. lib. 4. eſt mihi. car. 133. § is dicitur Cæli filius. § Cæl. lib. 3. cap. 8. car. 81. in prin. § Dei ſimulacra duo ſunt, Mundus & homo. § ubi ſupra. Cæl. lib. 2. cap. 17. 18. cap. 22. car. 60, Ponta. in dial. Aegid. cap. ego te Charitee, car. 166. in prin. In re quidem, &c. § Animi pulchritudine ornari corpus etiam deforme. § Sen. epiſt. 67. in prin. Clarapus, &c. Ponta. lib. 1. de prud. car. 152. in prin. Alcia. fab. 184. Ingreſſa uultus, &c. § Minuiſti eum paulo minus ab Angelis, &c. § Pſalt.

cap.

cap.8.Pau.ad Hebræ.cap. 2. b. } Omnia ſubiecisti ſub pedibus eius, & cæ.Semina in corporibus humanis diuina diſperſa ſunt, quæ ſi bonus cultor excipit, ſimilia origini producuntur, &c. { Sen. epiſt.74.in fi. car.31.errare, &c. in fi. eius. } generoſi eſt animi & magnifici iuuare & prodeſſe, &c. {ubi ſupra.lib.de benefi.3.car.eius. 2. utinam quidẽ. &c.car.103.a terg. } Animus ipſe conſideratur in beneficijs, in amicitia.& infra, de benefic. { Eraſ.prouer.1605.} Animi debilitas, in quibus lædat.infra.in uer.fortitudo. Animi remiſsio ad tempus.infra in uer.ocium, &c. Animus humanus inſatiabilis eo quod fortuna ſpondet ad altiora & non conceſſa tendere.Liu.in largitione Spu.Melij. { lib. 4.car.2.in fi.Orat.oda.3.car.6. } Audax omnia perpeti, gens humana ruit per uetitum nephas. { Sic te diua, &c. } Mobilis, inquieta mens homini data eſt, nunquam ſe tenet, ſpargitur, &c. { Sen. epiſto. ad Albi.cap.Remoto, &c.car.148.in fi.149. ante. } Aſsiduus humani ingenij diſcurſus eſt, anguſtus eſt animus, quem terrena delectant. { ubi ſupra.cap.Emetiamur, &c.Iuſti.lib.6.in princ. } Lacedæmonij more humani ingenij quo plura habent, eo ampliora cupientes, &c.exẽpla { ex Cælio. li. 3.cap.5.car.77.de Pſaphone in Deum.Sen.ẽt epi. 104. in med. in moment. } magnanimos nos natura produxit, & ut quibuſdam animalibus; &c.ita nobis glorioſum & excelſum ſpiritũ quę rẽtem ubi honeſtiſsima, &c.plura de Ambitione, Animus ex ſe creſcit, ſe alit, ſe exercet, ſufficit ſibi uelle. { Sen.epiſto.80.in med.hodierno ubi ſupra. } nihil animo ſagacius & aptius eſt ad fugiendum malum, & ad inueſtigandum & eligendum omniũ optimum, &c.& ex ſeſe quandoque diuinat. { Plato lib.5.ubi ſupra.car.327.a ter. Plaut. in Trin. cap.Quo illic.car.294.ante. } Si ipſe animum perpulit dum uiuit uictor uictorum cluet. Tu ſi animum uiciſti eſt ut gaudeas, & cæ. plura. Qui animum uincunt quam quos animus ſemper probiores cluent. { Geu.lib.1.car.197. } Quare ipſi ſubueniendum eſt, ut & corpori, & cæ. { Tul.lib.de ſeneƈt.car.81.in prin.reſiſtendum, &c. car. eius penul. } in tenebris alitur & cum ſilentio. { Plin.epiſto.36.in princ. lib.9.quæris, &c. } Vnde grauior moleſtia eſt animi quam corporis. { Plut.lib.de morbis animi.car.422.23.ante. } ut in litigantes. Tul. { lib. 1.de fini.car.antepenul.Geu.lib.2.car. 347. } Ob eam cauſam non multo maiores eſſe uoluptates, & dolores animi quam corporis. Non enim gazæ, neque conſularis ſummouet lictor miſeros tumultus mentis & curas, &c. { Orat.oda.Ocium diuos.lib.2.nu.16.lib.1. epiſto.ad Cæl. car.202. } Sed quia mente minus ualidus quam corpore toto celſo gaudere, &c. Triſtitia cordis flectit ceruicem. { Eccl.cap. 38.b.Phalaris tyran.in eius 1. epiſto. ad Alciboum. }

Cognoſcitur animus,ut not.Sen. § lib. 1.de ira.in prin. car. 123.in prin.Neque enim,&c. § facile impellitur. § Terent.in Andria.car. 13.Liui.lib.27.car.penul.ante in fi.§ de Nerone Conſ.ad M.Liuium. § Eraſ.prouer.91.& ſequen.§ ſeruire ſcenæ,polypi mentem obtinet. Coturno uerſatilior. Voluntas inchoat,ocaſio perficit omnia honeſta opera. § Sen.lib.4.declamat.car.82.Non feciſſet,&c.§ Multa pręter ſpem ſcio multis bona eueniſſe, ſpē decepiſſe multos, ergo animus æquus, optimum eſt ærumnæ condimentum. § Plaut.in Ruden.car. 271.cap. Intelligo,&c. in fi. § Vince animum, Caue ne bona deformes,&c. § Scip.ad Maſiniſſam,de quo Liui. de Sophonisba, & cæ. § animus rectus,bonus,magnus,proximum Deo facit & beatum,non forma aut uires.ut infra.in uer. Beatus. § Sen.epiſto.31. in fi. Agnoſco, &c.epiſto.66.heſternum.in fi. § non quæram quæ ſit iniuria uniuerſorum,qui rerum formator,quis conuoluta diſcreuerit,&c. Sed quæ ſedes expectent animam ſolutā,quo iturus ſim,&c.habitat liber animus. Ad ſe omne ius ducet,contemptus corporis ſui certa libertas eſt,& cæ. Membra hominis,quæque uides animorum tenebrę ſunt, obruitur his animus,&c. § Senc.in Conſol.ad Martiam.car. ult.cap.incipe.in fin. eius.car.147.a terg.in prin.& cap.ſequen.proinde.cap.remoto,& cæ.§ Si propriam eius originem aſpexeris, non ex terreno & graui concreta corpore,ſed ex illo celeſti ſpiritu deſcendit,&c. §in conſolat.ad Albinam.car. 1.a ter.148.car.ſequen. ut antiquiora.in fi.cap.Seſtert.in medio,& in fi.car.149. § animus contemplator, admiratorque mundi, &c.Animus eſt qui diuites facit,&c.ipſe & eſt ſacer æternus, cui & non poſſunt inijci manus.Corpuſculum hoc iactatur huc illuc, &c. bis uincit,qui ſeſe uincit,in uictoria. § Sen.in ſuis prouerb.§ nihil magnū eſt in rebus humanis,niſi animus magna deſpiciens. differentiam animi & animæ,not.Cel. § lib.2.cap.23.in fi. §

DE ANIMA.

Anima immortalis habenda,quia non eſt aliud quicquam, quo in ſeipſum moueat pręter animam,quodque ſemper mouetur,& quadam ratione peragitur immortale eſt, neceſſario ingenita & immortalis eſt anima.Immortales eſſe Pherecides & Plato dixerunt.Ergo Dicearcus & Democritus errauerunt. Ex quo quicquid per ſeipſum & ſentit & ſemper mouetur,quod enim principium motus non habet,nec finem habiturum,&c.Cuius miranda ſolertia inueniendi, celeritas cogitandi,facilitas percipiendi,&c. § Lactan.libr.7.cap.7.8.9.10.§ Subſtantiam eſſe intellectilē per ſeſe agitabilem,dicit Plato ipſe, de quo Plut. § li. 4.de placit.cap.2.cap.7.refert & Tul.lib.1.Tuſculan.in med.§ Solus & homo igne utitur tertio elemento. Solus & uirtute utitur, cuius eſt

 præmium

præmium tantum poſt mortem. § & cap.14.in med.ibidem. § Anima eſt aer conceptus, in corpore diffuſus. § plura.libr.ult.cap.17. in med.Sen.lib.de conſolat.ad Martiam.car.ult.a terg.proinde,&c.late Agrippa.cap.52. § Integer animus totus exceſsit, paulumque ſupra nos commoratur,dum expurgatur inhærentia uitia, ſecumque omnis mortalis æui excutit,&c.Deinde ad excelſa ſublatus inter fælices, &c. Cum tanta celeritas animorum ſit,memoria præteritorum, futurorum prudentia,tot artes,tantæ ſcientiæ,non poſſe eſſe eam natura mortalem, cumque animus ſemper agitatur,nec finem eſt habiturus. Tul. § lib.de ſenectu.in fi.car.antepenul.& penul.in fi.car.89.in fi. § Anima emiſſa non reuertitur. § dicit Hom.quem refert & ſequitur Plin. lib.7.cap.55. § Democritum incuſans cum admiratione. § & li.2. cap.26. § Inuiſibile quiddam eſt,in ſimilem quendam aliumque locū migrans,excellentem, purum,inuiſibilem,ad bonum ſapientem Deum. Si quidem pura diſceſſerit corpore,ad ſibi ſimile diuinum & immortale perueniet. Sin autem polluta impuraq; decedat, e contra,&c. § Plato in Phedro.car.4.in prin.in Phedo.car.eius.5.204.ante. 209. in princi. car.penul.ante.lib.10.de rep.in med.car.antepen.272.ante.in medio.§ An ignoras immortalem eſſe animum, Iudicesque habere, ſuppliciaq; pati maxima poſtquam corpora fuerint ſeparata. § lib. 12. de legi.in fi.eius per ipſum Plat. § Nunquam mortalis quiſpiam poterit Deum firmiter colere,qui hæc duo antea non acceperit, primum quod rerum omnium antiquiſsima eſt anima,atque etiam immortalis, quæ & omnibus dominatur. §Hom.li.23.Ilia. § de Achille cum Patrocli anima, & in Inferni domibus anima & ſimulacrum, ſed mentes non inſunt omnino. § Tul.lib. de ſeneƈt. in fin. § eſt animus cæleſtis ex altiſsimo domicilio depreſſus,& quaſi demerſus.in terram. Sed credo Deos immortales ſparſiſſe animos in corpora humana,ut eſſent qui terras tuerentur,quique cæleſtium ordinem contemplantes imitarentur uitæ modo atque conſtantia,nec me ſolū ratio impulit, ſed nobilitas etiam ſummorum philoſophorum, & authoritas. § & in oratio. Cyri ad filios,de quo Xenoph.ut c.præced. § nolite arbitrari,&c. § & lib.de amic.§ Is qui oraculo Apollinis ſapientiſsimus eſt iudicatus,dicebat ſemper animos hominum eſſe diuinos, iisque cum exceſsiſſent è corpore reditum ad cælum patere optimo & iuſtiſsimo cuique,ut & per Scipionem diſputatum fuerat de immortalitate animorum. § lib.1.quæſtio.Tuſculan.in med. lib.de ſomno Scip.plura,ubi Macrob.Plut.lib.4.de placitis,cap.7.li.de ſera numi. uind.car.550. § Infra Lunam ipſam nihil eſt niſi mortale, & caducum præter animos, generi hominum munere deorum datos, quum patet æternum id eſſe, quod a ſeipſo moueatur,

quis

quis eſt,qui hanc naturam animis eſſe tributam neget?In animum eſt enim omne quod pulſu agitatur externo,ubi & Macrob. § cap. 14.li. 2.cap.12.13.14. 13.Ponta.in dial.Aegydius.cap.Ego uero. car.159.ante. § Antiquiſsima eſt ac naturalis de animæ immortalitate opinio, cum poſt obitum ſuperſit anima,neceſſe eſt illam aut præmijs affici,aut ſupplicijs,&c. § Plut.lib.de ſera numi.uind.car.360.a ter.ubi ſupra.§ Immortalitatis eſt argumentũ quia corporis uigor uires & ſimilia poſt quinquageſ.annum homini deficiunt in dies,animi autem augeſcunt ultimum uſque diem. Ita & ingenio, & natura abutitur qui aliter ſentit quam illi ipſi ſenſere,qui rerum origini propiores fuere,ab initioque & urbes conſtituere, & conuentus hominum, ſola ſuperfutura dicit Plin. § lib.11.cap.53.de anima. § Dei eſt non pars,ſed creatura. § Plato ubi ſupra.Cæl.lib.2.cap.22. § anima ipſa in Trinitate gaudet, intellectus memoria uoluntas.ubi ſupra. § cap.17.§ Has etiam tres animas dicit Iul.Camillus.car.42.Mens,ratio animalis. § Ponta.libr.2. de prud.in prin.car.168.in fi. § Vegetatiua,ſenſitiua,concupiſcibilis, iraſcibilis,rationalis. § lib.3.in prin.car.182.a ter. § de ipſa curam principalem eſſe habendam dicit Plato, § in apolog.car.pen.in prin.§ neque corporum neque pecuniarum,neque aliarum omnino rerum curam prius uehementiusque quam animi habendam eſſe,ut & quam optimus ſit. § lib.5.de legi.ubi ſupra.in prin.eius. § Nihil terrenum rebus celeſtibus uenerabilius eſt,& qui de animo aliter ſentit, quam mirabilem rem negligat prorſus ignorat,ubi ſupra. § libr. ult. de legi.car. antepenul. in fi. § Ac reuera unumquenque noſtrum animam ipſam immortalem eſſe,eamque ad Deos alios proficiſci rationem ſuorũ operum reddituram. § & in Epino.in med.car.2.in fi.375.in fi. § Antiquiorem omni corpore animam eſſe omnem. § Tul.in 1.de legi.car. ult.ante. § Philoſophiæ tanta uis eſt,ut cum cæteras omnes,tũ quod eſt difficillimum docuit,noſmetipſos noſceremus. Nam qui ſeipſe norit, primum aliquid ſe habere ſentiet diuinum ingenium in ſe ſuum ſic ut ſimulacrum aliquid putabit, tantoque munere deorum ſemper dignum aliquid & faciet & ſentiet.plura de hoc Cælius § lib.3.cap.6.§ Pecunia.infra.

DE AVARITIA.

Auaritia ſtudium pecuniæ habet,quam nemo ſapiens concupiſcit,& quaſi uenenis malis imbuta,corpus animumque uirilem effęminat, ſemperque infinita eſt & inſatiabilis. § Salu.in Catili. in prin. quomodo illa uerba.Gel.lib.3.cap.1.metham.lib.1.Plato epiſto.7.in med. car.3. ante. § Homo, cumulandæ pecuniæ deditus, & in paupertate animi conſtitutus non audit,ac uti deridenda contemnit,ac impudenter rapit undique quicquid ſuppeditat ſibi, & quaſi cæcus non cernit ſe fruſtra contem-

contemnere, inexplebilem explere concupiſcentiã.) dicta eſt, § ut not. Ponta.lib.de liberalit.car.2.in prin.99. § de nimio auendi affectu,ha bendi ac poſsidendi ardore deflagrantis, morbus inſanabilis, naturalis habendi cupiditas.

Tria continet genera,primum dicitur parſimonia,eius qui eſt paruo contentus,& hæc permiſſa,ſi cum honeſtate.non malus eſt quidem qui duntaxat parcus eſt. § Plato lib.5.de legi.in fi.car. ult. Ponta.ubi ſupra. § filijs & abundans,& neceſsitatibus de ea laudandus eſt.quantũ diſcordet parcus auaro. § Orat.epiſt.ult.Iuuen.Sat.14.car.2.in fi. § Frugi laudatur auarus.

Secundum genus eſt eorum qui diligentiſsimi ſunt cumulatores, nihil omnino profundentes,etiam ſine aliorum iniuria ſibi tantum ſtudẽtes,follem obſtringunt, aquam plorant ſparſam, præſegmina colligunt unguium,&c. § Plaut.in aulul.car.70.a ter.cap.poſtquam. §

Tertium eſt eorum qui rapiunt, latrocinãtur,decipiunt quoquo mo do,& per uim capiunt, ut & in appetitus profundant & abliguriant, & ij deteriores profuſis habentur.Quietæ res haberentur ſublatis duobus uerbis,Meum & tuum,dicit Plato. § lib.5.de rep.car.4.in prin.241. & ſubinde.Sen.epiſt.90.in fin. Quis dubitare.car.46.in fin. lib.de moribus.car.71.a tergo.in med.& in ſuis prou.car.168.in fin.Quietiſsimã uitam.Eraſ.prou.1.in prin. § Auarus non habet, prodigus non habe bit. § Sen.lib.de remed.fortuit.cap.non ſum potens.car.73.in fi. Alcia.fab.73.Tul.in ult.parad.& libr.de ſenect.car. 5. fin.a tergo.de quo Eraſ.prou.exacta uia. § Temerarium eſt enim exacta uia quærere uia ticum.Iuuen. § Sat.12.car.54. § Non propter uitam faciunt patri monia,ſed propter patrimonia uiuunt.Auarum hominem iudicas?arca eſt. §Sen.ubi ſupra,de remed.car.73.Orat.Sat.1.ſerm.car.242.Oda. 2.lib.2. § nullus argenti color eſt auaris § & Sat.3.lib.2.Seruius, &c.car.185.epi. Ne perconteris, lib.1. § Perdidit arma locum,&c. § & car.ſeq. § Quem tenet argenti ſitis,&c. § Curt.lib.4. § Nihil nephas auaritiæ,Auro nil ſceleſtius,nihil iniquius quam amare diui tias. § Eccl.cap.10.b.Paul.ad Thimot.1.in fi.cap.ult. § Radix eſt omnium malorum cupiditas.Inexplebile Dolium,Cocleæ uitam uiuere,uictitant enim ſcuto ſuo,ficos diuidere,polypus. § Plutar. libr. de cupid.diuit.car.3.428. §

Quæ eſt maxima ægeſtas,auaritia. § Eccl.cap.6.a.Sen.lib.de moribus in med.ubi ſupra. § bellua immanis. §Salu.li.de rep.car.101.§ eſt ut canis fruſtulum panis deuorans. § Sen.epiſt.73.in fi.quod quę ris,&c.libr. 2.de benef.cap.Quando Lentulus augur.car.101.a tergo. Orat.Sat.1.libr.1.Iuuen.Sat.6.car.27.in fin. § Suaue habent ex ma-

gno tollere aceruo. Eſt aliquid plenis pomaria carpere ramis. Oui. Nul
lus emptor difficilis. { Eraſ.prou.2250.car. 260. in fin. } Auaro-
rum filij iactant ſua bona , effecti domini patrem imitantur. { Orat.
Sat.2.lib.1. } vix credere poſsis, quā ſibi non ſit amicus,&c. { Plu
tar.lib.de cupidit.diuit.car.4.Ponta.lib.de liberalit.car. 2.cap.auaritia,
& car.103. a terg. } Ciſternæ rimoſæ perſimiles, quas nullus implet
imber.Semper auarus eget & ſeruit. { Tul.in ult.parad. Orat. epiſt.
Troiani belli, Oda 2.nullus argento. } Semper inops quicunque cu-
pit contentus honeſto, Fabricius paruo.Claudianus in Ruffin. { li.1. }
Multa petenti multa deſunt. { Orat.etiam Oda, Incluſam Danaem.
Plat.lib.5.de legi.car.pen. ante. 329. } paupertas non in diminutio-
ne pecuniarum, ſed in acquirendi inſatiabili cupiditate conſiſtit. Qui
de excipiendo etiam cogitat, oblitus eſt accepti. { Sen. epiſtol. 74.in
prin.Errare,&c. } Inſatiabilis oculus cupidi. { Eccle.cap.14.b. }
Nihil non auro expugnari poteſt. { Tul.in prima parad.in prin.Orat.
Oda.16.lib.3.Plutar.in apophtheg.car.6.uel 127. } de Aſino auro
etiam onuſto. { ex Tul. ad Atticum lib. 1.car.27.in prin. Quæris ex
me. } Ambitione mala, aut argenti pallet amore. { ubi ſupra, Sat.
3.lib.2. } Nullum officium tam ſanctum ac ſolenne, quod non auari
tia uiolari ſoleat. Tul. { in oratio.pro Quintio,& pro Amerino,& in
2.offic.car.antep.Liui.in oratio.Catonis de Oppia lege.Plutar. lib. de
cupidit.diuit.car.2. } nullum tetrius uitium eſt auaritia præſertim in
principibus & magiſtratibus. Auaritia & Luxuria omnia magna euer-
tunt Imperia, bellua fera, immanis, inſatiabilis, intoleranda eſt, diui-
na cum humanis permiſcet. { Salu.in Catili.car.3.& libr.de rep.car.
101. } Noli anxius eſſe in diuitijs iniuſtis, quia non proderunt tibi.
{ prou.cap.28.a.Eccl.cap.6.in prin.Eccl.cap.5.b. } Multa cōcupiſcē
do, omnia amiſit. { Sen.epi.16.in fi.Liquere, epi.90.Quis dubitat. }
Qui multum habet, plus cupit. nunquam parum eſt quod ſatis eſt, nemi
nem pecunia diuitem fecit, immo contra, nulli non in amorem ſui cu-
piditatem incuſsit. { epiſtol.19.Quotiens. } maiora cupimus quo
maiora uenerant, multoque concitatior eſt auaritia. { lib.2.de bene-
fi.cap.Quando Lentulus. } Quæ ſunt maximæ diuitiæ? non deſidera
re diuitias. { Idem Sen.lib.de moribus, ubi ſupra. } dum de incre-
mento cogitat, oblitus eſt uſus, ratiocinationem accipit, forum conte-
rit, calendarium uerſat, fit ex domino procurator. { Sen.epiſt.14.Fa
teor,&c.Iuuen.Sat.14. } Vt locuples moriaris,&c. { Geu.libr. 1.
car.124.Al Marcheſe. Velem. } Auarus ipſe miſeriæ cauſa eſt ſuæ, in
nullo bonus eſt, in ſe peſsimus.Sen. Diues qui fieri uult,& cito uult fie-
ri, ſed quæ reuerentia legum ?

Quanta

Quanta eſt dementia Hæredis ſui res procurare, & ſibi negare omnia,ut tibi ex amico inimicum magna faciat hæreditas. § epi. pen. in med.per eundem.car.68.a ter.Eccl.cap. 14.a.b.Plutar.lib.de cupid.diuit.car.3. § Velut aſinus balneatoris,qui ligna deportans fauillis ſem per oppletus eſt.Immo ſi quando moriatur,nunquam indicare Theſaurum filio uoluit ſuo. § Plaut.in aulul.car.65.cap.1.in med.Eraſ.prouer.quod index.§ aurum indice conſtat,homo per aurum. § Atticus moriens.car.207. car. 187.§ Nanque aſinus dorſo pretioſa opſonia portat,Seque rubo ac dura carice pauper alit. §Alciat.fab.ſua.85. Orat.Sat.3.in fin.lib.2.ſermo.Si quis ingentem frumenti, &c. § Nõ uxor ſaluum te uult,non filius, omnes uicini, &c. Miraris cum tu arg. poſt omnia ponas. § Orat.etiam Sat.1.lib.1.in fin.§ Inexploratus homo. § Sat.3.lib.2. § Qui nummos aurumque recondit,&c. Auarus niſi cum moritur,nil recte facit. §Sen.in ſuis prouer.car.167.prouer.car.346.Virgi.in 3. § Quid non mortalia pectora cogis, auri ſacra fames?Creſcit amor nummi quantum ipſa pecunia creſcit. § metham. libr. 1.Iuuen.Sat.12.car.1. uel 54. § non propter uitam,&c. § Sat. 14.in med.Orat.Oda.16.libr.3. Incluſam Danaem,Sat.1.libr.1. Nil ſatis eſt. § Creſcentem ſequitur cura pecuniam,maiorque fames. Qui argentum theſaurizant & aurum,non eſt finis acquiſitionis eorũ. § in Baruch.cap.3.b. § amor urget habendi.Virg.in georg.Nunquã diues agit qui trepidus gemens ſeſe credit egentem. § Boet. in 2. de conſol.car.16. § Auiditate rapiendi multi exercitus perierunt, alibi in uer.milites.nu.11.de Mithridate,de Samnitibus, de Aſtapanis populis.Per tanta nauigatur maria,non uirtutis,ſed ſpe lucri. §Plin.libr.2. cap.48.unde metham.in prin. § Itum eſt in uiſcera terræ, effodiuntur opes.& in uer.ſpes,infra.Vt aliquid auri extrahamus terram peruertimus. § Sen. in ſuis prouer. § Aurum irrepertum cum terra cælat ſpernere fortior,quam cogere in humanos uſus, &c. Orat. § libr. 3. Carm.Oda.3.Iuſtum, &c.libr. 2.Oda. 2. § Nullus arg.&c. Abdito terris.Inopi parua deſunt,auaritiæ omnia. Inſtructa inopia eſt, in diuitijs cupiditas. Angelus Raus Neapolit. Iuriſconſ. ab ancilla uerberari iuſſus,denudatis uertebris,quia præmium parcum a clientulo repudiás amiſerat. § Ponta.lib.de liberal.car. 101.in fin. § Auarus prodigo deterior eſt,& profuſo,quia largus multis prodeſt,ille nulli. § Ponta.ubi ſupra. car. 102.ante,ex Plut.lib.de cupid.diuit.car.3.a ter.428.§ auaro quid mali optes? niſi ut diu uiuat. Alienum nobis,noſtrum plus alijs placet. § Sene. in ſuis prouerb. § cuius mortem amici expectant, uitam oderunt. Effugere cupiditatem eſt regnum inuenire, ubi ſupra. Qui propter pecuniæ uel libidinis amorem moritur,oſten-

dit ſe nunquam ſui cauſa uixiſſe.

Liberal.infra. DE BENEFICIIS.

Beneficium eſt beniuola actio tribués gaudium,capienſque tribuen do in id quod facit prone & ſponte ſua parata,dicit Sen. § libr. 1.de benefi.car.2.a terg.cap.quid eſt.car. 97.a terg. § Dare beneficium, eſt Deum imitari. § ubi ſupra,lib.de moribus,car.71.ante.in fi.& lib. ſeq.in fin.De form.bone. uitæ,cap.de Iuſt. car. 72.in fin. § Amabis Deum,quem in hoc imitaberis; omnibus prodeſſe, nulli nocere, &c. § lib.3.de benefi.car.2.cap.utiná quidem.in fin.car.103.in fi. § generoſi animi eſt & mag.iuuare & prodeſſe. Qui dant beneficia, deos imitá tur,&c.Omnibus bene faciendum eſt,non ſimulate dando etiam ingratis,ſicut & ſceleratis Sol oritur,& piratis patent maria. § Sen.ubi ſupra.lib.4.car.107.cap.Mundus inquit.cap.propoſitum,in fin.eius.car. 109.cap.Dij quoque multa ingratis. § rationem exprimit, quare etiá malis prodeſt,& beneficia confert Deus ipſe, quia ſanctius eſt prodeſſe malis propter bonos,quam bonis propter malos deeſſe, quoniam ſeparari non poſſunt, & congiarium accipiunt ab Imperatore digni & indigni,tanquam ciues,non tanquam mali ciues. Medicinæ & ſceleratis tribuuntur. § ubi ſupra libr.ult.cap.pen. eius.& cap.ult. § magni eſt animi perdere beneficium & dare. Quid ultra per Matheum? § cap. 5.g. § & alios Euangel. Omnino magni eſt animi obliuiſci iniuriarum,& illis præter ſpem adeſſe,omiſsis ſimultatibus & odijs. Vnde beneficium maius eſt,ut non expectatum. § Ponta.libr. de benefic.car. ult.ante.122.lib.de magnanim.ſec.car.259.a terg. § nihil Deo ſimilius quam benefacere cunctis,tueri humiles, unum pro omnibus laborare,inſudare,curas ſuſcipere pro uniuerſis. § Plutar. in uita Demet. regis.car.2. § Demet. rex Cillem captum una cum amicis liberum remiſit ad hoſtem libenti animo.& ut infra.in uer.parua quædá. § car. 3.ſeq.Lactan.li.5.cap.18.in med.li.6.cap.18.in med. § Viri iuſti eſt non lædere quenquá,ſed prodeſſe in omnibus unicuique. § Plato in Clito.car.120.a terg.in fin.& in Crit.car.2.a terg.in med.196.lib.7.de rep.car.2.a terg. § hoſtibus etiam beneficium præſtare. § Pont. li. de liberalit.cap.cum hoſtibus.car.112.a terg.& ibidem libr.de benefi. ubi ſupra hic. § quia ſanctius eſt prodeſſe malis,& ut ſupra hic. Deus eſt mortali iuuare mortalem. § Plin.li.2.hiſtor.cap.de Deo in med. Tul.in 2. offic.in prin.car.3. in prin. § Secundum deos homines hominibus maxime utiles eſſe poſſunt. § Budæ. in pand. 1. car.220.in fin.Home.in 6.Odiſs.car.4. § Iupiter ipſe tribuit hominibus diuitias bonis & malis, quomodo uelit unicuique.dicebat etiam Alex.Mag.de quo Plutar.in eius uita. § car.7. a tergo. in med. § regium eſſe,ut a

quibus

quibus male audias,in eos magis ſis beneficus.Geu. ❡ epiſt. 1. in fin. Plaut.in Pſeud.in prin.car.1. 222.a terg. ❡ Iuuabo aut re aut opera & conſilio bono. ❡ Tul.in 1.offic.car.5. a terg. ❡ communes utilitates in medium afferre. ❡ Sen.li.de tranqui.uitæ.cap.de exercit.animi.in prin.car.152.a terg.in med. ❡ homo homini debet, cognatus cognato,ciuis ciui,opera,patrocinio,cõſilio,pecunijs,diſciplina. ❡ Pôta.lib.de benefic.in prin. car.119.ante.121.a terg.❡ nullum eſſe uitæ genus poteſt ad quod beneficentia non penetret, nullus tam diues aut potens qui non alterius indigeat opera, nullus adeo inops & imbecillus qui non conferre aliquid benefaciendo ualeat. ❡ li.1.de magnan. cap.Pub.Scipio,in med.eius,Tul.in 2.offic.car.42.ante. & in fin. 45. a terg. ❡ claros largitas facit,odioſos auaritia. ❡ Ponta.ipſe.lib.de liberalit.cap.Cum igitur.car.110.ante.& in uer. liberal.❡ prodeſſe decet hominibus multis,uel paucis,uel proximis,uel ſibi ſaltim. ❡ Plin. epiſt.30.lib.9. Laudas mihi,Sen.libr.de beata uita,car.eius ulti. ante. in med.142. ❡ Non deſinemus communi bono operam dare, adiuuare ſingulos,opem ferre,ét inimicis,eniti manu. ❡ Ponta.ubi ſupra. cap. Nec uero.car.121.& lib.1.de magnan.in med.cap.primum igitur.car. 234 in prin. ❡ Succurre paupertati amicorum,imo occurre. ❡ Sen. lib.de moribus.car.71.ante.in fin.Plaut.in Amphit.car.24.a terg. cap. ſatin. in fin. ❡ beneficium dignis ubi des,omnes obligas. ❡ Sen. in ſuis prou. ❡ Munifica ſum bonis, profum probis.Iſtæc dicta experiri te malo opera & factis. ❡ Plaut.ipſe in capti.cap.quæ res. car. 87. ante. ❡ Quibus præſertim bene faciendũ. ❡ Tul.in 1.offic.in med. car.11.& lib.de amic.car.5.uel 95. ❡ coniugi,liberis,fratribus, uicinis,inter omnes ſocietas quædam eſt,maior autem ut quiſque proxime accederet,potiores enim ciues propinqui. ❡ & in fi.li.1.car.ult.a ter.❡ nam tunica pallio propior eſt, & genu ſura. ❡ Eraſ. prouerb. 290. 2406. ❡ Opta uicino,prius tibi,prima enim charitas incipit à ſeipſo. ❡ Gel.lib.5.cap.13.Ponta.lib. 1.de ſermo.car.197. ante. ❡ ſi quis curam non habet ſuorum,& maxime domeſticorũ,fidẽ negauit. ❡ Pau. in prima ad Thimoth.cap.5.b.Immo,& Tul.lib.2.de legi.in med.car. 296. ❡ Vt nihilo diligat plus ſeſe quam alterum, Diliges proximum tuum ſicut teipſum. ❡ & lib.1.offic.car.10.lib.2.car.44.a ter ❡ Vt quiſque maxime indigeat,benefac humili & calamitoſo. ❡ Eccl.cap. 12.b. ❡ Dandi & accipiendi commertium beneficij, &c. ❡ Valer. cap.de ingrat.in fin.Plaut.in Perſa.car.ult.ante. 266. ❡ Improbus eſt homo qui beneficium ſcit ſumere & reddere neſcit. Si quid bonis bene fit,eſſe idem & graue & gratum ſolet.Beneficentia ſit ne cui noceat, & cui maxime indigeat. ❡ Tul.in 1.offic.car.5.ante.car.10.lib.2.ubi ſu-

pra.car.43.in prin.car.49.a terg. § Qui lucro tantum ſeruit, iniuriã dignitati facit.plura notat Ioſep. § libr.4.antiquit.cap.7.§ in legibus Dei condignum donum quale eſt, quoi dono datum eſt. §Plau. in Amphit.cap.bene uale,in fin.car.16. § Malo ſi bene feceris,id beneficium interit,bono ſi quid male facias, ætatem expetit. § in pen. cap.iam illuc.car.244.a terg.cap.fuit hodie.car.251.in prin.§ bonis bonus bene feceris, benefacta benefactis alijs,&c. beneficium præſtans ſerius aut citius tantundem conſequitur tandem. § Herodo.li.7.cap. 4.in prin. § Ita te aliorũ miſereat,caue tui alius miſereat. § Plaut.in Trin.cap.quo illic.car.234.a tergo. in med. in Trucul.cap. lepide.car. 311.in fin.§ Mauelim mihi inimicos inuidere,quã me inimicis meis. Amicus ferentarius dicitur,& promptus factis. § in Trin.cap.minus. car. 295. in fin. § Superſtitio uitanda pauperibus & mendicantibus. Eleemoſynam dando aperte & locis publicis ad oſtentationẽ. §Orat. li.poet.in med. § Qui didicit patriæ quid debeat,& quid amicis,&c. quo frater amandus & hoſpes. § Ponta.lib.de liberalit.cap. de toto. car.109. in prin. § Iniuſtitiam utentes præſertim in proximos. §& cap.de benefic.car.ult.ante.122.Sen.lib.de benefi.car.99.& in ſuis prouer.§ cui ſemper dederis,ubi negas,rapere imperas.Quid,cui,& quo modo des,prius explorandum. § Ponta.lib.de liberalit.cap. erit igitur.car.104.105.108.in prin.§ elato enim inopi atque ingrato nil intollerabilius. § Tul.in oratio.pro Plancio.in fi.car.4.fin. § Ne benignitas ſit maior quam facultates. § Tul.d.car.9.a terg.in fi.§ largitio enim non habet fundum. §d.li.2.car.43.ante.Eraſ.prou.932. 2950.1658.Policrates.Plin.d.epiſt.30.Plutar. libr. de diſcri. adulat.c. 381.§ factis adiuuandus eſt amicus,non in malefactis. In conſilijs, non in iudicijs.quandoque declinandum a iuſta cauſa. § pont.d.lib. de benefic.car.3.120. § beneficia non ſint exceſsiua. § Plin. epiſt. 4.lib.2.ſi pluribus.§ Vt quibus poſsis & ſæpe & multum proſis. In alios,ſinus excutiendus,ut tui ipſius non immemor uideare,ubi ſupra. §Ponta.de liberal.car.104.a ter. in prin. § manu igitur ſerendum eſt, non corbe. § prou.de quo Eraſ.nu.2052.§ Vt de Agrippa rege Ioſep. § lib.18.antiquit.Iud.cap.15.in prin.Ponta.d.car.98.a terg.cap. Quoniam,Sen.lib.6.de benefi.cap.Platoni.car.116. a terg.§ prodigus & ſtultus donat,quæ ſpernit,& odit. § Ora.epiſt. Quinque. car. 199.§ Ignorans quid diſtent æra lupinis. Sapiens dignis ait eſſe paratum, oderat Ageſilaus rex,de quo Plutar. § in eius uita.car.ult.ante. in fin.209.§ eos quos immemores beneficiorum uidebat,gaudebatque animo, quum turpes homines inopia laborantes intueretur. Nec omnia,nec paſsim,nec ab omnibus. § prou.de quo Eraſ.nu.1316.de

quo Politia.in 95.miſcell.Sen.epiſt.81.in med.car.36.in prin. Quereris,&c.§ Sapiens omnia examinabit ſecum,quãtum acceperit,a quo, quando,ubi,quemadmodum. Itaque negamus quẽquã ſcire gratiam referre niſi ſapientem, non magis beneficium dare quiſquam ſcit qui magis gaudet dato,quam alius accepto. § Sen.lib.2.de benefi. cap. ſunt quædam.car.100.in prin.§ Initia beneficiorum ſuorum ſpectare,tũ etiam exitus decet,& ea dare quæ non tantum accipere, ſed etiam accepiſſe delectet.Donandi ratio eo ſpectet,ut quibus poſsis,& ſæpe & multum poſsis.Nec tam prætioſa,quam & rara,& exquiſita, non & in competentia. § Sen.lib.1.in fi.ubi ſupra.car.98.cap.ſi arbitrium.§ non tam conſilio quam opera. §Ponta.lib.de benefi.cap.Ab his quoſdã. car.134.lib.de liberal.cap.ſec.loco.lib.de mag.cap.principio.§ Tẽperanda eſt liberalitas,ne nimia profuſione inareſcat,in te uero ratio cõſtabit etiam ſi modum exceſſerit. § Plin.epi.4.lib.2.ſi pluribus,&c. ubi ſupra.Tul.lib.ſec.car.42. in fin.§ Quia multi patrimonia effuderunt inconſulte largiendo.

Non tam prætioſa quam pulchritudine,raritate, & uel elegantia referta. § Sen.lib.1.ubi ſupra,cap.Sequitur.in fin.eius.car.98. & cap.ſi arbitrium.§ Nec quæ dantur quibuslibet, § ubi ſupra.cap.ad propoſitum.Ponta.lib.de mag.car.pen.a ter.134.§ de muſca incluſa ſuccino,de camelopard. & aſino maculoſis pilis uirgato, & paribus lineis, ut picto. Nã quod quibuslibet datur, nulli gratum eſt,gratiſsima ſunt beneficia parata,facilia,occurrentia ſine mora. §lib.2.in prin.car.99. in prin.lib.ult.cap.Platoni.car.116. a terg.§ Debes non tantum mihi præſtare,ſed tanquam mihi. § Sen.epiſto.19.in fi.Exulto.§ Beneficia parant amicitias,ſi collata,non ſparſa ſunt. § Eraſ.prou.1853. Terent.in And.§ Obſequium amicos,&c. Reddens beneficium ſine uſura,ingratus eſt. § Tul.d.lib.1.car.10. ante.§ maiore menſura ſi potes.iuxta Heſiodi ſententiam. § Sen.epi.81.in med.Quereris, &c.

Tam magnum quam acceptum & charum. Imprimis uidendũ, quo quis animo,ſtudio,beniuolentia fecerit.Munus magnum, ſed uti acceperis. § Tul.d.car.10.lib.3.in fi.car. ult.§ Aliquando uoluntas dãtis longe prætioſius donum ipſum efficit. § Ponta. libr. de mag.car. penul.in fin.libr. de liberal.car.107.in prin.134.a ter. princi.munera.§ Munus exiguum ſed oportunum,& quod obuiam uenit. § Sen. lib.2. cap.2.de benefi.Moleſtum uerbum.car.99.Eraſ.prou.2900.§ Quis quam quod acceperit. § Sen.d.epiſto.19.in 1.Exulto.Ouid.in epiſt. Helenæ.§ Munera ſunt author, quæ pretioſa facit. Multo gratius uenit quod facili quam quod plena manu uenit. § Sen.d.lib.1.cap.2.in prin.beneficia,&c.car.ſequen.ſequitur,in princ.eius.li.2.cap.1.§ Primo

mo neceſſaria demus,poſt & utilia,inde & iucunda. Mola tantum ſalſa litant qui non habent Thura. § Plin.in præfat.operis. in med. Valer. cap.de inſtit.antiqu.in med.Sen.d.lib.1.de Socrat.car.97.in fi. § Do no tibi quod unum habeo.Me ipſum,quia pauper ſum.Cogitesq́;alios, &c.dixit Aeſchines ad Socratem, et Pætus ad Auguſtum Imp. § Sene.lib.2.ubi ſupra. cap.nullus magis.car. 101. § Effeciſti Cæſ. ut uiuere & morerer ingratus. Et de Furio in Auguſtum, etiam per Cęliū. § li.7.cap.28. Sen.ipſe lib.5.de benefi.cap.cauſam.car.114.ante. Gen. lib.2.car. 33.39.de Charitate. §

Beneficium non ualet in inuitum. Nullum beneficium eſſe duco id, quod cui facias non placet. § Plaut.in Trin. cap. Sta ilico. car.297.a terg.Orat.epiſto.ult.lib.1. Vertumnum. § Quis enim inuitum ſerua re laboret? § Eraſ.prouer.2935.officium.car.312.in fi. Ponta.lib.de benefi.car.121. penul.eius in prin. § Nec de re incompetenti. § Sene.ubi ſupra. cap. ſequitur. car. 98. § ut ſeni arma uenat. Ruſtico libros, ſtudioſo frena. § li.ult.car.pen.ante.121.cap.de altero, § Vt non in Senem, ita & in puerum, in mulierem, alienigenam, in canem. § Eraſ.prouer.952.Plut.in pſeud.cap.pſeudole.in med.car.226. § Canem fugitiuam agninis lactibus. Beneficium dando accepit qui digno dedit.prouer.de quo Gel. § lib.17.cap.14.Macrob.lib.2.cap.7. *Sen. in ſuis prouer.* § Cui des uideto, quia altiſsimus impios odio habet. § Eccl.cap.12.a.b. § Si benefeceris ſcito cui feceris,*ut ſupra.Benefac* iuſto,da bono,& non receperis peccatorem, benefac humili, & non dederis impio. § Ponta.d.li.de liberalit.cap.In habendo,car.105.ante. § Propenſior ſis in calamitoſos, niſi forte digni ſint calamitate. § Tul. in 2.offi.car.44.a ter.li.de ſeneƈt.car.2.in fi. § nec enim in ſumma ino pia leuis eſſe ſeneƈtus poteſt,nec ſapienti. § Valer.cap.de liberal.exēplo.3.in fi.Tul.ubi ſupra.car.44.46.42. in fi. § proborum & impro rum deleƈtus habendus. § Sen.ubi ſupra.d.lib.1.in fi.cap.penul. Ad propoſitum.car.98.a ter.Plaut.in Amphit.car.24.a terg. § Munifica ſum bonis,proſum probis. § Ponta.lib.de liberalit. cap. Erit igitur. car.104.ante.105.a ter. §

Beatius eſt dare quam accipere. § ubi ſupra.d.car.104.a ter.lib.de magnanim.cap.Publius.c.234.a terg.Iuuen.Sat.5.car.20.a ter. § Maior habeatur donandi gloria,&c.beneficium accipere, eſt libertatem uēdere. Sen.in ſuis prouer. Vnde eleemoſyna prodeſt non tantum accipiētibus quam dantibus, quia dans liberalitatem declarat, & præmiatur a Deo accipiens ab homine. § Sen.in ſuis prouerb. & car.71.a terg.in prin.Eraſ.prouerb.172.in aƈt.Apoſto. cap.20.in fi. Eccl. cap.4.in fi. § non ſit porreƈta manus.

Quod

Quod bonis bene fit beneficium; gratia ea gradi da eſt bonis. Plaut § in capti.cap.iam ego.in fi.eius.car.86.ante.Sen.epiſto.19. in fi.Exul to,&c.Eccl.cap.12.in prin. §

Benefacta male locata malefacta arbitror, dicit Ennius de quo Tul. § lib.2.offic,car.44.Plaut.in pen.cap.Iam iſtuch.car.241.a ter.§ Malo benefacere tantundem eſt periculum quantum bono malefacere, malo ſi benefacias,&c.Male collocata,male debentur. §Tul.d.libr.1.in prin.car.6.a terg.Sen.lib.de benefi.in prin.car.96.a terg. in prin.& lib. 14.cap.hæc ne aliam.car.107.ante. § Si turpi datur nec honeſtum eſt nec beneficium,niſi cum ratione & electione. § car. ſequen. depoſitum,&c. § ne dicendum ſit,mallem perdidiſſe quam dediſſe,mala eſt inconſulta donatio.Pars beneficij eſt ſi belle negas quãdo petitur.Gellius § lib.17.cap.14.Macrob.lib.2.cap.7.car.308.Ponta. de liberal. car.104.Sen.in ſuis prouer. § minus decipitur,cui negatur celeriter. Beneficium non ſpontaneum, dicitur officium hermonium. § Eraſ. prouer.1550. § benefac amico ante mortem,mortuo qui mittit munus,nihil illi dat,ſibi adimit. § Eccl.cap.14.c. Sen. in ſuis prouerb. § Qui de excipiendo cogitat,oblitus eſt accepti. § Sen.epi.74. in prin. Errare mihi,&c. § Gratus eſſe debet non tam qui accepit, quã qui accipere potuit. § Tul.in oratio.de Prouint.conſular. car.80. in fin. Plin.lib.3.epiſto.4.lib.2.epiſto.13.Senc.ubi ſupra.lib.1.cap.2.in prin. car.96.in fi.epiſto.81.in fi. Quereris. § Ita eſt comparatum, ut antiquiora beneficia ſubuertas,niſi illa poſterioribus cumules, ſi quid unũ neges,&c.Beneficia perdenda ſunt multa, ut ſemel ponas bene. Plautus § in Trin.cap.Quo illuc.car.294. a terg. § benefacta benefactis alijs pertegito ne perpluant.Beneficium ſæpe dare,docere eſt reddere.Senc. in ſuis prouerb.Bonus iudex eſt qui nouit diſpenſare quod dandum eſt & quatenus.Errãt qui ęſtimat facilem rem eſſe donare. § Sen.libr.de beata uita.car.penul.141. § beneficium qui dare neſcit,iniuſte petit. beneficia plura recipit,qui ſcit reddere.

Qui cito dat,bis dat. § prouer.de quo Eraſ.nu. 791. plura. Alcia. fab.108. de gratijs.§ fac cito ſi quid facis.Nam ſcito te tantum demere gratiæ, quantum moræ adijcis. Qui tarde facit diu noluit. § Senę. plura.lib.1.de benefi.in prin.eius,cap.1.in med.lib.2.eiuſdem.cap.Nihil æque.in princ.Ponta.lib.de benefi.car.ult.cap.Periclis.Machia.libr. 2. diſcurſ. cap. 15. § Quæſtionem ad hoc proponit pulcram Petrus Areti.lib.ſuo epiſtol. § car.31.a ter.ad Anto. Leuam. § Nemini libẽter debet reddere quod non accepit,ſed expreſsit.Non dare eſt uitiũ ingratitudinis anteuertere. Quæ memini mora mera eſt. § Plaut. in pen.car.243.in prin.cap.Ita me.Sen.ubi ſupra.li.2.cap.nihil.cap.1.lib. primi.

primi. } gratiſsima ſunt beneficia parata facilia occurrentia,&c.uel ut non requiſitus.Tardo amico nihil eſt quicquã inæquius. } Pont.li.de benefi.cap.atq;.car.ult.122.Plaut.in pen.Et cap. Ita me.in prin.ubi ſupra.} Exempla de Põpeio tunc iuuene in Syllam tunc præpotentẽ.De Scanderbego in Alfonſum regem Neapo. } Ponta. libr.de magnan. lib.1.car.245.a terg. Plut. in eius uita. } nec expectemus dum rogemur,cunctatio abſit. } Tul.li.de amic.car.100. in princ. } Decet hominem qui uolt,&c. } Plaut.in rudent.cap.Neptuno.car.277.ante. } Non tulit gratis qui cum rogaret accepit. } Sen.lib.2.in prin. car.98.in fi.ubi ſupra. } bis eſt gratum ſi ultro offeras, Inopi beneficium bis dat,qui dat celeriter. } Sen.in ſuis prouer. } Munerum animus optimus.E contra autem durum eſt negare cum rogeris. Quanto durius antequam rogeris. } Martial.lib.2. in Sextum. Eraſ. prou. 1605.Ponta.de liberal.cap.Quoniam.car.115.a terg. }

Animo beneficia conſtant & iniuriæ. } Sen.epiſto.81. In princip. Quereris. } In primis quo quis animo, ſtudio, beniuolentia fecerit ponderandum eſt. } Tul.in 1.offic.car.10.a terg.Sen.lib.1.cap.1.de benefi.car.96.a terg.in prin.car.2.a terg.cap.Quid eſt. } Dignus eſt decipi,qui de recipiendo cogitauit, cum daret. Eodem animo debetur beneficium quo datur,& ideo, &c. } & cap. quid eſt. } Animus eſt qui parua extol lit,ſordida illuſtrat, magna & in pretio habita dehoneſtat,nec quicquam triſte miſcendum,aliter panis dicitur lapidoſus. *Sene.* } lib.2.cap.in omni.car.99.& car.ſequen.Fabius,& lib.4. cap.de poſitum.car.107.a ter. }

Ad animum tendit æſtimatio mea, pauperi uiro bono dabo, eligam uirum integrum. } & lib.ſeq.in prin. } Simplicem, memorem,gratum, alieni abſtinentem. } epiſt.81. ubi ſupra. }

Hilari uultu dandum,&c. } Eccl.cap.35.b.Pau.in 2. ad Corinth. cap.9.b.Sen.lib.2.O ſuperbia.car.100. in princ. } Iucunda ſunt quæ humana fronte & celera,placidaque tribuuntur. } Pont. de liberalit. cap.ad eum autem.car.110.a terg. } Infælicitas domini,Ingratum ſeruum facit. } Eccl.cap.13.d.humilis animus.Dion.libr.37.car.15.in princ.de Catili.coniurat.Apia.lib.1.car.32. in prin. } Nullum ulterius ex amicis(ut in aduerſis mos eſt)in fide permãſurum. de Mario pulſo,& clade Pompeij, } Cæſ.ipſe.lib.3.ciui.in fi.car.antepen. } Siue deſpecta eius fortuna(ut plerunque in calamitatibus) ex amicis inimici exiſtunt,cum fortuna mutauerat fidem.De Acceduce Liuius } li.22. car.4.a terg.in med.96.Ioui.in Selymo Imp.Turc. ubi de ipſo. }

Dum impetrant boni ſunt,poſt fiunt peſsimi. } Plaut.in Capti.car 84.in prin.cap.Dij immortal.in fi. in Trin.cap.quo illic.car.294.in fi

Is eſt immunis.Sen.epiſtol.9.hæ ſunt amicitiæ.Eccle.cap.29.a.plura.§
Donec accipiunt oſculantur manus dātis.Si autem potuerit reddere aduerſabitur.Solidi uix reddet dimidium,&c. § prou.cap.19.in prin ci. § Diuitiæ addunt amicos plurimos,multi colunt perſonam poten tis, fratres hominis pauperis oderunt eum, inſuper & amici procul receſſerunt ab eo. § Dion.li.41.car.7.in prin.uel 97. § Amicitias, & inimicitias,non ex re,ſed ex commodo æſtimare. § Salu.in Catili.car. 71. § beneficia,niſi neceſsitate aut occaſione cogente,& in oblitum, neque aliqua eſt gratia poſt beneficium. § Home.libr.4.odiſſ. car.3. fin.a terg.Ponta.lib.de benefi.car.ult.Periclis,&c.car.122.Sen.de Cæſare in militem.lib.5.de benefi.cap.Cauſam dicebat.car.114.Tacit.lib. 20.in fi.car.penul. in fi. 86. § nimius commemorandis quæ meruiſſet. § Ponta.de liberalit.car.penul.a ter.116.li.de magnan. car. 235. cap.quando autem. § Beneficium exprobrantes. § Eccl.cap.41.in fi. § Cum dederis ne improperes. Odioſum genus hominum officia exprobrantium,quæ meminiſſe debet is in quem collata ſunt. § Tul. lib.de amic.car.105.ante.Ponta.de liberal.car. 107. cap.quanquam. § beneficium qui ſe dediſſe dicit,petit. § Sen.in ſuis prouer. § memo rem immemorem facit,qui monet quod memor meminit. § Plaut.in pſeud.cap.ſi nunquam.car.233.& in Capti.cap.Quæ res.car. 86.a ter. Sen.lib.2.de benefi.cap.licet.car.99.Plut.li.de adulat.car.382.in prin.§ Non eſt dicēdum quid tribuerimus. Qui admonet repetit. Meminiſſe quandoque refert,ut ſupra. cap. Cauſam dicebat. Lacerat animū & pre mit frequens meritorum commemoratio. § Sene.ubi ſupra. car.99.a ter.cap.1.& cap.Arceſilaus,in fi.& cap.licet,&c.ibidem. § Altera ma nu fert lapidem,panem oſtentat altera. § Plaut. in aulul.cap.præſagibat.car.69.Eraſ.prouerb.729. 3359.panis,&c.Sene.libr. 2. de benefi. cap.1.Plut.lib.de diſcri.adulat.car.382.ante, ubi ſupra. § nulla res ca rius conſtat,quam quæ precibus empta eſt. § Sen.ubi ſupra. cap. licet.in fi.Geu.lib.1.car.360. § admonitio tædium facit,odium exprobratio.

Si turpi datur nec honeſtum,nec beneficium eſt. § Sen.libr. 4.cap. hæc ne.car.107.cap.Dij quoque multa.car.109. § inter turpes iacturas malum munus eſt. § li.de beata uita,per eundem.car.141.in prin ci.§ Noli offerre munera praua,non enim ſuſcipiet illa,&c. § Eccl. cap.25.c.plura not.Agrippa.cap.65. de mendicit. car.1. § Hoſtium munera non munera. § Eraſ.prouerb.235. § Ambitio talis eſt non liberalitas.infra.in uer.Ratio. Beneficio & iniuria affectus quid præferat. Natura compertum eſt ut altius iniuriæ quam merita deſcendant. § Sen.lib.1.de benefic.in princ.car.96.Dion lib.37.car.penul.ante.lib. 38.car.

38.car.7.ante.ubi de Cicerone.car.28. in prin. } Beneficio quandoque & in uiros bonos extinguitur ius iniuriæ. { Sen.epiſt.81. in prin. car.35.in fi. quereris, &c. } pluris æſtimo beneficia quam iniuriam, preces claudæ ſunt & rugoſæ, offenſa autem robuſta. { Home. lib.9. Ilia.car.4.fi.100. a ter. } Capra Siria, prou. { de quo Eraſ.prou. nu. 910. } Effundens lac datum, & in Selymum qui Muſtaffam interemit, not.Ioui. { in eius uita.Plin.epiſto.4.in fi.lib.3.Quamuis Machia. li. 1.diſcur.cap.24.lib.3.cap.4.lib.4. hiſtor.car.107.ante. lib.de prudent. cap.7.in fi.8.in fi. } non ab omnibus accipiendum eſt, graue eſt enim tormentum, debere cui nolis. { Sen.lib.2.de benefi.cap.Quidam, car. 100.a terg. } Non inijciendam cuique dextram, dixit Pythagoras, de quo ſupra.in uer.Amic. Datur enim a uolente uolenti, unde prou.quod dedi datum nollẽ. { de quo Eraſ.prou.nu.1359. } Simul da & accipe. { Eccl.cap.4.in fi.14.c. } non ſit parata manus tua ad accipiendum. In diuiſione ſortis da & accipe. Philanti dicuntur ſua diligentes, alienaque ſpernentes. { Eraſ. prou. 292. } Beneficium eſt quando que nocitura negare. Aſſenſus perſępe pernitioſus, a prouocantibus, & proponentibus quicquã not.Plut. {li.de uitioſa uerec.car.3.a ter.uel 433.437.a ter. } bis peccas cum peccanti beneficiũ accõmodas. {Plato li.1.de rep.car.2.a ter.in prin.216.Sen. in ſuis prou. } reddendum ãũt, neq; tamen tunc, quando aliquis nõ ſanus repetat, & ſiquidẽ retributio noxia foret, & inter amicos. { Sen.lib.2.de benefi.c.100. } Sũt quædam nocitura impetrantibus, quæ non dare, ſed negare beneficium eſt. Initia beneficiorum ſuorum ſpectare, tum etiam exitus decet. Nam ſæuo bonitas eſt, &c. { & cap.ſequen.fæpe, &c. Tul. in 1. offic. car.7. ante. in fi. } Nec promiſſa ſeruanda ſunt ea quæ ſunt inutilia requirẽtibus, contra officium eſt maius damnum anteponi minori. { libr.3. car.4.fin.70. } Ergo promiſſa & non facienda nonnunquam, neque ſemper depoſita ſtatim reddenda ſunt. Negandi cautela habetur, ut de Antigono rege in Cinicum de drachma & talento uel non regio, uel ut in Cinicum minus competenti. Et de Archilao rege in imprudentem qui pretioſum poculum non petenti dedit, petenti negauit. {Plutar. in apophtheg.car.131. a ter.lib.& de uitio.uerec.car.4. uel 435. } & de Alex.Mag.in non petentem de ſuis milit. { Sen. ubi ſupra. libr.2. cap. Vrbem.c.100.ante.cap.ſequen.ab Antigono, etiam de Cinico, ut ſupra. } & de pilam petente in ludo, de Dioniſio tyranno. { Plut. lib.de fortu.Alexan.ſecun.in prin.car.291. ante. } De uitando com promiſſo. Plato in Prothag. { car.5.in fi.95. } nam ſi nobis imperitior erit iudex, &c.Si autem ſimilis, &c. { Ponta.lib.de liberalit.car. 110.a terg. } de ipſo qui Tibicinem donauit ut taceret. }

Parua quædam dantur non homini quia ingrato, ſed humanitati. Sene. { libr. 4. cap. Dij quoque. car. 109. & cap. Ergo inquit. Gel. lib. 9. cap. 2. de Herode. Ponta. libr. de liberalit. cap. quanquam. c. 107. ante. Plaut. in rudenti, cap. Quis eſt. car. 271. in fi. in Trin. car. 298. in princ. } Cur tu amabo aquã grauare quã hoſtis hoſti cõmodat, quam ciuis ciui? Datur ignis tam & ſi ab inimicis petas. { Tul. in 1. offic. car. 7. in fi. Sunt quædam officia, &c. Iouius lib. 44. hiſtor. in med. car. 514. } de Auria & Barbaroſſa hoſtibus, tamen beneficijs mutuo ſalutatis inuicẽ. de M. Anto. Colunna in Borbonium. { lib. 18. car. antepen. & in uer. Benefic. car. 1. Iuſti. libr. 15. in princ. } de Ptolomeo in Demetrium reg. & e contra. Plut. { in uita Demet. reg. car. 2. ante. in fin. } Qui beneficium dedit, ut reciperet, non dedit. { Sen. d. li. 4 car. 107. a ter. cap. Non eſt, &c. Pli. epiſto. 30. lib. 9. car. 256. Pont. ubi ſupra. cap. erit igitur. car. 104. in fin. 108. ante, cap. omnis. car. 112. cap. recte, cap. ſeq. cum hoſtibus. } dare ut uberius accipias. Leue æs, alienum debitorẽ facit, graue inimicum. { Sen. epiſto. 19. in fi. Exulto, &c. }

Beneficium in minuenda crudelitate. Lupus in gruem, de quo Aeſopus in fab. Cyclopis donum. { Home. li. 9. odiſſ. car. 78. de quo Eraſ. prouerb. 305. 2107. } beneuolus trucidator, beneficium latronum. { Tul. in 2. Philipp. car. 163. in Verr. ult. car. 254. in fin. & infra, in uer. malum lucrum. } Leniter qui ſæuiunt, ſapiunt magis. { Plaut. in Philox. de quo Ponta. in primo de ſermo. car. 106. a terg. }

Prouenit beneficium quandoque ex infortunio, & e contra. { Geu. lib. 1. car. 396. 447. Valer, c. de fide ſeruorũ. car. 142. in Mario. Cæſ. lib. Alex. in med. car. 406, de Tyberio Nerone. } fortuna plerunque eos, quos plurimis beneficijs ornauit, ad duriorem caſum reſeruat. & in uer. munera. infra. { Plin. in paneg. in prin. car. 322. ibidem. 3. } plerunque bonorum & malorum cauſæ ſub diuerſa ſpecie latent, &c. { Aemil. in Phil. 1. rege. 38. car. 4. fin. } præerat Gulielmus Ebriacus, accidítque ut ex incommodo commodum exoriretur. { Blond. libr. 3. in princ. car. 13. ante. } de Ciuibus in Inſulas fugatis.

Inimicitiæ quandoque ſubeundæ. { Ponta. de Terent. lib. de benefic. car. penul. in fi. 121. & in uer. Inimicit. infra. } Laudabilior eſt parſimonia cum abſtinentia in bonis alienis, quam liberalitas cui ſolet eſſe adiuncta rapacitas, quæ tamen multitudini magis placet. { Guizar. lib. 12. in fi. car. 174. in fi. } Ad amicos iuuandos nulla utendum eſt excuſatione, dicit Phalar. tyrann. Agrigent. in epiſto. ſua ad Melitenſes. car. 21.

Beneficia, quæ nos peruulgate appellamus Sacerdotia, dicebantur quæ etiam lauta habebantur ad uictum & abundantem uſum. { Liui.

lib.

lib.30.in med.car.4.in fin.ubi de morte Fabij Max.in Ordinat.prouin tiarum.Blondus. § lib.de Roma triumph.2.in princ.car.55.Cæſ.de M.Anto.lib.ult.gall.car.pen.a terg.li.3.ciuili.c.370.ante præliū Phar ſal.Apia.lib.5.in fin.car.4.fin.de Octauio Cæſ.in milites ſuos.Dion li. 41.in med.car.103.in fin.lib.42.in fin.car.3.fin.lib.47.car.6.a ter.lib. 55.car.5.in fin.lib.57.car.440.lib.ipſo.57.car.443. § Quattuor ſacerdotia.

BEATVS QVIS.

Beatus eſt qui ſe eſſe prudentem putat,& è contra. § & in uer. fælicitas,infra. § qui ſeipſo contentus eſt ſapiens habetur. § Sen.epi. 9.in med.& in fi.An merito. § nullaq́ue re indiget,etiam quod mul tis illi rebus opus eſſet.contra,ſtulto eſt,omnibus enim æget. Sapiens omnia bona ſua ſecum habet,ut de Bia,Prien. § Sen.ubi ſupra,& Va le.cap.ſapi.dicta,& infra in uer.paupertas.plura ad hoc. § Miſer enim eſt qui ſe non beatum iudicat.Nemoq; beatæ uiuit ſine ſapiētiæ ſtudio. §epi.16.in prin.Liquere,&c. § excute te,ſcrutare,obſerua,ſi ad naturā uiues nunquam eris pauper,ſi ad opinionem nunquā eris diues.Exiguū natura deſiderat,opinio immenſum.quod petis utrū naturalē habeat an cæcam cupiditatem conſidera. § epi.31.agnoſco,&c.in fi. § Nec forma quidē & uires beatū te facere poſſunt, nihil horum nō patitur ue tuſtatē.quid hoc eſt,animus.Sed hic rectus,bonus,magnus. § *& ſupra* in uer.animus. § quod in quenq; pōt cadere uel equitem uel ſeruum, ſubſilire licet,&c.& te quoq; dignū finge Deo,finges autem,&c. §& epiſt.45.librorum.in med. § Beatum non eum eſſe ſcias, quem uulgus appellat,ad quem pecunia magna confluit, ſed illum cui bonū omne in animo eſt erectum,& exciſum,& mirabilia calcantem. § & epi. 75.&c. in med. § Quicunque beatus eſſe ſe conſtituet, unum etiam bonum putet quod honeſtum eſt,aliter qui male de prouidētia iudicat. &c.Quæris quando uirtus nullo ægeat,præſentibus gaudet,non concu piſcit abſentia,nihil illi magnum eſt. § lib.de uita bea.car.1.138.in princ. § Diffinitur beatitudo in homine,cui nullum bonum malumq́ue ſit,niſi bonus malusq́ue animus, honeſti cultor uirtute contentus, quem non extollunt fortuita nec frangunt.Quia nullum maius bonum eo quod ipſe ſibi dare poteſt nouerit. Cui nam erit uoluntas, uoluptatum contemptio,uel etiam Beatum dicere liberum animum,intentum, erectum,ſtabilem,extra metum,extra cupiditatem poſitum,cui unū bo num ſit honeſtas, unum malum turpitudo. hunc ita fundatum neceſſe eſt ſequatur hilaritas continua,lætitia alta,ex alto ueniens,utq; ſuis gau deat,nec maiora domeſticis cupit.beatus igitur etiā dicitur qui nec cupit nec timet beneficio rationis.In unitate poſita eſt uera fælicitas,quæ ſuadet,

ſuadet,ut ſis immobilis,& contra malum ex bono,ut qua fas eſt Deum effingas. Vnde promittuntur ingentia & ęqua diuinis nullo indigebis, liber,tutus,indemnis,omnia tibi ex ſententia cedent, &c. beate uiuere eſt cum uoluptate uiuere. Qui æſtimabit poſſe ſe miſerum eſſe, beatus non erit. § Tul.in 1.de fini.ex Fauorino Gel.li.18.cap.1.Eraſ.prou. 346.§ Non eſt beatus qui ſe eſſe neſciat,unde Virg.in geor. O fortunatos nimium,&c. § Plin.epiſt.3.lib.9.alius alium,&c.§ niſi præmium æternitatis ante oculos,&c.nec breuem uitam caducis laboribus fatigare,&c.quid eſt beata uita?ſecuritas & perpetua tranquillitas, hāc dabit animi magnitudo,conſtantia,bene iudicati tenax, &c. § Sene. epi.92.puto inter me,in prin.Ponta.li.1.de prud.cap.cenſet. car. 157. Tul.in 1.de natu.deo.in med.car. 20. a terg. & in 1.parad.lib.ult.Tuſculan. § Beatus eſſe ſine uirtute nemo poteſt,neque uirtus ſine ratione conſtare,nec ratio,niſi in hominis figura,unde Lactan. § li.3.cap. 12.in med. § beatitudo perfecta eſſe debet, ut nihil uexare,imminuere aut immutare poſsit, quod & incorruptum ſit,& ſic immortale.Sola ergo immortalitas beata eſt,quod ſi cadit in hominem uirtus, cadit & beatitudo,non eſt miſer qui eſt uirtute præditus. Si cadit beatitudo in hominem,cadit & immortalis,quæ beata eſt. Nec poteſt cuiquam ſine ſcientiæ uirtute ideſt ſine Dei cognitione ac iuſtitia peruenire. Sed nō cadit in hominem beatitudo quo modo philoſophi putauerunt, ſed ſoluto tantum corpore,anima eius ſocietate liberata, quæ in ſolo ſpiritu uiuit,&c. § Tul.in 2.parad. § difficile eſt eſſe Tetragonum. Amymonem talem appellat Plin. § li.pen.cap.2.in med.de quo Bud.li.2. de aſſe.car.169.ubi de gemmis.Machiau.lib.1.diſcurſ.cap.6.in med. § Tutto netto ſenza ſuſpetto accade mai. § Plato in Prothag.in med. car.96.in prin.Orat.Oda.16.lib.2.Sat.1.lib.1.in fin.eius, ut de Cimone,Plutar. in eo. in prin. § nihil eſt ab omni parte beatum. Impoſsibile pene arbitramur omni ex parte integram puriſsimamque hominis uitam poſſe conſtare,&c. Quia nihil decorum natura ad ſummam uirtutem perfecte producit, nunquamque tam fæliciter in multa diſcurrenti negotia dies tranſit,ut non aut ex homine aut ex re offenſio naſcatur,quæ animum in iras paret,&c.nulli fortuna tam dedita eſt,ut multa tentanti ubique reſpondeat. § Sen.libr.3.de ira. car. 2. ante in med. 731.ante. § Neminem etiam tam circunſpectum, cuius non diligentia aliquando ſibi ipſa decidat.neminem tam maturum,cuius non grauitatem in aliquod feruidius factum caſus impingat. Non omnis fert omnia tellus,ut infra hic. § Pont.in 1.de prud.in præfat.in fi.§ fælicem eſſe uolumus iuſtum,temperantem,fortem,&c. § Geu. lib. 2. a don Alfonſo Mauriche.in med.car. 300.336.§ non frumentum ſi

ne palea, & cæ. Duo enim dolia poſuit bonorum & malorum Home. § libr. ult. Ilia.in med.car.273.§ Ipſe dies quandoque parens,& cæ. § prou.de quo Eraſ.car.112.& car. 244.§ cum deo quiſque & gaudet & flet.Diciqúe beatus,ante obitum nemo,&c. § metham.libr. 3. Tul.in 2.de fini.car.4.fi.Ioſep.lib.6.antiqui.Iud.cap.21.ubi ſupra.Vale.de Solone ad Cyrum regem,cap.ſapi.dicta.Ponta.li.1. de prud. car. 156.a ter.§ Vtetur diues bene diuitijs, & recte ac rebus partis. Vtetur & principatu ſuo,bene ac beate in utroque uiuitur, beatitudo tamé erit non tam in diuitijs atque dominatu, ſed in eius iuſtis ac honeſtis actionibus, & ſecundum rationem rectam.

BONVM QVOMODO.

Bonum conſiſtit in beneuiuendo,in animi continentia, non in opibus.Voluptas continet ſatietatem,omnibusque non peruenit, præſertim pauperibus. nimia nocet,& minuitur ſæpe, ergo non ſummum bonum,debet enim authore Euclide,quod ſimile ſit & idē ſemper. & hæc eſt ſola beatitudo,quæ in immortalitatē redit. § Tul.in 1.parad.& in ult.Sen.epiſt.75.in med. epi. &c.§ bona illa ſunt uera,quæ ratio dat ſolida & ſempiterna, quæ cadere non poſſunt nec minui, cætera opinione bona ſunt. proprietas autem boni in illis non eſt, quare utamur illis,non gloriemur,& utamur parce, &c.bene uiuere dicitur cū ratione agere,& aſsidue bene agere,laboribus & ęrumnis nō cedens,aut ſuccumbens aduerſis. § Ponta.lib.1.de prud. in med.cap.ex ijs igitur.§ Diffinitur,illum bene uiuere,cui deſit nihil uirtutibus omnibus in exercendis.Summum eſt hominis bonum,agere ſecundum uirtutem,quod eſt ſolius hominis,qui eſt ad agendum natus, & contemplandum. Sed omnia perfecta rara. § Plato in Philebo,& in 6.de rep.car.pen.a ter. in med.replicat Sen.epi.31.agnoſco, &c. ex Euclide Lactan. li.3.cap. 7.8.12.§ Summum bonum eſſe uult in ſapientia & uoluptate. Quid eſt bonum,laboris cōtemptio.Item eſt rerum ſcientia,malum uero eſt imperitia. Ars eſt per quam humana & Diuina noſcuntur,id eſt ſummum bonum,quod ſi occupas incipis eſſe deorum non ſupplex,ſed ſocius. §epi.67.car.ult. eius.Glaranum.§ Summum eſt hominis bonum ex naturæ uoluntate ſe gerere,bonorum unum eſt propoſitum cōſentire naturæ.non aduerſantia conſideranda tantum, ſed & propitia quamuis parua & communia,de quibus Plutar.. § lib. de tranqui. animi.in med.car.263.§ quod uiuimus,quod ualemus,Solem conſpicimus ſine bello abſque ſeditione,liberi uita,& lingua,& actione, & cæ. § Agrip.cap.54. de morali philoſ. § naſcitur hoc ſummum bonum, ut per Epicurum,ut corpus ſine dolore,animus ſine perturbatione pro

cedat,

cedat. § & epiſt.68.in med.ita commun. § nullum ſine uirtute bonum,& omne bonum optabile,& ut latius,ubi ſupra. § idem Sen. li. de uita beata.car.1.ante in fin.138. § ſummum bonũ eſt,animus aliena & fortuita deſpiciens,uirtute lætus, uel inuicta uis animi,&c.uirtute contentus, quem non extollunt fortuita & uoluptatum cõtemptio. Contentus quod ſibi ipſe dare poteſt, uel ſi liber animus & erectus, ſtabilis extra metũ & cupiditatẽ, uel qui nec cupit nec timet beneficio rationis contentus,is beatus eſt. § libr.4.de benefi.cap.2.in hac parte. § Virtus utrum ſummi boni cauſa ſit, an ipſa ſummum bonum. § epiſt.118.exigis a me. § bonum eſt quod impetum animi ſecundũ naturam mouet,&c.bonum eſt quod ſecundum naturam eſt. § Tul. lib.de finib.3.in med.car.96.a terg.8.fin.libr.3.offic.car.52. § Illud ſolum eſt bonum quod honeſtũ, id quod eſt beatę uiuere & honeſte,id eſt cum uirtute uiuere. § Sen.item epiſt.87.in med. Naufrag.& car. præceden. § Quis ſit ſummi boni locus quæris, Animus.hic niſi purus & ſanctus eſt,Deum non capit,bonũ ex malo non fit. Diuitiæ fiũt, fiunt autem ex auaritia. Diuitiæ ergo non ſunt bonæ. Idem eſt honeſtũ & bonum. § Sen.epiſt.124.poſſum,&c.in med.eius. § hominis bonum non eſt in homine,niſi cum in illo ratio perfecta eſt. Liber animus ac rectus,mala ſubijciens ſibi,ſe nulli.nihil eſt bonum, niſi quod honeſtum eſt. Summum bonum & extremum beatitudo, quia nihil ultra. § Boet.li.3.in prin.car.27.28. § bene uiuere hominis eſt unius, quia ipſe tantum natus ad agendum & contemplandum, & propterea reliquis excellit. § Ponta.ubi ſupra libr.1.de prud.cap. ex ijs igitur. car. 154.a terg. §

BONVS VIR QVIS.

Bonus uir habetur,qui proſit omnibus quibus poſsit, noceat nemini. § Plato.libr.1.de rep.car.3.in prin. § nullo modo iuſtum eſt quenque lędere. § Orat.epiſt.1.in med. epiſtol.ult.lib.2.car.penul. cætera inquit,&cæ. § inopem ſolatur & ægrum bonus ſane uicinus,amabilis hoſpes, comis in uxorem. § Tul.lib.1.car.antep.a ter. § communem hominum conciliationem & conſociationem colere tueri ſeruare. § lib.ſec.car.43.lib.3.offic.c.55.car.57.car.64.Sen.epiſtol. 120.in med.Epiſt.tua,&c.lib.de uita beata.car.ult.ante.142. § communi bono operã dare,adiuuare ſingulos,opem ferre,ẽt inimicis, prodeſſe multis,uel paucis, uel proximis,uel ſaltem ſibi ipſi. Item amicis,& in filiarum collocatione adiuuant. § Plin.lib.25.cap.1.hiſtor.Valer. cap.de liberalit.in fin. § de Gilia Agrigent.qui alimenta dabat inopibus,dotes uirginibus,quaſſatis ſubſidia. § Plutar. in Cimone, car.3. ante.car.177.ante.in fi. § ueſtibus & pecunia inopem adiuuabat etiã, ib.

& clam ſubmiſſa in manibus,&c.plura. § not.Geu.lib.1.car. 185.al Conte de Pontilia.eadem leguntur inſtituta,per Imperatores Neruam Traianum,Veſpaſianum, Adrianũ,Ant.Pium. Vnde bonos dicimus ui ros,qui iuſtitiam,pietatem,probitatem colunt. § Ponta.lib.1.de ſermo.car.ult.de humanit.car.199.a terg.§ nihil ſuperbe agere, nil arroganter,in inceſſu,in ſermone, in conſuetudine ęqualẽ ſe cunctis exhiberẽ,grauare caſus ciuium aduerſos,laborãtibus ſuccurrere,adeſſe,opitulari,aſtare,&c.plura. §lib.5.de obed.cap.& profecto,& ut ſupra.in uer.Beneficium.§ omnibus prodeſſe. §Sen.li.de form. hone.uitæ. cap.de iuſtitia,in prin.car.72.in fin.Lactan.lib. 6. cap.18.ſuper uerbis Tullij in 1.offi.car.5. § bonus uir eſt qui nemini noceat,niſi laceſſitus iniuria.Immo nec etiam laceſsitus. § ut infra,ex Platone plura,& Tul.libr.de amic.car. 5.in princ. 95.§ Qui ita uiuunt, ut ſua probetur fides,integritas,æqualitas,liberalitas,abſit cupiditas,libido, uel audacia,plura & ex Sen. § lib.2. de ira.cap.pen.ex his. in fin. car. 129. a ter.in prin.§ non.n.ut in beneficijs honeſtum eſt merita meritis re penſare,& iniuria iniurijs,inhumanum eſt uerbum,magni eſt animi iniurias deſpicere,magnus & nobilis, more magnæ feræ latratus minuto rum canum ſecutus exaudit. §Iuue.Sat.8.ubi ſupra.car. 1.§ Prima mihi debes animi bona ſanctus haberi,Iuſtitiæque tenax factis dictisq; mereris, & car. ſeq.Pone iræ frena,modumque pone & auaritiæ,miſerere inopum ſociorum,&c. § Perſi.Sat.2.in prin. § *Mens bona,fa ma,fides*, ut audiat hoſpes. §& in fin. ibidem.§ Compoſitum ius faſque animi ſanctoſque receſſus,mentis, &c. Liberi habentur & boni uiri qui perinde ut debent uiuunt,funguntur que officio patrisfam.frugi & iuſti ciuis. § Ponta.libr.4.de obedien.car.31. in fin. cap. optimam. in fin. §

Bonis quinimo nocet,qui malis parcit. § Sen.libr.de moribus,in med.car.71.a terg.in med.epiſt.76.ubi plura,Inimicit.Plutar.li. de ue rec.car.ult.439.ante.§ Quod tibi non uis fieri,alteri ne feceris.Vſurpauit Alex.Imper.de quo Lamprid. § in eius uita.car.131.in princ.§ ex præceptis,ut dicebat ipſe,chriſtianis. Boni uiri nullo emolumento impelluntur in fraudem, improbi ſæpe paruo. § Tul. in oratio. pro Milo.in med.car.110.in fin.libr. 3.offic. in med. c. 62. § Vir bonus eſt qui prodeſt quibus poteſt,rectę ideo iuſtum uirum bonum non facile reperimus,nequid inſidioſe, nequid ſimulate,nequid fallaciter, ut ne præter ſuam fidem captus,fraudatusve ſit, oportet inter bonos bene agier & ſine fraudatione.Secundum naturam eſt,neminem id agere cum alterius inſcitia,etiam ſi digitorum percuſsione concrepuerit hæreditatem conſecuturus.Cato Claudium condemnauit, quia bonæ fidei

dei uenditor, nec commodorum ſpem augere debet, nec incommodorum cognitionem obſcurare oportet. § Vale.cap.de priuat. iudic. in prin. Orat. Oda.22.li.1. § Integer uitæ, ſceleriſq; purus, &c. § Oda.3.lib.3. § Iuſtum, & tenacem propoſiti uirum, &c. § Sen.epiſt.76. in med. inimicitias. § Vir bonus, quod honeſte ſe facturum putauerit faciet, etiam ſine pecunia. Si laborioſum erit faciet, etiam ſi damnoſum erit, etiam ſi periculoſum. Rurſus quod turpe erit, nō faciet, &c. Innocui uiuite numen adeſt. Reddite depoſitum, pietas ſua fœdera ſeruet, fraus abſit, &c. § Ouid.lib.de arte. § Hunc dignum dicunt, qui cū in tenebris mices. prou. de quo Tul. § lib.2. de finib. in med. car. 75. a tergo. § nam uult uir eſſe, non uideri hic optimus, &c. Eſchilus de Amphiarao, quod in Ariſtidem relatum, not. Plut. § in apophtheg. car. 135. in ipſo Ariſtide. § etiam ſi peccaſſe homines eum, Dique ignoraturi forent, Gel. de Protheo philoſo. § libr. 12. cap. 11. Plin. epiſt. 10. libr. 1. libr. 8. epi. 22. Noſti, &c. § nobis implacabiles ſimus, &c. Inſectatur uitia non homines. Decet enim agere negotium publicum, exercere iuſtitiam, &c. § lib. 5. epiſt. 1. § non conuenire aliud palam, aliud ſecreto agere. § epiſt. 4. libr. 3. in med. Quamuis, &c. § honeſtum utili præferendum. § Orat. Oda. Ne forte credas, iudex honeſtum, &c. epiſt. Ne perconteris. car. 212. § uir bonus eſt quis? Oderunt peccare boni uirtutis amore, tu nihil admittes in te formidine pœnę. Vitijs nemo ſine naſcitur. car. 250. Sen. in ſuis prouer. plerique metu ceſſant peccare non innocentia. Sat fautorum habet qui recte facit. § Plaut. in Amphit. car. 3. a ter. Plin. in paneg. car. 389. § Verum honorem eſſe fœminis non in ſplendore titulorum, ſed in iudicijs hominum, &c. § car. 6. fin. in fin. Orat. lib. 3. Oda. 24. § Dos eſt magna parentum uirtus, omnia bonos uiros decēt. § Eraſ. prou. 224. a ter. § bonus & ſanctus habitus. § Plato lib. 5. de rep. car. pen. ante, in med. 242. § Eademque ſeruabimus erga illos, qui cum præcipua probitate pollere in uita iudicati fuerint cum uita ceſſerint. § lib. 10. de rep. car. pen. ante, in med. 273. § Sedentes iudices iuſtos ad dexteram ſuperne per cælum aſcendere iubent. Iniuſtos contra, ad ſiniſtram. Quam obrem quiſque noſtrum omiſsis cæteris diſciplinis hanc quærat pro uiribus diſciplinam, per quam & poſsit & ſciat uitā bonam a mala diſcernere, & ex omnibus erigere meliorem hominum quicunque iuſte ac ſanctę uitam egiſſet, poſt mortem beatorum adiret inſulas, ibique procul a malis in omni habitaret fœlicitate, qui uero inique & impie iudicij ac ſupplicij carcerem Tartarum appellant, peteret Plutar. in ſua con ſolat. § car. pen. in fin. § Loquendum eſt cum hominibus tanquā Dij audiant. § Sen. epiſt. 83. in prin. ſingulos, &c. & in ſuis prou. Nō

aliter. § uiuendum tanquam in conſpectu uiuamus, quia nihil Deo clauſum. § epiſt. 25. in med. Quod ad duos. § fac omnia tanquam te ſpectet aliqui, prodeſt enim ſine dubio cuſtodem ſibi impoſuiſſe, &c. § Macrob. li. 1. cap. 7. in prin. Plaut. in curcul. in prin. cap. 1. § Ita tuũ conferto amorem, ne id quod ames populus ſi ſciat, tibi ſit probro, de quo & Ponta. § li. 1. de prud. cap. pen. in fi. car. 199. in prin. § quod amas, ama teſtibus præſentibus. Geu. § libr. 2. car. 102. de purganda Lampade. § Boni unde difficillime præſunt, & imperant, quia non ſunt ambitioſi uel mercenarij renitẽtes malos adminiſtrare, &c. § Plato, lib. 1. de rep. car. pen. in prin. 219. ante. epiſt. ſua nona. § niſi accerſiti & neceſsitate requiſiti ſint. Improbitas enim proficiſcẽs per ſubitas uoluptates harum perſuaſionibus utitur, quo multi ſecum ſentiant. Virtus ad arduum agens, non eſt admodum præpotens, ut ad ſe trahat, &c. unde Ora. Probitas laudatur & alget, Virtutem incolumen odimus, ſublatam quærimus. § Oda. 24. libr. 3. intactis, &c. car. 165. Xenophon lib. 2. in med. car. 32. a ter. Iuuen. Sat. 1. car. penult. in med. Salu. in Iug. car. 60. § Parum tuta probitas & ſimplicitas eſt, dixit in Senatu Adherbal in Iugurtam fratrem hoſtem. § Sene. libr. de tranqui. uit. car. 152. cap. aduerſus. in princ. § Sed in hac tam inſana ambitione, hominum tot calumniatoribus, in deterius omnia recta torquentibus, & cæ. unde periculoſum eſt in tot humanis erroribus ſola innocentia uiuere. § Liui. lib. 2. in prin. car. 1. uel 10. ante in fin. de Tarquinijs coniurantibus pro reducendo exacto rege ipſo. Machiauel. li. 3. hiſtor. car. 71. 81. a terg. § Omni tempore ex omnibus hominibus ne unum quidẽ unquam integrum immaculatumque euadere, non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum. § Plato lib. 6. de rep. car. penul. in prin. 248. & in Prothag. in med. car. 96. in princ. & in uer. Beatus. ſupra. § Difficile eſt uirum uere bonum fieri, manibus, pedibus, & mente tetragonum, &c. Niſi Deus. § Cæl. lib. 2. operis. § difficile eſt etiam bonũ manere, fac apud te ſies. § Terent. in Andria. Sen. lib. de moribus. car. 71. pluribi. § In ſeipſum ſecedere decet, & ad optimos uiros exemplum electuri. § Sen. li. de beata uita. car. ult. in prin. 142. § ad quod uitã, dirigamus, &c. § epiſto. 25. quod ad duos, &c. in med. & in uer. Exemplum. § Boni ad bonos etiam non inuitati accedere debent, & ut in uer. Prandere. Boni Deo cari cupiditatibus abſtinent, nec corpori uiuunt, ſed animam in ipſo ligatam ſoluunt, &c. & concupiſcentiam. § Plato in Phedo de anima. car. 6. 204. 209. a terg. Boet. libr. de conſolat. in prin. car. 44. 48. § Vota iuſtorum placabilia, &c. § prouerb. cap. 15. a. d. cap. 17. d. § Qui bonorũ uirorum inſtituto uult uiuere, multa oportet diſcat atque dediſcat. § Tul. in oratio. pro Quintio.

car.

car.decima,in principio. § Vince animum,caue ne multa bona deformes uno uitio,&c. § dixit Scipio ad Maſiniſſam capta Cirta urbe,& Sophoniſba. Liui.lib.30. car.3.ante.in med.Plaut.in curcul.ubi ſupra.Quotedoc.§ mens tibi cõſcia recti,ad cõſcientiã recte facti non ex populi ſermone. § Pli.epiſt. 22.lib.1.diu iam.Tul.in Philipp.2.car.penul. in fi. § Satis in ipſa cõſcientia pulcherrimi facti fructus erat,&c. § lib. 12. ad Atticum.epiſto. de Silio, & libr.13. epiſto. prima, in med. car.405.375.in princip. § Quid alijs uideatur,nec mihi curandum, mea mihi conſcientia pluris eſt quam omnium ſermo.In omni uita ſua quenque a recta conſcientia tranſuerſum unguem non oportere diſcedere. § lib.14. Nudius tertius,&c.car.437.438.epiſt.ad Brutum.in fi.Meſſalam, &c.car. 560. § Solitudinem quærit, qui uult cum innocentibus uiuere. Vir eſt bonus,qui intantum perduxit animum ſuum,ut nõ modo nolit peccare,ſed etiam non poſsit. § Sen. in ſuis prouer. § magna conſolatio conſcientia maximi & clariſsimi facti, qui quidem ſemper erunt clari conſcientia etiam facti ſui,etiam beati,memoria recte factorum & libertate contentum negligere humana,&c.Nil conſcire ſibi,nulla palleſcere culpa. § Orat.lib.1.epiſto.1.Ponta.lib.1.de obed.cap.præcipit in fi.car.7.ante,& in dial. Charon.car.penul. ante. § quid iuuare magis poteſt, quam ubi uitæ ſuæ curſum quis repetens nihil inuenit cuius pænitere debeat. Contumelia & ignominia probus affici non poteſt. § Plut.in uita Fabij Max.car.3.ante,in med.Ora.lib.1. oda.22. § integer uitæ,ſceleriſque purus,&c.Is probus eſt quem non penitet quod probus ſit, & frugi bonæ, benefacta benefactis alijs pertegito, ne perpluant. § ut in uer. Benefi.ſupra.Plaut.in Trin.cap.Quo illic.car.294. a terg. § Vitanda odium inuidia contemptus,&c. § Sen.epiſto.14. in med.fateor,&c.Iuuen.Sat.8 Stemmata. § Prima mihi debes animi bona,ſanctus haberi, Iuſtitiæque tenax factis dictiſque mereris. Summum crede nephas,animum præferre pudori.pone iræ frena, modumque pone & auaritiæ,&c.& in uer.Conſcientia, & in uer. Fortit. infra. Aerumnam decet pati æquo animo,ſi id facietis leuior labos erit. In re mala animo bono ſi utare,adiuuat. § Plaut.in Capti.cap. Dij immortales.car.84.ante.in Amphit.car.24. § quæ non deliquit,decet audacem eſſe. § in aulul. capit. præſagibat. car. 69. § pol ſi animus tibi æquus eſt ſatis habet,qui bene uitam colas. § Plato lib. 1. de rep.car. 2.ante.in med. § Qui autem nullius iniuriæ ſibi conſcius eſt,huic iucunda ſpes ſemper adeſt,optima ſenectutis nutrix, ut Pindarus ait, Vides quot contumelijs, periculis, ludibrijs ſimus obnoxij, nec eſt quod quiſque ſecurus, quia ſit remiſſus & mitis. § Plinius epiſtol. decima

quarta.lib.3.Rem atrocem. §

Boni ſæpe mala patiuntur,mali propitiantur. §Plato lib.2.de rep. car.2.ante.in med. § Sermones circunferuntur, Deos plurimis bonis hominibus infelicem uitam dediſſe,malis autem è contra. §lib.3.car. 2.ante.in fine.§ ſcribunt iniuſtos multos fælices eſſe,iuſtos autem in fælices. § lib.10.de legi.car.pen.in prin.& a terg. in fi.eius.§ Cum ſceleſtos homines uideas ad Senium uſque ita deuenire,ut filios atq; ne potes in maximis relinquant honoribus, quos per nepharia ſcelera ex paruis in magnos uiros euaſiſſe intuitus. §Sen.epiſto.75.a ter.in prin ci. Epiſto.tua, &c. § Nulli uero,cui rapina etiam ceſsit fæliciter gaudium rapti durauit in poſterum. Ingrati diuinorum interpretes ſumus. §lib.2.de benefi.cap.quanto. §

Quam raro fortuna iudicat. Quotidie querimur malos eſſe fælices, optimorum uirorum ſegetem grando percuſsit,&c. § Sen.item libr. de Diui.prouid.car.135.a ter. quæſiſti a me,&c. in fi. § Itaque cum uideris bonos uiros acceptoſque Dijs laborare,ſudare, malos autem laſciuire & uoluptatib. fluere, Cogita filiorum nos moleſtia delectari,& cæ.Claudianus in Ruffinum.in prin.Tolluntur in altum,&c. Bonum uirum Deus in delitijs non habet,experitur,ſibi illum præparat. § car.ſequen.ubi ſupra.de proſperit. in fi.§ Hos itaque Deus quos probat amat,recognoſcit,exercet.Indulgentibus mala ſeruat.

Erratis ſi quem iudicatis exceptum, ſed ueniet ad illum diu fælicem ſua portio. § & car.ſequen.a terg.cap. quare.car.137.a terg.in med.§ Quare bonis uiris patiatur aliquid mali Deus fieri. § Plin.in paneg. ſuo.car.3.habet,&c.Eraſ.prouer.422. § paupertas ſapientiam,&cæ. §car.65.in fi. § De Eſchylo,Theogene,Demoſthene in hanc ſenten tiam refert Volater. § lib.30.car.932.de fortun.& car.ſequen.934. Tul.lib.3.de natu.Deo.in fi.car.4.fin.in fi.§ dies deficiet,ſi uelim nu merare quibus bonis male euenerit,quibus improbis optime. §& car. penul.ibidem.§ Etiam ſi quis morte pænas ſceleris effugerit, expetũ tur eæ pænæ a liberis nepotibus & poſteris. § Lactan. libr. 5. cap.23. Boet.lib.4.proſ.6.& B.Anton.in ſumma tit.12.de fort.§. 1. pſalt. cap. 33.in fi.36.in fi. § multæ tribulationes iuſtorum, de omnibus liberabit eos dominus. Vidi impium exaltatum.Iniuſti diſperibunt, reliquiæ impiorum interibunt.

1. Ratio prima eſt,quã not.ſupra Sen.de qua & Pau.ad Rom. § cap. 5.in prin. § Tribulatio patientiam operatur,&c. § Iacob. cap.5.in princ. § Quia uirtute non ſplendet,tribulationibus non uexatus, ſed propitijs elatus,in Deum labitur. § Sen.epi.76.ad fi.car.33.in prin. Inimici.&c. § Quicquid ei acciderit, æquo animo ſuſtinebit. Sciet

autem id accidiſſe lege diuina,qua uniuerſa procedũt,&c. Occultatque utrorumque ſemina deus, & plerunque bonorum malorumque cauſæ ſub diuerſa ſpetie latent. §Plin.in ſuo paneg.car.5.Ponta.in dial.Antonius.car.1.§

2 Qui autem. §ratio. 2.§ ſint boni aut mali nouit tantum Deus non homo. §Home.in 6.odiſ.in med.§ Iupiter ipſe tribuit,&cæ. §Geu.lib.1.c.110.a Don Ant.c.111.c.132. al guard. de Alcalla. libr. 2.c.328.da uno Giudeo.& car.penul.lib.eiuſdem.Ponta.lib.2.de fort. cap.Igitur.ex Plato.lib.1.de rep.car. 2. in fi.§ non ne in hoc aberrãt homines,ut uideantur multi ſibi boni,& utiles eſſe,cum mali ſint,& inutiles? multi autem è contra ? prouerb.cap.14.b.§ Eſt uia,quæ uidetur homini iuſta,& deducit ad mortẽ. Nemo eſt tam circunſpectus, ut eius diligentia,non aliquando excidat. neminem tam maturum, cuius non grauitatem in aliquid feruidius factum caſus impingat. §Sene.lib.3.de ira.car.13.a terg.in med.Lactan.li.quinto.cap.10.in med. lib.6.cap.24.in med.§ Epicuri id non credunt, quia contemptores Deorum,ſæpe uident bonos,& cultores miſeros.quod eo fit, quia cum religioſi uideantur,& natura boni, nil tale creduntur mereri,quale ſæpe patiuntur.§&cap.12.ibidem.§ An boni noſtri qualitas ex populi potius pendebit erroribus; quam ex conſcientia noſtra, & iudicio Dei,&cæ.

3 Iuſti enim. §ratio.3.§ non ſunt adeo perfecti ut aliqua nõ operentur mala; & de talibus in compenſationem recipiunt a iuſtitia Dei, uexationes & flagella,nam quos Deus amat,caſtigat. Septieſque in die cadit iuſtus.E contrario peſsimi adeo mali non ſunt, ut aliquid bonorũ operum non peragant, pro quorum meritis non irremuneratis, conſequuntur bona temporalia. de delictis pænas expectantes, in ignem, &c. & ut Valer. §cap.ſapi.dicta.in 1.exemp.de Appio Claudio.Ratio.4. prouer.cap.10.in fi.cap.14.b.c.cap.16.a.cap.28.c.pſalt.cap.36.in medio,cap.1.cap.91.Iuſtus,&c.Sopho.cap.1.§ anni impiorum breuiabuntur.Expectatio iuſtorum lætitia,ſpes impiorum peribit.Domus impiorum delebitur.Tabernacula iuſtorum germinabunt. Iacebunt mali ante bonos,& impij ante portas iuſtorum.Inimicos eius cõuertet. Qui ambulat ſimpliciter ſaluus erit.Qui peruerſis graditur uijs,concidet ſemel,&c. Vidi impium exaltatum, &c.iniuſti diſperibunt,ſimul reliquiæ impiorum interibunt.non uidi iuſtum derelictum,nec ſemen eius quærens panem. §Lactan.lib.3.cap.19.in princ.§ Neque enim fas eſt eum qui ſceleratus in uita fæliciter fuerit, effugere quod meretur, aut eum qui ob iuſtitiam miſerrimus fuerit,ſua mercede fraudari. §unde & Iuue.Sat.8.car.2.§ Summum crede nephas, &c.præmia quanta bo

nos maneant,quam fulmine iuſto,&c.

Diligentibus Deum omnia operantur in bonum,nõ niſi in uia Dei, &c. § Pau.ad Rom.cap.8.c. cap.1.c.in Baruch.cap.3.b.Eſai.cap.45. Eccl.cap.1.b. § reuelatur ira Dei de cælo ſuper omnem impietatem, & iniuſtitiam hominum,&c.Veh qui contradicit factori ſuo,&c. Plato in Gorg. § car.4.in fi.§ Aſſero enim honeſtum bonumque uirum, & mulierem eſſe fælicem,iniuſtum & turpem eſſe miſerum. § li. 2.de rep.car.2.in princ.lib.10.de legib.car.penul. in fin. § Quare nec tu, nec alius ullus optet,confidatque,&c.Vehementer boni perpauci,ita & peſsimi,medij plurimi. § Plato in Phedo.in med.car.205.in fi. in Euthid.car.ult.ante fi.107.Machia.lib.1.diſcurſ.cap.27. Iuuen.Sat.13.in prin. § rari quippe boni,&c. § Geu.lib.1.car.135.a Don Diego.§

Hippocritæ qui,Tul. § in 1.offi.car.9.Eccl.cap.1. in fin.cap.2.c. Mathe.cap.15.a. § Vocatur bonus a Deo tripliciter.not.Geu. §li. 1.car.72. § uocatione diuina, uel humana, uel uiolenta, & ut in uer. Deus.Perſ.Sat.2.in fi. § Compoſitum ius faſque animi,ſanctoſque receſſus,mentis,&c.B.Auguſt.de quo Volater.ubi ſupra.lib.30.car.935.

BONA QVAE.

Bona diuina & humana } alio nomine uirtus,uel mens intellecti
Sanitas,forma,uires,diuitię. } ua,prudentia,temperantia,iuſtitia,fortitudo. § Plato libr.1.de legi.car.2.lib.2.car.3.in princ.libr. ult.car. penul.a terg.Macrob.cap.8.de ſomno Scip.plura. Boet. libr.de conſolat.car.28.29.plura.Geu.lib.2.car.220.Tre coſe ſono,&c. §

Bona item tria ſunt animi,corporis,fortunæ. § Plato lib.5.de legi. car.penult.a terg.lib.5.in princ.eius,car.ult.ante.in fi.lib.9.in med.car. 353.ante.epi.8.in med.in uita Plato.car.2. § peculiaria ſunt hominis & præcipua,intellectus & ratio, quæ inuito eripi non poſſunt. Corporis & fortunæ caduca ſunt,ut nobilitas,diuitiæ,gloria,forma, ſanitas,uires,patria,proceritas. § de ijs ſingulis infra, ſuo loco. Plato in Alcibi 1.in princ.in Theęt.car.2.in princ.in Euthid.car.2.a ter.latius. in Gorgia.in prin.car.1.in fi.in Menex.car.ult.ante.lib.de rep.car.2.ante.Iuu. Sat.7.car.35.in fi. § fælix, pulcher, & acer & ſapiens.alibi, mens ſana in corpore ſano. § Sat.10.in med. Sen.epiſt.94.in prin.hanc partem, &c.§ diuitias,honorem,bonam ualitud.uires,imperia,&c. § epiſt. 117.in med.multum,&c. § pecunia,forma,nobilitas,&c.ubi plura de ſapientia. § epiſt.120.in prin.Epiſto. tua,&c.Salu.in Iug.in princip. Nam uti genus hominum,&c. § præclara facies, magnæ diuitiæ, uis corporis,breui dilabuntur.Ingenij magna,& egregia facinora,ſic ut anima immortalia ſunt.Corporis & fortunæ bonorum ut initium, ſic finis eſt. § Tul.parad.1.in fi.lib. ult. Tuſcula.in fi.car.291.lib.2.offic. car.

ult.

ult.Plut.lib.de educa.lib.car.3.Plin.epiſto.14.libr.1. in fin.petis,&c. § Electio ipſarum facienda eſt,ut not.ubi ſupra. § Plato libr. 1.de legi. & lib.2. § Primũ ſanitas,inde forma,uires,diuitiæ ultimo loco.Nam conſtitutæ ſunt corporis gratia,corpus animi gratia. § Salu.in Catil. in princ. § mihi uiuere,ac frui,anima uidetur, qui præclari facinoris famam quærit,non enim ui corporis, ſed uirtute præclara euadunt.

Sanitas præſtantiſsima eſt habenda, quia non eſt cenſus ſuper cēſum ſalutis corporis. § Eccl.cap.30.c.Orat.epiſt.ad Iccium.Si uentri bene,&c.Plato d.lib.1.& lib.9.de legi.car. penul. ante. § Optimum eſt ſanitas,& multum neceſſaria. § dicit Ponta.lib.2.de fort.car.pen.Plato d.epiſto.8.car.ult.in prin.lib.2.de legi.car.3.in prin. §

Forma in homine commendabilis, præter ætatis florem etiam formæ dignitas ſuffragabatur,pulchra uiriliſque facies. § de Commodo Imper.Herod.lib.1.car.6.in prin.de Scipione Liui.lib.28.ad fin.car.7. In fi.150. § Subſtituerat animo ſpeciem corporis amplam & magnificam,adornabat promiſſa cæſaries,&c.Gratior eſt pulcro ueniens è corpore uirtus.Ouid.quem redarguit Sen. § epiſto.eius.67.in prin.Clarānum,&c. § de formis enim ad artificia exponi iuſſus per Licurgum, de quo Plut.in eius uita.Pulcritudine oris,& totius corporis forma cōſpicuus,plurimum ualet ad gratiam conciliandam,ut in ipſo Scip. Plut. Corporis pulchritudo,apta compoſitione membrorum,mouet,oculos delectat,&c. § Tul.lib.1.offi.ubi de decoro,& infra,de forma. Ponta.item lib.2.de fort. car. antepenul. cap.hæc habui. § eſt naturale & eximium corporis bonum forma & ſanitas. Quæ eſt enim honeſtior cōiunctio,quam probitatis inte ſe,ac pulchritudinis.Adeſſe uolumus ſpeciem cum dignitate.Turpitudo enim ac deformitas perridicula eſt,fœda in homine facies,deformitasq́; contemptibilis, ut de Vatinio refert Ponta.ipſe lib.de prud. 1.cap. cenſet Ariſto. § & infra.in uer.Breuitas corporis. § ubi de proceritate corporis in homine commendabili, ut in prouer.de quo Eraſ. § car.245. § primum recte ualere,& cæ.de Saul rege creato,qui corpore eminens erat,& procerus. § not.Ioſep. lib.6.antiqu.cap.5.in fi.eius. § Vires.in uer.Fortitudo. infra.

Diuitiæ uel fortunę bona tertio loco ponuntur,ut ſupra not.Plato, quia & quandoque mala. § Tul.in 1.parad. & ult.li. 4.de finib.car. 110.in prin.Vale.cap.ſapi.dicta,in Socrate,cap.de uariet.caſuū.in fin. de Syphace, de Lentulo augure ob ſummam quater mill. ſeſtert. uſurpatam, de Vocone etiam Parthorum rege interfecto ob ingētem gazā, ut not.Suet. in Tyber.Imper.cap.Procedēte.car.153.de equitibus duobus,quia locupletes.not.in Calig. cap. huiuſmodi. car.195. § Locupletes beatos appellare ſermo aſinens eſt & infelix. Diuitias habere nō

labore

labore partas confert,ſed relictas. § infra.in uer.pecunia.in uer.paupertas.& in uer.bona augere.car.ſeq.hic.§ Amicorum cauſa opes parare ſeſe dicebat Iul.Cæſar,de quo Plutar. in eius uita. § car. 2. ante. Sen.lib.de uita beata.car.140. in fin.§ pecuniæ alienæ non appetentem,ſuæ parcus,publicæ auarus. §Tacit.in Galba Imper. mortuo.li. 17.in med.car.46.ante. § Omnia iſta bona, quæ ſpecioſa, &c. pecunia, dignitas, potentia & ſimilia cum labore poſsidentur, cum inuidia conſpiciuntur,lubrica & incerta ſunt. § Sen.libr.de breui.uitæ. car. pen.a terg.in med.163.in fin. § bona illa ſunt uera, quæ ratio dat ſolida & ſempiterna,quæ cadere nō poſſunt,nec decreſcere ac minui.Cætera opinione bona ſunt,&c. § Idem Sen.epi.75.in med.epiſt. &c.& 5.in uer.Abſtinendum,epiſt.87.§ Vtamur illis,non gloriemur,& utamur parce, &c. quia caduca non autem firma,bona dici non poſſunt, non etiam mala,ſed media & indifferentia, diſputat Sen. ipſe. § epi. 117.multum, &c.a terg.§

Bona quandoque mala & exitij cauſa ut ſupra. § Tul.in ſua parad. 1. & ult. § Nunquam pecunias & uoluptates in bonis connumeranda duxi,quia quis nunquam expletur. Vnde ſolo nomine dicuntur bona,cū effectu aliter tenuerint. § & libr.4. de fin.car.eius 5.ubi ſupra. Socrates,de quo Valer.cap.ſapi.dicta,& cap.de uariet.caſuum.in fi.§Itaque non debent exiſtimari bona,&c. § Dion lib.47.car.tertia & ſequen.& car.7.lib.58.car.7.a terg.464.ante de Iulio priſco.466.a terg. 468.§ Diuites(non etiam inimicos)iugulabant bonis ereptis militibus diuidendis.Decimam bonorum partem ſoluere iuſsi, omnibus priuabantur.Sola relicta decima,Iunius etiam priſcus prætor delatus, bonis priuatus quia Diues,Gallorum magis opulentos occidi iuſsit Imp. Calig. Ptolomeum Iubæ filium confiſcatum interfici non dubitauit cū ſocijs. Arion a delphino ſaluatus ſonitu lyræ propter pecunias periturus. § Herodo.d.lib.1.cap.2.§ Diuitias appetis quæ multis exitio fuerunt,ut ſupra.honores,cōiugia, quę ſæpius domos euertūt.plura ſupra.in uer.Deus.car.3. § expoſcendum a Deo,&c.Apia.de triumuirato li.1.in me.car.33.a terg.§ delictorū nomine hoſpitalitates & amicitiæ,circa diuites aſperius exigebantur. §li.4.car.2.§ diuitiarū excellētia cōmoti,&c. quā multos afflixere imperia cōſecuta q̄ multos bona pdidere. §Pli.li.7.cap.40.& car.ſeq.§ uel ob re poſitū in domib.aurū uel argentū. § Apia.li.4.car.2.car.10.uel 140.in fi.§ Attigit & ob diuitiarum facultates,&c.Quadringentas ſupra mille mulieres proſcripſerunt,ob diuitiarum copiam præcellentes.Ex uiris qui ditiores haberentur,& etiam libertorum.Cauſam ipſam, defendit pro fæminis Hortenſia & audacter conſtanter & fæliciter, dicit Valer.cap. Quæ mulieres,

res,&c.de Commodo Imp.Herod. § li.1.car.pen.Lampri. in eo.car. 3.in fi. § bona diuitum dilargiri militibus & gladiatoribus,&c.de Catilina Saluſ.car.10.Tum Catilina polliceri tabulas nouas proſcriptionē locupletum,&c.de Sylla Tul.in 2. offic.car.37.cum bona in foro uenderet,& bonorum uirorum,& locupletum,prædam ſuam uendere dicebat. § de eodem Vale.cap.de crudelit.animi quieti ciues tantummodo propter pecuniæ magnitudinem proſcripſit,mulieres item, Hortenſiam ut ſupra. § Iuuen.Sat.10.Omnibus in terris.Xenop.li.1.car.ult.§ multi ubi diuitias adepti eſſent optatas,propter illas perierunt. §Tacit.lib.14.car.ult. in fin.de Palante liberto Imperat.inſimulato, quod immenſam pecuniam longa ſenecta detineret.de Lucano poeta lib. 16. car. 2. a terg. § Quo interfecto dum rem familiarem eius acriter requirit,&c. de Galba Imper. § libr.17.car.46. § Proſpera fortuna, 70.annos emenſus,alieno Imperio fælicior, quam ſuo. § & car.ante pen.lib.18. § belli ciuilis neruos dictitans Mutianus, &c. paſsim ditiores & locupletiſsimus quiſque in prædam. § Tul.d.lib.5.de fin. § cum animum infinita quadā laude anteponerent corpori, uirtutes quoque animi bonis corporis anteponerent.Sed cum ſapientiam totius hominis cuſtodem & procuratricem eſſe uellent, quottidie cernerēs, qui pridie opulentiſs.fuiſſent,eos nunc emēdicare ſtipem. fæminæ quoque diuites a Perēnio propter diuitias inſimulatæ ſpoliatæ ſunt,&c. § Capitol.in Commodo Imp.car.3.in fin.Herodi.in Max.Imper. car. 3. in fin. § Nonius Noniani Conſ. filius,propter gemmam grandis precij proſcriptus a M.Anto.triumuiro. § Plin.libr.ult.cap.6. in princ. de Opali,Suet.in Tyber.Imper.cap.procedente. car. 153. § de Lentulo augure ditiſs.quem ad mortem compulit,Lepidam Quirini prædiuitis, Voconem Parthorum regem, de quo ſupra,gaza excepta perfide interceptum. § Salu.de Lepidi oratio.car.95.in fin. § Clementia & probitas ueſtra,& proſcriptionem innoxiorum ob diuitias quaſi Cimbricam prædam uenum aut dono datam. § Plutar.in Syllæ uita.car.pen. in fin. § Cædis proſcriptorū mercedi duo talēta conſtituit. §Apia. lib.4.car.4.de triumuiratu & præmio ſceleſto.car.134. § quam plures pecuniarum gratia obtruncati,multos proſcriptos dolo concupiſcētium lances argenteas. §not.Plin.item.lib.33.cap.11.in med.lib.34. cap.3.in med.de Verre condemnato per Ciceronem ēt. § Iuu.Sat.10. in prin.§ plures nimia congeſta pecunia cura ſtrangulat,iuſſuque Neronis magnos Senecæ prædiuitis hortos clauſit,&c.ergo ſuperuacua & pernitioſa petuntur,&c. not.& Geu. lib.1.car.78.in fin.82.§.

BONA AVGERE.

Bona ſua & rem familiarem augere licet,unde Plato Auus meus tantundem

tandem accipiens ſupra id multum accumulauit. At ego maiores relin quo quam accepi. Plato ipſe ſlib. 1. de rep. in prin. car. 2. ante. in med. & 16. lib. 8. de legi. car. 1. ante, in fin. 346. ſ rei quærendę tuæ conuenit operam dare, cum ſenex ſis, tunc in ocium te colloces. ſ Plaut. in mercat. cap. Tandem. car. 215. a tergo. ad Suet. in Aug. car. 82. ante. ſ Nabathei Arabes mulctātur patrimonia imminuentes. Sed ſine iniuria cuiuſquā augendæ. ſ Tul. in 1. offic. car. 6. ante. & in med. lib. car. 18. a tergo. ſ nec uero rei famili. ampliatio nemini nocens uituperanda eſt, cum in augendis opibus utilitatibusque, Deinde augeatur ratione, diligentia, parſimonia, nec libidini potiuſquam liberalitati & beneficentiæ pareat. ſ libr. 2. in med. car. 40. ante. ſ Vt pecuniæ quærendæ non ſolum ratio eſt, ſed etiam collocandæ, quæ perpetuos ſumptus ſuppetet, non ſolum neceſſarios, ſed etiam liberales. ſcar. 49. in fi. ſ res familiaris quæri debet his rebus, a quibus abeſt turpitudo. Conſeruari autem diligentia & parſimonia, iiſdem etiam rebus augeri, Xenop. late ſ & car. 54. lib. 3. car. 5. ſ hominem hominis incommodo ſuum augere commodum contra naturam eſt. Nec noſtræ utilitates omittendæ ſunt aliisque tradendæ, ſed ſuæ quiſque utilitati, quod ſine alterius iniuria fiat, ſeruiendum eſt. ſ & car. 62. ibidem, in princ. ſ Neque ſolum diuites nobis eſſe uolumus, ſed liberis, propinquis, amicis, & cæ. Ponta. lib. 4. de obed. cap. Eademque. ſ amplianda res famili. ſalua iuſtitia & honeſtate. ſ Idem lib. 2. de fortit. in princ. car. 74. cap. Quoniam autem. ſ domeſticas facultates conſeruare atque etiam augere honeſte ſtudendum. ſ lib. de liberalit. car. 104. ante. cap. Erit igitur. Quæret igitur & rem familia. tuebitur, ut habeat unde det. Quid enim eſt dementius, quam non curare ut id & diutius, & erga plurimos poſſis facere. ſ li. 1. de prud. ubi ſupra. cap. Bona igitur. car. 160. in prin. Cum bona ad uſum tantum comparata ſunt, ſed ratione temperatum, &c. ſine fraude quæſita. ſ Plato in Gorgia car. 1. a ter. in med. 135. ſ Optimum eſt beneualere, ſecundo eſſe formoſum, tertio habere diuitias nulla fraude quæſitas, &c. Solon, de quo Plutar. ſin eius uita. car. 1. in med. ſ pecunias quidem habere deſidero, per iniuriam autem parare nolim, omnino enim impoſterum pęna cōſequitur. Thaletē etiam exercuiſſe mercaturam ferunt, & Hippocratem. ſ Sen. lib. de beata uita. car. 140. in fi. car. eius. 3. in fi. de quibus Agrippa. cap. 72. ſ de mercatura. habebit philoſophus amplas opes, ſed nulli detractas, nec alieno ſanguine cruentas, ſine cuiuſquam iniuria paratas, ſine ſordidis quæſtibus, & alia plura. Rem eſſe naturæ conſentaneam dicit Machia. ſ lib. de principe. cap. 3. car. ult. ſ bonorum auctioni intendere, ſecundum naturā eſt neminē id agere ut ex eo alterius prædetur inſcitia. ſ Tul.

ub

ubi ſupra.libr.3.offi.car.63.a terg.55.in princ. § Dignum eſſe(ut in prouer.)cum quo in tenebris mices. § Eraſ. nu. 723. § incommodum potius ferendum,quam de alieno detrahendũ. § car.49.a ter. § Omnibus propoſitum eſſe debet, ut eadem ſit utilitas uniuſcuiuſque & uniuerſorum,aliter diſſoluitur humana ſocietas, &c. Vitia ergo rerũ non occultanda inter cõtrahentes. § Tul.plura li.3.car.55.in prin. § Quia natura eſt lucri cupida,ergo ueritati contraria. § Ponta.libr.1. de ſermo.cap.Quemadmodum,& cap.admodum. lib. 3.de prud. cap. Quo fit. Plato in Hippar.in fin.car.2. § homines omnes bona appetere,uniuerſique lucri cupidi. § In Meno.car. 2. in fi.car.7.in fin.li.1. de rep.car.2.ante. in med. § pecuniæ poſſeſsionem plurimi faciendã eſſe modeſto,& æquo , plurimumque confert cuique qui neminem circumuenerit,neque mentitus ſit,neque debeat,&c. § & lib. 8.de legi. car.1.ante.in fi.346.Tul.in 3.offi.in med.car.56.a terg.in med. § nihil tam ſecundum naturam quam utilitas,nihil tamen auare, iniuſte,libidinoſe faciẽdum eſt,etiam Dijs hominibusque celatis,ut Giges, &c. § & car. 69. a terg. § Omnes expetimus utilitatem,ad eamque rapimur; nam quis eſt qui utilia fugiat, aut quis eam non perſequitur ſtudioſe?Naturalis eſt habendi cupiditas,&c. § dicit Ponta.lib.de liberalit.car.99.a terg.& lib.1.de prud.In prin.car.149.cap.auaritia. § Ingenita eſt homini rerum utilium cura , quum ad uſum & cupiuntur & comparantur magnis etiã cum laboribus.Vnde induſtria,artes, & opificia,quia plurimum conferunt diuitiæ,ut ſupra,hic.Amor urget habendi. § Virg.in 4.georg.Orat.oda 1.lib.1. § mercator metuens ocium indocilis,pauperiem pati,&c.& in uer.mendicitas.infra.

Domine quinque talenta tradidiſti mihi.&c.Boet.libr. de conſolat. car. 12. § diuitiæ expetendæ & accipiendæ, bene tamen diſpenſandæ,acceptæ. § Sen. libr. de beata uita. in med.car.pen.141.a terg.in med. § in diuitijs homo animum explicare poteſt,in liberalitate tẽperantia & diligentia diſpoſitæ & magnific.&c.plura. § & infra.ibidẽ. § Ne erres intra,potiora diuitiæ ſunt,habebit,&c. § epiſt.20.in med.Si uales,&c. § magnus eſt ille,qui in diuitijs pauper eſt,ſed ſecurior qui caret diuitijs,&c. § epiſt.75.in med.epiſt.tua,&c. a tergo.in med. § utamur illis,non glorìemur.& utamur parce , tanquam depoſitis apud nos & abituris,ut ſupra.in uer.abſtin. § Plato.lib.9.de legi. car.4.ante in fin.355. § Diuitiæ corporis gratia,corpus autem animæ gratiã, (ut ſupra alibi)diuitias ergo quęrere non.quomodocunque,ſed cum iuſtitia & temperantia,comparandę ut utaris, uſum autem ad conſequendum honorem,dicit Cimon, de quo Plutar. § in eius uita. car. 3.ante. in fin.Eraſ.prou.2090.primum.Orat.oda.2.lib.2.Nullus arg.Quiſ

quis

quis ingentes oculo irretorto ſpectat aceruos, niſi tẽperato, & ſplẽdeat uſu, {& Sat. 1. car. 240. in fin.} ſuaue eſt ex magno tollere aceruo. Admirabilis eſt ad gloriam, qui rationes ſuas reliquit ampliores, quam acceperat, dicebat Cato maior, de quo Plutar. {in eius uita. car. pen. ante. Oui. in Phedra.} eſt aliquid plenis pomaria carpere ramis. Virtuti opes aduerſari dicit Plato. {li. 5. de legi. car. 3. ante in med. Tul. in 1. offic. car. 14.} pecuniæ fugienda cupiditas, & in uer. uirtus infra. hic. Plato etiam {lib. 8. de rep. car. 3. in prin. & in fin. Eraſ. pro uer. 1187.} Virtutem & ſapientiam. {Hom. in 17. Ilia. car. antep. ante.} erat autem inter Troianos diues & bonus, & ſupra. in uer. bona. Bona dicuntur, ſi cum iuſtitia poſsidentur & diſponuntur, aliter nõ ſunt bona, quia ut ſupra ſæpe & pernitioſa. {Plato. in 2. de legi. car. 2. in fin. 314. li. 4. de rep. car. 1. ante in med. Geu. li. 1. car. 124. Tul. in ult. parad. in prin. & in fin. eius, Diuitiæ ergo, &c. Sen. epiſt. 87. Naufragiũ. in med.} quod bonum eſt bonos facit, &c. plura. {Orat. oda, Intactis. car. 106.} Aurum & inutile, &c. {Boet. lib. de conſolat. proſ. 5. in fin. car. 21. a tergo. Mathe. capit. 2. in med. nolite, &c.} pecuniam magnam bono modo inuenire optandum. {Pli. libr. 7. cap. 43. Sen. lib. de uita beata. car. 3. a tergo. 140. plura.} nequicquam ſapere ſapientem qui ſibi ipſi non ſapiat, & ipſi prodeſſe nequiret, notat & refellit {Tul. in 3. offic. car. 61. in fin. 62. in prin.}

Contra etiam de Democrito philoſ. qui olei ſummam comparauit, & remiſit. Plin. lib. 18. cap. 28. Vnde & Iuuen. Sat. 14.} Vnde habeat quærit nemo, ſed oportet habere. & in uer. paupertas, infra. lucri bonus odor etiam ex re qualibet, ubi ſupra. ſine damno alterius fieri non poſſe aſſerit & Sen. in ſuis prou. Bona omnia ſint communia inter amicos & ciues etiam. {Plato, Cicero, & alij ubi ſupra. in uer. amicitia.}

Liberorum cauſa pecuniæ adeo cumulandę non ſunt, ſed pudor, &c. {Plato. lib. 5. de legi. in prin. car. 1. in fin.} Cumulata res acceptior eſt quam accepta, &c. {Home. in 8. Odiſſ. car. 3. a terg. Plato. li. 1. de rep. car. 1. ante. in med.} Qui illas parauerunt, duplo magis quam alij amant. Qui feſtinat ditari, &c. ut in uendendo ad tempus, & uitia occultando, etiam protegendo, uel duplici uerbo & deceptiuo. {Eccl. cap. 4. Plato. lib. 11. de legi. car. 2. in prin. Eraſ. prou. 1342.} bonorũ glomi. Male parta male dilabuntur, not. infra. hic. {Geu. cap. 31. car. 108.} Opulentia & diuitiæ ad illicita, & uoluptates prouocant, ecõtra, in Abdolomio not. Curt. {lib. 4. car. 2. a terg. Beroſ. lib. 3. in fin. car. 25. in prin. Ponta. lib. 1. de prud. cap. locus autem. in med.} Excedens ſumma inimicitias & ſeditiones parit, deficiens ſeruitium eſt. Plato lib. 5. de legi. car. 1. in fin. Virg. in 2. georg. in fi.} nã res Rom. peritu-

perituraque regna, neque ille aut doluit miſerans inopem, aut inuidit habenti,& Orat. Et mihi res, non me rebus ſubmittere conor. ʒ in 1. epiſt.car.1.ante.187.Palad.in re ruſt.lib.2.cap.6. ʒ modum tene fa cultatibus tuis,&c.Rem patris oblimare malum,&c. ʒ Orat. Sat. 2. lib.1.car.245.Sat.3.lib.2.Geu.lib.2.car.338. ʒ a D. Mauriche.

Si male rem gereres inſani eſt,&c. ʒ car. 284.Sat.4.lib.1.in fin. ʒ magnum documentum, ne patriam, rem, perdere quid uelit. Nam men dicitas uitanda, ut infra.in uer.paupert.

Nec minor eſt uirtus, quam quærere, parta tueri. ʒ Ouid.in 2.de arte. ʒ quæ parare & quærere arduum fuit, neſcio an tueri difficilius ſit. ʒ Liui.lib.27.car.ult.ante in prin.in oratione Rhodiorum. Geu. lib.1.car.124. Al marcheſe. Volez.Salu.in Iug.in prin.in oratio. Memij. ʒ maius dedecus eſt parta amittere, quàm omnino non parauiſſe. ʒSen.epiſt.75.in med.Epiſt.tua,&c.Xenop.li.7. car.ult.a tergo. Tul.in 2.offic.car.45.in princ. ʒ delabi ſinere pernitioſum eſt & flagitioſum. Bonorum iactura diuitis cum paupere par eſt, &c. ʒ Sen. lib.de tranqui.uitæ.cap. Tranſeamus.car.153.a ter. ʒ

Superflua tollunt neceſſaria. ʒ Plutar.lib.de cupid. diuit.car.426. in fin. ʒ feſto die ſi quid prodegeris, profeſto agere liceat.Plaut. ʒ in aulul.car.71.a terg.cap.uolui.In pen.cap.negotij.car.240.a terg. ʒ non poteſt quæſtus conſiſtere, ſi eum ſumptus ſuperat ſoror.Satius eſt quod ſatis eſt.Neceſſe eſt facere ſumptum qui quærit lucrũ. ʒ Plaut. in aſin.in princ.cap.Vnum.in fin.car.43.a terg. In Curcul. cap.beatus. car.110.a terg. ʒ Qui homo mature quæſiuit pecuniam, niſi eam ma ture patſit, mature eſurit, bona quæ ueniunt, niſi ſuſtineantur cadũt, ut opprimant. ʒ Sen.in ſuis prou. ʒ Vtendum eſt diuitijs,& nõ abutẽ dum, ut nec a ſuperioribus contemnaris, nec ab inferioribus timearis, ubi ſupra.

Mercatura omnis a Theologis damnata,& interdicta.not.Agrippa. ʒ cap.72.de mercat.in fin. ʒ

DE BREVITATE VITAE.

Breuitatem uitæ conqueruntur plerique omnes, ex quo etiam tanta portio depereat in quaque die, quam enumerat & refert Sen. ʒ epiſt. 99.in med. Epiſtola tua.Herodo.li.7.cap.5.plura per Xerxem tantum regem. ʒ Quæ tamen ſi diligenter diſtribuatur longa eſt. Et quanta eſſe ſoleat ab annis tribus mill.citra,& ut notauimus in uer.ætates decli nare,&c. falſo queritur de natura ſua genus humanum, quod ætas imbecilla & æui breuis,&c. ʒ Salu.in præfat.lib.Iug. Sen. item plura li. de breui.uit.in prin.Plin.lib.7.cap.50. in med. ʒ maior pars mortalium paulinæ Naturæ malignitatem conqueritur, quod exiguum æui

gignimur

gignimur adeo ut exceptis admodum paucis, cæteros in ipſo uitæ curſu & apparatu uita deſtituat. Quædam enim tempora ſurripiuntur nobis, quædam ſubducuntur, quædam effluūt. Turpiſsima eſt iactura, quę propter negligentiā fit, maxima pars uitæ elabitur male agentibus, magna nihil agentibus, tota aliud agentibus, &c. ❡ Sen. epiſt. 1. ❡ Sed omnes horas complectere, fiet ut minus ex craſtino pendeas, dum differtur uita, tranſcurrit; tempus tantum noſtrum eſt, unde & medicorū exclamatio uitam, breuem eſſe, artem longam. Sed eam non accepimus, ſed fecimus, nec inopes eius, ſed prodigi ſumus. Aetas enim noſtra bene diſponenti, multum patet, ſi uti ſcias longa eſt. Cato poſterior in curia etiam, dum ſenatus cogitur, græcos lectitabat libros, qua quidem induſtria oſtendit alijs deeſſe tempora, alios ſupereſſe temporibus. ❡ Vale. cap. de ſtudio & induſ. Capitol. in uita Gordia. Iunio. Impe. car. pen. a ter. 155. ❡ de Sereno Sammonico, qui ad 62. mil. librorum reliquit. Sen. item ❡ epiſt. 88. in fin. de liberal. in fin. car. 43. ❡ de quæſtionibus grammatic. per Didimum & Ariſtarcum. I, nunc & longam eſſe uitam nega, quattuor mill. libr. Didimus grammat. ſcripſit, in quibus de patria Homeri, de matre uera Aeneæ queritur, &c. Vita mortalium & breuis dicta, ut eſt prou. ❡ de quo Eraſ. car. 314. ❡ Cauſas & impedimenta naturalia enumerat & Plin. ❡ ubi ſupra. lib. 7. cap. 50. Plato in Epino. car. 1. a terg. Sen. d. epi. 99. ❡

Ephemeri dicti paruo uiuentes tempore. ❡ Eraſ. car. 333. ante. ❡ Ephemeri uita, uiue memor quam ſis æui breuis. Orat. ❡ in 2. ſermo, Oda. 4. lib. 1. ❡ Vitæ ſumma breuis, &c. Sed cum ſit genus hominū ſuperbiſsimum ſua parum ſorte contenti, uitę breuitatem accuſant, nec intelligunt, qui plures ætates uixiſſe memorantur, ut Ioannes a Stampis, ❡ de quo Aemil. libr. 5. in Ludou. 7. rege. 40. Franc. car. 220. ❡ qui uixit annos. 160. in circa, & alij de quibus cap. de ſenect. notauimus. Eos nec Solonem, nec Catonem ſuperaſſe uirtute & ſapientia. Temporis profuſiſsimi ſumus, cuius eſt unius honeſta auaritia. Alter enim poſt mortem quoque eſt, alter ante mortem perijt. Non fuit unus è multis, ſed uixit, & uiguit. ❡ Sen. epiſt. 93. in Epia. Ponta. in dial. Charon. car. 4. ante. 52. ❡ Breue tempus ætatis ſatis longum eſt, ad bene honeſteque uiuendum. Liuius præter tantam rerum hiſtoriam ſcripſit & dialogos, &c. ❡ Sen. epi. centeſ. Fabiani, &c. 101. in fin. Tul. lib. de ſenect. ❡ non longiſsima uita, ſed uirtute prædita optima eſt habenda. Plato in Tymeo, ❡ car. 4. fin. a terg. ❡ Quem ſecutus eſt & Plutar. in ſua conſolat. Bene uiuas oportet & refert, non quandiu. Non ut diu uiuamus curandum eſt, ſed ut ſatis. Longa eſt uita, ſi plena eſt, impletur autem, &c. ❡ Sen. epi. 93. In epi. ubi plura. ❡

Actu metiamur illam non tempore. Quæris quid ſit ampliſsimum uitæ ſpatium? uſque ad ſapientiam uiuere. Cognoſci dicitur ſpatiũ uitæ per Ariſtot. de quo Plin. § li. 11. cap. 52. § per ſigna hominis uita uel longior uel breuis. § Carda. libr. 12. de ſubtilit. car. 446. § rationẽ reddit. Cauſa longitudinis uitæ hominis eſt calor maximus, & humidi pinguis abundantia, &c. plura, Plin. lib. 7. cap. 51. §

Senilem Iuuentã præmaturæ mortis eſſe ſignum, & ideo puerum ſtatura uirili breui tempore uixiſſe. § & infra. in uer. Cito. § Ingenia quæ illuſtriora breuiora ſunt. § Perſi. Sat. 4. in prin. § Scilicet ingenium & rerum prudentia uelox, ante pilos uenit. § Sen. lib. de cõſolat. cap. præter hoc. car. 147. ante, epiſt. 77. in fin. ſubito. Plin. li. 7. cap. 51. in med. Senilem Iuuentam, &c. § nulla uita eſt non breuis. Non quandiu, ſed quam bene acta uita ſit refert. § Pli. lib. 3. epi. 7. in med. Modo, &c. § Quid tam circumciſum, quam uita hominis longiſs. Plinius auunculus, tempus in horas diſponens diligentiſsime excuſsis tot mill. librorum, de quibus lib. ſuo 1. hiſtoriam conſcripſit. § in lib. 36. & ut in epiſt. 5. libr. 3. § per eius nepotem & filium adoptiuum relatum eſt. Druſi Nero. in Germania uictoris geſta li. 20. & alia quam plura uolum. de Aufidio Baſſo. li. 36. Electorum commentarios. 160. Origenem ſcripſiſſe ad ſex mill. uolu. librorũ dicit B. Hieron. de quo Platina lib. de Pontific. hominis ætatem cornicis, cerui, &c. § Plin. libr. 7. cap. 48. de nimphis. not. in cap. de ſenect. in fi. diu uiuentibus. & in cap. ora c. in fin. §

DE BREVITATE CORPORIS.

Breuitas corporis eſt contemptibilis (ut proceritas commendata) de Aduaticis Gallis Cæſ. § li. 2. Gal. car. pe. in fi. § Vnde dicit Plut. in ſua polit. Leo Bizantius Orator Athenis profectus, quia puſillus uiſus, deriſui habitus eſt, & de Tydeo not. Home. § lib. 5. Ilia. & Eraſ. prou. puſillus, ut Molon. § de Lucio bipedali. § Sueto. in Aug. Imper. car. 85. & in Domit. Imperat. ult. cap. ſpectacula car. 339. a tergo. § portentoſi paruique capitis. § Plin. plura. lib. 7. cap. 16. § de uaria hominum ſtatura. § Ponta. lib. de magnanim. cap. Verum. Geu. libr. 1. epiſtol. a D. Ignigo. car. 87. § Archidamus rex pecunia mulctatus dicitur per Lacedæmonios quoniam puſilli corporis uxorem duxiſſet propter progeniem, &c. § Plut. li. de libe. educan. in prin. car. 109. in prin. § Conſtantius Imp. Conſtantini magni fil. Romam intrans, ſtatura etiam paruulus, caput incuruabat (more anſerum) ex quo riſum promouebat quibusque. § Plati. in Felice Pontif. 38. § Petrus Heremita, acri uir ingenio, nationes plures inuiſit explorabundus, paupertate uilique cultu inter Barbaros tutus, & qui corporis ſpecie indeco-

ra,breuiq; ſtatura,& minus liberali facie contēnendus, magisquā metuēdus apparebat,&c. § Aemil.li. 4.car.2.148.a ter.In Phil. 1.reges 38.car. 181. etiam ubi ſupra. § Corbana exiguo erat corpore ſed ingenti ſpiritu, &c.Proceritas unde ſtata commendabilis,ut de Scipione Liuius ac Plutar.ubi ſupra,& in uer.bona.Plin. §de Traiano Impe.in ſuo paneg.car.334. § de Henrico rege Angliæ, Iouius § libr. 11. car.177.in fin.Virg.in 8. § de Palante, Cunctis altior ibat, corporis proceritate,& egregia indole mirādus apparuit,&c. § Plato in Charmi.car.1.a terg.111.&lib.6.de rep.car.2.ante & a ter. 246. § Honeſta ſit indole atque procerus.De Palante ipſo Euandri filio not.Corius §in Henrico Imper.car.555. a tergo. § Romæ in ſepulchro reperto cum inſcriptione ſui nominis,pedum decem. Oreſtem Agamemnonis filium cubitorum ſeptem repertum refert Herodo. §lib.1.cap.6.Iudæum procerioris ſtaturæ,refert Colu. § li.4.cap.8.ubi & de Neuio Pollione.Plin.d.cap.16.lib.7.Ioſep.lib.18.antiquit.cap.12.in fin.Carda.lib.11.car.432. § M.Anton.Columnam commendat Ioui.li.18. hiſt.in fin. § ſtaturæ proceritate,firmitate membrorum,decore uultus,&c. §Gueu.li.1.c.78.a Don Ignigo.c.79 § Anteus dicit cubitorū ſeptuag. §Plut.in uita Serto.car.2.ab Hercule tamē ſuperatus.Nimis proceri quinimo habentur ut plurimum,inertes, ut in prou. Caligā Maxim.eſt expoſitum prouer.Clematis Aegyptia. § Eraſ.car.11. a terg. § Amens longus. § car. 267. in fin. § nihil ab elephanto, caput uacuum cerebro, Arcadicum germē. A breuiori ſuperatum procerum habetur pridem in Bucecallo Genuæ præfecto per Gonzagam ſingul.certamine. § Iouius in Baiazet Turc. Impera. § Gallus per Torquatum. de quo Liuius § li.7.Caſ.lib.2.in fin.car.pen.lib.4. de Sueuis.car. 1. § Galatam corpore eximium & uelocitate ſuperauit Maurafius perbreuis. § Apia.lib.1.in med.car.18.in prin. § Inter Corbim & Orſuam fratres,Liui.per Scip.ad Carthag. nouam § libr. 28.car.5.Vale.cap.Dicta improba.§ Aſtu facile maior ſuperauit ſtolidas uires ætate minoris.

DE BREVITATE.

Breuitas in dicendo laudata.Nam ſacietas moleſtiſſima,laconiſmus, id eſt breuiloquentia,ut in prou. de quo Eraſ. Scytala item Laconica, breuis epiſtola. § Beroal.in 61.annotat. ſuá. § non eſt eiuſdem & multa & oportuna dicere. § prou.199. § grata breuitas. de Licurgo Plutar. § in eius uita,car.15.in fin. § de Alcibiade ad Ephoros, not.idem Plutar. Perdita ſunt bona Mindarus interijt, &c. § in ſua polit. & per Pomponium prætorem de prælio ad Transimenum & clade,Liui. § lib. 22.car.2.a terg.Plutar.in Fab. Max. O uiri Rom. magno

gno prælio uicti ſumus,&c. Phocionis breuitatem in dicendo admirabantur omnes. Demoſthenem oratorem aiebant ampliſsimum, &c. ❡in eius uita.❡ Optimū orationis genus,quo paucis multa ſunt grauiter,ſapienter,acute ſignificata,&c. Adeſt uerborum meorū gladius, dicebat de Phocione Demoſthenes ipſe. ❡& in apophtheg.car.176. in fin.❡ de Spartiatis in Samiorum legatos. poſteriora non percepimus,quia prima memoria exciderunt. Menelaus ſuccinctè dicebat, pauca quidem,dicit Hom. ❡lib.3.Ilia.❡ ſed ualde acute,quoniam nō multorū uerborum. Lucij M. Antonij Triumuiri fratris in ſua deditione ad Cæſarem,modeſtiam breuitatemque loquendi uel maxime laudauit Octauius ipſe. ❡Apia.li.5.❡ de congreſſu Lucij & Cæſaris ad Peruſiā,& Minutij ad Cæſarem,de quo.Cæſ. ❡ipſe lib.ult.ciuili.car. 508.❡ Si mihi uitam tribuis,&c. Ageſilaus Ephoris gaudiū. ❡not. Plutar.in apophtheg.Lacon. ❡car.4.uel 158.❡ Multas Aſiæ partes ſubiugauimus, Barbaros expulimus,&c. Boemi ſe dedentes Carolo Magno Imper.eorum uictori. ❡not.Aemil.lib.3.car.107.a tergo.❡ ita dixerunt, Dux felix fortiſsimos ſuperaſti uiros, quo quid fortunatius?in deditionem accipe.& etiam Bulgari, ❡ubi ſupra.car. 109.in fin.❡ per Crunum eorum regem, Nicephorus es,utere nomine nuncupationis tuæ, uictoriam ferens, eaque certa & incruenta contentus da ſupplici æquas leges fœduſque. Breuis eſſe laboro, &c.& alibi etiam Orat. Quicquid præcipies eſto breuis,&c. ❡in Poet.& in Sat.10.lib. 1.❡ eſt breuitate opus,&c.& ſumma ſequar faſtigia rerum. ❡Virg. in 1.❡ Deo quinimo grata breuitas. ❡Mathe.cap.6.b.❡ Orantes nolite multum loqui ſicut Etnici faciunt. ❡Gen.libr.1.c.82.❡ Senatori Oratorique competens,nec eſt longa unquam oratione utendum,niſi,&c.in ſenatu per ambitionem. ❡Tul.in 3.de legi.car.ult.❡ Benedictus Pontif.horis ſeptem orauit. ❡not. Aemil.car.452.a ter. In Carolo 6.rege.❡ Lex etiam breuis eſſe debet. ❡Sen. epiſto.95. in med.petis a me.❡ Diuturnitas quando apta.not.Plin. ❡li.1.epl. 20.frequens,&c.❡ copioſa erat in Cicerone,breuis in Saluſtio, pinguis in Plinio. ❡Macrob.lib.9. cap.1.Saturn.❡ eligendus dicendi modus,non breuis,non longiſsimus,ſed optimus,non enim curandum de prolixitate aut breuitate. ❡Plato li.4.de legi.in fi.eius,lib. 10.car. 1.libr.de regno,in med.❡ epiſtola quæ longiſsima optima,dicit Tul. ❡lib.ult.ad Atticum.car. 498.❡ Quid opus eſt longis in ſenatu ſententijs,cum optima cito conſentiant,dicit Tacit. ❡in ſuo dial. car.ult.❡ in hiſtoria ſcribenda laudatur breuitas,ut magis idonea ad docendum, delectandum,mouendum. Sacietas ē cōtra lectorem auertit. Vtilius eſt pauca idoneè effundere, quam multis inutilibus homines prægrauari,

nemo,&c. DE CASTIGATIONE.

Caſtigatio uel reprehenſio neceſſaria eſt aliquando. Difficile eſt. n. Satyrã non ſcribere,&c. § Iuue. Sat. 1. in prin. § Sed hæc ſincera cũ rõne ſine Ira. § Sen. li. 1. de Ira car. 1. & 2. Iuu. car. 1. § manum ferulæ ſubducere. § Dion. li. 44. car. 10. 165. in oratio. Cic. in morte Cæſaris. § ut ſolent patres in filios oĩa non caſtigantes delĩcta, ſed aliqua remittẽtes,&c. corrigẽdus eſt qui peccat, & admonitione & ui, & molliter & aſpere, meliorq; faciẽdus eſt tam ſibi quam alijs non ſine caſtigatione, ſine ira,&c. non minus gratum eſſe debet reprehendi, quam reprehendere. § Plato in Gorg. car. 2. 136. a terg. § delitiæ remouendæ ſunt & caſtigatio ſine contemptu adhibenda, ſine contumelia, ne nimiũ delitioſi reddantur. Ita & liberos uolumus. § Idem lib. 7. de legi. car. 2. in princ. 340. lib. 6. car. pen. a terg. 336. § qui odit correptionem, minuetur uita,&c. corripe amicum, ne forte non intellexerit, corripe amicum & proximum antequam commineris,&c. qui odit correptionẽ ueſtigium eſt peccatoris,&c. § Eccle. cap. 19. b. c. cap. 21. b. & ſeq. § plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plagæ apud ſtultum. § prou. cap. 17. b. cap. 9. b. § qui arguit impium ſibi maculam generat, noli arguere deriſorem ne oderit te, argue ſapientem & diliget te. § Eccle. cap. 7. a. § qui odit increpationes, inſipiens eſt. § ubi ſupra. cap. 12. a. cap. 15. b. § Qui corripit hominem, gratiam poſtea inueniet apud eum, magis quam ille qui per linguæ blanditias decepit. § ubi ſupra, cap. 28. d. 29. a. § Illud aſſero ad honeſta pueros exercitia, nõ plagis aut uerberibus, ſed monitis ac rationibus adduci.&c. § Plut. lib. de libe. educ. in med. car. 115. lib. de cohib. Irac. car. 449. § Si merito obiurgaueris, ſcito quia profuit, ſi immerito quia profuiſſe uoluit. § Sen. lib. de contin. car. 72. de form. honẽ. uitæ. § Qui nõ caſtigat, irritat. Dion. § li. 55. car. 10. fi. infra, in uer. Bonis nocet, de Iuſtitia. § Conſueta uitia ferimus, niſi reprehendimus. Sen. in ſuis prou. Crudelis, in re aduerſa obiurgatio. plura ſupra, in uer. Amic.

DE CELERITATE.

Celeritas eſt breui in tempore multa peragere. § Plato in Laches. hæc uires adimit, ſed tarditas occaſionem. § Machia. lib. 2. Hiſtor. car. 47. li. 3. car. 97. cap. 30. § periculũ affert celeritas ipſa. § Apia. in 2. § de Cæſaris conſilio in traijciendo freto. Feſtinatio improuida eſt & cæca, omnia nõn properanti clara certaque ſunt, dixit Fabius Max. ad Aemilium Conſ. de quo Liui. ubi de clade Cannenſi. § & li. 31. in concilio Aetolorum per legatos Rom. § Conſilijs nullam eſſe tam inimicam, quam celeritatem dixit. Celerem enim pænitentiã, ſed

ſeram

ſeram atque inutilem ſequi cum præcipitata conſilia reuocari non poſſint. Tædium ex mora prouenit, periculum ex properantia. § Tacit. lib. 12. § de Mithridate. Mediocritas plerunque pernitioſa. § Tacit. ipſe lib. 19. in Vitellio, de Fabio Valente. § Agendi tempora conſultando conſumpſit, quod inter ancipitia deterrimum eſt, dum media ſequitur, nec auſus eſt ſatis nec prouidit. § alia not. ſunt in cap. Milites, in uer. neutral. nu. 17. § Nimium enim properans tardius abſoluit, ut eſt prou. de quo Plato, § lib. de regno car. 2. libr. de rep. 7. car. 254. car. pen. in prin. Eraſ. prou. § Canis feſtinans qui nimium properat, &c. Artabazus, de quo Herodo. § libr. 7. cap. 2. in med. § Lenti prudentes, Romanus ſedendo uincit. Qui feſtinus eſt, pedibus offendet. § prou. cap. 19. a. § Aſſequitur tardus uelocem. § Home. li. 8. Odiſſ. car. 67. § Dandum eſt tempus actionibus. Veritatem dies aperit. § Sen. lib. 2. de ira. cap. Quoniam. in fin. & car. ſeq. in prin. §

Mora quandoque utilis. § Ioui. lib. 11. car. 167. in fin. lib. 15. car. 313. a tergo. libr. 17. car. 360. libr. 25. in med. § Gallos mora & cunctatione eludendos, impetu tãtum ualentes. de Pompeio Bruto & alijs ideo ſuperatis § nota in cap. milites nu. 8. in fin. car. eius ult. § nec aud aciæ conſilium deerat celeritatem præcipitibus rebus, cunctationẽ immaturis, dubijs fortem animum, &c. de Pipino, Aemil. in Theodor. 1. rege. 15. car. 53. a terg. & in Ludou. 7. rege. 40. car. 218. a ter. § Vbi ſenſit celeritatem uimque animi cunctatione potiorem, ad Maxi. &cæ. Ocior accipitre, &c. prou.

In omnibus eſto uelox operibus tuis. § Eccl. cap. 31. c. § multa bella impetu ualida per tædia ac moras euanuiſſe dicit Tacit. § libr. 17. in Othone & Vitellio, Ioui. lib. 17. § in Gazelis opinione. Celeritas plurimũ profuit Cæſari, Alex. Mag. Carolo Magno, Baiazet. Turc. regi. Tardus quãdoque Lucullus, & celerrimus Marius & Fabius Max. § Curt. lib. 5. car. 53. 57. Apia. in 2. car. 55. 62. Dion lib. 42. car. pen. de Cęſare, de Carolo, ad Plutar. car. 339. pluribi, & in Alcibia. uita. car. 40. In Mario. car. 165. in Lucullo. 185. Ioui. in Selymo Imper. in prin. & in Baiazetis uita. lib. 38. car. 179. in Coſmo. § & per Græcos ad Marathonem duce Milciade in Perſas. § Iuſti. lib. 2. in med. § in Treuiros Labienus de quo Cæſ. § lib. 6. car. 2. a terg. § Heluetij ad Nauaram in Francos inopinantes. § Ioui. lib. 11. car. 171. § In Iubam regem Cæſar, ut pluribi habetur, contra per Henricum regis Frãc. filiũ ad Perpenianum inuadendum miſit, ubi mora uictoriam abſtulit Heluetios expectanti, Ioui. § lib. 41. car. 10. in fi. §

Lente propera, prou. de quo Suet. in Aug. § cap. neque poſt. car. 69. § feſtina tarde. Tutus melior quam temerarius Imperator. Sat ce

leriter fieri ſi fiat ſatis bene plura pedetentim. Placide bos, tacito pede. Eraſ. in ſuis prou. &c. Cato, de quo Sen. lib. 1. de ira, epiſt. etiam. 44. in fin. § In labirintho properantes uelocitate ſe implicāt. In tumultu feſtinatio quoque tarda eſt. § Curt. lib. 9. § In ſcribendo, loquendo, per uiam incedendo, quiete omnia faciendo dicit Plato, § in Charmid. car. 2. § ſæpe enim, qui nimis properat, ut ſupra, tardius abſoluit. § lib. 7. de repu. car. 4. Plaut. in caſin. cap. age tibicem. car. 123. a terg. Alcia. Fab. 20. Maturare iubent, &c. § Quę ad animum ſpectant, uelocia promptaq́; tardis & quietis pulchriora eſſe. feſtinationē improbauit Auguſtus Imper. ubi ſupra. not. Suet. Maximi eſt momēti ad res gerendas ipſa celeritas, dicit Plutar. § in Alcibi. Dion. lib. 42. car. pe. Apian. etiam. libr. 2. de Cæſare ipſo. § in celeritate potius & audacia quam in apparatu ſpem ponens, breue tempus longum eſt imparatis. Dies enim affert & hora, niſi prouiſum eſt, magnas etiā clades. § Tul. in Philipp. 3. in prin. & in quinta. § minimis momentis maximæ inclinationes temporum fiunt, tum in repub. tum in bello, &c. Cū pleriſque in rebus gerendis tarditas & procraſtinatio odioſa eſt, tū hoc bellum indiget celeritate. § in Philipp. 6. ad fin. § *Sed omnia ſunt maturanda.* § Ponta. in 4. de prud. cap. omnino. Cæſ. libr. 1. Gall. car. 25. § Cæſar magnis diurnis nocturniſque itineribus contendit, &c. Nihil in diſcordijs ciuilibus feſtinatione tutius, ubi facto magisquā cōſulto opus eſſet. § Tacit. libr. 17. in fin. car. 48. in prin. § Cito uenientia, cito fluunt, quicquid ad ſummum uenit, ad exitium prope eſt. Quæ cito maturuerunt, &c. § Plin. li. 21. cap. 1. § Ingenia quo illuſtriora breuiora ſunt. Videre puerum Romæ fuiſſe ſtatura ingentis uiri, ſed hic cito deceſsit. § Sen. lib. de conſolat. cap. præter hoc. Ponta. in dial. Charon. cap. en Aeace, &c. § Odi puerum præcoci ſapiētia. § Eraſ. prou. car. 328. in fin. Alcia. fab. 199. de amigdalo. Plin. li. 7. cap. 51. in med. § Ante barbam doces ſenes. Simul dictum & factum. Citius quam aſparagi coquantur. prouerb. de quo. § Sue. in Aug. Imp. § Celeritas in actionibus, errore uexatur. Mora quandoque mater eſt effectus, & boni exitus. Scelera impetu, bona conſilia mora ualeſcere. Tacit. § lib. 17. car. 5. a tergo. Herodo. lib. 7. cap. 2. car. 2. a ter. § Etiā celeritas in deſiderio mora eſt.

Mora omnis odio eſt, ſed facit ſapientiam. Sen. in ſuis prou. præueniendo & diuertendo conficiuntur optime bella. Guizard. § libr. 1. car. 34. § Tarditas autem ut plurimum pernitioſa. Guizard. § ubi ſupra. car. 37. § de Federico cum claſſe in Genuenſes. Sed, ut ſupra, quæcunque negotia maturanda ſunt per prudentem, uel celeritate uel quandoque procraſtinatione.

DE

DE CONCORDIA.

Concordia paruæ res creſcunt, Diſcordia maximę dilabūtur. § Salu. in Iug. Apia. in prohe. lib. Lybici. in med. § Agrippa uir ingentis animi, fælixque cum in publicum fuit, dicere ſolebat, multum ſe huic ſententiæ debere. § Sen. epi. 94. in med. hanc partem, &c. car. 51. in prin. Xenop. item. lib. 8. car. 5. fin. § de Cyro in eius filios tunc decedente. § Liui. lib. 10. in Facio, in Decio. car. 80. a ter. § ex concordia conſulum bona quæque, ex diſcordia mala euenirent. Diſcordiam & ſeditionem omnia oportuna inſidiantibus facere, Concordiæ in ciuitatibus principes, &c. § lib. 34. car. pen. a terg. Alcia. fab. 123. de Leone & Sue. § Nihil occulti eſſe poteſt inteſtina in diſcordia. § li. 40. in prin. § de ſeditione inter Perſeum & Demetrium fratres Philippi regis filios. Propter unitatem & commodum mutuum inſtitutæ ciuitates, & hominum cætus, &c. ſic ſe inuicem accipiunt homines, aliumque ad alium uſum aſciſcunt, cum multis indigeant, conducere ſibi uiciſsim exiſtimantes. § Plato lib. 2. de rep. car. 3. li. 4. in prin. § Vnaquæq; ciuitas duæ ſunt inuicem diſsidentes. § lib. 5. de rep. In med. lib. 8. in princ. eius. car. 1. ante. in med. Alcia. fab. 10. in uer. fœdera, &c. § ciues impulſione conciliat, facitque ut mutuo ſeſe adiuuent, cōmunemq; pro uiribus utilitatem colant, &c. Vt ipſis ad copulam ciuitatis utatur omnem rempub. mutari, uerum eſt quando in ipſa ſeditio oritur. Dum uero ipſa ſecum conſentit, mutari eſt impoſsibile. Non ullæ opes aut latifundi tantum ualent ad uitam, quantum mens bonorum uirorum cōſentiens. § Plato ipſe, epiſt. 1. in fin. epiſt. 7. in med. § quare ſeditiones ipſę componendæ ſunt in ciuitate. Quamobrem, qui tanquam potentiores rempu. tenent, ſi ſalutem exoptant, &c. § car. 385. a terg. in med. § Nihil eſt tam periculoſum ciuitatibus, quam cum delecti ciues inter ſe diſsident. Inimica nanque eſt maximarum rerum diſcordia. dixit & Catilina in reſponſione ſua in ſenatu. Aeternas eſſe opes Rom. ſi non inter ſeſe ſeditionibus ſæuirent. § Liui. lib. 2. in med. car. 7. a terg. § Vna communis utilitas, quæ ſocietatis maximum uinculū eſt, &c. dixit Annibal ad Antiochum regem profugus, de quo Liuius § li. 36. in princ. eius. § Concordia uictoriam, Diſcordia exitium attulit. § Eutrop. in bello Numant. car. 50. Aemi. car. 40. in Clota. 2. rege. 10. § nullam ratus præualidam armis gentem inter ſe cōſentientem uinci ab externo hoſte, quamuis feroci opibusque præſtante. Inſuperabilem ciuitatem, non arma, non pecuniæ, ſed unus publici decoris cōſenſus efficit. § Ioui. lib. 26. hiſtor. car. 285. in prin. car. eius. 6. libr. 25. in med. de Carducio in Florentia. § funiculus triplex difficile rumpitur. Omne regnum in ſe diuiſum facile deſolabitur. § Eccl. cap. 4. in med. Ma

the.cap.12.b.Plin.li.33. cap.11. § Legatos Carthagin.dixiſſe inueni mus, Nullos benignius inter ſe uiuere quam Romanos, eodem enim ar gento apud omnes cœnitauiſſe ſeipſos. Diſcordia uenenum eſt urbis, pa trum, & plebis certamina, dixit Quintius Conſ. de quo Liuius § lib. 3.car.ult. Vale.cap.ſapi.dicta, de Claud.Nero.& Liuio Conſ. § quod ſi exemeris ex natura rerum beniuolentiæ coniunctionem, nec domus ulla nec urbs ſtare poterit. Id ſi minus intelligitur, ex diſcordijs percipi poteſt. Quæ eſt.n.domus tam ſtabilis, quæ tā ciuitas firma eſt, quæ non odijs atque diſsidijs funditus poſsit euerti?&c. § Tul.li.de amic. car. 6. ante. § ſine cognatione iniuſtus, ſine domo eſt ille qui bellū amat inteſtinum aſperum, dixit Neſtor, de quo Home. § libr.9. Ilia.car.2. exemplū in binos equos per Sertoriū, in Luſitania, productos, de quo Plutar. De faſciculis per Scilurum, de quo Plutar.etiā §in apophtheg. car.125.& in uita Sertor. Ioui.lib.11.car. pen. § de Heluetijs domi inter ſe ſæuientibus, de Saladini filijs, per Blondum. De Tamburlani filijs, per Iouium ipſum. De membris corporis inter ſe diſsidentibus cū uentre, per Agrippam legatum, de quo Liui. §lib.2.in med. lib.4.in princ. § de Ardeatibus ex rapta uirgine. § Vnde Virg.in 7. § Tu potes unanimes armare in prælia fratres, atq; odijs uerſare domos, &c. In diſſenſione nullam ſe ſalutem perſpicere, &c. dixit Cæſ.de Sabino & Cotta legatis a Gallis obſeſsis, & in difficultatem conſtitutis. § lib. 5.in med. § fælices ter & amplius quos irrupta tenet copula. §Orat. Oda.13.lib.1. § mutua defenſio.prou.de quo Eraſ.& de cornicibus Politia. §in 67.miſcell. Alcia.fab.38. Cornicum mira, &c. § Concordia fratrum, amor proximorum & coniugij. § Eccl.cap.25.a.Ecle.cap.4.c.Pſalt.cap.132.§ probata ſunt coram Deo & hominibus. Ecce quam bonum & quam iucundum eſt habitare fratres in unū. Vnde è cōtra, Domeſticum diſsidium, prou.de quo Eraſ. Animorū diſiunctio, non poteſtatum diſsimilitudo diſſenſionem facit, quia ex ambitione prouenit. § Tul.in oratio.pro lege agraria in Rullum.in prin. Plato.li.7.de rep. Alcia.fab.10.car.38.fædera, &c. § Spes præmij cōcordiam firmat.infra.in uer. Spes. Concordiam conſeruat in ciuitate paritas. § Herod.lib.5.cap.6. § Aureum eſt & adamantinum uinculū, quod omnia in pace uita feſtiuitate tenet. Diſcordia uaſtitatem, ſolitudinem, orbitatem regnis affert, &c. § Aemil.de Oddone decedente. In Carolo 3.Simplice.car.125. § propter eorum ſeditiones Rhodum a Demetrio captum, Tirus ab Alex. Magn. Siracuſæ per M. Marcellū, Numantia per Scipionem, Cantabria per Auguſtum, dixit in ſua oratione ad ſenatum Traianus Imperat.de quo Gueu.lib.2.in fin.car.425.de Aegyptijs regibus, not. § Apia.in prohemio lib. Lybici.car.pen. §

DE CONSILIO.

Conſilium eſt perſcrutatio in rebus dubijs,& mentis agitatio, & ſic non ſcientia quæ certa eſt.propterea inſuper, cõſilium præbens uacuus eſſe debet ab affectibus,rectus,honeſtus,bonus,elector idoneus, loco, tempore,uſu,experientia. Et ſic prudenter actionem rationibus coniecturare,ueſtigatione facta. §Ponta.lib.3.de prud.cap.Quæretis.car. 192.§ Conſilia enim ęgrotis facile damus,cum ualemus. §Teren. in And.Curt.lib.7.per Cobarem,Eraſ.prou. facile,&c. § Afflictorũ res non recipiunt obiurgationes,aut ſententiæ dictionem, ſed ſubſidiũ deſiderãt,&c.Plutar. §li.de diſcri.adulat.car.5.fin.387.§ Etenim dolenti grata eſt amici oratio. At monita ſane deſipienti nimis. Cupiditas naturalis cogitationum amor,Conſilio non impetu opus eſt,&c.ridiculum eſt ignorans ſua uelle,aliena perſcrutari. §Plato in Phedro. In princ.car.180.ante.in med.Tul.lib.3.Tuſculan.car.antep.Dion. li. 38.in med.car.10.31.a terg.§ facilius eſt perſuadere quam conſiliũ præſtare, & fortiter conſtanterque in moleſtijs ſe continere. § Eraſ. prou.§ Aliorum medicus ipſe ulceribus ſcates. §Politia.in Lamia, in med.Mathe.cap.7.a.Orat.Sat.3.lib.1.§ Cum tua prouideas oculis male lippus inunctis,&c.prou.Athenienſ.temeritas, Tacit.libr.19. Eraſ.etiam.prou.feſtucam,&c.§ Conſilium ab omnibus datum eſt, pauci periculum ſumpſere. Malum conſilium quod mutari non poteſt. Sæpe enim melius prouenit. § Gel. libr.17. cap. 14.& in uer. Fortuna.§ In arena ergo conſilium capiendum, ut infra hic. § Tul. in epiſto. libr.decima,car.140. a tergo. § Res indicabit, exitus acta probat. prouerb. de quo Eraſm.& infra.in uer. exitus. Ita Phocion, de quo Valer. § capitu. de conſtant.car.74.§ Conſulens & delinquens pariter puniendi in atrocioribus, pluribi per Iuriſtas. § Alcia. fab.169. preconem lituo, &c. Plutar. de clar. mulier. car.3.§ plerunque temeritatem caſus adiuuat, ubi prauo conſilio propius aſpirat, &c.& è contra. Semper contra fortunam luctata uirtus etiam citra effectum propoſiti operis enituit. §Sen.lib.ult.de benefi.car.pe.in prin. cap.debitoris.car.12.in prin.Herod.lib.3.cap.5. in Dario 1.tanto rege.§ grauiora grauius & diligentius conſuli deſiderant.§

Conſilium ſpectat ſapiens, non exitum.infra. in uer. fort. & in uer. exitus,infra. § Plutar.in uita Pauli Aemil.Conſ.car.pen.ante. 125.§ Virtus in acie cadentium magnam habet reuerẽtiæ partem, ẽt apud hoſtes. Ignauia etiam fortunata uituperatione nõ caret, præcipua eſt laus in bonis conſultationibus etiam quam exitum non habeant,quia fortuna conſilium ſuperet, malum conſilium raro beneuertit. § Herodo. lib.7.cap.2.car.2,Machia.lib.4.hiſtor.car.104.Cæſ.libr. 2.ciui.car.5. fin.

fin.in prin.311. § Quia res ſecūdæ beniuolentiā comparant, aduerſæ conciliant odia,& contemptum.Conſilia,ut plurimū,euentis ponderantur. § Tul. in oratio.pro Rabirio.in prin. eius,& in Epi.ad Atticum lib. 8.car.272.Nedum,&c.in prin. § conſilia ex euentu, non ex uolūtate probari ſolent. § Plin.libr. 5.epiſt. ult.in fin. § uſu receptum quod honeſta conſilia uel turpia, prout male aut proſpere cedunt, uel probantur uel reprehenduntur,&c. § Dion lib.45.car.2.lib.46.car. 207. de Cicerone. Salu. ad Cæſ. car. 100. § Nihil iniquius quam ex euentu famam habiturum. §Liui.lib.27.car.pen.143.§ Quia ſæpe praua magiſquam bona conſilia proſperè eueniunt,& plura etiam magis fortibus conſilijs quam bonis prælijs patrata ſunt. § Agathius lib. 2.in fi.de bello Goth.in Memeroe duce capto pedibus. Machia. lib. 4. in princ.libr.8.cap.246.hiſtor. Cæſ. libr. 1.ciui.in fin. car. 5.fin.282. § Malum conſilium conſultori quandoque peſsimum. §prou. de quo Gel.lib.7.cap.5. §

Conſilium uiribus anteponendū dicit Heſiodus,de quo Eraſ. *prou.* Nec tibi.& alibi in uer.Milites. § Viam qui neſcit,*conſulendum,&c.* prou.Aſinum,&c.Alcia.fab.14.Bellorophon.Saluſ.in Catili.in princ.§ In bello ingenium,&c. § Apia.in Lybico.car. 268. § de Scipionis uictoria.Inchoandis in rebus conſilio & prudentia uti oportere,in periclitantibus audacia utendum. § Ioui. libr. 3. in reſponſione regis. § Ea ſatis decora eſſe conſilia,quę dubijs rebus ſecuritatem promitterēt. Illa uero longe turpiſsima,quæ ab ipſa temeritate,omnes uictoriæ rationes conturbarent. § car. 85. & inferius. car.98. § Ea ſibi maxime ſalutaria cōſilia uideri,quæ impauidi animi,& bellici decoris plena ſpectarentur,ſpem enim & metum in bello natura eſſe ęqualiter diuiſa.Antequam incipias,conſulto opus eſt,ubi conſulueris,opus eſt mature facto. § Salu.in Catil.in prin.Ponta.lib.3.de prud. cap.Eſt autem prudentis. § Cæde unus omnibus & patere te uinci conſilio; &c.Furius ad Camillum. § de quo.Liui.lib.6. § In nocte conſilium,prou. de quo Eraſ. § Plutar.in Themiſto.uita.car. ultim. in princ. de Olbio.§ Nocti uocem,nocti conſilia,nocti uictoriam dato. Diu delibera in bello,in matrimonio,in ſacerdotio.& in uer.Non licet,infra. § prouer. Non ſuſcipiendum,in Xerxis oratio.in med.Herodo.lib.7.cap. 5. car. 213. § Tyberius Imper. de ratione belli cum pluribus communicauit belligerans in Germania. § Suet.in eo. cap. proximo. car.139.§ Eum primum dicunt eſſe uirum qui conſulat quid in re ſit. ſecundum eum,qui bene monenti obediat, &c. dixit Minutius ad Fabium dictat. de quo Liuius. §lib.22.in med. § Id conſilij caperent, cuius dum in futurum minus cauti eſſent & prouidi,extemplo pæniteret. §dixit

Antio-

Antiochus rex ad proceres, Liui. lib. 36. car. 2. Ora. epiſt. ult. in fi. Geu. lib. 1. c. 186. § Viuere ſi recte neſcis decede peritis. Epicurus, de quo Sen. epiſt. 52. in princ. hos maxime laudat, quibus ex ſe impetus fuit, qui ſeipſi protulerint, quoſdam indigere ope aliena, hoc & eſt ſecundæ notæ ingenium, &c. Xenop. lib. 3. car. antepen. a terg. lib. de uenat. in fin. § qui poteſt alios facere meliores, habetur abſolutæ probitatis. qui horũ admonitionem habet, ſe exiſtimet ſemiperfectum, &c. § Tul. in oratio. pro Cluent. & lib. 1. offic. § Si quid reprehenſum eſt a pluribus id corrigatur, hique & ſecum & cum alijs quid in eo peccatum ſit exquirunt, facienda, & nõ facienda, & corrigenda. Non enim uiribus, aut uelocitatibus res magnæ geruntur, ſed conſilio & authoritate, & ſentẽtia. § lib. de ſenect. car. 4. § ut de Neſtore Agamennon, de quo Home. § lib. 2. Ilia. car. pen. § Vtinam tales decem mihi conſultores eſſent Argiuorum. § Tul. ubi ſupra. car. 7. eius. 80. ante. § Quæ natura impedita ſunt conſilio expediuntur, ut per Annibalem in claſſe deducenda not. Liui. § lib. 25. car. 3. in prin. § & in certamine Corbis & Orſue ad Carthag. nouam. § lib. 28. in med. § maior uſu armorum & aſtu facile ſuperauit ſtolidas minoris uires. Gladiator in arena conſilium capit. Tul. in epi. ad Atticum, Ex re & ex tempore. §lib. 8. Et Si nonis, &c. car. 260. Eraſ. in ſuo prou. § conſilio non impetu. Nihil tam alte natura conſtituit, quo uirtus non poſſit eniti. § Curt. li. 7. car. pen. § Feſtina lente, Delibera utilia, &c. Cõſilia hoſtibus occultanda. § Plaut. in miles glor. car. 199. a terg. cap. cohibete in princ. & in uer. milites. car. pen. § Non ipſorum accipienda, uel proditorum præſertim. § Tacit. libr. 20. car. 78. eius. 4. in princ. contra, & infra. in uer. Inimic. in fin. §

Conſultandum cũ peritis & hominibus doctis, & ab ipſis de re quid placeat exquirere, & ſi quid reprehenſum ſit corrigere. § Valer. cap. Suæ quenque art. Tul. ubi ſupra. in 1. offi. car. antep. Machia. li. de princ. cipe. cap. 23. § non a Socero, ſed a temetipſo, & cor boni conſilij ſtatue tecum. § Eccl. cap. 37. b. c. cap. 6. a. Tul. epiſt. ad Curion. incipi. Sera gratul. lib. 2. car. 20. li. 9. car. 106. Te adhibe. § Conſiliarius tibi ſit unus è mille, cui dicas ſæpe uideto. § Orat. epiſt. 1. li. ad Lollium. car. 218. § & ab affectuum uacuo, multa decet audire, plurima circunſpicere, exquirere.

Campana homines ad concionantem uocat auſcultandum, non tamen auſcultat ipſa. cotes acutum reddit & ferrum, exſors ipſa ſecandi. Orat. in poet. in med. eius. § non ſtatim dictis aſſentire. Aliorum opiniones examinare, quod ipſe ſentias non aperire, aut nõ ſtatim, aut paucis. § Pont. lib. de princi. in med. lib. 4. de obed. cap. Et quoniã. Plin. epiſt.

epiſt.17. libr. 7. Sua cuique.in fin. § cum multis & ſæpe tractandum quod placere & ſemper & omnibus cupias. § Salu. de Cæſ. in Catilinam.Machia.de principe.cap.23. § not.Traianus Imper.in ſua reſpõ ſiua ad Plutarcum eius præceptorem,de qua Gueu.li.2.in fin.car.414. Guizar.ubi infra.

In conſulendo examinandum quod rectum, quod honeſtum, quod bonum, circumſpicere loca, tempora, perſonas, & rationibus niti.Cõſultandus per unm nullus, nec etiam filius. § Ponta.libr.3.de pruden. in med.& in uer.oratio.§ Indignari aduerſus eum qui utilia conſulit, gratiam habet nullam. § Plato lib.4.de rep.car.2.Machia.libr.3. diſcurſ.cap.35.§ Seruo utilius eſt parere quam conſilium afferre. §alibi latius.§ nam qui ſuadent proprium ſibi prouocant periculum. & cæ. § Curt.lib.3.car.3.& car.9.in prin.lib.7.in med. cap.ubi de magica, de Caridemo per Darium, Nabarzanus ad eundem lib.5.car.58. Salu.ad Cæſ.de rep.car.160.§ Scio quam difficile & aſperum ſit cõſilium regi dare atq; imperanti.de Metrod.Plut.in Luculli uita, § in med.eius,& car.ſeq.§ de Taxile, felicius per Demarathum in Xerxẽ. not.Sen. § lib.6.de benefi.car.117.Machia.ubi ſupra. d. capit.35.de ipſo Xerxe, & Vale.cap.de ſuperbia.car.202.ante. Sen.in ſuis prouerb. de Chendemio in Selymum.Ioui.li. 14.car.273.§ deliberare utilia eſt mora utiliſsima, deliberandum eſt diu quicquid ſtatuendum eſt ſemel. conſilium in arduis neceſſarium, ſed periculoſum. ſapientes tamen prudenter conſulunt. Guizard. § libr.1.car.59.in fi.§ conſilia tamen prudentum uaneſcunt ſi negligenter exequantur, ubi ſupra. § libr.4. car.201.a ter.§ Cautis quam acribus conſilijs tutius haberi. § Tacit.lib.11.car.penul.§

DE CONSCIENTIA.

Conſcientię magna eſt uis, ut neq; timeant qui nihil commiſerint, & pœnam ſemper ante oculos uerſari putent qui peccarint. § Tul. in oratio. pro Milone,in med.in oratio. pro Sexto Roſcio de Cælijs fratribus in patrem.§ Sua quemque fraus, & ſuus terror maxime uexat. Suum quemque ſcelus agitat, ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæque animi terrent.&c. §& in oratio.in Catilinam,& lib.1.de finibus, car. 5.fin.& in prima.Parad.§ Quemadmodum temeritas, libido,& ignauia ſemper animum excruciant, & ſolicitant, turbulentæque ſunt, &c. gaudium iuſto eſt facere iudicium, & pauor operantibus iniquitatem. § prouerb.cap.21.c.cap.28.a.§ fugit impius nemine perſequẽte. Iuſtus abſque terrore erit. bona conſcientia prodire uult & conſpici. Ita nequitia tenebras timet. Latenti ſi facultatem habent, fiduciam nõ habent. Ita eſt tuta &c. Tuta ſcelera eſſe non poſſunt. Mala facinora cõ-

ſcientia

ſcientia flagellari, & plurimum illi tormentorum eſſe, natura ſcelera abhorrere, quod nulli non etiam inter tuta timor eſt, proprium nocentium eſt trepidare,&c. {not.Sen.epiſt.97.in fi.Eraſ.&c.epi.105. Quæ obſeruanda.} Male agit, qui famæ non conſcientiæ gratus eſt. {lib.6.de benefic.cap.Soleo mihi.car. penul. eius.} de Apollodoro, Hipparco, Pauſania, furijs ſomnijs ſpectriſq; agitatis.not.Plut. {lib. de ſera muni.uind.car.8.344.345.} de Nerone,Suet.in eo. {& Pli. epiſt.8.lib.5.in prin.} Conſcientiam rectæ uoluntati maximam conſolationem eſſe rerum incommodarum,&c. {Tul.epiſt.libr.6.epiſt. fam.Noui quod,&c.} Securitas magna portio eſt, nihil inique facere, confuſam uitam & perturbatam impotentes agunt, tantum metuunt quãtum nocent, nec ullo tempore uacant. Trepidant cum fecerunt; hæret conſcientia aliud agere, &c. plura. {Sen. etiam libr.de moribus,in med.car.71.a terg.in prin. & in ſuis prouerb.} Nequitia ipſa ſui pęna eſt, mala conſcientia ſæpe tuta eſt, ſecura nunquã. {Iuuen.Sat.13.car.59.} Exemplo &c.Euaſiſſe putes, quos diri conſcia facti, mens habet attonitos? & ſurdo uerbere cedit.&c.Continuo templum & uiolati numinis aras.&c.Et animus metuens ne crimen pęna ſequatur. {Orat.lib.Epod.oda.5.in fi.} Dira deteſtatio nulla expiatur uictima, quin nocturnus occurra furor & in quietis aſsidens præcordijs pauore ſomnos auferam,&c. plura. oda ibi ſeptima.Mentes perculſæ ſtupent.Curt.de Philo.medico in Alexandrum Mag. grauiter ægrotantem. {li.3.car.7.ante,li.6.car.5.fi. in fi.77.Plut.in eius uita.} ſcelerati conſcientia obſtrepente cum dormire non poſsint, agitãt eos furiæ,&c. {& lib.7.car.2.in princ.} Trepidatio conſcientiæ inditium eſt. Sæpe enim minus eſt conſtantiæ in rubore quam in culpa,cõiectum oculorum quibus ut fur deſtinabatur. {ubi ſupra.li.9.in med. car.138.} Tutius ergo, nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa. Vnde Eraſ.prouerb.lupus ante clamorem feſtinat. Vbi timor ibi pudor. Multi famam conſcientiam pauci uerentur. {Plin.epiſt.20.lib.3.meminiſti,&c.Sen.in ſuis prouer.plerique fa.Iuuen.Sat.1.in fi.} Cui frigida mens eſt,criminibus tacita ſudant præcordia culpa. {Plut. libr. de ſera numi.uind.car.6.in prin.uel.344.345.a terg.Plin.idem epiſt.8. lib.1.in fi. peroportune.&c.Epiſt.22. Diu iam.&c.} maiore animo honeſtatis fructus in conſcientia quam in fama reponatur. Sequi gloria non appeti debet.&c. omnia refert ad conſcientiam, recteque facti non ex populi ſermone, ſed ex facto petit. &c. nonnunquam accidit ut mortalium animus ſcelere ſemel occupatus, cum in præſenti periculo timor ingruit, facile uel inuſitati ſceleris infamiam contemnat. {Iouius lib.40.in Alexandro rege.car.306.Orat.epiſt.primi libri, ad Quintium.}

tium.} Falſus honor iuuat.&c.qui metuens uiuit. Qui non deliquit decet audacem eſſe, & confidenter pro ſe & proterue loqui. {Plaut. in Amphit.cap.Saty.in fi.car.24.Orat.oda.22.lib.1.} Integer uitæ, ſcelerisq; purus.&c. Ab Ruteno quodam inter proximos uerſante trepidatione detecto tormentis, expreſſa confeſsio eſt cogitati facinoris per Tyberium Imperatorem. {Suet. in Tyberio ipſo, cap. Diſciplinam.car.139.in fi.} Nil eſt miſerius, quam animus hominis cõſcius. {Plaut.in moſtell.cap.Sceleſtiorem.Sen. epi. 20. in med. Si uales,&c. contentus ſis,&c.epiſt.29.in fi.de Marcello.epiſto.97.in fi.Eraſ. &c.} Vt contentus ſis temetipſo, ex te naſcentibus bonis, &c. quæ fælicitas propior? malis artibus populi fauor acquiritur,ad rem pertinet,ut qualis tibi uidearis quam qualis alijs.ut malis tibi placere quã populo,præſtat,&c.bona enim conſcientia prodire uult, & conſpici, ipſa nequitia tenebras timet,&c.proprium eſt nocentium trepidare,conſcientia mentem exagitatam uaſtabat. {Saluſt.in Catil. car. 11.Tul.lib.de ſenect. car.2.in fi.3.a ter.lib.2.ad Atticum.c.375.de Silio,&c.li.13.car.405.} conſcientia bene actæ uitæ. & multorum benefactorum recordatio iucundiſsima eſt. Fabius enim erat, non modo in oculis ciuium magnus, ſed intus domique præſtantior,& cæ. {Sene.etiam epiſto.7.in fin.} unus mihi pro populo, & populus pro uno, dicebat Democritus, de quo Sen.ubi ſupra. Exemplum in Beſſo refert Plut. {lib.de ſera num. uind.car.343.in fi.} de nido hirundinum diſcuſſo parricidium eius detegente.Legem cõſcius ueretur,fortunam innocens.Sen.in ſuis pro uerb. &c. Exemplum refert Guſzar. {lib. 1. car. 66. in fi.} in Alfonſo rege Furijs uexato propter proceres uerſutia captos crudeliter & morti datos.

DE CONSVETVDINE.

Conſuetudo in uerbis dicitur conſenſus eruditorum,ut ſiluæ folijs, &c.Ita uerborum uetus interit ætas,multa renaſcuntur,&c.Vocabula ſi uolet uſus,quem penes arbitrium eſt,& uis & norma loquendi. {Orat.in poet.Gel.lib.2.cap.25.Cæl.lib.1.cap.12.} Zeno Stoicæ ſectæ author in artibus quibuſque plurium fuit repertor uerborum. Quintilia.de quo Ponta. {lib.2.de aſpirat.in med.Bud.in pand. li.1.car.65.} Conſuetudo & in conuiuijs obſeruanda. {Ponta.ipſe lib. de conuiu.} adeo ualet ut locis etiam montuoſis delectemur & ſiluestribus, &c. {Tul.lib.de amic.& lib.3.de finib.plura.} Omnia minuit etiã grauia.Neceſsitas fortem ferre docet,conſuetudo facile, Calamitatum molimentum conſuetudo etiam inuenit cita in familiaritatem grauiſsima adducens. {Sen.li.de tranquil.uitæ.1.cap.At ad aliquod.car.154.} uirtus conſuetudine & exercitatione comparatur. {Plato. libr. 7. de

rep. in princ. Saluſt. in Iug. § benefacere ex conſuetudine in naturam uertitur, dicebat Marius conſul. ubi ſupra. Lex & regio, Contribulis factus, ſerua ordinem. § Eraſ. prouer. 2555. 3171. & in uer. Ordo. infra. § grauiſsimum eſt imperium conſuetudinis. Sene. in ſuis prou. Diuturna conſuetudo pro lege habenda, optima & eſt legum interpres. fieri enim poteſt ut qui longe diſtant in idem redigat conſuetudo, dixit Phalaris Agrigent. tyrannus in epiſt. ſua ad Pithagoram Philoſ. § car. 11. in fin. §

Infra exemplum.

Infra Talis quis.

DE CONVERSATIONE.

Conuerſatio mala deturpat, & corrumpit bonos mores. Sumuntur a conuerſantibus mores, ebrioſus in amorem uini conuictores trahit. Impudicarum cætus fortem etiam emollit, eadem ex diuerſo ratio uirtutum eſt, quod ſecum habent mitigent. § Sen. libr. 3. de ira, cart. 131. epiſto. 19. in fi. Ex uita, &c. § uidendum prius & circunſpiciendũ eſt cum quibus edas, aut bibas, quam quid edas & bibas. Tã bonorum malorum longa conuerſatio amorem inducit. § epiſto. 7. Quid tibi, &c. § Inimica eſt multorum conuerſatio. Cum his ergo uerſare, qui te meliorem facturi ſunt. Illos admitte, quos tu potes facere meliores, mutuo iſta fiunt, & homines dum docent diſcunt. § epiſt. 94. in med. hanc partem. car. 50. in fi. § nulla res magis animos honeſta induit & reuocat ad rectum, quam bonorum uirorum conuerſatio, deſcendit in pectora, & uim præceptorum obtinet frequenter audiri, aſpici, & cæ. § & lib. 1. de tranqui. uitæ. cap. nihil tamen. car. 153. § Nil æque obleclauerit animum quam amicitia fidelis. In amicorum legendis ingenijs dabimus operam, quam minime inquinatos aſſumamus, &c. Si cum ſancto ſanctus eris, &c. § pſalt. cap. 17. in med. Eccl. cap. 37. c. cap. 13. a. § Cum uiro irreligioſo tracta de ſanctitate, qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Corrumpunt bonos mores colloquia praua. § prou. de quo Eraſ. nume. 132. § natura optima ſi ſub aduerſa forma nutriatur deteriorem & ignauam euadere. Ingenio præſtantem & præditum ſi male fuerit educatus, peſsimum fieri. § Plato. lib. 6. de rep. car. 2. lib. 8. car. 2. in fi. quapropter. § Theognidis eſt dictum, de quo Plato ipſe in Meno. § car. pen. in fi. § a bonis bona perdiſces, quod ſi malis adhæſeris, quam habes mentem perdes, &c.

DE CVRIOSITATE.

Curioſitas (uel diligentia exceſsiua) eſt ſtudium cognoſcendi aliena mala, periergia græce. Quæ non poteſt eſſe ſine malignitate, mea ignorans, aliena perſcrutari, maledicendi gratia. § Plato in Phedro. in principio ci.

ci.car.180.in Theæteto.car.61.ante.Plut.li.de curioſit.in prin.car. prima,uel.454.car.4.457. § neque exacte,neque curioſe diſquirere generoſi eſt animi. Contrarium autem illiberalis,ſua agere,neque per aliena perſcrutari iuſtitia eſt. § li.4.de rep.per eundem.car.3.ante.235.§

Curioſitas eſt item libido audiendi ſecreta retruſaque. Ij enim perdunt ſua ipſorum negotia,dum intenti ſunt alienis. Omni fide caret curioſus.famulis enim & hoſpitibus credimus epiſtolas, magiſquam amicis curioſis.Ij enim perfodiunt alienas epiſtolas,aures admouent parietibus uicinorum,ſuſurros miſcent & cum infamia, quod eſſe non poteſt ſine maledicentia. § Plut.ubi ſupra.car.ult.in fi.lib.de problema.car. 223.§ unde tales dicuntur Aliterij,& Sicophantæ. Diligentia dicitur cura mediocris in rebus expediendis. Exactior quam oportet dicitur curioſitas. Odioſum genus hominum. § Ponta.lib.4.de prud.cap. de diligētia.car.202.a ter.Plau.in Sticho.car.285.cap.famem. Bud.in pand. 1.car.257. § Curioſus eſt nemo,quin ſit maliuolus & maledicus. Anxietas nimiaq; diligentia talis,ut ſunt eorum qui concurſantes ſine propoſito uagantur quærentes negotia,quales formicæ per arbuſta repentes,unde prouenit uitium auſcultatio & ſecretorum inquiſitio. § Sen. li.1.de tranquil.uitæ.cap.circuncidenda.lib.de hone.uita.car. 72.a ter. in medio. § ne fueris curioſus, non eſt enim tibi neceſſarium ea quæ ſunt abſcondita uidere oculis tuis. § Eccl.cap.3.c.cap.21.d.§ ſtultus a feneſtra reſpicit in domum,& auſcultat per hoſtium. Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam. § Orat.in 1. epiſto. ad Lollium. § percontatorem fugito, &c.Momo ſatisfacere.prouer. de quo Eraſ.Nō uis eſſe iracundus? ne ſis curioſus. § Sen.lib. de ira. car. 131.in fin. § Verborum curioſitatem uitabis,& eris ſapientior. § Plato lib. de regno.car.1.a terg.Beroal.in 58.annotat.§ Coricei auſcultant, balneator,tonſor,miluus omnia,&c. § Eraſ. prouer. 165. § Non expedit uidere omnia,audire omnia. § Sen.libr. de tranquil.uitæ. car.154.in fi.d.car.131. in fi.§ unde & prouer.Dimidium pluſquam totum.infra. in uer. Princip. ut cucurbitulæ ſunt tales ad ſe trahentes quicquid in carne deterrimum eſt.Plut.ubi ſupra. § lib.de curioſit.car.3.in fi. uel.456.a terg. § Perquirentes quid noui, ut frequenter hodie,pœna afficiebantur,Locrenſium lege.not.ubi ſupra. § car. 457. a ter.§

DE DIVINATIONE.

Diuinationem eſſe, conſenſu omnium nationum conſtat, obſeruatā per Aſſirios,Caldæos,Aegyptios & populos quoſcunque, ut & per oracula,quæ complura celebrabantur(de quibus alibi diximus.) Animus enim præſagire auet,ualetque & furore ut in Sybillis,uel ſomnio ut per exempla.Ita comprobant philoſophi Xenophanes, Socrates, Pithagoras,

tas, Democ. Diogenes, Poſidonius, Panetius. Veriti ſunt tamẽ, ne aſſen ſum præſtent temerarium, ut per errorem negãtes uel negligẽtes impij, uel anili ſuperſtitione obligẽtur. Conſtat aũt prænotio arte uel natura, extis, monſtris, fulguribus, ſortibus, ſomnijs uel uaticinijs per inſtinctũ uel Diuino afflatu. Vt de Satyriſci partu in Dionyſio tiran. de ardente fa ce in Hecuba, de ſanguine effuſo per Mercurium in Phalaridis partu. Solem elabeſcentem in ortu Cyri regis. de Calano Indo in Alex. Mag. ab Babiloniam, de Iunone in Annibalem, de templo Dianæ Epheſiæ, de bellua Italiam uaſtante, Amilcarem Siracuſis obſeſsis cænaturum. Decium prælio inclinato eius morte uictoriam acquiri. Eudemum ægrotantem cõualeſcere. Dominantẽ Alexandrum tyrannum interfici. de aurea patera tunc ſurrepta per Herculem uindicari iuſſa & per Areopagitas. Ludos uotiuos uindicatos, C. Gracchum exitu fratri ſimilem futurum, ſignificatum in ſomnijs, &c. plura § Plut. de ſeta numi. uind. in med, ubi & aliquot exempla. car. 345. ante. lib. 5. de placitis in princip. § Simonidem naufragio futuro retentum. Arcades duos Megaram peruẽ tos uno per hoſpitem obtruncato, alterum requiſitum de uindicta iudiciali. Tullium ipſum in Arpinati ſibi uiſum ſe in C. Marij theatro abſolu tum & reuocatum ab exilio. Vnde aſſerit Plato, ubi de ſomnijs. Immoderate uiuentes, turbidis agitari & uanis. Moderatos ratione in mentem elucente, ueracia uidere. Vnde faba ueſcentibus impedimentum, animo non ſeuocato, præterita recordantur, futura præſagiuntur. corpore ſopito uiuit animus, præſertim & poſt mortem, & in ipſa etiam morte ſæpe diuinant, morientes triplici cauſa, Et quia ex ſeſe diuinat animus, & ex immortalibus animis in aere uerſantibus, & ex facilitate Deorum in exitu, præſertim hominis ipſius, unde & Hector Achillem prænũtiauit proxime moriturum. & ipſum § not. Homer. & Xenoph. in apolog. pro Socrate. car. 206. ante. § Patroclus interfectus nuntiat Hectori proximam in eundem uindictam ab Achille. § lib. 16. in fi. eius. § de hac ipſa diuinatione uti dementi not. Plato § in Tymeo. car. 5. fin. in fi. 297. § ex quo nemo dum eſt ſanæ mentis diuinat, niſi appræhenſus morbo, ſomno, uel furore diuino, &c. § Pont. in dial. Actius. car. 112. in princ. § uiſiones offeruntur ſenſibus liberis ac uacuis, ut furor poe tas occupat uaticinantes incognita. Vnde & ſomnia quandoque proba ta per Priſcos & Stoicos & Academicos, Beatumq; Auguſtinum. Vt de Sylla ad Lucullum refert Plut. ſomnia cum primis animaduertenda.

Sedatus animus diuinat, agitatus in furorem uertitur. Deus enim cen ſet homini permittendũ futura noſcere. Sed & in Galliam iã Dryiudę, in Perſis Magi, in Siria Chaldei, in Italia Etruſci, Thelmenſes in Caria & Gludiade. § Arria. lib. 2. car. 3. lib. 7. car. 208. ad Beroſum. car. 36. §

Veios a Romanis expugnari,poſt & à Gallis Romam.Vnde & Aium lo cutium & Deã monetam nuncupatos. Animus ergo diuinum quoddã ſentiens diuinare eſt,ut per prudentes.i.prouidentes. § Tul.li.1.de diuinat.car.6.fi.Pli.li.18.cap.28.§ ut in Thalete Mileſio,qui olei quãtitatem comparauit,unde lucrum poterat quam maximum conſequi. Vnde terræmotus ſigna præuiſa per Phereciadẽ Philoſ. ex puteo tunc aqua abundanti. Animus ſolutus diuinare poteſt, liber a motu corporis, caſtus,purusq́ue Demonium quoddam olet. Diuinatio ex Criſippo, dicitur eſſe uis cognoſcens,uidens,& explicans ſigna a Deo ſignificata. Vis eſt item explanans in ſomnis,&c.ita & Plato ubi ſupra.

Diuinatio eſt ſpiritalis, aut naturalis, aut artiſicioſa, aut popularis. Spiritalis per extaſim, quæ & parabola,&c. Viſio triplex oculis, mente, maginatione.naturalis fur entium,dormientium, Brutorum, ut in auibus,formicis,&c.

Furor eſt quadrupliciter,uatum,poetarum, bacchantium, amãtium. Viſus per ſomnia aut phãtaſmata artificioſa, & per medicos & conſiliarios ex prudentia Pythiæ,Dodoneiq́;,& ut in uer.Oracula.& per numeros Babilonios,de quibus Orat. § oda,Tu ne quæ ſieris. Tul. in 1.de diuinat.car.260.Valer.& de Plato.in fi. § Sophronis numeros. Diuinatio inſtinctu lymphat.naturalis bilis intemperie. § Budæ.in pand. 1.car.244. § ex aſpectu methaſcopus.Plin.ex Ariſtot. § lib.11.capit.52. § ex ſignis corporis,Zopirus profitebatur. § Tul.lib.de fato.car.3.ante.§ hominis mores,uenturaq́ue ex corpore,oculis,uultu, fronte pernoſcere. § Politia.in pane poſt.in fin. eius.§ de Traſyllo in Tyberium Imper. § Sueto.in eo.cap.redijt.car. 138. Dion. li.55. car. 7. § qui cognouit animum Tyberij in eundem noxium, ſibique explicuuit mærens uitæ periculum ſuę,Galbamque poſtea regnaturum cognouit obuium habens,illæſumq́ue dimiſit, & rem aperuit futuram. § Suet.in eo.Dion.li.57.in med.car.433.car.penul.in fi.459. Tacit. li. 5.car.10. § De natalicio die.not.Tul.ubi ſupra. § lib. .in med car. 231. § de Horoſcopo, de die ad prælium infælici Gallis per matronas uaticinatis,de quibus Cæſar § li. 1.Gall.in fi.car.penul. § Martha uates multa Caio Mario conſ.prædixit,quibus miratus eſt. § Plutar.in eius uita.car.3.in fi. § Velleda uirgo in Germanos fatidica prædixit plura,de quibus Tacitus, § lib.20.in med.car.85.in fi.li.de German.car.1. in fi. § de Megarenſibus, de quibus ſupra caſum explicat Tul. § lib.1.de diuinat.in med.car.168.refert,& Valer. cap. de ſomni.in fi. § Vidimus ſub Di.Veſpaſiano Imper. Velledam diu numinis loco habitam,&c. Diuinatio per Stoicos habetur ex inſtinctu, ex afflatu diuino,qui fanaticus dicitur furor,lymphaticusq́ue feruor,&c. § Plutar.

tar.lib de placit.5.in prin.Ponta.lib.1.de rebus celeſt.Curt.libr.3.car. 4.a terg. ❵ de Dario rege prælio certaturo.

Artis certitudinem aſſerit & profeſſus eſt Domitianus Impe. de quo Suet. ❴in eo.cap.per hæc,&c.❵ annum,diem ultimum uitæ ſuæ,horam & genus mortis agnouerat,ſibi puero per Chaldæum enuntiata,uo la manus inſpecta,geneſi cognito cum die & hora. ❴ Iuuen.Sat.6. de Traſillo ,hora ſumitur ex libro . ❵ Adrianus Imper.de quo Spart.in eius uita ❴ in med.car.18.in prin.❵ Matheſim ſe ſcire ſibi uiſus eſt, ut ſcriberet quod toto anno eueniret,omniaque ſcripſerit futura uſque ad horam qua mortuus eſt,Gordianus Imperat.de quo Iul.Capitol.in eo.car.ult.Mathematicum ſibi aſſerit & filio prædixiſſe,de imperio con ſequendo,& mortem,genusque mortis locumque.

Vanam eſſe diſputat Tul. ❴ lib.de diuinat.pluribi & in eius epiſto. famil. lib.7. Vereor ne deſideres.Ponta.in dial.Aegidius.car.168. li.1. de rebus celeſt.car.274. ❵ Petrus Aloyſ.Placentiæ & Parmæ dux no uus,Pauli.3.Pontifi.filius nothus,ob ſæuitiam trucidatus, ab ipſo patre aſtrolog.dedito animaduerſus diem ſibi cauendum eundem, cathena ſu ſpenſus,inde præcipitatus. 1548. per coniuratos iniuria pridē grauiter affectos. Quinimo mathematicum etiam aſſerentem per canes laceran- dum eius corpus,interfici iuſsit Domitianus Imper.prædictus,& ſepeli ri cum diligentia . Vnde repentina tempeſtate oborta , cadauer a cani- bus diſcerptum.Alex.Mag.potationibus tota nocte deditus, per fœmi nam Siram animaduerſus Apollinis furore correptam , ut ſæpe , toga- tus , & iuſſus ab ipſa , ad conuiuas reuerſus, coniurationem depræhen- dit in ipſum tunc conſtitutam. ❴ Arria.libr. 4. & hoc eſt uerum.car. 172. ❵ Nihil difficilius eſſe futurorum ſcientia,niſi diuino afflatu,di cit Carda. ❴ lib.16.de ſubtilit.car.4.fi.& car. 5.ſcribit & Ioui.libr.4. hiſtor.in med.car.325. ❵ in A lgerij expeditione per Carolum quin tum Impe.prædixiſſe Anum quandam in loco uaticinantem, fruſtra op pugnatum pergere Chriſtianos oppidum , maleque ſe habitos inde abituros tempeſtate ſubſequente,&c.Cędem in Alexandrum Medicem primum tunc ducem,ſufficiendumque in ducatu Florent.Coſmum,prę dictum fuit,Ariolum per Gręcum,& Oratium in aula tunc miniſtrum, qui ter uiſus eſt,in ſomnijs febricitans uidiſſe principem a Laurētio eo- dem iugulari,&c.Ioui. ❴ li.38.in med.car.151. ❵ Diuinatiua Mar tij uatis carmina,not.Liui. ❴ lib.25.car.ult.in princ. ❵ Virginis ho neſtæ uaticinium quod ſacerdos Iouis Cluniæ ſomnio monitus erueral annos ante ducētos.Similiter a fatidica pronuntiatum puella oriturum quandoque ex Hiſpania principem dominumque rerum. ❴ Sueto.in Galba Imper.cap.peracto.car. 285. in prin. ❵ Catha mulier prædixit

F 2 diutiſsime

diutiſsime Vitellium imperaturum,ſi ſuperſtes extitiſſet matri. § Sue to.in eo.cap.pronus.in fi.car.311.in fi.& in Veſpaſia.Imp. car.2.318.§ Conſtans opinio erat in fatis etiam,ut eo tempore Iudæa profecti rerũ potirẽtur,quod interpretatum fuit de Veſpaſ. (uel aliter per Hebræos, uel de Chriſto Deo noſtro) Ioſep. ex captiuis in uinculis aſſeuerauit,ſe liberandum de proximo ab ipſo uictore Veſpaſ.ſed Imperatore creato, § ubi ſupra.car.319.a terg. § Alexan.Seuero Imper. prædixit mulier Dryiuas eunti ad Germanicum bellum ſermone gallo. Vadas nec uicto riam ſperes,militi nec tuo credas. § Lamprid.in eius uita.car.antepe nul.ante. § Federici Imper. in natiuitate pater Henricus Imperat. ex quo quinquagenaria erat eius uxor Conſtantia addubitans plures conſuluit,& Be.Ioachinum ad ſeſe tunc accitum,qui eum nondum requiſitus certiorem reddidit de dubitata conceptione, de proxima eius morte apud Meſsinam Siciliæ,ſibiq́ue interpraætatus eſt quædam iamdiu expoſita per Erithream Sibillam Merlinumq́ue uatem. § Colenut. libr. 4.car.2.102.§ In morte ipſius Imperatoris prædictum ſibi fuit in Florentino moriturum, non autem Florentiæ uel Campaniæ,ſed Apuliæ. Iuliano Imper. prædictum fuiſſe per puerum in ſpeculo ſpectantem, hoſtes properare,& ad eum interficiendum,miratur Carda. § lib.19. de ſubtilit.car. eius 4. § ubi de Leone moderno ſcriptore, puerum prædicere,in uaſe aqua pleno cum gutta olei. Reſponſa reddere ſolitam in Brabantia fæminam ueracia,refert Aemil. § in Phil.3.rege.44.car. 124.a ter. § Diuinandi uim per ſtellas prouenire aſſerit Pont. § li. 11.rerum celeſt.car.ult. § Humanorumq́ue commixtiones tales nominat & fanaticos idem Ponta. § lib.13.in prin.car.4. § Quorum genus eſt duplex quod conſtat in diuinantem & fatuum aut ueſanum, ut per poetas quandoque, ut infra.in uer.Poetæ. Vbi de Roma & ruitura,Aſtronomiam ſapientiſsimum quiddam eſſe aſſerit Plato, § lib. ulti.de legi.car.ult.ante. § Abſtineat Venere & uino qui Pythia cantat. § Orat.in poet.car.penul. in fi.Ponta. plura,in dial. Actius. car.112.in princ. § Epithaphium Sibillæ propoſitum & enucleatum Delphicæ, refert Geu. § lib.1.car.164. § Romam ruituram ferro, fame, &c. Ita & de furore Sibaunico in ipſos Romanos anno noningento urbis, not.Dion. § lib.57.in med.car.432. a terg. §

DISCENDVM ESSE.

Proprium eſt hominis inueſtigatio ueri, cutis enim uacui auemus audire,uidere,diſcere. Omnes nanque trahimur ad cognitionis & ſcientiæ cupiditatem. Diſcendum propterea quandocunque, & etiam in ſenectute,ut per Solonem,de quo Plutar.in eius uita. § Tul.lib.1.offi. car.3.Lactan.libr. 2. cap.8.in prin. § ſeneſco ſemper addiſcens A-

ter Plato § lib.7. de rep. car.ult. a terg. § Vnde quidã ultimas adiẽ re terras,& iam,& hodie cupiditate ſciendi. § Ponta.lib. de fortit.r. cap.Sed nec.car.51.§ rationem prædictorum nititur reddere Petrus Areti.Epiſt.ſua ad Paulum Petraſancta. § car.eius libri.78.§ Cato græcas litteras ſenex didicit. § Plutar.in eius uita.car.1.a terg. 109. Tul.li.Acade. quæſti.car.2.Sen.ubi infra,&c.Plato in Laches.car.2.& c.215.in prin.§ Tandiu diſcendum eſt quandiu neſcias. § Sen.epi. 76.in princ.inimicitias.Epiſt.108.in princ.Id de quo, &c.§ pars uirtutis diſciplina conſtat,pars exercitatione,& diſcas oportet,& quod didiciſti agendo conſumes.Inter ſtudia uerſandum eſt, & inter authores ſapientiæ,ut quæſita diſcamus,nondum inuenta quæramus.Sic eximendus animus ex ſeruitute in libertatem. Quandiu quidem neſcieris quid fugiendum,quid petẽdum,quid neceſſarium, quid ſuperuacuum quid iuſtum,quid honeſtum,&c. § Sen.epi.104.In momento.§ nec animo uolenti,quicquam difficile,nec ætas ad diſcendum tarda eſt ulla, & cum ætate creſcit ſapientia,cuius puer ſtudioſus eſſe nõ poteſt. § Põta.in dial.Charon.car.3.Plato in Hippia.2.car.ult.109.§ ſine rubore uerecundiæ diſcendum eſt. Tempus autem & mora frequensque inquiſitio ad aperiendam controuerſiam conferunt. § Plato.lib.6.de legi. car.3.uel 334.a terg.lib.5.de rep.car.ult.243.ante.§ præcipua eruditio quod diſcere uolebat. § Plin.epiſt.23.lib.8.omnia,&c. § hominem ad deguſtandam quamlibet doctrinam propenſiorem ad diſcẽdumque promptiſsimum & inexplebiliter hiantem,merito philoſophũ nuncupabimus. § Tul.in 2.de finib.car.74.car.11. §

Natura cupiditatem ingenuit homini ueri inueniendi, ex quo uacui curis etiam quod in cælo fiat ſcire auemus. Nihil dulcius quam omnia ſcire. § Tul.ad Attic. car.118.651.epi.Delectarunt.li.4.Cæli.lib.4. cap.3.Orat.lib.poet.car.ult.in princ. § & quod non didici, ſane neſcire fateri. § Colu.lib.12.cap.1.§ prætioſiſsimum eſt intelligere, quenquam neſcire, ſe quid neſciat, ſemperque cupere quod ignoret addiſcere. § Plin.epiſt.29.libr.9.Vt ſatius.Sen.epiſt.59.in prin.Itinera,&c. § mens hominis diſcendo alitur,& cogitando aliquid.Alit lectio ingenium. Nec ſcribere tantum,nec tantum legere debemus,alterum altero temperandum. § Tul.in 1.offic. car. 21.de ludendi modo.lib.etiam de ſenect.in med.Sen.epiſt.104.ubi ſupra.Plin.epi. 1. lib. 3.in med.epiſt.19.lib.8.in fin.epi.29. libr.6. Auidius,&c.Ouid.in Phedra. § Quod caret alterna requie durabile non eſt. Nec corpori ſolũ, ſed & menti atque animo multo magis eſt ſubueniendum,quoniam animi ſe exercendo leuantur. § prou. de quo Eraſ. Plato de philoſo. in princi. car. 2. a tergo.§ dicitur Polymathia,dicendo dicere diſcunt.

Conſequitur,qui quærit,& qui ſe putat ignorare. Semper omnes ſcire cupiunt. § Plato in Alcibi.1.car.1.in fin.12.Plin.lib.35.cap.2. in fi.§ & ſi alterum pedem in ſepulchro haberem, &c. Multiſcius quamplura tamen ignorat. Nulli affuere unquam tot bona, ut non etiam plura de fuerint. § Ponta.in dial.Charon.car.pen.in fin. § Labor & ſomnus diſciplinis aduerſi ſunt. § Plato.li.7.de rep.car.ult.Orat.in poet. & in 1.epiſt.Virg.in georg. § Nocturna uerſate manu,uerſate diurna. Poſces ante diem librum cum lumine.Iuuat impalleſcere carthis. § Perſ. Sat.5.in med. § Aſsiduis terram inſectabere raſtris. Deducitur puer ad grammaticum ingemiſcens ac plorans, ſentit ſæpe doctoris & correctoris ferulam obiurgationesque,cogitur ad multam noctem uigilare, matutino expergiſci tempore,in librum incumbere,ingenium exercere & memoriam,item & uocem recitando,quid moleſtius? Multum legendum,non multa. § Plin.epiſt.9.lib.7.in fin.Quæris,&c.Sen.epiſt.2. epiſt.45.in prin.librorum,&c. § non refert quam multos, ſed quam bonos habeas.Lectio prodeſt uaria delectat. § Plutar.li.de libe.educ. 8.uel 115.in princip. § Vt legat hiſtorias, authores nouerit omnes. § Iuuen.Sat.7.in fin. § Melius diſtincta ſeruantur,& quæcunque hauſimus non patiamur integra eſſe,nec aliena,ſed concoquamus illa, alioquin in memoriam ibunt,non in ingenium. § epi.59.itinera.in med.§ plurima audire,memoriæ mandare. § Sen.epiſt.23.magnam,lib.4.§ multa delectant,pauca manent. § Sen.lib.ult.de benefi.in princ.car. 119.§ cum plurimum ſcias,quotidie tamen addiſcere,&c. Multum lege,ſcribe,meditare,ut poſsis cum uoles dicere,dices cum uelle debebis. § Plin.epiſt.29.li. 6. auidius, &c.epiſt.1.lib.3.in med.§ Tum ille, tu autem cum ipſe tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? § Tul.lib.3.de fini.car.3.in prin. § uoluptates ſtudijs condiantur,neceſsitates uoluptatibus,ſeria iucundis, ſeueritatem comitatemque miſcere. § epiſt.21.lib.8.ut in uita,&c.Plin.ipſe, & epiſt. 3. lib.7.epiſt.9.quæris.ubi ſupra. § dulcibus cibis acres acutosque miſcere,ut ſacri fontes, &c. ſæpe etiam flores uernaque prata iuuant, &c. bona librorum copia,&c.Orat. epiſt.ſi bene te noui.in fin.Sen.epiſt.2. Vide,ne lectio multorum auctorum aliquid habeat uagum & inſtabile. Certis ingenijs immorari & innutriri oportet,nuſquam eſt, qui ubique eſt,multa hoſpitia nullas amicitias,&c. § epiſt.45.in prin.ubi ſupra.§ non refert multos habeas libros,qui non deſtinauit ubi peruenire uult, una ſequatur uia,nō per multas uagetur,nō ire iſtud,ſed errare. § Sen. lib.de tranqui.ui.1.cap.Placebit autem.car.153. in fin. § Onerat diſcentem turba, non inſtruit, multoque ſatius eſt paucis te auctoribus tradere quam errare per multos. Immo neminem aſſerebat ludo. Pontanus,

tanus,de quo § Iouia.Ponta.ipſe. lib. de principe.car.pen.a tergo. § poſſe in litteris clarum euadere niſi quam plurima legerit,audierit,memoriæ mādarit,unde & Home.de Vlixe,Qui mores hominum multorum uidit,& urbes. Multa ſcire bonum, malum ſcire omnia,quomodo, ſapere ſufficit ad ſobrietatem. § Paul.ad Rom.cap.12. in prin. Plato in Alcibi.2.car.3. in prin.uel 19.Tul.li.2.de fin.in princ.Sen.epi.117. in princ.& in med.multum,&c. § ſapientiam bonum eſſe, ſapere bonum non eſſe.Sublata enim cognitione & ſcientia tollitur omnis ratio & uitæ degendæ & rerum gerendarum. § Tul.ubi ſupra.lib.1.de fin. car.pen.ante. § Tullius tamen ex ſatietate,& per actiones occupatus litteras depoſuit & ſtudia,quæ & inde reaſſumpſit,ut not. ipſe § li.9. epiſt.ſuarum famil.epiſt.1. in prin.lib.1.Tuſculan.in princ.not.Agrippa.lib.de uanit.ſcient.cap.1. § Gorgias Leontinus omnibus reſpondebat de quacunque re ex tempore. § Plato in Meno.car.1. in Gorg. in prin.Vale.cap. Quæ cuique mag.alibi in cap.de memoria diximus.§ Manum ferulæ ſubducere , ut ſubeant teneræ uerbera ſæua manus. § Ouid.in 1.eleg.prou.de quo Eraſ.car.200.Sen.epiſt.89. in fin. Rem utilem,&c. § Stude ut non plus alijs ſcias,ſed ut melius. eruditorum dies unus magis proficit quam imperitorum longiſsima turba, dicebat Poſsidonius,de quo Sen. § epiſt. 78. in fin. uexari,&c.prou.cap.21. b. § Qui ſectatur ſapientem ſumet ſapientiam,præcepta dare ſcienti ſuperuacuum,neſcienti parum. § epi.94.hanc partem,&c.§ Nihil tamen inuita Minerua.prou.Iuuentus ad omnia proficit,ſenectus è cōtra. § Plato in Theæt.in princ.lib.7.de rep.car.ult.Eraſ. prou. 61. § memorioſus eſſe debet ſcientiæ profeſſor, integerrimus, tolerantiſsimus,cum acumine ingenij,& facilitate ad percipiendum. §Plato lib. ipſo.7.in fin.c.155.ante.lib.6.de rep.car.1.a terg.car.2.a tergo.245. § Exile ingenium nihil magnum proficit. § Tul.libr. ult. Tuſculan.in med.car.197. § tardis mentibus,&c. § Budæ.in pand.1.car. 128. Alcia.fab.de falcone.135.§ Ad laudem & uirtutem naturam ſine doctrina,quam ſine natura ualuiſſe doctrinam. § Tul.in oratio.pro Archia.Geu.lib.2.car.286. § Tempus ſtudijs proferamus, ut relinquamus aliquid quo nos uixiſſe teſtemur,&c.& ſi non datur factis, certe ſtudijs uitā proferamus. § Plin.lib.3.epiſt.7.Modo,&c.in fin.lib.1.epi. 3.in fin.Quid agit, &c.§ excude aliquid quod ſit perpetuo tuum, dū ſuppetit uita enitamur , ut mors quam pauciſsima quæ abolere poſsit inueniat. § epiſt.5.lib.5.nuntiatur.§ Opus eſt ſeculis duratura cōponere,& agere ne te poſteri taceant. § Sen.libr. de tranqui.uit.cap. 1.in fin.car.ſeq.in fin.152.in fi.eius.151.in fin.Plato epiſtol. ſua. 2.in prin.Alcia.fab.128.Neptu ni tubicē.fab.202.de hedera.113.§ Eſt do

ctis cum meretrice nihil. Quid turpius quam grandis natu ſenex nullũ habens argumentum,quo ſe probet diu uixiſſe præter ætatem, Sed non ſcribere ſed & addiſcere. § Plato dic.ſua epiſt.2.in fi.In Phedro.car. ult. Vnde Tul.lib.de ſenect.dicit,car. 82.a terg.lib.de amic.car.4. fi.uel 107.a tergo.§ Sæpe audiui a maioribus natu qui ſe pueros a ſenibus audiuiſſe dicebãt,&c.nec eſſe fas exiſtimãt Galli, de quibus Cæſ. §li. 6.car.138.§ diſciplinam litteris mandare ne in uulgum efferatur, ne etiam litteris confiſi minus memoriæ ſtudeant. §unde metham.in fi. operis,Orat.Oda.31.lib.3.§ non omnis moriar,&c. Dignum laude uirum Muſa uetat mori,paulum ſepultæ diſtat inertiæ,&c. §Oda 8. & 9.li.4. Boet. contra lib.de conſolat.car.25.ante.Eccl.cap.1.in fin.§ Qui addit ſcientiã,addit & dolorẽ.Ridicula res eſt elementarius ſenex. Iuueni parandum eſt,ſeni utendum. § Sen.epiſt.36.in med.amicum, &c.Vnde prou.car.31.in fi.§ Senis doctor,Qui ſtudet optatam,&c. Multa tulit fecitque puer ſudauit & alſit, &c. §Orat.in poet.§ Nihil difficile cuius ſibi ipſa mens patientiam indiceret. § Sen.lib.2.de Ira.cap.utilis,in med.car.127.§

Diſcipulus prioris dies poſterior.Sen.in ſuis prou. §car.167. *Pli.* lib.7.cap.40.Alius iudicat inter diem & diem,Alius iudicat omnẽ diẽ. § Pau.ad Rom.cap.14.in prin.§ remigem prius eſſe oportet,quã ad gubernacula admouere manus,de Prænestinis pop.Apia. §li.1. Sen. epiſt.80.in med.hodierno.Tull. libr. 3. Tuſculan. in princ.§ Multi corpora exercent,ingenia paucisſimi,quæ noſti ſine arrogantia poſtulãti imparties, quæ neſcis ſine occultatione ignorantiæ tibi poſtula impartiri. § Sen.idem,li.de hone.uita car. 72.in fin.§ Nullam artem ſine interprete & ſine aliqua exercitatione percipi poſſe. § Tull.epi. ad Trebat.car.99.a ter.Pau.in epiſt. ad Rom. cap. 10.c.§ At te nocturnis iuuat impalleſcere cartis. § Perſ.Sat. 5. in med.§ In ſentes ager natura fæcundus exuberat.Sic animus incultus uitijs ſponte inualeſcentibus obducitur. § Lactan.lib.6.cap.15.Ponta.lib.de principe. car.4.ante.90.§ æſtate pueri ſi ualent ſatis diſcunt. § Martial. lib. 10.ad Mag.Ludi.§ pluribus econtra diſputat Corn.Agrippa li.de uanit.ſcient.cap.1.§ Nihil ſcire fælicisſimum eſſe.

DE DISTINCTIONE, VEL DIVISIONE.

Diſtincta uel diuiſa melius ſeruantur,exponũtur,percipiuntur. pulcherrimum eſt quod quæritur ab alijs ſtatim diſcernere. Præſtat autem per media progredi partiendo.Sic melius,faciliusque Ideas inuenimus. Rectius autem per ſpecies ac duo membra. § Plato lib.de regno. car. 1.in fin.car.4.in fin.& in Phedro,in medio, car.186. in fin.§ eorum quæ facimus, &c.harum ego diuiſionum amicus ſum,ut intelligendi &

loquen-

loquendi ſim compos, proœmium primam partem, narratio ſecundam. Tertio coniecturæ. 4. ueriſimilia probationes, &c.

Vt alimēta in ſtomacho quæ mutata in uires & ſanguinem tranſeūt. § Sen. epiſt. 59. in prin. Itinera, &c. epiſt. 94. in med. hanc partem, epiſt. 108. in prin. Id de quo. § Deinde quæ in uniuerſum confuſius uideātur in partes diuiſa diligentius conſiderantur.

Nec paſsim carpenda ſunt, nec auide inuadenda, per partes peruenitur ad tutū. Aptari uiribus onus debet, nec plus occupari quam cui ſufferre poſsimus. § Carda. lib. 16. de ſubtilit. car. pen. in fin. § rem de qua tractatur in ſpecies diuidere oportet, atque illas etiam diſtinguere &c. Ita abſolutiſsime quæcunque explicare licebit, &c.

DE EDVCATIONE.

Educatio puerorum uel Diſciplina debet eſſe, quæ in amorem uirtutis paulatim adducat animum puerilem, a teneris enim aſſueſcere multum eſt, qui præſtantes uiri in aliquo euaſuri ſunt. Ab ineunte ſtatim pueritia oportet idipſum tam ludendo quam ſtudendo meditari. § Plato lib. 1. de legi. car. med. car. 4. in fin. lib. 2. in prin. & car. 2. a terg. Virg. in 2. georg. § nullo modo permittendum eſt eos ad propriam libidinem uiuere in mollitie, & in delicijs. § Plato in Laches, in prin. car. 116. lib. 2. de rep. car. pen. 224. in prin. Tul. in 1. offi. in med. car. 20. § pueris non omnem licentiam damus, ſed eam quæ ab honeſtate non ſit aliena. § Sen. lib. 2. de ira, cap. Quoniam. car. 128. ante, in med. §

Difficile regimen eſt. Danda propterea eſt opera, ut indolem retundamus, facile ingenia adoleſcentium a recta honeſtaque diſciplina ad luxum & uoluptatem delabuntur. § Herod. lib. 1. car. 2. a terg. § Omnis operis maximum quid eſt principium, Iuueni præſertim & tenero cuique. Tunc induitur figura quam quis unicuiq; imprimere uelit. Imitari a pueritia fortes, temperatos, ſanctos, &c. § Plato. libr. 3. de rep. car. 3. in prin. 228. Plutar. lib. de liber. educan. car. 2. § a teneris enim incipientes perſeuerant & in mores ac naturam abeunt. § & lib. 4. car. 1. a terg. § quæ ſeruata bona quoque efficit ingenia, bonaque ingenia per talem educationem in meliorem euadunt. honeſtis igitur in iocis primum aſſueſaciēdi ſunt. Tacere inde coram ſenibus, cedere locū, aſſurgere, ueſtire decenter. Quæ educatio ad eam uiuendi rationem ducit, quam lex rectam dictat eſſe, & uiri præſtantes uſu rerum comprobarunt. § lib. 2. de legi. car. 2. a terg. lib. 3. car. 2. a terg. lib. 6. car. 3. a ter. in med. § hominem dicimus eſſe animal manſuetum, ſi cum natura fælici rectam diſciplinam fuerit aſſecutus. in diuiniſsimum ſolet euadere. Si uero aut non ſatis, aut non bene fuerit educatus, ferociſsimum omnium animal redditur. prima ipſa germina ſi apte ceperint, ad naturæ

uirtu-

uirtutem uim habent,ad finem ſibi debitum imponendum,quod in plã tis euenit, & in brutis.Educatio igitur non eſt poſtponenda, nã & per matrem educandi ſunt,non per alumnam. ratio eſt de qua Gel. § lib. 12.cap.1.ubi ſupra. § non fruſtra creditum eſt ſicuti ualeat ad fingẽdas animi atque corporis ſimilitudines uis & natura ſeminis, non ſecus ad eandem rem lactis quoque ingenia & proprietates ualere. Et quia quæ partus ſuos deſerunt & alijs nutriendos dedũt, uinculum illud ani mi & amoris, quo parentes cum filijs natura conſociat diluunt, deteruntque,&c. § Plutar.lib.de liber.educ.car.3.a ter.112.115. § Victus enim cibique ſodalitium quiddam beniuolentiæ,&c. §& in uer. uxor.diximus alibi.& infra.in uer.Natura.Iuuen.Sat.14. § Sic natura iubet,&c.maxima debetur puero reuerentia, ſi quid turpe paras, ne crimina noſtra ſequantur,ſed pater in cauſa. Vnde Cato maior de quo Plutar.in eius uita. § car.pen.in prin. § uerborum turpitudine prę ſente puero temperauit quaſi Veſtalibus præſentibus. § Xenop.li.7. car.ult.in fin. § filios quicunque nobis naſcantur inſtituamus, ita & ipſi meliores futuri ſimus, ſi uelimus præbere noſmetipſos liberis noſtris quam optima exempla,&c.

Creſcit ſpiritus licentia,ſeruitute comminuitur,aſſurgit laudatus,& in ſpem bonam adducitur. § Sen.li. 2.de Ira.cap.Quoniam.car.128. ante in med.de reme.iræ. § ſic inter utrunque regendus eſt,ut modo frenis utatur,modo ſtimulis,nihil humile,nihil ſeruile patiatur, attolli non geſtire patiamur.Dabimus & aliquod laxamentum, in deſidiam & ocium non reſoluemus. Recta educatio poteſt & corpus & animã optimã reddere. § Plato.lib.7.in prin.& a terg.de legi.lib.8.de rep. car. 4.ante in fin. § ab infantia in metu nutrire & in exercitatione ad mores,ex quo delitiæ,difficiles,moroſos, iracundos Iuuenum mores efficiunt,& è cõtra,nimia ſeruitus ineptiſsimos reddit,nec uoluptates omnino ſequi debent,nec fugere omnino dolores,ſed medium ſequi. Delitiæ remouendæ & caſtigatio ſine contemptu adhibenda & ſine contumelia,& ita firmi in moribus conſuetudine ſtabunt. Dormiat puer ſola ſanitatis commoditate ſeruata. Somnus enim multus, nec corporibus,nec animis,neque rebus gerendis natura conducit. Nec cum dormit alicuius eſt pretij,ac ſi nõ uiueret.Nec ſine pedagogo ſit,quia puer omni beſtia intractabilior & petulans. § Gel.lib.4.cap.pen. § Ad litteras decennis proficiſcatur triennio inſiſtẽs. Chaldeorum pueri philoſophiam diſcunt a teneris annis,in qua diutius perſeuerantes doctiſsimi euadunt, non ut græci qui cito ad quæſtum uertuntur. § Diodo. lib.3. in med.car. 18.in med. § Indi & Sophiſtæ de quibus Curtius § lib.9.in princ.§ liberos non alunt,ſed quibus eſt mandata cura,&c.

Plut.

§ Plutar.plura lib.de educa.liber.car.116. § Super omnia puerorum memoria exercenda eſt,conſueſcendaque quaſi cella penaria.Quoniam ea dicitur eſſe mater muſarum,flagitioſorum conſortio ſegregandi. Cã biſes rex malis nutritus moribus Perſarum regnum amiſit.Cyrus laboribus innutritus imperium reſtituit.Benefacere ex conſuetudine in naturam uertitur. § Plato.lib.3.de legi.car.4.ante. Salu. in Iug. in oratio. Marij. ſupra. in uer. Naturam. ubi exemplum de canibus. § Tria ſunt obſeruanda ad inſtitutionem. § Plutar.ubi ſupra.car.1. § & ad bene formandum puerum Natura, Ratio, conſuetudo ideſt diſciplina & exercitatio. Cæca eſt enim res una ſine alia, & manca. Non aurum, ſed pudorem liberis relinquendum. § Plato lib.5.de legi. in princ. § Summopere cauendum eſt etiam per Senes coram iuuenibus uerecundiam exhibeant, præſtans enim & iuniorum & ſeniorum diſciplina eſt, non uerborum increpatio, ſed eadem ipſa facere uideatur, § & ut infra. in uer. Exemplum. § Adhibenda per patrem diligentia maxima, ut filium optimum reddat. § Plato in Theag.car.2.car.5.ante.in Pro thag.car.3.a terg.lib.7.de legi.car. antepenul. § Ars fit ubi a teneris, &c. § Ouid.in Phedra. § educatio & diſciplina mores faciunt.Vnuſquiſque id ſapit,quod didicit. § Sen.lib.de moribus in princ. car.71. ante in med. § Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem, teſta diu. § Orat.epiſto. Troiani belli.in fi.car.193.Plin.epiſto.12.lib.9, Plut.lib.de educa.liber.car.8.a terg.Eraſ.prouer.176.Geu. libr. 1.car. 28.epiſto.ſuarum. § Ad honeſta pueros exercitia,non plagis,aut uerberibus,ſed monitis ac rationibus adduci oportere. § Plut.ubi ſupra. car.8.a terg.uel.116. § mixtim & alternis utendum obiurgationibus & laudibus, non immodicis tamen. militat in Siluis Catulus, nunc adhibe puro pectore uerba puer,&c. § Orat.epiſto.1.lib. 1.in fi.eius. § Non uiolentia,ſed quaſi per ludum inſtruendi,non decet enim liberum hominem cum ſeruitute diſciplinam aliquam diſcere, nullaque animę uiolentia eſt ſtabilis diſciplina,labor etiam ac ſomnus diſciplinis aduerſi ſunt,ſtabilitaſque ac conſtantia requiritur. § Plutar. ubi ſupra.car. 116. in prin. § Nihil etiam inuita Minerua. § Tul.in 1.offi.de quo Eraſ.prouer.ex Plato.lib.7.de rep.car.ult.a terg.lib.2.de legi.in prin. § remiſsiones laborum ſtatuendæ,ut & infra.in uer.Ocium. § Sen. lib. 2.de ira.car.128.in fin.ubi ſupra hic. § Dandum eſt ſemper tempus, unde inſtituta ſolemnia,feſta & feriæ quibus cantare, & ſaltare poteſt. § li.7.car.antepenul.a terg. ubi ſupra. § & lyræ operam dare,nec pro peratione. § ſupra.in uer.Celeritas.Alcia.fab.de Amigdalo.car.ult. 199. § Cito uenientia cito fluunt, filiuſque indiſciplinatus eſt confuſio patris,& e contra. § Eccl.cap.22.in princ.cap.30,a.b. § Qui di

ligis

ligit filium ſuum aſsiduat illi flagella ut lætetur. Non corrideas illi, nec condoleas. Non des illi poteſtatē in iuuentute, &c. nimia libertas & nimia ſeruitus abſit. ut & infra. in uer. Obedient. Qualesque filij, talis habetur paterna domus. § Eccl. cap. 11. d. Plato in Laches. car. 2. ante. § In filijs ſuis agnoſcitur uir. § lib. 4. de rep. car. 1. in fi. libr. 6. car. 2. ante. naturam optimam, &c. § Filij tibi ſunt, erudi illos, & curua illos a pueritia. nam qui parcit uirgæ, odit filium ſuum. § Eccl. cap. 7. c. cap. 30. a. prouer. cap. 13. d. cap. 23. b. cap. 29. c. d. § uirga & correptio tribuit ſapientiam, puer autem qui dimittitur uoluntati ſuæ confundit matrē ſuam. erudi filium tuum, & refrigerabit te. unde Solon, lege filium abſoluit paterna poteſtate, quem pater nulla inſtruxerat arte. § Plutar. in Solon. uita in med. car. 16. in fin. Xenop. lib. 7. car. ult. in fi. § filios inſtituamus ut meliores futuri ſint exemplo per nos metipſos, nec improbi fient qui nihil turpe aut uideant aut audiant, & in ſtudijs honeſtis uerſentur. Pater omni cura uideat, optimus ut puer euadat, monſtrans quæ uitanda, quid iuſtum, quid iniuſtum, moribus deinde optimis imbuat, potiusquā litteris aut cythara. § Plato in Prothag. car. 3. a terg. in med. 93. lib. 6. de rep. car. 2. ante, lib. 7. car. pen. ante, *Plin. epi. 3. li. 3.* § Ingenio enim præſtantes male educati fiunt peſsimi. *Memorioſi* debēt eſſe, integerrimi, tolerantiſsimi, ingenioſi eſſe requiruntur, unde tradendus eſt puer præceptori, a quo mores primum, mox eloquētiam diſcat, quæ male ſine moribus diſcitur, bene imbuendus, ſub præceptoribus poſt & exercitatione firmandus.

Conceduntur autem pueris ludi (ut equinis pullis uacationes ab oneribus) omnis uero ceſſatio ab agendo turpis, niſi quæ relaxationis cauſa animi uiriumque ad refocillationem, &c. § Ponta. libr. 1. de prud. cap. quod autem. car. 161. in prin. § aſperos pullos in optimos equos euadere uidimus diſciplina & exercitatione. § Plutar. in Alcibi. uita in 1. car. 1. a terg. § Nobilis etiam equus umbra uirgæ regi ſolet, ignauus nec calcaribus quidē excitatur. § Curt. lib. 7. car. 88. a ter. § Rebellesque filij connubio quandoque caſtigandi. § Plutar. lib. de educa. libe. car. ult. § puerorum cognoſcitur indoles ex eorū ſtudijs, & in imitatione ſenilium documentorum. § prou. cap. 20. b. Ponta. lib. 3. de pruden. cap. omnino, in fin. Plutar. ubi ſupra. car. 3. uel eius. 111. in princ. § Dum tener eſt gnatus, generoſos inſtrue mores. § Orat. Oda. 4. lib. 4. Qualem, &c. § fortes creantur fortibus, & bonis. eſt in Iuuencis, eſt in equis patrum uirtus. § Oda. 24. lib. 3. Carm. Intactis. &c. § Quid leges ſine moribus, Carda. § li. 11. de ſubtilit. car. pe. § quomodo inſtituendi.

Locutio infra.

Orator

Orator,infra.

DE ELOQVENTIA.

Eloquentia quid præſtabilius, laudabilius uel admiratione audientium,uel ſpe indigentium, huic quoque datus eſt principatus { dicit Tul.in 2.offic.& in 2.de natu.deo. Plutar. in Marij uita. car. ſecunda, in princ.Alcia.fab.176. Cedunt arma togæ. } neque diuitias eloquẽtiam,quibus,qui tum primi in urbe erant,populum ducebant,ut eſt Euripidis dictum,de quo Plutar.in Pyrrhi uita.car.3.omnia conficit oratio,quæ hoſtile ferrum conficere non poteſt.nam dicebat Pyrrhus rex, plures a Cynea oratione,quam a ſe armis urbes partas. {in ſua polit. car.5.a terg. } mores & oratio perſuadent omnia, ut nauem a gubernatore,equum per frenum,ita ciuitatem per oratores regi. Eloquentia nil præclarius, qua homines inter ſe cæteris antecellunt. { Tul. ubi ſupra.Plutar.& in Pericle.car.3.in prin.in Polit.ubi ſupra.} Veriſsimum eſſe dixit illud Platonis, Oratoriam uim animis hominum imperare,eoſque ad quoſcunque uelit motus impellere,nonnulla tamen orationis uis.Sed ut per Thucydidem, de quo Plutar. Vitæ dignitas atque exiſtimatio innocentiæ,abſtinentiæ præclara, &c. {& in apophtheg. Lacon.in Agiſ. car. 162. } orationem rerum omnium potentiſsimã eſſe.Quid ſi tu taces? & per Hortenſiam, de quo Valer. { cap. Quæ mulieris. } Et in malo homine pernitioſa eſt. {Plato in Menex. in princ.plura.Tacit.in dial.Orator.car.1.2.10.a terg.libr. 17. hiſtor. in prin. } Oratoria enim ars parat & tuetur amicitias,complectitur prouintias.Vnde nil fructuoſius ad utilitatem,ad dignitatem amplius,ad famam pulchrius,ad gentium notitiam illuſtrius.Vnde armatus præſidiũ amicis,opem alienis,ſalutem periclitantibus, inuidis & inimicis terrorem ferat,ipſe munitus,&c.Cælius plura de lingua. { libr.3. cap.32. uel ult.Sen.in declamat.in præfat.car.74.a terg. } præcipua fuit circa Ciceronis tempora,qui cæteros antecelluit,nam triſtior Caluus, numeroſior Aſinius, ſplẽdidior Cæſar,amatior Cælius.grauior Brutus,uehementior plenior ualentior Cicero. {Plutar.in Demoſth.uita.car. 1.2.Ponta.in dial.Actius in fin.reg.3.car.143.a terg. *Denique ut nullus,&c.* } Nemo doctus & eloquens,infra.in uer. Nemo facundia rara. { Alcia.fab.177.Antidotum, &c.} Quid facundia poſſet tunc patuit,&c.de Vlixe in Aiacem. {metham.lib.13.in prin.} Pericles oratione patriæ imperauit ſuæ, ut armis & ui Piſiſtratus Argiuus. { Valer. cap. Quanta uis ſit eloqu. } Demoſthenes omnes ſine controuerſia ſuperauit Græcos, prę er unũ Demadem uel & Phocionem. { ita & Tacitus ubi ſupra.Plutar.in d.Demoſt.car. .ante.in fi.} pręſtiterunt ergo Demoſthenes alijs,Demades illi & Phocion,Cicero ipſis omnibus.

omnibus. ❴ Diodo.lib. 1.operis a terg.Sen.d.car.74. ❵ Affert multum opis ad hiſtoriam eloquentia,qua nihil ferme præclarius reperitur, hanc Græci Barbaris cum hæc una ſit qua homines inter ſe antecellant, ut ſupra. ❴ Alcia. fab. 106. Anguibus implicitis 133. Roboris inuicti,&c.176. Arcum leua tenet. ❵ Eloquio pollens ad ſua uota trahit. ❴ fab.ſeq.Eloquij candor, &c. ❵ Nemo adeo ferus eſt qui non miteſcere poſsit,&c. ❴ Orat.in 1.epiſt.car.1.Cæl.plura.li.3.cap.32.Tul. in præfat.parad. ❵ Gorgias Leonti.philoſ.Omnibus ſe reſponſurum propoſuit de quacunque ſcientia,memoria ſingulari præditus,& ex tẽpore. ❴ Plin.lib.33.cap.4. Valer. quæ cuique mag. ❵ Cteſiphon ſe totum diem poſſe iactabat de qualibet re dicere, & quocunq; uolet animum inducere.& Orat. ❴ in poet.car.2.a terg.Plutar.in apophtheg. Lacon.car.132.a tergo.4.fin.in fin.& ad Valer.cap.Quanta uis. ❵ de Sulpitio,Carneade, Pythagora,Polemone. & in uer.Memoria.Quid cõtra no.in uer.Aduocati,ſupra.In propria cauſa ſæpe inutilis, ut de Cicerone & Demoſthene, ❴ Apia.lib.2.car. 48. ❵ Is ipſe Cicero oraturus læua demulcebat faciem,ut qui trepidus fuiſſe eſt habitus in incipiendo.Plutar. ❴ de quo & Eraſ.prou.747.faciem, &c. ❵ eloquentes reperiri quam paucos uiros bonos,dicit Volatera. de quo Agripp. ❴ cap.de rethorica.car.2. ❵

DE EXEMPLIS.

Exempla pro documẽtis habenda, nihil enim ſine exemplo recte docetur aut diſcitur, eſt enim lex quædam quæ bonos ad bene agẽdum inuitat. ❴ Liuius li.25.car.pen.ante,Terent.in Andria,Colu.li.12.cap. 1.Ponta.lib.1.de prud.5.car.2.in prin.li.1.de fortit.cap. excedentem . car.65.Tul.in 1. parad. ❵ hæc uideri poſſunt obſcuriora ſine appoſitione exemplorum. Nihil non parum grate ſine cõparatione laudatur. ❴ Plin.in ſuo paneg.car.360. 354. ❵ Quæcunque ſcripta ſunt,ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt. ❴ Pau.ad Rom.cap.15.in prin. ❵ Arduum eſt abſque exemplis res magnas ſufficienter oſtendere. ❴ Plin. epiſt. 14.lib. 8.Cum ſis peritus.Plato lib.de regno.car.4. a terg. Varro in 1.rei ruſt.cap.18.longum eſt iter per præcepta breue , & efficax per exempla.non arduum eſt uidere ſi exemplo commoueris. ❴ Sen.epi. 6.Intelligo,&c.epi.11.locutus,&c.epiſt.25.quod,&c.epi. 52. in med. Quid eſt.epiſt.94.in med.car.51.in prin. ❵ Imbecillioribus ingenijs neceſſarium eſt aliquem præire,hoc uitabis,hoc facies,&c. ❴ Pu.epi. 18.lib.8.in fin.Pau.ad Titum.cap.2.b. ❵ In omnibus teipſum exemplum præbe. ❴ Xenop.lib.2.car.33. car. 9. ❵ Quotiens agendum aliquid imperaui,non uerbo ſed re.Aliquis uir bonus eligendus eſt, ac ſemper ante oculos habendus,& omnia tanquam illo uidẽte faciamus.

exemplum

exemplum ab his qui faciunt,non tantū præcipiunt aliter agēdo. §La ctan.lib.3.cap.15.in med.de Chriſto præceptore noſtro,lib.4.cap.23. in princ.24. § malunt enim homines exempla quam uerba. § Tul. in 1.offic.in fin.car.24.ante.§ Maiores natu uereri decet,& ex his eli gere optimum & probatiſsimum, cuius conſilio procedant actiones. § & lib.de amic.in prin.eius.§

Diſce puer uirtutem ex me uerumq́ue laborem, Virg. Vobis relinquens exemplum quo ſequimini ueſtigia eius. § Petrus epiſt. 1.cap. 2.in fin.Orat.lib.1.ſerm. Sat.4. § Aliena obbrobria ſæpe abſterrent uitijs.Ego Q.Fabium Max.adoleſcens ita dilexi ſenem,ut ęqualem,erat enim in illo uiro comitate condita grauitas,&c.plura.Quo extincto fo re diuinabam unde diſcerem neminem. § Tul.libr.de ſenect.car.76. de Lælio & Scæuola.lib.etiam de amic.in prin.Plutar.in Caton. Ceſo. uita car.1.a terg.§ Fabium Maximum delegit primorem tunc urbis, cui ſe totum dedicauit ipſe Cato. § Ponta.lib.5.de obed. cap. parens urbis,in fin.car.43.§ de Scipione ſuper.de Cyro rege,Achille, Alex. Mag.Quem & Cæſar,Scipio Cyrum. § Machia.lib.de princ.cap.14. in fin. § Erat antiquitus inſtitutum ut a maioribus natu non auribus modo,uerum etiam oculis diſceremus,quæ facienda,&c.plura. §Pli. epiſt.14.lib.8.in princ.cum ſis peritiſsimus.ubi ſupra. Plutar.in polit. ſua. car. 10. plura. § In exemplum ualentiſsima quædam ineſt efficacia. § Ponta.lib.4.de prud.car.ult.in fin.207.a terg.Plato lib.3.de le gi.car.3.in fin.Iuuen.Sat.14.in prin. § Quæ monſtrant ipſi pueris tra duntq́ue parentes,&c.non eſt arduum uidere,ſi exemplo commoueris, ut de Attilij Regu. fortuna refert Polyb. §li.1.car.24. § ſingulare uniuerſis exemplum fuit,&c.natura imitanda,non artifices,de Pithago. ra pictore.Plin. § lib.34.cap.8.Tul.lib.de ſenect.car.2.in prin.libr. 3.de natu. deo. car. 2. a terg. § Authoritates contemnis,ratione pugnas. §idem & in oratio.pro Archia.car.20.in oratio.pro Amerino. car.25.ante etenim,&c. § etenim hæc conficta arbitror a poetis eſſe, ut effictos mores noſtros in alienis perſonis expreſſam imaginem noſtram, uitæ quotidianæ uíderemus, quoniam paulo ante dictum eſt, § dicit Tul.ipſe in 1.offic.in med. § imitandos eſſe maiores,excipiēdum ne uitia imitemur. § & lib.2.§ facile cognoſcentur adoleſcentes,qui ſe ad claros, & ſapientes uiros contulerunt, quibus frequentes eórum ſe ſimiles ad imitandū declarant. Omne animi uitium tanto con ſpectius in ſe crimen habet,quanto maior qui peccat habetur. §Iuu. Sat.8.car.3.uel 39. Sat. 14. in prin. § Quæ monſtrant patres pueris traduntq́ue parentes,ludit & hęres,&c. Vnde tibi frontem libertatemq́; parentis, cum facias peiora ſenex,&c. corrūpunt uitiorum exempla do meſtica

meſtica magis. § Eccl.cap.6.in fin.Luc.cap.6.in fin.cap.8.d.Mathe. cap.5.c. § Vt uideant opera bona ueſtra. §Pau.in prin.ad Thimo. cap.4.c.Xenop.libr. 7. in fin.car. 129.ubi ſupra. § filios inſtituamus noſmetipſos liberis noſtris optima exempla prębendo, & cæ.Si uideris uirum ſenſatum,euigila ad eum,& ſi dilexeris audire ſapiens eris. Qui uenit ad me & audit ſermones meos,&c. § Tul. in Verr. 7.car. pen. in princip.de pluribus,Xenoph.libr.2.car.33.ante. § non uerbo demonſtrans ſed re, qualis oportet eſſe. exempla ſumenda ab ijs, qui faciunt laudabilia,non qui dicũt. Seniorum diſciplina eſt non uerborum increpatio,Sed monita in omni uita facere. § Plato libr. 5. de legi.in princ.car.2. in princ. Tul. in dicta 1.parad. in fin.Plin.epiſt.14.libr.8. Sen.epiſt.52.in med.Quid,&c.epiſt. 26. in med.Modo,&c. § eligamus non celeritate præcipitantes,ſed eos qui uitam doceant, qui cum dixerint,quid faciendum ſit probant faciendo, &c. §Dion. lib.52.in oratio.Mecenat. § ubi ſenes impudentes ſunt, adoleſcentes eſſe turpiſsimos neceſſe eſt,dicit Plutar. § in problem.car.9.201.in prin.Arria.lib.6.car.276. § Alex.ipſe pedes agmen ducebat, quo milites exẽplo ſuo ac duces,labores ac ærumnas leuius ferrent,patiẽtia æſtus,algoris,inediæ neceſſaria deſiderantur. § Ponta.lib.de princi.car. pen. in princ. § diſcere a peritis, ſequi optimos,&c. § Tacit. libr. de Iulio agric.car.2. ante. § Inſtruenda eſt uita exemplis illuſtribus,quid faciendum ſit a faciente diſcendum. § Sen. epiſt. 58. in med.Quanta, &c.epiſt.98.in fi.Nunquam,&c.epiſt.108.id de quo,&c. Dion.li. 52. ubi ſupra,in oratio.Agrippæ. § Sic iſta diſcamus, ut quæ fuerint uerba ſint opera,non qui philoſophiam didicerunt, aliter tamẽ uiuunt quã uiuendum præcipiant,exempla enim,&c.Multum ſibi dabis,etiam ſi nihil dederis præter exemplum. § Sen.li. de conſolat. ad Albinam,car. ult.cap.non eſt,in fin.car.151.in prin.§

Ciues ad iuſtitiam,non tam uerborum artificio,quam exẽplo & opere ſunt prouocandi. § Plato lib.10.de rep.car.267.in prin. libr.9.de legi.car.249.a ter.in arg.Vale.cap.de paren.ſeuerit.in Torquato. in fi. effigies maiorum ad exempla,&c.ut in uer.laudatio,alibi. Fælix igitur quem faciunt aliena pericula cautum. § Gel.lib.2.cap.23.prouer.de quo Eraſ.plura. § poſt mala & acerba prudentior,aliena inſania frui. Plin.lib.18.cap.5. § Alienis malis utili exemplo functos. § Liui.li. 21.in med.de Pœnorum ſtrage in alpibus.Tacit.lib.20.in med.car.41. ante. § Diutius durant exempla,quam mores.fæliciter ſapit qui alieno periculo ſapit. §Plaut.in mercat.cap.Sira.car.219.ante.In Perſa. cap. cui homini. in fin. § Sed te de alijs, quam alios de te ſuauius eſt fieri doctos.Interrogans pontifex cur Epiſcopus ſedem ſuam,&c.non regeret,

regeret,reſpondit, Abſte omnes pendemus Pontif.te ſibi quiſque proponit ad imitandum. § Aemil.car.418.a tergo,in Carolo. 5. rege. § Nec enim fortuna quærenda ſola tua eſt, Similes aliorũ reſpice caſus. § metham.lib.15. in med. § ex uitio alterius ſapiens emendat ſuum. § Senec. in ſuis prou. Tul. d.lib.1.de offic.car.antepen.in princ. § fit enim ut magis in alijs cernamus quam in nobis metipſis ſi quid delinquitur. Adhibere ergo decet doctos homines,& uſu peritos, &c. exempla quomodo ponderanda,not.Guizar. § lib.1.in fin. car.45.a ter. §

DE EXTEMPORALITATE.

Extemporalitas uitanda in dicendo, quia imprudentiam affert, non ſtatim ergo decernendum,ut eſt prou.de quo Eraſ.In nocte cõſilium, poſteriora meliora.& per Auguſtũ,de quo Suet. §in eo.cap.Eloquẽtiam.§ exemplo Platonis in ſeptima ſua epiſtola,Tempus reſpondendi in craſtinum ſumpſi. § car.penul.ante. § Locutus eſt nunquam niſi meditata & compoſita oratione,&c. § Liui.libr.37.in princ.car. 199.a terg.§ Scipio reſponſo ad hoc dato,cogitaturum dixit quid ſibi faciendum eſſet,&c. § Tul.lib.de ſenect. car. 81. de Catone ipſo. libr.1.offic.car.4. in fin. § adhibebit ad conſiderandas res & tempus & diligentiam. § Sen.lib.de prud.car.72. ante. in med. § Venio in ſenatum frequens,ultroque affero res multum & diu cogitatas, easque tueor,&c. § lib.1.de ſegi.car.2.in fin. § rem differre quam extempore reſpondere male conſueuiſſet Demoſthenes. § Plutar. in polit. car.8.ante,lib.de educa.libe.car.6.ante,& in eius uita.car.1.a terg.Lãprid.in Alex.Imper.car.6.in fin. § Ne pueri dicant extempore cauendum erit. Dato ſpatio ad diſquirendum cogitandumque,priuſquam dicerent,ne incogitati dicere cogerentur de rebus ingentibus. Nullã cauſam adeo tenuem tradunt,ad quam peragendam impræmeditatus accederet Craſſus ipſe. § Plutar.in eius uita.car.1.ante. § Soſtratus dicitur omnium promptiſsimus fuiſſe, & Gorgias Leont. § Plutar. ẽt in M.Ant.in fin. car. ult. in princ. § improuiſa ſæpe actio plurimum obeſt. §Tul.in Philipp.3.in prin.Dion.lib.42.car.1.Ponta.lib.3.de prud.cap.Quæretis,car.192.lib.4.cap.omnino.car.199.a terg.§ extemporalitas omni ſtudio fugiẽda, quæ turbare animum & ingenium, ſtuporemque afferre,ſolet. Paratus igitur quiſque debet eſſe in quaque re,& animo compoſito,mala improuiſa grauiora.Tul. §lib.3.Tuſculan.car. 7.uel 107.§

DE EXPERIENTIA.

Experientia & uſus dominatur in artibus. § Varro,libr. 1.rei ruſt. cap.18.in fin.Colu.cap.1.libr. 1. cap. 4.Cæſ.libr.2. ciui.car.3.Polyb. in 1.car.24.a terg. § Optima ad ueram uitam inſtitutio uidetur eſſe

experiẽtia.Eſt.n.rerum oĩum magiſter uſus. § Vnde metham.li.6. § Seris uenit uſus ab annis.Nec Medici,nec Imperatores,ita nec Oratores quamuis artis præcepta perceperint, quicquam magna laude dignũ ſine uſu & exercitatione conſequi poſſunt. § Tul.in 1.offic. § aſsiduus uſus unius rei deditus,& ingenium & artem ſæpe uincit. § & in oratio.pro Balbo.car.5.fin.67.& in oratio.pro Murena.car.141. Plin. epiſt.29.lib.6.lib.17.cap.4. hiſtor. § experimentis optime creditur. Virg.experto credite.Experientia prudẽtiam auget.prou.de quo Eraſ. Expertus metuit.Milites ab aſſuetudine perpetiendorum laborum,exantlatisque periculis laudari,& quos aſsiduus labor longaque exercitatio docuiſſet. § Ponta.lib.5.de obed.cap.parens.§ In ruſticatione, in mercatura,in re militari nedum in ciuili,niſi per exercitatos rarus poteſt eſſe profectus.Ad celeritatem natura & ingenium confert, ad maturitatẽ perfectionemque uſus ipſe & exercitatio, &c. § Ponta.ipſe, lib.3.de prud.cap.uſum. lib. 4. cap. Oratius. § ab experimentis natæ ſunt inſtitutiones & præcepta,eaque longiſsima ab obſeruatione ſumpta,&c. plura.

DE EXERCITATIONE.

Exercitatio efficacior quam natura. Quid corporum habitus ? ocio & torpore corrumpitur, exercitatione, motuque plurimum conſeruatur. § Plato in Theæt.car.3. a terg. 56. § recta educatio poteſt & corpus & animum optimũ reddere. §Idem lib.7.de legi.in princ.car. 339.Plin.epiſt.29.lib.6.auidius,&c.§ Vſum haberi & eſſe optimum dicendi magiſtrum & corporis agitatio modica, uel uehiculis, rheda, equis,& quomodocunque conducit plurimum. § Pau. in 1. ad Thimoth.cap.46.Tul.lib.de ſenect.car.76. 81. § Aptiſsima ſunt arma ſenectutis artes exercitationesq; uirtutũ,quæ in omni ætate cultæ mirificos afferunt fructus. Vtendum exercitationibus modicis. Tantum cibi & potionis adhibendum ut reficiantur uires, &c.ſeruum inclinant operationes aſsiduæ,mitte illum in operationem ne uacet, multam malitiã docuit ocioſitas. § Eccl.cap.33.in fin.Sen.epiſt.15.mos antiquis. ex Plato.in Thymæo.car.ult.ante. § ſunt exercitationes & faciles & breues,quæ corpus & ſine mora laxent,& tempori parcant. Curſus & cum aliquo pondere manus motæ & ſaltus,uel qui in altum leuat, &c.geſtatio & corpus concutit & ſtudio non officit,&c.labore modico alitur ille. § Plato lib.7. in princ. ut ſupra. § nulli ſunt tam feri & ſui iuris affectus,ut non diſciplina perdomentur,&c. § Sen. lib. 2. de Ira cap. Vtilis,& cap.ſeq.Quoniam quæ.car. 128.§ Labor citra laſsitudinem exerceas,ut minuatur, & nõ ut cõſumeẽ calor,modica uoluptas laxat animos & tẽperat. §& li.de prouid.cap.proſpera.car.137.ante.§ Solidiſsima

lidiſsima pars eſt corporis, quam frequens uſus agitauit. § Contemptum periculorum aſsiduitas periclitãdi dabit. Solidiſsimum eſt quod exercuit. Nihil miſerum eſt quod in natura conſuetudo producit, paulatim uoluptati ſunt quæ neceſsitate cœperunt. § Ponta.li.2.de prud. cap.profectorum. § in actionibus ipſis & in uſu exercitationeque agẽdi uirtus cognoſcitur noſtra. Ex Heſiodo Plutar. § libr. de educa.libe.car.2.& car.116. § paucula ſi tentes ſuper adieciſſe puſillis, Idque frequens peragas magnus cumulatur aceruus. § & in Demoſth. uita car.1.a terg.2.in princ. § Non multum natura & ingenio, ſed labore & exercitatione ualent, uocem currendo, ſcandendo, inter pronuntiandum exercuiſſe. § prou. de quo Eraſ. nu. 1153.car.155.in fin. § Ferrum ſi exerceas conteritur, ſi non exerceas tamen rubigo terit. § Gel.libr.11.cap.2.in fin.Plutar.in Cæſar.uita in princ. car.1. ante. § Nullius rei tam paruum eſt exiſtimandum initium, quod nõ aſsiduitas amplificet. § Curt.lib.5.in med.car.54.a terg.Diodo.lib.3.car.4.in princ. § conſuetudo natura potentior.diutina militia tum milites robuſtiores, tum duces prudentiores ſolet efficere. § Machia.lib.1.diſcurſ.cap.21.Sen.epi.80.hodierno,&c. § Multi corpora exercent, ingenia pauci, in deambulando, in orando, & in uoce, ut clara, ut ſuauis. Alterum exercitatio augebit, alterum imitatio. § Plato in Phedro in prin.car.179.in fin.Tul.in 1.offic.car.26.lib.2.car.41. libr. de ſenect. car.79.ante.& car.81.a ter. § Senectus non modo languida atq; iners non ſit, uerum etiam operoſa, & ſemper agens aliquid & moliẽs. Pythagoreorum more, exercendæ memoriæ gratia, quodcunque dixerim, audierim, egerim cõmemoro ueſperi. hæ ſunt ingenij exercitationes, &c. Vocis exercitatio & lectionis not. Plutar. § libr. de tuenda ualit. car. 407.lib.de libe.educ.car.116. a terg. § magna eloquentia ſicut flamma materia alitur, & motibus excitatur, & utendo clareſcit, &c. § Tacit.in dial.Orat.li.1.Oda.7.& 8.laudabunt,&c. Lydia dum,&c. § Inter æquales equitet cur timet flauum Tyberim tang. § Sen.lib. 2.de clamat.car.77. cap.Ouidius. § non uides ut immota fax torpeſcat & ignes exagitata reſtituat, mollit animos ocium, ferrum ſitu rubiginem ducit. Vidi ego iactatas,&c. Aſsidua ſtilla ſaxum excauat. prou.de quo Eraſ. Vſum haberi optimum dicendi magiſtrum, dicit Plin. § epl.29. lib.6.in fine.d.Auidius,&c.Plutar.ubi ſupra.car.2.a terg. § Nulla ergo dies ſine linea, ut de Apelle Plinius § li.35.cap.10.Sen.epiſt. 40. in fin.Quod,&c. § opus eſt exercitatione quotidiana. Lycurgus Catulos ſuſcipiens fratres, uario educatos modo, Culinæ alterum, uenationibus alterũ, expreſsit, quod populo expoſuerat incapaci. § Plutar. lib.de educa.libe.car.3. in prin. § multos & paruo ingenio, ut bene

agerent agendo conſecutos.& in uer.ingenium.infra.

DE EXILIO.

Exilium eſt ubi uirtuti non eſt locus.Loci eſt commutatio, & carere patria. { Tul.in oratio.pro Milone.car.ult.Sen.li.de conſolat.car. 148.a ter. cap.Remoto igitur.cap.Quid tam.Machia. lib.4.hiſtor.car. ult.in fin. } nulla ciuitas eſt ubi magnam partem peregrinæ multitudinis non inuenias,mobilis & inquieta mens homini data eſt,&c.plura de nationibus, {& cap.de remed.fortuit.cap.exulabis.car. 73. a ter. car.71.ante.in fin.de moribus. } Patria etiam, ubicunque eſt bene, { Tul.ubi infra.in ult.Tuſcul.in fin. } ſi ſapiens eſt peregrinabitur,ſi ſtultus exulat. { & epiſt.24.in med.Solicitum,&c. } exul fiam,ibi me natum putabo quo mittar. { Plutar. plura,li. de exilio.car.149.} nullam regiones ipſæ inferunt homini fælicitatem aut detrahunt,ſed ſibi quiſque patriam tribuit & fælicitatem. Leuius eſt te inſontem eſſe quam reum,in patriam non uexatum,haberi cum inſamia.Philippus ad Ciceronem exulem,de quo Dion.in conſolat. { lib.38.car. 35. Tul. in 4.parad.& in 1.etiam in fin. } ſapiens non fit exul. Nam exilium non eſt ſupplicium,ſed profugium & portus ſupplicij. { Tul. in oratio.pro Cecinna.car.pen.} Vnde eſt uoluntarium exilium,de quo Budæus { lib. in pand.2.car. 108. } quæ alio nomine dicitur legatio libera,ut alibi in uer.Legatus. { Sen.epiſt.82.in med. Deſij. } non laudatur exilium, ſed conſtans exul. { Tul. in 1. parad. } patria eſt ubicunque uir fortis,&c.& ubi bene eſt quæuis terra patria. {Sen.li. de moribus,car.71.ante.in fin.Curt.lib.6.car.67.Eraſ.in prou. c. 160. Dion.lib.38.car.35.in prin. } multi rem ſuam bene geſſere,& publicam patria procul, multi qui domi ætatem agerent propterea ſunt improbati. { Tul.lib.7.epiſt.famili.car.94.ad Trebatium.lib. ult. Tuſculan.in fin.car.antep.in fin.Geu.lib. 2. car.107. Quattro coſe, &c.li. 1.car.388. a D.Pietro Hiron.car.396.399.de priuilegijs eius. } Vitam optimam elige, hanc tibi non inſuauem cõſuetudo efficiet. Plutar. ubi ſupra.car.251.a terg. }

DE FAMA.

Fama eſt inſtita hominibus, libido alendi de induſtria rumores,aliquid adijciendo,ut de Scipione,in Hiſpa.ęgrotante,Liui. {lib.28.in med.lib.21. } de Scipi.patre ad Placent. Incerta in maius uero ferri ſolet,nunquam ad liquidum perducitur, omnia illa tradente maiora uero. { Curt.lib.9.car.3.metham.lib.12.} Auditis aliquid nouus adijcit author, ſummam rerum nuntiat non ordinem. { Plin. epiſt. 11. lib.4.Audiſti,&c. { Tales crede,quales fama,&c. { Plin.in paneg. car.370.prou. de quo Eraſ.car.80. } Non omnino temere eſt quod uulgo

uulgo dicitur.Famę rerum ſtandum eſt, ubi certam derogat uetuſtas fi dem,haud ſemper errat fama aliquando & elegit. § Liui.li.7.in prin. car.2.ante in med.Plato lib.8.de legi.car.2.a terg.li. 11.in prin.Tacit. in uita Agric.car.2.in fin. § Vulgatæ de his famæ credendum eſt.miram famæ potentiam nouimus,quando,&c.famæ uires,& uelocitatem not.Ouid. § libr.12.metham.Pontan.in dial.Anton.in med.car.80. Macro.libr.5.cap.14. de Homero & Virgilio. § mox ſeſe attollit in auras , & cæ.Non fama ſolum , qua nihil eſt celerius,ſed nuntius regis. § Liui.lib.24.in med.de Siracuſ.motu. car. 113. Plutar. plura exponit car.1.in uita Pauli Aemil.car.pen. § omnia longe ſuperat famæ miraculum, quarta poſt prælium die profligatum eſſe Perſeum Romæ uulgauit.Valer. § cap.de miracul.car.1. § Dies pugnæ idē fuerat quo Romæ uictoriam fama uulgarat.. § Cæſ.lib.7.gall. car.1.in fin. libr. 3.ciui.car.antepe.de aduentu Scipionis,Dion. etiam libr. 41.car.112. in fin. § de Clade Pharſal.a ſacerdote eadem die Paduæ cognita. § Gel.libr.15.cap.18. § plerunque in nouitate fama antecedente,ut de Clade in Mardonium per Græcos. § Iuſti.lib.2.in fin.libr.20.in med. § de Locrenſibus,& Crotoniatis. Admirationem auxit incredibilis famæ uelocitas , nam eadem die qua in Italia pugnatum eſt,etiam in Græciam nuntiata eſt uictoria.Infamia cum paupertate grauior, immortalis eſt etiam,tum uiuit cum credas eſſe mortuam. § Plaut. in Perſa.cap.Quæres car.261. § Mala de te fama uulgata eſt , aut illam dilue,aut ne ſis.. § Plutar.in apophtheg.Laco. in med. car. 184. Sen. epiſt.91.in fin. Liberalis. § Dementia eſt uereri ne infameris ab infamibus. § Aemil.in Phil.1.rege.38.car.153.ante. § Quo die Claro monte decretum ſit ſacrum bellum,eodem illius decreti famam orbem terrarum peruaſiſſe. § Blon.lib.13.car.antep.in med. §

DE FAME, ET SITI.

Fames & ſitis uitanda eſt,quia exaſperat,& incendit animos, & a laſſo rixam quæri. § Sen.li.3.de Ira.car.2.a terg.131. Plau.in Amphit. cap.Di noſtram.car.32.Eraſ.prou.216.in fin.car.298.in fi. 331. § fames & mora bilē in naſum conciunt.Non interpolatur famelicus.Multa docet fames.Cibo enim opus eſt in laboribus. § car.305.a ter. ubi ſupra.3148.2712.2818. § Vulpi eſurienti,lepori eſurienti,aſinus eſuriens.Omnia ſapientibus facilia & famelicis. § Eraſ.etiam prou.224. & car.293.Tul.ubi infra. § Ventre pleno melior conſultatio.Anima ſaturata calcabit fauum , & eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet. § prou.cap.27.b. Eraſ.prou. car. 219. § Venter auribus caret.fame primogenituram ceſſit fratri Iacob,Eſau,not.Ioſep. § lib.2.cap.1.in prin. § fame mori miſerrimum eſt,& mortem capere.Nō enim odio

fortuna.Item Rationi & Induſtriæ. § metham.libr. 8. car. 118.Liui. lib. 1.car.antep.7.ante.lib. 25.car.4.ante.Plato.li. 10.de rep.in arg.car. pen.a terg.268.Cæl.cap. 13.in prin. ubi ſupra. § Nulla prouidentia fatum imminens moueri poteſt.Mundanæ res aliæ a fato, aliæ a prouidentia reguntur,quædam ſub fato fiunt,quædam per prouidētiæ leges ſuper fatalem ſeriem diſponuntur, mutari fata non poſſunt. § Tul. li. 2.car.5.ante.de diuinat.Virg.etiam. § fata uiam inuenient,&c.Ne ſcia mens hominum fati,&c.Stat ſua cuique dies,&c. Ducunt fata uolētem,nolentem trahunt.Stat ſuper caput fatum. § Sen.li. 1. declamat. in prin.car.74.epiſt.107.in fin.Vbi illa prudentia,&c.lib.3.de ira in fi. car.135.epiſt.76.inimicitias,&c. § Sciet id accidiſſe lege diuina,qua uniuerſa procedunt. § epiſt.101.Omnis dies. § Stat quidem terminus nobis,ubi illum inexorabilis fatorum neceſsitas fixit, &c. § & li. de diui.prouid.car.137.ante, Adiecerunt. §

In Polycratem Samium Cambiſes,de quo Herod. § libr. 3. cap. 4. Valer.cap.de fælicit. § quia in mari iactatum annulum ſibi etiam delatum fuerat,ergo graui periturum ſupplicio,inter Spartanos & Archades. § idem.lib. 1.cap.6. § - de Cræſo in Cyrum regem, § li. ipſo. 1.cap.8.fata nos ducunt,& quantum cuique temporis reſtet prima naſcentium hora diſpoſuit,non incidunt omnia ſed ueniunt,irreuocabilis humana pariter ac diuina rurſus uehit, &c. § & in conſolat. ad Martian.cap.Ignaros.in fin.eius. § fixus eſt cuique terminus,fruſtra uota ac ſtudia ſunt,habebit quiſq; quantum illi dies primus aſcripſit,&c.longus ordo rerum trahit,ideo fortiter omne faciendum eſt. §ubi ſupra. lib.de liberal.ſtud.car.2.in prin.§ Agit illa continuus ordo fatorum, & ineuitabilis curſus, quid refert prouidere, quod effugere non poſsis, ut de Alex.Mag.ad Babiloniā. § Iuſti.li.12.car.ult. in med. § Quia ſi prouideri nihil poteſt futurum eſſe,ut eorum quæ caſu fiunt, quia eſſe certa non poſſunt, diuinatio nulla eſt. Si autem prouideri quia certa ſunt & fatalia rurſus diuinatio nulla eſt, &c. § Tul.in 2.de Diuinat. car.6.ante.Plutar.in conſolat. & infra. in uer. Futura quare. Ponta. in dial.Charon.car.57.ante.Eraſ.prou.fatum.car.307. in fin.309.a terg. 311.ante.Sen.epiſt.117.in med.Multum mihi,&c. Ponta.in 1. de fortit.car.75. in prin. §

Quæ urbium ita & hominum ſors eſt. § Apia.in Sirio.car.301.ante.car.5.fi.lib.2.car. 83.a terg.in Iulio Cæſ.Tul.d.car.pen. de diuinat. & lib.de fato.in med.265. § fac igitur & Deum uoca. § Eraſ.prouer.car.79.car.307.in fin.& ſeq. § cum Minerua manum quoq; moue.Induſtriam adiuuat Deus.Genethliaci quomodo diuinare poſſunt, not.Tul. § lib.2.de diuinat.ubi ſupra.Gel.d.cap.2.lib.6.cap.1. libr.

14.in fin.Plin.libr.7. cap. 49.in fin.§ de occumbentibus in prælio,in naufragio tantis uno tempore & momento. Dupliciter dicitur,& quantum ad ordinantem Deum, & continet neceſsitatem immutabilem ex prouidentia ſua,& ex ordinato,& non cõtinet niſi cõtingenter. § Be. Anton.ubi ſupra.& alia.in uer.Fortuna.

Ineuitabile non eſſe dicit Plato § in Gorg.in fin.car.antep.ante.§ mulieribus fide adhibita dicentibus,neminẽ uitare poſſe fatũ. § Tul. ubi ſupra. car. 5. dicebat § omnia quæ fierent fato contineri. Anile ſanè, & plenum ſuperſtitionis fati nomen eſſe ipſum, ſed tamen apud Stoicos,&c. § & in 1.de natu.deo.in med.car.22.§ hinc illa fatalis neceſsitas,ut quicquid accidat, &c.cui tanquam anicula, & his quidem indoctis fato fieri uideantur omnia? § Homer.libr.2.Odiſſ.car.16.a terg.& lib.9.car.2.& in exitu Patrocli lib.16. Ilia. § Si autem uerbũ Pellidæ ſeruaſſet, certe ſubterfugiſſet Parcam malam. § quod refert Gel.d.cap.ſecundo.in fin.eius § niſi conceſſerimus, omnia fato fieri quæcunque fiant. § Tul.lib.de fato.car.265.§ de Criſippo in hoc laborante. § Home. libr.17.in fin. § moram & Parcam fugiamus. § lib.20.in med. § ſed recede,ne præter fatum domum inferni ingrediaris. § car.225.ante Saluſ.in Iug. in prin. § Animus ipſe cuncta habet,nec ipſe habetur. Nam ſi de rebus futuris certa ſtarent uaticinia, uirtus pro nihilo eſſet.Sapiens multa aduerſa, non uano conſilio effugere poteſt,&c. § Pompo. Let.in Dioclit.Imper.car.13.ante. Machia. lib.de princi.cap.25.Aphrodiſ.late,de quo Vlpius Veron.modernus,§ præualere hominis uirtutem prudentiamque uult. Quæ caute & conſulte geſta eſſent ſatis proſpere euenire, ſic & Plutar. § in Fabij uita car.2.ante. § Deum per uirtutem & prudentiam hominibus res ſecũdas concedere. § Ponta.lib.3.de prud.in prin.car.2. & in uer. Fortuna.infra.hic.§

Aliter peccata hominum atque delicta punienda non eſſent, ſi de neceſsitate euenirent, & inſtantiæ ex fato proueniente. Sed ex Criſippo etiam ingenia ſunt fato obnoxia,& libera ad proprium eius arbitrium, Cylindri more,quod ſi per ſpatia terræ iacies prona,mox tamen uoluatur præceps,&c.Sed ut Sen.in ſuis prouer. Omne peccatum eſt actio, omnis actio eſt uoluntaria tam honeſta quam turpis, omne ergo peccatum uoluntarium eſt.Omitte excuſationem,nemo peccat inuitus. Sed ſi naſcens fatum quiſque accipit, ut ſupra,cur plures eadem naſcentes hora diuerſis & in ciuitatibus & prouintijs, eundem non tenẽt uitæ curſum, & eundem finem minime ſortiantur, ut ordinarium conſtitutum & fatalem,ut not. § Gel.d.cap.1. § Sequitur ergo prædicta ambagioſa eſſe & incerta ex opinione Fauorini philoſ.tunc incliti, &c.

Fatum

Fatum habere ſuam firmitatem & certitudinem conſtat de ijs quæ uentura ſunt, ut per Heraclytum, fortunam eſſe inconſtantiſsimam uel ad res proſperas uel aduerſas quæ tamen pro maiori portione per prudentes uitari poſſunt, quædam minime ut per ſuprema expoſita a ſapientiſsimis cognita & declarata, quid decernendum? Anaxagoras & Stoici quibus aſſenſum præſtamus incapacitatem hominis aſſerunt, ut in pluribus ita & in hoc. Sed quædam fato euenire ut naſcenti ita & mortis uel adipiſcendi aut perdendi principatus, de Poliſtrato & Hippoclide hora eadem & natis & in ſenecta defunctis, not. Valer. § cap. de miracu. car. ult. cap. de morti. non uulga. in prin. Suet. in Tito Veſpaſi. Imp. cap. pontificatum. § principatum dicit Titus ipſe fato dari ſic eripi. Cognoſci poteſt proles uiri, cui Iupiter fęlicitatē decreuerit, uxoremq́; ducenti ac naſcenti, &c. § Home. libr. 4. Odiſſ. car. 4. lib. 7. car. 4. de Alcinoo in hoſpitem, Tacit. li. 5. car. 10. de Tranſib. Ponta. li. 3. de fort. in princ. car. 1. in fin. § Alia fato prouenire, alia contingenter, alia neceſſaria, alia euenticia, & ſic omnia inferiora ſtellis eſſe ſubiecta præter hominis uoluntatem. noſtrum eſt enim uelle nolle hoc & illud, eligere aut reijcere, ſequi aut declinare, quod per expreſſa uerba declarat Deus ipſe per Ezechiel. § cap. 33. d. § Tu itaq; fili hominis, &c. bona uero corporis uel res noſtræ & bona fortunæ ſubiecta ſunt, Animi bona arbitrio ſunt hominis & eius prudentiæ. § not. Plutar. in ſua polit. car. 17. & car. 473. in prin. de Placit. cap. de fortuna, de Deo. car. 301. in fin. § ſi fatum quomodo fortuna, & è contra. Sic ex ſupradictis admittuntur omnia in ſe compaſsibilia. aliqua uide ex Tacit. § d. lib. 5. in med. § Non eximitur quin primo cuique ortu uentura deſtinētur, &c. A rerum natura liberis datum ut accipiendi ſpiritus & reddendi eodem momento temporis legem dici. De Anaxagora Valer. § cap. de parent. in fin. car. 124. a tergo. cap. de ſimilit. for. in princ. § nulla eſt certa lex naturæ, ſed ut fortuita eſt ſors conceptionis, &c. Plin. § lib. 7. cap. 49. § ſtatuta uitæ ſpatia a ſtellis accipi. § Iuuen. Sat. ult. in princ. § Plus fati ualet hora benigni. § ex Home. lib. 3. Odiſſ. car. 1. a terg. lib. pen. Ilia. § per animam Patrocli deorum uoluntate genitum eſſe nutritumq́ue. § libr. 7. car. 4. § quæcunque ei fatum Parcæque naſcenti filauerunt lino, quando ipſum peperit mater. Alia in uer. fortuna, infra.

Et in uer. uarietas infra. hic animaduertenda. not. & Phalaris Agrigent. tyrannus in ſua epiſtola ad Gorgiam. § car. 25. in prin. Neque fatum, neque mortem formidare decet.

Indeprehēſam in his cauſam humano capiti Anaxagoræ & Stoicorū opinione refert Plutar. ubi ſupra lib. de fortuna. Sed uideo melius fatū

eſt

cris hæreditas, fælicitas à Deo, dormientis rete trahit. § ubi ſupra. car.74. § fælix & fauſtum, equus me portat, alit rex. § Iuuen. Sat. 4.in prin.Eraſ.prou.car.93.Alcia.fab.124. § fælici quæ ſunt omine facta iuuant.Alba faba, albus dies. § Plutar.in Periclis uita. car. pen. ante. § bonus fælix, malus miſer. § Iuuen. ubi ſupra.Boet.lib.de cõſolat. car. 18. Plato in Gorg. car. 4.in fin.In eius epiſt.7.car.3.ante, in fin.385. § fælix intractabilis. Nihil inſipiente fortunato intollerabilius. § Plutar.de principe.car.415.in prin.Sen.epiſt.39. cõmentar. Tul.libr.de amic.car.102. in princ. § præterita fælicitas agnoſcitur, præſens ignoratur. § Plato lib.9.de rep.car.3.in prin.Dion.lib. 56. car.pen. § Vera fælicitas eſt, fælicitate dignum uideri. § Plin.in paneg.car.380.Eccl.cap.3.in fin.& in med.cap.5.d. § Lætari & facere bonum in uita.fælix eſt qui non alijs eſſe uidetur ſed ſibi ipſi, fac ideo teipſe fælicem uirtute,&c. § Sen.libr.de remed. fortuit.cap.ult.car. 74.ante.epiſt.31.agnoſco, &c. § prudentia tantum efficitur fælicitas, omnia ferendo contraria æquo animo. § Plutar.li.de tranqui.animi.car.4.a terg.de cohib.irac.car.antep.ante.Boet.ubi ſupra.car. 18. § Omnium eſt cupiditas, ut ſecundum animi ſui deſiderium omnia procedant, ſed precandum potius, ut prudentiam noſtram uoluntas, ſtudẽdumque ut mentem habeant. § Plato libr. 3. de legi. car.3. ante.Sen. epiſtol.23.putas,& cæ.in princip. § In animo enim fælicitas eſt,&c. § Ponta.d.libr.1.in prin. car.148.a terg. § Inquieta res eſt fælicitas, Ipſa ſe exagitat,&c. § Sen.epiſt.36.in princ.Amicum, epiſtol. 39.in med.cõmentarios, Plutar. in uita Solonis.car. ult. in princ. § Infælicem omnia ſequuntur mala.Suſcipitur malum e malo ſemper. § Home.in 19.Ilia.car.antep.ante,Eraſ.prou.car.245. § Arbore deiecta, &c.Semper eſſe præſto infortunia. § Alcia. fab. 125. Nil reliqui, & num.127.Sen.lib.de prouid.cap.Sed iam.car.136. § Infælicisſimum genus fortunij fuiſſe fælicem.Nihil infælicius eo cui unquam nihil euenit aduerſi. § Boet.ubi ſupra.car.17.a terg.Ponta.lib.de fortit.2.cap. de cæcitate. § Nemo poteſt eſſe diues & fælix. § Sen. d. car. 71.a tergo.in med.libr.2.de ira.cap.ex his.in med. § ſemper futurum aliquid, quod te offendat exiſtima. Vbi maxime gaudebis, ibi maxime metues. Vnde priuatus homo, non curioſus, alijs beatior eſt. § Plato lib. 10.de rep.car.ult.ante,in med. § Ante obitum nemo reputandus fælix, ut Creſo regi reſpondit Solon phil.de quo Herodo. § lib. 1. cap. 3. § In omnibus reſpiciendus finis.Garimber.plura § li.4.de fort. cap.2.car.84.Ponta.in dial.Charon.car.pen.in fin. § Nulli fuere unquam tot bona, ut non ei plura defuerint. fælicitas non ex bonorũ cognitione, uerum ex earum poſſeſsione & uſu apparet.

FAENE-

FAENERANDVM NON ESSE.

Fænerandum non eſſe præcipit Plato § lib. 5. de legi. car. ult. ante. in med. prou. cap. 27. b. § Tolle ueſtimentum. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo. § prouer. cap. 11. c. § fideiuſsio ſoluitur, ſponde, noxia præſto eſt. § Plato ubi ſupra. Eraſ. prou. car. 90. in fi. § Si habes, quia non indiges. Si non habes, quia non poteris ſatisfacere. Capram geſtare non ualens, &c. prou. de quo Eraſ. § car. 211. Plut. li. de uſur. Vitam. car. 3. a ter. 360. § fælix qui nihil debet, uel uictimas Deo uotas, uel pecunias homini. § Plato li. 1. de rep. car. 1. ante, Eraſ. ubi ſupra. car. 211. a terg. 215. § eſt pilus ante pilum. Beatus qui pro cul negotijs, ſolutus omni fænore. § Orat. Epod. car. 142. epiſt. 1. car. 2. Multis occulto, &c. § Lex erat prohibitoria ſuper fænore, de qua Apia. § libr. 1. car. 19. in princ. § per Rom. Græcos, Perſas. Vt de odioſis portitoribus, & feneratoribus. § Tul. in 1. offic. car. antepen. à terg. lib. 2. in fin. car. ult. Colum. lib. 1. in prin. car. 1. a ter. § Citius uſura currit quam Heraclitus. § prouer. de quo Eraſ. car. 202. § Sponſioni non deeſſe iacturam. § Plato in Carm. car. pen. ante in med. Plin. lib. 7. cap. 32. § Comitem æris alieni eſſe miſeriam. Quid fæneratori? quid hominem occidere? Cato reſpondit, de quo Tul. § in 2. offic. car. ult. § & per Aegyptios, non in corpus, niſi in bona. Immo & cadauera ſuorum pignorabant creditoribus, recuperabantque quam primum. § Diodo. lib. 2. car. 11. a ter. & car. 13. in fin.

DE FIDEIVSSIONE.

Fideiuſsio, ut ſupra, hic. Ne præs eſto. § Plutar. libr. de uitioſa uerec. car. 3. a terg. 433. Alcia. fab. 132. dicta ſapientum, &c. §

DE FIDE.

Fides dicta eſt, quod fiat quod dictum eſt. Sine hac tollitur omnis humana ſocietas. & eſt fundamentum iuſtitiæ, ideſt dictorum conuentorumque conſtantia & ueritas. nec ulla res uehementius rempub. continet quam fides. § Tul. in 1. offic. car. 5. lib. 2. car. pen. ante. Orat. li. 1. Oda. 24. Quis deſiderio, &c. Liui. lib. 6. car. ult. in med. Pau. in epiſt. 11. ad Hebræos. § Eſt autem fides ſperandarum ſubſtantia rerum, argumento non apparentium, &c. fides autem ſine operibus nulla. § Iaco. epiſt. cap. 2. Liui. lib. 3. in med. car. 25. in fin. Tul. li. 3. offic. car. 70. & in oratio. pro reditu ſuo. Eraſ. prou. pollicita. § habita fides ipſam plerunque fidem obligat. Vita potius deſeret quam fides. de Virginio, etiam hoſti ſeruanda eſt plerunque. Dum clauum rectum, &c. etiamq; eos fallere, & aſtu decipere honeſtum eſt & lucroſum. Ageſil. de quo Plutar. in apophtheg. car. 156. a ter. Xenop. lib. 1. car. antep. a ter. Plaut. in capti. cap. Quæ res. car. 87. Plin. lib. 6. epiſt. 22. magna. § fidem qui

perdi

perdit nihil poteſt ultra perdere. Sen. in ſuis prouerb. fidem non perdit niſi qui non habet. fac fidelis ſis fideli, caue ne fidem fluxam geras. Oculata fides. Segnius irritant animos demiſſa per aurem. § Orat. in poet. car. 177. § Nemini fidas, niſi ſalis modium, &c. § Tul. libr. de amic. car. 104. Eraſ. prouer. car. 139. § Quos credis tutos effuge, tutus eris. Ouid. Nulli fidere inhumanum, omnibus ſtultum credere. Era. § prouer. fiducia. car. 261. § Sapientis eſt, non nimium credere. Tul. ad Atticum. § lib. 1. non modo. car. 38. § Incredulos decipere per miſſum eſſe, credulos impium, dicebat Ageſilaus rex, de quo Plutar. in eius uita. § car. ult. ante. § Quæ narrantur non cito credenda ſunt. Nam libenter credimus quod inuiti etiam audimus. ueritas elucet quo ſæpius ad manum uenit. § Sen. in 2. de ira. cap. ex his que. car. 129. § Nunquam futuris rebus ueluti iã factis confidendum eſſe, neque ſpem in ijs collocandam quæ euenire aliter poſſunt. § Polyb. lib. 2. car. 2. a terg. § Qui cito credit leuis eſt corde. Nemini credendum temere ad uerſus ſocios uel amicos. § Eccl. cap. 19. in prin. Alcia. fab 16. ne credes, &c. § Iuraui lingua mentẽ iniuratã gero, dicebat Euripides. de quo § Tul. in 3. offic. car. 70. in fin. Eraſ. prou. Lingua iuraui. car. 188. Plaut. in capti. car. 94. a ter. cap. Inijcite. in fi. eius. § Certum eſt nulli poſthæc quicquam credere, ſatis ſum ſemel deceptus. Si uiolandum eſt Ius, regnandi cauſa, &c. § Tul. ubi ſupra. car. 65. in fin. § reprobatum Euripidis dictum, de quo Suet. § in Iulio. car. 19. § Vt etiam frangenti fidem fides frangatur eidem. § Tul. ubi ſupra. car. 70. a ter. Sene. lib. 4. de benefi. cap. promiſi, & cap. quare ergo. car. 110. a tergo. § noua enim ſuperuenlente cauſa noua fiat diſpoſitio. Non ſeruanda quãdoque ex cauſa legitima, ubi ſupra. fricantem refrica. § Tul. in 1. offic. car. 7. ante, & a tergo. § ut ſi quis metu aut dolo pro miſerit deceptus. § lib. 3. car. 67 68. 70. Plato in 1. de rep. car. 2. ante. lib. 3. car. penul. in fi. lib. 5. car. 3. ante. Sen. lib. 4. de benefi. cap. promiſi, & a ter. cap. Quare ergo. Ponta. lib. de obedien. 4. car. 35. in fi. cap. de utili. car. 36. § Mentiri licet uel hoſtium uel ciuium cauſa, ad communem ciuitatis utilitatem. Sed & a mendacio abſtinendum eſt. Pueri enim aſtragalis, uiri iureiurando falluntur, dicebat Liſander, de quo Plut. § in eius uita. car. 2. in prin. & in apophtheg. car. 173. a terg de ipſomet. Lactan. libr. 5. cap. 9. Machia. lib. de princ. cap. 18. lib. 2. diſcurſ. cap. 42. § Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra prophanis. § Orat. in 1. epiſto. car. 212. ne per conteris. § Nondum hæc Deum negligentia uenerat, ut interpretando ſibi quiſque iuſiurandum, &c. § Liui. libr. 3. car. 4. Tul. in oratio. pro Comedo. car. 3. & d. car. 49. ante. § Nepharium eſt fidem frangere, quæ continet uitam, &c. § Liui. libr. 9. in princip. car. 3. ante. 70. §

Romani

meſtica magis. § Eccl.cap.6.in fin.Luc.cap.6.in fin.cap.8.d.Mathe. cap.5.c. § Vt uideant opera bona ueſtra. §Pau.in prin.ad Thimo. cap.4.c.Xenop.libr. 7. in fin.car. 129.ubi ſupra. § filios inſtituamus noſmetipſos liberis noſtris optima exempla prębendo, & cæ.Si uideris uirum ſenſatum,euigila ad eum,& ſi dilexeris audire ſapiens eris. Qui uenit ad me & audit ſermones meos,&c. § Tul. in Verr. 7. car. pen. in princip.de pluribus,Xenoph.libr.2.car.33.ante. § non uerbo demonſtrans ſed re, qualis oportet eſſe. exempla ſumenda ab ijs, qui faciunt laudabilia,non qui dicũt. Seniorum diſciplina eſt non uerborum increpatio,Sed monita in omni uita facere. § Plato libr. 5. de legi.in princ.car.2.in princ. Tul. in dicta 1.parad. in fin.Plin.epiſt.14.libr.8. Sen.epiſt.52.in med.Quid,&c.epiſt. 26. in med.Modo,&c. § eligamus non celeritate præcipitantes,ſed eos qui uitam doceant, qui cum dixerint,quid faciendum ſit probant faciendo, &c. §Dion. lib.52.in oratio.Mecenat. § ubi ſenes impudentes ſunt, adoleſcentes eſſe turpiſsimos neceſſe eſt,dicit Plutar. § in problem.car.9.201.in prin.Ar ria.lib.6.car.276. § Alex.ipſe pedes agmen ducebat, quo milites exẽ plo ſuo ac duces,labores ac ærumnas leuius ferrent,patiẽtia æſtus,algo ris,inediæ neceſſaria deſiderantur. § Ponta.lib.de princi.car. pen. in princ. § diſcere a peritis, ſequi optimos,&c. § Tacit. libr. de Iulio agric.car.2. ante. § Inſtruenda eſt uita exemplis illuſtribus,quid faciendum ſit a faciente diſcendum. § Sen. epiſt. 58. in med.Quanta, &c.epiſt.98.in fi.Nunquam,&c.epiſt.108.id de quo,&c. Dion.li. 52. ubi ſupra,in oratio.Agrippæ. § Sic iſta diſcamus, ut quæ fuerint uer ba ſint opera,non qui philoſophiam didicerunt, aliter tamẽ uiuunt quã uiuendum præcipiant,exempla enim,&c.Multum ſibi dabis,etiam ſi nihil dederis præter exemplum. § Sen.li. de conſolat. ad Albinam,car. ult.cap.non eſt,in fin.car.151.in prin.§

Ciues ad iuſtitiam,non tam uerborum artificio,quam exẽplo & opere ſunt prouocandi. § Plato lib.10.de rep.car.267.in prin. libr.9.de legi.car.249.a ter.in arg.Vale.cap.de paren.ſeuerit.in Torquato. in fi. effigies maiorum ad exempla,&c.ut in uer.laudatio,alibi. Fælix igitur quem faciunt aliena pericula cautum. § Gel.lib.2.cap.23.prouer.de quo Eraſ.plura. § poſt mala & acerba prudentior,aliena inſania frui. Plin.lib.18.cap.5. § Alienis malis utili exemplo functos. § Liui.li. 21.in med.de Pænorum ſtrage in alpibus.Tacit.lib.20.in med.car.41. ante. § Diutius durant exempla,quam mores.fæliciter ſapit qui alieno periculo ſapit. §Plaut.in mercat.cap.Sira.car.219.ante.In Perſa. cap. cui homini. in fin. § Sed te de alijs, quam alios de te ſuauius eſt fieri doctos.Interrogans pontifex cur Epiſcopus ſedem ſuam,&c.non

regeret,

regeret, reſpondit, Abſte omnes pendemus Pontif. te ſibi quiſque proponit ad imitandum. ❴ Aemil. car. 418. a tergo, in Carolo. 5. rege. ❵ Nec enim fortuna quærenda ſola tua eſt, Similes aliorũ reſpice caſus. ❴ metham. lib. 15. in med. ❵ ex uitio alterius ſapiens emendat ſuum. ❴ Senec. in ſuis prou. Tul. d. lib. 1. de offic. car. antepen. in princ. ❵ fit enim ut magis in alijs cernamus quam in nobis metipſis ſi quid delinquitur. Adhibere ergo decet doctos homines, & uſu petitos, &c. exempla quomodo ponderanda, not. Guizar. ❴ lib. 1. in fin. car. 45. a ter. ❵

DE EXTEMPORALITATE.

Extemporalitas uitanda in dicendo, quia imprudentiam affert, non ſtatim ergo decernendum, ut eſt prou. de quo Eraſ. In nocte cõſilium, poſteriora meliora. & per Auguſtũ, de quo Suet. ❴ in eo. cap. Eloquẽtiam. ❵ exemplo Platonis in ſeptima ſua epiſtola, Tempus reſpondendi in craſtinum ſumpſi. ❴ car. penul. ante. ❵ Locutus eſt nunquam niſi meditata & compoſita oratione, &c. ❴ Liui. libr. 37. in princ. car. 199. a terg. ❵ Scipio reſponſo ad hoc dato, cogitaturum dixit quid ſibi faciendum eſſet, &c. ❴ Tul. lib. de ſenect. car. 81. de Catone ipſo. libr. 1. offic. car. 4. in fin. ❵ adhibebit ad conſiderandas res & tempus & diligentiam. ❴ Sen. lib. de prud. car. 72. ante. in med. ❵ Venio in ſenatum frequens, ultroque affero res multum & diu cogitatas, eaſque tueor, &c. ❴ lib. 1. de legi. car. 2. in fin. ❵ rem differre quam extempore reſpondere male conſueuiſſet Demoſthenes. ❴ Plutar. in polit. car. 8. ante, lib. de educa. libe. car. 6. ante, & in eius uita. car. 1. a terg. Lãprid. in Alex. Imper. car. 6. in fin. ❵ Ne pueri dicant extempore cauendum erit. Dato ſpatio ad diſquirendum cogitandumque, priuſquam dicerent, ne incogitati dicere cogerentur de rebus ingentibus. Nullã cauſam adeo tenuem tradunt, ad quam peragendam impræmeditatus accederet Craſſus ipſe. ❴ Plutar. in eius uita. car. 1. ante. ❵ Soſtratus dicitur omnium promptiſsimus fuiſſe, & Gorgias Leont. ❴ Plutar. ẽt in M. Ant. in fin. car. ult. in princ. ❵ improuiſa ſæpe actio plurimum obeſt. ❴ Tul. in Philipp. 3. in prin. Dion. lib. 42. car. 1. Ponta. lib. 3. de prud. cap. Quæretis, car. 192. lib. 4. cap. omnino. car. 199. a terg. ❵ extemporalitas omni ſtudio fugiẽda, quæ turbare animum & ingenium, ſtuporemque afferre, ſolet. Paratus igitur quiſque debet eſſe in quaque re, & animo compoſito, mala improuiſa grauiora. Tul. ❴ lib. 3. Tuſculan. car. 7. uel 107. ❵

DE EXPERIENTIA.

Experientia & uſus dominatur in artibus. ❴ Varro, libr. 1. rei ruſt. cap. 18. in fin. Colu. cap. 1. libr. 1. cap. 4. Cæſ. libr. 2. ciui. car. 3. Polyb. in 1. car. 24. a terg. ❵ Optima ad ueram uitam inſtitutio uidetur eſſe

experiẽtia.Eſt.n.rerum oĩum magiſter uſus. § Vnde metham.li.6. § Seris uenit uſus ab annis. Nec Medici,nec Imperatores,ita nec Oratores quamuis artis præcepta perceperint, quicquam magna laude dignũ ſine uſu & exercitatione conſequi poſſunt. § Tul.in 1.offic. § aſsiduus uſus unius rei deditus,& ingenium & artem ſæpe uincit. § & in oratio.pro Balbo.car.5.fin.67.& in oratio.pro Murena.car.141.Plin. epiſt.29.lib.6.lib.17.cap.4.hiſtor. § experimentis optime creditur. Virg.experto credite.Experientia prudẽtiam auget.prou.de quo Eraſ. Expertus metuit.Milites ab aſſuetudine perpetiendorum laborum,exantlatisque periculis laudari,& quos aſsiduus labor longaque exercitatio docuiſſet. § Ponta.lib.5.de obed.cap.parens.§ In ruſticatione, in mercatura,in re militari nedum in ciuili,niſi per exercitatos rarus po teſt eſſe profectus.Ad celeritatem natura & ingenium confert, ad maturitatẽ perfectionemque uſus ipſe & exercitatio, &c. § Ponta.ipſe, lib.3.de prud.cap.uſum. lib. 4. cap. Oratius. § ab experimentis natæ ſunt inſtitutiones & præcepta,eaque longiſsima ab obſeruatione ſumpta,&c. plura.

DE EXERCITATIONE.

Exercitatio efficacior quam natura. Quid corporum habitus? ocio & torpore corrumpitur, exercitatione, motuque plurimum conſeruatur. § Plato in Theæt.car.3. a terg. 56. § recta educatio poteſt & corpus & animum optimũ reddere. §Idem lib.7.de legi.in princ.car. 339.Plin.epiſt.29.lib.6.auidius,&c. § Vſum haberi & eſſe optimum dicendi magiſtrum & corporis agitatio modica, uel uehiculis, rheda, equis,& quomodocunque conducit plurimum. § Pau. in 1. ad Thimoth.cap.46.Tul.lib.de ſenect.car.76. 81. § Aptiſsima ſunt arma ſenectutis artes exercitationesq; uirtutũ,quæ in omni ætate cultæ mirificos afferunt fructus. Vtendum exercitationibus modicis. Tantum cibi & potionis adhibendum ut reficiantur uires, &c.ſeruum inclinant operationes aſsiduæ,mitte illum in operationem ne uacet, multam malitiã docuit ocioſitas. § Eccl.cap.33.in fin.Sen.epiſt.15.mos antiquis. ex Plato.in Thymæo.car.ult.ante. § ſunt exercitationes & faciles & breues,quæ corpus & ſine mora laxent,& tempori parcant. Curſus & cum aliquo pondere manus motæ & ſaltus,uel qui in altum leuat, &c.geſtatio & corpus concutit & ſtudio non officit,&c.labore modico alitur ille. § Plato lib.7. in princ. ut ſupra. § nulli ſunt tam feri & ſui iuris affectus,ut non diſciplina perdomentur,&c. § Sen. lib. 2. de Ira cap. Vtilis,& cap.ſeq.Quoniam quæ.car. 128. § Labor citra laſsitudinem exerceas,ut minuatur, & nõ ut cõſumet calor,modica uoluptas laxat animos & tẽperat. §& li.de prouid.cap.proſpera.car.137.ante.§ So

lidiſsima

liduiſsima pars eſt corporis, quam frequens uſus agitauit. { Contem-
ptum periculorum aſsiduitas periclitādi dabit. Solidiſsimum eſt quod
exercuit. Nihil miſerum eſt quod in natura conſuetudo producit, pau-
latim uoluptati ſunt quæ neceſsitate cęperunt. { Ponta.li.2.de prud.
cap.profecturum. } in actionibus ipſis & in uſu exercitationeque agē
di uirtus cognoſcitur noſtra. Ex Heſiodo Plutar. { libr. de educa.li-
be.car.2.& car.116. } paucula ſi tentes ſuper adiecisse puſillis, Idque
frequens peragas magnus cumulatur aceruus. { & in Demoſth. uita
car.1.aterg.2.in princ. } Non multum natura & ingenio, ſed labo-
re & exercitatione ualent, uocem currendo, ſcandendo, inter pronun-
tiandum exercuiſſe. { prou. de quo Eraſ. nu. 1153.car.155.in fin. }
Ferrum ſi exerceas conteritur, ſi non exerceas tamen rubigo terit.
{ Gel.libr.11.cap.2.in fin. Plutar.in Cæſar.uita in princ. car.1. ante. }
Nullius rei tam paruum eſt exiſtimandum initium, quod nō aſsiduitas
amplificet. { Curt.lib.5.in med.car.54.a terg. Diodo.lib.3.car.4.in
princ. } conſuetudo natura potentior. diutina militia tum milites ro
buſtiores, tum duces prudentiores ſolet efficere. { Machia.lib.1.di-
ſcurſ.cap.21.Sen.epi.80.hodierno,&c. } Multi corpora exercent, in
genia pauci, in deambulando, in orando, & in uoce, ut clara, ut ſuauis.
Alterum exercitatio augebit, alterum imitatio. { Plato in Phedro in
prin.car.179.in fin. Tul.in 1.offic.car.26.lib.2.car.41. libr. de ſeneċt.
car.79.ante.& car.81.a ter. } Senectus non modo languida atq; iners
non ſit, uerum etiam operoſa, & ſemper agens aliquid & moliēs. Pytha
goreorum more, exercendæ memoriæ gratia, quodcunque dixerim, au-
dierim, egerim cōmemoro ueſperi. hæ ſunt ingenij exercitationes, &c.
Vocis exercitatio & lectionis not. Plutar. { libr. de tuenda ualit. car.
407.lib.de libe.educ.car.116. a terg. } magna eloquentia ſicut flam
ma materia alitur, & motibus excitatur, & utendo clareſcit, &c. { Ta
cit.in dial. Orat.li.1.Oda.7.& 8.laudabunt, &c. Lydia dum, &c. } In
ter æquales equitet cur timet flauum Tyberim tang. { Sen.lib.2.de
clamat.car.77. cap. Ouidius. } non uides ut immota fax torpeſcat &
ignes exagitata reſtituat, mollit animos ocium, ferrum ſitu rubiginem
ducit. Vidi ego iactatas, &c. Aſsidua ſtilla ſaxum excauat. prou. de quo
Eraſ. Vſum haberi optimum dicendi magiſtrum, dicit Plin. { epl.29.
lib.6.in fine.d. Auidius, &c. Plutar. ubi ſupra.car.2.a terg. } Nulla er-
go dies ſine linea, ut de Apelle Plinius { li.35.cap.10.Sen.epiſt. 40.
in fin. Quod, &c. } opus eſt exercitatione quotidiana. Lycurgus Ca-
tulos ſuſcipiens fratres, uario educatos modo, Culinæ alterum, uenatio
nibus alterū, expreſsit, quod populo expoſuerat incapaci. } Plutar.
lib.de educa.libe.car.3. in prin. } multos & paruo ingenio, ut bene

agerent agendo conſecutos.& in uer.ingenium.infra.

DE EXILIO.

Exilium eſt ubi uirtuti non eſt locus.Loci eſt commutatio, & carere patria. ❡ Tul.in oratio.pro Milone.car.ult.Sen.li.de conſolat.car. 148.a ter. cap.Remoto igitur.cap.Quid tam.Machia. lib.4.hiſtor.car. ult.in fin. ❡ nulla ciuitas eſt ubi magnam partem peregrinæ multitudinis non inuenias,mobilis & inquieta mens homini data eſt,&c.plura de nationibus, ❡& cap.de remed.fortuit.cap.exulabis.car. 73. a ter. car.71.ante.in fin.de moribus. ❡ Patria etiam, ubicunque eſt bene, ❡ Tul.ubi infra.in ult.Tuſcul.in fin. ❡ ſi ſapiens eſt peregrinabitur,ſi ſtultus exulat. ❡ & epiſt.24.in med.Solicitum,&c. ❡ exul fiam,ibi me natum putabo quo mittar. ❡ Plutar. plura,li. de exilio.car.149.❡ nullam regiones ipſæ inferunt homini fælicitatem aut detrahunt,ſed ſibi quiſque patriam tribuit & fælicitatem. Leuius eſt te inſontem eſſe quam reum,in patriam non uexatum,haberi cum infamia.Philippus ad Ciceronem exulem,de quo Dion.in conſolat. ❡ lib.38.car. 35. Tul. in 4.parad.& in 1.etiam in fin. ❡ ſapiens non fit exul. Nam exilium non eſt ſupplicium,ſed profugium & portus ſupplicij. ❡ Tul. in oratio.pro Cecinna.car.pen.❡ Vnde eſt uoluntarium exilium,de quo Budæus ❡ lib. in pand.2.car. 108. ❡ quæ alio nomine dicitur legatio libera,ut alibi in uer.Legatus. ❡ Sen.epiſt.82.in med. Deſij.❡ non laudatur exilium, ſed conſtans exul. ❡ Tul. in 1. parad. ❡ patria eſt ubicunque uir fortis,&c.& ubi bene eſt quæuis terra patria. ❡ Sen.li. de moribus,car.71.ante.in fin.Curt.lib.6.car.67.Eraſ.in prou. c. 160. Dion.lib.38.car.35.in prin.❡ multi rem ſuam bene geſſere,& publicam patria procul, multi qui domi ætatem agerent propterea ſunt improbati. ❡ Tul.lib.7.epiſt.famili.car.94.ad Trebatium.lib. ulr. Tuſculan.in fin.car.antep.in fin.Geu.lib. 2. car.107. Quattro coſe, &c.li. 1.car.388.a D.Pietro Hiron.car.396.399.de priuilegijs eius. ❡ Vitam optimam elige,hanc tibi non inſuauem cõſuetudo efficiet. Plutar. ubi ſupra.car.251.a terg. ❡

DE FAMA.

Fama eſt inſtita hominibus, libido alendi de induſtria rumores,aliquid adijciendo,ut de Scipione,in Hiſpa.ęgrotante,Liui. ❡lib.28.in med.lib.21. ❡ de Scipi.patre ad Placent. Incerta in maius uero ferri ſolet,nunquam ad liquidum perducitur, omnia illa tradente maiora uero. ❡Curt.lib.9.car.3.metham.lib.12.❡ Auditis aliquid nouus adijcit author, ſummam rerum nuntiat non ordinem. ❡ Plin. epiſt. 11. lib.4.Audiſti,&c. ❡ Tales crede,quales fama,&c. ❡ Plin.in paneg. car.370.prou. de quo Eraſ.car.80. ❡ Non omnino temere eſt quod

uulgo

uulgo dicitur. Famę rerum ſtandum eſt, ubi certam derogat uetuſtas fidem, haud ſemper errat fama aliquando & elegit. § Liui.li.7.in prin. car.2.ante in med. Plato lib.8.de legi.car.2.a terg.li. 11.in prin. Tacit. in uita Agric.car.2.in fin. § Vulgatæ de his famæ credendum eſt. miram famæ potentiam nouimus, quando, &c. famæ uires, & uelocitatem not. Ouid. § libr.12.metham. Pontan.in dial. Anton.in med.car.80. Macro.libr.5.cap.14. de Homero & Virgilio. § mox ſeſe attollit in auras, & cæ. Non fama ſolum, qua nihil eſt celerius, ſed nuntius regis. § Liui.lib.24.in med.de Siracuſ.motu. car. 113. Plutar. plura exponit car.1.in uita Pauli Aemil.car.pen. § omnia longe ſuperat famæ miraculum, quarta poſt prælium die profligatum eſſe Perſeum Romæ uulgauit. Valer. § cap.de miracul.car.1. § Dies pugnæ idē fuerat quo Romæ uictoriam fama uulgarat. § Cæſ.lib.7.gall. car.1.in fin. libr. 3.ciui.car.antepe.de aduentu Scipionis, Dion. etiam libr. 41.car.112. in fin. § de Clade Pharſal. a ſacerdote eadem die Paduæ cognita. § Gel.libr.15.cap.18. § plerunque in nouitate fama antecedente, ut de Clade in Mardonium per Græcos. § Iuſti.lib.2.in fin.libr.20.in med. § de Locrenſibus, & Crotoniatis. Admirationem auxit incredibilis famæ uelocitas, nam eadem die qua in Italia pugnatum eſt, etiam in Græciam nuntiata eſt uictoria. Infamia cum paupertate grauior, immortalis eſt etiam, tum uiuit cum credas eſſe mortuam. § Plaut. in Perſa.cap.Quæres car.261. § Mala de te fama uulgata eſt, aut illam dilue, aut ne ſis. § Plutar.in apophtheg.Laco. in med. car. 184. Sen. epiſt.91.in fin. Liberalis. § Dementia eſt uereri ne infameris ab infamibus. § Aemil.in Phil.1.rege.38.car.153.ante. § Quo die Claro monte decretum ſit ſacrum bellum, eodem illius decreti famam orbem terrarum peruaſiſſe. § Blon.lib.13.car.antep.in med. §

DE FAME, ET SITI.

Fames & ſitis uitanda eſt, quia exaſperat, & incendit animos, & a laſſo rixam quæri. § Sen.li.3.de Ira.car.2.a terg. 131. Plau.in Amphit. cap.Di noſtram.car.32. Eraſ.prou.216.in fin.car.298.in fi. 331. § fames & mora bilē in naſum conciunt. Non interpolatur famelicus. Multa docet fames. Cibo enim opus eſt in laboribus. § car.305.a ter. ubi ſupra.3148.2712.2818. § Vulpi eſurienti, lepori eſurienti, aſinus eſuriens. Omnia ſapientibus facilia & famelicis. § Eraſ.etiam prou.224. & car.293. Tul.ubi infra. § Ventre pleno melior conſultatio. Anima ſaturata calcabit fauum, & eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet. § prou.cap.27.b. Eraſ.prou. car. 219. § Venter auribus caret. fame primogenituram ceſsit fratri Iacob, Eſau, not. Ioſep. § lib.2.cap.1.in prin. § famē mori miſerrimum eſt, & mortem capere. Nō enim odio

fortuna. Item Rationi & Induſtriæ. { metham. libr. 8. car. 118. Liui. lib. 1. car. antep. 7. ante. lib. 25. car. 4. ante. Plato. li. 10. de rep. in arg. car. pen. a terg. 268. Cæl. cap. 13. in prin. ubi ſupra. } Nulla prouidentia fatum imminens moueri poteſt. Mundanæ res aliæ a fato, aliæ a prouidentia reguntur, quædam ſub fato fiunt, quædam per prouidẽtiæ leges ſuper fatalem ſeriem diſponuntur, mutari fata non poſſunt. { Tul. li. 2. car. 5. ante. de diuinat. Virg. etiam. } fata uiam inuenient, &c. Ne ſcia mens hominum fati, &c. Stat ſua cuique dies, &c. Ducunt fata uolẽtem, nolentem trahunt. Stat ſuper caput fatum. { Sen. li. 1. declamat. in prin. car. 74. epiſt. 107. in fin. Vbi illa prudentia, &c. lib. 3. de ira in fi. car. 135. epiſt. 76. inimicitias, &c. } Sciet id accidiſſe lege diuina, qua uniuerſa procedunt. { epiſt. 101. Omnis dies. } Stat quidem terminus nobis, ubi illum inexorabilis fatorum neceſsitas fixit, &c. { & li. de diui. prouid. car. 137. ante, Adiecerunt. }

In Polycratem Samium Cambiſes, de quo Herod. { libr. 3. cap. 4. Valer. cap. de fælicit. } quia in mari iactatum annulum ſibi etiam delatum fuerat, ergo graui periturum ſupplicio, inter Spartanos & Archades. { idem. lib. 1. cap. 6. } de Cræſo in Cyrum regem, { li. ipſo. 1. cap. 8. fata nos ducunt, & quantum cuique temporis reſtet prima naſcentium hora diſpoſuit, non incidunt omnia ſed ueniunt, irreuocabilis humana pariter ac diuina rurſus uehit, &c. { & in conſolat. ad Martian. cap. Ignaros. in fin. eius. } fixus eſt cuique terminus, fruſtra uota ac ſtudia ſunt, habebit quiſq; quantum illi dies primus aſcripſit, &c. longus ordo rerum trahit, ideo fortiter omne faciendum eſt. { ubi ſupra. lib. de liberal. ſtud. car. 2. in prin. } Agit illa continuus ordo fatorum, & ineuitabilis curſus, quid refert prouidere, quod effugere non poſsis, ut de Alex. Mag. ad Babiloniã. { Iuſti. li. 12. car. ult. in med. } Quia ſi prouideri nihil poteſt futurum eſſe, ut eorum quæ caſu fiunt, quia eſſe certa non poſſunt, diuinatio nulla eſt. Si autem prouideri quia certa ſunt & fatalia rurſus diuinatio nulla eſt, &c. { Tul. in 2. de Diuinat. car. 6. ante. Plutar. in conſolat. & infra. in uer. Futura quare. Ponta. in dial. Charon. car. 57. ante. Eraſ. prou. fatum. car. 307. in fin. 309. a terg. 311. ante. Sen. epiſt. 117. in med. Multum mihi, &c. Ponta. in 1. de fortit. car. 75. in prin. }

Quæ urbium ita & hominum ſors eſt. { Apia. in Sirio. car. 301. ante. car. 5. fi. lib. 2. car. 83. a terg. in Iulio Cæſ. Tul. d. car. pen. de diuinat. & lib. de fato. in med. 265. } fac igitur & Deum uoca. { Eraſ. prouer. car. 79. car. 307. in fin. & ſeq. } cum Minerua manum quoq; moue. Induſtriam adiuuat Deus. Genethliaci quomodo diuinare poſſunt, not. Tul. { lib. 2. de diuinat. ubi ſupra. Gel. d. cap. 2. lib. 6. cap. 1. libr.

14.in fin.Plin.libr.7. cap. 49.in fin.§ de occumbentibus in prelio,in naufragio tantis uno tempore & momento. Dupliciter dicitur,& quan tum ad ordinantem Deum, & continet neceſsitatem immutabilem ex prouidentia ſua,& ex ordinato,& non cõtinet niſi cõtingenter. § Be. Anton.ubi ſupra.& alia.in uer.Fortuna.

Ineuitabile non eſſe dicit Plato § in Gorg.in fin.car.antep.ante.§ mulieribus fide adhibita dicentibus,neminẽ uitare poſſe fatũ. § Tul. ubi ſupra. car. 5. dicebat § omnia quæ fierent fato contineri. Anile ſanè, & plenum ſuperſtitionis fati nomen eſſe ipſum, ſed tamen apud Stoicos,&c. § & in 1.de natu.deo.in med.car.22.§ hinc illa fatalis neceſsitas,ut quicquid accidat, &c.cui tanquam anicula, & his quidem indoctis fato fieri uideantur omnia? § Homer.libr.2.Odiſſ.car.16.a terg.& lib.9.car.2.& in exitu Patrocli lib.16. Ilia. § Si autem uerbũ Pellidæ ſeruaſſet, certe ſubterfugiſſet Parcam malam. § quod refert Gel.d.cap.ſecundo.in fin.eius § niſi conceſſerimus, omnia fato fieri quæcunque fiant. § Tul.lib.de fato.car.265.§ de Criſippo in hoc laborante. § Home. libr.17.in fin. § moram & Parcam fugiamus. § lib.20.in med. § ſed recede,ne præter fatum domum inferni ingre diaris. § car.225.ante Saluſ.in Iug.in prin. § Animus ipſe cuncta habet,nec ipſe habetur. Nam ſi de rebus futuris certa ſtarent uaticinia, uirtus pro nihilo eſſet.Sapiens multa aduerſa, non uano conſilio effuge re poteſt,&c. § Pompo. Let.in Dioclit.Imper.car.13.ante. Machia. lib.de princi.cap.25.Aphrodiſ.late,de quo Vlpius Veron.modernus, § præualere hominis uirtutem prudentiamque uult. Quæ caute & conſulte geſta eſſent ſatis proſpere euenire, ſic & Plutar. § in Fabij uita car.2.ante. § Deum per uirtutem & prudentiam hominibus res ſecũ das concedere. § Ponta.lib.3.de prud.in prin.car.2. & in uer. Fortuna.infra.hic.§

Aliter peccata hominum atque delicta punienda non eſſent, ſi de ne ceſsitate euenirent, & inſtantiæ ex fato proueniente. Sed ex Criſippo etiam ingenia ſunt fato obnoxia,& libera ad proprium eius arbitrium, Cylindri more,quod ſi per ſpatia terræ iacies prona,mox tamen uoluatur præceps,&c.Sed ut Sen.in ſuis prouer. Omne peccatum eſt actio, omnis actio eſt uoluntaria tam honeſta quam turpis, omne ergo pecca tum uoluntarium eſt.Omitte excuſationem,nemo peccat inuitus. Sed ſi naſcens fatum quiſque accipit, ut ſupra,cur plures eadem naſcentes hora diuerſis & in ciuitatibus & prouintijs, eundem non tenẽt uitæ cur ſum, & eundem finem minime ſortiantur, ut ordinarium conſtitutum & fatalem ut not. § Gel.d.cap.1.§ Sequitur ergo prædicta ambagioſa eſſe & incerta ex opinione Fauorini philoſ.tunc incliti, &c.

Fatum

Fatum habere ſuam firmitatem & certitudinem conſtat de ijs quæ uentura ſunt, ut per Heraclytum, fortunam eſſe inconſtantiſsimam uel ad res proſperas uel aduerſas quæ tamen pro maiori portione per prudentes uitari poſſunt, quædam minime ut per ſuprema expoſita a ſapiētiſsimis cognita & declarata, quid decernendum? Anaxagoras & Stoici quibus aſſenſum præſtamus incapacitatem hominis aſſerunt, ut in pluribus ita & in hoc. Sed quædam fato euenire ut naſcenti ita & mortis uel adipiſcendi aut perdendi principatus, de Poliſtrato & Hippoclide hora eadem & natis & in ſenecta defunctis, not. Valer. § cap. de miracu. car. ult. cap. de morti. non uulga. in prin. Suet. in Tito Veſpaſi. Imp. cap. pontificatum. § principatum dicit Titus ipſe fato dari ſic eripi. Cognoſci poteſt proles uiri, cui Iupiter fęlicitatē decreuerit, uxoremq; ducenti ac naſcenti, &c. § Home. lib. 4. Odiſſ. car. 4. lib. 7. car. 4. de Alcinoo in hoſpitem, Tacit. li. 5. car. 10. de Tranſib. Ponta. li. 3. de fort. in princ. car. 1. in fin. § Alia fato prouenire, alia contingenter, alia neceſſaria, alia euenticia, & ſic omnia inferiora ſtellis eſſe ſubiecta præter hominis uoluntatem. noſtrum eſt enim uelle nolle hoc & illud, eligere aut reijcere, ſequi aut declinare, quod per expreſſa uerba declarat Deus ipſe per Ezechiel. § cap. 33. d. § Tu itaq; fili hominis, &c. bona uero corporis uel res noſtræ & bona fortunæ ſubiecta ſunt, Animi bona arbitrio ſunt hominis & eius prudentiæ. § not. Plutar. in ſua polit. car. 17. & car. 473. in prin. de Placit. cap. de fortuna, de Deo. car. 301. in fin. § ſi fatum quomodo fortuna, & è contra. Sic ex ſupradictis admittuntur omnia in ſe compaſsibilia. aliqua uide ex Tacit. § d. lib. 5. in med. § Non eximitur quin primo cuique ortu uentura deſtinētur, &c. A rerum natura liberis datum ut accipiendi ſpiritus & reddendi eodem momento temporis legem dici. De Anaxagora Valer. § cap. de parent. in fin. car. 124. a tergo. cap. de ſimilit. for. in princ. § nulla eſt certa lex naturæ, ſed ut fortuita eſt ſors conceptionis, &c. Plin. § lib. 7. cap. 49. § ſtatuta uitæ ſpatia a ſtellis accipi. § Iuuen. Sat. ult. in princ. § Plus fati ualet hora benigni. § ex Home. lib. 3. Odiſſ. car. 1. a terg. lib. pen. Ilia. § per animam Patrocli deorum uoluntate genitum eſſe nutritumque. § libr. 7. car. 4. § quæcunque ei fatum Parcæque naſcenti filauerunt lino, quando ipſum peperit mater. Alia in uer. fortuna, infra.

Et in uer. uarietas infra. hic animaduertenda. not. & Phalaris Agrigent. tyrannus in ſua epiſtola ad Gorgiam. § car. 25. in prin. Neque fatum, neque mortem formidare decet.

Indeprehēſam in his cauſam humano capiti Anaxagoræ & Stoicorū opinione refert Plutar. ubi ſupra lib. de fortuna. Sed uideo melius fatū

eſt

cris hæreditas, fælicitas a Deo, dormientis rete trahit. ¦ ubi ſupra. car.74. ¦ fælix & fauſtum, equus me portat, alit rex. ¦ Iuuen. Sat. 4.in prin.Eraſ.prou.car.93.Alcia.fab.124. ¦ fælici quæ ſunt omine facta iuuant. Alba faba, albus dies. ¦ Plutar.in Periclis uita. car. pen. ante. ¦ bonus fælix, malus miſer. ¦ Iuuen. ubi ſupra.Boet.lib.de cõſolat. car. 18. Plato in Gorg. car. 4.in fin.In eius epiſt.7.car.3.ante,in fin.385. ¦ fælix intractabilis. Nihil inſipiente fortunato intollerabilius. ¦ Plutar.de principe.car.415.in prin.Sen.epiſt.39. cõmentar. Tul.libr.de amic.car.102.in princ. ¦ præterita fælicitas agnoſcitur, præſens ignoratur. ¦ Plato lib.9.de rep.car.3.in prin.Dion.lib. 56. car.pen. ¦ Vera fælicitas eſt, fælicitate dignum uideri. ¦ Plin.in panegy.car.380.Eccl.cap.3.in fin.& in med.cap.5.d. ¦ Lætari & facere bonum in uita.fælix eſt qui non alijs eſſe uidetur ſed ſibi ipſi., fac ideo teipſe fælicem uirtute,&c. ¦ Sen.libr.de remed. fortuit.cap.ult.car. 74.ante.epiſt.31.agnoſco, &c. ¦ prudentia tantum efficitur fælicitas, omnia ferendo contraria æquo animo. ¦ Plutar.li.de tranqui.animi.car.4.a terg.de cohib.irac.car.antep.ante.Boet.ubi ſupra.car. 18. ¦ Omnium eſt cupiditas, ut ſecundum animi ſui deſiderium omnia procedant, ſed precandum potius, ut prudentiam noſtram uoluntas, ſtudẽdumque ut mentem habeant. ¦ Plato libr. 3. de legi. car.3. ante.Sen. epiſtol.23.putas,& cæ.in princip. ¦ In animo enim fælicitas eſt,&c. ¦ Ponta.d.libr.1.in prin. car.148.a terg. ¦ Inquieta res eſt fælicitas, Ipſa ſe exagitat,&c. ¦ Sen.epiſt.36.in princ.Amicum,epiſtol. 39.in med.cõmentarios,Plutar. in uita Solonis.car. ult. in princ. ¦ Infælicem omnia ſequuntur mala. Suſcipitur malum e malo ſemper. ¦ Home.in 19.Ilia.car.antep.ante,Eraſ.prou.car.245. ¦ Arbore deiecta, &c.Semper eſſe præſto infortunia. ¦ Alcia. fab. 125. Nil reliqui, & num.127.Sen.lib.de prouid.cap.Sed iam.car.136. ¦ Infælicisſimum genus fortunij fuiſſe fælicem.Nihil infælicius eo cui unquam nihil euenit aduerſi. ¦ Boet.ubi ſupra.car.17.a terg.Ponta.lib.de fortit.2.cap. de cæcitate. ¦ Nemo poteſt eſſe diues & fælix. ¦ Sen. d. car. 71.a tergo.in med.libr.2.de ira.cap.ex his.in med. ¦ ſemper futurum aliquid, quod te offendat exiſtima. Vbi maxime gaudebis, ibi maxime metues. Vnde priuatus homo, non curioſus, alijs beatior eſt. ¦ Plato lib. 10.de rep.car.ult.ante,in med. ¦ Ante obitum nemo reputandus fælix, ut Creſo regi reſpondit Solon phil.de quo Herodo. ¦ lib. 1.cap. 3. ¦ In omnibus reſpiciendus finis. Garimber.plura ¦ li.4.de fort. cap.2.car.84.Ponta.in dial.Charon.car.pen.in fin. ¦ Nulli fuere unquam tot bona, ut non ei plura defuerint. fælicitas non ex bonorũ cognitione, uerum ex earum poſſeſsione & uſu apparet.

FAENE-

perdit nihil poteſt ultra perdere. Sen. in ſuis prouerb. fidem non perdit niſi qui non habet. fac fidelis ſis fideli, caue ne fidem fluxam geras. Oculata fides. Segnius irritant animos demiſſa per aurem. § Orat. in poet. car. 177. § Nemini fidas, niſi ſalis modium, &c. § Tul. libr. de amic. car. 104. Eraſ. prouer. car. 139. § Quos credis tutos effuge, tutus eris. Ouid. Nulli fidere inhumanum, omnibus ſtultum credere. Era. § prouer. fiducia. car. 261. § Sapientis eſt, non nimium credere. Tul. ad Atticum. § lib. 1. non modo. car. 38. § Incredulos decipere per miſſum eſſe, credulos impium, dicebat Ageſilaus rex, de quo Plutar. in eius uita. § car. ult. ante. § Quæ narrantur non cito credenda ſunt. Nam libenter credimus quod inuiti etiam audimus. ueritas elucet quo ſæpius ad manum uenit. § Sen. in 2. de ira. cap. ex his que. car. 129. § Nunquam futuris rebus ueluti iã factis confidendum eſſe, neque ſpem in ijs collocandam quæ euenire aliter poſſunt. § Polyb. lib. 2. car. 2. a terg. § Qui cito credit leuis eſt corde. Nemini credendum temere ad uerſus ſocios uel amicos. § Eccl. cap. 19. in prin. Alcia. fab 16. ne credes, &c. § Iuraui lingua mentẽ iniuratã gero, dicebat Euripides. de quo § Tul. in 3. offic. car. 70. in fin. Eraſ. prou. Lingua iuraui. car. 188. Plaut. in capti. car. 94. a ter. cap. Inijcite. in fi. eius. § Certum eſt nulli poſthæc quicquam credere, ſatis ſum ſemel deceptus. Si uiolandum eſt Ius, regnandi cauſa, &c. § Tul. ubi ſupra. car. 65. in fin. § reprobatum Euripidis dictum, de quo Suet. § in Iulio. car. 19. § Vt etiam frangenti fidem fides frangatur eidem. § Tul. ubi ſupra. car. 70. a ter. Sene. lib. 4. de benefi. cap. promiſi, & cap. quare ergo. car. 110. a tergo. § noua enim ſuperueniente cauſa noua fiat diſpoſitio. Non ſeruanda quãdoque ex cauſa legitima, ubi ſupra. fricantem refrica. § Tul. in 1. offic. car. 7. ante, & a tergo. § ut ſi quis metu aut dolo pro miſerit deceptus. § lib. 3. car. 67 68. 70. Plato in 1. de rep. car. 2. ante. lib. 3. car. penul. in fi. lib. 5. car. 3. ante. Sen. lib. 4. de benefi. cap. promiſi, & a ter. cap. Quare ergo. Ponta. lib. de obedien. 4. car. 35. in fi. cap. de utili. car. 36. § Mentiri licet uel hoſtium uel ciuium cauſa, ad communem ciuitatis utilitatem. Sed & a mendacio abſtinendum eſt. Pueri enim aſtragalis, uiri iureiurando falluntur, dicebat Liſander, de quo Plut. § in eius uita. car. 2. in prin. & in apophtheg. car. 173. a terg de ipſomet. Lactan. libr. 5. cap. 9. Machia. lib. de princ. cap. 18. lib. 2. diſcurſ. cap. 42. § Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra prophanis. § Orat. in 1. epiſto. car. 212. ne per conteris. § Nondum hæc Deum negligentia uenerat, ut interpretando ſibi quiſque iuſiurandum, &c. § Liui. libr. 3. car. 4. Tul. in oratio. pro Comedo. car. 3. & d. car. 49. ante. § Nepharium eſt fidem frangere, quæ continet uitam, &c. § Liui. libr. 9. in princip. car. 3. ante. 70. §

Romani

Romani ſub pretextu fidei & iuſtitiæ orbem uſurparunt,dixit Mithrid. rex,de quo ad Saluſt.car.99. Semper aliquam fraudis ſpetiem iuris imponitis,&c.propterea a lupa lactatos ferunt pueros. § Iuſti.lib.38.in med.Eutrop.lib.2.car.35.in princ.Lactan.libr.6.cap.9. de quo Budæ. in pand. 1. car. 23. § Qui fallere intendit iuramentum adhibere non dubitat.Qui mentiri ſolet peierare conſueuit, qui ſemel a ueritate deflexit,&c. § Tul.in oratio. pro Comedo.car. antepenul. prouer. de quo Eraſ.car.292.a terg. § Quibus nec ara nec fides. Nulla peſtis efficacior ad nocendum quam familiaris inimicus. § Boet.lib.3.de conſol. prof. 5. car. 32. cap.60. § plus nocet ut noſtis,&c.unde Fab.de qua Alcia.num.50.de Anatis, Officioſa alijs exitioſa ſuis.perfidia nullis meritis mitigari poteſt. § Curt.in 7.car.91.Machia.libr.3.diſcur.cap.3. cap.48.Alcia.etiam fab.64.de lupo. § proditionem amant quam plures,proditorem laudat nemo,dixit Cæſar,de quo Plut. §in apophteg. car.153.in prin.in Romuli uita.car.9.ante.Exempla notauimus a libi.§ proditio quomodo ſignificata not. Aemil. § car. 23.ante.de Aetolis Polyb.lib.4.in med.car.156. §

Hoſtibus etiam ſeruanda fides, ut ſupra. ſed eos fallere & iuſtum & iucundum,ac lucroſum.Plut.ubi ſupra. § car.156.a ter.in Ageſilao. car. 166.in Cleopatra. § Philippus tamen pater Alex.Mag.Macedo. rex, § not.Iuſti.lib.9.in fi.§ aliter obſeruabat ampliandi regni cauſa. Nulla enim apud eum turpis ratio uincendi, blandus pariter & inſidioſus,amicias utilitate non fide colebat,odia inſtruere, concordare,&c. § lib.22.de Agathocle. § Is patriam occupaturus in Theatro populum obſedit.Senatum per milites interficit, & plebeios quoſq; diuites,finitimos aggreditur,&c.plura.de Parthis. § lib.41. in med. § fides dictis promiſsisque nulla,niſi quatenus expedit,&c.Principes quoque natura neminem uel hoſtem uel amicum habere ſolent, ſed ex eorum commodo amicitias inimicitiasque metiri,dicit Polyb. § lib.2. in fi.car.74.in fi.Dion.li.48.in med.car.252.a terg. ubi de Fuluiæ morte per Antonium.Capitol.in Maxim.Imper.car.5.in princ.Guizar.lib. 11.car.95.in princ.de Liſandro Lacedæ. duce.Plut.in apophtheg.in ipſo Liſand.car.173.§ Sed ij non principes fidem non colentes, ſed tyranni ſceleribus inueterati reputandi.ut in cap.de principe,in fin. diximus,Græca mercari fide.Oculatæ ſunt noſtræ manus,credunt quod uident,nihili coaxatio,prouer. § Plaut.in aſin.cap.unum.car. 43. Ioui. lib.26.car.6.fin.car. 166. § de Valacerca agreſtium ductore.

De perfida laudatione in exoſum.not.in uer.Laudo, & in uer. Verba blanda.Mentiri & fallere eius proprium. § Vale.cap.de perfidia.Ponta.cap.de prodit.car.206.a ter.li.2.de ſermone,de fallacibus, de hippocritis.

critis. } Ij quandoque fidem obſeruant,ut facilius decipiant. { Ioui.lib.2.in med.car.68. in princ. }

DE FINE.

Finis aduertendus in qualibet actione, ad quem dirigitur exitus magiſque initium. { Plato lib.10.de rep.car.penul.in princ. } Ita Solon philo.ad regem Cræſum. { not.Herodo.lib.1.cap.3. in fin.Plut. in Annibal.uita.in princ.car.2.ante.Sen.in epi.72.ſubinde. Tul.late li.2.de fini.in princ.car.2.in fi.ex Plato.lib.ult.de legi.car. penul. a terg. in princ.Iuuen.Sat.10.car.48. } nunquam futuris rebus ueluti iam factis confidendum eſſe,neque ſpem in ijs collocandam, que euenire aliter poſſunt. { Polyb.lib.2.car.2. } Summum faſtigium imponere, ſummam manum addere, ſupremum actum addere, Manum de Tabula.prou.de quo Eraſ. {car. 28.43.} finem uitæ ſpecta. { Tul. li. 4.ad Atticum.car.115.Multa,&c.} unde Ouid.Ante obitum nemo, &c.Exitus acta probat.Neſcis quid ſerus ueſper uehat. {Eraſm.car. 91.in fi.de Crœſo.Plut.in Solon.uita.car.28.Vale.cap. ſapi.dicta.Eccl. cap.11.d.Iuuen.Sat.10.} reſpicere ad longe iuſsit ſpatia ultima uitæ. Ante mortem ne laudes quẽquam hominem, quoniam in filijs ſuis etiã agnoſcitur uir. { Alcia.fab.136. de Capra, } quod fine egregios, &c. { fab.182. } reſpexiſſe Solon finem iubet, &c. hoc plerunque facimus,ut conſilia euentis ponderemus,&c. { Tul.in oratio.pro Rabir.poſt.in princ. } Omni deuorato boue,&c. { prouer. car. 262. & car.274.} ad calcem peruenire,domum cum facis,&c. {car.80. a terg. } Finis enim ponendus ædificijs,&c.Exitum ſpecta. { dicit Sen.epiſto.110.in fi. eius ex moment. } de uoluptate in prætioſis ædendis.Sic & Polyb. { lib.2.car.79.ante lib.3.car. 101. in princip.ex Plato.ubi ſupra.car.penul.a ter. } In omni re finis & intentio ſpectari debet. Caſus conſilium noſtri itineris iudicabit. { Tul. libr.15.ad Atticum.car.479. Tandem, & cæ. } Conſilia uel turpia uel honeſta prout proſpere cedunt, ita probantur,uel reprehenduntur. { Plin.epiſto.ult.lib.5.in fi.Deſcenderam,&c. }

DE FORTVNA.

Fortuna, cuius nomen apud omnes gentes & doctos & medicos receptum fuit & admiſſum,a ferendo dicta pro eius arbitrio.hanc Vergil. admittit,Homerus conniueſcit,not.Macrob. { li.5.cap.17.Saturn.} Eſt inopinatum euentum alicui circa bona externa,&c. {Be.Anton. cap.de fortu.car.321. Ponta.lib.1.de prud.cap.de fort.car.152.ante.} Quis quæſo fortunam ipſam aut incertum,aut temerarium,aut ſine cauſa ordine ſerieque omnino ulla uagum ac palans quippiam eſſe aſſerat? quod enim abſque cauſa incertum,&c.fortunam ergo nullam eſſe,quæ

ſi

ſi eſſet certitudinem haberet,&c. { lib.5.ubi ſupra.cap.10.in med. } Ipſam eſſe aſſerit Lactan. { lib.3.cap.29. in fin. } malum & ſubdolum ſpiritum, malum operans in noſtras actiones & effectus dolo aut & ui, Dei nutum uoluntatemque an ſit. { Ponta.in 1.de fort.car.3.in princ.& car.278.in fi.cap.etenim licet,& car.antepenul. in fi. cap. nec uero. } Et ſi a naturæ moribus fortuna abhorreat & inſtitutis, ſitq; ipſa inconſtans, lubrica, incontinua, indiſcriminata ſeruans tempora, improuida,repentina,inordinata,temeraria,&c. Vt de Sybillis & uaticinantibus habetur, quæ ſemifatuæ litterarum ignaræ ſolo tantum furore percitæ quibus non color nec uultus, non oculi, non comptæ manſere comæ, quibus ceſſantibus ignorant per ipſos nuper expoſita, agitata, prædicta,&c.

Cauſa eſt ex euentu contingens præter electionem, & propoſitum agentis. {cap.quamobrem,ubi ſupra.& cap.etenim.in fine,lib.2.cap. igitur,in princ.& car.ſequen.in princ.& cap. Breue igitur. } fortunã eſſe naturæ impetum cuiuſpiam,uel naturam externorum bonorum diſpenſatricem,uel inopinum & euentitium cauſarum concurſum quendam. Naturam eſſe quendam ſine ratione,ſeu ipſius impetum, irrationalis quidam motus.hanc diffinire auſus eſt & Petrus Areti. epiſto. ſua ad Valer.Vrſinum. 1537.car.55.in fi. Nemeſis Dea etiam dicitur.Pompo.Let. { in Dioclit.Imper.in fi.& in annotationib.alibi.} Sine pedibus eam dicit eſſe Parthorum Legatus ad Alexan.Mag.de quo Curt. { lib.7.car.97.a terg. } More uentorum furens,more fluctuum uerſans,& Talorum modo. {Ponta.ipſe lib.1.cap.conſueuit,& car.498. a terg.lib.2.cap.Dices.}

Quædam maſculina,quædam fœminina,quædam bona,quædam mala,potentiſsima habita. Item uiſcata bona,item duplex. {Ponta.in 1. car.277.in prin.cap.ipſa quoque.car.285.ante.Tul. in 2. de legib.car. 322.Plut.in uita Coriol.in fi.car.47.in princ.in uiris Illuſt. de Coriol. etiam.car.411.lib.de fort.Alexan.in princ.car.276.in fi. 280.a terg.in problem.car.209.a terg.Liui.lib.44.car.penul. in prin. Garimber.lib. 1. de fort. late de hoc. } per omnia humana maxime in res bellicas potens. Liui.in Papir.curſore conſ.& Alexan.Mag. { lib.9.car.4.Salu.in Catili.car.5.} fortuna in omni re dominatur. Pleraſque res ex libidine ſua agitat. { lib.de rep.car.100.in fin.Plin.epi.20.lib. 6. Tul. in 2.offi.car.4.a terg.} magnam uim eſſe in fortuna,in utranque partem,uel ad ſecundas,uel & ad aduerſas quis ignorat ? {Tul.in oratio. pro Marcello.car.135.} Si fortuna uolet fies de rhetore conſul. &c. Iuuen. { Sat.7.in med.car.4.in princ.Sat.13.in med.car. 57.ante. } Sunt qui in fortunæ iam caſibus omnia ponant, &c. Quos tibi fortuna

ludos

ludos facis. Ex profeſſoribus ſenatores quod deridet reprobatq; ❡ Pli. libr.4.epiſt.11.audiſti,&c.epiſto.24.proxime,&c.libr.eodem.Iuuen. etiam Sat.3.car.1.a terg. ❡ Sors omnia uerſat. ❡ Virg.eglo.9.Eraſ. prou.car.99. ❡ Omnium rerum uiciſsitudo. ❡ Geu.lib.1.car.89.❡ Quantum in bello fortuna poſsit, quantos & afferat caſus cognoſci potuit. ❡ Cæſ.lib.præd.car.149.libr.6.gall. car.5.fin. ❡ Seruis regna dabunt,Quales ex humili,&c.Sola laudatur,ſola arguitur, & cæ.plura. ❡ Plin. libr. 2. capit. 7. de Deo. ❡ Humana fingit artatque ut lubet. ❡ Plaut.in Capti.cap.Iam ego.car.85.Plutar.in Cleome.uita.car.antepe.a terg. ❡ nihil magis optandum quam proſpera perpetuaque fortuna. ❡ Tul.in oratio.pro reditu ſuo.in princ.car. 47. in oratio. pro Marcello.car.2.libr.5.Tuſculan.car.6.Orat.oda.35.lib.1.lib.4.carm. oda.30.Thyrrena,&c. ❡ Illa ipſa fortuna rerum humanarum domina.O diua gratum,quæ regis Antium,&c.

Signa bene fortunati not.Ponta. ❡ li.2.cap.ſigna igitur.cap.291.❡ ſi motus agentis ſunt abſque ratione, ſolo impetu, ſine conſilio, ſi ſtatim optatum euenit, &c.quia præſertim fortunati eſſe ſolent ingenio craſſo & imprudenti. ❡ ubi ſupra.cap.Nec mirum igitur.& car.270. 301.303. ❡ per ſtellarum curſus uires exercet. Sed quinimo forte regi homines rationem dicit Plin. ❡ libr.7.cap.49. Nauffragij & prælij. ❡ Virtus & fortuna inter ſe contraria, ut & ſapientia,notat Plutar. li.de fort.Roman.& Alex. car.1.& ſubinde. ❡ Quid tam contrarium rationi & conſtantiæ quam fortuna. ❡ Tull. ubi ſupra. & Ponta. car. 276.ante. ❡ de Marco Bruto ſeipſum interficiente,refert Dion ❡ li. 47.in fin.car.238.Alcia.de ipſo etiam.Fab.117.Curt.lib.3.car.10.18. per Scythas ad Alex.libr.7.cap.5. fin. 94.a terg.Tul.in 2.offic.car.35. Thom.aqui.quem refert Ponta.d.lib.2.car.294.ante.Tul.item.libr.5. Tuſculan.in fin.car.235.❡ uitam regit fortuna non ſapientia,Ludos facere,honores,diuitias,gratiam,&c. ❡ Sen. epiſt.75.in princ. epiſt. & epiſt.4.in med.Machia.lib.5.in princ.eius. ❡ Neminem eo prouexit,ut non tantum minaretur,&c. ❡ Geu.lib.1.car.100.Ioui. libr. 2.hiſtor.car.62.a terg. ❡ Fortunam omni prudentia maiorem experimur.Ratio cur mutabilis, quid differat a caſu, quod eſt in rebus & in hominibus. ❡ Pontan.ubi ſupra.car.274.292. ❡ Ignauis precibus fortuna repugnat. ❡ metham.libr. 8. ❡ audentes fortuna iuuat. & in uer.fortuna. ❡ Pſalt.cap.30.in fin. ❡ Viriliter agite,&c. Inacquiſibilis. ❡ Ponta.lib.2.præd.car. 288. in fin. ❡ non tuum eſt quod fecit fortuna tuum. ❡ Sen.epiſt.8.in fin.Tu me inquis,epiſt. 98.in princip. nunquam, & cæ. ❡ Sors & uirtus miſcentur in unum. ❡ Virgi.li. 12.de Cyro per Liſand.Lacedæm.Tul.lib.de ſenect.car.86.

ante in fin.Ponta.ubi ſupra.car,273.293. ʒ fortunam ſequens eſt ut canis fruſtum panis deuorans. § Sen.epi.73.in fi.quod quęris. Eraſ. prou.ſeruire ſcænæ,& ſequ.de Polipo.car. 93.Garimber.li.3.de fort. car.6.car.77. ʒ Non ſanæ mentis hominem eſſe,qui ſeſe fortunæ ſæpe committeret, dicebat Marius, de quo Plutar. § in eius uita in fin. et in Fabio Max. in fin. car.69.in fin.Aliter Saluſ. in Iug. de eod. car. 105.in princ.Idem notatur per Iul.Cæſ.de quo Suet.car.37.a ter. cap. prælio.Sen.lib.de tranqui.uit.cap.de uariet.fort.car.154.in fi.ʒ Qui multa agit ſæpe poteſtatem fortunæ ſui facit,quam uanum quamque ridiculum ob res ſecundas aliquam in fortuna ſpem ſitam habere, & c. §Polyb.lib.1.car.24.in prin.de regulo ſuperato.Geu.li.1.car.99.100. Curt.lib.3.in princ.car.3.ante,Ponta.ubi ſupra.car.276.a terg.libr.1. de fortit. car. 62. a terg. ʒ homines cum ſe permiſere fortunæ etiam naturam dediſcere, uolentes quidem non trahuntur a fortuna , ſed illã ſequuntur,& ęquo gradu ſi ſciſſent anteceſsiſſent. § Sen.lib. de prouid.cap.Adijce nunc.car.137.ante.

Non deſpicienda uirtus á fælicitate deſtituta. § Apia. in mithrid. car.35. ante. ʒ Sæpe praua conſilia magiſquam bona ; proſpera eueniunt,&c. § Salu.lib.de rep.car.100.a terg.in med.Ponta.ubi ſupra. car.1.lib.1.car.4.cap.An fortuna.in fin.car.267.a terg.cap.de fortuna tis. car. 280.294. ex Be. Thomæ ſententia. ʒ dignus eſt omni malo qui erubeſcit fortunæ. § Curt.libr.5.car.54. ʒ Sæpe honorata uirtus eſt etiam ubi eam fefellit exitus . Nec infælix uirtus amittit gloriæ titulum. § Sen.lib.4. declamat.num.7.Non feciſſet.car. 82.in prin. Plutar.in Aemil.uita.car.pen.ante in fin. ʒ Virtus in bello cadentium magnam habet reuerentiæ partem , etiam apud hoſtes . Ignauia etiam fortunata uituperatione non caret , quum in alijs bonis ſæpe fortuna communem ſe omnibus præbeat.Id unum certe non auffert, quod homines in omnem euentum bene conſultent,quamuis ſecundis ſucceſsibus non utantur. § Plutar.in Otho.Imper.cap.ult.a ter.in prin.Ponta.plura.in præfat li.2.de fort.car.283.ante.Eraſ.prou.1755.car.216. ante. ʒ B. Thomas Aquin.de quo Ponta. § libr.2.car.294.in prin. de fort. ʒ Bonam fortunam eſſe aliquid ſine ratione , fortunatiſque hominibus,conſilio ac conſultatione minime opus eſſe, quia rationem ipſam quandoque bonæ fortunæ curſum impedire,ad hæc prudentiam atque agendi peritiam,ſapientiam denique a fortuna ſuperari,& qui parum ſapientes habeantur fortunæ fauore ac beneficio uterentur, eſſe fortunatiores . Vnde ratio impedimentum eſt ſæpius bonorum euentuum.Recte igitur definitum bonam fortunam,quæ et iam diuina dicatur,hominum præſtare cognitioni, ac ſapientiæ . Vnde Euthicus Sabi-

nus

nus ſcriniolum argento oppletum inopinatus recepit, gallum ſcalpurię tem ſomnians triticum, ollam nummorum plenam inuenit, oleum cōparauit, unde & pretium multiplicauit plurimum. Iuuenem Ethruſcū uagantem recepit in domo, in generum aſciuit, qui proinde agnitus ab inſequentibus redux factus ampli patrimonij hæres habitus, &c. Vnde habetur uires ſuas per ſtellarum curſus in rebus hominum exercere. In magnis uoluiſſe ſatis eſt, conſilium ſpectat ſapiens non exitum. Initia in noſtra poteſtate ſunt, de euentu fortuna iudicat. § Sen. epiſt. 14. in fi. fateor, &c. § uerum quoniam iudicari hæc ex euentu rerum non recte poſſunt, cū ſæpe numero ea quæ facta optima uidentur, niſi opor tune fiant, ingentes afferant iacturas, & è contrario, qui in aduerſum aliquem caſum inciderunt, ſi id forti ac magno animo tolerent, ple runque fortunam ſuam in melius uertant. § Polyb. lib. 3. car. 2. a ter. Machia. lib. 2. hiſtor. car. 59. lib. 4. car. 104. a terg. Curt. libr. 9. in med. car. 135. in fin. § gloria cito obſoleſcit in ſordidis hoſtibus. Exempla plura not. Plutar. lib. de fort. Rom. car. 4. uel 277. a terg. 275. 315. 474. plura Ponta. lib. de ſtatus mutat. car. 267. 283. 277. a terg. §

Alexandri bonam fortunam optandam uel Auguſti, Scipionis fortitudinem, Pompeij beniuolentiam. Sui cuique mores fingunt fortunam. Plau. in Trinu. car. 275. in prin. 301. in fi. Plutar. in uita Pompo. Attici. in fi. eius. Eraſ. prou. 1330. §

CONTRA PRAEDICTA PER VIRTUtem omnia procedere.

Quid animus magnus promitteret ſibi, ſi certam uirtutem fortuna mutaret? Valentior enim omni fortuna eſt animus, &c. alia. § Sen. lib. 3. de benefi. cap. quanquam. epiſt. 98. in princ. Nunquam. § Imperator uitæ mortalium eſt animus, &c. § Salu. in Iug. in prin. § neque fortuna æget, etiam quod humanarum rerum pleraque regit. § ubi ſupra in oratio. Syllæ ad regem Bochum. § quam raro fortuna iudicat. § Sen. lib. 2. ubi ſupra. cap. quanto eſt. Tul. ad Q. fratrem in epiſt. ad Attic. car. 568. lib. 1. car. 1. a terg. § Plurimum poteſt ratio & diligentia. § Alcia. fab. 98. 116. Pollentes ſic mente uiros, & cæ. Sen. in ſuis prouer. § Fortuna nemini pluſquam conſilium ualet. Aduerſus uim fortunæ eſt ars facta. Infælix uirtus & ſolis prouida uerbis. Fortuna induſtria ſubleuanda. § Cæſ. libr. 3. ciui. in med. car. 364. § Non in omnibus ſibi eſſe potentiam, ſed in naturalibus tantum. § Plutar. lib. de fort. car. 1. eius 473. 474. § In ſenſus hominis nō habere dominiū aſſerit. § Be. Antonius. li. de fort. plura. car. 321. Be. Thomas, de quo Ponta. car. 294. in prin. cap. hæc autem. car. 266. Machia. libr. de princ. cap. 25. in prin. § Fortunam eſſe aut nullam, aut ſi eſt eam uix ullam

in rebus noſtris habere iuriſdictionem uelint, niſi quantum ab ratione aberrantes, &c. appetitiones ſequimur. § & libr. 2. cap. in animi. car. 284. a terg. Ponta. ipſe. Tul. lib. 6. car. 182. Tarſum, &c. lib. 14. ad Atticum. Nudius tertius. & ſequen. O mi Attice. § Sed hæc fortuna uiderit quoniam ratio non gubernat. Sed ea fors uiderit ea quæ talibus in rebus pluſquam ratio poteſt. Vnde Iuuen. § Sat. 11. in fi. Sat. 13. car. 56. Victrix fortunæ ſapientia. de qua & Lactan. lib. 3. cap. 29. § Nullum numen abeſt ſi ſit prudentia, ſed te nos facimus fortuna Deam cæloque locamus. Ex hominum queſtu facta eſt fortuna Dea. Sen. in ſuis prouer. § Tul. lib. 6. ad Atticum epiſt. Tarſum. car. 182. § Victrix fortunæ ſapientia, &c. Initia bellorum fortunæ permittenda. Victoriā a conſilijs & ratione proficiſci. § Taci. li. 19. car. 4 fin. ubi Valens interfectus ad Vrbinum. Sen. epi. 72. in fin. Subinde, &c. § Sapiens quidem uincit fortunam uirtute, contingit & contemnere utranque fortunam, quæ noſtra ſunt propria nihil omnino iuris fortunæ relinquitur, nihil authoritatis aut loci. Vbi plurimū authoritatis habet ratio, ibi minimum iuris habet fortuna, &c. § Sen. lib. de tranquil. uit. cap. Ad imperitos in prin. car. 154. ante. §

Tanta eſt ſui fiducia, ut ſapiens obuiam fortunæ ire nō dubitet, &c. nec unquam loco ulli ceſſurus ſit, &c. explorato cōſilio & excuſſo, quæ ferro aguntur adminiſtrari oportere arbitrabatur Africanus ſumma ratione, occaſionem non permittere, præſertim in bello. § Vale. cap. ſapi. dicta. § Mentem rationemque dominari, fortunam haud magni momenti eſſe. § Liui. lib. 22. in med. car. eius. 5. ante in fin. & in prin. Plutar. lib. de fort. car. 1. a terg. 473. § bellum ratione gerendum non fortuna. § & car. præced. ante in med. de Fabio Max. Conſ. § Plus ratione & conſilio quàm fortunæ confidat. Et per Fabium eundem ad Aemil. Conſ. car. 99. a ter. Quæ caute ac conſulte geſta eſſent ſatis proſpere euenire. De Virginio Columna Iouius. § lib. 4. hiſtor. car. 3. ante. § Vel occulta uis fati, quæ ſæpe numero prudentes ad inſaniā uertit. § & lib. 14. de Acomate in Selymum fratrem. § Animus rationi obtemperans ſubiectus ſe non eſſe ſentiet fortunæ in rebus humanis. § Ponta. lib. 1. de obe. car. 1. in princ. § Fortuna nimium quem fouet ſtultum facit. Vitrea eſt, quæ cum tantum ſplendet frangitur. Sen. in ſuis prou. § Gen. li. 1. car. 88. ad Piſcar. Marchionem. in fi. de Annibale, &c. car. 100. § Fortunæ quantū humano conſilio effici poterit, motum ratione quadam gubernemus. § Tul. li. 8. ad Atticum c. 133. Dioniſius, &c. lib. 5. Tuſculan. car. 2. § Chriſtianos fortunam negare aſſerit Volater. § lib. 30. car. 933. §

DE FORTITVDINE.

Fortitudo uel animoſitas uel magnanimitas ? eſt animus magnus, &c.uel audacia quædam cum ratione,&c.uel uirtus pugnans pro æqui tate. § Plato in Meno.car.4.a terg.in med.uel 9.in Prothag.car.pe. in princ.98.in laches.car.3.a tergo.in princ.118.ante. § Tolerantia eſt animi. § Tul.in 1.offic.car.63.ante. § Fortitudo eſt conſeruatio quædam opinionis lege conceptæ, &c. § libr. 4. de rep. car. 2.a terg.in med.234.§ fortem decet animoſum eſſe, & maxime mitem, &c. §lib.5.de legi.car.2.ante.328.lib.4.Tuſculan.in med. car.155. plura. § In repentinis præſertim cognoſcitur fortis, multum fortunam in repentino hoſtium aduentu potuiſſe. § Cæſ. libr. 6. car. ult. 153. § In repentinis,nec opinatis per habitum fortes agunt, nihil de ſperando. § Ponta.li.1.de fortit.§ Fortitudo eſt mediocritas quædam in periculis ſubeundis,aut perferédis, quæ mortem allatura etiam repente uideri poſſunt. §cap.Quo circa.in fin.eius.Ponta.car.60. in princ.cap.timiditati.car.63.ante.in med.& cap.repentina. car. 67. ante. § Fortitudo eſt dolorum laborúmque contemptio. § Tul. lib. 1.de fini.car.59.ante.Sen.epiſt.39.Commentar.§

Qui fortis item & bonus & ſapiés & iuſtus. § Plato in laches.car. 3.in fi.ubi ſupra. Plutar.in apophtheg.lacon.car.160.§ de Ageſilao nulla eſt fortitudinis utilitas ſine iuſtitia. § Ponta. in 1. de fort. cap. Timebit.car.57.§ Eripit metus conſiliũ,& turbat animum.In periculis enim obeundis,aut peruincendis,uel perferendis,etiam metus mortis perferri debet. § cap.Quo circa.in fi. car.60.ante.car. 65. a ter. § nihil dolo agere,nil fraude moliri , ſed ſola niti uirtute, fortem uirum difficillima quæque & calamitoſa probant. § Ponta.ubi ſupra.lib.2. cap.Iam uero,&c.car.77.a terg.in princip.Tul.in 3.offic. car. pen.in fi. § Fortis & magnanimus uiuet intrepidus. § Sen.libr. 3.de Ira. car.2.ante,in med.131.§ Sublimis animus quietus ſemper,& in ſtatione tranquilla collocatus,&c. § epiſtol. 59. & 31.agnoſco,in med.& in fin. §

Quid eſt bonum? laboris contemptio, non curare, laborem ſubire. Menſura magnanimi eſt,nec timidum eſſe nec audacem. § Sen. item lib.de hone.uitæ form.car.73.ante.Magnanim.& cap.præced.§ Prudens nunquam ocio marcet, habet animum quandoque remiſſum,nunquam ſolutum,accelerat tarda,&c. § Ponta.lib.1.car.59.in princi. § Aſperis in rebus,qui non perturbatur, nec tumultuans de gradu deijcitur,ſed præſenti animo & conſilio utitur.Orat.epiſt.1.lib.Ne perconteris§ Vir bonus & ſapiens quis. §car.212.li.3.oda.3.§ Iuſtum &

tenacem propoſiti uirum. § Sat.7.libr.2.Iandudum, & cæ. c.306.in princip. § Sapiens ſibi qui imperioſus,quem neque pauperies turbat neque mors,&c. § Sen.epiſtol.24.fateor,&c.Machia.libr. 3.diſcurſ. capit.31. §

Nil metuere niſi triſtem famam & turpem. § Plato in apolog. car.3.in fin.192.lib.1.de legi.in fin.car.311.in fin.Salu.in oratio. Marij.car.76.Plutar.in uita Fabij Max.car.2.a terg.66.In Cleom.car.penul. ante. §

Qui labores,aut ærumnas,aut ignominiam formidat,is a mollicie ſuperari ſe non animaduertit. § Orat.lib.3. oda.9. § peiusque letho flagitium timet. Nam aliorū iniurias, quæ nullo modo ſanari poſſunt, &c. § Plato lib.5.de legi.car.2.ante.in med.328.libr.2. de rep.car. penul.ante.in med.24.& in Crito.car.2.a terg.in med.196. §

Oportet erga ſuos quoſque manſuetos eſſe mites & erga ſuperatos hoſtes,beneficentia aduerſus ſupplices utēdum;parcere ſubiectis & debellare ſuperbos. § Tacl.lib.12.car.3.Virg. lib.6. § Temperandi ſunt animi,neque inſoleſcendum ob res ſecundas. Conſideranda tunc etiam humanarum rerum imbecillitas,fortunæq; inconſtantia. § Ponta.lib.1.de fortit.cap.huius.car.72.a terg.73.ante. § Nihil eſt enim quod Imperatorem melius commendet gētibus,quàm clementia.Hæc Cæſarem deum fecit,&c.& Auguſtum,quia mites etiam in hoſtes.Nullo modo iniuriandum eſt,neque ſi iniuriam paſſus fueris ulciſcendum. Siquidem nullo modo iniuriādum,neque ulciſci decet,neque malefacere cuiquam hominum,nunquam rectum eſt uel iniuriare uel ulciſci iniuriam, uel malum referre in eum qui intulit. & in uer. Bonus, ſupra. § & in Clito per eundem.car.120.a terg. § uir iuſtus nunquam lædat quenquam, ſed proſit in omnibus cuique. § Alcia.fab.27. § Aſſequitur Nemeſis,&c. § Ora.Sat.3.lib.1.car.250.Eraſ.prou.car.301. a terg. § peccatis ueniam petentem reddere rurſus,contemnentis inimicum. Inimico ignoſcere fraudes & dolos imbecillum decet,non fortem. Pericula nec appetere,nec formidare. § Tul.in 1.offic.car.13. de fortit.Pſalt.cap.30.in fin. § Viriliter agere & in domino ſperare. Sit non fallax,ſed ueritatis imprimis amicus. § Ponta.lib.1.de fortit.cap.excellentem.in fin.car.65.a terg.& car.ſeq. § Aſsidet iſti tollerantia,quæ eſt moleſtiarum perpeſsio,& duritia imbecillitatis expultrix.Aſsidet & patientia & firmitas,animique magnitudo,fidentia, confirmatio,generoſitas & animi compoſitio. § ubi ſupra.cap.Aſsidet. § fortem decet,neque homini, neque perturbationi animi, nec fortunæ ſuccumbere.Ex Euribate,de quo Ponta.ubi ſupra.Nil ratio & uſus audet in magnis malis.Tenet horror artus,&c.de Aiace in freto luctante

car. 55. metus eſt conſequentis laboris uel & mali appropinquantis. § car.60.ubi ſupra. § tandem occupata rupe furibunde intonat, Superaſſe nunc ſe pelagum aut ignes iuuat. Viciſſe cælum Palladem, fulmen mare, fortis nihil ad fortunam refert in ſeipſo poſita reputans omnia. Non etiam grauiter iraſcendum inimicis, Nihil præclaro uiro dignius placabilitate atque clementia. § Tul. in oratio. pro Marcello, car.2.eius. § Animum uincere, iracundiam cohibere, uictoriam temperare, Aduerſarium nobilitate, ingenio, uirtute præſtantem, non modo extollere iacentem, ſed etiam amplificare eius priſtinam dignitatē, &c, ſimillimum Deo eſſe talem iudico, &c. § Sen. in ſuis prouerb. § bis uincit, qui ſeſe uincit in uictoria. § Ponta. in 1. de fortit. cap. ult. car.72.a terg. § Amplectenda placabilitas, ita tamen, ut dignitas retineatur, quæ uacare faſtidio debeat. Victis enim parcendum, Quatenus tamen ne renouari bellum poſsit; ſeditionumque principes puniendi omnino. § & ubi ſupra. car. 60. in prin. cap. Quo circa. car. 65. a ter. § Nihil dolo agere, non fraude, ſed ſola niti uirtute. non ergo in re bellica tantum, dolus an uirtus, &c. § Virgi. ut infra in uer. uirtus. &Ioui. lib. 18. in oratio. Gazelis ad Selymum Imper. car. 380. ante. § Tu ipſe parcendo atque ignoſcendo uictis atque deditis, qua una uirtute homines celitibus æquantur ſupra immortales, &c. § Geu. lib. 1. car. 4. 37. 55. 87. 354. § Quanto magnus es, humilia te omnibus. § Eccl. cap. 3. c. & de Romuli moribus, Plutar. in eius uita. car. 2. ante, in med. § proinde in ordinis inferioris homines leniter clementerque ſe habebat, præfectos autem regijque pecoris magiſtros deſpiciebat, neque ira eorum, neque minis quicquam moueri, inſtar refectionis exiſtimans mutationem laboris. § Plin. in paneg. car. 386. § Conſularibus curis exolutus, principales reſumpſit. Optandum eſt tormenta abeſſe & ægritudinem, ſed ſi occurrerint fortiter ſuſtentanda & patienda. § Sen. epi. 14. in prin. fateor, &c. agatur, &c. epi. 68. in prin. pluribi, Ita cōmunibus, &c. Tul. lib. de fini. car. 55. Gel. libr. 12. cap. 5. § oppreſſum ægra ualitudine decumbere; &c. quod effugere non potes quam fortiſsime ferre, in aduerſis quietem agere neque conqueri, neque ſi quid aduerſi inciderit proſternere nos debemus, & ut pueri pedem in lapide offendentes. § Plato lib. 10. de rep. car. 3. ante, in fin. 271. Tul. in 11. Philipp. car. 2. a tergo. § Sapientis eſt quicquid homini accidere poſsit præmeditari, ferendum modice, ſi aduenerit eſſe, maioris eſt cōſilij prouidere nequid accidat, ſed animi non minoris fortiter ferre ſi euenerit. Indus elephantus. § Eraſ. prou. 966. Minus de iſtis. prou. 2076. 2601. 2165. § Scarabeus aquilam quærit. de Leone Alciat. § fab. 29. § non eſt magnus animus, quem incutit iniuria.

At potentior te,aut imbecillior læſit.Si imbecillior parce illi;ſi potẽtior,tibi. § Sen.lib.2.cap.ult.de Ira,ſæpe.in prin.lib.3.in prin.car.2.ante.in med.131.in princi. § Epaminundas,cum ſibi ſpiculum, &c; § Iuſti.lib.6.Tul.in epiſt.car.64.a terg. §

Contemptũ periculorum aſsiduitas periclitandi dabit. § Sen.lib. de diui.prouid.car.137.in prin.Ad Albinam.car.148.cap.grauiſsimũ. in prin.cap.uides quantum.car.150.Herod.lib.7.cap.5.in med.epiſto. 24. in med. putas, &c. § Voluptas ne ad dolorem trahat uitanda; ex bona conſcientia,honeſtis conſilijs, rectis actionibus,contemptu fortuitorum placido uitæ,&c. § Tul.libr.de amic. car.2. a terg.car.7.a terg.97.Sen.epiſt.92.in prin. puto, &c. § Omnia in te poſita ducas eſſe,humanoſque caſus uirtute inferiores putes. Vt enim quiſque ſibi plurimum confidit,& ut quiſque maxime uirtute & ſapientia, ſic munitus eſt ut nullo ægeat, ſuaque omnia in ſeipſo poſita iudicet. Ne ulli quidem niſi ſibi innixus,nam qui aliquo auxilio ſuſtinetur,poteſt cadere,&c. § Sen.ubi ſupra.car.92.epiſt.98.in prin.nunquam,&c.Tul.in 2.& quinta paradoxa. Ponta.li.2.de fortit.cap.Iam uero.car.77.a ter.§ Quid enim ſpectatius quam contra fortunam obduruiſſe. Ignis aurum explorat,miſeria fortes uiros,tempeſtas gubernatorem, bellicæ Imperatorem difficultates oſtendunt, fortem uirum difficillima quæque ac maxime calamitoſa. nihil poteſt tam acerbum contingere, quod non æquus animus tolerando maturet,&c.deſijt durum eſſe quo diutius cõſuetudo detinuit. § Sen.epiſt.60.in fin.pepercerãm. § Dementem puto qui mala imminentia non extimeſcit. Sed ſi mala non ſunt, unam tantum turpitudinem malum iudicat,debebit ſecure pericula aſpicere, & alia timenda contemnere.fortis non timebit illa,ſed uitabit. Cautio illum decet,timor non decet. § Plato.lib.7.de legi.car.1.in fi.§ Rectam uitam cenſet,nec uoluptates omnino ſequi, nec omnino dolores fugere debere, ſed medium habitum ſequi, quem tranquillitatem dicimus. § Idem lib.1.car.3.ante.in med.Sen.li.2.de Ira.cap.quoniam. c.128.ante.in med.Labor illos,&c. § Liber,ſapiens,& fortis eſt, qui in ſe ipſo totus teres atque rotundus. § Orat.lib.2.Sat.7. in fi. Eraſ. prou.3058.Aurum,Eccl.cap.27.a. § Ignis aurum probat. § Sen. lib.de prouid.car.1.ante.in fin.Summum bonum,&c.car.71.a terg. in med.& car.præced.cap.Quare.infra in uer.noſce teipſum. § Metuenda contemnere,cupiditates faſtidire, contemnere paupertatem, dolores,quia aut ſoluet aut ſoluetur.Contemnite fortunam, nullum illi telum,quo feriret animum,adeſt. § car.137.a tergo.in med.cap.ult. § Cor non manducabis, dicebat Pythagoras, de quo Plutar. § libr.de educa.liber.in fin.car.119.ante,ideſt, § Animum non offendere ſolicitudinibus.

titudinibus. § Eraſ.prouer.car.6.in primis eorum.Tul.lib.1.de fini. car.59. ante. § Ob animi debilitatem multi deſeruerunt parentes, amicos,patriam & ſeipſos. Conſilium ſpectat ſapiens,non exitum.ſupra. in uer.Conſilium.Cum ſemel animum uirtus indurauit, undique inuulnerabilem præſtat. § Senec.in conſolat.ad Albi.cap.reſponderi.car. 150.ante.Tul.in oratio.pro Milo.car.120.a terg.& car. 161. penul.a terg.fortes, &c. § fortis uiri eſt non commoueri ſupplicijs ut fortiter feciſſe pœniteat.Qui ad omnia hæſitat,nihil concludit. § Machia. li. 2.hiſtor.car.4. a terg. § fortes uiros & ſapientes non tam præmia ſequi ſolere recte factorum,quam ipſa recte facta,& cæ.plura. § Tul.in oratio.pro P.Seſtio.car.penul. § quod acciderit feramus,cogitemuſque corpus uirorum fortium eſſe mortale,animi uero motus & uirtutis gloriam ſempiternam,&c.ubi ſupra. § in oratio.ad Quirites poſt reditum.car.5.ante.& in 1.offic. car. 16. ante. § Mihi quod potuit uis & iniuria & furor eripuit,abſtulit,diſsipauit.quod uiro forti adimi non poteſt,id mihi manet,& permanebit, &c. fortis animi & conſtantis eſt non perturbari in rebus aſperis, nec tumultuantem de gradu deijci, ſed uti conſilio, nec a ratione diſcedere. fortiter malum qui patitur, idem poſt patitur bonum. § Plaut.in Aſin.cap.ubi ergo.car.47.in princi.§ Aequam memento rebus in arduis ſeruare mentem,non ſecus in bonis. § Orat.oda.3.lib. 2. § Nunquam ignorari uiros fortes dicit Curtius § lib.4.car.49.Machia.lib.3.diſcur.cap.28.Alcia.fab.131.§ quod nũquam herois ſit moriturus honos. fortis ſis, ut aliquis te & apud hoſtes & poſteros laudet. § Home. lib. 1.odiſ.car.8.§ diliguntur uiri fortes etiam per hoſtes proprios,uel inimicos. § Tul.lib.de amic.in medio,car.97.a ter.Machia.lib.4.hiſto.cap.108. § quod ſi tanta uis probitatis eſt,ut uel in eis quos nunquam uidimus (quod maius eſt) in hoſte etiam diligamus, &c. ut inter Barbaroſſum & principem Aurium Iouius § lib.44.in med.car.525. § & in M.Antonio Colunna,de Leſcuto & Borbonio. § lib.18.in fi. car. 409. & in uer. Fortitudo,alibi not. § Leuis eſt dolor ſi ferri poteſt, ſi non poteſt, breuis. § Senec. epiſto.24.in med.Solicitum,&c.epiſto.71.in princ.poſt longum,&c.§ Non enim uiuere bonum eſt,ſed bene uiuere.Cogita ſemper qualis uita non quanta ſit.Stultitia eſt timore mortis mori,nemo poteſt ualde dolere & diu. § epi.78.in med.vexari,&c.epi.107.in med.ubi illa pruden. § quæ effugere non potes contemnere potes,contemnes autem ſi futura præſumpſeris,&c. § Tul.in 1.de fin.car.57.59.69. 84. libr. de amic.in fin. § Omnia breuia tolerabilia, etiam ſi magna ſunt,&c. Ponta.libr.2.de fortit.in princ.cap.Quoniam,&c.Geu.lib.2. car.119. de perſeuerantia. § Imbecilli & mollis eſt animi laborioſa & moleſta fugere.

fugere, unde naſcitur deſidia effeminato & nequitia. Exempla fortitudinis not. Valer. § cap. de fortit. & Sen. epiſto. 24. Solicitum, &c. Ne nimis amemus uitam, & ne nimis oderimus etiam, cum ratio ſuadet finire, ſed non timere. Vir fortis non fugere debet è uita, ſed exire. Alteri uiuas oportet, ſi uis tibi uiuere. Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito. § Virgil. li. 6. Eraſm. prou. Non credendum. car. 303. § Fortia que aduerſis opponite pectora rebus, Durate & uoſmet rebus ſeruate ſecundis. § Orat. lib. 2. Sat. 2. in fi. eius, lib. Epod. Oda. 6. Quid immerentes, &c. de quo Eraſm. prouer. 2212. Antehac. Virgil. li. 1. § In malos aſperrimus parata tollo cornua, fortibus uiris fortia cōſilia, quæ neceſſitas omni ratione ualidior offerrē uideretur in tempore eſſe præſumenda, &c. de M. Antonio Columna prædicto, Iouius. § lib. 18. in fi. car. 407. in princ. Home. lib. 11. car. 121. § Manenti aut uincendum aut moriendum eſt. Quicunque optime agit in pugna opus eſt ſtare fortiter, uel feriatur uel feriat alium. § Eraſ. prou. 2410. car. 272. in prin. Aut manenti. § Non minus morientis quam uictoris fortunam laudabunt. In acie præſtare interfici, quam non ueterem belli gloriam libertatemq; recuperare. § Polyb. li. 3. car. 115. in fi. Cæſ. lib. 7. Gall. in prin. car. 1. & in uer. Fugere. infra. §

Inuictum animum curæ non obruunt. § Curt. libr. 9. car. antepenul. ante. §

Nil timere, & nil contemnere. § Liui. lib. 6. car. 2. ante. in fi. Orat. libr. 3. Oda. 3. Iuſtum & tenacem, Nec impauidum, &c. § fortitudo eſt ſecundum Epicurum & duo bona, ut corpus ſine dolore teneatur, animus ſine perturbatione. § Sen. epiſt. 67. in fi. car. 27. ante. in med. Claranum, &c. § fortium uirorum eſt magis mortem contemnere quam odiſſe uitam, ignaui tædio, &c. Viuendum libenter moriendumque, utrunque cum uirtute. § Curt. lib. 5. in med. car. 58. ante. Plutar. in Pelop. in prin. car. 1. in prin. § Turpitudinem formidare, contumeliam nec fortis poteſt, nec ingenuus pati. § Plin. epiſt. 22. lib. 1. Diu iam, lib. 6. epiſt. 8. At illum, &c. Sen. epiſto. 24. in med. ſolicitum, &c. & in ſuis prouer. § Ridiculum eſt currere ad mortem tædio uitæ. Quid tam ridiculum quam appetere mortem, cum uitam tibi inquietam feceris metu mortis. Quidam timore mortis coguntur ad mortem, & cæ. § epiſt. 76. in med. Inimicit. § Vir bonus quod honeſte ſe facturum putat faciet, & ſine pecunia, &c. plura. grauius putantes ferant ignominiam, quam pericula, & ij fortes habentur, &c. Plut. § ubi ſupra. in Pelopid. uita. car. 4. ante. in med. § Vbi & de Soldurijs fratribus. Indorum ſapientes concremari gaudent ægroti. § Curt. lib. 8. car. 116. in fin. & in uer. mors. infra. § Audentes fortuna plerunque iuuat.

Audaces

Audaces in honore ſunt. placidi pro inertibus habentur. de Quintio Conſ. ad Spartam, Liuius § lib. 34. in med. car. antep. ante in med. lib. 8. car. antep. methamor. lib. 8. car. 96. lib. 10. car. 134. Plin. epiſt. 16. lib. 6. Sen. lib. 3. de Ira car. ult. 135. ante. in fin. 136. ante. Machia. lib. 3. hiſtor. car. 81. a terg. Ioui. lib. 2. in med. car. 67. a terg. lib. 42. in med. car. 458. lib. 44. car. pen. in fin. Ponta. libr. 1. de fortit. cap. quoniam. car. 64. Ita & Phalaris Tyrãnus in ſua epiſtola ad Ariſtomenum, car. 13. § fortibus uiris aut pugnando egregie cadendum, aut neceſsitate ferẽte honeſte paciſcendum eſt. perditis rebus fortunæ cedere quam ſtulta pertinatia repugnare ſatius exiſtiment. Ex alieno metu creſcit audacia. § Liui. lib. 13. de Equis pop. in legiones Rom. ad Algidum, a Cincinnato dictatore fuſas. § Timor etiam inertiſsimos excitat in prælium. § Sen. lib. 1. de Ira. car. 3. a terg. in medio. § audaciam acuit ignorantia & ira. Timiditatem facit conſideratio. § Hom. de quo Plin. lib. 4. epiſt. 7. ſæpe tibi. §

Audacia ſine prudentia temeritas eſt. § Hom. in 7. Odiſſ. car. 16. in fi. § Sed urgente neceſsitate fit commendabilis ſi & cum celeritate: exempla nota in cap. de Stratagem. § Apia. in Lybico. car. 241. in prin. 165. a terg. Machia. lib. 3. hiſtor. car. 81. in fin. lib. de principe. cap. 25. in fin. ex inopia. § Diuitiæ autem faciunt animos. infra in uer. pecunia. § Plato in Laches. car. 3. a terg. in med. § Turpis ac noxia eſt audacia, & toleratio. § ubi ſupra. car. ult. ante. § fortitudo & prouidentia in paucis reperitur. ferocitas, audacia, intrepitudo abſque prouidentia in multis, &c. § Plutar. in Pelopida, in prin. § magnifaciẽs Imperij dignitatem ſi cum experientia & uirtute locata ſit. § Tul. in 1. offic. car. 13. in prin. idem quod Plato. Ioſep. lib. 6. belli Iud. cap. 14. Ponta. lib. 1. de fortit. cap. de audacia. car. 62. § Audacibus aliquando fortuna aſpirat. Sed uir fortis nihil ad fortunam, &c. Auida eſt periculi uirtus. § Sen. lib. de prouid. cap. proſpera. car. 136. in fin. 137. a terg. in med. cap. Adijce. in fin. Alcia. fab. 127. ex arduis, &c. § Inertis eſt tuta ſecare, per alta uirtus eſt. prudentia & fortitudo raro cohabitãt. § Plutar. in Flami. uita. car. 2. in fin. § Victor dicitur & qui aduerſarium non inuenit expectatum. § Plutar. in Ageſil. uita. car. 207. ante. § Nunquam periculum ſine periculo uincitur. § Tul. in 1. offic. ubi ſupra. car. 13. a terg. Altera res eſt, &c. Gel. lib. 17. cap. 14. Macrob. lib. 2. cap. 7. § Virtus ſiquidem in maximis, maximeque difficillibus uerſatur periculis, mortemque contemnit decoris adipiſcendi gratia, omniaque quæ poſſunt homini euenire ſic contemnit, ut pro nihilo ducat, &c. Tales & dicuntur heroes. § Ponta. lib. 1. de fortit. cap. Excellentem. car. 64. Eraſ. prou. 2784. 2029. In diſcrim. Machia. libr. 3. hiſt. car.

car.8 r.in fin. de quercu inuentos Alcia. fab. 42. § Incus non metuit ſtrepitus. Incommoda uitanda non tantum pericula, ita tamen & cum dignitas,& ratio,&c. § Sen.epiſt. 14.in prin.fateor, &c.§ Sapiens potentium iras nunquam prouocabit,immo declinabit, ut in nauigando procellam. § Epiſt.28.in med.hoc tibi,&c. § Diſſentio ab his qui tumultuoſam probant uitam,quottidie colluctantes,&c.Sapiens feret iſta,non eliget,maletque in pace eſſe quam in pugna. § epiſt. 22. Iam intelligis,&c.§ Turpe eſt cedere oneri,luctari cum officio quod ſemel recepiſti.non eſt uir fortis & ſtrenuus qui labores fugit. Verum ubi creſcit illi animus ipſa rerum neceſsitate uel difficultate. Sed cum uiderit grauia in quibus uolutatur incerta ancipitia refert pedem, non uertet terga,ſed ſenſim recedet in tutum,&c. § epiſt. 60. pepercerã, &c.in med. § Imminentia mala non timere dementis eſt & alienati, non fortis.Dementem puto qui mala imminentia non timet,ſed unam tantum turpitudinem debebit, ſecure pericula aſpicere & alia timenda contemnere,fortis non timebit illa,ſed uitabit. Cautio illum decet,timor non decet.quod non dedit fortuna non eripit. § lib.de beata uita.car.141.ante in med. § malo gaudia temperare,quam dolores cõpeſcere.non eſt quod æſtimes ullam ſine labore uirtutem. § Ponta. lib. 1.de fortit.cap.de timidis.car.61.ante. in fin. § moleſtiarum recuſatio & dolorum fuga turpis & indecora eſt,&c.maiorem in aduerſis quam in ſecundis rebus animum eſſe. Quid turpius quam quem aduerſa nequit fortuna frangere, eum frangat ſecunda. § Salu. lib. de rep. car.100.a terg. § aut qui morti quæ cum decore futura ſit non ceſſerit,cedat iræ,libidini,crudelitati,&c. § Ponta.libr.1. de obed.car.7. ante.in fin.Curt.lib.6.car.5.a terg. § Patria eſt ubicunque uir fortis ſedem elegerit. Qui homo timidus erit in rebus dubijs, is nauci non erit. § Plaut.in moſtel.cap.Qui homo.car.176.& in uer.timor. § In fortem non cadit miſericordia,aut uenia,aut ira,ut nec in ſapientem. § Sen.lib.de Clem.2.in prin.car.96.Pont.in 1.de fortit.cap. excellentem.car.65.in prin. § iratus aut furoris ſtimulis agitatus, & percitus, uirum fortem præſtare nequit, nam furor iraque mentem præcipitant,&c. § Virg.lib.10.& car.68.ante. cap.reſtat etiam. § Omnibus eſt uitæ,ſed famam extendere factis,&c. Strenue facere & eleganter dicere quid præſtet,ut de Cæſare dicit Dion. § lib.44.car.168.ante.Eraſ.prou.car. 305. § re opitulandum,& car.ſeq.Verbis pugnas. § Plaut.in Trucul.cap.nec expectetur.car.309.ante.§ Strenui nimio plus proſunt populo quam arguti & cati.facile ſibi uirtus, &c.hominis eſt affici dolore, ſentire, reſiſtere tamen, & ſolatia admittere, non ſolatijs non ægere. § Plin.epiſto.16.libr.8.confecerunt, &c. Carda.

libr.

libr. 12. car. 467. de ſubtilit. }

Semel mori ſatius eſt quam diu pendere, dicebat Cęſ. de quo Plutar. in eius uita. { car. antep. a terg. in prin. } Turpitudo maxima, uitæ cupiditas nimia. { Tul. in philipp. pen. in fin. car. 159. a terg. Liu. li. 21. car. antep. 90. a terg. in med. } Et ſi fortuna dubitabit, in prælio potius quam in fuga mortẽ oppetere. { Iuſti. libr. 2. de Leonida. Polyb. lib. 3. car. 137. a terg. Ioui. lib. 17. car. 366. in fi. } Pallas, de quo Virg. Aut ſpolijs ego, &c. aut læto inſigni, &c. { Ponta. ubi ſupra. car. 66. in fi. 68. in fi. cap. præterite. lib. 1. Orat. ad Aug. car. 74. } Mors & fugacem. {ex Home. li. 15. Ilia. car. antep.} O amici, uiri ſitis. fugiẽtium autem neq; gloria, neq; fortitudo. Ignoſcere humanũm eſt. ſupra. in uer. Clementia. In rebus dubijs plurima eſt audacia, proximum ad innocentiã tenet locum uerecundia, & peccati confeſsio. Sen. in ſuis pro.

F R V S T R A.

Ingratus. infra.

Fruſtra operans dicitur phani hoſtium, utrem mergis. { Eraſ. prouer. 1670. 2332. Orat. ut in uer. Vitium. infra. } fruſtra uitium mutaueris illud, ſi alio, &c. ut formica in arbuſtum, de qua Senec. { lib. de tranquil. uit. car. 154. a terg. cap. circuncidend. } Plutar. de Aſino qui ſarmenta deportat ſemper, tamen fumo & fauillis oppletus eſt, non particeps balnei, &c. { lib. de cupidit. diuit. car. 428. ante. car. 267. a terg. lib. de tranquil. animi. Pauſan. de ipſo Aſello reſtim abrodente. lib. ult. in med. car. 417. in fi. de Ocno & eius uxore. } de Aſello item qui funes ſparteas exedebat, ſignific. ut not. Alcia. { fab. 59. de Aethiope lauato. 136. de Capra lactis mulctra fundẽte. 160. } Inanis impetus. de cañe Lunam adlatrante. Perdere operam & impenſam. { Iuuen. Sat. 8. } Perdere naulum. { Eraſm. prouer. 2476. } operam & uinũ. Plaut. in aulul. cap. nimium. car. 73. in fi. in rudenti. cap. 1. car. 167. a ter. in med. } Qui malis dediti Iouem placare hoſtijs credunt, operam & ſumptum perdunt. { In penu. cap. Negotio. car. 241. in prin. } Oleum & operam perdidi. Satius eſt ociolum eſſe quam nihil agere, ideſt fruſtra laborare. { Eraſ. prouer. 2566. } Inanis conatus. { prouerb. 2736. car. 300. } Perijt ſus. { prouer. 3114. } Et talentum & nuptiæ. Nihil agere ſemper infœlici eſt optimum. Senec. in ſuis prouer. & in uer. Actio, ſupra. { car. eius 2. & in uer. Virtus ſopita. }

D E F V G A.

Timor. infra.

Fugientibus pernitioſior eſt hoſtis. { Senec. epiſto. 79. in med. ex pecto, &c. } Verecundantium uirorum plures ſalui quam interficiuntur. fugientium neque gloria mouetur, neque aliqua fortitudo. Vnde

fuga

fuga turpior morte. § Home.lib.15.Ilia.car. antepenul. Tul.in Philipp.8.car.ult.ante. § Talaria induere. § Eraſm.prouerb.car.29. § fuga timoris frigidi ſocia. § Home. in 9.Ilia.in prin. § fuga tutior. § prouer. 311. in fin. § Non eſt uituperatio fugere malum neque in nocte. § Home.lib. 14.Ilia.car.2.a ter. § Effugit mortem quiſquis contempſerit, timidiſsimum quenque conſequitur. § Curt. in 4. in med. per Darium ad ſuos milites. § de Childeberto per Brunechildim matrem è feneſtra demiſſo per ſportam ſalutis cauſa. § Aemil.in eo.rege.8.car. 34. § Paul. Apoſt. per ſportam etiam fugam ſumpſit, § in ſua epiſto.2.ad Corinth.cap.11.in fi. in act. Apoſt.cap.9.c. § per feneſtram ſaluatus ab amicis. Præneſtini fugientes milites admiſere, & Marium per funem ſuſtulere in urbem. § Apia.lib.1.car.30.ante. § fugere quando nulla ſpes erat, turpe non fuit. § Liui.lib.25.in princi. § Virique fortes perditis rebus fortunæ cedere, quam exitiali pertinacia repugnare, &c. ſatius exiſtimarunt, &c. Ioui.li.44.car. penul. Tul. epiſto.ad Atticum.lib.9.car.291. Cum dediſſem, &c. § fortior ferendus, fugiens denuo pugnabit. infra. Hoſtibus fugere properantibus danda eſt uia, & cum pecunia. § Veget.lib.3.cap.21. Plut. in apophtheg. car.162.ante, in Agide rege. &c. Mathe.cap.2.cap. de Ioſep.cap.10.c. § nocte ſeceſsit in Aegyptum, &c. fugite in aliam ciuitatem. & Cæſ. § li. 1.ciui. car.pen. de Afranio in uictorem Cæſarem. §

David Saul regis ex paſtore gener inuidia perſecutus, ad mortem a Michol uxore filia regis per feneſtram demiſſus, ſe ſaluum fuga fecit. § Ioſep.lib.6.antiq.cap.12.in med. § fugientes hoſtes non inſequendi, ut obſeruant legibus inter ſuos Heluetij, de quibus Iouius, ut in capit. Quantũ ualet error. Et iam Lacedæmonij, de quibus Pauſan. § li. 4.car.5.a terg.uel 148.in prin.lib.4.eodem.car.162. de Ariſtomene. § Vnde prouer. de quo Macrob.lib.2.Satur.cap.2.in med. § de Antonio, bibit & fugit.

DE FVRE.

Fur dicitur a furuo. § Gel.lib.7.cap.15.lib.1.cap.18. Valer.cap. de inſtit.anti.car.35.in fi. Budæ. in pand. 2.car.3. § per lancem & lycium quomodo.

Principium diſcordiæ eſt aliquid ex communi proprium facere. Senec.in ſuis.prouer. Gueu. § lib.2.car.303.a D. Alfonſo Maur. § Inhumanũ eſt furẽ a latrone puniri. Veſtfali legib. acceptis obedientiæ ſub acti tranſgredientes laqueo quam primũ ſuſpendebantur. § Aemi. in Car. Mag. Imp. in fi.car.104.in fi. & in Lotario rege.33.car.133.in fi. § a Gallis, a Lacedæm. ab Aegyptijs etiam permiſſum furtum. § Gel. li. 11.cap.ult. Cæſ.in comment.lib.6.car.142. Leo hiſtor.lib. 2.cap.68.in fi.

ſin. 124. } Fur magnus ſalutatur, & qui multa rapuit. Dulce pomum cum abeſt cuſtos. Sacrilegia minuta puniuntur, magna in triumphis feruntur. Barbaroſſus Hariadenus hodie medicus, primum prædo, mox & in quoſque nauigantes ſæuus latro, audax, fortis, locorum peritus, uictorijs aſſuefactus, Tunetę regnum perfidia uſurpatum pulſis regibus ſeditione tunc implicitis occupauit, gratiam apud Solymanũ Max. Turcharum Impe. impetrauit. factusque ſubinde Belerbeius, mariſque præpoſitus primarius apud prætorianos purpuratoſque principis ad ſuam etiam Theologiam dediti ac ſanctimoniã. { Ioui. li. 33. hiſtor. } Ter deceptus a lege non eſt ſubueniendus. { Valer. cap. de inſtitu. antiqu. car. 38. a terg. Senec. epiſto. 87. naufrag. Nam ſacrilegia, &c. Lamprid. in Alexan. Imper. } de ipſo Alex. qui furtorum uindicator erat max. { car. 118. a terg. Gel. libr. ult. cap. 1. Eraſ. prouer. car. 158. a terg. 345. 219. car. Plaut. in aulul. car. 70. in fi. } Homo trium litterarum. Emiſſarij dicuntur mediatores ad furta, manifeſtarius, manticulator, fugitiuarius, zonarius, tolio, furax, larus, clepere, depeculans, dietarius, crumeniſeca, ſaccularius, harpago. infra. in armis alibi.

Furtum non facias, & alieno manum abſtineas. Cato in re ruſti. cap. 5. Fruges in aruis diſsipans necatus Cereri ſuſpendebatur, &c. { Plin. lib. 18. cap. 3. in med. } grauius quam homicidio punitus. { Plato lib. 10. de legi. in prin. eius lib. 12. in princ. } Nemo aſportet rem alienam aut uicini. Furem fur cognouit, lupus lupum. { Eraſm. prouerb. car. 170. } pœna erat latrocinanti, ſuſpenſio. { Senec. epiſt. 7. in medio. Quid tibi, &c. Geu. lib. 1. car. 359. lib. 2. car. 444. } Apud Aegyptios non pena erat ſed præmium. { Diodo. libr. 2. car. 11. Plut. in apophtheg. car. 181. ante. car. 5. fin. } Draconis lex erat ſeueriſsima, not. Gel. { libr. 11. cap. 18. } etiam capitalis. de Germanis { Cæſ. lib. 6. Gall. car. 142. } Latrocinia nullam habebant infamiam, extra fines ciuitatis cuiuſque. { Geu. lib. 1. cap. 24. car. 91. car. 359. } Al Duca d'Alua. de Alexan. Mag. in Nauarchum prædonem captum. Eraſ. { in apophtheg. lib. 4. nume. 42. lib. 8. num. 47. car. 125. Cor. Agri. capi. de nobilit. Machia. lib. 3. hiſtor. car. 81. in prin. } Furem deprehende re manu ferrea in crumena ſibi adaptata, refert Carda. { libr. 16. de ſubtilit. in fi. car. 446. }

Adminiſtrantes furtis dediti non facile per principem remouendi ne deteriores ſubſtituantur. exemplum de Muſcis in uulneratum, not. Ioſep. { lib. 18. antiqu. cap. 15. in med. }

FVTVRA INQVIRERE.

Diuinatio. ſupra.

Futura inquirere hominem non decet, quia animus futuri anxius calamitoſus

lamitoſus efficitur,& ante miſerias miſer qui ſolicitus eſt. § Sen.epi. 98.in med.nunquam credideris,epi.101.in med.Omnis dies.§ Nihil ſibi quiſquam debet promittere de futuro. § Polyb. libr. 2. car.2.uel 53. Paul. ad Rom. cap. 10. b. § ne dixeris in corde tuo, quis aſcendet in cælum,hoc eſt Chriſtum deducere,&c.exiſtimo autem naturam ipſam, quum tantam uitæ breuitatem nullo ordine uidiſſet, ut mortis terminus lateret uoluiſſe,hoc enim fuit melius.Nam ſi præuidiſſemus, nonnuli mœroribus contabuiſſent,& ante mortem deceſſiſſent. §Plutar.in conſolat.car.5.a terg.Eccl.cap.11.a.§ Ignorat homo quid futurum ſit mali ſuper terram,&c. § Plin.libr.18.cap.24.in fin. 25.in princip.§ ſpes ardua & immenſa miſceri poſſe cæleſtem diuinationem imperitiæ,nam futura prænoſci non poſſunt.res anceps a cælo peti legem, non eſt enim utile ſcire quid futurum ſit, & quem ſors dierũ cumque dabit. §Orat.Oda.9.lib.1.Vides ut alta,&c.Oda.11§ Tu ne quæſieris ſcire quẽ mihi quem tibi finem Di dederint. Et ſpacio breui ſpem longam reſeces,&c. §Oda.7.lib.4.§ Quis ſcit an adijciant hodiernæ,&c.chenici ergo nõ inſideas,ut eſt ſimbolum Pithag.de quo Eraſ. §car.6.ante,& Homer. ibidem. § Aut æſtimant Dij nihil intereſſe hoĩum ſcire, quid ſit futurum,aut non cẽſent eſſe ſuæ maieſtatis præſignificare hominibus quæ ſunt futura. § Tul.in 1. de diuinat. in med. car. 178.§ quó cruciatu animi uitam acturum fuiſſet?certe igitur ignoratio futurorum malorum utilior eſt quam ſcientia. § lib.2. ubi ſupra.car.5.a terg.Gel.lib.14.cap.6.§ Aut aduerſa euentura dicunt, aut mentiuntur,ut miſer fias fruſtra timendo,aut proſpera,& miſer fies fruſtra expectando,&c. § Vnde Ioſep.li.18.antiquit.Iud.cap. 15.de Caio Imper.futuro.Ponta.in dial. Charon. cap. expectatus.car. 57.§ Euenta bona ſunt aut mala.Primo caſu ignauiam efficit,ſecundo caſu deſperationem affert, & miſeram ſolicitudinem. § Curt.lib. 4.car.18.a terg.§ Cum primis ſpes fortuna deſtituit,futura præſentibus uidentur potiora.

DE GLORIA.

Reputatio.infra. Laus.

Gloria dicitur honor in uiuente, uel conſentiens laus bonorum, incorrupta uox bene iudicantium de excellente uirtute quæ reſonat tanquam imago. Claritas eſt laus a bonis bono reddita,&c. Vnde Clariſs. § Tul.lib.3.Tuſcul.car.1.in fin.Sen.epiſt.102.in princip.Quomodo.§ Laudare dignos honeſta eſt actio. § Plato in Menex.car.1.in prin. § etiam dum quæ adſunt, & quæ non adſunt de aliquo prædicat uerborum elegantia,&c. § Ponta.cap.Actius.in uer.Numerus. car. 131. a terg. § In tempore ſpreta cumulatior redit. § Liui.libr. 2.car.antepen.

tépen. ❡ Vt leuitatis eſt inanem aucupari ſermonem,ſic leuis eſt animi lucem ſplendoremque fugientis iuſtam gloriam,qui eſt fructus uirtutis honeſtiſsimus. ❡ Tul.in oratio.in Piſonem.in med.& in oratio. pro Cælio car.pen.a terg. ❡ reſiſtes aduerſus rumores hominum,&c. gloriam qui ſpreuit ueram habebit,&c. ❡ dixit Fabius Max.ad Aemi. Conſ.aduerſus Annibalem.not.Liui.lib.22.car.99.ante. ❡ Laudum & immenſa cupido. ❡ Virg.in 6.Eraſ.prouer.316.❡ gloria futuri. ❡ Plin.epiſt.23.lib.9.frequenter.prou.cap.5.d.Pſalt.cap.32.❡ ne des alienis honorem tuum,rectos decet collaudatio. Laudis amore tumes; ❡ Orat.Oda.8.lib.4.epiſt.1.Alciat.fab.122.❡ de cucurbita.Ne famã quidem,cui etiam boni ſæpe indulgent oſtentandam uirtute. ❡ Taci.lib.de Iulio Agrico.car.2.❡ dignum laude uirum Muſa uetat mori. Cælo Muſa beat. De ſuis laudibus dicentem liberius audire dicebat Themiſtocles,de quo Tul. ❡ in oratio.pro Archia.car.5.ante.ubi plura.Vale.cap. de cupi. glor. ❡ Virtutis uberrimum alimentum eſt honor. ❡ cap.de inſtit.antiq.Orat.Oda.7.in fin.lib. 4. diffugere niues. Perſius.in prin.operis.❡ Pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier hic eſt. ❡ Plato.li.5.de legi.in princ. ❡ Diuinũ bonum eſt honor,quo fit ut inter homines nihil honore habeatur aut exiſtimatióne maius, aut amplitudine dignius. honores mutant mores, Vnde prouerbium. ❡ de quo nu.806.Dion.lib.44.car.2.a terg.❡ Alia dieta alia uita, hodie nullus,cras maximus. ❡ prou. 3088.❡ Ex amico optimo in hoſtem acerrimum,&c.de Innocentio Pontif.in Feder.2.Impera. de quo Platina in eo. ❡ car.102.Blon.lib.17.car.126.in princ.Colenut. lib. 4.car.93.a terg.Plutar.in Coriol.uita.in princ.car.42.a ter. ❡ Vt uas inane an ſit integrum cognoſcitur cum difficultate niſi infuſum uel repletum,ſic homo per magiſtratuum agitationem perſpicitur quid ualeat.Plutar. ❡ libr.in princi.doctri.car.ulti.in fin. 418. ❡ Dignitas animos graues auget,honor eſt honorantis, quomodo, ❡ Plato epi. 2.car.381.a terg. ❡ honores & magiſtratus quomodo dandi. ❡ Plato ipſe lib.3.de legi.car.pen.lib.1.de rep.in prin.& in fin.libr.3.in fin. car.231.236.a terg.epi.9.❡ honoratio quomodo facienda. ❡ Gel. lib.2.cap.15.& in uer. Obed. ❡ Nihil rectoribus populorum ac gentium optabilius,honor inquam (omnes ſimul opiniones conſentiunt) uidetur præmium uirtutis actionumque in uirtute ſpectantium. ❡ Pōta.lib.de magnanim.in prin.eius.car.228.in princi. Vnde prou. de quo Salu.lib. de rep. ❡ Ex omnibus uirtutibus præmium eſſe gloriam,fama neque ſpernenda homini eſt,& a Dijs æſtimatur. ❡ Tacit.lib.15. in prin.Tul.in epi.car.137.141.in prin.Plato epiſt. 2.in prin. ❡ Quocirca non eſt negligendum,&c. ❡ 2.libr.ulti.de legi.car.2. a tergo.in

 princip.

princip. } non paruiſacias utrum probus, an improbus alijs uidearis. Non expetendum magnopere in uita, niſi laudem & honeſtatem. Spernentes gloriam, quinimo eam appetunt opera ſua inſcribendo etiam cũ præfatione. { Tul. in oratio. pro Archia. car. 3. a terg. in 1. offic. libr. 1. Tuſcula. in med. Plutar. in cap. Sic uiue. car. 424. Valer. cap. de cupid. glor. in Ariſtot. } Quinetiam ſceleſti memoriam appetentes facinora grauiſsima perpetrare non dubitant. { Ponta. in 1. de fortit. in prin. } Nihil iucundius gloria, aut ea eſſe ſine multa ẽt uoluptate neſcit. { Home. in 14. Odiſſ. car. antepe. in fin. } Sit mihi bona fama, uirtusque ſit inter homines nunc & in futurum. { Pontan. in 1. de prud. cap. Quibus. Geu, lib. 2. cap. 221. plura. } honeſte generoſeque factorum fidelisſima ubique comes eſt laus, & commendatio. Si cum labore quippiã egeritis, abit labor, honor manet, & è contra. { Gel. lib. 16. cap. 1. Alcia. fab. 127. Crediderat Platani. & ſeq. Neptuni Tubicẽ, &c. Aeacide, &c. } fortes & ſapientes uiros non tam præmia ſequi ſolere recte factorum quam ipſa recte facta. Sed nihil eſt in uita niſi præclariſsime feciſſe. Sed tamen ex omnibus præmijs uirtutis ampliſsimum eſſe gloriã, &c. { Tul. in oratio. pro Milon. car. pen. & in oratio. pro Rabirio. car. ult. & pro Seſtio. car. pen. a terg. } poſteritati & gloriæ ſeruiamus, id eſſe optimum putemus quod erit rectiſsimum, animi motus & uirtutis gloriam ſempiternam. { & in oratio. pro Marcello. car. pen. } Semper immortalitatis amore flagrauit. Illa uita tua eſt Cæſar quæ uigebit memoria ſeculorum omnium quam poſteritas alet, &c. Cum ea gloria quæ parta eſt uiuendum ac moriendum eſt. { Liui. lib. 28. in oratio. Fabij. car. antep. a terg. Eraſ. prou. tuo te pede, &c. } Sequi debet non appeti gloria, cauendaque eſt eius cupiditas. { Tul. in 1. offic. & in 2. in med. } uera enim gloria radices agit & propagatur. ficta omnia tã quam floſculi celeriter decidunt. { libr. de ſomno Scip. car. pen. Sen. epiſt. 79. in med. expecto, &c. } de Socrate, Platone, Rutilio, Democrito, quam multos fama non excepit, ſed eruit, quia cogniti poſt mortem tantum, laude proſecuti, & admirati. { Plin. epi. 8. lib. 1. peroportune, & cæ. } habenda eſt cura temporis ſubſequentis, non negligendumque quia ignauiſsimi nihil curant, probatiſsimi cuncta faciũt, quo in futuris ſeculis bene de ſe loquentes homines audiant, non negligendumque quid de ſe quiſque ſentiat. { Plato epiſt. 2. in prin. } Arrogantis eſt enim & diſſoluti id negligere. Adhibere quinimo decet doctos homines uel uſuperitos, & de unoquoque exquirere, &c. { Tul. in 1. offic. in med. & in fin. eius, & lib. de amicit. car. 103. ante. } Nec uero negligenda eſt fama, non mediocre telum eſt ad res gerendas, &c. Cura eſſe quod audis. { prou. de quo Eraſ. car. 328. } Non oportet

parui-

paruifacere, utrum probus an improbus alijs uidearis. multi enim quãuis expertes uirtutis, &c. ut & ſupra hic. § Plato lib. ult. de legi. car. 2. a terg. in princ. Plin. epiſt. 19. libr. 1. municeps. § Gloria ex antenatis not. in uer. Laudatio infra. Cætera principibus ſtatim adeſſe. unum inſatiabiliter parandum, proſperam ſui memoriã, nã contemptu famę contemni uirtutes. § Taci. lib. 4. car. 86. in prin. Capitol. in Anton. philo. Imper. in med. car. 47. § Erat autem.

Anton. Imp. famæ ſuæ curioſiſsimus, requirens ad uerum quid quiſque de ſe diceret. Emendans quæ bene de ſe dicta uel reprehenſa uiderentur. Videndum etiam quæ ſit ciuium opinio atque ſententia, quid publice probetur, quæ ſit expectatio, ne aut famã parum curaſſe uideamur, aut hominum de nobis opinionem, quod temerarij aut parum prudentis eſt. § Ponta. li. de mag. in med. ca. ne autem. car. 131. in prin. § gloriam meam alteri non dabo. § Eſai. cap. 42. b. 48. b. § nihil metuere decet, niſi turpem famam. ſupra in uer. Fortiter. Tempus ergo ſtudijs proferamus, ut ſupra in uer. diſcendum.

Imagines ſibi apponi uetuit Ageſilaus, quia, &c. § Plutar. in apophtheg. in eum. car. 139. a terg. & in Lacon. car. 161. a terg. Dion. lib. 52. car. 5. fin. in fin. Tul. epiſt. Coram me. lib. 5. famil. § Adrianus Impe. contra fuit, famæ adeo cupidiſsimus, ut libros uitæ ſuæ publicandos dederit. § Spart. in eod. in med. car. 27. in fin. § gloria quo maior eo propior inuidiæ, eius eſt enim comes. § Liu. lib. 35. car. 2. in princ. & & in uer. inuidia. infra. § poſt gloriam inuidiam ſequi. § Saluſt. in Iug. car. 62. Plin. in pãneg. ſuo. car. 363. Teren. in Andria. Petrus Areti. epiſtola ſua. c. 141. ab Bruciolum. § Sine inuidia laudem quęre, & amicos para. maiore animo honeſtatis fructus in conſcientia quam in fama reponatur, &c. Qui bene facta ſua uerbis adornant, non ideo prædicare quia fecerint, ſed ut prædicarent feciſſe creduntur. § Plin. epiſt. 8. li. 1. epiſto. 22. Diu iam, &c. In paneg. car. 363. 389. § mens enim conſcia recti. § Virg. in 1. & in uer. conſcientia. Tul. in oratio. pro Milone, ubi ſupra. car. penul. & in phil. 2. in fin. car. pen. in fin. In philip. 5. in fin. car. 202. in fin. § Satis in ipſa conſcientia pulcherrimi facti fructus erat, tamen mortali immortalitatem non arbitror contemnendam, fortis ſis ut aliquis te & apud poſteros laudet. § Homer. libr. 1. Odiſſ. car. antep. Sen. in ſuis prouer. § Sit mihi bona fama uirtusq;. § lib. 14. car. antep. § heu quam difficile eſt gloriæ cuſtodia. § Geu. li. 2. car. 107. Quattro ſono, &c. car. 233. 220. Tre ſono, &c. Sen. in ſuis pro.

DE GRATITVDINE ET INGRATITVDINE. Benefic. ſupra.

Gratitudo eſt uirtus omnium maxima & uirtutum omnium mater

reliquarum. Quid eſt pietas? niſi uoluntas grata erga parentes. Qui boni ciues? qui de patria benemerentes, qui patriæ beneficia meminerunt, &c. plura. § Tul. in oratio. pro Plancio. car. 5. fin. in princ. § Quid tam proprium hominis quam non modo beneficio, ſed & beniuolentię ſignificatione alligari? § & in oratio. in Rullum, in princ. eius. ſecundæ. § ut arrogantis eſt apud uos dicere, ita & ingrati tacere, &c. § & in 1. offi. car. 10. a terg. de liberalit. § nihil honeſtius, nihilque malim quam me & pergratum eſſe & uideri. § Sen. epiſto. 81. Quereris, &c. plura. § gratiam referre quenquam negamus, niſi ſapientem, nõ magis quam beneficium dare, gratiam refert qui ultro detulit. § libr. 4. de benefic. cap. uis ſcire. car. 108. a terg. § duo ſunt genera grati hominis, qui reddit quod acceperat, & qui bono animo accepit & dedit, ad animum tota æſtimatio redit. Satius eſt ab inuiſiſsimis circunueniri, quam benemerito gratiam non referre. § Valer. cap. de grat. in Mithrid. rege. Porta. lib. de liberalit. cap. quod ſi. car. 113. in princ. §

Ingratis omnia inſunt uitia, procedit hæc a cupiditate. Ingratorum plura genera. § Sen. ubi ſupra. lib. 3. de benefi. in prin. car. 102. a ter. § fures, homicidæ, qui & diſsimulat, qui non reddit, qui oblitus eſt, & cæ. § epiſto. 74. errare, &c. § Qui de excipiendo cogitat oblitus eſt accepti. nullum maius malum habet in ſe cupiditas, quam quod ingrata eſt. § epiſto. 81. Quereris, &c. in med. § Qui beneficium reddit ſine uſura ingratus eſt. § Tul. in epiſto. ad Atticum. li. 7. Dionißio, &c. § Vitio ingratitudinis nihil mali deeſt. § car. 134. § dum impetrant boni ſunt. Ex bonis fiunt peſsimi, & fraudulentiſſ. § Plaut. in capti. cap. Dij immortales. car. 84. in Bacchid. car. 144. a terg. cap. Multis. § Ingrato homine nihil impenſiuſt. malefactorem amitti ſatius, quam relin qui beneficium. Nimio præſtat impendioſum te quam ingratum dicier. Illum laudabunt boni, hunc etiam ipſi culpabunt mali. § Geu. lib. 1. epiſto. 1. car. 2. de ingrato. car. 60. in fin. car. 418. § Crimen hoc nuſquam punitur, præter Macedonas, & lege Draconis quemuis ubiq; improbetur. § Sen. ubi ſupra. cap. hoc tamen. car. 102. in fi. Plut. in Ageſil. uita in fi. car. ult. Xenoph. lib. 1. cat. 3. § Oderat non qui acceptam ulciſceretur iniuriam, ſed qui beneficiorum immemor depræhenderetur. Vehemẽter agunt cauſam ingratitud. Lacones, & quem cognorint poſſe referre gratiam nec refert, in hunc ſæuerißſ. animaduertunt, ingrati Deos habentur negligere, parentes patriam & amicos. Quem & impudentia ſequitur, turpitudinum maxima, & dux. § Cæl. li. 7. cap. 28. de ingrat. & de Furnio in Auguſtum. Porta. lib. de liberalit. car. 112. § Quia dandi & accipiendi beneficij cõmertium (ſine quo uix hominum uita extat) perdit & tollit quiſquis benemerito gratiam referre parem

negligit.

negligit. § Valer. cap. de ingrat. in Phocione, ubi & plura exempla ingratit. Geu. li. 1. car. 60. in fi. lib. 2. car. 418. § Aſini caput lauat, &c. § prou. de quo Eraſ. 260. § Qui reddit malum pro bono non recedet ab eo. § prouer. cap. 17. c. cap. 20. d. § Ale luporum catulos. prou. § car. 148. car. 260. a terg. § Qui canem alit externum. Aries mercedem perſoluit. § prouer. car. 192. a terg. 269. 2384. § docui te urinandi artẽ, pro bono malum. pro beneficentia Agamemnonem. § car. 194. in fi. § Sic factum habet, opprimi omnes mortales, pro claris factis diris aguntur malis. § Plaut. in Amphit. in fi. car. 31. a ter. § Vt beneficijs conciliantur inter ſe homines, ita diſſociãtur ingratitudine. quoniam nihil æque concordiam humani generis diſſociat ac diſtrahit quam hoc uitium. § Sen. ubi ſupra. lib. 4. de benefi. cap. & ſcias, & cap. hoc loco. Ioui. in Baiaſit. 2. Turc. Imper. de Achomatho. § Liberalitatem iucundiorem debitor gratus, Clariorem ingratus facit. § Plin. in ſuo paneg. in med. car. 351. in fi. § dixeris maledicta cum ingratum hominem dixeris. Ingratus unus miſeris omnibus nocet. Sen. in ſuis prouer. Ingratus Deos prouocat ad uindictam, homines ad odium, dicit Traianus Imper. in ſua oratione ad Senatum, de qua Geu. § libr. 2. in fi. car. 417. li. 1. car. 182. al Conte di Bondia. § Nihil ingratius, in quo uitio nihil mali non ineſt. § Tol. libr. 8. ad Atticum. car. 234. Dioniſius, &c. § & in uer. Politica. infra. gratitudinem declararunt feritate præſtantes Leo & Panthera. de quibus § Plin. li. 8. cap. 16. 17. de Leone, indeque de Panthera & Dracone.

DE HISTORIA.

Hiſtoria (priſco uerbo annales, græco autem & uſitato hiſtoria) rebus conſtat & uerbis. rebus adiunctus eſt ordo in enarrando. uerbis cõtexitur ſeries, &c. Conſtat etiam ut not. Carda. § lib. 1. de ſubtilitat. in princ. § rerum obſcuritate, incertorum dubitatione, Cauſarum inuentione, recta explicatione rerum ipſarum. § Ponta. in dial. Actius. cap. omnino. car. 142. 144. plura de requiſitis. car. 150. § res geſtæ ut memoria non excidant, & imitatione quæ digna ſunt & cognitione non intercidant, ad uirtutem homines & gloriam excitentur. Laudantes honeſta, uituperantes turpia, diſcant patientiam, continentiam, &c. Elegantia, ordine, diſpoſitione, &c. breuitate, diligentia, grauitate. nam præter ueritatem nihil poteſt eſſe commendabile. Ex quo eſt uitæ magiſtra, uana ergo eſſe non debet. Ex hiſtoria etiã futura prudenter conſiderantur. Eſt enim teſtis temporum, lux ueritatis, memoriæ uita, uitæ magiſtra. Nulla hominibus (ut dicit Polyb.) facilior ad uitæ inſtitutionem uia ſit, quam rerum geſtarum cognitio. § Plin. epiſto. 8. lib. 5. Suades, &c. epiſt. 16. pctis, &c. lib. 7. epiſto. ult. Auguror, &c. § Quoquomodo

do ſcripta delectat. Mortalibus neceſſariam aſſerit Pompo. Læt. non modo utilem, quia monimentis rerum animi fouentur, corporibus nobiliores, ex quo imitatio uiuendi eſt, & uitia deteſtantur, &c. In primis enim exercendi ingenij actionibus, magno uſui eſſe dicit Salu. in Iug. Memoria rerum geſtarum, qua exempla habentur ad inſtituendam uitam, ex aliorum erratis, ut & Diodo. Non quid alij egerint quærere, ſed quid optime actum ſit nobis proponere ad imitādum. Imperatores ob gloriam immortalem ad præclara facinora impellit, milites propter laudem ad pericula promptiores pro patria ſubeunda. Improbos timore infamiæ a facinoribus deterret, nouas res ad uſum gentium propoſuerunt, &c.

Hiſtoriæ uirtus per uniuerſum diffuſa ipſum (Quod cætera conſumit tempus) cuſtodem ſui habet. Nulla enim eſſet cognitio rerum antiquarum, niſi litteris & monimentis acta ſeculorum ad poſteros tranſmiſſa eſſent, nulla præteritarum rerum memoria. § Plutar. in Periclis uita, & lib. de liberis educan. car. 9. 116. a terg. Ponta. lib. 5. de obed. cap. his quæ. car. 43. a terg. Tul. in oratio. pro Archia poet. § rerum geſtarum memoria ad futurorum conſultationem exemplum quoddam extat, pleni ſunt libri, plenæ ſapientum uoces, plena exemplorū uetuſtas, quæ iacerent in tenebris omnia niſi litterarum lumen accenderet. quam multas nobis imagines ad imitandum fortiſsimorum uirorum, &c. per difficile eſt enim & laborioſum ueritatem conſequi ex antiquitate repetitis odio inuidia & aſſentatione turbatis. Inuentor fuiſſe dicitur Cadmus. § not. Plin. lib. 7. cap. 56. § melius per Beroſum in antiquitatibus. Requirit & ociū præparatum. § Tul. in 1. de legi. § legationē liberam & ocioſam. Nata uidetur potius cupiditate quadam memoriā propagandi ad poſteros, ut diuturna. uitanda ergo nugarum relatio. § Capitol. car. 90. in prin. de Macrino Imper. Ponta. in dial. Actius, car. 140. 144. § Sincero eſt animo ſcribenda cum ueritate, factaque dictis ſunt exequanda. § Salu. in Catili. car. 3. Plin. epiſt. 16. in prin. lib. 6. petis, &c. in princ. eius. libr. 5. epiſt. 8. ut ſupra. § beatos puto quibus datum eſt facere ſcribenda, aut ſcribere legenda, beatiſsimos, quibus utrunque. Orationi & carmini parua gratia, niſi eloquentia ſumma eſt. hiſtoria quoquomodo ſcripta delectat, ut ſupra. Veluti ſiquis oculos animanti effoderit reliquum fit inutile, ita dempta ex hiſtoria ueritate, narratio eſt inutilis. § Polyb. in 1. hiſtor. car. 11. a ter. libr. 2. car. 79. ante. § Scribendæ autem hiſtoriæ canones exponuntur in Mirſilo. car. 3. primum (ut ex Plinio. libr. 2. hiſtor. in princ. Qui uerior appareat) ſecundum eſt ubi ſupra uicinis potiuſquam externis credendum eſt in dubijs. 3. ex annalibus temporum. 4. probatiora anteponenda, plura

ra not. Agrippa. ❡ cap. 5. de uanit. ſcientiarum. ❡

DE HONESTO.

Honeſtum quid ſit natura docet & approbat, ſolumq; dicitur quod populari fama glorioſum. ❡ Tul. in 1. offic. in prin. lib. 3. car. 3. lib. 2. de fin. in med. car. 74. 75. a ter. lib. 1. de legi. car. pen. & antep. 300. Ponta. in 1. de prud. ubi infra. ❡ Quædam honeſta dictu & inhoneſta factu, & è contra. ❡ Tul. ipſe libr. 1. offic. car. 25. epiſt. ſua famil. Amo uerecundiam, &c. ❡ Vtili præferendum honeſtum, non è contra. ut in prou. vincat utilitas. ❡ Pontan. in 4. de obed. cap. & quia. car. 35. Tul. lib. 3. late. car. 34. 52. 56. ❡ nihil honeſtum quod non ſit utile & è cõtra, in ſapientibus tantum. Itẽ & quod honeſtum, id ſummum bonum, quod bonum id utile, aliter ut in prou. Malum lucrum. car. 261. Quoniam nil conſequendum cum alterius iniuria uel incommodo. ſupra in uer. Bona fides, &c. ❡ Ponta. in 1. de prud. car. 160. ante. ca. Quæ quoniam. Sen. epiſt. 118. exigis. in fin. a terg. ❡ quid interſit inter bonum & honeſtum dicam. Aliquid inter ſe habet mixtum & inſeparabile, &c. ❡ epiſt. 120. epiſtola tua. in princ. ❡ honeſtum dicitur cui ratio recti officij conſtat, &c. nihil nobis bonũ uideri quo quis & male uti poteſt.

DE HOSPITALITATE.

Hoſpitalitas laudatur, peregrinis ſanctiſsima ſunt fœdera, & contra peregrinos peccata commiſſa ultori Deo curæ ſunt. ❡ Plato. libr. 5. de legi. in prin. car. 2. in prin. ❡ mihi hoſpes paternus es antiquus, dixit Glaucus ad Diomedem, de quo Home. ❡ li. 6. Ilia. in med. ❡ Ab Ioue ſunt omnes hoſpites & pauperes. ❡ lib. 14. Odiſſ. car. 2. Tul. in 2. offic. car. 45. Lactan. lib. 6. cap. 12. ❡ Eſt enim ualde decorum, patere domos hominum illuſtriũ, illuſtibrus hoſpitibus, &c. ex Theophraſto. not. Ponta. ❡ lib. de mag. cap. In accipi. hoſpit. car. 134. eius pen.

Hoſpitalitas ipſa iure data eſt laudi & ornamento, peregrinos prohibere non decet & inhumanum eſt. ❡ Tul. in 3. offic. car. 59. in princ. Home. in 6. Odiſſ. car. antep. ❡ Hoſpites a Deo ſunt, non ideo conuiuandi. non iuſtũ hoſpites lædere. Obiurgauit Helena proceres. ❡ not. Home. lib. 21. car. antep. 187. Taci. in German. car. 3. ante, Cæſ. in eis. li. 6. car. 143. ❡ conuictibus & hoſpitijs Germani ipſi non alia gens effuſius indulget. Quemcunque mortalium arcere tecto nephas habẽt. Pro fortuna quiſque apparatis epulis excipit, &c. Exceptis hirundine Muſca & Mure, quia ingrati in hominem lædunt & non proſunt. ❡ not. Plutar. ex notis Pythagor. car. 463. ❡ canem & externum. ut in uer. in gratit. infra. & in uer. Malus. Licurgus è contrà pro non uarlandis moribus prohibuit. Plutar. ❡ in eius uita car. ultim. ante. ❡ hoſpitem uero detinere inuitum non decet, ſed uolentem dimittere. ❡ Homer.

mer. in 15. Odiſſ. car. 2. in fin. } Inuitum retinens exire incitat. Sen. in ſuis prouerb. Vnde prouerb. ſcindere penulam, de quo Eraſ. { car. 23. Tul. ad Atticum. } Turpius eijcitur quam non admittitur hoſpes. Ouid. Vt in uitijs dicit Sen. {epiſto.60. in med. pepercerам. epiſt.116. in med. utrum,&c. } hoſpitium poſt triduum fit odioſum. { Plaut. in miles. cap. cohibete. } Quin ubi triduum continuum fuerit, iam odioſus fiet. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui, ne quando ſaciatus oderit te. { prou. cap. 25. c. Plaut. in miles ubi ſupra. car. 201. ante in fin. } Quid tibi opus fuit hoc ſumptu, & cæ. Ad cænam non inuitatos non ire, &c. & in uer. Prandere. boni tamen ad bonos, etiam non inuitati admittuntur, &c. piſcis nequam niſi recens, bos alienus, &c. prouerb. { de quo Eraſ. car. 131. 327. }

Donari ſoliti hoſpites ad memoriam contractæ amicitiæ. { Homer. pluribi. & in Odiſſ. libr. 1. car. 8. libr. 8. car. 68. libr. 9. in med. car. 77. libr. ultim. car. ſexta, ante. Plato. libr. undecimo, de legib, car. ſecunda, a tergo. in princip. } Vnde & Theſſera hoſpitalis dicta.

Amicos hoſpitalibus muneribus donatos remittunt. Vnde & diſſentientes confringebant Theſſeram. { Plaut. in ciſtell. cap. credo. car. 128. in pen. cap. N talon. in fin. cap. ſeq. car. 248. 249. ante, Tacit. li. 17. car. 47. car. 8. de legionibus. } miſerat ciuitas Lingorum uetere inſtituto, dona legionibus, dextras hoſpitij inſigne. Deū hoſpitalem ac Theſſeram mecum fero. Theſſeram ſi uis conferre hoſpitalem eccam attuli, &c. Confregiſti theſſeram. { Xenoph. lib. 3. car. 6. in fin. } de Tigrane regis captiui filio, Armenius, & ad Cyrum & ad exercitum totū dedit hoſpital. munera, cuiuſmodi amici hoſpites hoſpitibus dant. { Home. lib. 1. Odiſſ. car. antep. lib. 4. car. 36. in fin. & ubi ſupra libr. 14. car. antep. a terg. lib. Bathrachm. car. 1. 214. Qui præferendi not. Gell. lib. 5. cap. 13. } Hoſpitem menſa prius poſt & alloquio proſequendi ſunt. { Homer. in Odiſſ. libr. 1. car. 5. } Cæna ſaturatus loquaris. { lib. 3. car. 2. lib. 4. car. 1. a terg. lib. 5. car. 3. de Caliпſo, lib. 7. car. antep. lib. 16. car. 2. lib. 14. car. 2. in prin. lib. 17. car. 3. in princ. }

DE IGNORANTIA.

Ignorantia eſt quædam animæ dementia, quæ dum ad ueritatem nititur, intelligentia ipſa præuaricatur, quæ & inſcitia. { Plato li. de Ente. car. 3. ante. Tul. in 1. de fini. car. 6. fin. uel 58. } Voces imperitorū dicebat Demetrius eſſe ſimiles crepitu uentris. { Sen. epiſt. 91. in fin. liberalis, &c. } Inducit admirationem. { Plato. libr. de regno. car. 6. in fin. 85. } Neque literas nouit, neque natare ſcit. { libr. 3. de legi. ubi ſupra. car. 3. ante. in fin. prou. de quo Eraſ. car. 54. car. 84. } Inelegantior Libethrijs. Ne Aeſopum quidem triuiſti. { cart. 197.

& car.273.a ter. } Amphictionum conſeſſus,in principes præſertim, ut infra. {Geu.cap.29.30.} Sacerdos indoctus eſt cæcum animal. {Cæli.libr.5.cap.12. Ponta.lib.5.de obed.car.44.in fin.} Ignorans quicunque malus.Ignorantia tamen lætior ac iucundior. {Plutar.in conſolat.car.242.a terg. Eraſ.prou.In nihil ſapere.car.233.} Suauiſſima uita ſi nihil ſapias.Scire quinimo nocuum abſque optimi cognitione. {Plato in Alcibi.1.car.3.ante. In Alcibi.2.car.2.a tergo.} Ignorantia pernitioſior eorum,qui ſcire credunt in magnis præſertim uerſantium pernitioſiſsima & ſi cum audacia. {li.de Ente.car.3. ubi ſupra.lib.9.de legi.car.3.ante.in med.epiſt.7.car.3.a terg.in princ.ubi ſupra. Tul.in 1.offic.in princ.car.4.} Vnum ne incognita pro cognitis habeamus &c. prudēti igitur doctrina ornamentum aureum.Sic ē contra.Compedes ſtulto & quaſi uincula manuum. {Eccl.cap.21.c.d.Alcia.fab.185.Sen.epiſt.108.in med.id de quo,&c.& 117.a ter.in princ.multum,&c.} In eodem prato bos herbam querit,Canis leporem,Ciconia lacertam. Quod multipliciter intelligitur,eius ueritas ignoratur ſecundum Boetium.Contraria reſpondens,conſtat te ignorare. {Plato in Alcibi.1.car.3.in princi.ubi ſupra,& car.præced.in prin.} Intelligentes inuicem conſentire,qui diſsident,& mutant nō ſciunt. {In Minos.car.20.a terg.in princ.} Ignominioſa eſt ignorātia eorum quæ nota ſunt,multitudini quę neceſſaria ſunt rectiſsimeque dicuntur turpem eſt neſcire. {Plato in 7.de legib. car.pen.in fi. Apia.in 1.in med.car.29.a terg.} ne Imperatore uiſum dignum eſt, quæ ab omni exercitu in eum conflata fuerint ignoraſſe.malo indiſcretam prudentiam quam ſtultitiam loquacem. {Tul.de quo Budæ. in pand.1.car.14.Alcia.fab.183.quod monſtrum,&c.Tranat aquas,&c. 185.} principes præſertim,ut in cap.de principe,nu.5. {Iuuen. Sat.7.in princip.} Dignus hæderis uenias,&c.Tantum admirari, tantum laudare diſertos,ut pueri Iunonis auem,&c.

DE INGENIO.

Ingenium eſt uis quædam animantibus a natura data,& homini præſertim ingenitum. conſtatque ex animæ humorumque temperatura in uarias figuras.Subiectum eſt elementis & planetis, ideo diuerſæ naturæ homines. {Sen.lib.2.de Ira.cap.Quoniam quæ.in princ.Pontan.lib.4.de prud.cap.Ingenium.} Eſt & ſicut ferrum,quod niſi exercitetur rubigine tegitur. {Gel.lib.11.cap.2.in med.} Eſt ſicut terra,quod niſi aſsiduis terram inſectabere raſtris,&c.neglectis urenda filix innaſcitur agris,&c. {Virg.in georg.Orat.Sat.3.Sen.epiſt.94.in med.hanc partem.Plutar.libe.de libe.educ.car.2.a terg.} fertile natura ſolum,&c.Præceptis alitur & creſcit. {car.2.a tergo.in med.}

Exile ingenium nihil magnum proficit. §Plato.lib.6.de rep.car.2.in fin.Ora. in poet.car.pen.§ nec rude quid proſit uideo ingenium,&c. §Gel.lib. ult.cap.4.in med.ubi de Ariſtot.§

Euocantur ingenia benignitate principum.infra.in uer.Premium,& in uer.Princeps.paupertate quinimo conſeneſcunt.infra.in uer. Mendicitas. §Iour.lib.32.in med.car.489.§ Fœcunda ingenia dolore ſimul ac pertinaci ſterilitate pereunt. §Aemil.car.313. ante. in Lud. 9.rege.43.In Carolo 5. car. 412. a terg. § pro opibus quemque animos gerere,ſpiritus tollere. § Liu.li.1.car.6.in prin.de Lucumone. Viribus ingenij præualet,ut de Archimede Plutar. § in uita M. Marcelli. in med. & in Sertorio. § per exemplum in binos equos cauda mutilandos uel nudandos. § car.3.& in uer. Milites. car.3.§ Omnia nanq; uincit ſtudioſa ſedulitas, ſolis Archimedis armis pulſi hoſtes, & protecti ciues quouſque,&c. Et in certamine Corbis & Orſuæ, Liu. §li.28. in fin.§ de Torquato in Gallum prouocatorem. Vnde Cæſ. §lib.1.ciui.in fin.car.282.§ non minus Imperatoris conſilio,quàm gladio ſuperantur hoſtes. Ars ſumma eſt: Ingenium ſupra artem eſt. §Plin. libr. 35.cap. 10.§ prudentia inciſor lignorum ualdè melior quàm uiribus. Arte leuis currus,arte gubernatur & nauis,&c. §Hom. lib.23.Ilia.in med.Ouid.in arte.Alcia.fab.133.§ roboris inuicti ſuperat,&c. Sapienti opulentia cedit, unius uirtus collectos diſsipat hoſtes. Nullum magnum ingenium ſine mixtura eſt dementiæ.Ariſtot.de quo Sen. § lib.de tranquil.uitæ.cap.ult.in fi.infra.in uer.Stultus.ubi alia.§

DE INIVRIIS.

Vindicta.

Iniuriæ ſunt uel repentinæ uel conſulto. Leuiora ſunt repentina. §Tul.in 1.offi.car.6.§.in fi.Plato lib.9.de legib.car.pen.plura.§ Maleficorum genera refert Ponta. §lib.de benefi.cap.maleficorum,&c.§ Omnis iniuriæ proximi ne memineris,& nihil agas in operibus iniuriæ. §Eccli.cap.10.in princ.Valer.cap.de animi moderat.§ Multo eſt operoſius ſeipſum quam hoſtem ſuperare,nec aduerſa propera feſtinatione fugientem,nec ſecunda effuſo gaudio apprehendentem. § exempla plura refert Ponta.lib.2.de fortit.car.ult.§ Aliquis male de te locutus eſt,cogita an prior feceris,cogita de quam multis loquaris,&cæ. §Sen.in 2.de Ira.cap.unde illud.car.ult.lib§. quomodo in ſapien.car. med.epiſto.99.in fin.car.53.a terg.Plato epiſto.7. in med. § A cædibus pulſationibus ciuium atque iniuriarum commemoratione uindictæque cupiditate temperantes,inimicis concilientur,ſuique ipſius cõpotes fiant,&c. § Plato in Crito.car.2.a terg.§ Nullo modo iniuriandum

riandum eſt, neque ſi iniuriam paſſus fueris ulciſcendum, ut uulgus putat. Siquidem nullo modo iniuriādum, neque ulciſci decet, neque malefacere cuiquam hominum quodcunque ab alijs ipſe paſſus fueris, nunquam rectum eſt iniuriari uel ulciſci iniuriam, uel malum referre in eū qui intulit. Iuſtus uir nunquam lædere quenquam cogitat, ſed prodeſſe in omnibus unicuique. § Plato in Crito in fi. lib. 1. de repub. car. 3. ante in med. § magnarum eſt uirium negligere lædentem, maxime magiſtratus. § Sene. lib. de moribus in princ. & in ſuis prouer. Quæ magnarum. Plut. in polit. car. 14. libr. de utilit. ab inimi. car. antep. a ter. § Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas, & in ruina eius ne exultet cor tuum, &c. § prouerb. cap. 24. b. 25. d. Paul. ad Rom. car. 12. d. Vopiſ. in Aurel. Imper. in med. car. 201. in fi. § Iniuriarum obliuioſus, Amneſtia dictus. § Plut. in polit. car. 20. a ter. § Nepetes dicitur herba quædam inducens obliuionem omnium moleſtiarum etiam grauiſsimarū. § Plin. li. 25. cap. 3. lib. 13. cap. 17. ex Home. libr. 4. odiſ. car. 4. ubi infra. § Lotus eſt & arbor dictæ proprietatis, unde prouer. de quo Eraſm. § car. 209. in princ. § Lotum guſtauit, Qua & utebatur Selym Turc. Imper. de quo Iouius in eo. hanc aſſeral dictam refert Carda. § lib. 8. cap. 8. de ſubtilit. 341. Alcia. fab. 112. Iamdudum, &c. § & Helena de qua Home. § in 4. odiſſ. car. 4. lib. 9. car. 3. § Sed ipſis dedit lotum comedere. § Diodo. lib. 2. in fine. car. ult. § ne malorum memineris. § prouer. de quo Eraſm. car. 149. § Malorum medicina quam optima eſt obliuio, &c. § Apia. lib. lybico. in fi. § de Cenſorino ad Carthaginenſes. Exempla refert Ponta. et § li. 1. de magnanimi. in med. car meminerit, & lib. 2. de fortit. cap. de toleran. iniuri. car. ult. § Et qui faciunt odiunt iniuriam. Senec. in ſuis prouerbijs.

Placabilitas ubiq; ſeruanda & iniuriarum facile obliuiſci, ut de Cæſare, Ageſilao Aug. Alexan. ſecund. Imper. &c. ubi ſupra. § Tacit. libr. 20. car. pen. ante. § procliuius eſt iniuriæ quam beneficio uicem exoluere, quia gratia oneri, ultio in queſtu habetur, beneficio ius iniuriæ extinguitur. § Sen. epiſto. 81. plura quereris, &c. § pluris æſtimatur jus beneficij quam iniuriæ, recte facti feciſſe merces eſt. Nullū eſt odium pernitioſius, quam beneficij uiolati pudere, ubi ſupra. § Geu. lib. 1. car. 84. li. 2. car. 329. ante uel 428. § Aequum eſt peccatis ueniā petentem reddere rurſus. § Orat. in ſermo. Sat. 3. § Heu quam miſerum eſt ab illo lædi, de quo non poſsis queri. § Senec. in ſuis prou. Eccle. cap. 28. a. b. § Iniuriarum remedium eſt obliuio.

Qui uindicari uult, a Domino inueniet uindictam, relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata ſoluentur. § Plato lib. 5. de legi. car. 2. in princ. § Omnium peccatorum tam in peregri-

nos

nos quam in ciues maximum eſt, quod in ſupplices eſt comiſſum, Deus enim eſt eius diligentiſsimus cuſtos. { Home. lib. 9. Ilia. in medio. } neque te oportet ſæuum cor habere, uertibiles autem & Dei ipſi, quorum maior uirtus & potentia. præceps ſunt Iouis filiæ magni, Offenſa autem robuſta & integra, &c. plura. Sunt faciles ſuperi precibus flectuntur. & ijdem ſacrorum nidore pio placantur, &c. {Plato in 2. de repu. car. 2. ante. } bonus iniuriam fecit, noli credere, malus, noli mirari. { Sen. lib. 2. de Ira. cap. ex his. lib. 3. car. 1. } Magni eſt animi iniurias deſpicere. Vltio eſt doloris confeſsio, ſi imbecillior te lædit parce illi, ſi potentior, tibi. Non ut de Neratio, qui per laſciuiam obuios depalmabat. { Gel. lib. 20. cap. 1. in med. } Sed ut Cæſ. & alij de quibus ſupra. qui obliuiſci nil ſolitus erat, niſi iniurias. { not. ſcriptores & Tul. in oratio. pro Ligario, in oratio. poſt reditum. lib. 1. offic. car. 7. 85. Aliter Dion. de Cæſ. lib. 38. car. 27. }

Ignoſcendo malis quandoque bonos perditum itur; & iniuriam ferendo ueterem inuitas nouam. { Salu. in Iug. in oratio. Memij. in fin. Gel. lib. 17. cap. 14. Macrob. li. 2. cap. 8. } Minus contemnemur, &c. { Sen. ubi ſupra. lib. 2. cap. ex his. Plut. li. de cohib. Irac. in med. car. 449. & in Solon. uita. Guizar. lib. 1. car. 8. lib. 4. car. 206. } Vindicanda ergo iniuria & in nos ipſos & in alios illata. Libera eum qui iniuriam patitur de manu ſuperbi. { Eccl. cap. 4. b. } Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum. { prouer. cap. 24. b. Plato lib. 5. de legib. car. 2. ante. } Qui non defendit nec obſiſtit iniuriæ, tam eſt in uitio, quam ſi parentes aut amicos, aut patriam deſerat. { Tul. in 1. offi. car. 5. in fi. ubi ſupra. }

Aliorum iniurias, uel quæ difficile, uel ullo modo ſanari poſſunt pugna, defenſione, uictoria uindicantur, &c. neque enim qui faciunt, ſed qui propulſant iniuriam magni & præſtantis ſunt animi, &c. { Pont. li. 1. de obed. cap. præcipit. in fi. } Iniuriæ igitur que ferri non poſſunt uindicandæ aut diſsimulandæ. { ubi ſupra. lib. 5. in princ. Geu. libr. 2. car. 321. Al Comendator. } non poteſt generoſus animus iniuriam pati. { Senec. in declamat. 1. lib. 9. car. 88. } Peccare non credunt inſipientes, temulenti, iniuriantes. { Plutar. li. de morb. animi. car. 2. } Cui placet obliuiſcitur, cui dolet meminit. { Tul. in oratio. pro Murena. in med. car. 135. } Iniuriam facere imputabilius quam pati, quoniam maximum eſt malorum. { Plato in Gorgia. car. 4. a terg. car. 5. ante & a terg. epiſto. 7. car. 3. ante. Sen. epiſto. 95. in fi. car. 53. a terg. in med. Boet. in 4. de conſolat. car. 50. a ter. }

In ſapientem non cadit iniuria, late Sen. { lib. Quomodo. in ſapi. car. 157. & infra. in uer. Sapiens. }

Iniuriæ à parentibus latæ perferendæ ſunt, cum nec ad patrem tibi Ius ex æquo ſit,ut quæ ab illis patiare,in eos referre poſsis, neque ſi iurgio hi te laceſſant contra iurgare, neque ſi te uerberent uiciſsim uerbera re. ⸢Plato in Crito.car.3.in princ.lib.9. de legi. in fin.⸣ filius paternas non admittens reprӕhenſiones,incaſtigabilis, urbe expellendus, & laqueo ſuſpendendus lege dei,de qua Ioſep. ⸢lib.4. antiqu.cap.ul ti.in med.⸣ Decet iuuenem uerberatum a ſeniore,ob reuerentiam pa tienter ferre,&c. ⸢Ponta.lib.2.de obed.cap.Admonuit.cap.magnā. car.17.a terg.car.18.a terg. Liui.de Metio Suffetio,lib.1.Gel. li.2.cap. 7.Tul.in oratio. pro Cluen. car. 23.⸣ parentum iniurias non modo reticendas eſſe,ſed & æquo animo ferendas oportere,&c. Sed ego,quæ ferri poſſunt ferenda,quæ taceri tacenda cenſeo,&c. ⸢Plato libr. 11. de legi.car.penult.ante.⸣ parentes & accuſare quandoque licet,negligere non licet.Inter patrem & filium paucis tranſigi uerbis poſſe, ni pareat filius,patri habiturum infortunium. ⸢Liui.ubi ſupra.li.1.car. penult. a terg. in prin. in Herdon.⸣ Obtemperandum non eſſe patri excedenti,matris in iniuriam. ⸢Ponta.ubi ſupra.li.2.car.18. a tergo. Geu.lib.2.car.330.Al Giudeo.⸣

A patria præſertim acceptas patienter ferre decet. ⸢Plato ubi ſupra.in Crito.car.3.in princ.de M.Liuio.Liui.lib.27.in med. car.4.fin. a terg.⸣ Vt parentum ſæuitiam,ſic patriæ patiendo ac ferendo lenien dam eſſe.

DE INDVSTRIA.

Virtus,conſilium,labor,ocium.infra.

Induſtria paupertatis,laboriſque filia. ⸢Ponta.lib. 4. de prud.car. antepen.⸣ Exercitatio eſt cum experientia ad conſequenda bona per uigilantiam.unde prouer.de quo Eraſ.Quid non efficiat manus tandē, & inuita fortuna. ⸢Plut.lib.de fort.car.474.Sueto.in eo.Alexan.cap. geſsit.car.216.⸣ Rationem reddendam cenſebant,& inertes urbe ex pulit Claudius Cæſ.ut infra.in uer.ocium. ⸢Plut. in eius uita.car.27. in prin.in Numa Pomp.car.21.ante.in fi.& per Areopag.not.Gel. libr. 2.cap.1.Geu.lib.1.car.31.443.⸣ prius autem Aug.Impe.ubi ſupra. cap.Impera.& ante eum Numa rex,de quo Plut.prius & Solon.de quo & Plut.in eo.car.penul.in princ. prius & per Aegyptios de quibus Dio do. ⸢lib.2.car.11.ante.in med.Gel.lib.2.cap. 23.⸣ per Athenienſes,de quibus Valer. ⸢cap.de inſtit.antiqu.car.98. in prin.⸣

DE INIMICITIIS.

Politica.infra.

Inimicitiæ quandoque ultro ſubeundæ pro patria not. Tul. ⸢in oratio pro .Seſtio.car. antep. in fin.⸣. Sudandum eſt pro cōmunibus commo-

commodis,adeundę inimicitiæ,ſubeundæ ſæpe pro repub. tempeſtates cum multis audacibus improbis,nonnunquam etiam potentibus dimicandum,&c. ❴ Tul.in oratio.7.in verrem.car.antep.a ter.❵ M. Cato cum ſe uirtute non genere populo Romano cōmendari putaret, cū ipſe ſui generis initium ac nominis ab ſe gigni & propagari uellet hominum potentiſsimorum ſuſcepit inimicitias, & maximis in laboribus uſque ad ſummam ſenectutem ſumma cum gloria uixit.

Q.Pompeius plurimis inimicitijs maximiſque ſuis periculis ac doloribus ampliſsimos honores adeptus eſt, &c.de Fimbria Mario Clælio, &c. ❴ & in oratio.pro Murena. car. 139. & pro Sylla.car.172.epiſt. ad Atticum car.21.libr. 1. Aſiam quinto,&c. ❵ Quanquam ego iam putabā,&c.Curijs,Catonibus,Pōpeijs,Marijs,Didijs,Cælijs,&c.Nemo iſtud Marc. Catoni illi ſeni cum plurimos haberet inimicos, nemo, T. Coruncano, nemo Curioni,nemo C.Mario cum ei multi inuiderēt ob iecit unquam. ❴ & Verr.quinta. car.2.ante. ❵ An ne maiores ullas inimicitias putas eſſe, quam contrarias hominum ſententias ac diſsimilitudines ſtudiorum & multorum odia ac inimicitias reipu. cauſa ſuſcepimus. ❴ & in oratio.pro lege Man.in fin. eius. ❵ Multas etiam ſimultates partim obſcuras partim apertas intelligam mihi non neceſſarias,uobis non inutiles ſuſcepiſſe,&c. ❴ Plin.epiſt.24.lib.4. ❵ Ariſtides iuſtus eſſe uoluit ac uideri út non modo popularib. in cauſis acerrimus ęquitatis defenſor eſſet, ſed & nullius iracundiam, nullius ſimultatem declinabat,&c. ❴Plutar.in eius uita.car.1.in fin.& lib. de amicitia in multos. car.4. a terg. ❵ Contentiones exercendæ in ciuitate. ❴ Plato.lib.5.de legi.car.2. ante. ❵ non probis ſed ut malis appareas præſtantior. ❴ Plutar.etiam lib.de utilit.ab inim.car.3.❵ dans operam ut ſis continens uerax humanus, &c.Tolerandi ſunt inimici ne ipſis remotis ſimultas præſerpat inter amicos. ❴Plutar. ubi ſupra. car. pen.❵ Non conuitiandi ſed iuuandi. ❴Pau. ad Rom. cap. 12.d.ſupra in uer.Iniuria. ❵ Deponendæ inimicitiæ, reſumendæ etiam ſi fuerint. ❴ Plutar.in polit.car.14.ante.In apophtheg.in Ariſtide.c. 134. in fin. ſupra, in uer. Fortitudo. ❵ Domi hoſtem habere pernitioſum eſt.prou.de quo Plato. ❴ de Ente.car.antep.in prin.Polyb.libr.4. in med.car.162.a ter.❵ Quid magis infidum quā uicinus hoſtis. ❴Tul. in 3.verr.in med.car.82.& in 7.car. pen.ante.❵ nullæ ſunt occultiores inſidiæ quam hæ quæ latent in ſimulatione officij,occultum inteſtinum ac domeſticum malum non modo non exiſtit,uerum etiam opprimit antequā perſpicere ac explorare potuerit, tacitæ magis & occultæ inimicitiæ timendæ ſunt quam indictæ & apertę,&c.Nihil obtrectatore ſocio & occulto hoſte periculoſius,quem præſertim in tergo ſis habiturus,

turus,& in uer. Perfidia infra. ∫ Ioui.lib.32.car.antep.ante. ∫ Inimico non credas in æternum. ∫Eccl. cap.12.c.d.Machia.li.3.diſcur. c.27.∫ non & complacendus quia inſidioſus,dicebat Federicus Imper.ſecund.de quo Colenut. ∫ libr.4. car.93.ante.∫ Receſſuro & fugienti tranſitus dandus,póſque argenteus etiā illi ſternendus. ∫Plutar.in apophtheg.Lacon.car. 162.∫ Affinitas facilius fit inter reconciliatos quam amicitia. ∫ Machia.lib.ſex.hiſtor.car.168.∫ Reconciliati qui. ∫ Vale.cap.2.lib.4.car. 81.∫ inimicus uirtute præſtans laudatur & beneficijs afficitur etiā per inimicum,not.ſupra in uer.Fortitudo.Cum inimico nemo in gratiam cito redit. Sene. in ſuis prouer. Grauior eſt inimicus qui latet in pectore.iratum breuiter uites, inimicum diu , inimicum quamuis humilem docti eſt timere. Sen.ubi ſupra in ſuis prouerb.&c. Vtili tamen inimico potius quā exitioſo conſultore utendum, dixit Phalaris Agrigent. tyrannus in epiſtola ad Nicenetum.car.12.

DE INVIDIA.

Inuidia dolor eſt alienis bonis, uoluptas alienis malis concepta.inuidus alterius macreſcit rebus opimis.inuidos homines nihil aliud quam ipſorum eſſe tormenta. ∫ Plutar.li.de tranqui.animi.car.266.in prin. lib.de curioſit.in med.car.4.ante.Orat.epiſt.ad Lolium.car.192. Metham.in 2.lib.Sen.lib.2.de benefi.cap.Quando.& in ſuis prouer.ſcito, &c.Curt.lib.8.in med.c.121. a terg.∫ Omnium uehementius & importunius eſt malum inuidia quæ nos inquietat dum comparat differt ab inuidentia.not.Tul. ∫ lib.3.Tuſcula.car.5.in fin.lib.4.car.5.quid ſit.∫ Nulla eſt tam modeſta fælicitas,quæ malignitatis dentes uitare poſsit. ∫ Vale.cap.de amic.in fin.exempla not.Geu.lib.1.car.125.∫ ſquallida uipereas manducans fæmina carnes,&c. ∫Alcia.fab.71.Quo modo picta.∫ Inuidia lethale malum diraque alieni honoris obtrectatione. ∫Ioui.lib.32.car.5.fin.a terg.prou.de quo Eraſ.car.235.∫ Herculei labores,edentulus ueſcentium dentibus inuidet. ∫ubi ſupra car. 238.∫ eſt miſerorum, maleuolentes ſint atque inuideant bonis. ∫ Plaut.in capt.cap.Quæ illum.car.91.in mercat.cap.ſtudet.car.222.∫ bonos qui oderint mali ſunt mali, malos qui oderint boni bonos eſſe oportet. ∫ in uita Euagoræ ad Plutar.in prin.car.326.a ter.∫ Cauſa eſt inuidia cui ſolum hoc boni adeſt, quod maximum malum inuidis afferre ſolet.Cæca eſt enim, nec aliud quicquam ſcit quā detrectare uirtutes,corrumpere honores ac præmia,&c. ∫ Liui.libr.38.car.pen.in oratio.Manlij.Plutar.in uita Annib.car.pen.ante.in fin.Geu.ubi ſupra. car.135.136. in prin.∫ Inuidia quam plerunque regiæ domus alunt, multos ſibi aduerſarios peperit.Nihil unde timendum magis quam in-

uidiam. { Tul.in oratio.pro Cluen.car.2.ante. } de uirtute certan dum abſque inuidia quæ oculos habet perſpicaces,ut de Sincero ad me dicos refert Ponta. { lib.6.de ſermo.car.2.a terg. } inimicus & in uidus uicinorũ oculus. {Eraſ.prou.car.240.} Oſtraciſmus inuide damnatus. { Plutar.& Eraſ.prou.Teſtulæ.Plato lib. 5.de legi.car.2. ante.in med.in Chabri.ad Plut.car.350.in fin.Curt.libr.4.in med.car. 24.} Eſt & comes gloriæ & aſſecla.ſemper homines quantamcunque fælicitatem habeant inuidiam & ſentire maiorem, uitanda ergo odium inuidia contemptus. { Sen. epi. 14.in med.fateor.epi.105.} Quę obſeruanda ut inuidiam euadas. { Plato in 6.de rep.car.3.in prin.Plu tar.in polit.car.17.de Afric.ſuper.Pont.in 1.de fortit.cap. quæ ſunt a-lia.Plin.lib.de uir.illuſt.car.434.Machia.lib.1.diſcur.cap.30.lib.4.hi-ſtor.car.200.in fin.lib.3.cap.25.30.in med. } Mauelim mihi inimi cos inuidere quam me inimicis. præſtat inuidioſum eſſe potiuſquam miſerabilem. { Plaut.in Truc.cap.lepide.car. 311.In fin. Eraſ.prou. car.240.nu.3387.Polyb.libr.1. car. 24.In fin. } præclara facinora, & res egregiæ geſtæ magnam inuidiam, & graues calumnias conflare ſolent.

DE IRA.

Ira furor breuis eſt. { Orat.in 1.epi.} libido uindictæ. {Tul. lib.3.Tuſcula.car.3.ubi de furore.Plutar.lib.de uirt.mor. car. 2. a ter. Sen.libr.de Ira 1.in princ. } Ira eſt breuis inſania,ſui decoris oblita, &c. Vel ſecundum Ariſtot.eſt cupiditas doloris rependendi,uel conci-tatio animi ad ultionem uoluntatis iudicio pergentis. & ſecundum ip-ſum Ariſtot. { lib.3.in princ.} Eſt uirtutis calcar. { car.125.an-te in med.Sen.lib.2.in prin.prou.cap. 27.1. } Ira non habet miſeri-cordiã,nec erumpens furor,cupiditas eſt ulciſcendæ iniuriæ,&c. {La ctan.lib.8.cap.17. 18. 23. in fi. } Procul ergo abſit, quia nihil recte fieri,nihil conſiderate poteſt. { unde Alcia.fab.171. de Aiace.182. } Iræ adde frena,&c. { Geu.lib.1.car.141.ad Mendocium.Tul. lib.1. offi.car.27.ante.car.20.a terg.Ponta.lib.1.de fortit.cap.reſtat,& cæ. } Homo extra corpus ſuum eſt cum iraſcitur.Senec. in ſuis prouer. Irati ſigna apparent,ut not.Tul. { d.car.20.Sen.ubi ſupra.lib.1.in fi.Plut. etiam.car.445.ante. } minax uultus, triſtis frons, torua facies, cita-tus gradus,inquietę manus,color uerſus, labia quatiuntur, &c. plura. { Gel.lib.1.cap.26.de Plutarcho in ſeruum ſuum uerberatum. } ocu li truces,os turbidum,clamor immanis,ſpuma,rubor,efferuentia puden da,penitenda dicere,trepidare, geſtire,Ira quæ immiſit multum prudẽ-tem quemuis ſæuire. { Home.lib.18.Ilia.& lib.24.car.1. in fin. Eraſ. prouer.613.car.92.Ira omnium,&c. } Tardiſsime ſeneſcit, in fermẽ

to

to iacet.prouer. 133. unde & conuitium a quo ira prouenit. § Plato lib. 11. de legib. car. ult. in princ. Sen. lib. 1. de clemen. cap. longius. libr. 1. de ira. in fi. car. 125. a terg. in med. libr. 2. car. 128. ante. in fi. 129. in princ. lib. 3. in prin. eius car. 134. ante in med. eius. 3. in princ. § Muliebre eſt furere in ira. § Senec. etiam in ſuis prouer. § Remedium eſt dilatio, quieſcere, reſponſionem ſentire, nam reſponſio mollis frangit iram, tempus & mora conferunt plurimum. § prouerb. cap. 15. in princ. Plato lib. 6. de legib. car. 3. in fi. Plut. lib. de cohib. iracund. car. 2. 3. § quieſcere, ad ſilentium ſe recipere, &c. ubi ſupra. § Geu. cart. 142. 143. 144. § Theodor. Imper. legem tulit, ut not. Pau. Diac. in eo lib. 11. Vt notas litterarum referret primum iratus, & cæ. Idem dicebat Cæſ. de quo Plut. § in apophtheg. car. 153. ante. § Efficacior ad actiones quam beneficia. § Dion li. 37. car. penul. § nullus affectus in quem non ira dominetur. § Senec. lib. 3. de ira. car. 2. car. 130. ubi de Socrate, ante in med. § ut de Aquitano ad Carolum ſeptim. Franco. regem. not. Arnol. § lib. 7. car. 6. § contumelia & iniuria prouocatus facilior ad defectionem quam propter opes.

Qui uult iracundus non eſſe, curioſus non ſit. iratus uel iracundus exiſſe dicitur è poteſtate. § Tul. lib. 3. Tuſculan. car. 3. lib. 4. car. pen. in princ. § prius labia ſua mordeat puniturus aliquem. § car. 125. § utilitas in ira percipitur, quæ ut Ariſto. de quo Tul. § lib. 4. Tuſcula. car. 150. Senec. ubi ſupra. lib. 1. car. 2. in prin. § neceſſaria eſt in bello, nec quicquam ſine illa expugnari poteſt, niſi illa impleat animum, & ſpiritum accendat, &c. § lib. 2. cap. utilis. cap. uirtus inquit. § per illam uigor animi ſubminiſtratur, qui alacritatem gignit ad res arduas aggrediendas, &c. Non cadit in ſapientem. § Gel. ubi ſupra. Senec. d. li. 2. Ponta. lib. 1. de fortit. cap. reſtat. in fi. cap. uirtus. lib. 3. cap. 2. ante in med. 131. § Sublimis animus quietus ſemper & tranquillus, iracundi ſenes, infantes, auari, ambitioſi, & ægri. § Plut. lib. de cohib. iracund. c. 446. a ter. Senec. ubi ſupra. car. 124. a terg. in med. 128. in princip. § Ira ſine uiribus eſt expoſita deriſui & ad contemptum. § lib. 2. capit. utilit. ubi ſupra. § uanam ſine uiribus iram, &c. & in uer. Milites alibi. Iracundia diuertit uxorem & amicos. § Plut. ubi ſupra. car. antepen. 451. & 341. in princ. Dion lib. 37. car. 21. in prin. lib. 38. car. 28. §

Crudelitatis mater uel miniſtra. § Senec. lib. de moribus in princ. in ſuis prouerb. Reſpue. Curt. lib. 8. car. 104. de Clyto. § Miſericordiam non continet, charitatem ſupergreſſa eſt, truces gignit inimicitias & funebre bellum. § & in Baruch. cap. 4. c. Apia. li. 1. car. 8. Orat. lib. 1. epiſto. Priſco ſi credis, &c. in fi. Plut. in Solon. uita. car. 4. a tergo. Senec. ubi ſupra. in med. lib. 1. de clement. cap. Quid ergo. epiſto. 18. in

fin.december,&c. } Immodica gignit inſaniam. { li.1.de ira.cap. 2.in fi.& ante. in med. } Quid opus eſt ira cum idem perficiat ratio. Empedoclis ſimultas. { Eraſ.prou.car.73.in prin. }

Iræ amantum redintegratio amoris eſt. { Teren. in And. Plaut. in Amphit.cap. durare. } Interueniunt iræ, redeunt rurſus in gratiam. Eraſ.prou.245.Amant.

Fratrum iræ acerbiſsimæ, fratrum quoque gratia rara eſt. { Eraſ. prouer.50.car.30.Plut.lib. de ſera num.uind. car.4.in princ.uel 341. in princip. }

Iracundi rubei & flaui (quare) { Sen.ſupra.libr. 2.de ira.cap.quoniam.car.3.in princ.128.car. }

Iratum breuiter uites,inimicum diu. Senc.in ſuis prou.

Iracundiam qui uincit hoſtem ſuperat maximum. { Geu.li.1.car. 139.ad Io.Mendozam.}

Iram euincere quomodo.declarat idem Gueu. { libr. 2.car.63. } ſuper illud,iraſcimini & nolite peccare.& car.ult.70.

DE IVSTITIA.

Iuſtitia eſt habitus animi per quem & agimus & uolumus quæ iuſta ſunt.eſt &,quod ſuum eſt unicuique reddere,in pecunijs,in honoribus, magiſtratibus,præmijs. iuſtitia eſt uera fateri & debitum unicuiq; reddere, & quod acceperis reſtituere, unicuique dare quod ſibi conuenit. ex Simonide Plato { lib.1.de rep.car.2.ante.lib.4.car.3.ante in med. Ponta.in 1.de obedien.car.3.ante.Plut.li.in prin.non requi.doctri.car. 2.416. } Abſque iuſtitia ne Iouem quidem principatum gerere poſſe.iuſta a iuſtis impetrari decet,&c. { Plaut.in Amphit.car.2.a terg.} Et ab amicis,ut in uer.Amicitia.ſupra.

Iuſtitia eſt(ſecundum Senec.) { libr.de form.hon.uitæ.cap.de iuſtitia.car.72.in fin. } naturæ tacita conuentio in adiutorium multorum inuenta,noſtri & animi conſtitutio. eſt & Diuina lex & uinculum ſocietatis humanæ. id erit omnibus prodeſſe, nulli nocere, talis iuſtus erit.duplex eſt iuſtitia. { Ponta.ubi ſupra.Budæ.in pand. 1.car.23.a terg.Tul.in 3. offic.car.55.ante.} Virtutum eſt regina,& eſſe nõ pót ſine pietate & ęquitate. { Lactan.lib.5.cap.15.in med.} & ſine tẽperantia. Suum eſt cuique potius incommodum ferendum quam de alterius commodis detrahendum. { Plato lib.3.de legi.car.penul.a ter. Cuius eſt fundamentum fides & ſeueritas,ut infra.hic. Eius habitum & formam not.Plutar. { ubi ſupra.de doctr.Prin.car.2.uel 416.ex Heſiodo ſequitur.Gel.lib.14.cap.4.de quo Bud.d.car.23.in fin. } Ex Chriſippo ſtoico,forma uirginali formidabilis,oculis acribus teuerentiæ triſtitiæ,&c.Id eſt iudicem iuſtum,grauem,ſeuerum,inadulabilem, inexo-

inexorabilem,&c. Obſeruanda & inter ſceleratos. § Tul. in 2. offic. car. 39. Polyb. lib. 4. in med. car. 155. ante. § Etiam malorum ſocietas, niſi æquitas atque iuſtitia fuerit ſeruata facilime infringatur, ut de Barbulo Illirico & Viriato Luſitano. Competens eſt enim æquo iure in ciuitate uiuere nulli inferendo iniuriam, nec patiendo etiam. § ut infra. in uer. Aequalitas. § Iugum & ſtateram ne tranſcendito. de Pitha go. Plut. § lib. de educa. libe. car. penul. Eraſm. prouer. 1. car. 6. ante. § Vt quæque res eſt, ita ſupplicijs, &c. regula peccatis, &c. § Plato libr. de regno. car. ult. in princ. Orat. Sat. 3. lib. 1. car. 250. § Tria operatur iuſtitia, emendationem, exemplum, malorum curationem. § Plato in Prothag. car. 2. in fi. lib. 9. de legi. car. 3. ante. in med. lib. 11. car. 4. in fin. Sen. lib. 1. de clem. cap. tranſeamus. car. 95. in princ. lib. 1. de ira. car. fin. a terg. in med. § Exequenda ſine ira. § Sen. ubi ſupra. car. 3. in principi. § Cædes cædibus puniendæ, & ſic nullæ committerentur. § Plato d. lib. 9. car. 4. ante. uel ut Diodo. in 2. car. 9. § Ad opus faciendum uinctos haberi tantum (ut hodiæ ad quinqueremẽ) bonis nocet qui malis parcit. ignoſcens malis bonos perditum itur. § Plut. lib. de uerec. car. 439. Saluſt. in Iug. per Memmium. car. 50. § Iuſtus eſt nemo ſpõte ſua, niſi natura diuina aut doctrina. § Plato lib. 2. de rep. in princip. car. 1. a terg. in med. car. 2. a terg. in med. Plut. in Ariſtide. car. 2. a terg. in med. Machia. lib. 1. diſcurſ. cap. 3. Eraſm. prou. car. 145. ante. § Exigua res eſt ipſa iuſtitia. Quæ non depoſuiſti ne tollas, quod tibi fieri nõ uis alteri ne feceris. § Plato lib. 11. de legib. in princ. eius. § Iuſtior iuſtitia, iuſtitiæ oculus. Iniuſtitia quid. § Plato lib. 4. de rep. car. fi. ante. Tul. in 1. offi. car. 5. a terg. car. 9. ante. § punica fides, altera manu fert panem, &c. in uer. Amic. ſupra.

Sunt belli ſicut pacis iura. § Plato lib. de regno. car. penul. in prin. lib. ult. de legi. in princ. Liui. de Camillo, lib. 5. in med. car. 43. li. 31. car. 4. in fin. de Aetholis in Rom. § Quædam belli iura quæ ut facere ita pati fas eſt. Iuſtitiæ ſub prætextu Romani Orbem uſurparunt. § Mithrid. de quo Saluſt. lib. de rep. § dixit Annibal in eos ad regem Antiochum. not. Liui. § libr. 36. car. penul. in fi. Lactan. libr. 6. cap. 9. de quo Bud. in pand. 1. car. 23. Machia. libr. 3. diſcurſ. cap. 42. § Omnia riſoluuntur ad propriam utilitatẽ, ut infra. Vincat utilitas quãdocunq;.

Summum ius ſumma iniuria. § Tul. in 1. offic. car. 7. a terg. Eraſm. prouer. car. 128. § noli eſſe nimis iuſtus, neq; plus ſapias quam neceſſe eſt. § Eccle. cap. 7. c. Senec. de form. hon. car. 72. ante. cap. iuſtitia, &c. Budæ. in pand. 1. car. 2. plura. § De iuſtitia & iniuſtitia diſputauit Romæ Carneades Athen. ante Catonem & Galbam Cenſores. § Lactan. lib. 5. cap. 15. cap. 17. de quo Agrippa. cap. 6. de rhetorica. in med.

ex Plin.lib.7.cap. 30. in med. § de diuiſione iuſtitiæ in ciuilem & naturalem. Et de Carthaginenſibus Scipio, de quo Liui. §lib.34.car.ult. in fi. § poſſeſsionem eſſe apud eum qui plus armis potuiſſet.

DE IVDICIO.

Et in annotat.in uer.Iudic.& in uer.Equites.

Iudicium eſt uirgo pudica quædam (iuxta Heſiodum) incorrupta pudoris,&c. §Plato li.12.de legi.in prin.Plutar.car.416.de doctri.prin. car. 2. a terg. § Eſt & iudicis officium meminiſſe ſibi poteſtatem nō ſolum datam, uerum etiam fidem habitam, quem oderit abſoluere, &c. plura. § Tul.in oratio.pro Cluent.car.54.ante.§ iudicare oportet ſecundum leges non per gratiam, aut odium, aut amicitiam. § Salu.in Catil.car.18.Plato in apolog.car. ult. in prin. § omnes homines qui de rebus dubijs conſultant,&c. non enim ad hoc ſedet iudex ut per gratiam concedat, ſed ut iudicet ſecundum leges, non per gratiam condonare,&c. §li.de regno.car.ult.in prin.§ ad normam legum de ſingulis iudica, propria uirtute ſemper adhibita per quā neq; muneri b.neq; minis neq; comminationibus neq; odio neq; amore leges tranſgrediatur,&c. § lib.2.de legi.car.2.a ter.§ prudenter ut ſuo iudicio, non ab alio diſcere, & fortiter non per ignauiam deſidioſe alienum iudiciū promulgare,&c. recte, Vnde bocchiris dicitur. § Eraſ. prouerb. car. 209. § Non perperam pauidis ſuffragium. § car.240.proū. 1830. 331.ante. § Seuere, Rhadamantis iudicium, docte, prodico doctior. Qui cito iudicat ad pœnitendum properat. iudex damnatur cum nocēs abſoluitur. ignoſcere humanum eſt ubi pudet cui ignoſcitur § Sen.in ſuis prouer. §

Non auctoritate ſed ratione, aut multitudinis opinione. §Plin.epi. 20.lib.1.frequens,&c.lib.3.epiſt.20.uel pen.meminiſti,&c.libr.4.epi. 25.ſcripſeram,&c.Budæ.in Pand.1.car.103.169.170.car.40. in fin. & in uer.Multit. infra.Tul.lib.3.de legi.car.antep.ante.Gel.libr.10.cap. 19. § iudicatur uoce ſuffragio per tabellas, quid præſtet. §Plato li. 9.de legi.car.ult.ante in fin. § Dicere quod uis periculoſum, quod non uis miſerum.& in uer. Lex tabell. § Ita Cicero ad Atticum. lib. 4.car.113.De Lentulo,&c. § ex euidentia, dicitur ex unguibus æſtimare. Clam graue eſt, ubi iudicia muta ſunt, & ſententiæ clam latæ. § Plato ubi ſupra.car.pen.ante.lib.9.in fin.& in prin.car.2.in prin.Plin. epiſt.20.li.3.pen.car.88. Budæ.in 1.car.90.§ & ut per Areopagitas, de quibus Beroal.in 34.annotat. § Tul.ad Atticum.lib.7.epiſt.antepe.ex Phocilide Eraſ.prou.241.in fin.§ ne de lite pronunties iudicandum niſi auditis partibus utriſque. Pronuntiabant Aegyptij rationibus utrinque inſcriptis per partes adductis, ſine oratore aliquo ex quo oratorum

oratorum ars, hippocritarum fraudes, lachrimæ periclitantium multos a recto iudicio auerterūt, errore, affectione, miſericordia, oratione reos plures abſolutos. § Diodo.li.1.car.11.ante.Eccl.cap.7.a.cap. 10, a. Geu.lib.2.car.288. § Al licentiato.

Virtute ualeas, ne forte ponas ſcandalum in agilitate tua.

Incerta ſunt ingenia & fallacia. § Plin.d.l.1.epiſt.20. § per plures iudicari ſatius eſt, quia pauci ſunt obſequentes paucis, ut in centum uirali iudicio per tabellam. § Machia.li.1.diſcurſ.cap.7.car.15. cap. 49.in fin.Salu.lib.de rep.car.102.a terg.in princ.Alia in uer.Iudiciorū ordo, alio lib.in annotation.§ Iudicium facere eſt prudenter eligere, ut infra.in uer.Prudentia.

Iudicium quandoque non datum uel prolatum urgentibus utrinq; rationibus reciprocis & ualidis.

Per Fimbriam in Luctatium. § Valer.ca.ſapi.dicta.capit. infames rei, exemp. ult. §

Per Areopagitas. § Gel.etiam lib.12.cap.7.libr. 14.cap.2.lib.9. cap.ult. de numero iudicum.& penult. §

De Smirnea muliere per Dolabellam, de Tyrio & Gellio per Marc. Catonem.

De Fannia uxore per Tycinium. Vale. § cap.de priua.iudic.exemplo ulti. §

De uxore in præmium requiſita & accepta, ex relatione Plin.ſec.&c. ex rationibus præſertim reciprocis, Gel. inter Pythagoram & Euathlū diſcipulum. § libr.5.cap.10.11. § de Luctatio ipſo. Tul. § in 3. offic.in med.ubi plura ambigua Agrip.cap.5.§ de rethorica de Corace & Tyſia.

De Domitio in Bituitum Aruernorum regem. § Valer. capit. de perfidia. §

De Biante, utrum ducenda eſſet uxor. § Gel.li.5.car.11.ubi ſupra.

De equite qui fratrem ſuum interfecerat. § Taci.li.16.car.7.ante in med.car.70. §

De Xerxe & Arthemane fratre, qui Darij primi regis fuerunt filij. § Iuſti.lib.2.in med. §

De Auguſto in adulterium perpetratum per iuuenem uxore ducta. § Dion.lib.54.in med.car.10.370.in prin. §

De Alexan.Mag.pro Spitamene interfecto. § Curt.libr. 8. car.6. 107.in fin. § Somnium, ne ſomnijs credendum ſit. Lactan. § lib.3. cap.6.in med. §

Pręmio propoſito donatos quoſdam ex perpetratis ſubinde ſceleribus pœna adiudicatos caſtigatos & morte, nota in capitul. Qui perfidiæ, alibi, ſupra.

Laudare ſe uani eſt, uituperare ſtulti. § Ariſtot. de quo Valer. cap. ſapi. dicta. §

Alter ab alterius dente perire nephas. § Alcia. fab. 175. de progne. §

Lauda ſuperiorem uel parem uel inferiorem, &c. Quia, &c. § Pli. epiſt. 17. lib. 6. Indignatiuncula. Sen. d. car. 72. a terg. in med. Geu. lib. 1. car. 92. in prin. §

Turpius eſt frigide laudari, quam grauiter uituperari. § Gel. libr. 19. cap. 3. §

Minuit laudem qui partem laudat ex toto. § Lactan. lib. 13. capit. 14. in princ. Petrus Areti. in eius litteris. car. 87. in fin. § ad D. Sperone Patauum.

Laudando inſidiari (nouus uituperandi modus. de hoc alia in libr. de principe nu. 17. in prin. qui figuratus dicitur & è contra) laudare uitupe rando, ut de Diogene in Antiſthenem Cinicum eius præceptorem. § Dion. lib. 57. car. 436. ante. ubi de Liuiæ morte. Macrob. lib. 7. cap. 3. in fin. de § Manlio Valente. Tacit. lib. 17. in med. car. 48. ante. § Secretis eum criminationibus infamauerat Fabius ignarum, & quo cautius deciperetur palam laudatum. Quid eſt magis inſidum, quam uicinus hoſtis. § Polyb. lib. 4. in med. car. 162. a ter. Plutar. in Alcibi. car. 5. ante. § Non latuerunt ingenium Alcibiadis hæ inſidiæ quas inimi ci ſub amoris ſpecie apud imperitam multitudinem machinabatur. Imperiti eſt laudare cum facilitate quenquam. § Tul. in 3. offi. car. 4. in prin. § A multitudine laudatus refertum ſe uitijs oſtendit, ut de Alci. & Catilina. § Geu. in Marco Aur. cap. 12. car. 56. §

Lauda parce, uitupera parcius. § Sen. d. car. 72. de for. hon. uitæ. § Diligenter cauere decet, quotiens aliquem laudaturus es aut uitupera turus ne aberres. § Plato in Minos. car. pen. in fin. Orat. epiſt. ad Lollium. lib. 1. car. 218. § Qualem commendes etiam atque etiam aſpice, &c. Qui ſe laudat, aliena uituperat. domeſticus teſtis, teipſum laudas § Eraſ. prou. car. 162. 208. § Sic & Ca to de quo Plutar. in Cenſoris uita. § car. 3. a terg. in med. § minime parcus laudum ſuarum prædicator, a iactantia non abhorrebat, &c. § Pli. in paneg. car. 360. 61. §

Piorum eſt officium inſequi diſsimiles, neque ſatis eſt amare bonos, niſi malos oderis. Viuentes laudare eſt irriſio, maxime imperantes. Tacere maligni. Ita & ad Steſicorum poetam Phalaris Agrig. tyrannus, ut in eius epiſtola. car. 43. Amphora ut eſt per aures portata, ita & laudatus homo. § Plin. epiſt. 15. li. 3. car. 81. Plutar. lib. de uitio. uerec. car. eius ult. Tul. in oratio. in Rullũ. car. 67. Plato in Menex. in prin. Spart. in Peſcennio Nigro Imper. car. 5. in fin. § Contra & Pli. § epi. 16. lib. 1. amabam, &c. § Ante obitum nemo, &c. Oui. § Eccl. cap. 11.

d. Panegi-

d. § Panegirica oratio ſolet eſſe uberrima ſiue adſit laus talis,ſiue nõ. § Plato,ubi ſupra.in Menex.in prin.in conui.car.174.a terg.in princip. quæ continere debeat,&c. Vana laudans & infamia dicitur, Ollas oſtentare. § prou.de quo Eraſ.car.154.car.196.in prin. § Vino uendibili.Vinum,muſica,& pſalterium lætificat cor hominis, ſed ſuper omnia lingua ſuauis. § Eccl.cap.40.c. §

Virtuti propriæ innitendum,nihil enim turpius quam ſeipſum honorandum præbere,non propriam ob uirtutem,ſed propter gloriam ſuperiorum. § gloria parentum natis præclarus eſt Theſaurus. § Plato in Menex.in prin.car.3.ante.in prin. § nec unus occupat gloriã, nec plures pariter occupare poſſunt. Prouenit ex ocio. § Pli.li.36.cap. 5.in fi.ubi de Laocoonte. § Laudatus ſine pretio dato.prou. §car. 327. § Laudant ut pueri pauonem. § ſupra.& in uer.Ignorantia. §

Laudator temporis acti. § Ora.in poet.car.176.a ter.Iuuc.Sat.3. in fin.car.16.in princip. § fælices proauorum attauos. § Plaut.in Trin.cap.Quo illic.in prin. § mores maiorum laudant.moribus & uiuito antiquis. § Contra,Machia.lib.2.diſcur.cap.84. § priora tempora meliora quam nunc ſunt,fuere. § Eccl.cap.7.b. Eraſ.prou.car. 278. § Semper ſuperioris anni meliora.Vetera ſemper in laude, præſentia in faſtidio eſſe. § Taci.in dial.car.9.ante.

Sic habita ut potius laudetur dominus quã domus. § Sen.li.de moribus.car.71.in fin.Tul.in 1.offic.in fin.car. 27. § O domus antiqua q̃ a diſpari domino dominaris. Nulla puſilla domus,quæ multos capit amicos. § li.de conſolat.idem Sen.cap.Emetiamur,in prin.car. 149. ante,& ubi ſupra car.71.in fin. § Præcipua eſt laus in eligenda uxore competenti,& è contra. § Hom.libr.6.Odiſſ.car.50. § Laudandus quis.not.ſupra.hic.in uer.Prud.in uer.Vxor ducenda, & in teſtamentis condendis. § not.Plin.epiſt.18.lib.8.falſum eſt,&c.in prin. § Strenuiori deterior ſi prædicat pugnas ſuas, de illius ore fiunt ſordidæ. § Plaut.in Epid.cap.Caue.car.137.in prin.in moſtel.cap. Iampridem. car.158.a terg. § falſo etiam laudari multo malo quam uero culpari, bonos quod oderint mali,&c. ex eorum ingenio ingenium horum probant. § in mercat.cap.Studere.car.222.ante.In Trin.car.301.in fin.§ Laus noua ubi oritur,etiam uetus admittitur. Neminem cito laudaueris.Quam melius eſt,non laudari & eſſe laudabilem.Sen.in ſuis prou.§

DE LABORE.

Fortitudo.

Labor eſt functio quædam animi uel corporis, grauioris operis uel muneris,ut Cicero §lib.2.Tuſculan.car.6.de quo Ponta.lib.1.de fortit.in prin.cap.iam uero.Virg.in 1.georg.& in 2.Aenei. § omnia uincit

eſt improbus labor & duris urgens in rebus egeſtas. Aſpirat fortuna labori. Exercitatio omnia poteſt. Aſsiduus labor, longaque exercitatio omnia docet. § prouerb.de quo Eraſ.car.155.Ponta.in dial.Anton. in præfat.car.68.a terg.Eccl. cap. 7. b. § non oderis laborioſa opera & ruſticationem.Nil ſine magno labore mortalibus natura dedit.Multa tulit,&c.Sudauit,& alſit. § Orat.Sat.9.lib.1.& in poet. § Inſtar refectionis eſt mutatio laboris. § Plin.in paneg. car. 386. § Quietem a laboribus originem trahere, atque è turpi ocio & negligentia naſci labores ſolere. § Plato lib.de legib.6.car. penul. a terg. in med. § Non eſt quod æſtimes ullam ſine labore uirtutem, nihil difficile quod non laborioſum ſit.nec ulli abſque moleſtia labores,quos uirtus ſequitur. § Sen.lib.de uita beata.car.penul.ante.in fin.Ponta.lib.de fortit. 1.car.1.in fi. § Mundicias mulieribus,uiris laborem conuenire. Salu. in Iug. § car.77. § Exiſtimabat præterea labores conducere, ut forent inuicem manſueti magis. § Xenoph.lib.2.car.4.in fin. § Virtus per labores ac pericula apparet. § Sen.lib.de prouid.in princip.§ auida periculi eſt uirtus. Sæpe enim fuit uictoria poſt ſanguinem. Sine gloria uincit,qui ſine periculo. § ubi ſupra.car.136.cap. ſed iam,& cap.proſpera.Alcia.fab.127.crediderat,& nu.131. § Inertis eſt per tuta ſecare,per ardua uirtus eſt.Nullus emptor difficilis.prouer.de quo Eraſ. § car. 260.in fi. §

Labores qui tollunt,honeſtas ac præclaras actiones tollunt, quæ ſũt uitæ ipſius humanæ fructus tollunt,& uirtutem laudem & gloriam,&c. ut per Marium,de quo Saluſt.& Ponta. § lib.1.de prud.cap.quod uero.in fi.eius.lib.de fortit.2.in princ.car. 2.in princ. § Eſt imbecilli & mollis animi laborioſa & moleſta fugere. Ocium & reges prius & beatas perdidit urbes.Orat.&c. Decorum eſt mortales perpeti labores pro gloria immortali. §Diodo.in princip.operis.car.1.a terg.Ponta. in dial.Anton.in prin.car.1. a ter. 68. § Vnde omnis uirtus in actione conſiſtit.ſupra.in uer.Actio. § Anima operantium,&c. ſupra.pro uer. § cap.28. c.Qui operatur,&c.Senec.epiſto.31. in princ. Agnoſco,&c. § generoſos animos labor nutrit,non appetendus, non etiam extimeſcendus,&c.Qui ſtudet optatam curſu,&c. §Orat.in poet.car. penult.a terg.Plin. in paneg. car. 331. § fugite delitias eneruatamq; fœlicitatem. § Senec.lib.de prouid cap.proſpera,&c.§ Chœnici ne inſideas.Pithago.de quo Eraſm.prouer.1.Alcia. §fab.87.111.§ Iucundus labor eſt,&c.Calamitas uirtutis occaſio eſt. Sine gloria uincit qui ſine difficultate,& ut ſupra.quæ gloriam parit. § Plato libr. 5. de legib.in princ.neque etiam.Plin.epiſto.26.lib.9.dixi,&c. § Ne quære mollia.prouer.de quo Eraſm. § car.199.Apian. in parth. car. 7. §

Neceſſa

Neceſſe eſt eos nonnunquam pati qui magna adoriuntur. Cariora ſunt ea pro quibus adipiſcendis grauiora paſsi ſumus. § Ponta.lib.de fortit.car.50.§ per multas tribulationes oportet intrare in gratiā Dei. § in Act.Apoſto.cap.14.in fi.§ fœlicitas prouenit ex difficultatibus & periculis.Labores quietem producunt,& è contra.infra.in uer.Ociū. § Tul.in 1.de finib.car.56.a terg.Ponta.lib.1.de prud.in prin.car.148.a terg.§ Non eſt uir fortis qui labores fugit.bonorum laborum glorioſus eſt fructus. § Senec.epiſto.22.in med.iam intelligis,&c.lib.ſapientiæ.cap.3.d.§ Occupationes euades ſi præmia occupationum cōtempſeris.Spes præmij,ſolatium eſt laboris.Senec. in ſuis prouer. & infra.in uer.Spes.

Quæ urbes labore bellico delectatæ ſunt,imperium occupauerunt, quæ uoluptati,econtra. § Valer.cap.de abſtin.car.84.ex cap.de lux. in Xerxe.Machia.lib.de principe.cap.14.de Franc. Sfortia.§

Maxime optabile ſanis & bonis & beatis cum dignitate Ocium,&c. Sed nonnunquam tarditate ac cunctatione dum ocium uolunt etiam ſine dignitate retinere,ipſi utrunque amittunt. § Tul.in oratio. pro Seſtio.car.26.a terg.§

Vtile propoſuit nobis exemplar Vlixem,&c.aſpera qui multa pertulit,&c. § Orat.in 1.epiſto.ad Lollium.car.191.Saluſt.in Catil.car.2.lib.de rep.car.101.a terg.§ Is mihi uidetur uiuere ac frui anima, qui aliquo negotio intentus præclari facinoris aut artis bonæ famam quærit.Sæpe audiui,qui reges,quas ciuitates & nationes per opulentiam magna imperia amiſerunt,quæ per uirtutem inopes cæperant,& cæ. plura. Animus gloria & induſtria alitur.ad uirtutem una ardua eſt uia, &c. de Dagoberto rege.18.Aemil.car.55.

Ad id faſtigium conſcenderat magiſter equitum, regibus ſocordiæ luxuriæque ſe mancipantibus,&c. § Xenoph.lib.7.car.122.in fin.de Cyro ad Babiloniam,& car.penul.in fin.eodem lib.Plato lib.3.de legi. car.penult.ante.§ ubi rationem explicat de Cyro ipſo,de Cambiſe,de Dario,de Xerxe. § Senec.etiam epiſto.65.in med.epiſt.tua,&c.§

Cyrus cum audiſſet feſtum eſſe Babiloniæ,quo omnes uniuerſam noctem bibunt,& ſaltationibus indulgent, alueum fluminis reddidit permeabilem, &c. quod ſi uertemur ad pigritiam,improborumque hominum uoluntatem arbitrantium laborare ærumnoſum eſſe,& uitam ſine labore agitare uoluptatem exiſtere, futurum eſt ut bonis omnibus priuemur.qui ſe remittit ad inertiam male rurſus habebunt,&c. hoc multarum urbium oſtendit euentus, quarundam in ipſo flore luxurioſa imperia ceciderunt,& quicquid uirtute partum erat,intemperantia corruit, &c. § Iuſti.lib.25.in princ.§ de Gallis in Antigonum regem auro refertum.

refertum. ∫ Machia.lib.1.diſcurſ.cap.19.Eraſ. prouerb. car. 121. ∫ fuere quondam ſtrenui Mileſij.Laboris condimentum eſt ocium,&cæ. ∫Ponta.lib.1.de ſermo.car.2.in fi. infra. in uer. Ocium. & in uer. Volup. infra. ∫ poſt labores quæritur ceſſatio in qua recreetur animus, atque inter moleſtias iocus.Remiſsio laboris meliores alacrioresq; reddit,ut fertilis agris,&c.Ita animorum impetus, aſsiduus labor frangit. Naſcitur ex aſsiduitate laborum animorum hebetatio quædam & languor.Somnus refectioni neceſſarius eſt. Legum igitur conditores,feſtos inſtituerunt dies, ut ad hilaritatem homines cogerentur, tanquam neceſſarium a laboribus temperamentum.Indulgendum eſt animo, dandumque ocium quod alimenti ac uirium loco ſit, &c. ∫ Sen. de tranquil.uitæ.in fi.eius.car.155.a terg. ∫ ut per Scipionem,Socratem,Catonem. ∫ Valer.cap.de ocio.Plato lib.2.de legi.in princ.eius. ∫ remiſsiones laborum ipſis ſtatuerunt Dij,Solemnia feſta præbentes, &c. ∫Plin.lib.17.cap.23.in med. ∫ Nihil eſt in opere naturæ, quod non exemplo dierum ac noctium aliquas uices feriarum uelit, &c.excitatur ocio uigor,&c.quod caret alterna requie durabile non eſt,& cæ. Ouid. & in uer.Ocium. ∫ Senec.lib.declamat.car.1.in fi. ∫ Nec uoluptates omnino ſequi, nec fugere omnino dolores, ſed medium potius habitum ſequi. ∫ Plato lib.7.de legi.car.1.in fi.Tul.lib.1.de fini. ∫ Iucundi acti labores. ∫ prouer.de quo Eraſm.car.166.ex Hom. lib.15. odiſſ.car.antepenul.ante. ∫ quod fuit durum pati,meminiſſe dulce eſt. forſan & hæc alias meminiſſe iuuabit. Virgi. in 2. Doloribus ad inuicẽ delectemur triſtibus recordantes. Inter dolores delectatur uir quicunque iam ualde paſſus eſt,& multa errauit.Optimum opſonium ſenectuti futuræ præcedens labor.prouer.de quo Eraſm. ∫ car.262.in prin. Super te hæc omnia Leparge,in non ceſſante a labore.prou. ∫car. 330.a terg. ∫ negotium ex Ocio. ∫ Regium eſt inſudare laboribus,dicebat Alexan.Mag.de quo Plutar. ∫ in eius uita.car.7.a terg. ∫ Seruile amare diuitias,generoſos animos labor nutrit,non eſt uiri timere ſudorem. ∫ Senec.epiſto.31.in med. agnoſco, &c. ∫ Prima uitæ tempora & ſecund.patriæ debemus,ultima nobis & ocio. ∫ Plin. epiſto.23.lib.4.magnam,&c. ∫ Vt ex lege quinquagenarij militiæ,ſexagenarij magiſtratibus ineundis non tenebantur,nec erant obnoxij.Sen. ∫ lib.de breuit.uit.car.162.Plin.epiſto.præd.magnam,&c.& infra.cap, ætates declinare. ∫

DE LEGIBVS.

Lex eſt imitatio ueritatis, ratio eſt ſumma inſita a natura quæ iubet ea quæ facienda ſunt,prohibet quæ contraria. ∫ Plato de regno. car. antep.ante.in Minos.car.1.a terg.Tul.in 1.de legi.car.4. ante.Approbat

bat Lactan.li.6.cap.8.§ recta eſt ratio in iubendo & uetãdo. §Tul. ubi ſupra.car.6.fin.lib.2.car.3.Plato lib.1.de legi.in prin. eius.§ Ius unicuique ſuum tribuere.Lex eſt cui omnes homines obtemperare con uenit,quia & eſt munus Deorum,ut per Demoſthenem,de quo Budæ. in Pand.1. § car.58.a tergo.§ Lex eſt conſenſus ſponſor inuicem iuris inter ciues,&c.Iuſtorũ iniuſtorumq; diſtinctio.Lex eſt ratio ſummi Iouis condita ad ſalutem ciuium,&c.imperãs honeſta,&c. § Tul. in philip.11.car.antep.a terg.lib.1.de legi.in fin. car. 5.fin.ante.libr.2. car.3.ubi ſupra.car.4.in prin.Plato in Prothag.in med. car. 5.in fin.§ Lex eſt Tyrannus hominum,quæ multa præter naturam cogit.Inuentæ leges uice regum cætu conſultantium facto inſtituta conſcribereſ. § Plato de regno.car.pen.a terg. in prin.§ Oppida cœperunt munire & ponere leges,Ne quis fur eſſet neu latro,&c.Iura inuenta metu iniuſti,&c.inuẽtæ leges omnib. ſemper una eadem uoce loquentes. §Ora. ſat.3.lib.1.ſerm.car.251.Plato lib.3.de legi.car.2.ante. Tul.libr. 3.de legi.in prin.libr.2.offic.in med.in oratio.pro Cluent.car.50.ante.52. a terg.§ propoſitæ quia iis ſeruiamus omnes ut liberi eſſe poſsimus. Proprium eſt earum ciues conciliare,& ut mutuo ſe adiuuent, nõ quo lubet ferri,ſed ad copulam ciuitatis. §Plato.lib.7.de rep.car.2.a ter. in prin.lib.1.de legi.car.2.in prin.lib.6.car.pen.lib.ult.car.pen.a ter.in prin.lib.2.de rep.car.1.a terg.in prin.lib.3.de legi.car.pen.ante.in fin. libr.5.car.3.in fin.eius.§ Ad ſeruandam ęqualitatem,Darius cenſuit uiuendum eſſe ſub legibus ad communẽ quãdam conferentibus æqua litatem,coleretur ius æque ab omnibus,&c.Secundo autem unam eſſe hominum inter ipſos uiuendi parem communemque rationem, & cæ. Coaleſcere in unius populi corpus,&c. § Liui.lib.1.in prin.car.2.li. 3.car.antep.27.in prin.§ Aequo iure in ciuitate uiuere. §Tul.in 1. de legi.in med.car.7.a terg.car.antep.a ter.car.ult.a terg.§ Societas hominum & ęqualitas & iuſtitia per ſe expetenda eſt. Aliæ ad bonorũ doctrinam propoſitæ,Aliæ ad compeſcendam pertinaciam.Neceſſe eſt leges hominibus ponere,ut ſecundum leges uiuant: namque ſi abſque his uiuerent,nihilo a feris diſcreparent. § Plato lib.9.de legi. car.pe. in prin.car.ult.in prin.lib.ult.car.pen.a terg.in prin.Gel.lib.6.cap.14. Geo.lib.2.car.257.§ Earum genera quattuor. § Plato in Minos, in prin.§ Prouidentia fatum, natura prudentia.Aliæ naturales, aliæ humanæ,aliæ diuinæ. § Ponta.lib.1.de obed.car.10.a terg.§ Proponuntur bonæ ex malis moribus.prou.de quo Eraſ. §car. 131. Bonæ leges,&c.§ Corrigendæ,ſupplendæ. § Plato lib.de regno.car. antep.ante.car.ſeq.ante.§ Conditio legum neceſſaria eſt,nec eſt quic quam ſapientius legibus. § lib.4.de rep.car.2.in prin.libr. 6.de legi. car.

car.antep.ante,car.pen.a terg. § Neceſſarium eſt multa relinqui,quę emendatione ſucceſſoris indigeant,ſed nimium mutare leges,eſt hidrę caput amputare. § d.li.4.& car.2;2.ante. § multiplicatio pernitioſa eſt.mortales aliquę & mutabiles eſſe debent,aliquæ non,ut per Catonē in lege Oppia abroganda,de qua Liu. § lib.34.in prin. car.2.ante.in fin. § mutabiles ſecundum tempora,ubi ſupra.a ter.in prin. nulla lex ſatis commoda omnibus eſſe poteſt. § Plato de regno.car.antep. ante.in fin.Liu.lib.34.ubi ſupra.Plutar.in Solonis uita.car.pen.27. a ter. in med. § Non arduæ,non uiolentæ, ſed leues ſint. § Plato libr.2. de legi.in arg. § Iuris ciuil.qualitas,& quomodo. Budæ. in pand. 1. §car.6.7.11.a terg.56.60.62. § Dat ueniam coruis,&c. Rus ciuitas. Ad amuſsim.prou.de quibus Eraſ. § nu.1436.leges comparatæ aranearum telis per Anacharſum,de quo Vale.cap.ſapi.dicta. § Plutar. in Solone.car. 2. ante. in med. § non tantùm leges requiruntur, ſed executores.Plato epiſt. 11. & in uer. Sapientia ſine uiribus.in cap. milites. § Colu.libr.3.cap.3. § Lex magiſtratibus præeſſe debet,non è contra. § Plato epiſt.8.in prin.lib.4.de legi.car.pen.ante.in fin.Plin. in paneg.car.372.Plutar. in apophtheg. Lacon. car. 175.de Pauſania. Tul.lib.3.de legi.in prín.Liui.lib.10.car.2.in fin.in Fabio Max.Budæ. car.60.ubi ſupra. § breuis eſt proponenda lex, quo facilius teneatur & ſine prologomine. § Sen.epiſtol.94.in med. hanc partem,&c.car. 50.in fin.§ Ius publi.ius Quiritum, ius milit. ius gentium,ius ciuile, ius conſul. ius magiſtrat. § Geu.lib.1.car.18.car.26.§ Lex prædiatoria,lex item prædatoria,&c.nota in uer. Vxor. car.ult. Inuentores habentur Solon,Lycurgus, Moſes,Aſclepiades, Numa Pōpi.Phoroneus,Plato,Diodo. §libr.2.car.ulti.Xenop.lib.de æquiuo. car. 111. § Aethiopes primi leges dederunt Aegyptijs, Gręcis Aegyptij, Romanis Græci decem tabulas conceſſerunt,quibus duæ additæ. § Diodo.lib.2.in fi.lib.4.in prin.§

DE LIBERALITATE.

Liberalitas dicta eſt quia homine libero digna,nihil enim honeſtius & magnificentius quam pecuniam cōtemnere ſi non habeas, ſi habeas, ad beneficentiam liberalitatemque conferre. Multitudinis amor uehementer commouetur fama & opinione liberalitatis,beneficentię,fidei. § Tul.in 1.offic.car.11.lib.2.in med.car.38.42.Ponta.lib.de liberalit. car.1.110.Ioui.in Solym.Impera.Turc.& in Baiazith. eius auo. § Si cum iuſtitia,& cum religione.De Dumnorige heduo.Cæſ. § libr. 1. gall.car.6.& car.12. § Gratia & largitione plurimum poterat. Claros largitas facit,odioſos auaritia.de Iul.Cæſ.Apia. § lib.2.in prin. § Fælicitate quadam gratus multitudini, quæ ut plurimum liberales co-

lit ac diligit. § lib.3.in med.de Aug.car.111.a terg.ubi de M.Ant.§ Cæſaris primi memoria dona ac liberalitatem milites inuitant, & cæ. § & in Parthico.in fin.car.4. fin.in fin.325.§ de ipſo Mar. Antonio triumuiro.Omnino quidem neque audacia neque tolerantia,&c.ætate illa ſplendidiorem quempiam fuiſſe,&c.Simplicitatem, largitionē, magnificentiam,&c. § Boet.in 2.de conſolat.car.2.Geu.lib.1. car. 184.187.in fin.289.Iouius in Orcha.2.in prin.in Baiazith.2. car. eius ult.Machia.lib.4.hiſtor.car.119.a ter.Cyrus,de quo Xenop.lib.8.car. 5.fin.152.a ter.§

Fides oportet ſibi faciat amicos, quorum comparatio nullo modo fit ui, ſed beneficentia potius. De Smycitho Plutar. § in apophtheg. car.127.§ De Nicanore in Phil.ipſo ubi ſupra. Quando improbanda not.in uer.Benefic.

Ingenia euocantur benignitate principum,infra in uer.Præmiū.honeſtior in eos qui ſuis facultatibus liberales ſunt, captos a prædonibus redimendo æs alienum ſoluunt.filias eorum collocant.ex Theophraſto.

Item & iure cauere,conſilio iuuare,opera,induſtria. § Plin.epiſt. 4.lib.2.ſi pluribus,&c.§ Sed cui multum eſt piperis. § Eraſ.prou. 260.ante.§ Qui lucro tantum ſeruit,facit iniuriam dignitati. In legibus Dei,not.Ioſep.lib.4.antiquit.car.ult.car.2.in fin.§ de Pelopida Plutar. § in eius uita,in prin.Ponta.lib.de liberalit.ca.1. in fin.§

Promus magis eſſe decet,quam Condus.prou.de quo Eraſ. §car. 182.car.128.§ Quia largitio non habet fundum.Tibi quidem accipere ſatis eſt, mihi ſatis dandi non eſt.Perillo dixit Alex. Mag. de quo Plutar. § in apophtheg.car.129.ante.Geu.libr. 1. car. 362.a D.Io. Perig.Contra in uer.Benefic.§ Liberalitatem iucundiorem facit debitor gratus, Clariorem ingratus. § Pli.in ſuo paneg.car.351.in fi.§

DE LIBERTATE.

Libertas eſt poteſtas uiuendi ut uelis, ſub legibus tamen & principibus,alias non eſt libertas,ſed aduerſans libertati. § Ponta.lib.de obe. 4.car.5.cap.Optimam.in fin.car.31.a tergo.§ Nulli rei ſeruire, non neceſsitati,non caſibus fortunæ. § Sen.epiſt.51.in med.Quomodo, &c.epiſto.110.in fin.liber eſt autem,&c.§ Liberam linguam,operā ſeruam habere oportet. § Plau.in Perſa.car.4.cap.Penſum.§ Aperto pectore,ut eſt prou.de quo Eraſ. § car.274.ante.298.§ Iubentis aperte loqui,&c.Libertas animi eſt omnino retinenda,alia ſubijciēdo ſibi,ſe nulli,&c. § Sen.epiſt.37.quod,&c.epi. ult.in med. Ponta. de magnan.car.235.& ſeq.cap.In hoc autem,&c.§

Iucunda libertas,quam miſera ſub dominatione uita eſt. Aſinius in epiſt.ad Ciceronem.lib.10,minime mirum,&c.Libertas quæ ſera, tamen; &c.

fin.december,&c. § Immodica gignit inſaniam. § li.1.de ira.cap. 2.in fi.& ante. in med. § Quid opus eſt ira cum idem perficiat ratio. Empedoclis ſimultas. § Eraſ.prou.car.73.in prin. §

Iræ amantum redintegratio amoris eſt. § Teren. in And. Plaut. in Amphit.cap. durare. § Interueniunt iræ, redeunt rurſus in gratiam. Eraſ.prou.245.Amant.

Fratrum iræ acerbiſsimæ, fratrum quoque gratia rara eſt. § Eraſ. prouer.50.car.30.Plut.lib. de ſera num.uind. car.4.in princ.uel 341. in princip. §

Iracundi rubei & flaui (quare) § Sen.ſupra.libr. 2.de ira.cap.quoniam.car.3.in princ.128.car. §

Iratum breuiter uites,inimicum diu. Sene.in ſuis prou.

Iracundiam qui uincit hoſtem ſuperat maximum. § Geu.li.1.car. 139.ad Io.Mendozam.§

Iram euincere quomodo.declarat idem Gueu. § libr. 2.car.63. § ſuper illud,iraſcimini & nolite peccare.& car.ult.70.

DE IVSTITIA.

Iuſtitia eſt habitus animi per quem & agimus & uolumus quæ iuſta ſunt.eſt &,quod ſuum eſt unicuique reddere,in pecunijs,in honoribus, magiſtratibus,præmijs. iuſtitia eſt uera fateri & debitum unicuiq; reddere, & quod acceperis reſtituere, unicuique dare quod ſibi conuenit. ex Simonide Plato § lib.1.de rep.car.2.ante.lib.4.car.3.ante in med. Ponta.in 1.de obedien.car.3.ante.Plut.li.in prin.non requi.doctri.car. 2.416. § Abſque iuſtitia ne Iouem quidem principatum gerere poſſe.iuſta a iuſtis impetrari decet,&c. § Plaut.in Amphit.car.2.a terg.§ Et ab amicis,ut in uer.Amicitia.ſupra.

Iuſtitia eſt(ſecundum Senec.) § libr.de form.hon.uitæ.cap.de iuſtitia.car.72.in fin. § naturæ tacita conuentio in adiutorium multorum inuenta,noſtri & animi conſtitutio. eſt & Diuina lex & uinculum ſocietatis humanæ. id erit omnibus prodeſſe, nulli nocere, talis iuſtus erit.duplex eſt iuſtitia. § Ponta.ubi ſupra.Budæ.in pand. 1.car.23.a terg.Tul.in 3. offic.car.55.ante.§ Virtutum eſt regina,& eſſe nō pōt ſine pietate & æquitate. § Lactan.lib.5.cap.15.in med. § & ſine tēperantia. Suum eſt cuique potius incommodum ferendum quam de alterius commodis detrahendum. § Plato lib.3.de legi.car.penul.a ter. Cuius eſt fundamentum fides & ſeueritas,ut infra.hic. Eius habitum & formam not.Plutar. § ubi ſupra.de doctr.Prin.car.2.uel 416.ex Heſiodo ſequitur.Gel.lib.14.cap.4.de quo Budæ.d.car.23.in fin. § Ex Chriſippo ſtoico,forma uirginali formidabilis,oculis acribus reuerentiæ triſtitiæ,&c.Ideſt iudicem iuſtum,grauem,ſeuerum,inadulabilem, inexo-

inexorabilem,&c. Obſeruanda & inter ſceleratos. § Tul. in 2. offic. car. 39. Polyb. lib. 4. in med. car. 155. ante. § Etiam malorum ſocietas, niſi æquitas atque iuſtitia fuerit ſeruata facilime infringatur, ut de Barbulo Illirico & Viriato Luſitano. Competens eſt enim æquo iure in ciuitate uiuere nulli inferendo iniuriam, nec patiendo etiam. § ut infra. in uer. Aequalitas. § Iugum & ſtateram ne tranſcendito. de Pithago. Plut. § lib. de educa. libe. car. penul. Eraſm. prouer. 1. car. 6. ante. § Vt quæque res eſt, ita ſupplicijs, &c. regula peccatis, &c. § Plato libr. de regno. car. ult. in princ. Orat. Sat. 3. lib. 1. car. 250. § Tria operatur iuſtitia, emendationem, exemplum, malorum curationem. § Plato in Prothag. car. 2. in fi. lib. 9. de legi. car. 3. ante. in med. lib. 11. car. 4. in fin. Sen. lib. 1. de clem. cap. tranſeamus. car. 95. in princ. lib. 1. de ira. car. fin. a terg. in med. § Exequenda ſine ira. § Sen. ubi ſupra. car. 3. in princi. § Cædes cædibus puniendæ, & ſic nullæ committerentur. § Plato d. lib. 9. car. 4. ante. uel ut Diodo. in 2. car. 9. § Ad opus faciendum uinctos haberi tantum (ut hodiæ ad quinqueremē) bonis nocet qui malis parcit. ignoſcens malis bonos perditum itur. § Plut. lib. de uerec. car. 459. Saluſt. in Iug. per Memmium. car. 50. § Iuſtus eſt nemo ſpōte ſua, niſi natura diuina aut doctrina. § Plato lib. 2. de rep. in princip. car. 1. a terg. in med. car. 2. a terg. in med. Plut. in Ariſtide. car. 2. a terg. in med. Machia. lib. 1. diſcurſ. cap. 3. Eraſm. prou. car. 145. ante. § Exigua res eſt ipſa iuſtitia. Quæ non depoſuiſti ne tollas, quod tibi fieri nō uis alteri ne feceris. § Plato lib. 11. de legib. in princ. eius. § Iuſtior iuſtitia, iuſtitiæ oculus. Iniuſtitia quid. § Plato lib. 4. de rep. car. fi. ante. Tul. in 1. offi. car. 5. a terg. car. 9. ante. § punica fides, altera manu fert panem, &c. in uer. Amic. ſupra.

Sunt belli ſicut pacis iura. § Plato lib. de regno. car. penul. in prin. lib. ult. de legi. in princ. Liui. de Camillo, lib. 5. in med. car. 43. li. 31. car. 4. in fin. de Aetholis in Rom. § Quædam belli iura quæ ut facere ita pati fas eſt. Iuſtitiæ ſub prætextu Romani Orbem uſurparunt. § Mithrid. de quo Saluſt. lib. de rep. § dixit Annibal in eos ad regem Antiochum. not. Liui. § libr. 36. car. penul. in fi. Lactan. libr. 6. cap. 9. de quo Bud. in pand. 1. car. 23. Machia. libr. 3. diſcurſ. cap. 42. § Omnia riſoluuntur ad propriam utilitatē, ut infra. Vincat utilitas quādocunq;. Summum ius ſumma iniuria. § Tul. in 1. offic. car. 7. a terg. Eraſm. prouer. car. 128. § noli eſſe nimis iuſtus, neq; plus ſapias quam neceſſe eſt. § Eccle. cap. 7. c. Senec. de form. hon. car. 72. ante. cap. iuſtitia, &c. Budæ. in pand. 1. car. 2. plura. § De iuſtitia & iniuſtitia diſputauit Romæ Carneades Athen. ante Catonem & Galbam Cenſores. § Lactan. lib. 5. cap. 15. cap. 17. de quo Agrippa. cap. 6. de rhetorica. in med.

ex Plin.lib.7.cap. 30. in med.§ de diuiſione iuſtitiæ in ciuilem & naturalem. Et de Carthaginenſibus Scipio, de quo Liui. §lib.34.car.ult. in fi. § poſſeſsionem eſſe apud eum qui plus armis potuiſſet.

DE IVDICIO.

Et in annotat.in uer.Iudic.& in uer.Equites.

Iudicium eſt uirgo pudica quædam (iuxta Heſiodum) incorrupta pudoris,&c. §Plato li.12.de legi.in prin.Plutar.car.416.de doctri.prin. car. 2. a terg. § Eſt & iudicis officium meminiſſe ſibi poteſtatem nō ſolum datam, uerum etiam fidem habitam, quem oderit abſoluere, &c. plura. § Tul.in oratio.pro Cluent.car.54.ante.§ iudicare oportet ſecundum leges non per gratiam, aut odium, aut amicitiam. § Salu.in Catil.car.18.Plato in apolog.car. ult. in prin. § omnes homines qui de rebus dubijs conſultant,&c. non enim ad hoc ſedet iudex ut per gratiam concedat, ſed ut iudicet ſecundum leges, non per gratiam condonare,&c. §li.de regno.car.ult.in prin.§ ad normam legum de ſingulis iudica, propria uirtute ſemper adhibita per quā neq; muneribus.neq; minis neq; comminationibus neq; odio neq; amore leges tranſgrediatur,&c. § lib.2.de legi.car.2.a ter.§ prudenter ut ſuo iudicio, non ab alio diſcere, & fortiter non per ignauiam deſidioſe alienum iudiciū promulgare,&c. recte, Vnde bocchiris dicitur. § Eraſ. prouerb. car. 209. § Non perperam pauidis ſuffragium. § car.240.prou. 1830. 331.ante. § Seuere, Rhadamantis iudicium, docte, prodico doctior. Qui cito iudicat ad pœnitendum properat. iudex damnatur cum nocēs abſoluitur. ignoſcere humanum eſt ubi pudet cui ignoſcitur § Sen.in ſuis prouer. §

Non auctoritate ſed ratione, aut multitudinis opinione. §Plin.epi. 20.lib.1.frequens,&c.lib.3.epiſt.20.uel pen.meminiſti,&c.libr.4.epi. 25.ſcripſeram,&c.Budæ.in Pand.1.car.103.169.170.car.40. in fin. & in uer.Multit. infra.Tul.lib.3.de legi.car.antep.ante.Gel.libr. 10. cap. 19. § iudicatur uoce ſuffragio per tabellas, quid præſtet. §Plato li. 9.de legi.car.ult.ante in fin. § Dicere quod uis periculoſum, quod non uis miſerum.& in uer. Lex tabell. § Ita Cicero ad Atticum. lib. 4.car.113.De Lentulo,&c. § ex euidentia, dicitur ex unguibus æſtimare. Clam graue eſt, ubi iudicia muta ſunt, & ſententiæ clam latæ. § Plato ubi ſupra.car.pen.ante.lib.9.in fin.& in prin.car.2.in prin.Plin. epiſt.20.li.3.pen.car.88. Budæ.in 1.car.90.§ & ut per Areopagitas, de quibus Beroal.in 34.annotat. § Tul.ad Atticum.lib.7.epiſt.antepe.ex Phocilide Eraſ.prou.241.in fin.§ ne de lite pronunties iudicandum niſi auditis partibus utriſque. Pronuntiabant Aegyptij rationibus utrinque inſcriptis per partes adductis, ſine oratore aliquo ex quo

oratorum

oratorum ars,hippocritarum fraudes, lachrimæ periclitantium multos a recto iudicio auerterũt,errore,affectione,miſericordia,oratione reos plures abſolutos. ❡ Diodo.li.1.car.11.ante.Eccl.cap.7.a.cap. 10,a. Geu.lib.2.car.288. ❡ Al licentiato.

Virtute ualeas,ne forte ponas ſcandalum in agilitate tua.

Incerta ſunt ingenia & fallacia. ❡ Plin.d.l.1.epiſt.20. ❡ per plures iudicari ſatius eſt,quia pauci ſunt obſequentes paucis,ut in centum uirali iudicio per tabellam. ❡ Machia.li.1.diſcurſ.cap.7.car.15. cap. 49.in fin.Salu.lib.de rep.car.102.a terg.in princ.Alia in uer.Iudiciorũ ordo,alio lib.in annotation.❡ Iudicium facere eſt prudenter eligere, ut infra.in uer.Prudentia.

Iudicium quandoque non datum uel prolatum urgentibus utrinq; rationibus reciprocis & ualidis.

Per Fimbriam in Luctatium. ❡ Valer.ca.ſapi.dicta.capit. infames rei,exemp. ult.❡

Per Areopagitas. ❡ Gel.etiam lib.12.cap.7.libr. 14.cap.2.lib.9. cap.ult. de numero iudicum.& penult.❡

De Smirnea muliere per Dolabellam,de Tyrio & Gellio per Marc. Catonem.

De Fannia uxore per Tycinium.Vale. ❡ cap.de priua.iudic.exemplo ulti.❡

De uxore in præmium requiſita & accepta,ex relatione Plin.ſec.&c. ex rationibus præſertim reciprocis,Gel. inter Pythagoram & Euathlũ diſcipulum. ❡ libr.5.cap.10,11.❡ de Luctatio ipſo. Tul. ❡ in 3. offic.in med.ubi plura ambigua Agrip.cap.5.❡ de rethorica de Corace & Tyſia.

De Domitio in Bituitum Aruernorum regem. ❡ Valer. capit. de perfidia.❡

De Biante,utrum ducenda eſſet uxor. ❡ Gel.li.5.car.11.ubi ſupra.

De equite qui fratrem ſuum interfecerat. ❡ Taci.li.16.car.7.ante in med.car.70.❡

De Xerxe & Arthemane fratre, qui Darij primi regis fuerunt filij. ❡ Iuſti.lib.2.in med.❡

De Auguſto in adulterium perpetratum per iuuenem uxore ducta. ❡ Dion.lib.54.in med.car.10.370.in prin.❡

De Alexan.Mag.pro Spitamene interfecto. ❡ Curt.libr. 8. car.6. 107.in fin.❡ Somnium,ne ſomnijs credendum ſit.Lactan. ❡ lib.3. cap.6.in med.❡

Prȩmio propoſito donatos quoſdam ex perpetratis ſubinde ſceleribus pœna adiudicatos caſtigatos & morte, nota in capitul. Qui perfidiæ,alibi, ſupra.

 Ius

Ius trium liberorum quod habebatur,explicatum eſt in capit. Vxor ducenda,car.ult.

Ius primæ relationis uel ſententiæ aut ſecundæ & tertiæ, ubi ſupra.

Quadruplici in iudicio iudicare uel cẽtumuirali,quod eſt idem,quo modo notauimus alibi.in annotationib.in uer.Iudiciorum ordo,&c.

Iudicium candentis laminæ quomodo.not.Aemil. ❴in Carolo 2. Caluo rege. 25. c.121.& in Phil. 1.rege 38.car.189.& car.182.a ter.❵

DE IVRAMENTO.

Fides,ſupra.

Iuramentum uel iuſiurandum eſt affirmatio religioſa, ut quod quaſi teſte Deo promiſeris,id tenendum ſit. ❴ Tul.in 3.offic.car.4.fin. ante. ❵ quod ut & fides hoſti etiam quandoque obſeruandum eſt, quia uinculum eſt arctiſsimum,iurationi igitur non aſſueſcas. ❴ Eccl. ca. 23.b.25.in uer.fides.Plato lib. 12.de legi.car. 2.ante in med. ❵ Quibus & quando dandum. ❴ Plutar. in apophtheg. Lacon. car. 137. in Liſandro. ❵

Viri iureiurando,pueri talis falluntur uel aſtragalis. ❴& in libr. de fort.Alex.car.288.ante.❵ de Dioniſio rege Siracuſ. ❴Eraſ.prou.car. 260.a terg.Leand.car.196.Vafrum.Machia. libr.3.hiſt. car.71.a terg. Vnde Virg.in 4.in princip.❵ Si mihi uel tellus optem,&c. ❴ Orat. Oda.8.lib.2.Vlla ſi iuris,epiſt.libr.1. ad Quintium.❵ Si ſpes fallendi miſcebis ſacra profanis. Panagium iuramentum obſeruant græci ut arctiſsimum,& Omagium. ❴ Aemi.in Phil. 2.rege.41.car.269.❵ ubi de Creta inſula ad D.Ven. ❴& in Di.Lud.rege.43.car.317.a terg. in Carolo 7.rege.53.car.462.❵

Dabatur iuramentum Conſulibus cum execratione in caput ſuum & domum ſuam,& militibus per Tribunum ſuum. ❴ ut in cap.exercitus,in uer.Tribun.not.Plin.in ſuo paneg.in fin.car.372.Blond.in 1. de Italia triump.car.26.❵ ut inter Principes cum imprecatione, de qua Home. ❴ lib.3.Ilia.car.antep.not.Tacit.lib.12.in med.car.antepe.❵ de Mithridate rege & Pharaſmene. Vnde Cato ad Pompilium ſcripſit, certaturum filium ſecundo eum obligaret ſacramento,&c. ❴ Tul.in 1.offic.d.car. 8.a terg.Plutar.in problem.car.201.❵ Iupiter ex alto, ſupra in uer.Amor.Taurini ſanguinis potu ad ægeum periculum faciũt altercantes.ut not.Pauſan. ❴ lib.7.car.antep.in fin. uel 282. in fin.❵

DE LAVDE.

Gloria.ſupra.

Adulatio.ſupra.

Laus eſt laudari a laudatis uiris,non uno tantum,ſed pluribus, unde & claritas quæ eſt bonorũ ſecunda conſenſio,qui præſtantes ſint & inſi-

gnes. ❴Sen.epiſt.102.in med.Quomodo,&c.Tul.lib.ult.epiſt.fami. ad Catonem.❵ Optima laus eſt,quæ a uiris fide dignis tribuitur,qui in iiſdem laudandi & ipſi ſunt in quibus laudant,& è contra. ❴Plato in Laches.ca.1.a terg. in med.❵ principibus placuiſſe uiris, non ultima laus eſt. ❴Orat.epiſt.quamuis.car.214.❵ Iure igitur grauis, cuius de laudibus omnium eſſet fama conſentiens. ❴Tul.libr. de ſenect.car.86.❵ de Liſandro & Cyro rege. Laudari a turpibus tam triſte quam laudari ob turpia. Lætior eſto quotiens diſplices malis, & cæ. quid lætaris? qđ ab hominibus his laudatus es, quos tu ipſe laudare nõ potes. de Fabiano Sen. ❴epiſt.52.in med.Quid eſt,&c.li.de for.hon. uitæ.cap.de contin.in med.car.72.❵ Quanta dementia eſt uereri ne infameris ab infamibus. Malis diſplicere,eſt laudari. ❴epiſt.91. in fi. Liberal.noſter,li.de moribus.car.71.ante.in fin.Boet. in 1. de conſolat. car. 5. & in ſuis prou.❵ Apud bonos uiros uituperari mihi uiderer, ſi ſceleratiſsimi me homines laudarent,dicebat Phalaris tyrãnus in ſua epiſtola ad Steſicorum poetam captiuitate liberatum. ❴car.42. a tergo.❵ Laudis amatores coguntur ea comparare, quorum cauſa laudentur, ob eamque rem laborem omnem,& omne periculum quam libenter ſubire. ❴Xenop.lib.1.car.16. ante.❵ bonum eſt laudari, ſed eſſe laudabilem. ❴Sen.ubi ſupra.car. 71.❵

Malus eſt qui malos laudat,& qui a bono uituperatur. ❴Plutar.li. de uitioſa uer.car.ult.in uita Ageſil.car.ult.ante.in fi.in Agide,in prin. Plaut.in curcul.cap.I tu prę.car.112.ante.❵ Indignis ſi maledicitur, maledictum id eſſe dico: Verum ſi dignis dicitur, benedictum eſt. Mali ſunt homines qui bonis dicunt male. ❴Plaut.in bachi.car.141.uel car.2.a ter.❵

In ore proprio ſordeſcit laus. Laudet te alienum, non os tuum. ❴prou.cap.27.in prin.❵

Probatur homo ore laudantis,ut aurum igne. ❴prouer.cap.præd. 27.d.Eccl.cap.15.b.❵

Nec tua laudabis ſtudia aut aliena reprehendes. ❴Orat.ad Lollium, car. 227.❵ Deforme eſt de ſeipſo prædicare,falſa præſertim,& cũ irriſione audientium imitari militem glorioſum. ❴Tul.in 1.offi. car. 5.fin.ante.❵

Nequid nimis,& ut teipſum non admodum deprimas, ut non ignauum aut abiectiſsimum reddas,&c. Ne magna loquaris, prouer. ❴de quo Eraſ.car.155.Plutar.in polit.car.7. in fin.❵ Proijcit ampullas & ſeſquipedalia uerba. ❴Orat.in poet.❵

Malos uicinos habet qui ſeipſum laudat. ❴prou.de quo Eraſ.car. 108.❵ Teipſum laudas.

Laudare ſe uani eſt,uituperare ſtulti. ☙ Ariſtot.de quo Valer.cap. ſapi.dicta. ☙

Alter ab alterius dente perire nephas. ☙ Alcia.fab.175.de progne.☙

Lauda ſuperiorem uel parem uel inferiorem,&c.Quia, &c. ☙ Pli. epiſt.17.lib.6.Indignatiuncula.Sen.d.car.72.a terg.in med.Geu.lib.1. car.92.in prin. ☙

Turpius eſt frigide laudari,quam grauiter uituperari. ☙ Gel. libr. 19.cap.3. ☙

Minuit laudem qui partem laudat ex toto. ☙ Lactan.lib. 13.capit. 14.in princ.Petrus Areti.in eius litteris.car.87.in fin. ☙ ad D. Speronem Patauum.

Laudando inſidiari(nouus uituperandi modus.de hoc alia in libr.de principe nu.17.in prin.qui figuratus dicitur & è contra)laudare uituperando, ut de Diogene in Antiſthenem Cinicum eius præceptorem. ☙ Dion.lib.57.car.436.ante.ubi de Liuiæ morte.Macrob.lib.7.cap.3. in fin.de ☙ Manlio Valente.Tacit.lib.17.in med.car.48.ante. ☙ Secretis eum criminationibus infamauerat Fabius ignarum, & quo cautius deciperetur palam laudatum.Quid eſt magis inſidum, quam uicinus hoſtis. ☙ Polyb.lib.4.in med.car.162.a ter.Plutar.in Alcibi. car. 5.ante.☙ Non latuerunt ingenium Alcibiadis hæ inſidiæ quas inimici ſub amoris ſpecie apud imperitam multitudinem machinabâtur.Imperiti eſt laudare cum facilitate quenquam. ☙ Tul.in 3.offi. car.4.in prin.☙ A multitudine laudatus refertum ſe uitijs oſtendit,ut de Alci. & Catilina. ☙ Geu.in Marco Aur.cap.12.car.56. ☙

Lauda parce,uitupera parcius. ☙ Sen.d.car.72. de for.hon.uitæ. ☙ Diligenter cauere decet, quotiens aliquem laudaturus es aut uituperaturus ne aberres. ☙ Plato in Minos.car.pen.in fin.Orat. epiſt.ad Lollium.lib. 1. car. 218. ☙ Qualem commendes etiam atque etiam aſpice,&c.Qui ſe laudat,aliena uituperat.domeſticus teſtis,teipſum laudas ☙ Eraſ.prou.car.162. 208. ☙ Sic & Cato de quo Plutar.in Cenſoris uita. ☙ car.3.a terg.in med. ☙ minime parcus laudum ſuarum prædicator,a iactantia non abhorrebat,&c. ☙ Pli.in paneg.car.360.61.☙

Piorum eſt officium inſequi diſsimiles, neque ſatis eſt amare bonos, niſi malos oderis. Viuentes laudare eſt irriſio,maxime imperantes. Tacere maligni.Ita & ad Steſicorum poetam Phalaris Agrig.tyrannus, ut in eius epiſtola.car.43.Amphora ut eſt per aures portata, ita & laudatus homo. ☙ Plin.epiſt.15.li.3.car.81.Plutar.lib.de uitio.uerec.car. eius ult.Tul.in oratio.in Rullũ.car.67.Plato in Menex. in prin. Spart. in Peſcennio Nigro Imper.car.5.in fin. ☙ Contra & Pli. ☙ epi.16. lib.1.amabam,&c.☙ Ante obitum nemo,&c.Oui. ☙ Eccl.cap.11.

d.Panegi-

d. § Panegirica oratio ſolet eſſe uberrima ſiue adſit laus talis,ſiue nõ. § Plato,ubi ſupra.in Menex.in prin.in conui.car.174.a terg.in princip. quæ continere debeat,&c.Vana laudans & infamia dicitur, Ollas oſtentare. § prou.de quo Eraſ.car.154.car.196.in prin. § Vino uendibili.Vinum,muſica,& pſalterium lætificat cor hominis, ſed ſuper omnia lingua ſuauis. § Eccl.cap.40.c. §

Virtuti propriæ innitendum,nihil enim turpius quam ſeipſum honorandum præbere,non propriam ob uirtutem,ſed propter gloriam ſuperiorum. § gloria parentum natis præclarus eſt Theſaurus. § Plato in Menex.in prin.car.3.ante.in prin. § nec unus occupat gloriã, nec plures pariter occupare poſſunt. Prouenit ex ocio. § Pli.li.36.cap. 5.in fi.ubi de Laocoonte. § Laudatus ſine pretio dato.prou. §car. 327. § Laudant ut pueri pauonem. § ſupra.& in uer.Ignorantia. §

Laudator temporis acti. § Ora.in poet.car.176.a ter.Iuue.Sat.3. in fin.car.16.in princip. § fælices proauorum attauos. § Plaut.in Trin.cap.Quo illic.in prin. § mores maiorum laudant.moribus & uiuito antiquis. § Contra,Machia.lib.2.diſcur.cap.84. § priora tempora meliora quam nunc ſunt,fuere. §Eccl.cap.7.b. Eraſ.prou.car. 278. § Semper ſuperioris anni meliora.Vetera ſemper in laude, præſentia in faſtidio eſſe. § Taci.in dial.car.9.ante.

Sic habita ut potius laudetur dominus quã domus. §Sen.li.de moribus.car.71.in fin.Tul.in 1.offic.in fin. car. 27. § O domus antiqua q̃ a diſpari domino dominaris. Nulla puſilla domus,quæ multos capit amicos. § li.de conſolat.idem Sen.cap.Emetiamur,in prin.car. 149. ante,& ubi ſupra car.71.in fin. § Præcipua eſt laus in eligenda uxore competenti,& ẽ contra. § Hom.libr.6.Odiſſ.car.50. § Laudandus quis.not.ſupra.hic.in uer.Prud.in uer.Vxor ducenda, & in teſtamentis condendis. § not.Plin.epiſt.18.lib.8.falſum eſt,&c.in prin. § Strenuiori deterior ſi prædicat pugnas ſuas, de illius ore fiunt ſordidæ. § Plaut.in Epid.cap.Caue.car.137.in prin.in moſtel. cap. Iampridem. car.158.a terg. § falſo etiam laudari multo malo quam uero culpari, bonos quod oderint mali,&c. ex eorum ingenio ingenium horum probant. § in mercat.cap.Studere.car.222.ante.In Trin.car.301.in fin.§ Laus noua ubi oritur,etiam uetus admittitur. Neminem cito laudaueris.Quam melius eſt,non laudari & eſſe laudabilem.Sen.in ſuis prou.§

DE LABORE.

Fortitudo.

Labor eſt functio quædam animi uel corporis, grauioris operis uel muneris,ut Cicero §lib.2.Tuſculan.car.6.de quo Ponta.lib.1.de fortit.in prin.cap.iam uero.Virg.in 1.georg.& in 2. Aenei. § omnia uincit

eſt improbus labor & duris urgens in rebus egeſtas. Aſpirat fortuna labori. Exercitatio omnia poteſt. Aſsiduus labor, longaque exercitatio omnia docet. § prouerb. de quo Eraſ. car. 155. Ponta. in dial. Anton. in præfat. car. 68. a terg. Eccl. cap. 7. b. § non oderis laborioſa opera & ruſticationem. Nil ſine magno labore mortalibus natura dedit. Multa tulit, &c. Sudault, & alſit. § Orat. Sat. 9. lib. 1. & in poet. § Inſtar refectionis eſt mutatio laboris. § Plin. in paneg. car. 386. § Quietem a laboribus originem trahere, atque è turpi ocio & negligentia naſci labores ſolere. § Plato lib. de legib. 6. car. penul. a terg. in med. § Non eſt quod æſtimes ullam ſine labore uirtutem, nihil difficile quod non laborioſum ſit. nec ulli abſque moleſtia labores, quos uirtus ſequitur. § Sen. lib. de uita beata. car. penul. ante. in fin. Ponta. lib. de fortit. 1. car. 1. in fi. § Mundicias mulieribus, uiris laborem conuenire. Salu. in Iug. § car. 77. § Exiſtimabat præterea labores conducere, ut forent inuicem manſueti magis. § Xenoph. lib. 2. car. 4. in fin. § Virtus per labores ac pericula apparet. § Sen. lib. de prouid. in princip. § auida periculi eſt uirtus. Sæpe enim fuit uictoria poſt ſanguinem. Sine gloria uincit, qui ſine periculo. § ubi ſupra. car. 136. cap. ſed iam, & cap. proſpera. Alcia. fab. 127. crediderat, & nu. 131. § Inertis eſt per tuta ſecare, per ardua uirtus eſt. Nullus emptor difficilis. prouer. de quo Eraſ. § car. 260. in fi. §

Labores qui tollunt, honeſtas ac præclaras actiones tollunt, quæ ſũt uitæ ipſius humanæ fructus tollunt, & uirtutem laudem & gloriam, &c. ut per Marium, de quo Saluſt. & Ponta. § lib. 1. de prud. cap. quod uero. in fi. eius. lib. de fortit. 2. in princ. car. 2. in princ. § Eſt imbecilli & mollis animi laborioſa & moleſta fugere. Ocium & reges prius & beatas perdidit urbes. Orat. &c. Decorum eſt mortales perpeti labores pro gloria immortali. § Diodo. in princip. operis. car. 1. a terg. Ponta. in dial. Anton. in prin. car. 1. a ter. 68. § Vnde omnis uirtus in actione conſiſtit. ſupra. in uer. Actio. § Anima operantium, &c. ſupra. pro uer. § cap. 28. c. Qui operatur, &c. Senec. epiſto. 31. in princ. Agnoſco, &c. § generoſos animos labor nutrit, non appetendus, non etiam extimeſcendus, &c. Qui ſtudet optatam curſu, &c. § Orat. in poet. car. penult. a terg. Plin. in paneg. car. 331. § fugite delitias eneruatamq; fœlicitatem. § Senec. lib. de prouid cap. proſpera, &c. § Chænici ne inſideas. Pithago. de quo Eraſm. prouer. 1. Alcia. § fab. 87. 111. § Iucundus labor eſt, &c. Calamitas uirtutis occaſio eſt. Sine gloria uincit qui ſine difficultate, & ut ſupra. quæ gloriam parit. § Plato libr. 5. de legib. in princ. neque etiam. Plin. epiſto. 26. lib. 9. dixi, &c. § Ne quære mollia. prouer. de quo Eraſm. § car. 199. Apian. in parth. car. 7. §

Neceſſe

Neceſſe eſt eos nonnunquam pati qui magna adoriuntur. Cariora ſunt ea pro quibus adipiſcendis grauiora paſsi ſumus. ❡ Ponta.lib.de fortit. car. 50. ❡ per multas tribulationes oportet intrare in gratiã Dei. ❡ in Act.Apoſto.cap.14. in fi. ❡ fœlicitas prouenit ex difficultatibus & periculis. Labores quietem producunt,& è contra.infra.in uer.Ociũ. ❡ Tul.in 1.de finib.car.56.a terg.Ponta.lib.1.de prud.in prin.car.148. a terg. ❡ Non eſt uir fortis qui labores fugit.bonorum laborum glorioſus eſt fructus. ❡ Senec.epiſto.22.in med.iam intelligis,&c.lib.ſapientiæ.cap.3.d. ❡ Occupationes euades ſi præmia occupationum cõtempſeris.Spes præmij,ſolatium eſt laboris.Senec. in ſuis prouer. & infra.in uer.Spes.

Quæ urbes labore bellico delectatæ ſunt,imperium occupauerunt, quæ uoluptati,econtra. ❡ Valer.cap.de abſtin.car.84.ex cap.de lux. in Xerxe.Machia.lib.de principe.cap.14.de Franc. Sfortia. ❡

Maxime optabile ſanis & bonis & beatis cum dignitate Ocium,&c. Sed nonnunquam tarditate ac cunctatione dum ocium uolunt etiam ſine dignitate retinere,ipſi utrunque amittunt. ❡ Tul.in oratio. pro Seſtio.car.26.a terg. ❡

Vtile propoſuit nobis exemplar Vlixem,&c.aſpera qui multa pertulit,&c. ❡ Orat.in 1.epiſto. ad Lollium.car.191.Saluſt.in Catil. car.2. lib.de rep.car.191.a terg. ❡ Is mihi uidetur uiuere ac frui anima, qui aliquo negotio intentus præclari facinoris aut artis bonæ famam quærit.Sæpe audiui,qui reges,quas ciuitates & nationes per opulentiam magna imperia amiſerunt,quæ per uirtutem inopes cæperant,& cæ. plura. Animus gloria & induſtria alitur.ad uirtutem una ardua eſt uia, &c. de Dagoberto rege.18.Aemil.car.55.

Ad id faſtigium conſcenderat magiſter equitum, regibus ſocordiæ luxuriæque ſe mancipantibus,&c. ❡ Xenoph.lib.7.car.122.in fin.de Cyro ad Babiloniam,& car.penul.in fin.eodem lib.Plato lib.3.de legi. car.penult.ante. ❡ ubi rationem explicat de Cyro ipſo,de Cambiſe,de Dario,de Xerxe. ❡ Senec.etiam epiſto.65.in med.epiſt.tua,&c. ❡

Cyrus cum audiſſet feſtum eſſe Babiloniæ,quo omnes uniuerſam noctem bibunt,& ſaltationibus indulgent, alueum fluminis reddidit permeabilem, &c. quod ſi uertemur ad pigritiam,improborumque hominum uoluntatem arbitrantinm laborare ærumnoſum eſſe,& uitam ſine labore agitare uoluptatem exiſtere, futurum eſt ut bonis omnibus priuemur.qui ſe remittit ad inertiam male rurſus habebunt,&c. hoc multarum urbium oſtendit euentus, quarundam in ipſo flore luxurioſa imperia ceciderunt,& quicquid uirtute partum erat,intemperantia corruit, &c. ❡ Iuſti.lib.25.in princ. ❡ de Gallis in Antigonum regem auro refertum.

refertum. § Machia.lib.1.diſcurſ.cap.19.Eraſ. prouerb. car. 121. § fuere quondam ſtrenui Mileſij.Laboris condimentum eſt ocium,&cæ. § Ponta.lib.1.de ſermo.car.2.in fi. infra. in uer. Ocium. & in uer. Volup. infra. § poſt labores quæritur ceſſatio in qua recreetur animus, atque inter moleſtias iocus.Remiſsio laboris meliores alacrioresq; reddit,ut fertilis agris,&c.Ita animorum impetus, aſsiduus labor frangit. Naſcitur ex aſsiduitate laborum animorum hebetatio quædam & languor.Somnus refectioni neceſſarius eſt. Legum igitur conditores,feſtos inſtituerunt dies, ut ad hilaritatem homines cogerentur, tanquam neceſſarium a laboribus temperamentum.Indulgendum eſt animo, dandumque ocium quod alimenti ac uirium loco fit, &c. § Sen. de tranquil.uitæ.in fi.eius.car.155.a terg. § ut per Scipionem,Socratem,Catonem. § Valer.cap.de ocio.Plato lib.2.de legi.in princ.eius. § remiſsiones laborum ipſis ſtatuerunt Dij,Solemnia feſta præbentes, &c. § Plin.lib.17.cap.23.in med. § Nihil eſt in opere naturæ, quod non exemplo dierum ac noctium aliquas uices feriarum uelit, &c.excitatur ocio uigor,&c.quod caret alterna requie durabile non eſt,& cæ.Ouid. & in uer.Ocium. § Senec.lib.declamat.car.1.in fi. § Nec uoluptates omnino ſequi, nec fugere omnino dolores, ſed medium potius habitum ſequi. § Plato lib.7.de legi.car.1.in fi.Tul.lib.1.de fini. § Iucundi acti labores. § prouer.de quo Eraſm.car.166.ex Hom. lib.15. odiſſ.car.antepenul.ante.§ quod fuit durum pati,meminiſſe dulce eſt. forſan & hæc alias meminiſſe iuuabit. Virgi. in 2. Doloribus ad inuicē delectemur triſtibus recordantes. Inter dolores delectatur uir quicunque iam ualde paſſus eſt,& multa errauit. Optimum opſonium ſenectuti futuræ præcedens labor.prouer.de quo Eraſm. § car.262.in prin. Super te hæc omnia Leparge,in non ceſſante a labore.prou. § car. 330. a terg. § negotium ex Ocio. § Regium eſt inſudare laboribus,dicebat Alexan.Mag.de quo Plutar. § in eius uita.car.7.a terg.§ Seruile amare diuitias,generoſos animos labor nutrit,non eſt uiri timere ſudorem. § Senec.epiſto.31. in med. agnoſco, &c. § Prima uitæ tempora & ſecund.patriæ debemus,ultima nobis & ocio. § Plin. epiſto.23.lib.4.magnam,&c. § Vt ex lege quinquagenarij militiæ,ſexagenarij magiſtratibus ineundis non tenebantur,nec erant obnoxij.Sen. § lib.de breuit.uit.car.162.Plin.epiſto.præd.magnam,&c.& infra.cap. ætates declinare. §

DE LEGIBVS.

Lex eſt imitatio ueritatis, ratio eſt ſumma inſita a natura quæ iubet ea quæ facienda ſunt,prohibet quæ contraria. § Plato de regno. car. antep.ante.in Minos.car.1.a terg.Tul.in 1.de legi.car.4. ante.Approbat

bat Lactan.li.6.cap.8. } recta eſt ratio in iubendo & uetãdo. {Tul. ubi ſupra.car.6.fin.lib.2.car.3.Plato lib.1.de legi.in prin. eius. } Ius unicuique ſuum tribuere.Lex eſt cui omnes homines obtemperare con uenit,quia & eſt munus Deorum,ut per Demoſthenem,de quo Budæ. in Pand. 1. { car.58.a tergo. } Lex eſt conſenſus ſponſor inuicem iuris inter ciues,&c.Iuſtorũ iniuſtorumq; diſtinctio.Lex eſt ratio ſummi Iouis condita ad ſalutem ciuium,&c.imperãs honeſta,&c. { Tul. in philip.11.car.antep.a terg.lib.1.de legi.in fin. car. 5.fin.ante.libr.2. car.3.ubi ſupra.car.4.in prin.Plato in Prothag.in med. car. 5.in fin. } Lex eſt Tyrannus hominum,quæ multa præter naturam cogit.Inuentæ leges uice regum cætu conſultantium facto inſtituta conſcribereſ. { Plato de regno.car.pen.a terg. in prin. } Oppida cæperunt munire & ponere leges,Ne quis fur eſſet neu latro,&c.Iura inuenta metu iniuſti,&c.inuẽtæ leges omnib. ſemper una eadem uoce loquentes. {Ora. ſat.3.lib.1.ſerm.car.251.Plato lib.3.de legi.car.2.ante. Tul.libr. 3.de legi.in prin.libr.2.offic.in med.in oratio.pro Cluent.car.50.ante.52. a terg. } propoſitæ quia ijs ſeruiamus omnes ut liberi eſſe poſsimus. Proprium eſt earum ciues conciliare,& ut mutuo ſe adiuuent, nõ quo lubet ferri,ſed ad copulam ciuitatis. {Plato.lib.7.de rep.car.2.a ter. in prin.lib.1.de legi.car.2.in prin.lib.6.car.pen.lib.ult.car.pen.a ter.in prin.lib.2.de rep.car.1.a terg.in prin.lib.3.de legi.car.pen.ante.in fin. libr.5.car.3.in fin.eius. } Ad ſeruandam ęqualitatem,Darius cenſuit uiuendum eſſe ſub legibus ad communẽ quãdam conferentibus æqualitatem,coleretur ius æque ab omnibus,&c.Secundo autem unam eſſe hominum inter ipſos uiuendi parem communemque rationem, & cæ. Coaleſcere in unius populi corpus,&c. { Liui.lib.1.in prin.car.2.li. 3.car.antep.27.in prin. } Aequo iure in ciuitate uiuere. {Tul.in 1. de legi.in med.car.7.a terg.car.antep.a ter.car.ult.a terg. } Societas hominum & ęqualitas & iuſtitia per ſe expetenda eſt. Aliæ ad bonorũ doctrinam propoſitæ,Aliæ ad compeſcendam pertinaciam.Neceſſe eſt leges hominibus ponere,ut ſecundum leges uiuant. namque ſi abſque his uiuerent,nihilo a feris diſcreparent. { Plato lib.9.de legi. car.pe. in prin.car.ult.in prin.lib.ult.car.pen.a terg.in prin.Gel.lib.6.cap.14. Geu.lib.2.car.257. } Earum genera quattuor. {Plato in Minos, in prin. } Prouidentia fatum, natura prudentia.Aliæ naturales, aliæ humanæ,aliæ diuinæ. { Ponta.lib.1.de obed.car.10.a terg. } Proponuntur bonæ ex malis moribus.prou.de quo Eraſ. {car. 131. Bonæ leges,&c. } Corrigendæ,ſupplendæ. { Plato lib.de regno.car. antep.ante.car.ſeq.ante. } Conditio legum neceſſaria eſt,nec eſt quicquam ſapientius legibus. { lib.4.de rep.car.2.in prin.libr. 6.de legi. car.

car.antep.ante,car.pen.a terg. } Neceſſarium eſt multa relinqui,quę emendatione ſucceſſoris indigeant,ſed nimium mutare leges,eſt hidrę caput amputare. § d.li.4.& car.2 ; 2.ante. } multiplicatio pernitioſa eſt.mortales aliquę & mutabiles eſſe debent,aliquæ non,ut per Catonē in lege Oppia abroganda,de qua Liu. § lib.34.in prin. car.2.ante.in fin. } mutabiles ſecundum tempora,ubi ſupra.a ter.in prin. nulla lex ſatis commoda omnibus eſſe poteſt. § Plato de regno.car.antep. ante.in fin.Liu.lib.34.ubi ſupra.Plutar.in Solonis uita.car.pen.27. a ter. in med. } Non arduæ,non uiolentæ, ſed leues ſint. § Plato libr. 2. de legi.in arg. } Iuris ciuil.qualitas,& quomodo. Budæ. in pand. 1. §car.6.7.11.a terg.56.60.62. } Dat ueniam coruis,&c. Rus ciuitas. Ad amuſsim.prou.de quibus Eraſ. § nu.1436.leges comparatæ araneearum telis per Anacharſum,de quo Vale.cap.ſapi.dicta. § Plutar. in Solone.car. 2. ante. in med. } non tantùm leges requiruntur, ſed executores.Plato epiſt. 11. & in uer. Sapientia ſine uiribus.in cap. milites. § Colu.libr.3.cap.3. } Lex magiſtratibus præeſſe debet,non è contra. § Plato epiſt.8.in prin.lib.4.de legi.car.pen.ante.in fin.Plin. in paneg.car.372.Plutar. in apophtheg. Lacon. car. 175.de Pauſania. Tul.lib.3.de legi.in prin.Liui.lib.10.car.2.in fin.in Fabio Max.Budæ. car.60.ubi ſupra. } breuis eſt proponenda lex, quo facilius teneatur & ſine prologomine. § Sen.epiſtol.94.in med. hanc partem,&c.car. 50.in fin.} Ius publi.ius Quiritum, ius milit. ius gentium,ius ciuile, ius conſul. ius magiſtrat. § Geu.lib.1.car.18.car.26.} Lex prædiatoria,lex item prædatoria,&c.nota in uer. Vxor. car. ult. Inuentores habentur Solon,Lycurgus, Moſes, Aſclepiades, Numa Pōpi.Phoroneus,Plato,Diodo. § libr.2.car.ulti.Xenop.lib.de æquiuo. car. 111. } Aethiopes primi leges dederunt Aegyptijs, Gręcis Aegyptij, Romanis Græci decem tabulas conceſſerunt,quibus duæ additæ. § Diodo.lib.2.in fi.lib.4.in prin.}

DE LIBERALITATE.

Liberalitas dicta eſt quia homine libero digna,nihil enim honeſtius & magnificentius quam pecuniam cōtemnere ſi non habeas, ſi habeas, ad beneficentiam liberalitatemque conferre. Multitudinis amor uehementer commouetur fama & opinione liberalitatis,beneficentię,fidei. § Tul.in 1.offic.car.11.lib.2.in med.car.38.42.Ponta.lib.de liberalit. car.1.110.Ioui.in Solym.Impera.Turc.& in Baiazith. eius auo. } Si cum iuſtitia,& cum religione.De Dumnorige heduo.Cæſ. § libr. 1. gall.car.6.& car.12. } Gratia & largitione plurimum poterat. Claros largitas facit,odioſos auaritia.de Iul.Cæſ.Apia. § lib.2.in prin. } Fælicitate quadam gratus multitudini, quæ ut plurimum liberales colit

lit ac diligit. § lib.3.in med.de Aug.car.111.a terg.ubi de M.Ant.§ Cæſaris primi memoria dona ac liberalitatem milites inuitant, &c. § & in Parthico.in fin.car.4. fin.in fin.325.§ de ipſo Mar. Antonio triumuiro. Omnino quidem neque audacia neque tolerantia,&c.ætate illa ſplendidiorem quempiam fuiſſe,&c.Simplicitatem, largitionẽ, magnificentiam,&c. § Boet.in 2.de conſolat.car.2.Geu.lib.1. car. 184.187.in fin.289.Iouius in Orcha.2.in prin.in Baiazith.2. car. eius ult.Machia.lib.4.hiſtor.car.119.a ter.Cyrus,de quo Xenop.lib.8.car. 5.fin.152.a ter.§

Fides oportet ſibi faciat amicos, quorum comparatio nullo modo fit ui, ſed beneficentia potius. De Smycitho Plutar. § in apophtheg. car.127.§ De Nicanore in Phil.ipſo ubi ſupra. Quando improbanda not.in uer.Benefic,

Ingenia euocantur benignitate principum,infra in uer.Præmiũ.honeſtior in eos qui ſuis facultatibus liberales ſunt, captos a prædonibus redimendo æs alienum ſoluunt.filias eorum collocant.ex Thephraſto.

Item & iure cauere,conſilio iuuare,opera,induſtria. § Plin.epiſt. 4.lib.2.ſi pluribus,&c.§ Sed cui multum eſt piperis. § Eraſ.prou. 260.ante.§ Qui lucro tantum ſeruit,facit iniuriam dignitati. In legibus Dei,not.Ioſep.lib.4.antiquit.car.ult.car.2. in fin.§ de Pelopida Plutar. § in eius uita,in prin.Ponta.lib.de liberalit.ca.1. in fin.§

Promus magis eſſe decet,quam Condus, prou.de quo Eraſ. §car. 182.car.128.§ Quia largitio non habet fundum. Tibi quidem accipere ſatis eſt, mihi ſatis dandi non eſt.Perillo dixit Alex. Mag. de quo Plutar. § in apophtheg.car.129.ante.Geu.libr. 1. car. 362.a D.Io. Perig.Contra in uer.Benefic.§ Liberalitatem iucundiorem facit debitor gratus, Clariorem ingratus. § Pli.in ſuo paneg.car.351.in fi.§

DE LIBERTATE.

Libertas eſt poteſtas uiuendi ut uelis, ſub legibus tamen & principibus,alias non eſt libertas, ſed aduerſans libertati. § Ponta.lib.de obe. 4.car.5.cap.Optimam.in fin.car.31.a tergo.§ Nulli rei ſeruire, non neceſſitati,non caſibus fortunæ. § Sen.epiſt.51.in med.Quomodo, &c.epiſto.110.in fin.liber eſt autem,&c.§ Liberam linguam,operã ſeruam habere oportet. § Plau.in Perſa.car.4.cap.Penſum.§ Aperto pectore,ut eſt prou.de quo Eraſ. § car.274.ante. 298.§ Iubentis aperte loqui,&c. Libertas animi eſt omnino retinenda,alia ſubijciẽdo ſibi, ſe nulli,&c. § Sen.epiſt.37.quod,&c.epi. ult.in med. Ponta. de magnan.car.235.& ſeq.cap.In hoc autem,&c.§

Iucunda libertas,quam miſera ſub dominatione uita eſt. Aſinius in epiſt.ad Ciceron.lib.10,minime mirum,&c.Libertas quæ ſera, tamen,

 &c.

&c. ∫ Virg.eg.1. ∫ Satis habet dulcedinis. ∫ Liui.lib.2.car.2. ante,in Tarquinijs exactis.Cæſ.lib.3.gall.car.3.Plaut.in Capt.car.5. cap. Aduorte,&c. ∫

Liber captiuus auibus ferè conſimilis eſt.Semel fugiēdi ſi data eſt occaſio ſatis eſt, & cæ. Nimia autem libertas & nimia ſeruitus mala ſunt. ∫ Plato epiſtol.8.in med.eius,Geu.libr. 1.car.146.195.& in uer.Princeps.∫ alibi.Liberum arbitriū in uer.Caſus.Seruitus extrema eſt cum uitijs deditæ rationis propriæ poſſeſsione cadere. ∫ Boet. in 5.de cōſolat.in prin.car.58.59. ∫ Dependet a prouidentia diuina. Reliquit enim Deus hominem in manibus cōſilij ſui. ∫ Eccl.cap.15.c.∫ An quiſquam eſt alius liber,niſi ducere uitam cui licet ut uoluit, & cæ. ∫ Perſ.Sat.5.in med.Ponta.de quo ſupra.lib.de fortit.2.cap. de ſeruit. toleran.car.77.ante.∫ Potior libertas cum paupertate,quam ſeruitus opulenta.Fab.eſt de ceruo & equo,de qua Orat. ∫ lib.1. epiſt.ad Fuſcum.c.204. ∫

DE LINGVA.

Lingua grauius caſtigatur quam ullum probrum, nec magnam rem ſuſtineri poſſe credunt ab eo,cui tacere graue ſit, quod homini facillimum uoluit eſſe natura. ∫ Curt.lib.4.in med.car.26.ante.Geu. libr. 2.car.140.& car.151.epi.Hauendo, &c. Plutar.in Thimole.car.ult. in prin. ∫ multi ea natura ſunt, ut moleſtius uerba quam facta ferant, grauius contumeliam quam detrimentum ferendam arbitrati. Leuiſsima res eſt oratio.prou.de quo Eraſ. ∫ car.239. car.154. ∫ Lingua quo uadis? plus ſcire ſatius quam loqui. ∫ Plaut. in miles. cap. Inde ignem.in fin.in epid.car.1. a terg. ∫ Linguæ proprietates not. Cæl. ∫ lib.3.cap.32. ∫ Dixiſſe quandoque pœnituit,tacuiſſe nunquam,dicebat Xenocrates,de quo Vale. ∫ cap.ſapi.dicta.Iaco.Apoſt.epi.cap. 3.plura.Plut.lib.de educa.liber. car.4.fin. ∫ Linguam nullus hominum domare poteſt. noli contendere uerbis. ∫ Paul. ad Thimot. 2. cap.2.c.Gel.lib.6.cap.11. ∫ Cum inquinatiſsimis hominibus nō eſſe conuitio decertandum, neque in maledictis aduerſus imprudentes & improbos,quia,&c.Nihil tam uolucrum quam maledictum,nil facilius emittitur,citius excipitur,latius diſsipatur. ∫ Tul. in oratio. pro Plancio.car.270.in princip.Plaut.in curcul.cap.I tu præ. car. antepen. ante.in bachi.car.2.a terg. ∫ Indignis ſi maledicitur, maledictum id eſſe dico,&c.mali ſunt homines qui bonis dicūt male,qui dicunt quod uolunt,audiunt quod non uolunt,iuxta Sophoclis dictum,ubi uerba temere fuderis,dum quæ uolens dixti, uiciſsim eadem illa nolens audias. ex Hom. ∫ lib.20.Ilia.in med.car.234. ∫ ex Cæcilio, de quo Gel. ∫ lib.7.cap.17.in fi. ∫ Audibis male,ſi male dicis mihi. ∫ Plut. lib.

de

de utili.ab inim.car.3.Eraſm.prouer.car.12. Senec. de remed. fortuit. in med.car.73.a terg.in med. ❡ malis diſplicere eſt laudari, &c.Imago animi ſermo eſt,qualis uir,talis oratio. ❡ Senec.lib.de moribus in princ.& a terg. Plutar.lib.de liber.educan.car.4.fin. ❡

Actionis umbra eſt oratio. Ex Democrito. Tacere debet iuuenes coram ſenibus. Qui alterum incuſat probri,ipſum ſe intueri oportet. Omni uitio carere debet, qui in alterum paratus eſt dicere. ❡ Plato libr. 4.de repub.car.1.in fi.Plaut.in trucul.car. 305.in princ. cap. ad fores. Tul. in Saluſt. & infra. in uer. Vitium. ❡ formicarum & murium eſt mordere. ❡ Plutar.lib.de cohib.iracun.car.447.in fi. ❡

DE LOQVACITATE.

Loquacitas improbata, Creſtalogos, ut ſilentium. petulantiæ uerborum cohercendæ uallum oppoſitum eſt dentium,&c. ❡ Eccl.cap.28. in fi.Gel.lib.1.cap.15. ❡ Malim indiſertam prudentiam quam ſtultã loquacitatem. Linguam non uulgandam,ſed recondendam dicebat Heſiodus.unde linguaces,blaterones,locutuleios,obſtreperos, rabulas,&c.ubi ſupra.Vbi uerba ſunt plurima,ibi frequenter ægeſtas. ❡ prou. cap.14.c.cap.25.b.cap.28.in fin.❡ qui ſe iactat & dilatat, iurgia concitat,&c.noli citatus eſſe in lingua tua, & inutilis ac remiſſus in operibus tuis. ❡ Eccl.cap.4.in fi. ❡ minimum cum alijs, plurimum ſecũ loquendum.coherce linguam,uentrem,libidinem, &c. ❡ Senec. ubi ſupra.lib.de moribus.Ponta.lib.1.de ſermo,cap. de loquac. de Verboſis.lib.de obed.3.cap.Quoniam autem. ❡ parum prouidum eſt ſperare ex alijs,quod tibi ipſe non præſtes.Velox ſis ad audiendum,tardus ad loquendum,niſi obſit ſilentium,ut infra.in uer. Verec. ❡ Iaco. Apoſ. epiſto.ſua.cap.1.c.Plin.epiſto.10.lib.2.hominem,Geu.lib. 2. car.4. ❡ Qui moderatur ſermones ſuos prudens eſt. corrumpunt bonos mores colloquia mala. ❡ prouer.cap.17.in fi.Pau.in epiſto. 1. ad Corint,Eraſm.prouer.car.132.in fi. car. 36. ante. ❡ Non eſt eiuſdem & multa & oportuna dicere. In multiloquio peccatum ineſt. hic nullus uerbi pudor,&c. ❡ Iuuen.Sat.2.car.2.in fi.Machia.lib.2.diſcurſ.cap.26. ❡ loquendi intemperantia orationem inanem & ſtolidam reddit. per Licurgum,de quo Plut.in eo. ❡ car.4.in fi.Alcia.fab.19.de noctua.159. 175. ❡ in detractorem.negligere ſatius eſt. ❡ Geu.lib.1.car.194.li. 2.epiſto.1. ❡

Littore loquacior. Eraſm.prouer,221.car.Canem timidum uehemẽtius latrare. ❡ Curt.de quo infra.in uer. Timor. ❡ Quidam ſunt ut canes,qui non pro ueritate,ſed pro conſuetudine latrant. ❡ Senec.lib. de remed.fortuit.cap.Male de te,&c. Ponta.lib.1.ſermo.cap.de contentioſis.lib.4.cap.dictorum ſalſorum.car.230. ❡ Male audire & maledicere

cere tibi facillimum & promptiſsimum. mihi maledicere inſuaue, mido audire inſuetum eſt. Cato, de quo Plut. in eius uita. § car. 2. in fin. § Qui neſcit tacere, neſcit loqui. § Senec. ubi ſupra. car. 71. & in ſuis prouerb. § Qui prius reſpondet quam audiat ſtultum ſe eſſe demonſtrat. § prouerb. cap. 18. c. § ita Q. Metellus Numid. de quo Gel. § libr. 6. cap. 11. § Conuitijs abſtinendum, ut mulieres quæ iratæ contendũt mutuo mediam in uiam multa uera & non. § Hom. in 20. ilia. in medio. § Indiſciplinoſæ loquelæ non aſſueſcas os tuum. § Eccle. capit. 23. c. § Cum inuicem uerbis turpibus maledicunt, muliebres habentur. unde odia & inimicitiæ grauiſsimæ naſcuntur. § Plato. li. 11. de legib. car. ult. in princip. § Verba quædam ſimilia ſunt cupreſsis, dicebat Phocion, de quo Plut. § in apophtheg. car. 157. § quæ pulchra & ſublimes fructum tamen non ferunt. Sapientiæ tempeſtiuum eſt ſilentium. § lib. de educa. liber. ubi ſupra. car. 4. fin. ante. Gel. lib. 1. capit. 15. Alcia. fab. 190. 192. § Hirundinum muſæa. § Eraſ. prouer. car. 151. in fi. § dodoneum æs. § car. 9. a terg. § Inabſurde locutum. § car. 298. § de plauſtro loqui. § car. 101. § Lingua quo uadis? § car. 154. ante. § minus de iſtis quam de ranis paluſtribus. § car. 244. § latus. § 153. § dente Theonino radi. § car. 156. § Zoilus, Ne mihi, &c. § car. 185. 186. § dentem dente, &c. Ne puero gladium. Stulto doctrina compedes. Linguam nequam audire noli. § Eccle. cap. 21. c. cap. 28. § percontatorem fugito, & cæ. § Orat. in 1. epiſto. ad Lollium § Et ſemel emiſſum uolat uerbum, &c. In manibus finis belli, in conſilio, uerborum. § Hom. in 16. ilia. in med. eius. § Tacenda dicenda locutus. § Orat. ubi ſupra. car. 201. ad Mecenatem. prouer. car. 302. § Pauciloquus ſed eruditus, ſapiens tacebit ſed uſque ad tempus. § Eccle. cap. 20. a. § Ne temere loquaris, pauci ſermones tui, omni negocio tempus eſt & oportunitas. § ubi ſupra. cap. 5. a. 8. a. 32. a. § Si coruus poſsit tacitus paſci. § Orat. lib. 4. oda. 1. in fi. lib. 1. epiſto. ad Sæuam. car. 215. Eraſm. prouerb. car. 328. § Bis interrogatus unum da reſponſum. § Eccle. cap. 32. b. § Inter ſenes parce loquendũ. Pudor in iuuene ſeniorem interrogare. § Home. lib. 3. odiſſ. car. 1. a terg. prouer. cap. 10. c. § Qui moderatur labia ſua prudens eſt. Altiſsima flumina minimo labi ſono. Canem timidum uehementius latrare, & in uer. Timor. § unde Alcia. fab. 51. de Archiloco & ueſpis. Curt. de quo ibi Valer. c. de inſtit. antiq. car. 31. in fi. § Taciturnitatem optimam ac tutiſsimũ rerum adminiſtrandarum uinculum, &c. habet ſuum uenenum blanda oratio. Sen. in ſuis prouerb. Doſon dicitur multa promittens, pauca exequens. Plut. in Paul. Aemil. uita. § car. 1. in fi. de Phil. Maced. rege. § Maledictus in principes ut

ut eſt hodie Petrus Aretinus.ſic Neuium fuiſſe, notat Gel. § lib.3.capit.3.in fi.§ plura de Plauto.

DE LOCVTIONE.

Silentium.infra.

Locutio & pronuntiatio debet eſſe compoſita & ornata cum ſententijs,ut de Cicero.Budæ. § in pand.1.car.14.a ter.§ Sine contentione uox,nec languens nec canora.Sermo nulli uitium indicans, ſed ſale conditus & facetijs delectabilis,&c. §Tul.in 1.offi.in med.car.26. lib.2.in med.car.38.in fi.41.a terg.§ cum comitate affabilitateque popularibus uerbis & uſitatis. § Macrob.lib.1.Satur.cap.5.in prin.§ Qui dulcis eloquio maiora repetiet compoſita uerba fauus mellis,&c. §prouer.cap.16.c.§ Gorgiam audiui decentem perſuadendi facundiam artibus cunctis præcellere,quæ cuncta non ui ſed ſponte ſibi ſubijciat,longeque artium omnium optima ſit. §Plato in Phileb. car.pen. a terg.Plut.lib.de lib.edu.car.4.fin.§

Quiete loquendum,compoſita ſit oratio,lenis. In oratore autem cócitata & uehemens. §Plato in Charm.car.2.ante.in med.§ de Carneade & alijs. § Senec.epiſto.40.Quod,&c.§ de Cicerone,Fabio, Gracchis.Tul.& ipſe. § lib.1.Tuſculan.car.2.Plut.Macro.lib.1.capit.5.Ponta.lib.2.de pruden.cap.Affectus,&c.& libr. de magnanim.1.car.241.a terg.cap.hanc ipſam.§ Vox grauis ac plena,non muliebris uel puerilis,languida,petulans.Orat.breuis,conſtans,expreſſa,inconfuſa,non uana,inſidioſa,fraudolenta,præpropera, diuagans, præcipitata.neque relangueſcant actiones,nec impetu aut furore præcipitentur,&c. §car.172.a terg.Plut.lib.de liber.educ.car.113.in fi.§

Orator eſſe debet rerum humanarum,morum,& animorum peritus, non affectare. § Plato in Phedro,in arg.in fi. in apolog. in princ.car.1.in med.Senec.in declamat.car.90.in prin.§ magna debet eſſe eloquentia quæ inuitis placeat.

Ne moleſte ſcribas & loquaris.Sermonis publi.uerba placent.Ouid. § in 3.de arte.§ Conſuetaque uerba,&c. § Gel.lib.1.cap.10.li.11.cap.7.lib.19.cap.ult.lib.ult.cap.1.Macrob.lib.1.cap.5.Senec.epi.114. Quare,&c.Orat.in poet.pluribi.§ Vt ſiluæ folijs. § lib.2. epiſtol. ad Florum.§ Quæ priſcis memorata Catonibus,&c. § Ponta.lib.2.de ſermo.car.1.de ueracib.§ Vox faucibus hæſit. Mutus Hipparchion.Non impetam lingua. Canina facundia,aſperitas agreſtis.prou.de quibus Eraſ.Indoctum doctumque fugat recitator acerbus,agreſtis. § Orat.in 1.epiſto.car.206.in poet.in fi.§ recitator acerbus. Si uis me flere dolendum eſt, Nemo adeo ferus,qui non miteſcere poſsit,&c. § Orat.epiſto.1.car.188.Home.lib.6.Ilia.in med.car.68.a terg.§ Si

L 2 uolucrit

uoluerit dicentem audire. § Eraſm.prouer.Venter auribus. Ponta.in 5.de pruden.car.antepenul.cap.extant,&c. § difficile eſt ad uentrem uerba facere qui auribus careret. § car.223. § Colobotæ dimidiata proferentes. § Cæl.lib.3.cap.30. § Demoſthenis magna pars abeſt quod legitur potiuſquam auditur. § Valer.cap.quantum momentum.in fi.car.183.Geu.lib.1.car. 61. § Ore loquendum non digitis, ut per Auguſtum ad Tiberium,nepotem. § Agrippa.cap.21. Gel.li. 1.cap.5.in fi.de Hortenſio. §

DE LVXVRIA.

Volupt.infra.

Luxuria mater inopiæ atque crudelitatis. § Plaut.in Trin.c.1.car. 291.primum mi Plaut.&c.Lact.li.6.c.23.Spart. in Ingenuo,ex 30.tyran.car.256. § hominē luxurioſum crudeliſsimum eſſe.Alcia. § fab. 150. § de amore,& morte.Errabat ſocio mors iuncta,&c. § Agrip. c.63. in fin. § de illuſt. uiris ideo inquinatis. Sine Cerere & Baccho, &c. § Teren.in Eun. de quo Eraſ.prouer.1297.1593.1596.1606. Ouid.lib.de remed.amo.§ ocia ſi tollas,&c.infra.in uer.Ocium.

DE MALO.

Malus uel malignus a furijs orſundus dicitur. § Eraſm.prouer.grū nis.car.323.a terg.329. § hos Deus male perdet,&c. dicit Plato ipſe. § lib.2.de repub.car.2.a terg.pſalt.cap.61. in fi. § reddet cuique ſecū dum opera ſua. § prouer.cap.29.c.in multiplicatione,&c. cap. 10.in fi. § anni impiorum abbreuiabuntur. Mali quandoque fœlices; boni ècontra.Infra.in uer. Boni. Nec Dij impunitum quicquam relinquunt, quod contra fas, aut ius. § Ioſep.lib.18.antiq.Iud.cap.15. § de Tiberio Impera. & Calig.ſucceſſore.Maleficiorum diuerſitatem not.Ponta. § lib.de benefic.car.3. 120. § Maleficorum alij errore ducti, alij prece aut precio, alij ex iucunditate ad nocendum,alij muſcarum more gratuito moleſti.

Male parta,male dilabuntur. § Home.in 1.odiſſ.car.1. Orat.oda. 24.lib.3.intactis opul.Curt.lib.8.in med.lib.10.in prin.Liui.lib.9.car. 3.in prin.per Poſthumium Conſ.Alcia.fab.126.Ioui.libr.18. hiſtor.in med. § Non eſt diuturna poſſeſsio in quam gladio inducimur. Tul. § in philipp.2.car. 174. § Nulla potentia ſcelere quæſita diuturna eſt. male partum male diſperit. § Plin.lib.18.cap.5.in prin. Plaut.in pen. cap.ſatis,&c.Eraſm.prouer.car.102. § Qui feſtinat ditari, ægeſtas ſu peruenit ei. § prouer.cap.13.b.cap.23.a.cap.28.c.d.Eccl.cap.14.in princip.cap.27.a. §

Qui aceruat iniuſte,alijs congregat. Noli anxius eſſe in diuitijs iniuſtis. § cap.40.b.c.cap.5.c. §

Qui mature quæſiuit pecuniam, niſi mature parſit, mature eſurit. ❡ Plaut. in curcul. cap. beatus. Senec. epiſto. 75. in med. epi. &c. ❡ Quiſquis illa ſine ratione poſſedit non diu tenuit, & in uer. Deum ſpernentes. Malū lucrum, Salis onus unde uenerat. prouer. de quo Eraſ. ❡ car. 102. a terg. car. 261. ❡ praua conſilia duri rerum exitus ſequuntur. ❡ Ioui. lib. 18. in med. car. 397. in princ. ❡ Deum ſpernentibus aduerſa omnia. ❡ pſalt. cap. 1. 5. 7. ❡

Malum tenendum ne peius ſequatur. prouer. ex Plauto, de quo Eraſ. Notares. ne cinerem uitans, &c. Malū malo, &c. & in in uer. Ignis. ſupra.

Peius eſt parta amittere quam non acquiſiuiſſe. ❡ ſupra. in uer. Bona. ❡ Mala & bona iterantur ſæpe. Mala de facili augentur & promouentur, difficulter ſedantur. ❡ Machia. lib. 3. hiſtor. car. 77. a ter. libr. 2. car. 53. Salu. lib. de repub. car. 101. in fi. ❡ Malus eſt nemo gratuito. Malis ex pluribus minimum eligere, & in eo bonum aliquod ſi ineſt. ❡ Tul. in 3. offic. in princ. car. 51. in prin. Sen. in ſuis prou. ❡ Cito improborum læta ad pernitiem cadunt.

Mandata quomodo exequenda. infra. in uer. Obedientia.

DE MENDACIO.

Veritas. infra.

Mendacium Dijs & hominibus eſt odioſum. ❡ Plato li. 2. de rep. car. ultim. ante. in fin. ❡ Mendacij omnis natura expertes ſint, neque ſponte mentiantur, ſed omnem oderint falſitatem, diligant ueritatem. Quid familiarius ſapientiæ quam ueritas: ergo ſtatim a pueritia ueritatem omnem decet ſummopere affectare, nempe ubi dux ueritas eſt, malorum chorum ſubſequi non dicemus? ❡ plura in Hipp. 2. in fin. & li. 3. car. 1. in fin. lib. 5. de legi. car. 3. ante. in fin. ❡ A mendacio abſtinendum eſt. Veritas dux eſt tum dijs tum hominibus omnium bonorum, cuius particeps eſſe debet ab initio. In ueritate uitam agat, fidus hic certe eſt, infidus qui ſponte mentitur, qui non ſponte amens, &c. mentiri eſt ſeruile uitium, & a cūctis mortalibus odio inſectandus. ❡ Plutar. lib. de libe. educan. car. 4. fin. in fin. 117. libr. de uitanda uſura. car. 3. in prin. 360. & in Epaminun. uita per Probum. in prin. ❡ Perſæ ſecundum arbitrantur delictum mentiri. prouer. uero debitorem eſſe, quia & qui debent mentiri etiam coguntur. Veritatis diligens nec ioco mentitur. Ex ſeſe finxit, uelut araneus. Ex Plutar. Eraſ. Mendacem oportet eſſe memorem. ❡ Eraſ. prou. car. 171. Homerus in 14. Odiſſ. car. 3. in fin. ❡ Mendax & inimicus. Nullum tamen eſt tam impudens mendacium quod teſte careat. ❡ Plin. lib. 8. cap. 22. ❡ Quandoq; permiſſum, ut in principes ad ſubditorum utilitatem. Patroni quandoque inducunt ueriſimile etiam ſi minus ſit uerum defendere. Ex Panetio Tul.

aſſerit. § in 2.offic.in med.Sen.epiſt.79.in fin.expecto,&c. § Prudentis eſt & utilitatem & neceſsitatem cum uero falſoque penſitare, ut & in medico, cui eſt permiſſum quandoque, & in rebus dubijs uel aduerſis decet. § Ponta.lib.2.de ſermo.cap.mendaces,ut per Ariſtot.& alios.lib.4.de obed.cap.Quæri etiam.car.36.Plato d.li.3.de repu.car. 226,in fin.eius.3.ante.in fin.lib.5.car.3. § Mentiri licet uel hoſtium uel ciuium cauſa ad communem ciuitatis utilitatem. § Sen.epiſt.79. in fin.expecto,&c. § Quæ decipiunt nihil habent ſolidi. Tenue eſt mendacium.placet ſi diligenter inſpexeris, mentiri grauis eſt infamia per quemquā (ſi inulta) § Herodi. in Medorum moribus.lib.1.cap. 9.in fin.Aemil.lib.8.in Lud.rege.46.car.364. in prin. § Vt & Alapa percuti,ut infra.in uer. Signa.

DE MEMORIA.

Memoria eſt ſignatarum rerum in mente ueſtigia tenere, diciturque muſarum mater. § Plutar.lib.de libe.educ.in med.car.5.fin. 116.ante. § Senſus conſeruatio,obliuio exitus,& paupertatis parens.Diſciplinæ cella penaria dicitur. § Plato in Phil. car. 36. a terg.Alcia.fab. 66.Tul.lib.de ſenect. in med. § Exercitatione conſeruatur & augeſcit.Neceſſarium uitæ bonum. § Plin.lib.7. de memo. § Addiſcenda ſcientia eſt, non ſcribenda, more Pithag. § Tul.ubi ſupra.ubi de Catone.car.5.car.9.a terg.Plato in Phed. in princ. in arg.& in prin.li. 2.in fin.car.ult.a terg.libr.7.de legi.car.antepen.a terg.in med.epiſt.2. In fine. § Nihil ſcribere, ſed addiſcere.Memoria iuriſconſultorum, ſententia philoſophorum,&c.Tul.de quo Budæ. § in pand.1.car.11. a terg. § Fontes aliquos inducere memoriam uel obliuionem no.Pli. § lib.31.cap.2. § Et proprij nominis,Caluiſius Sabinus, è contra ex nulla memoria ſeruos ad hoc tenebat. § Sen.epiſt. 27. Tu me, &c. § Sæpe quod in manibus habent aliqui perquirunt. § Plato in 4.de rep. car.3.ante in med.Eraſm.prou. car. 174. § Tanquam meum nomen § car.183.Plato etiam in Tymeo.car.2.ante in fi. § Tenacior in pueris quam in ſenibus,alia not.in cap.de mem.de exemplis.

Memoria artificialis quomodo,Carda. § lib.14.car.ult. § Poſt Cicer.in ſua rethor.rationem addiſcendæ ſcientiæ & memoriæ mandādæ notat Cæſ. § lib.6.gall.car.5.in fin. § de Druidis ſacerdotibus. canes præter hominem memoria excellunt.Plin. § lib.8.cap.40. §

DE MEDICINA.

Medicina tripartita habetur, logices id eſt rationalis, empirices ab experientia,methodices cōmunis,ut fuerunt Hippocrates, de quo Pli. lib.26.cap.2.& 3.lib.29.cap.1.in princ. § Serapion, Archigenes, & Themiſon. Vn ūgenus dicitur Dieterica,2, Pharmaceutica.3.Chirurgica.

ea. { Agrip.cap.82.de medic. ipſa. } Medicina omnibus imperat, & Imperatoribus ipſis.Plin. { in præfat.lib.24. } A Deo inuenta. Plin. {lib.27.in præfat.lib.29.in prin. } Medicorum turba interfecit regem.Plin. ubi infra. { Dion in Adriano Imper. in fin. } Nullam artium inconſtantiorem dicit ipſe Plin. { in præfat. libr. 29. ubi plura. } Vt de philoſophiæ naturalis incertitudine; diſputat Lactan. {lib.3.cap.3.} Ita & de medicina perſpiciendum cognoſcendumque periculo noſtro. { & cap.4.de hac Plutar.lib.de tuenda ualit.car.1.} Mutatur ars quotidie.per annos.60.ſtetit Roma ſine medicis, non autem ſine medicina. Aegyptij ſinguli ſingulam curant ægritudinem. { Herodo.li.2.cap. 6. in med. } Et ut Cato ad filium de Græcis ubi ſupra.Quandoquidem iſta gens ſuas litteras nobis dabit, omnia corrũpet.Tunc etiam magis ſi medicos ſuos huc mittet.Iurarunt inter ſe barbaros necare omnes medicina.&c.per experimenta mortes agunt. Iatrocles dicitur a Plato.in Crit. { car.3.in prin.125. } Medicoque tantum occidiſſe hominem ſumma impunitas eſt.Aliena uiuimus opera. { Plin.lib.26.cap.3.libr.24.capi.1.Agrippa.cap. 82.de medici. } Poſtea fraudes hominum & ingeniorum capturæ officinas, &c. Statim compoſitiones & mixturæ inexplicabiles decantantur, remedia uero quotidie pauperrimus quiſque cænat,&c.Vnde prou.Deorum manus. nos elaborata ijs abſcondere ac ſupprimere cupimus & fraudare uitam alienis bonis,ita recondunt qui aliqua nouere inuidentes alijs, &c. Leonicenus autem Vicetinus lib.de ſimplicibus ad Politianum in Plinium,ubi de Barroccio Epiſcopo Patau.de herbarũ nominibus poſteris & incognitis.Ergo medicinis incertæ proprietatis.In coniectura rerum latentium uolunt eſſe medicinam,ab his qui parum artis eſſe in obſeruatione experimentorum credunt. { Budæ.in pand.1.car.28.Garimber.plura lib.ult.cap.pen.de fort. medicorum. } de Petro Leone in puteum præcipitato,de Mattheo Curtio,&c. { Geu.plura libr. 1. car. 301. } late, de Hippocrate,Criſippo, Eraſiſtrato,Euperite,Herophilo, Aſchlepiade, & Anton. Muſa, urbe tales pluries pulſi,& cæ. { car.318. }

DE MEDIOCRITATE.

Mediocritas quæ & temperantia,uirtutis proprium laudatur,in uita. { Plato late li.de temper.in Charm.lib. 8.de rep.car.pen.a terg.libr.5. de legi.car.2.Plutar.lib.de cupidi.diuit.car.1.a tergo.de uirt.mor.car. 2.40.Sen.epiſt.5.quod pertin.&c.epi.80.Naufrag.lib.de form. hon.uitæ, cap.de continentia.c.72. }

Adraſtia Nemeſis. { lib.de tranqui.uit.in princ.car.149.in fi. Seſtert.Eraſ.prou.198.Orat.in 1.ſermo.Sat.1.in fin. } Eſt modus in re

bus ſunt certi denique fines. Omnes uirtutes moderatione quadam reguntur. § Tul.in oratio. pro Murena. § Auream quiſquis mediocritatem,&c.Nullus argento color eſt auaris,&c.niſi temperato ſplendeat uſu.Singula quæque locum teneant ſortita decenter. § Orat. li. 2.Oda.10.2.3.in poet.car.2.a terg.& car.pen.ibidem.§ Medium & tolerabile rebus recte cōcedi.Inter utrunq;tene, medio tutiſsimus ibis. inter utrunque uola. § metham. lib. 2.§

Sed humana turba expers eſt temperantiæ. § Plato libr. 5.de legi. car.2.in fin. §

Dimidium habetur proinde plus toto,quomodo. § Plato li.3. de legi.car.3.a terg. §

Quia dimidium moderate ſe habet. § & lib.6.car.antepe.in fin. § Vitioſum eſt quod nimium eſt. § Sen.libr.de tranqui.uit.cap.Placebit.car.153.in fin.Eraſ.prou.895.§

Nequid nimis,ut & infra. § Plutar.in ſua conſolat.car.5.fin. Plato in Menex.car.3.214.ante in med.§ Nam qui ita ſe comparat, &c. § Orat.epiſt.lib.1.car.208. §

Cui placet alterius ſua nimirum odio eſt ſors.In culpa eſt animus.Tu quamcunq; Deus tibi fortuuauerit horā,grata ſume manu. §car.205.

Lætus ſorte tua uiues. § Orat.epiſt.1.lib.ad Fuſcum.lib.2.epi.ult. in fin.Xenop.lib.1.in fin.car.24.a terg.Sen.lib.de tranqui.uit.cap.& ad aliquid.cap.Placebit.car.154.in prin.§ Omnis uita ſeruitium eſt.Aſſueſcendum igitur conditioni ſuæ,&c. §

Maritimus cum ſis ne fias terreſtris.prou.de quo Eraſ. §car.272. Pau.in epiſt.ad Rom.cap.11.c. § noli altum ſapere.Paruum parua decent.Vitæ me redde priori. § Orat.ubi ſupra.car. 200. § Spartam nactus es,hanc orna.prou. § car.184.Tul.epiſt.ad Atticum. libr. 4. Multa,&c. § Præſentem fortunā boni conſule. §prou.de quo.car. 222. § quod adeſt memento componere æquus,&c.Cum ſis mortalis,&c.Sors tua mortalis nō eſt mortale quod optas.Ouid. § in 2.methamor. car.ſecunda.§ Altiora te ne quæſieris. Deus ridet ſi mortalis ultra fas trepidat. § Orat. Oda 29. libr. tertio. in medio. Eccl. capitu. 3. c. § Vt calceus ſi pede maior erit, & cæ. Ne ſupra pedem, itē ad pedem.Quam ſcit uterque libens igitur exerceat artem. § Ora. epiſt.ad uilicum in fin.Pau.de quo Ponta.libr.de fort.2.car.pen.in fin. 297.in fin. Ad Corinth.cap.17 b.Eccl.cap.17.in fin.in epiſt. ad Rom. cap.12. b. § Contra naturam eſt torquere corpus & ſquallorem appetere. § Sen.epiſt.5.in med.Quod,&c.epiſto.8.Tu me,&c.in med. epiſt.4.in fin.perſeuera,&c. § Lex naturæ eſt non eſurire,non ſitire, non algere,ut famem ſitimque depellas,&c.non ſplendeat toga,&c.phi

loſophia

loſophia permittit ſenſum communem humanitatem, & congregationem, frugalitatem exigit nō pœnam. Corpori tantum indulgeas quātum bonæ ualitudini fas eſt. Cibus famem ſedet, potio ſitim extinguat. Veſtis arceat frigus, domus munimentum, &c. ❴ Sen. d. e. placebit. ❵ Omnia ſuperuacanea contemnenda, &c. ❴ epiſt. 17. in med. Proijce, &c. ❵ Paruo fames conſtat, magno faſtidium. Paupertas contenta eſt deſiderijs inſtantibus ſatisfacere, nam frugalitas eſt paupertas uoluntaria. ❴ epiſt. 45. in med. librorum, &c. ❵ Homo eſt qui natura magiſtra utitur, ad illius leges componitur, &c. ❴ epiſt. 118. in prin. Quotiens, &c. ❵ Finem omnium rerum ſpecta, & ſuperuacua deuites. nunquam parum eſt quod ſatis eſt. Vtamur ergo hoc naturæ beneficio, &c. ❴ lib. de conſolat. ad Albi. car. pen. in prin. cap. Seſterr. in med. ❵ Cum quod tantum ſatis eſt ſuſtinendo corpori inuenit ipſe ſuis bonis abundat & fruitur. ❴ Boet. in 2. de conſolat. car. 19. a terg. ❵ Corpori indulgendum non ſeruiendum, diſcamus continentiam augere. ❴ Sen. epiſt. 14. in prin. lib. de tranqui. uit. cap. placebit. ❵ Ego aſſentior tibi meræ uoluptatis, merique doloris uitam fugiendam omnibus eſſe, & mediam quandam ſemper tenendam. ❴ Plato lib. 1. de legi. car. 3. ante in med. libr. 5. car. 2. a terg. libr. 7. car. 1. in fin. ❵ A nimio riſu, a lachrimis abſtinendum. Idem faciendum per fæminas grauidas.

Corporis mundicia laudanda mediocris, ubi ſupra. ❴ Ponta. libr. de princ. car. pen. a terg. lib. de ſplendo. cap. de cultu corporis, cap. 2. de apparatu. ❵

Veſtitus & inceſſus decorum teneant. ❴ Tul. in 1. offic. in med. car. 25. in fin. ❵ Cauendum eſt ne tardo utamur inceſſu uel molliori. Veſtis uirum facit. prou. de quo Eraſ. ❴ car. 243. ❵ Exutis pannis ueſtes nitidas induerat Vlixes, ac protinus alius eſſe uiſus eſt, ubi ſupra. Non ſplendeat toga nec ſordeſcat quidem. ❴ Sen. d. epiſt. 4. in fin. ſupra in prin. ❵ Ponta ubi ſupra. In ueſtitu ne glorieris. ❴ Eccl. cap. 11. a. ❵ Arcta decet ſanum, &c. ❴ Orat. epiſt. ad Lollium, Macrob. lib. 3. cap. 13. in prin. ❵

Optimus pecuniæ modus adſit, ſed præoptāda parſimonia. ❴ Boet. in 2. de conſol. car. 19. a terg. Sen. li. de tranq. ui. cap. aduerſus. car. 153. cap. Placebit. ❵ Nec ingentes diuitiæ, nec extrema inopia. Excedens parit ſeditiones, deficiens ſeruitutem & furta. Tribue igitur Deus quæ neceſſaria ſunt tantum. ❴ prou. cap. 30. b. Ponta. in Aegidio. car. ante pen. in fin. Geu. lib. 1. car. 90. Plato lib. 5. de legi. car. 1. in fin. car. ult. in princ. Orat. in 1. epiſto. ad Lollium. in fin. ❵ Et prouiſæ frugis in annum, equus me portet, alat rex. ❴ Orat. ubi ſupra ad Sceuam. Eraſm. car. 93. ❵

Tam

Tam opulentia quam paupertate artifices praui fiunt. {Plato lib. 4.de rep.car. 1.ante. in med. lib.8.car. 3.ante.in med.}

Societas modica ſit,&c.non cum potentioribus(ut in cap.de principe.car.ult.)multitudo uitanda & ſolitudo,alternanda etenim. {Sen. epiſt.7.Quid tibi,&c.epiſt.10.ſic eſt,&c.} Inimica eſt multorum cõuerſatio,recede in teipſo,& cum his uerſare qui te meliorẽ facturi ſunt. Vnus mihi pro populo eſt,populus pro uno.Fuge multitudinem, fuge paucitatem. Viue cum hominibus tanquam deus te uideat. {Sen. d. c.Placebit,&c.} Congregatio tamen appetenda quandoque. Nullius boni ſine ſocio iucunda poſſeſsio eſt. {Sen.epiſt.6.in med.Ponta.li.de conuiuent.car.1.Plato li. 5. de rep.car.3.a ter.} Ratio eſt ut per eum. {libr.4.de legi. in princ.} Quia ciuitas repleta doloſos animos inſtabiles infidos mores parit. Verſandum eſt in publicum. ut in uer.Sacietas.Si uitare uelis acerba & triſtes animi morſus,Nulli te facias nimis ſodalem,&c.Martial. {lib.12.ad Iulium.}

In uxore ducenda uel pulcra uel deformi not.in uer.uxor,ubi plura. {Gel.lib.5.cap.11.} Mediocris pulcritudinis.

In ædificando adhibenda dignitatis & commoditatis ratio & diligẽtia, Vnde laudatur magnificentia in hoc propria eius appellatione. Et Domino domus honeſtanda eſt, non è contra.Et qui domum intrauerit nos potius miretur quam ſupellectilem noſtram. Amplior enim domus dedecori ſæpe fit ex ſolitudine.Ita & contractior ſordida & anguſta. {Ponta.ubi ſupra.cap.quæ autem.car.129.a ter.136.a ter.Tul. in 1.offic.in med.car.5.fin.de Decoro.Sen.epiſt.5.quod,&c.Ponta. li. de ſplendo.car.pen.de apparatu,lib.de mag.capi.Quamuis autem, car. 130.De liberalit.car.99.car.125.126.ante.Orat.li.2.Oda. 10. rectius uiues.Colu.de quo Plin.lib.18.cap.6.in prin.} Belflorius enim opes totas conſumpſit in fundamentis tantum iaciendis. {Pontan. car. 127.in fin.}

In apparatu domeſtico ſplendor obſeruandus & uitanda luxuries, præſertimque ſordities in ornamentis domeſticis & ſuppellectile, cultuque corporis. {Sen.ubi ſupra.epiſt.5.in med. libr. de honẽſt.uit. car.72.a ter. in princ.} Sint procul a nobis iuuenes ut fæmina cõpti. {Ouid.in Phedra,& in 1.de arte.} Forma uiros neglecta decet, ſed ſit ſine labe toga,& ſint ſine ſordibus ungues,&c. {Tul.in oratio.pro Murena.car.4.fin.a terg.} Odit popu.Rom.priuatam luxuriã,publicam magnif.diligit,non amat profuſas æpulas, ſordes,& inhumanitatẽ multo minus.Diſtinguit rationem officiorum,laboris & uoluptatis uiciſsitudinem,&c.

In conuiuendo,ede citra crudelitatem,bibe citra ebrietatem. Tantũ uini

uini & potionis adhibendum ut reficiantur uires non opprimantur. Cu piditas comedendi ſit quæ per temperantiam coherceri poteſt. Obeſt corpori & menti ad prudentiam. Communem in uini potu conſuetudi nem (ſi recte fiat) laudate. Vini uſus uoluptates doloresque uehementius concitat, &c. plura, in uer. Prandia. Plut. § li. de tuenda ualetud. Ponta. lib. de conuiuent. car. 1.4. § Modus & retinendus. fugere con uictum ut Periclem feciſſe accepimus, uitioſum eſt. Cum non ſolum na tura, uerum etiam amicitia hanc uitæ cœnarumque conſuetudinem po ſtulat & conuictum.

Sic uitam in æpularum apparatibus exercere, cum rei profuſione, ma gnopere eſt reprehendendum, ut de Heliogab. Imperat. ut de Galieno etiam Imp. Anton. & Cleop. Caligula, Vitellio, &c. Menſa enim farta eſſe debet pro facultatibus & conſuetudine large & laute. Per conuictū iurare ſolent Scythæ populi. Quali igitur uictu, &c. § Orat. lib. 2. Sat. 2. ſerm. & in uer. Varietas. infra. Plin. lib. 11. car. ult. § pernitioſiſsimū eſt in omni uita quod nimium, præcipue tamen corpori. Abſtinere decet a cibo nimio ac potu, &c. § Plin. lib. 28. cap. 4. in fi. cap. 5. Senec. epiſto. 6. in med. intelligo. § Plus tamen uiua uox & conuictus quam oratio proderit.

Cibis non uilibus uti, non delicatis, ſed uſitatis & non magno paratis. § epiſto. 5. in med. Plin. epiſto. 3. in fi. libr. 7. tanta ne, &c. Iuuen. Sat. 3. car. penul. a terg. § languorem peperit cibus imperfectus & hę rens ardenti ſtomacho. Plutar. ubi ſupra. balnea uitanda, glacies & aqua calida non bibenda, quia pernitioſa ingurgitatio, ebrietas, carnium repletio. & ut in capit. prandere. car. 1. Cœnam facere dulcibus cibis acres acutoſque miſcere, &c. § Carda. libr. 12. de ſubtilit. in med. car. 457. § ad Senium etiam confert uictus moderatus, expers crapulæ, uini potentioris, Venerisque effætæ, mens læta, ſomnus prelixus cum exercitatione, non medicamentis, non uenæ ſectione utaris. In uolupta tibus, not. in uer. Voluptas. infra.

In educandis filijs uel ſeruis. ſupra. in uer. Educatio.

Locutio ſit non ægra, non temeraria, ſed robuſta & mediocris, nihilque agendum, cuius non poſsit cauſa probabilis reddi. ſupra in uer. Locutio. § Tul. in 1. offic. car. 6. fin. Sen. plura. epiſt. 40. quod, &c. § de uario & aptiore dicendi genere. Vox clara ſuauisque ſit, natura permittente, non contentioſa, lenis, non pertinax, cum lepore. Obiurgatio nes uitandæ & uerboſitas. § ſupra in uer. Breuitas in dicendo. Ponta. in 1. de ſerm. car. 2. in princ. lib. 2. car. 3. lib. de princip. car. ulti. Sen lib. de hon. uita. car. 72. a ter. in med. §

Modus & menſura ſeruanda in quocunque ſermone, uera & cognita exponenda,

exponenda, non diſsimulanter, ſed libere atque aperte loqui, euitando inſinuationes flexusque uerborum, aperte quidem cuncta ſine iniuria, a fuco infractione effeminatione alienus mollitia, &c. plura. § Ponta.lib.2.de ſermo.car.2.car.3, lib.4.in med.cap.Sed mihi. Plutar. libr. de libe.educ.car.6.a ter.car.114 in prin. § Odioſa non ſit, non omni no iocoſa, non mordax uel dentata.

Inceſſus grauis eſſe debet, ſeruilis properatior. § Plaut. in penul. cap.Ita me Dij.Ponta.lib.1.de magnanim.car.242. ante. § Liberos homines per urbem modico magis par eſt gradu ire, ſeruilij currere. § Plato in charm.car.2.ante. in med. § Temperantiam eſſe duco decēter agere ſingula, & quiete per uiam incedere, Quiete & loqui ac ſummatim omnia facere quiete. § Tul.in 1.offic. in med. § Cauendū eſt ne aut tarditatibus utamur ingreſſu mollioribus, ut ſimiles eſſe pōparum ferculis uideamur, aut in feſtinationibus nimias celeritates ſuſcipiamus.

Vt ſapienti uiro inceſſus modeſtior conuenit, ita oratio preſſa nō audax, &c. § Sen.epiſt.25.in fin.epiſt.40.in fin.quod frequenter, epiſt. 67.in princi. Claranum, &c. § Sunt adhuc tertia tanquam modeſtus inceſſus & compoſitus ac probus uultus & conueniens prudenti uiro geſtus, &c. Qui feſtinus eſt pedibus offendet. § prou.cap.19.in prin. Ponta.lib.de princip.car.pen.ante. §

Non parum etiam in geſtu poſitum eſt. Sit igitur inceſſus non mollis, non concitatus, non diſſolutus, medium tenendum. Ambulatio iuxta mare, adnauigatio iuxta terram, iucundiſsima. § Cato prior, de quo Plutar.car.pen.in fin.Eraſ.prou.car.191.in uer.Iucund. § Pęnituit ſecundo ſi aliquò naui tranſmitteret, quo pedeſtri itinere proficiſci ſibi licuiſſet, &c. Imperium & mare pulchrum & periculoſum. § Geu. lib.2.car.422. §

Verecundia ideſt reſpectus agendi, quæ mendico non prodeſt, § ut infra.in uer.Mendicit.uel paupert.Tul.in 1.offic.in fin. Plutar. lib. de uitio.uerec. in prin. § Conandum eſt ut ex utroque modulata quædam fiat temperatura quæ tollat impudentiam & imbecillitatem. Cato ſibi magis placere dicebat adoleſcentes qui erubeſcerent, quam qui palleſcerent.

Aequalitas in ciuibus amicitiam procreat, Euripides aſſerit. de quo Eraſ prou.Dimidium plus toto.in fin. Aequalitas mortalibus præſcripſit, &c. § Plato.lib.3.de legi.car.pen.in prin.libr.5.car.pen.in fin.li. 6.car.2.ante plura. § Quare medium tenere ſemper oportet. Serui & domini nunquā amici erunt, nec probi & improbi ſi æqualibus afficiantur honoribus. Verus eſt enim priſcus ille ſermo, ab æqualitate amici-

tiam

tiam procreari. Libertate modice utantur. Temperatam eam ſalubrem, nimiam eſſe grauem præcipitem & efferatam. § Liui.lib. 34. car.penul.a terg.in prin. § Duplex eſt æqualitas. Optimum non facile quis perſpiciet. Ad iuſtitiam reſpiciendum ſemper de æqualitate & ad ſortē. § Tul.lib.1.offic.car.25.in fi.lib.2.car.3.a terg. § Priuatum oportet ęquo & pari cum ciuibus iure uiuere, neque ſummiſſum & abiectum, neque ſe efferentem,&c. § Tacit.lib.17.in med. § Nam rebus mō dicis æqualitas facile habebatur. Sed ubi ſubacto orbe & æmulis urbibus,&c. Certamina exarſere, præmia tamen præſtantioribus danda non quibuſque. Enimuero his qui inter iuuenes præſtantiores ſunt in rebus ſiue militaribus, ſiue alijs quibuſdam, munera ac præmia danda ſunt & alia permulta. Qui autem egregie ſeſe gerens, excelluerit, a quolibet coronandus,&c. § Plato lib.5.de rep.in med. Polyb.libr. 2. in med.car. 71. in princ. de Acheis. § ad amplitudinem tantam perductos duabus rebus efficaciſſ. ęqualitate atque clementia. Vrbes ſine hominum cætu non potuiſſent uel ædificari aut frequentari. Ex quo leges móresq; cōſtituti. Tum iuris æqua deſcriptio,&c. § Plutar.in Themiſt.uita.car. penul.ante. § Vobis igitur propoſitum eſt libertatem, & æqualitatē maxime admirari,&c. § & in Solone.car. 3. a terg. § Aequalitatem minime bellum efficere, idque opulentis & inopibus placere, &c.

In gubernando nimia ſeruitus in ſubditos, uel exceſsiua libertas. Plato § epiſto.8.in med.car.1.in fi.eius. § Si modum excedat utraque mala, ſi modum ſeruat utraque bona, & cæ. Senſit peritus dux Papirius Conſ. quæ res uictoriæ obſtaret. temperandum eſſe ingenium ſuum, & ſeueritatem miſcendam comitati,&c. § Liui.lib.8. car. penul. a terg. Ioui.lib.39.car.5.in fi. § Nimia diligentia uel cura obeſt ſæpius. Tullius § epiſto.ad Brutum.cap.52. Meſſalam habes,&c. § reſpub.cō tinetur ex duobus, præmio & pœna, eſt tamen utriuſque modus & quædam in utroque genere mediocritas,&c. § Sen.lib.1.de clemen.cap. quid ergo. § Temperatus timor cohibet animos. Aſsiduus & acer,& extrema admouens in audaciam excitat,& omnia experiri ſuadet.

In captandis uero conſilijs pernitioſa mediocritas. Ipſe inutili cunctatione agendi tempora conſultando conſumpſit, mox utrunque conſilium aſpernatus, quod inter ancipitia deterrimum eſt; dum media ſequitur, nec auſus eſt ſatis, nec prouidit. § Tacit.lib.19.in med.in Valente & Cæcinna. § Ita medium ſe gerendo, nec plebis uitauit odiū, nec apud patres gratiam inijt. de Appio Claud. § Liui.lib.2.car.4.in fi. § & de Herennio Pontium per filium in legiones Rom. ſine prælio preſſas & incluſas ad Caudinum. § lib.9.in princ. eius. Machia.in 2.diſcurſ.cap.15. § Carolo quinto Imper. obuenit idem ſuper captu-

ra

ra Franco.regis Aluæ ducis conſilium ſequēti, non autem Gueuaræ, de quo Guizar. § lib.16.hiſtoriarum.in princ.car.eius.12, uel 365.Vale.cap.ſapi.dicta.exemp.ult.§ In belligerando, ſtudendo Muſica poetica, in iudicandis atrocioribus, & in uer.Neutral.de Milit.nu.17. Eraſ. § prouer.oportet,&c.car.131.§ Oportet carnes teſtudinis aut edere, aut non edere. Mediocribus etiam poetis non Di non homines,&c. Certis medium & tolerabile rebus,&c. § Orat.in poet.car.penul.ante.Ponta.in Actio.dial.car.penul.Gel.lib.1.cap.ult.in fi.eius.§ In caſtigando ſine ira.

DE MINIMIS.

Minima curanda non ſunt. Ridiculum eſſe enim minimis operam dare, & præſertim leuiter peragere. Qui minuta & tenuia meditantur paupertate premuntur. § Plato lib.6.car.penul.a terg.lib.8.de rep.car.3.in fi.Alcia.fab.63.§ In modicis nihil eſt quod quis lucretur. E contra, modica ſpernens decidet paulatim. § Eccle.cap.19.a.Plato libr.10.de legi.car.penult.a ter.§ Lapides magnos ſine paruis bene ſtrui negant architecti. parua ſimul & magna exquiſitius abſolutiuſque perficiunt. Deus uero qui ſapientiſsimus eſt & curare poteſt ac uult magnis prouidebit & paruis,&c. Minorem te ne contempſeris, ut de Mure in Leonem per Aeſopum. De ſcarabeo in aquilam.prou.2601.car.285. In pauperem te effabilem facito,&c.plura. § Eccl.cap.4.in princ.& in uer.Spernere,in lib.§ Ob parua præſertim crimina & leues cauſas in iram non eſſe currendum. § Sen.li.2.de ira.cap.unde illud.§ Sed etiam capillus habet umbram ſuam. § Sen.in ſuis prouer.§

DE MORTE.

Mors eſt ſeparatio corporis & animę. § Plato in Phedo car.3.in princ.& a terg.Tul.lib.1.Tuſcula.car.3.§ mors item eſt ſeparatio ab illecebris mundi philoſophia docente. § Macrob.in ſomno Scip.cap.13.in princ.§ malorum minimum, ex quo & uniuerſa natura hominum imbecillis eſt. § Plato lib.9.de legib.in princ.eius, Ponta.lib.2.de fortit.cap.iam uero.§ humanorum finem eſſe malorum, miſeriarū quies,&c. § Sene.plura in ſua conſola.cap.Nemo inquis.cap.O ignaros,&c.§ mors eſt optimum inuentum naturæ, quæ fœlicitatem, calamitatem, laſsitudinem repellit & ſeruitutem, naturæ animantium ſolutio, uel corporis & animæ ſeductio. Quā multis uixiſſe diutius nocuit, ut Pompeio, Catoni, Ciceroni.not.ipſe Tul. § lib.1.Tuſculan.in fin.& car.54.Priamo etiam, ut not.Iuuen.Sat.10.car.penul.§ Incolumi Troia Priamus,&c. Quid mea intereſt ſupra terram an infra terram putreſcere, hemina ſanguinis in poteſtate eſt,&c. § Senec.lib.de tranq.uit.cap.Minabatur.§ Mors duplex habetur corporis & animæ per gehennam.

hennam. § Lactan.lib.2.cap.13.in prin.a ter.lib.7.cap.10.in fi.Tul. in Orat.3.in Catili.car.3.§ mortem a dijs non eſſe ſupplicij cauſa cõſtitutam,ſed aut neceſsitatem naturæ,aut laborum, aut miſeriarũ quietem eſſe. Itaque eam ſapientes nunquam inuiti,forte etiam ſæpe libenter appetiuerunt. § Plutar. plura in Solonis uita.car.ult.in princip.§ mortem omnium dolorum & miſeriarum expertem & uacuam oppetiſſe. Malorum medela. § Plut.per Eſchilum in conſolat.car.5.in prin. Orat.in 1.epiſto.Ne perconteris.in fi.§ ultima linea rerum eſt. Seruituti & turpitudini anteponenda eſt. § Tul.in 1.offic.in med.in 2. Philip.car.183.§ melior eſt mors quam uita amara,& requies æterna quam languor perſeuerans. § Eccl.cap.30.c.cap.41.a.Curt.li.3.car.7.in prin.5.in uer.Fortis.§ Semel mori ſatius eſt,&c. § Sueto.in Iulio.cap.Suſpicionem.car.51.Plutar.in eiuſdem uita.car.ulti.Eraſ.prou.Vbi non ſis.car.109.§ de filo pendet. § prouerb.car.123.a terg.& car.ſequen.dixit Dion de quo Plut.in apophtheg.car.126.a terg.Sen.epiſto.22.in princip.Iam intelligis.§ nemo tam timidus.&c.de Dione Siracuſii § Valer.cap.de conſtant.car.75.Apia.libr.2.in med.cart.80.in fin.§ Homines nos ut eſſe meminerimus ea lege natos,ut omnibus telis fortunæ propoſita ſit uita noſtra, neque recuſandum quominus ea qua nati ſumus conditione uiuamus, &c. § Tul.epiſto.li.5.famil.Et ſi unus,&c.§ nulli poteſt uita ſecura contingere,qui de producenda nimis cogitat,&c. § Senec.epiſto.4.in med.§ Tam ſtultum eſt mortem timere quam ſenectutem.nã quemadmodum ſenectus adoleſcentiã ſequitur,ita mors ſenectutem. Viuere noluit qui mori non uult.Mors neceſsitatem habet æquam & inuictam,&c. § Senec.epi.30.in med.Baſſum,&c.epiſt.24.in med.Solicitum,&c.§ nihil eſt terribile niſi timor.Infantes & pueros conſtat & mente lapſos nihil timere mortem. Turpiſsimum eſt ergo ſi eam ſecuritatem nobis ratio non præſtat,ad quam ſtultitia perducit. § epiſto.36.Amicum,in fi.§ Viuit qui multis uſui eſt & qui ſe utitur.Qui latitant & torpent, ſic in domo ſunt,quomodo in conditiuo morientes,mortẽ ſuam anteceſſerunt. § epiſto.61.in fi.queror,&c.& epiſto.ſequen.§ Ante ſenectutem curaui ut bene uiuerem,in ſenectute ut bene moriar,bene autem mori,eſt libenter mori,bona mors eſt homini uitæ quæ extinguit mala.Senec.in ſuis prouerbi.

O Magnus animus Deo pareat,& quicquid uniuerſi iubet cunctatione patiamur. § epiſto.7.in med.Subinde,&c.§ una uia eſt ad tuta uadendum & extrema deſpicere,& honeſto contentum eſſe,&c. § epiſ.75.in princ.epiſtola,& epiſto.77.in med.§ Stultiſsimus eſt qui fleuit quod ante mille annos non uixerat,æque ſtultus qui flet quod poſt

mille

mille annos non uiuet. Nullum ſine exitu iter eſt. omne quod genitũ eſt corruptioni genitum eſt, frugibus cibiſque æruginem, lignis cariem & putredinem, æri & ferro rubiginem, & in omnibus ſecundum naturã proprium cuique malum ac morbum. § Plato lib. 10. de repub. cart. 3. ante in med. Senec. epiſto. 77. ubi ſupra. Subito. § Moriuntur homines, decidunt ex arbore folia, & poſt folium fructificans in arbore uiridi. § Eccle. cap. 1. in prin. Eraſ. prouer. car. 117. § Sequitur uer hiemem, nox diem. § car. 183. Senec. epiſto. 67. Claranum. epiſto. 104. in moment. ante in fi. Home. lib. 6. Ilia. car. 5. a ter. Virg. in 6. Plutar. in conſolat. c. 233. a ter. Ponta. lib. de fortit. 1. cap. de orbitate. § Qualis foliorum generatio, talis uirorum. folia quidem fundit humi uentus, & cæ. Quam multa in ſiluis autumni, &c. § Eraſ. prouer. 198. a terg. § roſam quæ præterierit, &c. quod ſperat hic, ille aſſecutus eſt. § Tul. li. de ſenect. car. 4. fin. in princip. car. ult. ibidem. § Commorandi natura diuerſorium nobis non habitandi dedit, peregrinatio quædam uita eſt, & ut nautæ per tanta penetrantes pericula. § Plato in Axioc. in med. § quique, ut ait Bias, neque inter mortuos, neque eſt inter uiuos, &c. § Plato in apolog. car. 3. in fi. § nemo ſcit utrum mors ſummũ bonorum omnium contingat homini, metuunt autem perinde ac ſi ſcirent eam maximum eſſe malorum, præſtatque magis periculum ſubire, neque mortem, neque aliud quicquam magis quam turpitudinem formidantem. Quæ dicitur uita mors eſt, &c. § Tul. lib. de ſomno Scip. car. 2. ante. § Vixiſſe nimio ſatius eſt, quam uiuere. § Plutar. in bacchi. cap. iam dudum. Eraſm. prouer. car. 1249. § multi fluctibus iactati, huius uitæ illud prædicant humanum genus fælix ac beatum eſſe non poſſe, &c. § Plato. in Epino. in princ. § Cogita ſemper qualis uita non quanta ſit. bene mori aut male ad rem pertinet, præferenda eſt turpiſsima mors ſeruituti mundiſsimæ. § Senec. epiſt. 71. poſt longum. Plato. in Crito. car. 2. ante. in fi. § non multifaciendum uiuere, ſed bene uiuere. Bellam rem eſſe mori ſua morte, imperitiſsimi refert eſſe Sen. § epiſto. 26. in med. Modo, &c. epiſto. 70. Mutare, &c. § Omnes res imperia, &c. decorata ubi fuerint aliquando quæretur. Quædam urbium quemadmodum hominum ſors eſt inter tot oppidorum cadauera, &c. § Apia. lib. lybico, de Carthagine capta. car. penul. in fi. in Sirio car. 5. fin. ante. Tul. in epiſto. ad Sulpit. lib. 2. epiſto. epi. 72. a tergo. Subinde, &c. ex Senec. ipſo in med. § futurum quoque aliquando Orbis deflagrationem, nihil quod aliquando ceperit non interiturum, &c. § Ponta. libr. 2. de fortit. cap. Quoniam. § uiue memor quam ſis æui breuis, &c. § Orat. Sat. hoc erat, Oda. 4. lib. 1. § pallida mors æquo pulſat pede, &c. § Oda. 3. lib. 2. Oda. 1. lib. 3. § æquam memento rebus

bus in arduis. Omne capax mouet urna nomen. Serius aut citius ſedem properamus ad unam. Iam cinis eſt,& de tam magno reſtat Achille neſcio quid. § Plin.epiſt.10.lib.2.Ouid.in 10.metham.lib.12.car. ult. de Achille.§ Caduca & fragilia puerilibusque crepundijs ſimilia quę uires & opes humanæ uocantur,affluunt ſubito,repēte dilabuntur,&c. § Vale.cap.de uariet.caſu.in fin.eius. § Vt ocioſus, ita multa faciens moritur æqualiter. § Home.in 9.Ilia.in med.car.97.a ter.lib. 3. car. antep. § Morbo ſub atroci corrumpi uel Achiuorum manibus quid refert. § Pontan. in dial. Charon.cap.expectatus.in fin.lib. 2.de fortit.in conſolat.ſua. § Mors optima rapit,deteriora relinquit. Ne dij quidem liberant a morte. § Eraſ.prou.car.307.308.§ Quo carior acceptiorque omnibus erat,eo mors eius ſuſpectior fuit. § de Antiocho filio.Liui.lib.35.car.2.a ter.Sen.& Plutar.in ſua cōſolat.car.5.Valer.cap.de inſtit.anti.car.ult.de Tracibus.ex Herodo.lib.5.in princi.§ Optimum eſt non naſci,uel ſaltem quamcito mori.melius eſt mori quā uiuere. natum eſſe hominem calamitatem maximam inquit Ariſtot. ut ex Plutar.ubi ſupra. § Plin.lib.7.in ſuo prohemio.libr.7.capit.50.in med. § Nihil hominibus breuitate uitæ præſtitit melius natura ipſa. § Eraſ.prouer.optimum,&c.car.168.Tul.in 2.de ſomno Scip. car. 2.a ter.epi.lib.5.famil.& ſi unus,&c.Pet.Arcti.li. ſuarum epiſtolarum car. 195. § Ad Petrum Triuiſ.

Creati tamen debent uiuere. Qui ſe necat maius eſt malum quam alterum, quia tenemur obſeruare quod a Deo conſtitutum eſt in nobis. § Lactan.li.3.c.18.19.in med.Et Cicero.li.de ſomno Scipi. car. 2.li.1. Tuſcul.in med.ubi ratio de Socrate & Catone.§ Ita diſputat & Ioſep. de ipſomet dedendo in manus hoſtium Rom. § libr.3. cap. 21.in fi. eius. § Ab illo accepimus ut eſſemus,&c.ubi plura explicat & Macro. § libr.1.cap.13.in princ. § Vitam amare decet,mortem non timere. § Valer.cap.de cupid.uitæ in fin.ex Plato.in Phedo.car.2.a ter.in prin.§ Pijs hominibus eſt retinendus animus in cuſtodia corporis, nec iniuſſū migrandum eſt,quia ad hoc generatus eſt homo, ut tueretur illum globum terræ,&c. § 2.lib.de ſenect.Tul.car.4.fin.uel 88.a terg. Ponta. lib.de fortit.cap.de ſeruit.toleranda.car. 78. ante. § In ſenectute recte uiuitur quoad munus officij exequi & tueri poſsis, & tamen mortē contemnere. § Ioui.lib.32.hiſtor.car.4.Eccl.cap.9.a.Ponta. d.libr. 2.de fortit.cap.iam uero, &c. § Ac licet arceſſenda aut conſciſcenda nunquam ſit.Nec Dei ſit iniuſſu è uita migrandum, &c. Solonis Eulogio,& Pythagoræ. Vitam diligere decet, mortem non contemnere, ut ſupra, præmio datam a Dijs mortem. § Plutar. ubi ſupra. car. 237. 238. § non timenda,timetur autem quia horremus ignota. § Plin.

lib. 1. epiſt. 21. Plato in apol. car. 3. in fin. & in eius fin. Sen. epiſt. 82. in med. Dij iam, &c. epiſto. 26. in fin. Modo, &c. § Paratiſs. quod quandoque eſt faciendū, & ſtatim facere. Nam quia nec fato miſera, nec mor te peribat, &c. nondum illi flauum, &c. § Virgi. in 4. in fin. libr. 10. in med. § Et calcanda ſemel, &c. § Orat. Oda. 28. lib. 1. metham. lib. 10. § Serius aut citius, &c. Neque fortitudo Herculis fugit mortem. § Homer. in 18. Ilia. car. 3. § Series inuicta & nulla mutabilis ope. § Sen. d. epiſt. 77. in med. epi. 91. in med. Liberalis, &c. § Non tantū manufacta labuntur, arte & induſtria poſita uertit dies, &c. Caſura om nia extant, omnibus exitus manet, &c. Omnia mortalium opera mortalitate damnata ſunt, inter peritura uiuimus, & cæ. Aequat omnes cinis. Impares naſcimur, pares morimur. Idem de urbibus, quod de hominibus, ut ſupra. hic, dico. In Achaia clariſsima urbium iam fundamenta cō ſumpta ſunt. de Carthag. excidio Apia. § in Lybico. car. antep. in fi. § Quoniam urbes ac nationes regnaq; omnia non ſecus ac fortunam hominis uariari ſit neceſſe ac interire. Id enim paſſa eſt Ilion; maxima aliquando ciuitas. Aſsiriorum prętereà, Medorum & Perſarum regna, &c. & in Macedones. Vnde Homericum illud prolatum. Iamque dies aderit, quo concidat Ilion ingens, id eſt, ut ex Polybio, Ipſam urbem Romam diuinatiuo animo addubitaſſe. § Sen. lib. de breuit. uitæ. car. 4. a terg. 162. In ſua conſolat. ad Martian. cap. ult. in fin. car. 147. a ter. § Nihil perpetuum, pauca diuturna, omnia dies aliquis quandoque diſsipabit & in confuſionem tenebraſque demerget, & etiam hoc quod nō habet quo cadat etiam ſit interiturum. § epiſt. 72. in med. ſubinde, Nulli non ſenectus ſua, & quod eſt non erit ſed reſoluetur, & cæ. de die Iudicij not. & in capit. de Deo, car. ulti. Licet peritura regna proſpicere, magnarum urbium lapſus, & maris nouos curſus. nihil quo ſtat loco ſtabit, omnia ſternet uetuſtas. Necabit omne animal orbe ſubmerſo, & ignibus uaſtis torrebit incendetque mortalia, & omni flagrante materia uno igne ardebit, &c. plura. Romanum præterea ruiturum Imperiū præſagit Oratius. § Oda. 16. epod. Altera iam, &c. & in uer. Poeta. ſupra. Lactan. lib. 7. cap. 15. in med. § etiam quod tunc florentiſsimum. nulli non ſenectus ſua eſt. quicquid eſt non erit ſed reſoluetur, &c. Non optandum ut diu uiuamus uel curandum, ſed ut ſatis, longa eſt uita ſi plena. &c. actu metienda non tempore. Alter poſt mortem quoque eſt, Alter ante mortem perijt, & uixit & uiguit, &c. § Sen. epi. 93. in med. epiſtola. & epiſt. 99. epiſtola, item num. 101. Omnis dies, &c. § Scit quo exiturus ſit qui unde uenerit meminit. § epi. 124. in med. epiſto la tua, &c. Eccl. cap. 3. d. Tul. libr. de ſeneſt. car. 2. ante. § Neceſſe eſt eſſe aliquid extremum, & tanquam in arborum baccis uel terræ frugi bus

bus maturitate caducum ferendum eſt, & cæ. Mors etiam appetenda ſi animum aliquo deducit ubi ſit futurus æternus. Vnde Romani præcipuum & glorioſum habebant ſeipſos interficere. § Dion. lib. ult. in fi. car. 11. finali. §

Bonus non flendus ſed laudibus proſequendus & memoria honorãdus. § Plato in Menex. car. 3. ante. Sen. libr. de conſolat. in princ. car. 143. a terg. de Liuia & Octauia, epiſt. 64. in prin. Moleſte, &c. epiſt. 99. ubi ſupra. in fin. eius. Plin. epiſt. 9. lib. 9. in fi. Vnice probo. de Pompeio Quintiano. Plutar. in ſua conſolat. car. 7. fin. a tergo. in apophtheg. car. pen. 184. in Gittia. § Meminiſſe perſeueret, lugere deſinat, &c. Petrus Areti. § lib. ſuarum epiſtolarum. car. 194. ad Iuſtin. Nelum. & car. ſequenti. § Eſt autem defunctis utilitas qui per bonam memoriam exhibetur honor. Nullus enim bonus fletibus dignus, ſed hymnis ac laudibus, neque luctu, uerum inclita memoria, & cæ. fæminis lugere honeſtũ ducunt Germani, uiris meminiſſe, lamenta ac lachrimas cito, dolorem & triſtitiam tarde ponunt. § Tacit. in Germ. car. 3. in fi. Orat. libr. 3. Oda. 20. Non uſitata. § Abſint inani funere Neniæ, luctusque turpes & quærimoniæ. § Tul. lib. 2. Tuſcul. car. antep. §

Mortem uoluntariam appetunt Indi ſapientiores, & uxores apud uiros. § Plin. lib. 6. cap. 19. Vale. cap. de inſti. anti. in fin. car. ulti. de fæminis Indicis. Io. Leo moder. hiſtor. lib. 2. pluribi. Curt. lib. 8. in med. § Viuos cremari iubent ſeſe. § c. 116. in fin. § & de Calano Arrianus. § lib. 7. car. 2. Curt. lib. 7. car. 3. 286. Tul. libr. 2. Tuſculan. in fin. car. 4. finali. Plutar. car. pen. a ter. Valer. etiam cap. de mirac. in fin. §

Non uincentium magis quam bene morientium fortuna laudatur. De Aſtapanis Liuius. § lib. 28. in med. lib. 31. in med. per Annibalẽ. & in uer. Fortit. ſupra. § Mors honeſta uitam ſæpe turpem exornat, & cæ. non ẽ contra. § Tul. in oratio. pro Quintio car. 119. 8. in fin. Liui. lib. 22. car. antep. a terg. § Probis potior eſſe debet dignitas ſine uita quam uita ſine dignitate. § Vale. c. de fortit. in Catone. § Aemilius Conſ. bene mori quam turpiter uiuere maluit in prælio. Nuſquam uictores honeſtius quam in caſtris hoſtium perituros. de Leonida Spartano. Iuſti. § libr. 2. car. pen. in fin. Salu. in Catil. § Non ne emori per uirtutem præſtat, quam uitam miſeram ac inhoneſtam per dedecus amittere. § Curt. lib. 4. car. 4. fin. ante. § Effugit mortem quiſquis contempſerit. Timidum quemq; cõſequitur. Mortuos offendere turpe habetur. § Eraſ. pu. car. 314. in med. de Leone Alcia. fab. 149. § Hominem mortuum non mordere. § Plut. in Brut. car. 5. ante. In Pomp. in fin. eius. Eraſm. prou. 281. § Mortem Deus non fecit, ſed inuidia diaboli, &c. § Sapientia. cap. 1. c. cap. 2. in fin. Cæli. libr. 1. cap. 3. La-

ctan.lib.7.Eccl.cap.22.b.Pau.ad Theſalonic.1.cap.4.b.Plato lib.3.de rep.cap.5.§

Mortuum plora modicum. Clarorum uirorum ploratus è medio tollendus, fæminis & relinquendus. § Plato libr.5. de legi.car.2.a terg. in prin.§ Lachrimis abſtinendum, triſtitiaque compreſſa honeſto in habitu ſe contineant. § & lib.12.car.2.in prin.per eundem.§ Defunctis funera & ſepulchra excellentius quam cæteris ciuibus fiant, luctus ploratusque abſint. § car.pen.in prin. § Plangere & extra domum uociferari prohibendum eſt, & palam eiulare. § Tul.lib.2.Tuſcul.car.antepe.in 2.de legi.car.pen.& ulti. § Mulier genas ne carpito, ne ue leſſum funeris, &c. Permittebant Lacones diebus.15.ueſte muliebri induti. § Plutar.in conſolat.car.240.ante.in apophtheg.Lacon. car.182.in Licurgi uita.car.ult.ant.Vale.de inſti.anti.in fi.de Lycijs. § Licurgus lamentationes amouit. Beatum deflere inuidia eſt, nullum dementia. § Sen.lib.de breuit.uit.car.antep.a terg.in med. 163. a terg. epiſt.64.in med.moleſte, &c.epiſt.99.ubi ſupra.in fin.Plutar. in ſua cō ſolat. car. 239. ante. § Qui mortuos lugent ſui ne ipſorum cauſa lugent, &c. Annum luctui deputatum per maiores non ultra fæminis, nullum uiris, aut enim ſimulatus eſt, aut ſtultus diuturnus, uno die uel duobus. § Eccl.cap.38.b. § Inſepultorum animæ, &c. Vnde Phantaſmata. § Virg.in 6.§ Mortuos terræ mandandos. § Home.li. 23. car.2. de Patroclo in Achillem. Pontan. in Aegydio, dial. in med. car. 159. ante.§ Rationem prædictorum aſsignat Plato in Phedō. § in med.car.204.ante.§ Mortem pro patria præclaram eſſe dicit Liuius. § libr. 9. car. 2. de Lentulo. § Augurium optimum mori pro patria & pugnare.§ Hom.in 12.Ilia.in med. § Non eſt indecens auxiliantí circa patriam mori. § libr.15.in med.§ Apud plurimas gentes præclarum eſt in bello occumbere, & qui ſic è uita migrat funere & ſepulchro magnificentiſsimo honoratur, ſiue pauper, & cæ. § Plato in Menex.in princ.& car.89.ult. ante.in fin.§ Statutis legibus parentes & filios eorum qui in bello interire tutatur, & ante alios ciues, & cæ. § libr.5.de rep.car.pen.ante.libr.6.de legi.in med.car.4. ante.in fin.§ Pro patria præterea ſi neceſſe ſit mori paratus ſit antequā uelit aut euerſam uidere ciuitatem, & cæ. § Tul.in oratio.pro Plancio. car.3. fin. in prin.§ Qui pro rep.uitam reddiderunt, nunquam eos mortem potiusquam immortalitatem conſecutos putaui. § & in oratio.pro Seſtio, car.16.Sen.epiſt. 77.in fin.inimicis. §

Teipſum interroges ſi res exegerit pro patria moriaris, & ſalutem omnium ciuium tua morte redimas, &c. § Orat.Odā.2.li.3.§ dulce & decorum pro patria mori, mors & fugacem perſequitur uirum,

plerun-

plerumque mori ſuccumbit in armis. O terque quaterque beati, & cæ. § Virg. in 1. & pluribi. Plutar. in apophtheg. car. 5. fin. á terg. 181. á ter. Si pereo manibus hominum periſſe iuuabit. § Tul. in Philipp. pen. in fin. Liui. lib. 21. per Annibalem ad milites ſuos. § Et ſi fortuna dubitauit, in prælio potiuſquam mortem appetere. § Iuſti. lib. 2. de Leonide. Plato. d. lib. 5. de rep. § Eum qui in militia cum ſe ſtrenue geſſerit, obijt, Heſiodo fide adhibita aſſeremus Demónas aſſici ſanctos terreſtres, optimos expulſores malorum, cuſtodesque mortalium. § Ponta. lib. 1. de fortit. in med. car. 6. cap. Quibus. § Xenophon ſacrificia peragens Grillum fil. in prælio cecidiſſe apud Mantineam ſentiens fortiſsime pugnantem ſacrificia lætus eſt proſequutus. § Valer. capi. de parent. car. 124. Sen. epiſtol. 72. in med. Subinde, &c. cap. de cupid. uitæ in fin. §

DE MODO.

Modus quandocunque ſeruandus, ut in uer. Competenter. Adraſtia Nemeſis, omnia modo conſtant, certoq; fiunt temperamento. § Eraſ. prou. car. 198. ante. Plin. li. 17. cap. 24. in med. Orat. in poet. car. 174. § Eſt modus in rebus ſunt certi denique fines, &c. Eſt quoddam prodire tenus ſi non datur ultrà. § lib. 1. epiſt. car. 1. à terg. lib. 2. Sat. 3. car. 287. § Tu caue ne minuas, &c. § Cato cap. 3. de re ruſt. Colu. lib. 1. cap. 4. cap. 6. Plin. li. 18. cap. 6. de Lucullo & Scæuola. Sen. car. 153. in fi. de uana gloria. § Sumptuoſior ager ne ſiet, ne uilla fundum quærat, uitioſum eſt quod nimiũ eſt. Oportet in cunctis prudentiam adhibere, ordinem ſeruare & modum retinere. Sitque ordo & rerum & temporis diſpenſator optimus. nam modum abijcere quæ eſt menſura tenens regulam inter parum & nimium, &c. § Ponta. in 2. de obed. cap. Et quoniam. car. 14. ante. & lib. de mag. cap. ea quoniam. § Nihil ita magnum cui non ſit medium aliquod, &c. manu ſerendum eſt non corbe. ſupra. in uer. Benefic. Qui parce ſeminat parce metet. nam arbores & horti rigatione plurimum gaudent, ebriatione læduntur. § Pli. li. 17. cap. 26. in med. Alcia. fab. 27. Machia. libr. 3. diſcur. cap. 29. § Et in ædificando, in uer. Mediocr. Seruitus nimia. in uer. Princeps. § Pli. & in paneg. car. 348. §

Ambitio enim & effuſio habendā non liberalitas cui ratio deſit, optimus in rebus modus eſt. § Alcia. fab. 182. Ouid. in 2. de arte. § Flectitur obſequio curuatus ab arbore ramus. Obſequio tranantur aquæ, &c. obſequium tigres domat tumidoſque leones, &c. Mutatio quæ fit paulatim, efficit, ut omnis natura mutationes ferat. § Xenop. libr. 6. in prin. car. 8. eius. §

Munera (crede mihi) placant homineſque Deoſque. § Ouid. de quo & Plato libr. 3. de rep. car. 2. ante. in med. § Accipiens munera moriat pro iudicio faciẽdo. §Plato li. 12. de legi. car. 3. ante in med. § munera impius accipit ad peruertẽdum iuſtitiã. § prou. c. 17. d. Pſalte. cap. 14. Domine quis habitau. § munera ſuper innocentem non acci pit. § Eſai. c. 5. e. Deuteron. c. 16. in fi. Exo. c. 23. b. Eccle. c. 20. in fi. cap. 7. b. § In multitudine munerum, parua diuturna, magna non ita. § Aemil. ad Plutar. in Traſib. car. 348. in apophtheg. car. 122. a terg. §
Munera non ſint exceſsiua. Non recuſandum quod ab amico donatur. § Hom. in 18. Odiſſ. car. antep. Eraſ. prou. bonum quodcunque. prou. § Et æquidentes, &c. Minerual munus. Politia. § in. & in mi ſcell. § Parthorum regem ſine munere ſalutari non potuiſſe, not. § Sen. epiſt. 17. in fin. proijce, &c. lib. 1. de benefi. plura. car. 97. a terg. Socrati, &c. Ioui. Item lib. de Imperat. Turc. lib. 41. hiſtor. car. 375. § Mola tantum ſalſa litant qui non habent thura. § not. alibi, & ex Era. § Hauſtum aquę manibus per Artaxerxem oblatum, & cæ. § Plutar. in eius uita, & cæ. § Malis ferire, corrumperę muneribus. Cyclopis donum, Minus nocuum, munus leuidenſe, minimi prætij Calabri, &c. hoſtium munera. § Hom. in 9. Odiſſ. car. 78. a terg. lib. 7. Ilia. car. 78. de Hectore & Aiace, Eraſ. prou. 1605. § Beatius eſt dare quam accipere, &c. ſupra in uer. Beneficium. In muneribus cognoſcitur animus & conſideratur. Malum lucrum, pernitioſum præmium, beneficium in mi nuenda crudelitate. § Tul. in ult. Verr. in med. car. 254. Aderat Ianitor carceris, &c. Vt lupus in gruem not. Aeſopus, de Polyphemo Hom. lib. 9. Odiſſ. car. 78. Tul. item in 2. Philipp. car. 163. in prin. § Beneficium latronum. Noſco Danaos & dona ferentes. § Virg. in 2. §
An ulla putatis dona carere dolis, & cæ. de Sicilia Plutar. in Nicia. § car. 4. ante in med. in 1. bello pun. Cæſ. lib. 4. ciui. car. 406. Alcia. fab. 163, ſupra in uer. Benefi. §
Beneficium quandoque ex infortunio, & ẽ contra. § Sen. epi. 110. in prin. ex moment. § Multis & quandoque fortuna parcit in pęnam. § Plin. lib. 16. cap. 2. & in paneg. in prin. car. 322. Cæſ. libr. 4. car. 180. a terg. Blond. lib. 3. in prin. car. 1. ante. de Origi. Venet. in inſulas fugientium. § Donum inane apparens tantum, principatus dicitur Sirius. Eraſ. prouer. Tul. in 1. offic. car. 9. a terg. § Qui gratificatur cuipiam quod obſit illi cui prodeſſe uelle uidetur. Incommoda uirtutis cauſam præbent. infra, in uer. Virtus. fortuna plerunque quos beneficijs ornauit, ad duriorem caſum reſeruat. § Cæſ. lib. 4. ciui. in med. car. 406. in prin. § Sæpe maiori locum fecit iniuria. § Sen. epiſt. 91. in fin. de

Lugduni conflagratione. } multa ceciderunt ut altius ſurgerent. {Plin.in paneg.car.3.ante.} Occultat utrorumque ſemina Deus, & plerunque bonorum & malorum cauſæ ſub diuerſa ſpetie latent.& beneficium quādoque in ſeipſum damnoſum, ut de nuce fuſte uerberata, {Alcia.fab.188.fab.163.bellorum,&c.de Hectore & Aiace ut ſupra ex Hom.Pet.Areti.libr.ſuo epiſtol.car.34.in fin. Ad Marcheſiam Bitontam. 1535.}

DE MVLTITVDINE.

Multitudo uitanda,ne oblecteris in turbis. { Eccl.cap.18. in fin. Orat.Oda 16.lib.2.Oda 1.lib.1.Serm. } Et malignum ſpernere uulgus.Odi prophanum uulgus. { Plato in axioc. in med. } Populus ingratus,&c. { In apolog.car.4.a ter.Plutar. in uita Demoſthe. car. ult.a terg. in med. } O Pallas,&c.Tribus infeſtis beſtijs delectaris, Noctua dracone & populo.Nec in iudicio plurimorum acquieſces ſententiæ ut a uero deuies. { Exo.cap.23.b. } A paucis diligi optabilius, nunquā uolui populo placere, malis artibus fauor popularis acquiritur,malo mihi placere quam populo.Vt exiſtimes iudicia non numeres,&c. { Sen.epiſt.29.in fin.de Marcellino,epiſt.69. in fin.de concilio,&c.Plin.epiſt.17.li. 7. } Sua cuique non populum aduocare ſed certos electoſque. Plurimum in foro poteſt inuidioſa potentia,at breuis eſt & ſordida. Si in medio urbium fremitu collocati ſumus ſtet ad latus monitor, & contra laudatores ingentium patrimoniorum laudet paruo diuitem & uſu opes metientem. { epiſtol. 94. in fin.Sen.hanc partem,&c.Tul.in 2.offic.in med. car. 38. ante. } Amor multitudinis commouetur ipſa fama & opinione liberalitatis, beneficentiæ,& uirtutum,&c. { lib.1.de legi.car.4.fin.Quæ ſi tanta poteſtas.lib.2.de diuinat.in med.car.229. } Quaſi tibi in iudicando placeat multitudo, uulgus ex ueritate pauca,ex opinione multa æſtimat. { Tul. in oratio.pro Comedo.car.5.fin.in prin.lib.1.de natu.deo. car. 19. Machia. lib.3,hiſtor.car.89.a terg. } Quod optimum eſt quærendum,quàm rumorem multitudinis. { Plato in Phedro.car.2.a terg. in princi. in Crito.car.2.ante,& in conui.cap.aliter.in fin.eius,& in Laches. car.2. ante in med. } Prudenti uiro paucorum magis quam multorum inſipientium iudicium eſſe uerendum. Scientia non multitudine iudicare oportet.quod recte eſt iudicandum,nulli paream præter quam rationi, quæ mihi optima uideatur.Non oportet omnium opiniones omnes ſequi. Conſultatio ſit utrum multorum opinionem ſequi debeamus, an unius potius qui intelligat plura.Agrippa.cap. 55.in med. de Politica. Non curandum eſt quid de nobis multi loquātur, ſed quid is unus qui intelligit iuſta & iniuſta,atque ipſa ueritas. { & in 1.de legi.car.2.in.

prin. } Vbi meliores multitudinem peioresque ſuperant, recte ciuitas illa ſuperior ſeipſa dicetur.de fæce haurire. } Eraſm. prouer. car. 126. } Per uiam publ.ne ambules,dicebat Pithag.de quo Eraſ. etiā. } car.7.ante. } Populo qui ſtultus honores,ſæpe dat indignis. }Orat. Sat.5.lib.1.in prin.eius.} tanquam Echo. } Geu.lib.1.car.361. } Quid turpius quam ſapientis uitam ex inſipientium ſermone pendere. Veritas a uulgo uarijs diſsipata ſermonibus corrumpi, nullo non addēte aliquid. } Lactant.libr. 2. cap. 11. in fin.cap.20. } Quis neſcit plus eſſe momenti in paucioribus doctis quam in pluribus imperitis. } Plin.epiſt.12.libr.4.Amas Egnatium,&c. } Non eſt grauiſsimum teſtimonium multitudinis. Optimum quodque rariſsimum eſt, & cæ. } Tul.in 2.de fini.car.75.in prin.car.81.in fin.lib.2.de diuinat.in med. car.11.uel 75.Plato in 2.de legi.car.2.a ter. in med. } Cum id a multitudine laudatur non eſt non turpe,ſed eſt laudabile, quia pulchritudine ſua eſſet laudabilo, &c.Iudex ſedet pro tribunali ineptis ſpectantium uoluptatibus aduerſaturus, multitudini ſpectatorum rem permittens & manibus tenſis uictorem declarans, &c. populus omnis temerarius eſt demens,deſidioſus,perfidus,incertus,&c.plura not. Phalaris,de quo infra.in epiſtola.Tu fortaſſe, &c. } car.18.in fi. }

Multitudo omnis ſicut natura maris, & cæ. Ita aut tranquillum aut procellæ in uobis ſunt.&c. }Liu.li.28.in med.in oratio.} ad milites deſciſcentes,& in Philippum regem. } lib.31.car. antepen. } Nihil tam certum nec tam inæſtimabile quam animi multitudinis. } Machia.libr.1. hiſtor. car.89.a ter.Guizar.plura.lib.1.car.81.in oratione Viſpucij Florent.Curt.lib.6.car. 66. } Nullum mare tantos ciet fluctus quantos multitudo motus facit. } Hom.libr. 2.Ilia.car.3.ante. in fin. } Scinditur interea ſtudia in contraria uulgus. } Vir. in 2. } Quot capita tot ſententiæ. } Tul.in 1.de fini.car.4. in princi. Orat. in 1.ſermo.Sat.1. car. 1. } Eſt etiam multitudo,ut oues quæ nemini obtemperant,uniuerſæ gregis principem ſequuntur. } Plutar. in Cato.cenſo.car.2. ante in fi. } Victorem ſequitur, uictum reprobat. } Dio.li.48.in prin.car.239.in fi.} multitudo Imperatorum Cariam perdidit. } prouide quo Eraſ. car. 264. } non probantis. } car. 298.} Non corrigentis quod dictum eſt. } prou.car. 301. } Cedendum multitudini. } prou.car.308.} Non irritanda,infra in uoc. Prouocatio.Non omnino temere quod uulgo dicitur. } Eraſ. prou. car.80. } Exemplum in Apelle,iudicium cuiuſque de tabula expectāte. } Plin.lib.35.cap.10.epi.17.libr.7. } Interdum uulgus rectum uidet. } Orat.in 2.epiſt.car.2.a terg.Machia.lib.1.diſcurſ. cap.58. } Vox populi uox dei.Multi uocati,pauci electi,&c.multi Tyrſigeri, &c.

}Eraſ.

§ Eraſm.prouerb.car.90. § pauci quos æquus amauit Iupiter. Virgi. Melius omnibus quam ſingulis creditur,& cæ. § Plin. in ſuo paneg. car. 370.Tul.in 1.de natura Deo.car.19.in princ. § Qui æget in turba uerſetur. § prouer.car.313.Home.in 17. odiſ. in princ.car.146.a terg.& in uer.Mendicit. § Ei pudor non prodeſt, § Plato in Charmide.car.2.a terg. § Vulgi uitia ridenda.infra.in uer. Vitium. Vulgarem turbam regens imitari ſolitam, quibus poſt æpulas lætata mens diffluit,&c.de Phocione Plut. § in eius uita car.2.in fi.§ omnis enim animi impetus mollitur. § Plin.libr.12.cap.34.in med.§ hominum præſtantiam non numerum repptamus,&c. dicit Phalaris tyran.in eius epiſtola ad Epicharmum amicum.car.15. Exemplo fabulæ Aeſopi,de qua Ponta.in dial.Anton. § car.88.in fi. § de patre & filio in aſinum uel equitandum,& quomodo.

DE NATVRA.

Natura rerum potentiſsima,quæ tanta fecit ad uſum hominum, nihilque occultum eſſe uoluit. § Liui.lib.37.car.penul.in fin. per Legatos Rhodiorũ. Valer.cap.de pieta.in parent. in Dario.§ Liuia ad Auguſtum. § Dion lib.55.car.8.in fi.de Iulia rea. Eraſm.prouer.§ Simia ſemper ſimia,&c. § Plin.lib.18.cap.25.in fi.Tul.lib.2. de natur. Deo.car.4.7.Senec.epiſto.67.ad fi.car.27.in princ. § Nihil a rerum natura ſine aliqua occultiore cauſa gigni. § Plin. in prohe. lib. 22.in princip.§ Quid ſit ipſa natura ex Ariſtotele refert Plut. de Placitis in princ.Principium motus atque quietis, &c. Conſuetudo potentior natura. § Iuuen.Sat.10.car.ult.in princ.§ Cura natura potentior omni.exemplum de canibus per Licurgum.Plutar. § in apophtheg.car. 170.a terg.lib.de libera.educan.car.2.a ter. Curt.lib. 5.in med. car.54.a terg.Eraſ.prouer.car. 16.in princ. § annus producit.Natura homini ſatis dedit roboris ſi illa utamur,&c.Sen. § epiſto.116.in fi.utrum ſatiua ſit,&c. § quicquid natura tradit,& æquale omnibus eſt & ſtatim. § epi.121.in fi. litigabis,&c. § Quid eſt aliud natura quam Deus. § idem lib.de benefic.cap.natura.§ & diuina ratio. Secundum naturam uiuere beatum eſt. Naturæ autem repugnare eſt bellare cum Dijs. § Tul.lib.de ſenect.c.75.Eraſm.prouer.cum Dijs,&c.Senec.epiſto. 90.in med. Quis dubit,epiſto.41.in fi. tacis rem,&c.epiſto.69.in fi.concilio,&c.epiſto.119.in fi.Quotiens,li. de beata uita.car.ult.ante in fi.car.142.ante.§ Curioſum natura ingenium dedit. § idem Senec.lib. præd. ubi ſupra. § Hominis natura in plures actiones & diuerſos uſus ſe habet. § Orat.in 2.epiſto.flore bono.Denique non omnes,&c.Oda.1.lib.1.Tul.in 1. offic. in med. § Intelligendum eſt etiam duabus nos quaſi nos a natura, &c. & car. ſeq.

Contra

Contra naturam uniuerſam nihil cõtendamus, &c. Alij ad philoſophiã, alij ad Ius ciuile, alij ad eloquentiam, &c. § Ponta. lib. 4. de prudent. cap. de ingenio. car. 205. ante. § propter diuerſitatem concretionis corporeæ eueniunt multæ uarietates ingeniorum, multiplices adeo, ut quot homines tot etiam ſint ingenia. ut de Cæſare, Pompeio, Fabio, Alexandro, Auguſto, Catone, &c. § Virgi. in 5. car. 2. § Quique pedum curſu ualet, & qui uiribus audax, aut iaculo, &c. Magna eſt locorũ differentia ad ferendos meliores uel peiores homines, alij uarietate uẽtorum, uel propter aquas uel propter cibos, &c. § Plato lib. 5. de legi. in fi. eius. car. 331. in princ. § Trahit ſua quenque uoluptas. § Virgi. in Alexi. in fi. § natura & nouitatibus delectatur. § Eraſm. prouer. car. 100. Plin. lib. 12. cap. 1. in fi. epiſto. 18. lib. 8. in fi. epiſto. 20. ubi ſupra. Orat. in 1. epiſto. Priſco. &c. § quod timui mutare modos, &c. feritas naturæ non deponitur, ſed ſubmittitur quandoque. ut in Tigribus, in Leonibus, poſt modum magis exaſperantes. § Senec. epiſto. 60. in princ. Boet. in 1. de conſolat. car. 29. ante. § Sine doctrina potior natura quam ècontra. infra. in uer. Diſcendum. Conſidera primum utrum rebus agendis, an ocio natura inclines, &c. plura. in uer. Actio. ſupra. Et ſuum quiſque noſcat ingenium. § Senec. libr. de tranqu. uitæ. cap. inſpicere. cap. hominum. Plato in 2. de repub. car. penul. in princ. li. 3. in princ. Eraſm. prouer. § Ne è quouis ligno, &c. Natura mortalium eſt ut nihil placeat magis quam quod eſt amiſſum. § Senec. lib. de conſolat. cap. ſcio quid. in fi. epiſto. 115. in fi. nimis anxium. Tul. in oratio. ad pontifi. in med. Eraſ. prouer. in moribus. § Nam & ſi eſt optabilius curſum uitæ conficere ſine dolore, & ſine iniuria, plus tamen affert, ſe deſideratum eſſe a ſuis ciuibus, &c. § & ad Quirites. car. 1. a terg. § Tanquam bona ualitudo iucundior eſt ijs qui è graui morbo recreati ſunt, &c. Aurum & ferrum, &c. Naſcuntur diſsimiles mortales omnes prout fortuita ſors conceptionis obtulit, &c. & infra. in uer. Variet. naturæ. § Valer. cap. de ſimilit. formæ. §

DE NECESSITATE.

Neceſsitas Parcarum mater, Adraſtia neceſsitatis ac Iouis filia. Plato § in Gorg. car. 5. fi. in princ. li. 10. de repub. car. penul. a ter. in medio. Plutar. lib. de ſera num. uind. car. 4. ſi. ante. Eraſm. prouer. Adraſtia. car. 198. ante. § Aduerſum neceſsitatem ne Dij quidem, &c. § Eraſm. prouer. car. 165. in fi. § Efficacior eſt omni arte. § Curt. lib. 4. car. 7. a terg. lib. 5. in med. car. eius. 9. § Ignauiam acuit, neceſsitas eſt ante rationem, in bello maxime. § li. 7. in med. car. 94. in fi. § Efficacior (maxime in aduerſis) quam ratio. § lib. 8. car. 7. a terg. Diod. lib. 1. car. 2. ante. in fin. § Denique neceſsitatem ipſam rerum magiſtram

ſtram factam ſingulorum peritiam,&c. Quomodo autem. ⸾ Machia. lib. 3. diſcurſ. cap. 12. ⸾ ferijs caret. ⸾ Pala. lib. 1. ⸾ Quæ neceſſaria ſunt, turpe eſt neſcire. ⸾ Plato lib. 7. de legibus. car. penul. in fi. ⸾ parendum neceſsitati, quam ne Dij quidem, ut ſupra. ⸾ Liui. libr. 9. car. 2. ante in med. Plato lib. 5. de legib. car. penult. in fi. ⸾ turpe nihil quod ui aut neceſsitate fiat. ⸾ Plutar. in Fabij uita. car. ult. ⸾ acerrima uirtus eſt quam neceſsitas ultima extundit, neceſsitudo etiam timidos fortes facit. ⸾ Saluſt. in Catil. in oratio. ad ſuos milites certaturos. Senec. lib. 1. de clemen. cap. quid ergo. ⸾ Ingens telum neceſsitas. ⸾ prouer. de quo Eraſm. Ioſep. lib. 3. cap. 10. de bel. Iuda. ⸾ Si meum non monet ingenium neceſsitas coget, dixit Quintius conſ. ⸾ notat Liui. lib. 3. car. ult. ante in med. lib. 4. car. 5. in princ. li. 28. car. 5. in prin. Valer. cap. de diſcip. milit. in Metello. Plut. in Camilli uita. car. eius. 5. ante. in fi. de Brenno aurum inuertente. Aemil. in Ioãne. 1. rege. 50. cart. 402. in prin. Ioui. libr. 18. car. 2. a terg. ⸾ Equites ſupra neceſsitatem quæ extremis in caſibus ignauos etiam accendere ac efferare conſueuit. Temperatus timor cohibet animos, aſsiduus & acer & extrema admouens in audaciam iacentes excitat, & omnia experiri ſuadet, feras linea & penna concluſas continens telis inceſſe tentabunt fugam per ipſam, quæ fugerant proculcabunt formidinem. ⸾ lib. 1. de ira. car. 2. a terg. in med. ⸾ Aliquotiens metus ex pauido fecit audacem, & mortis timor etiam inertiſsimos excitauit in prælium, &c. Labor omnia uincit. & duris urgens in rebus egeſtas. Vltima neceſsitas in rabiem uertit, atque eos plerunque qui penitus de uita deſperant ex timidis longe fortiſſimos facit. ⸾ Ioui. lib. 2. hiſtor. car. antepenul. a terg. libr. 18. car. 2. a ter. ubi ſupra. ⸾ una ſalus uictis nullam ſperare ſalutem. ⸾ Virg. in 2. ⸾ Voluptati paulatim ſunt quæ neceſsitate cœperunt. ⸾ Sen. lib. de bea. uita. cap. proſpera. in fi. Machia. lib. 5. hiſtor. car. 138. ⸾ neceſſitas non affert laudem nec improperationem, ſed uictoriam ſæpe tribuit. ⸾ Leand. de Croton. car. 194. ante. in Theſſalos per Phocenſes. Plutar. lib. de clar. mulier. car. 2. a terg. ⸾ tempori cedendum & neceſſitati parendum. ⸾ Tul. epiſt. lib. 4. famil. & ſi perpaucis, &c. ⸾ gnauiam neceſsitas acuit, & ſæpe deſperatio ſpei eſt cauſa. ⸾ Curt. lib. 5. in med. cap. 53. in princ. & per Sueuos, de quibus Aemil. libr. 1. in Chereb. rege. 8. car. 3. in prin. Garimber. plura. lib. 3. de fort. cap. 6. car. 77. acerrima uirtus eſt quam ultima neceſsitas excutit. Sen. in ſuis prou. furor fit læſa ſæpius patientia.

NE QVID EXPECTANDVM.

Nequid expectes quod tu ipſe facere poſsis. ⸾ Gel. lib. 2. cap. 29. de Caſsita aue. Machia. libr. 1. in med. de D. Venet. in regem Franc. ⸾

proprijs

proprijs innitendum uiribus,non autem in auxilijs alibi in uer. Milites. Sic Eutemon ad Alexandrum Mag. § Curt.libr. 5. in med. car. 3. in med. 53. Plin. epiſto. 22. lib. 6. in fi. Magna,&c. § Plurimum tibi credas,nemini fidas ſatis. Qui multum in ſuorū miſericordia ponunt,ignorant quam celeriter lachrimæ inareſcant,&c. Ira ſuam quiſque fortunā in conſilio habet cum de aliena deliberat. parum prouidum ſperare ex alijs quod tibi ipſi non præſtes. § Plin. lib. 2. epi. 10. Neminem,&c. § fallax ſpes eſt,quæ non ſuis uiribus nititur,ſed alienis,aduerſis, &c. Ioſep. § lib. 1. belli Iud cap. 27. in princ. car. 1. a terg. § de auibus fab. § de qua Aemil. car. 421. in Carolo. 5. rege. 51. in prin. §

NEMO ADEO FERVS.

Nemo adeo ferus eſt ut non miteſcere poſsit,&c. Vnde niſi audituro dicendum eſt,nam magna debet eſſe eloquētia quæ inuitis placeat, &c. Orat. in 1. epiſto. car. 1. a terg. Senec. epiſt. 38. merito. &c. epiſto. 112. cupio,&c. lib. 12. declamat. in princ. car. 90. in princ. Plato lib. 1. de rep. in princ. § Quinimo,ut in prouer. Inaniter aquam conſumes. § Eraſm. prouer. car. 60. § perſuaderi non poteſt non audientibus. Eccle. § cap. 32. a. prouer. cap. 9. b. 23. b. § ubi auditus non es, non effundas ſermonem. Qui erudit deriſorem,ipſe ſibi iniuriam facit. Qui arguit impium,ſibi maculam generat. Argue ſapientē & diliget te. ſupra. in uer. Caſtigatio. In auribus inſipientium ne loquaris, quia deſpiciunt doctrinam eloquij tui. qui cantat carmina cordi peſsimo,&c. § prouer. capit. 25. d. §

NEMO CONTENTVS, &c.

Nemo ſorte ſua contentus eſt uel fortuna aut profeſsione. § Orat. Oda. 1. lib. 1. c. 203. epiſto. vrbis amatorem. epiſto. uillice ſiluarum. in fi. eius. car. 208. § Optat Ephippia bos piger,&c. § Sat. 7. lib. 2. Iandudum,&c. § Romæ rus optas,&c. car. 304. Cui placet alterius,&c. ca. § Sat. 1. in prin. Senec. lib. 1. de tranqu. uita. in princ. libr. 3. de ira in med. car. 134. ante. in fi. Valer. cap. ſapi. dict. car. 151. a terg. Plut. lib. de tranqu. animi. car. 7. car. 9. uel 264. Tul. in epiſto. Noui quod ad te. li. 6. famil. § mercator metuens ocium,&c. § Orat. ubi ſupra. 2. li. 1. epiſto. car. 204. § Lætus ſorte tua uiues,&c. ſupra. in uer. Mediocriter. car. prima.

NEMO OMNIA NOVIT.

Nemo nouit omnia. § Varro lib. 2. cap. 1. rei ruſt. Colu. in fin. ſui operis. Pau. epi. 1. ad Corint. cap. 2. c. § Quis hominum ſcit, quæ ſunt hominis. Non ſimul omnia omnibus data. § Home. lib. 4. Ilia. in medio, car. 6. ante lib. 8. Odiſſ. car. 4. lib. 13. in fi. car. penul. ante. § Non omnia omnibus expediunt. § Eccle. cap. 17. d. cap. 37. in fi. Paul. in 1.

ad Corinth.ubi ſupra.cap.12.b.Orat.lib.4.oda.4.in med.Guizar. libr. 1.car.7.car.60.in prin.de Petro Mediceo.§

NEMO NOVIT OMNIA.

Non omnis fert omnia tellus. §Virg.in pol.car.6.egl.8.§ multa quidem nouerat,ſed male nouerat omnia.Quærebam utrum hominum quiſpiā ſcire omnia poſsit. § Plato in Alcibi.1.car.3.in prin.li. de Ente.car.3.ater.in med.li.10.de rep.car.2.ante in med.§ de Prometheo Plato ipſe §in Prothag.car.2.a ter.li.10.de repub.car.2.ante.in med. lib.7.de legi.car.penul.in fi.Liui.de Annib.ad Cannas.car. antepenult. a terg.§ Exquiſite cuncta perquirere nec facile eſt, nec omnino poſſibile,tum Maharbal ad Annib. Non omnia nimirum eidem Dij cuncta dedere. Vincere ſcis Annibal,&c. Haud ullo in genere uenia iuſtior eſt. Si modo minime mirum eſt hominem genitum non omnia humana nouiſſe. § Plin.lib.3.hiſtor.in præfat.Lactan.lib.3.cap. 6.§ Nemo ſapit quandocunque.Vnde danda uenia lapſo. § Ioui.lib.39. car. 254. Plin.lib.7.cap.40.in med.Eraſ.prouer.car.314.car.177.danda, &c.Senec.lib.3.de ira in med.car.133.a terg.in med.Neminem, &c.§ nemo mortalium omnibus horis ſapit.Nemo doctus & eloquens. § Põta.in dial.Aegydius.cap.&.porticus in fi.eius.car.161.in fi.Budæ.in pā de.1.car.118.& in cap.Qui ætate ſua. &c.§

NIHIL AGENDVM INVITA MINERVA.

Nihil inuita Mineruа,uel aduerſante natura. § Orat.in poet. car. penul.ante. in fi.§ Tu nihil inuita,&c. § Plato lib.2.de repub. car. penul.in prin.Tul.in 1.offic.car.22.ante.Virgi.in 1.§ Sed qua te ducit uia dirige greſſum. § Sen.lib.2.declamat.in præfat.li.3.in præfat. etiam.lib.de tranquil.uitæ.1.cap.hominum.Eraſm.car. 100.§ Stultitia eſt uenatum inuitas ducere canes. § Plaut.in ſticho.cap. qui mõnet.in fi.a terg.§ Sed quaſi ludentes enutrias pueros, non quaſi cum ſeruitute.Indulgere genio. § Eraſm.prouerb. 182.§ Idque unum quiſq; ad quod natura ducit aggrediatur,ocium a cæteris agens, &c. & in uer. Variet.naturæ.infra.

DE NOBILITATE.

Nobilitas quam in bonis eſſe dicit Plutar. § lib.de libe.educ.car. 5.a terg. ut in uer. bona.ſupra.hic.§ Secundum Stoicos,dicta eſt in eum qui ſplendet uirtute propria,&c.ſecundum Ariſtot.autem,qui diuitijs ac uirtute per antenatos floret. § Plato libr.3. de legi.car.pen. a terg.in princ.lib.4.car.pen.a terg. in princ.§ Neque oportet in ciuitate excellentes cuiq; conferre honores,quia diuitijs præſtet,aut quia uelox,formoſus,aut robuſtus ſit,ſi uirtute careat, uel & ſine temperantia. § & in Menex.car. ult. in princ.§ Si quid exerceatis cum uirtute

tute

tute exercere, ſcientes abſque uirtute exercitationes & poſſeſsiones om nes turpes malaſque eſſe. Diuitiæ namque afferunt ſplendorem nullum, eas cum ignominia poſsidenti, &c. neque forma corporis atque robur timido ac prauo cum inſunt decorem præſtant, &c. præterea ſcie̅tia quęuis, remota iuſtitia, aliaque uirtute non ſapientia ſed caliditas eſſe uidetur. Nihil turpius quam ſeipſum honorandum non propriam ob uirtutem, ſed propter gloriam ſuperiorum præbere. gloria parentum natis præclarus eſt magnificusq; Theſaurus. Vbi uero pecuniarum honorumque, &c. § Salu. in Iug. in Marij oratione. § Mihi ex uirtute nobilitas cępit. Illi quum ad uos in ſenatu uerba faciunt pleraq; oratione maiores ſuos extollunt. Eorum fortia facta memorando clariores ſe eſſe putant, quod contra eſt. Maiorum gloria poſteris lumen eſt, &c. plura. Nobilitatem peperiſſe melius eſt quam acceptam corrupiſſe, &c. maiores eorum omnia quæ licebat illis relinquere diuitias, imagines, memoriam. Sed præclaram uirtutem relinquere neque poterant, ea ſola neque datur dono neque accipitur. § Sen. epiſt. 76. inimici. in med. § Si quis nihil illorum quæ retuli habeat, deſinat pecunia clientum turba nobilitate, & auorum ac proauorum ſerie, ſed ex profeſſo bonus ſit, probabis illum, &c. plura. § libr. 4. de benefi. cap. Aliquando. in fin. § Hic egregijs maioribus ortus eſt qualiſcunque ſub umbra ſuorum lateat, ut loca ſordida ſolis repercuſſu illuſtrantur, ita merces maiorum ſuorum luce reſplendeat. § Plin. in paneg. ſuo car. 365. 377. § Nobilitatem ex uictorijs conſecutis & bellica opera & facinora ortam dicit Agrippa cap. 80. de Nobilit. robuſta improbitas & ſcelere quæſita dignitas. § Plutar. in Coriol. uita. car. 3. in fin. § Antio erat oppido uir ob diuitias ac fortitudinem & generis ſplendorem Tullus Amphidius, huic ſe recepit Martius, &c. § in Theſei uita. car. penulti. ante, in med. § Vnde Lucullus dictus nobilis, diſertus, diues. § Plin. lib. de uir. illu. & cap. Qui omnia, &c. §

Diuerſatus eſt apud Munios celeres inclitos nobilitate ac diuitijs, &c. de Pacuuio Calanio ad Capuam in Annibalem, Liuius. § libr. 23. car. 2. a terg. in med. Ponta. lib. 1. de prud. cap. Cenſet Ariſtot. in med. Iuuen. Sat. 8. in prin. § Stemmata quid faciunt pictoſque oſtendere uultus, Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros. Exornent undiq; ceræ atria, &c. Nec nobilitas huic deerit nec genus, aut maiorum commendatio, domeſticave ad uirtutem exempla, præclara facies magnæ di uitiæ, uis corporis, & alia omnia breui dilabuntur. At ingenij egregia fa cinora omnia immortalia ſunt. Corporis & fortunæ bonorum, ut initium ſic finis eſt. § Salu. in Iug. in prin. § Ex claris parentibus generis claritatem, & pridem magnis in urbe ex Trophæis conſecutis, &

præmijs

præmijs laudabilibus,uel ex eminenti doctrina,uel animi magnitudine, &c.Animus altus nobilem facit, non atrium plenum fumoſis imaginibus,ſed ex quacunque conditione licet ſupra fortunã ſurgere. § Sen. epiſt.44.in med.Iterum.lib.4.de benefi.cap.aliquando.in fin.car.109. a terg.Orat.Oda.11.libr. 4. § Fortuna non mutat genus, ſemper & te digna ſequare. § Oda 4.Epod.lupis,&c.Iuuen.Sat. 8. § Miſerũ eſt alienæ incumbere famæ.Nobiliſsimum principum,& cæ. § num. cap.1.b.Leuit.cap. 19. Sen.d.libr. 4.de benefic.cap.ipſo aliquando. § Nobilem regem.Liuius. § lib.42.car.430.d.lib.45.car.antep.li.35. car.3.a terg.Home.lib.4.Odiſſ.car.1.in fin.2.ante. § Corribulonem cepit nobilem regem. § Eutrop.lib.10.cap.84. § Pulchra eſt nobilitas quæ & claritas dicitur,unde clariſſ. Quæ eſt laus a bonis bono reddita. § Sen.epiſt.102.in prin.Quæ modo,&c.§ Claritate nihil ſublimius in rebus humanis,dic.Plin. § lib.22.cap.5.§ Clariſsimi conſules. § Plin.epiſt.ult.lib.7.lib.2.epi.14.lib.8.epiſt.9.& in uer.Gloria.§ Generis claritate.Pulcra eſt nobilitas,ſed maiorum noſtrorum exiſtit bonum,prætioſæ diuitiæ.Sed eſt fortunæ poſſeſsio quæ habentibus & minime ſperantibus det & aufferat,&c.plura. § Plutar.libr.de educan.libe.car.3.a terg.Bude.in pand.1.car.19. a terg. § Democratici dignitatem in libertate conſtituunt,Oligarthici in cenſu uel facultatibus & in nobilitate generis, Ariſtocratici in uirtute tantum conſtituunt. Vxores ducant nobilium. eſt in legibus Dei,de quibus Ioſep. § lib.4.antiquit.cap.ult.car.2.in fin. §

Eligite uobis uiros ſapientes & nobiles ad iudicandum. § Deut. cap.1.c.de quo Geu.late.lib.1.car.369.ante,plura. car. 77.a D. Ignigo.Agrip.cap. 55.de politica. § Nobilem uirum non tantum naſci ſed & uirtute fieri,dicebat Vrbanus Pontif.ſuam obiurganti ignobilitatem. § Tul.in Saluſt.Salu.ipſe in Mario lib.Iug.metham.lib.3.§

Non ſanguinis ordo ſed uirtutis honor, ut quantum generi demas uirtutibus addas. § Orat.in 1.epiſt.in fin.Vertumnum.Sat.6.libr. 1. Non quia,&c. §

Multos ſæpe uiros nullis maioribus ortos,&c.non ego me claro natum patre,&c. § Tul.lib.4.de fini.in med.car.114.a ter.in med. car. 9.eius.In oratio.pro Marcello.car. 5. a terg. § Sanctitas morum non diſtat ab ordinibus,&c.de ſenatoribus,oratoribus,& poetis clariſsimis. Plin. § epiſt.3.lib.5.Orat.etiam lib.1.Sat.6.in princ. § Sæpe dat indignis,&c.Nobilitas ſola eſt atque unica uirtus. § Iuuen.Sat.7.in princ.Stemmata,&c. §

Non eſt ergo affectanda,quia pernitiem affert. § Plato.libr. 4.de rep.in med.car.3.a terg.in princ.lib.3.de legi.car.3.a terg. in princ. §

Ignobili-

Ignobilibus præſint generoſi. Ius ciuilitatis uſurpans gladio puniebatur, edicto Di. Claudij Imper. § Sueto. in Clau. Imperat. cap. Equeſtris, in med. Tul. in 3. offic. in med. car. 59. ante, ubi de fortit. § Nam eſſe pro ciue qui ciuis non ſit rectum eſt non licere, &c. § Sen. lib. de moribus. in med. car. 71. a terg. in med. § Nobilitas animi eſt generoſitas ſenſus, nobil. corporis generoſus animus. § Sen. item. epiſt. 76. in med. inimicitias, &c. § Item ſi quis clientum turba, nobilitate auorum & pro auorũ ſerie, ſed ex confeſſo bonus ſit, probabis illum, &c. Vrbem perituram etiam cum ipſam æneus cuſtos uel ferreus gubernabit. § Plato. lib. 3. de rep. car. ult. a terg. in med. prou. cap. penul. c. in fin. § Per tria mouetur terra & quartum non poteſt ſuſtinere, per ſeruum cum regnauerit, &c. Negauerunt quenquam patrio more in id faſtigium recipi, niſi regia ſtirpe ortum. § Curt. lib. 4. car. 2. a terg. Iuuen. Sat. 8. in prin. §

Maiorum primus, &c. Neminem regem non ex ſeruis eſſe oriũdum, & è contra. Diuites & inopes, reges & ſerui, Barbari & Græci, & cæ. § Plato in Theet. car. 7. ante in med. § Quando quis ſtirpem quinq; & uiginti maiorum. § Sen. epi. 44. in med. in declamatione ſexta c. 86. a terg. Plato ubi ſupra. § Omnia iſta longa uarietas miſcuit, & ſurſum deorſum fortuna uerſauit. generoſus eſt ad uirtutem a natura diſpoſitus, &c. § epiſt. 47. in med. Vis tu cogitare, &c. libr. 8. declamat. 6. Si quis tyranno, &c. Iuuen. Sat. 8. in fi. car. 41. § Maiorum primus quiſquis, &c. Nuper & nos ſerui fuimus, ſeruus rex fuit. § Curt. lib. 4. car. 2. a terg. § de Abdolomio quem longa ſerie & cognatione ſtirpi regiæ annexum tunc ob inopiam hortum colentem, &c. Vnde prouer. de quo Eraſ. § car. 269. § A remo ad tribunal. uidi ſeruos in equis, & principes ambulantes. § Eccle. cap. 10. b. § Ignobiles obediant nõ imperent. § prou. cap. 22. b. cap. 30. c. Plato in 3. de legib. car. antepenul. a terg. in princ. lib. 4. car. 3. ante in med. § parentes primum, ſeniores item. Dominus ſeruis, potentiores imbecillis, &c. generoſos ignobilioribus. § Plutar. in Theſei uita. car. penult. ante. in fi. § Verum prius nobiles quos Eupatridas ſciunxit, &c. Apud Aegyptios Opifex ad rẽpu. accedens multatur. § Diodo. lib. 2. car. antepenult. in princ. car. 11. Liui. lib. 23. in princ. § de Pacuuio Calanio ad Capuam in Senatum odio flagrantem. § Dion. li. 52. in fi. in legibus proponendis, nu. 14. 16. car. 8. fin. Machia. lib. 1. diſcurſ. cap. 33. in prin. § nobilitatem animaduertendam, ſed uirtutem potius pręferendam dicit Phalaris tyran. Agrigent. ad Aſiochum. car. 14.

Ignobilis igitur dicitur terræ filius. § Tul. in epiſto. ad Atticum. car. 17. Accepi, &c. Eraſm. prouer. car. 113. in fi. Perſ. Sat. ult. in fi. Iuuen.

Sat.

Sat. 1.car. 2.in fi.Sat. 6.in princ.Sat. 8.in princ.car. 2.a ter. Politia.in 18. miſcel. § gigantis fraterculus. Quid rupto robore nati, Compoſitiq; luto, nullos habuere parentes. Ne patriæ quidem nomen dicere. § Eraſm.car.241.a terg. prouer. Home.lib. 19.car.4. § non es a quercu, nec a petra, cubito emungeres. § prouer. 175.ante. Iuuen.etiam Sat. 1. car. 6.in fi. § pedibus. § Plin.lib.36.cap.ult.hiſtor.Blond.libr.4.de Rom.Triumph.in med.car.162.ante. § Meliores eſſe conſtat naturas in nobili genere quam ignobili. § Plato in Alcibi. 1. in med. car. 3.a terg.in med.lib.6.de repub.car.1.a terg.in princ.lib.3.de rep. car.ult.a terg.lib.4.car.3.a terg.Tul.in oratio.pro Seſtio.Ioui. in Hebray.de Solym.Imper. § Inconcinna eſt eorum natura. Vtile reipub. eſt nobiles eſſe homines dignos maioribus ſuis, &c. Ita & in legibus Dei. not. Ioſep. § libr.4.antiquit. cap. ult. car. 2. in fin. § bene nati proniores ad uirtutem, & econtra, ubi ſupra. § Cæli.lib.6.cap.1.Geu.lib.1.car. 86.ad Piſcar.Marchionem.Ponta.in 1.de prud.car.185.a ter. § puerum eſſe imperfecti conſilij, fœminam inualidi, ſeruum nullius. Honorata familia magiſquam nobili. § Home.de Patroclo & Achille lib. 11. car.penul.a ter.§ generatione ſuperior & antiquitate melior. Eutrop. in Vitell.Imper. § in princ.& in Traiano. § familia antiqua magiſ quam clara. In Pio Anton.econtra. Pius genere claro, ſed non admodũ uetere, &c. § Ioui.lib.2.car.33.a terg.de Cardutio. §

Gradus tres nobilit. erant Rom. in urbe patriciorum equitum & plebis. Qui & ipſi nobiles dicebantur. §Pedia.in Cicero.in Catilinam in princ. § Duo erant patricij Cicero ex equeſtri ordine. § Ita & Plutar.in eius uita. § quattuor plebeios ex quibus duo nobiles, &c. §& per Bebium tribu.pleb.in Fabium Max.de quo Liui.lib.22.in med.car. 6.a terg.in princ. § nam plebeios nobiles iam deinde initiatos, &c. Et ſic nobilitas fuit duplex patriciorum ex patribus maiores gentium, & plebeia quæ duplex etiam nobilis & noua minorum gentium. Vnde erant patricij plebeij, Ordo & equeſter, ut & alibi diximus.in uer. Equites, ubi de militia Rom. Pedia. ubi ſupra, in Catili. Maiorum item minorumque gentium, quomodo. § Tacit.lib.11.car.penul.in prin. Tul. in epiſt.lib.9.car.131.ante.Blond.lib.3.de Roma Triumph.car. 5. fin. Budæ.in pand.1.plura.car.68.a terg.69.ante.51.in princ.§

Gentilis homo dicitur uiuens honorifice, & abundans imaginibus antenatorum de quibus ſupra.in uer. Laudatio. § Machia. libr. 1.diſcurſ. cap.55.in med. § Tales dicuntur & Euganei. § Leand. cart. 407.in prin. Ruſtici proprium laboribus eſt.§ inniti, Monachi orare, Mecanici & mercatoris & uſurarij utilitatibus plurimum ſtudere. Geu. § libr.1.car.184.Orat.Sat.6.lib.1. § Multos ſæpe uiros.

Duces, Marchiones, Cataneos, &c. § Cori.car.46. § Aurei, argẽtei, &c. § Plato lib.3.de rep.lib.8.in princ.& ubi ſupra. li.4.car.233. de ratione.car.235.a terg. § Pro nouis hominibus uel ciuibus in urbem aſciſcendis not.per Claudium Imperatorem, de quo Tacit. § lib.11.car.3.a ter.Liui. lib.10. car.2.ante.lib.4. car. 1. a terg. in princ. § patricios eſſe factos primo non de cęlo demiſſos. In antiquis Illuſtriſsimus quiſque paſtor erat. Varro lib.1.rei ruſt.Machia.lib.3.car.81.hiſtor. § Nobilitas nouitati aduerſantiſsima ſemper & quandocunq;. § Tul.in oratio. pro Cluẽtio.car.42.a terg.in Verr.7.car.268.ante. § Superbia commune nobilitatis malum.Salu.in Iug.car.105. de Mario.

NOSCE TEIPSVM.

Nequid expect. Vir bonus.

Noſce teipſum.i.animum tuum, curatoque. § Plato in Alcibia. 1. car.penul.a terg.car.ult.ante.& a terg.in Prothag.car.6.a terg.in Charmi.car.3.ante.in med. § Inſpicere debemus primus noſmetipſos, deinde ea quæ aggredimur negotia, &c.plura. § Sen.lib. de tranqu.uitæ 1.cap.Inſpici.car. 3. ante. § de Oraculo in Cræſum regem. § not. Xenoph.lib.7.car.117.a terg.Plin.li.7.cap.32.Plut.lib.de curioſit.car. 1. & in conſolat. ſua. car.4.fin. ante.libr.de utilit. ab inimico.car.4.uel 395. § nihil turpius conuitio quod in authorem uertit & recidit. Alcia. § fab.63.de Narciſſo.fab.182.Cæl.lib.2.cap.17.libr. 3. cap.7. § Teipſum inſpice; teipſum concute. § Orat.lib.1.Sat.3.in med. Eraſ. prouer.car.335.Tul.lib.1.de legib.car.ult.ante.Senec.epiſto. 28. in fi. hoc tibi, &c. § Attende tibi. § Eccle.cap.11.in fi.Pau.ad Corinth. cap.4.in fi.prouer.cap.16.in fi.eius.cap. 15. in fin. § Qui dominatur animo ſuo. § Boet.lib.2.de conſolat.pro.5.car.21.a terg. § Agere ſua. § Plato in Charmi.car.2.a terg. ubi ſupra. § Ne quid expectes, &c. ſupra. Boni habentur qui ſibi imperare poſſunt. § Plato in 1. de legib.car.penul.in fi. § & ècontra. § Senec.lib.de moribus.car. 71.a terg.in med. § Excute teipſum; ſcrutare, obſerua. non eſt quod tibi cito & facile credas. § Senec.epiſto.16. in princ. Liquere, &c. § Conſidera teipſum, non qualis ſis alijs credas. § epiſto.80. in fin hodierno die, &c.epiſto.83.in princ.epiſto.104.in med. Geu.libr.2.cart. 477. § te emenda; onera tibi detrahe, emenda deſideria. § libr. de tranqu.uitæ.in princ.plura.car.151.a terg.Plut.libr. de tranquil.animi. car.266.a terg. § Non omnium ſunt omnia, uerum elogio pythico obtemperantem ſeſe noſce ſtatim oportet, ita naturam conſulere, neq; ipſi uim inferre, &c. § Tul.in 1.offic.car.3.fin.ante.libr.1. Tuſcul.in med.

med. § ſit & neſcio quomodo ut magis in alijs cernamus quam in no-
bis metipſis ſiquid delinquitur. Adhibendi ſunt igitur emendandi cauſa
magiſtri & docti homines, & uſu periti, ut ſiquid reprahenſum ſit, a plu
ribus id corrigatur. Ijque ſecum & cum alijs exquirant. Nemo ſeipſum
deceperit, introſpiciat modo uitam, ſeque quid mereatur interroget, fac
omnia tanquam ſpectatus, &c. Viuendum eſt enim tanquam in conſpe
ctu uiuamus. ſic cogitandum tanquam aliquis inſpecturus, &c. Nihil
Deo clauſum eſt. § Plin. in paneg. car. 389. Senec. epiſto. 83. in prin.
Singulorum, &c. epiſt. 35. in prin. quod, &c. epiſt. 28. in fi. hoc tibi. epi.
32. in fine. epiſto. 69. in princ. concilio, &c. § teipſe coargue. Inqui-
re in te. Tecum ipſe deſpicias quid ſit neceſſarium, quod ſuperuacuum,
&c. quod facile poterimus (niſi nos metipſos ualde amabimus) iudica-
re. § Tul. in 1. offi. car. 6. in fi. Senec. lib. 4. de benefic. cap. uis ſcire. in
fi. epiſto. 110. in med. ex moment. meo, &c. Tul. & lib. 3. offic. in med.
car. 58. ante, § de Gigis annulo. honeſta bonis uiris non occulta quæ-
runtur. Vir bonus non modo facere, ſed ne cogitare quidem quicquam
audebit quod non audeat prædicare. In ſe deſcendere, ſecum habitare,
ſuo ſe pede metire, in ſuum ipſius ſinum inſpuere. § Eraſm. prouerb.
car. 89. plura. § metiri ſe quenquam ſuo modulo, &c. § Orat. in 1.
epiſto. Quinque dies, &c. in fi. Suum cuique, &c. infra. § Non facile
ſibi ipſi ignoſcere, quia natura ſibi quiſque amicus eſt. § Plato lib. 5.
de legib. car. 2. ante. in fi. a terg. in princ. epiſto. eius. 7. in med. car. 2. in
fi. Tul. lib. 12. ad Atticum. car. 401. 453. de Ageſilao Xenoph. car. 201.
ante. § Seipſum ſibi conſentientem conſtantemque præſtare. Plato
§ epiſto. 2. in princ. Gel. lib. 12. cap. 5. in med. plura. § Ego mihi igno-
ſco, dicet Plin. § epiſto. 23. lib. 8. Orat. Sat. Omnibus hoc uitium, &c.
car. 1. oda. 18. lib. 1. § cæcus amor ſui, ſapiens qui ſibi imperioſus, ut
ſupra. § Sat. 7. lib. 2. in fi. § Indulgent ſibi latius ipſi. § Iuue. Sat.
14. car. antepenul. a terg. Pau. ad Corinth. 2. cap. 3. in prin. § Incipi-
mus iterum noſmeipſos commendare, &c. Cato maior, de quo Plutar.
§ in eius uita. car. 2. a terg. in med. § Omnibus qui ab officio deſti-
tiſſent, ſe duntaxat excepto, facile ignoſcendum eſſe iudicabat. § Geu.
lib. 2. epiſto. car. 421. incipi. Traiano. car. ult. § Vogliamoli tanto be-
ne à noi ſteſsi, &c. § Senec. lib. 2. de benefic. cap. Videndum eſt. cart.
101. § Nemo non benignus eſt ſui iudex, idem eſt, ut omnia meruiſ-
ſe ſe eſtimet, &c. § Plut. in polit. in fi. car. 5. fin. a terg. § moderatus
uir & frugi non inſolens, non nimium ſui amans, &c. nulli grauis eſſe po-
teſt. § in apophtheg. car. 145. in fi. ut ſupra. de Catone eodem quo ſu-
pra. & de Ageſil. car. 158. in princ. § ſibi ipſe magis quam alijs impe-
raret. ſuam cuique ſponſam, mihi meam, &c. § Tul. libr. 14. ad Atti-

cum.car.454.E Pompeiano. ℥

NON OMNIBVS DATVR. &c.

Non omnibus datur ire Corinthum(ſupra.in uer.Fœlicitas. ℥ Plato in Laches.car.ult.Orat. 1.epi.quamuis,&c.Geu.in ſua epl. car. 283. lib.2.plura. ℥

Non omnia poſſumus omnes. ℥ Virg.egl.8.paſtorum, &c. ex Home.lib.4.Ilia.in med.lib.8. car. 4. in princ. de Vliſſe.℥ non omnia ſimul Dei dederũt hominibus.dixit Maharbal,de quo Liu.ubi ſupra.Vincere ſcis Annibal,&c. ℥ Senec.epiſto.33.in fi.Eccle.cap.17.in fi.Eraſ.prouer.1294.& in uer.Nemo omnia.Plato lib.2.de rep.car. 3.ante & a terg. in fi.℥ Singulos ad ſingula opera promptos natura produci. Impoſsibile eſt unum plures artes bene exercere, ſingulis unde ſingula pro cuiuſque ingenio tribuimus. ℥ Home.item lib.13.Ilia.car. pen. Nullo modo poteris omnia ſimul accipere. Alij bellica opera,alij ſaltationem aut citharam,alij pectoribus mentem,&c.Eraſ. prou. 3320.

Non omnis fert omnia tellus. ℥ Virgi.in georg.Colu.lib.9.cap.2. in prin.Ponta.lib.1.de prud.car.2.ante.148. ℥

Noſce tempus.infra.uer.Tempus.

Non procraſtinandum. ℥ Plin.lib.18.cap.6.in med. ℥ malim patremfamil.ubi de Furio Creſino.Nihil ſero faciendum in agricult. & in actionibus quibuſque.not. ℥ Alciat.fab.ſua.num.2.Ioui. in Selymo. Imper.Turc.in fi.℥

Nocte conſilium,&c.in uer. Extemporalitas.

Non ſolum nobis nati ſumus,uerum agnatis,amicis,&c. in uer.Amicitia.5.

Non ſemper arcum tendit Apollo ℥ Orat.libr.2.oda. 10.rectius uiues. ℥ non ſemper imbres,&c. ℥ Oda præce.& ſeq. ℥ non ſemper idem floribus eſt honos.

DE OBEDIENTIA.

Obedientia eſt habitus parendi ſecundum rationem, neceſſaria in homine,ſed ſecundum naturam ipſam ut in animalibus. ℥ Ponta.late. lib.1.de obed.car.2. & 5. ℥ Procedit ab amore.Vnde quis exequitur & ſtatim,& animo libenti. ℥ ubi ſupra.lib.2.in prin.car. 14. in prin. Plaut.in amphit.in fin.cap.concedite,&c.℥ Si quid patri uolupeſt, uoluptas ea mihi,&c.amat,ſapit, recte facit, &c.

Qui obediens,idem & patiens. ℥ lib.2.cap.& quoniam in med. ℥ Quâ ſublata ex impudentia corruit ciuitas,ſocietas,& amicitia.Sine ipſa factum eſt nihil.Ita & inobedientia pernitioſa. Ex impudenti & permiſſa audacia ſequitur,tranſgreſsio & negligentia in Deum,in leges, in magiſtratus, in ſenes, in iuſtitiam,in fidem. ℥ Plato li.3.de legi.car. ult.

ule.ante in fin.Cæſ.ad ſuos milites pluribi.Dion.li.41.in med.car.102. in fin.Herodo.lib. 1.cap.9.in med.de Cyro in Aſtyagem.Xenop. libr. 1.car.20.ante.Plato etiam libr.8.de rep.car.pen.ante in med.ubi & infra.Plutar.lib.de educa.libe.car.5.a tergo,& in uita Ageſil. car.pen.in prin.Valer.de Clearcho.cap.de inſtit.antiq. }

Oſculantur Perſæ quos honorant.Parendum eſt Imperatori per milites,alias exercitus appellari non poteſt magiſquam armata multitudo. & in uer.Milites alibi. { Ponta.libr. 5.de obed.cap. hac parte,&c.in med. } Lacon in acie hoſtem interfecturus,ſigno receptui dato receſſit,&c. { Plutar.in apophtheg.car.180.a ter. }

Seruitus ac libertas exceſsiua inobedientiam inducunt. { Plato li. 8.de rep.car.pen.ante in med. } Si principes ſubditis pares fiant, pater & filij,inquilinus & ciuis, præceptor cum diſcipulis qui eum ſpernant,iuniores cum ſenioribus,mulieres cum uiris, hinc enim delicatus efficitur cuiuis animus. exemplum in aſino qui uia non cedit obuianti cuiquam, leges propterea contemnuntur, quia ciues facti ſunt legum tyranni. { Plato ipſe in epiſto. 8.in med. } Et nulli parere uolentes libertatis amore intemperanter abutuntur.Vnde Curius Conſ. inobedientem,& non reſpondentem ipſum & eius bona uendi iuſsit, tali dicens in republica non opus eſſe ciue, &c. { Valer.cap.de ſeuerit.lib. de Principe.nu.7.ſupra. } de inobedientia,plura exponit Geu. {li. 2.ſuarum epiſt.car.288. }

Demones quinimo inobedientes in Tartarum ſub terra dicuntur detruſi.dic.etiam Hom. { li.8.Ilia.in prin.eius.Plato in 10.de legi.car. pen.in fin. }

Obſequentia igitur præſtanda & Deo & Dominanti, & in eum qui bellica exercitatione omnia conſequi ſperat,&c.Ageſilaus de quo Plutar. { car. 2.ante in med. }

Qualis eſſe debeat,uel & non debeat ſecundum naturam, in Deum, in patriam,in parentes,&c. { Plato lib.3.de legi.car.3.a terg. libr.4. car.3.ante in med.lib.6.car.pen.a terg.In prin.Plutar.lib. de libe. educan.in med,car.114.a terg.Sen.libr. 1. de clem.cap. non poteſt.in fin. cap.ſequen.Quod ergo,&c. } Quando neganda obedientia. Vt contra rempub. { Sen. lib.3.de benefi.cap.errat ſi quis.cap.dicenda. car. ſeq.Gel.cap.2.cap.7.lib.2. }

Militare,uel rus colere,honores capere,uxorem ducere, { cap.15. in prin.cap.2.li.2,Pontan.lib.2.de obed.car.5.cap. Admonuit, & cæ. Queri enim,&c.cap. noſce autem.car.19. } Quid ſi uiuendum in cælibatu,aut in monaſterio,aut equum ſternendum, meretricem ducere, patriam prodere, &c.

Imperare neſcit,qui non & parere,quinetiam & parere non patiuntur qui neſciunt imperare. Subiectorum obedientia diſciplina eſt principis,qui recte ducit & recte ſequatur,edocet, & efficit. § Plutar. in Licurgi uita.car.ult.in fin.in apophtheg.car.176.a terg.in Theopompo. § Spartam iccirco ſeruari,quia reges imperare ſciret, immo quia ciues parere. § & inferius in Zeuxid. § Melius eſt aſſueſcere fortibus geſtis quam ſcripturis ſtudere. Qui nunquam ſeruiuit, is laude dignus unquam dominus eſſe poterit. § Plato libr. 6.de legi.car.3.in princ.Tul.lib.3.de legi.in princ.car. 1. a terg. § Qui bene imperat, &c. § Eraſ.prou.3. § Imperare parendo,duces agere dum ſequuntur,aſſueſcerent. § Plin.epiſt.14.lib.8.cum ſis peritus,&c. § parere ac imperare iuxta paratos,&c. Liui. § libr.6.car.2.a terg.in princi. & in Annibal.indole.lib. 21. in prin.eius. § Ad parendum ac imperandum æque habilis fuit.Obedire namque renitet animus generoſus, niſi legitime imperanti. § Tul.in 1.offic.car.3.a terg. § Obedientia melior quam uictimæ. § 1.regum. capitu. 15. e. Eccle. cap. 4. in fin. Geu. lib.1.Al comand.Alfonſo.in fin. § Sine obedientia nec ſtare hominum ſocietas poteſt, nec amicitia uel coniunctio ulla. § Pontan. ubi ſupra.lib.1.car.1.in prin.lib.2.car.3.a ter. 14. §

Mandata quomodo & quando exequenda uel ad utilitatem uel ad commiſsionem datam. § Gel.libr.1.capit.13.Pontan. plura libr.de obed. § Fideliſsimam obedientiæ miniſtram eſſe patientiam,quæ præſertim perſpicitur in peccato per filium delinquentem confeſſo. § Pōta.ubi ſupra.lib.5.car.4.& quinta. § Præceptoribus & ſenibus parendum ſalutando,aſſurgendo,cedendo, &c. Quoniam omnibus ſeculis & apud nationes fuit ſemper honoranda ſenectus. § Geu. libr. 2. 113. car. 110. Al licentiato. car. 288. § Optimum eſt ſuperiori præſtare obedientiam,& ſic Deo.

DE OCIO.

Labor,ſapi.dic.actio exercitatio.

Ocium non diuturnum,eſt laboris condimentum, & animus remiſſione atque labore conſeruatur, natura rerum continui laboris patientem eſſe non ſinit. § Vale.cap.de ocio. Iuuen.Sat.11.car.ult. § Et gratam requiem dona tibi. § Plutar.lib.de libe.educ.&c.in med.car. 7.ante.116.Plin.lib.8.epiſt.21.Ponta.lib.1.de prud.c. Quod autem. § Omnis ceſſatio ab agendo turpis eſt,niſi quæ relaxationis ac reparandarum uirium gratia,ut ſomnus ipſe,&c. § lib.de Princip.car.4.ante. § Ocium ut ſine negotio ſic abſque ſegnitia ſit, ut ager quamuis uberrimus ceſſat tamen. § Plin.libr.17.cap. 5.23.in fin. § ſed ſi diutius uepribus obſitus ſqualet. § lib.3.de ſermo.cap.Agreſtis.libr. 4.cap. princi.

princi. eius. } Remiſsiones & curas ſedat ocium & iocus. Animi remiſsio alacriores reddit. Alternandaque ſunt ſolitudo & frequētia. Ex aſsiduitate laborum naſcitur animorum hebetatio. § Sen. lib. de tranqui. uit. cap. ult. car. 155. a ter. } Vnde inſtituti dies feſti & feriæ, ut alibi. ſupra. ad hilarandos homines. § Agrippa. cap. de feſtis. nu. 59. Iuuen. Sat. 14. car. 61. Sed pater in eam, &c. Ouid. in Phedra. } quod caret alterna requie durabile non eſt, Hæc reparat uires, &c. Si nunquā ceſſes tendere mollis erit. Indulgendum eſt animo, dandumque ocium in alimentum uirium, & cæ. plura. § Cato in fragm. car. 191. } aliquando rideo, iocor, ludo, innoxia remiſsionis genera, & cæ. § Plin. epiſt. 3. lib. 5. cum plurima, &c. lib. 7. epiſt. 9. Quęris quemadmodum. } Ludo autem & ioco uti licet, ſed ſicut ſomno & quieti cæteris cum grauibus ſerijsque rebus ſatisfecerimus, unde feriæ inuentæ, ut ſupra, & inſtitutæ. § Tul. in 1. offic. in med. car. 20. a terg. in med. } Breue gratum eſt, diuturnum pernicioſum. De Darij regis acie inſtructa in ſecundo prælio in Alexandrum Mag. § not. Arria. lib. 3. car. 7. Si quid Perſis maxime obfuit mora illa in armis longior, quia noctē totam inſomnem egerant in acie remiſſum animum habere oportet, nunquā ſolutum, multū intereſt uita tua ocioſa ſit an ignaua. § Sen. epi. 55. in prin. A geſtatione, &c. Plato in Philebo. in med. car. 5. in prin. Tul. in 1. offi. car. 5. in prin. } Sæpe faciēda intermiſsio, ſtudij remiſsio ſæpe iocus eſt. Dandum eſt aliquod animo interuallū, ita tamen ut non reſoluatur, ſed ut remittatur. § Sen. epi. 15. in med. mos antiquis. } Contractū ſolicitudine animum illius argutiæ ſoluunt, &c. § Sen. li. de conſolat. cap. ult. in fin. eius. Non eſt, &c. Vale. cap. de ocio in prin. } Ad recreandum, lætus in præſens animus quod ultra eſt, &c. § Orat. Oda 16. li. 2. Ocium diuos. } Aetate grauante ſeceſsio permiſſa. § Ponta. plura lib. 1. de prud. car. 4. fin. 165. de Catone ſuper. Plutar. in fin. } Ocium frequens pernicioſum. Corporum habitus ocio & torpore corrumpitur, exercitatione conſeruatur, diſciplina & meditatione doctrina conſequi poteſt, & perfici, ocio uel negligentia nihil diſcitur, uel obliuiſcitur. § Iuuen. Sat. 6. car. 26. a terg. } Tecta, labor, ſomnique breues & uellere tuſco, uexatæ duræq; manus, &c. § Plato in Theæt. car. 3. a terg. in princip. Sen. epiſt. 25. in med. quod, &c. Exi. 10. in fin. } Omnia nobis mala ſolitudo perſuadet, quæcunque uero facis, tanquam ſpectet aliquis facias, &c. Ocium ſine litteris mors eſt, & hominis uiui ſepultura.

Viuit qui multis uſui eſt, qui ſe utitur. qui latitant & torpent in domo ſunt ut in conditiuo, qui mortem ſuam anteceſſerunt. § Sen. epi. 61. in fin. Quæror. epiſt. 82. Deſij iam, &c. epiſto. 69. } gloriari ocio

iners ambitio eſt, nimis latere, & a conſpectu hominum ſecedere. neque compluitur. { Eraſ. prou. car. 189. a terg. } Ocium & reges & beatas perdidit urbes. { Orat. de quo Ponta. libr. de Princ. car. pen. } Alit liuorem infælix inertia. { Sen. lib. de tranqui. uit. car. 2. Quæro, &c. in med. ante. }

Contemnuntur qui nec ſibi nec alteri proſunt, in quibus nullus labor, nulla induſtria, nulla cura eſt. { Tul. in 2. offic. car. 39. in princ. Machia. lib. 7. hiſtor. in med. car. 219. a terg. de Roberto Sanſeuer. duce. Geu. in M. Aur. cap. 23. in prin. cap. 24. 25. Plutar. lib. de tranqui. ani mi. car. 2. }

Nec in ocio inſidere, &c. ut eſt Symbolum Pithago. de quo Eraſm. prou. { car. 1. Alcia. fab. 80. 81. deſidia, &c. } deſidet in modio Eſſæus, &c. quiſquis iners abeat. nam in chænice fingere ſedem, &c. Vita ſedentaria corrumpit animum, marcoremque conciliat. { Plutar. libr. ſic uiue. in prin. car. 424. in fin. } Inertia apud Lacedem. & Athen. in delictum trahebatur, adeo ut Areopagitæ perquirebant inſtituta ex lege Draconis quid quiſque ageret, quoue queſtu ſuſtentaretur, ut homines honeſto etiam negotio uitam agerent, quod & per Claud. Imperat. executum refert Suet. in eo. { cap. geſsit, & cenſuram. Valer. cap. de inſtit. anti. in fin. plura. } prius autem Auguſtus Imper. { Sueto. in eo. cap. impetratis a ſenatu. } In inſtitutis Numæ regis eorum, ut ex Plutar. { in eius uita car. penul. ante in fin. Geu. lib. 1. car. 31. 443. & in uer. Induſtria. ſupra. }

Scæuola pilæ ludo ſæpe ludebat. Socrates arundinem tenebat inter crura filio eius currente. Achillem etiam cithara ſonaſſe inducit Hom. { not. Vale. cap. de ocio. } In exercitu præſertim ocium pernitioſum ſeditionumque cauſa, & in ciuitatibus etiam. { & in uer. Milites, &c. Liui. lib. 40. in prin. de Hiſpanis. Polyb. lib. 1. ad fin. car. 39. in fi } Luxuriæ ocio ſolutam militarem diſciplinam eſſe. { & car. 4. ante in med. ibidem. } Philippus Maced. rex, ne ocio miles deterior heret. Vt igitur in ſiccam traducti ſunt milites, licentius iam per ocium atque ſocordiam uitam agebant, quod in exercitu pernitioſiſsimum eſt, & fons ac origo ſeditionum omnium. { Polyb. li. 1. in med. car. 39. in fi. Liu. lib. 23. car. antep. ante in med. } Ti. Sempronius Conſul exercitu luſtrato, quia ocioſa ſtatiua erant, crebro decurrere milites coegit, ut tyrones aſſueſcerent, &c. lib. 10. in med. car. 5. in prin. } Negabat utile eſſe uno loco ſedere exercitum. Itineribus & mutatione locorum ſalubriorem eſſe. { Cæſ. libr. 5. in med. car. 453. } Milites interim in opere exercere, caſtra munire, turres, caſtella facere, &c. { Gelon Tyrannus Siracuſanos in expeditionem eduxit & agriculturæ exercuit, &

propter

propter utilitatem,& ne ocio marceſcerent. § Plutar. in apophtheg. car.125.ante.Liui.lib.39.in prin.eius. § Ne in ocio milites haberet, uiam a Bononia perduxit Arretium. §lib.40.in prin.Eraſ.prou.Ignauis.car.195. §

Nihil agendo homines male agere diſcunt. § Colu.lib.12.cap.1. Plin.epiſt.3.lib.4.Salu.lib.de rep.car.101.ante in fi.§ Plebs bonis negotijs impedita malum publicum facere deſinet. Ocioſi tantum in admirationem ſtatuarum picturarum & mirabilium inducuntur. § Pli. li.36.cap.5.in med. præterea Venus,&c.epiſt.9.lib.1.Eraſ.prou. 282. in uer.Nihil agere.§ Satius eſt ocioſum eſſe quam nihil agere,uel fruſtra negociari. Alendis rumoribus natum ocium,dicit Curt. § lib.8. in med.car.115.a tergo. ubi de India. § Compreſsis manibus ſtare. Bos ad præſepe. § prou.car.140.142.§ Qui ſectatur ocium ſtultus eſt. § prou.cap.12.b.cap.19.in fin.20.a.21.§ Abſcondit piger manum ſuam,&c. § & cap. ſeq. in princ. § Propter frigus piger arare noluit,&c.Omnis piger in ægeſtate eſt.Qui ſectatur ocium replebitur ægeſtate. § prou.cap.28.c.§ Alit liuorem infælix inertia. §Sen. lib.de tranquil.in prin.cap.Quæro.Plin.epiſt.25.lib.7.§

Lis nunquam,toga rara,mens quieta,&c.Martial. §lib.10.ad ſeipſum.§ De quo Budæus. § in pand.2.c.122. Orat. Oda. 2. Epod. car.§ Solutus omni fænore,non excitatur claſsico,&c. §Martial.li. 2.car.ult.§ Sit nox cum ſomno,ſit ſine lite dies. § Sen.epiſt.55.in prin.epiſt.69.in prin.Concilio,&c.§ Optimum eſt non iactare ociũ ſuum.Iactandi autem genus eſt nimis latere, & a conſpectu hominum ſecedere,&c. § epiſt.82.in prin.deſij iam,&c. § Quocunque te abſconderis mala humana circumſtrepent,&c. Quidam omne tempus uitæ in iudicijs conterunt,tum accuſando,tum defendendo, &c. §Plato libr.3.de rep.in med.car.3.in fin.lib.11.de legi.in fin.eius. Tul. in oratio pro Seſtio car.6.fin. a terg. § Ocij prout & negotij reddendã eſſe rationem. § Tul. in oratio. pro Plancio in med. car.272. in prin.§ Clarorum uirorum atque magnorum non minus ocij quam negotij rationem extare. § & in 3.lib.de offic.in prin. Valer. cap.ſapi.dicti.§

Scipio Africa.ſup.nunquam minus ocioſum ſe eſſe aſſerebat, quam cum ſolus eſſet,&c. § Valer.idem.cap.de ocio.Orat.lib.2.Oda ulti. Colu.lib.2.cap.ult.lib.12.cap.1.in fi.eius.§ Qui & ocij damnati eſſent capite multabantur lege Draconis,de qua Plut.in Solo.uita § in med.car.4.in princ.Geu.lib.1.epiſto.ad Federicum Portugal.Impera. in princ.car.418.§ negotium melius quam ocium committi. Valer. § d.cap.ſapi.dict.in princ.Senec.lib.de uita bea.car.ult.a terg.in med.§

populo

populo Rom. dicebat App. Claud. Miſceri debent iſta ocium & proiecta uirtus, nunquam oſtendens quod didicit, &c. plura. 1. § epiſto. 56. in princ. peream, &c. §

Quid prodeſt totius regionis ſilentium, ſi affectus fremunt. nulla placida eſt quies niſi quam ratio cõpoſuit. Tranquillitas in quã bona mens explicatur, &c. Inter graues occupationes ceſſatio grata eſt omnis. Ocium nunquam probaui, niſi reficiendis corporibus, tum leuandis animis conceditur, &c. § Ponta. in dial. Charon. cap. & inter. § falſum eſt homines non actuoſos tanquille uitam ducere, alioqui tranquilliorẽ mulierum uitam quia ſellulariam, &c. Sed animi perturbatione tamen uexantur, &c. Nihil agere a recta conſtitutione deturbat. Vnde Achilles, de quo Home. Pondus iners terræ ſedeo cuſtodia claſsis. § Plut. lib. de tranqu. uitæ car. 2. & car. ult. in fi. § Monebat Plato ut non corpus exerceremus ſine animo, neque animũ ſine corpore, &c. Quibus uoluptati eſt labor, & uexatio, ijs tractanda ciuilia officia in rep. § Sene. lib. de tranqu. uitæ ubi ſupra. cap. Quæro, &c. Ponta. li. de ſermo. cap. de contentioſis. § quidam negotia quærunt. § & car. eius. ult. cap. circuncid. § Qui tranquille uolet uiuere nec priuatim agat, nec multa, nec publica. Ad ſuperuacua ſe ferat, formicis ſimiles ſine propoſito uagantibus in arbuſto, Philodicos tales uocant Budæ. & alij, in pand. 1. car. 5. Ocium eſt ubique animo bene diſpoſito, & ècontra. § Sen. epi. 1. epiſto. 104. in moment. §

At ille qui regiones eligit & ocium captat, ubique quo diſtringatur inueniet. § epiſto. 55. a geſtatione. § multum intereſt utrum uita tua ocioſa, an ignaua ſit, &c. Magna pars uitæ elabitur male agentibus, magna nihil agentibus, tota aliud agentibus. Qui nihil agit, &c. infra hic. Qui multa agit, &c. & in uer. Vita ſecura. Viuit qui, &c. Virtus ſopita. infra.

Labores quietem producũt. Quies & ocium labores. Ne quære mollia. qui è nuce, &c. § Eraſm. prouerb. Plato lib. 6. de legib. car. penul. a terg, in med. Machia. lib. de princip. cap. 14. in prin. lib. 5. hiſto. in princip. eius. Orat. Sat. 1. car. 1. a terg. § Laborem ſeſe ferre ſenes ut in ocia tuta recedant. Sicut paruula formica, &c. Ocij minimi. § Eraſ. pro uer. Ne ad aures. car. 163. § A negotijs ſe retraxerunt ad priuatam uitam & quietam, Lucullus, Africa. ſuper. Cato Cenſor, Timoleon, liberata Sicilia, Pompo. Atticus. Non autem inferior Scip. non Marius, & Cicero, & Achilles. Sicque male. § in uer. Politica. infra. & in uer. Virtus. Plut. in Timole. uita. car. ult. a terg. in Lucul. car. penul. in fin. in Cato. Ponta. lib. 2. de fortit. car. 76. ante. Geu. lib. 1. car. 235. in prin. § Nihil eſt in opere naturæ, quod non exemplo dierum ac noctium aliquas

uices feriarum uelit. § Plin.lib.17.cap.25.in fi. Martial.li.5.ad Martial. § Si tecum mihi, &c.

DE OCCASIONE.

Occaſio eſt Scientia oportunitatis idoneorum ad agendum temporum, eadem eſt ideo prudentiæ definitio. § Tul.in 1.offic. car.4.fin. ante de Modeſtia,& in epiſto.ad Atticum, § nauigationem idoneam expectans. Vnde prouer. Noſce tempus.

Quali forma habeatur & ſtatu.infra.in uer. Tempus. § Liui. libr. 22.car.4.fin.ante,& in oratio.Fabij ad Aemil. Conſ. Alcia.fab.119. § neque occaſioni tuæ deſis, neque ſuam occaſionē hoſti des, omnia non properanti clara certaque erunt. § lib.25.car.ult.ante in med. in oratio.Martij in Hiſp. § Si occaſionis momento (cuius præteruolat oportunitas) cunctatus paulum fueris, nequicquam mox omiſſam queraris. § & lib.37.car.antepenul.in princ.per Ariſthemum. Machia. lib. 3.hiſtor.car.72.in princ.75.a terg. § Non quemadmodum hodie utrunque uobis licet, ſic ſemper uobis liciturum eſt, nec ſæpe, nec diu eadem occaſio erit. § Plaut.in Perſa.cap.Ioui opul. § uirtus eſt ubi occaſio admonet diſpicere, alias, Sero ſapiunt Phriges. § Eraſ prouerb. car.28.cum ſequen.Ioui.libr.41.car. antepenult. ante per Pollinum. § Spectare tēpora, pericula metiri, occaſiones agnoſcere, eius eſt qui non temere ſe fortunæ committendum exiſtimet. Actiones per oportunitatem agendæ, omni negotio tempus eſt & oportunitas. § Eccl. cap.8. a.Eraſ.prouer.68.Deus,&c. § occaſionem quærit, &c. § Plut.lib. de diſcrim.adulat.car.6.fi. § præueniendo & diuertendo bella conficiuntur. § Guizar.lib.1.car.34. § de Conſaluo in Francos. § lib. 5.in med.car. 157. in fin. § de Labieno Cæſaris legato in Treuiros. Cæſ.lib.6.Gall.car. 2. § Oportunitas non obſeruata, cum omnibus quidem in rebus, ingens affert malum, tum in admonendo detrahit utilitatem. Sertor.de quo Plut. § in eius uita.car.penul.a terg.in princi. § Omnia uincit ſtudioſa ſedulitas, fidele auxilium eorum qui aptitudinē eligunt, intempeſtiue autē properantibus inimiciſsimū. Vnde Scipio, de quo Valer. § cap. ſapi. dicta. in princ. § confligendum eſt cum hoſte niſi per occaſionem, aut neceſsitatem, &c. Maturitate adiuncta, plura bene perficiuntur oportunitate temporis quam ui. § Dion lib. 45.car.penult.in fi. § occaſionem quærit,&c. § Eraſ. prouer. car. 145.Senec.epiſto.22. in princ. § In arena conſilium capere. § Machia.lib.6.hiſtor.in med.car.171.ante. § Dum tua nauis in alto eſt,&c. § Orat.in 1.epiſto.ad Lollium. § oportune loquendum.Eccl. § cap.20.a. § Sapiens tacebit ad tempus, premenda occaſio. § Eraſ. prouer.308.a terg. § malum eſt bonum, non gratum quando intempeſtiuum

peſtiuum. { prouer.car.334.in prin.} Semper tibi pendeat hamus, &c.Cogis adulterium dando tempusque locumque. { Ouid.in 2.de arte,in 1. de remed. } Temporibus medicina ualet, data in tempore proſunt.Quæ prima inquit fortuna ſalutis monſtrat iter, eandem ſequamur. { Virg.in 2.in med. } non tantum præſentis, ſed & uigilantis eſt occaſionem obſeruare properantem. { Senec.epiſt.22.in prin. Iam intelligis,&c.Tul.in Philip.3,in princ. eius. } breue tempus longum eſt imparatis.Dies affert & hora potius, niſi prouiſum eſt magnas ſæpe clades.Deum fortunam,oportunitatem,&c.& in uer.Deus, &c. Niuna coſa piu nuoce al tempo quanto il tempo. { Machia.lib.3.hiſtor.in med.car.8.a terg.Dion ubi ſupra.Apia.li.5.in med.de Pompeio filio in Octauium Cæſ.in Sicilia, &c. } cum Pompeius oportunitatē neglecta,&c. { car.206.209.car.& 105.ante,Geu.lib.1.c.388. a D. Pietro Giron.Guizar.lib.2.car.97.a terg.de Duce Mediol. }

DE OPIBVS.

Pecunia.infra.Bona.ſupra.

Opes caducæ ſunt, affluunt ſubito, repente dilabuntur.fortunæ poſſeſsio. { Plutar.plura.lib.de libe.educ.car.6.a terg. Valer. cap.de uariet.caſuum.in fi.eius.Orat.oda.2.li.2.Nullus argento, &c. } omnia iſta bona, quæ nos ſpecioſa,ſed fallaci uoluptate delectant, pecunia dignitas potentia,& ſimilia,cum labore poſsidentur,cum inuidia conſpiciuntur,&c.Lubrica & incerta ſunt, nunquam bene tenētur, &c. plura. { Senc.libr. de breuit.uitæ.car. antepenul.a terg.in med.Ponta.in 2.de fortit.c.Diuitiæ.in uer.Bona. ſupra. plura. } Multis exitio fuiſſe quarum cupiditate & ſtudio uita hominum imprimis uexetur, cum habendi libido uix unquam ſatietur,quò quæ plura poſsidentur magis augeantur atque excreſcant. { libr.de liberalit.car. 99. cap. auaritia.in fin. } plures inueniri inquit Ariſtides,qui diuitias ſuas turpem ad uſum conferant,quam qui paupertatem generoſe ferant. { Ponta. in Dial. Charon.cap. Expectatus. in fi. } Quæ bona huic generi natura tribuerit, ea eſſe omnino quam pauciſsima,atque ea dum uincuntur homines cupiditatibus,dum perperam agunt,corrumpunt quæ natura ſunt bona,nequiter illis utentes, in perniciem ſuam uertant. Opes non perdidit ſapiens,ſed occupationes. { Senec.libr.de conſolat.cap.Emetiamur.in med.car.149.epiſto.59.in med.itinera. } relinqui diuitias aut periculum poſsidētium,aut onus relinqui corporis,aut animi uoluptates,quia molliunt & eneruant,&c.Nemo naſcitur diues, quiſquis exit in lucem, iuſſus eſt lacte & panno eſſe contentus, &c. ab ijs initijs nos regna non capiunt. { epiſt.20.in fi.eius.Si uales,&c. } Diues aut iniquus, aut iniqui filius. { Eraſ.prouer.120. } Qui confidit in diuitijs ſuis corruet.

ruet. Iuſti germinabunt,&c. § prouer.cap. 11.in fi. § Tanquam ca‑nes,&c. Pecuniam ſine peculio fragilem eſſe,&c.alibi. § Apia. lib.ly‑bico.car. 262. § Diuitiæ ſplendorem afferunt nullum, eas cum igno minia poſsidenti. § Plato in Menex.car.ult.in princ. § Inter potio ra ſunt. Nemo ſapientiam paupertate damnauit. habendæ opes nulli detractæ,&c. § Sen.ubi ſupra.car.140.in fi. §

DE ORBITATE.

Filijs.

Orbitas in filios,conſolatio & amicorum. § Plut. in ſua conſolat. car.232.234.244.lib.de tranquil.animi.car.261.a ter.Senec.lib. de re med.fortuit.car.73.a terg.plura.epiſto.64.77.91.96.98.99.late 149. 150.in fi. Valer.cap.de parent.in fi.de Anaxagora.Ponta de fort. lib.2. car.81.82.§ Bonum incognitum carere filijs. Vtilius eſt ſine filijs mo ri,quam relinquere impios. § Eccle.cap.16.a.Eccl.cap.2.d.§ Non nulli qui filios exoptant, in calamitatem inde incidunt. Si filij improbi euenerint, filios & inueniſſe tortores, quandoque conſtat. § Plato in Alcibi.ſecund.car.2.ante in med.in Menex.car. ult.ante in med. Boet. in 3.de conſolat.pro.8.car.33.a ter. §

OMNIA FERT AETAS.

Omnia fert ætas. § Plato in conui.car.176.de Socrate,uerum Aga thonem.car.2.in prin. § mores,conſuetudines,opiniones,cupidines, uoluptates continue permutantur. § Virg.egl.9.in fi. §

Omnes de facili labuntur in uitium.infra.in uer. Vitium.

Omnium rerum uiciſsitudo. § Plato,de quo Cæl.li.6.cap.13. plu ra. In conu. ubi ſupra.Tempus. § Velut unda ſuperuenit undam. § Orat.in 2.epiſt.flore bono,&c.car. ult. §

Omnia prætereunt,redeunt,nihil interit. § infra.in uer. Tempus. Orat.li. 4. Oda 7.diffugere niues. Eccl.cap.3.in prin.Tul.li.2.de diui‑nat.car. Machia.lib.5.hiſtor.in prin.car. 128. a terg. § Multa re‑naſcentur quæ iam cecidere. § Orat.in poet.car.173. §

OMNI VITIO, &c.

Vitium.infra.

Omni uitio carere debet,qui in alterum dicere paratus eſt. § Tul. in ſua inueċt. in Saluſt.reſponſ.In diuinat. in Verrem n princi. car. 58.a ter.& in 5. Verr.ſua in princ.car.145.ante & a ter.Senec.libr.Sunt.car. 71.a terg.in med.Plaut.in Trucul.cap.ad fores. § Qui alterum incu‑ſat probri ipſum ſe intueri oportet. Perturpe eſt quod obijcitur inob‑ijciente cognoſci.Sen.in ſuis prouerb.& in uer.Vitium.infra. Ita Phala‑ris in epiſtola ad eius filium Paurolan. § in fin. & car. 6. § Plures in ſchola de pudore præcipiunt & continentia, ijdem tamen in omniū

libidinum

libidinum cupiditatibus uiuunt. Lactan. § plura lib. 5. cap. 15. in fin. cap. 16. li. 4. cap. 23. Plutar. lib. de utilit. ab inimico. car. 3. uel 295. §

Omnia in peius ruere. ſupra in uer. Aetas. § Vir. egl. 5. car. 7 Orat. Oda 6. lib. 3. Carm. in fin. § Aetas parentum peior auis tulit nos nequiores, &c. § Iuuen. Sat. 1. in fin. car. 16. ante. § Fælices proauorum attauos, &c. § Sat. 1. in fin. § Omne in præcipiti, &c. Eraſm. prouerb. 662. 1634. Aceſſias, & cæ. car. 1559. § Contra, melius hodie quam heri nobis. § nu. 2081. primum. prou. 1461. Quoſdam. prou. 849. Effugi malum, & c. prouer. 2002. § Quotidie deterior eſt poſterior dies. Sen. in ſuis prou.

Omnia bona mea mecum porto. infra. in uer. Pauper. §

Omnibus ſatisfacere ne Iupiter quidem. § Eraſ. prou. 1655. §

Omnia orta occidunt. § Salu. in Iug. in prin. li. de rep. car. 100. in princip. Tul. in 1. de natu. deo. car. 6. in princi. § Infra lunam omnia corruptibilia. ſupra in uer. Animus. § Apia. in Lybico car. 278. a ter. Omne nimium offendit. § Plato. libr. 3. de legi. car. antep. a tergo. in prou. ſuo. § Dimidium plus quam totum. § Plin. libr. 11. cap. ulti. § pernitioſum quod eſt nimium. § lib. 18. cap. 6. in med. § Bene colere bonum & utile, optime damnoſum. § lib. 35. cap. 10. car. 1. ante. in fi. § De Apelle. memorabili præcepto, Nimiam diligentiam ſæpe nocere. § Sen. lib. de tranquilitat. cap. placebit, &c. § Vitioſum eſt, quod nimium. § car. 153. in fi. § Modus & mediocritas ergo adhibendi, ut ſupra.

Omne rarum carum. periculo quæſita placent. § Plin. libr. 9. cap. 35. in prin. § Periculo quæſita maxime placent. Sine gloria uincit qui ſine labore. ſupra in uer. Labor. in uer. Pericula. Vileſcunt quæ omnibus cognita ſunt & facilia. raritas admiratur. § Carda. lib. 14. de ſubtilit. car. 1. a terg. lib. 18. car. pen. § Quod præclarum arduum. § Tul. lib. 3. Tuſcu. in fi. eius. ex Platone pluribi. §

DE ORDINE.

Ordo eſt ut not. Tul. § in 1. offic. car. 4. fin. in med. § Compoſitio rerum aptis & accommodatis locis. Locum autem actionis opportunitatem temporis eſſe dicunt. Ponta. § libr. 1. de obed. cap. quoniã autem. Machia. lib. 3. diſcur. cap. 30. car. ult. eius, & cap. 14. in med. cap. 36. car. 1. § In militia præſertim. § ut in uer. Milites. & d. cap. quoniam. Colu. libr. 13. capi. 2. Blond. libr. 6. de Roma Triump. car. 126. § In præferendis amicis, in uer. Benefic. ſupra. Contribulis factus ſerua ordinem. § Eraſm. prouer. car. 332. § Seruus ſeruo præſtat, & cæ. § prouer. car. 370. § Senibus placida omnia & ordinata conueniunt. § Plin. epiſt. 1. lib. 3. in prin. § Ordo ſi in ciuitate eſt, cuncta bene procedunt,

cedunt. quæ ordine carent & male ordinata ſunt, ea etiã quæ bene ſunt ordinata confundunt. § Plato. lib. 6. de legi. car. ult. in prin. lib. 10. in arg. car. 1. a terg. in med. § Compertum habemus ordinem ubique a ratione procedere, & ordinem quidem nuſquam & nunquam interruptum a ratione potenti, &c. § & car. 3. a terg. in med. 309. § Conſtat optimam animam totius mundi curam habere. Vnde tali ratione circumuoluatur. Si uero furioſe & ſine ordine mouetur, malum.

Omnibus in rebus & in actionibus ponendus eſt ordo. § ubi ſupra lib. 7. in med. car. 4. ante in med. § Ordo totius temporis liberis hominibus ab ortu ſolis perpetuus ad ortum ſolis alterum eſt habendus, &c.

DE ORATIONE.

Eloquentia. ſupra.

Orationis uim homini datam ad conciliandam hominum ſocietatem, &c. § Tul. in 1. de legi. in med. car. 5. ante. Plutar. in Periclis uita. car. 4. in prin. § Populum præſidentem reprimens, languentem ac labentem excitans, oſtendit ueriſsimum eſſe illud Platonis, Oratoriam uim animis hominum imperare, eosque ad quoſcunque uelit motus impellere, &c. § Tul. in præfat. paradox. § Oratio facit omnia probabilia, & dicendi uis. Nihil eſt tam incredibile, quod non dicendo fiat probabile, nihil eſt tam horridum tam incultum quod non reſpleneſcat oratione. § Orat. in 1. epiſt. car. 1. a terg. Plin. epiſt. 28. lib. 9. § Nemo adeo ferus eſt ut non miteſcere poſsit, &c. Si uoluerit dicentẽ audire. § Home. lib. 6. Ilia. car. 5. de Paride per Hectorem. § Conſultandus per uim nullus, nec filius quidem. § Plato epiſt. 7. car. 2. a terg. in med. Eccl. cap. 22. b. § Qui narrat uerbum non audienti, &c. § Sen. epiſt. 29. in prin. De Marcellino, &c. Eraſm. prouer. car. 246. Animo ægrotanti, &c. prouer. car. 228. § Moleſtum, ſapientem apud ſtultos loqui. Ruſticanum oratorem ne contempſeris. § prou. car. 199. Orat. in epi. Vertumnum, &c. § Quis inuitum ſeruare laboret. Oratoria maieſtas. § Plato lib. de regno. car. pen. ante. in fin. § Non ne igitur ſi unus uera ſcientia, &c. ſciens & exercitatus debet eſſe Orator. § Plato in Phedro car. penul. in fin. Quippe ſi tibi natura, &c. & de Pericle. § Non ſcriptis operam dare decet, ſed memoriæ tenere, ubi ſupra. § car. ult. ante. § Vnde dicitur. Sententia philoſophorum, Acumen dialecticorum, Verba poetarum, Memoria iuriſconſult. § Tul. lib. de oratore, de quo Budæ. in pand. 1. car. 11. a terg. § Non properans ſed inſiſtens ſit oratio. § Sen. epiſt. 40. in med. quod, &c. § Nã Cicero & gradarius fuit & tardiloquus. Orator eſſe debet uita, ſcientia, eloquentia præditus, ubi ſupra.

DE PATRIA.

Patria anteponenda(poſt Deum & principem)omnibus, inde & pa-
tri & matri,& progenitoribus. § Platò in Crito.car.3.in prin.libr.5.
de leg.car.2.ante.in med.Tul.in 2.de fini.in med.car.74.ante. in fi.lib.
de ſomno Scipi.in med.car.2.in princip.& ibi.Macrob.car.4.Lucil.de
quo Lactant.libr.6.capit.5.6.in med.Machia.lib.4.hiſt.car. ult. §

Omnibus qui patriam conſeruarint,adiuuerint,auxerint, certum eſ-
ſe in cælo locum ubi beati,&c. § libr. 1. offic.in med. § Cari ſunt
parentes,liberi,propinqui, familiares,ſed omnes omnium cariores pa-
tria complexa eſt, pro qua,quis bonus dubitet, mortem oppetere ſi ei
ſit profuturus? § lib.3.in med. in quæſtion. Quid ſi tyrannidem oc-
cupare,&c. § Si ad perniciem patriæ res ſpectabit, patriæ ſalutem an-
teponet ſaluti patris. § lib.de ſenect.car.3 § Optimis auſpicijs ge-
ri quæ pro reipub.ſalute gererentur.Ex Homero. § lib.12. Iliad. in
med. de Hectore.lib.15.in med.Homer.in 15.Ilia.car.168.in fin.libr.
12.car.5. § Non ei indecens auxilianti circa patriam mori. § Eraſ.
prouer.car.242.a terg.car. 311. § Vnicum augurium pro patria mo
ri. § Home.lib.9.Odiſſ.car.1.ante.Orat.Oda 2.lib.3.dulce & deco-
rum,&c. § Nil dulcius mea patria neque parentibus,qũocunque de-
fendenda. § Machia.lib.3.diſcur.cap.41.Ponta.libr. 2.de fortit.car.
3.cap.Quoniam autem,car.75.in princ. in dial.Actius.cap.Diui boni.
car.107.in prin.Plato.lib.9.de legi.car.2.ante in med. §

Nihil ciui bene conſtituto patria ſua carius eſt, quoniam in ea hono
res aſſequitur ac titulos,refert Ponta. § ubi ſupra.car.101.in princ.§
Prima uitæ tempora patriæ,extrema nobis impartire debemus, nam &
ocium beatiſsimum eſt. § Plin.epi.23.lib.4.lib.5.epiſt.6. in fin. epi.
24. § Patriæ fumus. § Eraſ.prou.16.car.26. §

Quid è contra. § Machia.lib.5.in prin.car.135.in princ. § Dul
cis amor patriæ & item generoſior codro. § prou.ubi ſupra. Tul. in
1.offic.car.12.§ Societas maxima in rebus publicis.Quæuis terra pa
tria,in uer.Exul.ſupra.

Vbi bonum,ibi patria. § Sen.car.148.a terg.de conſolat. cap. re-
moto,&c.& in ſuis prouerb.Diodo.lib.1.car.10.in prin. § Armorũ
potentes facile ſe patriam reperturos de Seriphio patriam Themiſtocli
proponenti,&c. § Plato in 1.de rep.in prin.car.2. in princ. & pluri-
bi. § Patria pulſus & ſi innocens uindictam agere non debet, ut Co-
riolanus,ut Themiſt. § Tul.li.de ami.car.100.in prin.lib.ad Atticũ.
2.car.50.Cupio,&c.Geu.lib.1.car.391.a D.P.Giron.libr. 2.car.107.
Quattro ſono,&c. §

DE PATRE.

Patrem ſequuntur liberi. Sic canibus catulos, &c. § Virgi. & Colu. lib. 4. cap. 9. Liui lib. 4. a terg. in med. Eraſm. prouer. 335. car. a ter. § Patris eſt filius, nam ſequitur leuiter filia matris iter. § Ouid. in Hermion. epiſtola. Machia. de Dante. libr. 1. diſcurſ. cap. 11. Rade uolte deſcende, & cæ. § Iuuenum mores ſæpe indies uarieque mutantur. § Plato. lib. 11. de legi. car. pen. ante in med. & in uer. Degeneratio. §

Parentum iniurias non modo reticendas, ſed æquo animo ferēdas eſſe oportet, dicit Tul. ex Plato. § in Crito. car. 13. in princip. in oratio. de quo in uer. Iniuriæ. ſupra. pro Cluentio car. 23. Plato etiam in 4. de legi. car. 3. ante. in med. Sen. in ſuis prou. car. 167. §

Ames parentem ſi æquus eſt, ſin aliter, feras.

Reuereri debent. Suſcipe ſenectam patris tui, &c. qui honorat patrē ſuum, &c. quoniam & eorum imprecatio lædit. § Eccle. cap. 7. c. cap. 3. a. b. Home. lib. 9. Illia. in med. car. 99. in fi. Plato lib. 11. car. pen. a ter. in prin. ubi ſupra. §

Dei autem perfecerunt execrationes, nihil enim imprecatione parentis pernicioſius, &c. & è contra. Parentibus malis, filius nūquam bonus. § Eraſm. prouer. car. 81. in fin. § Nunquam e ſquilla naſcitur roſa. § prou. car. 173. a terg. Plato in Prothag. car. 3. a terg. § Pauci filij ſimiles patri, plures peiores, pauci patre meliores. § Home. in 2. Odiſſ. car. antep. ante. lib. 15. car. pen. ante. § E patre multo peiore filius melior. Parentes filios diligunt magis quam è contra. § Plato li. 7. de legi. in prohe. car. 337. in fine. § Diſsimilitudinis rationem inter patrem & filium in moribus ex conceptione, not. ad Plato. § lib. 6. de legi. car. pen. ante in med. 336. § Patriam reliquit pro qua & in qua mori præclarum fuit. § de Pompeio Tul. ad Atticum lib. 8. car. 228. eius. 2. §

DE PARSIMONIA.

Auaritia. ſupra.

Parſimonia eſt optimum uectigal, locupletatur quiſquē parce agendo. § Eccle. capit. 11. c. § Vita hæc ruſtica parſimoniæ diligentiæque & iuſtitiæ magiſtra eſt. § Tul. in oratio. pro Amerino, in med. car. 30. ante. § Nam parcus in minimis, prodigus in magnis æget curatore, ſed ad menſuram, &c. ſera in fundo parſimonia. § Sen. epiſto. 1. in fin. § Sacrum ſine fumo, ſalem lingere, tenuiter deducis, canens uitæ palmā, timbra uictitans, Glaucus alter, Cocleæ uita, Lampſana munera. § Eraſm. in ſuis prouer. Orat. in 2. ſermo. Sat. 2. car. ult. ante. § Sed pullo atque hædo, & cæ. non malus duntaxat parens. ſupra in uer. Auaritia, in prin. § Plato lib. 5. de legi. car. ult. ante. in med. § Parſi

monia quando uitioſa, liberalitas & prodigalitas uirtus, not. ex Lactan. § libr. 6. cap. 17. in med. § In conuiuijs, in ludis publ. Plin. § libr. 2. epiſtol. 6. car. 37. Nullum, & cæ. Valer. cap. de repulſis, in Tuberone. § Vt priuatim continentiā probabant, Ita publice ſplēdorē requirebant.

DE PATIENTIA.

Patientia eſt malorum quæ inferuntur, uim, uel accidunt, æquo animo perferre. Optimum eſt ærumnæ condimentum animus æquus. § Lactan. lib. 5. cap. 23. Geu. lib. 2. car. 118. Plaut. in rudent. cap. intelligo, in fi. eius. § Leuius fit patientia quicquid corrigere eſt nephas. § Orat. Oda. 24. li. 1. Quis deſiderio. Plaut. in Capti. cap. Dij immortal. § Dij immortales uoluerunt uos hanc ærumnam exequi. Decet id pati animo æquo. quod ſi id facietis, leuior labos erit. feras non culpes, &c. § Eraſ. prouer. 214. Gel. lib. 17. cap. 14. Macrob. lib. 2. cap. penult. § Leue fit quod bene fertur onus. § Ouid. in 1. elegi. ſupra. pluribi in uer. fortit. Valer. cap. de patient. in princ. § natam dicit cum ea uel ex ipſa fortitudinem.

Aurum probatur igne, fortitudo per patientiam. § Eccle. cap. 2. per totum. § Ne gry quidem, Dionis gry, rerum conditionem nō mutare poſſumus, id poſſumus, magnū ſumere animum quo fortiter fortuita feramus & naturæ conſentiamus. § Senec. epiſto. 107. in med. ubi illa prud. libr. de moribus. car. 71. § Libenter feras quod neceſſe eſt. magnarum uirium eſt negligere lædentem. feras non culpes, quod mutari non poteſt. § Senec. in ſuis prouer. epiſto. 68. Ita communibus, &c. § Cum aliquis tormenta patitur, omnibus uirtutibus utitur, cū qua in promptu ſit & appareat patientia. Cæterum illius eſt fortitudo, cuius eſt patientia, perpeſsio, & tollerantia, &c. § Geu. lib. 1. car. 236. in med. car. 65. 73. in princ. § Qui patiens eſt gubernatur ſapientia, &c. § prouer. cap. 14. d. 16. in fi. § Cor non manducabis. ſupra. in uer. Fortitud. Patere & abſtine. § Gel. lib. 12. cap. 19. Eraſ. prouerb. 1613. § oportet tolerare tamen. § Home. lib. 6. odiſſ. car. antepenul. ante. § In labore & patientia exercenda ætas. § Tul. in 1. offic. in med. car. 24. a terg. § Superanda omnis fortuna ferendo eſt. Virgi. § in 5. Herodo. li. 5. cap. 2. de rege Aminta in filium. § ut de grauiter ægrotante. § Gel. lib. 12. cap. 5. § Pati neceſſe eſt multa mortalem mala. Neuius, de quo Cælius § lib. 4. in fi. car. 152. in princ. § Leuē iniuriam ferre ſilentio nolentes quidam grauiſſ. malis obruti ſunt. Sen. § lib. 2. de ira. cap. utilis, a terg. in med. § furor fit læſa ſæpius patientia. funem abrumpere nimium tendendo. § minus, de quo Eraſ. prouer. car. 72. Macrob. libr. 2. cap. 7. § de alendis pueris Inſtitutum per Aegypti regem Seſoſtrem. § Diodo. lib. 1. car. 8. in princ. § Fideliſ-

ſimam obedientiæ miniſtram eſſe patientiam. § Ponta.li.2.de obed. car.3.a terg.uel 14. § præcipua uirtus eſt patientia, &c. § Lactan. lib.5.cap.23.in princ.ubi ſupra. §

DE PAVPERTATE.

Paupertas ideſt parui poſſeſsio ſapientiam ſortita eſt, non autem inopia uel mendicitas, quæ multum differt (etiam quod aliquando unum pro alio imprudenter ponatur) ut ex Tul. § in 2. offic. in med. cart. 39. § Iuſtus eſſe nemo poteſt qui mortem, qui egeſtatem timet. i. paupertatem, quæ ferri poteſt, egeſtas non poteſt. Poſſeſsiones tibi non interdico, ſed effugere uolo, ut illas intrepide poſsideas, & iuxta illud Virgi. Aude hoſpes contemnere opes, &c. § Senec. lib. de paupert. in fi. car.69. in fi. de auro. Plin. in præfat. lib.33. & cap.1. in princ. § præcipuum eſt non corrumpi diuitiarum contubernio, &c. magnus eſt qui in diuitijs pauper eſt. Ab Ioue ſummo hoſpites & pauperes. § Hom. in 6. odiſſ. car.4. a terg. Senec. epiſto.87. in fi. naufrag. §

Mater eſt induſtriæ. § Ponta. lib.1. de pruden. in princ. hic igitur, &c. lib.4. car.206. cap. de induſtria, & in ſuis prouer. § homines experiri multa paupertas docet. § Lactan. lib.7. cap.1. in med. Eraſ. prou. 422. Machia. lib.1. diſcur. cap.3. Orat. ad Florum. car. 233. § paupertas impulit audax. § Ponta. in dial. Charon. c.57. ante. Apia. libr.4. in med. car.65. a terg. § Omnes artes perdocet. § Plaut. in Sticho, capit. famem. Orat. etiam Oda, Intactis opulent. lib.3. & epiſto. Flore bono, ubi ſupra. Plin. epiſto.22. lib.7. car.194. Alcia. fab.118. § Pronior eſt ad religionẽ, & facilior pauper, fidelius ridet & ſæpius. § Sen. epi. 80. in fi. hodierno die. epiſto.108. ante in fi. Id de quo. lib. de paupert. in princ. & in fi. car.69. in fi. car.150. in princ. Orat. oda.1. lib.3. Odi profa. uulgus. Oda, incluſam Danaem, &c. Iuuen. Sat.14. in med. Xenop. li. 8. car.141. ante. §

Somnus agreſtium lenis uirorum, non humiles domos faſtidit, &c. bene eſt cui Deus obtulit parca quod ſatis eſt manu. § Oda, Tyrrena regum. § plerunque gratæ diuitibus uices, mundæque paruo ſub lare pauperum cœnæ ſine aulæis & oſtro. § oda.29. lib.3. Sat. 1. lib. 1. § At qui tantulis æget quanto eſt opus, is neque limo turbatam, &c. ſed pullo atque hœdo, &c. § Sat.2. in prin. eius. lib.2. car.281.277.279. § Neſcis quid ualeat nummus, quem præbeat uſum, panis ematur, & cæ. § Sat.6. lib.2. de muribus. § aut magno aut paruo læti, &c. Haud mihi uita eſt opus hac, ait, & ualeas, &c. § Sat. ſequen. 7. § laudas ſecurum olus, ita te fœlicem dicis, &c. § Iuuen. Sat.11. car.2. Martial. li. 1. ad Frontonem. § Hædulus qui plus lactis habet quam ſanguinis, & montani aſparagi, tortoque calentia fœno, oua adſunt cum ipſis matribus,

tribus & ſeruatæ in uitibus uuæ,&c. & quæ Curius iam paruo collegerat horto. § Perſi.Sat. 3. in med. § Eſt tibi far modicum purum & ſine labe ſalinum,quid metuas? honeſta eſt læta paupertas, ſi læta non eſt paupertas. § Senec.epiſto.2.in fi.& car.69.a terg.in prin.de paupert.Tul.in parad.ult.Orat.etiam epiſto.vrbis amatorem.lib.1. § Viuere naturæ ſi conuenienter oportet,&c. § Plut.lib.de tranquil. animi.car.3.a terg.Senec.epiſto.119.in med. & in fin. § Suauem uitam conſuetudo effecit, ut quidam uoluerunt, ſed prudentia potius uitam optimam eandem ſuauiſsimamq; facit, &c. Simul ærumnam multiplex exercitam habet paupertas. Territat pauor animi mentem, neque, &c. § Plaut.in Ciſtel.cap.ſiquid. car. 138. in princ. § omnibus modis qui pauperes ſunt homines miſeri uiuunt, præſertim quibus nec quæſtus eſt,nec artem didicere ullam,&c. §in rudenti.cap.omnibus.car.270. ante:Senc.in ſua conſolat.ad Albi.car.penul.ante.150.reſponderi, &c. de priſca parſimonia. § Plin.plura de hortis.libr.19. capit.quarto. § Grauior eſt cum infamia,& in ſene,& in ſeruo. § Plaut.in Perſa.c. Quæ res,car.261. § Nihil habet infælix paupertas durius in ſe,quam quod ridiculos homines facit. § Plau.in ſticho.cap.famem.car.285. in prin.Gel.ex Euripide.libr. 11.car. 4. Iuuen.Sat.3.Sen.epiſt. 115.in fin.Nimis,&c. § Paupertas maledicta probroque ſit, & contempta diuitibus, inuiſa pauperibus, & cæ.magnum paupertas obprobrium. §Orat.lib.3.Oda.24.Intactis,&c.epiſt.ad Lollium.libr. 1. car. 216. § Quem paupertatis pudor,&c. denique eo mores redacti ut paupertas, &c.ut ſupra.Sit optimus ergo pecuniæ modus,ut in uer. Mediocritas. ſupra.Quãquam res noſtræ ſunt pater pauperculæ modicæ & modeſtæ, meliuſt tamen ita uiuere. Nam ubi ad paupertatem acceſsit infamia, grauior paupertas fit,fides ſubleſtia. § Plaut.ubi ſupra.Ponta.libr.4. de ſermo.cap.reſponſa. in fin. § Annos.84. eodem acceſsit ſeruitus, ſudor,ſitis.

Laudatur pauper uoluntarius non paupertas. Sunt qui non habeant, eſt qui non curat habere. § Orat.epiſt.flore bono.in fin.Sen.epi.82. in med.Deſij iam,&c.lib.de remed.fortuit.car.73. a terg. § Paupertas grauis eſt,immo tu grauior paupertati. § Idem Sen.car.73. a ter. in med.epiſt.115.Nimis anxium.in med.epiſt.14.in med.fateor,& cę. Iuuen.Sat.10. § Cantabit uacuus coram latrone uiator. Nudum latro tranſmittit,&c.timidus plutus. § Eraſ.prou.2602. §

Melior eſt pauper ſufficiens ſibi quam glorioſus & indigens pane. § prou.cap.12.b.Eccl.cap.10.d.cap.15.c.melius,&c. § Paupertatem ferendo effecere leuem. § Metham.lib. 8. in med. § Diuitijs abundans non ideo eſt beatus, ſed aut exigua raris aut non ambitioſæ doctri

næ cultor,&c. § Vale.cap.ſapi.dicta.car.pen. § Philiſtus philoſ.ad Ciceronem exulem,exhortatoria,de qua Dion.late. §li.38.car.32.§ Melius eſt parum cum iuſtitia,&c. § prouer.cap.16.b.car.17.a. cap. 19.a.melior eſt,&c.Eccl.cap.4.b.Pſal.cap.36.in med. § Melior eſt pugillus cum requie, quàm plena utraque manus cum labore & afflictione. § Machia.lib.3.hiſtor.car.80.a terg.Virgi.libr.8.Sen.epiſt. 18.in fin.epiſtola,&c. § Aude hoſpes contemnere opes, &c. largius regnes auidum domando ſpiritum,&c. § Orat.Oda,nullus arg.Oda, intactis, &c. epiſtol. Quinque dies,&c. § Paruum parua decent,&c. § Ponta.lib.2.de fortit.cap.de toleran.paupert.car.76. ante. § Eradēda ſunt cupidinis prauæ elementa. Viuitur exiguo melius,natura beatis omnibus eſſe dedit. § Claudia.lib.1.in Ruffi.§ Pernitioſum habebant ciuem qui ſeptem iugeribus non fuiſſet contentus. de Curio conſ.Plin. § lib.18.cap.3.in med.&c. § Cupiditatibus detrahendum,non pecuniæ adijciendum ſi uis fieri diues. § Sen.epiſt.21.cum iſtis.in med.lib.de paupert.in med.car.69.a ter.epiſt.16.in med.liquere tibi. § Si ad naturam uiues nunquam eris pauper, ſi ad opinionem nunquam eris diues. quod ſatis eſt cui contingit nihil amplius optet, non domus & fundus. § Orat.epiſt. Troiani belli. § Paupertas eſt non in diminutione diuitiarum,ſed in cupiditate. § Plato in 5. de legi.car.3.ante in med.Pau.ad Thimoth.1.cap.6.b. § Habentes alimēta & quibus tegamur, his contenti ſimus. Nam radix omnium malorū eſt cupiditas. § Valer.capit.de paupert.in princip.capit.de fælicitate. in gige. §

Omnia nimirum habet qui nihil concupiſcit. Cuncta poſsidet quia dominium rerum collabi ſolet bonæ mentis uſurpatio,&c.Maximæ diuitiæ non deſiderare diuitias. § Sen.libr.de moribus. 71. ante in fin. epiſt.27.Tu me inquit.in fin. & in ſuis prouerb. § Diuitiæ ſunt ad legem naturæ compoſita paupertas. § epiſt.87.naufrag.Dion. ubi ſupra.lib.38.car.32. de Philiſto. § Fecit ſibi pacem nihil timendo,fecit ſibi diuitias nihil concupiſcendo. § Tul.in parado.1.& ult. Vale. capit.de abſtin.in Fabricio.Plutar.libr.de cupidit.diuit. car.1.ante. § Diuitem eſſe non eſt diuitias contemnere, nec immodicas opes poſsidere,ſed non ægere ſupervacaneis,&c. plura coherceatur plura poſsidēdi cupiditas,nemo pauper eſt earum rerū quæ naturæ ſufficiunt,&c. § epiſt.25.in med. § Panem & aquam natura deſiderat,&c. §epiſt. 110.in fin.car.61.ante in med.epiſt.119.Quotiens.Boet.in 2. de conſolat.car.20.21. § Creſcentem ſequitur cura pecuniam, maiorque fames,&c. § Orat.lib.3.Oda.16.lib.1.epiſt.5.Quinque dies, &c. § Paruum parua decent,&c.Curius parua quæ legerat horto. § Iuuen.

Sat.11.Home.in 14. Odiſſ.car.4.} Si ſit nunc uobis in annum, & cibus & uinum dulce,epularique quiete. { Valer.cap.de fælicit.in fi. } Magis ſe probare ſecuritate ridens tugurium quam triſtem curis & ſolicitudinibus aulam,&c.Pauper non eſt,cui rerum ſuppetit uſus, & cæ. { Orat.epiſto.fructibus,&c. Valer.ubi ſupra.Sat.4.lib.2.Iuuen.Sat.3. car.pen.a ter.} Et culti uillicus horti. Vnde epulum poſsis centum da re Pythagoreis. { Martial.ubi ſupra.} Et ſua non emptus præparet oua cinis. { lib.5.car. ult.ad Traianum.lib.10.parat conui. libr.12. ad Iuuenalem. } Ignota eſt toga,&c.

Seruiet ęternum qui paruo neſciet uti.Edam in quantum ſitis atque fames & frigora poſcunt,&c. { Iuuen.Sat.14.in fi. eius. } ſi nondũ impleui gremium ſi panditur ultra,nec Cræſi fortuna unquam, &c.Irriguo nihil eſt elutius horto.Ex horto macellum quærere . { Plin. lib. 19.car.4.in princ.lib.31.cap.7.in med.} Salem cum caſeo & pane,&cæ.Viuite contenti caſulis,&c. { Iuuen.Sat.14.in med.Eraſm. prou. 2389.Plutar.in Craſsi uita, in princ.car.1.ante in med.Nemo,& cæ. } Si caſeum haberem,&c. probamque pauperiem ſine dote quæro,& horna dulci uina promens dolio dapes inemptas apparet.Viuitur paruo bene,cui paternum,&c. { Orat.oda,Tyrrhena.oda,beatus ille qui.oda, Ocium diues.Plaut. in Capti.car.83.ante. } Cœna terreſtris uel hortenſis,& in cap.Prandia,diximus alibi. { Senec.epiſto.2. in fi.libr.de tranquil.car.153.a terg.& in uer.Mediocrit.ſup. optimus,&c. } diuitiarum modus eſt habere quod neceſſe eſt,proxime quod ſat eſt. Ibidem { epiſto.1.in fi.epiſto.4.in fi. epiſto.20.in fi. 22.} magnæ diuitiæ ſunt lege naturæ compoſita paupertas.magnus ille eſt, qui in diuitijs pauper eſt. { Orat.item epiſto.ad Villicum ſuum in fi.} Cœna breuis iuuat,&c. { epiſto.ſi bene,&c.in fi.} & prouiſæ frugis in annum copia,&c.paruoque beati condita,&c. { epiſto.1.libr. 2.in fin. eius.car.227.Sat.6.lib.1.car.264. } aſsiſto diuinis. Inde domum me ad porri & ciceris refero. An qui contentus paruo, metuenſque futuri, minus habendum eſt ut minus deſit. { Gel.lib.9.cap.8.libr. 13.cap. 23.Boet.lib.2.car.21.in princ.Curt.lib. 4. car. 5. } de Abdolomio. Eſt quaſi diues.diſce paruo eſſe contentus. { prouer.cap.13.d. Sene. lib.de beata uita. c. 140. a terg. } diuitiæ non in animum ſed in domum,non amandæ ſed tenendæ,magis enim explicant animum. pauper ſuperbus,&c. { Eccl.cap.34.in fi. } Omnia bona mea mecum porto, dicebat Biantes patria profugus, de quo Tul. { in prima parad. Valer.cap.ſapi.dicta.car.151.a ter.Senec.lib.de tranquil.uitæ.car.153. a ter. } Leuior eſt dolor non habere quam perdere,paupertatem qui æquo animo tollerarint, diuitijs peſſundatis donatis & reprobatis paupertatem

pertatem ſecuti ſunt,litteris dediti,Democritus,Anaxagoras,&c. Valer. { cap.de ſtud.& induſt.car.178.cap.de paupert.cap.ſapi.dic.Senec.epi. 2.4.17.& car.150.156.a terg.de Stilpone.de Aglauo Plin.lib.7.capit. 46. } Fabius Max. in honorem patriæ paupertatem inopia mutauit. & in Gilia Agrigent. Alimenta dedit inopia laborantibus, paupertate preſsis ſubſidia. Lentulo gloriæ fuerat bene tolerata paupertas, dein magnæ opes paratæ & modeſte habitæ. { Tacit.lib.4.car.88.in prin cip. } Quis pauper ſcribitur hæres. { Iuuen. ubi ſupra. Sat. 3. car. quarta,a terg.}

DE MENDICITATE.

Mendicitas a mortalibus deplorata quibuſque, paupertas tamen lau data,non exoptata, ut infra. { Boet.lib.2.de conſolat.car.19.a terg. } differentiam not.Vale.ubi ſupra.in Fabio,in Gilia,& { in cap. de libe ralit.in Buſa. } Melius eſt mori,quam ægere. { Eccl.cap.40.d.pro uer.cap.30.b.} Mendico ne parentes quidem amici ſunt. { prou. cap.14.c.cap.15.b.Eraſm.prouer.3151.} Omnes dies pauperis ma- li. { cap.19.b.fratris,&c.Tul.lib.de ſenect.in princip. car. 2.in fin. } Propenſior ſis in calamitoſos,niſi forte digni ſint calamitate. { lib. 2. offic.car.44. a terg. } nec enim in ſumma inopia leuis eſſe poteſt ſene ctus,nec ſapienti quidem. { Valer.ubi ſupra.exem.3.in fi. } quibus nihil opis eſt, ijs omnis grauis eſt ætas,& cæ. { Geu.libr.1.car.293. Ariſtidem & Socratem inopia liberatos fuiſſe a Demetrio rege quaſi a grauiſſ.malis dicit Plutar. { in Ariſti.uita car.1.a terg. } pecuniæ uir. { prouer.de quo Eraſm.nume. 2735. } uita haud uocanda ui- ta,&c. { Virg.in georg. } & turpis ægeſtas.Duris in rebus ægeſtas. Et male ſuada fames,& turpis ægeſtas. { lib.6. de fame. }

Quid mendicam fortunam quaſi præcipuum generis humani malum diuturnis conuitijs laceramus,&c. {Valer.cap.de paupert. in Scauro. Excedens ſumma parit inimicitias & ſeditiones,deficiens ſeruitium eſt. { Plato lib.5.de legi.car.1.in fi.eius.Ponta.in dial. Aegidius.cap.Quid ni mihi.car.169.in fi. } ægere nolo, opulentus eſſe recuſo. pauperies immunda procul abſit,&c. { Orat. de quo ſupra.tot & tanta,epi.ult. in fi.eius,& oda, Incluſam Danaem,&c.lib.3.oda.16.oda.24. } Importuna tamen,&c.Ipſe ignotus ægens,&c. { Virgi. in 1. } Quam extreme infelix eſt quiſquis in ægeſtate ſitus.Inops domo in ęrumna ui tam trahit,miſeriæ omnis ſocius, de Cęcilio & Meandro in Comedijs. Gel. { lib.2.cap.23. } Audaciam producit inopia. { Apia. libr. 4.in med. de Neapoli. car. 165. } Inopiam haberi contemptiſsimam dicit Valer. { cap.de Cenſo.nota.in Fabricio.in fin. } Errore non eſt peius aliud hominibus uel errabundis. { Hom. lib. 15,car.134.}

Et manum porrigentibus. § libr. 17. in med. car. 152. a terg. § Importuna tamen pauperies abſit. § Orat. lib. 3. oda. 16. in fin. Incluſam Danaem. lib. 2. epiſto. car. ult. a ter. § pauperies immunda domus procul abſit. unde Menander, de quo Gel. § li. 2. cap. 23. car. ult. § Quã extreme infœlix eſt quiſquis in ægeſtate ſitus, &c. plura. Iuu. § Sat. 3. car. penul. § Vltimus ærumnæ cumulus quod nudum, & fruſtra rogãtem nemo cibo, nemo hoſptio, &c. tectoque iuuabit. § Sat. 1. cart. 1. a terg. § Aut alius caſus. car. 240. Egeno uiro pudor non prodeſt. Plato § in Charmid. car. 2. a ter. in med. de Hom. ex lib. 17. odiſſ. in med. eius. Ioſeph. lib. 6. belli Iuda. cap. 19. Orat. epiſto. Si bene teno. § Quẽ paupertatis pudor & fuga, &c. & in uer. Verec. in uer. Multit. Qui æget in turba uerſetur. § Eraſm. prouer. 2265. § Morbus, bellum, paupertas. § Plato lib. 1. de legib. in princip. car. 2. in fin. § Inopes qui quærunt uictum in duces de ciuitate expellendi. § idem. lib. 5. de legi. car. 3. in princ. unde Alcia. fab. 52. latronum, furumq́; &c. Lamprid. in Alexan. Imper. car. 5. fin. 131. § mendicitas milites ad omnem deſperationem prouocat. Emori per uirtutem præſtat, quam uitam miſeram atque inhoneſtam ducere, & per dedecus amittere. § Saluſt. in Iug. c. 9. § miſer homo eſt qui ipſe ſibi quod edat quærit, & id ægre inuenit. Sed ille eſt miſerior qui ægre quærit & non inuenit. Ille miſerrimus eſt, qui cum eſſe cupit, quod edat non habet. § Plaut. in capti. cap. miſer homo. car. 87. in fi. § Exul inops erres, &c. in Ibim Ouid. & in 1. Elegi. Di tibi dent nulloſque lares, inopemq́; ſenectam, & longas hiemes, perpetuamq́ue ſitim. Nullus mendicus in ciuitate ſit, ſed ſubueniatur, aut nolens expellatur. § Plato lib. 11. de legib. car. penul. ante in medio. § ubi mendici, ibi latrones & fures. § lib. 8. de rep. car. 3. ante; & 223. a terg. in med. lib. 3. car. 2. in prin. § Miſerrimum eſt fame perire. Tam opulentia quam paupertate artifices praui fiunt. § lib. 4. de repub. car. 1. ante. in med. § rurſus ſi propter inopiam, &c. § lib. 5. de legib. car. 1. in fi. lib. 13. ad Atticum. car. 1. in fi. § mendicus quis, & cæ. Omnes facultates indutus eſt, Ciceris emptor, pedem ubi ponat in ſuo non habet, nudior leberide, Pauſone mendicior Cyclop. § prou. 1178. § nudus tanquam ex matre. Nudior paxillo, Liſiſtratus, & cæ. § 2379. § Irus ægens. § Ouid. in Penelope. § Infælix eſt qui in ægeſtate ſitus, &c.

Ingenia paupertate conſeneſcunt. Vnde euocanda benignitate principum. § Sueto. in Veſpa. Fla. cap. ingenia. car. 326. a terg. Alcia. fab. 118. ex Home. lib. 17. odiſſ. car. 152. § Capite cenſi, hectemorij, Thetes. Virtutibus obſtat res anguſta domi. § Iuuen. Sat. 3. Sat. 7. car. 33. a terg. & car. 20. ante. § paupertas & æris inops quo corpus æget &

frugi

frugi cænula,&c. § Alciat.fab.118.§ dextra tenet lapidem, &c,Agrippa plura de mendicit. cap. 65. § Non eſt paupertas Neſtor habere nihil. § Martial. lib. 11. ad Neſtorem. § Carne opus eſt,ſi ſatur eſſe uelis. § ubi ſupra.lib.1.car.1.in detract. § Contra quod Sen. diſputat epiſto. 17. proijce. Rara in tenui facundia panno,occidit miſeros,&c.Non audent homines pertuſa dicere lena. § Sat.5.car.ult.in princ.Iuuen.Sat.7.car.35.ante.car.2. a terg.33. § pro opibus quencunque animum gerere. § Liui.lib.4.car.antepenul.in fi.36.Aemil. lib.7.in Di.Ludou.car.313.ante.412.in fin. & in uer. Pecunia in fin. § Spoliatus opibus animoſitatem deijcit,& humilior propter paupertatē factus,ſe ad quæſtum conuertit. § Plato lib.8.de repub.car.5. a terg. in princ. § Vnde Aurelianus Imper.de quo Vopiſ.in eius uita.car.antepenul.Amicos ſuos honeſte ditauit, & modice, ut miſerias paupertatis fugerent,&c.

DE PECVNIA.

Opes.Bona.

Pecunia uel nummi in actionibus habentur neceſſarij,ex quo permutationes erant incommodæ quandoque. § Plin.libr.33. aliter cap.1. in principi. § Primæuo etiam tempore ad hoc inſtituta commodum. § Gen.cap.44.in prin.cap.42.e.Deuteron.cap.2.Plato libr. de legi.5. car.pen. in princ. § Sed quia nummis opus eſt quotidianæ commutationis gratia,quæ inter artifices eſt neceſſaria, & cæ.& in fin.Nummos præterea & menſuras ſiccorum atque humidorum,&c. § li.1. de rep. ubi ſupra.car.1.ante.in med.Senec.car.141. libr. de beata uita,ante,in med. § Pecuniæ poſſeſſionem plurimum conferre,& cæ.diſponenda eſt in uſum hominis neceſſarium,&c.ubi ſupra. erogandi gratia & comparandi,alienis abſtinendo,neque profundendo ſua. § Ponta.libr.de liberalit.car.2.in prin.99. § Pedibus compenſanda. § Tul. in oratio.pro Flacco.car.162.§ Pecuniæ imperare oportet, non ſeruire. § Sen.lib.de moribus.car.141.ubi ſupra.a terg.in princ.car.71. a terg. in med.lib.de remed.fortuit.capit.paupertas.car.73. a tergo.& in ſuis prou. § Non enim ſatiat auaritiam ſed irritat. § libr.de breuit.uitæ.car.pen.140.141.Plutar.in Cleomen.uita.car.133.a terg. de Corintho capto.In Arato ipſo. § Honeſtus ſit exitus & introitus. §Tul. in parad.1.Plato in epiſt.8.car.ulti.in fin. eius. § Pecunia tertio loco habita,miniſtrare debet animo & corpori.Sapientia cum diuitijs.infra. § Eccl.c.7.b. § Aude hoſpes contemnere opes,&c.ut ſupra. §Tul. in 1. offic. car. 14. § Nihil eſt tam anguſti animi quàm amare diuitias.nil honeſtius quam pecuniam contemnere ſi non habeas.Si habeas ad liberalitatem conferre. § libr.3.car.5.Sen.libr.de uita beata.car. 140.

140.a terg.in med. § Diuitias contemnere,& pro nihilo ducere cō-parantem cum utilitate communi,magni animi & excelſi eſt. Qui con-fidit in diuitijs,&c.in uer. Opes. Pecuniam ſine peculio fragilem, &c. Aurum in pernitiem repertum uitæ,dicit Plin. § lib.33.cap.1.in fi.§ Gradum pecuniæ not.Plato etiam § libr. 3. de legi.car.penul.a ter-go.in med.§

Primo cenſeantur animi bona ſi eſt adiuncta temperantia. Secun-do gradu corporis bona.Tertio poſſeſsio & pecuniæ. ſupra in uer. bo-na,plura. § & d.epiſt.8.in fin.Eraſ.prou.287.1838.1387. uirtutē.§ Pecuniæ quinimo obediunt omnia.ut in uer.Auaritia. §Eccl.cap.10. in fin.Orat. Oda, incluſam Danaem. § Creſcentē ſequitur cura pecu niam,maiorque fames,&c.plurimus auro uenit honos. § Ouid.in 2. de arte.& lib.3. § Nihil eſt potentius auro. Aurum per medios ire ſa tellites,potentius ictu fulminis,&c.d.Oda,incluſam.

Cenſum imprimis ſpectari dicit Plin. § epiſt.14.lib.1.Salu.lib. de rep.car.101.in fin.Iuuen.Sat.3.car.13.Protinus ad Cenſum, &c.Sat.1. in med. § Quid enim ſaluis infamia nummis.& ibidem. § in fin. car.ult.in prin. § Sanctiſsima diuitiarum maieſtas, dat cenſus hono-res.A cenſu maxime & ſenatum & iudices legit,potioremque eam par-tem ciuitatis. § Liui.lib.34.car.pen.a terg.in med.& car.ſeq. Econ-tra.§ Qui omnia præ diuitijs humana ſpernunt,neque honori magno locum,neque uirtuti putant eſſe niſi effuſæ affluant opes,&c. Liuius de Cincinnato dictatore in Equos pop. acerrime prælio ſuperatos. § li. 3.car.5.23.§

Nam genus & formam regina pecunia donat. § Orat.Sat.3.li.2.§ Virtus,fama,decus,diuina,humanaque pulchris, diuitijs parent,&c. Quantum quiſque ſua,&c.Iuuen.ubi ſupra. § & Sat.5.car.ult.§ O nummi uobis hunc præſtat honorem,&c.Reipu.nerui ſunt,dicit Tacit. § lib.17.car.61.Apia.lib.4.car.162.a terg.& in cap.Milit.nu.10.Salu. in Catili.car.14.Plutar.in Cleom.uita.car.134.ante.li.2.de fort. Alex. car.4.ante.in fin.293.Orat.epiſt.Orbis,&c.§

Diuitiæ quæ prima mortales putant. Imperat aut ſeruit collecta pe-cunia cuique.Omnia pecuniarum cauſa fiunt.quæſitis utimur corporis cauſa. § Plato in Phedo.car.3.ante.in fin.§ Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ,&c. § Oda,ne forte.Orat.idem,& Sat.1.libr.2.§ Et ge-nus & uirtus niſi cum re uilior alga eſt. Qui ait diuitias eſſe cauſam ma lorum,non quia ipſę faciant aliquid, ſed quia facturos irritant.§ Sen. epiſt.87.in fin.Nauffragium.§ Pecunia ex quo in honore cępit eſſe, uerus rerum honor cecidit,mercatoreſq; & uenales inuicem facti,pau-pertas probro habita & contempta diuitibus.An diues an bonus nemo.

Omnes

Omnes quærimus,non quare & unde.quod habeas tantum rogant.Pecunia ingens generis humani bonum. § Sen.epiſt.115.nimis anxium, ubi plura.Iuuen.Sat.3.car.3.In prin.Sat.14.car.63. § Argenteis uaſis pugnare,pecuniæ cupidit.&c.generoſus ex crumena, auro loquente. § Eraſ.prou.1643.1694.1727.1735.2216.3413. § Vnde habeas quærit nemo,& cæ.Vnde quærenda pecunia primum, uirtus poſt nummos. § Orat.in 1.epiſt.car.2.Machia.lib.3.hiſtor.car. 81. 174. Beroal.in 30.annotat. §

Lucri bonus odor ex re qualibet,& pudori præſtat. § Eraſm. prouer.2613. §

Incubuerunt mores hominum in admirationem diuitiarum, ut nemo,niſi diues putetur dignus, & cæ. § Boet. in 2. de conſolat. car. 21.in fin. §

Facultates & uirtutes,&c. § Eccl.c.40.d.Eccl.cap.7.b. § Cum uirtute pugnat. § Plato lib.8.de rep.car.3.in prin. § A diuitijs diſcrepat uirtus in contrariam declinans partem, quando in ciuitate diuitiæ honorantur & uirtus probique uiri deſpiciuntur,&c. Diues & probus eſſe nemo poteſt. § Plato etiam libr.5.de legi.car.4.ante in med. Curt.lib.4.de Abdolomio paupere.Eraſ.prouer. 2505. § Zonam aureis plenam.Inſtitutum militare,de quo alibi in c. Milites. § Beroal. in 16.annotat. § & in uer.Mediocrit. Optimus pecuniæ modus,ut non in paupertate cadere nec procul à paupertate abeſſe. § Sen. li. 1. de tranqui.uit.cap.Tranſeamus,in fin.car.153. a tergo. in med. Orat. epiſt.ult.lib.2.in fin.argenti fontes. § prou. 1213.1731. § Diuiti innitens dicitur Iouis ſandalium. § prou.1676. §

Quantum non miluus aberret. § prou. 2505. § Stultitiam patiuntur opes.diuiti decepto multi recuperatores. § Eccle. cap. 13.d. in med.car.præced.Orat.epiſt.ad Lollium.car.216.ſi potes, & cæ.car. 195. § Fæcundi calices,quem non fecere diſertum? Diuitiæ animos faciunt. Quantum quiſque opibus ualet, tantum & iuris ſibi arrogare. § Liui.lib.1.in med.in Anco Mart.rege.car.6.in prin. Aemil.de Martello rege lib.1.in fi.car.58.In Theodo.20.in Lud.9.rege.43. car. 313.§ Et è contra,ut ſupra not.Iuuen. car.præced.

DE PERICVLIS.

Fortitudo.

Pericula uitanda,exemplo Platonis,ut in eius epiſt.7.in fin.Excogito igitur euaſionem eiuſmodi,&c. § car.ulti.in princip. § Et Pau. apoſt. §ut in Actis Apoſt.cap.20.in prin. § Nemo tam timidus ut malit ſemper pendere, quam ſemel cadere. § Senec.epiſt.22.in prin. Iam intelliges.Alcia.fab.162.Alex.Seu.Imperat. de quo Lamprid.car. pen.

pen. § Periculum amans, in illo peribit. § Eccl. cap. 3. d. §

Nunquam periculum ſine periculo ſuperatur. § Sen. in ſuis prou. Herodo. lib. 7. cap. 5. in med. Machia. lib. 3. hiſtor. car. 81. in fi. ſupra in uer. Fortitudo. §

Periculum fruſtra uitare nitens, dicitur lepus aquilam fugere. Apio opus eſt. Lupum auribus tenere. A fronte præcipitium, a tergo lupi. per dicis aſtus in fugiẽdo uenatorẽ. Corpore effugere. Eraſ. pluribi. § Ora. libr. 2. Oda. 13. Ille & nephaſto. § Quid quiſque uites nunquam homini ſatis cautum eſt in horas. § ad Salu. lib. de repu. car. 101. a ter. § Nihil tam firmum, cui periculum non ſit ab inualido. Leo quandoque pabulum. § Curt. lib. 7. car. 5. fin. in prin. de Dione. infra. in uer. Voluptas in fin. Alciat. fab. 149. 164. de Scarabeo in aquilam. § De pilo pendet. § Eraſ. car. 123. a ter. § Cum alto in puteo ſurſum ad ſummum deſcenderis, maximum periculum. § Plaut. in miles. cap. ſequimini, in princ. § Fælix quem faciunt aliena pericula cautum. ſupra in uer. Exemplum.

Grauior eſt animi moleſtia, quam corporis incõmoda, ſupra in uer. Animus. § ratio eſt de qua Gell. lib. 1. car. 161. & Plutar. &c. § In aduerſis mala fors non fallitur, aſt in fauſtis, &c. § Alcia. fab. 127. 1. 2. 3. § Nec minus periculum ex magna fama quam ex mala. § Tacit. in uita Agricolæ, car. 2. § Citius uenit periculum cum contemnitur. Sen. in ſuis prou. Inter os & offam, prou. de quo Gel. § li. 13. cap. 18. § Multa cadunt inter calicem ſupremaque labra.

DE PIETATE.

Pietas eſt Dei cognitio, grauiſsimum ſanctiſsimumque eſt nomen pietatis. § Lactant. lib. 2. cap. 16. in fin. lib. 3. cap. 9. in fin. libr. 5. cap. 15. in med. Tul. in 1. epiſto. fam. periucunde, &c. § Fundamentum & eſt omnium uirtutum. § in oratio. pro Plancio. car. 7. in princi. 264. lib. 1. de natu. deo. car. pen. § Iuſtitia eſt aduerſus Deos, uoluntas grata in parentes. § car. 5. fin. in Plancium. § Vultu ſolo ſæpe læditur. § Tul. in oratio. pro Amerino. car. 6. in fin. Plin. lib. 11. cap. 37. car. 2. ante, in med. de oculis. Ponta. lib. 5. de ſermo. in prin. car. 2. a terg. § In miſeros iocandum non eſt, niſi petulantes fuerint, ſuperbi, contumaces. Quid inhumanius quam irridere eum, cuius commoueri & angi miſerijs debeat? Sen. in ſuis prou. in calamit.

DE POLITICA

Inimic. ſupra.

Politicam profitens, reipub. que deditus, quampluribus expoſitus eſt difficultatibus. § Plato in Axioc. car. 2. ante, in fin. in Theæt. in med. car. 60. a terg. in princ. § Populus ingratus eſt, &c. in ciuilibus quidẽ

magiſtra-

magiſtratibus moleſtiæ ſunt,&c. ſuadendumque pro communibus cõmodis. Obeundæ inimicitiæ. monebat Demoſthenes rempub. gerentes ſubituros inuidias, formidines, odia, calumnias, ſimultates, contentiones, certamina, &c. § Plutar. in eius uita. car. ult. a terg. in med. Tul. in oratio. pro Flacco. car. 4. fin. ante. § O cõditiones miſeras adminiſtrãdarum ciuitatum, cum diligentia ſit plena ſimultatum, negligentia uituperationum, ſeueritas periculoſa, liberalitas ingrata, ſermo inſidioſus aſſentatio pernitioſa, frons omnium familiaris, multorum animus iratus, iracundiæ occultæ, blanditiæ apertæ, &c. § in Verr. 7. car. antepe. in epiſt. ad Atticum. li. 4. car. 113. de Lentulo, &c. Omnibus in rebus tũ in rep. permagni momenti eſt ratio atque inclinatio temporum, & cæ. § in oratio. pro Seſtio. car. antep. a terg. § Huic hominum generi fateor multos aduerſarios inimicos inuidos eſſe, multa proponi pericula, multas inferre iniurias, magnos labores. Qui autem bonam famam expetunt, bonorum alijs ocium quærere debent & uoluptates, nõ ſibi. Sudandum eſt ijs pro communibus commodis, adeundæ inimicitiæ, ſubeundæ tempeſtates, cum audacibus improbis & potentibus dimicandum. § & in 1. offi. car. 14. ante. § Multi a negotijs publicis ſe remouerunt, ad ociumque profugerunt in ijs & nobiliſsimi philoſophi, ſeueri, & graues, nec populi, nec principum mores ferre potuerunt, quocirca non ſine cauſa maiores motus animorum concitantur, maioraque efficienda rempu. gerentibus, quam quietis. § Tul. lib. ult. Tuſculan. in fin. car. antepen. a ter. § Qui reipub. profuturi ſunt, duo Platonis exempla teneant, unum, ut utilitatem ciuium ſic tueantur ut omnia referant ad eam obliti rerum ſuarum. Alterum ut totum corpus reipub. curent, ne dum partem tueantur reliquas deſerant, miſerrimaque eſt ambitio honorumque contentio, contendentium uter potius rempub. adminiſtret, &c. § Plato in apolog. in med. car. 4. ante. in fin. § Nemo diu ſaluus eſſe poteſt, ſi populo aduerſetur, ſed qui pro iuſtitia pugnat, ſi modo breui ſaluus futurus ſit priuatum degere, neque rempub. attingere. § & in eius epiſt. 7. car. 1. in fin. § Sed agebantur tunc etiam turbata rep. &c. quæ improbares permulta. § lib. 6. de rep. car. 3. ante, in med. § Nemo in rebus publicis agat qui defendendæ iuſtitiæ curam ſuſcipiens ſoſpes euadat, ſed tanquam homo in beſtias incidens, cũ nec una iniuſte agere uelit, nec ſolus omnibus feris poſsit reſiſtere, ante pereat quam ciuitatem uel amicos iuuet, &c. Ijs reſpub. turbida lucro eſt, qui pace (arctati legibus) eſuriunt. § Alciat. de anguillis. fab. 88. Plutar. in polit. ſua. car. 14. ante. § Quoniam omnibus Corydalibus (ut inquit Simonides) criſtas enaſci neceſſe eſt. Et quamuis reipu. adminiſtratio inimicitias & diſsidia affert, &c.

Ingratitudinis exempla refert Vale.in optimos reip.adminiſtratores cum eorum uel pernitie uel exilio. § Salu.in Iug.in princip. § nam ut regere patriam aut parentes quanquam & poſsis & delicta corrigas, tamen importunum eſt. fruſtra autem niti,neque aliud ſe faticando niſi odium quærere,extremæ dementiæ eſt,&c. § Machia.libr. 3.diſcur. cap.28. § Fabis abſtineto,dixit in præceptis Pithagoras,de quo Plutar. § li.de liber.educan.car.pen. § Republ.abſtinuere Bias, Anaxag.Zenon,Cleantes,Chriſippus,&c. § Plato in Hippia.in prin.Tul. in 1.offic.car.14.ante.Sen.lib.1.de tranqui.uitæ in princ.eius.car.151. a terg. § Magiſtratibus & nocte in urbibus uigilantes malis hominibus, tum hoſtibus, tum ciuibus terrori ſunt. Amandi honorandique iuſtis & temperatis, ſibi & ciuitati utiles uniuerſæ. § Plato. lib. 7.de legi.car.antep.ante,poſt med.Plin.lib.1.epiſt.10.in fin.Si quando.Ponta.lib.1.de fortit.cap.Quoniam,in prin.car.69. § Honorem expetentes quem omnibus anteponunt rebus, pati repulſam turpe ducunt. Ita quæcunque agunt honoris cauſa agunt,&c.Quare timent imprecationes,malam de ſe opinionem uulgi ueriti,&c. §Plato in conui.cap.Verum Agathon.car.ſeq.ante in med.§ Omnium prẹſtantiſsima eſt prudentia,qua ciuilia & domeſtica gubernantur, cuius nomen eſt temperantia & iuſtitia,fructuoſior omnium generi, & ad claritatem amplitudinemque aptior eorum qui ad rempu. & magnas res gerendas accommodauerunt.facilior & tutior uita ocioſorum. § Tul.in 1. offic. ubi ſupra.car.14.a terg.car.29.a terg.libr.ult.Tuſculan. in fin. car.199. § Eos autem quorum uita perſpectis in rebus honeſtis ac magnis eſt bene de rep.ſentientes ac bene merentes,aliquo honore aut imperio affectos,obſeruare & colere debemus. § Sen.d.lib.1. in prin. § Placent honores faſcesque,non ſi purpura, &c. Sed amicis propinquisve & omnibus ciuibus & hominibus paratior utiliorque, &c. Sed prima & media tempora reipu.&c.ſupra in uer.Patria.

Magiſtratus eſt officium intelligere, ſe gerere perſonam ciuitatis, debereque eius dignitatem & decus ſuſtinere,ſeruare leges,fidei ſuæ cõmiſſa meminiſſe. § & lib.2.car. 36. § Videndum eſt ei qui rempu. adminiſtrabit,ut ſuum quiſque teneat,neque de bonis priuatorum publice diminutio fiat. § ubi ſupra.car.4. fin. in princ. § Qui habent a natura adiumenta rerum gerendarum,abiecta omni cunctatione adipiſcendi magiſtratus ſunt,& gerenda reſpub. eſt. § Tul.d. car. 14. in fin. § Ad quas igitur res aptiſsimi erimus,in ijs potiſsimum elaborabimus,&c. § ubi ſupra. car. 22. in fi. § In qua deliberatione ad ſuam cuiuſque naturam conſilium eſt reuocandum. § car.23.24. § priuati ciuis eſt ẹquo iure, & pari cum ciuibus uiuere, neque ſummiſſum

&

& abiectum , neque ſe efferentem,ſed in repub. uelle quæ tranquilla & honeſta ſunt. { & lib.2.car.48.in princ.ubi ſupra. } Nullum uitiũ tetrius eſt quam auaritia,præſertim in principibus & rempub.gubernãtibus. Habere quæſtui rempub.turpe,ſceleratum eſt & nepharium. Proprium eſt enim boni ciuis commoda ciuium defendere, non diuellere, omnesq́ue æquitate eadem continere , quia non ſolum nobis nati ſumus,uerum patriæ,&c.parentibus & amicis,&c. { Plato epiſt.9.Tul. in 1.offic.car.5.& in uer.Actio.} eorumq́ue officium eſt ciues facere diuites,ut in cap.de Principe.

Ciuitas in qua ciues ad expetendos magiſtratus minime ambitioſi ſunt,optime & procul a ſeditionibus permanet. { Plato lib.7.de rep. car.2.a terg.in med.Ponta. libr. 2. de fortit. cap. de toleranda repulſa. car.76.in fi.eius.lib.de benefic.car.2.in fi.119. }

DE POETICA.

Poetices antiquitas eſt, de qua Plin { lib.7. cap.56. } Ab Oraculo Pythio inſtituta,ante Troianum bellum,poemata habita. { Tul. lib.4.Tuſculan.car.1.Xenop.ii.de ęquiuo.car.118. in Cadmo. } fuit & ultimus Cadmus qui, ſcribere docuit oratione ſoluta,cum ante litteras aduectas atque poſt , uernaculo tantum carmine uterentur , apud Tuyſcones regnabat Hermion,& cæ. Inuentione carminum & muſicæ apud illos inclitus. {Beroſ.in Aſslri.rege 7.car.57. Xenophon ipſe , lib.de æquiuoc. ubi ſupra. Plato li.3.de legib.car.2.in princ.} Carmina hæc de Cyclopibus diuinitus & ſecundum naturam ipſam cõſcripta ſunt.Diuinum.n.genus poetarũ eſt. Dijs agitur & ſacros concinit hymnos,&c. dictæ per carmina ſortes. Siquidem Homerus ante conditam Romam,&c. { Tul.in tuſcula. quæſtion.car.1.a terg.ex Plato.in Tymæo.car.1.a terg.ubi & de Solone ipſo.Ponta.lib.1. de fortu. car. pen. ante.281.& in dial. Actius.car. ult. plura de poet. } primæua , quam ſcientiarum omnium dicit matrem.ſam. de Homero etiam , & de rege Numa,& Empedocles proinde,Virgilius, Orpheus item ut ex Lactan. { lib.1.cap.5.in princ. } ipſorum fuit Deorum tempore poetarum uetuſtiſsimus & Amphion. { libr.7. cap. 22.in princ. } Antiquiores ſunt poetæ quam hiſtorici uel oratores. non poteſt ſublime quicquam, &c. { Senec.lib.de tranquil.uit.in fi.cap.ult.in fi.car.155.in fi. Orat. in poet. car.penul.a terg. }

Carmini & orationi ſine eloquentia,gratia parua. { Plin. epiſto.8. lib.5.in princ.ſuades,&c.Tacit.lib.de Oratoribus.c.3.a terg. } Mediocribus eſſe poetis,&c. { Orat.ubi ſupra. in poet.car.pen. } Sic honor & nomen,&c.Res eſt leuis, uolatilis, ſacra , neque prius poetica poteſt canere quam Deo plenus , & extra ſe potius a mente alienus ſit.

Plato

§ Plato de furore poet.car. 2. ante. & in Meno.car.ult. Ouid.de arte. § Sanctaque maieſtas,& erat uenerabile nomen, uatibus Aonijs,&c. Numen ineſt illis,pierideſque fauent. § Home.lib.8.odiſſ.car. 70. actus a Deo. § fælicem reputauit Achillem Alexand.Mag.de quo Plutar.in eius uita. § car.3. ante. in med. § quod amicum talem habuiſſet uiuus,& præconem tantum mortuus. § Arria.lib.1. car. 23. § poetas regibus gratos refert Pauſan. § lib.1.car.1.in fi. eius. §

Poetæ artes omnes intelligunt, humanaque omnia tam ad uirtutem quam ad uitium pertinentia,nec non & diuina,&c. § Plato lib.10.de repub.car.2.ante.in Alcibi.2.car.2. in princ. § Homerum nanq; diuiniſsimum ſapientiſsimumque poetam nihil ignoraſſe. poetæ nobis tã quam patres atque duces ſapientiæ ſunt. § Plato in Lyſia.car.3.ante in med.in apolog.car.2.a terg. in prin. § depræhendi id in poetis,eos non ſapientia facere quæ faciunt,ſed natura quadam ex diuina animi cõcitatione,ut & diuino furore afflati uaticinantur,nam & hi multa dicũt atque præclara,ſed eorum quæ dicunt nihil intelligunt.Romam ſuis uiribus ruituram uaticinatus eſt § Orat. oda.16.epod. § Altera iam, &c.Barbarus heu cineres inſiſtet uictor,&c.diſsipabit inſolens. § Machia.lib.6.hiſtor.car.185.in fi.replicat Lactan.lib.7.cap.15.in med. § proſpero uigens tempore ipſe quoque ex reſponſo Sibyllarum uaticinãtium,Romanum nomen tolletur de terra, & imperium in Aſiam reuertetur, & rurſus Oriens dominabitur.Aeneæ potentia Troianis imperitabit,& filij filiorum,&c.prædixit Home.ipſe § lib.20.Ilia. in med. § Sermonem tanquam poeta dixiſti. § Home.libr. 11. in med.car.98. in fi.Virgil.de quo Senec.epiſto.28.in princ. hoc tibi, &c.& car.161. in fi.de breuit.uitæ.car.3.a terg.in med. § poetarum furor fabulis humanos errores alentium,&c.diuinum poetarum genus,ut ſupra, de Plato. § lib. 3. de legib. § quando in Tripode ſedet Muſæ mentis non eſt compos,ſed quaſi fontem fluere, & quæcunque influunt prorſus effundere. § Plato in 4.de legib.car.4.in princ.Ponta.libr. 1. de fortit. in fi.car.281. § fit natura & ſtudio. § Orat. in poet. § natura fieret,fuit hæc ſapientia quædam,&c.Sic honor & nomen diuinis uatibus atque carminibus uenit. § Alcia.fab. 135. 179. § ut ſublime uolans tenuem ſecat aera falco,&c.Stemma Olor,Cherilum poetam , & Antimachum,in Liſandri uita refert Plut. § Vino excitatur poetæ in furorem, ut de Homero & Ennio Orat. § lib. 1. epiſto. Priſco ſi credis. car.219.Io.Leo.lib.2.cap.83. § Plus bibens clarius diuinat.Vinoſus Homerus,Oda,Quo me Bacche rapis. § car.107.methamor. li. 7. § Carmina uino ingenium faciens. Bonum poetam niſi uinoſum neminem. § Ponta.in dial.Antonius.car.95. & a terg. Tul. in oratio.pro

Archia.

Archia.car.3.& in 1.de diuinat. } poetam natura ipſa ualere,& mentis uiribus excitari,& quaſi diuino quodã ſpiritu excitari, furor duplex ut & ad Plato.ubi ſupra. { car.66.in fi. } Tynicus Chalcideus nullum antea compoſuerat poema,hymnum autem in Apollinem(quẽ cantant omnes)pulcherrimum inſpiratione muſarum inueniſſe aſſerit Plato, { ubi ſupra.de furore poet.car.2,a terg.in princip. }

Poetas dicit non deſpicabiles,ſed admirandos, Ponta. { libr.2.de ſermo.cap.mendaces.car.204.ante. } Ex quo pleraque ipſorum habita ſint pro Oraculis,& commendata per Baſilium beatum Homeri poemata.per Orat. poeticam eſſe picturam loquentem, picturamque eſſe poeticam ſilentem.not.Bud. { in pand.1.car.199.ante. ubi plura,ex Plutar.lib.de diſcrim.adulat.car.10.376.ante. }

Fabulæ enim continent ueritatem uelatam . { Plato in Alcibia. 2. car.3.in prin.Lactan.cap.11.in med.& in fi. } per ænigmata,& hic & cæteri poetæ loquuntur. Eſt enim ipſa natura uniuerſa poeſis ænigmatum plena,nec quiuis eam dignoſcit,&c. { & car.ſequen.in fi.de Minoe. } Virtus,& fauor,& lingua potentium uatum,&c. Dignum laude uirum muſa uetat mori. { & oda ſequenti.lib.4.oda.8.Donare,& cæ.Si cartę ſileant,&c. }

Ignotique longa nocte carent quia uate ſacro. { & in 2.epi. } Sanctum eſt uetus omne poema. { & Sat.4. } Ingenium cui ſit,cui mẽs diuinior,&c.nomenque erit indelebile noſtrum. { Home.lib.Hymnorum,in Apoll. car.221.in fi.Pet.Aret.lib.ſuo litterarum.car.201.ad Maximil. Stampa.in fin. } exemplum proponit de Leonis capite.Cechus uir habitat Chium ſaxoſam,cuius omnes in pretio poſtea erunt cãtiones. { Ponta.in dial.Actius.car.131.a terg.Virgi. } primus ego in patriam,&c. { Ouid.car.ult.metham.in fi. } Cedant carminibus reges,& cæ. Ergo etiam cum me ſupremus adußerit ignis uiuam,& cæ. { lib.ult.Elegi. } Effugiunt auidos carmina ſola rogos. Durat opus uatum,&c. Mantua Virgilio gaudet,&c. poſt mea manſuram,&c. Tantum ſe nobis Elegi debere fatentur,quam Vergilio,&c. { lib. 1.de re med.in fin. }

Poetarum certationes & oratorum inſtitutas per Domitianum Imp. not.Sueto.in eo.in prin. { cap.Spectacula,in fi.Victru.lib.7.in prin. } premioque afficiebantur uictores. { Plin.lib.3.epiſt. 21. de Martiale poeta,& in uer.Ludi.plura diximus. }

Aegyptij reges etiam inſtituerunt muſis & Apollini dedicatos,præſi de Ariſtophane inclitæ memoriæ Phil. Licebat Priſca Græcaque lege multitudini ſpectatorum rem permittentes,manibus tenſis uictorem declarare,deprauauit quidem poetas ipſos qui ad iudicium uulgariũ, &c.

§ Plato in 2.de legib.car.2.a terg.lib.8.car. 2. in fi. § At uero de Rapſodis.i.carminum cantoribus & de contentione chororum,&c.Pulſos tamen quandoque Italia poetas, Homerumq́ue nihil ad mores conferre admonet Plato § lib.10.de repub.car.2.lib.3.car.3.in fi.lib.10.de legi.car.1.a terg. § Quid poetæ cum fide. § Plin.libr.9.epiſto.33.lib.ult.hiſtor.cap.3.in fi.Gel.lib.11.cap.2.in fi.plura not. Agrippa lib. de uanit.ſcient.cap.4. de poeſi. § poeticæ artis honos non erat.Virgilium,Homerum,& Liuium abolere uoluit Imper.Caligula,quia, & cæ. not.Suet.in eo. § cap.nec minore.Agrip.cap. 4. plura. § merito è ciuitate poeſim,quæ talis ſit expulimus. § Plato ubi ſupra.car.3.in fi. ſumma hominum contemptio eſt, & intolleranda mendaciorum impunitas. § Plin.epiſto.21.lib.6.in fi.Sum ex ijs, &c. § plura in poetas Agrippa,de quo ſupra. Steſicorum poetam deitate donarunt Himerenſes notat Phalaris Agrigent.tyrannus in ſua epiſtola § cart.45.46.a terg. econtra Iuuen.Sat.3.car.14. § Nemo cibo, hoſpitio, tectoq́ue iuuabit.

DE PRAECEPTORIBVS.

Præceptores conſtituendi in ciuitate ad inſtituendam iuuentutem. § Plin.lib.3.epiſto.3.lib.4.epiſto.13.Ponta.lib.de liberalit. in princ.& in eius præfat.Pau.in epiſto.ad Rom.cap.10.c. § Quomodo audient ſine prędicante,bonarum artium magiſtros inſtituendos.qua enim opera uel pecunia quam ex optima animorum informatione, aut utiliora quam ex recte inſtitutis proueniunt beneficia, aut quod externis è bonis collatum bonum animi conferendum,&c. § libr. 5. de obedient. Pontan. cap.de præceptor.de Tullio § qui ait,bene informatum animum parere uelle nemini, niſi utilia monenti aut honeſta præcipienti, &c.Lex eſt per Charundam Thurium, de quo Diodo. ut per Egnat.in ſuis racemat.nu.12. de ipſis conducendis ad inſtruendos liberos.

DE PRAESENTIA.

Exempla.

Præſentia domini magis urget,uiuaque uox magis afficit. Vrget præſentia Turni. § Virg.li.9.in princ. Sen.epiſt.6.in princ.epiſtol.22.in princ.iam intelligis.Eraſ.prouer.car.26.in uer. Viua uox, ex Cato. Pli. lib.18.cap.5.6.in fin.Plutar.lib.de educ.liber.car.5.fin.ante.num.16 § Niſi frequens operibus interuenit ut in exercitu cum abeſt imperator cuncta ceſſant officia.fertiliſsimus in agro oculus domini,nam abſente domino ſerui contumaces & ignaui. § Home.lib.17.Odiſſ. car.6.in fin.151.a ter. § Segnius irritant animos demiſſa per aurem. § Orat. in poet.car.4.Colu.lib.1.cap.1.in fin.Palad.lib.1.cap.6.Plin.epiſto.7.lib.5. § Sermo uultus geſtus,&c.de præſentiæ effectu Geu. § libr. 2.car.

2.car.288.al licentiato.Tul.lib.1.epiſt.car.25.Quæris,&c.lib.2.ad Atticum.Subito,&c.car.56. § Viuæ uocis maiorem efficaciam eſſe.

DE PREMIO.

Spes.infra.Mendicit.

Premium,uel ſpes premij,ſolatium eſt laboris. § Sen.lib.de moribus in med.car.71.a terg.in med.Orat.lib.3.Carm.Oda.2.Anguſtam,&c.Eſt & fideli,&c. § Ingenia euocantur benignitate principum,& è contra.Sublatis ſtudiorum premijs,etiam ſtudia peritura,ut minus decora. § Tacit.lib.11.car.1.a terg.in med.Plutar.lib. de fort. Alex.li. 2.in princ.eius. § Bonæ artes eximiaque ingenia benignitate,honorificentia,humanitateque regia euocantur, inuidia ſordidus moroſitate eorum langueſcunt,&c.De Dioniſio tyranno & alijs,& cæ. § Alcia. fab.118. § Ingenio poteram ſuperas uolitare per auras,me niſi paupertas inuida deprimeret. Qui non laborat non manducet. § Pau.ad Theſſalonic.cap.3.c.Ad Thimoth.1. cap.5.d. § Chenici ne inſideas. § Eraſm.prouer.car.2.61.2259.prou.2.car.6.ante. § Honos alit artes.Non certatur de Oleaſtro.Præmia bonorum & malorum principũ bonos ac malos faciunt. § Pli.in ſuo paneg.car.353.in prin. § Præmium pernitioſum. Timeo Danaos & dona ferentes. An ulla putatis dona carere dolis. § Virg.in 2.ſupra in uer. Beneficium. § de Sicilia Plutar.in Niciæ uita. § car.4.ante. in med. Annibal in oratione ad Scipi.ante prælium paratum. § Liui.lib.30.in med.car.antep.ante in fin.Tacit.in 4.lib.in med. car. 85. ante. § Punitis ingenijs gliſcit authoritas.uirtutibus obſtat res anguſta domi. § Iuuen.Sat.3.car. 13.a terg.Sat.7.Sat.14.Sat.10. § Premia ſi tollas, &c.

Quis enim uirtutem amplectitur ipſam premia ſi tollas. § Sueto. in Fla.Veſpaſ.capitul.ingenia.car.326. § & in uer. Mendicit.ſupra. § Ponta.libr.de liberalit.cap. quamuis.in fin.car.112.ante. § Ingenia proſequi decet principem, uirtutes ornare, & ad excolendos animos excitare iuuentutem. In ſteriles campos nolunt iuga ferre iuuenci. § Martial.libr.1.in fin.ad Iulium.lib.8.ad Flaccum. § Sint Mæcænates,non deerunt Flacce Marones. § li. 11. car.1.a terg.li.12.car.2. § Tu facis ingenium.Perſius in prohemio in fin. Quod ſi doloſi, &c.

DE PRINCIPIO.

Principium eſt totius medium. § Orat. in poet. car.5.a tergo. § Orditur ab ouo. Ab ipſo lare. § Eraſ.prou.139.Plato lib. 2.de repu. car.penul.a terg.libr.6. de legi.in princi. § Auſpicijs res cepta malis, &c. § Alcia.fab.114. § Cuiuſque rei potentiſsima pars eſt.Dimidium pluſquam totum,uidelicet prodeſſe pôt. § Eraſ.prou.895.Plato li.1.de rep.car.4.in fi.li.3.de legi.car.antep.a ter.in med.ubi & declara-

 tio

tio quomodo. Plin. lib. 14. cap. 6. in med. } Non decet totam meſſem diſcutere, nimia colligendi diligentia non eſt utilis. Ioſep. } lib. 4. antiquit. cap. ult. car. 2. a terg. in legibus Dei. Plin. libr. 18. capit. 6. in med. Bene colere, &c. } Facilius creſcit dignitas quam incipit. } Senec. epiſt. 101. in princ. Omnis, &c. } Principijs obſta, ſero medicina paratur, &c. Ouid. lib. de rem. Machia. libr. 4. hiſtor. car. 102. in prin. } Ex paruis ſæpe magnarum rerum momenta pendent. } & in uer. Ignis. Liui. lib. 27. car. 2. a ter. in med. } Principium quomodo in diuinis. not. Geu. } lib. 2. in fin. car. 383. a li Hebrei. }

DE PVDORE.

Reputatio. Verec.

Pudor, eſt de quo Orat. } lib. 1. Oda. 24. } Quis deſiderio ſit pudor, & iuſtitiæ ſoror incorrupta fides uel exiſtimatio, dedecoriſque timor. Adoleſcentem decet, Egenum non decet, ſupra in uer. Mendic. } Plato in Charm. car. 2. in prin. 112. ante. lib. 5. de legi. car. 2. in princ. } Non aurum filijs cumulandum ſed pudorem. } Plin. lib. 11. cap. 38. in fin. } Non modo in ore ſuffuſa materia, &c. pudore, ira, metu, palloribus, &c. homo ſolus in ſe mutat. } Tul. lib. 3. de finib. in prin. car. 91. in fin. Plato item lib. 1. de legi. car. ult. ante. in fin. }

Metuimus quoque exiſtimationem, quem timorem appellamus pudorem, &c. Vnde remedium in virgines Mileſias ſibi mortē conſciſcentes, not. Gel. } lib. 15. cap. 10. Plutar. de clar. mulier. car. 80. & in uer. Vafre factum. } & de Seruio Rom. rege. pudicitia remota in mulieres quid? } Catul. in Veſper. adeſt, &c. Plaut. in epid. car. 136. a ter. cap. honoris. } Diuortunt mores uirgini longe ac lupæ. Non nimis poteſt pudicitiam quiſquam ſeruare filiæ ſuæ. Vnde omnis mulier fornic. } Eccl. cap. 9. b. } Lis eſt cum forma rara pudicitiæ. Ouid. Alciatus fab. 22. 47. in Porphirio. Iuuen. Sat. 10. car. ult. } Cum ſtimulos odio pudor admouet, &c.

DE PRVDENTIA.

Prudentia, uirtutum omnium materſam. & magiſtra, eſt cognitio earum rerum quæ agenda ſunt uel dicenda uel fugienda. } Plato in Alcib. 2. car. 2. in princ. Tul. in 1. offic. car. 4. } Indagatio eſt uel inueſtigatio ueri, eiuſque uirtutis, ſi ingenij aciem ad bona deligenda, & reijcienda contraria, quæ uirtus ex prouidendo eſt appellata prudentia, quid beatius eſt, &c. rerum eſt expetendarum fugiendarumque ſcientia. } Tul. ubi ſupra. car. pen. ante. lib. 3. in med car. 64. a ter. lib. 1. de legi. car. ult. a terg. lib. 4. Tuſculan. in med. } Hominem fugi omnia recte facere. ut eſt prouerb. Locata dicitur in delectu bonorum & malorum. Prudens idem eſt ubique, & prout rerum ac temporum uarietas

exigit

exigit ſe accommodat,&c. { Sen.lib.de hon.uita.car.72.in prin. Examinare conſilia. } Cuius proprium eſt examinare conſilia, & non cito credulitate ad falſa prolabi. { & lib.de beata uita.car. ulti. a terg. Plutar.libr.de uirtut.mor.car.4.ante. } Prudentia in rebus errorum ac turbulentiæ plenis uerſatur,cum fortuna miſceri neceſſe habet conſideratione & conſultatione in rebus dubijs uti,eaque agere,&c. {& in conſolat.car.2.ante. } Circa bonum prudentia quadrupliciter ſe gerit,uel adipiſcitur bona,aut adauget,aut tuetur,aut eis utitur,&c. {Pōta.lib.3.car.5.de prud.cap.præterea,&c.lib.2.de obed.car.3. in princ. 14. } Prudentia dux quædam noſtrarum actionum,ſine qua nihil recte, neque cum conſilio uideri poſsit factum. Sitque ordo & rerum & temporum diſpenſator optimus. Differt prud.a ſapientia ut not. & Pōta. { lib.3.de prud.car.187.188.ex Tul.lib.1.offic.lib.4.in prin.car.2.a terg.198.} Quę eſt perſiſtens animi penſio,&c. Viri officium eſt ubique ſuis proſpicere,illisque recte conſulere in omnem uitæ partem, uiuendique curſum omnem ſecundum rectam rationem dirigere. }

Prudentiæ uero habitus, qui uera cum ratione in ijs uerſatur agendis,quæ ſint aut bona hominum aut mala. Non ſcientia,non arte adipiſcitur,non ſagacitate,non calliditate,ſed exercitatione ſed perſpicacia. Prudentes habentur qui utilibus tantum bonis comparandis & conſeruandis cum honeſtate ac dignitate occupati ſunt. hanc ſtatuimus eſſe, animi habitum,qui uera cum ratione in ijs uerſetur agendis quæ ducũtur homini eſſe bona. { Budæ.lib.1.de Aſſe.Machia.lib.de Principe. cap.17.23. } Prudens ante conſpicit, ideo non dicit, non putaram. fallere non uult,quia ſecurum ſe præſtat. falli non poteſt, præſentia ordinat,præterita recordatur,futura prouidet, nunquam ocio marcet,remiſſum tenet animum quandoque,nunquam ſolutum, accelerat tarde, perplexa expedit,altiori in re ſe non impedit,&c. { Sen.lib. de honeſta uita d.car.72.ante. Vnde & Eraſ.prou.242.libr.ſapientiæ. cap. 8.in princ. } A fronte & a tergo. Sapientiam non uincit malitia,attingit a fine uſque ad finem fortiter & diſponit omnia ſuauiter. {Plutar.in uita Sertor.car.pen.in fin. } Ducem poſt terga magiſquam ante ſe proſpicere,omnibus occurrere debet,& quandocunque,ideo dicta a prouidendo,ut ſupra,non tantum mente,ſed & actione. { Tul. in 1.de diuinat.car.5.fin. a terg. } Huius eſt officium ea quæ aggreditur ante & poſtea diu multumque & ſimul omnia conſiderare, & diſcretim ſingula prouidere,& neceſſaria apparare,&c.plura. { Pontan.libr. 4.de prud. cap.hæ igitur, ult.eius. } De Iano bifronte Alciatus { fab. 18. } Circunſpectum hominem,&c. { Geu.lib.2.epiſt.1.plura de prudent. }

Triplicem eſſe prudentiam aſſerit Ponta. ℥ lib.4.in prin. ℥ Ciuilem, domeſticam, legalem, & in ciuilibus uerſantem negotijs. In re domeſtica uel militari & imperatoria, cuius præcipuum eſt aduerſariorũ conſilia perſpicere, cognitisque occurrere. ℥ Polyb.lib.3. car.124.a ter.& in uer.Milites.car.pen.alibi. ℥

Quum ut omnium uirtutum præſtantiſsimum ita & matremſam.ut ſupra.dicit Ponta.ipſe. ℥ lib.2.in eius pręfat.de prud.qua & ciuilia & domeſtica gubernantur, cuius nomen eſt temperantia atque iuſtitia. ℥ Plato in conui.cap.Verum Agathonem.car.2.ante.176.libr. 3.de legi.car.3.ante in med. ℥ Reſpiciendum eſt ad 4.uirtutum genera, immo ad unam tantum, quæ cæterarum omnium dux eſt, quæ prudentia dicitur, & intellectus uel opinio, &c. ℥ Pont.li.5.de prud.cap.prud. igitur, &c.car.3.ante li.2.de obed.car.3.ante.cap.& quoniam, car.ſeq. ante. Orat.epiſt.flore bono lib.2.car.pen.236. ℥

At ſi diuitiæ prudentem reddere poſſent. Prudentia igitur a Deo impetratur, non eſt ſcientia neque ars. ℥ Ponta.d.lib.3.car.185. ℥ Et pretio etiam non emitur.

Innitendum eſt ergo in domino, non autem propriæ inſiſtendum prudentiæ. ℥ prou.cap.2.b.cap.3.in princ.Pau.ad Rom.cap. 12.c. ℥ Nolite eſſe prudentes apud uoſmetipſos, hæc fælicitatem affert. Prudẽs tardior eſt in agendo. factum quod eſt etiam ſtultus nouit. ℥ Home. lib.20.Ilia.car.4.ante. ℥ Laudat parce, uituperat parcius, quoniam, &c.ſupra in uer.Laus, ſic ut formica paruula ore trahit, &c. ℥ Orat. in 1.Sermo.car.1.a ter.prou.cap.6.b.Virg.in 4.car.82.Alcia.fab.148. de fibero & de elephanto. ℥ Tul.lib.2.de natu.deo.car.5.fin.ante. ℥ Si in ſecundis quoque rebus bonam mentem donarent dij, &c. & in uer.Sec.res.Superat prudẽtia fortunam, fatum, ſortem, ut ſupra in uer. Fatum.in fin. fortitudo cum prudentia raro cognoſcitur in uiro codẽ. ℥ Plutar.in Flamin.uita.car.2.in fin. ℥ Inter homines fortitudo atque prudentia perrarum quiddam extitit. ℥ In Catone Cenſo.car.2.a ter. in med. ℥ Milite ſibi opus non eſſe, qui inter eundum manus, inter cõfligendum pedes agitaret, &c. ℥ Plato in Laches.car.ulti.ante in fin. & in uer.fortit.ſupra. ℥ Cognoſcitur reprimenda ira, in regenda domo ſua, in eligenda uxore.ſupra in cap.Vxor ducenda. In ſcribendis litteris. ℥ Geu.lib.1.car.292.lib.2.car.3. ℥ Cognoſcitur prudens calamum agens, manibus ad ſcribendum deditus pedibus agitans calcares equitans. ℥ Gue. ubi ſupra.libr.1.car.81.a Don Ignigo.car.109. ℥ a Don Ant.Cueua. Quanta ſit etiam difficultas in eligenda uxore, not. idem Gueu. ℥ lib.2.car.337.a D.Mauriche. Petrus Areti.lib.ſuo epiſtolarum.car.193.ad Fauſtum Longianum. ℥ Qui familiam recte gubernat

bernat propriam, is recte ciuitatē & principatum adminiſtrare doctus eſſe cenſendus eſt. § Herodo.lib.5.cap.3.in princ. § Mutare debet conſilium in melius. § Ponta.lib.4.de prud.cap.quoniam autem.car. 201.ante in fin. § Prudentem quotiens caſu tulerit, ſine leuitate ac dolo malo mutare agendi rationem,&c.& pro rota figulari, cum ratione & cauſa,pro re ac tempore uerſatilem eſſe,not. Plaut. Non minus in ſecundis aduerſa,quam in aduerſis ſecunda cogitare decet,dicebat Annibal,de quo Iuſti.lib.31.in prin.Quinetiam,nunc diſſimulare, nunc ſimulare in rebus dubijs,in aduerſis. § lib.4.de prud.in prin.car.202.§ de ſimulat.ubi de medici opera.

QVI PATREM LAEDIT.

Qui patrem lædit a filijs expectet uindictam,& è contra. § prouer. cap.29.in fi. § Qui affligit patrem,&c. § Eccl.cap.3.in med.§ Suſcipe ſenectam patris tui, &c.

Maledictio matris eradicat fundamenta. § Alcia.fab.30. de Ciconia. §

Taliaque expectet ſibi mutua munera reddi. § prou.cap.21.c.§

Parricidium uel fratricid.quomodo. § Plato.lib.9.de legi. car.antepen.in fin.Cæli.lib.6.c.13.& infra.Quod tibi, &c. § Qui ſcelus facit expectet,qui obturat aurem ſuam,&c. § Sen.car.90.in prin.declamat.lib.10.in prin.In ſuis prouerb.car.167.ubi & de epiſt.94. car. 51. in prin. § Ab alio expectes,&c.de Heſiodo Plutar. § li. de ſera numi.uind.car.6.in prin.uel 344.Vindicta Dei.car.6.Eraſ.prou.car.142. a ter. § Ne in Melampygum incidas.

Qui in una uerſatur arte,in illa peribit. § Eccl.cap.3.d.& in uer.Pe-
Qui amat periculum,in illo peribit. ricula.

Qui feſtinat ditari, & cæ. male parta male dilabuntur.ſupra in uer. Malus.

Qui nimis properat,tardius abſoluit.ſupra in uer.Celeritas. § Plato lib.7.de rep.car.4.in prin.Ponta.in dial.Charon.cap.ſalue.in fi. car. 61.in prin. §

Qui binos lepores una ſectabitur hora,&c. § Plato libr. 8.de legi. car.ult.a ter.in med.§

Qui in utrunque feſtinat neutrum bene peragit, nec duobus magiſtratibus.

Qui duas ſcientias exercere curabit,&c. § Plato lib.2. de rep. car. antepen.in fin.lib.8.car.3.ante.in med.Colu.lib.1.c.1.in fi. § Impoſſibile eſt unum plures artes exercere bene.Singuli ſingula recte conficere poſſunt,plura uero minime. § libr. 3.ubi ſupra.car.2.in fin.libr.4. car.1.a terg.car.3.ante in med.Xenop.lib.8.car.134.in fin.Iuuen. car.

33.a ter.Sat. 7. } Duas non admittentia curas. { Pau. in 1. ad Corinth.cap.12.b.Eraſm.prou.1180.Simul ſorbere.Diodo.lib.2.car.11. in princ.Arria.libr.8.car.344. } Alij datur ſpiritus ſapientiæ, &c.

Quam quiſque artem norit,in ea ſe exerceat. Ariſtophanes de quo Tul. { lib.1.Tuſcu.car.27. }

Qui uterqualis eſſe nititur,nulli amicus eſt.ſupra in uer. Neutral.nemo duobus dominis ſeruire poteſt diuerſis. {Mathe.c.6.c.} Vtrunque tam magnum eſt ut abunde ſit alterum efficere. { Plin.lib.5.epi. 8.in med. } Vnde duo diſsimilia non miſcenda,&c. ibidem. Sed plura facienda mediocriter ſi unum non poteſt inſigniter. { lib.9. epiſt. 29.Plato.libr.4.car.1.a tergo.in med.car.3.ante,& a terg.in prin. libr. de repu. }

QVI PLVRES AMIC.

Qui plures amicitias ſectatur nulli proficuus eſt,ex quo natura nihil rarius poſsidet. { ſupra in uer.Amic. Plutar. libr. de amic.in plures. car.2. }

Qui plura mente agitat eodem tempore,nihil reſoluit. {Machia. lib.1.hiſt.car.33.a ter.}

Qui ingreditur duas uias non habebit ſucceſſus. { Eccl.c.3.d. Xenop.lib.2.car.3 a ter. }

Qui non laborat,non manducet.ſupra in uer.Præmium.

Qui ſeminat bene,colligit melius. { Eraſm.prou.113.341. 432. } Vt ſementem feceris ita & metes, maxime autem in connubio. {Plato lib.6.de legi.car.ante in med.}

Qui ſeruitutē non præſtitit præcipere neſcit.ſupra in uer.Princeps. { Plato lib.3.ubi ſupra.car.5.ante in prin.Colu.lib.1.cap.8.in prin. }

Qui ſemel deceptus eſt caueat cautius. Te tollat qui non nouit, nec ſemel irriſus triuijs,&c. { prouer.de quo Orat.lib.1.epiſt.5. Quamuis,&c.in fin.Eraſ.prou.cauendum.Sen.in ſuis prou. }

Qui ſuccurrere perituro poteſt,cum non ſuccurrit occidit,&c.

Quales domini,tales miniſtri. { ſupra in c.de Principe.Eraſ.prou. 1513.Catullæ. }

Qualis pater,talis filius.ſupra in uer.Patrem.

Quæ ſupra nos,nihil ad nos. Mortalis mortalia curet. { Eccl. cap. 7.in prin.Alcia.fab.102.ſupra.in uer.noſce teipſum.

Quæ non depoſuiſti ne tollas,reddite depoſitum. { Plato libr. 11. de legi.in prin.Ouid.in 1.de arte.in fi.}

Quod tibi non licet,alteri ne feceris,dicebat ſæpius Alex. Imper. de quo Lamprid. { in eo.car.6.fin.in prin.Sen.epiſt.94. in med. car.ult. in prin.51.ab alio expect. Lactan. lib.6.cap.23.car.ult.

Quod altius elatus eſt, eo fœdius corruit. in uer. Superbia. ſupra. Sene. § epi. 95. in fi. eius. car. 54. ante in med. §

Quot capita, tot ſententiæ. in uer. Natura, in uer, Volupt.

Quod maior pars facit cæteri tenentur facere uel exequi. § Liui. lib. 32. car. 3. a ter. in oratione Ariſtheni prætoris. § conſiliumq́; obtentum a pluribus præſupponitur ab omnibus.

Quod agendum in uita deliberandum in adoleſcentia. ſupra. in uer. Actio.

Quod eſt genitum, mortalitati ſubiectum eſt. in uer. Mors. ſupra. Pli. § lib. 17. cap. 14. in prin. §

Quod multipliciter intelligitur eius ueritas ignoratur, cum multi de his ambigunt ſolius eſt dei cognitio ipſa. § Plin. libr. 18. cap. 25. poſt prin. § mox in ijs diuerſa prodendo. § Plato lib. 8. de legib. car. penul. a ter. in prin. & in uer. diſcendum. ſupra. §

Quod uni prodeſt & alteri non nocet, permittendum eſt. § Tul. in 1. offi. car. 7. ante. § nec promiſſa igitur, nec ſi plus tibi noceāt, &c.

Quando introitus, & expenſæ ſunt æquales ſuperueniens onus rem grauat. § Varro lib. 1. cap. 4. 13. rei ruſt. Colu. lib. 1. cap. 1. car. 4. Plin. lib. 18. cap. 5. & infra. ſec. res. in med. ex Plauto, in Ciſtel. §

DE RATIONE.

Ratio (a rato dicta) eſt in corpus humanum pars diuini ſpiritus merſa. Si ratio diuina eſt, nullum autem bonum ſine ratione eſt, bonum omne diuinum eſt. § Ponta. lib. 1. de fort. cap. Quibus, &c. § Sola ratio immutabilis, & iudicii tenax eſt, non enim ſeruit ſed imperat ſenſibus. ratio rationi par eſt, ut rectum recto. § Sen. epiſto. 67. Claranum. car. 1. in fi. car. 2. in princ. ante, in med. & a terg. in fi. epiſto. 37. quod max. in med. § Si uis omnia tibi ſubijcere, te ſubijce rationi, multos reges, ſi ratio te rexerit. Eſt enim ipſa naturæ imitatio, quod ſummum hominis bonum ex naturæ uoluntate ſe gerere. § epiſto. præd. 65. car. 2. in prin. 27. § ueritatis eſt inueſtigatio. § Plato in Meno. in arg. car. 6. in prin. § Dupliciter habetur & ut natura ipſa, & ut ratio ipſa, prætera una communis, eoque omnes rationis participes ſumus, qua beſtijs præſtamus, & qua ratio inueniendi officij exquiritur. § Ponta. lib. 2. de fort. cap. equidem ipſe. Senec. epiſt. 76. Inimicit. car. 1. a ter. in med. car. 31. a ter. 32. a ter. in med. § eſt primum in homine. Bona illa ſunt uera quæ ratio dat ſolida ac ſempiterna, quæ cadere non poteſt nec decreſcere uel minui, cætera opinione bona ſunt, & nomen habent commune cum ueris, &c. plura § & epiſto. ult. in med. § Quemadmodum omnis natura bonum ſuum niſi conſumata non profert, ita hominis bonum non eſt in homine, niſi cum illo ratio perfecta eſt. Liber ani-

mus & rectus alia ſubijciens ſibi, ſe nulli, &c. Natura ui rationis homini conciliat hominem. § Tul. in 1. offic. car. 3. a terg. in princ. in 1. de le gib. car. 4. ante. car. 5. ante. § Lex eſt ratio ſumma inſita a natura, quæ iubet ea quæ facienda ſunt, prohibetque contraria.

Hominẽ a Deo generatum ſolum rationis & cogitationis participẽ cum cætera ſint expertia ipſius. quod eſt autem non tantum in homine ſed in omni cœlo, & terra ratione diuinius? Eſt igitur prima hominis cum Deo rationis ſocietas, inter quas & ratio & recta ratio eſt. § ubi ſupra. car. 6. 194. § Ratio eſt qua una præſtamus belluis, ut ſupra hic. per quam coniectura ualemus, argumentamus, refellimus, conficimus aliquid, concludimus, &c. Eſt perfecta ratio quæ in natura eſt. § Pon ta. in 1. de obed. cap. Quoniam. 300. § primum eſt commune præceptum rationi ut pareamus, eamque in omni uita ſequamur, & in dictis & factis quibuſque. Qui eam abijcit dignus eſt inter belluas numerari, quia huius gratia homines a færis differunt, & cæteris animantibus præ ſtat. § in 1. de prud. ubi ſupra. cap. locus autem. car. 156. § beatitu do, manat non tam a diuitijs & a dominatu quam a iuſtis actionibus, & ex uſu qui ſit rectus, & ſecundum rationem rectam, &c. Nihil enim diu turnum, cui non ſubeſt ratio, dixit Darius rex ad ſuos milites. not. Cur tius § lib. 4. car. 5. fin. a terg. Boet. lib. 3. de conſolat. car. 33. ante. §

Sublata cognitione & ſcientia tollitur omnis ratio uitæ & rerum ge rendarum. § Tul. in 1. de finib. car. penul. ante. 62. lib. 2. in med. 74. a terg. lib. 2. de offic. in princ. car. 2. ante. § Quæ uita non ſolum di- ſputandi, ſed & uiuendi ratione ſublata? § Plin. lib. 1. epiſto. 12. Iactu ram. Budæ. ubi ſupra. car. 62. a terg. § Ratio ſapientibus pro neceſsitate eſt. rationis commodum eſt omnia ratione prohibentis Dei, eſt enim ratio menſque ſapientis ad iubendum. Noſtri igitur philoſophi legem naturæ appellant rationem communem cultum unius Dei dictantem, &c. uel prouidentiam. unde prou. de quo Eraſ. Deum ſequere. § car. 154. § Infixo aculeo.

Rationibus utendum non teſtibus uel authoritate aut euentis. Plin. § epiſto. 20. lib. 1. in fi. Tul. in 2. de diuinat. in princ. § non inſtitutis maiorum uel authoritate, ut eſt prouer. de Pithag. de quo Eraſm. ipſe di xit. § Lactan. lib. 2. cap. 8. Tul. in 1. de natu. Deo. car. 3. lib. 2. de legi. car. 3. § Eſt enim ratio menſque ſapientis ad iubendum & ad deter- rendum idonea, neque enim etiam mens diuina ſine ratione poteſt, nec ratio diuina non hanc uim in rectis prauiſque faciendis habere. unde ra tio eſt recta ſummi Iouis. Quid ratione diuinius? quæ cum adoleuit & perfecta eſt, ſapientia nominatur. § Tul. ubi ſupra. Boet. in 1. de con- ſolat. car. 6. ante. Plato plura de ſummo bono in Gorgia. car. 3. a ter. 5. in prin.

in prin. } neque artem eam eſſe dico, ſed peritiam quandam, quoniã nullam habet rationem eorum quæ affert qualia natura ſint, quò fit ut rationem nullam in ius poſsit afferre. Ego uero non appello artem quę careat ratione, &c. infra. At ego unus tibi non aſſentior, non enim me rationibus cogis, ſed falſis teſtibus. { libr. 3. de repub. car. 3. in fin. } nondum noui, ſed quo ratio ut uentus feret, eo eſt eundum. Ab optimo cuſtode deficit, qui a ratione & oratione muſicæ mixta quę ſola per omnem uitam uirtutem in eo ſeruat. { Plato lib. 8. de repub. car. 1. a ter. lib. 3. de legib. car. 3. ante. in fi. } Voluptatis doloriſque diſſenſionem aduerſus eam quæ rationem ſequitur opinionem, extremam eſſe inſcitiam aſſero. { lib. 10. de legib. car. 2. in princ. } Alioqui hominem rationale animal ideoque liberum, niſi rationis uinculo compræhenderis, neque debere aliter nec poſſe ligari. Excogitandum igitur legibus rationem, cuius tanta uis eſt ad inueniendum Deum, ut poſt rationalem inueſtigationem certior ſit, rationem in natura eſſe quam in ſeipſa, &c. { Tul. in 1. offic. in med. car. 20. ante. 28. ante. lib. 2. in princ. car. 2. } ratio præſit, appetitus obtemperet, nec uero quicquam agendum cuius non poſsis cauſam probabilẽ reddere. Ambitio non liberalitas dicitur, cui ratio non conſtat. { Plin. in paneg. car. 348. } fortunam omni ratione potentiorem, dicit Curt. { li. 3. car. 10. car. 18. } cõtra autem Plut. { lib. de fort. car. 2. & inde. ſupra. in uer. Fort. in fi. in uer. Fatum in fin. plura notauimus. } Ita quod ad ſenſuum uirtutem attinet, niſi mens hominibus adſit & ratio, nihil in hac uita nihil a brutis differamus oportet. Vnum illi dediſſe rationem, quod omnia molliat curam & prudentiam. Sic ratio atque prudentia non eſt aurum uel argentum, &c. Cuius beneficio quodlibet ſuaue redditur, &c. { Ponta. in 1. de pruden. cap. ex ijs igitur. } bene uiuere, eſt bene ac cum ratione agere, & aſsidue bene agere, quoad facultas tulerit, ipſamque in primis naturam ratione & duce & comite, &c. { & in dial. Aegidius plura. } de præſtantia rationis ab appetitu. { car. 5. fi. cap. princ. laus. } ſatis inſtruxit nos natura ratione, non ad prouidentiã tantum, ſed & ad res gerẽdas ſatis eſt per ſeipſa ratio, &c. plura. Affectus cito cadit, æqualis eſt ratio. { Sen. li. 1. de ira. car. ult. ante. Alcia. fab. 55. Temeritas. } contra rationem iuris conſtituta non tenent.

DE REPVTATIONE.

Reputatio (quam & creditum peruulgate dicimus) dignitas, pudor, ingens authoritas, grauitas, honor, fama, gloria, decorum, omnia ad idẽ, exiſtimatioque ſuſtentanda, quia proficit, etiam deſcendentibus honor eſt, ut ait Plato, { lib. 5. de legib. in princ. eius. } meliora ſequi, & ex peioribus quæcunque meliora fieri poſſunt ad melius reducere, icci co

co illi ſtatutus eſt honor. honore dignum corpus eſſe, non quod formoſum aut robuſtum uel ſanum. ſimiliter pecuniarum, & cenſus poſſeſsio ſe habet. { & libr. ult. ubi ſupra. car. 2. a terg. in princip. } non oportet unquam paruifacere utrum probus an improbus alijs uidearis, quo circa præcipitur, ut bonam apud multos exiſtimationem non paruipendant. Rectum eſt enim ut cum ſis probus, ita gloriam quæras, aliter minime, &c. { & epiſto. eius. 2. in princ. } Hæc dixi ut oſtenderem quod etiam cum mortui erimus de nobis homines non ſilebunt, quocirca non eſt negligendum, ſed curam habendum temporis ſubſequentis. ubi non ſis, qui fueris, non eſt cur uelis uiuere. { Tul. libr. 7. epiſto. famil, epiſto. 3 ad Marium; & ad Atticum. libr. 13. car. 433. 421. car. 4. fin. prid. idus. } ratio habenda eſt grauitatis, { & in 1. offic. car. 19. 20. } Vt enim pulchritudo corporis ſit, hoc decorum, quod elucet in uita mouet approbationem eorum quibus cum uiuitur. Adhibenda eſt igitur reuerentia quædam aduerſus homines & optimi cuiuſque. Nam negligere quid de ſe quiſque ſentiat, non ſolum arrogantis eſt, ſed & diſſoluti, & cæ. { & in oratio. pro Quintio. car. 8. a terg. } Quid homini poteſt turpius euenire, pecuniam ſi fortuna ademit, tamé dum exiſtimatio eſt integra facile conſolatur ægeſtatem honeſtas. Caſ. lib. 3. ciui. in fi. car. 347. ut authoritatem minueret. Plin. epiſto. 24. libr. 8. amor in te. epiſto. 19. car. 22. libr. 1. municipes. Iuuen. Sat. 8. car. 2. in fin. } fortibus & miſeris tollas licet omne quod uſquam eſt, &c. Sen. { lib. de form. hone. uit. car. 72. in fi. de continentia. } Si continens es adulationes euita. Sitque tibi tam triſte laudari a turpibus quam ſi lauderis ob turpia. Lætior eſto quotiens diſplices malis, & malorum de te exiſtimationes malas ueram laudationem tui ſcribe, & cæ. Non eris audax nec arrogans, ſubmittes te, non proijcies grauitate ſeruata. { Pontan. lib. de mag. cap. ipſa autem dignitas; lib. de Principe. in med. cap. & quoniam. } In omnibus tam dictis quam factis grauitatem ſeruabis atq; conſtantiam. { Machia. lib. de princip. cap. 19. 23. 29. }

Differt reputatio a ſuperbia. { Ponta. ubi ſupra. & lib. de magnanimit. 1. cap. igitur qui. car. 241. } aliud eſt ſuperbum eſſe, aliud & retinere grauitatem. honoris enim comes eſt grauitas. { Geu. cap. 2. car. 233. } fama bona impinguat oſſa. { prouer. cap. 15. in fi. cap. 22. in princ. Eccl. cap. 7. a. Paul. ad Corinth. cap. 9. } Melius eſt bonum nomen quã diuitiæ, &c. bonum eſt mihi magis mori quam ut gloriam meã quis euacuet. Curam habe boni nominis quia permanebit tibi, &c. Eccl. { cap. 41. c. prouer. cap. 5. b. } ne des honorem tuum alienis. { Mattheus cap. 16. e. cap. 22. in fi. Quid uobis uidetur. Baruch. cap. 4. in prin. Home. li. 14. odiſ. in med. Geu. li. 2. car. 223. 227. Valer. cap. de fortit. }

potior eſt probis dignitas ſine uita, quam uita ſine dignitate. Sic mihi bona fama & uirtus. Omnia tolerabilia præter turpitudinem. § Sene. d.car.72.ubi ſupra.& in uer.Fortit.ſupra. § Miſerum eſt alienæ incũbere famæ. Videte quam iniqui ſunt qui ex aliena uirtute ſibi arrogant. § Marius, de quo Saluſt.in Iug.Eraſ.prouer.Quis.car.223.in princ. § de ſeipſo Imper.Anton.Gallus & Imper.& Galienus gloriæ auidi. Ingens talis etiam dicitur, ut de Aruſpice ad Veios notat Liui. § lib.5. car.3.a terg. § Ingens inde haberi cęptus,&c. § li.8.car.3,in prin.

DE RISV.

Riſus abundat in ore ſtultorum. Sapiens uir tacite ridebit. ipſum iocandi genus non profuſum nec immodeſtum, ſed ingenuum. § Eccl. cap.19.in fin.cap.21.d.Eccl.cap.7.b.Tul.in 1.offic.car.20. a ter. Plato lib.1.de rep.c.3.Eraſ.prou.car.270. § Sardonice profuſeque ridere. Riſus Sardonicus & amarulentus. § & car. 198. § Riſus Syneriſius § effuſior.car.73. in princi. § Riſus Megaricus mordax, riſus Chius, riſus Ionicus mollis & delicatus. § Plutar.in Gracchi uita.car. penul.a terg.in princ.de riſu Sardon. § Effuſus & eſt riſus cachinatio dictus, de quo Plato etiam. § lib.3.de rep.car. 1. in fin. § Effuſum riſum uehemens mutatio ſequitur.

Riſu a nimio & lachrimis abſtinendum,&c. § lib.1.de legi.car.2. a terg.in prin. § Gelaſinus is dictus. § Cæl.libr.3.capit.1.car. 112. Eraſ.prou.car.97. § Aiacis riſus.

Philippus audita Alex. Aetholi oratione, ut erat natura dicacior, quã regem decet, & ne inter ſeria quidem riſu ſatis temperans,&c. § Liu. lib.32.car.pen.a ter.in med.Sen.de form.hon.ui.car.72.a ter. in med. Ponta.lib.4.de ſermo.cap.prouocandi,&c.car. antepe. § Talis & eſt expoſitus deriſui.

Sales tui ſint ſine dente, ioci ſine uilitate, riſus ſine cachino, uox ſine clamore, inceſſus ſine tumultu,&c.

DE SACIETATE.

Sacietas cunctorum ſenſuum mala, aurium autem moleſtiſsima habetur. § Tul.in oratio.pro Murena. car. 6. ante.epiſtola Cupio,&c. libr.2.epiſto.ad Atticum.car.50.Ponta.in dial. Actius.car.143.ante. § De Scipio. Afric. Liuius. § lib.35.car.2.in princ. § Minus uerendos magnanimos uiros ipſa ſacietas facit, uoluptas etiam ſacietatẽ continet,&c.in uer.Volupt.infra.iucundum eſt nihil niſi quod reficit uarietas. Sen. in ſuis prouer. primum iſta noſtra aſsiduitas quantum interdũ afferat hominibus faſtidij, quantum ſacietatis,&c. § prou. cap.25.c. Plin.epiſt.21.lib.8.in fin.ut in uita, &c. § Amat qui ſe amari putat, ſic ut tædium non pertimeſcat,&c.ſubtrahe pedem tuum de domo pro

ximi tui, ne quando ſaciatus oderit te. Sacietas ferocitatē parit. § Plato. lib. 6. de legi. car. pen. ante. in med. Dion. lib. 39. car. 54. Eraſ. prou. car. 294. § Oportet à parentibus ſeparatim ſponſos accipere, & ibi nuptias celebrare, nam ſi quiddam in amicitijs deſiderium ineſt, mores omnes quaſi glutino quodam connectit. Conſuetudo autem ſatura nec ullum habens temporis deſiderium, alterum ab altero ſacietate diſiungit, propterea & multi alienam laudant uitam magis quam ſuam. § Orat. epiſto. prima, car. ult. § Nil ait eſſe prius, melior nil celibe uita, Si non eſt, iurat bene ſolis eſſe maritis. § & in epiſt. Villice. car. 108. § Cui placet alterius ſua nimirum eſt odio ſors, & in fin. Optat ephippia bos piger, &c. § Sat. 1. in fin. Eraſ. prou. car. 87. § Qui fit Mæcenas ut nemo quam ſibi ſortem ſeu ratio dederit, &c. contentus uiuat, laudet diuerſa ſequentes. § Vale. cap. ſapi. dict. de Solone. in fi. § Propria deportare domum quemcunque quam aliena ex omni miſeriarum aceruo, &c. § cap. de conſtantia. in Blaſio. in prin. § Sed ſatietas modo uitāda eſt, &c. § Pli. li. 12. cap. 18. in med. & in fi. § Tanta mortalibus rerum ſuarum eſt ſacietas, alienarumque auiditas, nulla eſt uoluptas quæ non aſsiduitate ſui faſtidium pariat, &c. publicum igitur frequentare an deceat uiro probo. § not. Plutar. in Periclis uita. car. 2. a terg. Petrus Aretī. epiſtola ſua ad Tarlatum. car. 106. lib. litterarum ſuarum. § Nihil eſt quod tam moueat exteris admirationem quam quotidiana uitæ conſuetudo. hic autem populi frequentiam & ſacietatem, quam interuallis explebat fugiens, &c. § & in Pompeij uita car. 4. ante. § Cum multis autem publicis in locis conuenire & conſuetudine publ. frui haud oportere exiſtimabat ad dignitatem illæſam ample tuendam. Vita enim togati ciuis, &c. § Dion. lib. 39. car. 8. in fi. § Priſtinarum ſacietate rerum, nouarumque auiditate. Inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ. § Orat. lib. 2. Sat. 7. Eraſ. prou. car. 259. § Plures adorant Solem orientem quam occidentem. de Pompeio Plutarc. in Sillæ uita. § Home. in 13. Ilia. in med. car. 147. a ter. lib. 5. car. 62. § Omnium quidem ſacietas eſt & ſomni & ueneris cantuſque, & cæ. non autem belli. § Ioui. lib. 3. car. 82. Geu. in M. Ant. Aur. Imp. cap. 3. 14. car. 24. 90. lib. 2. in fin. car. 351. §

Artabanus Xerxi reſpondens ſuper expeditione in Græcos omnes cum exercitu tanto, & Herod. § lib. 7. c. 5. car. 2. in princ. § Iucundum nihil eſt niſi quod reficit uarietas. Sen. in ſuis prouerb.

DE SAPIENTIA.

Sapientia duplex eſſe habetur, abſoluta & conditionalis. Prima eſt, cognitio rerum de quibus haberi ſcientia poteſt. Vnde dicitur ſapientia, rerum diuinarum ſcientia. Secunda eſt, cuiuſque artis ſummitatem

noſcere,

noſcere,ut in manualibus & ſedentarijs.præſtat autem inter omnes ciui lis ſapientia. ſ Plato in Theag.Politia.in Lamia ſua.car.1.in fi.ſ Duplex eſt etiam,& quæ præclaris tribuatur artificibus, &c. ſ Pontan. lib.3.de prud.in med.car.189.cap.diſtat longe.in fin. eius. ſ Filia eſſe dicitur uſus & memoriæ.Aphranius poeta,de quo Gel. ſ libr.13. cap.8.Sen.epiſt.89.in fin.rem utilē,epiſt.117.in med.multum mihi.ſ Vnde in Iuuenem non cadit,ſemper enim Iuuenes imprudenter agunt. ſ Home.in 3.Ilia.car.3.ante.lib.7.Odiſſ.car.ult. ſ Te autem non ſolum natura & moribus, uerum etiam ſtudio & doctrina eſſe ſapientem (nec ut uulgus)ſed ut eruditi ſolent appellare. ſ Tul. libr. de amic. car.1.a terg.lib.4.in fin.Tuſculan.car.157.lib.1.offic.car.pen. libr. 2. car.1.in fin. ſ

Sapientia in genere,eſt diuinarū & humanarum rerum ſcientia,cauſarumq́ue quibus hæ res continentur.Mater eſt omnium bonarum artium. ſ Tul.etiam.lib.1.de legi.car.ult.Budæ.libr. de aſſe. car.64. ſ Eſt etiam ſapientia ut not.Lactan. ſ libr.5.cap.18.in fin. ſ Intelligentia uel ad bonum rectumq́ue faciendum, uel abſtinentia delictorū factorumq́ue improborum.

Verſatur in his quæ demonſtratione conſtant, & ſemper in eodem ſtatu manent.Prudentia non item, ſed in his quæ uiciſsitudinem admittunt. ſ Plutar.lib.de uirtutibus morum.car.4. in princ. ſ Sapientia ſine conſilio quidem eget ad ſuum finem conſequendum. In æternis enim & perpetuis uerſatur. ſ not.Lactant. lib. 3.cap.13.in med. cap.11. ſ Eſſe non poteſt abſque religione,& è contra. ſ lib.4.cap. 2. ſ Sapientis proprium eſt ſcire ac cauſas cognoſcere quidem certas ac neceſſarias. Prudentis eſt autem bene conſulere in ijs quæ utilia uideantur.Eſt etiam ſapientia idem uelle ſemper,idemq́; nolle. ſSen. epiſt.20.in princ.Si uales. epiſt. 31.in med.Agnoſco,&c.epiſtol.35.in med.Cum te. ſ Sapientia eſt mens omnium præſtantiſsima. ſ Plato in Philebo.car.pen.in princ.in epin.car.pen.in fin.plura. Sen. d. epi. 117.in med a tergo.in princ. multum mihi,&c. ſ Eſt mens perfecta uel ad ſummum optimumq́ue perducta. Ars enim uitæ eſt . quæ rara in tota græcia,& quomodo. ſ Lactan.libr.4.capit.1.in med. ſ Prior omnium creata & intellectus, prudentia autem ab æuo manca eſt ſine uſu & ſine actionibus. ſ Eccl.cap.1.a.Sen.d.epiſto.31.agnoſco,&c. Tul.in 1.offic.car.30.a terg.in princ. ſ Non eſt uiri timere ſudorē, perfecta uirtus eſt æqualitas ac tenor uitæ per omnia conſonans, quod eſſe non poteſt, niſi rerum ſcientia contingat per quam humana & diuina noſcātur.hoc eſt ſummum bonum,quod ſi occupas,incipis eſſe deorum ſocius non ſupplex.

Sapiens

Sapiens uno minor eſt Ioue. § Orat.in 1.epiſtol.in fin.car.190. § Solus immo Deus ſapiens, dixit Socrates, de quo Plato § in apolog. car.2.a ter. in med. § Humana uero ſapientia nihili pendenda. § & in Phedro in fin.car. ult. in princi.Eccl.cap.7.c. § Non eſt qui faciat bonum,non eſt nec homo iuſtus in terra, & cæ.omnis homo mendax. Pſalt.cap.52.li.3.reg.cap.8.e.Pau.ad Rom.cap.3.a.Cæl.cap.2.operis. in med.Tul.lib.de amic.in princ.car. 3. in princ. eius. § Sed non recte iudicas de Catone, aut enim nemo (quod magis credo) aut ſi quiſquam eſt ille ſapiens fuit. Cato ideſt ſapiens. Tales & Lælij habiti. § Gel.lib.3.cap.3.in fin.Tul.ubi ſupra.lib. 2.de ſenect.in princi.car.2. in prin.Plutar.in ipſius Caton.uita.in princ.& in uita Gracchi.in prin. in apophtheg.car.145.Pli.in paneg.car.antep.a ter. libr. de uiris illuſt. car.431.lib.7.cap. 31. §

Adipiſcitur ingenio,non ætate,non fortuna,immo non & uotis, & ſi a Deo tantum conſequi poteſt. § Plato li.de ſapientia.car.4. Eccl. cap.1.in prin.prou.cap.2.b.cap.17.c.cap.23.c.Valer.cap.ſapi.dicta. § Doceri non poteſt nec tradi. § Home.ubi ſupra.Orat.in epiſt. flore bono. § At ſi diuitiæ,&c. § Martial.lib.1. § Non ſex paratur ſophos nummis. § Tul.in oratio.pro Cælio in fi.car.pen.in fi. § Nõ loquor de ſapientia,quæ non cadit in hanc ætatem.

Sapiens non iraſcitur,ſed ſtat ut Sol, ſtultus ut Luna. § Sen. libr. Quomodo in ſapi.in princ.car.156.ante.libr. 1. de ira. car.2.a terg.in princip.124.a terg.libr.3.car.131.in princ.Eraſm.prouer.car.157.in prin.in uer.Homines frugi.in fin.eius.Gel.lib.1.cap.ulti. Tul.li.3.Tuſcul.car.2 rcar.6. §

Non miſeretur,ſed opitulatur,propinquis, afflictis, iacentibus ſuccurret.nam ut plurimum quiſque ad inopiam redactus conſequitur, ut omnes ignoſcant nemo ſuccurrit. § Sen.epiſt.1.in fin.Plutar.libr.de tranquil.animi.car.6.262.in apophtheg. car. 139. in Ageſilao. & cart. 157.Tul.lib.de amic.car.2.a terg.Lactan.lib.3.cap.23.libr. 6. cap.14. Sen.libr. 2. de clemen.in princ.car.2.ante.in med.car.96.epiſto.60.in princ.peperceram,&c. § Fortitudo.ſupra.

Qui ſibi imperioſus & in ſeipſo totus teres. § Orat.libr. 2.ſermo. Sat.7.car.penul.Senec.epiſto.60.in fi.ubi ſupra.75.in med.epiſt.&c. § non peccat,etiam in occulto iuſti honeſtique ſtudio. § Gel.li.1.cap. 2.in med.lib.12.cap.11.Senec.epiſto.76.inimicit.in med.Orat.ubi ſupra.& epiſto.9.in princ.An merito. § Amico non indiget,ſeipſo cõtentus eſt.omnia bona mea mecum ſunt, reſpondit Stilbon. nulla re æget.ſi tamen amicum habere uult & uicinum & contubernalem, quamuis ſibi ipſe ſufficiat,&c.plura. § Plato lib.3.de repub.car.2.a terg.in med.

med.} Hominem eiuſmodi ſeipſo ad bene uiuendum contentum eſ ſe,minimeque omnium alio indigere.Sed eſt ratio,de qua Sen. {epi. 109.in princ.An ſapiens.epiſto.60.in princ.peperceram.} Conferen di ratio auget,&c. {Tul.in 5.parad.& 6.& in epiſto.ad Brutum.car. 553.Meſſalam habes,&c.} Non fit exul,non fugit, morte filiorum, amicorum,fratrum non torquetur,& minus affligitur. {Senec.d.epi ſto.peperceram ſapientem,&c.epiſto.75.ad fi.epi.&c.epi.99.in fi.car. 44.in princ.epi.Gel.li.1.cap.2.in med.}

Riſu non abundat.Satis enim habet,in ſinu gaudere uel dolere, dolo re ſi afficitur,fortunæ tamen ſubiectus minus. {Eraſm.prouer. 213. Tul.in 1.de finib.car.antepenul.in fi.lib.de amic.in princ.car.2. in fin. car.100.in fi.Lactan.lib.6.cap.15.16.& in uer.Fortu.ſupra. Quid animus,ſi de rebus,&c.} Si cadit in ſapientem animi dolor, qui & cadit niſi humanitatem exuerit,&c.Omnia tua in te poſita eſſe ducas. {Tul lius lib.3.Tuſculan.car.3.& 4.Gel.lib.12.cap.5.in med.li. 19. cap.12. ut in uer.Fortit.ſupra.} Humanoſque caſus uirtute inferiores putes. Tul.ipſe in 2.parad. {& car.97.a terg.ubi ſupra.} Vt quiſque maxime munitus eſt uirtute & ſapientia ut nullo ægeat ne ulli quidem niſi ſibi innixus, nā qui aliquo auxilio ſuſtinetur,poteſt cadere,&c. {Se nec.epiſto.92.in princ.puto inter me,&c.epiſt.98.in prin. Nunquam, &c.} Fortunæ caſus non ueretur. {Senec.lib.de tranquil. uit.cap. Ad imperitos.in princ.car.154.ante in med.Lactan.libr. 6. cap. 17.in princip.ubi ſupra.} Neque uero ſiquid aduerſi inciderit proſternere nos debemus,ut pueri ſolent cum pedem offendunt in lapidem. Plato {lib.10.de repub.car.3.ante.in fi.Plut.in conſolat.in prin.car.2.in prin ci.car.3.} nulla ſit tanta fœlicitas,&c.

Sapientis eſt mutare conſilium in melius. Vertibiles mentes bonorum. {Home.lib.15.Ilia.car.4.in fi.Tul.in 12.Verr.in prin.car.1.in fi.lib.ult.ad Atticum.car.494.octauo, &c.} mutationem conſilij in conſtantiam dixit eſſe, {in epiſt.famil. car. 15.} Quid autem non eſt integrum ſapienti? Cuiuſuis hominis eſt errare,nullius niſi inſipientis perſeuerare in errore, poſteriores cognitiones eſſe ſolent ſapientiores. {Senec.lib.4.de benefic.cap.multa,& cæ.} Vtranque partem cogitat ſapiens.Scit quantum liceat errori,&c.ſi caſus tulerit ſine leuitate,ſineque dolo malo mutare agendi rationem,&c. {Ponta.libr.4. de prud.cap.Quoniam autem,&c.& ſupra. in uer. Prud.} Cum diui tijs melior ſapientia. {Eccle.cap.7.b.} Sapit etiam iucundius.Sine potentia parum proficit,& ſine armis proprijs.& in uer. Milites.nu. 5.Experti ſunt parum eſſe tutam maieſtatem ſine uiribus. {Liui. li. 2.car.penul.ante in med.Saluſt.in Iug.in oratio.Adherbalis in princi.}

parum tuta per ſeipſa probitas eſt. § Machia.li.diſcurſ.cap.21.§ Sapientes regnare debent,aut reges ſapere, uel ſapientibus ſaltim obtemperare aut delectari. Vt Cræſus & Solon,&c. § Plato lib.de ſapientia. car.4.epiſto.2.in princ.epi.6.Mihi quidem,de Platone. Valer.cap.ſapi. dicta.Tul.in 1.offic.car.14.in fi.lib.ad Q.Fratrem,car.4.a ter.§ Sapientes tyranni. § Eraſ.prouer.car.278.a terg.Card.car.682.lib.17. de artibus.§ probatur ore laudantis. § prouerb.cap.27.d.§ per equitãtem & ſcribentem. § Geu.li.1.car.81.§ Sapientia cadit bel lico tempore quando ui geritur res,& ut dicit Ennius, de quo & Lactã. § libr.5.cap.1.Gel.libr.20. cap. 9.§ Sapiens opinioſus.ſupra. in uer. Ignorantia.

Sapiens nec quicquam ſapit ſi ſibi ipſe non ſapit. § Tul.lib.3.offi. c.61.epiſto.ſua ad Trebat.lib.7.car.94.Ponta.lib.3.de prud.car.187.§ reprobat Lactan. § lib.3.cap.17. in princ. & alij,§ ut imprudens dictum.Virtus ſopita.infra.

Ciuitates habentur plures & etiam docti, ſapientes reperiũtur nulli. § Ponta.in dial.Anton.car.89.in prin.Senec.in ſuis prouer.in fi.§ Sapiens nihil facit quod non debet,nihil prætermittit quod debet,& cæ. Nihil quippe laudabilius quam ſapiens haberi,& econtra, Nihil turpius quam ignorantiam detegere. § Geu.lib.1.car.98.ad Ferdin.Gonzalum.§ Sapere urbi cum pipere & palmis uenit. § Perſi.Sat.ult.declamat.Lactan.lib.3.cap.16.in fi.§

DE SERVITVTE.

Libertas.ſupra.

Seruitus iure gentium inducta, quia ſeruati in bello eſſent per aliena perſequentes.triplex habetur. § Plato in 6.de legibus,car penul.ante. in fi.§ Hilotia,Mariandyna,Theſſ. § Ponta.lib.2.de fortit.car.77. a terg.lib.3.de obed.cap.quanquam autem.Budæ.in pand. 1.car.18.a terg.§ paucos ſeruitus,plures tenent ſeruitutem. § Sen. epiſt. 22. Iam intelligis.in med.epiſto. 47. in fi. libent.§ Vitanda ſeruitus uoluntaria,appetitus & libidinum,ut ex Pithag.de quo Eraſm. § prou. 1.car.1.§ Aenum annulum ne geſtato. Libertatem natura etiam mutis animalibus datam.Virtutem proprium hominis bonum. Deos fortioribus adeſſe. § Tacitus lib.20.car.3.ante.in fi.Plaut. in capti. cap. Aduerte.§ Odioſa eſt ſeruitus.Mors anteponenda ſeruituti, quia poſtremum eſt omnium malorum. § Tul.in philip.ſec.car.penul.a ter. Philip.3.car.fin.in princ.§ nihil eſt deteſtabilius dedecore.nihil fædius ſeruitute.ad decus & libertatem nati ſumus,aut hæc teneamus,aut cum dignitate moriamur. Iucunda libertas, quam miſera ſub dominatu uita eſt. § Tul.lib.10.epiſto.famil.ad Aſin.Pollio.car.154.Pont. lib.2.

lib.2.de fortit.car.77.de Iug.de Carolo Malat.Alfonſo Neapolit.§

Virtus eſt ſeruitutis impatiens homo. § Cæl.lib.3.cap.5.§ difficile propterea donatus,ut ex Homero,de quo ipſe Plato § lib.6.de legib.car.penul.ante.in fi.Senec.in declam.car.86.a terg.§ Nuper nos ſerui fuimus,ſeruus rex fuit.Iniuriam uocatis finem ſeruitutis. Serui quo caſu domini de beneficio teneantur præter ſeruitutem. § Sen. lib.3.de benefi.cap.Quia non poteſt,& a terg.cap.Seruus.§ Serui dominis abſentibus contumaciter ſe gerunt. Seruitutem ingenium perit. Dimidium enim uirtutis aufert ipſis Iupiter. § Homerus li.17.odiſ. in med.car.7.in fi.Plato ubi ſupra.d.car.pen.ante in fin. Plaut.in capti. ubi ſupra.cap.Aduorte.§

Serui fideles ſemper ſerui,& boni ſemper pauperes. § Machia.lib. 3.hiſt.car.81.in fi.prouer.cap.29.d.Plato ubi ſupra.a terg.in princip.§ delicate nutriens contumacem habebit. maxima quæque domus ſeruis eſt plena ſuperbis. § Iuuen.Sat.5.car.19.in fi.ſupra.in cap. de Principe.§ nimia ſeruitus,&c.atrox habetur, quia natura non ficta Iuſtitiã colit,oditque iniquitatem.Puer educandus quam minime dolore, metu,triſtitiaque afficiatur.ſupra.in uer.Educatio.

Neque remiſſe,neque crudeliter imperet dominus, parcat quandoque minus bonis, ut potius timeant ſeueritatem quam crudelitatem deteſtentur. § Tul.in ult.parad.Colu.lib.1.cap.8.in med.§ Nihil ſeruorum generi credendum,quot enim ſerui tot hoſtes. § Plato ubi ſupra.d.car.penul.ante.in fi.lib.6.car.2. ante in med. Senec. epiſto.47.in princ.libent.Curt.lib.7.car.5.fi.a terg.Macrob.lib.1.cap.11. Eraſ.pro uer.1231.§ Serui & domini nunquam amici. Inter ſeruum & dominum nulla eſt amicitia,etiam in pace. Deinde ſeruorum deteſtatus multitudinem qui heris fidi eſſe nunquam conſueuiſſent. § Apia. libr. 1. car.4.in prin.Ponta.lib.3.de obedien.cap.quanquam.cap.Romani,Cyrus de quo Xenoph.lib.8.car.134.a terg.§ Quandoque optimi amici,ſeruos quam beneuolentiſſ.dic Plato,ubi ſupra,atque optimos habẽdos eſſe,multi enim iam ſerui quibuſdam meliores ad uirtutem omnem quam fratres & filij domos,rem dominorum omnem,& dominos ipſos ſeruarunt. § Macrob.ubi ſupra.cap.11.car.1.plura.Senec. d. epiſto. 47.in prin.libenter.§ Sic cum inferiore uiuas, ut tecum ſuperiorem uelis uiuere.Seruus eſt,ſed fortaſſe liber animo,quiſquis non eſt ſeruus, alius libidini ſeruit, alius auaritiæ, alius ambitioni. nulla ſeruitus turpior quam uoluntaria,& in uer.Secundæ. in fin.Colant te ſerui potiuſquam timeant,&c.Seruum fidelem habe, ut fratrem ſeruus ſentatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua. § Eccle.cap.33.in fi.§ Heu quam miſerum eſt diſcere ſeruire, ubi ſis doctus dominari. Honeſte ſeruit, qui

ſuccumbit tempori,minus eſt quam ſeruus, qui Dominus ſeruos timet. § Sen.in ſuis prouer. § Qui ſeruis crudelis eſt,oſtendit in alijs uolun tatem non deeſſe,ſed poteſtatem.Seruis imperare moderate, laus eſt,u-bi ſupra.Seruos fideles liberalitas facit.Plautus in aulul. de quo Agrippa. § cap.67.in fi.de æconom.priuata, ubi plura. ſeruitiorum prætia examinat Budæus § lib.2.car.180.ex Plin.lib.7.cap.39.§

DE REB. SECVNDIS.

Secundæ res negligentiam creant,inuidiam & æmulationem. §Liui.lib.21.in fin.car.fin.in prin.lib.6.car.1.in fin.Plato in Menex.car.2. ante in med.§ Soluta omnia,ut fit,rebus ſecundis inuenit,nullam ſtationem,&c.contigit ei quod ſolet ab hominibus in eos quibus proſpe rę ſuccedunt res,primum æmulatio, deinde inuidia,& cæ. Valent etiam commutare naturam, & raro quiſquam erga bona ſua ſatis cautus eſt. § Curt.lib.9.in princ.lib.10.car.3.Orat.car.ult.operis.ante. § Ingenium res aduerſæ nudare ſolent,celare ſecundæ.Neminem fortuna cōminuit aduerſa,niſi quem ſecunda decepit. §Sen.li.de conſolat. cap. bona conditione.epiſt.91.in med.liberalis, &c. §

Prudentis eſt enim proprium examinare conſilia, & non cito facili credulitate ad falſa prolabi. § ubi ſupra.li.de form.hon.uit.in prin.§ Calamitas uirtutis occaſio eſt.Semper eſſe fælicem, & ſine morſu animi tranſire uitam,eſt ignoraſſe rerum naturæ alteram partem. Magnus es uir,&c. § ubi ſupra.libr. de beata uita. capi.de proſperit. § Quæ res plus nimio delectauere ſecundæ,mutatæ quatient. § Orat.epiſto. urbis amatorem,&c.car.204.Polyb.lib.2.car.3.in fin. §

Quos per imprudentiam aut peruerſitatem authores cognoſcimus extitiſſe reprehendimus,culpamus,& odio habemus.Si uero ſęuitia for tunæ,miſericordia proſequimur,& cæ.Secundæ res maiorem ingerunt cupiditatem. § Diodo.in Nino rege.lib.3.car.14.a tergo.§ Raro permanent uſque ad exitum ſucceſſus. Omnium rerum uiciſsitudo. § Eraſ.prou.6.62.& car.112.in princ.cum ſeq.Pompo.Læt.in Domit. Imper.in fin.Machia.lib.5.hiſtor.in prin.§ Ipſa dies quandoque parens quandoque nouerca. Ne glorieris in craſtinum. § prou.capi.27. a.Eraſ.prou.car.91.Sen.epiſt.75.in med.epiſtola,&c. § Neſcis quid ſeruus ueſper uehat,ut ſunt humana,nihil eſt perpetuum datum,nec un quam immodica durarunt,niſi illa moderatrix ratio compeſcuit,& cæ. § Plaut.in ciſtell.cap.utcunque.in fin.Plutar.in ſua conſolat.car. 2.ante. § Nulla ſit tantum fælicitas,quæ te adeo extollat, ut tibi pluſquā oporteat placeas, nec ſi quid aduerſi acciderit mœſtus deprimaris, ſed idem perpetuo maneas,&c.& inferius ibidem.fortuna ingentibus inuidet fælicitatibus. § & in Marij uita.car.4.a terg.in med.§ Fortuna

quidam

quædam uel inuidia uel natura rerum humanarum nullam magnam fælicitatem moleſtiæ expertem euenire ſinit, quæ uaria ac inſtabilis uitam humanam nunc ſecundis nunc aduerſis permiſcet. Sic quia perpetuus nulli datur uſus, ſed uelut unda ſuperuenit undam. § Orat. in 2.epiſ. car. ult. ante. Iuuen. Sat. 10. in med. vt rebus lætis, &c. § Ita dijs placitum eſt ut mæror uoluptatis ſit comes. § Plaut. in Amphit. cap. ſatin. parua. & cæ. Tul. in 1. offic. car. 18. ante. Plato in Phædo. car. 2. ante in med. Aemil. in Phil. 4. rege. 45. car. 341. a ter. § Sola ira numinis procul diuq; abeſſe, at in ſecundis rebus nõ poteſt, & car. ſeq. 349. in fi. ſed effuſam ſæpe lętitiam triſtes & aduerſæ res excipiunt. Malum è contra, nullum eſt ſine aliquo bono. § Plin. lib. 27. cap. 3. in prin. Vnde Pontа. in 1. de fort. car. 278. de ſeipſo. § Di faciles, miſcere iuuet, nunc triſtia lætis, oſcula cum lacrimis, cum lacrimiſque iocos. In rebus proſperis, & ad uoluntatem noſtram fluentibus, ſuperbiam magnopere, faſtidium, & arrogantiam fugiamus. nam aduerſas res ſic ſecundas immoderate ferre leuitatis eſt, præclaraque eſt æquabilitas in omni uita, & idẽ ſemper uultus, ut de Socrate, &c. § Sen. epiſt. 75. in princip. epiſtola, & cæ. § Quiſquis ſe multum fortuitis dedit, ingentem ſibi materiam perturbationis, & inexplicabilem fecit. Vna eſt uia ad tuta uadendi, extrema deſpicere & honeſto contentum eſſe, & cæ. Summum bonum in animo contineamus. § epiſt. 107. ubi illa, &c. § Hanc rerum conditionem mutare nõ poſſumus, ſed magnum ſumere animum poſſumus. § Dion. lib. 38. car. 35. a terg. § Habet in aduerſis auxilia qui in ſecundis commodat. § Sen. in ſuis prouer. § Neque mel, neque apes, cũ Deo quiſque gaudet & flet. § Eraſm. prou. car. 244. car. 99. Plato in Phędo car. 2. ubi ſupra car. 200. ante. § Quam dicunt uoluptatem miro ſe habet modo ad dolorem. Siquis proſequitur alterum & capit ſemper quoque alterum accipere cogitur, quaſi ex eodem uertice connexa. § Home. in 4. Odiſſ. car. 5. in prin. § Certe Deus aliud poſt aliud bonumque malumque dat. Duo enim dolia iacent, qualia dat malorum Iupiter, alter bonorum. § libr. ulti. Ilia. in med. car. 5. fin. Geu. in Mar. Ant. Imper. cap. 25. c. 94. § Et per Annibalem, ut in uer. Prudent. Nõ eſt ſemper æſtas. § Eraſ. prou. 3286. 764. & ſeq. beatit. § Nulla eſt ſincera uoluptas. § metham. lib. 7. car. 88. §

Miſcere triſtia lætis. § Pon. in 1. de fortu. cap. fortunatorum, &c. §

Natura bonis ut plurimum hominibus quæ largitur & mala miſcet. § Diodo. in 4. car. 26. a tergo. 27. in princi. Liui. in Annib. ad Scipionem in congreſſu. § Si in ſecundis quoque rebus bonam mentem donarent Dij, non modo quæ eueniſſent, ſed quæ euenire poſſent reputaremus. Temerarium eſt ſecundis contentum non eſſe. § Plin. epiſt.

9.li.4.} Contraria ſunt inter ſe bona fortuna,& bona mens,melius in malis ſapimus.Secunda rectum auferunt. { Sen.epiſto.94.in fin. hanc partem, &c. } Plus hominibus aduerſa quam proſpera prodeſt fortuna. Veniet ad illum diu fælicem ſua portio, non dimiſſus ſed dilatus eſt,&c.plura. { Sen.lib.de prouid.cap.proſpera in med.car.137. in princ.Boet.in 2.de conſolat.in fin.cap.25. plura. } Nil infælicius eo(dicebat Demetrius)cui nihil unquam aliquid euenit aduerſi. fugite delicias,fugite eneruatam fælicitatem, bona ſegnius ſentiunt homines quam mala. { Liui.lib.30.car.4.ante.in med.& in oratio.præd.Annibalis ad Scip.in princ.de receſſu ipſius Annibalis ex Italia. Iam ſecundæ,iam aduerſæ res ita erudierunt, ut rationem ſequi quam fortunam malim,&c. {& car.ult.lib. ubi ſupra. ante in fin. } Secundis rebus modeſte ac moderate utendum,fragilitatis humanæ nimis in proſperis rebus obliuio eſt. { Plutar.in Africani uita.car.penult. ante in med. } Breues & mutabiles uices rerum ſunt, & nunquam fortuna ſimpliciter indulget. Darius in oratio. ad ſuos milites,de qua Curt. { libr.4.in med. car. 40. a tergo. } Facilius eſt nobis aduerſam quam ſecundum regere fortunam,ut ſupra. { Curt.lib.10.car.4.in fin.Xenop. libr.8. car.144. ante. } Has habet uires conditio mortalium, ut aduerſa ex ſecundis,ex aduerſis ſecunda noſcantur. {Plin.in ſuo paneg.car.322. In die bonorum ne immemor ſis malorum. {Eccl.cap.11.c.cap.18. ubi ſupra. } Memento paupertatis in tempore abundantiæ. Secundæ res fælices,aduerſæ magnos probant. { in paneg.præd.car.341. } Bono oppoſitum eſſe aliquid ſemper eſt neceſſe. { Plato in Theæt. car.7.ante in fin.60. }

Carneades aduerſorum caſuum proſperis maxime in rebus admonere ſolebat. { Plutar.lib.de tranqui.animi.car.269. } Xenophon iubebat ſecundis maxime in rebus homines Deorum meminiſſe, eoſque tunc enixius uenerari, ut maiore fiducia quum res tuliſſet poſcerent, &c.ubi ſupra. { car.1.in fin.uel 258.in fin.Aemil.in Phil.4.rege.45. car.349. } Effuſam lætitiam triſtes & aduerſæ res excipiunt. Diuerſiſsimos rerum effectus & euentus, mutuoque ſibi aduerſantes miſcere didicit,ſecundos cum aduerſis compēſando.nam ut ſeorſum bona, mala ponantur humanæ uitæ commoditas non admittit,ſed temperamentum conflari. Secundis igitur rebus modeſte ac moderate utēdum eſt. { Plutar.in ſua conſolat. car. 232. Tul. in 1. offic.car.18.ante.in fin. }

In ſecundis rebus maxime utendum eſt conſilio amicorum. Mobilis & inquieta mens data eſt homini,nunquam ſe tenet, ſpargitur,& cogitationes ſuas in nota & ignota demittit, uaga & quietis impatiens, & nouarum rerum lætiſsima. { Sen.libr. de conſolat. cap.remoto,&c. car.148.a ter.}

Neſcia

Neſcia mens hominum fati,&c. & ſeruare modum rebus ſublata ſecundis. { Virgi.in 10.} Neque ſecundarum rerum prouentu inſolenter, neque aduerſis propere debilitari oportet. { Vale. cap. inſa. rei.car.1.in fin.Gel.lib.7. capit.3.plura car.2.eius a terg.in oratio.Caton.inRhodienſes. } Aduerſæ res ſe domant & docent quid opus ſit facto. Secundæ lætitia tranſuerſum trudere ſolent, a recte conſulendo ac intelligēdo,&c.Annibal in præd.oratio.ad Scip.de qua Liuius,& de Attilio Regulo,ubi ſupra. Quo altius elatus eſt,eo fædius corruit.Tanta adeo quum res trepidæ reuerentia diuum naſcitur,& raræ fumant altaribus aræ.Sil. Ital. Quid turpius quam quem aduerſa nequit fortuna frangere, cum frangat ſecunda, & qui morti honeſtę non cedat,iræ & libidini cedat. { Ponta.lib.1.de obed.cap.præcipit,&c.in fi.eius.car. 7.ante in fin. } Homo neſcit ſi ſine dolore fortunam inuenit. Sen.in ſuis prou.& ſupra in uer.Seruitus. in fin.

DE SEVERITATE.

Seueritas eſt fundamentum iuſtitiæ,& mater obedientię,quia ſine ipſa adminiſtrari ciuitas non poteſt ideo adhibenda eſt. { Tul.in 1.offic.car. 17.in fin.c.27.ante.Geu.lib.2.car.288.Plutar.in Mario.car.3. uel 162.Tacit.lib.13.car.4.in fin. } Quia duritiam militiæ multi abnuebant,deſerebantque,remedium ſeueritate quæſitum eſt,& qui ſigna reliquerat,ſtatim capite pœnas luebat.id uſu ſalubre & miſericordia melius apparuit. { Lamprid.in Alex.Seu.Imper.car.6.fin.a ter. } Diſciplina maiorum rempu. tenet, quæ ſi dilabatur & nomen Romanum & imperium amittemus. Quirites diſcedite & arma deponite.Tribuni proinde ſupplicio affecti.& in cap.exercitus,&c.car.ulti.ſeueritas aſsidua amittit authoritatem. { Sen.in ſuis prou.Plutar.lib. de uitioſa uerec.car.ult.eius. } Qui pœnas remittunt improbis,quo humani facileſque uocentur,non periculo uacant ipſi, &c.bonorum ſalutem cuſtodit,qui malos punit,&c. { Lactan.lib.8.cap.17. 18. } Illorum uitam perdit,quorum audaciam nutrit,ad facinora maiora,&c. {ubi ſupra.cap.23.in fin. } Nullus ſeruit niſi coactus. omne igitur imperiū metu conſtat. { Geu.libr. 1. car.188.Al Conte di Bondia.} Quis ignorat maximam illecebram eſſe peccandi impunitatis ſpem. Acerbitas ulciſcendi,maleficij bene uiuendi eſt diſciplina. bonis nocet qui malis parcit. {Salu.in Iug.car.50.a terg.Gel.li.ult.cap.1.in fin.car. ult. a terg.Sen.in ſuis prouer. } Qui non caſtigat irritat. Vnde cædes cædibus puniēdæ, quia tunc in ciuitatibus nullæ committerentur. {Plato lib.8.de legi.car.4.ante.in fin. Ouid.lib.8.metham.Machia.lib. 3.diſcurſ.cap.27.} Mors morte pianda eſt.Seruus qui filios interfecerit, & uxorem non caſtigans grauiter,inhumanus eſt habendus. { Dion.

libr.41.in med.car.101.102.a tergo. § Stultos prudentibus maiori emolumento eſſe quam prudentes ſtultis,dicebat Cato Cenſor,de quo Plutar.in eius uita. § car.2.a terg.in med. § Se gratia,quã ex bene factis expectaret priuari malle, quam pœnam non dare, quæ ex maleficio ſibi deberetur. Sanguine flere.Manliana imperia. § Liui. de quo, & Eraſ. §prou.987.prou.1365.1928.magis,&c.Cæſar de quo Dion. lib.41.car.101.in oratio.ad milites.de Alex.Seue.Imper.Spartia. car. 7.in fin.118.a tergo. § Sine ullius indulgentiæ propoſito. Craſſus Conſ.de quo Apia. § lib.1.car.pen.ante. § Tanta ſubito,ob ſupplicium,quia exercitum decimauerat,ad uictoriã inclinatio facta eſt,&c.

Papirius Curſor ad ſenatum de magiſtro equitum. Salutaris ſeueritas uincit inanem ſpetiẽ clementiæ. § Tul.ad Brutum.car.518.Quæ litteræ.in fin.& etiam ad Brutum,eius.2.in fin. car. 552.Meſſallam habes,&c.car.536.ad Brutum.2.ſcripta,&c.Machia.lib.de principe.cap. 17. § Rempublicam duabus rebus teneri dicebat Solon, ex ſapientibus ſeptem,præmio & pœna, &c. hominem autem cruciatibus afficere cauſa religionis impium eſſe dicit Lactan. § libr.5.cap. 5.in med. § Seueritas cohibenda ne ad ſæuitiam dilabatur. § libr.6.capitu. 14.§ Stabilimentum habetur imperij in cuius ſinu ac tutela tranquillus pacis ſtatus acquieſcit. § Vale.cap.de diſcipl.milit. in prin. § Bonæ iuſtitiæ proximus modus eſt ſeueritas. § Sen.in ſuis prou.§ Conſuetudo enim peccandi,multitudinem facit peccantium. Omnes perire decernite,ne a uiuentibus pœnas patiamini,admonet Moſes moriens populum ſuum,not.Ioſep. § lib.4.antiquit.cap.6.in fin. §

DE SENECTVTE.

Senectus eſt naturalis ægritudo & caloris imminutio, ipſa per ſe morbus eſt. § Ponta.lib.9.rerum celeſt.car.233.Plutar.libr. de placit.ult.car.337.ante.Terent.de quo Eraſm.prouer.1537.Carda.libr. 2.de ſubtilit.car.72.Geu.ubi infra.libr.2.car. 449.§ Miſerior eſt in inopia.Vnde prouer.de quo Eraſm.Seneſcit bos. § nu.2265.2321.§ non uero ſenectus, ſed mores hominum. § Plato in 1.de legi. car.2. in princip.§ Quid turpius quam exacta uia quærere uiaticum. § &. ſupra in uer. Auarit. Tul.libr. de ſenect. § Plures adorant orientem ſolem,quam occidentem. § Plutar.in polit.car.9.ante. in Pompeij uita per Syllam.car.211.a terg.in Marcello.car.2.ante.in fin.Eraſ. prou. 2215.2258. § Saturni podex uenerabilis non diuturna in homine. Conſurge & honora perſonam ſenis. § Sapientia.capit.4. b. leuiter. cap.19.g. § In urbibus ſacra eſt antiquitas & ſenectus. § Plin. epi. 24.lib.8. § Non ſpernenda,quia ex nobis ſeneſcunt. § Eccl.cap.8. a.b.§ Tribuere & multum ſenectuti debemus. § Tul.in 2.offic.car. antepen.

antepen.a terg. ⸾ Seniorem colat quiſque & re & uerbo quaſi patrē. Eos oportet imperare, iuniores ſubeſſe. ⸾ Plato lib. 5. de rep. car. ult. ante. lib. 4. in prin. car. 1. in fin. ⸾ Tacere debent coram ſenibus iuniores, locumque illis cedere & aſſurgere. ⸾ lib. 9. de legi. car. pen. in fin. lib. 11. car. penul. a terg. Geu. lib. 2. car. 444. Ponta. libr. 5. de obed. car. 43. in princ. Gel. libr. 2. cap. 15. Valer. capi. de inſtitu. antiqu. car. 31. a D. Alfonſo. ⸾

Quocirca cum omnibus ſeculis & apud omnes nationes honorata fuerit & ſit ſenectus, quæ ipſa per ſe laudabilis atque ſuſpicienda eſt, cuius etiam prudentia rudis ætas cuſtodienda ſit, merito colendi ſunt ſenes ut quiſque maxime clarus eſt. Senes parentes a probis honorari & ſibi a Deo bene eſſe, ita & è contra. ⸾ Plato in 4. de rep. in princ. car. 1. in fin. lib. 11. ubi ſupra. ⸾ Probis quidem uiris parentes pro magno quæſtu habentur, ſi ad ſenium uſque peruenerint, &c. ⸾ Tul. libr. de ſenect. car. 6. in princ. ⸾ Adoleſcentibus bona indole præditis ſapientes ſenes delectantur. Lenior fit ſenectus eorum qui a Iuuentute coluntur & diliguntur. Si adoleſcentes gaudent ſenum præceptis, quibus ad uirtutem ſtudia ducuntur, &c. facta Iuuenum, conſilia mediocrium, uota ſenum. ⸾ Eraſm. prouer. 2402. ⸾ Mens, ratio, & conſilium eſt in ſenibus, &c. ⸾ Tul. ubi ſupra. car. 5. fin. in fi. lib. 1. offic. car. 24. a ter. ⸾ Qui ſi nulli fuiſſent, nullæ omnino ciuitates fuiſſent. Eſt igitur adoleſcentis maiores natu uereri. Ex hiſque eligere optimos & probatiſsimos, quorum conſilio atque authoritate uiuatur, ętas, experientia, ratio doceat, ſenioribusque credant & legibus. ⸾ Plato lib. 10. de legi. in arg. in med. car. 1. in fin. Home. in 4. Ilia. car. 6. ante. in fin. ⸾ Interero & iubebo conſilio & uerbis. hic enim honor eſt ſenum. haſtas iaculantur iuniores. ⸾ Palad. lib. 1. cap. 6. in prin. ⸾ in rebus & agreſtibus maxime officia iuuenum congruunt, Imperia ſeniorum, contra uero: ⸾ ut ex Eraſ. prouer. 160. in fi. ⸾ Senis doctor. ⸾ Geu. lib. 2. in fi. car. 445. a D. Alfonſo. 450. ubi plura priuilegia ſenectutis. ⸾ Mores hominum ſi modeſti & faciles ſint haud nimis ſenectus his laborioſa contingit. ⸾ Plato lib. 1. de rep. car. 2. ante. in princ. ⸾ Non cani, non rugæ repente anthoritatem afferre poſſunt, ſed honeſte acta ſuperior ætas fructus authoritatis capit extremos. ⸾ Tul. lib. de ſenect. car. 6. fin. in fin. ⸾ fælix ſi tranſacta non illatis cuiquam iniurijs. ⸾ Plato libr. 1. ubi ſupra. in med. ⸾ nullius iniuriæ ſibi conſcius, huic iucunda ſpes ſemper adeſt optima ſenectutis nutrix. ⸾ Eccle. cap. 14. in princip. ⸾ beatus uir qui non eſt lapſus uerbo ex ore ſuo, & non eſt ſtimulatus in triſtitia delicti. fælix qui non habuit animi ſui triſtitiam. &c. Liber factus ſum ab appetitu, beneficio ſenectutis, dicebat Sophocles, de quo

Plato

Plato ❴lib.de repub.ut ſupra.car.2.in princ.Tul.lib.de ſenect.car.2. a terg.❵ Libentiſsime hæc tanquam furioſum agreſtemque dominū aufugi. Omnium iſtiuſmodi querelarum in moribus eſt culpa non in ætate. Importunitas & inhumanitas omni ætati moleſta eſt, nam conſcientia bene actæ uitæ,multorumque benefactorum, recordatio iucūdiſsima eſt. ❴& infra.car.82.ante.❵ quod ſi uoluptatem aſpernari ratione & ſapientia non poſſumus, magnam habendam ſenectuti gratiam,quæ effecerit ut non liberet quod non oporteret. ❴Senec.epi. 12.in med.Quacunque,&c.❵ Iucundiſsima eſt ætas deuexa,non tantum præceps,& illam quoque habere ſuas uoluptates, nullis ægere quā dulce eſt,cupiditates fatigaſſe ac reliquiſſe. ❴epiſto. 26. modo dicebam,& cæ.❵ Non ſentio in animo ætatis iniuriam,quum ſentiam in corpore tantum uitia,& uitiorum miniſteria ſenuerunt. Viget animus. Quemadmodum ſenectus adoleſcentiam ſequitur, ita mors ſenectutē. Viuere noluit qui mori non uult.uita cū expectatione mortis data eſt. Stultum eſt tam mortem timere,quam ſenectutem,&c.plura. ❴Sen. epiſto.30.in med.Baſſum Auffidium.Plut.lib.de cupidit. diuit.car.2.a terg. de Sophocle ipſo.❵ liber factus ſum ab inclementibus iſtis dominis beneficio ſenectutis,&c.Luxuria cum omni ætati, tum ſenectuti fœdiſsima eſt. ❴Tul.in 1.offic.in med.car.24.in fi.❵ Amare iuueni fructus eſt,crimen ſeni.Anus cum ludit morti delitias facit. ❴Sen. in ſuis prouer.& in uer.Luxuria. ſupra.❵ Vnde prouer.Anus bacchatur. ❴Eraſ.nume.808.❵ Homo bulla, eo magis ſenex. ❴Var.in princ.operis rei ruſt.de quo Eraſm.prouer.car. 167.❵ Alterum pedem. ❴car.144.146.❵ Senem acheruntium, Saturniæ lemmæ.

Senum corona filij filiorum. ❴prouer.cap.17.b.❵ Viro ſeni maxillæ baculus,uiri ſenis a ſtaphis. ❴prou.1515.1717.car.217.a ter.❵ Bis pueri ſenes,ut & ebrij. ❴Plato lib.de regno.car.3.ante. in fi.lib. 1.de legib.car.ult.ante.in med.Senec. epiſto.22. ante in fi. Iam intelligis,&c.Eraſ.prouer.437.❵ me delectat quod exprobratur ſenibus infantia.Senex mature fias,ſi diu uelis eſſe ſenex. ❴Plato d.lib.1.de rep. in princ.Tul.lib.ipſo de ſenect.in med.car.7.ante.Contra not.Plin.lib. 7.cap.51.❵ Senilem iuuentam prematuræ mortis indicium. ❴Tul. ubi ſupra. car. 87. 85. ubi de agricult. Iuuen. Sat. 10.in med.car.47.❵ grauis uxori natiſque ſibique cum uoce trementia labra. & car.ſequen. rogus aſpiciendus amatæ coniugis fratris, &c. Vt de Priamo, de Cræſo,de Pompeio magno. ❴ubi ſupra.❵

Loquacior eſſe ſolet. Multa ſenem circunueniunt incommoda, dilator,ſpe longus, querulus,&c. ❴Orat.in poet.car.3.in fi.❵ multa ſenem circunueniunt mala,&c.dememor,multa enim excidunt è memo-

ria ob ſenium. { Ponta.lib.2.de prud.in fin. Plato in Laches.car.3.in princip. } Ocio dedatur ſenex, cum iuuenis rei quærendæ operã dederit. { Plaut.in mercat.cap.tandem impetraui,&c. }

DE SILENTIO.

Loquacit.ſupra.

Silentium,cui ſimulacrum eſt conſtitutum Angenoræ Deæ, ore obligato obſignatoque,not.Plin. { lib.3.cap.5.de Italia.car.2. ante, in fi.Macrob.lib.3.car.331.cap.9.lib.1.cap.10.car.214.Gel.libr.1. cap. 9.tacere & audire difficillimum.} Taciturnitatem optimum ac tutiſſimum adminiſtrandarum rerum uinculum,labefactari nolebant. Vale. { cap.de inſtitu.anti.car.2.in fi.Plut.lib.de libe.educa.car.5.in fin.Sempron.lib.de diuiſi.Ital.car.211.ante.Alcia.fab.11.Senec.lib. de morib. car.71.ante. }

Sapientiæ tempeſtiuum eſt ſilentium, & omni ſermone præſtantius. Digito ſuper os impoſito uel admoto,& de Arpocrate Plut. { lib.de fort.Alex.lib.1.car.ult.Polit.in 83.miſcell. } admoto ori eius annulo,quaſi obſtricta amici fide ſilenda obſignauit. { li.Iudicũ. cap.18. e. } tace,& pone digitum ſuper os tuum,& ueni nobiſcum. Neminẽ tacuiſſe piguit,dixiſſe complures. {Plut.ubi ſupra.d.car.4.Valer.cap. ſapi.dicta. } Sapiens tacebit uſque ad tempus & non ultra.non abſcõdas ſapientiam tuam in decore ſuo,nec retineas uerbum in tempore ſalutis.in lingua enim ſapientia dignoſcitur,& ſenſus & ſcientia. { Eccle.cap.4.c.cap.20.a.Macrob.lib7.Saturn.cap.1.in med. Orat. libr.4. oda.8.donarem,&c. Si cartæ ſileant. } philoſophus non minus tacendo pro tempore quam loquendo philoſophatur. Orator niſi orando probatur. { Ponta.lib.1.de ſermo.cap.de taciturn.car.194. a terg.& car.ſequen Eraſ.prou.2403. } Silentij tutum præmium.Quandoque turpe eſt ſilere. { prouer.1604.prouer.801. } Amiclas perdidit ſilentium.Quinquennale ſilentium(uel ut alij)biennij per Pithagoram in diſcipulos. {Gel.lib.1.cap.9.ubi ſupra.Senec.epiſt.52.Quid eſt,&c.} Sermoni parci multis de cauſis ſalutare eſt. Triennio Mæcenatem Meliſsium accepimus ſilentium ſibi imperaſſe. { Plin. libr. 28. cap.6.in med. } non reticendum quandoque,nequis,&c.in uer.Verecund.de taciturnitate,& per Meſsiam { lib.1.car.4.5. } Silentium in cubiculo,eloquentia in foro,ſermo in conuiuijs. { Gel.libr.13. cap.11.Alcia.fab.197. } Digito compeſce labellum. { Iuuen.Sat.1. in fin. } Quod tacitum eſſe uis nemini dixeris, quia non poteris ab alio ſilentiũ exigere,ſi tibi ipſe non præſtas. { Sen. in ſuis prouer. }

Silere contigit oraturo uagata memoria uel timore percitiſ. Ciceroni aliquando,& pro Milone,ſic & Theophr.& Demoſtheni,not.Gel.li. 8.cap.8.

DE

DE SIMVLATIONE.

Simulatio nunquam diuturna. § Tul.in 2.offic. in med.car. 40.a terg. § Tollenda eſt in omni uita, ratio hoc poſtulat,ne quid inſidioſe , nequid ſimulate,aut fallaciter . Quo circa aſtutiæ tollendæ ſunt & malitia,&c.quia hoc ſecundum naturam eſt , ut nemo ex alterius inſcitia prædetur. § lib.3.offic.car.61.62.63. § Verſatur ſimulatio, ut not.Ponta. § lib.2.ſermo.cap.triplex eſt, & car. ſeq. § Simulatum quamuis nihil patitur,uirtus aut fictum,quandoque tamen habetur neceſſaria in actionibus. § Ponta.lib.4.de prud.car.5.cap. idem quoq; tempus. § Fortuna urgente tranſit in uim prudentiæ . Hæredis fletus ſub perſona riſus eſt. § Sen.in ſuis prouer.Macrob.libr. 2.cap.7. car.308.Eraſm.prouer. 810. § Flere ad nouercæ tumulum . Quod ſcis neſcis,ideſt neſcire demonſtras. § Eraſm.prouer.2499. 2523. § Paries dealbatus.Lepus dormiens , audiens non audit. § prou.957. 2835.1067. § Te tollat qui non nouit. § Orat.in 1.Epino.Quam uis.in fin.eius.car.715.Eraſ.prou.tollat te.car.101.Plutar.in Ageſil.uita in fin.eius.car.ult.ante. §

Diſsimulatores non ſecus ac inſidiatores aſpernabantur,regiæ digni tati non aſtutiam ſed bonitatis excellentiam conuenire putabat.

Beneuolus trucidator. § Eraſ.prou.2107.c.147.a ter.Machia.in 1. hiſtor.car.16.ante.ſupra in uer.Benefic. § Facilitas demonſtratur,ut not.Budæ. § lib.de affe.car.56.Iuuen.Sat.3.car.12.a terg. § Alienum ſumere uultum . Qui neſcit tacere neſcit loqui. § Sen.lib. ſen tent.car.71.in fin. § Auribus frequentius utere quam lingua. § ubi ſupra.in med. § Qui curios ſimulant,& bacchanalia uiuunt . § Iuue.Sat.2.in prin. §

Qui ſimulare neſcit regnare non nouit.dicebat Carolus. 8. Franco. rex. § de quo Aemil.car.502.a tergo.car.5.pen.operis.a terg.Pſalt. cap.27.a. § Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum,&c.Ambitio multos mortales falſos fieri ſubegit. Aliud clauſum in pectore,aliud in lingua promptum habere. § Salu.in Catili.car.6.in princ. § Habet ſuum uenenum blanda oratio. Hæredis fletus,ubi ſupra. § Sen.in ſuis prouer.&c. § Pars maior lachrymas ridet & intus habet.Martial. § lib.10. de Erote. § Simulator erat Tiber.Imper.de quo Dion. § lib.58.in princ.& Sueto.in eo. Domitianus etiam,de quo Sueto.idem. §

DE SIMILITVDINE.

Similitudo ſtudiorum & naturæ, plurimum confert ad coniungendas amicitias,& conuiuendi conſuetudo. § Eccl.cap.14.c. § Omne animal diligit ſibi ſimile.ſic & omnis homo proximum ſibi.omnis caro

ad ſimilē ſibi coniungetur,& omnis homo ſimili ſui ſociabitur. § Plato in Lyſia.car.3.ante in prin.& a terg. § Simile ſimili minime ueſci. Sed figuli figulo inuident,& ſimilia inter ſe inuidia,æmulatione, contētione abūdare. Amans amanti amicus eſt. § Eraſ.prouerb.120.car. 27.ante. § Aequalis æqualem delectat. Simile gaudet ſimili. Semper gracchulus gracchulo,formica formicæ,&c. § Caſcus caſcam ducit. Similes habent labra lactucas. § car.132. § Firmiſsima inter pares amicitia. § Curt.lib.7.car.5. fin. per legatos Scytharum ad Alex. Mag. § Scitis omnes quantam uim habeat ad coniungendas amicitias morum ac naturæ ſimilitudo. § Tul. in oratio. pro Cluentio.car.8.in fin. § Omnium ſocietatum nulla firmior, nulla præſtantior,quam cum uiri boni moribus ſimiles ſunt familiaritate coniuncti. libr.1.offic.car.11.a tergo.car.12. ante. § Ea quam iucundiſsima eſt amicitia,quam ſimilitudo morum coniugauit. § lib.de amic.in med. car.7.ante. § Cum ſimilis ſenſus eſt amoris,ſi aliquem nacti ſumus cuius cum moribus & natura congruamus. § Plutar.lib.de diſcrim.adulat.car.4.in princ. § Principium amicitiæ, eſt affectuum ingenijque ſimilitudo,mores eoſdem habere,eandemq; uitæ rationem, ijſdem gaudere ſtudijs,&c. § Ponta.lib.de conuiuent.in prin.eius. § Vt fugere conuictum eſt uitioſum,cum non ſolum natura,uerum etiam amicitiæ hanc uitæ cœnarumque conſuetudinem poſtulet, quem maiores noſtri conuictum a conuiuio deduxere. § Pli.in paneg.car.353. § in alio ſua quenque natura delectat. Simile ſimili neceſſario amicum eſſe, dicit Plato § in Lyſia car.ult.a terg.in Prothag.car.5.a terg.in med. in conui.cap. præclare loqueris. in princi. § Volatilia ad ſibi ſimilia conueniunt,& ueritas ad eos qui operantur illam reuertetur. § Eccl. cap.27.b.Plato lib.4.de legi.car.pen.a terg. in med. § Simile ſimili, quod moderatum ſit amicum eſſe, immoderata minime. § Plato ipſe lib.4.de rep.car.2. ante.lib.6.car.4.a terg.in med.lib.8.car. antep.in med. § Amicum ſimile ſimili uirtute,& æquale æquali aſſerimus. Pares cum paribus,&c.in uer.Amic.ſupra. § Colu.lib.7.cap.pen.in fi.§ Quid ē contra. § Plato in Lyſia.car.3.a terg.in Phedro.car.3.in princip. § Vnumquodque appetere, non ſimile,ſed contrarium, ut aridū & humidum(Heſiodi authoritate.)ſimilitudo cauenda. § Plato de Ente.car.3.a ter.in princ. § Oderunt hilarem triſtes,&c. § Orat.epiſ. ad Lollium.Si bene,&c.in fin. potores bibuli, &c. § Conciliant homines mala.malus cum malo.dignum patella operculum. § Eraſ.prouer.car.146.in princ.car.171.a terg & ſeq.car.132. a terg. § Simillimi dicuntur, ouo prognatus eodem. § prouer.1221. Orat.Sat.1.li. 2.in princ. § Similior ficu.fur furem,lupus lupum cognouit.Nil Catilina

tilina Cethego, æternius,&c.parte gladiator. §prou.de quibus Eraſ. pluribi.ex Cicero.lib.4.ad Atticum.car.115.Multa, &c.
Ocium.ſupra.

DE SOLITVDINE.

Solitudo naturę inimica,ut etiam is pati non poſsit,&c.ut de Athen. Thimone,de quo Tul. § lib.de amic.car.4.fin.a terg.§ Grauis eſt ſolitudo,grauis eſt multitudo,&c. Liuia ad Auguſtum,de qua Dion.li. 55.in med.car.389. Sen.epiſt.25.Quod ad duos, &c. § Omnia nobis mala perſuadet ſolitudo. fac igitur omnia tanquam te ſpectet aliquis.prodeſt ſine dubio cuſtodem ſibi impoſuiſſe. parandæ ergo amicitiæ. § Tul.ubi ſupra.& lib.1.de fini.in fin.Ioſep.lib.18.antiquit.iud. cap.15.in fin.de Tyberio in Caium,comendationem not.Geu. § li. 1.car.208.de oraculis. § Miſcenda ſunt iſta & alternanda, ſolitudo & frequentia. § Sen.lib.de tranqui.uit.car. ult.a ter.§ Mens quandoque reuocanda eſt ad iocos.

DE SOMNO.

Somnus eſt animi inter ſeſe receſſus. § Plin.li.10.cap.ult.Plut.lib. 5.de Placit.nu. 24.car. 335.§ Somnum fieri & componi ſanguinis receptu inter uenas.Aſsidua eſt mortis imitatio. § Sen.libr. de tranqui.uitæ.in fin.car.71.a terg.in med.Home.lib.2.Ilia.in princ.car.14. lib.14.in med.car.5.ante.lib.16.car.4.fin.Virgil. in 6. car.103.106.§ Conſanguineus læti ſopor dulcis,& alta quies,&c. § Xenop.lib.8.in fin.car.159.a terg.Carda.lib.14.de ſubtilitat.de ſpe. car.106.in princi. Plato in 7.de legi.car.4. ante in med. § Somno obuiauit fratri mortis.Somnus enim multus,nec corporibus,nec animis,nec rebus gerendis natura conducit, nemo quidem cum dormit alicuius eſt pretij, nõ magiſquam ſi non uiueret,quare ſola ſanitatis cõmoditate ſeruata, &c. § Metham.plura.lib.11.Sen.lib.ſentent.car.71. in fin.§ Stultum eſt delectari ſomno,& quaſi mortem moliri.Cum ſomnus ſit aſsidua,ut ſupra,mortis imitatio. Vnde Ouid.etiam in eleg.Stulte quid eſt ſomnus gelidæ niſi mortis imago. Obliuiſci facit commoda & incommoda. § Home.in 20.Odiſſ.car.2.a terg.§ Omnia domat. § libr. ultim. Ilia.in princ.lib.9.Odiſſ.car.6. a terg.§ De prandio non bonus, nec ſtudium. § Plaut.in Ciſtel.car.170.§ Vnde oriatur, quomodo formetur, not. Ponta. § in Actio dial. car. 112. ante Sen. Epiſt. 94. in med.§ Cato ſomno deditis ſeruis delectabatur,manſuetiores & præſtantiores futuros,quàm uigilijs affectos. § Plut. in uita Cenſor. ipſius car.pen.in med. § ad recreandos ſenſus ſufficit, & breuis, longior multum obeſt. § Plato ubi ſupra. Ponta. lib. 3. de Sermo. cap. agreſtis.car.eius 4. Tul. in 2. de diuinat. car.ult. a ter.§ Perfugium omnium laborum & ſolicitudinum.

DE SOMNIIS.

Somniorum imagines uarie procedunt. § not. Plin.lib.18.cap. 4. in fi.Ariſtot.§ & Fabianus, plurimum ſomniari aſſerunt circa uernum & autumnum, magisq; ſupino cubitu, at prono nihil. § Plato. lib.9.de rep.in prin.li.10.car.ult.in fi.Sen.Epiſt.53.in med.Quid non. § Grauis ſopor ſomnia extinguit. § Vnde prouer. de quo Eraſ. car. 262.a ter.§ Etiam dormiens ſomniat,uel & uigilans. Excitātur ſomnia tum animo languente in rationis participationem,tum in agreſti feritate ex repletione paſtus & uini,quia tunc audax & libera. Cum matre uel beſtia ſe miſcere uidetur, uel trucidare, uel tali tunc inſania. ex uictu autem rationali ac nulli infenſa quieſcens non coactum animum, per ſeipſum conſiderat,ac percipit etiam tunc uſque ignotum,uel & futurorum tunc rerum euentum, æſtuante animo, erecta mente ueritatem attingit. § Plin.epi.5.lib.5.§ de Nerone in ſomnis librum legente,de ſuis perpetratis ſceleribus in ipſum compoſitum.&c. §Xenoph.libr.ult.in med.car.4.fin.a terg.§ At hominis animus tunc ſcilicet maxime diuinus perſpicitur, & tum futurorum aliquid perſpicit, in ſomno.n.maxime liber redditur. § Lactant.lib.ulti.cap.pen. operis.in fi.§ dormiendi cauſa tributa eſt a Deo,Ratio ſomniandi & uniuerſis animantibus & homini præcipue cui facultatem reliquit docendi hominem futura per ſomnium, nam & hiſtoriæ ſæpe teſtantur extitiſſe ſomnia,quorum præſens & admirabilis fuerit euentus, & reſponſa uatum noſtrorum ex parte ſomnij conſtiterunt,quare neque ſemper uera neque ſemper falſa. unde Virg. portas uoluit duas eſſe ſomniorum, &c. § Vt in d.cap.pen.Carda.lib. 18. de ſubtilit. car. 739. § Tria profert eſſe genera ſomnium,ecſtaſis,pura uigilia &c. ubi & de Alciato ſocio, & amico ſuo, & de And. Oſiandro. Vnicuiq; ergo ſtat ſpecies cupiditatum uel iniqua,uel & agreſtis. § Macrob.lib.de ſomno Scip. cap.3.Pont.in Actio dial.car.8.112.§ Quinq; ſomniorum genera, uiſio, inſomnium, ex quo cura oppreſsi animi & fatigati talem ſe ingerit dormienti,uel animi,ut per inſidias,uel corporis ex ingurgitatione aut potu,uel eſuriēdo econtra, fortunæ in magiſtratibus,quia turbatio una cum ſomno aduolat. Et hæc falſa eſſe habētur inſomnia. unde Vir. Anna ſoror ſoror Anna,&c. Viſio uel phātaſma in quiete prima.Item & per Ephialtem pondere, inuaſio uel preſſus quid eſt Oraculum uel contages ipſa,ut appellat Pontanus,cum ſancta res uel perſona obuenit, uiſio cum idem euenit uel amicus apparet.

Somnium eſt quod per ambages & uelamina interpretabilia uenit, & hoc in alias quinq; ſpecies,proprium, alienum, cōmune,publicum aut generale,unde Virg. in 6. portam ex ebore in falſis, ex cornu in ueris.

§ Era.

§Eraſ.pu.car. 200.§ Plus uidet oculatus teſtis.& ex Porphirio,unde iam Homer. § lib.19.odiſſ.car.ult.Plut.lib.5.de Placit.cap.2. Tul.in 2.de diuinat.in fi.car. 4. fin. ante in fi. § Somniorum coniectionem definit eſſe, uincementem & explanantem quæ a dijs ſignificentur hominibus in ſomnis uel oracula. § Tul. in 1. de diuinat. in med. car. 170. § Multo plura euenirent uera, ſi ad quietem integri iremus, nunc onuſti cibo & uino perturbata & confuſa cernimus, ut de Socrate not. Plato.ut ſupra.Si pars illa tertia rationis & mentis eluceat, tunc ei uiſa per quietem tranquilla & ueracia,quæ & ſympathia dicitur, unde per Pithagoram interdictum ueſci faba,quia inflammat nimium.iacet.n.corpus dormientis ut mortui,uiget & uiuit animus. Tribus modis præſagit moriens futura,uel per ſe,uel ex animis in aerem uerſantibus,uel ex Deo anuēte,ut de Hectore in Achillem notat Hom. omniū horum reprobationem ſequitur. § Tul.d.li.de diuinat.car.4.fi. quinta & ſexta.§ Commendat & fidem cenſet adhibendam ēt per Theologos aſſertam. Ponta. § in dial. Actius in med.car.112.a ter. lib. autem de fortuna. 2. cap. de gen. fortunat. car. 295. plura refert exempla. § Syllam etiam ſuaſiſſe Lucullo ſciſcitanti per eius commentaria quid potiſsimum ſeruandum, Somnia reſpondiſſe traditur uti ueraciſsima. § Plut.in Lucul.uita in med.car.6.ante in fi. Et in Epydio dial. Ponta. ipſe.car. 6. cap.& porticus.§ Platonem & Stoicos refert Plut. lib. de eius placit. 5. Diuinationem introductā per afflatum diuinum,uel phanaticum furorem,per ſomniorum imaginamenta &c. Sed quidam portendunt, quidam minime. § dicit Eraſ.prou.Cæcū inſomnium. car. 335.in fi.§ Verum eſt ſomnium ex Ioue dicit Homer. § in 1. Ilia. car. 4. ante. Plut.lib.4.de placit. cap.9. 10. 12. § Mirum de ſomnio in binos eiuſdem ſpeciei. § no.in Decijs coſſ.Liui.li.8.ca.2.Vale.ca.de ſomnijs.de Caſ. & Pomp.ante Pharſal.prælium no.Apia.li.2.car.67.§

Excitantur ſomnia eſu caulium, & eorum quæ multum uirent. § Carda.lib.18.de Subtilit.in med. car.700. ubi de fabis.§ Quæ.n. arterijs illinuntur, & ubi ſoporariæ inſunt in uaporem conuerſa ſpiritus occupant ac mentem,adeo ut uigilantibus etiam multa appareant. in ſomnijs plerunque accedunt calamitates,humoroſa mortem aut grauem præſagiunt morbum.Ab aſtris procedentes exilia carcereſq; portendunt,& ut ibi latius deſcribitur.

Alex. mag. per quietem uidit Caſſandri manu, adhuc per eum incogniti,perempturum,quod non credidit. § not. Valer. cap. de ſomnijs.§ ut de Simonide animaduerſo.idem hodie de Alex.Medice Florent.duce 1.per Laurentium eius agnatum,amicū,familiarem. § Ioui.lib.38.hiſtor.car.151.de Maximilia.Imper. pridem qui admonitus

uiſione

uiſione per Leopolpum attauum & Carolum Burgund. ducem eius ſocerum de perfidia Heluetiorũ obſidione Mediolani, quem ualido præmere anhelabat exercitu, unde ſtatim receſsit. ∮ Ioui.li. 16. car. pen. ut in cap. de ſomnijs alibi etiam diximus. ∮ de Auguſto Impera. qui in caſtris ſomnio ſaluus ſtetit admonitus. ∮ Apia. lib.4.car.166. notat &. Valer.2061.ſupra.Iuſti.li.12.lib. pen. in fi. ∮ de Ptolomeo rege, de Minerua, plura diſputat Agrippa ∮ cap. 99. de Theolog. prophet. ∮ de uiſionibus matutina, ueſpertina, nocturna, uoce expreſſa. agitatione ſpiritus. Vbi & de Priſcis gentilibus prophetantibus Caſſandra, Polybius, Calanus, Socrates, Magi, Druydæ, & Sibillæ. &c. plura. ∮ Vnde Iuuen. Sat.ſex.car.antepenul.a terg. ∮ En animam & mentem cum qua dij nocte loquuntur. ∮ Exempla plura nota in cap. de ſomnijs ad Valerium.

DE SPE.

Præmij ſpes. ſupra.

Spes alit exules, agricolas, ægrotos, afflictos, inopes. ∮ Tibul. in Eleg.7. plura li.2. Alcia. Fab.43.& ſeq. Plutar. lib. de exilio. car. pen. ante. Cæſ. li. 3. ciui. in med. car. 351. ∮ Spes inopiam ſuſtentabat. paſsio eſt conſueta mortaliũ præteritæ ſortis ſemper reminiſci, ad eamque reuerti poſſe ſperare. Malorum uero medicina quam optima eſt obliuio, quã neutiq; aſſequi fas eſt, ni locum mutaueris. &c. ∮ Apia. in Lybico, in med. car. 262. Plu. in conſolat. ubi de Pandora. car.4. ∮ Sola ſpes in ædibus infrangibilibus intra doliũ ſub labris permanſit nec euolauit, ut mala ipſa è dolio adaperto, &c. ∮ Heſiodus Homero poſterior, de quo Eraſ. prou. car. 245. in fi. 175. 347. ∮ Spem eſſe nõ Deam, ſed fortunæ ipſius ancillã. ∮ dicit Pont. in dial. Charon. car. 1. in fi. ∮ Varia, fallax, inconſtãs. &c. Aegroto dũ anima eſt. ſpes ſeruat afflictos, ſed quę differtur affligit. Spem pretio emere. ∮ Teren. in Adel. prou. cap. 13. c. Eraſ. prou. 175. ∮ Semper agricola in nouum annum diues. ∮ Eraſ. prou. car. 221. ante. 269. ∮ Expectat bos quandoque herbam. Spes præmij. ſupra. in uer. Labor. ∮ Orat. in 1. epiſt. Si potes, &c. ∮ Spes iubet eſſe ratas in prælia trudit inermem, Addocet artes. ∮ & in uer. præmium, ſupra. Plut. lib. 2. car. 1. de fortu. Alex. ∮

Ingenia fouentur principum benignitate. Sublatis ſtudiorum premijs, etiam ſtudia peritura ut minus decora. ∮ Taci. lib. 11. car. 1. a ter. Suet. in Veſpaſ. 1. Imp. cap. Ingenia &c. ∮ Veniet claſsis quocunque uocarit ſpes lucri. ∮ Iuuen. Sat.7.& 14. in fi. car. penul. a terg. ∮ Viuidos animos acuit integritas & induſtria pretio. ſimiles diſsimiles alliciuntur, nam præmia bonorum malorumque bonos ac malos faciunt, in alio ſua quemque natura delectat. ∮ Plin. in ſuo Paneg. ubi

R ſupra.

ſupra.Sen.car.151. ante in med. de Tranquil. uitæ. in prin. } Vbi ſine præmio labor eſt,torquet illos irritum decus. &c. plura, de paupertate tacentes,plus poſcente ferent. { Orat.1.epiſt. ad Sæuam,Oda.2. lib.3.Anguſtam &c. } Eſt & fideli tuta ſilentio merces. Vtilitatis opinio prouocat ad actiones & labores. { Plin.lib.2.cap. 48. } Quiſque ad commodum ſuum refert quodcunq; facit ex naturali auiditate, quæ lucri cupida eſt. {Plato in Hippar.in fi.eius.car.2.ante.in fi.Plin. in d.paneg.car.353.in princ.lib.34.cap.2.in med.de metallis. Iuu.Sat. 7.in princ. } Et ſpes & ratio ſtudiorum in Cæſare tantum, ut dignus uenias,&c.didicit iam diues auarus tantum admirari. {Martial.lib.1. ad Poſthumium,Atria Piſonum, &c. Ad Lucium Iulium d.li.1. } In ſteriles campos nolunt iuga ferre iuuenci. Perſ. in eius prologo. Ingenij largitor uenter, tantum laudare diſertos, tunc par ingenio pretium, &c.quæſtus enim cauſa,ut omnia exerceri cæpta eſt quæ glorioſe ſolebat.unde Virgi.in 2. Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore nymphæ. { Perotus in præfat.ad Polybium.in fi.car.4.in prin. & a terg. } hinc ingenita eſt homini rerum utilium cura, quæ ad huiuſmodi uſum & cupiuntur,& comparantur magnis etiam cum laboribus,hinc tot artes inuentæ,tot manuum opificia,concitatrice inopia, uiuendiq; difficultas.

Cupiditates ipſę noſtræ in ijs quæ ad utilitatem pertinent potiſsimũ uerſantur. {Plin.lib.1.epiſto. 8.in med.peroportune.lib.3.epiſt.21. audio.Valer.de ſcriptoribus.Tul.lib.1.de legib.car. antepenul.ante.ut enim quiſque,&c.lib.3.offic.in med.car. 58. ante. Perſi. in præfat.car. 69.a terg.Ponta. lib.1.de prud.in prin. car.1. } nec noſtræ nobis utilitates omittendæ ſunt,alijque tradendæ,ſed ſuæ cuique utilitati ſeruiẽdum eſt,ſine alterius tamen iniuria. { & car. 5.fin.ibidem.}

Omnes enim expetimus utilitatem,ad eamque rapimur. quis eſt qui utilia fugiat,qui ea non proſequatur,ſed ea non ſine honeſtate,&c.In ſede manium opes quærimus,& quæ occultauit parens natura. {Plin. lib.33.in præfat.& lib.2.cap.65. de terræ natura. } penetramus in uiſcera auri,argentique uenas fodientes,ut in digito geſtetur gemma,&c. {Senec.epiſto.94.car.51.a terg.hanc partem, &c. epiſto. 110. ex moment.in med.Ouid.lib.3.Elegi. } Eruimus terra ſolidum pro frugibus aurum.fallax uero ſpes eſt, quæ non ſuis uiribus nititur, ſed alienis aduerſis. { Polyb.lib.2.car.2.a terg.Ioſep.libr. 1.belli Iud.cap.27.in princ.car.1.a ter.ſupra.in uer.Fides.in uer.Ne quẽquam expect.in uer. Bona augere.Phalaris tyrannus in eius epiſtola ad Polim neſtorem ducem.car.27.Budæus lib.1.de aſſe.car.44. }

DE STVLTITIA.

Stultitia eſt in factis & dictis per ignorantiam recti ac boni erratio. Lactan.

{ Lactan.lib.5.cap.18.} Stultorum plena ſunt omnia,& infinitus eſt numerus ſtultorum. { Orat.lib.2.Sat.3.Sic raro, &c. } deſipiunt omnes. { Eccle.cap.1. in fin.} Qui te deridet caudam trahat.maxima pars hominũ morbo iactatur eodem,quis igitur ſanus? qui nõ ſtultus? nil mortalibus arduum eſt,cœlũ ipſum petimus ſtultitia. { oda. 3.in fi.lib.1.Sic te diua.} furioſus & hominibus & Dijs ipſis imperare contendit. { Plato lib.9. de rep. } Si quis uxorem ducebat ridebam,efferebat quis filium ridebam, inſanibat amore alius ridebam, de nimis ſumptuoſo ueſtitu ridebam,&c.ridebam demum omnia,&c.Ponta. { in dial.Charon. in fi. car. penul. in princ. } uere ſapiens apud illos adhuc inuentus eſt nemo, { ubi ſupra. cap.Expectatus uenis. } Sapientibus quæritãdis fui,Senæ ſtudiorum fama ductus,&c. Veni poſt Florentiam,hinc Bononiam,&c. { & in dial.Antonius.cap. At uos ſapere.in fi.eius.car.88. }

Tibi perſuadeas uelim multos diuites non paucos doctos recte dici, Sapientem autem neminem. Othus dicitur talis. { Alcia. fab. 65. } Homo Thales is dictus.not.Terent.de quo Eraſ. { prouer. car.292. a terg.Orat.idem,de quo Eraſ.prouer.car.316. a terg. } inſania non omnibus eadem. Nullum magnum ingenium caret aliqua ſtultitia.Plato, {de quo ſupra.& Ariſtot.de quo Senec.lib.de tranqui. uitæ, in fi. eius.car.155.in fi. Eccl.cap.22.plura } perdit oleum & operam qui docet ſtultum. cum eo igitur ne multum loquaris, & deflecte ab illo. { prouer.cap.26.a. } nullus eſt ſine mixtura dementiæ. { Pontan. lib.6.rerum celeſt.car.206.a terg.Geu.lib.2.car.335.Orat. oda. 12.in princ.lib.4.lib.2. epiſto. pol me occidiſtis, &c.} Dulce eſt deſipere in loco,miſce ſtultitiam conſilijs breuem. Stultitiam ſimulare loco prudẽtia ſumma eſt,ut de Bruto Liui. {car.9.} Solon,de quo Valer.& Plut.in eo. { Orat.etiam.d.oda.in fi.Iam ueris. } de Ioanna Neapol.regina in Iacobum eius uirum,de quo Blond. {lib.21.hiſtor.car. penul. } Dauid in Saul. { lib.1.regum,cap.22.in fi. Machia. lib.3. diſcurſ.cap.2. } Amiris inſanit. { prouer.de quo Eraſ.car.164.prouer.2405.} ſtulto ne permittas digitum.Stultus ſtulta loquitur.prouer. {198.} Mutatur ut Luna.ſupra.in uer. Sapientia. Bibe Elleborum. { prouer.751.Orat.ubi ſupra.car. 284. } fatuus aperit ſtultitiam ſuam.Amicus ſtultorum ſimilis efficietur. { prouer.cap.13.in med.cap.36. } Stultus omnes æſtimat ſtultos, & ſeipſum ſapientem. { Eccle.cap.10.a.Plato,lib.5.de legib.car.2.a terg.in princ. } Accidit omnibus,ut ignorantiam ſuam eſſe ſapientiam opinarentur. hinc fit ut quamuis nihil ſciamus,ſcire tamen omnia arbitremur.Stultos maiori prudentibus emolumento eſſe conſtat,quam econtra. Cato Cenſor,

de quo Plut.in eius uita. § car.2.a terg.in med.Senec.epiſto. 109. in med. An ſapiens, &c. § factum quod eſt & ipſe nouit. ſupra. in uer. Prud.Sæpe etiam ſtultus fuit oportuna locutus. § aliter Gel.lib 2.capit.6. in med. § Eſchilus, de quo Eraſm. prouer. § 501. § bucce ſelenus. § prouer.2351.Plut.de Thymone § in Alcibi.car.4.a ter. qui ſapiens & habitus fuit.plerique cum ſtultis maledicunt,ipſi ſibi cō uitium faciunt. § Sen.in ſuis prou. §

DE SVPERFLVIS.

Superflua tollenda,quia neceſſarijs quandoque caret abutens. unde dicit Senec.Quæ ſuperuacua fuerant, facta ſunt neceſſaria. § epiſto. 39.in fi.commentarios,&c.epiſto.75.in med.car.11.a terg.in med.Orat.Sat.2.lib. 2. § Das aliquid famæ, &c. & fruſtra mortis cupidum cum deerit ægenti æs laquei pretium,&c. § Plut.lib. de cupid. diuit. car.1.in fi. § Superuacanea & inuſitata appetens neceſſarijs ne quidē potitur.unde prouer. de quo Eraſm.Aeſtate penulam deteris. § car. 33.in fi.car.135.in fin. § feſto die ſi quid prodegeris,pro feſto ægere liceat. § Plaut.in aulul.car.71.a terg.cap.uolui.& in curcul.cap.beatus. § Qui homo mature quæſiuit pecuniam,niſi eam mature perſit, mature eſurit. § & in pen. cap. negotij. in med. eius. § Non poteſt quæſtus conſiſtere,ſi eum ſumptus ſuperat, & illud ſatius ſatis quod ſatis eſt habitus pluſquam ſat eſt. § prouer.de quo Eraſ.car.148.in fi. § Vna cum ipſo caniſtro.Ita teipſum non alens, canes alis. § carr. 192. Tul.in oratio.2.in Catili.car. pen. de Feſſulanis. § Hi dum ædificant, tanquam beati conuiuijs,apparatibus delectantur, in tantum æs alienū inciderant,ut ſi ſalui eſſe uelint,&c.ut de Liuio,Druſo,Suet. lib. de uiris illuſt. § nume.436. § de Herode Ioſep.libr. belli Iud.de Catilina Apia.& de Iulio Cæſare § lib.2.car.1.a terg. § Ambitione pariter ad inopiam redactus,ædilitatem & præturā ære alieno Cæſar meruiſſet. unde & in pontificatu petito matri dixit, Aut me pontificem habebitis,aut exulem. § Plut.Suet.& alij in eo.Ponta.in Charon.car. penul.ante. § Is adoleſcens in maximis uixit diuitijs, ſenex in ſummā inopiam redactus eſt. § & lib.3.ſermo.cap.habent igitur,&c.ex Plauto dictum. § prodigum te fuiſſe oportet in adoleſcentia,quia ſenecta ætate mendicas malum. Quoniam initio prodigi neceſſe eſt effuſe eos prodigenter pecunia tandem ęgere ut mercatores,& datiarij. § Orat. Sat.2.lib.2.car.280.Plut.lib.de cupidit.diuit.car.4.in fi. Geu.li.1.car. 292.in fi. §

DE SVPERBIA.

Superbia odibilis eſt coram Deo & hominibus,&c. § Tobi.cap.4. c. § Initium eſt omnis peccati, & in ipſa ſumpſit initium omnis perdi

tio. { Eccle.c.10.a.b.} Sedes ducum ſuperborum deſtruxit Deus, &c. Vbi ſuperbia,ibi contumelia. { prouer.cap.11.a. } rari tamen non ſuperbi & elati. { Geu.car.3 i.in fi.car.110. in princ. } maiorē grauantur,minoribus graues ſunt,&c.fœlicem oderunt,infœlicem cōtemnunt. { Sen.li.2.de ira.cap.uirtus inquit,&c. } Vnde eſt quod de Xantippo duce dixit Annibal ad Scipionem in ſuo congreſſu,de quo Liuius.Quo altius elatus eſt,eo fœdius corruit. Non tuus capiet uenter pluſquam meus. { Orat.Sat.1. lib. 1. } Quæ excelſa uidentur prærupta ſunt. { Senec.li.de tranqu.uit.1.cap.& ad aliquid,&c.} mōſcum monte non miſcetur. { Eraſm.prouer.2245.Sen.in ſuis prou. cito ignominia fit ſuperbi gloria.

SVAE QVISQVE ARTI INCVMBERE DEBET.

Suæ quenque arti incumbere,quia nullus eſt ad omnia idoneus munera,uel ad alias profeſsiones,ut de Cleone ad ducta̓ndas copias inepto, Philopom. ad imperium nauale,Annibalis ad concionandum,&c.Plut. { in polit.in med.car.18.a terg.Diodo.lib.3.car.antepenul.a ter. de Indis. } has partes politia Indiæ diſtributa, haudquaquam licet unius ordinis uirum,neque exercitum mutare,ut militem agrum colere, aut philoſophari artificem. { Plato lib.4.de rep.car.antepenul. a terg.in princ.Xenoph.pro Socrate.car.205. in princ. } Artifex uel quæſtuarius diuitijs elatus uel robore in militaris ordinem tranſire non admittitur,uel miles in cuſtodis nititur aſcēdere dignitatem, quia ex eiuſmodi confuſione ciuitas interitum accipit. Quęſtuarij,auxiliarij,conſularis actio propria,contra confuſio. { & car.ſequen. ubi ſupra. a tergo,in med.lib.2.car.3.in fi.& Xenoph.lib.8.car.134. in fin. } Impoſsibile eſt unum plures artes bene exercere, unumquenque iſtorum oportet ſuum opus alijs communicare,ſingulos ad ſingula opera promptos natura produci. { unde Orat ad Villicum libr.2.epiſto. } Quam ſcit uterque libens exerceat artem. Tractent fabrilia fabri. Nam qui binos lepores,&c. { Eraſ.car.260.Duos lepores inſequens,&c.Non poteſt Thetidem,car.260. } Spartam nactus es,&c. Ventorum ſtationes,& eæ.car.159.a terg. }

Quam quiſque norit artem in illa ſeſe exerceat. bella gerant fortes, callidus aſtra tenet. { Alcia.fab.101. } pro eleganti medico malus poeta.Alia res ſceptrum, alia plectrum. faber cum ſis tractare fabrilia neſcis.Vulpes bouem agit. { Eraſ.prou.car.269.226.338.298.ante. Nauita de uentis,&c. { Proper.lib.2.in princ.Pli.epi.10.lib.1.ſi quādo. } Quiſque in arte ſua ſapiens eſt,& econtra. { Eccl.cap.38.d. } Suæ quenque artis optimum diſputatorem.Valer.&c.

Talis quis eſſe moribus apparet quali oratione utitur. In lingua ſapientia dignoſcitur,& ſenſus & ſcientia in uerbo ſenſati. § Eccle.cap. 4.d.cap.27.in princ.Matthæus.cap.12.d. § Sicut ruſticatio de ligno oſtendit fructum illius,ſic uerbum ex cogitatu cordis hominis. Ante ſermonem non laudes uirum. § Tul.in Salu.in princ. § Ea demum magna uoluptas eſt æqualem ac parem uerbis uitam agere. § Tul. idē in 1.de legib.in med.car.294.lib.ult.Tuſculan.in med.car. 198. Plut. in præcept.connubi.car.5.a terg.§ Interpres mentis oratio eſt,uerbis diſcrepans,ſententijs congruens,&c. § Senec.li.ſentent.car.71.a ter. in princ. § Imago animi ſermo eſt.Qualis uir talis oratio. § epiſto. 52.in fi.Quid eſt hoc. & in ſuis prouer. § Inceſſus oſtendit & manus mota,& unum interdum reſponſum,&c.apud Græcos in prouer.ceſsit. Talis hominibus fuit oratio,qualis uita. § Eraſ.prouer.car.84.Orat. in poet.car.2.in fi.Senec.epiſto.114.in prin.quare quibuſdam. Geu.li. 2.car.201. § poſt effert animo motus interprete lingua. Effæminatorum etiam oratio effæminata. § Eraſ.prouer.car.221.ante. § Animus cognoſcitur etiam. § Senec.lib.1.de ira.in princ. eius. car. 123. in princ. § habitum intuere,nam ut furentium certa ſunt indicia,audax & minax uultus,triſtis frons,torua facies, citatus gradus, inquietæ manus,color uerſus,crebra ſuſpiria flagrant,oculi emicant,rubor,ęſtuatio,labiorum quaſſatio,&c. Sapientis eſt potius animaduertere ad opera,quam ad uerba. § Apia.in Mithridat.car.6.in princ.per legatos ad Rom.Eraſm.prouer.834.3121.§ Leo etiam ex unguibus æſtimatur, è cantu cognoſcitur auis. § Ponta.lib.de Princip. car. penul. ante.in med.lib.1.de ſermo.car.2. a ter. § Quotidiano etiam in ſermone quique plerunque indicare ſolet mores cuiuſque uel ad repræhenſionem. § Mathe.cap.12.c.Paul.in 1.ad Corinth. cap. 15. e. § ex abundantia cordis,os loquitur.Ex uerbis tuis,&c.Plut.in præcep.connubi.car.4.ſi. nume.32.in ſi. §

Talis quis apparet eſſe,ut ex uiſu & facie ſua,ex amictu corporis, ex riſu & ingreſſu. § Eccl.cap.19.in fi.cap.26.b. § fornicatio mulieris in extollentia oculorum & in palpebris agnoſcetur. Labijs ſuis intelligitur inimicus cum in corde tractanerit dolos. § prouer.cap.26. d.Tul.in 1.de legi.in med. car. 6. § Oculi nimis arguti quemadmodum animo affecti ſumus loquuntur & indicant mores,&c, § Ponta. lib.de Princ.car.pen. § Quid uultus contortio,riſus profuſio,cachini ſingultantes,capitis cum ceruice quaſſatio, in oculis motuum animi declarationem natura poſuit,&c. § Cælius lib.3.cap.28. §

Talis quis eſſe debet qualis haberi uelit, extrema enim iniuſtiria eſt iuſtum

iuſtum uideri qui non ſit iuſtus, qui ſecundum Eſchilum non uideri, ſed eſſe bonus debeat ſtudere. § Plato lib.7.de rip.car.1.a terg.in medio, epiſto.eius.4.in prin.epi.7.car.2. in fi. § ſeipſum ſibi conſentientem, conſtantemque præſtare decet, &c. § Plut.in Ariſt.uita.car.1.in fi. § hic eſſe iuſtus ac uideri, qui nihil auet magnos profundi pectoris fructus legens, &c. Vt eſt cum ægrotat. § Plin.epiſto.26.lib.7.nuper.Xenop.lib.1.car.20.a ter. §

Talis domus quales filij paterni. In filijs ſuis uir agnoſcitur. § Eccle.cap.11.d.Plato in Laacheſ.car.2. ante in med. § Filijs namq; bonis uel malis effectis uniuerſa domus paterna eodem gubernabitur modo quo & filij affecti erunt. Mali Corui, malum ouum. § Eraſ. prou. 825. § & ecõtra, in uer. Degenerat. Egregia eſt ſoboles. &c. § prou. car.81.533.Geu.li.1.car.444.Plut.in problem.car. 201. Veteri more.

Talis quis eſſe præſumitur quali ſocietate delectatur. § Plin. epi. 27.lib.4.in fi.tertius.79.Plato lib.8.de repu.in fi.car.261.in prin.Machia.lib.3. Diſcurſ.cap. 34. § Sumuntur a conuerſantibus mores, & ut quædam in contractis corpore uitia tranſiliunt, ita animus mala ſua proximis tradit, ebrio in conuictores.&c.

Si cum ſancto ſanctus eris. & cæ. § Pſalter. cap.17. in med. Eccl. cap.8.a.d.cap.19.a.Sen.lib.3. de Ira. car.2.ante in fi. § Qui ſe iungit fornicarijs erit nequam. § prou.cap. 24.in prin. § ne æmuleris uiros malos, ne deſideres eſſe cum eis. § Sen. epiſt. 104. in moment. § Te igitur emenda, tibi onera detrahe. Si uis habere peregrinationes iucundas tuum comitem ſana. hærebit tibi auaritia quandiu auaro ſordidoque conuixeris, &c. § epi.94.in med. hanc partem.&c. car.2.in fi. Nulla res magis animos honeſta induit, dubios reuocat ad rectum, quã bonorum uirorum conuerſatio.&c. § plura Geu.in med. Aur. Imp. cap.14.in prin.car.60. §

Carundæ lex erat, de qua Diodo. ut ex Egnat. nume. 12. de quibus corrigendis, & præſertim de malorum uitanda conſuetudine, cum uſu ueniat ſæpius ut boni eorum cõſuetudine animos inficiunt.&c. § Vnde Iuuen.Sat.2.car.2. § Sicut grex totus in agris unius ſcabie cadit, uuaque liuorem ducit ab uua.

Quali etiam loco delectatur amęnitate nimis, philiſtos uocant Aegyptij quia ſtrangulant & effæminant animos. § Senc.d.epiſt. 51.Quo modo. § Vt de Annibale ad Capuam Liui. & Plut. de Alex. Mag. ad Babiloniã, cur, & Arria, & Plut. & Iuſti. § Plato in 5.de legi.in fi.car. 331.in prin. § Magna eſt locorum differentia adferendos meliores peioresque homines, animis quoque non minus quam corporibus. § d.lib.5.car.3.in prin.329. in prin. § Naturæ & educationis praui-

tas ita corrumpit,ut niſi quis ſegreget ſanorum integrorumq; morum ac corporum genus in ſingulis contagione interimant. &c. § Senec. epiſt.51.in prin.quomodo.&c.Pau.in 1.ad Corinth.cap.15.c.§ Cor rumpũt bonos mores colloquia mala.Sic regio declinanda tanquã alie na a bonis moribus non tantum corpori ſed & moribus, ſalubrem locum eligere debemus. Irritamenta uitiorum quam longiſsime proijcia mus.Indurandus eſt animus,& a blandimentis uoluptatum procul abſtrahendus.Vina Annibalẽ ſoluerunt hiberna, debellandæ ſunt uolupta tes, &c. Effæminat animos amænitas nimia, per ſenectam iudicamus iuuentam peractam. § Eraſ.prouer. 1941.ex ſtipula. 3.193. prouer. ca.22.b.§ E culmo ſpicam.Adoleſcens iuxta uiam ſuam etiam cum ſenuerit non recedet ab ea.Monachus habitu non fit.Plut.Gel. de quo Cæl. § lib.5.cap.12.in med.plura. §

DE TEMPORE.

Tempus eſt pater ueritatis,& omnium rerum, quia omnia reuelat & remouet. § Eraſ.prou.1317.Tempus.& in uer.Dies adimit.prouer. 1405.Eccl.cap.1.c. cap. 2. c.§ Quomodo per Deum perductus eſt in mundo,not.Plato in Tymæo.car. 4. futura tempora obliuione cuncta pariter operient.Res præcioſiſsima luditur, præcipitat quiſque uitam ſuam, & futuri deſiderio laborat, præſentium tædio, &c. plura. § Senec.lib.de breui.uitæ.car.2.in prin.Carda.lib.14.de ſubtili. car.3. in prin. § uiuimus tantummodo dum contemplamur,uita ea ſola eſt, quæ diuis conuenit ſempiterno æuo, talis & ſola in nobis. uileſcunt, quæ omnibus cognita ſunt, & ſi prætioſiora ſint. Noſce ergo tempus. § Eraſ.prouer.44.679.Eccl.cap.3.§ Omnia tempus habet. eius habẽda ratio & in dicendo, quod eſt certa dimenſio ex cæli conuerſione, &c. Vnde Draco caudam deuorans proprium formatur in girum, &c. § Macrob.lib.1.cap.8.9. Saturn. §

Temporis ſæpe puncto magnarum rerum momenta uerti. § Liu. lib.3.car.5.ante,de Cincinnato Dictat. Cæſ. lib. 1. ciuil. car.7. ante. § meliores prudentiores nos tempus diesque facit. § Liui. lib. 22. in oratio.Fabij ad Aemil.conſ.§ annus producit non ager. § Eraſ.pro uer.44. § quod præterit effluxit,tantum remanet quod uirtute & re cte factis ſis conſecutus.horæ quidem cedunt,menſes & anni. Nec præ teritum tempus unquam reuertitur. § Tul.lib.de Senect.in med.car. 88.ante lib.8. ad Atticum. car. 232. in fi.maximis.§ cum ſit neceſſe ſeruire tempori,non amittere tempus,&c. § lib.7.in fi.car.219.quar to non. § Tempori ſeruiendum & cedendum quandoque & loco etiam, dicebat Antigonus rex de quo Plut. in Demetrij regis uita. § car.3.a terg.in med.Eraſ.prou.91.§ Seruire Scænæ. Aut bibat aut abeat.

abeat. § prouer. 947.2109. § non Chius ſed cius. Tempus & mora in eligendis actionibus. § Tul.in 1.offic.car.4. in fi. Machia. lib. 3.hiſtor.car.75.a terg. § in iudicando. § Plato lib.6.de legi. car.3. a terg.in med. § Contrarijs rerum æternitas conſtat. § Ouid.in 1. Metham.in 1.diſſociata locis.&c.Sene.epiſt.107.in med. ubi illa &c. § Tantum æui longinqua ualet mutare uetuſtas. § Virg.in 3. Sene. epi.91.in med.liberalis.car.147.a ter.li.de breuit.uitæ.car.161 a ter. § non tantum manufacta labuntur,&c. Iuga montium diffluunt, totæ deſedere regiones, caſura omnia extant, omnibus exitus manet, &c.plura. Tot oppidorum Cadauera uno loco proiecta iacent,&c. § Sulpit. in epiſt.ad Cicero.li.4.car.47. de Tulliolæ ſuæ morte. § Omnia mortaliũ opera mortalitate dãnata ſunt.& ſupra.in uer.Mors.Inter peritura uiuimus.Sæpe maiori fortunæ locum fecit iniuria. Aduerſus imperia illum idem habere iuris quod aduerſus imperantes.nemo in craſtinum certior. § epi.49.in prin.Eſt quidem,&c.Sene.idem. § Infinita eſt uelocitas temporis,nam ad præſentia intentos fallit, adeo præcipitis fugæ tranſitus leuis, &c. punctum eſt quod uiuimus & puncto minus. Sed hoc minimum ſpe quadam longioris ſpatij natura deriſit, &c. § Sene.item lib.de conſolat.cap.remoto &c. Ouid.in 15. Metham. lib. 3.de arte.&c. § nullum corpus ſtat,labitur aſsidue,omnia uoluuntur, ſemper in tumultu ſunt, &c. Sicco pede labitur ætas. Eunt anni more fluentis aquæ. § Plato in conui. cap.uerum Aegnat. car. 2. in prin. § Neque in corpore ſolum, uerum & in anima contingit uariatio ipſa, mores,opiniones,uoluptates,&c.mutantur,priora quidem abolentur, noua ſuccedunt, &c. § Orat.in 1.epiſt. ad Lollium,Troiani. &c. § Oda.Tu ne quæſieris, &c. Dum loquimur fugerit ætas. Labitur & labetur in omne uolubilis æuum.Sic quia perpetuus nulli datur uſus, & uelut unda ſuperuenit undam. § in 2.epiſt.flore bono,car.penul.ante. § Ad ſummum perducta rurſus ad infimum uelocius quam aſcenderit relabitur,&c. § Sen.lib.1. declamat. in præfat. car. 1. a terg.in prin. § Nil ſemper floret,ætas ſuccedit ætati. § Tul.in Philipp.11. in fi.in oratio.pro Marcello.car. 2. in fi. Ouid. in 2. de arte. § Nihil eſt opere aut manu factum,quod non aliquando conficiat, aut conſumat uetuſtas.non ſemper imbres nubibus,&c.Non ſemper arcum tendit Apollo.Non ſemper idem floribus eſt honor. § Orat. oda. 9.lib. 2.Ouid.lib.1.de remed. § omne quod eſt genitum corruptioni obnoxium eſt.Omnia orta occidunt,&c. § Plato.in 8.de rep car.2. ante,in med.Saluſt.in Iug.in princ. § Nihil priuatum, nihil publicum ſtabile eſt. Tam hominum quam urbium fata uoluuntur, &c. Senec. § epiſt.99.in med.epiſt.&c.& 91.in med.ubi ſupra,liberalis &c. § reſpice

ſpice celeritatem rapidiſsimi temporis. Cogita breuitatem huius ſpatij, &c. plura. De Xerxe eius exercitus, etiam numeroſiſsimi, uicem deplorante. § Plin. libr. 3. epiſt. 7. modo &c. Valer. cap. de cupid. uitæ. Eccl. cap. 1. c. cap. 2. c. cap. 3. a. § Nihil ſub ſole nouum, non eſt priorum memoria, ut nec futurorum, unus utriuſque eſt interitus. Futura tempora obliuione cuncta pariter operient. Vnus interitus eſt hominis & iumentorum, æqua utriuſque conditio, de terra facta in terram reuertuntur. § Ouid. lib. 15. metham. plura. § nihil eſt quod perſtet in orbe, cuncta fluunt. Nihil eſt annis uelocius. § libr. 10. ubi ſupra. Virg. in 2. Georg. § Fugit irreparabile tempus. § Sapientia. cap. 5. b. § Tranſeunt omnia tanquam umbra, tanquam nuntius præcurrens, tanquam nauis fluctuans, tanquam auis præteruolans, tanquam ſagitta emiſſa, &c. Diuturnum nihil eſt, quod habet extremum, quia quod præterit effluxit, &c. ut ſupra. § Tul. lib. de ſenectut. car. antepenult. in princip. Senec. epiſto. 72. in med. Subinde, &c. nulli non ſenectus ſua eſt, inæqualibus iſta ſpatijs. In eadem natura dimittit, quicquid eſt non erit nec peribit, ſed reſoluetur, &c. § epiſto. 108. in med. id de quo quæris. § Si Pithagoræ credas, nihil interit, ſed transfunditur, fugit, & cæ. Vigilandum eſt niſi properemus, reli, quimur, inſcij rapimur, & cæ. plura. § Orat. oda. 18. carm. non ebur. § Truditur dies die, nouæque pergunt interire Lunę. Omnium rerum uiciſsitudo, quicquid præterijt redijt, &c. § Sene. epiſt. 36. in fi. Amicum. &c. § nihil in mundo extingui uidebis, ſed uicibus deſcendere ac ſurgere. Aeſtas abijt, ſed alter iam annus adducit, &c. § Eraſ. prou. car. 308. a terg. rerum, &c. car. 99. prouer. Omnium rerum. &c. § fugit hora, hoc quod loquor inde eſt. § Perſi. Sat. 5. in med. Ouid. lib. ult. Metham. car. 4. § Tempus edax rerum &c. de Helena bis rapta, reſtituta, rugoſa facta. Temporibus certis maturam ruſticus uuam, deſectat, & alligat herbas. § Ouid. in 1. de remed. § Neceſſe eſt quandoque ſeruire tempori, & non amittere tempus. § Tul. in 8. ad Atticum. car. 232. uel car. 4. a terg. §

DE TEMPERANTIA.

Temperantia quæ eſt mediocritas, uel moderatio, de qua ſupra, hic. fortitudinis pars, decenter agere ſingula, & quiete omnia facere, ſeipsū cognoſcere, & nequid nimis. § Plato in Charmi. car. 2. car. 3. li. de regno. car. penul. ante in fi. lib. 4. de repub. car. 2. in fi. lib. 8. car. 3. in fi. lib. 5. de legi. car. 2. in fi. Tul. lib. 2. de fini. car. 77. lib. 3. de Natu. Deo. in med. car. 122. lib. 3. Tuſculan. car. 5. § moderatio cupiditatum & rationi obedientia, prætermiſsio uoluptatum corporis. § Ponta. lib. 1. de obedien. in med. car. 7. a ter. Tul. plura. in oratio. pro Cælio in med.

car.

car.49. ❡ parcat iuuentus pudicitiæ ſuæ, ne ſpoliet aliena, ne effundat patrimoniũ, ne probrum caſtis, labem integris, &c. plura. Quiſquis hominum temperatus eſt Deo eſt amicus, intemperatus econtra. Plato ❡ lib.4.de legi.car.3.a terg.in med.Plut.lib. An bruta. car. 4. uel 189.a terg. ❡ Cupiditatum contractio & diſpoſitio ſuperflua tollens, &c.

DE TEMERITATE.

Temeritas non ſemper eſt fælix, & fraus, ut in prælio de quo Cæſa. ❡ lib.3.Gall.car.2.a terg.152. Eraſ. prouer. car. 132. ❡ Cyclopicam ſpeluncam ſubire, arcanum mulieri permittere, naui non equo iter facere ſi licuit, dies inanes effluere, dixit Cato maior eum pænitere. not. Plut. ❡ in eius uita.car.2.in fi. ❡ Sic plerique rotis fortunæ ad ſidera reges euecti. ❡ Alcia.fab.57.Eraſ.prouer. car. 302. a ter. ❡ Qui cum contemptu uitæ, Colophonia ferocitas. ❡ car.140. Machia. lib. 4.hiſtor.car.104.in prin.Temeritas infælix modum non inuenit in uictoria. Temeritatem hominis ſæpenumero ad inſaniam & ad nihilum adducere. ❡ Polyb.lib.4.in med.157.ante.Curt.lib.8.car.4.fi.a terg.

DE TIMORE.

Fugere.ſupra.

Timor eſt futuri mali expectatio. ❡ Plato in Lacheſ.car. ult.a ter. in prin.a quo Tul.lib.ult.Tuſculan.in med.car.191. ❡ Duplex eſt, alter contrarius doloribus, alter contrarius uoluptatibus, alio nomine pudor, uel audacia & infamiæ timor. ❡ Plato in 1.de legi.car.ult.ante in fi.Home.in 4. Ilia.in fi.car.penul.in princ.Pontan.in 1.de fortit. car.3. a terg. ❡ Generoſum etiam timor cepit, &c. Quomodo. not. Carda. ❡ lib.14.car.523. ❡ Vti adipiſcendis bonis exiſtit exhortatio & confirmatio, ita & malorum uel opinione uel ſcientia terror, uel fractio illa.metus eſt enim receſſus quidam animi, &c. ❡ ubi ſupra. cap. de Timidis.Orat.lib.1.oda.23.& corde & genibus tremit cum pauor inceſſit.pallor ac tremor occupat artus, ut etiam dentes crepitent, excidunt cogitata & conſilia priora. ex Euribate de quo Ponta.ubi ſupra.Nil ratio & uſus audet in magnis malis, tenet horror artus &c.de Aiace in freto luctante pro ſalute.car.55.Metus eſt conſequentis laboris uel mali appropinquantis.car.60.ubi ſupra. ❡ Plut.in Cleom.uita. car. 131.a terg.in princ.Sen.epiſt. 11. in prin. locutus. &c. ❡ fortitudinem non carentiam metus, ſed ignominiæ ac turpitudinis timorem quendam exiſtimaſſe Priſci uidentur. Qui enim leges timent audaciſsimi tamen ſunt, qui male audire plurimum timent, vnde dictum, hinc timor, illinc urgebat uerecundia, Home.in Helena.

Quandoque rationabilis eſt & naturalis, ut primo impetu, & ex terræmotu uel ſimili. Natura enim ſuam uim exercet, & illos etiam robuſtiſsimos

ſtiſsimos admonet. Quidam nunquam magiſquam cum erubuerint timendi ſunt, quod ex rei nouitate accidit. § ubi ſupra. d. epiſt. 11. & lib. 2. de ira in prin. § Ingeritur horror & ad peiores nuntios ſubrigun tur pili, rubor ſuffunditur, quandoque ſequitur & uertigo. Ex quo non ſunt in poteſtate noſtra, ſed naturæ fortiſsimus quandoque & expalluit, genuaque tremuerunt, & magno imperatori cor exiluit ante acies, & eloquentiſsimo oratori ad dicendum obriguerunt membra, primuſque motus non eſt uoluntarius. Vnde Aeneam inducit Home. metueri fugiendique peritum, bellicoſum, fortem, peritum timoris. § lib. 6. Ilia. car. 4. a ter. de Tydæi filio Plato. ubi ſupra. in Lacheſ. car. pen. ante in fi. Orat. lib. 3. oda 3. § Iuſtum & tenacem propoſiti uirum. Vir. § in 1. Georg. in med. car. antepenult. Lactan. lib. 6. cap. 17. § Terra tremit & mortalia corda per gentes humilis ſtrauit pauor. § Ponta. lib. 1. de fortit. cap. diximus. § Ex terræmotu fortiſsimus quiſque con cuti poteſt, &c. Omnium affectuum maximi ſunt, timor & fortitudo. &c. § Carda. lib. 14. car. 4. § Naturalis etiam ut in auibus nociuis, editum animal intellectum habere, aut ſalutaris, aut mortiferæ poteſt rei. Vnde pulli felem timent & accipitrem & miluum, non timent canem, &c. Demonas timet naturaliter humanus animus, mens, & præſen tia ſua turbatur. § Carda. idem lib. 19. in prin. Sen. epiſt. 121. in fi. Litigabis. &c. lib. 2. de ira. cap. utilis eſt, &c. in prin. epiſt. 105. in med. quę obſeruanda. Budæ. in Pandect. 1. car. 16. a terg. § de Elephanto & Tigride hominem horrente. Sæuiſsimas ferarum, & maximas quæ nunquam uidiſſent timenda intelligunt. &c. § Plin. lib. 8. cap. 4. Gel. lib. 12. cap. 5. in fi. lib. 19. cap. 1. ad fi. § Cur tonitru uehementiori ſenſim paueſcat. Pannico terrore & repentino. Plut. in apophthe. car. 140. in Epamin. § Politia. in 28. miſcell. § Canis timidus uehementius latrat. Altiſsima quæque flumina minimo ſono labi. § Curt. lib. 7. in med. car. 88. § Polybi mentem obtinet. Ignaui uertitur color. Eraſ. § prou. 93. 1769. 1696. car. 297. in fi. car. 35. car. 72. Plato. car. 208. ante in Phedo. § Vmbram ſuam metuit. Timidior Pyſandro. Leporis uita. § prouer. car. 115. 337. § nimis confidens incautus eſt, metus prouidentiam docet, audaciam auget. Veſtra cuntatio & minus alacer animus, ut uidetur, certam mihi uictoriam ſpondet, &c. § Ioſep. lib. 1. belli. Iud. cap. 27. car. 1. a terg. in med. Geu. lib. 1. car. 37. incip. Don Gioanne. § Timidus ergo homicida uel arrogans. § Ponta. lib. 1. de fortit. cap. quales de timidis, Blon. lib. 8. in fi. car. 50. ante. qui timidus natura eſt, & iners arrogantia ſæpius abundat. Guizard. libr. 2. cap. 97. § Timidi eſt optare, nec eſt. § metham. lib. 4. Tul. in 2. offic. car. 5. de Phalaride, & Phæreo tyrannis. Virg. § Degeneres animos

mos timor arguit. § Orat. oda. Iuſtum & tenacem. § Omnem ſen ſum territis fortuna penitus excuſſerat. Terror mentem conſiliumque eripit, membraq; debilitat. Alexandrum Magnum natura intrepidum, territum tamen not. § Curt. lib. 4. in med. car. 38. in princ. lib. 5. in fi. eius. Cæſ. lib. Alex. car. 6. 401. ante. § Etiam fortes uiros ſubitis terreri & ex turpitudine uitanda, ut car. præced. Nemo eſt tam fortis, qui non rei nouitate perturbetur. § Cæſ. lib. 6. belli Gall. car. pen. a terg. in prin. Taci. lib. 15. in med. car. 34. a terg. § Herculem quandoq; timore profugiſſe, abdidiſſeq; ſeſe apud mulierem. § not. Plut. in Problem. car. ult. 230. in prin. Pauſan. li. 3. car. 8. uel 121. in prin. de Oeono ad Spartam. Generoſum etiam timor cepit. Home. lib. 4. Ilia. car. pen. § Omnem exuiſſe metum hominis eſt non ſanæ mentis aut ſtupidi. quis enim non horreat incendia, terræmotus, & ſimilia? § Pontan. li. 1. de fortit. c. 59. a ter. cap. cum autem, cap. ſequen. Qui uero. § Trepidans horreſcit, pallet, fugit animus, metu quatiuntur membra. Effugit mortem quiſquis contempſerit, timidiſsimum quemq; conſequitur. § Curt. lib. 4. in med. car. 41. ante, & in uer. Fugere, ſupra. Home. in 5. Ilia. in med. car. 56. in fi. § Verecundantium uirorum plures ſalui, quam interficiuntur. Virtus recludens in meritis mori. § Orat. ad Aug. lib. 3. num. 2. Captiui, de quibus Liui. lib. 25. in princ. car. 1. in fi. § fugere cum nulla ſpes eſt, turpe non fuit. Fugiens denuo pugnabit, dixit Demoſthenes, pugna abiens, de quo Gel. § lib. 17. cap. ulti. Geu. cap. Alcibiad. lib. 1. car. 88. §

Timor non admittit miſericordiam. § Cæſ. libr. 7. Gall. in med. car. 170. § Nihil eſt terribile niſi timor. § Sene. epiſt. 24. in med. ſolicitū. &c. § Stultitia eſt timore mortis mori. § epi. 71. in princ. poſt longum, &c. epiſt. 101. omnis dies. in med. § Nihil eſt miſerius dubitare, &c. Semel mori ſatius eſt quam ſemper pendere. ſupra. in uer. Mors.

Timenti quare leuetur corpus, pallent, tremuntque, ut ſupra. § Gel. lib. 19. cap. 14. Macrob. lib. 7. cap. 10. § Qui timetur, ut timeat neceſſe habet. § Tul. ubi ſupra. in 2. offic. Sen. lib. de moribus. car. 71. epiſt. 105. Quæ. li. 2. de Ira. car. 127. ante. Xenoph. lib. 5. car. 92. a terg. Machia. lib. 2. hiſtor. car. 58. § Timor uel uerecundia eſt emendator aſperrimus operum. § Plin. epiſt. 18. lib. 7. in Paneg. car. 354. ante. § mater timidi non flet. § Plut. in Traſib. uita. car. 348. §

DE VARIETATE.

Varietas temporis alia ſuadet, & aliam ætatem. § Plato in conui. cap. uerum Agato. in med. car. 176. ante. Eraſ. prouer. 2832. § Iucunditatem affert, iucundaque eſt rerum uiciſsitudo naturæ propria. prou.

663.

§ 663. § Contra autem not. Ponta. § lib. de fort. 2. car. pen. § de uarietate regionum. § Machia. lib. 1. hiſtor. car. 5. in prin. § Non omnes eadem mirantur amantque. § Orat. oda. 1. lib. 1. & in 1. epiſt. flore bono, &c. § Mille hominum ſpecies, &c. § Perſius Sat. 5. Sen. epiſto. 120. in fi. car. 66. a ter. in fi. § pectoribus mores tot ſunt quot in orbe figuræ. § Ouid. in 1. de arte. § alius alijs delectatur operibus uir. § Home. lib. 14. odiſſ. in med. car. 5. in princ. Xenop. li. 6. car. 104. ante. Tul. in epiſ. car. 15. a terg. §

Variare propoſitum in melius, & actionem ſuam, prudentis eſt, ſine dolo malo. § Home. lib. 15. Ilia. car. 4. in fi. Ponta. lib. 4. de prudent. de uerſatilit. & ſupra, in uer. Sapientia. § Si uis eadem ſemper uelle, uera oportet uelis. § Sen. epi. 95. in fi. car. 52. in fi. §

Varia eſt etiam diſpoſitio in homine pro tempore, & ad ſtrenuitatẽ & ad ignauiam. § Polyb. de Arato, Acheorum Principe. lib. 4. car. 3. ante. § uel in prælio, uel in feras, de Demetrio Antigoni regis filio Plut. § in eius uita. car. 4. a terg. § Varietati rerum acommodabat ingenium ſuum, & ad laborem & ad mollitiem, &c.

Affabilitas cum ſeueritate alternãda. ſupra. in uer. Mediocrit. in uer. Actio. § Plato in 2. de repub. car. 4. ante. in med. § Erga ſuos man ſuetus.

Variæ naturæ proprietates, & facies in hominum multitudine, & fra tres, & actiones, rationem not. Senec. § libr. de ira. car. 3. in prin. cap. de remedijs iræ. c. 128. in prin. § Locorum corporum & morum ua rietates mixtura elementorum facit, &c. plura. nec licet ſemel mixta naſcentium elementa conuertere. Septennio & nouennio quoque natura mores uariat & complexionem, nouo etiam uerbo, tempore etiam climaterico. not. Geu. § li. 1. c. 199. ſequitur & refert. & li. de Agricult. car. penul. Ponta. lib. 9. rerum celeſt. car. 230. in prin. A ſtellis procedere. lib. 4. de prud. car. antepenul. c. 205. Home. de quo Plato lib. 3. de repub. car. antepenul. a ter. neque unquam, &c. plura. Valer. cap. de uariet. formæ ſimilit. Cælius lib. 3. cap. 14. in med. not. & ſupra. in uer. Natura. in fin. §

Varia & alimenta corpori obſunt, intemperantia uarietaſque parit & morbum ſimplicitas, temperantia bonæ ualitudini contraria eſſe alimen ta uaria & noſtris etiam corporibus. § Orat. Sat. 2. libr. 2. c. 297. Ioſeph. lib. 2. belli Iud. cap. 2. in fi. Senec. epiſt. 108. in med. id de quo, &c. unde Ouid. in Paride. § Creſcit in ore cibus, uariæ res ut obſunt homini, &c. Solymus Imper. Turc. de quo Ioui. in eius uita.

Cæna breuis iuuat. § Orat. epiſto. Villice. in fin. & Sat. 2. præd. § Victus tenuis quæ quantaque ſecum afferat. in primis ualeas bne, nam

uariæ

uariæ res ut noceant homini credas memor,&c.Inamareſcunt epulæ ſi ne fine petitæ. { Xenoph.lib.1.car.5.ante. } hoc etiam tempore teſtimonium durat, tum moderati eorum uictus, tum etiam defatigati. uiuunt quam longiſsime propter ſimplicitatem uictus, quod eis nimirum accedere puto propter inſtitutionem bene in omnibus ordinatã. {de Hebræis ipſis Ioſep.libr.2.cap.2.ubi ſupra. in fi.eius.de bello Iud. cap.penul.lib.6.in med.} Vacuata replentes corpora diſrumpuntur, niſi paulatim cibum obtuliſſent. { Plato lib.8.de repub.car.antepen. ante.in fi.& in uer.Prandia.car.penul. } Viſcera molli iactatione concutere prodeſt,ut in naui uel uehiculo. { Senec.epiſto.78.in princ.uexari,&c.} Tria ſunt grauia metus mortis, dolor corporis, intermiſſio uoluptatum. Valetudini ergo confert recuperandæ, Animi erectio, amicorum conſpectus, ocio non indulgere, dolorem opinione contemnere. Abſtinentia item,fricatio, temperantia in cibis non uariatis, mentem hilarem tenere. {Home.libr.19.Ilia.in med.car.5.ante.Plato in Tymeo in fin.car.ult.ante.in med.Plin.libr.26.cap.3. libr. 11.cap.53.& ult.lib.28.cap.4.in fi.Senec.epiſto.78.in princ. vexati.li. 2.de ira.cap.uirtus.in princ. } gaudere lætarique proprium & naturale,uirtutis eſt. { Tul.in 1.offic.in fi.car.penul.in fi. Vale. de inſtit. antiqu.car.37.a terg. } bonæ ualetudini mater eſt frugalitas, &c. Valetudo ſuſtentatur notitia ſui corporis,& obſeruatione rerum proficiẽtium, & continentia in uictu cultuque corporis omni tuendi cauſa, & prætermittendis uoluptatibus. { Plut. libr. de morbis animi. car.2.a terg.422.lib.de placit.car. eius ult. } grauius eſt animo quam corpore ægrotare. Curãt Aegyptij morbos ieiunio & uomitu.peruigilio pręcipue uincuntur cibi. { Plin.d.cap.53.in fi. Budæ. in 1.car.11.in fin. Diodo.lib.1.car.11.in fi. } Vini uarietas obeſt. {Plin.lib.?.cap.1. in med. } Dietariam diſputat & proponit Agrippa {cap.88.plura. Carda.lib.12.de ſubtilit.in med. }

DE VERITATE.

Veritas temporis filia. { Gel.lib.12.cap.11.in fi.Diodo.libr.2.in princ.car.2.a terg. car. 7. a terg. Quomodo. } Iudices 30. Aegyptij collo portabant imagines ueritatis. Dux eſt omnium bonorum, tum Dijs,tum hominibus. { Plato lib.5.de legib car.2.ante in med. Plut. lib.de adulat.car.367.uel eius.1.a terg. } ex Pindari ſententia ueritatem magnum principium uirtutis,poſt Deum colenda ueritas, quæ ſola homines Dijs proximos facit. { Senec.car.71.a terg.in fi Plutar.in Marij uita in med.lib.de diſcrim.adulat.car.1.a ter. ubi ſupra. } Homerum omnium tragicorum inſignium ducem ueritus ſum, at ueritati uirum non cenſeo præponendum. { Plato lib.10. de repub.in princ. eius.

eius. § propter ueritatem Ariſtot.&c. § Carda.lib.2.car.41.de ſub tilit. § Cognitio ueritatis ſuauis eſt. § Lactan.lib.1.cap. 1.in fi.li. 3.cap. 1. § Nullus enim ſuauior animo cibus eſt quam cognitio ueri tatis.Simplex & nuda ueritas luculentior eſt,quia ſatis ornata per ſe eſt, &c.Mendacium ſpetie placet aliena,quia per ſe corruptum euaneſcit,& cæ.Et adulatio econtra. § Tul.in 1.offic.in princ.car.3.in fi.4.in fi.§ Hominis eſt proprium ueri inquiſitio ac inueſtigatio,quod uerbũ ſim- plex ſincerumque ſit id eſſe naturæ hominis aptiſsimum,ducimur enim omnes ad cognitionis & ſcientiæ cupiditatem.Errare, neſcire, decipi, turpe ducimus.Incognita etiam pro cognitis habenda non ſunt, & cæ. Nam homines Dijs proximos, ut ſupra, ſola uirtute facit, eiuſque ſim- plex oratio.Mendacij omnis natura expertes ſint, neque ſponte mentiã tur unquam,diligant ueritatem, nã quid familiarius ſapientiæ quam ue ritas,&c. § Plato lib.6.de repub.in princ.& car. ſequen. in princip. § Vbi dux ueritas eſt, malorum chorus non ſubſequitur. § Ponta. lib. 2.de ſermo.car.1.in fi.cap.de veracib.car.2. ante. § nihil magis per- petuum, aut conſtitutum habendum quam ueritatis e uia nullo modo deflectere,&c.plura. § Eraſ.car.50.in fi. § Veritatis ſimplex oratio, ut ille ait Tragicus, illamque implicari non oportet dicit Sen. § epiſ. 49.in fi.eſt quidem,&c.epiſto.69.in med.concilio, &c. § de te apud te male exiſtima,aſſueſce & dicere uerum,& audire,&c. § epiſto.79. in fi.expecto,&c. § Veritas in omnem ſui partem eadem eſt. Quæ de cipiunt habent ſolidi nihil,tenue mendacium eſt, perlucet ſi diligenter inſpexeris.Sæpius exagitata magis explendeſcit in lucem, & econtra,ex redargutione falſitatis apparet.in oratione ad Traianum Imper.de qua Geu. § lib.2.in fi.car.434.ex Plato.in Meno.in arg.& lib.1.de repu. car.ſequen.in princ. § Simpliciter uerum cuilibet aperire & quod ac- ceperis reſtituere. Sæpe multorum improbitate depreſſa ueritas emer- git,& innocentiæ defenſio intercluſa aſpirat,&c. §Tul.in oratio.pro Cluent.car.4.fin.Senec.lib.de ira.cap.ex his quæ in princ. § magis ue ritas elucet,quo ſæpius ad manum uenerit.Nimis altercando amittitur. § Gel.lib.17.cap.14.Macrob.lib.2.cap.7.in prouer.Sene.etiam in ſuis prouer.ex Tul.lib.3.de natu.deor.car.2. in fi. § Non decet res notas opinione ſtultorum iudicari. Sæpe nocet nimia diligentia. unde prou. ortum,Manum de tabula. § Plin.lib.35.cap.11. § Ita perſpicua eſt, ut eam infirmare nulla res ualeat. § Tul. in oratio. pro Quintio. car. 14.a terg.& in oratio.pro Comedo.car. antepenul. a terg. § Qui ſe- mel a ueritate deflexerit, ad periurium & ad mendacium facile perduci tur. §& in oratio.pro Cælio.car.4.fin. ante. § magna eſt uis ueritã tis,quæ contra hominum calliditatem,ſolertiam & inſidias facile per ſe

ipſa

ipſa defendit.Regi præualet ueritas,uino , & amori. in Eſdra. § cap. 3.lib.3.Ioſeph.etiam lib.11.antiqu.Iud.cap.4. Eraſ.prou.617.car.93. In uino ueritas.ex Tripode.folium Sibillæ. § car. 104. in princip. § & fama fuit. § prouer.car.225.ante. § Non dicenda ſemper, ut in iuditio per defenſorem ſupra.in uer. Aduocat.Quando deceptio noxia foret. § Tul.in 2.offic.in med.car.42.Plato in 1.de rep.car. 2. a ter. in prin.cap. § Infidus qui ſponte mentitur,amens qui non ſponte.Plato lib.5.de legi.car.2.ante in med. § Mendacium odioſum. § Home.in 4.lib.Ilia.car.antepenul.a terg. § Obſequium amicos, Veritas odium parit. § Terent.in Andr.Eraſ.prou.1853.Tul. lib. de amicit. car.antepenul.§ Cuius aures clauſæ ſunt ueritati &c.in uer. Princeps. Mortalibus ſemper odioſa ueritas. § Ponta.in dial. Charon. car.50. in fi.exemp.in uxorem Othon.4. Imper. de qua § Cori. car. 554. § qui innoxium inſimulatum interfici requiſierat, interfici iuſſa, Ioſeph. ex duodecim fratribus Iacob.fil. Iſrael. dictus &c. § Geu. cap. 39.§

DE VERECVNDIA.

Pudor.ſupra.

Verecundia,quę & pudor,alia honeſta,alia imputabilis. §& in uer. amic.car.12. § pudor adoleſcentem decet. § Plato in Charm.car. 2.ante,in med.Sen.epiſt.11.in prin.locutus eſt &c. § In rebus uideli cet turpibus,at in honeſtis ſtudium. § In conui.cap.magnus.car.2.in fi.§ Eſt igitur uerecundia,quædam reuerentia in maiores, & cuius partes ſunt,non offendere,ut & iuſtitiæ non uiolare. §Tul.in 1.offic. car.20.in prin. de decoro ubi & de pudore plura.car.25. § Quæ occultanda ſint, uitioſum pudorem uel reſpectum nimium refert & declarat Plut. § lib.de uitioſa uerec. in prin.§ Valde pudor mortale genus lædit ue iuuatue. § Plato in Laches. car. ult. in fi. § Viro egeno uerecundia non confert,inutilis agenti, quē paupertatis pudor & fuga &c. pauor pauperum egeſtas eorum. § prouer.cap.10.c.Orat.epi. lib.1.ſi bene &c.Eraſ.prou.car.203.a terg.§ periyſſe duco cui perijt pudor. § Plaut. in Bachid. cap. Nunc.in fi. § Vnde impudentia dea in audaces. § Eraſ.prouer.243.§ Non reticendum quodque nequis modeſtiam duceret in conſcientia. § Salu. in Iug. car. 76.in Marij oratione.§ loquenti competēs adoleſcenti præſertim. § Home.in 3.odiſſ.in prin. Eccl. cap.32.c.§ Adoleſcens loquere, cauſa unde. § not.Macrob.lib.7.cap.11.§ Erubeſcentes manum ſibi ad faciem apponunt.Vnde illud Plinij in præfat.operis. in prin. perfricui frontem. § Sene.in ſuis prouer.§ honeſtus timor alterum eſt patrimonium,proximum ad innocentiam tenet locum uerecundia & peccati confeſsio.ubi ſupra.recta ingenia debilitat uerecundia, praua confirmat audacia.

S DE

DE VERBIS BLANDIS.

Verba blanda magis animaduertenda. Vigilandum eſt ſemper, multæ inſidiæ ſunt bonis,&c. § Tul. in oratio. pro Plancio in med. car. 270. § ne retines ex æquo loqui cum illo, ne credas multis uerbis illius,ex multa enim loquela tentabit te & ſubridens,&c. § Eccl. cap. 13.b.Eraſ.prouer. 1516. § ne uerba pro farina. Verba blanda eſſe au rum rere? dicta docta pro datis. § Plaut.in Aſin.cap.Nequeon. Apia. in Mithridat.car.6.in prin. § ad opera potius quam ad uerba adhibe re animum decet. Altera fert panem manu,altera lapidem. Altera manu fert aquam,altera ignem. § Plaut.in Aulul.cap.præſagibat.Eraſ.prouer.car.344.167. § Nemini credas qui large blandus eſt, &c. prou. § cap.29.a. § Qui blandis fictisque ſermonibus loquitur amico ſuo, &c. Loquela multum iurans,&c. § Eccl.cap.27.b.Orat.in 2.epiſt.ad Iulium in prin. § multa fidem promiſſa leuant,&c. Venit ad me pro amico blandus inimicus. uitia nobis ſub uirtutum nomine obrepunt, &c. § Sen.epiſt.45.in med.librorum &c. § Doſon ſibi cognomen fuit,qui multa promitteret pauca impleret.de rege Antigono Plut. in § Paulo Aemil.car.1.in fi. § Creſtologus bene loquens male operãs uel non exequens. § Eraſ.prouer.950. Capitol. in Pertinace Imper. car.ult.ante. § mentiuntur multa cantores. § prouer.1108. 1203. car.162. § ficum cupit. Careti pollicitationes. § prouerb. 1584. 2020. § murem oſtendit pro Leone. Demulcere caput. § prouer. 3037. 2257. § Lingua amicus. amicos factis non dictis penſent. & in uer. Amic.ſupra. Verba collecta & eruditus ſermo non oſtendit uerum robur animi. § Sen.epiſt.26.in med.Modo dicebam, &c. Eraſ. prouer. 2807. § re opitulandum non uerbis. Semper oculatæ ſunt noſtræ manus,credunt quod uident. § Plaut.in Aſin.cap. unum iſtorum.& in cap. iam ego. § Qui cauet ne decipiatur, uix cauet quum etiam cauet,&c. § Plin.in paneg.ſuo,car.373. § quid tam infidum quam mare,quam blanditiæ principum illorum, quibus tanta lenitas, tanta fraus,ut facilius eſſet iratos habere, quam propitios. Verba elata dicuntur ſimilia cupreſsis, quæ etiam ſublimia fructum non afferunt. § Plut.in apophtheg. car. 137.in prin.& in Phocio.uita.car. 5. ante. § ampulloſa & ſeſquipedalia. § Orat. in poet. § parturient montes, &c. Tragice loqui. § Eraſ.prouerb. 1439.1601. § Pomarius Herculis.

DE VERBIS ANTIQVIS.

Verba antiqua & obſoleta obſeruanda non ſunt, ſed uitanda tanquã ſcopulum,inſolens uerbum. § Sueto.in Aug. Imper. cap. genus eloquendi,li.de illuſt.grammat.nu.11.nu. 16.Gel.li.1.cap.10.in fi.li.11.c. 7.in fi.

7.In fi.li.10.c.21.Eraſ.prou.424.antiqua.} Vitanda & uerba plebeia peregrina & militaria. } Ponta. lib. de principe. car. ult. ante in fi. } Vtere uerbis præſentibus,uiue moribus antiquis. Conſuetaque uerba. } Ouid.in 1.de arte.Tul.in 2. offic. in med.car.38.a terg.de Iuſtitia. } popularibus utendum uerbis & uſitatis,cum loquamur de opinione po pulari,ut & fecit Panętius.hos antiquarios nominat, qui uoces priſcas conſectatur, } Suet.de quo Budæ.in Pand.1.car.57.ante,ubi de Saluſtio & Gaza.Vnde & Iuuen.car.65.} de Quintiliano.Ignotosq; mihi tenet,&c.antiquaria uerſus.in uerbis dominatur conſuetudo quæ dicitur Conſenſus eruditorum. } Gel.libr.2. cap. 25. libr. 12. cap.13. Orat.in poet. } Vt ſiluæ folijs pronos.&c.ita uerborum uetus interit ætas.multa renaſcentur quæ iam cecidere,ſi uolet uſus, Quem penes arbitrium eſt & uis & norma loquendi. } Pontan. in 2. de aſpirat. car. 31.32.} Conſuetudo ſermonis antiqui quædam efficaciſsimis & officia docentibus notis ſignat. } Sen.epiſt.81. in princ. quereris, &c. epiſt.114.in med. quare &c.} multi ex alieno ſeculo petunt uerba, duodecim tabulas loquuntur.utrunque diuerſo genere corruptum eſt. Verba quædam honeſta dictu nō factis, & econtra,ſupra in uer.lingua. } Tul.in epiſt.Amo uerecundiam.& 1.offic.in fi.car.25.}

DE VERSVTIA.

Verſutia & dolus duplex eſt.bonus ad repellendas fraudes,& malus, eorum qui peruerſo ſunt ingenio, & ad captandum uel decipiendum. } Ponta.in 4.de prud.cap.de Cautis.car.4.in fi. de Verſutis. car. ſequ. } habilitas eſt ingenij quędam ex uſu proueniens in dolum & calumniam uergens. de Liſandro Lacedæ. de Sylla & Craſſo. } Tul. in 1. offic. in med.car.11.a terg.de ipſorum uerſutia.lib.2.in med. car. 38. a ter.} In occipitio gerit oculos. } Eraſ.prouer. 2241.} Lupus pilum mutat,non mores. } prouer.2219. 2481. } ſi Leonina pellis non eſt ſatis,Vulpina eſt addenda.ſemel irriſus cautior ſit. Vnde prouerb. Te tollat qui non nouit. } Orat.in 1.epiſto.Quamuis,&c.in fi.ſupra in uer.Te tollat.

DE VIRTVTE.

Fortit.ſupra.

Virtus a uiro dicta. } Tul.lib.2.Tuſculan.in med. car. 82.} eſt uitium fugere,& medium tenere,inter utranque uiam, eſt medium uitiorum utrinque reductum, & eſt animi habitus in mediocritate uerſans. } Orat.epiſt.1.car.1.in fi.oda.24.lib.3.Intactis &c.epiſt.ſi bene te noui lib.1.Salu.in Catili.car.2.3.Virgi.in 2. in fi. Pontan. in 2.de prud.cap. Itaque tria etiam. } Ab electione perfectus recta ratione productus in exitum uſque agendi. } & cap.Eſſet fortaſſe, &c. ubi

plura Plato.lib.4.de repub. car. ult. ante in fi. } Eſt ſanitas quædam & pulchritudo,& robuſtus animi uigor. Actio eſt ratione temperata. { Ponta.lib.2.ubi ſupra car. 1. eius,& car. 2. } Diſpoſitio eſt animi, & facultas quædam a ratione manans,&c. { Plut.lib. de uirtut. morum,car.1.a terg. } Iram cohibere, cupiditatem compeſcere, libidinem refrenare. { Lactan.li.6.cap.5.in fi. } Perfecta eſt ratio,quod in natura eſt,&c. { Tul.in 1.de leg.car.4.fin.car.8.fin.Sen. epiſt.67. car.2.in fi.26.in fi.modo Claranum,&c. } Vilius argentum eſt auro, uirtutibus aurum. { Orat.ubi ſupra.1.epiſt.car.1.in fi. Plato. libr.5. de legi.in prin.eius. } Totum quod ſupra terram, quodve ſub terra eſt aurum uirtuti compenſari digne non poteſt. { Quomodo Ponta. in 2. de magnanim. car. 3. ante. } fortunæ non cedit uirtus. ſupra in uer.Fort.

Virtus quid ſit,pluribus declarat Lucilius de quo Lactant. {lib.6. cap.5.in prin.ubi ſupra.Tul.lib.4.Tuſcula. car. 146. } uirtus dicitur alio nomine,aperto marte uiriliter agere,non tantum dolo. Cæſ. lib. 1. Gall.car.9.car.27.li.2.car.53.li.1.ciui.in fi.car.5.fi.li.2.car.2.& in cap. Milites. numero 19. libr. Affrico, in fin. car. 482. de Gallis, qui per uirtutem non per dolum dimicant. Tardis mentibus non facile committitur. { Tul. ubi ſupra, libr. ultim. in med. car. 196. Plato in Menex.car.3.in princip. & in med. Plaut.in Amphit.car. 3. } Virtute ambire oportet non fautoribus.Virtus præmium eſt optimum,libertas ſalus res patria, &c.Virtus omnia in ſe habet. { ubi ſupra. cap. Satin parua. } Exercere cum uirtute, ſcientes ſine ipſa poſſeſſiones omnes & exercitationes turpes malaſque eſſe. diuitiæ nullum afferunt ſplendorē cum ignauia poſsidenti, nihilq; turpius quam honorari quē quam non propriam ob uirtutem , ſed ſuperiorum gloria uel parentum.& in uer.Nobilitas.ſupra. { Vnde Orat.d. epiſt. 1. in fi. } Sapiens uno minor eſt Ioue. diues liber honoratus, &c. { Alcia. fab. 107.108. } quæ Sophiæ eſt,tēpora prima tegit. Nullo æget. { Sen. epiſt.75.in med.& in fi.Epiſt.tua,&c.& in uer. Sapiens.ſupra. } Tradi,doceri,diffiniri in totum,ut nec bona mens,ſorte nec aſſequi poteſt, diuina niſi ſorte conſequi,non etiam a ſapiente tradi. { Senec. epiſt. 27.in fi.Tu me.&c. } nec ipſa etiam ſapientia. { Plato.in Alcibi.1. car.3.ante.In Meno.car.pen.ante in fi.a ter.in fi. In Euthide. car. 3. in prin.Tul.in 2.de fin.in med. car. 75. a terg. } Virtutis præceptores nuſquam reperiuntur.non datur dono nec accipitur, dixit Martius de quo Salu.in eius oratione lib. Iug. Dediſci etiam non poteſt. { Sen. epiſt.50.in fi.epi.&c.Plut.li.de educat. liber. car.4. } difficulter percipitur ex uirtute,& bellum ſpolia non ducit. & per Gorgiam in Perſarum

rum regem.Neſcio quantum ipſe habeat uirtutis ac diſciplinæ. ‡ Senec. d. epiſt.75.ubi ſupra. ‡ Altum quiddam eſt uirtus & regale & excelſum inuictum infatigabile,uoluptas humile ſeruile,&c.Virtutem in templo,uoluptatem latitantem,&c. ‡ Sen.ipſe.lib.de beata uita. car. 1.a terg.in med.Lactant.lib.6.cap.3.in med. ‡ Vnum malum illi turpitudo quæ introire non poteſt ubi iam uirtus honeſtumque eſt. Nihil eripit fortuna niſi quod dedit,uirtutem non dat,ideo non detrahit. Libera eſt inuiolabilis,immota. ‡ Sen.Quomodo in ſapient.car.1.a ter. in med.car.156. ‡ An ſit animal, diſputat ‡ idem Sen. epiſt. 113. in prin. Deſideras. ‡ Cõſequi poteſt niſi ſtudio,exercitatione,conſuetudine , inſtitutoribus ac magiſtris, & per ſummos labores. ‡ Plato in Prothag.car.3.a ter.in prin.lib.7.de rep.car.2.ante.lib.2.car.2.ante. in fi.ubi uerſus illi. ‡ Virtutem ante ipſam dij propoſuere laborem, difficileſque uias. ‡ lib.4.de legi.car.ult.in prin. ‡ & illud Heſiodi.Ante uirtutem ſudorem poſuere,&c. ‡ Salu.li.de rep.car. 2.a ter. im med.101.gloria alitur induſtria, ubi eam dempſeris ipſa per ſe uirtus amara atque aſpera eſt.Nam ad uirtutem una eſt uia. ‡& in præd. epiſt.50.in fi.epiſt.&c.Geu.lib.2.car.111.in prin. ‡ ut uirtutes recte exire non poſſunt,faciliſque earum tutela eſt, ita initium ad illas eundi arduum eſt.Virtus in te non incidet, ne leui quidem opera, aut paruo labore agnoſcitur,ſed eſt tanti laborare,omnia bona ſemel occupãtur, &c.agendo & aſſueſcendo comparatur. ‡ Sen.epiſt.76. in prin. Inimicit.Pontan. lib.2.de prud.in prin.eius. car. 168. a terg. ‡ Perficitur infirmitate,in difficillimis cognoſcitur,Calamitas uirtutis occaſio eſt. ‡ Pau.in 2.ad Corinth.cap.pen.c.Sen.lib.de prouident. Cæl.lib. 3.cap.7.in fi. ‡ bonum uirum Deus in delicijs non habet, experitur, indurat,ſibi illum præparat. ‡ cap.1.in fi.eius car. 135. in fi.car. ſeq. cap.de proſperit. ‡ Auida eſt periculi uirtus,& quo tendit, non quod paſſura ſit cogitat. Deus quos probat amat,indurat, recognoſcit,exercet,&c. ‡ ubi ſupra.ex Sen. ‡ ſæpe honorata uirtus, &c.in uer.Fortuna. Diuitijs contraria eſt,& ab illis diſcrepat. ‡ Plato.in 8.de repu. car.3.in prin.258.lib.4.in princ.& a terg. & in uer. Bona. ‡ Si diues fueris non eris immunis a delicto. ‡ Eccl.cap.11. b. ‡

Omnia uincit pertinax uirtus,uires uincit etiam ipſa uirtus. ‡ Plato.in Menex.car.3.in prin.Cæſ.lib.7.Gall.car.183. Alcia. fab. 133.de Hercule. ‡ Quæ impedita ſunt natura,conſilio expediuntur. ‡ Liu. lib.25.car.3.ante,in prin a terg.in prin. Plin.epiſt.4.lib.8.Senec. epiſt. 75.in fi.epiſt.Tul.in oratio.pro Seſtio in med. de Catonis præſtantia. car.19.in fi. ‡ M. Catonis ſplendorem maculare uoluerunt, ignari quid grauitas,quid uirtus ualeret,quæ in tempeſtate quieta eſt,lucet in

tenebris,pulſa loco,manet tamen ſplendetque per ſeſe ſemper, &c. In § Philipp. 4. car. ult. quanquam omnia alia falſa incerta ſunt mobilia, &c.omnia uirtuti parent,una eſt altiſsimis defixa radicib. &c. § Salu. in Catili.in prin.in Iug.in prin. § Quippeque probitatem, induſtria, aliaſque bonas artes neque dare, neque eripere cuiquam poteſt fortuna,ſed uirtus propria uoluptatibus & inertiæ contraria. § Ponta. lib. 2.de prud.cap.ulc.& in uer.Volupt. Alciat. fab. 87. 113. de remora & ſirenibus. § Anxia lis, uel qui meretricibus ardor egregijs ſeuocat a ſtudijs eſt doctis cum meretrice nihil.Artem quæuis terra nutrit. Eraſ. § prouer.633.§ Beta. §, prou.2615.§ Omnia bona mea mecum porto.ſupra.in uer.Paupertas,plura.de Biante.Vale. § cap.ſapi.dicta.§ Qui omnia bona a ſeipſis petunt,ijs nihil poteſt malum uideri. §Tul. lib.de ſenect.car.1.in ſi. § Nihil tam alte natura conſtituit, quo uirtus non poſsit eniti. § Curt.lib.7.car.pen.a terg.Cæſ.libr. 7. in med. car.183.bell.gall. § Nihil adeo arduum ſibi exiſtimabant, quod non uirtute conſequi poſſent. § Sen.epiſt.59.in ſi.itinera. Plut.lib.de fortit.car.1.a terg.473. § Quæcunque uidētur eminere in rebus humanis,quamuis puſilla ſint,per difficiles tramites adeuntur. Confragroſa in faſtigium dignitatis uia eſt, omni quidem ſub re quæ pro excelſiſſimis habentur,perſpicies,& uenies ad ſumma per planum. § & in 2. de Ira.cap.utilis.car.127. § Nihil tam difficile & arduum quod non humana mens uincat & in familiaritatem perducat aſsidua meditatio, quodcunque imperauit animus obtinuit,&c. § Orat. oda. 3. libr. 3. Tul.lib.14.ad Atticum.car.449.& ſi contentus. § Audax omnia perpeti gens humana &c.nihil mortalibus arduum eſt, Inuia uirtuti &c. § metham.lib.14.Ponta.in dial.Charon.car. ult. § Virtus firmum & ſtabile bonum eſt,quæ Deum cōnciliat in uita, & poſt mortem cætui adiungit,&c.Præmium uirtutis eſt gloria & honor, & eius eſt uberrimum alimentum honor. §Sal.ubi ſupra de rep.car.101.Vale.de inſti. antiq.a ter.car.38.Tul.in oratio.pro Archia.in med.car.88.§ Nihil in uita magis expetendum quam laudem & honeſtatem &c. § Pontan. lib.1.de fortit.cap.quibus &c.car.53.a terg. § Quoniam generoſus quiſque laudis eſt appetentiſsimus ut omnia perpeti paratus ſit, ut ad laudem & decus per pericula perueniat.Fortis uulnera non ſentit in prælio,ut de dignitatis gradu non cedat & dimoueri poſsit.Sole illuſtratur terra,honorem uero hominum actiones præclaraque facinora.Vt quiſque eſt in maxime generoſo animo,ita honoris eſt expetentiſsimus ad quem natura duce rapitur. § Ponta.lib.de magnanimit. lib. 1. car.2. a terg. § Virtute duce comite fort. § Tul.lib.10.epiſto. famil. car. 136.§. Vitioſa uirtus coinquinat animum. § Plato. lib. 3.de repub.

car.penu.a terg.in med.lib.6.car.2.ante lib.8.car.3.in prin.& a terg.in fi.in Alcibi.2.car.2.a terg.in med.Cæl.lib.4.cap.ult.Lactan.lib.6.cap. 17.in med. ❡ Conſiſtit uirtus ipſa in tribus potentia,affectu, & præſertim habitu,qui conſtat in actionibus quæ demonſtrant iuſtum, fortem,liberalem,uel econtra. ❡ Ponta.lib.2.de prud.car.4.ante 174. lib.3.car.3.a terg.183. ❡ Vnde eſt quod uirtus ſopita nihil prodeſt, quia propoſitum animi in mente retentum nihil operatur. ❡ Orat. oda.9.lib.4.Ne forte. ❡ Paulum ſepultæ diſtat inertiæ celata uirtus. Noli negligere gratiam quæ in te eſt. ❡ Pau.in 1.ad Thimoth.cap.4. in fi.epiſt.ſi potes.lib.1.car.195.ubi ſupra. ❡ Quomodo mihi fortuna eſt,ſi non conceditur uti? Endimionis ſomnium. ❡ Eraſ. prouer. 803.2238. ❡ Cuſtos domus.Achilles ſolus ſua uirtute fruitur.Hom. ❡ lib.11.Ilia.car.pen. ❡ Fructus ingenij & uirtutis tum maxime capitur,cum in proximum quemque confertur. ❡ Tul. lib. de amic. in fi.car.6.fin.in prin.105.Perſ.Sat.1.in prin. ſcire tuum nihil eſt niſi te ſcire hoc ſciat alter. ut aqua ſemper iacens inſalubris. ❡

Melior eſt qui celat inſipientiam, quam qui abſcondit ſapientiam ſuam.Sapientia abſconſa Theſaurus in utilis. ❡ Eccl.cap.20.in fin. cap.30.c.cap.41.c. ❡ bona abſcondita in ore clauſa quaſi oppoſitiones epularum ad ſepulcrum. ❡ prouer.cap.27.a. ❡ Melior eſt manifeſta correctio,quam amor abſconditus.non reticeas uerbum in tempore ſalutis,& non abſcondas ſapientiam tuam. ❡ Eccl. cap. 4. in med. Plin.epiſt.7.lib.4.ſæpe tibi. ❡ recta ingenia debilitat uerecundia, peruerſa confirmat audacia. Tintinabulum,niſi quis illud tractet aut moueat,mutum tacet. ❡ Plut.in Trin.car.antep.ante in fi. Ponta. libr.1. de ſermo.cap.hoc autem.car.196. li. de magnanimit. cap. uerum quo. car.230. ❡ Cum ex honeſta uerum laudabilium adminiſtratione uirtus perficitur,dum ipſas fugit & laudabiles & honeſtas res fugit. Itaq; ignauus,iners,& improbus ſe habet. ❡ lib.2.ubi ſupra.car.antepenu. a terg.cap.Itaque non temere. & car. ſequen. erit igitur. Geu. in Mar. Aur.Imper.cap.6.car.35. ❡ Sapientem nequicquam ſapere qui ſibi ipſi non ſapit.prouer.de quo Plato. ❡ in Hippia.car.1.a ter. in med. Tul.lib.3.offic.in med.car.61.in fi.ex Ennio. Pontan. libr.3. de prud. ca.dſtiat longo. car.187. ❡ ubi declaratio prædictorum. Vnde Alex. Mag.dixiſſe ferunt. ❡ not.Plut.in eius uita. car. 4. fin. ante. ❡ Odi ſapientem qui ſibi ſapiat nihil. ❡

DE VITIO.

Vitium eſt prauitas animi. ❡ Tul.in Parad.3.in med.lib.4.Tuſcu. in med.car.147. ❡ Vitijs nemo ſine naſcitur optimus,qui minimis urgetur. ❡ Orat.Sat.3.lib.1.car.230.Eraſ. prou. car. 262. ❡ oportet

omnibus corydalis. Lupus pilum mutat, non mentem. § prou. car. 259. § Cælum non animum mutant qui trans mare currunt. Orat. § &c. Cæl. lib. 2. cap. 11. § nuſquam bona fide uitia manſueſcunt. Sen. § epiſt. 60. in prin. peperceram, &c. § Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem teſta diu. § Orat. lib. 1. epiſt. in fi. Troiani, &c. ſermo. Sat. 2. § fruſtra uitium uitaueris illud, ſi te alio prauum detorſeris. In malo ſeneſcunt homines. § Homer. libr. 19. odiſſ. in med. car. 170. § Vitia difficult. recidunt, quæ nobiſcum creuerunt, corrigenda ergo. § Plato. in Laches. car. 115. in arg. Sen. lib. 2. de Ira. cap. quoniam, in prin. car. 128. in prin. § Lignum tortum &c. Erigere ſenem. § Eraſ. prouer. 2320. 1942. §

Vulgi uitia ridenda non ploranda, & facili ferenda animo. Alienis torqueri malis, æterna miſeria eſt. § Sen. libr. de Tranq. uitæ. cap. ſed nihil. car. 155. ante. § Omni uitio carere debet, qui in alterum paratus eſt dicere. § Tul. in Saluſt. Pau. ad Rom. cap. 2. a. d. epiſt. 1. ad Corinth. cap. 9. in fi. § eadem magis quæ iudicas circumciſio prodeſt ſi legem obſerues, cum alijs prædicaueris ipſe improbus efficiaris. Abeſſe debes ab his probris quæ iacis in alterum. § Plut. libr. de utilit. ab Inim. car. 4. Orat. de quo in uer. Conſilia. Eraſ. prou. 2833. quod alijs. § Cum tua prouideas oculis, &c. cur in amicorum uitijs, &c. gloriantur uitijs qui mala ſua uirtutum loco numerant. § Sen. epiſt. 28. in fi. hoc tibi. § Mortales uitium penitus labuntur in omne. § Plato. libr. 2. de rep. car. 2. ante. § noctes atque dies patet atri ianua ditis. Virg. in 6. Cum uitia proſunt, peccat qui recte facit. § Sen. in prouer. § Vbi diſcrimen inter bonos & malos ſublatum eſt, confuſio ſequitur & uitiorum eruptio.

DE VINDICTA.

Vindicta eſt paſsio iniuſtitiæ ſequax. § Plato lib. 5. de legi. in prin. car. 1. in fi. § facta per magiſtratus, laudanda. ſupra in uer. Iniuriæ. Sero auxilio uindicta proxima. § Liui. lib. 31. car. 3. in fi. lib. 25. car. 4. ante in med. § de Gracchi interitu ex inſidijs. Vindicta tarda. Eraſ. § prouer. 2827. de Dioniſio. Plut. lib. de Sera. num. uind. § Reperit Deus nocentem. § prouer. 1511. 1936. § mali bibunt. Adraſtia Nemeſis. § prouer. 1538. Plato lib. 2. de repu. car. 2. a terg. § eorum quæ iniuſte hic commiſerimus uel nos uel nati natorum. Nec me fugit quam ſit acerbum parentum ſcelera filiorum pænis lui. § Tul. ad Atticum. car. 548. Et ſi daturus &c. ad Brutum. § Sero molunt Deorum molæ. § prouer. 3382. 1556. § ad Deorum aures, Deus ulciſcetur. § prouer. 2863. § Mihi uindictam. &c. Pau. ad Rom. cap. 12. d. Deuteron. cap. 32. e. Eccl. cap. 28. a. ad Hebre. cap. 10. c. § mea eſt ul-

tio,& ego retribuam eis in tempore. Euenit malo male. ❡ prouerb. 2749. Alcia. fab. 167. 168.170. ❡ Ipſe perit proprijs ſuccubuitque dolis, Vindicta uana. ❡ Et in cap.de Deo.num.5. ❡ hominem mortuum non mordere. ❡ Plut.in Pompeij uita.in fi.in Bruti uita car.antepenul. in prin. ❡ Bono uinci ſatius eſt, quam malo more iniuriam uincere. Flet uictus uictor interijt, uictoria pernitioſa. ❡ Salu.in Iug. car.56.Cadmea uictoria.prouer.Pauſan.lib.9.car.4.ante,de Thebanis. Eraſ.prou.1524.Plut.in Demoſt.uita.car.ult.in prin. ❡ De hoſtibus ſuperatis aut ciuibus trucidatis gaudium capiam. ❡ Liui.de M.Liuio conſ.in Annibalem.Alcia.fab.159. ❡ Et per Catonem cenſo. in Celtiberos,qui mœnibus oppida plura certa die ſpoliari iuſsit. ❡ Liui. in eo.lib.34.car.3.in fi.181. ❡ Non tam iucundum eſt uindicari, quam decipi miſerum. ❡ Plin.epiſt.22.lib.6.& 8.car.166. ❡ Qui patrem lædit a filijs uindictam expectat. Vnde dicitur, Stultus, qui patre perempto filijs pepercit. ❡ de Aegiſto.Home.lib.3.odiſſ.car.4. Eraſ.prou. car.131.num.953.Machia.lib.3.diſcurſ.cap.4. ❡ Parmenionem iuſſu Alexandri interfectum Aminra filio interfici iuſſo, quia inſidiarum particeps & conſcius,ſiue etiam timendus in uindictam filij. ❡ Arria. lib.3.car.143. in prin. ❡ & Tyrannum præſertim. ❡ Tul.lib.ad Attic.car.559.ad Brutū.Ouid.in 1.Elegi. ❡ minuit uindicta dolorē. uidens ſubuerſionē inimicorū ſuorū. ❡ Eccl.cap.25.b.in Baruc.c.4.f. ❡ Nihil uictoria percepta dulcius, & eoſdem uinctos ad ſupplicium duci uidere. ❡ Tul.in ult.Ver.in med. car. 244. a terg. ❡ Atrox exemplum ſeruile in dominos.not. ❡ Ponta.lib.3.de Obed.cap. & Romani. ❡ Ab alijs expectes,quod alteri feceris. ❡ prou. de quo Senec. epiſt.94.in med.car.51.in prin. ❡ Vnde naufragium gaietanum. Iouius. ❡ lib.3.hiſtor.car.84.Machia.lib.4.hiſto.car.107. ❡ pronior eſt læſus ad uindictam,quam ad beneficia gratus. Vindicta quando permiſſa etiam corporalis.uim ui repellendā. ❡ Gel.lib.12.cap. 7. Vale. cap.de pudic.uindic.In Mario, cap. infam.rei.car. 171. in fi. Tul.in 1. offic.car.7.in fi.lib.2.car.35.ante in fi. Diogenis eſt reſponſum,de quo Plut.lib.de utilit.ab Inim.car. 2. in fi. uel 394.395.ante. ❡ ultio in inimicū quomodo melius, Sit e ipſum honeſtū ac bonum præſtiteris.

Eſt ulciſcendi modus & puniendi. Iniuria propulſanda. Vlciſcemurque eos qui nocere nobis conati ſunt,tantaque afficiamus pęna, quanta patitur humanitas. & in uer. Seuerit. frequens uindicta paucorum odium reprimit,omnium irritat. ❡ Sen.in ſuis prouer. ❡ læſo dolorís eſt remedium inimici dolor. Vindicta quandoque in perniciem cadit. ❡ Geu.epiſt.1.in fi. ❡ Vindicta nemo magis gaudet quam fæmina. ❡ Iuuen.Sat.13.in med.car. 58. in fi. ❡ Cupio iſtorum nau-

fragia,ex terra intueri. § Tul.in epiſt.ad Atticum.li.2. de Geogra. §

DE VICINO.

Vicinus,ſterilitas, morbus, hæc tria æque nocēt. § Palad.li.1.cap. 6.Cato in princ.lib.de Agric.Colu.lib.1.cap. 3. § pluribus conqueritur Plin. §lib.18.cap.5. in prin. Plato lib. 8. de legi. car. 3. ante in med. § multa damna ſæpius, in uicinia facta, magnas inimicitias pariunt. Vicinitatem difficilem & amaram reddunt, propterea caueat uicinus ne uicino noceat,&c. Platycheta dicitur talis. § Plutar. in Problem.car.219.Tul.in oratio.pro Plancio,car. 5. ante in fi. § Laudanda & amanda uicinitas,quæ retinet ueterem officij morem. § Eraſ. prouer.32.Plin.d.lib.18.cap.6.in fi.de Catone ipſo, agendum ut diligant uicini. § Irritati offendunt aut iniurias perpetiuntur. § Herod.lib.7.car.2.in med. § Aliquid mali propter uicinum malum eſſe. § Plaut.in mercat.cap.agite.car.218. in prin. § Melior eſt uicinus iuxta,quam frater procul. § prouer.cap.27.b. § Themiſtocles prædium uendens præclamari iuſsit, bonum uicinum etiam habere. § Plut.in apophtheg. car. 134.ante.Alcia.fab.161.raptabat,&c.& in uita Themiſt.ipſius car.4.in prin. § Probum illi uicinum. Nunc ego illud eſſe uerum uerbum experior uetus, Aliquid mali, &c. ſupra. Quid magis infidum quam uicinus hoſtis. § Polyb.lib.4.car. 162. a terg. § francum amicum habeas,uicinum minime. §Aemil.in Car.car.166.a terg. § Melius eſt ſedere in angulo domatis quam cum muliere litigioſa & in domo cōmuni. § prou.cap.21.in prin.25. in fi. § Agrū paraturus ante omnia intueri oportet aquarum uim aut uicinum dicebat Cato,de quo ſupra not. § Plin.d.cap.5.in prin. lib. 18. §

DE VITA HVMANA.

Vita humana mille caſibus ſubiecta eſt continuis, eſt igitur occurrendum quandocunque. § Gel.lib.13.cap.27.Orat.oda.13.lib.2. § quod quiſque uitet nunquam eſt homini ſatis cautum & in horas. Eſt ſicut ferrum,&c. § Gel.lib.11.cap. 2. in fi. § Longa eſt uita ſi diligenter diſpenſetur.ſupra in uer.Breuit.uitæ. Diſpenſanda eſt ſecundum naturam hominis propriam. § Sen.lib.1.de Tranq.uit.car.3. cap.ſuſcipere.ca.æſtimanda.& in uer. Actio.ſupra.hic.cōſidera.&c. Alcia.fab. 147. § Viuit qui bene uiuit. § Plaut.in Trin.cap.2.car. 2. ante. in med. § Qui multis uſui eſt,qui latitant mortem ſuam anteceſſerunt. § Sen.epiſt.61.in fi.deſinamus.Gcu.lib.1.car.237. § Vixit & uiguit ampliſsimum uitæ ſpatium,uſque ad ſapientiam uiuere. § Senec.ipſe epiſt.93.in med.in epiſt. Diodo.lib.1.in prin.car.1. a terg. § Omnes fere mortales naturæ infirmitate maiorem uitæ partem ocioſi ac ſegues degunt. Quorum uitæ ac mortis æqua eſt obliuio, decorum eſt

mortales

mortales labores perpeti pro gloria immortali. § Eraſ. prouer. 189. ante car. 191. § Nec tibi nec alijs utilis. Vbi Cerui abijciunt cornua, congregatio non uitanda. Antimapolim græce. non & ſemper frequentanda, ſed alternanda ad tempus. § Sen. epi. 5. quod. § Abijt & Taurus in Siluam. prouerb. 43.

Nati enim ſociabiles ſumus. Ageſilaus de quo Xenoph. § car. 200. in princ. § Vnde plures in magna hominum frequentia præclareſcere cupiunt. § Ponta. lib. 1. de fortit. cap. Vtque ad fortunam. car. 280.

Quieta uita & Alcedonia dicitur. § Eraſ. prouer. 1552. § Sibi canere & muſis ſibi uiuere. § prouer. 2480. Plin. lib. 7. epiſt. 25. o quantum. epiſt. 23. 24. lib. 4. magnam &c. proxime, &c. a ter. li. 5. epi. 6. in fi. amaui. car. 130. lib. 1. epiſto. 9. mirum eſt. § Electa & iucundior per Vliſſem ut optima. § Plato in Hippia de pulcro in prin. lib. 6. de rep. car. 3. ante. § Quietem agunt & ſua duntaxat curant, dum uenti perflant. Intra parietes tuti permanent. § & lib. 10. in fi. car. ult. in med. præteritorum laborum memoria ab ambitione ceſſantem quæſiſſe priuati hominis, minimeque curioſi uitam, &c. iucundiſsima eſt. § Plin. de Spurinna philoſ. epiſto. 1. li. 3. § uita ſecura ſine incurſionibus fortunæ, dicitur mare mortuum, inquit Demetrius, de quo Senec. § epi. 68. in fi. ita cõmun. § Varijs actionibus dedita quæ potior. § Orat. lib. 1. oda. 1. oda. 2. Epod. Sat. 1. lib. 3. odi profanum uulgus. § beatus ille qui procul negotijs, &c. cur inuidendis poſtibus, &c. Vita priuata qualis, not. ubi ſupra. § & in primo epiſto. Orat. Si bene te noui. in fi. Sit mihi quod nunc eſt (etiam minus) ut mihi uiuam, quod ſupereſt æui cum tranquillitate ſit, de qua Senec. § lib. 1. car. 2. ante. § Alit liuorem infælix inertia. § & cap. ſequen. Aduerſus, &c. § Si te ad ſtudia reuocaueris, omne uitæ faſtidium effugeris, multos in amicitiam attrahes, affluet ad te optimus quiſque, nam ſi omnem conuerſationem tollimus, & generi humano renuntiamus, uiuimuſq; in nos tantum cõuerſi, &c. § Tul. in 1. offic. car. 13. ante. §

Multi fuerunt & ſunt qui tranquillitatem expetentes ipſam, a negotijs pub. ſe remouerunt, & etiam nobiliſsimi philoſophi, uel & uiri graues, &c. § Ponta. in 1. de prud. cap. de uita perfecta. § Vixerunt nõ nulli in agris delectati re ſua familiari, &c. facilior & tutior minuſque moleſta uita. Ocioſorum fructuoſior & aptior rerum gerendarum cura. § Plut. libr. de tranqu. animi. car. 2. 3. § unde quærela Achillis ad ocium inclinati ex iracundia. pondus iners terræ ſedeo cuſtodia claſſis. Agamemnoni graue erat, quod multis imperaret. § & car. eius ulti. ubi ſupra. Senec. epiſto. 55. de uaria geſtatione. epiſto. 69. de ocio, concilio, &c. § non ędificiorum, elegantia, auri pondus nobilitas, &c.

uitæ

uitæ ſerenitatem afferunt placidamque uitam, ſed animus ab negotiorum anxietate feriatus, procul à prauis conſilijs, ſecū (ut dicitur) uiuens, a quibus commendabiles actiones manant, hilaris profert, &c. § Senec. idem exi. 10. Sic eſt, &c. § fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam unum, ut de Crate per Stilbonem, caue ne cum malo etiam loquaris, uiue cum hominibus tanquam Deus uideat, ſic loquere cum Deo tanquam homines audiant. § Virg. in georg. car. 28. § me uero, &c. Ante omnia muſæ rura mihi, &c. Lætus ſorte tua uiues ſapient. &c. § Orat. in Epid. epiſtola, urbis amatorem. in fi. § Late uiuens. § prou. car. 221. ex Eraſ. prou. 1970. 1950. §

Equus me portat, alit rex, nemo me carpit, neminem reprehendo, &c. § Plin. epiſto. 9. lib. 1. § Vitam contēne. ſupra. in uer. Fortit.

Vitam appetunt quam plures alienam magiſquam propriam. § Orat. ubi ſupra. lib. 1. Sat. 1. & in penul. Sat. 7. Romæ rus optas. § Quã ſcit uterque libens, cenſebo, exerceat artem. § li. 1. epiſto. ad Venniū, & in uer. Prandia. §

DE VNO.

Vnus tantum uerſatur male, &c. § Eccl. cap. 4. b. § unus eſt, & ſecundum non habet, non filium, non fratrem, tamen laborare nō ceſſat. § Alcia. fab. 41. Home. in 10. Ilia. Diomedes, &c. car. 5. ante. § Solum mens hominem dextra ve deſtituit. Duo euntes cogitant quid utile ſit. Solus quamuis cogitet, tamen tardior mens ei & conſilium tenue. Nemo ſolus ſatis ſapit. ſupra hic. § Tul. in 1. offi. car. ult. ante. in med. § Animi magnitudo remota communitate coniunctioneque humana, feritas eſt & immanitas. Conſolatio hominum uincit cognitionis ſtudium. Solitudinem fugere, & ſocium ſtudij quęrere decet, &c. Sine ſocio nulla iucunda poſſeſsio. § Senec. epiſto. 6. in med. intelligo, &c. car. 74. in princ. de remed. fortuit. in fi. Amicum perdidi, &c. Eraſ. prouer. car. 69. car. 242. in prin. § Vnus uir, nullus uir. Duobus pariter euntibus. Multæ manus onus reddunt leuius. § prouer. car. 173. in fi. Ioſep. lib. 18. antiqu. Iudai. cap. 15. in fi. de Tiberio Impe. in Caium ſucceſſorem. §

Contra, unus, immo non duo reges, una domus non alit duos canes. § prou. car. 153. Pau. ad Epheſ. cap. 4. b. & in uer. Deus. in uer. Princeps. ſupra. § Vnus Deus, unum baptiſma, una fides, &c. Vnus dominus, unus qui præcipiat in domo, & in exercitu unus dux. § Machia. li. 3. diſcurſ. cap. 15. prou. de quo Plut. in Cato. uticen. car. 3. a ter. in med. etiam ſi Cato eſſet Cyrus, de quo Xenop. li. 7. car. 124. § Virorum uirtus coagmentata etiam infirmorum. § Hom. li. 13. Ilia. car. 5. in fin. §

DE

DE VOLVPTATE.

Voluptas eſt doloris effugium. { Plato.in Phile.in med.car.38.in
prin.Tul.in 2.ante fin.in prin.car.65.lib.1.car.55.ante 56.58. } læ-
titia in animo,iucunditas in corpore. { li.2.car.3.in fi. Lactan. lib.3.
cap.17. in fi. } Quali forma, quibus & ancillis. { Tul. ubi ſupra.
car.79.ante. } regali forma ancillata per uirtutes. Duplex eſt uel &
multiplex. { Plato.ubi ſupra.car.ult.a.ter.& in Phedro. car.3.a terg.
in prin. } Bona & mala.Si ratio ſuperat,temperantia dicitur. Si ſupe
ratur per uoluptatem,dicta libido,quæ & multiformis eſt. Ingluuies in
cibis,ebrietas in potu, Aetos, ideſt amor. {Ponta.li.1.de prud.cap.de
beate uiuendo.car.155.ante,de uoluptate.lib.1. car. 1. in fin. de fortit.
car.2. } Vna eſt ſpecies uoluptatis ex conſecutis uictorijs uel uirtuti
bus cum labore.Suauis eſt enim laborum præteritorum memoria.Tul.
{ ubi.ſupra.car.4.fin.in fi.lib.1.car.4.fin. car. 7. a ter. 55. } Alia ex
mollicie uel deſidia. { Ponta.etiam lib.2.de prud.car. pen. } Volu
ptatis ancillæ ſunt delectatio,gaudium,iucunditas,exultatio, geſtientia
&c. Inde econtra.Dolor cuius comites ſunt mæror, moleſtia, languor,
laſsitudo,ignauia,negligentia,&c. { plura.1.lib.de fortit.car.1.in fi.
50.Plato.lib.8.de rep.car.pen. ante in fi. a terg. in princ. } neceſſariæ
habentur aliquæ,& aliæ minime ſi cum temperantia uel excedentes ad
appetitum. { li.6.de legi.car.fi.ante in med.li.9. in eius prin. } Tri
na indigentia uel cupiditate omnia dependent,ſi recte uirtus, ſi contra
uitium naſcitur.Cibi cupiditas potus & ueneris,&c. plura. { Sen.epi.
21.in fi.Cum iſtis. } uoluptas naturalis eſt, non neceſſaria, huic ni-
hil debes ſi quid impendis uoluntarium eſt. Venter poſsit,appellat,non
eſt moleſtus creditor,paruo dimittitur.&c. Eſt uirtus placidis abſtinuiſ
ſe bonis. { Ouid.in epiſt.ad Paridem. } Sperne uoluptates, nocet
empta dolore uoluptas. { Orat.in 1.epiſt.Troiani belli.&c.in fi.Pla
to.ubi ſupra in Phil.car.38.ante in fi. } Voluptati deditus honeſtate
careat,neceſſe eſt,dicit Lactan. {li.3.cap.8.} Qui honeſtati ſtudet
uoluptate quia repugnāt appetitus & moderatio, {Sen.epi.pen.in fi.
eius.Tul.ubi ſupra car.ult.lib.2. } Voluptas eſt humilis,puſilla, & in
nullo habenda pretio,nullam ſpem ſalutis habet æger, quem ad intem-
perantiā medicus hortatur. { Tul.in 1.parad.in fi.& in pen. } non
eſt tantum ab hoſtibus armatis ætatis noſtræ periculum, quantum ab
circunfuſis undique uoluptatibus, qui eas ſua temperantia frenauit ac
domuit uictoriam maiorem peperit,&c. dixit Scipio ad Maſiniſſam, de
Sophonisba captiua in uxorem uſurpata. { Liui. lib.30. car. ante in
med. } Caue ne multa bona deformes uno uitio,& tot bonorum gra
tiam,&c.ubi ſupra. { Plato.in 1.de legi.in prin.car.2.in prin.} Op
tima

tima habetur uictoria ſeipſum uincere, Turpiſsimum & peſsimum uinci a ſeipſo. Tantum adijces ad uirtutem, quantum ex uoluptatibus abſtuleris uel abſtraxeris. § Sen.lib.de moribus car.71.in fi.lib. de benefi.ult.cap.hæc. Demetrius.§ Voluptas ipſa fragilis,ac debilis & breuis faſtidit obiecta,quo auidius hauſta eſt uiro digna eſt, non implere corpus,non cupiditatibus irritare,&c. § lib. de beata uita, ubi ſupra. car.1.a terg.med.§ Voluptas eſt humile quid ſeruile caducum, &c. Virtus altum quiddam eſt.ſupra in uer. Virtus.præceperunt ueteres optimam ſequi uitam,non iucundiſsimam, ut rectæ ac bonæ uoluptates, non dux ſed comes uoluptas ſit. § Tul.ubi ſupra,car.89.ante libr. 2. car.penu.a ter.Lactan.lib.6. cap. 12. in fi.§ fugienda uoluptas quia eneruat & noxia eſt.ſi præſtes animæ tuæ concupiſcentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis. § Eccl.cap.18.in fi.Vale. cap. de abſtin. in Fabric.cap.de luxuria in volſcinienſibus.car.194.in prin.§ Que urbs uoluptati plurimum tribuit,Imperium max. amiſit. Quæ labore delectata eſt occupauit.Voluptates extirpa &c. § Sen. epiſt. 104. in fi. in moment.epi.51.in fi.quomodo.epiſt.75.in med. epiſto. tua,car.31.in fin.§ Voluptates eneruant & effæminant.ut ſupra.hoc multarum tibi urbium oſtendit euentus.&c.deinde ſperandæ opes, auctoramenta ſeruitutum,&c. § epiſt.77.Tu me inquis,&c.Subito, & cæ. § dimitte iſtas uoluptates turbidas magno leuandas.&c.Eſt enim malorum eſca. §Plato.de quo Plut.in Caton.uita cenſor.car.1.a terg.In Annibal.car. 5.a terg. Idemque Tul. ut ſupra. Saluſt. in Catili.de Sylla. car.8. Loca amæna.&c.Carda.libr.11.de ſubtilit. car. 444. & econtra. car. 448.§ Nulla capitalior peſtis,quam corporis uoluptas.Cuius auidæ libidines, effrenatæ,ad potiundum incitarentur, unde nullum ſcelus, nullum magnum facinus ad quod quis non impellatur,nihil & tam inimicum quã uoluptatem deteſtabile ac peſtiferum. §Tul. libr. de ſenect. in med. car.82.ante ex Plato.in Tymæo.car. 6. fin. ante in fi.§ Corrumpunt blandæ uoluptates omne robur animi indolemque uirtutis, ingenium labefactat,conſilium eripiunt,quò pernitioſius nihil afferri poteſt. Vn de Orat. § in epiſt. Troiani belli.car.191.ante.§ Vtile propoſuit nobis exemplar Vliſſem,&c. Ineſcare homines. § Plato in Prothag. car.ult.ante,in med.Eraſ.prouer. 191. in prin.§ A uoluptatibus ſuperari extrema inſcitia eſt. § lib. 1.de legi. car.3.ante lib.8.car.antepen.in fi.§ Voluptate uicta fælicit.uiuunt, uicti autem econtra.

Loca uoluptuoſa etiam fugienda quia pernitioſa. § Sen. epiſt.51. in fi.quomodo.Saluſt.in Catili.de Syllæ militibus,car.8.Machia.lib.2. diſcurſ.cap.19.li.7.hiſtor.car.219.Loca amęna &c.car.6.a ter.§ Capio uoluptatẽ quod hac uoluptate non capiar. §Plin.epi.5.li.9.Liui.

de

de Aſiæ delitijs.li. 38.car.3.a ter.in prin.in oratio.con ſulis.&c.} Voluptas locorũ diuertit animos. Loca amęna uoluptuaria facile in ocio feroces animos militũ molliuerat, fugienda eſt,quã pri mum amænitas Aſiæ, tantum hæ peregrinæ uoluptates ad exturbandum uigorem animorum poſſunt. Trahit ſua quemque uoluptas. { Virg. in Alex. 1. in fin. Sen.epiſt.108.in prin.Id de quo &c.epiſt.59.in fi.ubi plura. Tul.in 1.offic.car.15.a terg.ſupra.in Ver.labor. } fugite eneruatam fælicitatem. Nulla uoluptas eſt quæ aſsiduitate ſui faſtidium non pariat. in { uer.ſaciet.ſupra. Plin.lib.12.cap.18.prouer.cap. 25.c. Ponta.in prin. de obed.cap.cohercendas uolupt.& in dial.Charon. car. 55.} Voluptatem cõmendat rarior uſus. { Iuuen.Sat. 11. in fin. } Nulla eſt ſincera uoluptas. { metham.lib.7.car.88. } de Dioniſio Tyranno. Macrob. { lib.de ſomno Scip.cap.10. car.72. } Diſtrictus en ſis, & cæ. { Orat. in 3.carm.oda 1.Plato lib.7.de legi.car.1.in fi. lib. 1. car.antepenul.ante in med. }

Voluptates modicas non omnino fugiendas,nec etiam dolores, ſed medium cum temperantia.lib.5.car.2. a ter. in prin. } Abſtinendum a nimio riſu,& lachrimis,lętemurque per totam uitam magisquam doleamus. Temperatam uitam unam eſſe dicimus, &c. modica laxat animos & temperat. { Sen.lib.2.de Ira.cap.de remed.Iræ.car.1. in med. Tul.d.lib.1.car.antepen.& ult.Ponta.in 1.de obed.ubi ſupra.car.7.de Temper.Muneribus.&c. } difficile eſt contemnere uoluptatem natura nobis inſitam,cuius uis late patet. { Plin.epiſt.1.lib. 4. } utendum ſic eſt ut non obſint ualetudini,honeſtati,facultatibus ſuis.Ponta. { ubi ſupra.car.9. } Quis tam durus & acer uoluptatis contemptor, ut non moueatur in facetum & urbanum hominem,&c.rara ergo ſit & honeſtiſsima,quia inter graues occupationes ceſſatio grata eſt omnis. { Ponta.in dial.Charon.car.55.lib.4.de ſermo.car.133.}

DE VOTO.

Votum dicitur,a Dijs petere,ſacrificare, munera offerre. cõpertum habemus excellentiſſ. quoſq; apud omnes gentes ſapientiæ. uiros uotis incubuiſſe,Indorum,Perſarum,Græcorum,&c. { Plato.in Thimęo, in arg.car. 275. in prin.} Aſſero non eſſe tutum uotis uti & ad uotũ conſequi ſi mentem non habeas,ſed contraria euenire quæ petis. { li. 3.car.3.ante in med.de legi. per eundem.car.319. Eraſ. prou. 2304. } Votum quandoque pernitioſum,ut qui filios quandoque exoptant. ſupra.in uer. Deus. { Plato. in Alcibi. 2. car. 2. ante in med. in Euthip. car.ult.in fin. }

Quanta dementia eſt hominum turpiſsima uota dijs inſuſurrare, fruſtra ſunt uota aut ſtudia. { Sen.lib.ad Martian.car.146. a ter. cap. O igna-

O ignaros. in fi.eius. } Sine ope diuina tamen nil ualemus. } Eraſ. prouer.car.308.in prin. } Præcipuus enim uotorum locus eſt, cum ſpei nullus eſt. } Plin.de leone.lib.8.cap.16.in fi. } Vouete,& reddite Domino Deo.Dauid.

DE VSVRA.

Fænerand.non eſſe.ſupra.

Vſuræ centeſimæ, de quibus Senec. } libr. ult. de benefic. cap. Quid agis. } Quomodo. } Budæ. ubi ſupra. } uorſuram ſoluere.In peius ruere. } Eraſm. prouerb. car. 128. } Animam debet, non ſęnerandum. ſupra. non promercandum, quia, &c. } Tul. in 1. offic.in fin.car.antepen.a ter. } Non promitte. } Plato.lib. 11.de legi.car.2.in fin. }

Qui abſcondit frum.maledicetur,&c. } prou. cap.10. d. } Qui non decipit,& qui non dedit pecuniam ad uſuram. } Pſalt. cap. 14. in fin. } Centeſimam eſſe medium pro quoque menſe ſoluendum pro centenario. } Budæ. in Pande. 1. car. 255. a terg. 259. 260. } cum Anatociſmo. } lib. 1. de aſſe. car. 80. 85. Gel. libr. 16. cap. 12. Blond.lib.5.de Rom.Triump.car.196. 234. ante. } leges quædam inſtitutæ in fæneratores. } Plut.in uita Luculli.car.5.a terg. } per Aegyptios pæna erat in bonis tantum,&c. } Diodo.libr. 1. car. 11. a terg. }

DE VTILITATE.

Vtilitatem ad propriam rediguntur omnia,iuſtitia,fides, promiſſa, &c. Carneades, de quo Lactant. } libr. 5. cap. 17. libr. 7. cap. 9. in prin.& in uer.fides ſupra. } omnes expetimus utilitatem, ad eamque rapimur.quis eſt qui utilitatem fugiat. } ſupra. in uer. Spes lucri labor,honeſtum bona augere. ſupra. car. 2. } cōmunis utilitas uinculum eſt ſocietatis maximum. } Liui.lib.46.in prin. car. 2. ante,in fi. } Vincat utilitas,dicebat Curio,de quo Tul. } in 3. offic. in med. car. 67.in prin.Annibal & ad regem Antiochum &c.} Lucri bonus odor ex re qualibet. } Iuuen.Sat.14.} de urinario lucro,Veſpaſi.in prin. Suet.in eo.Iupiter,illius temporis,eſſe pium ſtatuit quodcunque iuuaret. } Ouid.in Phedra. } Vtilia ac iucunda naturaliter cupiuntur, & eliguntur. } Pont.in 1.de prud.car.4.a ter.149. lib.3. de ſermo. in prin.car.212.in prin. } honeſtum continere debet. } Tul. late lib. 3.de offic.Orat.lib.1.Sat.3. } Vtilitas iuſti prope mater, & æqui. & ſupra.in uer.Spes.

TOMI TERTII, ET VLTIMI, FINIS.

ERRORES EMENDANDI IN PRIMO VOlumine in impreſsione decurſi.

car.7.lin.12. Eupatridas
lin.21. Eraſ. prou.num.
car.10.lin.22. Senex in tantam domum
car.15.lin.5. Ipſe prius
car.18.lin.ult. Sibi arbitrantur
car. 20. in med. Index materiæ Sec.tituli
car.23.lin.9. Ambitio, Tamuſius,&c.
Translata. car. 49. per incuriam
car.25.lin.3. milites car. 90.
car. 30. lin. 11. Et non minus
car. 33. lin. 11. confirmanda permiſit, & cum Craſſo
lin.24. Exercitatio in militia
car.35.in med. multa maximaque pars
car.39.lin.15. Varro inde conſ.
lin.18. Soli æginam
lin.24. maximum rege
car.48.in med. Infra tit. Sequenti num.10.
in fi.eius uerſutia ex prudentia.
car. 49. in med. In Iulio. capi. quæſtori & cap.Siquidem.
car.50.in prin. Index titul. libri tertij.
in fi. diſciplina militū priſca pena in eoſdem delinquentes
car.54.in fi. Stipēdium car. 98. ut in Romulo
car.55.lin.4. Cohortes quinq; ad munimenta
car.58.lin.3. Car.4.Suet. in Iulio.cap. ſed cum Domitius
car.60. lin. 6. ubi de Patauio
car.62.lin.6. Velites qui & læuis
car.63.in med. duæ ferme alę.
car. 67. lin. 7. Trium millium numerum pedites
car.68.lin.30. num.1.ubi de militum num.
lin. ſeq. armaturæ qui equitibus
car. 69. lin. 14. cap. prælia non tantum
car.72.lin.9. li.49. in med. car. 12.
car.76.lin.25. neque uibrare.
car.79.lin.4. de Batauis
lin.8. Plin.etiam lib.de uiris Illuſt. num. 35. de Pyrro rege.
lin.13. Velitibus tripedalem Parmam
car.81.lin. 17. ceſſere loco &
car.85.lin.9. Ciues.num.3.car. 58.notat
car.87.lin. 1. Turris per aggerem,&c.Aggeres
car.89.lin.27. iib.13.car. 81.
lin.36. Tacitus lib. 11.
car.90.in med. num.5. car. 58. Polybius
lin.30. Inito.car. 11. Valer.
car.91.lin. 3. Capito. in Maxi.
lin. 14. Sueto. in Iulio. cap. pręgrauant.& in Aug.
lin. 17. Et cap. A Germania
car.92.lin.9. Ex capito. Lamp.

car.

car.93. lin. 24. Inſtit.antiq.
lin. 28. Inducere.
car.95.lin.13. In Lucio Scipi.
car.97.lin.9. In Lucio Scipione
car.98. lin. 11. Corpus æſtimari.
car.99.lin.1. præſto fuere
car. 100. lin. 30. de magnific. cap. quibus è rebus
car.101.lin.4. fæminæ etiam in fun.
lin. 24. cap. Infames rei, de Galba qui paruulos
cap.103.lin.30. In orat. Marij.
car. 104. in med. Liui.in Publ. Decio
car.105.in fi. Plut.in Alex.
car.106.lin.27. præbuit,Sueto. in Iulio Cæſ.cap. in re milit.
lin.32. Polyb. lib.1. car. 13.
car.107.in med. cap.in re milit.
lin. ult. Sueto. in Iulio. cap. præd.in fi.
car. 108. in med. Nos Cultellam.
car.109.lin. 12. car. antepe.
car.110. lin. ult. Scipionem ſuperiorem
car.11.lin.24. uni alteriue Caſſis.
car.112.lin.1. quas dicimus hodie Bardas
lin.6. Quis appetebant
car. 113. in fi. Incidendas cordas nota in cap.
lin.ult. nunc preueſa
car.114.lin.16. quoque erat
lin.26. Iuue.Sat.13. in med.
lin.25. Herodian.
lin.ult. de quo diximus. car. 52.cap.
car.116. lin.7. haſtæque miſſa uana,& in num.16.
car.119.in fi. In morte Iulij.
car. 120. in fi. Calcaribus concito
car.122.lin.11. pluribuſque uictoris
liu.38. Martelosſis.
car. 123. lin. 20. Plaut. in Rudenti.
car.125.lin.20. Vnius Bigæ adiectione
car. 126. lin. 12. Currum eius Meſſalina
car. 127. lin. 1. Id eo celerrimũ
lin. 9. Luſus confunderetur
lin.30. Suet.in Iulio.cap.ædi dit
car. 128. in prin. Rheda uel & iter
lin.8. Sat. 5.in fi. Capitol.
lin.87. C.Curio miniſtri ueſte
car. 139. lin. 12. Coraulam & utriculam
lin.34. de fungis.
car. 140. in med. a Conſ. Ant.
car.141.lin.10. genes.
car.143.lin.7. lib.ult.car. antepenul.
car.146.lin.30. de quo Cælius lib.
car.147. in fi. cap. Statura neq;
car.148.lin.15. Cothurnus.car. ſeq.
lin. antepen. Calceis matula
car.149. in med. Plaut. in Aul.
lin. 25. Ex Hom. lib. hymn.

in

in Mercurium
car.150.in med. Ex Herodo.li. 6.cap.9.car.ult.
car.155.in med. odiſſ.car. 8. li. ult.car.6.
car.159.in med. Home. in Ranis car.4.
lin.pen. Home. in Apollinē. car.6.in hymnis
car.160.lin.12. car.6.penula
lin.20. Plut. in Pompeio
car. 161. in med. ueſte iamdiu Serica
car.268.lin. 35. Ligula nunc.
car.163.lin.5. lib. 19. odiſſ.
car.182.lin.antep. habet ordinē
car.183.lin.9. cap.5.in fi.
car.185.lin.18. pulla uel
car.186.lin.27. cap.15.cap.18.
car.187.lin.33. uēti.Ouid.in 10.
car.196.lin.5. Enodo
lin.17. decutiūtur et decerp.
lin.25. pollex uel
car.200.lin.9. Senec. epiſt.56.
lin.34. barbæ partem
car.204.lin.9. concrepuit
car.206.lin.7. car. 117.
car.209. lin. 17. dicuntur torneamenta
car.214.lin.13. Sanazar in fab. Salices librant in ſaltus
car.218.in med. Et car.2.
car.221.lin. 17. Aut ſortitione, Suet.in Tiber. cap. Matronas
car.222.lin.4. cap.25. b. Et ca. 26.a.
lin. 20. car. antepen. Mulier
car.226.lin. 22. Blond. lib. 2.
car.229.lin.4. amatorio duello
car.234.in med. Et car. 4.fin.
car.236.lin.30. petente
car.240.lin.1. Cænas
lin.7. epiſt.ſeptima.
car.243.lin.30. Et menſe, Plau. in Menechmis.
car.246. lin. 15. Sen. etiam epi.
lin. a terg. car.3.uel 53.
car.227.lin.3. Paul. & Sec.pontifex.
car.248.lin.7. deceat
car.260.lin.20. lib.5. cap.7.
car.262.lin.33. num.27. ſupra.
car.262. in fi. Qui nutu omnia
car.267. in med. Et uero
car.270.in med. Plaut.in Capt.
car.274.lin. 30. Caſtore pollux & Romulus
car.285.lin. 1. Auguſtinus
car.292.lin. 15. nutrit homine
car.300.lin. 28. perueniſſe ad
car.302.lin.25. Vicetino
car.302.lin.33. Scutos noſtrates.25. ualet
car.305.in med. ut in uer. pes. infra car.365.in annot.
car.311.eſt tranſportatio, Inſulas deſertas, ſupra. lin. poſt quintā
car.312.lin. 29. lib. 32. cap. 4.
car.367.lin. 13. cap.11. libr. 4. cap.7.car.2.
lin.ſeq. Cladibus Hebreos
lin.ſeq. muſcarum uis

ERRATA SECVNDI Tomi, emendanda.

car.7.lin.14. redargutum tantū
lin. ſeq. uxorem ſibi reliquit
car.9. in prin. lin. liberationem impetrauit

impetrauit decoram. & infra car.41.
lin.27. Valer.cap.1.
lin.pen. Et quoniam
car.10.lin.12. Supra cap. peregrinatio
car.11. in prin. uetula cladem obuenturam
car.12.lin.5. de Clariſſ.filijs qui
car.16.lin.3. me mortuo
lin.14. perpetrarunt ſceleratum
car.17.lin.12. Andre. Cambin.
car.18.lin.12. Corius
lin.27. fuit, de quo Geu.
car.20.lin. 18. quod reprobat.
car.23.lin.28. cæteri interfecerunt eum
car.25.in med. Iudæos,obſidione preſſos
car.26.lin.25. D. Venetos
car.28.lin.pen. Plut.in eius uita
car.30.lin. 2. bellica ut primus
car.33.lin.10. Qua fretus
car.42.in fi. Selimus
car.48. in fi. Nereidum ponit nomina &c.Herodo.lib.7.cap.2.car.2.
car.53.lin. 24. quales Herodo. lib.2.cap.5.in fi.
car.60.in fi. In eo.cap. Abſtinẽtiam.car.33.
car.64.in fi. torno lucernis
car.65.lin.21. præfat. decad. 3.
car.66.lin.5. ullo pene ſenſu
car.106.in fi. Chriſtoforus Põtif.121.de quo ſupra.car.27.
car.107.lin.5. ex Platina Aemil.
car.108.in fi. Caracux nobil.
Ibidem Imperator tantus cum. & cæ.
car.114.in med. Interfecto Ioane Auria
car.115.lin.33. lib.8.car.ſupra.
car. 120. in med. Dibrenſium urbe
car.122.lin.13. Gazelle
car.123.in fi. Signo receptui.
car.125.lin.15. Carolo.8.Frãc.
car. 127. lin. pen. Carolo. 8. rege
car.129.lin.11. Imperat. Conſtantinopo.
lin.14. Odenati pridem interfecti uxor
lin. 34. Antoninum epiſco.
car.130.lin.1. religione
lin.11. Plin.lib.de uiris Illu.
car.131.lin.32. Xerxem clariſſ.
lin.28. Curt.lib. 5. car.49.
car.132. lin. 32. cap. 12. gnara ſed
car.134.lin.5. coegit Caius Caligula
lin.27. dolorem excuſſit.
car. 187. lin. 32. unicum quia Sandreg.
lin. 87. Exercitus ductor quia
car.139. in med. Magis & per Darium
lin.ſeq. med.ex Herodo. lib. 3.cap.5.
car.141.lin.14. Et mihi
car.142.lin.7. Et mihi.
car.143.lin.1. metu magno impetu

FINIS.

LABORATORIO PER IL RESTAURO DEL LIBRO
FERNANDO FERRACCI
1962
ASSISI